ARISTOTELIS
omnia quæ extant Opera..

Selectis translationibus, collatisq; cum græcis emendatissimis, ac vetustissimis exemplaribus, illustrata, præstantissimorumq; ętatis nostrę Philosophorum industria diligentissime recognita.

AVERROIS CORDVBENSIS
in ea opera, omnes, qui ad hæc vsq; tempora peruenere commentarij.

Nonnulli etiam ipsius in Logica, Philosophia, & Medicina libri, cum Leui Gersonidis in Libros Logicos annotationibus, quorum plurimi sunt, à IACOB MANTINO, *in Latinum conuersi.*

Græcorum, Arabum, & Latinorum lucubrationes quędā, ad hoc opus pertinentes.

MARCIANTONII ZIMARÆ PHILOSOPHI, *in Aristotelis, & Auerrois dicta, in Philosophia Contradictionum Solutiones, propriis locis annexæ.*

BERNARDINI TOMITANI LOGICI, ATQVE PHILOSOPHI præstantissimi, in Arist. & Auer. dicta in primo libro Poster. Resol. Contradictionum Solutiones: necnon eiusdem libri locorū, qui obscutiores habentur Conuersiones, & Animaduersiones. in Auer. quæsita demonstratiua, argumenta, & magnorum commentatiorum grauiores sententiæ, certo ordine collectę. quæ omnia ex eiusdem Tomitani lectionibus excerpta fuere.

Superadditæ sunt huic operi Michaelis Pselli Metaphrasis secundi libri Poster. Emmanuele Margunio interprete, eiusdemq; Emm. in eund[em] [lib]ri.

Tabula M. A. Zimaræ lucidissima, ac erudi[ta]ssima.

Elenchus autem, qui in sequenti pagina cernitur, omnia nostra facit.

BIBLIOTECA COMUNALE

Venetijs apud Iuntas. MDLXXV.

INDEX
LIBRORVM OMNIVM,
qui in hoc Aristotelis, & Auerrois Opere
in decem voluminibus distincto,
continentur.

In quo compendiose traditur, quid noui additum sit, qui librorum fuerit ordo, quæ ue sint Interpretum nomina.

IN PRIMO VOLVMINE IN TRES PARTES DIVISO HÆC HABENTVR.

PORPHYRII Phœnicei Introductio, Seuerino Boetho interprete. fol. 1

ARISTOTELIS Stagiritæ Prædicamenta, eodem Seuerino interprete. 22

GILBERTI Porretani Sex Principiorum Liber. 62

Aristotelis de Interpretatione, eodem Boetho interprete. 68

PRIORVM Resolutoriorum Libri Duo. 1

Auerrois Cordubensis in Porphyrium, in prædicamenta, & in Librum de Inrerpretatione Cómentaria, a Iacob Mantino in Latinum conuersa. 1. 22. 68

Media expositio in Libros Priorum Resolutoriorum, a Io. Francisco Burana Veronensi, latinitate donata. 1

LEVI Gersonidis in Porphyrium in Prædicamenta Aristo. in Lib. de Interpretatione, & in Auer. Annotat. 1. 22. 68

In Secunda Primi Voluminis parte, hæc habentur.

Posteriorum Resolutoriorum Libri Duo. 11

Expositio Magna, siue Magna commentaria Auerrois, in

eosdem Libros, ab Abramo de Balmes, à Io. Francisco Burana Veronensi, & a Iacob Mantino Hebræo Philosopho in Latinum conuersa. Quas interpretationes, in studiosorum gratiam ita simul coniunximus, ac diuisimus, vt si quis eas ad inuicem conferat, quàm diligentissimè verbum verbo respondere videbit. ibidem

Expositio media in eosdem Posteriorum Resolutoriorum Libros, a Io. Francisco Burana in latinum conuersa. fol. 1

Epitome in Libros Logicæ Aristotelis, Abramo de Balmes versore. 36

Quæsita varia in Logica, iuxta ordinem Librorum Logicæ, eodem interprete. 75

Epistola vna, eodem interprete. 120

Arabum nonnullorum Quæsita, ac Epistolæ, Abramo de Balmes interprete. 120

In Tertia Primi voluminis parte, hæc continentur.

Topicorum Libri Octo. fol. 3

Elenchorum Libri Duo. 139

Expositio in octo Libros Topicorum, Abramo de Balmes interprete, cui annexa est illa super Quatuor primos Libros, a Mantino translata, quam super reliquos morte correptus explere non valuit. 3

Expositio in Libros Elenchorũ, eodem Abramo versore. 139

Ad hæc, in Volumine seorsum edito quasdam Animaduersiones, & Solutionum contradictiones in Posteriora Analytica, Bernardini Tomitani imprimendas curauimus, ne quid deesset, quod studiosorum vtilitati conferret.

Michaelis Pselli Metaphrasis lib. 2. Posteriorum Emmanuele Margunio interprete. In eũdem Emm. Marg. annotationes.

IN II. VOLVMINE.

Aristotelis Artis Rhetoricę Libri tres, Carolo Sigonio interprete. fol. 1

Rhetorica ad Alexãdrum, Frãcisco Philelpho interprete. 158

De

De Poetica, Petro Victorio, patritio Florẽtino interprete. 203
Averrois Paraphraſes in libros Tres Rhetoricorum, Abramo de Balmes interprete. 169
Paraphraſis in librum Poeticę, a Iacob Mantino latinitate donata. 217
De Rhetorica demonſtratiua tractatus. 203
De Rhetorica perſuaſiua tractatus. 192

IN III. VOLVMINE.

Aristotelis Moralium Nicomachiorum libri Decẽ, Ioanne Bernardo Feliciano interprete. fol. 1
Magnorum Moralium libri Duo, Georgio Valla Placentino interprete. 162
Moralium Eudemiorum libri Quatuor: Primus, Secundus, Tertius, & Septimus, incerto interprete. Quartum vero, Quintum, & Sextum in Quinto, Sexto, & Septimo Nicomachiorum reperies, cum idem ad verbum hi cum illis ſint. 194
De virtutibus libellus, Alexãdro Chamaillardo interpr. 223
Politicorum libri Octo, Leonardo Aretino interprete. 226
Oeconomicorum libri Duo, ſeu vnus in duas diuiſus partes Aretino interprete. 309
Eorundem Oeconomicorum libri Duo, Bernardino Donato Veronenſi interprete. Primi quidem dimidium è Græco ab ipſo translatum, reliquum vero, cum Græcum codicem non haberet, paraphraſi expreſſum. 322
Secundus vero, qui in Latinis alijs codicibus non niſi paucis legebatur, è Græco translatus. 327
Averrois in libros Decẽ Moralium Nicomachiorũ Expoſitio, diligentiſſime caſtigata, ac ſingulis ipſius textus capitibus aptiſſime ſubordinata: cum prius tranſpoſitè multis in locis legeretur. fol. 1
Paraphraſis in Libros Platonis de Republica, Iacob Mantino interprete. 335
Leonardi Aretini in Libros Oeconomicorũ explanatio. 311

Ante singula vero opera appositæ sunt ipsorum translatorum præfationes, & in Moralia Eudemia ipsius Aretini: doctissimè quidem, ac non parum ad eorum, quæ in ipsis tractantur, intelligentiam conferentes.

IN IIII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS de Physico auditu libri Octo, ex optimis codicibus castigati: ac in summas, & capita diuisi. fol.1

Quibus addita fuit Simplicij lectio in libro Septimo, a textu decimo, vsq; ad vigesimumprimum, diuersa ab ea, quæ passim legitur. 313

AVERROIS in eos Proœmium, antea quidem difficillimũ, ita vt maximam publice legentibus & scolaribus angustiam afferret, nunc autem ad maximam redactum facilitatem, tum ex Iacob Mantini noua translatione, tum ex antiqua castigatissima. fol.1

Commentaria in eosdem magna, simul cum ipsius textu, ex plurium antiquorũ, doctissimorũq; virorũ collatione exẽplarium, emendata, ac non parum claritatis adepta. fol.5

Expositio media super tres primos libros, Iacob Mantino interprete: super reliquos vero Quinque morte præreptus eam intactam reliquit. 434

Quamplurimæ figuræ, proprijs insertæ locis, mirabili confectæ artificio.

IN V. VOLVMINE.

ARISTOTELIS de Cœlo libri Quatuor. fol.1

De Generatione, & Corruptione libri Duo. 345

Meteorologicorum libri Quatuor. 400

De Plantis libri Duo. 488

Omnes ex optimis exemplaribus recogniti, ac in summas & capita diuisi.

AVERROIS in libros de Cœlo cũ eiꝰ textu Cõmẽtarij. fol.1

Para-

Paraphrasis in eosdem, seorsum quidem posita, iuxta tamen ipsius cõmentarios diuisa, Paulo Israelita interprete. 272
In lib. de Gñatione, & Corruptione media Expositio. 345
In eosdem Paraphrasis, Vitale Nisso interprete. 389
In libros Meteorologicorum Expositio media, suis collocata locis. 400

IN VI. VOLVMINE in duas partes distincto.

ARISTOTELIS de Historia animalium libri Nouem, Theodoro Gaza interprete. fol. 1
Decimus vero à Ioanne Bernardo Feliciano translatus. 111
De Partibus aĩalium libri Quatuor, Theodoro interpte. 117
De aĩalium Incessu, Nicolao Leonico Thomço interpre. 204
De ordine librorum naturalium Aristotelis disputatio ex lectionibus M. A. Passari Ianuæ excerpta. 135
De Anima libri Tres, Michaele Sophiano interprete. 136
AVERROIS Paraphrasis in libros Quatuor de Partibus animalium, in singulis eorum partibus inserta Iacob Mantino interprete. 120
Commentarij in Tres libros de Anima. fol. 1
Commentum Quintum libri Tertij de Anima, vltra antiquam translationem a Mantino latinitate donatũ, quod antea difficillimum erat. 138
Trigesimum sextum etiam cõmentum eiusdem libri, ab eodem translatum, quod prius vix intelligi poterat. 174

Sexti Voluminis Pars Secunda.

De Sensu, & Sensibilibus. fol. 4
De Memoria, & Reminiscentia. 17
De Somno & Vigilia. 23
De Somnijs. 27

De Diuinatione per somnum . 38
De animalium Motu. 38
De Generatione animalium libri Quinque, Gaza interprete. 43
De Longitudine & Breuitate vitæ. 144
De Iuuentute & Senect. Vita & Morte,& Respiratione. 149
De Sanitate,& Morbo libri initium. 159
Paraphrasis in librum de Sensu, & Sensibilibus. 13
In Librum de Memoria,& Reminiscentia. 21
In Librum de Somno,& Vigilia, de Somniis, de Diuinatione per somnum. 31
In Libros Quinque de Generatione animalium, suis quibusque in locis collocata, Mantino interprete. 67
In Librum de Longitudine,& Breuitate vitæ. 147

IN VII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS problematum Sectiones duæ de quadraginta, Theodoro Gaza interprete,pleriſq; in locis ex collatione græcorum codicum emendatæ,quæ quidem problemata, cum prius essent confusa, in ordinem redacta sunt. fol.1
Quæstiones Mechanicæ Nicolao Leonico Thomæo interprete,nuper recognitæ, ac varijs figuris illustratæ. 98
De Mundo ad Alexandrum Liber, Guglielmo Budæo interprete. 110
De Admirandis Auditionibus Commentariolus, nuper a Dominico Montesauro Veronensi in latinũ cõuersus. 121
Physionomicorum liber, plurimis in locis diligẽter castigatus, atque in capita diuisus. 132
De coloribus libellus, a Simone Portio Neapolitano latinitate donatus. 140
De Spiritu libellus in capita distinctus. 148

De Xe-

De Xenophane, Zenone, & Gorgia, noua nuper Ioannis Bernardi Feliciani translatione ad integritatem & candorem maximum restitutus. 151

De lineis insecabilibus Liber, nunquam antea nec græce, nec latine impressus, vnà cum GEORGII PACHYMERII ea de re compendio, hactenus falsò Aristo. ascripto, fidelissime in latinum conuersò, Iulio Martiano Rota medico interprete. 158

Alexandri problematum libri duo, Theodoro Gaza interprete, nonnullis in locis ad exemplarium græcorum veritatem emendati. 169

De Causis proprietatum elementorum Libellus Aristoteli ascriptus, nunquam antea impressus. 204

De Causis Libellus ex hebræo in latinum conuersus, Aristotelis, seu Auépace, vel Alpharabio, aut Proclo ascriptus. 211

IN VIII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS Metaphysicorum libri Quatuordecim, à Bessarione Cardinale Niceno latinitate donati: denuo vero castigati, ac in Summas & Capita diuisi. fol. 1

AVERROIS in eosdem cum ipsius textu Commentarij, ex Antiquis, doctissimorumq; virorum exemplaribus castigati. fol. 6

Proœmium in Duodecimum librum, antea quidem à Paulo Israelita, nunc vero etiam à Iacob Mantino in Latinum conuersum. 286

Epitome in eosdē Metaphysicorū libros, Mantino interprete; Aristotelis textibus, vt eis respōdet, in margine citatis. 356

THEOPHRASTI Metaphysicorum liber. 396

IN IX. VOLVMINE.

AVERROIS Sermo de Substātia orbis, castigatus, ac Duobus Capitulis auctus, ab Abramo de Balmes Hebræo latinitate

tinitate donatis.
Destructio destructionum Philosophiæ Algazelis, Calo Calonymos Hebræo interprete, in Metaphysicis quidem in Sexdecim nunc diuisa Disputationes, duabus additis, cum prius ante hanc translationem non nisi Quatuordecim essent, præterquam, & in earum quãplurimis pleraq; interiecta sunt dubia, quæ prius non extabant: in Physicis autem in Quatuor, quas idem Latinis donauit. 15
Tractatus de Animæ beatitudine. 148
Cui addita est Epistola de intellectu, quæ idem est cum dicti libelli parte, eodem Calo Calonymos interprete. 155

IN X. VOLVMINE.

AVERROIS COLLIGET libri septem, nuper diligentissime castigati. fol. 1
Libri Quinti Colliget, Capita lvij. lviij, & lviiij. à Iacob Mantino ob rei difficultatem olim translata, cum antiqua translatione in lucem sunt ædita. 120
Collectaneorum item sectiones tres, tribus Colliget libris, Secundo scilicet, Sexto, & Septimo respondentes, à Ioanne Bruyerino Campegio elegantissime latinitate donatæ, post antiquam translationem ob studiosorum commodum appositæ sunt. 177
Commentaria in AVICENNÆ Cantica diligentissime emendata, vnà cum eiusdem Auicennæ textu in partes, tractatus, ac capita distincto, atq; castigationibus Andreæ Bellunensis exornato. 220
Auerrois tractatus de Theriaca nunquàm antea apud latinos visus, nunc primum ex scriptis Andreæ à cruce Chyrurgi repertus. 306

ARISTOTELIS VITA
EX DIOGENE LAERTIO,
LIBRO QVINTO DE VITA PHILOSOPHORVM.

RIstoteles Nicomachi Phæstiadisq; filius Stagirites fuit. Porrò Nicomacus à Nicomacho Machaonis filio Æsculapiiq; nepote originẽ duxit, vt Hermippus eo libro, quem de Aristotele scripsit tradit. Conuixit autem Amintæ Macedonum regi medicinæ, & amicitiæ gratia. Hic inter omnes Platonis discipulos maxime excelluit, voceq; gracili, vt Timotheus Athenienſis in libro de Vitis refert, & exilibus cruribus paruisq; oculis fuit, veſte inſigni, & annulis, ac tonſura vtens. Natus eſt autem illi & filius Nichomachus ex Herpylide concubina, vt Timotheus ait. Receſſit à Platone dum adhuc ſuperuiueret. Vnde dixiſſe illum tradunt. Aristoteles in nos recalcitrauit, non ſecus atq; in matrem pulli geniti. Refert Hermippus in vitis, cum Athenienſium legatus ad Philippum profectus eſſet Aristoteles, Academicæ ſcholæ præfectum fuiſſe Xenocratem. Cum vero reuerſus eſſet, ſcholamq; ſub alio vidiſſet, elegiſſe in Lyceo, περίπατον, illicq; vſq; ad vnctionẽ deambulãdo cũ diſcipulis philoſophari ſolitũ, atq; inde peripateticũ appellatũ eſſe. Alij idcirco ſic vocatum aſſerunt q; ex ægritudine conualeſcenti, ac deambulanti Alexendro aſſiſtens, quædam diſſerere ſoleret. Vbi vero iam plures eſſe cęperant, ſedens docebat, dicẽs.

Silere turpe me, & Xenocratem loqui.

Ad propoſitam quæſtionem diſcipulos vnà exercebat ſimul, & oratoriam docens. Deinde ad Hermiam eunuchum profectus eſt, Atarnenſium tyrannũ, quem alij quidem delicias ac luſus ipſius fuiſſe tradunt. alij vero ſibi affinitate iunctum tradita ei filia: ſiue nepote, vt refert Demetrius Magneſius in libris de poetis, ac ſcriptoribus æquiuocis, qui & Eubuli ſeruum Hermiam fuiſſe ait, Bithynium genere, quem & dominum ſuum enecaſſe. Porrò Ariſtippus in primo de antiquis delicijs libro, Ariſtotelem ait Hermiæ concubinam adamaſſe quam ille cum ſibi permiſiſſet, duxiſſe eam, & gaudio elatum immolaſſe

molasse mulieri, vt Athenienses Eleusinæ Cereri. Hermiæq; pæana scripsisse. qui ἔνδον, hoc est, intus scriptus est. Hinc in Macedonia apud Philippum vixisse, atq; ab eo Alexandrum filium erudiendũ accepisse, petisseq; instaurari solũ partium à Philippo euersum. Id vbi impetrasset, dedisse illis leges. In schola quoque leges tulit imitando Xenocratem, vt decendialem principem facerent. Vbi vero Alexandro instituendo satis visus est nauasse operam, eumq; sibi deuinxisse, commendato illi cognato Callisthene Olynthio, Athenas concessit. Eum audacius quam par erat alloquentem regem, & minime illi obsequentem, ab ipso increpitum asserunt uersu, admonente, ni talia loqui desisteret, mature periturum, quod & factum est: versus autem sic habet,

Qualia mi loqueris, vereor sis nate superstes.

Namq; Hermolao in Alexandrum insidiarum socius fuisse deprehensus, cauea ferrea circumduci, pædore atque squalore oblitus, leoni postremo obiectus est, sicq; excessit è vita. Enimuero Aristoteles Athenas profectus, cum illic tredecim annis docuisset, clàm in Chalcidem concessit, quòd ab Eurymedonte hierophanta impietatis accusatus esset, siue, vt Phauorinus ait, in omnimoda historia, à Demophilo, quòd hymnum in eum, quem prædiximus Hermia scripserit, quodq; hoc epigramma statuæ, quę in Delphis est, incidi curauerit.

Impius hunc quondam Persarum morte tyrannus
Mulctauit violans ius q; nefasq; virum.
Nam neque collato oppressit certamine, verum
Insidiose hominis vsus amicitia.

Hic vero, vt ait Eumolus in quinto historiarum, aconitum bibens, mortuus est septuagesimo ætatis anno. In quem est nostrum hoc epigramma,

Nuper Aristotelem, læsa vt pietate nocentem
Detulit Eurimedon sacrificus Cereris.
Ille aconita bibens subterfugit. certe aconiti
Hoc erat iniustum vincere sacrificum.

Idem vero refert ipsum Platoni trigenarium se in disciplinã dedisse, sed profecto fallitur. Namq; septimo decimo ætatis anno Platonem audire cœpit. Est autem hymnus huiusmodi.

Virtus laboriosa generi mortalium, honestissimum vitæ humanæ incitamen-

eitamentum. Pro tua siquidem forma ò Virgo, expetenda est in Græcia mortis conditio, & grauium assiduorumq; laborum tolerantia. Talem nimirum insertis hominum animis fructum plane immortalem, & auro præstantiorem, parentibusq; ipsis, somnoq; dulcissimo. Nam in gratiam tuam Iouis Hercules, & Læde filiy multa perpessi sunt, qui quid possent, opere declararunt. Quin & tui desiderio Achilles, & Aiax ad inferos penetrarunt, tuæq; formæ luculentissimæ gratia Atarneæ ciuem Solis priuauit lumine. Quo enim clarus spectatusq; rebus gestis? Hunc immortales mea auctiorem reddent musæ, quæ Iouis hospitalis decus augere solent,

Primam hanc orationem iudicialem pro seipso scripsisse, cum huius criminis argueretur, Phauorinus in omnimoda historia author est, ac dixisse Athenis,

Et pyra nata pyris, ficusq; in ficubus extant.

Alii autem Apollodorus in chronicis, natũ illum anno primo, nonagesimæ nonæ olympiadis, perrexisseq; ad Platonem decimoseptimo ætatis anno, annosq; viginti apud eum fuisse commoratum. Tum uero uenisse Mythilenem principe Eubulo, quarto anno centesimæ octauæ Olympiadis. Verum Platone primo anno functo uita, sub Theophilo profectum esse ad Hermiam, mansisseq; annos tres. sub Pythodoto autem se contulisse ad Philippum secundo anno centesimæ nonæ olympiadis, Alexandrum quintumdecimum iam annum ætatis agentẽ. Athenas uero concessisse secundo anno centesimæ undecimæ Olympiadis, atq; in Lyceo tredecim annos docuisse, ac demum perrexisse Chalcidem, tertio anno centesimæ quartædecimæ olympiadis, morboq; perisse, cùm esset annorum ferme sexaginta trium. Quo etiam tempore Demosthenes in Calabris defunctus sit sub Philocle. Fertur autem obi Calisthenis insidias in Alexandrum, infensum fuisse regi, illumq; ad eum contristandum Anaximenem extulisse, ac misisse Xenocratis dona. Lusit in eum epigrammate Theocritus Chius, ut ait Ambryon, in libro de Theocreti uita, in hunc sensum,

Hermiæ eunuchi simul Eubuliq; sepulcrum
Mente uacans, uacuum struxit Aristoteles.
Timum quoque sic illum agit,
Sed neque Aristotelis lenitas miseranda loquacis.

Hæc uita philosophi fuit. Cæterum nos ipsius quoq; testamenta legi-

mus

mus in hunc ferme modum. Bene quidem ac rite erit. Quod si quid contigerit ita legauit Aristoteles. Curatorem quidem omnium, & per omnia iussit esse Antipatrum. Quoad vero Nicanor adolescat, curatores ac tutores instituit Aristomenem, Timarchum, Hipparchum, Cliotelem, & Teophrastum si voluerit, ac si curam suspiceres velit filiorum & Herpylidis, rerumq; omnium. cumq; puella fuerit matura uiro tradi illam Nicanori. Sin uero puellæ quippiam contigerit, quod absit, uitaq; prius quàm connubio iungatur, siue etiam postquam nupserit antequam filios procreet, excesserit, Nicanor dominus esto, vt de puero, & de cæteris digne nobis ac sese disponat. Curet autem Nicanor, & de puella, & de puero Nichomacho, nihil ut illis desit, patris ac fratris una implens munus. Quod si Nicanori quidpiam contigerit, quod absit, siue priusquam puellam duxerit, siue postquam duxerit, nondum filijs natis, quæ quidem ille instituerit, ea rata sunto. Sin autem uoluerit, & Theophrastus puellæ curam habeat. Sin alias, curatores habito cum Antipatro consilio, & de puella, & de puero disponant, vt eis uidebitur optimum. Curam autem habeant tutores, & Nicanoris mei, & Herpylidis memores. Namque erga me studiosa plurimum fuit, ceterorumq; omnium: & si virum accipere voluerit, curent, ne indigne nobis locetur. Dentq; illi præter ea quæ ante acceperat, de nostra substantia, talentum argenti, tresq;, si voluerit, famulas, & ancillam quam habet, & Pyrrhæum puerum. At siquidem in Chalcide habitare uoluerit, hospitium quod ad ortum est: sin autem in Stagyris, paternam domum. Vtrum vero horum maluerit, studeant procuratores domum ita necessaria supellectile instruere, vt & sibi honestè, & Herpylidi sufficienter instructa videatur. Curæ sit autẽ Nicanori, & Myrmecem puerum non indigne nobis ad suos referri, cùm eius, quas cepimus, facultatibus. Si autẽ & Ambracis libera, cumq; puella uiro tradetur, quingentas illi drachmas, ancillamq; quam habeat, dari iubeo. Sed & Thaleti præter ancillam quam habet emptam, drachmas mille, & ancillam. Simo quoque absque priore pecunia, in puerum alium, siue puerum emi, siue pecuniam dari. Tichonem esse liberum cum puella nupserit, Philonemq; & Olympium eiusq; filiorum. Porro eorum qui mihi famulantur puerorum nullum uendi uolo, sed hæredes eos vti. Cum uero adulti erunt, pro merito dimitti liberos volo. Cu-

rent

rent item, vt consummentur, quæ Gryllioni sunt traditæ exculpendæ imagines. Vbi vero perfectæ erunt, suis imponantur locis. Nicanoris quoque ac Proxeni quàm sculpendam cogitabam, matrisq; Nicanoris. Arimnesti vero quæ perfecta est, suo statuatur loco, vt sit ipsius monumentum, quia sine liberis defunctus est. Matris quoq; nostræ Cererem in Nemea locet, aut vbicunque videbitur. Vbi vero tumulum fecerit, ibi & Pythiadis sublata ossa condat, sicut ipsa præcepit, fiat, & seruari Nicanoris votum, quod pro illo vouimus. Animalia lapidea cubitorum quatuor Ioui seruatori, ac Mineruæ seruatrici in Stagyris. Hæc testamẽtorum ipsius series fuit. Fertur autem ollas plurimas repertas esse, Lyconémq; dicere, illum in pelui calentis olei lauari solitum, oleúmq; uenundare. Quidam vtrem calentis olei stomacho illum imponere consueuisse tradunt, & cum se ad quiescendum componeret, æream sphæram tenere in manu pelui subiecta, eo consilio, vt cum dormientis manu excussa sphæra in subditum æreum uas incidisset, sono illius excitus exurgeret. Eius esse præclaras istas sententias legimus. Interrogatus quidnam mendaces lucrarentur, vt cum vera, inquit, dixerint, non illis credatur. Cum sibi probo daretur, quòd flagitioso homine misericorditer tulisset opem, non, inquit, mores miseratus sum, sed hominem. Amicis ac discipulis ista consueuerat dicere, vbi cunque moraretur, Aspectus quidem a circunfuso aere lumen accipit, animus autem a disciplinis liberalibus. Sæpe numero cum in Athenienses inuehereur, aiebat illos frumenta & leges inuenisse, verũ, frumentis quidem vti, nõ autem legibus. Studiorum liberalium amaras radices, fructus autem dulces esse asserebat. Rogatus quidnam cito cõseneſceret, gratia, inquit. Quid sit spes, Vigilãtis, ait, insomnium. Diogene caricam porrigente, cogitans nisi acciperet, vsum esse, meditatus sumens, Diogenem ait, caricam simul cũ vsu perdidisse. Rursus ab eo porrectam accipiens, atque puerili more in sublime eleuans cum dixisset, magnus Diogenes, eam illi reddidit. Tria dicebat pueris esse necessaria, ingenium, exercitationem, disciplinam. Audierat aliquando se a quodam maledictis esse lacessitum. Tum ille absentem, inquit, etiam verberet: Dicebat pulchritudinem, plus quàm epistolas omnes ualere ad commendationem. Plerique Diogenem ita statuisse asserũt, ipsum autem donum formæ dixisse: Socratem vero modici temporis tyrannidem, Platonem naturæ priuilegium, Theophrastum tacitam

deceptio-

deceptionem, Theocritum vero eburneum detrimentum, Carneadem regnum solitarium. Rogatus quo differrent docti ab indoctis, quo, inquit, viuentes a mortuis. Eruditionem dicebat inter prospera esse ornamentum, inter aduersa refugium. Parentes qui liberos erudiendos curassent, longe honorabiliores esse his, qui solum genuissent. Eos. n. viuendi tantum, illos etiam bene beateq; viuendi authores esse. Glorianti cuidam quòd magnæ esset vrbis ciuis, Noli, inquit, hoc attendere, sed an dignus sis magna, & illustri patria. Rogatus quid sit amicus, vna, inquit, anima in duobus corporibus habitans. Homines plerosq; dicebat ita esse parcos, ac si semper victuri essent: alios tam prodigos, ac si continuo morituri. Percontanti cur honesta forma præstantibus diutius congredimur, Cæci, inquit, huiusce interrogatio est. Rogatus quid ex philosophia lucratus fuisset, hoc, inquit, vt iniussus ea faciã, quæ pleriq; per legum metum faciant. Interrogatus quo pacto discipuli egregie proficerẽt: Si excellentiores, ait, prosequentes tardiores nõ morentur. Loquaci homini cũ illum improbe probris multis obtulisset, dicenti, num te satis obtudi? Hercle, inquit, non tibi animum aduerti. Cauſanti cur ſtipem non bono homini dedisset, nã & ita contigisse ferunt: Non, inquit, homini dedi, sed humanitati. Rogatus erga amicos quales esse debeamus, quales, inquit, eos erga nos esse optamus. Iustitiam dicebat virtutem animi vnicuiq; secundũ dignitatẽ distribuentẽ. Disciplinam optimum esse dicebat viaticũ ad senectutem. Refert Phauorinus in secundo commentariorum illũ crebro dicere solitum: O amici, amicus nemo. Et ista quidem ad illũ referũtur. Conscripsit aũt & complura volumina, quæ vt summa ingenij illius vis, ac præcipua circa omne orationis genus exercitatio clarius eluceat, subnectenda necessario existimaui. De iustitia libros quatuor, de poetis tres, de philosophia tres, de republica duo, de rhetorica Gryllus vnũ, Nerinthus vnũ, Sophista vnum, Menexenus vnũ, Amatorius vnũ, Conuiuium vnũ, de diuitijs vnũ, Exhortationum vnum, de Anima vnũ, de præcatione vnũ, de nobilitate vnũ, de voluptate vnũ, Alexãder, seu de colonis vnum, de regno vnum, de doctrina vnũ, de bono tres, de Platonis legibus tres, de eiusdem reip. duos, Oeconomicus unum, de amicitia vnum, Quid sit tolerare siue tolerantia vnũ, de disciplinis unum, De his, quæ in contentionem cadunt duos, Solutiones eorũ quæ in contentionem ueniũt, quatuor, Diuisiones sophisticæ quatuor,

tuor, de contrarijs vnū, de speciebus & generibus vnum, de propryis vnum. Commentaria, ὑπομνηματικὰ tres. Propositiones de virtute tres, Obiectiones vnū, de his quæ quot modis dicuntur, siue secundum propositum, vnum, de elementis tres, de scientia vnum, de perturbationibus irę vnum, Moralium quatuor, de principio vnum, Diuisiones .xvj. Diuisibilium vnum, de interrogatione & respōsione duo, de motu vnum, Propositiones vnū, Propositiones cōtentiosę quatuor, Syllogismi vnum, Priorum analyticorū nouem, Posteriorum analyticorum maiorum duo, de quęstionibus ad disciplinam pertinentibus octo, de meliore vnum, de idea vnū, Termini Topicorum septem, Syllogismorum duo, συλλογιστικὸν & diffinitiones vnum, de eligibili, & accidenti vnū, de ijs, quæ ante locos sunt, vnū, Topicorum ad diffinitiones duo, Perturbationum vnum, Diuisibilium vnū, Mathematicus vnum, Diffinitiones .xiy. Epicherematum duo, de voluptate vnum, Propositionum vnum, de volūtario vnum, de pulchro vnū. Quæstiones epicherematicæ .xxv. Quæstiones de amicitia duo, Quæstiones de anima vnum, Politicorū duo, Politicæ auditionis, sicut Theophrasti octo, de iustis duo, Artiū introductio duo, Artis rhetoricæ duo, Ars vnū, alia ars duo, Methodicū vnum, Artis Theodecti introductionis vnū, Artis poeticæ libros duos, Enthymemata rhetorica, de magnitudine vnum, Enthymematum diuisiones vnum, de dictione duo, de consilio vnū, Collectionis duo, de natura tres, Physicon vnū, de Architæ Philosophia tres, de Speusippi Xenocratuq; philosophia vnū, ex Timæi Archyteq; disciplinis sumpta vnum, Aduersus Melissi dicta vnum, Aduersus Alnæonis dicta vnum, Aduersus Pythagoricos vnum, Aduersus Gorgiam vnum, Aduersus Xenocratem vnum, Aduersus Zenonis scita vnum, de Pythagoricis vnum, de animalibus nouē, Anatomorum octo, Electio anatomorū vnum, de compositis animalibus vnum, de fabulosis animalibus vnum, de nō gignendo vnum, de plantis duo, Physiognomicon vnū, Medicinalia duos, de monade vnū, Signa tempestatum vnum, astronomicon speculatiuus vnū, de motu vnum, de musica vnum, Memoriale vnum, Homericarū ambiguitatum sex, Poetica vnum, Naturalium secundū elementa triginta octo, Inspectorū problematum duos, Liberalium disciplinarum duos, Mechanicus vnum, Problematum ex Democrito sex, de lapide unū, Parabolæ unum, Inordinata .xij. Exposita generatim .xiiij. Iura unum,

✣✣ Olym-

Olympionice unum, Pythionicæ musices unum, Pythicus unũ, Pythionicorum argumenta unum, Dionysiacæ victoriæ unum, de tragœdijs unum, Doctrinæ unum, Prouerbia unum, Lex commendatitia unum, Legum, quatuor, Prædicamentorum unum, de interpretatione unum. Respublicæ urbium. clvij. Seorsumq; ad Philippum de populari, paucorumq;, & optimatum & tyrannorum rep. epistolæ. Selymbriorum epistolæ, ad Alexandrum quatuor, ad Antipatrum nouem, ad Mentorem unam, ad Aristonẽ unam, ad Olympiadem unam, ad Hephæstionem unam, ad Themistagoram unam, ad Philoxenum unam, ad Democritum uersus, quorum initiũ est, Sancte deum, Elegiæ, quarum est initium, Formosæ matris filia: Sunt in summa uersus omnes plus minus quadragesies quinquies mille, trecẽti & triginta. Hæc librorum illius series, hic numerus, in quibus quid agat summatim exponendum est, Duplicem esse philosophiæ rationem, alteram uersari circa actus, appellariq; πρακτικὴν, alteram in intelligẽtia, & speculatione consistere, & θεωρητικὴν dici. Ad actionem pertinere ethicen, & politicen, qua in parte tum de publica, tum de familiari re agi. Ad intelligentia Physicen logicenq; referri. Porro logicen instrumentum esse exactissimum. Eius cum geminam declinationẽ ac scopũ subiecisset, uerisimile ac uerum, ad utranq; duarum maxime rerũ uiribus nititur. Nanq; ad uerisimile seu probabile, oratoria, & dialectica, ad uerũ autem analytica, & philosophia usus est, nihil omnino omittens eorum, quę uel ad inuẽtionem, uel ad iudicium, uel etiam ad usum pertinerent. Enimuero ad inuẽtionis adminiculæ, atq; ad eas res, quæ speculationi, & arti inseruiunt, propositionũ multitudinem tradidit, ex quibus quæstiones probabilium epicherematum elicere affatim licet. Porrò ad iudicandũ analytica priora, & posteriora cõscripsisse, prioribus assumptionum iudicia permittens, posterioribus collectionis examen trades. Cæterum ad iudicandum ea quæ sub certamen cadunt, quęq; in interrogatione uersantur, & cõtentione sophisticorum argumentorum, atq; syllogismis, atq; his similibus. Veritatis uero iudicium earum quidem, quæ secundum imaginationem sunt actionum, sensum definiuit. Moralium uero, ubi de re publica, ac domestica, ubi de legibus agitur mentem, finem autem unum exposuit, uirtutis usum in uita perfecta. Felicitatẽ ait plenitudinem ex tribus maxime bonis constantẽ, ijs nimirũ quæ in animo sunt, quæ & priora

uiribus

viribus appellat, ijs quæ ad corpus attinēt, vt sunt bona valetudo, fortitudo, pulchritudo, cæteraq; his similia, atq; ijs quæ extrinsecus ueniunt, diuitijs, nobilitate, & claritudine, atque in hūc modum cæteris, quibus tertium locum assignauit. Virtutem ad beatā vitam sibi minime sufficere dixit, quippe corporis bonis, exterioribusq; indigere. Miserum atque infelicem fore sapientem, siue doloribus afficiatur, siue inopia, & cæteris huiusmodi incōmodis prematur. Vitiū autem ad miseriam atq; infelicem vitam sufficere, quantumlibet corporis affluat bonis. Virtutes aut non se inuicem sequi. Fieri enim posse, vt prudens, quispiam, ac iustus, idemq; intemperās atque incōtinens sit. Sapientē quidē non omnino perturbationibus vacare, verum perturbari modice dixit. Amicitiā æquitatem esse definiuit reciproca beneuolentiæ. Eius tres species esse tradidit. Esse quippe aliam cognationis, aliam amatoriam, tertiam hospitalē. Amorem non modo congressionis, verum & philosophiæ esse. Amaturum quoque sapientē, atque accessurum ad rempublicam, ducturumq; vxorem, & cū rege una uicturum. Tribus autem generibus vitæ constitutis, primo quod in speculatione, sequēti quod in actu, & tertio quod in voluptate consistit: Speculatiuum genus semper prætulit. Liberales disciplinas ad apprehensionem virtutis multam conferre sensit. In descriptione rerū naturalium præter cæteros rationem maxime secutus est, adeo vt minimarum quarumq; rerum reddiderit causas. Vnde, & naturaliū commentariorum complura scripsit uolumina. Deum sicut & Plato incorporalem diffiniuit, eiusq; prouidentiam ad celestia usq; pertingere, ipsum uero immobilem esse. Porrò terrena omnia ad cœlestiū congruentiam, ordinemq; disponit. Præter elementa ista quatuor esse, & quintum aliud, ex quo cœlestia consistant, eiusq; motum orbicularem esse uarium. Animā item incorporeā, primamq; esse ἐντελέχειαν, corporis nempe naturalis, & organici potētia uitam habentis. Est autem ea iuxta illum duplex. Entelechiam uero appellat, cuius sit species quædam incorporea. Altera ex his quidem secundum potentiam, ut est Mercurius in cera, informis quidem, sed idoneus ad percipiēda lineamenta, sicut item in ære statua. Secundum uero habitum entelechia dicitur ea quæ est consummatæ ac perfectæ Mercurij statuæ. Naturalis autem corporis dixit, nam sunt corpora alia quidē manu, & arte elaborata, ut sunt quæ ab artificibus fiunt, puta turres atq;

nauis. Alia vero sic à natura prodeunt vt arbores, & animalium corpora. Porro organici dixit, hoc est, ad aliquid parati, & conditi, vt est ad videndum oculus, auris q; ad audiendum. Virtute autem vitam habentis, vt puta in seipso. Virtute autem vel potentia minus est secundum efficaciam. Secundum actionem autem, vt vigilans habere animam dicitur. Secundum habitum autem, vt dormiens. Vt igitur, & hic intelligatur, adiecit potentia. Multa igitur eiusmodi, & alia, & de alijs multis in hunc modum philosophatus est, quæ perlongum esset numerare. Cunctis enim in rebus summo studio atque industria fuit, inuentionisq; incredibili copia viguit, vt ex his quæ supra annotauimus voluminibus constat, quæ ad quadringentorum numerum ferè perueniunt, de quibus nihil ambigitur. Nam sunt et alia complura, quæ ipsi ascribuntur volumina atque sententiæ. Verum enimuero octo fuere Aristotelis. Primus hic ipse. Secundus, qui Athenis rempubl. administrauit, cuius etiam iudiciales leguntur orationes sanè quam elegantes. Tertius, qui Iliadem Homeri scripsit. Quartus Siculus orator, qui ad Panegyricum Isocratis rescripsit. Quintus, qui cognominatus est Mythus, Aeschinis Socratici necessarius. Sextus Cyrenaicus, qui de poetica scripsit. Septimus pædotriba cuius meminit Aristoxenus in Platonis vita. Octauus grammaticus obscurus, & ignobilis, cuius de pleonasmo ars legitur. Huius autem Stagyritæ philosophi complures quidem fuere discipuli, sed omnibus maxime præcelluit Theophrastus, de quo modo dicendum est.

ARISTO-

ARISTOTELIS VITA EX MONIMENTIS IOANNIS GRAMMATICI PHILOPONI ALEXANDRINI.

VIT Aristoteles genere Macedo, Stageirita, filius Nicomachi, qui Amyntæ Macedoniæ Regi medicam præstitit operam, ob eamque rem filium, quem suscepit, ut patris memoriam renouaret, Nicomachum appellauit, ad quē item Nicomachea scripsit. Matre Phæstide, qui ambo genus ab Æsculapio trahebant: cuius quidem rei fidem facit epigramma in Aristotelem his uerbis factum.

Matre creatur Phæstide, Nichomachoq; parente,
Stirpe Asclepiadon Diuus Aristoteles.

Post parentū obitum à quodam, qui publico Aternensium nomine peregrinos hospitio excipiebat, educatur: cuius dein officij memor nō modo filiū eius Nicanora enutriuit, & omni liberali institut doctrina, sed etiam ut uerum, & germanum tractauit. Quinetiā, ante mortē testamento cauit, ut filia Pythas in matrimonium eidem Nicanori locaretur. Cùm adhuc adolescens esset, omni ingenuarum artiū scientia excultus fuit, quod satis declarant commentarij, quibus res poeticas complexus est, & scripta, quæ in poetas edidit. Homericæ item quæstiones, & libri artis Rhetoricæ. Annos XVII. natus uoce Pythiæ, qua philosophari iubebatur, Athenas mittitur, ubi cum Socrate treis annos coniunctissime uixit, quo extincto, ad amicitiā Platonis se contulit, qui cum XX. annos magno familiaritatis usu coniunctus fuit, eamq; diligētiam, & industriā ad disciplinas percipiendas adhibuit, ut Plato illius ædes nō aliter appellarit, atq; ædes lectoris. Neq; uero fides habenda iis, qui existimant Aristotelem aperuisse Lyceu cōtra Platonem adhuc superstitem. Qui enim hoc potuisset? cùm Chabria, & Timotheus Atticarum copiarum duces opibus magnaq; potentia Athenis florerent, & Platoni arcta necessitudine coniuncti essent. Sed non desunt, qui tradant ab Aristotele Lyceum cōstitutum in humanis adhuc agente Platone, ut multas hominis sententias conuelleret.

Ad

Ad quos respondere satis habemus, non simpliciter quicquam contra Platonem statui, sed cõtra eos, qui Platonica decreta minus perspecta haberent. attamen siquid contra eum profertur, non absurdum iudicari debet, cũ in hac ipsa philosophandi ratione nihil discrepet ab ijs, quæ Plato senserit. illius enim uox est, magis conuenire nos de ueritate solicitos esse, quam de quauis alia re. Quinetiam ad Verbum ita scribit. Amicus quidem Socrates, sed ueritas amicissima. Et alibi. Socratis, inquit, parua cura agenda est, ueritatis aũt magna.

Hoc idem institutum Aristoteles tenuit, monimentaq; Platonica immutanda censuit, cũ & in huiusmodi consilio ab illo non discrepet, quippe qui ueritatis decus non contempserit, cum tamen mirifico studio, egregiaq; uoluntate Aristotelem fuisse erga Platonem constet ex Ara, quam ei consecrauit hac inscriptione.

Ponit Aristoteles pius hoc altare Platoni.
Quem laudare nefas ora profana foret.

Cum Platone multis officijs, & magna familiaritate. XX. annos coniunctus fuit, post cuius obitum ita euenit, ut Speusippus sororis Potones filius scholam teneret, docendiq; munus susciperet, Aristoteles autem in Macedoniæ urbẽ secederet, quo loci alumnum disciplinæ suæ Alexandrum conditorem habuit, magnaq; authoritate in eius regno præstitit. Nam apud Regem opibus, & gratia florentissimus fuit, plurimaq; opportune impetrauit. nam multa studia, & officia in singulos priuatim, & in uniuersos publice contulit. Declarant epistolæ cõmendatitiæ, quæ ad regem scriptæ ab illius nomine feruntur, & patria Stageritæ, quæ cum euersa esset, author fuit, ut ab eodem ipso instauraretur. Quapropter Stageritæ Aristoteli festũ celebrãt, quod Aristoteleum nominant, & mensem, in quo dies festo dicatus est, Stageritẽ appellant. Eressus quoq; Theophrasti patria, quam cum Alexander grauiter uindicare cogitaret, periculo liberata est. Dein cũ Speusippus è uita excessisset, Athenienses Aristotelem ad se inuitat, ac una cum Xenocrate scholæ Platonis præficitur. Xenocrates igitur in Academia docebat: Aristoteles in Lyceo. Ac nõ longo interuallo cũ Athenæ defecissent, Aristoteles in Chalcida nauigauit, illud usurpans. Non patiar Athenienses in philosophiam semel, ac iterum uos peccare. Iam enim Socratem è medio sustulerant. Nec dissimulauit iudicium suũ apud Antipatrũ, quam difficile, & multi operis esset,

Athe-

Athenis agere, carmen illud Homeri referens.

Inq; piris pira, ficis fici molle seneſcunt.

Ita peruerſitatem morum Athenienſium indicabat. Macedoniam reperyt, vbi gratia, & authoritate apud Reges, qui prouinciam illā tenebant, plurimum valuit, apud Alexandrum, & matrem Olympiada, apud Antipatrum, apud Philippum. Ad Alexandrum de regno librum ſcripſit, in quo præcepta de regno adminiſtrando ei dat. Quinetiam ſe comitem Regi adiunxit in intimos Brachmanas proficiſcenti, vbi etiam opus confecit, in quo memoriam CCLV. rerumpu. colligauit. Illum quoq; ſecutus eſt contra Perſas mouentem. Vbi cum bellum exortū eſſet, & Alexander mortem obiiſſet, in patriā reuertitur. Morum ſummam coluit moderationem, in Philoſophiā captū exceßit humanum, cum nullam partem eius diſciplinæ imperfectam explicatione reliquerit ſua. immo propria fretus ſolercia, cum pleraq; adieciſſet, uniuerſam philoſophiā caſtigauit, optimisq; inſtruxit præceptis. Magnam item acceßionem fecit ad artem diſſerendi, quandoquidem ab ipſis rebus normas, præceptaq; ſecreuit, & demonſtradi rationem cum uia inſtituit, nam ſuperioris memoriæ Philoſophi demonſtrare quidem, ac euidentibus probationibus uti ſciebant, ſed demōſtrare, ac euidentes probationes conficere ignorabat, atq; idem illis uſu ueniebat, quod Sutoribus, qui coria ſecare non queunt, calceis autē uti probe queunt. Rerum naturalium indagationi quintam addidit naturam. Diuinarum contemplationi, quamuis nihil eiuſmodi adiecerit, attamen ita docuit, ut nihil. quatenus cauſa ferret, prætermiſerit. Siquidem tantum abeſt, ut duntaxat, quæ intra orbē continentur, quemadmodum nonnulli exiſtimant, comperta habuerit, ut etiam quæ ſupra orbem habentur, probe tenuiſſe affirmemus. quod quidem idem ipſe Ariſtoteles probat vij. naturalis auſcultationis libro. Princeps, inquit, cauſa neque per ſe, neque ex accidenti mota cietur. Atque ex hoc nimirum planum facit Deum, neque corpus, neque patibilem eſſe. Vniuerſum uitæ tempus, quod uixit. lxij. annorum numero deſcribitur. cum enim. xvj. ageret annum Socrati operam dare cœpit, quo præceptore uſus eſt triennio. in intimis, & neceſſarijs Platonis. xx. annos fuit, a cuius obitu. xxij. annos uixit.

DE VITA AVERROIS EX LIBRIS CHRONICORVM A MVNDI ORIGINE EXCERPTA.

AVerrois quoque medicus, cognomento Commentator, philosophus quidem, & ipse apud Cordubam Hispaniæ vrbem hoc tempore floruit, vt ex Secundo libro eius, qui de Cœlo tractat, Commento 110. & 111. habetur. Fuit enim à natiuitate Christi anno MCL. vt asserit Conciliator, & Aegidius Romanus in suis quodlibetis Libro secundo, quæstione de vnitate intellectus. Vbi verba hæc habentur. Nam Commentator summus Auerroes, non est diu, quòd fuit. Nam dicitur filios suos in curia Federici primi, cognomento Barbarossa Imperatoris fuisse, qui temporibus nostris obijt. Fuit ergo dictus Auerrois tempore, quo fides Christiana erat valde dilatata. Constat autem quòd apud Christianos erat solennis mentio de statu animarum separatarum. Et ideo Auerrois, qui fuit isto tempore, potissimum debuit videre hoc inconueniens. Multa autem composuit, & adeo excellenter in omnes Aristotelis libros scripsit, vt Commentatoris cognomentum promeruerit: deinde de Substantia orbis, de Theriaca, librum quoque pulchrum de medicina Colliget appellatum, ac alia multa edidit. Auicennæ tamen ac medicorum æmulis dictus fuit, vt palàm in eius libris manifestum est.

MARCIANTONII ZIMARÆ

PHILOSOPHI CONSVMMATISSIMI

Tabula dilucidationum, in dictis Aristotelis, & Auerrois.

VENETIIS APVD IVNTAS.
M. D. LXXVI.

TABVLA CVM DILVCIDATIONIBVS IN DICTIS ARIST. ET AVERR.

A D. M. ANTONIO ZIMARA COMPILATA,

Qua, digressionibus passim ab eo insertis, via Peripateticæ veritatis, edocetur.

De litera A.

B, ꝓpositio in idiomate Arabico notat, tã cãm agẽtẽ, q̃ subiectũ, & oppositũ. 1. physic. cõ. 58. Vide qũo importet subiectũ. primo cęli. com. 20. vbi litera translationis Arabicę hz in tex. ꝙ corpꝰ glorioſum nõ eſt gñatum ab aliquo. Quod Cõm. põderans in cõ. dicit. Et dixit: neq; gñabile ab aliquo. & nõ dixit: neq; gña bile ſimplr. qm̃ hæc eſt dria inter dicentes, ꝙ hoc corpus eſt creatũ à prima cã: & opinãtes ipſum primã cãm. ſ. ꝙ dicentes ipsũ eſſe primã cãm, opinant ipſum nõ eſſe gñabile ſimplr. Et dicentes, ꝙ eſt cãtum à prima cã, opinant, ꝙ nõ eſt gñabile ab alio. i. ex alio. Et ꝙ ſi diceretur eſſe gñabile à nullo, & ĩ nullo tpe, poſſet hoc inſtitui ſm vocẽ, & ſm tranſumptionem. Gñabile vere, eſt terminatũ tpe, & gñabile ab aliquo. Et hoc nomen gñonis eſt vulgariter, quod Ariſt. intendit remouere à cælo. Vbi patet, ꝙ ly ab aliquo, dicit cãm mãlem. Ari. n. ibi demonſtrat, ꝙ cœlũ non eſt gñabile, qa non hz ſubiectum, neq; contrariũ. Et ex illo loco patet quantũ deuiauerũt à veritate Io. de Bac. & Greg. Arim. in 2. ſententiarũ. di. 1. q. 1. q tenent ex mente Ariſ. & Auer. cœlum & ſubſtãtias æternas nõ hñe cãm æternã effectricẽ. Et hz iſta qõ in via Peripateticorũ ardua ſit, & ambigua. Eudemus. n. & Alex. (vt recitat Simpl. in principio phyſicę auſcultationis) tenuerunt Deum ſm mentem Ariſt. nõ eſſe cãm efficiẽtem, ſed finalem tantum & formalem æternorum.

Opi. Eudemi & Alc. pro vna poſitione.

Digreſſio de cã efficiẽte in ſubiectis æternis ꝫ Io. de Bacco. & Grego. Arim.

Ammo tñ, Simp. & Io. Gram. op poſitũ tenuerunt, & multi ſapientes. Veruntñ quidquid ſit de Ariſt. vnum ſcio indubitanter, Auer. tenuiſſe de mente Philoſophi, ęterna eſſe cãta in triplici gñe cãç. etenim hic aperte teſtatur cœlum eſſe cauſatum à prima cã. Et ꝙ Ari. ĩ 1. cœli demſtrat cœlum nõ eſſe gñabile, illo modo gñonis quo generant iſta tpalia: quia hoc ſonat nomẽ gñonis, vere & non trãſumptiue ſumptum. Ariſt. n. abhorret metaphoras & tranſumptiones in doctrina demõſtratiua: vt ipſe ꝓcepit ĩ 2. poſter. analit. Et ideo Ariſt. nomen generationis vere & in ꝓpria ſignificatione intendit remouere à corporibus cœleſtibus. Et hoc appꝫ manifeſte ex ſuis eiuſdẽ Auer. in lib. deſtr. deſtr. in diſp. 3. in ſoſ. 18. dubij, vbi dicit, ꝙ Philoſophi aſcenderunt gradatim inueſtigare de ſupcœleſtibus corporibus, & apparuit eis ꝙ ſunt ingenerabilia, & nõ sũt ſicut inferiora corpora. Gñabile. n. inquantum gñabile, eſt pars huius mundi ſenſibilis: cuius gño nõ ſequeretur niſi prout eſt eius pars, eo quòd oẽ gñabile generatur ſine dubio de re, ex re, & pro re, & in loco, & in tpe. Et inuenerunt ꝙ orbium corpora ſunt neceſſaria ĩ gñone inferiorũ corporum, prout ſunt agentia

Pro opi. cõtraria fuerunt Anm. Simpli. Philoponus, & alij. Quæ ad mẽtem Auer.

Tex. c. 22.

tia remota. Vñ si corpa cælestia generabilia essẽt mõ istius gñonis; idigerẽt alijs corpibus ꝓcedẽtib. ea, q̃ sisr essẽt ptes alteri⁹ mũdi. & ita essẽt alia corpa supcælestia. Et talia ẽt idigerẽt alijs, & sic ī infinitũ. Ec ce igit, ꝙ vult demõnẽ itelligi de vera gñone ī ꝓpria figũatione sũpta, q̃ idiget cã agẽte, & tmãli, & finali, tpe, & loco. Cõfirmat authoritate eiusdẽ ī 1. cœli. cõ. 105. vbi hz. Defendentes aũt Platonẽ dicunt, ꝙ assimilatio gñonis mũdi ex suis entis, gñoni figuraꝝ ex lineis, & supficieb⁹ à Platone, signãt ꝙ mũdus semp fuit apud Platonẽ, & ꝙ ipse nõ intẽdebat p hũc sermonẽ, nisi ꝙ partes ei⁹ sũt priores nã toto; nõ ꝙ ipse fuit gñat⁹ vere. Et si hoc itẽdebat nihil differt ab Aris. Sz tñ male fecit ī hoc qđ dixit mũ dũ eẽ gñatum, & nõ corruptibilez. Hoc. n. nõ intelligit ex gñone, nisi cũ difficultate. Et maxie cũ dixit, ꝙ efficit ex ñ ordine ī ordinẽ. Nã Plato dixit deũ, entia q̃ añ mundi gñonẽ mouebant motu inordinato, deduxisse ex nõ ordine in ordinẽ. Mõ talis gño q̃ fit ex priuatiõe ad habitũ, vi esse vera gño, q̃ est tẽporalis; & ita cũ difficultate ꝑt intelligi gño illa apud Platonẽ fuisse æternã. Aut igit male sẽsit, aut male docuit, quia abutebat vocabulo gñonis (vt dicit ꝑfatus Com. ẽt 1. cæli. cõ. 106.) Tz igit Com. cælum & intelligentias eẽ cãtas ab æterno à prima intelligẽtia; sed non p gñonem verã, q̃ fit cũ trãsmutatione & tpe, sed nobiliori mõ. Scięria. n. Dei glorioſi ẽ cã entitatis & veritatis oĩum entiũ, vt scribit Cõ. in 2. primæ philosophiæ. cõ. 4. Et ī 12. primæ philosophiæ. cõ. 51. De hoc vide notab. authoritatẽ in lib. destruc. disput. 3. in fol. 18. dubij, In fine. vbi scribit. Amplius declaratũ est à Philosophis, ꝙ illud qđ dat entib. separatis à mã finẽ, est illud qđ dat eis esse. Forma. n. & finis sunt vnũ & idẽ in hac specie entiũ. Ergo illud qđ dat finem entibus, illud met dat formam, & illud qđ dat formam est agens: ergo qđ dat finem huic etiam est agens. Apparet igitur ꝙ primum principium est omnium istorum principium. s. forma, & agens, & finis. Quid clarius?

Ab antiquo non prouenit nouum absolute, ſm Philosophos. ex disput. 12. in fol. tertij dubij.

Ab oĩbus excellẽtib⁹ Philosophis hodie existimat, ꝙ ab vno primo ꝓcedũt prĩcipaliter oĩa ẽtia mutabilia. Ex li. def. dis. 3. ī fol. 12. dubij. In medio.

Ab vno vtrum multitudo ꝓuenire possit. vide diffuse in lib. destr. in disp. 3. in fol. 12. dubij.

Ab vno agẽte nõ ꝓuenire nisi vnũ effectũ tm, propo falsissima ẽ, qua vtebat Auic. & Alpharab. Ex disp. 3. in lib. destruc. in fol. 23. dubij.

Ab vno simplici numero non posse ꝓuenir nisi vnũ simplex numero non quodãmõ vnũ in numero & quodãmõ plã. Et ꝙ illi⁹ vnitas sit cã eẽ pluralitatis; si isto mõ intelligãt nõ põt hõ euadere à dubijs Algazelis. ibidẽ in fol. 26. dubij.

Ab vno essentialiter non inuenit nisi vnum motum, sed intrant plura ipsum per accidens. 8. ph. com. 51. & elicitur ex textu.

Abstinẽtes, appetẽtes, & concupiscẽtes, non operantur ea quorum habent appetitum, sed sequuntur intellectum. 3. de anima. te. com. 48.

Abstrahẽtium nõ est mendaciũ. 2. phy.

phy. t. c. 18. idem 3. de anima. 35.

Abstractione mathematica plerūq; vtit scīa nālis. Alex. snīa est in pleriſq; locis, & signāter in principio libri prior. anal. Estq; dcm notabile & aureū. Ex cui⁹ ignorātia doctores nri Latini ī pleriſq; qōnib. ī philoſophia allucinati sunt. Scīę. n. sibiinuicē subseruiūt, sic est ī artib. Certū ē, ꝙ nālis pȳs qnq; ꝓcipit formaꝫ naturalem sine mā. nā & Com. dicit in 12. primæ philoſophię ī cō. 39. Intell⁹ īnat⁹ ē diuidere ꝓiūcta in eē, sicut diuidit māꝫ à ſoſa, & formaꝫ à ꝙgregato ex mā & ſoſa. Hoc ēt d. lucidiſſ. Themiſ. in 4. phyſ. in digreſſione ꝛ Gal. de ſpatio ſeparato, vbi mouet qōnem ꝛ ſe dicens. Sed dices, vſi nā ſpaciū illud ſi nō est ſeparatū à corpe: itelligit tū quoquo mō ſeorſum à corpore? Et ſoluēs īgt. Tu vero (inq̄) vñ albedinē? vñ nigritiē? ea tū & ſi in ꝓcēptatione veniūt sine corpore, nec tñ ꝑ ſe sūt, nec à corporib. redēpta, abſoluta, ꝓciſa; ſed ſola est cogitatio q̄ id cōminiſcit. Non. n. idē est huic aquæ essentia, & ipſius aquæ dimēſiones. pariter in hoc vīno, & in hoc aere. ſz qualitates tñ animo ſequeſtratę, atq; adeo abiūctæ corporibus, non quidē ſeorſū hūtur, ſed ſeorſum intelliguntur à nobis. Sed tñ in tali ꝓsideratione nālis vtit abſtractione ſibi ꝓpria, qa ipſe à mā ſenſibili non abſtrahit, vt ꝓz in 6. meta. t. c. 2. & 1. de aīa. t. c. 16. Et tñ Ariſt. in 2. phy. definiēs nām q̄ est forma, inquit. Alio aūt mō nā vtiq; erit hūtium in ſe ipſis prīcipiū mot⁹. Forma & ſpēs nō ſepabilis ens; ſed aut ſm rōnē. Hoc aūt, vt Alex. d. est, qua nālis vtit metaphyſica abſtractione. Ex hoc autem non ſequitur ꝙ ſcientia mathematica qdditatiue conſideret qdditates particulares rerum nālium, quatenus nāles sunt. Sitr nālis pōt iſta abſtractione abſtrahere, vt inqt ꝓfatus Alex. accñtia nouem generū à ſubſtātia ſm rōnē. Sed hoc ꝛz mathematicā conſiderōnē. Et ſitr nālis ꝑt ꝓsiderare entia qdditatiue ꝓsiderata à ſcientia diuina ſm abſtractionē ſibi ꝓpriā, ꝓ viā ſilitudininis, sic q̄n imaginat intelligentiā in rōne qua est aīa cęli; vt talis aſſimilat foſæ māli, ſicut imaginat eā, Cō. ī 2. cæli. ī cō. 3 vbi d. ꝙ ītelligētia quodāmō aſſimilat foſæ māli, inq̄tū dat orbi motū circularē, & est in eo. Ex hoc āt ſ sequit nālē quidditatiue ꝓsiderare ītelligētias: ſicut quidam fatui ꝓſſi sūt, intelligētias abſtractas qdditatiue nō ſolū in ſcīa diuina ꝓsiderari; verūctiā in ſcīa nāli. Nullibi. n. Ari. poſuit, nec aliqs ꝓpatetic⁹, ītelligētias qdditatiue ꝓsiderari q̄ sunt aīæ æternoꝝ aīaliū, niſi in ſcientia diuina. Nā ꝛz nālis ꝓsideret ītelligētiā, vt ē aīa cæli, & motor, & id gen⁹; clarū ē ītelligētibus, iſta eſſe aduentitia & extranea ſibi nec ſpectāt ad eius qditatē; & īmorari īhoc, ē ſuperfluū nimis. Stultas. n. opīones inſectari ſtultiſſimū ē, vt d. Ari. 3. de part. ani. c. 4. & 1. top. cap. 9. Sz dices, ſi foſæ & qualitates nāles pñt abſtrahi ꝓ rōnē; & nālis ī hoc vtit mathemat. abſtractione; qūo igr nālis ꝓsiderō distinguit à mathematica? Rndeō ꝙ aliō ē abſtraher, & aliō diffinir: ſciæ ſpeculatiuæ diffīniūtur abſtinicē ex diuerſis modis diffiniendi; vt ꝓz 6. meta. Diffō āt ē ꝑfecta & ꝓpleta qditatis cognō, vñ ꝛz nālis poſit mathema-

Error latiuorū.

Ca. 8. ſupra t. 30

medio.

Qđ naturalis nō ꝓsiderat qdditatē ue intelligentias abſtractas, ꝛ opin. aliquorū.

Dubō.

Soſo.

Tex. c. 2.

tica abſtractiõe foras nãles intelligẽ ſine mã: nõ ꝓt tñ eas diffinire: quia naturalis diffinit per materiam. 1. de anima. 16.

Abſtracta entia ꝓphẽdũt nobilitatem pfectã ſine opone: & diuersãtur ꝑz magis & minus. 2. cęli. cõ. 66. Idem ibidem. com. 62. & 65.

Abſtrahere, nihil aliud ẽ, q̃ facere ītẽtiones imaginatas ī actu ītellas, poſtq̃ erãt ī pẽa. Intelligere ãt, nihil ẽ aliud, q̃ recipe has ītẽtiões. 3. de aĩa. cõ. 18. Primũ dictũ locũ hz de abſtractione q̃ eſt opus intells agẽtis. Ille. n. ẽ q trãsfert res ď ordine ī ordinẽ. Sz ẽ alia abſtractio q̃ eſt op⁹ intells poſis: & ẽ qñ ītelligit prius, nõ intellecto poſteriori: vt qñ ītelligit ſupi⁹ ſine ĩfe riori: vel ſubiectũ nõ ītellecta paſſione. De tali dr 2. phy. abſtrahẽtiũ nõ eſt mẽdaciũ. Scđm vero dictũ Com. intelligendũ eſt in ꝓdictione cãli, qa formaĩr loquẽdo, receptio intẽtionis nõ eſt ītellectio.

Digreſſio de intellectione quomodo ẽ ītells agẽtis, & q̃ũ intellectus poſis & materialis. Text. cõ. xviij.

Sic. n. ſe hz intelligibile apud ītellectũ: ſic ſenſibile apud ſensũ. 3. ď aĩa. t. c 2. Mõ receptio sẽſatæ ītẽtionis ī sẽſu, nõ ẽ sẽſatio: qđ rõne oñdit, & authoritate ꝓbat. Rõne qdẽ: nã q̃ ĩuicẽ ſeparant ī eſſe, illa sũt foraliter eadẽ, neq; realr: ſed ſtat, ꝙ ſit receptio ſpẽi ī ſenſu abſque hoc, ꝙ ꝓſequat sẽſatio. Ad alia .ꝓ. fortiter intẽti, delata ſub oculis nõ videm⁹, vt dicit Ariſ. ī lib. ď sẽſu & ſenſa. Authoritas ẽt exꝑſſa ď hoc ẽ Com. & in 2. de aĩa. cõ. 149. vbi dicit, ꝙ recipere aliqd eſt aliud à iudicare illud. Et ex hoc ꝑz quãtum errauerit Io. de Gand. q voluit ſenſationez realr non differre à ſpẽ sẽſibili, & ſequaces moderni ẽt ſunt ī hoc errore. Et forte litera eſt corrupta: & dz dicere, ꝙ ī- Lr̃ę Aue. correctio.
telligere nihil aliud eſt, q̃ reſpicere iſtas intentiones. hoc aũt idem eſt qđ cognoſcere. Et ita credo, ꝙ meli⁹ eſt corrigere lr̃am. Si aũt dicit recipere, hoc intelligit in ꝓdictione cãli, quia ad hoc vt fiat intellectio ꝓrequirit receptio ītẽtionũ in intellu mãli, qa ſcribit Com ī com. 19. Intells mãlis eſt paſſio & actio: & prius ẽ paſſio, q̃ actio: qa pri⁹ recipit intẽtiones vies, poſtea fit actiuus ꝓducendo intellectionẽ. Nõ. n. ītellectio quã cõiter experimur ī nobis ꝓducit ab ītellu agẽte: ꝑz ab intellu poſſibili: quia ꝓ intellm agentẽ ꝑz Auer. & antiquos Periparetícos, hõ nõ intelligit ī principio, ſed ī poſtremo, vt fingũt. Vnde Com. accuſat Auẽp. in 3. de aĩa. cõ. 19. aſſerentẽ ꝓ intellm agentez nos cognoſcere infinita ī ꝓpõne vĩi. Dicit. n. ꝙ iudiciũ & diſtinctio attribuit ī nobis intellui mãli, & non intellui agẽti. vnde Ariſ. in 3. de aĩa in principio dicit. De parte aũt aĩæ ꝓ q̃ aĩa intelligit & ſapit, ibi The. & Cõ. exponunt. i. ꝓ quam nos ſapimus & intelligimus, & ꝑz ꝙ ille eſt intells mãlis, & non agens, de quo loquit in principio tertij de aĩa. 3. de aĩa.

Ca. de odoribus verſus finem.

Abſtractum non poteſt moueri. 3. meta. tex. com. 7. & 9.

Aduers' Io. ď gã.

Abſtractę res ſunt priores in eę entibus nõ abſtractis. 9. meta. cõ. 2.

Abſtractę ītelligẽtię attribuũt corporibus cęleſtibus ſicut aĩa corpori. 8. meta. cõ. vlt. Expono, quo ad mouere, nõ quo ad foralẽ inherentiã. Sic exponit Cõ. in 2. cęli. cõ. 3. & in 2. cap. libri de ſubſt. orbis.

Abſtractorũ entiũ illud qđ diligit ꝓ ſe, & deſiderat ꝓ ſe, eſt in fine

ſim-

simplicitatis, vnitatis, & nobilitatis. 12. me. cō. 37. & tex. Vbi Cō. notat Aris. ponere dr̄iā iter primū principiū, & alia entia abstracta: quia alia vidētur esse electa, & desiderata p̄p alia, sed primū pr̄icipiū est electuz per se, & amatum ab omnib. & tale est ens p̄fectū ī fine.

Abstractū & p̄cretū (q̄ Com. appellat principale & sumptū: nā cōcretū, seu denoīatiuum sumit̄ à principali) dr̄nt, qa sūptū signat illud qđ signat principale & magis. vita. n. signat aliqd nō ī subiecto. viuū aūt signat aliqd ī subiecto. signat. n. foram in mā, & hītuz in subiecto. 12. met. c. 39. Nota tn̄ q̄ nomē tale denoīatiuū pr̄io signat accidēs, & scdo subtū, vt scribit Cō. 5. met. c. 14. p̄ Auic. Et iō dixerūt sapiētes, q̄ p̄cretū pr̄icipal̄ signat formaz, sed p̄notatiue dicit subiectū.

Abstractę form̄ę à mā ita se hūt, q̄ dispō & dispositū in eis sunt vnū in eē & duo ī p̄sideronē. 12. me. c. 39.

Abstractū eē, impossē est demōstrari, ni si via mot⁹ 12. me. c. 5. idē 1. ph. c. vl. & 8. ph. c. 3. idē 2. ph. c. 22. & 26

Abstractarū substātiarū nulla est q̄ non moueat, quia tunc inueniretur in dispositione diminuta. 12. mera. com. 48. & elicitur ex rex.

Abstracta aīæ opatio est, q̄ sit sine īstrō corpali, & nō est in reb. exītibus ī corpe. Si aūt opatio aīæ fuerit in rebus exītibus ī corpore, illa nō erit abstracta. 1. de aīa. c. 13.

Digressio qualr aīæ opatio sit abstracta.

Vbi aduerte ꝫ mentē Auer. duas p̄ditiones req̄ri ad qualitatē abstractionis opationis aīę, prima vt nō fiat p̄ organū corporale, ita q̄ nō dependeat à corpe, vt à subiecto. Et scda vt nō sit in rebus exītibus in corpore. i. q̄ nō dep̄deat ab aliquo exīte in corpe, vt ab obiecto. Et ista est operatio sempiterna, & abstracta intellīs agēntis intelligentis Deū & æternas substātias. Sz illa opatio animę, q̄ non sit p̄ organum corporeū, & tn̄ est in rebus exīstētibus in corpore, ita q̄ dep̄dēt obiectiue à corpore: illa mn̄ nō est abstracta, sicut ē opatio intellīs possībilis; sz intellīs talis nō sit dependens, sz sit abstract⁹ à corpore. Vñ Auer. sentētia ex mēte Aris. tz intellm mālem quo ad substantiam esse abstractū à corpore; sz quo ad opationem ei⁹ nō esse abstractum; quare intellectio eius sit cū imaginatiōe. Et hoc est qđ notauit Cō. in 1. de anima. cō. 12. vbi dicit, q̄ hæc est sn̄ia ei⁹ in intellm mālī, q̄ ipse est abstract⁹ à corpore; & q̄ nihil intelligit sine imaginatione. Et si ista est opin. Ari. vr̄, q̄ sit fundata sup ista ratione; qa nā (vt dicit Aris.) est cā omnis ordinationis. ex 8. phy. t. c. 15. & in 8. de nā animal. cap. 1. nā p̄ media transit ad extrema. Cum aūt sit duplex genus formarum extremarū, seu virtutum; quædam. n. sunt immersæ mātæ vtroq; mō, & quo ad substantiam, & quo ad opationem, q̄dā vero vtroq; mō seiunctæ; in pr̄io gradu sunt oēs formæ eductæ de p̄a mātæ; in q̄bus tn̄ est latitudo, qa distātiæ entium sunt valde diuersæ. in scdo vero g̃du sunt Deus & separatæ intelligentiæ, q̄ ēt inter se distāt, vt p̄z 12. primę philosophię cō. 44. Et iō fuit necessariuz vt inter ista duo extrema caderent media. Talia aūt (vt oñdit nā diuisionis) sunt, vel esse p̄nt, aut imaginari esse; vel qa aliqd sit abstractum quo ad operōnem, & ñ quo ad sub-

Gen⁹ formarū duplex.

Ad qualitatem abstractiōis operōnis aīæ duæ condōnes req̄runt̄.

ſtãtiã: vel eꝫ, ꝙ ſit abſtractum quo ad ſubam, & depẽdẽs quo ad opationẽ. Primũ dari ñ ꝑt, qa opatio emanat à põa, & põa ab eſsẽtia: & iõ ſi opatio erit abſtracta, & ſubſtãtia imerſa: tunc opatio eẽt ſine põa aut eẽntia opãte, qđ ẽ impoſſ: qa nõ ꝑt opatio trãſcẽdere eſſentiã aut põam opantẽ. Relinquit ergo vt ſolum in re poſſit eſſe aliud qđ ſm ſuã ſubam ẽ abſtractũ à corpe & in opatione dependet à corpe, & hoc ẽ nã intellꝰ mãlis. Vñ ex hoc ſcire poteris q̃tũ deuiauerit à via Peripatetico: ꝙ Pẽt. ille Pomp. ĩ ſuo libello de mortalitate animæ, qui ſuã intẽtionẽ fundauit in hoc ſun damẽto, ꝙ oĩs ſuba abſtracta à corpore hz opationẽ abſtractã à corpore. Nã æquiuocatio decepit eũ: qa hæc nã media ipſum latuit, ſic in ſili d. Ariſt. ꝯ antiquos, q negabant gñonem, qa latuit eos nã media inter non ens ſimplr, & inter ens ſimplr: & paralogizabant ex æquocatione. Sz hæc viſa nã ſoluit oẽz co: ignorantiã, ita ĩ ꝓpõ, abſtractũ æquoce dr de ĩtellu mãli, & de alijs ſeparatis intelligentijs, (vt d. Auer. ĩ lib. deſt. diſp. 5. ĩ fol. 3. dubij.) Et hoc rõnabiliꝰ. nã ſcia æquoce dr de ſcia nr̃i intellꝰ & de ſcia intelligẽtiarũ. 12. met. cõ. 51. & ĩ lib. deſt. diſp. 6. Et iõ lz vere abſtracta, q̃ ꝑ eſſentiã intelligũt habeãt opationẽ vere abſtractã, q̃ nullo mõ à corpe, neq; ſubiectiue, neque obiectiue depẽdet: tñ de ĩſimo abſtracto: qđ mediat ĩter vere mãia & vere abſtracta; fallit hoc, vñ ẽt multa verificanꝰ de illis, q̃ de ĩtellꝰ mãli non verificanꝰ: qa iſte eſt cãꝰ ab obiecto, illi ſunt cã, & ſcia ĩ hoc eſt qualitas ĩ illis eſt ſuba, & ſcia in hoc hz ignorãtiã oppoſitã, illis ꝙ nullũ ẽ oppoſitũ & milta id genꝰ.

Aduerſus Pet. Pompo. đ mortalitate animæ.

Abſtractæ ſubæ nõ ꝑñt eẽ cãæ neq; fz foras, neq; agẽtes iſtorũ gñabiliũ & corruptibiliũ. 1. meta. cõ. 31. qđ ſic ĩtelligo. Arguit. n. Pbs ibi ꝯ Platonẽ, q ponebat ideas eẽ cãs formales & agẽtes reſpectu corruptibiliũ & gñabiliũ: foras qđẽ dantes eẽ foraſr, qa aſſerebat ꝙ ſortes & idea ſortis erãt idẽ foraſr, & dicebat ꝙ erãt cãæ effectrices immediate. Caueant igiť q ponũt aĩam intellectiuã eſſe formã formaliter inherentẽ homini in via Auerrois.

Cõtra ponẽtes animã ĩtellectiuã ſm Auer. eſſe formã da tã eſſe formaſr hoĩ.

Abſurdũ eſt ſimul quęrere ſcĩam & ſciendi modũ. 2. met. t. c. 15. Vbi aduerte, ꝙ ꝑ modũ ſciẽdi Com. exponit logicã, etenĩ fz Alex. & antiquos Peripate. logica proprie non eſt ſcĩa, fz modꝰ ſciẽdi, ſeu organũ vtriuſq; philoſophiæ. Nã in ſpeculatiua ſcĩa docet diſcernere verũ à falſo: ĩ practicis verò bonũ à malo. vñ caueãt, qui dicũt logicã eſſe ſcĩam proprie dictã, & vltra hoc ꝙ ſit ſpeculatiua. Nõ. n. vñr ſcire qđ noĩs theorici. Nã (vt ĩquit Alex.) theoricum dr θεωρικὸ τὸ θεωρεῖν, qđ eſt περὶ θεῖα ὁρᾶν, hoc eſt à ꝓtẽplandis diuinis reb. ĩ entibꝰ ãt rõnis & ſcẽdo ĩtellectis nihil diuinitatis ẽ videre. Vñ Ariſt. in 6. primę philoſophię abiicit à ꝓſidẽrõne ſciæ diuinę ens in aĩa; qa ẽ ens diminutũ. lz igitur ĩ logica fiãt rõnes neceſſariæ, non tñ ſunt demr̃atiuæ. Stat. n. aliquaz rõnẽ eẽ ex veris, ſemp, & tñ ñ erit rõ demr̃atiua, ſicut d. Com. in 4. phyſ. in cõ. 20. ſed appellanꝰ dialecticæ demr̃ationes. De hoc tñ vide in qõnibus miſcellancis diffuſe. Vñ ſi aliqñ inueniť logicam dici ſcĩam, illud eſt ſm cõitatem noĩs

Quòd logica non ſit ſcientia, ſed ſpeculatiua.

A cari

A cari aĩal noĩe, oĩum aĩalium minimũ esse videt, & est candidũ, & nascitur in cera vetusta. Ari. in 5. de natura animalium. cap. 32.

Accidẽtia, & vlter oĩa q̃ sunt in subiecto, sicut foꝛa ĩ subiecto, impoſſe ẽ vt p se moueri possint. 4. phyſic. t. c. 32. idem 5. phy. tex. c. 1.

Accñtis sunt duo modi, vꝫ, attribuere accñti rei illud qđ attribuit rei: & attribuere toti illud qđ atribuit parti. 4. phyſi. com. 45.

Accñtalitas inuẽta in motoribꝰ, q̃ sunt hic, aliqđ operat in esse eorũ. Sed accidẽtalitas in motoribus planetarũ nihil operat. 8. phy. c. 52.

Accñtia non possẽ permanere p duo tẽpora, dixerunt loquentes in rege Maurorum. 8. phyſi. com. 74.

Accña ĩseparabilia diffiniunt p subiecta, sed nõ subm p illa 1. ph. cõ. 29. & 7. met. c. 17. 19. & 40. Vide in contradictionibus nuper ẽditis.

Accñtale sumit duobꝰ modis, vel vt opponit naturali vel vt opponitur eſſentiali. 1. cœli. commen. 14.

Accidẽtiũ esſentialiũ conditio ẽ, vt cognitio eoꝝ sequat cognitionem subſtantiq̃. 2. cęli. cõ. 40. idem 1. de aĩa tex. cõ. 11. & 4. phy. com. 33.

Accñtia de quibus artifex cõsiderat sunt duobus modis, q̃dã exiſtũt in suo subto eſſentialr & 1. & q̃dam exiſtũt ſiſitudine ad accñtia exiſtia ĩ subto, alterius ſcię. 3. cęl. com. 7.

Accidentia sunt diuiſibilia duobus modis. 3. cœli. tex. com. 7.

Accñtia exiſtẽtia in re gñata exiſtũt à gñante: tñ mediante forma generati. & ita est de motu. 3 cœli. com. 28. idem 9. phy. tex. c. 32.

Accñtia, magnã partẽ opferunt ad cognoſcẽdũ qđ qđ ẽ 1. de ani. t. c. 11. Vide ꝓditiões requiſitas poſitas p luciditiſimũ The. & etiam p Auer.

Accñs alicui, accidit non ſm qđ est, & qđ accidit alicui nõ ſm qđ ẽ, necesse ẽ vt separet ab eo. 3. de ani. c. 28. Vide 1. cęli. com. 14. & 4. phy. cõ. 31. & 43. 67. & 2. de ani. c. 133.

Accñtiũ q̃dã sunt exiſtẽtia ĩ indiuiduis ſubarũ ſimpliciũ: & quędã ĩ indiuiduis ſubaꝝ cõpoſitaꝝ vel in habẽtibꝰ aĩam, vꝫ in carẽtibus aĩa. Ex cõ. libri de diuina, ſm qetem.

Accñtia q̃ non trãſmutant subſtãtiam differẽtis, sunt cõia vtriq; corpori ſcẽo cap. de subſtantia orbis.

Accñtiũ gñatio nõ ẽ necesse vt fiat à ſibi ſiꝰ ibꝰ, nec ĩ gñe nec in ſpẽ, vt dicit Ariſt. in met. 2. cap. de subſtãtia orbis. 2. cœli. com. 42. 7. meta. cõmen. 31. 12. metaphy. tex. com. 13. & com. 18.

Accñtiũ ꝓdicatio de subſtãtiis, & accidẽtiũ de ſeinuicẽ ẽ p accñs. 1. meta. com. 30. idem 1. poſteriorum.

Accña attribuunt subꝝ nõ qa est agẽs aut finis eoꝝ: ſz qa ꝓſtituũt p illã, & est subm eoꝝ. 4. meta. cõ. 2.

Accñtiũ entis, q̃dã sunt opinabilia, & q̃dã sũt entia. 4. met. t. c. 6. Inde Col. cp diuiſiões ẽtis sũt multipleꝫ & diuerſaꝝ rõnũ, qa q̃dã sũt p ẽtia rõis, vt p se, & p accñs, p cõplexũ & ĩcõplexũ, & id genus: & q̃dã sũt ex nã rei, vt diuiſio entis p subaꝫ & accñs, p põam & actũ, p vnũ & multa. Tales .n. diniſiones sũt entis extra aĩaꝫ, qđ ẽ subm ſcię diuinę. Et ſz iſtas tres diuiſiones ſcia diuina est diuiſa ĩ tres partes, vt bene no. Cõ. ĩ ꝓhemio ſup 7. prię philoſophię. Et ex hoc pz error illoꝝ, q̃ põnũt ens ĩ ſua maxia cõitate ſm q̃ dr d ẽtibꝰ realibꝰ & rõnis, cẽ subm adequatũ ĩ. ſcia diuina eo mõ quo d ente vr loq. Ari. ĩ 4. me. t. c. 2. vbi loqr de ente in ſua maxia cõitate, ſz q̃ dr d oĩb. & d affirmatiõibꝰ, & pri-

Diuiſſio de diuiſione entis.

Error aliquorũ in aſſignãdo ſubm ſcientię diuinę.

priuatic nib⁹, & negationib⁹, vbi
ēt vt notat Cō.dr̄ d ſcdis ītellis, &
vſiter ſunt res logicę. Intm̄ ꝙ Frā
ciſ.ille de Mayrone voluit ens iſto
mō trāſcendētius ſe sūptū,eē vni-
uocū enti reali & entib⁹ rōnis. Sed
iſti multū deuiāt à doctrina Ariſt.
nā Ariſt.poſita diuiſione entis per
ens in aīa & extra aīam,& p ens p
ſe & p accn̄s, in 6.meta. excludit à
ꝓſideratiōe ſcię diuinę ens p accn̄s,
qa nō ē terīatū,neq; hz cās termi-
natas ex qb⁹ ſciri poſſit.& excludit
ens in aīa,qa eſt ens diminutū.Et
p ꝓſequens oēs libri p̄cedētes ſepti
mū meta.ſunt tanq̄ pparatorij: ſi-
cut bñ notauit Cō.vbi ſ. Amplius
ens qđ dr̄ de affirmatione & nega
tione,eſt pure ęquocū,ſicut expſſe
no.Com.7.meta.cō.15. Pure aūt
ęquiuocū nō pt eſſe ſuḃm ī aliqua
ſcientia,hz.n.vt no.Cō.in 4.met.
in pure ęquocis reperiat̄ p̄dicatuz
vcę, vt iſta,oīs canis ē pulcher: ñ
tñ ī talib⁹ reperiunt̄ p̄dicata eſſen-
tialia.i. p̄dicata p ſe 1.aut 2.modi
dicēdi p ſe.q̄ igrediunt̄ ī ſimplr ſci
bilib⁹:vt docuit Ari.ī 1.poſt.anal.
Accn̄s accīti nō accidit, niſi qa am-
bo eidem accidūt.4.meta.t.c.14.
Accītiū attributio ad ſuḃaz ē eſſen
tialis.v.g.muſica ī ſorte:hz attribu
tio accīus ad accn̄s ē p accn̄s. 4.me
ta.t.c.14.Vbi aduerte ꝙ Com.de-
clarās qūo accītia de ſuḃa dicant̄
eſſentialr̄,dicit,qa iſta p̄dicatio pue
nit cum p̄dicatione ſubali in hoc
qđ eſt ſm cursū nālez. Accītia.n.
exiſtūt in ſubiis p ſe,& atribuunt̄
eis eſsētialr̄:& ſm ꝙ ſuḃę diſponū
tur p illa sūt accīa ſuḃaę. Attribu
tio aūt accītis ad accn̄s nō ē eſſen-
tialis. Vbi animaduerte ꝙ ſm Peri
patcticos duplex ē p̄dicatio, nāls,
vz,& p̄ter nām, ſic bñ no. Cō.ī 7.
primę philoſophię,in c.59. Vbi ſci
re debes ꝙ(vt dñt logici) p̄dicatum
hr̄ modū forę, & ſuḃm hz modū
māæ:ideo ꝓpones ſpecificant̄ a pdi
catis & nō à ſuḃtis. Et qa reſpect⁹
ſupioris ad inferiorem reſpect⁹ ꝓti
nentis ad ꝓtentū, & toti⁹ ad par-
tes:talis aūt reſpect⁹ eſt ſic reſpect⁹
forę ad mām,de ꝓtinente ad ꝓten
tū pz 4.cæl.& mūdi.t.c.23. De to
to & ptib⁹ pz ex 7.met.c.35. Siſr
qa diſpō accītis ad ſuḃam eſt re-
ſpect⁹ forę ſm qđ pficiētis ad ſuḃz
tanquam ad mām. Subſtātia ſ.vt
ſcribit Com.4.me.c.2 non eſt cā
accītiū, neq; ſm agens,neq; ſz fi-
nem;ſz qa eſt ſuḃm eoꝝ & ꝓſtituunt̄
p illā. Inde ſequit ꝙ quotienſ
cūq; ſupiora p̄dicant̄ de inferio-
rib⁹ aut accīa ď ſuḃiis,ſiue ſint ꝓ-
pria,ſiue cōia oēs iſtę p̄dicōes ſunt
nāles,qa ī talib⁹ p̄dicat̄ id qđ dz pdi
cari,& ſubiicit id ꝙ dz ſubiici ſm
nām. nā ſm nāz illud aptū ē p̄dica
ri qđ hz reſpūz forę, & illud eſt ap
tū natū ſubiici,qđ hz reſpūz māę.
Ex quo ſeqūt ꝙ quotiens p̄dicant̄
inferiora de ſupiorib⁹,aut ſuḃta ď
accītibus,aut accītia de accītibus,
aut idem de ſeipſo, oēs iſtæ p̄dica-
tiones sūt non nāles. nā in talib⁹
p̄dicat̄ id qđ non hz habitudinem
forę & ſubiicit̄ id qđ non hz habi
tudinem māę. De primis duobus
modis clarū eſt. nā qñ p̄dicat̄ iferi⁹
de ſupiori, aut ſuḃm de accidente,
non eſt habitudo p̄dicati ad ſuḃtū
habitudo forę ad materiā. De 3.
ēt vbi p̄dicat̄ accīs de accīte, non
eſt habitudo ſubiecti ad p̄dicatum,
habitudo māę ad formā. qđlibet
.n. accīs eſt forma in ſe, & ideo ſi
vnū fit mā alteri⁹, hoc eſt p accīs,

Prædica-
tio du-
plex.

Lapſus
Fr.May-
ro. circa
vniuoca
tionem
entis.

In ꝓhe.
7.Meta.

T.c.11.

Digreſſio
de dupli
ci p̄dica
tione na
turali,&
p̄ter na-
turale.

,,
,,
,,
,,

Cō.xij.

In c.d
ſpecie.
Cap. d
ſubſtan
tia
Nota ā
triplici
p̄dica-
tione ac
tidētis.

ſex. cō.
ſ.

vz,

Prædica tio du. plex.

vz, respectu subti tertij, cui ambo accidit. Silr ꝓdicatio in qua idem ꝓdicaꝫ de seipso, est ꝓter cursū nālem. Cū.n, mā sit 1. diuersa à forma: impoſe est vt idem respectu sui met habeat respectū māe ad formā: & io ista ꝓdicatio est in fine ꝓdicatiōis exeūtis à nāli ꝓdicatiōe.

Cō.xij. Vñ Cō. in 1. prioꝝ in digressione de quarta figura ꝫ Gal. infert. q̄ data quarta figura, sequit̄ q̄ idem sit ꝓdicatū de seipso, qđ est in fine abhominationis. Et in 4. meta. com. 3. d. q̄ ꝓdicatio in qua idem ꝓdicaꝫ de seipso est nugatoria. Lz. n. Porphy. dixerit indiuiduū de vno solo ꝓdicari illud tñ nō est ſm cursum nālem. Vñ Ari. animaduertens ad istud, dixit ī ꝓdicamentis, à prima sūba nullā esse ꝓdicationem. s. nālem & ꝓprie dictā de qua est scientia. Et animaduerte, q̄ lz triplex dicaꝫ esse ꝓdicatio ꝑ accns: vna est, qñ accns ꝓdicaꝫ de subiecto. scđa qñ de accnte: ꝓdicaꝫ sūbm. 3. qñ accns ꝓdicaꝫ de accnte prima sola dr̄ ꝓdicatio nālis, duæ reliquę sūt ꝓter nāz.

Et prima ex hoc q̄ est ſm cursum nālem, ꝓparata ad alias duas, q̄ sūt ꝓter nāe ordinem, quodāmō essen tialis dici ꝑt, qa assimilaꝫ ꝓdicationibus substantialibus & ꝑ se, quę sunt ſz ſm cursuz nālē. Ex quo ꝑz ſm Peripathecicos, ꝓdicationes ꝑ se & essentiales non ꝙuerti in ꝑ se, quia impoſe est ambas esse ꝓdicationes ſm cursum nālem. Et ꝓdicationes ꝑ se, q̄ ingrediunt demōstrationem simpl'r, debent esse ſm cursum nālem, sicut elicit̄ ex Aris. 1. poste. vbi ꝓbat q̄ in ꝓdicatis ꝑ se, nō est ꝓcessus in infinitum, nec in surſuz, nec ī deorsuz. Et ibi pulchre elicit̄ distinctio ꝓallegata de duplici ꝓdicatione ſm nāz & ꝓter nām, sicut bene ibi notauit Ioānes Grammaticus. Et hoc etiam pulchre elicit̄ ex doctrina Com. in ꝓsenti loco, sicut poteris bñ ꝓpendere. Hic tñ ꝙsidera, q̄ sit ꝓdicatio magis præter naturam, an qñ subiectum prædicatur de accidente, an quando accidens de accidente prædicatur.

Accns, impoſe est vt sit fine suo subiecto. 4. me. com. 25. Idem 1. phy. t. c. 14 39. & 7. meta. t. c. 2.

Accns ꝫz rōnem est toto pri⁹, vt musicuz hoīe musico. non. n. ꝓtingit musicū esse, nō exīte aliquo musico. 5. me. t. c. 16. & ē ī ea. de priori.

Accntium diffinitiones signāt plures intentiones vna intētione, qa ī diffinitionib, accntium summūtur sua subiecta: & ideo dñr habere aliquā diffinitionem. 5. meta. c. 34. vide 7. meta. 12. 17. 18. & 19.

Accntium q̄dam sunt ſeparabilia, q̄dā vero īseparabilia. 5. me. t. c. vlt.

Accidens multis modis dicitur. 5. metaph. tex. com. vlt.

Accntaliter eueniētia ñ hñt cāz terminatā. ibi. & 2. ph, t. c. 49. & 50.

Accntis prim⁹ mod⁹ posit⁹ in 5. meta. & 2. differunt, qa 1. est de casu, 2. est de ꝓdicabilibus per accidens. Item 1. modus est causa, sed per accidens, sed secūdus modus non est cā. 6. meta. com. vlt. Vide clare de hoc ī 2. phy. com. 49. vbi animaduerte, q̄ ista differentia fuit notata per lucidiſſimū The. in 2. phy. loco ꝓallegato. vide illum ſi placet.

Accns videt ꝫ ꝓpinquū non enti. 6. met. t. c. 4. & ratio: vt inqt Com. cit, qa tale qđ est ꝑ accns raro fit.

Accns illud eē dicim⁹ qđ neq; semp neq; fie quēter euenit. 6. me. t. c. 5.

Accntaliter factorū causæ sunt ſm

acci-

Cap. de ſubſtantia.

In c. de ſpecie.

Nota d triplici ꝓdicatione ac tidētis.

ſex. cō. ſ.

accidens. ibidem.

Accñtia non dñr entia nisi qa sunt dispones entis, & multi hoes negãt ea esse. albedo. n. nõ est album. 4. metaphy. com. 2. idem 7. meta. tex. com. 2. & 12. meta. tex. com. 3.

Accñtia dñr entia eo qa talr ẽtis. 7. prĩæ pñie. t. c. 2. Nota q ly qa est redditio cãe mãlis, sicut expõit istã autheritatẽ Auer. in 4. meta. t. c 2. vbi d. q lz hoc nomẽ, ens, dicatur multis modis, tñ ĩ oĩbus dr ens: qa attribuit prĩo enti subę, & ist ęattributiões in vnoquoq; sunt diuersę. Prædicamẽta. n. attribuũtur subie, nõ quia est agẽs aut finis eoꝝ, sz qa ꝓstituunt p illã, & subm est eoꝝ. & vsiter nõ dñr entia, nisi qa sunt dispones entis, & multi hoes negant ea esse. Albedo. n. nõ est, sed albus. Vide q scripsi ĩ ꝓprio Theorematę de hoc, in Theorematibus meis.

Accñs nullũ separabile ẽ à subsãtia 7. meta. tex. cõ. 4. & 12. meta. tex. com. 3. idem 1. physi. tex. com. 14.

Accñtia nõ sunt q̃sita per se, sed sm quod sunt dispositiones subsantię demonstratæ. 7. meta. tex. com. 4.

Accñtia q̃libet sunt posteriora tpe suba. Nã si fuerint separabilia, clarũ est. Si vero fuerint ĩseparabilia, illud veritatẽ hz rõne subti: quia subm ex quo gñatur ignis est prĩ igne & calore eius. Cõm. 7. meta. cõ. 4. Michael ephesĩ locũ illũ aliter interptat. Vide ẽt, si placet, expõnem nram ĩ theorematib⁹ nris.

Accñtium subiecta sunt alia à naturis eorum, & ideo subiecta non sũt gña eorum. 7. meta. commen. 13.

Accñtia nõ hñt diffõnem simplr, sz hñt sermonẽ, qui est maioris declarõnis q̃ nomen. 7. met. tex. cõ. 14.

Accñtia lz nõ habeãt quiditatẽ simplr, habent tamẽ aliquã quiditatẽ. 7. meta. tex. com. 14. & 15.

Accñtia, si qs dixerit hñe diffõnes, dicet ipsa hñe magis q̃ hñt, & qui negãt ea hñe diffõnes, d. ea nõ hñe illud qd hñe debẽt. Cõ. 7. met. com. 15. vbi Cõ. documẽtũ apponit dicẽs, illd ẽt dictũ fuisse pp antiquos q de hoc duas habuerunt opiniones: sz ipse iduxit 3. q̃ est vera, & ẽ q cũ diffones sint duob⁹ modis, vz. simplr, & mod⁹ ꝙueniẽs naturæ rei cuiꝰ ẽ diffõ, & iõ lz accñtia nõ hẽant diffõnẽ simplr, hñt tñ aliq̃ diffõem.

Accñtia sunt in subiectis duob⁹ modis. 7. met. c. 18. & 17. & 1. ph. 29.

Accñtia p accñs non hñt diffõnẽ oĩno, sed bñ accñtia ẽntialia, qa diffinitio significat res terminatas in diffinito. 7. meta. commen. 18.

Accñtia p accñs iherẽtia suis subtis, qñ accipiunt ĩ suis snbtis essẽtialibus, hñt noĩa, q̃ signãnt vtrũq;, vt symitas. 7. metá. c. 18. Inde colligę de intẽtione Auer. accñtia p accñs posse cõparari ad duplex subm, vz. ꝓpriũ, & sic respcũ ei⁹ sũt ẽtialia & diffiniũt p illd, vt symitas p nasũ. Et ad subm extraneũ, & sic sũt p accñs respectu illi⁹, & sic nõ hñt diffõnẽ datã p illud. Vñ ista ꝓpõ ẽ satis vulgata in doctrina ei⁹, vt pz 1. cęli. c. 14. vbi scribit, q nãle ĩ ali q̃ spe necessariũ ẽ vt sit pri⁹ accñte, & ĩpole ẽ vt posteri⁹ sit sine priori, & q aliqd sit accñtaliter & nũq nãliter. Confisle hr ĩ eodẽ lib. 1. de cęlo, in c. 62. & in 4. physi. 43. & 67. idẽ 2. de anima. co. 133. 3. de aĩa, c. 28. Et ẽ sñia Ari. in 2. phy. in trac. d casu & fortũa. ĩ t. c. 66. vbi expresse hr, q nihil p accñs ẽ nã pri⁹ eo, qd ẽ p se; & ita, cũ posteri⁹ nõ possit eẽ sine priori, impole est simplr, q aliquid

quid sit accñtalr & nūq̄ essentialr.
Accñtia quodāmō hñt diffōnem, & quodāmō ñ hñt. Nā si p diffinitionē ītellr illud qđ dat qditatē rei ꝓpriā sibi: & ꝙuenit noī sine additione & reiterōne: tūc diffō ñ erit nisi sūbiarū: Et cū fuerīt accepta alia q̄ sunt ꝑter sūbam, ſm ꝙ sunt entia, ꝙtīget vt hēant diffōes. 7. me. c. 19.
Accñtia ſm ꝙ sunt passiones subsstā tiarū p̄dicanr đ subsstātiis, ſm noīa sed ſm diffinitiones non pñt prędicari. 7. meta. c. 21. idem in p̄sentis.
Accñtia magis dñr pati q̄ gñari, q̄a gño ꝙprie ē sub̄ę. 7. me. cō. 22. Credo cām eē, q̄a ex 1. de gñone cap. de facerē & pati, & ē in t. 9. 50. passio ē merito ꝙrietatis. Et gño nō est de ꝙrio in ꝙriū, sed de ꝙtradictorio in ꝙdictoriū, vt p̄z 5. phys. t. cō. 7. iō accidētia magis dñr pati q̄ gñari.
Accidentiū gñatio qūo est similis gñationi subsstātiarū. 7. met. c. 31.
Accidentia pñt accipi loco dřiarū subaliū pp latentiā dřiarū subsstantialiū. 8. met. cō. 5. & 7. met. 9. 41.
Accñs nullū prius est iis, q̄ sūt ſm se. 11. met. cap. 7. & ī 2. phy. t c. 66.
Accidētiū radix est, ꝙ ab aliis susten tant & quiditatē hñt. Ex lib. destr. disputa. 6. in solut. 6. dubij in fine.
Accñtia nō denoīant a receptione: neq; formæ, q̄ sunt supficies, lineæ neq; puncta. Ex disput. 7. in solutione 3. dubij. & est authoritas Phi losophi 4. met. t. c. 14. Accñs accñti nō accidit, nisi q̄a ambo eidē accid.
Accidētia aīæ faciūt dilatādo & constringendo spūs, exalare supfluę, vt excedēs gaudiū & tristitia & īde in sūba mēbroꝝ anhelitus spūs malā requirit cōplexionē. 7. Col. ca. 16.
Accñs nemo posuit ēē partē sub̄ę in q̄tū accñs, ſz in q̄tū existimat ipm notificare cēntiā īdiuidui sub̄æ, vt qui posuit corporeitatē, q̄ cōstat longitudine, latitudine, & profunditate, notificare essentiā īdiuidui sub stantiæ, opinatus ē istas dimensiones esse sub̄as. Cōm. in paraphrasi met. trac. 1. ca. de sub̄a. De hac opinione meminit Cō. ēt 4. celi. co. 40.
Accñtiū nouē p̄dicamēꝝ, q̄dā hñt relationē ad sub̄az, ita ꝙ sub̄a apꝛz manifeste ī eorū diffinitionib⁹, q̄dā vero nō, vt sunt quatuor p̄dicamēta vz. q̄titas, qualitas, relatio, & qñ, & p̄cipue qñ sumūt p ītellū abstracta & sig̃nant p noīa in abstracto. v. g. albedo dū diffinit, & dř ꝙ est color disgregatiu⁹ vis⁹, & magis adhuc đ magnitune & figura, ex par. me. tra. 2.
Accidentia hñt ꝙ in sui diffōne reperiť diffinitio subsstantiæ, vel potē tia propinqua, vel actu. ibidem.
Accidētia & affectiones, q̄uis nō sint à subiectis abiuncta, tn eadē sub̄tis nō sunt. Themi. 4. phys. super 99.
Accñtiū separabiliū & inseparabiliū ꝙdō hæc est, vt inueniāt̄ in qualibet specie qñq; & qñq; nō. 5. phys. com. 45. & elicit ex tex. de regularitate. & irregularitate motus.
Accidit in quibusdā artificialibus vt principium sit in ipso subiecto. 2. phy. com. 3. & 5. physi. com. 2.
Acetū est ī vltimitate subtilitatis & īcisionis. & tn est frigidū: q̄a calor, qui est in eo sustentat frigiditate, q̄ est in eo. q̄a frigiditas sua cōpungit ipm & cōprimit ipm ad partes intrinsecas mēbri. 5. Colli. cō. 30.
Acetū à tota sub̄a sua assimilat splenī, eo ꝙ suū nutrimētū cōplexioni aceti assimilat, & hæc ē melācholia. Et iō potiōes, q̄ in purgatione splenis dant, nō debēt ab aceto priuari, q̄a ipm ē ei cib⁹ & medici. 7. Col. c. 31.
Acetū īq̄tū acetū os stomachi lędit. 6. Col. ca. 11. Gal. ētī 6. li. đ causis

sim-

ſimptomatū d. ꝙ melia gñaī ex ſanguine aſſato. & frigida quidē ē quia terreſtris, ſed non eſt caloris expers ſicut cinis & acetum.

Acetoſitas gñaī à frigiditate. 3. Col. ca. 6. Et nota ꝙ Aue. in 3. Col. ca. 16. qđ eſt de accñtrib⁹ ſupueniētib⁹ virtuti nutritiuę ī gñali, tenet eā-dē ſnīam, vz, ꝙ acetoſitas ī ſtoma co accidit ex mala digeſtione, merito frigiditatis. Et ibi dicit ꝙ Alex. d. ꝙ ꝓuenit à calore. vbi Cō. volens ſaluare dcm Alex. inqt. Et debes ſcire ꝙ hoc accñs ꝓuenit ſicut accñs, qđ fit ex vino ꝙ aceſcat, pp aerē calidū, & apparet vt ſit vna actio accñtalis, q̄ ſubalr fit à ſubſtī tiali, & accñtalr ꝟrio: ſicut in plu rib⁹ ꝓſcrutari ꝑt & inueniri, vult dicere ꝙ acetoſitas ſubaliter fit à frigido, & accñtaliter à calido.

Acetoſitas vini. d. Alex. fit ꝑ calidū ſicut ꝑ frigidum. 3. Col. cap. 40.

Acetoſitas ī eo ꝙ acetoſitas incidit & maxīe qñ ē ꝓñcta calori. 5. C. c. 42. vbi loqr de bachal. i. de aceto.

A ꝓtīgēte ęqualr nulla actio ꝓuenit ſz ꝙ ē ꝓtīgens ęualr. 2. ph. c. 48.

Actio agētis & patiētis ē vna ī ſubō to, & duo ſz diffōnē, & ſiīr eſt ī motore & mobili. 3. ph. c. 18. & hr ī t. Idē. n. ē act⁹ motui & mobilis.

Actio eadem poteſt eſſe duorū, qñ illa actio non facit illa habere eandē quidditatem. 3. phy. com. 20.

Actio qñq; ſumiē ꝑ quodā cōi actioni agentis, ſiue illđ fuerit agēs verū motū, aut aliq̄ tranſmutatio nū, quę non ſunt motus. Et ita eſt etiam de paſſione. 5. phy. cō. 10.

Actio cuiuſlibet entis pficiē ꝑ q̄tita tem & qualitatē terminatā: ſicut ē diſpō in entib⁹ artificialib⁹. 6. ph. cō. 91. & 32. idē 1. de aīa. t. c. 41.

Actionem nouā poſſe īmediate ꝓuenire ab agēte antiquo, abſq; hoc ꝙ illic ſit cā q̄ fecit illđ agere ī ali qua hora magis q̄ in alia, eſt ſmo ſophyſticus. 8. phy. com. 4. & 15.

Actio noua non ꝑt à voluntate antiqua ꝓuenire, niſi ſit actio ātiqua media. 8. phy. commen. 15.

Actiones īfinitę eſſentialr, ípoſe eſt vt ſint neceſſarię ī eſſendo ꝑ nouā actionem, ſed ꝑ accñs poſe eſt vt ſint infinitæ, nō qa qđā ſint neceſſariæ in eſſe quorūdā. 7. ph. com. 15. contra loquentes ſuæ legis.

Actio prīcipij, ſi æterna fuerit non opz ei⁹ q̄rere eām: ſi aūt illa actio fuerit noua à prīcipio æterno, illi⁹ opz aſſignare cām. 8. phy. t. c. 15. contra Democritū & antiquos.

Actiones nā neceſſe eſt vt habeant ꝙtinuationem & ęternitatem aut ī agendo alteꝝ ꝟrioꝝ tm̄, vt eſt motꝰ ignis ad ſupi⁹ ſemp, & terræ ad inferi⁹, aut in agendo duo ꝟria ſuc ceſſiue, ſicut eſt de gñat. & cor. ꝙſequentibus motū ſolis, & aliis ꝟriis ꝙñtib⁹ iſtū motū. 8. ph. c. 15. actiōes prīcipioꝝ æternoꝝ ſi nouę fuerīt ſicut actiōes nō æternoꝝ di gniores ſūt vt hēant cās. 9. ph. c. 15

Actio virtutis nutritiuæ nūq̄ ceſſat qa ceſſatio ei⁹ ē mors. 8. ph. c. 20. & 2. đ an. c. 5. & ī li. đ morte & vi.

Actio q̄libet hz qualitatē ꝓpriā & q̄titatē: ſicut. n. actio hoīs non ꝑt ꝓuenire niſi à foꝛa hoīs, ita etiā nō ꝑt ꝓuenire niſi à ſua magnitudine: & iō magnitudo hoīs ē ter minata nālr, & ſimilr ſua forma, & eſt ita ī vnaquaq; reꝝ nāliū. 8. ph. c. 62. ꝟ negantes minīa nālia.

Actionē hñs ī ſe hz actionē ī alio: & qđ hz actionē in ſe eſt ſpūale & nō corporeū. 2. cæli. c. 17. conſiſte

ibidem

ibidē.com.21. & 2.phy.com. 88.
Actio entis ęterni ē ſuũ eē, ibi.c.17
Actio rei nõ æternæ non eſt 1. niſi propter eſſe aliorũ entium. ibidē.
Actio ē manifeſtior habitu, cũ sēſu apphēdat, & habit⁹ itelſu, mediāte actiõe 4.cęli.c.2. idē 12.me.c. 14. Vī fauere opiniõi Doc. ſubtilis tenētis, formā ſubalē, nõ intelligi p ꝓpriā ſpē, ſz argumētatiue, ſz oppoſitũ hī 3.đ aīa.c.4.& 5.vid i 9c.
Actio ē finis foręˢ, & foŕa ē finis gñonis.4.cę.c.22.idē 2.ph.c.24.& 70.
Actiões ponũt loco differētiaꝝ, vbi differētiæ retũ latuerint. 4.cęli in paraphraſi sūma tertia.ca.1. idem 4.cœli. com.26. & 8.phy.cõ.32.
Actio eſt merito ꝓrietatis, & paſſio eſt merito ſilitudinis. 1. de generatione & corrup.tex.cõ.48.& 49.
Actionis cā eſt cõtrarietas, & cauſa receptionis eſt genus commune. 1.de generatione.tex.com. 50.
Actiones aīæ ſunt quinq; in gñe. 1. de aīa.t.c.89.vide tu ī cõcordātijs.
Actio attributa alicui pp aliq̃ duo, neceſſe ē vt vnũ eorũ ſit mã,& alid forma. Forma aũt ē illud pp qđ actio primit⁹ attribuit enti,2.đ aīa. cõ.24. Nota tamen deficit vna alia pars quā expſſit Cõ.3. de aīa.com. 36.quia põt aliqua actio attribui alicui ꝓpter duo, quorũ vnum eſt agens,& aliud eſt inſtrumentum.
Actio primit⁹ attribuit enti pp formā. Et iſta quertit.2.de aīa.cõ.24.
Actio & paſſio ī patiente ſunt & nõ in agente. 2.de anima. tex.cõ. 140.
Actio itelſus eſt duplex, formatio & fides.3.de anima.tex. cõ. 21. idem 5.metaphy.com.34.
Actio intelſ⁹,q̃ eſt formatio ſemper eſt vera:non autem actio quę eſt fides.3.de anima.tex.com. 26.
Actio iſta,q̃ eſt creare intelſu & facere,ea eſt prior ī nobis q̃ intelligere ea,ſicut dixit Alex. 3. de aīa. c.36.
Actio animę sēſibilis eſt cõis animę & corpori,qa non ſit niſi p inſtra. Ex ꝓmē.ſup lib. de ſompno & vigi.
Actio alicui⁹ agentis,aut not⁹ in aliquo patiente,in reſpectu agētis dr̃ actio,& in reſpectu patiētis dr̃ paſſio.5.met.cõ.25.idem 3.phy. 20.
Actionis malitia demonſtrat⁹ in idiomate gręco,ꝓ priuationem,tam in aīatis q̃ in inaīatis. 5.met.com.17.
Actio cum paſſione proprie non eſt idē:ſz cui hęc inſũt mot⁹.3.phy.t. c.22. Vbi aīaduerte de mēte Philoſophi actionē & paſſionē fundari in motu,tāq̃ in ſubto:& qa vn⁹ & idē eſt mot⁹ q ꝓ reſpectũ ad motorē vt agit īmobile,qđ nihil aliđ ē q̃ mouere,vt d. Philoſoph⁹ 3.phy.t. c.16.ſic dr̃ actio. Per reſpectũ aũt ad mobile,vt recipit in eo à motore,dr̃ paſſio. Nā vt d.cõ. ibi mouere ē actio motoris ī rē motā.& moueri eſt actio moti à motore: iõ actio & paſſio dñr eadē ſubto,ſz nõ ſũt ſimplr & ꝓprie eadē. Identitas .n. ꝓprie & ſimplr eſt a foŕa,non a mã,& qa alia ē foŕa & rõ actionis, & alia eſt foŕa & rõ paſſionis, ideo nõ ſũt eadem ſimplr & ꝓprie. Vñ ſz Ariſt.in tex.21.ibidē dixerit. At vero neque ſi doctio & diſciplina idē & addiſcere cũ docere idē:illud (vt no. Ale.& The.)dz legi & itelligi ex ſupabūdāti.ita ꝙ gra diſputationis ſi ꝓcedat actionem & paſſionē & doctrinā & diſciplinā eſſe eadē,non tñ ſequeret agere & pati,ꝙ docere & adiſcere eē eadē: qa aliqd ꝓnotāt ꝓcreta,qđ non ꝓnotant abſtracta. Tñ fin rei veritatem actio & paſſio nõ ſunt ꝓprie eadē.ita ꝙ iſta

ūia authoritas ē de mēte Philoſophi abſolute adducta,& nō ex ſuper abūdāti & diſputatiōis grā. Et ē inſili,quia lz albū & dulce ſint eadem ſubto,nō tñ ſimplr & ꝑprie ſunt eadē:qa alia eſt forma albi īquātū albū,& alia eſt forma dulcis īquātū dulce. Et īde bñ colligit hoc. Colligē ēt ex pñti loco qūo ī ītelligētijs abſtractis,& ī reb⁹ neceſſarijs non reperit verū agens: qa vera actio & vera paſſio fundant ī motu vero,q eſt actus entis ī pōa,īquātū in pōa. Et qa ī ſempiternis nō eſt vera pōa nec ver⁹ mot⁹,ſed ſolū eſt mot⁹ equocus & ſm ſimilitudinē: iō ēt ibi eſt actio ſm ſilitudinē. Intellio. n. dei eſt mot⁹ equoce dictus,vt notat Cō.in 8.phy.ī cō.40. Et qa illa eſt cā efficiens toti⁹ entis,ſic ī tellus diuinus eſt actiu⁹ ſm ſilitudinem. Sic ītellige dictū Cō.12.meta.cō.44. vbi.d.q ī abſtractis nō eſt agēs niſi ſm ſilitudinem,qa vera actio funda tur in motu:& ibi nō eſt mot⁹ vere ſed equoce,& ſic actio ibi,ſi q ē, eſt ſm ſilitudinem,qa fundat in motu equiuoco,pro quanto ſcīa dei eſt cā omnium entium.12.meta.t.c.51.

Actiōes ꝑprie reꝝ sūt illa ex q.b⁹ p̄ueniūt ad notitiā eēntię reꝝ occulte 7.me.c.9.idē 4.cęli cō.2.& ī lib.de ſtructionū.diſp.6.ī ſolone 6.dub.

Actio agētis nihil aliud ē q̄ extrahere illud qđ eſt in potentia ad actū. 7.meta.cō.28.& 8.meta. com.15. 12.meta.commen.18.& 44.& deſtruc.diſp.2.in ſolutione 5.dubij.

Actio agentis nō pēdet à ſubto ſine forma,neque à forma ſine ſubiecto 7.meta.commen.31.

Actio agētis depēdet à ſubto ſm q ſubtū dependet à forma:qa ſubtū nō habet eſſe niſi ꝑ formā ibidem.

Actiōes nō diuerſant niſi ꝑ diuerſas eſſentias:& ideo cū entia non habuerint actiones ꝑprias, nō habebūt eſſentias ꝑprias.9.meta.t.c.7.

Actio alia immanens, alia trāſiens. 9.meta.tex.com.16.

Actio agētis nō depēdet ab eſſe ī tpe priuationis qđ ē eſſe ī pōa: neq; dependet ab eſſe ī actu īquātū ī actu; neq; de priuatione inq̄tū priuatio, immo de eſſe defectibili cui ꝑiūcta eſt priuatio,vñ actio agentis nō depēdet à priuatione, qa priuatio nō eſt actio,neq; depēdet de eſſe inconiūcto priuationi:id nāq; qđ hz eſſe in vltima pfectione,nō indiget aliquo dāte eſſe. Ex lib. deſtru. diſpu. 3.in ſolutio.8.dubij. Vide in contradictionibus nuper ęditis. (38.

Actio qnq; sūmit ꝑ paſſiōe.5.ph.c.

Actio animæ videt in capitulo qualis & non quanti.1.de aīa com.68.

Actionem & paſſionē ab vna & eadē nā ꝑcedere impoſſe eſt:iō Philoſophi sūpſerūt ſignū ſubti ex paſſionib⁹,& ſignū formæ ex opatiōib⁹. Ex lib.deſtru.diſp.6.ī ſolu.6.dub.

Actiones p organa,paſſiones p ſimilaria. & iō uis ſentiēdi ī ſimilarib⁹ ſita eſt ex ſcđo de partibus animalium.cap.1. & Cōmen. in cōmen.

Actio & motus differūt, quia actio conſeruat naturam agentis, motus autem abijcit à ſubſtātia. Itē actio momento perficit,vt viſio,auditio, motus vero fit in tempore. Themiſtius 1.de anima.cap.19. vide in cō cordantijs nuper æditis.

Actio tāto fuſius & paſſio quā motus eſt, quāto gen⁹ a ſpecie. Them. 2.de aīa.cap.19. ſuper tex.53.& habet in tex.vbi Ari.d.motum eſſe quendā actū: ereni actus duplex eſt īcoat⁹ ſeu īabſolut⁹: alter vero pfec.

Actio

Actiones vnius agentis nō est extra neū diuersificari dispōnibus subiecti diuersificatis 5. Colli.ca.23. vide in concordant.

Actiua sicut diuersificant adinuicē p diuersitatē materierū & formarū eorum. ita ēt actiua differunt à passiuis in potentia & actu, per diuersitatem materierum, & formarum eorum. 12. Meta.cō.26.

Actiuarū sciarū principiū est ī agente pro heresi. 6. Met. tex. c primi.

Actiui & motiui actus in patiente fit. 2. de Anima. t. cō. 139.

Actus alius primus, alius secundus. 2. de Anima. tex. c. secundi.

Nota fm Alex. in paraphrasi. ca. 3. vbi ꝓbat aīam esse formā corporis: actū primū eē habitū seu potestatē, actū fm eē actū à potestate ꝓfectū. Idē Simp Amm. & Albe. ī q. de hoīe: & oēs latini. Cōmētator aūt actū fm dicit formā operā tem, actū primum formā circūscripta operatione. Et Themist. videtur etiam in hac opinione esse.

Actu & potentia cōposita ita se hnt, ꝙ in eis aliud sit ipsa res, aliḋ eēntia. Them. 3. de Aīa. ca. 2. Et hoc scire potes quatē ī sola prīa intelligētia essentia & ḋitas sunt idē oībus modis: in cęteris vero essentia quodāmō differt à quiditate, vt tenet. cō. ī 3. de Aīa. cō. 5. ī solu. q 3. qa ī oībus citra primā est potētia & īperfectio aliqua. vñ & scriptura. d. ī angelis suis repit prauitatē.

Actꝰ scds ī his. q̄ nā cōstāt, nō sepat ab actu. ibi. Them. 2. de Aīa. ca. 5.

Actus ē ꝓns ipsius & formæ & vmbra eius, licet dicat fm prius & posterius. Et potētia ē ꝓns ipsiꝰ materię ꝙ eiꝰ vmbra, ls dicat fm prius & posterius. Ex Paraph. primę philosophię, tract 3. col. 4. Inde patet error illorū, q sumpserunt rei vmbrā ꝓ rei subā, & ñ distīxerūt īter absolutā rōnē māæ & respectiuā.

Actus oīs cū motu. 3. Met. te. cō. 3.

Actus & potentia sunt contraria. 3. Met cō. 19. ītelligiē ꝓ oppositis relatiue. 9 Met. te. cō. 13. vide etiam 1 de Anima. com. 6.

Actus vnus numero eiusdem est. 5. Physi. tex. com. 38.

Actus leuis est alicubi esse, & sursum. 8. Phy. tex. com. 32.

Actu quicquid existit est in tēpore ſ demonstrato. 8. Phy. tex. cō. 63.

Actꝰ vniuscuiusq; determinatū minimū tps hēt ad non excedere. 2. Cœ. t. c. 39. & ē, vt īqt Simpl. ibid. dignitas q̄ inductione probatur.

Actꝰ vniuscuiusq; vī ī patiēte, & dispositio īcē. 2. de Ani. t. c. 24. & 26

Actu existente vno, vnꝰ erit habitꝰ. 5. Phy. t. cō. 38. & vide Them. ibi.

Actus & generationes omnes circa singulare sunt: ex prohemio Met.

Actus & potētia sunt drię valde oppositę, & accidūt oībus ꝑdicamentis. 1. de Ani. cō. 6. Nota ꝙ qñq; cōmentator potētiā & actū nūcupat genera, sicut, 3. Phy. cō. 3 vbi d ꝙ Arist. volēs inuestigare diffini „
tionē motus, īcepit diuidere ens ꝑ „
potētiā & actū, q̄ sūt duo gña extra q̄ nō pōt motus esse, aut nō eē „
medīū inter illa. Cōsimilē modū „
dicēdi hēt in 2. de Aīa. cō. 30. vbi d. ꝙ genera in diffinitiōibus accepta, aut sunt fm vniuocationē, vt „
aīal in diffinitione hoīs, aut dicta „
multiplr, vt ens & potētia, & actꝰ. „
Qñq; appellat accītia, vt patet in 2. Phy. cō. 32. vbi d ꝙ diuisio per modos cārū est diuisio ꝑ accītia. vbi īter illas diuisiōes datas ꝑ mo

dos cadit diuisio causarū per potē tiā & actū, vt patet ibid. in te.c.34. īmo illa est cōis tribus p̄cedētibus diuisionibus modalibus. s. diuisio ni p pri⁹ & posteri⁹, & p se & p accidēs, vle & particulare, sicut ib. dē hē, & ēt ī 5. Meta. te.c.3. vbi notat dns Alber. ꝙ hoc iō cōtingit, qa talis diuisio p potentiā & actū nō superaddit illis diuisionibus p̄cedēti bus aliquā naturā: & silr est de cā ꝓpinqua: & eodē mō est de cā per se, & de cā p accns: & de cā vl̄i & ď cā pticulari: & iō ēt tales diuisiones dīr datę p modos, & accidentia, qa non diuersificāt genera cālitatū, quia vnūqdq; genus causę p̄t habere hmōi diuisiones datas p modos. Et ēt quia cā diuisa p tales modos nō diuersificaf nisi accidē tali dria. Et sic ē de potētia & actu. dicit n. Cōmen. 8. Meta. cō. 15. ꝙ agēs extrahēs aliqd de potētia ad actū non largit⁹ multitudinem sed p̄fectionē, idē n. numero est sortes in actu cū seipso dū erat ī potētia. & nō differt nisi fm accntalē alietatē, qa nūc habet eē magis perfectū q̄ dū erat ī potētia. Vnde Auic. in 5. suæ Meta. d ꝙ equinitas est tm̄ equinitas, & nō est in actu nec in potētia, nec singularis, nec vl̄is, qa ista sunt accntia & non sunt de rei qditate. Nō īcōuenit ergo fm diuersas cōsideratiōes, actū & potentiā nūcupare genera, & nuncupare drias, & nūcupare modos seu accntia: nā ñ est cuta Philosophis de noībus. 1. Phy eō. 1 si. n cōsiderātur vt sunt cōceptus cōes & trāscēdentes, sic dīr genera, nō vniuoce dicta sed multipl̄r. i. fm prius & posteri⁹, sicut ēt pletūq; Cōmēta. d. d ente, vt patet 5. Met. c. 4. vbi d. Philosoph⁹ ī te. ꝙ oē qđ hēt drīā „
hēt genus, sed nō oē qđ hēt genus „
hēt drīam. vbi Cōmenta. d. ꝙ hoc „
fuit dictū pp gña gñalissima q̄ hñt genus multipl̄r dictū s. ens & vnū & nō hēt drias. Vñ dictū Porphy. asserētias ens nō esse genus decē p̄ dicamētis, intelligit de genere vni uoco, sicut logicus loquit de genere. Si vero considerāt potētia & actus, vt p illas tanq̄ p drias analogas ens diuidit: sic appellant drię. Si vero cōsiderant vt nō faciūt diuersitatē essentialē, sic dicunt modi, siue accntia. Ex quo patet contra formalizātes q appellāt hmōi diuisiones entis datas p modos ītrīsecos, & volūt modū intrinsecū nō dicere aliā formalitatē aut p̄ceptū nisi cui⁹ est modus, & volūt qđ nō egredit nec ingredit primū modū dicendi p se: sed est sicut hō q̄ stat cū vno pede ī limine dom⁹ ītra, & cū alio extra. Patet. n. ꝙ imaginatio istorū est phātastica, & nō hēt robur ex fundamētis veris, qa idē est iudiciū de istis & de cęteris accntib⁹: sed nō est dria, nisi qa ista sunt trāscēdentia, & alia sunt limitata. Et aduerte ꝙ oppositio inter potētiā & actū ē relatiua, & ista ē p̄ria ītер oppōnes relatiuas, sicut diuisio p vnu & multa ē p̄ria ītер diuisionē, q̄ dant p priationē & habitū, vt alias declaraui. Et aduerte ꝙ accidūt oīb⁹ decē p̄ęntis. vnūqdq;. n decē p̄dicamētorū diuidit p potentiā & actū: qa vt habet 12. Met. t. cō. 26. res vniuscuiusq; p̄dicamēti, qñq; est ī potētia, qñq; ē actu, sicut ēt d. Cōm. 3. Ph. cō. 6. Ex quo patet ex mēte Arist & Cō mē. Cœlū & sempiternas substās ñ eē ī p̄dicamēto. nullū. n. sempiter

Qūo ens dicat gen⁹ ad 10. p̄dicamenta.

Taxat Scotistas de modis intrinsecis.

Notādū.

num

nũ ẽ ĩ potẽtia, vt dr̃ 9. Met. t. c. 17. ita notat Cõmẽ. ĩ 2. Cœ. cõ. 49. & ſuper Porphyrio in cap. de ſpecie.

Actus duplex perfectus & imꝑfect⁹ 3. Phy. te. cõ. 15. Vbi lucidiſſimus Them. ponit pulchrã dr̃iã. inqt. n. Duplex eſt in vnaquaq; re ſpẽs ꝑfectiõis & actus: vna q̃ adeſt cum abſoluta ꝑfectaq; res eſt, cũq; naturã ſuã eſt pleniſſime cõſecuta. v. g. oculus poſtq̃ eſt ꝑfect⁹ actũ ſuũ & ꝑfectionẽ ſeu functionẽ ſuã hẽt. q̃ viſio eſt. ipſe aũt actus à forma nihil differt. Hoc. n. ẽ oculũ eſſe, qđ eſt actu ipſo videre. atq; hunc ego actũ ꝑfectionemq;, motũ etiã nõ dico: vtpote q̃ ſit forma & ſpẽs, & ad quietis potius q̃ ad mot⁹ naturã accedẽs. Altera ſpecies ꝑfectionis & act⁹ eſt q̃ adeſt rei vna cum poteſtate, qualis eſt ipſa formatio & fabricatio pupillarum. Et talis actus motus eſt &c.

Actus ſeparat 7. Meta. te. c. 49. Vide in Theoremate proprio de hoc.

Actus nomen venit, qui ad endelechiã compoſitus. 9. Meta. te. cõ. 3

Actus eſt forma. tex. com. 17

Actus eſt prior potẽtia rõne, ſubſtãtia, & tpe. 9. Met. te. c. 13. Et declarans qũo ſit prior tpe, inqt. Tpe ẽ quidẽ vt ſic: eſt aũt vt non. nã ſpe qđã pri⁹ eſt agẽs, numero vero ñ.

Actu ens fit ex poteſtate ente, ab aliquo actu ente. 9 Meta. tex. cõ. 13.

Act⁹ eſt melior & honorabilior potẽtia: & hoc ĩ bonis, nã ĩ malis actũ eẽ deteriorẽ potẽtia. 9. Met. t. c. 19.

Act⁹ mal⁹ ẽ peior potẽtia ad illũ. ib.

Actus eſt rõ intelligendi. 9. Meta. t. c. 20. vide in Theorematibus.

Actus vltimus eſt cauſa in vnoquoque ente, vt in ipſo inueniant̃ plures act⁹ q̃ vnus. Et ſilr vltimũ ſubiectũ qđ eſt in pura potẽtia, eſt cã vt alia ſubiecta acquirãt potentiã. Et iõ illud qđ eſt inter hæc duo extrema nõ dicitur eſſe purus actus, neq; pura potentia. ex Paraphraſi Metaphy. tracta. 3

Act⁹ deſcriptio ẽ vt res nõ ſit in illa diſpõne ſm quã ẽ ĩ potẽtia. 9. Met. t. c. 11. vbi Cõm. d. ꝙ qa act⁹ & potẽtia ſunt oppoſita relatiue, nullũ malũ ſequit̃ ex hoc ꝙ vnũ ponit̃ ĩ deſcriptione alteri⁹. vnde ẽt illud dr̃ eſſe in potẽtia, qđ nõ eſt in illa diſpõne in qua eſt dũ eſt in actu.

Acumen angulorũ in corpibus cõbuſtibus, forte ſm Ariſt. eſt cã cõbuſtionis p accidens 3. Cœ. cõ. 72

Acutũ ꝙ ſeuiuſce dicitur de ſtilo, vino, & ſono. 7. Phy. te. cõ. 24

Acutũ mouet ſenſum in pauco tpe multũ, graue vero in multo paucum. 2. de Ani. tex. com. 86

Acute, videre, audire, & olfacere, bi fariã dr̃. Ariſt. in. 5. de Gener. Aĩa liũ. ca. 2. & in fine. 1. ca. eadẽ diſtõ ĩ ſpãli đ viſu ponit̃. Inde colligere potes sẽſus hoĩs oẽs tpatiores eſſe, sẽſib⁹ alioꝝ brutoꝝ ꝓtra vulgares.

A D aliqđ neceſſario ẽ oẽ qđ intelligit̃ in reſpectu alteri⁹. 7. Ph. c. 17.

Ad aliquid tres ſunt modi. 5. Meta. tex. comm. 20

Ad aliquid alia ſm ſe, alia ſm accidens ſunt. 5. Meta. te. cõ. 20

Ad aliquid quędã dicunt̃ ſm genera eorũ, vt medicina ad aliqđ eſt. qa ſcĩa eſt eorũ q̃ ſunt ad aliqđ. s.

Ad aliqđ q̃cũq; nõ ſunt ꝓtraria, nõ hñt mediũ, vt ſcibilis & ſcięs nullũ eſt mediũ. 10. Meta. te. com. 22

Additio caliditatis agentis in caliditatẽ corporis nõ eſt ſm additionẽ ptis ĩ toto, & vl̃t ſm additionẽ agẽtis ĩ paſſionẽ patiẽtis. 4. Ph. cõ. 84.

& hī in tex. Facit cōtra ponētes in tēsionē formatū fieri p additionē partis gradualis ad prē gradualē.
Adeps & ſeuū ſunt finis bonæ cōcoctionis ſanguineę. ex 3. de ptibus Aīalium, vbi de renibus agitur.
Adeps & ſeuū moderata conferunt 2. de partibus Animalium. cap. 5.
Adeps & ſeuū differūt, qa ſeuū ē ter reſtrioris ſanguinis excremētū. s.
Adipe & ſeuo animalia exāguia carent, ſupra.
Adipis exuberantia inducit ſeuum, & præparat interitum. s.
Adipis exuberantia inducit ſterilitatem ſupra.
Adipe pingueſcentia cōſtat eſſe minus fecunda, tam mares q̄ fœminas. 3. de natura aīalium. cō. 18.
Admiratio & dubitatio, ex ignotātia prouenire vīr. ex prohem. Me.
Aduſta fere oīa hīt aliq̄d caliditatis, vt cinis, calx, ſedimen, excremēta, ex 2. de partibus Aīaliū. ca. 20.
Adunatum eſt poſteriº naturaliter reſpectu continui. 5. Phy. t. cō. 27.
AER in motu proiectorū poſtq̄ ſe parat ab expellēte, mouetur à ſua forma nāli, & añ ſeparationē mouet ab vtroq;. 4 Phy. cō. 68. Vide ēt ī 8 Phy. cō. 82. & 3 Cœ. cō. 28.
Aer fm tactū ſentit eſſe corpus, & ſi fm viſum exiſtimet eē nihil cū ñ habeat colorem. 4. Phyſi. cō. 78.
Aer & aqua talē hīnt nām, q cū aceperūt principiū mouēdi ab alio mouent p ſe. 8. Phy. cō. 82. & 85. idē 3. Cœ. cō. 28. & 4. Cœ. cō. 39.
Aer & aqua nō habent aptitudinē ad diuiſionē & paſſionē ęqualē in oībus ſuis ptibus. 8. Phy. t. cō. 85.
Aer minīe aliorū hēt dīas ſenſibiles, ꝓnter ỳo aqua. 1. Ph. t. cō. 54. & 1. de Gen. 19. & 2. de Aīa. 113.
Aere, nā vtitur tanq̄ organo in vtro que motu, natus eſt. n. hic grauis & leuis eſſe. 3. Cœ. tex. com. 28.
Aer adiuuat graue grauitate, & leue leuitate. 3. Cœ. cō. 28.
Aer & aqua ī motu ꝓiectoꝝ poſtq̄ accepit prīcipiū motº à motore extrīſeco, remāebit motº p ſe p prīcipiū nāle qđ eſt in eo. ſ. p grauitatem, aut leuitatē, poſtq̄ motor extrinſecus fuerit ſepatus à re mota. 3. Cœ. cō. 28. & 4. Cœ. cō. 39. & 8. Phyſi. com. 82. & 85.
Aeris nā eſt ſimilis medio inter extrema, & nō eſt cōpoſita ex extremis. 3. Cœ. cō. 28. & 4. Cœ. cō. 26.
Aer ī loco ſuo hēt grauitatē & ñ leuitatē. & iſta ē opīo Ariſt. 3. Cœ. c. 57. vide hoc diffuſe. 4. Cœ. t. c. 30.
Aer & aqua facile terminantur ab alienis. 3. Cœ. cō 67. & 8. Phy. cō. 82. & 4. Phyſi. com. 68.
Aer cū grauibus grauitat, & cū leuibus leuitat. 4. Cœli. cō. 30. vide 3. Cœ. com. 28.
Aer eſt magis grauis quàm leuis. 4. Cœ. com. 39.
Aer eſt magis humidus q̄ calidº, & in hoc oēs conueniunt. s. Vide 2. de Gene. te. com. 23 & 4 Metheo. cō. 10. Ex quo p3 verioré eē ſnīam illorū, qui tenēt, q vna qualitas ē in ſummo in elemētis, illa q̄ tenet oppoſitū. & Alex. ī 1. Methe. ca. 4. manifeſte t3 illā, & ſiue dubio fuit mens Ariſt. in 2. de Gener. Hanc ēt opinionē imitatur Auer. in cō. 15. ſuper 1. Canticę canticorū. Et ſi q̄q; inueniť oppoſitum in doctrina eius, vt. 3. Cœ. cō. 67. aut alibi. dic, q loquiť fm opinionē Auī. & aliorū, nō fm mēte propriam. Soſo cōt. in dictis Auer.
Aer iō ē magis grauis q̄ leuis, quia cā grauitatis eſt humiditas, & leuitatis

leuitatis caliditas,& humiditas eiꝰ ē maior caliditate.4.Cœ com.39.

Aer est humidior oībus elementis, ex diffinitiōe humidi. Cōmēta. 4. Cœ.cō 39.idē tenet Io.Grām.pp eandē rōnē ī 2.de Gene.licet aqua plus humectare videat.in.2.Colli. ca.2.d.Auer. Aer est humidior aq̄, vt ē declaratū ī Nāli philosophia.

Aer,licet sit humidior aqua,vt dcm̄ est, tm̄ non humectat corpus sicut aqua, eo ꝙ nō applicat corpori sicut aqua,īmo desiccat corpa,& ꝙ calidior ē magis desiccat.6.colli get.ca.3.de iuuamēto balnei.Inde collige agēs debile pp meliorē applicationē respectu passi fortius agere, quàm agens fortius.

Aer impolle est vt moueat a suo loco, nisi corpus qđ tangit sequat ip sum,& iō cū corpꝰ impolle est vt at trahat ab eo, iō ventosa posita supra corpus siccum,si fugatur fortiter,finditur.4.Cœ.tex.com.39.

Aer ē magis diuisibilis q̄ aq̄,& aq̄ q̄ terra.4.Cœ.cō.44.& tex.com.45.

Aer alio mō intelligit esse grauis in loco ꝓprio, q̄ in loco ignis.Cōmē. in Paraph.4.de Cœ.summa.3.ca. 2.& 4 cœ.cō.29 cōtra Themist.

Aer fm intellectū est perfectioris ē q̄ terra, & terra pfectioris esse fm sensum. Et iō nō cōuenit vt illud qđ est magis sensibile sit pfectius, perfectius.n.ī rei veritate est illud qđ est perfectius apud ītellectū. 1. de Generat. tex. com.19.

Aer qui est in aure semp mouet mo tu proprio,& ille motus non impedit motum soni, quia ille ē extraneus.2.de Ani com.84.

Aere natura vtit ī duo opa, sicut lingua in gustū & locutionem. 2.de Ani.te. cō. 88. Ex quo patet nām plerunq; vnico instrō cōsequi plures vtilitates,& non facere aliquid ꝓplura,qđ potest per pauciora cōsequi.Deus.n. & natura nihil frustra faciunt. 1. Cœ.tex.com.32.

Aer qñ est cōtrarius morbo, est bonum infirmo,& gaudiū medico.7. Colliget. cap.2.

Aer minime aliorū habet dīas seu sibiles, consequenter autem aqua. 1.Ph.te.cō.54. Super hoc loco dū essem iunior tenui in cōcordātijs, ambas qualitates in elemētis esse in summū, licet quantū ad agere vna qualitas in vno elemēto potētior sit ad agendū q̄ consimilis in alio elemēto, Nunc aūt dico, quēadmodū & in Theorematibus memini me dixisse, ꝙ vnumq̄q; elemētū primo vnā qualitatē sibi vēdicat ī summo. Et rō q̄ me mouet est, quia Philosophus.7. Phy.t.cō. 29.d.ꝙ susceptiuū cuiuslibet accidētis nō est cōtingēs, sed vnū vniꝰ primū. Et ideo cū hoc fundamēto ꝓcessit in 2.de Gener.te.c.23.vbi d. Sed tunc simplr quatuor entia vnius vnūq̄q; est,terra quidē magis sicci q̄ frigidi.aqua aūt in magis frigidi q̄ humidi,aer aūt humidi magis q̄ calidi.ignis aūt calidi magis q̄ sicci.& cōmēta.in 4.Cœ. cō.39.expresse d.ꝙ oēs cōueniunt in hoc, ꝙ humiditas in aere ē maior q̄ caliditas.& Alex.& Ioā.Grā. in.2.de Gene.tenent aerēē humidiorē aqua,ex diffinitione humidi posita in 2.de Gener.vi,ꝙ humidū est male terminabile termino proprio,hoc aūt verius verificatur de humido aereo, q̄ de humido aqueo, & est rō cōmentatoris quā tangit 4.cœli com.39.& in 1.lib. Cāticę cāticorū.com.15.& ista est

Q̄ vnūqđq; elemētū,vnā tm̄ qualitatē nēc ī summo ñ duas.

Tex.c.9

ſnīa ēt Alex. in 1. Metheor. cap. 4 ꝙ vnumqđq; el mentū hēt vnam qualitatē in ſummo. Bene verum eſt ꝙ alia & ſi ſit remiſſa, nō tñ eſt remiſſa p qualitatē contrariā, ſicut .n.d. Commenta. in 2. Cœ. cō. 15. nō ſequitur vt remiſſio ſit ſemper ex admixtiōe cōtrarij, ſicut d. Ale. in multis locis. vnde loco prælle gato ſcribit Ale. ꝙ terra eſt magis ſicca q̄ frigida, ſed nō permixtiōe alicuius caliditatis eſt minus frigi da q̄ aqua, & magis q̄dē terra ſicca ē q̄ ignis, ſed nō mixtura alicuius humidi eſt ignis minus ſiccus q̄ terra, & aer eſt minus calidus q̄ ignis, ſed non mixtura alicuius fri giditatis eſt aer min⁹ calidus q̄ ſit ignis, & aer magis humidus eſt q̄ aqua, ſed nō mixtura alicuius ſoli di aqua ē minus humida q̄ ſi aer. Non .n. vtiq; aliq̄d ſimpliciū corporū eſſet. Hæc ille. Ex quo patet error modernorū tenentiū alterā qualitatē in elemētis eſſe remiſsā ex cōtrario, quia tūc elementum: vt aſſerit Ale. nō eſſet ſimplex corpus. Ariſt. n. ī 2. de Gener. venat⁹ eſt numerū elementorū ex combi nationibus quatuor qualitatū pri marum, & vnicuiq; tm̄ duas attri buit. Si igit̄ eſſet tertia ī qualitate remiſſa, tūc rō eius fuiſſet diminu ta. Sed tunc eſt difficultas, quia ſi Ariſt. tenet alterā ſolū qualitatem eſſe in ſummo, aliā vero remiſsā, dicā ſibi ꝙ adhuc nō habet intentū ſuū, quia ſi caliditas ſummā, & ſiccitas vt ſex facit ignē. v. g. dicam ſibi ꝙ caliditas ſumma, & ſiccitas vt ſeptē facit aliud elementū. Soluitur, quia oīum natura cōſtātiū determinat⁹ eſt numerus, ex. 2. de aīa. & iō ſiccitas aſſociata caliditati non ſm quēlibet gradū conſtituit elementū, ſed ſm determinatū. Nā & Alex. tenet in lib. 1. natu ralīū qōnū, ꝙ ſiccitas tertæ & ſiccitas ignis nō ſunt eiuſdē ſpeciei, pp hoc aūt nullus eſt vt dicat ꝙ ca liditas cum vna ſiccitate cōſtituat vnū elementū, & cū alia aliud, qa Ariſt. venat̄ iſtas primas qualitates cōtrarias, vt p̄cedunt formā in materia: & vt ſic, ſunt eiuſdē ge neris, & quia non p̄nt cōbinari niſi quatuor modis, inde ꝓuenit, ꝙ nō conſtituunt niſi quatuor corpora. Bene verū eſt ꝙ illæ qualitates, vt ſunt terminatæ p diuerſas formas ſpecie, ſic poſtea ſpecie diſtinguūtur. Nō. n. oportet qualitatem ſm quēlibet gradū cōſtituere determi natū corp⁹ ſm ſpēm, alioq̄n oporteret ꝙ qñ fit tranſitus in contrarijs de vno extremo ad aliđ extremū, vt fieret per oīa media, qđ eſt falſum, vt bene ſcribit Cōmenta, ī 2. đ aīa. cō. 105. vbi. d. Nō ē neceſſariū vt trāslatio in extremis ſit ſu per oīa media, vnde in colorib⁹ ſi translatio fiat ab albedine ī nigre dinē, qñq; fīt mediante chiano, & qñq; mediante charoppo. Iſta igit̄ ē via Ariſt. ꝙ vnaquęq; forma elemēti vnā qualitatē ſibi prīo determinet. & ſi Cōmē. 3. Cœ. videat̄ di cere ignē eſſe calidū & ſiccū ī ſine, loquit̄ ſm Auic. cōtra quē inuehit ibi, ſed iſta eſt via ei⁹ in locis addu ctis, & in 4. Methe. cō. 10. & hoc te neo, & ſic volo dicta mea teneri & corrigi. Ad authoritatē āt Ariſt. ex qua colligit Burle⁹ terrā eē magis frigidā q̄ aqua, quia Ariſt. d. ꝙ aeris qualitates sūt minīe ſenſibiles, p̄nter aūt aqua. hoc nō dī ratione qua frigiditas aq̄ ſit minor, ſed eſt

rōne

Error modernorū.

Dubitatio.

Solutio.

T.c. 41.

T.cō

Cap.

rõne corpulẽtię, quia terra est magis corpulẽta q̃ aqua, quia ex vno pugillo terrę fiunt decẽ pugilli aq̃.

Aut iõ post aerẽ succedit aqua, qa aer inter oĩa elementa maxĩe ẽ varietati subiectus, quia de facili calefit, infrigidaf, humectatur, & exsiccaf post ipsum aũt ẽ aqua, quia aqua licet frigida sit & humida, tñ facile calefit & facile exsiccaf p cõgelationẽ, vt nullã qualitatẽ sibi ĩseparabilẽ determinare videaf ad sensum: vnde in crystallũ conuertiẽ & ammittit humiditatẽ, frigiditatẽ ẽt manifeste deperdit. Nõ sic aũt sunt elementa extrema ad sensum. & ẽ expõ Them. Simp. & magni Alber. ibi. Vnde animaduerte q̃ elementa extrema vt ignis & terra habẽt qualitates sibi appropriatas, valde pmanẽtes & sensatas, caliditas. n. ignis est maxime actiuitatis, & iõ igni non põt cõpetere rõ subiecti & materiæ, quia est formalissimũ oĩum. Vnde in 4. Metheo. solus ignis nõ putrescit, & iõ poti⁹ sibi competit tõ agẽdi, & est maioris actiuitatis q̃ frigiditas aq̃, & siccitas terrę est maximæ resistitiua, & nõ est tantę resistentiæ humiditas aeris. Vnde medici experimẽto cõprobant morbos à siccitate prouenientes esse difficilioris curę, q̃ qui ꝓueniũt ab humiditate.

T.cõ. 5.

Aer propinquus corporibus cęlestibus est inflãmatus & ignitus. Cõmenta. 1. Metheo. in digressiõe de via lactea in media sua expõne.

Cap. 3.

Aer frigidus putrefactionem diminuit 4. Colli. cap. 14

Aer pestilentialis fit ex corruptione suæ substãtiæ, & hoc accidit sæpe, pp multã pluuiã in ęstate. 4. Colli. ca. 14. & ibi etiã ponit aliã cãm, ex permistione malorum vaporum.

Aer temperatus est inter multam & paucam pluuiam. s.

Aer patitur à colore & capit eum. & hoc apparet de coloratione eiusdẽ rei fm illud ꝓ qđ transeunt nubes lucidę. v. g. qñ nubes pertranseũt per planetas virides, multotiens colorant parietes p colorẽ illorũ planetarum. Commen. in com. lib. de Sensu & Sẽsato. & in 2. de aĩa. com. 67. authoritate Alexan.

Aeris sunt duo loca, vnus est superior in quo generant cometę, & flãmę, aliⁱ ẽ inferior ĩ quo generant pluuia, nix, & pruina, & grãdo, & hic locus in quo ista fiunt habet gradus. 1. Metheor. cap. 4

Aeris locⁱ ad quẽ ñ pũcit reflexio radiorũ ẽ frigidior oibⁱ locis aeris. s.

Aer licet sit humidior aqua, vt alibi declaratũ est, tñ nõ humectat corpus sicut aqua, eo ꝙ nõ applicatur corpori sicut aqua, immo desiccat corpora: & fm ꝙ calidior est magis desiccat. 6. Coll. ca 3. đ iuuamẽto balnei. Inde collige agẽs debile pp meliorẽ applicationẽ respectu passi fortius agere q̃ agẽs fortius.

Aer perlucẽs albedinem facit, quẽadmodum spumã effici cernũ est. Arist. in 5. de Gene. aĩalĩũ. cap. 6.

Affectvs & ĩtellectus paribilis idẽ sũt. Them. 3. de aĩa. ca. 18. Idẽ Cõmẽ. 3. de Ani. com. 20. vbi recitat opinionẽ Them. Hic aduerte appetitũ nõ distĩgui à virtute distĩguẽte nisi tõne tm, fm Peripatetic.

Affectus hoĩs subditi sunt tõni, nõ ãt affectus brutoꝝ. Et vide cãm in Them. 3. đ Ani. 38. ca Inde scĩ̃ poteris sẽsus & virtutes ĩteriores hoĩs hr̃e aliqd sibi ꝓpriũ. Vide đ hoc ĩ fine libri đ Sẽsu & Sensa. Et Auer.

ibid. & 2. de Anima. cō. 63. & 65.
Affirmatio magis est digna vt attri buatur compositiōi, & negatio diuisioni. 3. de Ani. 22. & 6. Meta. 8.
Affirmatio notior est negatione. 4. Met. t. c. 16. vbi cōmēta. d. in cōm.
T.c. 10 reddens cām, ꝙ nō ens nō intelligit nisi pcōparationē ad ens. Idē hr. 3. de Ani. te. cō. 25. & 1. Phys. com. 69. & 1. Elench. dicitur, ꝙ in non facere intelligitur facere.
Affirmatio & repręsentatio, seu (vt habet alia litera) dictio, non sunt idem. 9. Meta. tex. com. 22.
Africa semp aliquid noui affert, vnde prouerbium emersit. vide in 8. de Natura animalium. cap. 28.
AGENTIA equalia in patientibus equalibus, agunt in eis in oībus partibus in equali tpe. Et agēs maius ī equali tempore in patientia equalia agit magis q̄ agens minus. 1. cœli. tex. com. 64.
Agentia & patiētia in tpibus equalibus sunt proportionalia. cōmēta. 1. cœ. 64. & elicitur ex textu.
Agentia duo diuersa agūt in idem patiēs, eadē actione cōtingit vt sit in tēporibus diuersis, & vt sit ꝓportio agētis ad agēs, sicut proportio tēporis ad tēpus. Et ideo si ponam⁹ duo agētia, quorū vnū est finitum & aliud infinitū, cōtinget vt infinitum agat in nullo tēpore, qa nullā proportionē habebūt in actiōe, ex hoc ꝙ nullā habēt proportionē in quātitate. Cōmenta. 1. cęli. cō. 64.
Agens ęternū in se hēt, ꝙ actū ex eo est necessariū, ī generabilib⁹ vero ex agente sequitur actū in maiori parte. 2. phy. cō. 74. idē scdo cap. de subsātia orbis. vide ī cōcordā.
Agens maius in minori tempore in patiens minus, ne dum ꝙ alterum fit finitum, & alterum infinitū. & hoc est propriū. primo cęli. cō. 66
Agens bipartium est sicut mouens. primo de generatione. tex. cō 53.
Agens & patiens nō debēt esse adunata, sed debent se contangere: & si non se contangant: necesse est ꝙ actio fiat mediante: aliquo corpore recipiente passionem. primo de generatione. tex. commen. 78.
Hinc scire potes causam propter quā ethicus nō sentit febrē suam.
Agēte existēte eodē, & materia eadē nō necessario sequit effectum esse eundē. 2. de genera. tex. cō. vltimi. vide causam. 12. meta. tex. cō. 11.
Agens non est necessariū vt ab omni patiente patiatur eo modo quo patiēs patit ab eo. 2. de aīa. te. c. 45. & 2. cęli. cō. 42. authoritate Alex.
Agentium quodam est prius tēpore acto, quodam vero est pri⁹ naturaliter, & non tempore. 2. cap. de subsātia orbis. Cōsimile primo Cœ commen. 105. & 106.
Agens debile non est impossibile vt agat actionē maiorē actiōe agētis fortis, & hoc ꝓpter diuersitatē subiecti, in dispositione seu præparatiōe. Commen. 2. Metheorotum. cap. 2. vbi agit de ventis.
Agens vel differt specie vel ſm magis, & minus: & similiter patiēs vel differt specie, vel ſm magis & minus Commentator supra.
Agēs per intellectum semper alicuius gratia facit. 2. meta. tex. cō. 9.
Agens & materia nō sunt nisi propter finem, & similiter formæ non sunt in rei veritate nisi propter vltimum finē. secundo phy. cōm. 31.
Agens malum sponte, peius agit q̄ qui agit malum. in 5. meta. te cō. 34. vide de hoc 3. ethico. diffuse.

Agibile & eligibile idem 6. metaph. tex. cõmen. primi. & 6. Ethi. cap. 3. dicitur: Rei agẽdæ principium est electio vnde motus: sed non cuius gratia. Idem tertio ethi, cap. 5. vbi dicitur. Omnino autẽ electio videtur circa illa versari quæ in nostra sunt potestate.

Agens facit ex alio aliud, & non facit aliud ī alio. facit. n. ex materia formatum & non facit in materia formam. 7. Metaph. commen. 17. & 28. Cõsimile habetur in 12. Metaph commen. 18. vbi dicit, Imaginatio super creationes formarum induxit homines dicere formas esse, & datorem esse formarum.

Agens si formam ageret per se, tunc faciet formam ex forma & materia, & illam formam etiam ex materia & forma, & sic in infinitum 7. Metaph. tex. commen. 17. & 28. Vide pro deductione huius 12. Metaph. commen. 12.

Agens, si generarent formam vlem, tunc generatio esset ex nihilo 7. Metaph. commen. 27. vide etiam in 1. de Generatione, & corruptione tex. commen. 40.

Agens vnum, est quod agit omnia sine medio, sm loquentes in lege Maurorum. Et istud agens nõ est corpus 7. Metaph. commen. 31. & 9. Metaph. commen. 7. & 12. Metaphy. commen. 18.

Agens in corporeum impossibile est trãsmutare materiam, nisi mediãte aliquo corpore non transmutabili. s. corporibus cœlestibus: & iõ impossibile est vt intelligẽtię dent aliquam formarum mistarum cũ materia 7. Metaph. commẽ. 31. & 8. Physi. commen. 15.

Agens extrahens aliquid de potẽtia ad actum, non largitur multitudinẽ, sed perfectionem 8 Meta com. 15. idem 12. Meta com. 18 idem etiam 8. Meta. tex. com. vltimi.

Agere in seipsam nulla res potest 9. Meta. com. 2 & 3. de Anima com. 4. & 3. Phy. com 8. & 8. Phy com. 40. Et in libro Destru. destruct. di sput. prima, in solutione primi dubij dicitur, principium concessum ab omnib⁹ est ꝙ nulla res seipsam permutare potest.

Agente naturali approximato passo & non impedito, necessario pro uenit actio 9. Meta. tex. com. 10.

Agens & actum sunt idem ī forma 9. Metaph. tex. commen. 13 & 14. & 7. Metaphy. 28.

Agente existente vno & materia vna, necesse est vt nõ sit multitudo 12. Met. tex. com. 11. cõtra Anax.

Agente existẽte vno & materia vna & potentia vna, nulla prorsus erit multitudo, supra.

Agens apud Arist. non est congregãs inter duo in rei veritate: sed ẽ extrahens illud quod est in potentia ad actum 12. Metaph. com. 18. iuxta medium commenti. Consimilem sententiã require in 8. Metaph. commen. 15. vbi dicit, Agens extrahens aliquid de potentia ad actum non largit⁹ multitudinem, sed perfectionem.

Agens extrahẽs aliquid de potentia ad actum: necesse est vt in eo sit illud quod extrahit aliquo mõ, sed nõ ꝙ sit ipsum sm omnes modos 12. meta. commen. 18.

Agens facit priuationes sicut facit ī uenire, & est extrahere illud de potentia ad actum: quia gñatum in actu est corruptum in potẽtia 12. Met. c. 18. ī calce cõ. vide in 2cor.

Agens.

Agẽs est mouẽs & faciẽs passionẽ, & iõ oẽ agẽs ẽ mouẽs Mouẽs ãt nulla facit passionẽ: nõ nõ oẽ mouẽs ẽ agẽs 12. Meta. com. 23. & hĩ 1. de Gnatio. tex. c. 45. & 3 Phy. tex. c. 3

Agẽtis positas apd Philosophos nõ ẽ aliqd ĩtellectuale, ĩmo ẽ aliquid reale: extra aĩa; ex l. Destr. destru. disp. prima. in sol. vltimi dubij

Agẽtia sunt duobus modis, quorũ vnũ agit tm̃ vnã actionẽ p se, vt calor agit calorem, & frigus frigotẽ, & talia agentia naturalia nũcupãtur. Secũdus modꝰ agẽtiũ est eorũ quæ agũt interdũ quãdã actionẽ, & interdũ eius contrariũ: & a philosophis vocant volentia & eligentia. ex disputatione 3. in sol primi

Agẽs inuenitur duobus modis, vnꝰ ẽ a quo depẽdet effectꝰ quo ad fieri tm̃, & talis efficiẽs nõ indiget agẽte tali posq̃ est ꝓductꝰ in actu, sed indiget alio agẽte cõseruãte ipsum: sicut est domus respectu artificis. Aliud vero agẽs ẽ a quo depẽdet actio, sine qua effectus ille non põt consistere, & tale est agẽs & conseruans. & tale est nobilius priori. ex disputa. 4. in sol primi dubij.

Agẽtis pfectio & virtus ẽ vt dñet passo dñio pfecto, absq; hoc ꝙ alteret a passo alteratiõe sensibili: & ĩperfectio agẽtis eiusq; debilitas est vt agẽs alteretur a passo donec reducat ipm̃ ad suam formã, q̃ quidem malitia & debilitas hẽt gradꝰ. Auer. in 4. de Gnatio. aĩal. cap. 1. & est ex mẽte philosophi ibi assignãtis causas maris & fœminæ veras.

Agẽs & mouẽs arbitrari põt ꝙ dr̃iã hñt, quia mouẽs nõ dat mobili nisi motũ tm̃, agẽs vero dat tibi formã pp quã fit motus. Auer. in Epitho. Meta. tract. 1. ca. 1. Inde colligẽtẽ Auer. expresse fuisse res ætẽrnas quo ad sui subiam dependere & eẽ cãtas a Deo gliosꝰ, & nõ solũ vt a forma & fine, quia in hoc loco ĩtẽdit declarare quo mõ scĩa diuina cõsiderat quatuor causas & declarando quomodo considerat effectus dicit, quòd intelligẽtia vt dat motum cœlo, sic dicitur motor: & sic a naturali consideratur. Et hoc reflatur etiam in 2. Cœli. cõ. 3. quia motor nõ dat mobili, nisi motũ tm̃: sed inquantũ dat cęlo formã. i. essentiã, quã formã appellat. pp quã dr motꝰ tãq̃ pp finẽ, quia motus cœli est pp cœli subiã & nõ ecõtra 12. Meta. com. 36. & 2. Cœ. com. 17. & 2. Ista. n. est dispõ entis necessarij (vt d. Commẽ. in 2. Physi. cõ. 88.) vt nõ sit pp suã actionẽ: sed actio ei⁹ est pp ipm. Et isto mõ inquãtũ ĩtelligẽtia efficit ab ætẽrno cœli subiam sic dr̃ dare sibi formã. nõ. n. in orbe ẽ alia forma ex qua cõponat: quia ẽ subia simplex: sed formã intelligit essentiã orbis. Et ꝓ hoc vid expresse Auer ĩ eadẽ paraph. tract 4. ĩ col 7. vbi scribit Ex his ergo dictis appet ,, qd nã esse habeant isti motores, & ,, quo sit motio ipsorũ. Ex quo ẽt oñ ,, dit ꝙ nõ sunt tm̃ motores corporũ ,, cęlestiũ, ĩmo dant eis formas suas ,, quibꝰ sunt id qd sunt. nã si ipsę tol ,, lant nequaq̃ ĩueniet forma corporũ circulariũ: quẽadmodũ si tollat intellꝰ qui ẽ in actu, nequaq̃ ĩueniet ĩ nobis vltima pfectio. & ideo sunt eorũ agẽtia quoquo mõ. cũ ,, ipm agẽs pstet eẽntiã rei. Ecce quo ,, ipsemet se declarat ꝙ forma sũmit ,, ꝓ eẽntia rei. Et forte fuit error trãslatoris. nã in 2. ca. epith. d. cœlũ ĩ sui subia ĩdiget largiẽte virtute pmanentiam

Quãr æterna dpẽdẽt a Deo tanq̃ a cã agente.

Cõtra Gregorium arimi & Io. de Bacco.

manentiã sempiternã, sicut largit' motũ sẽpiternũ, & vt dat sibi substãtiã appellat agẽs, & a diuino cõsiderat', vt veto largit' motũ cõsiderat' a nãli. Et hoc manifestat verũ fuisse nostrũ iudiciũ ĩ iuuẽtute nostra, vbi disputauim⁹ in spãli qõne de triplici cãlitate intelligẽtiæ, cõtra Gregoriũ Arimĩnẽ. & Io. d Bacone. Asseuerãtes in via Auer. Corpa sempiterna nõ eẽ cãta ab æterno quo ad substãtiam, sed quo ad motũ tm̃ ab ipsa ĩtelligẽtia. Et tũc iã nõ erat ĩpressus tract. ilte. l3 manifeste ẽt pateat hoc idẽ ex 2. ca. de Subst. orb. vbi Cõmẽ. expresse d. se fecisse illã digressionẽ pp amorem veritatis. quia multi ẽt suo tpe asserebãt cẽlũ nõ habere nisi cãm mouẽtẽ, & nõ agẽtẽ. Et est via illa Gre go. & Io. de Bacco. quã ĩponũt ipsi Auer. ptinaciter. Et mirũ est p vitã meã qũo pclara ĩgenia allucinantur ĩ re luce meridiana clariori, & Deus sit dator auxilij in tanta perplexitate & varietate doctorum.

Cõtra Grego. arimi. & Io. de Bacco.

Agẽs trãsmutatiõis fm Arist. est idẽ cũ agẽte ipsi⁹ finis trãsmutatiõis, & trãsmutãs & gñans, aut ẽ corp⁹ aut virt⁹ in corpe. Auer. ĩ paraph. Metaph. tract. 1. col. 7. idẽ 7. Met. cõ. 31. ĩ quib⁹ locis vide diffuse de Generatiõe aĩal. & plantarũ spõte nascentium. Et de Gñatione ignis a motu, quia clarissime loquitur.

Agẽs & passum seu cã & causatũ de necessitate ita se hñt, cũ agẽs pũtet passo quid simile sibi, vl' cp diuersũ sit ab ipso in materia, & hoc est necessariũ qñ agẽs ẽ eiusdẽ spẽi cum passo, absq; hoc cp sit excessus dignitatis inter ipsa in forma, vl' illa diuersitas inter ipsa sit ĩ excessu dignitatis ĩ eadem specie: & hoc qñ agẽs ĩ illa specie sit nobili⁹ ipso passo, & ẽ in prĩcipijs immaterialib⁹. Ex paraph. Metaph. tract. 4.

Agẽs nõ posse agere aliqd impossẽ, nõ dr eẽ diminutio, sed dicere ipm posse facer aliqd ĩpossẽ, & facer aliqd impossẽ, ẽ deceptio 8. Phy. c. 4.

Agẽs cui⁹ ꝓportio, ad agẽdũ duo cõtraria, fuerit eadẽ, nõ aget vnũ cõtrariorũ poti⁹ q̃ reliquũ, nisi aliũde limitetur 8. Physi. commen. 8

Agẽs qdlibet qd põt agere qñq;, & qñq; nõ: inueniť qñq; ĩ potẽtia, & qñq; in actu 8. Physi. commen. 4

Agẽs cuius eẽ nõ hẽt initium, necesse est vt actiones eius nõ habeant initium 8. Phy. commen. 15.

Agẽs & mouẽs vlr ẽ illd ex quo ꝓuenit mouere, & actio ꝓueniẽs ex eo dr motus 8. phy. commen. 15.

Agẽs ẽ duob⁹ modis, quodã qd mouet, absq; eo cp pcedat in eo appetitus, aut volũtas, aut desiderium, & hoc dr mouere naturale: & agens seu mouẽs, in quo pcedit appetit⁹ & voluntas ad mouẽdũ, & dr actio voluntaria 8. Physi. cõ. 15. vide in concordantijs.

Agẽs vnũ nõ h3 naturã largiẽdi essentialr nisi vnũ tm̃ 8. Ph. t. c. 31. & 51. idem 1. de Gñatio. t. cõ. 56.

Agẽs ñ ẽ agẽs nisi pp aliquid. & iõ q cõcedit cãm agẽtẽ, dẽt cõcedere cãm finalem 1. Met. commẽ. 50

Agẽs debile qñ agit in mãm magis passibilẽ, vr eẽ mai⁹ & manifesti⁹, q̃ agẽs forti⁹ qd agit ĩ mãm difficilis passibilitatis. Au. 2. d Gña. aĩa. c. 1

Albedo ẽ forma cũ qua nõ cõiũgitur priuatio oĩno: nigredo vero est forma cũ qua cõiungit' priuatio albedinis. Et sic vr in oĩbus contrarijs. Auer. 2. Phy. cõmẽ. 15 vide in contradictionibus.

Albedo

Albedo non trãsfert ad nigredinẽ, niſi mediãte aliquo medio. In alij quo igitur trãsfert mediante chiano, & in aliquo mediante charoppo. non. n. eſt neceſſe vt tranſlatio in extremis ſit ſuper oĩa media 2. de Aĩa tex. commen. 105.

Albũ ſignãt albedinẽ, & recipiẽs albedinẽ 1. Phy. comm. 25. Et vide quõ hoc ſit intelligendũ in 5. Metaph. com. 14. contra Aui. Et vide conſimile in 12. Meta. com. 29.

Album fit ex nigro p ſe, ſed ex non albo per accñs 5. Phy. com. 8. & 51.

Albũ aut nõ albũ dicimus, non quo oẽs, ſed quo plẽs, aut magis principales ptes h3. 6. Phy. t. commẽ 83.

Alchimiſtæ imaginant idẽ poſſe fieri ab arte & a nã, & hoc eſſe nõ poſſ. quia cãæ artis & naturæ, ſunt cãæ diuerſæ. Auer. in 1 de Gñatio. aĩaliũ. cap. 1. Vbi aduerte q vĩ negare artẽ alchimię, de qua tñ ſub dubio loquut⁹ fuit ĩ 3. de aĩa. c 36

Alchimia eſt ars in qua eſt dubium an repiatur: & ſi repitur impoſſẽ vt ipſius eſſe ſit nãle: nã ars diminuiẽ in aſſimilãdo aliqd nãæ. Ex diſpu. Phyſi. in 1. diſputatio.

Alchimiæ artẽ poſſem eſſe põt elici ex his verbis Ariſ. 7. Met. tex. c. 29. & Auer. 3. de aĩa. cõ 18 vbi ingt. Artificialiũ quarũdã mãæ hñt pri
" cipiũ nãle, quo pñt moueri per ſe
" ad finẽ, quẽ intẽdit ars, ſicut eſt ars
" medicinę, & agriculturæ, in quib⁹
" ars iuuat nãm: quorũdã vero ma
" teriæ non hñt tale principiũ nãle,
" quo poſſint moueri ad finem intẽ
" tum ab arte, neq; perfectum, neq;
" diminutũ, niſi p artẽ tñ: & talia ſo
" lũ ab arte fiũt, vt dom⁹: ſed prima
" ab vtroq;, v3, a nã & ab arte, vt ſanitas. Ex quo elicit alchimiæ artẽ poſſem eẽ, qa ẽ de artib⁹ iuuãtibus nãm ad talẽ trãſmutationẽ facien dã: ſicut ẽ de medicĩa & agricultura. Vide p hoc diffuſę quæ ſcripſi in ſpeciali tra. quem feci de diferentijs naturæ & artis.

Alcyonũ vidi in aquis, tutiſſimi ab aquis, maximã nõ ſolũ admirationẽ hñt, ſed ẽt ſigñationẽ ſolertis & ingenioſæ nãæ. The. 2. Ph. 80. vide p hoc 9. de Hiſt. aĩaliũ ca. 14.

Alcyõe excepta, auiũ genus pte pĩma vere, ac ineũte ęſtate coit & parit: ipſa ỿ o circa brumã parere ſolita eſt. quapp quoties bruma exiſtit, dies alcyoneę appellãtur 3. de Natura animalium. cap. 9.

Alẽs ẽ duplex 2. de Aĩa. te. cõmẽ. 50.

Alexã. opinat⁹ ẽ q ſphęra ſtellarũ ſi xarũ nõ ẽ ĩ loco. 4. Phy. com. 43.

Alex. dixit, q ñ oẽ corp⁹ ẽ ĩ loco eẽ nial⁹ 1. Cœ cõ 91. idẽ. 4. Ph. cõ. 45.

Alexã. dixit, q motus circularis nõ eſt in loco: & q nõ eſt tranſlatio ſ.

Alexã. opinatus eſt q prima ſimplicia ſunt contraria ſm formas, & non ſm materiam 5. Phyſi. cõ. 10.

Alexander inqt, Nõ fuimus ſufficẽti ſup ſnĩam Ariſt. niſi qa inuenimus ipſam minoris ambiguitatis ĩter alias, & remotiorẽa ptradictione 2 Cœ. cõ. 1. idẽ 12. Met. cõm. 18

Alexãder prorſus arbitratus eſt omnia in tempore commutari. Themiſt 6. Phyſi. commen. 56. contra quem Themiſt ibi aſſerit dari momentaneas mutationes. Et idẽ vide a Themi. 6. Phy. 32. idem & habet Commen. ibidem.

Alexander & Auicẽna concedunt q corpora cœleſtia habent finitã potentiam, & non acquirunt operationem æternam, niſi a potentia infinita, quę mouet illa, ſecundo

Cœ.

Cœ.com.71.Idem 8.Ph.com.79. & in paraphr.1.de Cœ.iuxta finē.
Alexander vt credimus & vere scimus fuit vnus de bonis expositoribus Arist.& ꝓp famositatē istius viri apd modernos,nullus est sciens & perfectus apd eos, nisi q est Alexandreus 3.de aīa.commen.14.
Alexander aperte vī dicere ꝙ naturalis considerat de substantia mobili,quærendo principia eius a primo philosopho,& ꝙ substātia immobilis est propria primę philosophię. sed iam declarauimus ꝙ iste sermo non est verus.12.Met.cō.6.
Alexandri opō de intellectu fuit ꝙ nullus intellectus remanet nisi intellectus adeptus.12.Met.cō.17. & in cō.de aīa cō.5.in prima par. digressionis. Alia ī est opō Theophrasti & Them.& aliorum Peripateticorum de hoc: vt d.Cōmē. in prædictis locis.
Alices vī cauſent,vide 3.Coll.c.30
Alietas ē aliqua relatio:& relatiua insimul exist ūt,in actu 2.de aīa tex.commen.146.
Alijs quidem cōicatum est esse & viuere:ijs quidem clarius,ijs vero obscurius 1.Cœli tex.commē.100. idem in 2.Cœli commen.64
Alimentum contrarium dī esse 8. Phy.tex.commen.55.
Alimētum nihil cōfert sonus, neq; color,neq; odor,sapor autem vnū tangibilium est 2.de aīa.t.cō.18.
Alimentum omne esse extrinsecus, hoc vere non dī,sed protinus vt in plantarum seminibus inest aliqd tale primum quòd lacteum vocatur:sic ī aīalium materia extremū constitutionis alimentū est.Arist. in 2.de Gñatio. aīalium cap.4.
Alimentū vtile duplex,& duplex ēt excremētum,primū & nouissimū: ita excrementū aliud est primi alimenti aliud nouissimi.Vide in 1. de Gñatio. aīalium cap.18.
Aliquid esse nō corpus dī quatuor modis diuersis,s. de intellectu materiali, de ꝓparatione exñte ī materijs,de prima materia, & de formis abstractis 3.de Anima com.5.
Aliqñ est tempus determinatum ꝓ instans precedens & instans posterius terminantia rem factam:& ēt est terminum per suam distantiā ab instanti præsenti.4. Physi. tex. com.123. & 124.& nota ꝙ ita est etiam respectu futuri.
Aliud ex alio fieri multifariam dī 1.de Gñat.aīalium cap.18. iuxta dimidium capli,vbi dī. Aut.n.aliqd dī fieri ex alio vt ex nocte diē: quia post hoc:aut ex alio qd ī sit,vt ex ligno scamnum:aliud vt ex cōtrario, vt sanum ex ęgro: aut vt ex efficiente,vt ex maledictis pugna.Vbi no.ꝙ sunt quatuor modi vt bñ ponderauit Auer.ī illo loco.
Allatio facit gñationē actualr,quia adducit & abducit gñans.2.de Generatione tex.commen.55.
Allatio prima non est cā gñationis & corruptionis: sed quę circa obliquum circulum 3.tex.com.56.
Almeon crotoniates a Pithagoricis aut ipsi ab eo hunc sermonem susceperunt,ꝙ decem sunt principia sm correlationē dicta,v3, finitum & infinitum, par & impar, dextrū & sinistrum,vnum & multitudo, mas & fœmina, quiescens & motum,rectum,curuū, lux, tenebrę, bonum,malum, altera pars longius & quadrāgulare 1.Met.c.2.
Aloes,non nisi a stomacho trahit. 7. Colliget. cap. 28.

Alpha-

Alpharab. Auicē. & Auēp. Hiſpan⁹ erediderūt Ariſt. in principio octa ui loqui de motu ſm gen⁹ vtrū ſit æternus vl nouus. Sed Auer. tenet eū loqui de motu cœli 8. Ph. cō. 1.

Alpharab. 13 ſit maximus ī iſtis, tñ ſequit opōnē Alexā. de intellectu materiali: & addit vnū inopinabile. ī lib. n. de Nicomachia vī negare cōtinuationē eē cū intelligētijs abſtractis 3. de aīa commen. 14.

Alpharab. aſſeruit ꝙ ex definitione motus in vl apparet cōtinuatio ī motu, & ſermo ei⁹ nō ē ver⁹, quia non apparet principaľ niſi in motu locali. 8. Ph. c. 23. in calce com. Vbi aduerte ꝙ Auer. in 3. Phy. cō. 6. illud idem dixit qđ nūc aſſerit eſſe falſum. Vide in concordantijs.

Alpharab. contra dixit ponētib⁹ cōtinuatione intellus abſtracti cum hoīe. Nā cū pueniſſet ad ętatem ſenectutis, & reputaſſet ſe eē pfectū, & non cōſequut⁹ ſit eā: adduxit in cōueniētia ex reb⁹ p ſe notis: & iō dixit ꝙ ſunt vanitates ſenectutis. Ex libello de cōtinuatione ītellus abſtracti cū hoīe. Id. ī 3. đ aīa. c. 36

Alpharab. in duobus deuiauit a via Ari. primo qa credidit ꝙ via qua inceſſit in ſuo libro de entib⁹ tran ſmutabilibus de ęternitate motus, eſt via Ariſt. 2. in arte demſtratiua 8. phyſi. com. 78

Alteratio large sūmit tā ꝙ trāſmutatione in ſuba q̄ ꝓ trāſmutatiōe ī qualitate 2. Ph. c. 1. vide ēt 5. Phyſi. com. 15. & 6. Ph. com. 32.

Alterās qđlibet ē ſilr cum alterato, ī qualibet alteratione 7. Phyſi. tex. com. 11. & 12

Alteratio alia ſpiritualis, alia corporalis 7. Ph. cō. 11. & 2. de aīa t. cō. 57. & 58. & 3. de aīa t. com. 28

Alterationis duę ſunt ſpēs, altera q̄ ī qualitate paſſiua cōſiſtit, & iſta ꝓprie dr alteratio, alia q̄ pertinet ad ſubſtantiam, & iſta ꝓprie dr trāſmutatio. Themi. 1. Ph. ſup t. cō. 63 idem Commen. 2. Phyſi. cō. 1

Alteratio eſt in prima cōtrarietate, q̄ ē ī tactu. ſ. ī qualitatib⁹ primis, q̄ ſunt caliditas, frigiditas, humiditas & ſiccitas, Et ſilr vī eſſe in contrarijs ſequētibus iſta, ſ. duritie & mollitie: ſed tñ primo eſt ī primis qualitatib⁹, in iſtis aūt eſt ſecūdo, & mediantibus primis 7. Ph. cō. 14. idem commen. 11

Alteratio q̄ eſt in ſonis vī eē mō eq uoco cū alteratione, q̄ eſt ī primis qualitatibus 7. Ph. commen. 14

Alteratio reperit in re diuiſibili ſm magis & min⁹ 7. Ph. com. 18. Idē 5. Ph. t. commen. 10

Alterationis comparatio ſi fuerit in æqualitate ſm ſubiectū tm̄, erit p accns: & ſi fuerit ſm ſolam paſſionē nō erit æqualitas pfecta, ſed ſolūmō ſimilitudo. iō in cōſideratione æqualitatis pfectæ hæc duo exigunt. ſ. ſimilitudo paſſiōis & ęqualitas ſubiecti 7. Ph. com. 33

Alterās primum vī ꝙ illud p quod alterat in pluribus alterationibus nō alterari 8. Ph. commē. 37. & 2. Cœ. commen. 42

Alterationes q̄dā carēt principio tēporali, vt ſunt ſubitę alterationes 1. Ph. t. cō. 23. & 4. Ph. com. 32

Alteratio quędam eſt paſſiua, & eſt quā ſequitur gñatio & corruptio: quædam vero non vt illuminatio 1. Cœli com. 20

Alteratio paſſiua eſt quæ fit a qualitatibus actiuis, vt eſt caliditas frigiditas, humiditas & ſiccitas 1. Cę li commen. 21

Alte-

Alteratio cõtrariorũ coegit oẽs credere ꝙ oĩa corpa sunt cõpolita 1. Ph. cõ. 51. & 83. aduersus Auicen. Vid cõsule 1. cœ. 1 cõ. 20. & 8. Met. cõ. 12. Caueãt ergo ponẽtes formã corporeitatis perpetuã in materia.

Alteratio dicitur cõiter & proprie 4. Cœli commen. 24

Alteratio & gñatio differunt 1. de Gñatio. tex. commen. 23

Alteratio fm q̃ tãsmutat substãtia alterati, vt eé ꝓpria corpib⁹ quorũ subãe admiscent potẽtiæ: & sũt corpa gñabilia & corruptibilia 2. c. d sub. orb. dẽ 1. Cœ. t. c 20 & 21

Alterationis passiuæ cã est materia quę est in potẽtia 8. Me. c. 11. & 1. Cœ. tex. com. 20 & 21

Alunt oĩa viuẽtia siccis & hũidis, calidis, & frigidis 2. de aĩa te. c. 28

AMARITVDO sequitur complexionem calidam & siccam, & complexionem frigidam, & siccam contra Gal. 5. Colli. cap. 21. Et i 2 de aĩa cõ. 101. vbi ponit dr̃iam, nã sapor amarus q̃ ꝓcedit dulcẽ fit à frigiditate, vt in glandib⁹ & xilocata chis sed sapor amarus, qui sequitur dulcem fit à calore.

Amaritudo est in vltimitate contrarietatis nutrimẽto aĩalium, & ẽ cõtraria dulcedini pp siccitatẽ, & iõ in aqua maris maioris, qa ẽ nimis salsa & multũ amara, nõ põt viuere aliq̃ aĩal. Coll. ca. 27.

ANALOGVM, non dicit naturã vnam & eandem communem analogatis. Et vide causam in 7. di sputat. in sol. vlti. dubij. Ista etiã é sententia lucidissimi Themi. in paraph. 2 de aĩa 3. tex. commen. 30

Analogũ mediat inter vniuocũ & æquiuocũ. ibid. Et 4. Met. com. 2.

Analoga quę dr̃ fm prius & posterius, necesse est vt illud qd est pri⁹ sit causa posterioris. Et paraphrasi Metaph. tracta. 4. columna 16

Analogum apud Peripateticos nõ dicit vnam naturam communem analogatis, vt asserit Themist. ex intentione Aristot. in secundo de anima tex. commen. 30. Idem elicit idem Themist. in tertio Physi. in tex. commen. 70. vbi Aristote. dicit, infinitum non idem esse in motu, in magnitudine, & tempore, tanquam vna quędam natura, sed posterius dicitur & prius. Vbi Themist dicit. Sed scire licet, cum infinitum dicimus in magnitudine, tempore, motu, constare, non ita loquimur vt putemus infinitũ esse gen⁹ quoddam & cõmunem ad naturã illorum, sed ita vt eo ordinẽ quem res illę gerunt inter se, eodemq; sint infinitudinem assequutę. Hoc ẽt elicit ex intentione Auer. 4. Ph cõ. 2. vbi reddens cãm difficultatis inuestigãdi definitionem loci. d. quia locus nõ inuenitur in omnib⁹ corporib⁹ naturali b⁹ dici vniuoce, sed dr̃ mõ dubitatiue, i. multipl⁹: & scire quiditatiue hmõi entia est difficile, qa appropinquat ei quod nõ hẽt naturam cõem. Vide ẽt de ente & vno Auer. 10. Meta. cõ 8. & in 12 Meta cõmen. 20. in calce commenti. vbi exp̃sse dicit ꝙ hoc nomen ens non signãt aliquam naturã cõem decem prædicamentis. Et ens apd Arist. é analogũ, vt p̃ 4 Met. tex. commen. 2. dr̃. n. de entibus sicut sanum de sanis.

Analogũ dicit vnãm nãm cõm analogum.

Anguium magnitudo in Africa mira, ita vt tritemos euertant, & boues absumere credantur. 8. de Natura animalium, c. 28

Angues

Angues Ethiopię volare narrātur. Aristo.in 1.de Hist.animaliū c.5.

Anguilla ī gñe pisciū,& mugillum quoddā gen⁹ qđ requiritī fluuiis lutulēris.nō est,neq; mas neq; fęmina Arist.in 2.de Gña.aīal.c.4. iuxta dimidiū. Vidēt clare ī 4.de Nā aīaliū ca.vlt.vbi d.ꝙ anguilla neq; mas,neq; fœmina est,neq; ꝑlem aliquā ex se gignere pōt. Idē ī 6.de Natu. aīal.c.14.vbi d.ꝙ anguilla neq; ouum neq; semen sortita est. Vide ēt in 8.de Natura aīalium c.vlti.vbi d Arist.ꝙ anguilla frustra nomen fœminę accepit.

Anguillarū gñatio iter sanguineorū genus sola neq; ex coitu, neq; ex ouo fit 6.de Natu.aīal.c.16.

Anguillæ mortuæ nō supfluitant: nec sursū,vt cęteri pisces efferunt. Vita earū ad sexte vel octo annos ꝓtrahit 8.de Natu. aīalium c 2.

Angulus in quo gñe cōtineat dubitauerunt quidā,adeo ꝙ posuerunt quartū genus magnitudinis,vȝ lineā,supficiem, corp⁹,& solidum.

Anhelit⁹ in aīalib⁹ dat qualitatē 8. Phy.commen 51.quia non est datus nisi ad īfrigidādū caloré naturalem, & temperandum ipsum.

Anhelit⁹ prima necessitas est ad immittendū 2.ad extrahendū.prima est pp cor,secūda aūt ē pp pulmonem 2.de Aīa.commen. 89.

Anhelans est aīal ambulās hñs sanguinē,vt dictū est i lib.de Animalibus. 1.de Anima commen. 84.

Aīa in quiescendo & sedendo maxime fit prudēs 7.Physi. tex.cō.19.

Aīa mouet corp⁹ per suam naturā & corpus mouet per suam naturā ab ea 8.Phy.t & commen, 27.

Aīa dum mouet corpus ad illā partem ad quam mouetur corp⁹ per motū essnti dñantis,mot⁹ ille ē nā lis ex parte aīæ & ex pte corpis: si vero sit ecōtrario,tūc mot⁹ corpis ab aīa erit non naturalis 8.Physi. comm.27.& 2.cap.de subst.orbis.

Aīa non pōt esse sine corpore nisi ęquiuoce 8.Ph. cōmē.30. Rō est, quia aīa diffinitur per corp⁹: vnde Aui.d.in 6 naturaliū.cap.1.ꝙ hoc nomen aīa,nō est ex eius essentia, nec ex prędicamēto in quo cōtinetur. Nam omne qđ est principiū emanādi a se actiones,q̄ non sunt vnius modi,& sunt voluntarię,imponimus ei hoc nomē aīa. Et Aristo.2.de aīa,te c.26.inquit. Et pp hoc bene opinant quib⁹ vī neq; si ne corpore eē, neq; corp⁹ aliquod aīa.Dixit aūt Commen.nisi æquiuoce,pp argm̄ Alexā. qui credidit definitionē aīæ vniuoce dici de oī aīa & de ītellectu. Commē. aūt tenet oppositū. nā 2. de Aīa tex.cō. 21.vī intellus aliud genus aīę eē. & hoc solum contingere separari sicut perpetuū a corruptibili. vbi Commen.inquit,ꝙ dignius est vt sit non aīa Vnde Aristo in errorib⁹ primi de Aīa taxat antiquos, qui nullam posuerunt differentiā inter animam & intellectum.

Aīa q̄ est primus motor in aīalib⁹ licet sit īdiuisibilis, mouetur accn tal⁹,quia constituitur per corpus. 8.Phy.com.51.& 83.

Aīa nō est ex essntis, quia nō posset reddi cā actionū aut passionū aīæ 2.de Gñatio.tex. commen.45.

Animę passiones quædam sunt propriæ,& quędam sunt communes. & quod est magis desideratum de animę passionib⁹, est scire,vtrum aliqua de eis possit esse abstracta vel non.1.de Anima commen. 3.

Anima

Anima eſt fons & origo oīum motuum. Themiſt. ī. de aīa. tex. 2. Idē Auer. 2. de Anima. cō. 37.

Anima ſi ſeipſam primo cognouerit bene ac plane vtiq; erit digniſſima, cui de rebus alijs diſputanti diffinitiq; fides habeatur. Them. 1. de anima. tex. 2.

Animam nōnulli multarū eſſe potētiarū rentur, ſub vna tñ vniuerſitate ſubiectoq; collocatā. alij partibus & membris multiplicib⁹ dirimūt, quā & loco diſcludūt & diſparant: quēadmodum Stoici fortaſſe & Plato. Themi. 1. de anima tex. commen. 7

Anima a tribus ſectis fuit diffinita, quidam. n diffinierunt eā p motū quidā p cognitionē, quidā vero p vtrūq;. 1. de anima. tex. cō. 28

Anima in quibuſdā partib⁹ nō mouet, neq; eſſentialiter neq; accītaliter, vt in intellu, ī q̄busdā āt mouet accītaliť nō eſſentialiť. 1. d aia. cō. 66. Ex hoc collige de mente eius, animā intellectiuā nō dare eſſe formaliť hoī. quia v3. impoſſe eſſet eam nō moueri accītaliter.

Anima aliquid melius eſſe aut antiquius impoſſe eſt, impoſſibilius autem adhuc intellu: rōnabiliſſimū enim hunc eſſe nobiliſſimum & diuinū ſm nām. 1. de aīa. tex. 82

Videat ergo Pōponacius qūo intellectus in via Ari. moralis eē poſſit, cū lōga ſit dria inter aīam & intellm in via eius, vnde. 1. de aīa reprehendit antiquos, qui nō diſtinxerunt inter animā & intellectum Vnde bene verum eſt in via ei⁹, q̄ aīa non pōt eſſe ſine corpore, & ex conſequenti eſt generabilis & corruptibilis, ſicut & cęterę formę naturales. Dicit. n. Philoſoph⁹. 3. cœli tex. com. primi. omnes ſubſtātię naturales, aut corpora ſunt, aut cū corporibus gñantur & corrūpunť vnde 2. de aīa. tex. cō. 26 inq̄t. Et propter hoc bene opinant quibus vī neq; ſine corpote, eſſe neq; corpus aliqđ aīa: ſed intelľus quaten⁹ intelľus in via Peripateticorū dicit virtutē abſtractam a corpore, vere īmaterialem & vere incorruptibilē. vñ. 2. de aīa. tex. c. 21. poſtq̄ premiſit diuiſionē illam in tex. cō. 18. videlicet, q̄ aīa ijs vī eſſe determinata vegetatiuo, & ſenſitiuo, intellectiuo & motiuo: ſubdit. inte. cō. 19. vtrū aūt vnumquodq; ſit aīa, aut pars aīæ & ſi pars, vtrum ſit ſecundum rōne ſolū, aut & loco, dubiū eſt. de quibuſdam aūt non eſt difficile videť. Et poſtq̄ in 20. tex. iam declarauit in quibus nō erat difficile videre, an tales virtutes eſſent eædē ſubiecto, & plures in intentione: ſtatim in tex. 21. inquit continuando intentionem ſuā ad præcedentia. De intellectu aūt, & ſpectiua potētia nihil adhuc manifeſtum eſt, ſed vī genus alterum eſſe animæ, & hoc ſolum contingere ſeparari ſicut perpetuū a corruptibili. vbi expreſſe colligitur intellectū eſſe virtutē abſtractā, & in corruptibilem, & eſſe aliud genus animæ, à prædictis, quia eſt longe diuerſum, ſicut nā immortalis a natura corruptibili, qđ Cōmē. bene ponderauit dicens, q̄ ſi dicatur aīa, erit ſm æquiuocationē. Cōſimile ſcribit Cō. in 2. de aīa. cō. 33 Vbi Aiſt. d in lra. de intelľu āt ſpeculatiuo altera rō ē. d. Auer. q̄ ſermo de eo eſt, ita q̄ ſit extra iſtā naturā. Exiſtimatur. n. q̄ nō eſt aīa, neq; ps aīæ, & īnuit nobilitatē &

uersitatē illius ad alias partes. Opinādū ē. n. ꝙ ē de natura superiori naturę aiç. Et ista est expō Them. Simplicii, Ioā. Grāma. Auerrois, & oīum expositorū: & nullus vsq; ad ista tēpora legit illū textū ꝑ viā īterrogationis, sicut finxit iste bonus hō, ꝙ Arist. mouet ibi qōnem de intelligētijs, non aīaduertit, ꝙ illa particula (aūt) ē nota cōtinuationis cū præcedētib⁹: quia sermo Arist. est ꝓtinuus, & depēdet ex diuisione facta in tex. c. 18. & 19. & 20. vñ Ioā. Grāma. ī principio libri de Gñatione, quę incipit. De Gñatione aūt & Corruptione, notat, ꝙ ly aūt, dicit cōtinuationem cū fine. 4. libri de Cœlo & Mundo. De graui quidē & leui, & circa ipsa accñtia determinatū fit hoc mō. Et deinde sequitur principiū libri sequentis, ḋ Gñatione aūt & Corruptiōe. Vbi igr̄ sermo ē cōtinuus cū ꝓcedētib⁹, dicit cōtinuationē, & nusq; legit in ijs casibus esse notā dubōnis sicut finxit iste somniator. Vñ lucidissimus grǽcorū intetpres The. inquit. De Intellu vero & ea vi, q̄ cogitat & cōmentatur nihil adhuc liquet, quid ꝓbandū sit aut sentiē dū. Vbi refert hoc ad intellum, de quo. 3. de aīa. inquit. De intellu vero per quem aīa intelligit & sapit. Amplius Arist. 3. de aīa. tex. cō. 4. talē intellum dicit esse īmixtū, & laudat Anaxagorā de hoc, & dicit ipm eē simplicē, impassibilē & immortalē: vt patet, 3. de Aīa. ista aūt verba nō pnt intelligi nisi de virtute, quæ vere est īmaterialis. Nec valet glosa eius ꝙ talia debēt intelligi fm quid primo, quāto vs intellectus nō est passibilis, neq; corruptibilis, sicut sunt cæteræ virtutes aiç q̄ sunt organicæ. Nā tunc verba Ari. ī grauissima qōne & oīum desideratissima, aliud ꝓtenderēt, & aliud significarent: qđ non decet virū ingenuū ac Philosophum. in quit. n. lucidissimus Them. in 1. đ Aīa. cap 20 non est equū in altissimis philosophię qōnibus aliud sētire aliud dicere. Cum. n. semp digna hoīe tes est, ne a mente verba dissentiant: tū id maxime in rebus obscuris & creperis obseruandū. cū ea q̄ suapte ingenio remota & cōdita videntur, verbis illustribus & q̄ maxime pōt declarantibus vē dicētur a tenebris. Amplius autem Arist. plerunq; dānat antiquos, & ꝑcipue Pla. q metaphoris vtebat, & abutebat terminis philosophicis. Vñ ipse ꝓcipit in 2. post. nō esse diffiniēdū ꝑ metaphoras, neq; disputandū. Et Cōm plerunq; dicit ꝙ Arist. reprehendit Plat. aut quia male sensit, aut quia male docuit, vt est videre 1. cœli. cō. 105. & 106. de Gñatione mundi. & tertio cœli. tex. cō. 68. inquit. Quare si qs ceteloqui voluerit, & nō ex transūptione rationes susc̄ipere elemēti: ipsos auferentes videbit gñationē ex entibus. Sed īmorari in hoc amplius est superfluum. nam in libro nostro de intellectu plura ad hoc adduximus. Tex. c. 11

Anima præcedit elementa causalitate, & nobilitate: elementa aūt tēpore. 1. de anima. cōmen. 82.

Anima & intellectus sunt principia entium fm finem & formam: elementa aūt fm materiam, supra.

Anima videtur magis continere corpus, quàm corp⁹ aīam, 1. de anima tex. cō. 90. Vbi Auer. scribit in cō. ꝙ aīa est magis digna vt sit causa copula-

copulationis corporis: & ſuę vnitatis in numero, q̃ vt ſit corp⁹ cauſa copulationis aīæ. Oē. n. quod eſt vnū & cōtinuum, nō eſt p ſuā materiā, ſed per ſuā formā: qđ intellige principaliter, per alias authoritates, quæ dicunt materiā eſſe etiā cām vnitatis numeralis dī. n. 5. metā. tex. cōmē. 12. vnū numero ſunt quorū materia eſt vna. Ex pñti loco collige aperte ex mēte Auer. eſſe, vnitatem numeralem intimius depēdere a forma q̃ a materia. Cuius oppoſitum tenuit Diuus Tho. & Egid. Romanus. Cōſimilē ſententiam habet Cōmenta. 4. Phy. cō. 38. & 2. de aīa. cō. 7. & 8. & 60 & 3. Phy. c. 60. & alibi frequēter.

Aduers⁹ Diuū Th. & Egidiū

Anima eſt vna ſecundum ſubiectū, & plures ſecuudum virtutes.

Aīa in aīalib⁹ anuloſis, & in plātis ē vna in actu, & plures poteſtate, & ſunt plures numero ī potētia, licet ſint eiuſdē ſpēi. primo de Aīa. cō. 93. & 94. idem 2. de Aīa. 19. & 20

Animā poncre eſſe accñs ē impoſſ ſm q̃ dat nobis prīa cognitio nālis. 2. de aīa. cō. 2. Reddit aūt cauſam. opinantur. n. q̃ ſuba eſt nobilior accñte, aīa aūt eſt nobilior oībus accñtibus exiſtentibus hic.

Aīa nutritiua nunq̃ inuenit⁹ in aīalibus, niſi ſm poſtremā perfectionē. 2. de Anima. tex. cō. 5. idē. 8. Phy. 20. & 3. de anima. 44. & 59.

Animā ex motu diffinierunt Dem. Anaxa. forſitā ēt Plat. hi. n. arbitrabant q̃ id quod non mouetur, alia mouere non poſſet. 1. de Anima Themiſt. cap. 10.

Anima eſt act⁹ corporis phyſici, habentis vitam in potentia. 2. de aīa. tex. commen. 4. & 6. & 7.

Aīa eſt perfectio corporis, ſm qđ p

fectiones cōſtituunt⁹ materiā. ex. 2. de aīa. c. 21. Dīa. n. magna eſt inter aīam & ītellectū apud Peripateticos, vt notaui ſuperius.

Animæ definitio comprehēdit oēs alias, nō q̃ eiuſdē ſpēi ſint, ſed qa ordinē quēpiā ītuicē habeāt Alex. in paraph. de anima. cap. 3

Aīa eſt fons & origo oīum motuū ſm Anax. Themi. 1. de aīa cui nō cōtradicit Ariſt. Nā Themi. ēt in principio libri de aīa. hoc idem aſſerit. inquit. n. Naturę vero & mūdi contemplatores, qui eſſe poterimus, ſi nobis ignorabitur ea natura, q̃ fons & initiū ē oīum motuū.

Aīa eſt quo viuimus, & ſentimus, & ītelligimus. 1. 2. de aīa. 1. cō. 24.

Animę potentię ſunt vegetatiuū, ſēſitiuū, appetitiuum, motiuū ſm locū, & ītellīuū. 2. de aīa. 1. cō. 27

Anima eſt cā corporis aīati in tripli ci gñe cauſæ. 2 de aīa. tex. cō. 36.

Anima & corpus, vtrunq; non ſunt niſi propter animatum. 2. de anima. commen. 37

Animæ nutritiuæ actiones ſūt tres, nutrire, augumentare, & gñare. 2. de aīa. cō 42. & tex. cōmen. 47

Animas plures ī quolibet hoīe cōtineri deridiculū eſt, vt īquit Plato, tanq̃ troianū equū iſideāt: ſed ſingulas in ſingulis cōtineri, quæ partibus tñ differētib⁹ cōſtēt. Them. 1. de aīa ſup tex. 9. Ex quo patet falſo imponi Plat. plures aīas eē ī vno hoīe, ſed eſt vna aīa habēs plures partes ī diſtinctis membris ſm Plat. Et quia Plato & ſequaces nō fecerunt differentiam in modo loquendi inter partes aīæ & animā: īde emerſit iſte error. Vnde Gale. Plat. ī hoc & in alijs pletiſq; ſequutus: vt inquit in lib. de ſequela virtutum

Vnā tñ animā in vno hoīe ſm Plat.

tutū aię ad corporis cōplexionē. Videēt Themi. 1. d Aīa. c. 35. vbi recitat opinionē Plat. ī Timęo. Et Auer. in 1. de Aīa. super tex. com. 90. & inf. vbi Arist. īpugnat ī hoc sensu Plato. q posuit aīam habeī plures partes in diuersis membris. Anima est cā efficiens oēs motus tā veros q̄ existimatos 2. de Aīa. cō. 37. Ex quo patet sensationē, cū sit vnus ex motibus imaginatis, & intellectionē, effectiue esse ab aīa & intellu. de intellu: patet. 3. de Aīa c. 19. Vbi Auer. vult q intellectus materialis sit passio & actio. licet. n. intellus materialis vt mouetur a phātasmatib⁹ & intellu agēte sit passiuus, quia recipit speciem intelligibilē. tn̄ postea fit actiu⁹ & ꝓductiuus intellectionis. De sensatione ēt tenendū est q sensatio, actio est ex parte aīæ, & passio ex parte corporis: & vī esse snīa Arist. in 7. Phy. tex cō. 12. vbi loquēs d sensibus inquit. Arist. n. ipsorū motus est, patiente aliquid per corpus sēsu. Nā cū obiectū moueat organū tunc virtus aię sensitiua sit productiua sensationis. licet igit sēsus ponant de virtutibus passiuis, hoc est quo ad receptionē spēi, q̄ recipitur in organo in quo est virtus sensitiua. Sed sensus est qui informatus spē recepta in organo, ī quo sēsus existit, fit productiu⁹ sensationis. Vn̄ non est credendū in virtutib⁹ aīæ sensitiuæ nullā esse actionem, quia iudicare de obiecto sensibili ptinet ad formā, & excōsequēti dicit agere, & nō pati. Vn̄ Cōmen. in 2. de Aīa. cō. 149. vbi loquitur de sensu cōi. inq̄t, q sensus cōis vt mouetur a sensib⁹ exterioribus, habet sōnem suꝑti & recipiētis: sed vt iudicat de illis ponendo cōuenientiā aut dr̄iam, sic habet tōnem act⁹ & formę. Vnde dicit, q iudiciū ilti⁹ virtutis, magis est fm q est act⁹, q̄ fm q est potentia, quēadmodum motio eius passiua a sensibus, dignior est attribui sibi fm q est subiectum recipens. est. n. vt vī. recipiēs fm sens⁹, & agēs fm iudiciū. recipeī. n. est aliud a iudicare illd, sicut āt se habet sensus cōis ad sensus exteriores, sic sensus exterior se habet ad sensibile extra. Sicut igit sensus cōis est patiens vt mouet a sensib⁹ & est agēs vt iudicat. sic pariformiter sens⁹ exterior vt mouet mediāte organo a sensibili, est patiens, vt vero elicit iudiciū sic est agēs: nō. n. est idem receptio cum iudicio, qa stat q sit receptio in organo & q nō subsequaī iudicium. Dicit. n. Philosoph⁹ ī lib. d Sēsu & Sēsato q ad alia fortiter intēti dela ta sub oculis nō vidēm⁹. Vn̄ nō est credēdū q sēsus sint solū patētes: & nullo mō agētes. Nā Cōm. 2. de aīa. c. 140. d. q sēsibilia sūt virtutes agētes, sēsus aūt agētes & patiētes. Cōsilē hī ibidē. cō. 143. vbi pōderat dictū Philosophi ī textu, asserē tis sēsū audit⁹ esse aliquā ꝓportionem. inquit. n. &. d. q necesse est vt auditus sit aliqua proportio, & n. d. ꝓportio simplr, qa existimaī q ista ꝓportio, q̄ is sit in c. relonis. tn̄ est proportio agēs: & ꝓportiōes in eo q ꝓportiones nō sūt agētes. sed ī eo q qualitates. Sēsus igr sūt vl numerantī relone ūno mō, & ī qualitate alio mō. Et nota bn̄ hoc quia pauci potuerunt intelligere. Animę virtutes quædam sunt actiuę & quædā passiuæ, & ista est prima dr̄iarū cap. 2. de anima. cō. 52

Cap. d 9 doctib. ver ses finem

Anima

Anima plurimū tēpus prefuit in deceptione & ignorantia. 2. d aīa. te. c. 150. Vbi lucidissim⁹ Them. ait, ꝙea q̄ nouiss⁹ portione minima cōtineatur: si collata comparataq; ijs fuerint. quæ ignoramus.

Anima ē locus spērum, nō tota, sed ītellectiua 3. de aīa. t. cō. 6. Them. ēt. d. de sēsitiua. & vide quō aīa dr locus, nō sicut ille qui nos ambit: sed pro quanto anima quodāmō fit ilia quæ intelligit & sentit.

Anima sensibilis ē qualitas existēs in cōplexione addita complexioni 3. de aīa. cōmen. 6. vbi per qualitatem intelligas formam.

Anima est vnū entiū naturaliū: & consideratio de anima est ꝑsideratio naturalis 3. de anima. cōm. 17

Anima concupiscibilis, per eandā virtutem prosequitur & fugit 3. de anima. tex. com. 29.

Aīa nequaq̄ sine phātasmate intelgit 3. de anima. tex. commen. 30

Anima est quodāmō oīa ea, q̄ sunt. 3. de aia. tex. cō. 37. Vide pro hoc pulchre Alex. in paraphrasi de aīa in cap. vbi declarat quō aīa est oēs res, & inquit. ponderans ly quodā modo, ꝙ aīa nō simplr idē est, sed solū quatenus excipit rerū species: quæ res ipsæ quodāmō sunt, quū per eandem spēs aīa id sortiatur vt sit. Neque vero coaceruatas sil'res aīam ob id esse cōcesseris: sed quia singulatim cuicunq; rei aīa sese similē pītare pōt: ea ratione res oēs quadātenus & est fit. Et intelligitur nō de oī aīa, sed de perfecta & absoluta (vt inquit) quę prēter sēsum, intellectum etiam obtinet.

Animæ partes quodāmō infinitę esse videntur 3. de anima. tex. cō. 41

Anima cōcupiscibilis mouet ad rē, quæ est in actu voluptuosa: aīa aūt rōnalis multoties prohibet, & hoc quia respicit nouissimum futurū, sed anima concupiscibilis nō inspicit contristationem contingentem in futuro. 3. de anima. cō. 53. & habetur ex tex.

Anima sensibilis impedit in maiori parte intellectum. 3. de aīa. cō. 61. & 2. de anima. commen. 151

Anima recipit formas contrarioꝝ in simul: & hoc nō solū inuenitur in anima, verum etiam in medio. Apparet. n. ꝙ per eandem partē aeris videns, recipit cōtraria. s. albū & nigrum. 6. Meta. cōmen. vltimo.

Anima est vna in subo & multa fm virtutes, & iō qñ vtit vna virtute d̄ bilitat' in vsu alterius virtutis. v. g. qñ vtetur cōprehensione extrinseca, debilitatur in cōprehēsione intrinseca. Cōmen. in cō. libri de diuinatione secundum quietem.

Anima brutalis qñ desiderauerit aliquā rē, ītata est facere sil'itudinem forę illi⁹ rei desideratę in illa dispōne desiderata, & pītare idolū illius rei: & iō q, desiderat mulieres vī coire, & hns sitī vī biber. s. iuxta finē.

Animę corpoꝝ cœlestiū nō sunt formę in materijs. s. quæ in materia acquirāt æternitatē ex formis īmaterialibus, vt dicunt incipiētes philosophari. Contingeret. n. vt illud qđ nō hēt naturā assendi ęternum acquirat ęternitatē ab alio, quod est impoſſ. 1. c. de Substan. orbis.

Anima cœli nō ē abstracta a corpore suo: & cū hoc separata est ab ipso inquantū ipsum nō indiget ipsa, quia est permanens per se, sicut est dispositio in aīalibus cū virtutibus naturalibus, & oportet vt illa anima sit in eo. nā oē motū ex

Cõtra ponẽtes itel ligẽtiã esse formã perficiẽs orbẽ formaliter.

se, mouẽt per virtutẽ existẽtem in eo. de Substan. orbis, cap. 4. Et ex hoc loco patet, qm̃ intelligẽtia nõ est forma, formaliꝛ pficiẽs orbem: vt dixerũt nõnulli: sed est foꝛa separata dans sibi motũ & appetitũ. & iõ Alex. ī Paraphrasi de aīa d. ꝙ ītelligẽtia ęquiuocę dr̃ esse forma respectu ęli, & aīa rīspectu corpis.

Anima ſm veritatem non attribuit corporibus cœlestibus, nisi æquiuocę. Ex lib. destru. disp. 13. in solutione primi dub.

Animã additã esse formis cõplexionalibus manifestũ est. 7. meta. cõ. 31. Cõsile. 3. de aīa. cõ. 5. ꝑtra Ale. vbi d. Et magis īopinabile de opinione Alex. est hoc qđ dixit, ꝙ primæ ꝓparationes ad ītellecta & ad alias postremas ꝑfectiones de aīa, sunt res ꝑfectę a cõplexiõne, nõ virtutes factę a motore extrinseco, vt est famosum ex opinione Arist. & oīum Peripatet. Ista. n. opinio, si est ſm qđ nos intelleximus est falsa. a suba. n. elemẽtoꝝ & a natura eorũ nõ põt fieri virtus distinguẽs aut cõprehẽsiua, qm̃ si eẽt poſe vt a natura eorum, & sine extrinseco motore fierẽt tales virtutes, tũc esset poſe vt extrema perfectio q̃ est intellꝛa, esset aliquod factũ a suba eoꝝ, vt color & sapor fiunt. Et ista opīo ẽ filꝛs opīoni negãtiũ causas agentes, & nõ cõcedentiũ nisi cãs materiales tm̃. Et sunt illi q dicũt casum. Vbi aduerte ꝙ vt scribit Cõmen. in 3. de aīa. cõ. 6. Oīs virt⁹ existẽs in corpore cõposito, aut attribuitur primis qualitatib⁹. s. formę cõplexionis, aut erit virtus existẽs in forma complexionali. Vbi ꝙ virtutẽ attributã primis qualitatibus, intelligas formas elementarias: q̃ ſm snīam Philosophi in 2. de gñatione, resultãt ex cõbinationibus quatuor qualitatũ primaꝝ, vt patet ibi. in tex. cõ. 16. Et scias ꝙ forma mixti pfecti est superaddita formis elemẽtariis, & distincta ab eis, alioquī nõ esset mixtio nisi ad sensũ: vt patet ex fine primi de gñatione. Et est aperta snīa Auer. 7. met. cõ. 60. Et in 3. cœli. cõ. 67. & 2. de aīa. cõ. 77. vbi d. ꝙ essẽtię rerum superaddiræ sunt elemẽtis. Idẽ 1. Meta. cõ. 12. Et multo magis aīa est forma superaddita, & distincta a formis elementorũ. sicut patet in 2. de aīa cõtra Emped. & antiquos. tex. cõ. 41. & infra.

Aīę sunt alię virtutes prẽter formas complexionales. Auer. 2. Collig. cap. 7. idem. 3. de aīa. cõm. 5. & 6.

Animæ esse, & anima idẽ, & circulo esse, & circulus. 7. Mecaphy. t. c. 35.

Anima dicere eẽ aīal. est falsum: & ꝙ est ꝛiatũ, est verum. 7. Meta. tex. cõ. 36. quod qũo sit intelligẽdum. vide ibidem in commen. 11.

Anima est quędam suba prima: corpus vero materia. 7. Met. te. cõ. 39.

Vbi nota p primam subſtãtiã intellexisse formã, & nõ subſtãtiam composităm singularẽ. sicut sumpsit in ꝑdicamẽtis, quandoq; ẽt prima subſtantia accipitur pro suba abſtracta. vt 7. Met. tex. cõ. 41. vbi dr̃ ꝙ in quibusdã idem est quodquid est cũ eo cuius est quodquid est, vt in primis subſtantiis.

Aīa dupliciter dr̃, alij nãq; vt animã. alij vero vt totũ. 7. Met. t. c. 19

Anima quia est existens in alio nõ habet perfectam diffinitionem. 7. Meta. tex. commen. 40

Animã & corpus asserẽtes esse duo diuersa: nõ possunt assignare causam

ſam, quę ſit cā ligamēti animæ cū corpore, ſed qui ponit ꝙ aīa eſt p-fectio corporis, & ꝙ nō exiſtit corpus ſine aīa, non ſunt apud ipſum duo diuerſa. 8. Meta. tex. cō. 16

Anima ita ſe hēt ad corpus ſicut figura ad cuprū, & albedo ad ſupficiē. oīa. n. ſunt perfectiones, & for mę ſubiecti. 8. Meta. cō. 16. Ex quo colligitur ꝙ cū aīa intellectiua ſm Ariſt & Auer. 2. de aīa. tex. cō. 21. ſit aliud genus aīę, & Auer in cō. dicat ꝙ rectius eſt vt ſit nō aīa, qđ nō eſt forma formaliter perficiens p inherētiam ipſum corpus, ſicut multi ex mēte Auer. dicere voluerunt, vt defenderēt vnitatem, īmo fatuitatem intellus eius. Aīa. n. ꝓprie eſt quæ ita ſe habet ad corp⁹, ſicut albedo ad ſupficiem: & 2 de aīa tex. cō. 26. bene dixerūt quicūque dixerūt aīam nō eē corpus, ne que ſine corpoꝝ eſſe Manifeſte aūt in 3 de aīa intellus nullius corpis actus eſſe aſſeritur. licet ſm fidē & veritatē ego teneā aīam intellecti uā eſſe formā ſubſtantialē hoīs & multiplicatā, atq; īmortalē. Vide ī contradictionibus nuper editis.

Anima cū corpe ſunt vnū, ſicut dicimus ꝙ prima materia cum foꝝa ſunt vnū. 8. Meta. tex. cō. vlt.

Anima non proprie diſponitur per ſcīam, niſi qñ fuerit ſciens in actu, & maxime qñ fuerit in ſua vltima perfectione. ſ. qñ vtitur ſcientia. 9. Meta. commen. 16

Aīas eſſe ſeparatas a materia: vtrū ſit opinio cōceſſa a Phis. Vide in lib. deſtr. diſp. prīa. inſolone. 7. dubij.

Anima vere ē ſimilis luci, quia ſicut lux diuidit diuiſione corporū lucentium, ſic eſt de aīa cum corporibus. Ex libro Deſtru. Diſpu. prima in ſolutione octaui dubij.

Animæ īuocatio eſt relatiua, & nullus ſapientiū dixit aliter niſi Auic. ſupra in ſolutione 22. dubij.

Anima inter cæteras foꝝas materiales purior inuenitur, & maxime ītellus. ſ. aīa ītellīua, đ qua fuit maximū dubium apud Philoſophos vtrū eſſet de materialibus formis. Ex diſpu. 10. in ſolone. 2. dubij.

Anima rōnalis qūo intelligit ex duplici natura eſſe cōpoſita īdiuidua & diuidua, vid Themiſt. 1. de aīa. cap. 12. ſup tex. 26. vbi pertractat opinionē Thimei, dicētis aīam eē cōpoſitā ex eodē & diuerſo. d. enī hoc eē ſiſſitudine & nō veſ, ꝙ hoc facit authoritas Auer. de duplici medio ſm cōpōnē, & ſm comparationē. 4. Cœli. cō. 26. ſic ēt. d. The. cū dī aīam ex duplici nā cōſtare, id ita accipiēdū eſt, vt rōnabilis aīę natura, minoris eſſe q̄ intellus, & pluris q̄ irrōnabiles potentiæ iudicentur: cū vtroq; tñ cognationem quandā hāe, qualē fere mixta & cōpoſita cū his ex quibus formātur.

Animæ ſermo eſt multū profund⁹: & iō deus appropriauit eū hoībus ſapiētibus, & multū profundis in ſcīa. Ex diſputationibus phyſicis. diſpu. 2. in foꝝ. 7. dubii. Et ē authoritas Philoſophi 2. de aīa. t cō. 4.

Aīæ cōtēplatio naturali ſcię conuenit, cū aīa ſit vltima ſora aīaliū. Ex 1. de partibus animalium.

Aīam ignē eē arbitrari, ſile ē ac ſi fārā aut aſciā fabrū, aut arte fabrilē eē idē arbitreris: qa op⁹ nō niſi īuētis ijs effici pōt. Ex. 2. đ ptib⁹. ca. 7

Aīa eſt corpore melior, aīarum inanimato ꝓſtet pp animā: & eſſe q̄ non eſſe, & viuere quā non viuere melius eſt. Ariſt. in principio ſcđi

de generatione aĩalium. Quod ẽt diuus Augustin. confirmat primo de trini. Viuẽtia nõ viuẽtibus, exi-
„ ſtentia nõ exiſtẽtibus, beata miſe-
„ ria præferenda eſſe iudicamus.

Anima ſenſualis & ĩtellectualis, potentia prius hñi q̃ actu neceſſe eſt. Ariſt. 2. de gñatione aĩaliũ, cap. 3

Aĩę vegetabilis facultatis ſeu virt⁹ in aĩalibus & plãis, ex alimẽto efficit incrementũ, vtẽdo caliditate & frigiditate quaſi iſtrĩs. mot⁹. n. in his cõſtit, & rõne aliqua vnũquodq; efficit. ſupra cap. 4. vide in contradictionibus.

Anima quodãmodo sũt oĩa plena. Ariſt. in 3. de gene. aĩa. cap. 2. Vbi declarat qũo calor viuificus eſt in aere, aq̃, & terra, oĩa aĩata gñans, hoc ẽt ſentit Auer. in 12. Met. cõ. 18. Vbi ſcribit, calor ſolis & ſtellarũ diffuſus ĩ aere & aqua, gñat aĩalia ex materia putri, & oĩa ſine ſemine nata. Vide ĩ ꝓtradictionib⁹.

Animę proprie dicunt, quia ſunt organicę, & nõ ſunt virtutes naturales: qđ ſi medici appellãt eas naturales, largo mõ, hoc eſſet veritas ſi ipſi crederẽt ꝙ ipſa eſt, ſm relationẽ, aut ſm operationẽ: ſed ſi ipſi credũt ꝙ ipſa ĩ ſui eſſentia ſit virtus propria ſolũ, iſtud eſt error. 2. Colli. cap. 7. Ex hoc ſcire potes, ꝙ eſt dña magna valde ĩter aĩam & intellm. hoc. n. eſt in quo taxat Ariſt. antiquos, vt Democ. & alios, qui nõ diſtinxerunt inter intellectũ & aĩam: & ex hoc fundamẽto paret ſolutio magni Achillis illius Põponacij ſuper ratione illa, ĩ primo de anima fundata in text. cõ. 12. vt alibi notaui diffuſius.

Anima nutritiua, quæ eſt ĩ embrione ꝑparata eſt recipĕr aĩam ſenſibilẽ, & ſtat cũ ea loco formæ & finis: & nutritiua eſt ei loco materiæ. Auer. ſnĩa in 2. Colliget. c. ij. de iuuamentis mẽbrorũ officialiũ deſeruientium ſenſui in gñali. Et aduerte ꝙ iſta ẽ ſnĩa oĩum Perip. Vñ lucidiſſimus Them. in 3. de anima. cap. 27. ſcribit. Sane ordo „
nãę & ꝓceſſus hic eſt, vt reſpectu „
ĩferiorũ ſupioribus vtat vice ſoĩatũ: reſpectu ſuperiorũ inferiorib⁹ loco materię. Et ex hoc bene intel Notandũ
ligere poteris frater mi, qũo ſemp viuus compoſui, vna ſolummodo eſt ſubſtãtialis forma: vt alias notaui tibi in Theorematibus. & ex iſto fundamento mirabiles qõnes ſoluuntur ĩ ſcia naturali. Et pondera & obliuioni non tradas hoc.

Animã afferentes terreri p humorẽ melancum nigrũ, ſicut terret hõ in obſcuro, dicũt in hoc verba cãtionũ: qa aliqua leſio nõ aduenit aĩę in obſcuro niſi priuatio ſenſati ſenſui viſibili: quia nõ videt aĩa ĩ corpore, vt poſſit dici, quia ſentiat terrorẽ nigredinis. Et magis fedũ eſt dicere vt videat extra, quia aĩa nõ eſt ĩtra, nec extra. 3. Collig. c. 40. qđ eſt de accñtibus triũ virtutũ.

Animæ habitus ſequuntur corporis complexionem. ſupra.

Animæ affectiones maiorẽ affinitatẽ hñt cũ corpore q̃ ſẽſationes. Dicit. n. Them. 1. de Aĩa. neq; n. cor „
pus tãq̃ inſtrm machinamentũq; „
affectionũ: ẽ qualia sũt ſenſibiliũ „
viriũ ſua organa, & in termunia ſẽ „
tiẽdi. ſed maior q̃dã affinitas ẽ corpori cũ pturbationib⁹ aĩ, q̃ ſẽſib⁹ cũ inſtrĩs. Et reddit cãm. hęc. n. ſi laceſſita, pauloq; affecta fuerit, minus ſẽtiẽdi legitimũ obrũpunt & ĩpediũt: corpis aũt mala ꝓmixtio

non

non impedit affectiones, sed promouet potius atque exhaurit. Et hoc nota animam magis esse abstractam in sentiendo quã in appetendo: & virtutes concupiscibiles sunt magis immersæ materię quã virtutes cognitiuæ.

Animę essentiam non constitui per modum. probatur 1. de Anima. t. cõ. 43. & 44. & vide ibi Themi.

Anima, cœlesti quadã natura particeps est. nam apud Platonem vehiculum illud rarum ac splendidũ nihil aliud quã ingenium è quo animus cõstet ostendit. Apud Ari. quoq; naturam quandam aię tributam inuenias, quæ quinto corpori proportione respondeat. quã & ad omnes animalium animas pertinere censuit. Them. 1. de Ani. c. 20. Vbi aduerte Platonem triplex animę vehiculum dedisse, vt refert Proculus in Thimęo, & etiã Simplicius in 1. de aĩa, videlicet sensibile, phantasticũ, & ęthereũ. Aristo. autem opinionem require in 2. de Gene. Animal. ca. 3. vbi inquit. Inest enim in semine omniũ
„ quod facit vt secũda sint semina.
„ videlicet quod calor vocatur, idq;
„ non ignis, non talis facultas aliq̃ est, sed spiritus qui in semine, spumoso q; corpore continetur, & natura quo in eo spiritu est proportione respondens elemento stellarum. Et aduerte ꝙ talis natura, quæ est in spiritu gignitiuo incluso in semine, est virtus informatiua, quę est a decidente semen & a sole. ingenitis vero ex materia putri, talis virtus est a sole tãtum: vt. d. Auer. in 12. Meta. cõ. 13. in calce commenti.

Animam magnitudinem aut corpꝰ eẽ, impugnatur. 1. de anima. tex. com. 47. contra Timæum. & vide ibi lucidissimum Themi.

Animam non esse armoniam corporis destruitur varijs rationibus ab Aristo. & Platone. Themi. 1. de anima. te. cõ. 54. & infra. Et est in Themi. ca. 23. vbi multas ratiões adducit, q̃ non addunt ibi ab Ari.

Animę diffinitio data ab Arist. nõ fuit data pro anima illa vnica singulari, quæ tam longe abest a corpore, sed ad perfectionem iũctam. quę organicis corporibus, ab illa sua singulis corporibus tribuitur. Them. 1. de aĩa. cap. 24. vbi tenet dari animam mundi, à qua proueniunt animæ singularium animalium. quã (vt asserit) manifestant animalia sponte nascentia ex materia putri. Vide tñ impugnationem ab Auer. 7. Met. cõ. 31. & 12. Met. commen. 15. & 18.

Anima quæ vitam vegetabilem prę stat, & quæ iracundiam & cupiditates continet, nõ ꝓt intelligi quarõne seorsum a corpore maneat. nam ea quæ princeps est, & quæ intellectus vocatur, forte potest abiuncta defendi, quę vim intelligẽdi animæ injcjat & infiuat. Attre liquas naturas inherere & quodã modo intexi corporibũs necesse ẽ, si prę stare vires & actiones suas debet. Them. 1. de Aĩa, ca. 24. Nota qũo potest in via Peripateticorum tueri per principium separatum hominem intelligere, qd tamẽ apud multos latinorum ne dũ difficile: sed impossibile visum ẽ.

Anima non irascitur neq; gaudet, sed animalia. 1. de Aĩa. text. com. 63. Vbi aduerte ꝙ Themi. inqt. ꝙ anima ita se habet in hoc, sicut

gladius

gladius qui icidit per aciē,& ſphera voluitur per figuram, non tamen incidit acies,nec figura voluitur.ita homo iraſcitur per animā, non tamen anima hominis iraſcitur.Et ibi vide pulchram differentiam inter animam & accidentia, quia (vt inquit) globus neq; ſeipſum quærit,neq; ſimul diuerſis cō uerſionib⁹ agi pōt. gladius quoq; neq; per ſe incidit,neq; multas ſimul ac varias cęſuras exercet: & anima ipſa eſt fons motus,ipſa præbet initium,ipſa ꝓcurat,ipſa ſe de motu vno ad alium refert, ipſa p ſe hanc tranſitionem facit non in tempore, ſed momento: vt viſio a candidis ad nigra, ab his ad rubida, a quibus ad viridia confertur. Eſt etiam alia differentia quam Themiſtius vt notā omiſit, quia anima facit hoc aliquid, ſed accidentia quale ſolum.

Anima videt ſolo motu locali mouere animal. 1.de Aīa.t.cō.83.qđ ſm Auer.eſt ex opinione antiquorum, ſm Themi. vero intelligitur etiam ſm Ariſt. nam ſolius mot⁹ localis anima videt ee dux & princeps, nam in cæteris motibus tuta ratio non trāsfertur ad animam. nam exteriora ad hoc ſuū habent momentum,ad ſenſum ſenſibilia, ad nutritionē auctionēq; alimēta.

Anima ē vna ſubiecto,quæ ſe tamē multis viribus ſpargit:ſicut pomū quod ſubiecto vinum eſt,varias tamen & diuerſas obtinet qualitates. 1. de Anima Themi. & Auer. tex. commen.92.

Animam intellectiuam cum Plato & Ariſt. vidiſſent vim quandam immortalem habere, cęteras vero caducas atq; mortales:alter in prima hominis ꝓſtitutiōe rōnabilē, ideſt mentis optimam portionem in propriū habitaculū condidit. Alteri extrinſeco accedere viſa ē. Themi.1. de Aīa 39. quod ideodicit,quia Plato in Timæo collocauit partem intellectualem in cerebro, appetitiuam vero in corde, iraſcibilē in iecore. Ariſto. vero in 2 de Generatio. Aīalium,mentem de foris accedere opinatus eſt,quę nullius organi corporei actus eſt.

Animā non habere partes in diuerſis membris exiſtentes impugnat contra Platonem in 1. de Anima a tex.c.90.vſq; ad finem primi lib.

Anima cognoſcimus aīal & cadauer, vtpote per quā & adſit & abſit animantibus vita. Themi.2.de Anima.ca.3. Rectum enim vt dicit. 1.de Aīa, ē iudex ſui & obliq.

Anima, neq; cadaueris, neq; ſeminis ꝓfectio eſt alterū,quia deſiit viuere,alterum vero quia nondum in vitam promotum eſt Item alterum nō pōt amplius vitam habere: alterū pōt quidem,ſed nōdum habet: pōt vero quia fieri organū poteſt, & vitam accipere. Themi. 2.de Anima.ca.6 T.cō.5.

Anima,vtraq; perfectione deſcribitur, ſed prima diffuſius. Themi. 2.de Anima.ca.6.

Anima eſt forma formarū: nec propterea omnia eſſe dī quia formas omnium cognitione cōplectitur: ſed etiam ꝓpea ꝙ materiæ formas exhiber, & vult⁹ imponit. Ipſa.n. eſt anima quæ materiā rudem, ſignificatione & impreſſione formarum inſignit. Nā & viuacitas omnis & vigor qui plurimus in materia cernitur,ab anima videtur ortum habere, atque hoc in aīalib⁹ Cap.5.

quidem

quidē conſpicuum incontrouerſumq; eſt: ſed in plantis & elementis obſcuris. Themi. 3. de Anima. cap. 52. hāc authoritatem allegat Commenta 7. Meta. comm. 31. Et conſidera ꝙ poſitio Auicen. ponētis colchodeam, ſeu datricem formarum, hinc ſumpſit originem.

Animæ diuiſio ſecūdum Platonem erat ſecundum partes, locis & ītercapedinibus differentes. ſed ſecundum Ariſt. eſt per poteſtates, ſola diffinitione & ratione diſtantes, vt eſt diuiſio pomi in cādorem, odorem, & dulcorem, Themiſtij ſentētia in. 3. de Anima cap. 56. & idem habet ipſe in 1. de Anima. cap. 3. idem Commentator. 1. de Anima. commento. 89.

Anima de qua agit Ariſtot. in libris de Anima, eſt quæcunq; verſatur in corpore, quod generatur & interit. Alexan. in principio enarrationis de anima. Hinc patet error

T.cō. 5. eorum qui volunt diffinitionem datam de anima competere intelligentiæ mouenti orbem. Vide etiā contra iſtam opinionem iſtorum Them. in 1. de Anima. cap. 10. cōtra illos qui volebant animæ diffinitionem competere animæ mundi. Item nota ex Themiſtio ex. 2. de Anima. ca. 5. vbi vult corpus organicum poſitum in diffinitione animæ eē corpus quod generatur & interit, cui ad vitam cibi præſi-

Cap. 5. dio ſit opus. Idem notat Simplicius ibi & Ammonius & omnes qui ſapiunt. Idem expreſſe notat Alexā. ibidem in illo capite vbi agit quot & quæ ſint animæ. vbi vult talem animę diffinitionem ſolis animabus quæ generantur & corrumpūtur competere & ibi expreſſe dicit Alex. ꝙ anima deorū ſi anima dicenda eſt per rationis cognomen anima nuncupari poteſt.

Anima corpus non eſt: ſed aliquid corporis. Ari. 2. de Anima. t. c. 26. Vbi aduerte ꝙ cum pluribus modis aliquid eē in alio dicatur, vt patet ex 4. Phy. t. c. 23. Anima nullo illorum modorum in corpore dicitur niſi eo modo quo forma eſſe dicit in materia. Et vide ſuper hoc Alex. pulchre ī ſua paraph. de Anima. cap. 3. vbi probat animam eē formam corporis. Et ibi nota quia Ariſto ipſam in 2 de aīa enthelechiā appellat eo: qa, vt inquit, eī⁹ cauſa ſit vt ea res cuius eſt in fine ac perfectione conſiſtat.

Anima non eſt actus corporis, ſicut nauta nauis. Ale. in paraphra. de Anima. ca. 5. vbi probat ꝙ nullū ex ſimplicibus corporibus ſit anima. cogita de anima intellectiua ſecundum viam Auer. & Themi.

Animam Stoici ſpūm quendam ex igne & aere compoſitum faciunt. Itēq; Epicurei, qui ex quibuſdam corporibus inter ſe differentibus animam cōpoſitam faciunt. Ale. in paraphra. de Anima c. 7.

Animę ptātes plures eſſe & finitas. Vide ꝓ hoc Alex. pulchre in ſua paraph. de Aīa. c. 8. vbi agit de partibus animæ. Et ibi nota rōnes contra illos qui aſſerunt aīam ſm quamlibet poteſtatem eſſe in qualibet parte corporis: licet non operetur in qualibet pp organi defectum. Quam opinionem nititur defendere Ioā. Gādauenſis. q. 7. in 2. de Anima & male.

Cōtra opīnionē Io. del Gandauo.

Anima animalium non eſt ſimiliū partium, ſicut aīa ſtirpiū. Ale. ſupra ca. 10. vbi reddit cām pp quid

partes

partes plantarum deciſæ viuunt: non autem animalium.

Animæ poteſtates diximus vegetatiuum, ſenſitiuum, appetitiuum, motiuum ſm locum, cogitatiuū. Ariſt. in 2. de Anima. tex. com. 27

Vbi aduerte q̄, textus græcus habent dianoiticon, vbi cōiter interpretes tranſtulerunt intellectiuū, ſed vere cogitatiuum dicitur, nam diania eſt in parte ſenſitiua, vt notat Simplicius in 2. de anima. in expoſitione tex. 29. vbi philoſophus dicit quod, quibuſdam autē ineſt cogitatiuū & intellectus. vn de aīaduerte q̄ inter potentias aīę quę ſimul ſunt in eadem eſſentia coniunctę, intellectus particularis qui dī paſſiuus 3. de aīa, coniungitur in hoīe cū alijs potentijs minus perfectis. quia in mortalibus vbi inuenitur potētia perfecta, ibi etiam inuenitur imperfecta. ſed intellectus per quem homo vl'iter diſcurrit eſt abſtractus & deforis accedit: & iſte non eſt de potentijs illius aīę, a qua emanant alię potentię, quare ille vī eſſe aliud genus aīæ, & hoc ſolum contingere ſeparari ſicut perpetuum a corruptibili. Vnde etiam in 2. de anima tex. com. 18. anima his videtur eſſe determinata ſeu definita, vegetatiuo ſenſitiuo, dianoitico, & motu, vbi per dianoiticum intelligit cogitationem. inquit enim lucidiſſimus Themi. in commen. ſuper libro de Memoria & Reminiſcentia. lib. 2. ca. 14. dianoca nihil aliud eſt quā cum imaginatione actio intellectꝰ coniuncta. Vnde nota bñ hoc: quia multi sūt grauiter decepti in hoc. & Petrus ille Pomponaciꝰ eſt vnus de illis, in libro ſuo d̄ animę mortalitate. Et hoc notat Cōmē. in 2. de anima. commen. 20. & 21. qui vult Ariſ. ſoluere illas duas qō nes, quarum vna fuit, vtrum potētiæ aīæ ſint diuiſæ ſm magnitudinem. ſecunda autem erat, vtrum omnes ſint aīa aut partes & potentiæ aīæ. Et ſoluta prima in tex. cō. 20. ſecunda ſoluitur in 21. & 22. Nam de intellectu & perſpectiua potentia Ariſtot. d. q̄ nihil adhuc manifeſtum eſt, ſed videtur eē aliud genus animæ: & illud ſolum cōtingere ſeparari ſicut perpetuū a corruptibili. Et ibi notat Cōmē. q̄ intellectus ſm Ariſt. per quem homo ſpeculatur & cogitat, non ē anima nec potētia animę, reliquę autem virtutes aīæ manifeſtū eſt q̄ ſunt potentiæ animæ & inſeparabiles. Idem habet infra tex. cō. 32. vbi Ariſt. d. enumeratis oībus virtutibus animæ, & dixerat q̄ vbi ſunt perfectiores, ſunt ēt imperfectiores in mortalibus, & nō econtra. Tādē excipit a numero potentiarū animæ intellectum ſpeculatiuū inquit enim. De intellectu ſpeculatiuo alia ratio eſt. vbi luciſſimus Themi. notat, mētē qua cogitamus & ſapimus nō inire cō munē rōnem cū alijs virtutibus. neq; enim potentia aut pars animæ eſſe pōt vt cæterę, ſed ſubſtātia quędā, intelligitur longe præclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorē ignobiliorem q; ſe inſerta receptaq; ſit.

Vbi nota contra illos, qui ponūt intellectum eſſe potētiam animę, & de ſecunda ſpecie qualitatis, & nō eſſe ſubſtantiam. Vtrunque. n. ſm peripateticos falſum eſt, quia neq; anima, neq; potentia animę eſt,

Supra in digreſſiōe cōtra Pōponaciū.

est, sed est superior natura quã sit anima, sicut anima est supra naturam, sicut intellectus supra animã, & Deus supra intellectum apud Peripateticos. nec etiã qualitas ẽ, sed substantia. Vnde omnes expositores excepto Alex. & Peripateticis antiquis notant istud.

Anima proprie corpus mouere nõ dicitur. Alex. in paraphra. de Aĩa. in cap. de impulsu & virtute impulsoria. vide in contradictionib.

Animæ principatus ſm omnes sui potestates, in corde est, vel ī ꝓportionali cordi. Aristo. in 3. de Partibus Aĩalium. c. de corde & Alex. diffuse in paraph. de Aĩa cap. vlt.

Animam hominis in pueritiæ tate nihil a beluarum aĩa differre prope dixerim. Aristo in 8. de natura Animalium. cap. 1. Facit pro tenentibus animam hoĩs esse mortalem. Sed tu dic, ꝙ isti non faciũt dr̃iam apud Aristo. inter animam & intellectum. & hoc est maxim⁹ error vt alibi notaui.

Anima sensibilis non est nisi ad qualitates. 3. Colliget. c. 31.

Supra in digressiõe cõtra Põponaciũ.

Animatũ fere equiuoce dr̃ de istis q̃ sunt hic, & de superioribus. 2. Cœli com. 6. & 71

Animatum nobilius est inanimato necessario. 2. Cœli. cõ. 61. & textu.

Animata quædam & sententia nõ mouẽtur localiter, vt spongia maris. 1. de Anima, cõmẽ. 83. & 2. de Anima. com. 16.

Animatorum semper in eo qd̃ consequens est, in potentia est id qd̃ prius est: vt in figuris trigonũ in tetragono. 2. de Anima t. & cõ. 31

Animatum corpus ex aere aut aqua constare impossibile est. 2. de Anima. tex. com. 112. Idẽ. 4. Metheorum. tex. cõ. 26. ꝙ 2. de Generatione tex. com. 50

Animatorum nobilissimum nõ potest inanimatum esse, neq; ẽternũ potest vilius esse corruptibili. auctoritate Alexã. in paraphrasi Meta. Auer. tract. 4. Colli. 3

Animatũ differt ab inanimato sensu & motu. 1. de Anima tex. com. 19. idem 2. de anima. 16. quo ad sensum, & 1. de Anim. 14. quo ad motum.

Animata alterantur alteratione spirituali existẽte in sensibus: & alteratione corporali existente in sensibilibus 7. Phy. com. 11.

Animalia & vegetabilia sunt viliora corporibus cœlestibus 2. Phy. cõ. 46. 2. Cœli. tex. cõm. 50. & 61.

Animal est paruus mundus. 8. Phy. tex. com. 10. idem Galenus 3. de vtili. particu. ca. prope finem.

Animal dicim⁹ ipsum seipsum mouere, quia non videm⁹ ipsum moueri ab aliquo extrinseco. secus autem de rebus inanimatis 8. Physi. tex. commen. 17

Animalia & inanimata, licet vtrũq; indigeat in rei veritate motore extrinseco: tamen est latentius in rebus habentibus animas 8. Physic. commen. 17

Animalia dicuntur mota ex se, inanimata vero non: quia animalia existimantur posse moueri & quiescere ex se, quod non inuenitur in eis, quę mouent naturaliter, supra.

Animal quod mouetur ex se assimilatur toti mundo. supra tex. cõ. 17

Animalia semper habent motũ naturalem intrinsecũ ab anima nutritiua per calorem naturalem, & etiam alterata continente 8. physico. commen. 20

Animal

Animali non accidit appetitus, nisi ex imaginatione. supra. & 2. de Anima. tex. com. 20

Animalis quies in somno, est perfectissima quies quę fit post motum & expergefactio ab eo est perfectissimus motus post quietem perfectam. 8. Phy. com. 20

Animal cum sit motū ex se, est motum naturaliter, quia mouetur p principium intrinsecum, & tale est natura. 8. Physi. tex. com. 17. Ex quo patet ꝙ anima vt est ptĩcipiū intrinsecum respectu motus exiſtētis in animatis, natura dici potest. Ita etiam notat Simpli. authoritate Alexan. in 2. Physico. de diffinitione naturæ.

Alia ētna tura dici potest.

Animalis proprium est & animatorum ipsa a seipsis moueri, & facere stare posse ipsa secundū seipsa. 8. Physi. tex. com. 29. Idem ibidē. tex. commen. 17

Animal mouetur motu processiuo cum phantasia & appetitu. 3. de Anima. tex. com. 44

Animalia multa immobilia sunt. 3. de Anima. tex. com. 45.

Animalia non indigēt in principio sui motus causa extrinseca, sicut inanimata, supra.

Animal corruptibile non continue mouetur ex se, quia corpus ei⁹ mouetur ab extrinseco. 8. Physic. tex. commen. 20. & 51

Animal generabile quandoq; mouatur per partem instrumenti, & quandoq; per totum instrumentum. verbi gratia, quādoq; mouetur per partem caloris naturalis, & quandoq; per totum, & dum mouetur per totum mouet per duas potentias. 2. cœli. cō. 36

Animaliū omnes impotentiæ præter naturam sunt: vt senectus & decrementum, supra tex. cō. 37

Animalib⁹ quę sunt hic accidit trāsmutatio & corruptio propter duo, tum quia sunt cōposita ex elementis contrarijs: tum quia elementa ex quibus constant nō sunt in suis locis proprijs. Vnde pp contrarietatem transmutantur adinuicem. & quia non sunt in suis locis appetunt separationē, & reuerti ad sua loca naturalia. 2. Cœli. cō. 37. & habetur ex tex. Ex quo patet quantum deuiauerit Tho. de Garbo in summa sua a veritate, qui tenet ꝙ si humanum substantificum posset ęque perfectum reparari, ꝙ possent vnà homines perpetuari, Paralogizat enim per fallaciā cōsequētis: nam sunt alię causæ mortis naturalis, vltra illā. Elementa enim exiſtētia in aīali natural⁹ appetūt separationem, & reuerti ad sua loca naturalia: & ille appetit⁹ frustra ri non pōt, cum sit a natura. Deus aūt & natura nihil frustra faciūt. Oporteret igit⁹ ꝙ qñq; ad actū reducatur: dissolutio autem illa & separatio necessario inferret corruptionē ipsi cōposito, vt manifestū ē. Aīalium gñabiliū motus variari potest in velocitate & tarditate, ex sola apprehēsione, qa mouet ab extrinsecis: aīal aūt cœleste hoc ñ patitur, quia extra ipsum nihil ē qđ moueat ipsum 2. Cœli. cō. 37

Contra Th de garbo.

Animal cęleste semper habet imaginationem in actu: sed animal corruptibile quandoq; in potentia, & quandoq; in actu. supra.

Animalium progressiuus motus in medio intenditur. 2. Cœli. 35

Animal legatum, & animal diuinū non ligatum non dūr vnum nisi

equino-

equiuoce, sicut etiam nõ dñt vnũ motum nisi equiuoce 2. Cœli.cõ. 71. Consimile supra cõmen. 60. & ibi moderatꝰ loquitur, quia d. ꝙ dicuntur fere equiuoce.

Animalia, quę non inueniuntur in tota habitatiõe terrę nisi ī aliquo loco, propria sunt illis locis. Et cã in hoc est conuenientia illorum locorum in complexione cõuenienti illis animalibus, & hoc dat vt ñ sint valde remota adinuicem. naturæ. n. remotorum locorum sunt diuersæ. 2. Cœli. tex. com. 111

Animalia sunt nobilissima corporũ generabilium & corruptibilium, & anima ẽ nobilior omnibus, quę sunt in animalibus. 1. de Aīa. cõ. 2

Animal vſe, aut nihil est, aut posterius est. 1. de Anima tex comm. 8. quomodo sit intelligendum, vide pulchre Alexand. in libro naturalium quæstionum.

Animal quodlibet dicit viuere dũ nutritur. 2. de Anima. t. c. 14

Animal nõ potest esse sine sensu. 2. de Anima. tex. cõm. 15. idem. 3. de Aīa. tex. cõ. 60. & 2. Cœli 61 & 12. Metaph. 36. intelligitur de animali generabili.

Animal est per sensum primum. 2. de Anima. tex. c. 16. Intelligitur in mortalibus. huius autem signũ est spongia maris quæ dicitur animal, & tamen nõ hẽt nisi sensum tactus, & nõ mouetur, & multa ex habentibus testam dicuntur animalia, & non solum viua, quæ tamen non mouentur.

Animalis anulosi quęlibet pars habet naturam sensibilem, imaginatiuam, & desideratiuam & motiuã ſm locũ. 2. de Anima. t. com. 20.

Animalia diminuta nõ habent imaginatiuam in absentia sensatorũ, sicut animalia perfecta. supra. commento 20

Animalium quędam habent quinque sensus, quædam habent quosdam, vt talpa, & quędam habent vnum. s. tactum, vt spongia maris. 2. de Anima. com. 23

Animal inuenit quod nutritur ex rebus carentibus sapore, & nutrit a suis radicibus sicut planta: vt est spongia maris, supra cõ. 31.

Animal quodlibet habens os, habet aliquem gustum. ibidem

Animalium complementum & finis eorum qui intendebatur in generatione, quem cum natura potuit pertingere stetit: est modus animalium, habens virtutem cogitatiuam, idest intelligibilem. Ex. 2 de Anima. commento 32. ex quo patet hominem finem esse omniũ generabilium.

Animalia carentia sanguine non habent vocem, ex habentibus autem sanguinem, pisces. 2. de Anima. te. commento. 87

Animalia excedunt nos, non in cõprehendendo differẽtias odorum, sed in comprehendendo eas a remoto spatio. 2. de Anima. comm. 92. Idem Aristot. 5. de Generatione Animalium. cap. 2. vide etiam pro hoc in fine libri de Sensu & Sensato.

Aīal quodlibet quod est innatũ eẽ ī aere aut aqua, non sentit aliq̃ qualitatem caliditatis aut frigiditatis in eis, si fuerit in simplicitate quã dicunt habere: quia est locus eius naturalis: & locus est similis locato & sensibile debet esse contrariũ ante passionem. 2. de Anima commento 115

Animal

Animal non sentit calorem aut frigus in aere aut in aqua, nisi quando cum eis admiscentur corpora calida aut frigida, quæ sunt extranea ab aere & aqua naturali ibid.

Aialia quæ generant sibi similia, p fecta sunt 3. de Aïa. tex. com. 45.

Animalis corpus simplex esse non potest 3. de Anima. tex com. 66

Animalia solo tactu priuata necessario moriuntur. ibidem.

Animal non est necessarium habere alium sensum a tactu 3. de anima tex. com. 67

Animal habet alios sensus tactu, ñ pp esse, sed propter bene esse 3. de anima. tex. com. vltimi.

Animal per virtutem quã Auicẽna vocauit existimationẽ fugit naturaliter nociua, licet nunquã senserit ipsa. Ex commento libri de Memoria & reminiscentia.

Animalia & vegetabilia longe vitę, hẽnt plus de calore quã de frigore & plus de humido q̃ de sicco. & ideo animalia & vegetabilia ī quibus dominatur caliditas & humiditas, & similiter virtutes actiuæ, sunt longę vitę. Ex libro de causa longit. & breui. vitæ.

Animalia marina sunt longioris vitæ quam agrestia. ibidem.

Animal dictum de animali cœlesti & corruptibili, non dicitur ęqui uoce, sed ſm prius & posterius, & in talib⁹ naturis necesse est vt pri⁹ sit causa posterioris 2. ca. de Substãtia orbis. vide in concordãtijs.

Animal non fit in ipsa digestione, sicut quidam aiunt, sed in segregatione putrefacta in inferiori vẽtre deinde ascẽdit sursum. 4. Metheororum. tex com. 28

Animalia solum ī terra & in aqua sunt: in aere autem & igne sunt quia corporum materia hęc supra tex. commen. 19.

Animalia habẽtia memoriam sunt prudentia: & sunt disciplinabiliora non potentibus memorari. Ex prohemio Meta.

Animalia prudentia, sine adiscere sunt quęcunque sonos audire nõ possunt. ibidem.

Animalia non habentia inuolucra in intestinis, sunt voracia, & insatiabilia, & omnino cibo dedita, sicut plãtę. Gal. 4. de vtili. parti. ca. 17. auctoritate Platonis & Arist.

Animalis partes qñ anima separatur equiuoce dicuntur 7. Met. tex. com. 35. 37. & 39. & primo de par. animaliam. cap. 1. & in fine quarti Meteororum.

Animalia quędam diuisa viuũt: sed tamen potentia omnia erunt quãdo fuerit vnum & continuum natura, sed nõ vi, aut copulatione. 7. Meta. tex. cõ. 36. & in commento redditur causa. vide etiam in 2. de Anima. com. 10. & tex.

Animal primo significat formam, & secundo congregatum. 8. Met. tex. commen. 7

Animalia non vident vt visum habeant: sed vt videant visum habẽt. 9. Meta. tex. cõ. 15. ibi enim dicitur q̃ potẽtia est propter actum & non econtra.

Animalia genita ex putrefactione, generãtur ex corporibus orbium & ipsa corpora dant eis vitã, quia viua sunt ex dispu. 9. in solu. & 2. dub. idem. 12. Meta. cũ. 13. & 18.

Animal nõ sanguineum diuiditur in quatuor genera manifesta, in crustata, testata, insecta, et mollia. ex primo de par. aïaliũ. ca. 3. & 4.

Animal

Animal secundum totum, & non secundum partes animal est. Cõmẽ. in 2. de Partibus. cap. de carne.

Animalium actiones qñq; fiũt per membra superaddita, vel melioris notæ gratia: vel ex necessitate contingente ipsis ex aliquo accidente superueniente. ex 2. de partibus. cap. de carne.

Animalia quę non sunt vtrinq; dẽtata, & cornua habent, seuum plurimum habent. 2. de partib. ca. 5.

Animalia vtrinq; dẽtata & cornua habentia, vice seui, adipem habent. ibidem.

Anĩmalia testata, testã habent propter duas, supra cap. 8

Animalia insecta habent naturam corporis mediam inter carnem & neruum, supra.

Animalia quędam exanguia, vt apes, & formicę, prudentiora sunt quibusdam sanguine prædítis. Et vide causam in 2. de parti. ca. 4

Animalia exanguia tumidiora sũt sanguineis, supra.

Animalia magni incremẽti sũt minus fœcunda, parua fęcundissima sunt. 1. de Gene. animal. ca. 18

Animalia sanguine carentia, neq; venam, neq; pulmonem, neq; vesicam, neq; renes, neq; epar habẽt. & hoc indicat ipsa nutriti cordat que sentire. Est tamen in istis animalibus membrum cordi proportionatum, in quo sensus fũdatur. Auer. in 4. de parti. cap. de molli, crustaceo, testato, & generĩ insectorum. & elicitur ex sententia Arist. ibidem. cap. 5. in principio.

Animalia quædã sunt media inter plantas & perfecta animalia, scilicet sanguine prædita ibidem. Et nota quòd ista a grœcis zoophita appellantur. Et nota secũdũ Themi. in 2. de Anima. in expositione tex. 113. quòd ista animalia zoophita, quædam habent tactum tãtum, quædam etiam gustum: quędam etiam habẽt olfatũ. Sed Simplicius in eodem loco videtur dicere oppositum, videlicet q̃ zoophita nullũ habẽt alium sensum præter tactum. Dic q̃ Themi. largius intellexit, vt comparatio fiat inter plantas & animalia habentia omnes quĩq; sensus, omnia talia zoophita dicuntur, sic alia, sed Simplicius strictius.

Animalia insecta plures pedes hñt & priores maiores habent posterioribus. Vide causam in 4. de partibus. cap. 6. de insectis.

Animalia omnia sanguine prędita, excepto homine, formam gerunt pomilionis. est autem pomilio cuius pars superior magna est, inferior vero parua quæ pondus sustinet, motumq; exercet. ex 4. de partibus. c. 9. Et ibidem ea de causa dicitur animali dementiora esse homine, & inter homines pueri viris, & inter viros, pomiliones mente deficiunt.

Animalia ouipara mammis carẽt, quia non habent lac. mãma enim lactis coniectaculum est, & tãquã vas lactis est. In ouo autem lacte⁹ ille humor ingenitus continetur ex 4. de partib. ca. 10

Animalia quędam sũt, vt aquatilia & terrestria: & quædam cũ volucribus & pedestribus cõicant ex 4. de partib. ca. 11. prope finem.

Aĩalia sanguinea non pñt moueri pluribus pedib⁹ quã quatuor. Ista enim est proprietas aĩalis exãguis supra. & Auer. ibid ca. de piscib⁹.

Animalium partes reſpectu totius vt materia, ſunt partes diſſimilares, diſſimilarium verò ſimilares, ſimilarium verò vocata elemẽta. ex 1.de Gener.anim.cap.1. Conſimile. in 2.de partib. cap.1.

Animalium quędam ex coitu maris & fœminę procreantur, quædam vero ex putri materia, atque excrementis. ſupra.

Animalia ex putri materia genita, generant quid diuerſum, qđ non eſt mas neq; fœmina, ſupra.

Aĩalium ſanguine carentium ſunt quatuor genera. ſ. cruſtatũ, molle, inſectum, & teſtatũ. Auer. 1.de Gener.anim. exanguium.

Animalia tanquam plantæ diuiſa ſunt & dum coeunt ſicut plantæ euadunt. fiunt.n. vt vnũ animal. in plantis enim mas a fœmina diuiſa non ſunt. Ariſt. in 1.de gene. anim. cap. vlt. in fine.

Animalium, alia perficiũt partum forasq; mittunt ſibi ſimile: alia vero nondum explanatum ſuamq; formam adeptum pariunt, quorum ſanguinea ouum pariunt: anguia vero vermem. ex 2.de genera.anim.cap.1.

Animal eſt pars animę ſenſualis. 2. de gener.animalium.c.3. & in 2. de anima. tex.com.17.

Animalia quæ non ex coitu generantur, non generant neq; marẽ, neq; fœminam. ex 2.de gener.animalium.c.4.cõtra latinos, in opinione ſua de genitis ex putredine, vbi iniuſte Auerr. reprehendunt. Idem etiam habetur. 1.de Gener. anim.ca.1.

Animalia quæ nõ vnigena coeũt, quod ea faciunt quorum tempus par, & vteri geſtatio proxima, & corporis magno nõ multo diſcrepãs: hęc primos partus ſimiles ſibi edunt cõmuni generis vtriuſque: quales ex vulpe & cane generantur, aut ex pdice & gallinaceo. ſed tempore procedẽte diuerſi ex diuerſis ꝓueniũt, demum forma fœminæ inſtituti euadunt. Ariſt. in 2.de gener.anim.cap.4. Idem repetit & clarius in cap. ſequen. videlicet cap.5. vbi reddit cauſam quare in prouerbio eſt. Africã ſemper aliquid noui afferre.

Animalium quartum genus nõ in iis locis quærendum eſt, quãquã aliquid eſſe exigit ordine ignis, id enim quartum corpus enumeraſ. Verum ignis ſemp formam non propriam habere videtur, ſed in alio corpore. aut enim aer, aut fumus, aut terra eſſe videt qđ ignitum eſt: ſed genus hoc apud lunam quærendum eſt. hoc.n. quartam illam diſtantiam adipiſci videtur. ſed de his aliàs Ariſt. ſentẽtia in 3.de gener.anim. cap. 11.

Vbi animaduerte, vt dicit Ioan. Philoponus in iſto loco Ariſt. dicit hoc ex intẽtione Platonis, qui poſuit in æthere animalia ignea, rationalia, multũ diuturna, quæ tandem morti ſunt obnoxia. ſed Ariſt. nõ aſſentit ei. Iſtud etiã genus aĩalium videtur innuiſſe Ariſto. in 2.de anima. t.cõ.29. vbi dicit quibuſdam autem cogitatiuam, & intellectum, vt hominib⁹, & ſi quid aliud genus aĩalium eſt melius & honorabilius, vt notat ibi Ammonius & Simpl. in vna expoſitionum, quia tres ponit. Et hoc notat etiam dominus Alber. philoſophum illud dixiſſe ꝓpter opinionem Platonis, nõ ꝙ illa ſit

Ariſt.

Arist. opinio. Nam Arist. in fine tertij de anima. demonstrat non posse dari animal ex elemẽto simplici constitutum.

Animalia testata sponte nascuntur, 3. de generatione animalium. c. vltimo in fine.

Animal nullum in loco ignis existẽtis in ꝓcauo lunę generari potest, & vide causam, in 3. de gener. animalium cap. de generatione apũ. ab Auer. prope finem. Arist. enim illud dicit alibi esse declaratum.

Animalia multa testibus carẽtia generant mares & feminas, velut ea quæ carent pedibus, vt piscium genus atque serpentum. Arist. in 4. de gene. animal. ca. 1

Animalium quædam superfœtant, quædã vero nequaquã. supra. c. 5

Animalibus omnibus partus fit ꝓnis caput conuersis. Et vide causam 4 de genera. anim. ca 9

Animalium alia vnicolora, alia versicolora, alia toticolora sunt. 5. d genera. anim. ca. 6

Animalium diuisiones diuersas, tequire. 1. de histo. anima. ca. 1

Animalia insecta illa appellant quorum corpus incisuris prẽcingitur, aut parte tantum supina, aut etiã prona. Aristo. 1. de histo. aãal. c. 1. & in. 4. lib. etiam. ca. 1

Animalia vno initu plura concipere possunt. Et vide causam. in 4. d generatione animalium. c. 4. vbi impugnatur opinio antiquorum asserentiũ hoc prouenire ex multitudine locorum & acceptabulorum, & ẽ opinio quam multi vulgares philosophi & medici tenent hodiernis temporibus.

Animalia habentia partem qua excrementum humidum emittitur, habent etiam illam per quã emittitur excrementum siccũ. sed non omnia quę hoc habẽt, illud habere dicimus. 1 de hist. animalium. capi. 2. Vnde quęcunq; animalia habẽtia vesiccam habent aluum, sed non econtra.

Animalia quęcunq; ambulant, pedes pari numero possident. 1. de histo anim. cap. 5.

Animal effemerũ, quod a vita die vno describenda ita appellatũ est, pedibus quatuor pẽnisque totidẽ mouetur, supra. Vide etiam d hoc in. 5. de natura animalium. c. 19. in fine. Inde forte medici, gen° febris effimeram nuncupauerunt.

Animalibus testa operiis deest discrimen saxus. Arist. in 4. de natura animalium. ca vlti.

Animalia cum stirpibus commune habent vt alia ex semine alia sponte nascantur. 5. de natura animal. c. 1. Et 1. de generatione animalium cap 1.

Animalia spõte nata, si sexus discrimẽ maris & fœminæ obtinent, ijs coeuntibus gignitur quidem aliquid, sed ex quo nihil amplius gigni possit. ibidem.

Animalibus qui ex vermibus ꝓueniunt, & omnibus vermibus commune est vt primordium generationis, aut a sole, aut a spiritu præstetur. Aristote. in 5. d natura animalium. c. 19. Idem Auer. 12. Metaph. com. 18

Animalia quędã nascuntur in ijs ẽt quę nullam putredinem recipere posse existimantur, vt in niue vetustiore & in igne. Aristo. sententia. in 5. de historia animalium, cap. 19. Et considera bene quæ notauerim in contradictionibus nu-

per editis.

Animalibus omnibus cõmune est, vt cupidine voluptatęq; rei venereæ maxime gestiant incitenturq; 6. de animalium c. 18

Animalia imbecillioravtrauis rõne prius discedunt. s. vel propter ęstus vel propter frigus: nam scombri priusquam tunni, coturnices ante quàm grues. alteranim Augusto altera Septembri mẽse incipiunt, 8. de natura animalium. ca. 12

Animalia habere quandã vim naturalem in quauis animi affectione videntur. hoc est prudentia, stultitia, fortitudine, ignauia, clemẽtia, acerbitate, & reliquis habitibus generis eiusdem. 9. de natura animalium. cap. 1.

Animalia alia ab homine. quę. s. auditu non carent, non modo strepẽdi, verumetiam significandi differentias possunt dignoscere, supra.

Animalia multa vt spõgia marina & multa alia bruta, non videntur indigere cerebro & neruo magno descendente a cerebro, & propterea talia incisa viuũt. 2. Coll. c. 11.

Animalium corpora calidiora sunt terrę nascentibus: & propterea nõ inuenitur in terrę nascentibus calor in actu. 5. Colliget. c. 24. Vide in contradictionibus.

Animalium complexiones diuersifi cantur in vna specie propter passiua, & propter aquã. supra. ca. 30

Animalia sanguinea sunt calida & humida, sed exãguia sunt frigida & sicca. supra.

Animalia ouatilia sũt calida & humida. & q̃n frigida & sicca. supra.

Animalia quæ nascuntur in aqua, sunt frigida & humida. supra.

Animalia volatilia sũt magis aerea ambulatinis. supra.

Animalia anhelantia sunt calida, non anhelantia frigida.

Animal si quod ex aere solo constaret, quamuis visus abauditu abeo non distaret, propterea quòd toto se & videret & audiret: argumẽto tamen sensilium negari non posset duos esse sensus. Themistius. 2. de Anima cap. 39. Inde elice ex mente Peripateticorum, non esse necessarium semper diuersorum sensuum diuersa esse organa secũdum rem: nã, vt ibidem dicit Themistius in eadem parte linguę est tactus & gustus.

Animalia cætera præter hominem delectari & contristari vel dolere possunt: quod genus non nisi præsentibus & instantibus rebus contingit, quæ voluptatis & quæ doloris inuehunt sensum: non autem possunt confidere, timere, & sperare. Nam audacia mentis, & spes statim ostendunt se rationalis animæ ditioni subesse: quia futurum & consequens tempus videtur respicere, quod bruta non possunt. Themi. 3. de Anima. c. 38.

Animal depictum, & animal est & imago: & licet sint eadem subiecto, differunt tamen cognitione, & ratione. Ex libro de Memoria & reminiscentia.

Animal in vtero nutritur vt planta nõ vt animal: nam anima sensualis posterio quadeuenit. Themistius in libro de Somno & Vigilia. cap. 13. Et videtur esse sententia Aristotelis, in 2. de Generatione Animalium. cap. 3. Vide de hoc diffuse Ammonium super 2. de Anima, in expositione textus tertii. vbi dicit naturam gradatim ab inanimato

nimato transire per gradum vegetabilem, qui constituit plãtam, ad gradum medium, qui constituit zoophita, & tandem ad gradũ perfectum, quando vere animalia dicuntur, vnde embriones alligati matricibus cum nutriãtur per vmbilicum & non per os, & moueantur ad motum matricis cum qua sunt alligati, dicuntur esse zoophita. sed quando in lucem veniunt, & possunt propriis instrumentis nutriri & sentire, & præcipue ingredi, tunc vere animalia dicuntur. Vide etiam Alexandrum in paraphrasi de Anima. cap. 10. vbi reddit causam quare a stirpib⁹ abscisæ partes viuunt. vbi dicit quòd animal in vtero non dicitur simpliciter animal, neque simpliciter viuere: quia nutrimentum sumit veluti pars, licet per propriam virtutem fiat nutritio in eo. Idem Alexander in eodem libro in cap. de vi impulsoria dicit. In animalibus a primis generationis exordiis vis altrix inest. alimento enim vtitur iam effectum animal, & in vtero degens viuit. & hac sola potestate vtitur. Sensualis autem anima mox animalibus dum nascuntur innascit. Contractio enim & extensio nõnullarum partium, quibus id quod ī vtero est sæpius vtitur, ex peculiari, & addicto sensu non est: sed velut animati portio, per has affectiones motu agitatur. Et nota quòd, vt notat Philopon⁹ in commento super libro secundo de Generatione Animalium: hoc nõ debet intelligi quòd anima sensitiua quo ad actum sit posterior in fœtu vegetatiua, immo est vna anima secundum essentiam. sed prius apparent opera vegetatiuæ quam sensitiuæ. ita etiam tenet ibi dem Albertus Magnus.

Animalium, quędam habent tactũ tantum, vt spongia marina & vrtica marina, sed non habet gustũ: quia spongia maris nutritur per radices ex rebus carentibus sapore, sicut plantæ. Quædam autem habent vltra tactum gustum, vt aiunt, vt ostrea, & cocleæ: nã videmus talia pasci rebus sapidis, & in istis cernitur membrum simile ori, & ventri proportionale. In quibus autẽ os, aut ori proportionale est in animalibus, necesse est gustum inesse. talia autem olfactu carent. non enim esca talia venãtur, Purpuræ vero, & murices vltra gustum, habent olfatus sensum. nam videmus talia sequi escã, & venantur piscatores talia per escã. non autem habent auditum, quia nihil a sonis patiuntur huiusmodi. Nonnulla vero animalia vltra hos tres sensus habẽt auditus sensum, vt talpa quæ caret visu. Animalia vero perfecta habent vltra istos, visum, qui est perfectissim⁹ sensuum. Vbi cum in potẽtiis animæ, semper perfectior, & posterior inferat priorem, & non econtra: sic omne habens visum habet auditum, & omne habẽs auditum habet olfatum, & omne habens olfatum habet gustum, & omne habens gustum habet tactũ, sed non econtra. Ammonius in 2. de Anima super expositione tex. 31. Et ex hoc scire potes ordinem naturæ. quòd quæ dispersa sunt in imperfectioribus, vnitiue continentur in superioribus, & nobiliori modo. Et hoc est quod ple-

runq; dicit Dionysius in libro de diuinis nominibus.

Animalia habentia vnam potentiã animæ tantum, non proprie animalia, sed animata viuentiaq; nũcupantur. Themistius in secundo de Anima. tex. commento 23. vbi Arist. dicit, quòd quædam habẽt vnam tantũ. Et ita notat Ammonius in illo loco, asserés animal ibi accipi pro animato.

Animalia quædam magis immortalitatem participant, quædam vero minus. Illa enim quorum generatio est continua, magis participant sempiternitate, quæ vero statis temporibus & descriptis, modo cõparent, modo vero penitus abolentur minus. Themist. 2. de Anima. cap. 14. in expositione. textu 34. & 35

Anaxagoras, partes similares, & intellectum diuinum principia statuit. 1. Physico. tex. com. 32. & 33. & Themist. ibidem.

Anaxagoras posuit intellectũ (qui est Deus apud ipsum) segregare elementa quæ erant in mixto. 8. Physicorum, comm. 2. & 3. de Anima. tex. commen. 4

Anaxagoras dixit intellectum impassibilem affirmans, & immixtũ esse. sic enim mouebit cum sit immobilis, & imperabit cum sit immixtus. 8. Physicor. tex. commen. 37. Et Commentator in commẽto dicit, quòd Anaxagoras fuit primus, q̃ cognouit proprietates primi principij. Idem tertio de Anima. text. commento 4. Ex hoc loco collige quòd ad hoc q̃ forma dominetur materiæ requiritur immixtio & separatio: hoc enim requiritur ad imperium, contra rudes, qui non possunt imaginari primum motorem mouere orbem, nisi formaliter perficiat orbem, non animaduertũt quòd intellectus diuinus propter sui puritatem & abstractionem est per sui sciẽtiam causa totius entis, vt scribit Commentator 12. Metaphysi. commen. 51. vnde est maxime actiuus, nam per intelligere & velle mouet, intellectus autem nulli⁹ corporis est actus. tertio de Anima tex. commen. 4

Anaxagoras & quicunq; posuerũt mundum de nouo genitum, posuerunt motum localem præcedere omnes motus. 8. Physicorum. tex. commen. 77

Anaxagoras nominat æthera pro igne, & non bene vtitur nomine. 1. Cœli. tex. com. 22

Anaxagoras posuit mundum semel fuisse generatum: sed Empe. infinities. 1. Phy. tex commen. 32. Vide in concordantijs.

Anaxagoras infinita asseruit eẽ principia: & generationem & corruptionem congregatione, & segregatione fieri asseruit. in proœmio metaphysicæ.

Anaxagoras recte dicit, intellectum immixtum & impassibilem esse affirmans, quoniam quidem principium motus ipsum eẽ fecit: sic. n. vtique solus mouebit, cum sit immobilis: & imperabit cum sit immixtus. 8. Physicorum. tex. cõm. 37. consimile ibidem tex. com. 77. & 3. de Anima. tex. comm. 4

Anaxagoras artificialiter vtitur ad mundi generationem intellectu. 1. Metaphy. cap. 2

Anaxagoras omnia mixta esse dixit, præter intellectum: huncautẽ

dixit

dixit impermixtum solum, & purum. 1. Meta. text. cõm. 18. idem 3. de Anima. tex. com. 4.

Anaxagoras bonum vt mouens dixit esse principium. 12. Metaph. tex. com. 55. Vide 2. Physic. tex. com. 75.

Anaxagoras solus intellectum impassibilem esse dixit, & commune nihil alicui aliorum habere. 1. de Anima. text. cõm. 34. idem 3. de Anima. text. cõm. 4. & 8. Physic. tex. cõm. 37. Et asseruit eum esse causam efficientẽ in prima mundi generatione, sed in aliis rebus non vtitur causa efficiente. Et in hoc mordetur a Platone in Phœdone: & ab Aristo. in 2. Physic. tex. cõm. 75.

Anaximenes, & Diogenes, aerem priorem aqua, & maxime principium simplicium corporũ posuere. Ex erratis primi Meta.

Anni, aliqui sunt pluuiosi, aliqui verò sicci, propter dispositionem materię, vel ꝓpter illud quod accidit elementis ex corporibus cœlestibus, vel ex ambobus. primo Metheor. cap. 4.

Anothomia, ars, corporis humani fuit perfectior tempore Galeni quàm tempore Arist. Auer. 1. de partibus. & in 2. de Anima. com. 108.

Anomiomera augentur cum augentur omiomera. 1. de Gener. tex. com. 35.

Anterivs est principium profunditatis, dextrum latitudinis, sinistrum verò longitudinis. 2. Cęli. tex. com. 8.

Anterius est principium sensationis. supra.

Antiqvi omnes reducebant necessitatem in generabilib. 2. Physi. tex. com. 75. & 87.

Antiqui opinabantur ꝙ formę sequantur materiam, & diuersanẽ per materiam: & Arist. opinatur oppositum. 2. Physic. commẽ. 87. Idem primo de Anima. com. 53. & 2. de Anima. 36. & 60. Idem 2. Physic. 91.

Antiqui non perceperunt actũ medium inter potentiam, & actum, qui est perfectio potentiæ ſm ꝙ est potentia. 3. Physi. cõm. 14. Cõ simile. 1. Physic. text. cõm. 78. & 1. de Anima com. 43.

Antiqui nõ perceperunt motus diffinitionem. 3. Physi. tex. com. 15. propter latentiam suę naturæ.

Antiqui ponentes infinitum, posuerunt illud ꝙ principio. 3. Physic. tex. com. 25.

Antiqui naturales omnes posuerũt infinitum accidens principiis. 3. Physi. tex. com. 27.

Antiqui omnes cõuenerunt in hoc quòd ex nihilo nihil fit. 1. Physic. tex. com. 34. & Auer. in prologo tertij Physic.

Antiqui omnes negauerũt causam agentem, prætet Anaxagoram, & Empedoclem. 3. Physicorum. tex. com. 30.

Antiqui opinabãtur locum esse necessarium in esse cuiuslibet entis. 4. Physi. tex. com. 1.

Antiqui ponentes vacuum, existimabant ꝙ omne ens est corpus. 4. Physi. cõm. 52. & habet ex tex.

Antiqui, quia aer est insensibilis, crediderunt ꝙ omnia plena aere sint vacua, supra.

Antiqua videtur opinio esse quòd vnum, & superabundantia, & defectus, principia rerũ sunt. 1. Phy-

ficorum tex. comm. 55. vbi Auer. dicit esse Antiquam, quia nō fuit inuenta a Platone.

Antiqui conueniunt in diffiniendo animam per motum localem, & per cognitionem. 2. de Anima. te. com. 150. & 1. de Anima. 19

Antiqui dubitauerunt, vtrum principia rerum corruptibilium sint corruptibilia, aut aterna. 8. Physicorum. commen. 15

Antiqui omnes dixerunt corpus cę leste non esse patiens: immo omnes dixerūt ipsum esse ignem, aut compositum, in quo dominatur ignis. & maxime de stellis. primo Cœli. commen. 68

Antiquorum quidam dixerunt nihil omnino generari aut corrumpi, vt Parmenides & Melissus, quidam vero dixerunt sermonē contrarium quòd omnes res generantur, & isti sunt bipartiti: quidā. n. dicunt quòd quędam sunt generabilia & corruptibilia, quidam vero quòd quædam sunt generabilia & non corruptibilia, vt Plato de mundo. 2. Cęli. tex. com. 2. & 3

Antiqui de elementis diuersimode opinati sunt: quidā enim asseruerunt esse simplicia, & quidā quòd essent composita. 4. Cœli. cō. 20

Antiqui negauerūt causam formalem, & non concesserunt nisi causam materialem, supra. cō. 37. idē 2. Phy. 9. & 7. Meta. 7. & 8

Antiquorum quidam opinati sunt generationem & alterationē idem esse, quidam vero non. 1. de Generatione. tex. com. 1.

Antiqui duo quidem facere, vnum vero pati, posteriorum autem quidam contrarium, vnum quidem facere, duo autem pati dicunt magis 1. Phy. tex. com. 55. Vbi notat Simplicius ꝙ Arist. ponit differentiam inter antiquos & Platonem: quia licet in numero ternario principiorum conuenerit Plato cū prioribus, tamen discrepauit in modo: quia antiqui posuerunt duo principia ex parte formæ, qa contraria erant duo ex quibus est actio: sed posuerunt vnum ex parte materiæ. Plato autē posuit ecōtrario duo ex parte materię & vnū ex parte formæ, dicit autē Platonē dum asseruit vnū esse ex parte formæ agentis, si per efficiens ipse intellexit id quod est ꝓprie efficiēs: tunc nō potest hoc saluari de principijs quæ sunt elemēta, quia tale est principium extrinsecū, non intrinsecū. Si autē intellexit hoc de forma, tūc loquutus est fm morē Pithagoreorum, qui per numeros significabant res: vñ formā appellabāt vnū, & mām dualitatē, quia forma est cā vnitatis, & finitudinis & terminationis, sicut est vnitas in numeris: mā aūt est cā diuisiōis, & infinitudinis, sicut dualitas in numeris est prima alteritas, & ab ea incipit infinitudo: vt d Boetius in 2. Arithmeticę, authoritate Nicomachi. Et subdit ꝓtatus Doctor ꝙ ēt Arist. est ittius sntiæ. v3, ꝙ dualitas sit ex pte materiæ, quia. 1. Phy. tex. cō. 66. dicit. ꝙ subiectū quidē est numero qdē vnū, specie vero duo. reducit. n. Arist. priuationem ad mām, & ita Arist. in hoc nō discrepat a Platone. Ista ē opīo Simplicij. Nobis autem videtur ꝙ opinio Arist potius faueat opinioni antiquorum ponentiū duo ex parte formæ, quia infra in tex. cō. 56. Arist. d. ꝙ ad patiendum sufficit

cit vnū: ita ꝙ cum apud ipsum tria sint principia: duo sunt contraria & tertium est subiectum. ōe illis contrarijs, ita ꝙ vni contrarietati correspōdet vnū subiectū. Et si cōtrarietas multiplicaret, oporteret multiplicari subiecta, sicut est vide re ibidem. Vnde vī mihi ꝙ Arist. discrepauit ab opinione Plat multū: quia Plato ponens ideā, asserebat formas diuersificari, ex diuersitate materiæ. vñ asserebat formas dari sm meritā materię. Sed Arist. vt scribit Cōmen. in 2. Phy. cō. 85. tenebat oppositum, ꝙ pōt⁹ diuersitas materierum sequatur diuersitatem formaꝝ q̄ econtra. vñ 1. de aīa. cō. 52. mēbra cerui non differunt à mēbris leonis, nisi quia anima differt ab aīa. & 2. d aīa. c. 60. melius est existimare ꝙ diuersitas formæ sit causa diuersitatis materię, q̄ contra. Et 3. de aīa. cō. 5. iuxta principiū. d. ꝙ diuersitas naturę receptę, facit diuersitatē naturę recipientis. Et 1. de aīa. cō. 90. etiam scribit, ꝙ oē quod est vnum & cōtinuum, est vnum per suā formam, non per suam materiam. Licet igitur Philosophus in tex. cō. 66. ponat dr̄iam sm rationem inter materiam & priuationem, quā ignorauit Plato: pp hoc tn̄ non tenuit ex numero trium principiorū modum Plat. quia vt ipse d. 1. Physi. tex. cōm. 80. est alius modus trinitatis iste ab illo quem posuit Pla. Nam plato posuit magnū & paruum ex parte materiæ: sed non ponebat vnum istorum esse priuationem & aliud materiam. Sed Arist. ponit materiā, priuationem, & formā: q̄ priuatio licet sit idē numero cū materia, nō tn̄ ē eadē sm rōnē.

Antiqui oēs posuerunt vnū quatuor elementorū esse principiū materiale oīum pter terrā, pter ponētes leges. 1. Meta. cō. 1. & 7. Met. 12. & 14. Idem 1. de anima. 32

Antiqui non cognouerunt de causis nisi materialem, tm̄ supra.

Antiqui posuerunt materiā ee corpus, & errauerunt: quia corpus vī esse cōpositū, & iō cōtingit ei gnatio & corruptio. primū aūt elemētū non gnatur neq; corrumpitur. 1. Met. tex. cō. 11. Caueant ergo ponentes formam corporeitatis substantialem in materia. Cōtra ponētes formā corporeitatis substantialem.

Antiquis contingit dicere sermonē nō conuenientē in sensibilib⁹: qa intromiserunt se dare causas rerū mobilium ex īmobilibus. 1 Met. cō. 11. idē cō. 19. & 3. cœli. t. c. 61. & 2. cœli. 59. 1. de gnatione. 7. idē 1. Meta. 22. & 29

Antiqui opinabantur vnum dici d vna intentione in diuiduali substātiali, sicut opinabantur de hoc nomine ens, & errauerunt in hoc. 1. Meta. cōmen. 41

Antiqui tempore Aristo. cognouerunt quatuor causas. vide 1. Met. cō. 50. vide in concordantijs.

Antiqui in maiori parte de rebus naturalibus locuti sunt de mā, & non de forma, propria rebus mobilibus excepto Emped. qui innuit eam, sed non dixit eam aperte. primo metaph. cō. vlti. Vide 1. Phy. 6. & 2. Phy commen. 9

Antiquorum quidam posuerūt tria genera substantiarum, vc3 abstractas substantias, & substātias sensibiles, & substantias medias inter istas. 3. meta. tex. c. 7

Antiqui opinabantur ꝙ naturę elementorum sint naturæ rerum. & ista

ista fuit opinio eorum, qui negabant formā esse. 5. Met. cō. 5. idē 2. Phy. 9. & 8 Met. 8. & 2. de aīa. 36

Antiqui de corpore quod est trina dimēsio, duas opiones habuerūt 7 Met. 5. vide. 3. cœli. 60. & 4. cœ. 40

Antiqui dicebant ꝙ cognitio fit per aīam & corpus: sed causa veritatis est aīa, & falsitatis accidentis in ea, causa est corpus. 8. Meta. 16.

Antiqui putabant substantias rerū esse materias earū, & ꝙ formæ nō sunt substātiæ. 12. Met. cō. 14. auctoritate Alex. idem 2. Phy. 9

Antiq faciūt principia oīum entiū cōtraria tm̄. Et peccāt in duobus, quoꝝ alterū est ꝙ principia oīum nō sunt cōtraria, cū ī prīcipijs corporū cœlestiū nō est cōtrarietas: & ſm est ꝙ sola cōtraria sunt principia. 12. Met. cō. 53 Hinc patet error quorūdā asserētiū Arist. in 1. Physi. inuestigasse principia oīum transmutationū, tā cœlestiū, q̄ corruptibiliū, & tenēt istud ēt ex mēte nedū Aris. verū & ex snīa Cōm. quoꝝ snīæ Arist. magis aperte reclamat in 1. cœli. t. cō. 20. Asserēs in cœlo nō esse materiā neq; cōtrariū. & in præsenti loco dānat antiquos asserētes oīum principia cōtraria esse. & 1. Phy. 57. & 68. fatet se principia gnationis physicorum corporū ibi explorare. Et Auer. ex presse in 12. met. cō. 5. cōtra Alex. fatet Arist. ī. 1. Phi. explorasse prīcipia subę sēsibilis gnabilis & corruptib. & 1. 8. Phy. ī uestigasse subam ęternam, q̄ est prīc. subæ sensibilis ęternæ, & diffuse in paraphrasi primi de cœlo in fine cōtra Aui. asserētē ī omni corpore eē materiā ex pse d. in 1. Phy. fuisse declaratū talē cōpositionem ex materia & forma de corpe generabili & corruptibili. Ita d. ēt lucidissimus The. Ale. & Simpl. in 1. Physicę auscultationis in varijs locis vt alias notaui tibi.

Cōtra modernos, ā qb⁹ principiis agatur ī lib. 1. Phy. ſi.

Antiquū opus ē ab agēte antiquo, & nouū opus ē ab agēte nouo. ex lib. de ītr. disp. prīa in fol. 11. dubij

Antiquū a Philosophis non cōcedit reperiri cōstitutū ex partib⁹ nouis, inquātū illę partes sunt infinitę: vt sūt partes motus & tēporis. Et vide cām, ī 4. disp. ī fol'one. 6. dubij. vbi d. ꝙ bene cōcedunt Philosophi ꝙ talia gña & eis sīlia, prout constituunt ex partibus pol'ib. particularib⁹, hñt sine dubio cām extrīsecā, a q̄ p̄dicta gña ęterna procedunt.

Antiquorū entiū quędā sunt q̄ nouitatē nō recipiunt, q̄ trāsmutāt substātiā: nouitatē tn̄ q̄ substātiā subiecti non transmutat, vt ē motus localis, & locus mobilis corporis, & splendor recipiunt. Sunt aūt quędā antiqua q̄ nullā prorsus admittūt nouitatē, vt sunt antiqua ī corporea. ex disputa. 12. in solutione tertij dubij.

Antiqui ex causis quatuor materia lē & efficiētē cognouerūt. vt Emp. qui posuit quatuor el'ata & lucē & animam. Et Anaxago. qui posuit mixtionē, infinitū, & intel'lum diuidentē. Formalis vero & finalis causa nō fuit cognita vsq; ad tempota Socratis, vt d. Aris. Ex cōmēto sup primo de partibus animaliū. Vide de hoc in 1. Meta. tex. cōmen. 5. & 2. Phy. commen. 9

Antiquorū opiones de semine, asserentes illud ex oībus partibus prouenire, fuerunt duæ, quarū vna dixit in semine ꝓdire mēbra ī actu: alia vero tenuit semen esse fluxū & spumā oīum mēbrorū ꝓp motū,

& hæc

& hęc fuit opinio Hippoc. Aue. 1. de gñatione aĩalium ĩ illo cap. vbi ponitur improbatio antiquoꝝ. & habet in tex. ab Aristibidē. cap. 18

Antisthenes fatue opinat⁹ est, nihil dici dignatus nisi ꝓpria rōne vnū in vno: ex quibus accidit non esse contradicere neq; mentiri, est. n. vnūquodq; dicer, ñ solū sua rōne, verum ét ea q̄ alteri⁹. 1. met. t. c. 34

Aper piscis quē achelo⁹ gignit vocalis habitus est. 4. de nā aĩa. c. 9

Apri & tauri animosi & iracundi sunt, sanguis. n. eorum fibris refer cior est, & taurorū sanguis oīum celerrime coit & durescit. 2. de partibus animalium. cap. 4

Apria est humor quē sues tpe coit⁹ emittunt: sicut equę tale qd emittunt, qđ Hyppomenes appellat. 6. de natura animalium. cap. 18

Apes & hirūdines agunt actiones artificiales, sine arte & cognitione. 2. Physi. cōm. 80. Et nota ꝙ fuit sñia Hyppocratis, vt recitat Gale. in 1. lib. de vtilitate particulariū. cap. 3. vbi d. Naturę aĩaliū idoctę sunt: vt ait Hippo. Et vide Gal. etiā ibi hoc idē sentiētē. vide ĩ cōcordātiis.

Apū generationis varia est opinio. 5. de natura animalium. c. 21

Apes generantur ex corporibus vaccaꝝ mortuarū: & vespę ex corporibus equorum mortuorū: & ranæ ex putrefactione aquę, & muscilliones ex vino corrupto 12. meta. authoritate The. in cōm. 18. in principio digressio. Vide opinionem illam Them. ĩ paraphrasi super 1. de anima. cap. 24

Apes hñt intra se sexum maris & fœminæ, sicut plantę. Arist in 3. de generatione animalium. cap. 10

Apes sunt vnicolores: crabrones vero & vespę versicolores. & vide cau sam. 5. de generatione aĩaliū. ca. 6

Apū reges duces q; aculeum habēt: sed non vtuntur eo. 5. de natura animalium. cap. 21

Apū examen, non vnum tū ducem habet sed plures, quod nō tā principis desiderio q̄ ortus: vt aiunt ad quem illi necessarii sunt incidit. 5. de natura anim. ca. 22. iuxta illud, pluralitas principum mala.

Apis vna ex insectis, nullis putridis assidet, nec vtit alio cibo q̄ dulci. Aquam ét libentissime inde haurit quā sinceri clarissimiq; fontes scaturiunt. 8. de natura anim. 11

Apes egrotāt maxime, cū sylua flores ꝓfert eruginosos, atq; ét tpib⁹ siccis, ex 8. de natura aĩaliū. cō 27

Apibus mos est ne florum plura genera petāt vno eodemq; profectu, sed singulis singula. v.g. a viola ad violā aduolāt: nec aliud attingūt donec in suā aluū redeāt. 9. de natura animalium. cap. 40

Apes necant duces, qñ plures q̄ satis sit habeantur, & potissimū improbos: ne principum multitudo seditiones in examine faciat. s̄.

Apum reges nunq̄ procedunt foras vel vt pascantur, vel ālia causa, nisi vniuersa cū plebe. Et si oū pergūt res ipsa forte aberrauerit: oēs inqrere, odoratuq; sagaci persequi, do nec inueniant accepimus. Gestari ét eū a plebe, cū volare non pōt, & si perierit, omnes discedere. s̄.

Ab apibus equus occisus est. s̄.

Apis mūdissimū est oīum aĩalium, & odit non solum fœdos odores, sed etiam vnguentorum delicias. ex quo fit, vt homines ijs delibutos percutiant. s̄.

Apes an audiant, incertum est s̄.

Apes prę ſagiunt hiemē & imbres. ſ.
Apoſtema quod non ſacit ſaniē, nō habet calorem extraneū: ſicut apoſtemata quæ ſunt cauſa ventoſitatis aut duriciei, 4. Colli. cap. 46
Apoſtemata melācholica raro fiūt intrinſecus: & dū fiunt incurabilia ſunt: quia non niſi medicinis fortibus indigent: quas mēbra intrinſeca tollerare non pñt: eo ꝙ horum cura non fit niſi cum ferro: qñ talia apoſtemata non reſoluūtur niſi poſt lōgitudinem tēporis, & tūc virtus infirmi īuenitur defecta. 7. Colliget. cap. 29
Apoſtemata in emunctorijs mēbrorum principalium exiſtētia, & quę per viā criſis eueniūt, non ſunt cūrāda cum medicinis repercuſſiuis & refrigeratiuis. ſ.
Apparentia dicentes omnia vera eſſe: omnia ad aliquid eſſe faciunt. 4. meta. tex. commen. 26
Apparentia refractionis cauſatur ex debilitate vis°, ſicut accidit ex groſſitie medii. Auer. 1. Metheo. in digreſſio. de via lactea, in media ſua expoſitione.
Appetitus eſt principiū motionis in agēdis rebus, id. n. quod appeti aut declinari natū eſt, principiū eſt in agēdis reb°. Impuls°. n. nihil aliud eſſe vī q̄ aīati corporis motus, qa re aliqua q̄ declinari aut expeti nata eſt imaginatione gignit. Alex. ī paraphraſi de aīa. cap. de impulſu. vbi vide qūo ad imaginationē rei appetibilis conſequitur caliditas, frigiditas, & alteratio in toto.
Appetitio ī materia quoñ mō eſt, ꝑfecto veriſſimū puto ꝙ dī prouidentiā fuiſſe, q̄ & turpi deſideriū honeſtatis, & ęgēti opulētię q̄tū ſit ſatis iniecerit. Th. 1. Ph. ſup. t. c. 81
Appetitus quidem cōcupiſcentia, & ira, & volūtas ſunt. 2. de aīa. t. c. 27
Vbi aduerte ꝙ appetit° eſt veluti genus, cōcupiſcētia aūt in aīalibus proprie eſt appetitus reſpectu delectabilis & cōtriſtabilis, exiſtentis ī parte ſenſitiua, vt eſt reſpectu cibi & ſiſium quæ delectare apta ſunt. Ira aūt eſt appetitus vindictæ, vel victorię. Volūtas vero eſt appetit° boni ſm rōnē, vel exiſtētis vel apparētis. ita notat Simpl. 2. de aīa. 27. & Alex. in paraphraſi de aīa. ī cap. de impulſu & impulſoria vi.
Appetitu plerunq; perciti accidit vt nihil agam°, quoties appetitui, neque cōſiliū, neq; deliberatio ſuffragat. Alex. in para. de aīa. ca. de phātaſia. Vbi nota ordinē poſitum ab eodē inter ſenſum, imaginationē, aſſenſum, impulſum, qui eſt idem quod appetitus & actionem.
Appetitus eſt in parte practicę, ſine actiua vi, agēdi. n. & operādi facultatē hr̄e vī. eſt. n. cauſa aīaliū motionū. Senſualis aūt vis in paſſione, & affectione quadam cōſiſtit. Alex. in para. de anima. cap. de impulſu & impulſoria vi, & ibi require alias differentias.
Appetitus alius naturalis, alius animalis. 1. Phy. com. 81
Appetitus naturalis eſt ſine cognitione, ſupra.
Appetitus animalis eſt cū ſenſu ſeu cognitione, ſupra.
Appetit° materiæ eſt illud quod habet materia de motu ad recipiendum formam. ſ.
Appetitus eſt pp indigētiā. ſ. & tex.
Appetitus & intellect° mouētia duo eſſe videnť: ſi quis poſuerit phātaſiam & intelligentiā quādā. Alia animalia nō habent intelligētiā, neq;

neq; rationem, sed phantasiam. 3. de anima. tex. cō. 48

Appetitus oīs propter aliquid est. 3. de anima tex. commen. 49

Appetibile mouet. supra.

Appetitus & intelligēdi practica mouent hæc duæ. s̄.

Appetitus & phantasia recta & non recta. s̄. tex. cō. 61.

Appetitus sunt contrarij adinuicē, cum rō & cōcupiscentiæ contriæ fuerint. s̄. tex. cōmen. 53

Appetitus alius ab intellu, alius ab imaginatione. 9. Met. cō. 10. Vbi nota q̄ peripatetici appetitū intellectiuū appellāt volūtatē, appetitum ab imaginatione appellāt appetitū sensitiuum. & aduerte q̄ virtus q̄libet apprehēsiua hēt ꝓpriā appetituā sibi correspōdentem. d. n. Cōm. ī 12. primę philosophię. cō. 39. voluptas sequit cōprehensionē sicut vmbra corp⁹. Et sunt vnū in subiecto, & duo ꝑ modū: sicut ꝺduci pōt ex verbis Arist. & Auer. in 3. de aīa. tex. cō. 49. vbi dī q̄ intellectus est mouens, vt est desiderans, nō vt est cōprehēdēs, neq; ꝑ q̄ desiderium ē alia virtus ab intellu.

Appetitus principiū est intelligētia. 12. Meta. tex. cō. 39.

Appetitus est causa motus, & mot⁹ est in corpore.

Appetitus necessario est in corpore animato. Ex libro de tr. dispu. 10. in solu. primi dubij.

Appetitus toties cōtrarij attolūtur, quoties rō cupiditati aduersa est, quorū alter, q̄ respicit futurū & ꝓsequēs tēp⁹ obstitit & renitit vitio, alter quia pñs letabile attēdit, nec spectat a tergo quod imminet, dat sceleri manus & pceps agit. Et. n. hoc ingenū voluptatis eius quæ sensus titillat, vt quū pñs est si de futuro nō cogites, sūmū bonū absolutūq;, videat Them. aut tota. 3 d anima. cap. 64. & est arist. ibi in tex. commen. 53

Appetitus in hoīe, & cū opiniōe & sine opinione esse pōt. itaq; fit vt oīs volūtas in nobis appetitus sit, sed non omnis appetitus sit voluntas. Them. s̄.

Appetit⁹ irrationalis in hoīe, q̄nq; mouet rōnalē, q̄nq; vero econtrario. mouet tū semper appetitus validior & vehemētior debiliorem. Them. s̄ & habetur ex tex. 57.

Appetitio sensus, concupiscentia & desideriū dī, appetitio intellectus vī volūtas 3 de anima 29. & Themist. cap. 48

Appetitio sensus, & sensus, sunt idē subiecto: & appetitio intellect⁹ sed voluntas, & intellectus sūt idē subiecto: sed cogitatione rōneq; discrepant. Them. expresse. 3. de aīa. cap. 48. idē Cōmen. 3. de aīa. cō. 49. Colligē fm Peripateticos virtutem apprehendētē, non esse re, sed ratione distinctā a potētia, seu virtute appetēte: Cuius oppositum tenuit D. Tho. & multi alij. Et potissimū argumentū est, quia in 3. d anima Arist. non fecit capsm separatum de voluntate, vbi d intellectu pertractat, & de potestatibus animæ intellectiuę.

Appropinquatio & remotio nō operantur nisi in motibus, quorū motor est extrinsecus. 1. cœli. cō. 81. vide 7. phy. cō. 10. & 1. cœli 89

Aqua est potētia aer: aer ā est act⁹ quidā, & est potētia aqua alio mō. 4. Phy. tex. & cō. 49. Vbi Cōmen. aqua est creata in potentia primitus, & prima intentione vt sit aer: aer

Digressio de forma māri: & ꝺ duplici naturæ ꝛ filio.

aer vero est quasi in potẽtia aqua propter formã materiæ. Inde patet q̃ deteri⁹ semper est nobilioris gratia: vt d. Philosoph⁹ in 7. Politicę: sed quia forma materię est ip sam non habere formam, sed esse in potẽtia oẽs formę, siue sint vniuersales, siue particulares, siue perfectæ, siue imperfectæ. Ista. n. est forma materię, ipsam, videlicet, cẽ priuatã oĩ forma, & hr̃e oẽm formã in potẽtia. 7. Met. cõ. 60. Et 1. cap. de suba orbis, mã subsẽtiat᷑ p posse, & potẽtia ẽ dr̃ia subsẽtialis eius 2. Phy. cõ. 15. priuatio in mã nõ est priuatio simpl̃r, sed est sicut sola materiæ. & 12. met. cõ. 18. oẽs formæ sunt in actu in 1. motore, & sunt in potentia in prima materia. Alio mõ igit᷑ aqua vt d. Arist. ĩ 1 tex. & Auer. in cõm. dr̃ esse in potẽtia aer, & alio mõ aer dr̃ esse in potẽtia aqua: qa in aqua ẽ potẽtia tã ex parte materię, q̃ ẽt ex parte nãę agentis pp fin̄ẽ, quæ non erat, cũ remem oret᷑ ab ĩtelligẽtia nõ errãte, & iõ ex eius intẽtione primaria, & ex eius. 1. consilio fuit vt viliora ordinent᷑ ad nobiliora. Sed in aere non est potentia aqua nisi pp materiã q̃ indiscrimi natim & cõfuse hẽt oẽm formã. in fundamento. n. naturę nihil distinctũ est. sed non est ibi potẽtia quæ dirigat᷑ ad actũ ab agẽte pp finem ex prima intentione. & ex 1. cõsilio, sed ex 1. quia fm naturę agẽtis cõsiliũ est, vt oẽs formæ quę sunt in potestate materię, educant᷑ ad actũ, alioquin potẽtiæ passiuæ materiæ nõ correspon derent potentia actiua primi motoris adęquate, & accideret ꝙ potẽtia illa materiæ esset frustra: & nõ oẽ q̃d est pos̃e ex parte passi, esset pos̃e ex parte agentis, q̃d est falsum, & cõtra Arist. in 4. met. in cap. de potestate, & in 9. tex. cõ 2. vbi diffinit potẽtiã passiuã p actiuã, & ecõtra Et Comm. ibi d. in cõ. ĩmo Arist. in textu, ꝙ in deffinitione cuiuslibet potẽtię passiuæ, accipitur diffinitio potẽtiæ primæ materię: & in diffinitione cuiuslibet potentię actiuæ accipitur diffinitio actionis primæ formę. Et ne videat᷑ tibi sermo extrane⁹ de duplici naturę cõsilio: vide frater mi Auer. in sil⁹ in 1. cœli & mundi in cõ. 20. Placuit aũt nobis ĩ hoc digredi, quia loc⁹ ille multos in errorem detrusit, ponentes formã corporeitatis de mẽte Auer. sed videãt quęso ipsi Auer. seip̃m declarantem, quæ sit forma materiæ. 7. meta. cõ. vlt.

Aquæ superficies spherica est. 2. cœli. tex. cõ. 30. Et ibi demonstratur.

Aqua semper nata est fluere in magis cõcauũ tale aũt est quod est cẽtro ꝓpinquius. s̃. tex. cõ. 31. & ibi vide Auer. qũo hoc intelligatur.

Aqua vĩ mag˙s recipere figurã rotũdã quã terra, propterea ꝙ est corpus liquidum, & de facili descendit ad centrum. s̃. commen.

Aqua non naturaliter mouetur ad medium totius, nisi terra esset extra suum locum naturalem s̃.

Aqua, licet nõ nutriat, tñ est vtilis, quia facit nutrimẽtum penetrare ad angustas partes corporis. Galẽ. in 4. de vtili. particu. cap. 5

Aquæ vniuersum. s. mare, si nõ sentiretur tũc ex hoc ꝙ videremus ꝙ oẽs fluuij curr̃ũt ad mediũ: sciremus ꝙ inter aerem & terrã est locus eius, & ꝙ vniuersum aquę est in illo loco. 4 cœli. cõ. 32

Aqua facilius mouetur ad locũ ter-

ræ

ræ quam ad locũ aeris, & aer facilius mouetur ad locum aquæ, quã ad locum ignis 4. cœli. cõ. 39

Aquã propterea primũ ſubiectũ eſſe credebatur, ꝙ & informiſſimũ videretur, & lõge carentiſſimũ figura. 2. Phy. Them ſuper tex. 7. vide ẽt aliam cauſam poſitã ab Ariſt. in 1. primæ Philoſophiæ.

Aqua eleuatur ī vaſe ignito ſuppoſito aquæ, & aer nõ eleuat qui eſt ī eo. Et expoſitores huiꝰ problematis non pñt reddere cauſam: quã tu require ab eo. 4. cœli cõ. 39

Aqua ſpõte mouet ad locũ terrę, & violẽter mouet ad locũ aeris. Aer nũt ſpõte mouetur ad locũ aquę: & violẽter ad locũ ignis, ſed ignis violenter mouetur ad locũ aeris: & terra violenter mouetur ad locum aquæ 4. cœli. commen. 39. Vide in concordantiis.

Aqua non calefit dum fuerit aqua pura 2. de anima. commen. 115.

Aqua a vulgo conſueuit exiſtimari dũ liquefactio remanet ī ea: & iõ exiſtimat frigiditatẽ nõ eſſe ſeparabilẽ ab aqua, ſicut eſt caliditas ī ſeparabilis ab igne: ſed ī rei veritate nõ eſt aqua pura, ſed admixta. 2. de anima. commen. 115

Aqua & terra dominantur in generatione corporum homogeneorum. 4. metheo. cõ. 1

Aqua non ingroſſatur ſola humidorum. 4 metheo. tex. cõ. 21

Aqua ꝓpriiſſime eſt humidi, & terra ſicci. ſ. tex. cõ. 29. idẽ 2. de generatione. tex. cõ. 23

Aqua mollis nõ eſt, nõ. n. cedit impreſſioni ſuperficies in profundũ, ſed econtra cirũſtat. 4. methe. 1. cõ. 43

Aqua & aer ſũt media ĩter materialia & formalia: licet ignis ſit veracius mediũ ĩter materiã & foꝛam: & ſunt media ī ſenſu viſus. 3. Colli. cap. 38. de viſu & accñtibus ei.

Aqua feruẽs calidior eſt q̃ ignis exiguus: q̃uis citiꝰ refrigeſcat, quippe q̃ ignis q̃uis exiguꝰ, nũq̃ frigidus fieri poſſit. ex 2. de partibꝰ aĩaliũ. c. 20. Vide ī ꝑcordãtiis nup editis.

Aqua feruẽs pleniꝰ calefacit q̃ flãma ſed flamma vrit aut liquat rẽ, vri aut liquari idoneã, quod aqua efficere non poteſt. ſ

Aqua feruẽs calidior sẽtit, ſed celeriꝰ refrigeſcit & ꝑgelaſcit q̃ oleũ. ſ

Aquę nã viuacior eſt q̃ nã terræ: & iõ aĩalia aquatilia sũt multifoꝛia & plura q̃ aĩalia terreſtria. Auer. ī 3. de gñatione aĩaliũ. ca. de gñatione apũ ī fine. & elicit ex mẽte Phi ibidẽ in prin. cap. 11. vbi agit de generatione & ortu teſtatorum.

Aquę crudæ ſterilitatẽ aut partũ fœmineũ faciũt. 4. de gñatione aĩalium cap. 2. Vide ẽt in 6. de natura aĩaliũ. c. 19. vbi agit de coitu fœtuque ouium & caprarum.

Aquæ calidę efficiunt colorẽ albũ, frigidę vero nigrũ. Ariſto. in 5. de gñatione aĩalium. ca. 6. & ibi vide in quibus aĩalibus hoc verificet. vide ẽt hoc clare ī 3. de natura aĩaliũ cap. 12. de duobus fluuiis in Antãdria, quoꝝ alter candoꝛẽ, alter nigritiẽ in pecoꝛibus facit, & de ſcamãdro q flauas reddit oues: ideoque xãthũ ꝓ ſcamãdro apud Home. nũcupari autumãt. Videẽt ibi de amne thracię, quę pſyorum vocãt, qui nigras oues ꝓducit, ſi ipſius aquæ ante coitum bibantur.

Aqua ordei quomodo fiat. Vide 5. Colliget. cap. 31

Aqua melioꝛ ſm Hippo. eſt aq̃ fontiũ oriẽtaliũ, quæ ſcaturit ex terra

quæ

quę nō habet grossam substantiā, nec luteā, sed est mediocris: & propterea ē subtilior & lenior & cito permutata calido & frigido. Sed Rasis sentit ꝙ melior aqua est fluminū magnorū ductuum. Et mihi videtur ꝙ Rasis nō laudarit flumina magna grossa, nisi ꝓpterea quia sol operatur in eis vnam operationem, per quam separantur partes grossæ a subtilibus. Sed opus quod fit in aqua est diuersum ab aqua. Sed quod inspicien dū est in aqua est diuersitas terrarum, quia non potest esse in ęstate quin fluant ad flumina aquę multitudo & pluuię. Et ꝓpterea, quāto plus elongatur flumē a suo ortu, tanto est deterius. Vbi finaliter cōcludit opinionē Hippo. esse magis veta. 5. Colli. cap 38. de aquis.

Aqua calida, quæ est inter calidā & frigidā temperata, corpus refrigerat & humectat, & paucā dissolutionem operat: & in hāc pauca dissolutione abstergit sorditiem quę in cute retinetur. 6. Colliget. ca. 3. de balnei iuuamento.

Aqua grauis est respectu aeris, & leuis respectu terrę: & ideo si esset in centro mundi. s. in loco naturali terę, moueret ad cōcauitatē aeris. 1. cœ cō. 17. Cōsimile de aere si poneretur in loco ignis, vt patet 1. cœli. cōmē. 8. contra Ioan. Grāma. ponentem loca mediorū nouę esse ꝑfectionis distincta ad extremis.

Aqua quodāmodo & aer continentur sub descriptiōe grauis & sub descriptione leuis: sed ī aqua magis abundat grauitas, quia descēdit ī duobus elemētis, in aere vero magis abūdat leuitas, quia in duob⁹ elementis ascendit. 1. cœli. cō. 17

Aquæ sunt duæ species, vna est sub terra, reliqua supra terrā, & quælibet istarum specierum vel fluit vel stat. cap. 5. 1. Metheo.

Aqua etiā sub terra gñati potest, exaere qui est. ī. terrā: cum adiuuabitur per locum cōuenientem huic, ſm dispositionem conuenientem ei supra terram. s.

Aqua nō est exhalabilis, sed vapora bilis: econtrario autem oleum est exhalabile sed non vaporabile. 4. methe. tex. commen. 48

Aquila sola apud hoīes diuina phibetur. 9. de natura aīaliū. cap. 32. Et ibi vide vñ locus datus sit fabulæ de homine cōuerso in aquilā, qui hospiti iniuriam intulit.

Aquila suos pullos excludit, quos ꝓsūfraga libenter recipit, tuetur, ꝙ alit. supra. cap. 33.

Aquila vt plurimum tria oua edit, sed binos pullos excludit, vt ex versu quē ad Museum authorem referunt. Excludit binos, edit terna, educat vnū. 6. de nā aīalium. ca. 6

Aquilonis flatu mares potiꝰ ꝓcipiūt auctri fęminę. Vis tātia est aquilonis, vel ea q̄ non nisi fœminas pariant inuitet ad prolis masculę, ꝓcreationē. Arist. in 6. de natura aīalium. ca. 19 vbi agit de coitu & fetu ouium & caprarum.

Aranei stati cū editi sūt, fila mittūt, nō ītrinsecꝰ tāq̄ excremētū (vt Democ. ait) sed extrīsecꝰ de suo corpe veluti corticē, moꝝ eoꝝ q̄ suis villis iaculātur, vt histrices. 9. de natura animalium. 39

Architectores, manu artificibus circa quodlibet honorabiliores. & magis scire putamus, & sapientiores esse, quia factorū causas sciūt. Ex proœmio metaphy.

Architas

Architas approbauit terminos qui vtriusque sunt .i. definitiones datas per materiam & formã 8. Meta.text.commen.6

Argentum viuum & oleum sũt plus aeris 4. Methe.t.c.43

Aridum, ficci est 2. de Generatione tex.commen.12

Arietes ĩ africa statim cornigeri generantur, nec solum mares (vt Homerus scribit) sed etiam fœminę.8 de natura animal.c.28

Aristippus mathematicus scias despexit.3. Meta.t com.3

Arist. tres scientias inuenit, logicã, naturalem, & diuinã. Et nullus error inuentus est vsq; ad hoc tẽpus quod est mille & quingentorum annorum. Et talẽ dispõrẽ esse in vno indiuiduo potius est miraculosum q̃ humanum. Auer. in prologo 1.Ph. Consimile vide in 3 de aĩa 14. & in 3. Methe. vltimo, in expõne media & in 2 cœ.cõ. 1. & 12 Meta cõ. 14 & 1. de Gñatio.c. 38

Aristot. ea q̃ sunt manifesta per se, qñq; ponit pro manifestis, apud eos qui innati sunt recipere illud qđ est manifestũ per se. Et qñq; vtitur in declaratiõe eorũ propõnibus famosioribus eis ad confirmã dũ eas, & iõ qñq; fit iteratio sermonis 2.Ph.c. 85 Collige ex hoc hãc esse vnã cãm reiterationis in scĩa. Alia cã tãgit ex diuersitate cõsiderationis, & hoc obseruauit Arist. in prima philosophia, vbi multas demõnes philosophicas reiterauit, sed altiori mõ: vt d. Commenta. 2 Met. c.6. Tertia cã ẽ ad rememorãdum, & hoc præcipue obseruat in logica, vt dicunt expositores in lib. Priorũ. Idem h3 Cõmẽ. 2.Ph.c.90. Quarta cã est qñ ordo scĩę hoc requirit vide 3 Ph.ca 48. de reiteratione trac. de infinito, in lib. de cœlo.

Aristo. consuetudo est præordinare sermones logicos sermonibus demõstratiuis, qui hñt cum cognitione rei, dissolutionẽ illorum sermonũ contrariorum 4. Ph. cõm. 3. & 2. đ aĩa c.136. & 3 Meta. com. 1. quod qũo veritatem contineat. Vide in concordantijs.

Aristo. vtitur exemplis rhetoris, ꝓpter difficultatem imaginandi 4. Ph. commẽ. 84 & 1. Ph. 81. & 3. de anima 14

Arist. vt dr, composuit philosophiã extraneam 4. Ph. com. 87. Et ibi vide quid sit philosophia extranea. vide ẽt 1. Cœ. te. commen. 100

Aristo. in inueniendo definitiones, multotiens vtitur via ablationis, quã viã dãnauit Alpharab. 4. Ph. commen. 101

Arist. plerũq; adducit exẽpla in lr̃is vt sermo eius sit magis manifestus 6 Ph. com. 16

Arist. & oẽs peripatetici dicunt hic esse transmutationes q̃ fiunt in nõ tempore 6. Ph. commen. 32

Arist. in 7. Ph. versus finem non loquitur nisi de motoribus mãlib⁹. Auer. 7. phy. com. 35

Aristo. prima intentio est in 8. Ph. pertractare de primo motore, ideo quæsiuit vtrum motus sit antiqu⁹ vel nouus 8. Ph. com. 1

Aristo. opinio non est vt ante motum continentem totũ fit motus, aut ante trãsmutationem quę est prima transmutatio, sit transmutatio 8 Ph. com. 1

Aristotelis opinio fuit, ꝙ principia trãsmutationis sunt quatuor qualitates, caliditas, frigiditas, humidi

tas,& ficcitas. Sed opinio antiquorum fuit ꝙ principium tranſmutationis ſunt raritas, & denſitas 8. Phyſ.commen.55.

Ariſt. opinatus eſt impoſſe eſſe, aliquid eſſe æternũ, in quo eſt potentia ad corruptionẽ, & hoc demonſtrauit in fine 1.de Cęlo & mũdo, contra Alex.Commen.8. Phy. cõmen.79.& eſt contra opin. Plat.& Auic.idem 1.ca.de ſubſtan.orbis & 12.Metaph.41.

Ariſt. primo inuenit & ſciuit naturam primæ materiæ principaliter 1.Phyſ.commen.78.

Ariſt.ſcripta atq; commentationes ſunt duarũ ſpẽrũ, vna eorũ quę exteriora noĩabat, altera vero q̃ auſcultatoria. Vide ꝙ hoc Simpliciũ clare, in prologo Phyſ. & videẽt Auer.in 1. Cœ.100.

Ariſt. via eſt minoris ambiguitatis in philoſophia,& remotior a contradictione: & iõ ſuſtentati ſumus ſuper ſententia eius.Auer.2.Cę.c. 1.auctoritate Alex.& 12.Met.18.

Ariſt.Intentio eſt in lib.de Cœlo & mundo inquirere de mũdo,eiuſq; primarijs partibus, & de oĩ inſup qđ mũdũ ip̃m, parteſq; primarias conſequit.Auer.ſnĩa in paraph.li. de Cœlo in princip. & in 3.Cę.c. 1.& vlt.vbi notat ꝙ aliter conſiderant eẽnta in lib.de Cœlo & aĺr in lib.de Gñat. quia in ſcĩa lib.de Cęlo conſiderantur inquantum ſunt partes mũdi:in ſcĩa aũt lib. de Generatione,inquantũ ſunt cãę corporum compoſitorum. Ex quo pz Auer.non diſcrepare ab Alexã. in ſubiecto iſtius libri: ſicut quidã ſibi falſo impoſuere ꝙ ſit corpus ſimplex vt tenuit ſimplicius.

Cõtra Petrũ Pomponatiũ.

Ariſ. vtitur diuiſione & inductione in declaratione eorũ quæ ſunt latentiora primis cognitionibus, & apertiora primis quæſtionibus 1. Cęli.cõ.2.& 6.Ph.41 & 2.Ph.cõ.3. & 1.Priorum in digreſſ. de ſyllogiſmo hypothetico.

Ariſt.conſueuit adducere rõnes famoſas poſt rõnes certificans 1.Cę. c.2.idem 1.de aĩa comm.65. vide in concordantijs.

Ariſt.fuit primus ex Græcis qui poſuit cœlum eſſe ingñabile & incorruptibile: ſed fuit opinio antiqua Caldeorũ 1.Cę.c.22.& 102.

Ariſt. vtitur ſermonibus ꝓbabilib' duobus modis, aliqñ ꝓinducẽs eos añ dmſtratiuos, & ad exercitandũ & dubitandum,& aliqñ poſt,vt ſciat conuenire 1.Cę. com.85.

Ariſt. ſermo eſt breuis, & ita eſt de quolibet verbo eius 1.Ph.com.35. idẽ 1.de Gña.cõ.38. & 1.Ph.cõ.6. Aduerte tñ ꝙ breuitate vtit̃ ꝓp obſcuritatẽ,iuxta illud Horatij. Cũ breuis eſſe laboro obſcurus fio. Et ꝑſertim hoc obſeruat in principijs librorũ (vt notant Græci expoſitores)vt rudiũ ingenia deterreat.Nã nouit Ariſt.non quẽlibet eſſe aptũ ad philoſophandum.

Ariſ. opinat̃,ꝙ ſub polo meridionali ſit habitatio 2.Cœ.c.16.idem 3. de anima cõ.5.in ſoſone 2.qõnis. Ariſt. opinabatur ſolẽ eſſe ſub mercurio, econtrario q̃ Ptolomęus 2. Cœli com.58.

Ariſt.fecit libr̃um qui dr̃ de regiminibus cœ:eſtib' 2.Cœ.c.68.

Ariſt.plerunque ſolet deſtructionẽ conſequentis prætermittere, conſiderando ꝙ audiens intelligit,ſicut dimittit multas propoſitiones manifeſtas per ſe 3.Cœ 23.

Ariſt.fuit primus qui dixit modum

quo

quo fit generatio in substantia, & nullus antiquorum ante ipsum dixit illum. 3 Cœli. commen. 68. & 12. Metaphy. com. 18.

Arist. ꝙpe vtitur isto modo arguendi, ex falso possibili deducēdo falsum impſe Auerr. in paraphrasi. 3. Cœli. in summa 3. parte secunda, in contradictione prima idem 4. Physi. com. 72. vbi etiam asserit ꝙ etiam Plato ꝙpe vtitur isto mō. vide pro hoc. 6. Phy. comm. 15. & 7. Physi. com. 2. & 5. Phy. com. 45.

Aristo. resistit Platoni quia forma non est causa agēs simpliciter: sed quia sunt causę propinquæ & essentiales, ponit enim Arist. forma agentes, quamuis esse earum apud ipsum sit aliud abesse earū apud Platonem. differt quidem à Platone in modo essendi formas, & in modo actionis earum tantum: nō in esse earum simpliciter, neq; in actione earū simpliciter. 2. de Generatione. cō. 52. vide calcem commenti. 18. 12. Meta.

Aristo. istis verbis, videtur, & existimatur, vtitur loco certitudinis, in locis in quibus certitudo est famosa 1. de anima. c. 16.

Aristoteles assimilat intellectū sphęre, quia reuertitur supra se, & intelligit se, sed anima sensibilis & desiderativa hoc non habet, quia motus earum & actio nō assimilatur circulationi 1. de anima com. 46. & habetur in text. Ex hoc patet quātum a veritate deuiauerit Pet. Pōponatius in apologia sua de falsa illa opinione d̄ mortalitate animę intellectiuæ quā imposuit Aristo. Expresse enim in Thimeū arguens. d. non bene dici animā magnitudinem esse, cā enim quę vniuersi, manifestū ꝙ talem esse vult qualis est aliquando vocatus intellectus, non enim veluti sensitiua ē, neq; vt desideratiua. Harū enim motus nō circulatio est: vbi Commen. notat prę allegatam authoritatem, ꝙ intellis apud Arist. assimilatur sphęræ, qa intelligit se & reuertit supra se. Sed dicebat ꝙ oculus est organicus, & nullus sani capitis, negare potest oculum cognoscere se videre. Et cogitatiua nōne cognoscit an d̄ aliquo cogitet? Negate enim hoc, vt asserit, simile est insanię. Nam Arist. Themi. & cæteri interpretes illud manifeste ponunt in 2. de aīa Authoritas est ēt Themi. in 1. de aīa. super tex. 10. vbi, d. Sētire se & imaginari, nemo est qui nō inteiligat. fide ad id vel experimenti ducta, quorū iudicio nullum exquisitius est. Diuus etiā Tho. in quęstionibus de veritate, quæsito. 9. primæ qōnis apertissime. d. vnūquemq; sensum sentire se sentire. Decima ēt quæstione q̄ est de mente, d. visum videre se videre: quis aūt neget sensum virtutem esse organicā? Et subdit, ꝙ nō est verū semper ꝙ organū mediat īter virtutē & obiectū: licet fortassis illud veritatē habere pōt de primo obiecto, nō aūt de secundario. nam quamuis visus distet à colore viso, quod est eius primariū obiectum, nō tn̄ a sua operatione quæ est secundarium obiectum.

Digressio an virtutes sentitiue cognoscāt suos actus cōtra D. Th. & Pe. Pōponatiū.

Dicimus nos, ꝙ mirū est de isto viro, qūo talia Aristoteli & Themistio & alijs expositoribus in 2. de anima imponat. Immo Them. in 2. de aīa. in expositione tex. 148. vbi Arist. quæstionem motam, an ꝙ visum cognoscamus nos videre,

Aduersus Pe. Pōpo.

absoluit, inquit, Quemadmodum .n. quamuis multi magistratib⁹, libelliones, pragmatici, exceptores assideāt, vnus tñ est qui ius habeat ſuīa proferendę. Ita & his rationibus multa instrā machinamētaq; sint in quæ rerum similachra recentē tur, vna tñ vis arbitra est quę de omnibus sciscat, pronuntiet, iudicet Hæc illa vis ē, qua nos visu videre, & auditu audire sentimus, eadem.n potentia percipiactiones sensuum necesse est, qua dīias actionum percipimus. Nō ergo verum est qđ paulo ante visi sumus probare quum diximus, visu nos sentire hoc ꝙ cernamus, & auditu ꝙ audiamus, hoc suum est sensus cōis ingenium, munusq;, cui noti am omnium sensibilium natura mandabit. Vbi quid clarius?

Ittius sententiæ ēt quam sequitur Themist. est Commen. 2. de aīa c. 144. qui continuando intentionē Arist. d. ꝙ 13 Arist. illam qēnē moverit & solucrit supra in tex. com. 136 & interposuit quædam in medio, rerum reuertitur supra eandē q & probat ꝙ virtus illa sit vna. vt d. in tex. 145.

Ita ēt tenet Alber. in 2. de aīa tra. 3 cap. 7. in digressio. de virtutibus interioribus d n ꝙ sensus cōis vtiq; proprium est apprehendere operationes sensibiles.

Amplius Ari. in li. đ somno & vigilia expresse d. Quoniam aūt existit vnicuiq; sēsuu aliquid ꝓpriū, illđ vero aliquid Cōe, ꝓpriū quidē velut visui videre, auditui audire, & aliis ſm eūdē modū Est ār quę cā & cōis potent a q̄ sequi cōe, qa & qđ videt & qđ audit sentit. nū. n. visu videt quo iā videt & iudicat.

Vide ēt Themist. in lib de Sōno & vigil. ca. 6. Et Alexā. in 2. de Aīa in cap de sensu cōi. vbi d. Hoc āt sensu cōi, & videntes nos & audiētes, & singulis sensibus sentiētes sē timus, qui.n. videt, auditur audire sese & videte iam sentit, nāq; non alia ptāte q̄ sensu nos sentire percipimus, neque tñ nos videre videmus, neq, nos audire audimus, quū nec videre ipm, aut visio visibilis sit, neq; audire, aut auditio audibilis sit. Sed hoc primi & ꝓprij sensus qui cōis dī, opus & functio est. Silē in paraph. de aīa. ca de impulsu, & vi impulsoria. Item in ca. de intellectu in actu. Idem in tract. đ intellectu cap. 1.

Quid igitur clarius aut aptius ex mente Arist Themist. Alexandri. Alber. & Auerrois.

Arist. n. ibi in 2. de aīa expresse t. c. 148. & 149. d. sensum cōem ſm ꝙ quodammodo ē virtus vna & indiuisibilis exñs, ls ſ; aliū modū quo dammodo exñs diuisibilis iudicet de cōtrarijs. nā vt iudicat, est vna, vt recipit quodammodo est plēs. Vnde Comm. com. 149. d. & quasi opinatur ꝙ virtus primi sentientis mei⁹ est vt dicatur vna forma & multa instrīs copulatis cum ea q̄ ꝓtraseūt motus sensibilium, quo uiq; copulēt cū ea, q̄ dicere ipsam vnam esse subiecto, & multa ſm formas quæ describuntur in ea. Illud.n. esse est quo ius ſm ꝙ est iudicans, istud autem secundum ꝙ est recipiens.

Amplius Arist. ꝓtra antiquos 4. Met. t. c. 15 expresse d. Non.n. sensus suimet est, sed aliquid alterum præter sensum, quod prius esse sensu necesse est. Mouens enim moto

prius

prius est natura, & vtiq; si hęc adinuicem dicãtur nihil min⁹ Quę locum exponẽs Alex. iquit Potiq; ex eorũ opinione hoc sequi docuit, vȝ ꝙ si sublat⁹ fuerit sensus auferũ tur sensibilia, ꝓtin⁹ addit verũ esse sensationes acciẽesq; sensuum nõ fore. si sensus non fuerint at non item subiecta non fore in quib⁹ sẽ suũ actiones efficiunt. Falsum est .n. dictu sublatis sensibus subiecta tolli, a quibus affectiones in sensibus gignunt Si n sensus. non sui sensus & perceptio est. sed extraneæ semp cuiuspiã rei certę, quod sensationem & sensus affectionem efficit id, vt prius sit q̃ sensus p rcipiẽs ipsam necesse est. Nec valet si dicas ꝙ hoc est verum respectu primarij obiecti sed non respectu secundarij, nam Alexã. d ꝙ sensus semper ẽ externę cuiuspiã rei, alioquin oporteret dicere sensum cognoscere seipsum, post cognitionẽ aliorũ, sicut est de intellu mãi q nõ cognoscit se nisi post aliorũ cognitionẽ 3. de aĩa t.c. 8 qđ dicere ẽ ingmẽto sisse. Et btus Tho. ibi ẽt in expõne tex. 25 expresse d. ꝙ visus non videt se sed colorem. Vide in comm. 49 12 Meta. in fine & cogita Vide in physicis disputationib⁹ contra Algazelem disp 2 in sol. 6. dubij. Et in lib. de cõiunctione intellectus abstracti cũ hoĩe expresse d. ꝙ formæ apprehendentes, materiales. s. virtutes sensitiuæ, nõ apprehendunt seipsas neq; finẽ suæ dispositionis.

Ioãnes etiam Gram. in ꝓtiorio 1. de aĩa vbi spãlt probat intellam non esse corpus, ondit quia nullũ corpus nec virtus in corpore est cõ uersiuũ supra se, nec cognoscit se. vnde neque visus cognoscit, se neque auditus.

Sed quid cãæ fuit ꝙ iste vir deceptus est; fuit illd qđ asserit Cõmẽta. 4. Ph. c 95. vbi Arist. reprehẽdit illos qui asserebãt ips esse motum vbi Commen. inquit, ꝙ multotiẽs existimatur ꝙ illud qđ sequitur ẽ fit ipsa res. ita in casu nro, quia cũ nos oculo videmus aliquam rem, quia coniungit virtus superior. vȝ sensus cõis qui est apprehendẽs oculi visionem, & quia per sensum cõem oculo applicatum discernimus & percipimus nos videre, credimus istud iudiciũ fieri in nobis per oculũ, cũ reuera sit sensus cõis. nã qñ aliqua opatio attribuit duobus, quorum alterum cõcurrit vt organũ, alterũ vero vt agẽs principale, illa opatio simpl'r attribuitur agenti principali & nõ instro: vt colligit ex 2. de aĩa te. c 41. contra antiquos qui motum augmẽti attribuebãt igni. Aristot. aũt vult ꝙ augmentatio sit ab aĩa, & non ab igne, quia ignis cõcurrit vt instrm & vt cõcausa. Immo 2. de Gña. t c. 55 motio ignis ẽ deterior q̃ motio organi, cuius cãm vide ab Au. ibi.

Ad propositum igit, nñ sentimus nos sentire, & percipim⁹ nos videre, sed hoc nõ est per virtutẽ ꝓpriam cui ẽ talis actus. Vñ nõ ꝑcipimus nos videre ꝑ virtutẽ visiuam oculi, sed per virtutem superiorem illa virtute, puta ꝑ sensum cõem. Et bene percipim⁹ nos ponere differentiam inter sensibilia propria diuersorum sensuum. qd est opus sensus communis sed sensus communis nõ est qui percipiat se illũ actũ excernere, sed est virtus supior & spũalior. i homine. n. est cogi a

tiua: & ī brutis est existimatiua. Si aūt inter sensitiuas istæ sunt supmæ, dicemus hoīem actū cogitandi percipere, aut p intellectum qui est virt⁹ abstracta, aut si hoc cōpetit cogitatiuę hoīs est, ex spāli quodam priuilegio ex quo est multū vicina intellectui, & aliquid ex ꝓprietatib⁹ intellectus participat. Pro hoc aūt facit authoritas Simpl. in 2. de aīa in expōne tex. 136. vbi auctoritate lāblici d. ꝙ sensitiua æquoce dī de sensitiua bruti & sensitiua nīa. vbi d. ꝙ sentire se sentire ē humanæ vitæ, q̄ rōnalis est ꝓpriū, & soli hoī cōpetit. nā rōnalis vitæ opus est supra seipsum cōuerti. Et rō quia virtus organica & corporalis nō pōt cōuerti supra seipsam talis est. nā oē corp⁹ & virtus in corpore est diuisibilis, & h3 partes extra partes, loco & subiecto distinctas. conuersio aūt alicuius in seipsum in indiuisibili cōsistit, corpus aūt & virtus in corpore in indiuisibili cōsistere non pōt. Oē. n. corp⁹ est diuisibile in infinitum. Et iō solius virtutis immālis ē ꝓpriū supra seipsam conuerti. Tenet aūt Simp. sensitiuas virtutes esse potētias aīę rōnalis, sicut & intellectus, & iō tenet illud esse propriū sensitiuæ hominis. l3 Commen. illud nō teneat.

In cōsimili tn h3 Di. Tho. in 2. de aīa lect. 13. in expōne t. 65. vbi inquit. ꝙ differenter se h3 cogitatiua hoīs ab æstimatiua bruti. Nā cogitatiua apprehēdit indiuiduū vt exns sub nā cōi: qđ contingit ei inquātum vnitur intellectiuæ, in eodē suppositō: vt cognoscit hūc hominem prout est hic hō. Æstimatiua aūt bruti nō apprehendit aliquod indiuiduum fm ꝙ est sub natura cōmuni: sed solum fm ꝙ est terminus, aut principiū alicui⁹ actionis, aut passionis: sicut ouis cognoscit hunc agnū, non inquātum est agnus: sed inquantum est lactabilis, & hanc herbam inquantum est eius cibus. ita ēt dico ꝙ l3 in brutis virt⁹ supior apprehendat actū inferioris virtutis, quia sunt differentes in perfectione & gradu altiori, vna sit respectu alterius. vbi tn deuentum est ad actum supremæ virtutis, qualis est actus æstimatiuæ aut memoratiuæ: dico ꝙ bruta non pnt illū actū apprehendere: quia neq; per inferiorem virtutem hoc fieri pōt, vt clarū ē, neq; per virtutem illam cuius ponitur actus, cū sit organica. nulla. n. virtus organica conuersiua est supra suum actum, quia si esset conuersiua supra actū suū, esset ēt conuersiua supra suam essentiā, & ita ī virtute sensitiua eēt mot⁹, & actio circularis. qđ Arist. expresse negat cōtra Thimæum. Them. ēt in lib. 1. de memoria & reminiscentia ca. 5 ponēs dr̄iam inter memoriam hominis & brutorū, ponit duas dr̄ias quia bruta hoc solū cognoscunt pns & præteritū tps, in quibus est memoria, non futurum vt homo. secūda dr̄ia est, qa homo percipit se recordari, qđ tn brutis est negatum. Ecce igitur ꝙ cum memoria sit altior virtus, & spiritualior, vt d. Commen. 3. de aīa commen. 6. & tn nō pcipit actū suū in brutis.

Non possum aūt non mirari de Di. Tho. in loco prȩallegato. nam t3 sensum non posse apprehendere suam essentiam. Cuius rōnem (vt inquit) Auicenna talem adduxit, quia sensus nihil cognoscit nisi per

Instat aduersus D. Tho.

ſi p organū corporale. non eſt aūt poſſe vt organū corporale mediū cadat inter potētiam ſenſitiuam, & ſeipſam. Sed ſi hoc eſt, qūo ſenſus cognoſcit ſuum actum? ſi n. p te organum non eſt neceſſariū potentiæ ſentienti ad percipiendum actum ſuum, videbitur igitur ſeq actum ſenſitiuæ virtutis eſſe magis abſtractum a mā, q̄ ſit eſſentia ipſius virtutis: ita ꝙ accūtia erunt magis abſtracta q̄ eſſentia, qđ vī abſurdum. Confirmatur, quia actus ille magis dependet a potentia iudicante actum & eliciente, q̄ ab obiecto igitur ſi actus ſine organo poteſt cognoſci vt dependet ab obiecto, multo magis, vt dependet a potentia.

Et confirmatur melius, qa actus iſte virtutis ſenſitiuæ eſt organic⁹, & dependet a corpore vt ab obiecto, & vt a ſubiecto. ſi igī anima & potentia ſenſitiua non eſt conuerſiua ſupra ſe, quia eſt virtus alligata organo: non ēt erit conuerſiua ſupra ſuum actum. nam ſi inter actum & potentiam non mediat organum: igitur cum deuentum eſt ad actum, quid prohibet quin poſſit progreſſus ab actu fieri ad potētiam? non video. Implicat igī manifeſte ſenſum poſſe cōuerti ſupra actum ſuum, & non poſſe conuerti ſupra ſeipm: Niſi poneret actū illū eſſe abſtractū ab organo, ſicut eſt de actu intellꝰ: & potentiam eſſe organicam, quod nullus ſani capitis adhuc ſomniare potuit. Si .n organū eſt neceſſarium pp primarium obiectum & non pp ſecūdariū, cuius eſt actus p vos, ſequit ergo iſtum actum non eſſe organicum, & ita nō erit ſentire actus coniuncti, ſed actus aīæ tm̄. Cuius oppoſitū d. Philoſophus t. de aīa t.c. 14. vbi d. Vī aūt & aīæ paſſiones oēs cū corpore eſſe, ira, māſuetudo, timor, miſericordia, confidētia: adhuc aūt & amare, & odire, ſi mul enim ijs patitur aliquid corpus. vnde contra antiquos ibi. tex. cōm. 64. Dicere autem iraſci animam, ſimile eſt, & ſi aliquis dicat eam texere aut ædificare.

Præterea Si potentia ſenſitiua pcipit actum ſuū: quare non percipit ſuū organum? Vñ Aui. d. in 6. naturalium in fine, ꝙ imaginatiua nō imaginatur ſuum organum: & ita ēt non imaginatur ſuam imaginationem. Sicut. n. viſio non eſt viſibilis, ſic nec imaginatio eſt imaginabilis. Illa. n. rōne Alex. probat 2. de anima p ſenſum cōem ſentire nos videre, & nos audire, quia non videmus ip̄m videre, quia viſio non eſt viſibilis. Amplius eſſentia aīæ potentia & actus ita ſe hnt ſm iſtam viā, ꝙ potētia mediat inter eſſentiam & actum. quia tenet D. Tho. potētias aīæ realr diſtīgui ab eſſentia animæ. Si igitur potentia ſenſitiua q̄ eſt organica pōt cognoſcere actum ſuum: quare non pōt eſſentiā aīæ cognoſcere? Dices quia inter potētiam, & eſſentiam non cadit medium organū corporeum, qa ſenſus quicquid cognoſcit, cognoſcit p organū corpale: mō ſtāte eadē cā ſequit eadē ꝓclo, quia neq; cognoſcit ſuum actum.

Vñ Albertꝰ cognomēto magnus in 3. de aīa. ca. 14. in trac. 1. expreſſe tenet, ꝙ nulla virtus organica apprehendit ſe vel inſtrumentum ſuum. quin imaginatio nec ſe, nec inſtrumētum ſuum imaginatur;

& sic ē de oīb aliis organicis. vnde si visus cognosceret suum videre, deberet etiā cognoscere oculū quo fit visio, & cognoscere seipsum, vt deduximus.

Verumtñ ipse ēt Di. Tho. in 1. de aīa, vt prætactum est: in expōne tex. 65. expresse d. ꝙ sensu cōi percipimus nos videre, quod nō possunt facere sensus particulares. Idē etiam tenet in comm. super lib. de Somno & vigil.

Tādē cōtra illos qui tenēt visum sentire suum videre, q̄rēdū est cur non sēriat pariformiter sua organa? cur non spēs quib. fit visio? vñ Arist. istā q̄onem terminauit in 2. de aīa, & p̄cipue fm Them. & Alexan. in 1 c. 17. huius rō ē quia sentire cōsistit in quodā moueri: nullus aūt motus a iunctis innexisq. prouenit, nam talia organa sēsitiua, licet uim sentiēdi cōtineāt, non tñ ipsa seipsa mouēt, sed sensibilia. sensibilia aūt nō mouēt nec impellunt, nisi remotiscula sint. Vñ sensibile positum supra organum sentiendi pō cāt sensationem, vnde a iunctis & innexis nulli ictus eueniunt: quia iam ipti se ferirēt sensus, qd fieri posse reclamat rō: etenim neq; marculus per se excudendo ē, neq; sera secādo, neq; terebra in forando: sed excussor & faber adhibendi extrinsecus sunt quorū opa atq; vi & entia illa cōsiltant, excussio, inforatio sectio. Themist ibid. Mō actus videndi ē īmediate connūctus potētiæ per vos, quia nō indiget organo, ergo nō mouet potentiā pp eādē rōnē, quia potētia sensitiua ad hoc vt exeat in actū sentiēdi, oportet vt moueatur, & forma existens in subiecto non mouet subiectum nec alterat ipsum.

Arist. cōsuetudo est inducere sermones sufficientes, aut post demonstratiuos, aut in locis in quib. non potest habere sermones demonstratiuos primo de anima commēto 65.

Arist. nō opinat ꝙ aīa faciat actiones diuersas p virtutes diuersas, & vnica membra tm̄, neq; per vnicas virtutes & mēbra diuersa tm̄. neq; ēt p virtutes diuersas & mēbra diuersa tm̄. Sed opinat ꝙ faciat p virtutes diuersas & mēbra vnica, s. ptī cipalia, & mēbra diuersa 1. de aīa. c. 89. & 92. Vide lucidissimum Themist. in 1. de aīa in cap. 3. in expōne tex. 7. Et eundem ibid. ca 35. vbi ponit dīam inter opinionem Plato. & Arist. quorū alter diuisit aīam per partes, alter vero per potentias, magna enim est dīa inter potentiam & partem.

Arist. tenuit ꝙ nō est habitatio sub æquinoctiali, pp dominium caliditatis 2. Metheo. cap. 2.

Aristo. fuit regula in natura & exemplar quod natura īuenit ad demōstrandum vltimam perfectionem humanam in materijs 3. de aīa cōmen. 14. Cōsimile: vt habes supra in prologo 1. Ph. & 1. de Gñat. cō. 38. & 3 Metheo. cap. de iride. Auer. insuper in 1. de Gñat. aīalium ī digressio. contra Galenum. ita scribit, de Arist. laudemus Deum, qui seperauit hunc virum ab aliis in perfectione, appropriauitq; ei vltimam dignitatem humanam, quā non omnis homo pōt in quacuq; ætate attingere.

Aristo. narrauit ꝙ quidā passus fuit debilitatem visus, & videbat ante ipsum suam imaginem seu figurā

in

in aere. nam aer fuit sicut speculū respectu uisus eius. 3 Methe. ca. 1.

Arist. in scīa diuina adducit multa q̄ fuerūt declarata ī scīa naturali pp tres cās, prīo ad rememorationē. hæc cā tāgit. 1 Met. c. 15. 2do quia vtraq; scīa considerat de principijs substātiæ sensibilis inquantū sensibilis est, sed diuinꝰ de prīcipijs substātię quatenꝰ substātia: & īquātū ens, istā ēt cām tāgit Cōmē in eodē loco, & in cō. 18. & 7. Met. te. 9. & 39. & 12. Met. 1. 5. 6. & 29. cō. Et in 8. Meta. cō. 4. & 4. Met. cō. 1. & 6. Met. te. cō. 1. Et 2. Phy. cō. 4. & 21. Tertia cā, quia licet ędem demōnes adducant in naturali Philosophia & ī scīa diuina: tn vltiori modo in scientia diuina adducuntur. Vide pro hoc 2. Meta. com. 6.

Arist. opinabatur q̄ intellecta rerū notificāt substātias rerū, & nō sūt substantię earū. 1. Meta. com. 45.

Arist innuit se cōprehendere veritatē simplī; aut in maiori pte, fm q̄ est posse ī humana natura. 2. Met. cō. 1. Idem. 3. de ani. cō. 24. & alibi.

Arist. ī Meta. dū adducit demōnes scię naturalis, tn inducit eas vltius. qm̄ quanto demōs fuerit vltior, tāto magis erit ꝓpria illi scię. Et Aristo. obtenuat se in hac intēnōe. ſ ī inducēdo demōnes vtēs, alio mō q̄ in scīa naturali. Et hęc ē cā reiterationis earū demōnū in scīa diuina. 2. Meta. cō. 6. Cōtra fatuos qui dicūt Arist. fuisse malū Metaphy. quia utit eis dē tōnibus, quibꝰ vsus fuit in scīa naturali. Itti n non animaduertūt q̄ vltiori & altiori modo inducūtur ibi q̄ in naturalibus.

Arist. consuetudo fuit in oībus scientijs in qōnibus difficilibus inducere sermones disputatiuos, q̄ affirmāt & destruunt idē. nullus. n. scit quātū sint difficiles, nisi sciat illas p sermones disputatiuos. 3. Meta. cō. 1. Idem. 4. Physi. com. 3. & 51.

Arist. mos est inducere res famosas post demōstrationes. 4. Ph. c. 133.

Arist. sermo in 3. Met. est fm probabilitatē hominū. 3. Meta. com. 11.

Arist. in. 5. Met. nō intēdit loqui de speciebus q̄titatis, & qualitatis fm q̄ sunt p̄dicamēta: sed solū modo intendit numerare intentiones quas significāt hæ dictiones quantitas & qualitas. Snīa Auer. 5. Met. cō. 19.

Arist. morꝰ fuit ad ponendū motorē separatū in virtutū intelligētiū factione, qa virtutes intellectuales apud ipsum sunt non mixtæ cū materia. Vnde necesse est vt illud qđ nō est mixtū cū materia fiat à non mixto cū materia quoquomodo, quēadmodū necesse ē vt oē mixtū cum materia generet à mixto cum materia. 7. Met. cō. 31. Ex quo patet fm mētem Auer. ītelligētias dependere à prima ēt in gne causæ efficiētis quoquo mō, cōtra Greg. & so de Baccone in 2. sententiarū. d. sp. 1. q. 1. qui violēter glosant p̄sentē authoritatē. Dicunt. n. q̄ per virtutes intellectuales intellexit intellectionē: pp quā Arist. coactus fuit in 3 de Ani. ponere intellectū agētē. Sed tūc impropria ēet Auer. oro ac sermo sumere habitū p ipsam potētiā, & actū fm p actū primū Virtutes. n. intellectuales sunt intelligētiæ ꝓprie loquēdo, nō ītellectiones, sed tales sunt habitꝰ talīū vtutū, aut signant p modū habitꝰ

Arist. snīa (vt dicit Alex.) ē minoris ambiguitatis oīum snīarū: & magis coueniēs vt sit vera. 12. Met. c. 18. in. 2. colī. Idem 2. Cœ. com. 1.

Arist.

Tabula Zimarę

Arist. opinio de Gener. qũo flat requiraț. 12. Met. cõ. 18. iuxta dimidiũ cõm. ibi. Tertia aũt opĩo Aris.

Arist. concedit ꝙ mundus est vnus & ab vno procedit, & ꝙ vnum est cã vnitatis quodãmodo, & plurali tatis causa alio mõ. Ex lib. destr. dispu. 3. in solu. 12. dub. in fine.

Aris. opinio est summa veritas, pro ut suus intellectus fuit, finis humani intellectus, quare ꝑclare de Ari. dr̃ ꝙ ipse creatus fuit & datus nobis diuina prouisione, vt nõ ignoremus possibilia sciendi. Ex lib. de strū. dispu. 3. in solu. 13. du.

Arist. consueuit in omnibus suis libris adducere rõnes suorũ aduersariorum. & vide causam ex lib. destru. dispu. 3. in solu. 18. dubij.

Arist. fuit princeps quo perficiũtur oẽs sapientes post eum, licet differant in intelligendo verba eius: & in eo ꝙ sequitur ex eis. Ex libello de ꝓtinuatione intellectus abstracti cũ homine. Idem 3. de anima. 14. & alibi sæpe.

Arist. vtitur via composita ex diuisione & ex sensus conuenientia in enumerãdis subiectis scĩæ de aĩalibus, comm. in 1. de partibus.

Arist. in libris nouem de natura anialiũ ꝓcessit ex fide sensus, & ex ijs quæ reuelata sibi fuerũt, ꝑ indubitatam reuelationẽ. Auer. ibidẽ. Et inde scis quare liber ille dr̃ liber de hĩstorijs animalium.

Arist. demr̃ones suapte sunt ex propõnibus naturalibus primis & vlĩbus & essentialibus, & ꝓprietas talium demr̃onũ est vt nullus ex qn que sensibus eis contradicat. Comenta. in 2. de partibus animaliũ ꝓtra Gal. in c. de cerebro. Vide de istis demr̃onibus ẽt. 8. Ph. 3. cę. 22.

Arist opinatus est principium sanguinis & venarũ esse cor: ꝓp duas rationes, quas requirein 3. de partibus animalium. cap. de corde.

Arist. in libris de partibus aĩalium. vĺia iuuamẽta ꝓsequutus ẽ ꝑ sumas, sed restat multa particularia iuuamẽta prosequi, q̃ Gal. solũ de hoĩe ꝓsequutus est. ꝓmittens idẽ de omni genere animaliũ se factu rum. Ex Auer. super cõm. li. 4. de partibus animalium. in fine libri.

Arist. d. ꝙ in terra Latinorum sunt duo flumina, ex quorũ vno oues bibentes generant masculos, & ex alio fœminas. 3. de Animal. cap. 3.

Arist. philosophiæ pr̃, non studuit in maiori parte librorum suorũ facere diuisiones in vnaquaq; re, qa illæ non inducunț ab authoribus nisi ꝓp debilitatẽ discretiuæ scholariũ. Ex snĩa Auer. Colli. cap. 1.

Arist. non debet tribui in defectũ si eius tpe non fuit cognitum aliud iuuamentũ diaphragmatis, nisi vt distinguat mẽbra supiora ab inferioribus. nam eius tpe ais anothomiæ non erat cõpleta sicut fuit tpe Gal. qui posuit ꝙ prima operatio istius membri est ꝓp modũ anhelitus. 2. Colli. c. 19. de iuua. mẽbro. motus anhelit°. Idẽ. 2. de aĩa. 123.

Aristotelicus mos est generũ loco vti vocabulis spẽc. Them. snĩa in 4. Phy. in 1. c. 45. vbi. d. ꝑ accns ibi summi gñalius q̃ s. vt est ꝓ aliud.

Arist. in 1. de aĩa potius cã discernẽdi disputãdiq; diligẽtia, q̃ cũ snĩa aut fiducia decernendi dissenit. Them. 1. de aĩa. c. 26. & ẽ in expo. te. 66. Ex hoc patet solo ad Achillẽ Petr. Põpon. q ꝓp rõnẽ Arist. in 1. de aĩa. t. c. 11. tenuit aĩam intellectiuã fm Arist. esse mortalẽ. & nõ aĩa duertit

Solo ad Achillẽ Pe. Põpo natũ.

aīaduertit ꝙ Arist. ibi ꝓponit qōnes difficiles circa animę ſubſtantiā, & circa accidētia eius, & eſt ſermo eius in diſputatione. Nam locus decernendi eſt in 3. de aīa, vt omnes expoſitores fatentur.

Arist. mediā quandā rōnē ſequutus, fructices animata non aīalia nuncupauit, q̄ Plato cōfunderet. Stoici vero neq; aīata neq; aīalia faterent. Them. 2. de aīa. ca 8. in fine.

Aristo. in more eſt ſubſtātiæ & ſubiecto accn̄tis appellationē aſciſcere. Them. in 2. de aīa. ca. 21. in expōne te. 65. Vbi Arist loquēs de sēſibili p accn̄s dat exēplū de Diarij filio. D n. ꝙ accidit albo hoc ꝙ sē tiē. Et ꝓbat hoc ēt p illud Arist. in p̄dicamētis. in ca. de aliquid. vbi īqt. Circūſcriptis ſemotiſq; reliqs rebus q̄ accidūt dn̄o. i. circūſcripto ſemotoq; hoīe, & cęter. d̄ gn̄e hoc.

Aristo. in multis libris aliud doctrinę principiū fecit à prīcipio qđ eſt principiū in rei veritate Aue. ſnīa. 5. Meta. cō. c. Et eſt de mēte Philoſo. ibi. d. n. ꝙ īter alias acceptiones principij principiū q̄nq; ſumitur ꝓ principio rei, ſed a quo qs facillime addiſcet. Et p hoc frater mi, p̄n̄t conciliari tot alterationes & rixę inter Arabes, Latinos, & antiquos expoſitores de ordine librorū in ſcientia naturali, ſicut declaraui late in Theorematibus.

Arithmeticus & geometra ī enumerandis ſuis ſubiectis vtunt̄ via diuiſiōis, ſed aſtronom⁹ enumerat ea ex ſenſu. Ex cō. ſup 1. de partibus aīaliū. Sed naturali, ſcię diuiſio nō ſemp ſufficit de p ſe, cā autē quare mathematicis ſufficiat ī hoc diuiſio, & nāli ſcię nō deſeruiat, eſt, qa ibi eadē ſunt nāę nota & nobis, in naturalibus ſecus eſt. Cōmē. ibid.

Ars medicinæ & aliæ artes p ſe ſunt paratæ vt agāt ī alia a ſubto ī quo ſunt. 2. Ph. cō. 3. & 1. & 5. Ph. c. 2.

Artes ſunt duobus modis, aut ars cuius principiū extrinſecū eſt neceſſario, vt ędificatoria, aut ars ī qua p accns p̄t cōtingere ꝙ principiū ſit ītrīſecū, vt medicina 2. Ph. c. 3.

Artiū q̄dā faciūt formas, & q̄dā p̄parant materiā. 2. Ph. te. cō. 24 & 25

Artes principātes ſunt duobus modis. s̄ & 1. Ethic. cap. 1.

Artes ſunt tribus modis aut operās ſimpl̄, aut vtens ſimpl̄r, aut operans quodammodo & vtens quodammodo. 2. Phy. com. 25.

Ars aliqua perficit quę natura non poteſt operari: aliqua vero imitatur. 2. Phy. tex & com. 78. & 77.

Ars agit extra & natura intra. 2. Ph. cō. 86 3. de aīa. 18. 12. Meta. 13.

Artes quędam vtuntur cogitatione, quædam non. 2. Phy. com. 86.

Ars eſt inducēs ad cognitionem cōuenientiæ & diuerſitatis in ſpeciebus, cum non fuerint manifeſtę p ſe: ſm regulas datas in 7. Topico. de eodē & diuerſo. 7. Phy cō. 31.

Artes mechanicæ, & ſcīæ volūtarię, oēs vtunt̄ motu, & cū mot⁹ deſtruitur deſtruunt̄ oīa illa. 8. Ph. t. c. 22.

Artes ſpeculatiuę dicunt̄ veræ, quia conſiderans in eis vadit a determinatis rebus ad res determinatas, & per media; terminata. 1. Phy. com. 1. Et ita Alex. expoſuit locū illum. Aduerte tn̄ ꝙ etiam ſcīæ ſpeculatiuę appellant̄ veritates, vt patet 1. de Ani. tex. cō. 2. quia a fine vnūquodq; denominare ſas eſt, vt patet. 2. de Ani. tex. com. 49. Finis autem ſcīarū ſpeculatiuarum eſt veritas, & actiuarū op⁹. 2. Met. t. c. 5.

Artium.

Artiū ſpecularinarū, aut ſuarū partiū ſunt q̄dā conſiderantes de rebꝰ ſimplicibus carēnibus principijs. Et hæc eſt diſpō ſcīę cōſiderantis de principijs cuiuſlibet entis. 1. Phy. cō. 1. Vbi aduerte q̄ iſta ē ſcīa diuina. Ipſa, n. eſt q̄ cōſiderat altiſſimas cās oīum entiū inquātū entia ſunt, vt patet ex prohemio Meta. Et 4. Met. t c. primi nā in vna ſui parte cōſiderat de principijs entiū ſenſibiliū, inquātū entia ſunt & in quantū ſubſtātię ſunt, in alia verò de principijs entiū ſempiternorū, vt teſtat Aue. 12. Met. c. 1. t. 29 Ex hoc loco aliqui accipiunt entia æterna nō habere cām efficientē, quia Auer. exponit hic p principiū, cām agentem & mouentem. Vide in contradictionibus.

Artes nō differūt ab inuicem niſi aliquo iſtorū modorū, aut cōſummatiōe demōnis, aut nobilitate ſubiecti, aut vtroque, 1. de aīa com. 1

Ars imponit formā in tota materia, abſque eo q̄ in materia ſit aliquid exiſtēs de intentione formę anteq̄ artificiū fecerit cā 3. de aīa, cō 18. Idē 6. Ethi. ca. 5. & 7. Meta. c. 29. & 12. Met. 13. & 2. Ph. t. 1. & 84. cō.

Artes operatiuæ exiſtimatū ē q̄ p̄ſt acquiri in ſomno ſed de ſcientijs ſpeculatiuis remotum eſt, in commento libri de diuinatione.

Ars imitatur naturam inquantum poteſt, 1. Metheo. tex. com. 28

Ars fit cum ex multis experimentalibus cōceptiōibꝰ vna fit vſis, velut de ſi:ibus acceptio. Ex. phe. Meta.

Ars eſt vniuerſalium cognitio, experientia vero ſingularium. ſ.

Arte ſcire & intelligere, magis q̄ experimento arbitramur. ſ.

Artibus pluribus reperti, alij quidem ad neceſſaria, alijs vero ad introductionem: tales illis arbitrādum eſt ſapientiores eſſe, pp id q̄d ſcīętiæ eorum ad vſum nō ſunt. ſ.

Ars quælibet cōſiderat de cauſis ſui ſubiecti. 1. Meta. cō. 47. vide quō i 2 Ph. 2 & 26 & 12. Meta 5

Ars nō deliberat. 2. Ph. te. c. 26 Nota q̄ habet veritatē vt in plurib⁹: ſed fallit in artibus vtentibus conjectura, vt nautica, & medicina. & ita gloſa: græci & Auer. ī cō vt p ſ.

Arte & natura cōtrārię hñt materiā & agens 7. Meta. tex. com. 22

Arte confecta, q̄dā eadē à natura ēt fieri p̄nt, q̄dā vero ſolū à pte 7. Meta. te. cō. 29. Et ibi redditur cauſa.

Artes quædam adiuuāt ſeinuicem ſupra, & in principio libri Ethico.

Artiū, quædā materiā exornāt, quædā vero defectū & inualentiā corrigunt, materiā exornant excuſſores ſignifici ſellulatri: inualētiam corrigit medicina & agricultura. Themiſt. 1 de anima. 16

Ars eſt ſpecies 7. Meta. t. cō. 30. vbi vt bene deducit Cōmē. in cō. ita ē dria ītel gñata à natura & genera ta ab arte, quia in generatione rerum naturaliū totū cōgregatū ex materia & forma eſt q̄d generat & q̄d generatur: ſed in generatis ab arte totū nō generat à toto. Artifi cū. n. nō eſt niſi forma tm̄ genera ti & nō congregatū ex materia & forma. Vide. 2. Ph. 13. & 3. de aīa. 18. Et in 2. de aīa. 8. & 8. Meta. 12

Artiū quarundā actio cōponitur ex natura & arte, quarūdā vero artiū a ſola arte ē 7. Meta te. c. 29. & 30.

Artes oēs & factiuæ ſcīæ, & potētiæ ſunt. 9 Met. 3e. c 3. Et rō eſt (vt ibi dr) quia ſunt principia permutabilia in alio inquantum aliud.

Artes

Artes operatiuæ quędã acquirũt̃ p cõsuetudinẽ, & q̃dã p tõnẽ, & q̃dã p tõnẽ & assuefactionẽ. 9 Met. c 1

Ars nihil agit in corpore nisi in extremitatibus tm̃: natura vero in ipso corpore toto. 12. Metaph. cõ. 18 authoritate Themistij. & est in prima parte digressio.

Ars medicinalis est aliqualiter sanitas 12. Met. tex. com. 24

Artes multæ (vt multi opinati sunt hominũ) nõ acquirũtur ex humanis cõprehensionibus: imo dicũt aliqui ꝙ traduntur à demonibus, alii qui vero ꝙ traduntur ab angelis. s. p̃ phetis. & nõ dixit q̃dã sapiẽtũ ꝙ hę artes sũt maximũ testõniũ p̃phetię. Ex li destr. disp 3 in fol. 18. du.

Ars q̃libet contemplatiua duos hẽt habitus seu modos notitię, vnus ẽ rerũ inquisitarũ in illa arte, alter verò est canonum & semitę proprię fm quã speculat artifex. si quid verũ aut falsum dictũ est. Ex cõmento super primo de partibus aãliũ. Et habetur in principio ab Arist.

Ars extra opus suum & lucerna extra domus incendit̃ũ. 1. de Genera. animaliũ. c. 18. iuxta dimidium.

Artes practicæ inquantũ sunt artes tria cõtinẽt. primum est scire loca fuorũ subiectorũ. fm est scire finẽ q̃situm ad ducendũ ipsum in locis subiecti. tertiũ est scire instrumenta quib⁹ valeamus ducere finẽ illũ in locũ illius subiecti. 1. Colli. ca 1.

Artes oẽs q̃ super materiã dominãtur, aut ipsam sunt manifestantes, tribus sunt modis, aut erunt sustinentes absolute qui neq; materiã neq; formã faciunt, sed p̃cipiunt: aut efficientes absolute, qui nõ præcipiunt, sed faciunt formã in materia p̃parata, aut sunt medij vt sint efficientes in parte, & sustinentes in parte. 6. Colli. cap 1 Et habetur. 2 Physi. te cõ. 13 & 14.

Artes operatiuæ nonnullę materiã faciunt, sed artes speculatiuæ materiam cognoscunt. Them. 2. Phy. super tex. 24

Artes & scientiarũ genera sunt tria, vel. s. artes speculatiuæ, & sunt illæ quarum finis est scire tm̃, vel artes practicę, quarũ finis est p̃ opus: aut sunt artes auxiliantes iis, & dirigentes. & sunt. s. artes logicales. Auer sñia ẽ in paraphrasi suę Meta. tract. 1 ca 1 in principio. Et ex hoc scire potes, male sentire illos qui asserunt logicã cẽ vere scĩam, quorũ aliqui dixerunt ipsam esse speculatiuam, vt Scot. & Anto. Andreę, nõnulli vero practicã. sed sẽtẽtia Alexã. in topicis & 1 li. Priorũ, & sñia Auer. (vt vides) fuit logicã nõ cẽ ptẽ philosophiæ, neq; practicę, neq; speculatiuę. sed organum Et colligit ꝓbatis bñ ex 2. Topi. vt notauit ibi Alexã & ppea in 2. Meta. dr̃ sciẽdi modus. Cõsimilẽ sñiam habet Commenta. in. 2. Poster. in commento magno in principio.

Artes speculatiuę sunt vñs & particularis, vt dr̃ in li. Poste. & ars vñs est q̃ contẽplat de ente absolute, & de cõcomitãtibus ipsum essentialibus: cuius ptes sunt tres. s. ars Topico. ars Elenchi. & scĩa diuina s̃. Et habetur. 4. Metaph. te. cõ. 5.

Ars particularis est q̃ de ente quoquo mõ speculatur. & diuidit in duo, ĩ naturalẽ, q̃ de ente transmutabili considerat, & in mathematicã, quæ de quantitate denudata à materia contemplatur, supra.

Artes omnes actiuæ dicuntur potentię. Auer. in Paraph. Meta. tract. 1. cap.

cap. de potẽtia & actu. Et ſunt potẽtię actiuę, ita notat Ale. 11. Top.

Ars & nã, dũ errãt, non longe diuertũt à fine, neq; id qđ euenit diuerſum admodũ, aut alienũ eſt ab eo qđ propoſuerant. Them. 2 Ph 82.

Ars & natura intendunt actum & non potentiã. 9. Meta. te com. 16.

Artifex neceſſe eſt vt ponat ſubiectũ de quo conſiderat, & diuidat genera eiꝰ quaſi manifeſta ĩ eẽ. Artifex. n. nõ põt demſtare ſubiectũ ſuæ artis, neq; ſpẽs illiꝰ ſubiecti. 2. de aĩa. cõ. 27. Idẽ 7. Met. cõ. 1. & 12. Met. cõ. 5. & 1. Ph. c. vlt. & 2. Ph c. 22. Nota tñ ꝙ aliquibus ſciẽtijs ſufficit diuiſio in numerãdis ſubiectis: vt arithmeticæ & geometrię: q̃dã aũt talẽ numerũ venant ex ſenſu: vt aſtronomia: q̃dã ỹo neutra via ſibi ſufficit, ſicut ſcię de aĩalibus: Comm. in 1. de Partibus aĩalium.

Artifex demſtratiuus diſtinguit nomina æquiuoca in ſcĩa. 4. Ph. c. 24. Qũo ſit intelligendũ, vide 3. Meta. com. 1. & 5. Meta com. 1.

Artifex naturalis non ſolũ conſiderat corpa & magnitudĩes & paſſiones iſtorũ: verũetiã & q̃ ſunt extra iſta: vt vacuũ & ĩfinitũ. 1. Cœ. c. 1.

Artifex primo debet deſcribere genus de quo cõſiderat. 1. Cæ. cõ. 2.

Artifex qui poteſt ſe aſſimilare naturę ſm ſuum poſſe, eſt melior. Cõmenta. in lib. de Senſu & Senſato.

Artifices ſapientiores eſſe exptis opinamur. Ex prohemio Meta.

Artifex qlibet cum voluerit, nullo exiſtente impedimento agit ſuum actum. Iſta. n. eſt definitio cõis oĩ bꝰ actis ab artificio. 9. Meta. 1. c. 12.

Artifex artis in quãtũ eſt artifex alteriꝰ artis nõ põt cognoſcere principia recepta in illa arte, q̃uis ſciãt illa. Neſcit. n. ea niſi inquantũ eſt artifex alterius artis. Auer. 1. Colli. cap. 1. Idẽ. 2. Phy. 22. & 25. & 12. Metaph. com. 5 contra Auic.

Artificiales res non agunt in ſe niſi per accidens. 5. Phy. com. 2. idẽ. 2. Phyſi. com. 1. & tex. com. 3.

Artificialia nõ hñt vĩa extra aĩam: nullus. n. d hoc. 1. Meta. com. 4.

Artificiales res voluntate fiunt: ſed naturalia fiunt à natura. ex diſpu. 11. in ſolu. primi dubij. Et ex principio ſecundi Phyſi.

Artificialia & naturalia conueniũt in iſtis tribus, vȝ, ꝙ hñt materia, & ꝙ ſunt p aliqd, & ꝙ ſunt aliqd. 7. Met. cõ. 22. Idẽ. 3. de Aĩa te. c. 17.

Artificiale ĩdiuiduũ eſt vnũ p violẽtiã. 10. Met. c. 1. & 11. & elicit ex t.

Artificiatũ & voluntas idem ſunt in forma. 6. Meta. com. 1.

Arterię non dilatantur quia implentur ſicut vtres: ſed ecõtra, quia dilatantur ideo implẽtur ſicut folles. Gal. 6. de vtilita. particu. c. vlt.

Asinvm quid ſit vide in 8. de natura aĩalium. ca. 19. vbi dr eſſe ceu vermiculum effigie ſcorpiõis, magnitudine aranei.

Aſina, conceptus incõtinẽs eſt. genitũra. n. iectam emittit. quamobrẽ verberibus eius ſectantes cogũt ne id faciat. Ariſt. 2. de Gen. aĩaliũ ca. 6. idẽ 6. de natura aĩaliũ. ca. 23.

Aſinus eſt animal frigidum, ideo in locis frigidis gigni non poteſt. s̃.

Aſinus ſi ſuperuenerit equã quam equus inierit, puertet initũ, ob ſui ſeminis frigiditatem. Si vero equꝰ ſuperueniat aſinã quã aſinus inierit, non peruertet, initũ. Ariſt. 2. de Gener. animaliũ. cap. 6. & 3. de Generat. animalium cap. vlt. & 6. de natura animaliũ. Cap. 23.

Aſinus eſt aĩal maxime frigoris impatiens, quapp ſcytica, & pontica terra aſinis caret. 8. de natura animalium. cap. 25.

Aſperitas ſignãt ſiccitatem multam ĩ ſuperficie rei aſperæ. lenitas vero humiditatẽ in ſuperficie rei lenis. Et ideo lapides qui generantur in aq̃ ſicci ſunt & duri, & tñ sũt lenes.

Aſſata habent exteriora ſicciora interioribus: in elixatis eſt econtrario. 4. Metheo. tex. com. 28.

Aſſare magis opus eſt manu artifi. cum q̃ elixare. ſ.

Aſſub, & fulmina, deſcendũt p partem aeris humidam permixtam cum eis. 4. Cœli. com. 39.

Aſtra, ſi non viderentur à nobis, nõ minus exiſtimo ſorẽt ſempiternę ſubſtantiæ, poſt eas, quas nos videmus. 7. Metaph. te. com. 58.

Aſtra & ſol ſemper agunt, & nõ eſt timẽdũ ne q̃nq; ſtẽt. 9. Met c. 17.

Aſtrologus cõſiderat de figura ſolis & lunæ ſm q̃ mẽs abſtrahit eas à motu 2 Phyſ. com. 18. & idẽ habet Them. vide in concordantijs.

Aſtrologus de ordine & ſitu & qualitate motuum cœli vtplurimum dat quia: & naturalis propter qd 2. Cęli. commen. 57.

Aſtrologus & naturalis, licet eandẽ q̃nẽa priori & pcãm abſoluant, differenter tamen. 2. Cœ. com. 57.

Aſtrologi omnes diſſentiũt ab opinione tenente ſolem eſſe ſub mercurio & venere. 2. Cœ. com. 58.

Aſtronomi non dantur ad iudicandum res futuras, niſi quia exiſtimant ſcire ex corporibus cœleſtibus cauſas proprias generationis cuiuſlibet indiuidui modorũ ſpẽi. ĩ cõm. libri de diuinat. ſm quietẽ.

Aſtrologiæ ſubiecta licet ſint mota ſ. corpora cœleſtia: non tñ conſiderat de eis aſtrolog⁹ ſm q̃ ſunt mota: ſed conſiderat de figuris & ſitibus eorum ſm qualitatẽ motuũ, & ſm velocitatem & tarditatem: & conſiderat etiam quantitatẽ eorũ. naturalis vero conſiderat de natura eorum ſm q̃ ſunt mobilia: & declarat qualis modus motuũ eſt poſſibilis in eis, & qualis nõ. 1. Meta. cõm. 19. Vide ét. 12. Meta com. 44. & in 2. Phyſ. te c. 17. & 19. & 2. Cę. cõm 57. Vide de dria aſtrologi & Phyſici. Themi. & 2. Phy. ſuper tex. 18. & põdera bene verba eius.

Aſtronomi dñt q̃dam ſtellæ ſunt fortunatæ & quædã infortunatæ, & hoc non eſt polẽ, ſed tñ eſt poſſe ſcire de eis q̃ quædam ſunt meliores quibuſdam. hoc. n. inuenitur ĩ abſolutis à motu, nedum ĩ immobilibus. 9. Metaph. cõm. 19. & elicitur ex tex. in quo dr̃ q̃ in ſempiternis non eſt malum, neq; peccatum, neque corruptio.

Aſtronomi ponũt motũ cœli mẽſu rã oĩum motuũ, & iſte motus eſt motus cœli diurnus: tps. n. iſtius motus eſt minimũ omnium temporum 10. Metaph. tex. comm. 4.

Aſtrorum natura eſt ſempiterna. 12. Metaphy. tex. comm. 43.

Aſtrologia ſola mathematicarũ de ſubſtantia ſenſibili sẽpiterna theoriam facit: aliarum vero de nulla ſubſtantia, puta quæ circa numeros, & Geometria. 12. Metaph. te. comm. 44. Inde ſcire potes quantum deuiauerint qui poſuerũt ſubſtantiam corpoream eſſe ſubiectũ mathematicarũ: & qui materiam intelligibilẽ, à qua mathematicus nõ abſtrahit dixerũt eſſe ipsã ſubſtantiam, vt Scotus & Egidius Ro. Cõtra Scotũ. 6. ſue Me. q. j. & Egid. to. 2 Phyſ.

Aſtrologi

Aſtrologi omnes cõueniunt in hoc ꝙ motus orbium decliuium reuoluuntur in motu diurno, in circuitu ſup polis totius 12. Meta. c. 47

Attractio ī rebus nãlib⁹ eſt attrahere aliquid ad ſe: ſed in rebus volũtarijs eſt vtrũq; 3. Ph. cõ 10

Attractio in rei veritate eſt qñ attrahens ſimul mouetur cũ attracto: ſed attractio in qua attrahẽs quieſcit, & attractum mouetur, eſt attractio æquiuoce, ſupra.

Attractio conſimilis nõ operat niſi diuiſionẽ conſimilẽ, ex oĩbus partibus, non vt nõ ſit diuiſio oĩno: cũ potentia attrahentis ſit fortior potẽtia rei attractæ. cõtra Them. Commen 2. Cœl. 93

Attractio q̃dã fit prima qualitate, & quędã proprietate, & eſt dꝛia, quia illa q̃ attrahunt per primã qualitatem attrahunt qdlibet, ſed q̃ attrahunt proprietate, attrahunt determinatam rem: vt adamas ferrũ. 5. Colliget. cap. 18.

Attractio generaliter quocũq; modo fiat non fit niſi per calorem. ſ.

Attractio medicinarũ q̃ fit per calorem in eo ꝙ calor: eſt duobus modis, q̃dã. n. attrahũt per caloꝛẽ naturalẽ exiſtentẽ in ipſis: & q̃dã per calorem putredinalẽ, vt ſtercus colũborum, & fermentum. ibidẽ.

Attractio inquantũ eſt attractio, licet ſit appropriata calori, nõ tamẽ ꝓpea vt attrahat accidit vt attrahat ferrũ: ſ3 ꝓpea quia attrahit tali attractione ꝓpria & hoc accidit ꝓpp proportionẽ & cõueniẽtiã q̃ eſt inter ipſum & ferrũ. & hæc ꝓportio & cõueniẽtia nõ eſt niſi in mẽſuris mixtiõis elemẽtorũ ī eis, hoc ẽ in trahẽte & attracto. Et ꝓpea eſt poſſe inueniri ī vna re ꝓprietates ĩfinitas, & hoc eſt cõparãdo entibus quaſi infinitis. Et hæc operatio ẽ quaſi ſicut accidẽs in ipſis virtutibus elemẽtorũ, q̃ ſunt infuſę in re q̃ habet hãc proprietatẽ, & nõ inſunt ſubſtantialiter. Et ꝓpea ẽ impoſſe ſciri p arbitriũ mẽ ſuiã mixtiõis, ꝓp quã fit hęc operatio in ipſo ente, ſicut ſciunt operationes q̃ ꝓueniunt à materia q̃ nõ ſciũtur niſi p arbitriũ. Auer. 5. Coll. c. 21

Attractio humoris à medicina quæ ꝓpriũ humorẽ attrahit differt ab attractiõe ferri à magnete, qa calor propri⁹ quo medicina attrahit humorẽ nõ hẽt ipſa medicina ipſum in actu, ſed acquirit illũ à corpore indeterminata quãtitate, ſed adamas habet caloꝛẽ illũ in actu, qm̃ p ſuã formã ſpecificã attrahit magnetẽ. 5. Colli. ca. 21. vbi. reddi tur pulchra cã quare medicĩa purgatiua adaucta ī doſi euacuat aliũ humoꝛẽ ab humore ꝓprio, quia illa opatio debet ei p caloꝛẽ acquiſitũ à corpore vt ẽ ī tali quãtitate & proportiõe determinata & nõ alr.

Auctꝛ quælibet pars eſt aucta. 1. d. Generatione tex. com. 31.

Auctũ nõ dꝛ augeri in eo ꝙ eſt quãtũ, ſed in eo ꝙ eſt quantũ habens formam. 1. de Generat. com 38

Auditus eſt connaturalis aeri. 2. de Anima. tex. com. 82

Auditus eſt aeris, pupilla vero aquę oſſatus horum alterius eſt. 2. de Anima. tex. com. 130.

Auditus dupliciter eſt & ſonus etiã dupliciter. ſ. tex. com. 139

Auditus dat⁹ eſt animali quatenus aliquid ſibi ſignificetur, lingua autem quatenus ipſum aliquid ſignificet alteri 3. de Ani. tex. cõ. vltim.

Auditum nonnulla animalia in capite

pite hñt ex 2. de partib. com 10.

Auditus sensorium aeris esse fatemur. ibi. & 2. de Ani. 130.

Auditus attribuitur aeri, visus aq̃, & olfatus igni. 3. Coll. cap. 36.

Audimus tonitrua, solt visionē corruscationis: & videt hō ictū lotricis vltra aquā anteq̃ audiat sonū: q̃uis cā amborū sit eadem: & vide cām. 3. Coll. ca. 3°. & in 2. de Ani. in tract de sono & auditu.

Auditus phantasticus q̃o fiat. vide 3. Coll. cap. 17.

Auditus in columnis argumētū est cū aures insonāt tinniuntq;, vtpote vnde cōtet aeri congenito nāle vigorē & vtilitatē inesse. Them. 2. de Ani. ca. 28. & est te. com. 84.

Auēpace dixit, q̃ opīo eius est opīo oīum Peripatet. v3. q̃ continuatio cū intelligētijs est pōs: & q̃ ē forma & finis. 3. de Ani. cō. 14. & 36.

Auēpace opinatus ē q̃ diffinitio loci q̃ est data ab Ari. q̃ est cōtinens diuisum a re, intelligit de corporibus rectis ab extrinseco, & in rotūdis ab intrinseco. 4. Phy. c. 43.

Auerroes fatet se vidisse arietem abscisso capite ambulare huc, atq; illuc, multotiēs. 7. Ph. cōtra Gal. c 4

Aues & pisces aures nō hñt, sed meatus quosdā, & vide duas cās huius 2. de partib. ca. 12. Et ab Auer ibidem in cap. de olfatu, quia Aristo. vnam tm̃ expressit de duabus.

Aues pro labris & dentibus vtuntur rostro. 2 de partib cap. 16.

Aues quæ literas proferre maxime pñt, lingua sunt latiore q̃ cæterę 2. de partib. cap. vlt.

Aues omnes lingua ēt vtunt ad sui sensus mutuā interpretationē. ex 2. de partib. cap. vlt. Vide etiam. 9. de Histor. Animal. c. 10.

Aues q̃ habent vngues aduncas, habent rostrū aduncū, & quare. vide in c. 1. tertij de partib. aīalium.

Aues, & pisces, & serpentes, & insecta, & cortice tecta vesica carent. Vide cām. 3. de partib. c. 8.

Auibus rostrū osseū vice dentium manusq; datū ē 4. de ptib. ca. 11.

Auibus q̃bus lōga sunt crura, & collū longū est, & q̃bus breuia collū breue, excepris palmipedibus. s.

Auis nulla est q̃ pariter & calcar & vngues adūcas habeat. natura. n. nihil supernacaneum efficit. s.

Auium obº testes adesse certū ē, sed itº, lūbis adhærētes s. ca. 11. ī fine

Auiū proprium estº pennas hēre s.

Auiū rapaciū tetrestriū collū breue exilti, sed degentiū in acqua lōgū est, & vide cām. 4. de partib ca. 11. Et ibi Auer. clarissime ca. de auib.

Aues & aīalia quæ pedibus vacant, instrm ad coitum accommodatū habere nō possunt, & vide causam 1. de Generat. Animal. cap. 5.

Aues paruæ sunt fecundiores. 3. de Generat. Animal. ca. 1.

Aues adunce sunt infecundiores pp duas causas: & pp siccitatē complexionis eatū, & pp multitudinē pennarū & magnitudinē rostri & vnguiū, in quibus absumit excrementū sui corporis. Auer. & Arist. 3. de Generat. animal. c. 1.

Aues nōnullę imperfectos & cęcos pariūt pullos, vt q̃ cum corpore puæ sint multos ꝓgenerant, vt cornix, pica, passer, hyrundo: & pauciperi generis q̃ copiā alimēti parere vna cū prole ñ solēt. vt palūbes, turtur, colūba. q̃obrē si qs hyrundinū noua uellat adhuc, oculos ꝓpugnāt, rursum incolumes reddentur. cū. n. fi unt, nō facti iā corrūpunt, itaq; de

nuo oriunt' ac pullulant. Arist. in 4. de Generat. Animal. ca. 6.

Aues minores sũt garrulæ, & lĩguaciores. 4. de natura aĩalium. cap. 9.

Aues quibus vngues aduncæ sunt, pullos cũ primũ prouolandi facultas fuerit, nido expellunt, percutiẽ tesq; cogunt discedere. Et cæteræ quoq; aues maxĩa fere sui pte id faciũt. cũq; enutrierint, nihil ãpli⁹ adhibẽt curę, excepta cornice, quæ aliquãdiu ꝓuidet, qppe q̃ volãtes iã suos pullos, pascẽs ipsa cõmitat'. Arist. in 6. de natura aĩaliũ ca. 18.

Auib⁹, anni pluuij incõmodi sũt, pi scib⁹ ꝙ o sicci. 8. d nã aĩaliũ ca. 12.

Aues aduncæ viuũt ꝓpe dixerim sine vllo potu, qđ hesiodus nescivit. Facit. n. in narratione obsessionis Nini, aquilã augurij præsidẽbi bẽ tem. 8. de natura aĩaliũ. ca. 18.

Auibus ęgrotãtibus, plumę indiciũ proferũt: turbant'. n. nec posituã eandẽ seruant quã hñt cũ recte valent. 8. de natura aĩaliũ. cap. 18.

Aues cũ coeunt, plurimas tunc maximas voces emittunt. 9. de natura animalium cap. 49.

Aues quibus vngues aduncæ sunt, carnivoręq; sunt. fruges aũt ẽt si in os indideris nequeunt deuorare. Arist. 8. de natura aĩaliũ. ca. 3.

Aues oẽs vncę breui sunt collo & lĩgua lata, aptę ad imitandũ. nam & indica auis, cui nomẽ plitacæ quã loqui aiũt, talis est, & loquacior cũ biberit vinum reddit'. 8. de natura animaliũ. cap. 12.

Aues & pisces, mammis & lacte carent. 3. de natura animal. cap. 10.

Auferens impedimentũ est mouens per accidens. 8. Phy text. com. 32.

Augmẽtatio contingit ingrediente aliquo, aut ex alteratiõe, vt si aqua fiat aer, 4. Phy. tex. com. 61.

Augmentum in rebus inanimatis dr trãsumptiue: sed augmentũ verũ ẽ in reb⁹ aĩatis, & p aliqđ extrinsecum. 4. Phy. cõ. 63. & 1. Cœ. 23.

Augeri & diminui ĩpossẽ ẽ continue, sed est & mediũ 8. Phy. tex. cõ. 23.

Augmẽtũ qđ ẽ digitale in anno, nõ ꝓt dici ꝙ ĩ qualibet pte tpis demõstrata inueniat' ps magnitudinis ĩ actu sicut ĩ vbi. Et cã ẽ qa q̃libet talis ĩ itell⁹ ẽ determiata ĩ actu, & q̃libet earũ fit ĩ istãti, cũ sit idiuisibilis ĩ factiõe. Intelligas quo ad scm esse. 8. Phy. cõ. 23. & 3. Phy. cõm. 6.

Augmentationẽ esse, impossẽ est alterationẽ nõ existẽte. 8. Ph. t. c. 55.

Augmẽtatio quodãmodo fit a simili, & quodammõ a contrario. s.

Augmẽti & diminutiõis termini opositi sunt, magnitudo aut puitas, aut pfectio magnitudinis aut ĩpfectio. 8. Ph. t. c. 62. idẽ 4. Ph. t. c. 18.

Augmẽtatio tã ĩ cõpositis q̃ in simplicibus, fit in corpibus nãlibus & partibus eorũ mediãte alteratione passiua. 1. Cœli tex com. 21.

Augmentabile qđlibet est alterabile, & non conuertitur. t. cœ. c. 22.

Augmẽtatio sũmit' large & ꝓprie s.

Augmẽtatio large ẽ trib⁹ modis, aut ẽ fm augmẽtũ veł, & hæc ẽ ĩm in aĩalib. & plãtis: aut fm raritatẽ & dẽsitatẽ, vt ptingit aeri & aq̃: aut fm accumulationẽ & iuxta positionẽ, & hæc ĩueniũt ĩ corpibus cõsimiliũ partiũ, vt in mineris. 1. Cœ. c. 22.

Augmẽtatio ĩ ĩfinitũ ẽ ex materia, & nõ ex forma. 3. Cœ. cõ. 6. idẽ. 1. ca. de Subst. Orb. & 3. Ph. cõ. 60.

Augmentabilis finis cõueniens est mẽsura terminata in lõgitudine & latitudine & profunditate. 4. Cœ. com. 24. cõsimile. 5. Meta. cõ. 1.

Augmen-

Augmẽtatio ẽ ꝓexñtis magnitudis additamẽtũ: diminutio ỽo minoramẽtũ. 1. de Genera. te. com. 31.

Augmentatio fit aduenięte aliquo ab extrinseco s. tex. com. 32.

Augmẽtatio tria requrit, quoꝝ vnũ ẽ, quãcũq; ptẽ maiorẽ eẽ ei⁹ qđ auget: & aduẽięte aliquo: & tertiũ vt saluet qđ augeť & mẽat. s. t. c. 33.

Augmẽtatio fit ꝫ ptes formales & ñ mãles. 1. de Gener t. c. 35. & 37.

Augmẽtatio quodãmodo fit a simili & quodãmõ a dissimili. s. t. c. 38

Augmẽtũ ẽ ꝓfectio actõis nutrimẽti. 2. de Ani. cõ. 14. idẽ 1 de Genera. tex. com. 38. & 41. 1 Cœli. 21.

Augmẽtatiõis initiũ pri⁹ ẽ ī magnitudię, ī lõgitudię, deīde ī latitudine, deīde ī ꝓfundũ. 5. Met. cõ. 1.

Augmẽtũ differt ab additiõe, qa augmẽtũ ꝓprie ẽ ī viuẽtibus, & p alią qđ extrinsecũ, & ẽ ī oĩb⁹ ptib. ꝫ additio ẽ in reb⁹ inanimatis in qbus corpus nõ augeť in oĩbus ptibus. ex 4. Phy cõ. 63. idem 1. Cœl. 22.

Augmẽtũ in magnitudine põt fieri dupliciter, ex extrinseco, & p alterationem. 4. Phy. te. com. 63. & 84.

Augenť in profundũ ꝑcipue aĩalia positq̃ suæ lõgitudinis & latitudinis modũ adepta sunt. Arist. 3. de natura aĩalium. ca. 18. vbi loquit de ijs quæ pingueſcunt & nota ꝙ illud non est verum augmentum.

Augures, dissidia & cõsidia colligũt ab auib⁹: dissidio bellũ oẽmq; discordią statuũt: cõsidio pacẽ omnẽq; cõcordiã. 9. de nã aĩal. cap. 1.

Auic. credidit ꝙ nãlis ñ loqť nisi de mã ꝓpĩqua: ꝫ prim⁹ Philus ꝓsideratđ j. mã: & peccauit. 2. Ph. c. 22.

Auic. sermo semper est medius ĩter Peripateticos & loquẽtes. 2. Ph. 22

Auic. opinatus est ꝙ cœlũ nõ est in loco, neq; per se neq; per accñs. 4 Phy. cõ. 45. & 6. Phy. 85.

Auic. opinatus est ꝙ motus cœli nõ est in loco, sed in situ, supra.

Auic. existimauit ꝙ motus q̃ mutat locũ ſm formã & nõ ſm subiectũ, est motus in situ, & hoc ẽ error s.

Auic. nõ distĩxit alietatẽ ī loco p se, ab alietate p accidẽs. 6. Ph. cõ. 85.

Auic existimauit & Algaz. sequut⁹ est ipsum, ꝙ diuinus debet demĩa re primũ principiũ esse: & est falsum, & est via tenuis & nõ demĩatiua. 8. Ph. cõ. 3. & 1 Phy. cõ vlt.

Auic. dixit hoĩem posse generari ex terra, sed cõueniẽtius in matrice. 8. Phy. com. 46. & 2. Metaph. 15.

Auic in ijs q̃ trãstulit ab Arist. ī prima facie, talia videnť eẽ demĩratio Arist. sed nõ sunt ī rei veritate. Vnde libri huius hoĩs potius faciũt à sapientia recedere, q̃ ipsam largiãtur. 8. Physi. cõ. 78 consimile. 3 de Ani 30. & 3. Cœ. 67. & 2. Phy. 22.

Auic. opinatus ẽ duplex eẽ necessariũ. s. ex alio qđ tñ de se est posse. & necessariũ ex seipso. 8. Ph. cõ. 79. vide pro hoc. 1. Cœ. com. 124.

Auic. non est imitatus Arist. nisi in dialectica: sed ī alijs errauit, & maxime in Meta. & hoc quia incipit quasi a se. 3. de Ani. cõ. 30. vide cõ simile de Auicẽ 3. Cœ. com. 67.

Auic credidit ꝙ diſpõ triũ dimẽsiõnũ exñtiũ ī j. mã simplr. ſ non terminatarũ, ẽ diſpõ dimẽsionũ terminatarũ quapp. d. necesse eẽ primã formã exister ī j. mã primit⁹, añq̃ dimẽsiões exister ī ea. Ex quo accidũt ei mꝛta ĩpossibilia, q̃ vid. t. ca. de subb. orb. ꝓpter temerarios tenẽtes formã corpeitatis substantialẽ in via Auerr. quã ex posito destruit, tã in hoc loco q̃ ẽt 1. Physi.

cõm.63. ſicut late diſputatum eſt a nobis in qõne ſpeciali de hoc.

Auicen. cum tota ſua famoſitate in philoſophia, d. hominem generari ex terra, ſicut murẽ & alia multa 2. Metaph. com. 15.

Auic. admiſcuit ſuam ſcĩam diuinã cum loquẽtibus in ſua lege. 4. Meta. cõmen. 3. conſimile. 2. Phy. 22.

Auic. credidit ꝙ ens & vnũ ſignãnt diſpõnes additas eſſentię: & ꝙ vnũ qđ dr̃ de oĩbus p̃dicamẽtis, eſt illđ vnũ qđ eſt principiũ numeroꝝ 4. Meta. c. 3. & 10. Meta. c. 8. vide ibi motiua eiꝰ & ĩpugnationẽ ab Aue.

Auic. credidit oẽs formas eſſe ab intelligẽtia agente, quã vocat datorẽ formarũ. 7. Meta. cõ. 31 vbi ẽt d. ꝙ exiſtimatur ꝙ Them. ẽt dicat hoc. Videclare Them. in 3. de Ani. ca. 51. & eſt ſup. t. 38 vbi Philoſophꝰ. d. aĩam eſſe quodãmõ oĩa. ſbid. n. d. Them. aĩam eſſe formã formaꝝ: non ſolũ qa oẽs formas cognitione cõplectit, verumẽt qđ mãę formas exhibẽ, & vultꝰ imponit. ĩpa. n. aĩa ẽ q̃ mãm rudẽ ſignatiõe & impſſiõe formaꝝ inſignit. Nã & viua citas oĩs & vigor, qui plurimus in mã cernitur, ab aĩa vr̃ ortum hr̃e. Atq; hoc quidẽ in animalibus cõpiſcuum incõtrouerſumq; eſt: ſed in plantis & elementis obſcurius.

A'aẽ ſora formarũ: & quare.

Auic. ignorauit ꝙ vnũ qđ eſt principium numeri, eſt aliud ab vno qđ conuertitur cum ente. 10. Meta. cõmmen. 5. & 8. & 4. Meta. cõm. 3.

Auic. exiſtimauit ꝙ vnũ & ens ſignificãt accñs in rebꝰ, & deceptũ ĩpm duo. vid. x. Meta. c. 8. & 4. Meta. 3.

Aui. ignorauit ꝙ hoc nomẽ ens qđ ſignãt genus differt ab hoc nomine ens ꝙ ſignificat verum ſupra.

Auic. abſolute dixit ꝙ primus Philoſophus hẽt declarare prĩa principia ſenſibilis ſubſtantiæ, ſiue æternę, ſiue nõ. 12. Meta. com. 5. idẽ 2. Phyſ com. 22. & 26. idem 2. Phyſ. de natura. com. 3.

Auic. poſuit ꝙ aĩæ hoĩum ſunt infinitæ, & infinitas nõ eſt impoſſibilis niſi in rebus ſituatis, ſed nullus veracium Philoſophorum poſuit hoc. ex diſpu. 4 in Solõ. 4. dubij.

Auic. viam ad probãdũ primũ principiũ per neceſſariũ & poſſe, & per cãm & cauſatũ ſumpſit a loquentibus, & nõ ẽ nota deſe diuiſio illa. Diſpu. 4. in Solone quinti & ſexti dub. & ad hũc locũ remiſit ſe cõ. 1. Ph. com. vlt. contra Auic. dum. d. ꝙ certior illorũ ſermonũ non per tranſit rõnũ probabiliũ ordinem, & huius cauſam innuimus alibi.

Auic. opinatus eſt ꝙ Deus bñdictus ſcit oĩa mõ vñ, ipe non ingrediente: & ꝙ ipſe ignorat pticularia qa ſequiẽ ex particulariũ ſcia pmutatio in ſubſtantia. Diſpu. 6. authoritate Algazelis in 1 dubio.

Auic. ſolus ex Peripateticis dixit, ꝙ hoc nomẽ ens ſignãt p̃nsvle in ſubſtãtijs rerum, & nullus alius dixit hoc. Ex diſp. 7. in Solõ. primi dubij. Et 4. Meta. cõm. 3. & 10. Meta. cõmen. 8. & in libro deſtru. ſæpe.

Auic. negauit iſtam nãm mediã inter nãm ſignãtam per noĩa vniuoca, & nãm rerũ quæ tñm in noĩe cõueniunt. ita ꝙ negauit analogum mediare inter vniuocũ & æquiuocum. Et iſtam viam tenuit Scotus. vide in 7. diſp. in ſol. vltimi dub.

Auic. via ad probandum neceſſe eſſe, eſt in ſufficiens. vide cauſam diſp. 8. in ſolu. primi dubij.

Aui. & ſequaces eius poſuerũt datorẽ formarũ ſepatũ. ex diſp. 9. ĩ ſol.

ſcdi

scdivid. 7. Met. c. 31 & 12 Met. 18.

Auic. solus ex Philosophis. d. ꝙ corpora cœlestia hñt imaginationes, quãto magis vt habeant infinitas imaginatiões. Sed Alex. in l. de prĩcipijs totius d. ꝙ ista copa nõ imaginant ex disp. 16. in sol. primi.

Auic. solus opinat' est non dari vnũ mẽbrũ in corpore qđ sit principiũ venarum. Et nullus antiquorum opinatus est, hoc, ex. 3. de partibus animalium. Auerr. in c. de corde.

Auic. declarationes ad probandum primũ principiũ sunt topicæ & nõ veræ. Et tu scies hoc ex cõtradictionibus adductis ab Algazele contra eas in lib. destr. Auer. in epithoma te Met. tract. 1. ca. 1. Idẽ 1. Ph. cõ. vlt. vide in lib. destru. dispu. 4.

Aures sunt in medio capitis, & vide cãm in 2. de partib. aĩaliũ. c. 10. Et Commẽ. d. hoc esse in homine, sed in alijs animalibus quadrupedib' sunt in parte superiori, vt patet ab eo ibid. in cap de olfatu.

Aurium foramen fuit tortuosum, ne aer frigidus ingrediens intraret tali mõ ꝙ ledat auditum. Sed melius est dicere ꝙ fuit tortuosum ne auditus lederet' a fortissimis vocibus. 2. Collig. c. 16. de iuuamento instrumenti auditus.

Auribus ĩternus aer immobilis dr, quia non diffunditur, neq; ali' ad eius vicem corrogatur. Themi. 2. de animalia. cap. 28. & est super text. 84.

Aurum & margaritæ a tota substantia confortant cor. 5. coll' cap. 19.

Auster est humidus & grauis. 8. de natura Animal. cap. 12.

Aut, est nota diuersitatis & dubitationis, Commen. 1. Phys. cõ. 1. vbi d. ꝙ Arist. induxit sermonẽ in forma dubitationis, & d. habentibus principia, aut causas, aut elemẽta.

Autem, est nota continuationis, psertim in principijs librorum qui continuant' cũ præcedentibus, aut in principijs tractatuũ prã supponentiũ præcedentes. Ita notat Ioã. Philop. in principio sup lib. de Generat. qui incipit. De generatione aũt & corruptione. Et illa. n. coniunctione aũt, innuitur continuatio cum vltimis verbis quarti de cẽlo, vbi dr, graui quidem igr & leui. & circa ipsa accidentibus determinatũ fit hoc modo. De Generatione aũt & corruptione &c. Ita etiã apparet in principio tertij de Anima. vbi incipit. De parte autem animæ per quam anima cognoscit & sapit. Nam debet continuari cũ fine secundi, vbi fuit dictum. De Phantasia quidem igitur quid sit, & pp quid sit, intantum dictum sit. De parte aũt animæ per quam anima cognoscit &c. Nam (vt inquit lucidissimus Them. in ca. 44. super. 2. de aĩa) erat maxima sĩlitudo inter phantasiam & intellectũ, q̃ est cã deceptionis, fm quã multi non distinxerunt inter intellectũ, & imaginationem, & ideo eorum distinctio ex suis definitionibus erat perquirenda. Et ideo tractatus de intellectu continuatur cum tractatu de phantasia.

Autem particula significat diuisionem. 1. de Ani com. 84 & 1. Phys. com. 1. & 3. de Ani. com. 16.

Autumni tempus tempori senectutis assimilatur. & propterea tunc plurima terræ nascentia senescũt. nam virtus generatiua hoc tempore in vegetabilibus, & animalibus debilitatur. 4 collig. cap. de tactu.

De Litera B.

BABILONICI & Ægyptij habuerũt magnam solicitudinẽ circa scientias. 2. cœ tex. cõm. 60

Babilonici cõsiderãtes opatiões stellarũ, asserebãt stellas hre opatiões ꝓprias, ī ꝓpꝛijs generib⁹ entiũ: & opationes cões in generibus cõibus: & non solum in corporibus, verũetiã in animabus. 2. cœ. c. 68.

Balneũ duplicẽ formã hẽt, in aĩa & extra animã, & pp illã formã q̃ ẽ ī aĩa, desideramus illã q̃ ẽ extra animã a Forma ig⁹ balnei iquãtũ ẽ ī aĩa, est agẽs desideriũ & motũ: sm aũt ꝙ ẽ extra aĩam ẽ finis motus, & nõ est agẽs motũ. 12. Meta c. 36

Balnei iuuamẽta reqũre. 6 coll ca 3.

Barbari & arabes & hñtes cõplones dẽsas, a forubus egritudinib⁹ euadũt sine medico & medicia: & illi q̃ ī dserto habitãt: & hoc fit qa ali q̃tulũ cũ brutis allimilationẽ hñt. Et ꝓ maiori pte accidit hoc illis q hñt complonẽ eẽ enẽ. 7. coll ca. 31

BENE ñ sp fit qd sꝑe fit, nec idẽ ẽ bñ qd sꝑe. Them. 1. de Ani c. 20

Benefaciẽtẽ necesse est facere, sed solũ faciẽtẽ non necesse est benefacere. 9. Meta tex. com 4

Bestiarum nulli est fides. 2. de Anima tex. commen. 157

BONITATI q̃ ẽ ī itelligẽtijs sepatis nullũ malũ ẽ oppositũ. sꝫ bono qd ẽ in matẽria, malũ opponit̃ authoritate Pla. Amm. ī pdicamẽtis

Bonitas ī itellꝰ & malitia sũt sicut voluptas & dolor sunt in sensu. 3 de Aĩa. 28. vide Them. ibi ca. 47

Bonitas discretiõis nõ seq̃t nisi bonitatẽ sensus tact⁹, & ñ seq̃t bonitatẽ aliorũ sensuũ. Boni. n. visus ꝓt ꝫ idiscret⁹, & ſſſ boni audñ⁹: sed boni tactus semp vꝫ esse discretus. 2. de Ani. cõ. 94. & elicitur ex tex.

Bonitas ĩuenit̃ tã in potẽtijs actiuis q̃ ẽt in potẽtijs passiuis. 5. Met. te. com. 1 . in cap. de potestate.

Bonitas trãsumptiue dr̃ de malis, vt bon⁹ latro & bonus calũniator. Et si bonitas trãsumptiue dr̃ de malis, a fortiori pfectio. 5. Met. te. cõ. 21. in cap. de pfecto. Valet aũt argumẽtũ p locũ a minori, qa malũ opponit̃ bono, nõ aũt opponit̃ pfecto, sed impfectũ pfecto opponit̃.

Boni naturã auferunt infinitum facientes 2 Meta. tex. com. 8

Bonũ intẽtũ in reb⁹ naturalib⁹ ẽ bonũ verũ, sꝫ bonũ ītẽtũ ī reb⁹ volũtarijs ẽ bonũ apparẽs. 2. Ph. c. 31. Huius (ni fallor) cã est, qa op⁹ nãturæ ẽ op⁹ itelligẽtiæ nõ errãtis; vt d. Cõm. ī 12. Met. c. 48. vñ natura cũ agat ꝓp finẽ dirigit̃ ī illũ (& si ipsa nõ cognoscat) ab itelligẽtia cognoscẽte, cui ñ ꝓt prigere error. Et iõ bonũ ītẽtũ ī nã ẽ bonũ verũ, sꝫ raro nã p accẽs ex aliquo ipedimẽto frustretur suo fine: vt dicit̃ in 2. Phy. Sed bonũ & finis intẽt⁹ a nobis ẽ a nr̃a rõne propositus, cui plerũq; accidit error pp mixtionẽ aut dependentiã quã habet a corpore. Et ideo bonũ illud est apparẽs, & raro est bonũ in rei veritate. pauci. n. dignoscere pñt vera bona: atque illis multum diuersa remota erroris nebula, vt dixit Poeta.

Bonum simplr̃ est cui nõ accidit in sua actione fatigatio. 2. Cœ cõ. 3

Bonũ ī aĩalibus ẽ pol̃e: sed ī eternis est necessariũ, id qd̃ est melius ex duobus possibilibus. 2. Cœ. c. 34

Bonũ, aut apparens bonũ ẽ appetibile q̃ sp mouet. 3. de Aĩa. 1. c. 51

Bonum, non omne, sed actuale bonum

nũ ẽ qđ mouet. ſ. vbi Them. notat ꝙ ñ oẽ bonũ appetitũ mouet, nã & ſummũ bonũ, aut ſi qđ ſimpl'r & ꝑpetuo bonũ eſt, quale fortaſſe id oibus rebus cõiter cupitũ & deſideratũ hr̃, nõ mouet aut pellit, niſi alia rõne q̃ qua nũc agit: de quo nobis alia inſtitutione diceť. Hoc autẽ ꝑpea puto dictũ fuiſſe a Themiſt. quia motio ſummi boni eſt in rõne finis, vt eſt declaratũ 12. Meta. tex. cõ. 36. ſed motio obiecti mouentis appetitum animalium eſt in rõne cauſę efficientis. Et facit iſta Themiſtij ſnĩa pro tenentibus, æterna non habere cauſam efficientem, ſed finẽ, vt tenuit Alexander, cuius ipſe eſt emulus.

Bonum commune omnibus eſt bonum purum. 3. de Anima cõ. 51.

Bonum actuale eſt motor immobilis, appetitus aũt eſt motor motus 3. de Anima tex. commen. 54.

Bonum eſt qđ cuius gratia vna cauſarum eſt. Ex prohemio Met.

Bonum nihil dicitur eẽ niſi ꝓp cauſas finales. 2. Metaphy. 8.

Bonũ qđlibet quod per ſe bonũ eſt & ꝓp ſuam naturam, finis ẽ: & ita cauſa ꝙ illius cauſa & ſunt & fiũt cætera. 3. Meta. tex. com. 3.

Bonũ in rebus immobilibus nõ eſt ꝑ ſe ſed per accidens. 3. Meta. cõ. 3. Vide qũo ſit intelligẽdũ infra, vbi de mathematicis feci digreſſionẽ an in eis ſit bonum.

Bonum eſt per qđ diſponitur cauſa finalis: bonum. n. eſt deſiderabile, & cã finalis eſt deſiderabilis. 3. Meta. cõ. 3. idem. 2. Phy. tex. com. 31.

Bonum & malum non ſolum ſunt in rebus diuerſis numeratis, ſed ẽt in partibus eiuſdẽ rei cũ fuerint diuerſarum virtutum. 4. Meta. c. 18.

Bonum & malum multorum & cognitionis & mot' principia ſunt. 5. Metaphyſi. tex. commẽ. primi.

Bonũ, largitas, & ꝑ quid ſeu finis idẽ ſunt, ſed tñ non ſunt ſynonyma ſimpl'r. 5. Meta. cõ. 1. in calce.

Bonum, cõplementũ, & largitas nõ inueniunť in rebus niſi ꝓ cauſam finalem, & iõ qđ caret cã finali caret bono 5. Meta. c. 3. idẽ 2. Met. t. c. 8. & 2. Ph. t. c. 31. & 3. Met. t. c. 3.

Bonum & malum maxime in animatis qualitatem ſignificat, & horum maxime in habentibus prohereſim. 5. Meta. 19. ĩ c. de quali.

Bonum non eſt qđ non habet boni eſſentiam. 7 Metaph. tex. com. 20

Bonum & boni quiditas ſunt idẽ, ſicut ens & entis quiditas, ſupra.

Bonũ eſt natura prius malo. 9. Metaph. tex. commen. 19.

Bonũ & melius reperiť in rebus abſolutis à motu, nedũ in rebus mobilib'. 9. Meta. c. 19. vide ĩ cõcord.

Bonum maius neceſſe eſt vt ſit magis deſideratũ. deſiderium. n. non eſt niſi ꝓp exiſtimationem eius ꝙ aliquid ſit bonum. 12. Meta. c. 36

Bonum vniuerſi conſiſtit in ordine 12. Metaph. 52.

Bonum vniuerſi eſt duobus modis ſicut bonum exercitus, vz, in duce & in exercitus ordine, ſupra.

Bonum vniuerſi qđ conſiſtit in primo principio eſt maius bonum q̃ bonum vniuerſi conſiſtentis in ordine: quia ſicut bonum ducis eſt maius bonum q̃ bonum ordinis exercitus, quia dux eſt cauſa illius ordinis, & non ordo eſt cauſa ducis: ita pariformiter eſt de primo principio, cum ordine exiſtente in entibus adinuicẽ comparatis. 12. Metaphy. tex. & com. 52.

Bonū vniuersi est sicut bonū in vna domo in qua sunt serui & liberi. s.

Bonum & malū quæ sunt forma & materia, sunt principia omniū entium ſm quosdam. 12. Meta. 54.

Bonū vt mouens ſm Anaxa. positū fuit principiū oīum. s. te. com. 55.

Bonum valde est in quacunq; qōne audire & speculari rōnes duarum partium: maxime qñ partes sunt prudentes & celebres. Ex lib. de tr. dispu. 2. in fol. secundi dubij.

Bonum & malū sunt in rebus: verū & falsum sunt in mente. 6. Met. t. cō. 8. Intelligitur isto mō. nā ex. 2. de Ani. a fine vnumqdq; denominare iustum est. te. cō. 49. Et quia bonum est obiectum in qđ tendit appetitus, & obiectū non habet rationē terminandi appetitū niū ſm esse reale qđ habet extra, & nō ſm esse cognitum qđ' esse ſm quid & diminutum, qđ' habet in Anima. Nā vt. d. Commen. entia q̄ sunt in aīa cogitatiua, sunt entia diminuta & in potentia, vt pater. 9. Meta. tex. cō. 7. Vnde auarus appetit aurū qđ est in bursa, non aurum qđ est imaginatū in aīa. Sic igr bonū & malum sunt in rebus. vñ Auer. 12. Meta. cōm. 46 d. ꝙ balneum in aīa mouet vt efficiēs, & balneū extra aīam mouet vt finis, quia rō finis ē rō bonī amati & desiderati: & res hēt bonitatē in esse extra & non esse intra qđ est esse diminutū & aduēticiū. Sed veritas & falsitas fundatur in re, & terminatur ad animam: quia vt. d. cōment. in 1. dispu. libri de tru. in solu. 22. dub. Veritas est adequatio rei ad intellectū. vnde q̄n res ostendit se intellectui sicut est, in hoc cōsistit eius veritas, & ideo veritas dī in mente consistere. Non ppea aūt Arist. in tertio fuit nō esse bonitatē in rebus aīatis: immo bona animi sunt diuiniora bonis corporis, vt patet is. Metaph. tex. com. 19

Bonū & diuinū voco primā formā & primā cām, quo referūtur collimantq; oīa: & cui quęq; res cupit fieri q̄ simillima quantum potest. Themi. 1. Ph. super tex. com 81. Et ita ēt exponit Auer. locum illum. Ex quo patet quantū deuient a veritate, qui per primam formam interpretantur formā corporeitatis.

Bonum & malum pertinent ad intellectum actiuum, veritas & mendacium ad intellectum cōtemplatiuum. 3. de Ani. tex. com. 31

Bonū & melius est quærendū in his quæ ſm qd deficiūt a summitate, & nōī his q̄ omno sine culpa sunt. Gal. 3. de vtilitate particularium. ca. 11. Sētus est ꝙ summū in quolibet gñe consistit in indiuisibili: sed q̄ circa summum sunt latitudinē hnt. iuxta illud Arist. 10. Meta. text. cō. 5. In omni gñe est vnū primū qđ est metrū & mensura omnium: mensura aūt inter alias conditiones requirit ꝙ sit minima. ibi.

Bobus fęminis vox grauior est q̄ maribꝰ: ī cęteris aūt vox fęminarū tenuior ē & acutior. in 4. de nā aial. ca. vlt. & 5. de natura aīaliū. c. 14.

Boues in Phrigia & alibi, cornua veluti auriculas mouent, idq; argm̄ est cornua cuti potiꝰ q̄ ossi adhærere. 3 de natura animalium. c. 9.

Bouis ttruma idem est ꝙ in homine febris. 8. de natura animal. c 23

Bos, nisi aqua sit limpida, frigida, & clara, non vult bibere, econtrario equus bibit aquas turbidas libentius. 8. de natura animal cap. 24.

Bos

Bos si a recēti castratu ineat, ꝑcreare pōt. Arist 9. de natura animal. vlt. Contra medicos ponentes virtutem generatiuam in semine acquiri in testibus.

Bruta percipiunt sensibilia sicut cortices fructuum: homo autē sicut medullam de cortice. Auer. in fine lib. de Sensu & sensa.

Bruta non mouent'ita a sensibilib' sicut hō. mouetur etenim hō apd cātū qd nō faciūt bruta, & sic hō mouetur a picturis & figuris motu quo bruta non mouentur. ibi.

Bruta carēt actione intellectus. i. volūtaria: non tñ carent actione absolute. Ex dispu. 3. in sol. 4. dub.

Brutorū cognitio non desiderat aliquam cognitionem 2. Cęl. cō. 77. Ex quo ꝑ3 error illorum qui asserunt cognitiuas potētias brutorū esse eiusdē spēi cū potētijs cognitiuis hoīs, in qbus hō cōicat cū brutis. Vñ asserūt visiuā hoīs esse eiusdē spēi cum visiua aqlæ, qd stare nō pōt, tū quia aīæ a quibus fluūt illæ potētię, specie distinguunt, tū ēt quia sensus aīalibus tm dati sūt ad salutē: sed hoī ne dū ad salutē, verūetiam ꝑp cognitionem. Oēs. n. hoies nā cognoscere desiderāt, vt d. Arist. in principio primæ philosophię, qd probat a signo dicēs. Signū aūt est sensu dilectio. Prętermaxime aliorum q est p ipsos oculos. nō. n. solum vt agamus, sed & nihil agere debentes, ipm videre ꝑ omnibus: vt ita dicam: diligimus. cā aūt est qa maxime hic sensuū cognoscet nos facit, & plures dias rez demſat. Vñ comm in comm. supr lib. de Sensu & sensa. aīaduertens istā driam scribit. Proprietas cōprehensionis istoz sensuum in aīalibus non est eadē. hō. n. cōprehendit drias rez, & intentiones earum propias q̄ sunt in re sensata, quasi medullā de fructu. In animali vero bruto comprehenduntur ea quæ sunt extra, quæ sunt quasi cortices fructuum.

Buttrū & sperma ingrossantur a calido ꝑp admixtionē partiū aeis eaz cum aqueis 4. Metheo. cōm. 1.

De Litera C.

Aliqvm simplr si est ignis simplr, & aliquod calidū est ali quis ignis 4. Physi. commen. 102

Calido, & frigido res attribuuntur duobus modis, sm nām & accītaliter cōm. 4. Metheo. in summa.

Calidū & frigidum, humidum & siccum sunt causę in formis eiusdē: & sunt causatæ in formis animalium 4. cœ commen. 40

Calidum & frigidum sunt actiua: humidum & siccum sunt passiua. Nō intelligitur in comparatione actionis & passionis in se, sed in cōparatione indiuiduorū mixtorū. Auer. 4 Metheo. in paraph. cō. 1. Vult dicer ꝙ istę quatuor qualitates primæ, si in se considerent' oēs sunt actiuæ, quia sicut caliditas calefacit & frigiditas ītrigidat, sic humiditas humectat & siccitas exsiccat. Sed si dicuntur duæ actiuę puta caliditas & frigiditas, & duę reliquæ passiuæ. s. humiditas, & siccitas, hoc est in comparatione ad generationem mixti. Generant. n. calidū & frigidum: vt inquit Arist. obtinētia mām. Et ita dz stare lra commenti, quia cōiter locus ille inuenitur deprauatus.

aa-

Calidum & frigidum, humidum & ſiccum quatuor modis dicuntur. ex 2. de part. aīalium cap. 2.

Calidum & frigidum, quę omniū, quę ſenſu ſentiuntur manifeſtiſſima ſunt, ſi tantam ambiguitatem recipiunt & controuerſiā: quid de aliis rebus exiſtimare debem⁹? ex 2. de part. aīal. ca. 2

Caliditas non eſt motus, ſed calefactio 11. Met. cap. 10. & 5. Phy. tex. commen. 5. non eſt albedo mot⁹ ſed ablatio.

Calidorum quędam externum calorem retinent, quędā vero ſuū. 5.

Calefacta omnia quæ ſolida & firmiora ſunt, vehementius q̄ humida calefaciunt. Px 2. de partibus aīalium cap. 4. Inde dixerūt medici ſiccitatem lunam eſſe caloris.

Caliditas habet diſſoluere res congelatas per frigiditatem, ſi ſunt reſolubiles, vt eſt plumbum & ſtānum. 5. Coll. ca. 6

Calidum decoctionem operatur 2 de anima tex. com. 50

Intelligitur autem non de calor abſolute, ſed de calido naturali & conuenienti, vt gloſat Commē. in his quæ determinata ſūt in 4. Methe. t. com. 14. vñ Auēzoar in prīcipio ſui theyſir. non omne calidū digeſtionem procurat, vt dixerūt vulgares.

Calor in igne ē propinquior ſubſtātiæ q̄ ſit in aliis compoſitis, & iō ponitur in definitione eius 5. ph. com. 10. Vide idem 8. Meta. com. 5. & 7. Meta. 41. & 4. Cœ. 6. & 26. Qualiter autem ſit propinquior ſubſtantię in igne quām in rebus compoſitis, vide clare Auer. 4. Cœ li 40

Calor naturalis eſt motor & motū in aīalibus neceſſario 8. Ph. com. 41. & 37. & 7 Ph. cō. 1

calor & lumē gnatur a ſtellis attrito aere ab earum latione 2. cœ. t. com. 42. & 1 Metheo.

calor naturalis innatus eſt cōſume re humiditatē, cū ſit quaſi mā & nutrimentum illius. ex cōm. libri de longi & bre. vitæ.

calor equinoce dr̄ d calore ignis & de calore cœleſti, quia calor ignis corrumpit entia, & max me ignis illuminātis: calor vero corporum cœleſtium largitur vitā vegetabilē ſenſibilem, & animalem 2. cap. de ſubſt. or. Idē 12. Met. c. 18. & ē ſnīa Ariſt. 2. de Gnat. aīalium cap. 3

Per ignem vero illuminātem intellige ignē qui eſt hic apud nos, talis. n. eſt ſup abundantia caliditatis, quemadmodū glacies frigiditatis: vt dr̄ in 2. de gnatiō t. cō. 21. vñ vt ſcribit ibi Auer. auctoritate Alex. hoc nō inuenitur niſi i igne qui eſt hic, ignis aūt qui eſt in vltimo continentis, non eſt in fine caliditatis & ebullitiōis: quapropter plura elōta ſunt cāæ gnationis.

calor dr̄ duob⁹ modis, quidā qui ē de qualitatibus paſſiuis quæ tranſmutāt ſubſtantiā in qua ſunt: & calor qui non eſt de qualitatibus paſſiuis 2. ca. de ſubſt. or.

caloris naturalis materia eſt ſanguis. 5. Coll. cap. 3

calor cum quo fit ſenſus, non eſt idem cum eo cum quo fit motus: & diuerſitas quæ eſt inter eos non eſt niſi menſura temperantiæ quę eſt in vnoquoq; ipſorum 3. colliget cap. 33

calor eſt qui trāſmutat materiā ad recipiendū aliquam formā, & ſe parare faciens priorē formā a materia

teria de necessitate est calor, sed tñ respectu corporis corrupti & putrefacti est extraneus, & respectu gñati est naturalis 4 Methe. com. 1.

Calor duplex, naturalis & extraneꝰ: naturalis operatur gñationem: extraneus corruptionem ꝛ.

Calor extraneus gñat̃ a duabꝰ causis, vna est per se & est calor extrinsecus, cū nō fuerit conueniens calori naturali, nā dissoluit ipm & frigefacit ipm, & iō putrefactio multiplicat̃ in ætate. Efficiens vero secūdaria intētione est frigiditas caloris naturalis, & congelatio eius. Nā cū ipse fuerit debilis, nō potēs cōgregare materiam, & dñari sup ipsam, putrefit materia, sicut fit in corporibꝰ mortuorum & senū: & in corpibus inaīatis frigefactis, ꝛ.

Caloris naturalis opatio ī rebꝰ polibus, de quarū consuetudine est ꝓcedere ad perfectionē, est prima de coctio, & postea alia decoctio: & ē qñ apparet in re quædam corrugatio seu maturatio, & postea digestio 4. Methe. cō. 1.

Caloris extranei opatio prima & p se in rebꝰ in quibus est calor extraneus, est cū dñat̃ super illas indecoctio siue combustio, ꝛ.

Calor extraneus aliqñ facit indecoctionē & corruptionē cū est debilis: sicut accidit in febribus flegmaticis putridis, & multoties in fine febriū combustiuarum, sed hęc operatio inest ei per accidens, ꝛ.

Caloris extranei consuetudo est extīguere naturalem, & resoluere humiditates subiectas ei: & accēdunt̃ illę res & comburunt: vt in febribꝰ quæ dicuntur combustiuæ, ꝛ.

Calor naturalis est forma rei. com. 4. Methco. in summa.

calor qui transmittitur a corde ad epar & cerebrū ē mediāte quo ista mēbra opant̃ artes suas: quia calor nō est ꝓprius in eorū eē, nisi calor partium consimiliū ex quibꝰ sunt cōpositā: & ille ē sicut materia: sed calor transmissus eis a corde est sicut forma. 4. colli. ca. 2.

Calor qui est in corpore, aut ē ps sanitatis, aut est sanitas in potentia: quia sequit ipm pars sanitatis quę ē quasi vltia pfectio 7. Met. t. c. 30

Vbi aduerte sicut bñ dicit plusq̃ commē. in 2. paruæ artis. Sanitas in complexione non est caliditas, aut frigiditas, aut humiditas, aut siccitas formaliter loquendo: sed temperamentum in iltis qualitatibus existens.

calor non pōt esse dria substantialis in igne 8. Meta. cōmē. 5. idem 5. Phy. 10.

caloris ablatio aufert ignē, sed non pīo, sed pablationē formę ignis sicut ablatio tisibilitatis aufert hominē, sed non primo, sed mediante ablatiōe rōnabilitatis 8. Me. c. 5

calor, si in aliquo eēt suba, & ī aliquo accns, tūc dicerēt̃ equiuoce, sicut hoc nomē ens dī de suba & accīte. 8. Me. cō. 5. vbi clare elicit ꝙ in vniuoce dictis impose est, quod vni est substantia, alteri sit accns. caueant igitur tenentes vniuocationem entis.

calor in igne est sicut abscissio de acumine gladij, & nō est sicut ablatio in ablato 8. Met. commen. 5. Hoc ē dictu, ē actio seu proprietas eius. actio. n. ignis est calor maximus & motus ad supius & iō non est ī igne calor sicut ablatio ī ablato. i. sicut differentia substantialis specifica ignis: ad cuius ablationē

primo

primo ſequtur ablatio ſpēi. Nā ly calor auferat ignē, hoc non eſt primo, ſed mediāte ablatione formæ ignis. vnde eſt a ſigno, nō a priori.

calor extraneus ex quo debilitat calorē nālem & facit ip̄m exhalare, non eſt impoſſe vt ſequant̄ ip̄m actiua frigida: & iō non opꝫ vt oēm ægritudinē ſactam pp̄ apata calida ſequatur attis, & permutatio cibi ad temperatem & accīa calida 3. colli. ca. 40. de accidētibus euenientibus tribus virtutibus.

calor cęleſtis gnat animalia: ſed calor ignis deſtruit 12. Meta cō. 18. idem 2. c. de Subſt. or. & 4. cę. 32. pro quo vide Ariſt. 2. de generat. animalium cap. 3.

calor qui eſt in ſemine hꝫ formam p̄ quā p̄ſeruatur in ſua mēſura, & iſta forma non eſt aīa in actu, ſed in potentia: & eſt quam Ariſt. aſſimilat arti & ītellectui. Et iō vocat calorem iſtum calorem animę nō animatum 12. met. comm. 18.

calor qui eſt in ſeminib⁹ fit ab hōte ſemē & a ſole: & iō d. Ariſt. q̄ ſol & hō gnat hoiem. & factus eſt iſte calor ex terra & aqua, & ex calore ſolis admixto cum calore aliarum ſtellarum. s̄.

calor intrinſecus dum extinguitur, accenditur extraneus in materia extranea 3. colli cap. 6.

caloris natura eſt ap.re & extēdere ptes, niſi fuerint ſiccę. eo q̄ ſiccitas reſiſtit extenſioni 4. colli. cap. 2.

calor ſolis & ſtellarum diffuſus in aere & aqua gnat aīalia ex putrefactione generata, & vniuerſal⁹ omnia, quæ non fiūt ex ſeminibus 12. Meta com. 18 prope finem. & no. q̄ eſt authoritas philoſophi in 3. de generatione animal. cap. 11.

calores gnāri ex caloribus ſtellarū gnantes q̄libet ſpeciem ſpecierum animalium: habent menſuras p̄prias illius caloris, ex quātitatibus motuum, & diſpoſitionibus earū adinuicem, in propinquitate & remotione. ſupra.

calorum menſura p̄uenit in gnatis a virtute diuina intellectuali, quę eſt ſimilis formæ vnius artis principalis, ſub qua sūt artes plures, s.

calor extraneus non omnis putredinalis eſt 3 colli. cap. 4.

calor ꝑ patis qn̄ fuerit augmentat⁹, ita vt exeat a ſua forma naturali: tūc operatio proueniet ab eo in eo q̄ calor, nō in eo q̄ talis 3. collig. ca. 21. vbi poteris bene videre quomodo calor naturalis & præter naturam diſtinguuntur.

calor extraneus refrigerat intrinſecum, ſicut ſol refrigerat ignem 3. colliget cap. 24.

calor nālis primo mouet muſculū, muſculus aūt mēbra in quibus nō ſunt oſſa, & non ſunt ramificata, & ſunt parua mouet illa ſine medio, membra autem ramificata mouet mediante corda quæ oritur ab extremitatibus eius 2. colliget cap. 18.

calor naturalis differt p̄prijs dīijs in vnoquoq; membro, ſecundum operationes quibus appropriatur, & maxime in operationibus nutrimenti, & in hoc nullus diſcordat 2. colli. cap. 18.

calor naturalis eſt corpus, & eſt primum quod mouetur ab anima 2. collig. cap. 18.

calor cuſtoditur per euentaionem & extinguitur per eius priuationē 3. de partibus animalium. comm. in cap. de pulmone.

Caloris certus ꝑfixusq; termin⁹ est, vltra quē si ignem augeas nihilo reddeas aq̄ calidiorem, sed efficies vt magis euaporet exsicceturq;, ac deleatur. Arist. in 4. de Gña. aīal. c. 4. Contra sophystas & philosophastros qui non concedunt dari minima ī qualitatib⁹ aliquo mō: sed solū in magnitudinibus, cum locus iste aperte sit contra istos, & Auer sententia in plerisque locis, vt alibi notauimus.

Cōtra negātes minima ī qualitatibus

Calor ac frigus indurant, nāq; euenit vt ab vtriusq; humor euaporet sed a calore per se, a frigore per accidens. Arist. 5. de Gener. animalium cap 3.

Calor naturalis non hz aliq̄ viam gñandi frigiditatem, & iō medici qñ speculant operationes medicinarum in corpus, facile est eis dicere qūo calefaciunt: sed difficile est eis dicere qualiter refrigerant. ita ꝙ Gal. d. ꝙ hoc non fit nisi per diuisionem in paruas partes. 5. collig cap. 3. & ibi vide impugnationem Galeni.

Calor in actu in nullo cōpositō reperitur nisi in animalibus ꝓp eoꝝ perfectionem, & ideo alia composita indigent calore extrinseco ad hoc vt calefaciant & ꝓpea non inuenitur in eis tpantia elementoꝝ sicut in animalibus. s̄.

Calor dñatur in oībus aīalibus & ī oībus terræ nascentib⁹: sed quædā eoꝝ reperiunt calida respectu humani corporis, & quædam frigida: & nō solū frigida, verumēt mortifera ꝓp frigiditatē 5. Gol. cap. 24.

Calor naturalis mouetur a virtute animæ, & ipse mouet & alterat nutrimentum. sed vis animæ remanet immota 2. de anima. tex. c. 50. Vbi lucidissimus Themi. notat ꝙ sicut nauta nauim regit manu, & clauo, dissimilis tamen est rō manus & claui in regenda naui, nam manu vt coherente, & coalita, clauo vt extrinsecus adiuncto atque applicito vtit. ita duo sunt quibus in nutritione aīa vtit: primū, vis animæ ipsa quæ nutrit: deinde calor insitus innexusq; corpori. hæc aūt duo illo dñt, ꝙ aīa vim suam ipsa ex se confert, & tanq̄ de sinu suo promit: at calorem tanq̄ machinamentū quoddam extrinsec⁹ adhibet, eumq; incidens insitar gubernatoris intemperat. Vbi patet motum caloris nālis ab aīa vel vitute aīæ esse ab extrinseco. insup ex Themi. authoritate collige calorem nālem non esse animatum.

Calor naturalis qui est in ipsis animalibus statim conuertit multas res quæ conuerti non pñt a calore ignis, sed hoc nō ꝓuenit ꝓpea ꝙ calor animaliū sit fortior calore ignis, quia hoc verbum esset vanum, sed hæc res prouenit a tota substantia, sicut dr ꝙ cum structionibus datur ad comedendum aurum & in continenti extrahatur a stomacho, inuenitur multum diminutum, & hoc est veritas, quāuis aurum dure patiatur ab igne 5. Colliget cap 24.

calor naturalis est humidus, & est debilioris caloris q̄ ignis. 5 coll. c. 24. Idem ibidem cap. 25. vbi d. ꝙ calor structionum non est fortior calore ignis, quia hoc verbum est vanum.

calor naturalis qñ diminuitur, nō pōt regere corpus: & omnes operationes frigiores debito exiſtunt 7. colli. ca. 16.

Calor

Calor nãlis duobus modis fm Aristo. extraneus euadit, pp frigiditatẽ, vñ debilitaf & nõ põt corporibus humidis dñari, & accidit putrefactio: & pp calorẽ extrinsecum vementem. Auer. 3. collig. ca. 4 contra Gale. de gñatione febris colericæ cefrariæ. vbi vult dari febrem colericam vltiuam, quę non est p viam putrefactionis, sed assationis & vltionis.

Calor tum liquandi, tũ cogẽdi vim habere videtur 2. de part. ca. 2.

Calor ad ministrãda omnia opera animæ maxime opportunũ est. 2. de part. cap. 7.

Calor extraneus ramificatur a naturali 7. colli. ca. 2. vbi impugnat medicos asserentes frigidiora cõpetere seniq̃ iuuenì febrientibus equali gradu caloris. Et ex ista authoritate scite poteris calorẽ naturalẽ & extraneum non esse duos calores essentiaſr & realr distinctos, vt tenuit Gentilis.

Callias est rõ cum materia 10. Met. tex. com. 15.

Caluitium homini in parte anteriori capitis contingit, quia in ea cerebrum continetur. 4. de Gñatione animalium cap. 3.

Caluitium non contingit mulieribus, neq; pueris, neq; spadonibus, vide causam in 5. de Generatione aĩal. cap. 1. Et 9. de natura animalium cap. vlt.

caluis quare pilus non redeat, cum tñ auibus quæ pennas amiserint, & plãis fr̃õde priuatis. rursus ipsę pennas recipiant, & istæ denuo frondescant. vide causam 5. de Generat. animal. ca. 3. in fine.

caluescere minus incipiunt, qui mento sunt bipartito, vt na. aĩa. ca. 11

calui non dicuntur diminuti 5. Meta t. com 32.

cameleo solus pedestrium ouiparorum tenuissimus est, & multiformis efficitur propter metum: metus enim refrigeratio est propter inopiam sanguinis, atque caloris. ex quarto de Partibus animaliũ, cap. 10.

cancri superiorem sui forcipis partem mouent, & non inferiorem, vt de causam 4. de partibus animalium cap. 10.

canicies, & cecitas oculorum sunt duæ affectiones consequentes crũditatem humoris, & eius paucam cõcoctionem. Auer. in 5. de Gña. aĩal. cap. d causa varietatis coloris oculorum. & habetur ab Aristote. ibidem cap. 1.

caniciem effici putredine quadam inditium est, quòd pili pileo, aut alio tegmine intecti celerius canescunt: flatus enim putredinem pphibent, operimentum autem flatũ arcet. Aristote. in 5. de Generatione anim. cap. 5.

canities ĩ equis, maxime omnium animalium, quæ nouerimus innotescit, cp os in quo cerebrum continetur tenuius habeant. 5.

canities non cãtur a flegmate, qa flegma est nutrimentũ primũ, & capillus nutrit' ex nutrimento vltimo. nutrit' aũt flegmate posiq̃ fuerit transmutatũ magna trãsmutatiõe: quia nõ possumus dicere hũe eẽ colorẽ flegmatis: Bñ tñ põt dici flegma eẽ vnã ex causis caloti putrefactiui dealbãtis caniciẽ. Auer. 5. de Gnãr. aĩal. cap. de caluicie.

caneſcũt imbecilla quçq; celerius, quapp ruffi celerius caneſcũt q̃ nigri. ruffitas. n. imbecillitas quædã pili

pili est 5. de genera. aïaliũ. cap. 5.

Canities quibusdam ob ægritudinẽ contingit, qui mox vbi valitudini fuerint restituti, nigri iterum facti sunt. & vide causam 5. de Gñatio. animalium. ca. 4.

Canitiei resistit olei aquę permixti punctio, aqua. n. refrigerat, oleum vero ne celeriter exsiccetur prohibet: aqua nãq; facile exsiccatur. 5. de Gñatio. animal. ca. 5.

Canes somniare declarãt suo latratu quẽ agunt ſm quietem, ex 4 d natu. animal. ca. vlt.

Canum ætas dentibus iudicatur: iuuenibus. n. candidi & acuti: ætate prouectis nigri, obtusiq; 1. de natura aïal. cap. 2. & 6. de natu. animalium cap. 20.

Canes laconici pariunt catellos qui visum non recipiunt ante duodecim dies. 6. de nat. aïaliũ. cap 20.

Canum mares sexto mense ætatis mingunt crure erecto, fęmine omnes considentes mingunt: licet in hoc sexu nonnullæ crure etiam erecto mingant. ſ.

Canes nonnulli vsque ad vigesimũ annum protrahunt vitam: quamobrem recte apud Homerũ Canẽ Vlyxis. &c. vigesimo anno mortaliqui iudicãt, ſ. authoritatem Homeri require in 17. Odiſſeæ.

Canes & lupi nõ alio tpe herbas gustãt q̃ dũ morbo laborãt, herba. n. ingesta euomũt, atq; ita purgant. ex 8. de natu. aïal. ca. 5. & 9. de natura animal. cap. 6.

Canes cum lumbricis infestãtur, comedunt herbam tritici 9. de natu. animalium cap. 6.

Canis lupi semen potest recipere, & econtra ad prolem generandam: & vulpes canis, & econtra: sicut equus & asinus 3. de vtilitate particularum Gale. Et ibi reddit cãm quare non sic est de hoïe & qua.

Cane pulmonis longitudo virum sit pp necessitatẽ vel pp bene esse, vide Auer. in cõ. super 3. de ptibus animal. ca. de collo.

Canon maior appellat prima philosophia 1. cœ. com. 10. & hoc secundum arabicam translationem.

Capillorũ crispitudo ex duob⁹ causis exorit ſm Aristo. 5. de Gña. aïa. require eas cap. 3 & ab Auer. ibid. ca. de varietate pilorum: prima. n. causa est, fumus ex quo pilus crispus gñatur est compositus ex portione ignea & terrea, ex quo cõtingit vt ps terrea moueat ipm deorsum: & ignea sursum, quare cõtingit pilum inflecti propter hos duos motus contrarios. Secunda cã esse potest propter siccitatem & humiditatẽ, nam si siccus fuerit pilus & igneus valde, tunc pilo accidit tortuositas, si vero humidus cõtingit ipsum extendi.

Capillorum, & pilorum diuersitas caloris causatur in cæteris animalibus ex cute: alborum enim alba est cutis, nigrorum nigra, variarũ, permixtorumq; partim nigra conspicitur: at in homine cutis nulla causa est: qui enim sunt albi admodum, nigros habent capillos. Aristote. 1. de Generatio. animal. cap 5. & ibi redditur causa.

Aduerte tamen illam sententiam Aristo. veritatem habere in regionibus tpatis, quia certum est ꝙ apud Æthiopes, omnes capilli corũ nigri sunt: & est glosa Gale. in 2. paruę artis.

Capra gerẽs cornu in crure visa est. Aristo. in 4 de Gña. anima. ca. 4.

vbi

vbi Auerr d. ꝙ hoc eſt monſtrum extraneum.

Capris paſtores nullum ducem cõſtituũt, quia natura eorum mobilis eſt 6. de nat aĩal. ca. 19.

Capras ſyluęſter in Creta inſula ſagitta tranſixas, dictamum herbã quærere aiũt, hac. 9. ſpicula corpe ejiciunt 9. de nat. aĩal. cap. 6.

Caprificus ficarios culices generat, qui mutata ſede ficus immaturas petunt: quibus ſe inſinuantes efficiunt ne decidant quamobrem agricolę appendere ficis caprificus, & iuxta eaſdẽ caprificos ſerere aſſolent 5. de natura anima. cap. 32.

Capita in principijs librorum, quæ pręmitti conſueuerunt, ſm expoſitores octo ſunt, intẽtio, vtilitas, diuiſio, ordo doctrinæ, ꝓportio, via doctrinæ, nomen libri, & nomen authoris. Auer. ſnia in prologo 1. phy. & idẽ Simplic. ibid. Aduerte tñ ꝙ latini quatuor capita duntaxat conſueuerunt præmittere iuxta quatuor gña cãrum. vȝ materiale, formalem, efficiẽtem, & finalẽ, hac via inceſſit doctor ſubtilis in principio quæſtionum ſuarum metaph. & multi ſequaces.

Capitis natura in animalibus eſt natura radicis in plantis. 2. de aĩa te. & com. 38.

Caput carne priuatum eſſe neceſſe eſt. ex 1. de partib⁹ aĩal. cap 10. & ibi redditur cauſa.

Capitis pars, etiam poſterior carne caret. S.

Capitis pars poſterior caret cerebro. ſupra.

Caput abſciſſum vocẽ emittere non poteſt, ex tertio de partibus. cap. 10. vb agitur de ſepto tranſuerſo.

Capite detracto corp⁹, moueri poſſe non temere credi poteſt: nã quę ſanguine carent, abſciſſo capite, viuere diutius poſſunt. S.

Caput i. os quo cerebrum tutatur, vtrum ſit propter cerebrum abſolute, an vt cerebrum ſit in modo nobiliori. vide Auer. in 4. de partibus animalium. cap. de membris animalium ſanguineorum extrin ſecis. vbi defendit Ariſto. ab argumentis Galeni, qui non intellexit Ariſt. opinionem.

Caput homines habet partes: priorem, quę ſinciput: & poſteriorem, quæ occiput dr 1. de Hiſto. animalium cap. 7.

Capitis forma eſt rotũda, ſicut ſphæra ex vtroque latere leuiter compreſſa, primo Colli. cap. de forma capitis. & fuit ſententia Gale. in 2. paruę artis.

Caput nõ omnibus animalibus cõmune eſt. Alexander in paraph. de anima cap. vlt.

Cardiaca ægritudo, a qua plerunq; redduntur incolumes, nõ proprie cordis, ſed ſtomachi ægritudo cenſenda eſt: nam cor non poteſt tolerare magnam & diuturnam ęgritudinem. Alexan. in parap. de anima cap. vlt.

Caro ſecundum Alexã. eſt organũ tactus. & vide rationes eius. & impugnationem eiuſdem a Themiſtio in ſecundo de Anima cap. 40.

Pro Alexandro autẽ dici poteſt ipſum de carne cordis locutũ fuiſſe. & vide pro hoc magnum Albertum in 12. lib. de animalibus, tracta. 2. c. 8. & vide quæ ample ſcripſi ſuper hoc in cõtradictionibus nuper editis. iſtã opinionem Alexãdri, vide in ſua paraphr. de anima cap. vlt.

Caro

Caro nō ē organū tactus.

Caro organū tactus esse nō potest, quia qualitates cū materia recipit, more quo solēt in aīa. Nemo.n.ē cui hęc sępe nō incaluerit, humuerit, frixerit: itaque & hæc materia qualitatū efficit, quod in cæteris ĩstris nō cōtingit: pupilla.n.ñ albescit aer, q in auditorio est, nec grauis, nec acutus redditur. Them. 2. de aīa.c.44. Inde collige ꝓtra multos asserētes organū tact⁹ realiter ĩmutari, nedū spiritualiter in sentiēdo, cū tñ Arist. gūaliter dixerit propriū esse vniuscuiusq; sēsus, receptiuū esse specierū sine materia.

caro hēt magnitudinē terminatā in patuitate, quā non pertransit 1 Physi.tex.cō.37.&38.& 2.de aīa tex.c.41.& 97.6.Ph.91.& 7.Ph. 2.1,8.Phy.cō.62.1.cœ.cō.116.& 1.cap.de substantia orbis. contra negantes minima.

caro porci (vt sentit Auic. ex animalibus ambulantib⁹) est magis hoī naturalis, & experientia dictat hoc 5 colliget.cap.31

caro differt ab osse in quidditate & diffinitione. 1.de Aīa.cōm.77

caro est mediū, & nō est organū in sensu tactus. 2.de Aīa.cō.116.cōtra Alex. vide in concordantijs.

caro non est terra & ignis ex quib⁹ cōponit; sed est aliud quoddā additum. 7.meta.tex.cō.60

Caro ē organum tactus.

caro nec pars aliqua eiusmodi primū est tactus sensoriū: sed aliquid intimū ex 2.d partibus Aīa.c.10. vide in concordantijs.

caro est primū & propriū organū tactus ꝛm Arist. & vide demōstrationē eius bene declaratam in 2.d partibus Aīalium.ca.de carne, per Auer. contra Gal. ponentem cerebrum & neruū esse principiū sensus tact⁹, cum tñ (oīum sñia) tact⁹ cōsistat in tēperamento qualitatū primarū, & cerebrū est frigidum & humidum, & neruus frigid⁹ & siccus & qūo ex istis resultare pōt tēperamentum? caro aūt est magis tēperata ĩter oīa mēbra humani corporis. Vide ēt Auer. in 2. colli.cap.8.de iuuamentis mēbrorū consimiliū. vbi ponit duas species carnis, simplicem, & musculosam: & ibi.d.q neruus ꝙ3 Arist. est inseruiens carni in sensatione, inquantū cōtemperat calorem transmissum a corde. & ita d. ibidē de neruo vbi ponit iuuamenta nerui.

caro est propriū instrum sensus tactus, ppea quia cōicat oīb⁹ aīalib⁹, sicut sensus tactus, qui est cōis oīb⁹ aīalibus. Et in aīalib⁹ perfectis, in carnib⁹ sunt sparsi multi nerui ad temperandā cōplexionem carnis, quia nerui sunt similes complexioni cerebri. 2. colli.cap.13. quod est de proprio instrō sensus tactus, vid in contraditionibus nuper editis.

carnis tēperātia sequitur pro maiori parte tēperantiā cōplexionis cordis, & proprie caro existēs in hoc loco. & pp hoc caro hñs tēperatam cōplexionē cordis, non erit macilēta, neq; pinguis. 4. colli.cap.2.

caro mollis arguit bonitatem ingenij. 2. de aīa. tex. cō. 94 dummodo mollicies illa sit naturalis, non arte cōparata, aut gñe aliquo exercitamenti quasita. causa forte illa ꝙ in molli corpore primus, ĩnatusq; spūs aīæ facilius funditur, & liberius, expeditiusq; discurrit. contra, durities, & crassicies, repagulo sūt, & meatus obturant, opplantq; ne purus & liquidus trasmittat. The mistius ibidem.

Crnis, q̄uis in eo ꝙ corpus eſt: in finitam ſectionē poſſis agnoſcere: in eo tamē ꝙ caro eſt non potes. Them. 1. Phy. 37

caro eſt primū membrū ex ſimilaribus quod gñatur, & gñat ex minori ꝓcoctione q̄ venę, & nerui, & mēbranæ: & minori tpe. Auer. in 2. d gñatione anim. c 2. ꝓpe finē.

Carnis duæ ſunt ſpēs 2 colli. ca. 8.

caro, quā Gale. vocat muſculoſam, eſt membrum officiale s̄

caro ſpongioſa, vt inguinum & ſubaſſellarum, eſt propter expulſionem ſuperfluitatum s̄

carnem aliquā eſſe ad replendum loca vacua non eſt multum longinquum ad credendum. s̄.

caro in ſumma eſt mēbrū ſimplex in quo cōicant oīa alia, ſicut cor ē mēbrum officiale in quo cōicant oīa aīalia, 2 coll. ca. 8. de iuuamē to mēbroꝝ cōſimiliū. intelligetur de carne vel proportionale carni.

caro eſt tutela æſtus & hiemis. Plato. ſnīa in Timęo citata p gale. in 1. de vtili. parti cap. 13

carnis tres ſunt ſpēs. ſ. mixta cū neruo, & dr̄ lacertus, & caro pura, tertia eſt glandoſa. 1. coll. c d carne.

caro fœminarū eſt humidior. Ariſ. in 4. de natura Anim. ca. vltimo.

Et iō cū humidę dietæ oībus febricitantibus competant, caro pullarum magis expedit q̄ caro pullorum: ēt caro illa eſt frigidior, ſicut bene notat Gentilis in cap. de cura putridarum in generali.

cartilago & oſſa eandem naturam habent: quapropter neutrum præciſum recreſcere pōt tex. 2 de partibus Anim. cap. 9.

cartilago rupta nunq̄ reparat, quē admodum oſſa præciſa nunq̄ recreſcūt. 3 de natura animaliū. c. 7

cartilago enumeratur inter partes ſimilares animaliū ſiccas ac ſolidas. 1 de natura anim. ca. 1 Gal. 7. de vtil. partic. c. 3. d. ꝙ eſt pars ſimplex durior oī alia pte ſimilari, excepto oſſe, nā ē mollior oſſe.

caſtrati plus uiuunt q̄ non caſtrati, multum enim coeūtes parum viuunt: vnde pp paucitatem coitus mulus viuit plusq̄ equus ex cōm. lib. de long. & bre. uitæ.

caſu facta ſunt monſtruoſa nō naturalia 8 phy. cō. 46

caſu factum ſemper eſt oppoſitum ei, quod fit a natura: & ideo eadē ſpecie non poteſt inueniri a natura & a caſu. 8. phy. cō. 46. idem. 7. meta. cō. 22. uide in cōcordantiis.

caſu facta raro fiunt, & cito conſumuntur. 1. cœ tex. cō. 135. & 138. idem 2. phyſi. 48. & 77. & 1. cœli. tex. commen. 15.

caſus non inuenitur in ſempiternis. 2. cœ. tex cō. 35.

caſus non eſt in corporibus cœleſtibus. 2. cœ. cō. 44. & 2. phy. text. commen. 46 & 48.

caſus impoſſe eſt ut ſit in vniuerſo alicuius ſpēi, in cuius gñe non cadit caſus: nedū in ſpecie, ī qua impoſſe ē cadere casū. 2. cœli. cō. 44. Caſus reperitur in poſſibilibus, non in neceſſariis ſupra & 2. phyſico. tex. cōmen. 46. & 48.

caſus non eſt in corporibus cœleſtibus: quia ibi non eſt materia. 2. cœli. cō. 45. vide causā iſtius deductionis. 6. meta. tex. cō 5. & 2. phy. 45. & 48. & 9 meta. 19.

caſu gñata quorumcunq; materia pōt a ſeipſa moueri hoc motu, quo ſperma mouet: pñt ex ſe & aliter generari: quorūcunq; vero nō ea impoſſia

Impossibilia sunt alr q̄ ex seipsis generari. 7. met. cō. 31. Facit pro tenentibus genita ex semine & ex putri materia esse eiusdē speciei: cuius oppositū sensit Auer. 8. phy. cō. 46. vide in litera H, ibi hō nō pōt gnari a non semine hoīs, ubi cōment. subtiliter defenditur.

casus est inopinatæ rei euentus. 2. phy tex. cō. 61.

casu facta non hñt ordinem, neq; sunt species intentæ a natura. 12. met. cō. 13. idē ibidem cō. 18. & 7. met. cō. 31. & 8. phy. 46.

casus & fortuna hoc est, cū uoluntas aut natura alicuius facta est p accidens cā. Themi. 2. phy. super tex. 50. & elicitur ex tex.

casu factum differt ab eo quod temere seu frustra euenire dr. vide The. 2. phy. super tex. 62. & 63.

casus & fortuna non sunt in his q̄ sūt ut ī plurib. neq; sēp: sed ī his q̄ sūt raro. 2. phy. cō. 48. ꝓtra Auic.

casus rectus vr signficare subsistēs & permanēs: sed inflexio de recto vr abiēs quoddam, & recedēs significare. Themi. 1. phy. super tex. 61.

vbi reddit cām quare in quibusdā aliqd fieri ex alio ut de subiecto loquimur in recto, in quibusdam vero in obliquo. & vide ꝓ opinione eius Arist. in 7. met. tex. cō. 25.

catarri, vrinæ, & secessiones homa, seu cruda dñr, eo q̄ nō sunt obtēta a caliditate. 4. meth. tex. cō. 22.

cauda quadrupedibus data est ad cooperiēdū annū: sed hoī nates & ad hoc, et ad sessionē accōmodauit natura. 4. de partibus anim. cap. 9.

caude lacertoꝝ & serpētū trūcatę renascūtur. 2. de natura ani. c. vlt.

cā; in propria signatione sumit ꝓ fine; sed cōiter pōt sumi pro quali ber cā. Auer. 1. phy. cōm. 1. Huius rō, ni fallor, est qa causalitas finis est incausata, finis. n. est cā causa. Aduerte tñ apud expositores q̄ differentia est inter cās & cōcausas, vt notat Simpli. in prologo. nā cāæ apud Aristotelicos sunt efficiētes & fines concausę uero materia & forma, & postremo ens ta. Veruntamen Plato causis addidit exēplarē, quia posuit ideas, cōcausas vero officialem siue instrumentariam.

causę cōes oībus rebus naturalib⁹ inuestigātur in libro physi ex ꝓlogo Auer. & ēt ibidē cō. 4. & 5.

causę prīæ. s. prima materia, & primus motor ꝓsiderant in scīa naturali, sed prima forā, & prim⁹ finis a diuino. supra uide idē 3. met. cō. 3 & 7. met. cō. 5. & 9. & ī suo ꝓhe. sup 12. met. Et ibi patet error modernorū, q p primā formā ītellexe runt formā corporeitatis: nā tunc, si ista daret, ptineret ad naturalē, nō ad diuinū. Amplius prima forma apud Auer. & primus motor, & prim⁹ finis sūt idē subto, & differunt rōne. 12. met cō. 5. & 6.

cāę simplices exīstētes ī re nō sunt cōpositæ: q̄. n. sunt ꝑter primā materiā & vltimā formā, sūt materię cōpositę & forę cōpositę. 1. phy. cō. 1. Nō itelligitur (vt expositit Ioā. de Baccōeī quolibetis, quolibet. 2. qōne, q̄ q̄rit vtr mā sit pura pōa) p vltimā formā primū motorē. nā licēt (teste Auer.) prīa mā, et prim⁹ motor sīt extrēa latitudinis subaꝝ ex hoc q̄ oēs forę, sūt ī pōa ī prīa mā, & ī actu ī prio motor. 12. met. cō. 18. tñ nō d tali forma logr hic, nā prim⁹ motor nō ē d causis exīb⁹ in rerū natura est extrinsecus. cōmētator aūt loquit de causis simplicibus

Examinatio prīcuiæ primi cō. primi Physi. Ioā Bāc. ipugnat.

plicibus exñtib. in re. & mixę est p vitā meā qūo iste vir in re notissīma adeo allucinat⁹ fuerit. Amplī⁹ mos est Auer. & Peripatericorū dicere, deum esse primā formā, non vltimā, vt patet 12. meta. cōmē. 5. & 6. & alibi frequēter. Egid. Rom. habet pulchrū modū dicendi, fundatum super propositione Auer. 1. meta. 17. ꝙ in matetia sūt gradus, ga prius recipit forāam vltissimam, deinde formas minus vles, vsq; ad indiuiduales. ita ꝙ oēs cāæ mediæ inter primā materiā. & vltimā formā, vcz, gñis gñalissimi, pñt dici materiæ cōpositę & forāæ cōpositę. Et licèt ille modus sustineri possit, nō tñ credo ꝙ illud intellexerit Cōmenta. hic, quia hic loquit⁹ fm esse quod hñt causæ in re, quia naturalis est artifex realis. talis aūt imaginatio fm grad⁹ penes magis abstractū & minus abstractū potius pertinet ad artificē coēm & rōnalem, q̄ ad naturalē. Et iō dico ꝙ ēt expō Burlei stare nō pōt, qui p vltimam formā intelligit formā non resolubilē in vlteriorem formam, cuiusmodi est forā essnti. Nam tunc propositio Auer. nō eēt. vr vera, cuius cōtrarium patet ex verbis eius. Inquit. n. ꝙ Arist. p causas simplices intellexit cās existentes in re, & sūt prima materia & vltima forma: q̄ enim sūt pter primā materiā & vltimā formā, sunt materiæ cōpositę & forāæ cōpositæ cuiuslibet rerū naturaliū. Si igr forā vltima est q̄ nō pōt resolui in aliā formā. accideret: ꝙ mixta nō haberēt vltimā formā, quia forma mixti per se, est resolubilis in aliā, quæ cōtinet ipsam in virtute. Et iō dico ꝙ comentator loquit⁹ de causis intrinsecis cōponētibus, nō fm esse rōnis, sed fm esse reale. & in via cōpōnis intelligunt verba eius, non in via resolōnis. vnde debes scire ex doctrina eius in lib. de subā orbis, ꝙ vnū cōpositū subale non hēt nisi vnā formā substantialē: quia vnius rei est vnū eē. & iō prima materia quæ est prima via cōpōnis, & forā vltima, ēt via cōpōnis, & ē illa q̄ dat esse in actu & perficit rē, sūt cāę simplices. Quę aūt sunt aliquo ente naturali, vltra formā perficientem & primam materiā, dñr materiæ cōpositæ, & formæ cōpositæ. Pro quo debes scire ꝙ oēs subā cōpositę naturales sunt aut simplices, aut mixtæ: dico mō ꝙ in simplicibus nō est nisi forma essnti: ista. n. est pria forā perficiens essntum, & prima materia: & ideo istæ sunt causæ simplices in essntis inuentæ, prima materia & forā elemēti: ita ꝙ in essntis nō est reperīr materias cōpositas neq; formas cōpositas, sed solū causas simplices. s. primā materiā & formam vltimā, quæ est essntaria merito suæ simplicitatis. nā si aliquā vlteriorē materiā aut formā cōtineret essntum: nō amplius simplex esset, sed mixtū. In mixto aūt causæ simplices sunt prima materia, & forma mixti est vltima forā: quia illa perficit mixtū: inter aūt primā materiā & formā mixti sunt essnta, & talia dñr materię cōpositæ cū forma, & forma composita cum materia. Sic igr in qualibet re naturali vr est reperire causas simplices existētes ī re. s. primā materiā & vltimā formā in viā cōpōnis, quia prima materia est quæ concurrit primit⁹ in via cōpositionis, quia est subiectū prę̄suppositū gñationi, & formæ

Egidius.

Burleus.

Opinio autho.

ma perficiens est vltima in via cōpositionis, quia generatio terminatur ad formā. nō tn in qualibet re naturali ē inuenire materias cō positas & formas compositas sed ī mixtis tm̄, naturalis. n. vt d. Cō. 1. cœli. cō. 1. habet considerare causas corporū simplicium, quæ sūt prima mā & fora, & partes seu cās corporū compositorū. Et ne videa mur ista gratis dixisse, adduco authoritatē Auer. in. 3. cœ. cō. 31. ubi Arist. diffinit esntū. Ponit. n. Com mētator ibi documētū dicēs. ꝙ hęc esnta sunt alia ab esntis de quibus perscrutat' in 1. Phy. Illuc. n. declarauit esnta vtia corporū simpliciū & cōpositorū. s. primā mām & for mā: hic aūt declarare intēdit esnta corporū cōpositorū tm̄, q̄ equiuoce dnt esnta cū illis. qm̄ cū cōpositū diuidit, non exit tūt in actu: forma. n. cōrūpitur, & mā iduit aliā formā. Manifestū ē aūt ꝙ si esnta de quibus Arist. agit. in 1. Phy. sunt prima mā & fora. In hōc. n. omnes expositores cōuenerūt. Vñ Simpl. aperte d. in, 1. Physi. agi de causis. s. má & fora. & de priuatione, in. 2.' vero de efficiēte cā quā nām eē dicit: & simili' de ipsō fin. Causę igit' simplices cōes oībus rebus tā simplicibus q̄ cōpositis, exntes ī re, nō sunt nisi pria mā, & fora perficiēs. Amplius Cōmēta. in. 2. Ph. cō. 10. sup illis verbis. Vno quidē igī mō natura sic dī d materia prima vbi cuiq; subiecta. Inquit ibi Cōmēn. ꝙ ió dixit prima: quia non prima est cōposita ex forma & materia: qm̄, quia vnumquodque ēriū hēt subiectum propriū, necesse est præ ter cōe subiectum ipsum habere subiectum proprium, est igī nō materia pura, sed cōposita: est igī habēs naturam, nō natura. vide pro hac expositione ēt 1. Physi. cō. 82. &. 5. meta. cō. 29. & 1. cœl. cō. 1. Sed cōtra istā expōnem est vnū satis manifestū, qa Auer. p esnta hic expo uit cās propīquas & essentiales. si igī per cās simplices intellexit primā materiā & vltimā formā, intel ligēdo p vltimā formā in via cōpō nis, q̄ est fora perficiēs, tūc idē esset cā simplex, & esntū: & tūc nō hēret Auer. ītētum suū: quia ipse pp hoc deductus fuit ad illud ī quo cōiter ab expositorib⁹ dānatur, quia mu tauit expōnem illorū triū termino rū, principiū, cām, & esntum, in ꝓ batiōe maioris a sensu quē posuit in maiori, vt eliceret documētum illud, quod ex mō loquēndi Arist. in tali propōne innuit nobis ordinē doctrinæ: īquit. n. Tunc. n. atbi tramur cognoscere vnūquodq;, cū causas simplices cognouerimus. & principia prima, & vsque ad esnta. Vbi īnuitur quidā motus ī scīa inter terminū a quo, & terminū ad quē p mediū. nam terminus a quo sunt causę simplices, medium sunt principia prima: & terminus sunt esnta. Oportet igī ꝙ causa simplex & esntum non coincidāt, sicut terminus a quo, & terminus ad quē nō debet coincidere. Et per vitam meam hoc argm̄ demōstrat apud me in hoc loco contra illam expositionem, quam alibi in theore matibus sustinui: quę etsi in se possit sustineri: non tn in hoc loco satisfacit menti authoris sicut vides. Inquit. n. & īnuit ꝙ doctrina ordinata est incipere a cognitione causarum primarum rei cognoscēdæ perfectę, deinde intēdere ad cogni-

tionem aliarum cauſarum remota rum ſm ordinem, donec peruenia tur ad cauſas propinquas. Niſi eēt propter diuerſitatem compoſitorū, quorum cās naturalis conſideratio: quędā. n. ſunt ſimplicia: & quę dā cōpoſita ex ſimplicibus, vt ſunt mixta, nō incōuenit cās ſimplices, & elēnta coincidere ī idē ſm ſuām, licēt nō ſm rōnē: in aliquib⁹ aūt diſtingui vtroq; mō. Vnde dico q̄ in mixtis, alię ſunt cauſę ſimplices, & alię ſunt elēnta: cauſę ſimplices ſūt pria materia, q̄ nō p̄ſupponit prio rē materiā: & ſola ſimplex eſt ſola elēnti, q̄ nō p̄ſuppōit priorē formā. Elēnta aūt ī mixto ſunt cauſæ, propinquæ, ex quib⁹ mixtū īmediate reſultat, & ſūt forma mixti & elēnta ipſa quatuor, q̄ formaliter ſunt ī mixto ſub eſſe tū refracto ſm Auer. 3. cœli. cō. 67. In ſimplicibus aūt eæ dē ſunt cauſæ ſimplices & elēnta, diſtinctis tū rōnibus: quia p̄ quanto materia prima non p̄ſupponit aliā materiā in elēnto, & formā elēnti nō p̄ſupponit aliā formā, ſic dīr cāę ſimplices: īnqāntū aūt elēntum immediate ex iſtis duabus ſubſtātiis reſultat, ſic dīr elēnta. Vnde nō pōt inueniri eadē rō præciſa in ſimplicibus & in mixtis, p̄p diuerſitatem naturæ ſimplicis a natura cōpoſitorū ex ſimplicibus. Ordo igr doctrinæ in naturalib⁹ eſt, vt ſemp a ſimplicioribus proceda t ad cās propinquas cōpoſitiores, ſiue ipſi ſit diſtinctio ſm rōnē, tm, ſiue ſm rē & rōnem ſit. Et iō in hoc loco melius ē dicere q̄ cāæ ſimplices ſunt prima materia & vltima forma: per vltimam formam intelligendo formā elementi, quem licēt ſit ēt ipſa prima in compōne reſpectu aliarū formarum, ſicut prima materia reſpectu materierū propinquarū, cōpoſitū magis appropiat materiæ: quia materia vere & proprijſime eſt ex quo fit aliq̄d vt ī exīte: & ad hoc exprimendū, talē primitatē p̄ anto nomaſiā attribuit materiæ, & vltimitatē ex parte reſolōnis a p̄priauit forāe. Et ex hoc patet error coq̄ qui tenent ī via Auer. formā mixti eſſe formā realr cōpoſitā ex elēntis, & ſpē diſtinctā ab eiſdem. Fuerūt. n. moti ex hac authoritate, qa p̄ter primam materiā, & formā vltimā. ſ. elēntariā, oēs aliæ ſunt materiæ cōpoſitæ & forāe compoſitę

Amplius aūt Cōment 3. cœli. cō. 67. tenet, q̄ elēnta ſunt in mixto refracta ſicut ſūt colores medij ex extremis, ſed forma coloris medij eſt cōpoſita ex extremis. 5. phy. cō. 52. & ſpē difert ab extremis, vt patet 10. meta. cō. 23. Igitur eodē modo eſt forma mixti. Sed hoc quidem ſtare nō pōt: quia elēntum eſt materia formę mixti: mō materia nō pōt eſſe pars eſſentialis ſuæ formę, Amplius ſi forma mixti eſſentialiter ē cōpoſita ex formis elēntoq̄: cū formę illæ nō ſint ſeparabiles: tunc igitr erit ēt forma illa p̄poſita ex materia elēntorum. & ita forma mixti eſſet eſſentialiter p̄poſita ex corporibus, ſed oē p̄poſitū ex corporibus eſt corp⁹, igitr forma mixtionis eſſet corpus. ſed nullū corp⁹ eſt perfectio neq; forma corporis: vt probatur in 2. de anima. tex. c. 26 quia corpus nō eſt innatū eſſe in ſubiecto, ſicut forma. Amplius ſequeretur q̄ forma mixti pōt intēdi & remitti: qa ſicut colores medij intenduntur & remittuntur, qa extremi ex quibus cōponūtur intenduntur

cenduntur & remittuntur: eodem mō cum elōta fm Cōment. intendātur & remittant: ita esset de forma mixti. Et præterea Cōmen. expresse d. in 7. meta. cō. 60. ꝙ caro nō est terra & ignis, sed est aliquid additū. & 1 de aīa. cō. 77. idē & 1. de gnatione. tex. cō. 84 & 5. meta. cō. 6. & alibi vult, ꝙ in cōpositis est natura superaddita naturis cōponentibus. Ad authoritatē igr rndetur, ꝙ aliæ formę dnr cōpositæ p: ꝯsuppositiue, quia presupponūt alias priores. Ad illud de extremo, non requiritur verificatio, sed manifestatio: cuius similitudo q̄ū ad permanentiā eorū in medio, sicut elōta in mixto: sed aliud est mixtū, aliud est forma mixti: & ratio diuersitatis est, quia tota colōris nō hēt materiā sicut forma elōti: & iō formę colorū possunt reflangi vt resultet tertia forma, nec tn sic est de elementis.

Examinatio particule. 3 p. primi ph.

causę sunt notiores quo ad naturā, quia natura facit cōposita ex causis. Cōment. 1. phy. cō. 3. Alij subtiles dicūt ꝙ iō cā e notior naturę, qa res sicut se hēt ad esse, ita se habet ad cognosci, & p ns sicut fm naturā prēcedit esse, ita fm nām prius est cognoscibilis. Aduerte tn in illo com. 3. ꝙ Cōmen facit istā rōnem. Si nos faceremus res naturales, causę essent nobis notiores: sed quia non possumus agere res naturales: ideo causę non sunt nobis notiores: videtur enim peccare per fallaciam consequētis. arguit enim penes secūdum modum syllogismorum hypotheticorum, destruendo aīs, cum sit cōtra artem, nam vt dicūt Peripatetici, & Auer. in primo priorum, in digtesi. de syll. hypothetico syllorum conditionalīū quidam est constructiuus cōtinuus: & iste é a pōne antis ad pōnem cōsequentis. & nō ecōtra. ai iste est primus modus. Secundus est a destructione ntis ad destructionē antis, & non econtra. nisi esset ꝙ in materia conuertibili licet vtroq; mō arguere nam ꝓpria se inuicē ponūt. & se inuicē destruunt, vt d. Porphyrius. Sic in ꝓposito, si res naturales essent opera nāe: in his q̄ sunt opera ista cōuertuntur, ꝙ quicquid est notius, est causa: & quicquid est causa in talibus est notius, qa in talibus a causis incipimus operari. & apud agētem per cognitionem, oportet causam a qua incipit operari esse sibi notiorem. Sed contra in agētibus per cognitionem effectus prius cognoscitur, quia 2. phy. finis est primus in cognitione, & vltimus in executione. Soluitur: effectus non est primus in cognitione in rōne effectus secundum esse, sed quo ad causalitatem. vnde id quod est finis quo ad suam causalitatem secundum quam mouet agentē metaphorice, prius occurit in cognitione & intentione agentis. vnde Philo. in. 1. degntione. tex. cōm. 55 vbi ponit dām inter cām efficientem & finalem, inquit. Est autem efficiens causa, vt vnde prīcipium motus: cuius autem gratia nō actiuum nisi secūdum metaphoram. nam sanitas non factiuum est nisi secundum metaphoram. Igitur quod est finis, vt hēt rationem in intentione agentis, & sic est causa, & mouet metaphorice in gne causæ finalis: non tn pro esse qd hēt in aīa, quia finis nō mo-

uet nisi rõne qua habẽt bonitatẽ. fic. n. ratione bonitatis mouet ī ratione amati & dsiderati: bonitatẽ hẽt in esse reali, quia aurum si appetitur, nõ appetitur ab auaro ꝓ esse cognito quod habet in mẽte, sed ꝓ esse reali quod habet in bursa. Ideo Cõmenta. dixit 12 meta. Balneũ in aĩa mouet vt efficiens. & balneũ extra aĩam mouet vt finis. nõ ꝙ id quod producitur ſm esse in effectu habeat rõnem causę: ĩmo vt sic est effectus agẽtis realiter productus ab agẽte: sed quia bonitas ſm quã mouet in rõne finis est ſm esse reale. sic finis ī intẽtione agentis, cũ tali tendentia ad talem bonitatẽ, est causa finalis, & metaphorice mouet agentẽ: & sic habet rõnẽ causæ, & nõ effect⁹.

Discussio particulę 4. & 5. cõ. primi ph.

Et hoc valde pauci intellexerunt. Causa in hoc ꝙ viæ demonstrationũ in scientia naturali sunt de cõpositis ad simplicia: & ī hoc ꝙ prīcipium doctrinæ est ab vĩbus ad propria: & ꝙ vĩe est notius apud nos ꝓ prio, est ꝙ vniuersum demõstratum est notius apud sensum q̃ partes. Auer. 1. Phy. cõ. 4. & idẽ repetit cõ. 5. Vbi aduerte quantam vim habeat cognitio sensitiua ī nobis. Tres n. propositiones illius ꝓ logi depẽdent ab ista radice: quia õmnis nostra ĩtellectualis notitia a cognitione sensitiua sumit exordium. Nota tñ diligenter ꝙ intellectus imitat sensum ī sua prima cognitione naturali: sic. n. incipit a ꝓfusis, & a toto supra partes. in cognitione aũt distincta ꝓcedit a cognitione partiũ ad cognitionẽ totius. hoc quidẽ obseruauit 1. cę. tex. cõ. 5 vbi inquit. De totius aũt natura vtrum finitum sit aut infinitum magnitudine, posterius dicendũ. Et ĩmediate ī principio sexti textus infert. nũc aũt de his quę ipsius partibus ſm speciẽ dicamus: non. n. põt haberi distincta cognitio totius, nisi distincte cognoscãtur omnes eius partes, & principia & elementa. vt d. Arist. ẽt in principio primi Physi. & ibidẽ tex. cõ. 35.

Notula ā primo cõgnito ab intellectu.

Causę subiecti licẽt non possint demõstrari i scia demstrõne simplr, & demstrõne ꝓp quid: põnt tñ demonstrari demstrõne quia, vbi latuerint 2. Phy. cõ. 12. & 26. Idẽ 12. meta cõ. 5.

Causæ sunt sibi inuicẽ causæ. 2. ph. tex. cõmẽ. 30. & 5. metaphysi. tex. commen. 2.

Causa contrariorũ eadem est. ibid.

Causę multę possunt esse eiusdem non ſm accns. 2 Phy. tex. cõ. 30.

Causa per se & per accns qualiter. 2 phy. tex cõ. 33.

Causa in actu & causa in potẽtia. §. tex cõ. 34.

Causa simplex & causa cõplexa. §. tex. cõm. 36.

Causa in actu sil est cum effectu. 2. phy. tex. cõ. 37. & 5. meta. t. cõ. 3

Causæ vlius sunt vles. & particulatiũ particulares. 2. phy. tex. cõ. 38.

Causata sunt notiora apud nos causis. 2. phy. cõmen. 48. & 1. phys. tex. cõm. 3.

Causę per accns nõ sunt terminatæ 2. phy. tex. comen. 50. & 6. meta. tex. com. 4.

Causę per accns remotę, magis sunt de capitulo accidentis, q̃ causę per accns propinquę. 2. phy. 55.

Causa agens aut est naturalis aut voluntaria, & non datur tertia causa alia ab istis duabus causis. 2. physi. tex. cõmen. 65.

Causæ

causæ tres multotiens veniũt in vnum. s. efficiens, formalis, & finis 2. phy. tex com. 70.

causa ꝙ corpora mouentur ad loca propria, est quia vltimum corporis continentis cõuenit cum vltimo rei motæ. 4. phy. c. 48.

causæ essentiales sunt finitæ necessario. 8 physi. cõm. 46. & habetur prolixe. 2. Meth.

causa fatigationis contingens ex motu, est quia motor dũ mouet mouetur & hoc prouenit ꝙa est ī materia 9. Phy. t. com. 83.

causæ quædam sunt causę simplicium vt materia & forma: quędã vero sunt causæ cõpositorum, vt quatuor elementa respectu corporum cõsimilium partium. 1. cęli. com. 1. vide in concordantijs.

causa prima aliter attribuitur continenti quàm orbi, quia ibi dicit esse, vbi apparet eius operatio. 1. cęli. com. 100. Vide 8. phy. t. c. 84.

causę diuidũtur in duas partes. nã quędam sunt causę per violentiã, quędam vero per naturam. 8. phy fic. tex. com. 31.

Causa fatigationis ī animalibus est quia principium motus in eis est contrarium motui animæ. 2. cęli. com. 3 idem 2. ca. de substan. orb.

causa laborisī animalibus est quia potentia moti est opposita potentiæ motoris. 1. cæli. cõ. 71. idem 8. physi. 79.

causatorum cõsimiliũ, causę sunt consimiles. 2 cœli. 86.

causarum contrariarum contrariæ sunt operationes. 2. cœli. 92. & 93.

causa motus & quietis naturalis ẽ vna & eadem ſm diuersas dispositiones. 2. cœli. commẽ. 92. contra Themistium.

causa substantiæ est substãtia. 3 cœli. com. & 2. de anima. com. 2.

causa ꝙ superficies existat in materia est quia prima forma substantialis existit ī ea. s. grauitas & leuitas. 3 cœli. com. 17. in calce commenti contra illos qui ponunt formam corporeitatis in materiã substantialẽ esse primã formam, & coeternam materiæ.

causas quarum natura est eadem & non differunt nisi ſm magis & minus, nõ sequitur natura diuersa nisi ſm magis & minus. 3 cęli. comm. 72.

causa nõ est cã per quantitatẽ suã nisi accidentaliter: quantitas em est non terminata, & causę agentes, & patientes sunt terminatę. 3. cœli. com 72.

causa ęquiuoce dicitur de causa agẽte & fine. 1. de generatio. c. 55.

causa propter quã non potuerunt confessa videre: in experiẽtia fuit, ideo quicũq; magis insudauerũt naturalib⁹, magis possunt supponere talia principia quib⁹ possunt multa complicare. Qui autem ex multis sermonibus indocti existẽtium entis intuẽtes & ad pauca respicientes de facili enuntiant 1. de generatione, te. comm. 7. Vbi reddit causam propter quam errauerit Plato ī naturalibus: & est paucitas exercitationis & experientię in rebus naturalib. Verisabat. n. ī mathematicis, & exintelligibilib⁹ causis volebat assignare rationes rerum sensibilium. vnde 3. de cœlo. tex. com. 61. Amor geometriæ & magistri duxerunt Plato. in errorem rerum naturalium. Dicit enim philosophus in 6. Ethico. c. 9. ꝙ pueri mathematici qdem fieri pos-

Digressio de causis pp quas cõtigit error ī scia naturali, ineuitabiliter ẽ naturalium.

ri possunt sapiẽtes autrm vel physici fieri non possunt, ratio autem est quia prius pia scientiarum mathematicalium. experimento nõ indigent, sicut principia scientiarum naturaliũ: longitudo autem temporis experientiam facit, vt asserit. Sic Auer. reprehendit Auic. 3 cœli. cõmẽ. 67. vbi scribit. Paucitas exercitatiõis illius viri ĩ naturalibus, & bona cõfidentia ĩ proprio ingenio, induxerũt ipsum in multos errores. Placet autem nobis adducere alias causas ꝓpter quas cõtingit error in scia naturali, & est ignorantia logicæ. Nam Arist plerũq; taxat antiquos, & oñ dit eos errasse. & paralogizasse pp logicæ defectũ. Necesse. n erat eos falli qui abiecta scia disputãdi de rerum varietate perquirerent: vt ait Boetius super porphyrio.

Alia causa erroris est quia propositiões naturales sunt dubitabiles pp duas causas vt testatur Auer. 1. cœli. com. 90. aut enim hoc euẽit pp alias propositiones probabiles contrarias eis, aut pp existimationem ꝙ principia illius artis debẽt esse in fide, sicut principia geometrię. Et hanc cãm notauit Arist in 2. Meta. tex. com. 15. Actibologia mathematica nõ est in omnibus expetanda. ideo in. 1. Ethicorum scribit. Sermones fieri in scientijs ſm mãm subiectam. simile quippe videt a mathematico expectare persuasionem, & ab oratore demonstrationem requirere. Alia causa est impedimentum naturę. vt scribit philosophꝰ. 2. Met. tex. com. 14 & Cõmen. 1 cœli. 22.

Alia causa est pessima cõsuetudo, & radicata est ĩ eis, qui accipiũt primo doctrinas falsas: licèt sint apparentes. quã causam tãgit philosophus vbi supra. & Auer. 1. cœli. 22. & in prologo. 3. Physic. & in multis aliis locis. Alia causa est quia negliguntur textus. Arist. & solum inspiciuntur verba expositorum. hanc causam tangit Commen. 3. de anima. comm. 30. cõtra Auicen. vbi scribit. Sed quod fecit illum hominem errare, & nos ẽt longo tempore, fuit quia moderni considerãt libros expositorum. Negligẽtia tex. Aristo. Principiorũ admixtio.

Alia causa est quia multi nituntur miscere principia naturalia cum principijs creditis. hãc causam tetigit Cõmẽt. aduersus Auice. in 2. phy. com. 12. Via autem qua processit Auic. in probando primum principium est via loquẽtium: & vniuersaliter sermo eius semp reperitur medi' inter Peripateticos & loquentes. Et aduerte ꝙ hoc cõtingit nostris latinis doctoribus, q̃ multas cõclusiones creditas conãtur sustinere, cum principijs naturalibus, & multas naturales cum principijs creditis, ita ꝙ illud quod prouenit non est neq; theologia, neq; philosophia. Animaduertãt bene & considerent Deum non indigere nostro mẽdacio, vt asserit beatus Augustinus, nec fides christi fundatur in principijs Arist. sed a lumine Spũs sancti habet euidentiã, qui nec fallitur, nec fallere potest. Alia cã est diuersitas translationũ. hanc causam tangit Commen. 3. cœli. comm. 35. vbi inquit. Et hęc intentio est difficilis ad intelligendum ex ista translatione quam modo habemus: & forte diminutio cecidit in hac translatione a translatore. Nos enim nõ habemus Trãslationũ diuersitas.

bemus nisi translationem Alchia di, trãslationes vero veriores sunt Isaach. Et inde scire potes quare commen. magis erret in expositione libri de cœlo, quam in alijs locis. hoc autem maxime contingit latinis nostris, qui studuerunt nostris temporibus sequi translationes Theodori, Argyropoli, & aliorum: qui conati sunt non reddere verbum verbo, sed solum iuxta sensum. Animaduertant autẽ sententiam peritissimi latinorum Seuerini Boetij, scribit.n. In principio libri predicamẽtorum, ꝙ in his scriptis in quibus rerũ cognitio quęritur, non luculentę orationis lepos, sed incorrupta veritas exprimenda est. Et in libro de disciplina scholastica scribit de suis trãslationibus in Arist. Aristo. quoq; tota succincta breuitas, licèt voce tediosa, non tñ infructuosa, malui enim potius fideli deseruire translationi, quã arrogantie reprehendi temeritate. Vtinam & isti hoc ꝑpendissent. Legimus apud Alexandrum, & Auer. sepenumero in sciẽtijs demonstatiuis non vsitari debere verba synonima: quia, sicut nihil ociosum est i natura, eodẽmodo nihil ociosũ esse debet in scientijs de natura rerum considerantibus. vnde Auer. 1. de generatione. com. 38. Primus magister creditur nihil dixisse sine forti probatione. & 1. Ph. com. 35. inquit. Et videqũo est sermo hominis huius breuis, & forte ita est de quolibet verbo eius. Amplius Arist. in 2. Posterior. scribit non esse diffiniendũ per metaphoras. Vnde sæpe taxat Platonem, & antiquos, qui vtebãtur sermonibus metaphoricis. Et videmus antiquos expositores, vt Alexandrum, Themistium, Porphyrium, Iamblicum, Sirianum, Ammonium, Io. Grammaticum, Simplicium, Auerroẽ. Ex latinis autem expositorib⁹ Albertum cognomento Magnũ, diuũ Thomã, & Egidium Romanũ. singula verba Arist. ponderare, vsq; ad minimas particulas, sicut sunt coniunctiones, & id genꝰ, tanquã mirabili quadam arte, & supra humanũ ingenium doctrina eius in indiui sibili cõstituta esse videatur, vt nihil addi, nihilq; detrahi possit. Et quod valde admiratione dignum est plerunq; euenit, in auscultatorijs ꝑcipue scriptis eius, ꝙ vna met oratio varios, & subtiles, & admirabiles continet sensus. Mos.n. est sapientum, vt ait Linconiensis verba onerare sententijs. O temerariam & maniacam ni fallor, cõfidentiam horum nostræ tempestatis, qui persuadent sensa Arist. penetrare, & addunt multa verba, & coloribꝰ rhetoricis ac fucatis, & metaphoricis sinceritatem et seriẽ textus non conuertunt, sed peruertunt, & funditus destruũt. Nõ itudio contradicendi ista scribo, sed ꝑp amorem veritatis, sicut philosophũ decet ingenuum. Et consulo illis, qui ingenue philosophari desiderant, vt linguã græcam addiscant: quia percipiẽt me dixisse veritatem, cum vtilitate quam cõsequentur. si vero hoc aliquis cõsequi non poterit, consulo vt trãslationes Boetij & antiquas immitet: ꝗ sunt magis fideles, & expositores græcos precipue immitentur, postea ex arabibus Auerroem, ex latinis Albertum, diuum Thomã,

&

& Egidium Romanum.

Causæ generationis sunt duæ, motor & materia. 1. de genera. c. 14. Vbi animaduertendum, ꝙ est differentia inter principium, & cām, vt patet in 5. primæ philosophiæ. tex. com. primi. Omnis. n. cā principium, sed nō conuertit: licèt igit principia generatiōis sint tria, materia, forma, & priuatio: causæ tñ genetationis sunt duę tm, materia videlicet, & motor. Et hoc volui dicere in cōcordantijs, quas edidi dū iunior essem.

causa æquiuoce dr de cā agente, & fine. 1. de genera. com. 55.

Causa agens differt à forma: qa cū agens fuerit fiet aliquid in patiente: sed cum forma fuerit nihil fiet in patiente. supra.

causa materialis recipit contingentia. 2. de genera. com. 51.

causa continuitatis generationis & corruptionis est primꝰ motus, sed cā generationis & corruptionis ē motus planetarum ī orbe decliui. 2. de generatio. tex. com. 56. idem 12. Meta. tex. com. 33.

causa & principium multipliciter dicuntur. 2. de Anima. cō. 36. idem 5. Meta. in principio.

causā ipsius esse oībus species est. 2. de Anima. tex. com. 37. idem commen. ibidem. cō. 36. & tex. ex quo patet ꝙ esse est effectus formæ.

causas corporis generabilis & corruptibilis eadem esse impoſe est. 1. cap. de substan. orb. idem 3. cœli. 61 & 3. Meta. 15.

causę remotæ enumerantur in eo, quod est per accidens Auer. 3. Metheororum. com. 1.

causæ rerum gñabilium & corruptibilium, & vt transmutabilium, sunt corpora naturalia quæ sunt principia trasmutationis in rebus sensibilibus. contra Pla. 1. Meta. text. com. 31. & in 7. Meta. a textu com. 22. vsque ad 31. vbi probat quod ydeę Plato. nihil possunt ad generationem.

Causa difficultatis ī cognitione est duplex, vel ex nobis, vel ex rebus ipsis 2. Meta. tex. com. primi. quic quid dicat Scotus in hoc.

causæ entium non sunt infinitę, neque fm rectitudinem, neq; fm speciem. supra. tex. com. 5.

causarum quatuor vlis consideratio, inquantum causæ sunt, est primæ philosophiæ. 2. Meta. com. 6.

causæ mouētes sunt fm triplicem dispositionem: inueniuntur nāq, in eis principiū mediū, & postremum. 2. Meta tex. com. 6. idem. 8. Phy. tex. com. 37.

causæ mouentes differunt a causis materialib. in hoc, ꝙ in causis mouentibus est per se notum ꝙ hēnt vltimum, & est quæsitum vtrum habeant primum a superiori: sed ī causis materialibus est econuerso, quia est notum ꝙ habent principium a superiori, sed est quęsitum vtrum habeant vltimum ab inferiori. 2. Meta. com. 7.

causæ omnes existentes in re sunt pp finem, agēs, materia, & forma, in habentibus agens, aut materiā, aut formam. 2. Met. com. 8. vide. 2. Phy. tex. com. 89.

causæ finalis descriptio est, vt non sit pp aliā cām. 2. Meta. com. 8.

causæ diuersorum generū sunt diuersæ. 3. Meta. com. 2. idem 1. Meta. com. 19. 22. & 10. & 2. cœli. cō. 59. & 3. cœli. 61.

causa quælibet principiū est. 5. Meta.

Meta.tex.com.1. non tamen omne principiū est cā, priuatio enim principium est, sed non est causa:

causæ agentes in rebus naturalib⁹ non sunt extinsecæ, sicut in artificialibus. Auer. in 5. Meta. com. 1.

Pondera tamen quia voluit saluare literam, quæ erat mēdosa. vide in concordantiis.

causæ omnes nō sunt principia nisi pp primum principium, quod est causa finalis omnium entium. supra. idem 2. Meta. tex. com. 4.

causa multis modis dicitur. 5. Meta. tex. com. 2.

causæ sibi inuicem causę sunt. sup.

causę plures non fm accidens eiusdem esse possunt. supra.

causa eadem contrariorum esse potest diuersimode se habent. supra.

causę omnes reducūtur in quatuor genera. 5 Meta. tex. cō. 3. idem. 2. Phy. tex. com. 31.

causæ aliæ remotæ, alię propinquę vbi cōm. 5. Metap. cōm. 3. dicit q̄ ista distinctio non solum inuenit in cā efficiente & formali, de quibus Arist. ibi exemplum apposuit; verum etiam in cā finali & māli.

Causarum quædam sunt per se, & quędam per accidens. 5. Metaph. tex. com. 3.

Causarum per accidens, quædā propinquę, & quædā remotę. supra.

Causarum quædam vniuersales, & quędam propriæ. supra.

Causarū quædam actu, & quędam potētia. supra. & 2. phys. t. cō. 38.

Causarū quædam cum complexione, q̄dam sine. 5 Meta. tex. com. 3.

Causa in actu sil' est cū cāto. ibid.

Causa alia est vltima ī esse, & est cā remota: alia est vltima ī qōne, & est cā propinqua. 2. Phy. com. 38.

ita ēt notat ibi lucidissim⁹ Them.

Causę per accidens sunt effectuum per accidens & sunt infinitę. 6. meta. tex. cō. 5. idē. 2. phys. 50. & 53.

Causa rerum quæ sunt per accidēs est cā rerū quæ sunt in maiori parte, & nulla alia cā eē potest præter istam. 6. meta. com. 5. vide. 2. phy. com. 48. contra. Auic.

Causa agens maxime quęrit in rebus genetabilibus & corruptibilibus. 7. meta. com. 59. & 4. cęli. cō. 1. vide idem contra Auicen. in 12. meta. com. 44. Et nota q̄ loquitur de vero agente. actio. n. fit merito contrarietatis, & contrarietas nō est in rebus æternis. & illo modo Cōmē negauit agens in sempiternis substantijs, bene tamen cōcessit causalitatē causæ efficientis ab æterno, vt alibi probaui.

Causas ꝓximas vniuscuiusq; dicere oportet. 8. meta. tex. cō. 12. idē 2. phy. tex. com. 38.

Causa pp quam est forma. f. finis, multum intrat diffinitiones perfectas, quę dñr transmutatę demonstrationes in situ. 8. meta. com. 11.

Causæ apud Aristotelicos sunt efficientes & fines, cōcausæ vero sunt materia & forma. Causis Pla. addidit exēplarē, concausis vero officialem seu instrumentariam. Simp. in prologo physi.

Causa diuiditur sicut & ens. nam sicut ens aliud fm se, aliud secundū accidēs, sic & causa. 11. meta. cap. 7. & 2 phy. tex. com. 50.

Causæ per accidens non sunt priores causis per se. 2. phys. tex. com. 66. & in 11. meta. ca. 7. in fine.

Causa per accidēs est in certa humanę cognitioni. 11. meta. ca. 7. & 2. physi. tex. com. 47.

Causa

Tabula Zimarę

Cauſa prima omnium quæ fiũt intẽtio actionis eſt, vt ait Plato. Galen. li. 6. de vtilita. parti. ca. 12. Et iſtam cauſam. Idem Plato diuinã ſpeciem cauſæ nominabat: vt patet ibidem. ca. 13. & eſt cauſa finalis. ita etiam Ariſto. 1. phyſi. & 2.

Cauſa formalis. finalis, & mouens, ſunt idem ſecũdum ſubiectum, & differunt ſecundum modum. 12. meta. com. 6. & 10. meta. cõm. 7.

Cauſa prima formalis & finalis à diuino cõſideraf, ſed materialis & mouens a naturali. 12. met. cõ 6.

Duo enim prima genera cãrum a diuino, & duo reliqua a naturali ꝓſiderantur, vt alias declaraui.

Vnde Cõmẽ. cõ. 6. iſto modo dicit dictum Ale. veritatem habere, dũ dixit ꝙ prĩus philoſophus habet demonſtrare principia entiũ, & ꝙ talia principia naturalis ponit ea poſitione. videlicet. qđ ſunt intelligenda principia quę ſunt cã formalis & finalis, ſed prĩa materia, & primum mouens ſunt naturalia, & a naturali habẽt demõſtrari. pro quo vide etiã. 1. phyſi. cõ. vltimo. contra Auic. & 2. phy. cõ. 22. & 26. & in 8. phyſi. com. 3.

Cauſa agens & mouens differunt a cauſa formali, ga prȩcedit cauſa tũ, ſed formalis & materialis ſunt ſimul. 12. met. tex. com. 16.

cauſę aut ſunt conuenientes in ſpecie & differunt numero aut cõueniunt in genere & differũt ſpecie: aut conuenientes in genere dicto ſm proportionem, & diuerſæ in vero genere, ſicut cauſæ ſubſtãtiarũ differũt a cauſis quantitatis, & qualitatis. 12. meta. com. 27.

cauſæ rerũ gñe differentium genere differunt, & cauſæ rerũ differẽtium ſpecie, differũt ſpecie, & cauſæ rerũ differentiũ numero, differunt numero. 12. met. t. com. 28.

cauſę in ſubſtantia ȩterna inueniũtur ſecũdum ſimilitudinẽ cũ cauſis inuentis in ſubſtantia gñabili, & corruptibili. 12. mera. com. 29.

cauſa ſequitur cauſatum qñ cauſa eſt modo formę vel modo finis: ſed non quando eſt cã mõ actis, quia poteſt inueniri cã agens fine ſuo cauſato ex lib. deſtr, diſp. 3 in ſolutione 10. dubii. Vide in concordantiis nuper editis.

cauſarũ quodlibet eſt poſſe eſſe, vera eſt de cauſato compoſito, nõ in cauſato ȩternali. Impoſſe. n. eſt inuenire compoſitum æternale, & ideo quodlibet poſſe ẽ nouum. ex lib. deſtra. diſp. 3. in ſolu. 19 dub. vbi expreſſe tenet cõm. æternum aliquid eſſe cauſatum ſicut vides.

cauſæ nomen dicitur ęquiuoce de quatuor cauſis. ex diſpu. 4 in ſolutione 2. dubii.

cauſa prima non demõſtratur per viam cauſæ & cauſati. vt Algazel. & Auic. conãtur probare ex diſp. 4 in ſolutione 2. dub.

cauſarum infinitas apud philoſophos quodammodo eſt neceſſaria & quodammodo eſt impoſſibilis. ibidem. & in ſolu. 4. dub.

cauſæ natura & cauſati impoſſẽ, ꝙ ſit una & eadem, niſi in particularibus cauſis. diſputa. 7. in ſolutione vltimi dub.

cauſarum duæ cognitę fuerunt ab antiquis, materialis & efficiẽs, ſed efficiẽs in primis rebus: cã aut formalis & finalis nõ fuit cognita vſque ad tpa Socratis, vt d. Ariſtt. ex com. ſuper 1. de part. aãliũ, vide in 2. ph. c. 9. authoritate Alex. Eſt

etiam

etiam ſnīa Arist. in erroribus primi meta. t. cō. 5. & 1 de parti. ca. 1. ſm nāslationem Theodori, & eſt in fine cap. vbi d. ꝙ cā quamobrē antiquiores illi authores non ad hunc venerunt modum quod qd res eſſet, atq; ſubſtantiæ diffinitio nē ipſam explicare haud quaquā ſolebant: Socratis vero tpibus vſus quidem diffinīēdi increuit, ſed indagatio terū naturaliū deſijt. nā omne philoſophādi ſtudiū ad vtilē virtutē ciuilēq; vſum tiāſlatū ē.

Cauſa quæ primo mouet, cui ratio ineſt, & forma ſempet melior eſt, & magis diuina quam materia in 2. de genera. aīalium in principio. idem. 3. de anima. t. cō. 19

Cauſa mouēs & materia ſunt priores tpe ipſa foꝛa & fine, ſed forma & finis ſunt priores d. ſinitiōe cō mē. in 2. de genera. aīal. cap. 2. vide etiam in 2. de genera & cor. cō. 7

Cauſa eſt ad cui⁹ eſſe ſequit aliud.

Vulgata ē propō. & vꝛ colligi poſſe & 5. met. tex c primo Omnes cāę ſunt principia, nō tn oīa principia ſunt cauſæ: nā priuatio ē prīcipium generationis naturaliū, ſed cā minime. Sed eſt propō quę non habet veritatem vſt, quia ſalit in genere cāę materialis. nā prima materia eſt cā, & ad eius eē nō ſequit aliud, in hoc ſenſu, ꝙ ſit cā eſſendi alterius. quia ſi eſt cā eſſendi, aut eſt reſpectu foꝛæ, aut reſpectu cōpoſiti, non reſpectu formæ, quia d. Auic. in 5. fuæ meta. ma ē mā formę, ſed nōn eſt cā foꝛæ, qa forma eſt natura ſimplex, non habēs materiā ex qua componatur. tunc enim eſſet proceſſus in infinitum. Sicut bene deducit Ariſt. 17. meta. te. com. 26. & infra. & te. cō. 51. forma eſt cā materiæ, ſed non hęc cauſa finis. Vnde iſta fuit opinio antiquorum ponentium oīa eſſe a caſu, & nihil eſſe pp finē, qui aſſerebāt formas ſequi materiam ex neceſſitate ſicut notat cōm. in 2. phyſi. in cō. 87. Hęc etiam eſt cā compoſiti quo ad eſſe, quia ens & vnū cum multipliciter dicant, qđ proprie eſt, actus eſt 2. de aīa. tex. com. 7. vbi Them & Alex. notant ꝙ a forma res habent & eē. & vnū eſſe. Et ita notat cōm. in cō. Amplius Themi. 2. de aīa in princi. d. iſtā eſſe dꝛiam īter materiā & formā, quia a materia res hñt vt fiāt, a forma vt ſint. Amplius cōmē. 7. meta. cō. 37 expreſſe d. ꝙ materia cū fuerit, nō erit res ꝓpoſita ex materia & forma. ſed foꝛa exiſtēte res erit. Et iō ſi ītelligat materiā eſſe cām ad cuius eſſe ſequit aliud ita ꝙ ipſa ſit cā eſſendi vel formæ vel formato, eſt ꝓpoſitio falſa: qa oē eſſe eſt a forma, vt d. Boetius in lib. de vnitate & vno. Quod etiam Peripatetici deſcribentes dixerunt eſſe, eſt exiſtentia formę in materia. Si autem intelligat arguendo a poſterioꝛi & a ſigno, ſic bene valet ſi materia eſt, igitur forma eſt, quia materia dicit relatiue ad formam. 2. phyſi. 26. Et in hoc ſenſu intelligitur dictum Auer. 2. phyſi. cō. 70. vbi dicit ꝙ in quo eſt materia ſunt omnes cauſę, quia non poteſt eſſe materia ſine forma 2. phyſi. com. 12. & forma non eſt in materia niſi agens ſit præſens. vt dicit Commen 1. phyſic. com. 81. Et omne agens agit pp finē ex 2. phy. & illo modo per viā illatiōis materia infert omnes cauſas, ſed illud nō ē per viā cāæ, ſed viā ſigni.

Licet

Licèt igitur materia sit cā compositi, quia partes substātiæ sunt substātiæ, tñ esse compositi, est a sola forma, & vnitas positiua ęiusdem. Et ista est via oīum sapiētum peripateticorum, licèt multi latinoꝝ oppositum teneāt, vt formalizantes & sequaces eorum, vnde Commen 2 de aīma. com. 8. expresse dicit. ꝙ indiuiduum nō est hoc nisi per suam formam, nō per suam materiam: materia. n. nullum hēt esse in actu in rebus naturalib⁹, secundum quod est materia, & esse in actu nō est nisi formę & ita patet ꝙ esse actualis existentiæ est effectus formalis formæ tm̄, & non materiæ, quia nihil dat quod non habet, sed materia nullū eē actualis existētiæ habet ex se, vt patet p cōmē. in pmi loco, & etiā 5. phy. com. 8. cum esse primæ materiæ non admittetur actus oīno. Dixit aūt cōmē. materiam fm ꝙ est materia nullum habere esse in actu i rebus naturalibus, ad specificādū ipsam vt est subm, quia dria est inter materiam & subm apud Peripateticos, vt alias declarauimus tibi.

Causa rei ē dignior causato. 2. physico. com. 4 vide in Theorematib. qūo sit intelligenda propositio.

Calcvs de coloribus d. sputans de nominibus tōnem habebit, nihil tamē intelliget. 2. phy. tex. cō. 6. idem 1. posterio.

cæci & surdi a natiuitate sunt perfectiores fm virtutes interiores, quia virtutes interiores sunt perfectiores apud quietem virtutum exteriorum. Et signum est ꝙ in pfunde cogitantibus virtutes sensibiles cōtrahuntur interius, adeo ꝙ cō sequitur somnus magnus. ex cō mento libri de diuinationē secundum quietem.

cæcus & non videns, qū non videę differunt, quia cęcus non hēt potentiam vidēdi, & clausi oculi habent potentiam videndi. 9 meta. com. 5. & elicitur ex textu ista differentia ibi cum dr. Si igit cæcum est quod non habet visum in tpe ī quo debet habere visum, idē erūt cæci & surdi in eadem die.

Cedens quodlibet aut non cedēs diuisibile est. 3. cœli. tex. com. 11. & hoc patet ex diffinitionib. eorū vt dicit ibi commen. in cōmen.

Coelvm habere locum latet 4. physi. com 32. & ibi vide causam.

cœlum esse in loco per accidens dsplicet oībus expositoribus, autho ritate Themi. 4. physi. com. 43.

cœlum est fixum fm totum & isto modo est quiescens, & quies eius est propter quietem centri. 4 phy sic. com. 43.

cœlum mutat locū fm totum quā tum ad formam, non fm materiā, supra & 6. physi. com 85.

cœlū & anima sunt in loco per accidens 4. Phy. te. com. 44.

cœlum non habet qualitatem tangibilem. 4. physi. com. 58. idem 1. cæli. tex. com. 20. & infra. & in 1. & 2. cap. de substan. orbis.

cœli potentia finita est fm Arist. vt elicitur ex 2. de cęlo & mūdo. cōment. 8. physi. com. 79.

cęli substantia est præter consistentias quę sunt hic quędam natura prior & diuinior. 1. cęli. t. com. 13

cœlum non est corruptibile neque cōsumptibile per sensum, & est ꝓ positio d illis de quib⁹ dixit Albumasar, quæ non ducunt ad primę certitudinis ordinem, sed tamen

nullus

nullus sensus contradicit eis neq; ratio. 1. cæli. com. 15

Cœlum est segregatum a corporib⁹ quę sunt hic, tanto honorabiliorē habēs naturam, quanto magis elongatum est ab his, quę sūt hic. 1. cœli, tex. com. 16

Cœlum aliqui opinati sunt esse primam causam, & isti dixerunt simpliciter. i. omnibus modis ꝙ sit ingenerabile. Aliq vero opinati sūt ipsum esse reatum a prima causa, & isti dixerunt ꝙ non sit generabile ab aliquo. i. tāquam ex subiecto & istum modum generatiōis, qui fit per alterationem passiuam, vult Arist. remouere a corpore cœlesti. cōm. in 1. cœli. cō. 20. Ex quo patet contra Grego. Ariminen. & cōtra Ioan. de Baccone, qui tenēt in secundo sn̄iarum ad mentē Aristo. & Auer. æterna nō habere causam efficientem. Vide aperte ī lib. destru. disp. 3. in solutione 18. dubij, versus finem. vbi expresse d. ꝙ in hoc genere entium illud qđ dat finem entibus dat etiam formam, & illud quod dat formam ē agēs, ergo illud quod dat finem huic eē est agēs. Apparet iccirco ꝙ primū principium est omnium istorum principium. s. agens, & forma, & finis. consimile habet in 2. ca. libri de substantia orbis.

Cœlum habet alterationem, q̄ non est passiua, quia alteratio, quæ est illuminatio, non est impossibilis in eo. 1. cœli. com. 20. idē in 2. capi. de substan. orbis.

Cœlum ex primo naturę consilio ē ingenerabile & incorruptibile: ex secundo vero consilio natura nō fecit ei contrarium. 1. cœli. cō. 20. & elicitur ex textu.

Cœlum nō est compositum ex materia et forma sicut quatuor corpora simplicia, supra. idem 2. ca. de substan. orbis. & 8. meta. com. 12. & 12. meta. com. 10

Cœlum non est graue neq; leue. 1. cęli. tex. com. 17. & infra. Quod non est intelligendum vt simplex priuatio, sicut dū dicitur ꝙ lapis non est cęcus neq; videns, sed affirmationis vim sermo obtinet. cōmen. in paraphra. super. 1. cœli in summa. 5. & 1. cœli. com. 17

Cœlum simplex est, & non compositum ex materia & forma, sed veluti ad formas abstractas in materia in actu, magisq; sile materię q̄ formæ, licèt neutri horū silitudinem obtineat. adumbrat. n. materiam, tū quia sensibile, tū quia potentiam hēt ad vbi, tū quia est corpus. assimilatur autem formæ qa existentiam possidet actu, eiusq; subā non in potentia est. Auer. sententia, in paraph. 1. de cœlo & mūdo, in summa 6. iuxta principiū.

Digressio qual't materia cęli sit i actu.

Ista fuit antiqua Peripateticor⁹ sn̄ia, & Themi. in 3. phyc. qui fuit abbreuiator Alex. ponit eam in expōne 3. tex. Vbi philosoph⁹ ponit diuisionē entis per actū tm̄. & per actum permixtum potentię vt habet litera antiqua. inquit. n. Ex entibus hm̄r q̄dā tm̄ actu, qualia sūt prima illa summaq;, mot⁹ & materiæ prorsus immunia, q̄ nec alterari nec fieri pūt diuersa q̄ sunt: sed semp eodē mō & sui paria & sui similia inueniunt, generis plane sui naturæq; tenacissima. Quędam cum actu potentiam iunctā ferūt, qualia sunt ea q̄ ex materia existūt et forma. actu sūt, quia formā intra se tenent: ptāte, quia pūt

aliam formā p reciprocationē & ſucceſſionē inducere. Sed æthereū corpus vi ſuæ naturę ſolo actu eſt, quia nequit de forma et ſpecie ſua mutari. particeps tñ quodāmodo ē potētię quatenus in loco moueť quia vbiq; ſimul totū eſſe nō poſſit. Et hāc ēt ſnīam verboten' imitať Simpli. ibidem. Ex his verbis ſoluit Achilles diui Thomę in 1. cœli. in lectione 6. in expōne text. 20. Inquit. n. q cū cælum ſit quodā actu ens, alioquin nō ageret in hęc inferiora: oē aūt qđ eſt actu ens, vel eſt actu, vel eſt habens actum. Non pōt aūt dici q corpus cœleſte ſit actus. quia ſic eſſet forā ſubſiſtēs, & eſſet aliqđ intellm in actu: non aūt ſenſu apprehenſum, & iō oportet in corpore cęleſti ponere aliqđ ſubm ſuę actualitati. Dicimus pro Auer. opinione, quā ſine dubio credimus fuiſſe ex mēte Ariſtot. q in hac rōne vī duplex eſſe peccatum. primo quidem ex ęquiuocatione cœli: tum ēt ga argumentū eſt ab inſufficienti: vnde cęlum qñq; ſumiť vt eſt quoddā aial motū ex ſe, & illo mō dī eē ꝓpoſitū ex duabus naturis. vȝ. natura mouēte & natura mota. Et iſto modo ſumpſit cōm. cœlum in 1. lib. de ſubſtan. orb. & ſic dī eſſe in actu, & dī agere in hęc inferiora. nam ſ; philoſophos cœlum non agit niſi lumine & motu, & in huiuſmodi diſpōnibus eſt cōſtitutū per ipſam intelligentiā, quia primitus intelligitur ſibi aduenire ſ; naturę ordinem, quā dimēſiones, aut alia accidentia. Alio modo ſumitur cœlum circunſcripta intelligentia, & tunc ſi queras vtrum ſit ens aliquod actu, reſpondeo q eſt quoddam ens ſimplex, & eſt materia, quæ materia eſt matetia in actu, pro quāto ſubſtantia ei' non eſt in potentia ad tranſmutationē ſubſtantialem, ſicut eſt prima materia. Dicit. n. commen. in vltimo cap. libri de ſubſtan. orb. q materia habet gradus, ſicut & potentia etiā habet gradus. tñ cœlum circūſcripta intelligentia non eſt ens ī actu, quod agere poſſit, aut alterare ipſa inferiora niſi potentia remota: quia circunſcripta intelligētia per rōnem, non intelligitur remanere cum diſpōnibus ex quib' prouenit alteratio ab eo ī hoc mūdo inferiori: motus enim tūc ſibi non ineſſet, qui eſt tanquam vita omnium natura conſtantium. cę lum igitur pro orbe, non eſt ſuba compoſita ex materia et forma, qa eſſet corruptibile. nec eſt forma, quia formę nō eſt moueri, ſed mouere poti'. Vnde ipſe 9. primæ philoſophię. com. 17. nihil prohibet, vt cęlum ſit materia, ſed prohibet, vt ſit forma. nec etiam eſt materia in potentia, quæ vȝ, eſt in potētia ad generationem & corruptionē, quia hoc cōpetit primę materiæ, quę eſt in corporib' generabilib. & corruptibilib'. hoc. n. eſt ſibi ꝓprium & inſeparabile, vt teſtatur Commen. 1. cœli. com. 20. ſed eſt materia in actu, in qua ſolum fundatur potentia ad vbi tātum. Vnde recte d. Cō. q orbis eſt ad ſiſitu diuē formæ quodāmodo, & quodāmodo eſt ad ſiſitudinē materię, & ex conſequenti quodammodo eſt in actu & quodāmodo in potentia, vt patet ex verbis eius in ꝑfata authoritate, & tu applica. Et ex hoc patet ſolutio contradictionis

nis in com. 95. & in paraphr. quia ibi dicit ꝙ cęlum pro orbe est natura neutra, & non existens per se in actu, sed est materia formæ corporis cœlestis. In paraphrasi autē dicit, ꝙ habet existentiam in actu, patet quia est in actu, non quanto sua substantia non est in potentia ad generationē sicut prima materia, quia est ī altiori gradu, sed nō est in actu secundo, nisi per intelligentiam, vt ipsemet seipsum ibi declarat. Et ex hoc patet etiam solutio ad argumentum Ioan. Grammarici, quia etiam credidit in hoc demonstrasse. Inquit enim ꝙ si cęlum non habet talem materiā sicut ista corpora, sed ipsum est cōpositum ex materia alterius rationis, aut si ipsum est materia alterius rationis cū materia istorū inferiorum, tūc talis materia adhuc esset cōposita, quia haberet aliqd cōe in quo cōueniret cum prima materia, & aliquod per quod differret ab ea. Diuus autem Thom. volēs soluere hoc argumentum in pallegato loco d. ꝙ ista dria inter materiam generabilium & inter materiā cęlestium corporum non est per aliquam compositionem, sed solū per habitudines ad diuersas formas. Sed in veritate ista solutio non videtur satisfacere quia suba materiæ primę, & suba materiæ cęli, natura prędedunt suas habitudines, & in illo priori sunt adhuc duæ naturæ distinctæ. concessum est. n. substantiam præcedere omne accidēs natura tempore & diffinitione. ex 7. meta. tex. com. 4. Amplius Aristo. 1. Ethicor. cap. 7. ꝙ per se est, atq; suba est prius natura quā id qđ ad aliquid est. nꝫ id tanquā adiacēs quoddā, & accidens subę vr eē. Et iō aliter rndeo ꝙ non est vr verum ꝙ quicquid distinguitur ab alio, per formam distinguatur: sed bene hoc est in cōpositis, fallit aūt in simplicibus: simplicia. n. seipsis distinguuntur. Vnde materia prima & orbis, circunscriptis oībus habitudinib⁹ ad suas formas, adhuc distincta sūt.

Amplius aūt scire debes non omnem dr̄iam esse f̄m speciem: illa. n. bene a forma proficiscitur: sed est etiam dr̄ia f̄m magis & minus. Et si dico ꝙ materia analogū quoddam est, in quo analogantur plures modi materierum. & in supremo gradu materię corporalis, in extremo intensiori, & perfectiori est orbis, qui dr̄ materia ī actu: in extremo aūt inferiori & imperfectiori est prima materia, & ī medio sunt grad⁹ etiam, Vnde Auer. in 2. cap. de substan. orbis, inquit. Necesse est vt corpus cęleste sit materia animalium cęlestium q̄ moueantur circulariter ex se, & vt sit p̄fectius cæteris modis materiæ: & reddit causam dicens. Non enim est in eo de potentijs nisi potentia ad vbi tantum. & hoc consonat cū his, quæ dixit in vltimo capitulo ꝙ materia habet gradus, & potentia similiter. Vnde etiam Alexander in libro naturalium quæstionum plerunq; dicit ꝙ non omne qđ ab alia diuersum est, per differentiam dicatur esse diuersum. Et sic patet solo f̄m peripateticos.

Cœlum est ligamentum inter generabilia & corruptibilia & entia incorporea, 1. cœli. commen. 22. idē 8. physi. commen. 15. & in prin. libri metheoro.

Cęlum impossibile est vt sit semper mobile per se nisi per principium extrinsecum nō corporeum, neq; vt sit virtus in corpore. 1. cęli. cō. 22. idem 3. cap. de substan. orb.

Cęlum non est contrariū elementis, quia tūc corrumperet ipsa, sed nō apparet cōtrariū ga cōseruat ipsa, & continet ipsa & vt est ī eis quasi forma. 1. cœli. com. 24

Cœlum si esset contrarium elementis, statim totus mundus corrumperetur. 1. cœli. cō. 26. idem Aristo. primo Metheo.

Cęlum non mutat locum fm se totum numero, sed fm formam. 1. cęli. com. 31. idem. 4. ph. cō. 43. & 45. & 6. phy. c. 85. & 8. phy. cō. 76.

Cœlum ī lingua grecorum dicitur tribus modis, aut de toto mundo, aut de corpore rotundo, aut de orbe supremo. 1. cœli. com. 55. idem tex. com. 76. & 96

Cœlum est sensibile per materiam, & intelligibile per formā. supra commento. 92

Cœlum dicit formam, hoc cœlū vero materiam. supra. & com. 95

Cœlum est compositum ex materia, sicut & alia corpora, supra te. cōmē. 95. Vbi aduerte, vt notat Alex. Simpl. & Auer. ꝙ sumitur cęlum pro toto mundo.

Cęlum qđ est corpus neutrum, non est compositum ex materia sicut reliqua, & ē quasi forma respectu mundi, & quatuor elementa sunt quasi materia. 1. cęli. cō. 95. & 24.

Cęlum est natura neutra, non existēs per se in actu, sed est materia formę corporis cœlestis, quę est in actu supra. cō. 95. vide in cōcord.

Cœlum cum sit materia non composita, nō habet formam ita vt sit ītellecta, sed est vna numero īdiuiduata per se, & est intellecta per respectum ad aliud, vt est materia communis. supra. com. 95

Cęlum & eum qui sursum est locū antiqui alijs attribuunt, veluti exi stens solum immortale 2. cęl. tex. cō. 2. idē. 1. cœli. t. c. 22. 96. & 100

Cęlum ingenerabile est & incorruptibile adhuc et impassibile omnis mortalis difficultatis est 2. cęl. te. commento 3

Cœlum non habet motum naturalem aliū a motu volūtario. supra commento. 3

Cęlum non est graue neq; leue, sed qui diceret ipsum esse leue, melius diceret quàm qui dicit ipsum esse graue. supra com. 4

Cœli motus non est ab aīa cogente manere sempiternum 2. cęl. tex. com. 6. Iste locus fuit cā errotis Ioan. Grammatici, qui videns Aristo. contradicere in hoc tenuit Arist. tenuisse cœlum non esse aīatum, vt tentat Simplic. in 1. cœli. sed non animaduertit ꝙ antiqui ponebant cœlum habere contrarium, & de se esse corruptibile, sed anima erat causa suę permanētię. & ad hunc sensum Arist. negat cęlum esse ab anima cogente ipsum manere sempiternum. & hoc etiā habetur ex textu: quia tūc illa aīa non esset beata, quia esset cum labore & tristitia. vnde Cōm. in cōmen. 6. inquit. Et hæc cōtradictio intrat eos qui ponunt hoc corpus habere cōtrarium motui animę. sed qđ Arist. tenuerit corpora cęlestia animata aīa ītellectuali, quæ non mouet cum labore & pęna demonstratum est in 8. phy. & 2. cœli, est authoritas expressa philoso-

phi.

phi. in tex. com. 60.

Cęlum etsi nequaquã incipiat moueri, si tñ incæpisset necessario hꝫ principium, vnde incępisset. 2. cœli. tex. cõ. 13. vide in concordantijs propter manifestam contradictionem. ex 76. tex. 8. phy. & ex tex. cõ. 100. primi de cœlo.

Cęlum cũ corpus finitum sit, necessario potentiam finitã habet qua pp Alex. d. ipsum ex se corruptibile esse, incorruptibile vero esse pp infinitam potentiam mouentẽ ipsum. & Auic. secutus est eũ in hoc Cõm. in paraph. 1. de cęlo. in vlti. ca. idem 8. phy. cõ. 79. & in 11. Meta. cõ. 41. & 2. cęli. com. 71. & in. 3. cap. de substan. orb.

Cęli motus etsi circularis sit, potest tñ excogitari in eo principiũ & finis ex parte motoris. Cõmenta. in paraphrasi secũdi de cęlo, summa 2. quęsito primo.

Cęli motus primaria intentione fit super orizõta superius. i. super terram habitabilem: & secũdaria intentione fit super orizontem occidentis, vt iterum redeat. Cõm. vbi supra. & 1. cæli. com. 14. & 15.

Cœli dextrũ & sinistrũ & alię dꝫ reperiunt in cęlo in ordine ad intentionem virtutis motricis cœli. Auer. pulchre & lucidissime vbi s.

Cælum habere dextrũ & sinistrum consimili modo est intelligendũ sicut dictũ philosophi. in 8. d phy sico auditu, vbi fuit dictũ ꝙ mouens orbem est in maximo circulo, pręter hoc, quia ibi ostẽdit circulũ in quo apparet potentia motoris: in secundo vero cœli determinauit locum circuli in quo apparet potentia mouendi. Idem in 2. cęli. com. 15. & in paraph. vbi s. vide in concordantijs.

Cęli accidẽtia magis sunt remota a cognitione nostra quã ipsa corpora cęlestia sunt remota a nobis fm situm. 2. cęli, tex. com. 17.

Cœlum est quoddam corpus diuinum. ibidem.

Cęlum habet melius & maius bonũ ex 2. cęli. tex. cõm. 34. & ibidem cõ. 15. Vbi infert ꝙ pp hoc non sequitur vt sit cõpositum ex virtutibus contrarijs. Istę enim sunt nobiliores partes cęli.

Cęlum non recipit motum rectum neq; naturaliter, neq; violenter: nam si reciperet eum violenter, reciperet eum naturaliter 2. cęli. cõ. 46. vide pro hoc 1. cęli. com. 14.

Cęlum nõ recipit diuisionem, qa si reciperet diuisionem, reciperet ẽt corruptionẽ. supra cõ. 46. & 1. cõ. 47. Hinc tollitur ꝙ diuisio attestatur corruptioni, & ẽ via ad corruptionem.

Cęlum primum qđ mouetur motu diurno, acquirit suam nobilitatẽ vna actione, quia est nobilius eo ꝙ quæ mouentur. 2. cęli. com. 62.

Cęlum totũ ẽ sicut vnũ animal, sed non est vnũ animal quasi ligatũ multis ligamentis, sicut aĩal dissimilium partiũ, sed est ligatũ prima potentia spũali diffusa in suo toto, q̃ non diuidit in alijs orbib⁹ nisi quia primo diuidit in primo orbe: sicut potentia mouens aĩal non diuidit in aliis membris, nisi quia primo diuiditur in corde. & sic intelligit ꝙ prim⁹ orbis mouet alios orbes. s. sicut dꝫ ꝙ nobilius mouet totũ. 2. cęli. cõ. 71. idẽ. 12. meta. com. 44. & 2. cęli. com. 42.

Cęlũ inquantũ mouet per se, & inquantũ est aĩal, necesse est vt ha-

beat figuram 3. cœli. com. 45

Cęlum quare melius eſt vt moueat quã quieſcat, & quare circulariter magis quã recte, ẽ qõ propria primæ philoſophiæ 1. de Anima. cõ. 51. vide in concordantijs.

Cœlum nũquam inuenitur diaphanum in potentia, quia natura cęleſtis ſemper inuenitur illuminata. 2. de anima. tex. c. 69. & c. 71

cœlum non recipit primo dimenſiones ante formã, quia tũc forma eius diuideretur ad eius diuiſionẽ, 1. ca. de ſubſtantia orb. & 2. cęl. 9. 3

Qđ ſtelligentia nõ eſt forma formaſt dans eſſe cœlo. ex verbis Auer.

Ex hoc aliqui accipiunt intelligentiam eſſe formã formalt dantẽ eẽ orbi. quia ſi ſolum aſſiſteret orbi, iſta conſequentia nullius eẽt roboris, quia ſora aſſiſtens dato ꝙ vniatur orbi quanto, non pp hoc ſeqũtur ꝙ diuideret ad orbis diuiſionẽ, ſicut patet de nauta & naui. Dicimus nos ꝙ opinio Auer. eſt ibi, ꝙ aliter eſt vnio & cõpõ in iſtis gñabilib⁹, aliter in æternis: in iſtis. n. forma vnitur mediantibus dimenſionibus interminatis, & ideo iſtæ ſunt extenſæ ad extenſionẽ ſubti vnde q̃cunq; forma ſic vnit ẽ diuiſibilis & materialis. Et ex hoc ſeq̃t ꝙ ſi intelligentia vnit mediante dimenſione interminata, ſequeretur ꝙ eſſet d ordine formaũ materialium. Ad obſeruandũ igitur & ſaluandam diuerſitatẽ inter formas abſtractas & materiales, dixerũt ꝙ ibi non ſunt dimenſiones interminatæ præparátes materiã ad receptionẽ formę: ſed ſolum ſunt dimenſiones terminatę inſequentes formã, ad hoc ꝙ ſubm eius conſtituat in diſpõnib⁹ neceſſarijs: ſic. n. intelligentia conſtituit ſuũ ſubm ĩcẽ, pro q̃o dat ſibi motũ & appetitũ: fit vnũ. n. appetẽs & intelligẽs & motũ in loco, non per formalẽ inhęrentiam, quia intellus nulli⁹ corporis eſt actus. Vnde conſequẽtia illa ſequitur ex hoc ꝙ immediate quod ponit aliqua forma vniri mediante dimenſione interminata, quæ eſt in potentia, ſequit talẽ formã eſſe educibilem de potentia materiæ quę eſt potentia multa. Dicit. n. cõm. ibidem ꝙ quia prima materia non fuit multa in potentia ideo oportuit ꝙ dimẽſio interminata cõcomitetur eã neceſſario, alioquin non haberet plures formas in actu in eodem tpe. Et ꝙ iſta ſit via eius patet ex verbis ei⁹. nã partũ infra ſcribit. Et ꝙa manifeſtũ ẽ ſenſui ꝙ corpa cęleſtia recipiũt dimẽſiões terminatas fȝ ſuas formas, neq, pñt recipe ſoras mediantib⁹ dimẽſionib⁹ interminatis ſicut ẽ diſpõ de formis gñabilibus & corruptibilib. neceſſe eſt ea recipere dimẽſiones tali mõ ꝙ ex quo nõ cõtingat formas eẽ gñabiles, & corruptibiles, qđ ẽ ꝙa materia eoꝝ recipit dimẽſiones prima receptione, mediãtib⁹ illis formis ſuis, & ñ recipit formas mediãtibus dimenſionib⁹, q̃ ſunt ĩ prima mã cũ ſora iſtius mãæ, ſed dimẽſiones q̃ ſunt in materia cęleſti ſunt ꝑpriũ proprioru ei⁹. Et ad inſtãtiã de nauta & naui negat nautã vniri naui mediãtibus dimẽſionibus interminatis: immo nauis hẽt dimẽſiões terminatas, hõ ẽt non eſt forma ſimplex ſicut eſt intelligentia, ſed eſt compoſitum ex materia & forma.

Cęli & ſtellarũ ſuꝑa eſt eadẽ: & in hoc conueniunt oẽs antiqui, vt dixit Ariſt. in lib. cęli, & mũdi 2. ca. de ſubſtan. orb. & 2. cęl. 1. com. 41.

cœlum

Cœlum non fuit dictū habere animam niſi ppappetitum exiſtentē ī eo, & motum localem. 1. cap. de ſubſtan. orb. & 8. meta. com. 12. & 12. meta. com. 36.

Cœlum dicitur eē motum per principium ſeparatum quod eſt in eo, non per principium quod eſt pars in eo. 1. ca. de ſuba or. Et illo modo etiam dicitur viuū & ītelligēs.

Cęlum non aſſimilatur materiæ, niſi in hoc tantum quia eſt materia fixa ad recipiēdum formā: & ideo dignius dr̄ ſubm quā materia. materia. n. quæ eſt hic dr̄ materia, qa eſt in potentia forma in ea figi, & dr̄ ſubm quia eſt fixa formę, & eſt pars compoſiti ex materia & forā. Auer. in 2. ca. de ſubſtā. orb. Pro quo aīaduerte q̄ apud peripateticos, vt no. Alex. ī prin. li. metheo. & lucidiſſimus Them. in 1. phyſi. in digreſſione de priuatione & potentia materiæ, q̄ licēt hæc nomina materia & ſubm ſint de numero eorū quę dr̄ ad aliud, qa materia alicui⁹ eſt materia, & ſubm alicui⁹, eſt ſubz; ī hoc tn̄ eſt dria, qa nomē materię eſt cū priuatione & reſpicit futura. Vn̄ lignū aut æs ex quo ſtatua fieri pōt, antequā recipiat figu. ſtatuę recte materia dr̄, ſed quaprimū forma illa introducta eſt, nō materia dr̄ ſed ſubm. vn̄ nomē ſubti nō importat priuatio nē, & reſpicit pntia. & hoc ē quod dixit Boetius. Materia qualitatib⁹ ſenſibilibus informata nō ampli⁹ materia remanet, ſed ex materia tranſit in ſubiectū. Quia igit̄ orbis ſemper ab ęterno ſubiectus eſt ſuę formæ: non. n. eſt ibi potentia abiiciēs actū, neq; per conſequēs priuatio ſicut eſt in materia iſtorū inferiorū, vbi materia qn̄q; habet formā in potētia, & qn̄q; ī actu: & qn̄ hz eā ī potētia dr̄ materia, & qn̄ hz eā in actu dr̄ ſubm: ſed hoc ī cę leſtibus non eſt vt materia trāſeat de potētia ad actū: & iō non eſt ibi materia quæ trāſeat in ſubm, ſed ſemp ſubm eſt & ſubm vere & ꝓprie dr̄. Ita ēt ſcribit Cōm. 8. meta. cō. 12. loquit̄. n. vt faciūt veri Peripatetici, qui vtunt̄ verbis in ꝓpria ſignificatione, & non vtunt̄ tranſumptionib. neq; metaphoricis, vt docuit magiſter in 2. poſteriorum analiticorum.

Cœli motus nō hēt continuitatem motus a forma a qua mouet̄, ſed illud qd̄ largitur ei cōtinuitatē eſt aliqd̄ appetibile, quia cōtinuatio non prouenit niſi a motore non moto. 4. c de ſubſtan. orbis. Sic ī telliges dictū eius in 12. met. c. 41. ſicut declaraui in theorematibus.

Cœli motus ſi deſtrueret̄, cœlū etiā deſtrueret̄: cœlum. n. eſt pp motū ſuum: etſi motus cœli deſtrueret̄ motus entium inferiorū deſtrueretur. 4. cap. de ſubſtan. orbis. vide in concordantiis.

Cœlum hēt naturam propriam exiſtentē, aliam a natura generabiliū & corruptibiliū, cū cęlum ſemper eſt in pn̄ti, præterito, & futuro, & oia gn̄abilia & corruptibilia ſunt tranſmutabilia. 1. meta. cōmē. 22. vide 2. phyſico. commen. 3. & 1. cęli. commen. 5. quomodo natura equiuoce, ſeu ſecūdū prius & poſterius dicitur de cœlo & aliis.

Cœlum non habet materiam generabilem & corruptibilē, ſed localem tm̄. 8. meta. t. c. 4. & 12. & 12. meta. tex com. 10. & in lib. de ſubſtan. orb. fere per totum.

Cęlestes substę non sunt compositę ex materia & forā: sed sunt ex corpore & forma aīata itelligibili, ñ ita ꝙ aīa sit res animata: nō ita ꝙ illic est aliquid qđ aīatur per animam, aut quod viuit per vitam. Oē. n. quod viuit per vitā est gñabile & corruptibile: sed sunt aīata per se & viua. 8. meta. cō. 12.

Cęlum cū sit in potentia ad vbi non prohibet vt sit materia, ista. n. est dispō materiæ non denudari a potentia: sed prohibet vt sit forma. 9. metaphy. tex. cō. 17. vide etiam in 2. cap. de substantia orbis. & 8. me. com. 12. & 1. cęli. 20.

Cęlum & natura a primo dependēt principio. 12. meta. te. com. 38.

Cęlum non habet aliam possibilitatem, nisi vt quiescat. 11. met. c. 41.

Vnde ibidem. d. corruptio nō est poſis in eo sicut quies, & ideo ī motu cęli tm̄ verū est ꝙ possibile ex se ab alio quærit necessitatem.

Cœlum vnum numero est 12. meta. tex. com. 49.

Cęlum est manifestum per se, ꝙ sit aut sphera perfecta, aut medietas spherę. 1. cæli. com. 44.

Cęli & alię res iferiores sunt de hoc genere entium, vȝ, quorū esse consistit in motu, & ideo sunt in continua inouatione ab ęterno. ex disputa. 3. in solone 9. dubij.

Cælum quodam modo est simplex & quodam modo etherogeneū. vide modū in 3. disp. in fol. 23. dub.

Cęli secundum peripateticos id qđ desiderant in suis motibus est motus inquantū motus absolute, perfectio. n. cuiuslibet viuētis inquātum viuit est motus. ex dispu. 14. in solutione 1. dub.

Cęli in eorum motibus assimilāt se creatori, inquantum dant vitā inferioribus corporibꝫ: licēt hoc fiat secūda intētione ſm philosophos supra. & 2. cęli. 17. & 21. & 12. metaph. comm. 36.

Cęlum loco progenitoris, ac solem, cęteraq; astra appellant terram vero loco matris, ex. 1. de generatio. animalium cap. 2.

Cęlū est aīal sempiternū, ac forte q̄ dē cognoscēs sensibilia, sed alia rō ne. i. illa q̄ cāæ gñantes effecta, effecta & euētu sua cognoscūt. Themi. 3. de aīa. cap. 73. Hoc autem congruit dicto prophetę: nūquid qui creauit ignorat.

Cētrū aliud est mathematicū, & est punctus: aliud vero est naturale, & est corpus sphericū, circa qđ mouetur corpꝰ circulare. 8. phy. c. 76.

Cera quare a medicis fiat mā empla strorū. vide cām. 5. colli. ca. 42. vbi d. ꝙ cera citrina est tpata in quatuor qualitatibus, & ga pōt applicari carni, iō medici posuerunt ip sā mām oībꝰ cataplasmatibus, & vnctionibus calidis & frigidis.

Cerebrū ē seruiens cordi, & dando eidem virtutes sensibiles, per modū quē dat camerarius regi vt faciat volūtatē suā, q̄ uis rex illi det il lā virtutē p quā agit. 2. colli. ca. 11.

Cerebri iuuamentum fuit vt temperaret caliditatē & siccitatē cordis. 2. colli. ca. 21. de somno. item 2. de partibus. cap. 7.

Cerebrum fuit creatū pp istos sensus. videlicet visum, auditū, & olfatum. 2. Colli. ca. 11. vide in 2. de partibus aīa. ca. 10.

Cerebrū ptiū oīum corporis frigidissimū ē. ex. 2. de parti. aīal. ca. 7.

Cerebrum nullum sensum habet sicut patet sensu tactus. supra.

Cerebrum

Cerebrū hñt oīa aīalia sanguinea: reliqua aliquid proportionale. s̄.

Cerebrum est somni causa. s̄.

Cerebrū est cōe aquę & terrę & hoc experimento demonstratur. s̄.

Cerebrū hoīs, sui corporis proportione, maius est cæteris. s̄.

Cerebrum maris maius est cerebro mulieris. s̄.

Cerebri propria & familiaris ęgritudo est catarrus. s̄. & Cōmenta. in cap. de cerebro.

Cerebrū habere aliquē particularē principatū super tres sensus Arist. concedit, sed nō supra tactū, & gustū inquantū sensus sunt. Cōmēt. in 2. de partib. anima. in cap. de cerebro. in digress. ptra Gal. Vide de hoc Arist. in 2. de partib⁹ anim. c. 10. vbi dicit tria organa, sensus, visus, olfatus, & audit⁹ a cerebro manifeste oriri.

Cerebrum magis alteratur a frigiditate q̄ caliditate, & iō oportet cōseruare ip̄m a frigore conseruatione vltima. 6. Col. ca. 14 idē 7. coll. ca. 2. si indiges calefactiōe cerebri, fac hoc sine timore: sed si indiges infrigidatione fac hoc cū timore.

Cerebri camerę q̄uis sint mēbra in quibus cōplētur operationes virtutū interiorū. s. imaginatiuæ, cogitatiuæ, cōseruantię, & reminiscibilis: tñ inueniūtur radices istarum virtutū in corde: & illa mēbra nō sunt nisi intrīa in quibus manifestantur operationes illarum virtutum: & non est hoc obliuioni tradendum. 2. Coll. c. 19.

Cerebrum sincipiti subditū est: occiput vero inane est. primo de natura aīalium. cap. 7.

Cerebrum primum capitis obtinet situm, nō solum in homine, sed in cęteris animalib⁹, quib⁹ ea pars data est. 1. de natura anim. cap. 16.

Cerebrū oīum expers sanguinis ē. 3. de natura anim. cap. 1. in fine.

Certitudo mathematica non est in omnibus expetenda. 2. meta. tex. cōmen. vlt.

Certitudo diuersatur ī eadem scīa. v. g. fm demōstrōnem simplr, & fm demōstrōnem quia. Et cū diuersat in eadem scīa, magis diuersatur ī scījs diuersis fm gen⁹. 2. me. cō. vlt. vide ꝓ hoc Arist. 1. post. ī illo ca.

Certior āt scīa altera, altera est. &c.

Cerui oēs continent vermes in capite viuos, qui nasci solēt sub līgua in concauo circa vertebrā. ex 2. de natura anim. cap. 15.

Ceruo soli cornua oībus annis decidua initio a bimatu, oībus alijs petua. 1. de natura aīalium. cap. 1.

Ceruus solus ex cornigeris hēt cornua tota solida & sparsa in ramos, & omnibus annis decidua, nisi castrētur: cum ex cæteris cornigeris nullum cornua amittat. 3. d̄ natura anim. cap. 9.

Cerua ferarū prudentissima esse vī. vide in 9. de natura anim. cap. 5.

Cerui locis difficilib⁹ amittunt cornua, & qua inueniri nequeant. vñ illud prouerbium ortum, q̄a cerui amittunt cornua. ibidem.

Ceruus iā captus est hederā suis enatam cornibus gerens viridem, quę cornu adhuc tenello forte inserta, quasi ligno viridi coaluerit s̄.

Cerui morsi vel a phalangio, vel a quouis gñis eiusdem, cācros edūt, q̄d idē hoī ęt prodesse putat. s̄.

Cibatio fm quid est gñatio, cōmē. 4. metheo. cō. 15.

Cibus & potus nō sunt necessarij nisi vt restauretur deperditū: & ideo indigens

in dige ns cibo est corrupt. 3. meta. tex. cõm. 15
Cib⁹ est illud quod patit a corpore, medicina vero est illud a quo patit corpus autho. Gale. Auer. 5. coll li ca. 2. ibi ponitur declaratio istiꝰ differentię.
Cibus quõ dr tẽperatꝰ & medicina. vide 5. Colli. cap. 3
Cibus ex vna parte est similis, & ex alia est dissimis: & ex parte sit nutridinis est patiens, & ex parte dissimitudinis est agens. 5. Coll. cap. 3
Ciborum duæ res considerari dñt: prima ẽ res quæ miscetur eis, quę põt eorũ malitiã remouere si est, & secunda est delectatio cibi: qa qñ est multũ delectabilis, læsio quæ prouenit ex eo non est multũ manifesta. Auer. snĩa in 5. coll ca. de herbis, & oleribus, & est 41. qñ loquitur de melongijs.
Cicadarũ genus maxime oĩum ieiunum est, ex 4. de part. anim. cap. 5
Ciconiæ, cæteraq; aues cum vulnꝰ per pugnã acceperint, cunilã herbã plagę apponunt 9. de nã animalium. cap. 6
Ciconias senectutem parẽtum educare inuicem inuulgatum est. Sed sunt qui & meropes hoc idem agere confirment 9. de natura animalium. cap. 13
Circa idem & fortuna & intellectꝰ versatur 2. phy. tex. cõ. 52
Circulũ dicunt esse humanas res 4. phy. tex. cõ. 134
Circulare, alterũ a recto ĩ specie est. 5. phy. tex. cõ. 33
Circulus non hẽt in circũferẽtia locũ q̃ sit dignior, vt sit potius principiũ, aut mediũ, aut finis 8. phy. cõ. 76. & elicitur ex tex.
Circulus pfectus est 1. cœli. tex. cõ. 12. idem 5. met. tex. cõ. 15
Circuli sectiones non sunt circuli, sicut sectiones lineæ rectę sũt lineæ rectæ. 1. cœ. tex. com. 29
Circulus contrariatur recto fm concauũ & connexũ 1. cœli. tex. cõ. 25 idẽ Commẽ. in paraphrasi. vide in concordantijs.
Circulare corpus nullũ sortit locũ, nisi cõnexũ corporis circa quod reuoluit vere. si aũt dimẽsiones loca dñt, hoc erit in loco trãsumptiue, non vere: hoc est dictũ fm imaginationem, & naturalr, & pręcipue de virtimo intellige 1. cœ. in paraphrasi, summa octaua. cap. 6. inde collige ex cõ. 91. vbi d. q̃ locus cæli est duplex, fm imaginationem, & fm veritatem.
Circulus est prior triãgulo, qũo ĩtelligit, vide pulchra in 2. cœli. 9. 22
Circulari figuræ non põt fieri additio 2. cœ tex. cõ. 23
Circularis corporis spacium est magnitudo ipsius corporis: magnitudines. n. in corporibus circularibꝰ sunt sicut spacia in rectis 2. cæ. cõ. 42. collige ex hoc q̃ motus circularis non dr fieri in spacio circulari, quod sit extra ipsum vel ĩ ipso: quia nõ est aliud spacium circulationis nisi ipse circulus: nihil autẽ mouetur in spacio quod est in ipso. vnde patet q̃ circulare spacium nõ est cã q̃ motꝰ sit circularis: ergo a fortiori nec spaciũ rectũ est cã q̃ motus sit rectus. Bene igr dixit cõm. & dñs Alber. in 1. cœ. i expõne tex. cõ. 5. q̃ simplicitas motus attẽdit penes simplicitatẽ magnitudinis mobiliũ, nõ penes simplicitatẽ magnitudinũ sup q̃bus sit motꝰ. licẽt D. Th. & Parisienses aliter sẽtiãt: vt d claraui diffusius ĩ theorem. meis.

Ciui-

Ciuitates in quibus sunt plures prīcipes facile incurrūt corruptionē, cū hēant vnitatē quādam accñtis mō ex paraphr. meta. trac. 4. & est Arist. in 12. meta. tex. cō. 52

CLIMA qntū ē tēperatū (vt dixit Gale.) & nō quartū, vt crediderūt multi hoīes. cōm. I 2. methe. c. 2

Clima magis tēperatū hoī, et plībus aīalib⁹, & plātis ē quartū, & qntū. & hoc ex parte caliditatis, cui⁹ cā ē reflexio. cōmē. in 2. methe. cap. 2

Clima quartū tēperatius esse quinto non est verum. 2. coll. cap. vlti. contra Galenum.

COAGVLATA q̄dā a calido, liq̄fiūt a frigido, sicut sal: coagulata vero a frigido, liq̄fiunt a calido, sicut ferrū: q̄dā vero a calido coagulata, ñ liq̄fiūt a frigido, vt fictilia, et q̄dā coagulata a frigido nō liq̄fiūt a calido, sicut sūt multi lapides minerales 4. metheo. cō. 1

Coagulatum a calido, & prēcipue illud quod a frigido non potest dissolui a prædominio est terreū. s̄.

Coagulantur quēcūq; coagulant, aut ex mā aquę, aut terræ & aquę sil' 4. metheo. tex. com. 35

Coagulata a calido sicco, soluuntur ab aqua, quæ est humida. ibid. te. cōmen. 36. & 40

Coagulū antiquū ꝓfert ad ꝓfluuiū alui. Arist. in 3. de nā anim. c. 21. coagulū, cū sit calidū & siccū, quo vētrē cōstipat bibitū, vide cām 5. coll. ca. 47. vbi dr. ꝙ hoc aut facit a proprietate, cuius causę sūt ignotæ: aut facit hoc, quia coagulat humores & eosdem indurat.

Cogitatiua virt⁹ viget in somno, & apud quietem aliorum sensuum. & ideo homo in somno cognoscit futura, & nō in vigilia, ex libro de memoria & reminiscentia.

Cogitatiua hōis distinguit intentiōnē īdiuidualem a forma imaginatiua, & expoliat eam ab eis q̄ sunt adiuncta cū ea ex illis sensibilibus cōmunibus & proprijs, & reponit eam in memoratiuam, & hęc eadē est quam comprehendit imaginatiua, sed imaginatiua comprehendit eam coniunctam cum illis sensibilibus 2. de anima cō. 63

Cogitatiua virt⁹ est aliqua actio, & eius rō est ponere intēctionē formę imaginatiōis cū suo idolo apud rememorationē aut dictinguere eā apud formationem. 3. de aīa. cō. 20. & cō. 6

Cogitatiua scientia, ꝓ speculatiua summitur 6. met. cō. 1. & 9. meta. commen. vltimo.

Cognitio gñationis nō pficitur nisi dando duas causas, primā materiā & primum motorem 2. phy. tex. cō. 72. i dem 1. de gener. tex. cō. 14

Cognitio simplicis dabit tibi cognitiem compositi 5. coll. cap. 58

Cognitio exiſtit in nobis in principio per quietem animæ, & rectitudinem accidentium 7. phy. cō. 20. & habetur in textu.

Cognitio perfecta in pluribus reb⁹ nō est nisi fm ꝙ est ī posse hoīs, vt veniat ad illam rem per demōstrationem, non fm rem in se 2. cœli. commen. 80, & 60

Cognitio rerum non fit nisi per cognitionem principiorū 3. cœli cō. & tex. 30. idem 1. physico. tex. cōmen. primi.

Cognitio cuiuslibet generis, & speciei eius non completur nisi per cognitionem substantiæ eius, & per cognitionem eorum quæ contingunt illi. primo de Anima. commen.

cō.3.& hī 1.poſt.tex.45.

Cognitio vſus ſemper debet præcedere cognitionē propriā.2.d̄ aīa. cō.1.idem 1.phyſi. tex.cō.4.& 57.

Cognitionem creditā & intellectā p̄cedunt duo modi cognitionis,ſ. agens & præparans,vt eſt declaratum in poſterioribus. ex cō.lib.de diuinatione ſm quietem.

Cognitio nota ſeu extranea ſm plā. quæ dicatur. Vide Themiſt.3.de anima.cap.44.

Cognoſcimus oīa ſm ſp̄m.4.met. tex.cōm.22. Inde elicitur q̄ cognitio ē a forma, nā forma eſt actus, & actus eſt rō cognoſcēdi: forma etiā eſt ſubiectum vltatis.1.cœli. cō.92.vniuerſale autē eſt obiectū intellectus.

Cognoſcimus oīa inquātūm vnū, aliquid,& idem,& inquātum vl̄e aliquid eſt.3.meta.tex.cō.12.

Coitum frequenter exercentib⁹ minor voluptas accidit,& vide cām. 1.de gn̄atione animalium.cap.18 prope dimidium capituli.

Coitus aīalium generantium quō fiat, vide in 5. de gn̄atione anim. cap.2. Et ibi nota iuſtum animalium coitum eſſe vt mas ſuperueniat feminam.

Coitus plus omnibus cōplexionib⁹ nocet frigidis & ſiccis: & complexio calida & humida: cæteris ſuperfluū tolerare poteſt leuius.5.colliget.cap.12.

Coleræ duæ.ſ.flaua & atra non p̄ſt cōuerti in ſanguinem, ſed ſunt in eo in potētia,quia qn̄ ſanguis corrumpitur multoties cōuertitur ad eas.2.colli.cap.1.

Colera vtraq3 eſt ſanguinis ſuperfluitas,eo quōd quodlibet generabile habet aliquā ſuperfluitatē qn̄ gn̄atur.2.colli.cap.1.in fine. con ſidera autem vbi ſm philoſophos iſtę ſuperfluitates receſſerunt, vtrū in capite aut ī corde: quia in hoc variæ ſunt opiniones.

Colera nō naturalis habet quatuor ſpecies.3.coll.cap.3.

Colera praxina& eruginoſa nō sūt ſimplices, & nō recipiūt digeſtionem a calore naturali, ſicut neq; venenum. ibidem.

Colera praxina & eruginoſa vtrum in ſtomacho gn̄etur.vide ibidem.

Colera abſolute nō eſt in homine, ita vt ſit pars mēbri,niſi coleta quę ſtat ī ſaculo fellis ſm quoſdā, & propterea Auer.tenet q̄ colera abſoluta nō ſit ſubiectum febris:ſed ſanguis,aut humiditas ī qua dn̄atur colera.3.coll.cap.4.

Colera non eſt poſſibile vt recipiat digeſtionem,quia quod trāſit terminum digeſtionis,vel decoctionis,impoſſe eſt vt redeat ad terminum decoctionis,ſicut aſſum non pōt reuerti vt ſit elixum.s̄.

Colericū ap̄ma, qđ eriſipilla d̄r,fit duobus modis,vel ex mixtione in qua ſanguis dominat coleræ, vel qn̄ colera dominat. primum d̄r eriſipilla ruboris.ſecūdū eriſipilla formicularis.3.col.ca.5. de egritudinibus colericis localibus.

Colliquamentū & excrementū differunt.1.de gener.anim.cap.18.

Color ſm ſe viſibilis eſt.2. d̄ aīa.te. cō.66.& ibi Auerr.d. q̄ color eſt p ſe viſibilis in ſecūdo modo dicēdi per ſe, & idem repetit in com.67. contra Auempacem.

Color nihil aliud eſt niſi admixtio corporis lucidi cum corpore diaphano,vt declaratum eſt in lib.de ſenſu & ſenſato.2.de aīa.cō.67.

Coloris

Coloris susceptiuum est sine colore 2. de anima. tex. com. 71

Color habet duplex esse, vnũ est naturale, & aliud extraneũ. 2. de aĩa commen. 76. & 97. & 121. Et ita est de odore.

Color ſm ꝙ est color est visibilis, nõ mediante alia forma contingente sibi. 2. de anima. cõ. 63. cõtra Auẽpa. qui asserebat non esse colores in obscuro.

Color & lux differũt, quia color est vltimũ diaphani terminati: lux autem est cõplementũ diaphani nõ terminati 2. de aĩa. com. 67

Color non de necessitate mouet nõ lucidum, sed non coloratum. ibid.

Coloris eẽ ẽ magis spũale q̃ eẽ odoris. secũdo de aĩa. tex. cõ. 97. & 101

Color & superficies differũt, qa superficies est terminus corporis quatenus corpus est, & color est terminus corporis quatenus perspicuũ est. Amplius, vnius corporis nũero vna eẽ superficies numero: nõ tñ si vna est superficies numero igit' & vnus numerus color. Sæpissime enim vnam numero superficiẽ cõtrarijs coloribus distinctam eẽ cõtingit. Amplius terminabilia sane perspicua, siue collustrata, siue nõ collustrata sunt superficiẽ & terminũ hñt: colorem aũt tũc solũ hñt cum illustrãtur. Alex. in paraphrasi de aĩa. cap. 12. versus finem. vbi declarat, quę sunt p se sensibilia: & quæ per accidens. Et vr esse ꝓtra Auer. in 2. de anima. cõ. 67

Color & visibile licèt sint idẽ subiecto, tñ rõne & diffinitione distinguuntur: nã visibile refertur ad visum, color absoluta vis ẽ. Itẽ, visibile abiũcto visu, nõ remanet nisi potẽtia, at color, ẽt nunq̃ cõspect⁹ semper est color. Themi. 2. de aĩa. cap. 22. & est super tex. 66

Color fit ex admixtiõe corporis lucidi cũ diaphano, ex lib. de sẽsu & sensa. Et iõ necesse est vt colores sint cõpositi ex istis duabus naturis, s. natura diaphani, & natura luminosi, & ꝙ diuersitas istarum duarũ nãrũ sit cã diuersitatis eox.

Color albus fit ex ꝓmixtione ignis clari cũ elẽto valde diaphano qđ ẽ aer: & color niger fit ex igne turbido cum permixtione elẽti minime diaphani. s. terra, & colores medij diuersantur ſm magis & minꝰ istorum duorum. s.

Color albus, & color niger sunt elementa colorum mediorum. ex. 2. lib. de sensu & sensato. Ex quo patet contra Burleum & alios negantes ſm viam Auer. colores medios esse compositos ex extremis.

Colores non componũtur ex albo & nigro, qm̃ nigredo est priuatio albi. 10. meta. cõ. 7. vide in cõcor.

Color est perfectio diaphani terminati: lux vero est ꝑfectio diaphani nõ terminati. Ex lib. đ sen. & sẽsa.

Colores qui fiunt ex albo & nigro, ſm magis & minus diuersantur ĩ hoc diuersitate infinita ſm materiam. ex libro de sensu & sensato.

Colores nõ recipiunt' in aĩa ſm extensionem corporalẽ, sed spũalẽ. & hoc apparet ex hoc, ꝙ visꝰ ꝑ pupillã, licèt sit ita parua, comprehẽdit maxima corpora, adeo ꝙ comprehendit medietatem sphęræ mũdi. Auer. in 2. lib. đ sensu. & sensa.

Colores non sunt quæ videnť in tenebris & vidẽtur in luce, nõ. n. in diffinitione coloris comprehẽdũtur, si color actu perspicui mouendi facultatẽ hẽt. Alex. ĩ paraphrasi

de

de aīa.ca.12.vbi oſtēdit quæ ſint ſenſibilia per ſe & quæ p accidēs.

Colox dſię ſuſcipiunt magis & minus.10.met.tex.cō.22.

Color diuerſos habet gradus in nobilitate differentes in ſuo eſſe. Vilior.n.in ſuis gradibus eſt quē habet in materia: deinde habet nobiliorem eo in viſu, cū in viſu ſit cōprehenſio & in materia minime. Amplius habet eſſe in phantaſia q̄ ē ſimplicior & nobilior viſu: deīde hēt eē in memoriæ virtute: deīde in intellu. Deīde Philoſophi dixerunt q̄ habet aliud eſſe nobili⁹ oībus prædictis ſine comparatione ī dei ſcientia, eo modo quo nobili⁹ eo conſiderari non poteſt. Ex diſp. 3.in ſol.18.

Colorum diuerſitas ī pilis cauſatur in cęteris aīalib⁹ ex cute. Alborum enim alba eſt cutis, nigrorū nigra, variorum permixtorumq̄; partim nigra conſpicitur. At in hoīe cutis nulla cauſa eſt, qui.n.ſunt albi, ad modum nigros hñt capillos. Ariſt. in 5.de generatione aīalium.ca.5. & ibi redditur cauſa. Aduerte tñ illam ſententiam Ariſt. veritatem habere in regionibus tēperatis, q̄a certum eſt q̄ apud ethiopes oēs capili eorum nigri ſunt. Et eſt gloſa Galeni in 2.paruę artis.

Color albus cauſatur ex permixtione portionis aereę cū portione terrena, aut aquoſa, & iō butirū, camphoræ, & ſpuma alba ſunt. Auer.ī 5.de gener.anim.cap.de caluicie.& elicitur ex ſnīa Ariſt.ibi.cap.6. vbi d. aer aūt perlucens albedinē facit, quē admodū ſpumā fieri neceſſe ē.

Colorū diuerſitas cauſatur ex aquis in his quæ ſua natura vnicolora: genere autem verſicolora ſunt vt aquæ calidę pilum album. frigidę vero nigrum efficiunt. Ariſt. in 5. de gener.anim.cap.6.

Color ēt diuerſatur ex nutrimento. ibidem. Et datur exemplū de apib⁹ quæ ſunt vnicolores pp vniformitatem nutrimēti; crabrones vero & veſpæ ſunt verſicolores propter nutrimenti diuerſitatem. Nota etiam.vt d. Auer.q̄ mutatio coloris pōt ſequi diuerſitatem vētorum. ibidē cap.de caluicie. Et nota etiā q̄ pōt cauſari ex imaginatione coloris diuerſitas, vt legim⁹ in ſacris literis Geneſis. 30.ca. de Iacob, q̄ cuſtodiebat oues ſoceri ſui: & tempore initus ouium ponebat in canalibus aquarū virgas diuerſi coloris, vt in cōſpectu illarum conſpicerent. Vnde ſcire poteris antiquos illos patres naturaliū reſum habuiſſe profundiſſimam cognitionem.

Color idem inuenitur ī re calida & re frigida, vt albedo quę eſt in ſale & cāphora. 5.coll.cap.19.

Coloris ſignificatio plus verificatur in his quę ſunt eiuſdē ſpeciei ſicut eſt in gallinis albis & nigris.ī.

Coloris ſignificatio in cognoſcēda cōplexione medicinarum, eſt debilior, q̄ ſignificatio ex ſapore, & odore. Et vide cauſam.5.coll.c.29.

Color niger inuenitur & per calorē & per frigus. 5.coll.ca.27.& 29.& ibi ponit dſia ex eo quod ꝓcedit.

Colorum mediorum natura eſt cō poſita ex nā extremorum. 5.coll. cap.29.& 5.phyſi.cō.6.19.& 52.

Color non eſt cauſa ſubſtātialis ad corrumpendas virtutes animæ. 3. coll. cap.40.

Columbarum genus eſt mediū ītet multiparum & paucorum ouorū

Ariſt.

Arist. & Auer. in 3. de generatione Anim. cap. 1.

Columbis peculiare est in coitu, vt nisi antea osculentur, mas nō ascē dat: sed iunior sit an senior ītērē, senior. n. osculo coitū exordit sequentem, & sine osculo agit: at iunior quoties iubet coire tot osculat Arist. 6. de nā anim. c. 2.

Columborum calor est fortis, & rō q volunt purgare margaritas dāt illis ad comedendum, & statim debent occidi, qa diminueretur quā titas margaritarum. Columbi vero caro habet mirabilem proprietatem in epilēticis & paraliticis. 5. colliget. cap. 31.

Combustibile oportet prius esse q̄ comburi, & combustiuum q̄ comburere. 8. phy. tex. cō. 4.

Combustibilia sunt illa corpora in quibus sunt vię pertransitionis, & recipiūt ignem, & humiditas eoꝝ est conueniens, & est aerea non aquea. 4 metheororum.

Comparatio, qñ accipitur inter cōprehēsibilia ab intellectu & a sensu, non verificatur nisi qñ accipit in respectu cōis comprehensionis. 1. phy. cōm. 48. Ex quo sumitur ꝙ cognitio quādoq; summitur in gñe, & qñq; in specie.

Comparatio est accidens separabile a re, res aūt nō separatur a se. secūdum. n. ꝙ est respectiuum hēt dispositiones contrarias & infinitas & ſm ꝙ est essentia nō habet nisi vnum, & est quasi sua essentia. 3. cœli. commen. 9.

Comparatio in omnibus q̄ in cōparatione consistunt, quod simpliciter tale est, alicuius rei tale est: nō aūt oē alicui⁹ tale, simplr tale est. vt aqua quidē leuior est terra, nō tñ aqua leuis est: & aer grauior est igne, non tñ aer grauis est, sed bene valet, ignis leuior est aere, igr leuis est: & terra grauior ē aqua, & tñ terra grauis est. 3. cœli. in paraphrasi. summa tertia, parte. 2. ī cōtradictione. 1.

Comparatio non accidit inter ea q̄ sunt diuersorum gñum. 10. meta. cōm. 14. & 7. phy. tex. cō. 27.

Comparatio nō est ī equiuocis. 7. phy. tex. cō. 24.

Complexio tēperata quæ est ſm extrema tēperantię quā posuit Gal. est impossibilis. 2. de gñatione, cō. 48. vide etiam 1. cę. cō. 7. 10. met. com. 23.

Cōplexiones sunt ſm magis & minus in eadem specie. 2. de generatione. cō. 58.

Cōplexio duplex: equalis & inequalis. 2. coll. cap. 1.

Complexio temperata quid sit. vide in 2. coll in cap. de complexionib. membrorum officialium.

Complexionis tēperantia non consistit, neq; dicitur nisi in comparatione oīum partium corporis. s. Et idem ponit Auic. in prima Fen primi. in cap. de complexionibus.

Complexioni accidit ꝓmutatio aūt corruptio propter multas causas. aut propter clima, aut propter yle, aut propter agēs, aut propter ętates, aut propter cibos, aut pp exercitia, aut pp sexum. s.

Cōplexio maris est calidior & siccior cōplone feminę, & hoc apparet ex operationibus ipsorum. s.

Complexio iuuenis est calida & sica, pueri calida & humida, senis frigida & sicca. s.

Cōplones sunt nouem ſm medicos vna tēperata, & octo dittēperatæ.

Com-

Complexiones quæ significant sup cõplones mẽbroꝝ, sunt cõplones ĩnatę, q̃ fiũt a prima eſsẽtia. & hoc dico propterea qa inueniũtur cõplexiones acquiſitę calidæ & frigidę, quæ fiunt a cõſuetudine, & vlt a rebus extrinſecis. 4. colliget. c. 4

Complexio appropriata vnicuique rei de neceſſitate eſt attributa dominio vnius qualitatis actiuę, quę ſtat ei loco forę, & dñationi vnius qualitatis paſſiuę, q̃ ſtat ei loco materiæ. Et ſi ita nõ eẽt, ꝓplexionatũ non eſſet vnũ in forma, ĩmo duo, ẽt operatio vna nõ eſſet recepta in ſuo termino, ſi duæ qualitates cõtrarię dñantes eſſent ſuper ipſum, ambę in potẽtia vel in actu ſuper ipſum, quia ex duab⁹ reb⁹ in actu contrarijs, nõ põt fieri vuũ in actu & ẽt de duabus nõ contrarijs, ſicut ex duab⁹ lineis in actu nõ fit vna linea in actu. ſecũdo Coll. cap. vlt. quod eſt de cõplonibus tẽporum.

Cõplexio tẽperata, q̃ eſt fm extremitates, in quatuor qualitatib⁹ inueniri nõ põt. 2. Coll. cap. vlt. s̃.

Cõplexio tẽperata, in vna qualitatũ actiuarũ tm̃ inueniri nõ põt: quia q̃libet actiuarũ hẽt ſuã operationẽ ꝓpriã pp vnã qualitatẽ paſſiuã, q̃ ſtat ei loco mãæ ꝓtra medicos. s̃.

Cõplexio temperata dr̃ reſpectu extremitatũ ad medias: extremitates aũt ſunt octo cõplexiones, ſed q̃n cõparamus ipſam dñio eſſntoꝝ ſuperfluitates quę ſunt ĩ ipſa, nos dicim⁹ ꝙ ſit calida & humida, eo ꝙ caliditas & humiditas plus dominantur in ipſa q̃ frigiditas & humiditas 6. Coll. cap. 11

Cõplexio mala calida & frigida, aut ex cauſis intrinſecis, aut extrinſecis ꝓuenit, 7. coll. cap. 16. de ſinopi.

Cõplexionatũ eſt corpus conſiſte in partibus, & dr̃iæ ſupuenientes eis a mẽſuris mixtionis eſſntorũ quæ dã cõpetunt oĩbus corporibus conſimilibus, & ſunt enumeratæ ĩ 4. metheo. & quędã ſunt q̃ ſunt propriæ quibuſdã corporibus ꝓſimilibus, ſicut ſunt odores, ſapores, & colores. 5. coll. cap. 25. Vbi elicitur aperte ꝙ licèt odor, ſapor, et color vere ñ ſint niſi in corpore mixto, nõ tñ oẽ mixtũ hẽt odorẽ, ſaporẽ, & colorem. Vñ Auer. 5. coll. 27. dicit. non eſſe neceſſariũ vt vnũqdq; mixtũ ſit ſaporitũ, vt declaratũ ẽ in naturali philoſophia. Idẽ habetur in 2. de anima. com. 31

Cõplementum hoĩum non completur niſi per congregationes, & congregatio per bonitatem. Eſſe ergo boni eſt neceſſariũ eos ſcire veritatem. 2. met. commen. 14

Compoſita in rebus naturalibus cãta ex eſſntis ſunt notiora nobis, & cauſæ eoꝝ ſunt ignotæ apud nos. cõ. 3. primi phy. idem 3. cœ. cõ. 61. Idem Themi. 2. de aĩa. ca. 8. in expoſitione tex. 12. Exponit, compoſita & cõcreta maxime ſunt nobis manifeſta, ſimplicia autẽ, naturæ, & rationi. Habet hoc veritatẽ vt in pluribus, quia ſtat quandoque cauſas eſſe notiores quo ad nos, licèt raro hoc contingat.

Compoſitum eſt mot⁹ apud ſenſũ.

Exponit Cõmẽtator totum, ſeu compoſitum ꝓ indiuiduo demõſtrato. ſingularia enim ſenſibilia, dicũtur indiuidua demonſtrata: quia exiſtunt in rerum natura in actu, & demonſtrari põt ſigno demonſtratiuo, vt hoc lignũ, hic hõ: quia quicquid exiſtit, ẽ ſingulare

contra

contra Plato. Indiuidua aũt in abstractis, in quibus nõ est aliud magnitudo a magnitudinis esse: dñt indiuidua intellecta, intelligiꝫ non ꝙ singularia quo ad nostram cognitionem de qua loquitur Arist. ibi, sint notiora nobis, quia falsum est, vt d. commen. in 1. poster. cõ. 11. sensatum apud nos nõ est notius apud nos ipso conceptu intellecto. i. q̃ prima ĩtelligibilia, & ibi patet contra Gregorium Arimi. & Io. de Bac. qui tenẽt quo ad nos sĩgulare esse primũ cognitum. Tñ aduerte hic ꝙ est contradictio. qa 2. Poster. dr̃, ꝙ sensus est vꝛis. vide in contradictionibus.

Taxat Gre. Ari. & Io. de Bac.

Compositum quodlibet resoluitur in sua componentia 1 Ph. t. c. 65 & 3. Met. com. 15. & 3. cœ. 15

Compositum est pp opationem, & materia est pp formã. Et hoc ẽ verũ in naturalibus, q̃ arte constantibus. Auer. 2. Col. cap. 7

Compositũ est dignius hr̃ hoc nomen substia, q̃ materia & forma 2. Ph. com. 4. 7. & 8. Meta. co. 7. & 2. de aĩa. com. 7

Compositũ ex partib⁹ finitis in numero & magnitudine equalib⁹, necessario est finitum 6 ph. com. 20. & 21. & 60

Composita q̃dã immediate gñant̃ a simplicibus, vt mineralia & plãtę sine semine natę, & aĩalia ex putri materia q̃ ex elĩtis gñant̃, q̃dã vero gñant̃ mediãte aliquo composito, vt gñatio sanguĩs ex cibo, & mẽbrorũ ex sanguine 1. cę. c. 20

Compositum corpus non intelligiꝫ esse infinitum, nisi aut quia vnũ simpliciũ, ex quibus componitur est infinitum, aut plura vno, aut quia est compositum ex pluribus infinitis numero, finitis vero ſm magnitudinem 1. Cœ. t. & cõ. 34. vbi Commẽ. d. ꝙ ista ꝓpõ est manifesta in compositis ex elementis in actu, vt est compositio dictionis ex literis, & silr̃ est in compositis secundum mixtionem.

Compositum non differt ab elĩtis nisi quantitate 3. Cœ. com. 51. vide in concordantijs.

Cõposita & actiones eorum in nãlibus, sũt notiora quo ad nos, q̃ cãæ cõpositorũ. secus ĩ mathematicis 3 Cæ com. 61. idem 2. Phy. te. cõ. 2. & 7 Met. cõ. 10

Cõpositorũ cãę ꝓprię sunt res addi tæ causis simplicibus & vꝛibus: in simplicibus vero non inueniũtur nisi cãæ vꝛes tñ. Simplicium nq̃dem causæ simplices sunt. Auerr. sententia, aduersus Them. in sum ma 2. paraphr. 4. de Cœ. Consimile scribit aduersus eundem 4. Cœ. li com. 22

Composita in quibus dñant̃ terra, sicut plumbũ, sunt grauia in oĩbus locis: cõposita vero in quib⁹ dñat̃ aqua, sunt grauia in trib⁹ locis, qa aqua est grauis in tribus locis: silr̃ cõposita ĩ quibus dñatur aer sunt grauia in duob⁹ locis tñ, vt lignũ quod natat super aquam 4. Cœli commen. 29

Cõpositum ex aliquibus necesse est vt in eo existãt quoquo modo exñtia in cõponẽtibus 2. de anima c. 158. idem 5. Phy. com. 19. & 52. & 10. Met. 23. & 3. Ph. com. 43

Compositum q̃libet ex materia & forma est diuisibile 1. Met. com. 7. idem 7. Met 1. com. 27

Cõpositum hꝫ naturã additam naturę cõponẽtiũ 5. Met. com. 6. idẽ 3. de aĩa. cõ. 5. in solo. 2. q̃stionis.

vbi declarat qũo ex intellu & intellecti fit verius vnum. q̃ ex materia & forma, & reddit cãm. qđ. n. fit ex eis non eſt aliud ſicut in compoſitis ex materia & forma. idẽ 7. Met. t. c. 16. & 17. & ter. com. vlt. contra negãtes tertiã entitatẽ in via Aue.

Compoſitum quodlibet ẽ p ſe, aut per ſuam materiam, aut p formã, aut per vtrunq; 5. Met. c. 23

Compoſitum ex duobus diffinitur compoſite ex duabus definitionibus illorum duorum 7. Met. c. 11

Compoſitum ex ſubiecto, & accñte differt a compoſito ex ſubſtantijs, quia in primo accidit iteratio, ſed non accidit iteratio in compoſito ex ſubſtantijs 7. Met. t. c. 11

Compoſitę ſũbę manifeſtũ eſt ipſas hȓe definitiones, & noĩa ęqualia eis 7. Met. cõ. 12. & 8. Met. commen. vltimo.

Compoſitum eſt qđ p ſe gñatur, nõ forma, neq; materia. & hoc eſt cõe p̃dicamento ſubę, & alijs prædicamentis 7. Met. t. cõ. 31. idem te. cõ. 23. 26. & 31

Compoſitũ quodammodo eſt priꝰ partibus, & quodammodo poſterius, p quanto. n. partes non pñt conſiſtere ſeparatę, totum aũt poteſt conſiſtere ſine quibuſdam partibus, ſic totum eſt prius partibꝰ, inquantum autem partes ſunt cõponentes, ſic totum eſt poſterius 7. Met. t. com. 35

De modo qua cognoſcimꝰ ſubas abſtractas. D. Tho.

Compoſitorũ ſunt qõnes per quare aut p quid: ſed nõ ſimplicium: ſed in ſimplicibus eſt alter qõnis modus 7. Meta. t. commen. 60

Vbi Diuus Tho. exponens locũ illum. d. p in cognitione habenda de ſubſtantijs ſeparatis p̃cedimus ex effectibꝰ ſenſibilibꝰ quorũ ipſę ſunt cãæ: tñ de eis non p̃t haberi ſcĩa per doctrinã, quia doctrina ẽ gñatio ſcĩæ: ſcĩa aũt fit in nobis p hoc q̃ ſcimus pp quid. Sed iſta expoſitio non eſt cum ſupportatiõe Peripatetica: tunc. n. ſequeretur q̃ nullam ſcientiam de ſubſtantijs ſeparatis hȓe poſſemꝰ, niſi quo ad quia eſt, & quia iſta eſt naturalis, ex motu demꝰ famus ipſas eſſe. Tũc igitur dicimus non habere ſciẽtiã quidditatiuam de talibus ſubſtantijs abſtractis. cuius oppoſitũ ſcribit philoſophus 1. ph. t. c. vlt. & 2. ph. t. c. 26. & in 6. Met. t. c. 2

Michael vero Epheſius: vt mihi datur cernere: rectius interpretatꝰ eſt locũ illũ. nã cũ Ariſto. ipſe late declaret qõnem per quare in rebꝰ cõpoſitis ex materia & forma eius eſſe, qđ aliud in alio ineſt, ſine dubio in ſimplicibꝰ & quę ſolum formę ſunt, qõni locus non relinquitur, nec interrogationi per quare. Sed eſt alius inquirendi modus. q̃ aũt ſit inquiſitionis rõ in ſimplicibus Ariſtot. declarabit in illo loco vbi de ſimplicibꝰ diſputare aggredietꝰ, & ꝫ ipſe non declaret locũ, vide tñ Ariſt. in 9. Meta. t. c. vlti. late determinãtem talem dr̃iam inter compoſita & ſimplicia, & quis ſit inquiſitionis modus in ſimplicibꝰ & qualis, quia eſt p modũ ſimplicis attingentię & viſionis intuitiuę, & non per modum affirmationis, & eſt ſicut viſus dũ cernit colores nihil de coloribꝰ affirmat, ſed aſpicit tm̃ & ĩtuetur: eodem pacto q̃ñ intellectus humanꝰ intuetꝰ ſimplices ſubas, tunc ipſarum dictionem habet, ſed non affirmationẽ. affirmatio enim de compoſito dicitur ex ſubiecto & prædicato, &

Michael Epheſius.

ideo qñ intellꝰs attingit intuitiue abstracta. tūc dī verum dicere: qñ vero nō attingit, neq; intuetur, & cernit ignorantiam de talibus hñe dī, non tñ dī falli. nam & visus dū noctu colores non aspicit non dī falli, sed ipsos ignorare. vñ de talibus simplicib⁹ q̄riť ipm quid est, non vt aliquid de ipsis prędicem⁹, sed vt intelligam⁹ dūtaxat, & quasi cernamus. Ista aūt visio cōtingit his qui ad doctrinæ veritatem per uenerunt, ac optime vixerunt. Et hoc ēt bñ ponderauit com in eodem loco. d. n. in cō. 10. sup 9. Meta. exponēs illa verba philosophi in textu, verum autem intelligere ipsa, falsum vero non est deceptio sed ignorātia, non qualis cæcitas. cæcitas. n. est vt vtiq; si ītellectiuū oīno nō habeat aliquis. Dicit. n. et intēdebat cū d. intelligere eas non esse verum. i. cū dicim⁹ qđ apđ nos nō est verum de subiectis simplicibus, non intendimus q̄ accidit nobis error, qui ē ignorātia ſm habitū, sed accidit priuatio veritatis, q̄ ē ignorantia tm̄, & hoc est in virtute rōnali sicut cæcitas in oculo. Et innuit p hoc q̄ non intelligere res separatas p ītellectū hūanū, est in intellꝰ nr̄o in principio simile cæcitati in oculo, anteq̄ pficiat intellectus. hoc. n. non solū mō inueniť ī hac virtute in suo primo ē, sed in suo vltimo ē, & hoc declarauim⁹ in alio loco. & declarauimus q̄ fortunitas maxima, quæ est inspicere intellm separū. est p potentiam q̄ fit in intellꝰ speculatiuo apud suā vltimam pfectionem, simileꝫ potentiæ, quæ fit in visu apđ aspectū ad colores, non per potentiam de modo potentiarum cogitatiuarū, quę acquiruntꝰ per cognitionem: quoniam nō est sicut exiſtimauit Auēpace q̄ hoc acquiritur per cognitionem. Et ita etiam d. in 3. de anima. com. 36. & in libello de beatitudine animæ.

Composita per se differūt a compositis per contactum, quia in cōpositis per se fit ex congregato aliqđ additum aliud a componentibus, quod non fit in compositis per cō tactum. 7. Met. text. cōmen. vlt. idem 5. Meta. commen. 6. & 8. Metaphy. commen. 16. & 17. Vide in concordantijs.

Cōpositū est cuius solius est gñatio & corruptio, & ē separabile simplr 8. Met. t. com. 3. vbi com. d. cōpositū iō esse simplr separabile, quia separatur ſm definitionem, & ſm eē, & hoc ad dīam formę, q̄ ē suba separabilis solū ſm rōnem. Iō aūt compositū dī separabile ſm definitionem, quia alia est definitio eius, & alia partiū cōponentiū. & dī ēt separabile ſm esse quia solū cōpositū pōt per se exiſtere: forma autem, aut materia nō pōt p se exiſtere, simile hī 2. phy. t. com. 12. & 1. cœ. 92. & 95. & 12. Meta. com. 39. Hoc posset esse motiuum ad tenēdum compositum esse perfectius ipsa forma. cogitet diligenter Auerroiſta.

Composita ex duobus, debent habere ex altero illorum minus, ex altero maius 10. Meta. c. 23. vbi est digressio de æquali ad pondus, & de complexione tpata, quam posuit Gale. Vide etiam pro illo 1. cœ. com. 7. & in 4. Metheq. cō. 10. & 2. colliget. cap. 1

Compositum est vnum in actu per partem dominantem: & si nō, nō

esſet vnum in actu 10. Me. cō. 21.
Compoſitū qđlꝫ ex duobus, quorū alterum inueniť p ſe, poſſe ē vt alterū ēt inueniatur p ſe: niſi ſit cōpō ſubię & accidentis 12. Metap. com. 35 & 8. Phy. com. 37
Compoſitū qđlꝫ ex duobus oppoſitis extremis, ſi vnū eorū inueniť p ſe, ēt & reliquū 12. Meta. com. 35
Vbi Com. auctoritate Alex. d. ꝓpōnem iſtam eſſe manifeſtam, & nulla alia ꝓditione īdigere, niſi vt alterū non ſit accidens in reliquo.
Compoſitum eſt omne cui potētia admiſcet 12. Met. cō. 37. & 8. Phy. commen. 79
Compoſitę res hñt præter ſuas formas ēt cās agentes, & illę ſunt cāę ipſarū ſm cōpoſitiones & compaginationes ipſarū, & earū partium ſed res ſimplices nullas alias habēt cauſas reſpectu actuum proceden tiū ab eis, niſi ſuas naturas & formas earum. Ex diſpu. 14. in ſolut. vltimi dubij.
Cōpoſitū ex eſſntis, non eſt compoſitum. niſi per modū ꝑpantiæ cōpſo nis, & compſo fit p modū decoctio nis, & decoctio p modū caloris 2. col. ca. 9. vbi probat cor eſſe principiū virtutis nutritiuæ cōtra Ga.
Compoſitum naturale non hꝫ ptes componētes quarum quælibet ſit ī actu, ſicut eſt ī cōpoſito facto ab arte: immo iſm indiuiduum compoſitum ex materia & forma, ita ſe hꝫ ꝙ materia inueniť in eo ī potentia. & forma in actu. & dicer ꝙ materia inueniť in īdiuiduo in potentia, eſt aliud q̄ dicere, ꝙ ē potē tiale ad aliquid tale, ſed cum dicimus, quòd materia eſt ī indiuiduo in potentia, intelligimus ꝙ ſeparatur forma ab ea p corruptionē illius indiuidui, & ſic inuenietur tranſmutari in actu, poſtq̄ fuit in potentia. Ex paraph. Metaphyſicę tractatu 2
Compoſitum quodlibet eſt nouū 12. Met. com. 39
Compoſitum quodlibet tēdit ad locum dñantis 1. Cœ cōm. 19. idem ibidem tex. com. 7. & 8. & 12
Cōpoſitio alia ex materia, & forma & alia ex eſſntis in actu, cœlum autem neutram compoſitionem iſtarum hꝫ 2. Cœ com. 1. idem 1. Cœ li tex. com. 10
Cōpō ſpēi alia eſt ex cauſis ſm imaginationem, alia ex cauſis ſm fidem. Vide in diuiſionibus 1. Phy. commen. 5.
Compoſitio, alia ſpēi ex ſuis cauſis, alia gñis ex ſpeciebus, alia indiuidui demonſtrati. vide ibid.
Compoſitio quælibet neceſſe eſt, vt diſſoluatur in ea ex quibus ꝓſtat, vel in actu, vel in potentia 3. Cœli commē. 15. Conſimile primo phyſi. tex commen. 65
Cōpoſitio quæ eſt in corporibꝫ cœleſtibꝫ, ex duabꝫ naturis fuit cognita, ex motu locali: cōpō aūt q̄ eſt ī gñabilibus & corruptibilibꝫ, fuit cognita per gñationē & corruptionem in eis inuentas. Auer. in principio libri de ſubſtantia orbis.
Ex quo pꝫ ſm viam eius ibi eſſe compoſitionem ex mouēte & moto, & non ex forma formaťr informante: naturalis vero non aſcēdit ad illum modū quo intelligentia dicitur forma, ſed diuinus, ſicut d. Commen. 12. Meta. ꝙ diuinus declarat poſtquam accepit pro conſtanti a naturali via motus ſubſtātiam abſtractam eſſe, declarat, ꝙ ſit forma, & finis. Nam ſcribit idē

Auer.

Auer. 12. Met. com. 37. ꝙ perfectio num ad quas mouetur perfectũ, quędam sunt qualitates quibus p ficitur illud quod mouetur, vt illd quod mouetur propter sanitatem: & qdædam sunt substãtiæ extra insecę re quæ mouetur ad eas, vt assimilet eis: vt inueniunt oēs actiones seruorum, qm̃ sunt erga gñā intentionum dni sui: igr dñr esse pp dominũ. & hꝰ oia entia cum hoc primo principio. Et hoc idem declarat apte idē cō. 44. p tria exẽpla quorum vnum est de pricipe suo quo fuat multi constituti in regẽdo ciuitatem 2 est de artibus deseruientibus vni arti principali, vt frenifactiua & aliæ id genus, q̃ deseruiunt arti ęquestri, vt d. Arist. in princ lib. Aethic. Et 3 exemplum est de ceteris scientijs accipientibꝰ sua pricipia a prima philosophia, & isto mõ prim ũ principium dr esse forma cœli & oium entium, & non sicut sanitas in corpore viuẽte, quẽadmodum dixerunt rudes, imponentes Arist & Auer. Deum gloriosum qui est in fine simplicitatis, vnitatis & nobilitatis, esse formam formalẽ inhærentem, & perficientem ipm orbem, & dãtem sibi nedum esse isto mõ, verũetiam & motum, & non videt ꝙ ineuitabiliꝰ sequeretur Deũ & reliquas intelligentias moueri p accns ad motum orbis. Qũo. n. heri põt vt formarũ moueat, & ꝙ forma sua pficiens formalẽ & inhęrẽter, nõ moueat p accns? Vtinam ex hoc manifestissimo errore exeepissent Deum gñosum: qa minus peccauissent. De alijs. n. intelligentijs cõcedit Auer. in 8. Ph com. 52. ꝙ moueant p accns, non quia mouent ad motũ orbiũ, sicut formę q̃ sunt in suo subiecto mouent ad motũ sui subiecti p accns: sed ꝙ quanto accidit ꝙ orbes moti ab ipsis, moueant ad motũ primi orbis. Sed de nullo intellectu concesserũt. Peripatetici moueri p accns, sicut forma mouet ad motũ sui subiecti: quia repugnat intellectui inquãtũ intellꝰ est, ꝙ sit actus corporis, vt p. 3, de aĩa tex. cõ. 4. & 5 & hoc repugnat intellectui poꝰ, qui est īmus abstractorum: quanto magis repugnabit alijs? & q̃ maxime primo, qui est liberatus ab oī potẽtia? Sed isti non possunt transcendere imaginationem, & iõ sine ea non pñt perspicere formã, sed solum imaginem attingunt.

Cõpõ cõsistit in positione partium adinuicem 5 Met. com. 25

Compõ ex gñe & drĩa sibꝰ est cõpõni ex re potentiali et actuali. Gñis. n. nã nunq̃ reperit a natura drĩæ vel formali, & qdcunq; istorũ duorũ cõpositorũ apud philosophos gñabile est & corruptibile, & hꝫ agens Ex disput. 7. in fol. 3. dubij. Vide idem in 2. cœ p. 49. cõtra Aui. & in ca. de specie, sup Porphyrio.

Compositio non determinat vel infert componens esse compositũ. Ex lib. Destruct. dispu. 8. in solutio. primi.

Cõpõ triplex est: vna est elementorum, secũda ẽ similariũ ex elntis, tertia est organicorũ ex similaribus. Ex principio 1. de part. aĩalium. Et vide ꝙ aliter Aue. & alꝰ Albertus diuisionem illam intelligit in 12. de animalibus.

Cõpõ corporis vnius ex pluribꝰ materijs, non esse potest, nisi altero duorum modorum: vel sicut est

cõpõ mẽbroꝝ organicorũ ex ſimplicib⁹,& cõpõ totius ex organis: vel mixtione & tpatura,vt eſt compõ membrorum ſimplicium, ex eſſentis. commẽ. in digreſſio. contra Gal. de virtute actiua ſeminis 1. de Gñatione animalium in 1.ca. vbi ponitur improbatio antiquorum.

Compoſitiones exñtes in cadẽ re,q̃dam ſunt primę,& quædã ſunt nõ primæ 5. Meta. com. 4. conſimile 1. Ph. com. 1. 28. 82. & 2. Ph. cõ 10. & 1. cœ. com. 1.

Compõ triplex eſt, vna ex partibus corporalibus, quæ ſunt indiſtinctis locis, vt cõpoſitio aïalis ex carnib⁹ & oſſibus,& compõ dom⁹ ex lapidibus & lignis. Aliud genus cõpõnis eſt quicquid ex confuſione, & permixtione cõflatur, vt mulſum ex aqua & mele,& differt a primo quia in hoc quicquid loco ſecernitur,non venit in mixtionem,quia totum & partes ī eodem loco eſſe videtur, re vera aũt partes abolitę ſunt, & ſaluatur ītegritas. Tertius modus eſt quo ex ære & figura cõſtare dicimus ſtatuam, vbi partes ſaluantur ī toto compoſito quod ex eis reſultat, & non ſunt locis,& ſubiecto diſtinctæ, ſicut in primo gñe compõnis. Themi. in 2. de aïa ca. 3. Idem no. Alex. in paraphr. de aïa, in illo ca. vbi oſtendit aïam eẽ formam. & in 2. de aïa ca. de phantaſia, vbi ponit dñiam ĩter mixtionem & compõnem, quia mixtum ex his eſt quibus cũ admiſcetur, ſed non illa: compoſitum aũt eſt illa, ex quibus componitur, cum cõpoſitione quadam & ordine.

Comprehenſio quędam eſt ex diſciplina,& quędam ſine diſciplina 5. Ph. commen. 31.

Comprehenſio intẽtionum indiuidualium ſubſtantiarum eſt ꝓpria ſenſibus hoīs 2. de aïa com. 65. idẽ 3. de anima com. 6. & 20.

Comprehenſio dñiarum rerum ſenſibilium a ſenſu, eſt cã comprehenſionis earum ab intellꝛu, q̃ideo q̃ caret ſenſu, caret ītellectu illius generis ſenſibilis 2. de aïa cõmẽ. 29. idem 1. Poſte. com. 33. conſimile 1. Ph. t. com. 6.

Comprehendere per ſenſum fit perduo ſubiecta: ꝓ vnum p quod ſenſus eſt verus, per alterum aũt h3 q̃ ſit vnum entium: & ſil'r eſt de cõprehenſione intellectus 3. de aïa c. 5. in ſol. 1. quæſtionis.

Comprehẽdens alietatem inter aliqua duo, neceſſe eſt vt ſit vnum vno modo, & multa alio mõ 3. de anima com. 9. idem 2. de anima commen. 149.

Comprehẽſibilia humana diuidũtur in hæc duo, v3, in comprehenſibile cuius principium eſt, ſenſus, & in comprehenſibile cuius principium eſt cogitatio 3. de aïa. c. 33

Comprehenſio, aut eſt de p̃nti, aut de futuro, aut de præterito. Ex lib. de memo. & remini. in principio.

Comprehenſiones quæ accidunt in ſomno, quædam ſomnia dñr,& q̃dam diuinationes, & quædã prophetię. commen. ex lib. de Somno & vigilia.

Comprehenſiones, quæ dicunt' ſciẽtiæ, quæ ſunt in ſenſibilibus, ſunt non generabiles, neq; corruptibiles, niſi accidentaliter, & ſunt intẽtiones vniuerſales quas intellectus comprehendit ī eis, & ſunt formę.

Comprehenſiones vero particularium generabilium & corruptibilium non ſunt ſcientiæ, ſed imagina-

ginationes eorum 1. Meta. cõmẽ. 27. idem secundo de Anima tex. com 60

Comprehensio quæ fit vno sensu, & vno modo sensus, & in eadẽ dispositione, est semp vera. Comm. 4. Met. com. 16. in calce com. Vī alludere ad illas tres ꝯditiones positas a Them. in 1. de aīa, circa illã ꝓpõnem ꝙ sensus non decipitur circa sensibile, quas require ab ipso in cap. 21.

Comprehensio est causa voluptatis 12. Met. tex. com. 39

Signũ huius est (vt ibi dī) quia sensus, & vigilia, & intellus sunt ī nobis voluptuosi. Et hoc ét testat Di. Aug. d. n. ꝙ inuisa diligere possumus, sed incognita nequaquam.

Comprehensio non est delectabilis nisi respectu eius, qđ ẽ in actu, & nõ in potentia: & dissidentium precedens comprehensionem magis vī dolor, q̃ voluptas 12. Met. com. 39

Comprehensio quæ nullum oppositũ h3 & nunq̃ est in potẽtia, tunc comprehendenti nunq̃ accidit dolor propter defectum comprehensionis, supra.

Comprehensiones sunt duarum entium, in gñe. s. sensibiliũ, q̃ sensu iudicant, & eorũ q̃ comprehendũtur ab intellectu, sicut sunt quidditates & naturę sensibiliũ rerũ. Ex dispu. 6. in fol. 6. dubij.

Cõmunia sunt notiora nobis q̃ propria. sunt enim tãquam compositiora. Them. 1. phy. in expõne. t. 3.

Et concordat in hoc Diuus Thomas. Commenta. autem exponit aliter, per confusa composita ex elementis.

Cõmuniora sunt ordine doctrinę pręponenda in scientijs 1. Phy. t. c. 4

Propter tres causas: vt d. cõmen. in ꝓlogo, tum quia sunt notiora apud nos, tum ét ne fiat in sciẽtia repetitio, tũ ét vt demstrationes ꝓcedant ex primis & ꝓprijs. Prima cã assignat ét a philosopho ī 1. phi. t. c. 4. & 57. est. n ſm naturam priꝰ cõia dicere, & sic circa vnumquodque ꝓpria speculari. Et commẽ. ibi repetit istas tres causas. Secũda causa sumitur ab Arist. in 1. de partibus animal. in princ. inquit. n. ꝙ ab ipsis communibus est incipiendum, ne idem multoties reperire contingat. Et tertia cã summit ex lib. posteriorum analiticorum, ex ca. de vī. Vide tamẽ quę scripsi in Theorematibus.

Commune nõ est singulare, sed est exemplar oĩbus singularibus hũtibus illam formam 3. Met. com. vlti. idem 12. Met. com. 4. & 1. de anima. com. 8

Commune omnibus generib⁹ entis est de accidentibus entis inquantum ens est. 4. Met. com. 7

Cõe nullum est subã. & quia vīa sunt cõia: ió vīa non sunt subę rerum. 7. Met. t. com. 57. Ideo Commen. 1. Met. c. 45. bene dixit. ꝙ intellecta vīa apud Aristo. non sunt subę rerum, sed signãnt subas rerum. In 7. n. Meta. a tex. com. 44. vsq; ad t. cõ. 59. ostendit cõtra Plato. vīa nõ esse rerum sensibilium subãtias. vide idem 10. met. cõ. 6. & 12. Met. com. 21

Commune plurib⁹ impossibile est ꝙ sit subsãtia, nisi ſm qđ est ī anima tm̃ 10. Met, t. com. 6. vide 12. Met. 4. & 14

Cõitas q̃ intelligit in formis cõibus est extra animam in potentia, & cõitas, quę intelligitur in prim.

materia est pura priuatio,& est in aīa tīn 12.prīæ philosophię c.14
Cōe ē prius proprio, aut ſm formā aut ſm genus in oī gne cāę 2. Ph. t.commen.32.
Coīa ſm naturam opꝫ dicere, & sic circa vnumquodq; ꝓpria specula ri 1.Ph tex cōment. 57.idem primo Phy.tex.commen.4.& 3.Phy. t.commen. 2.
Cōcursus ab vīibus ad particularia est maior via cognitionis in natu ra 2.de gnāt.com.51.& hr ex text. idem 1.Ph.t.cō.4.& 54 & 3.Phy. t.commen.2.
Congelatio seu coagulatio est quæ dam siccitas,& liquefactio est quę dam humiditas 4. Methe.com.1.
Cōceptum appello primam maris & fœminæ mixturam. Arist. 1.de gnāt.aīal.ca.20. Et hoc in plantis in quibus mas a fœmina nō separatur semen dr, vt testat Arist.ibi. sed genitura est in aīalibus tīn. Et no.vt tradit Gal.in li.de accīti & morbo 4. vbi pertractat de causis sinthomatum,ī illa parte vbi agit de cā caninę appetentiæ, reddens cām quare in prēgnantibus in primis tribus mensibus est iste prau' appetitus, in quarto vero mēse qe scunt.inter alias causas inquit, ꝙ primis duobus mensibus sęt' paucum ad se sanguinem attrahit, eo ꝙ parum adhuc auctus sit,adeo vt tūc ne fœtus nominari debeat, sed ciema potius,i.conceptus.
Conceptionis indicia require 7. de natu.anim.cap.3.
Concessum est ab omnibus,ꝙ nulla res est ociosa in fundamēto naturæ & creaturæ,secūdo Metaph. commen.1.idem 1.Cęli.tex.commen.32.& 2.cę.text. commē.50. & 59.& 3.de anima tex. com.45.
Congruit maxime cognoscentē cir ca vnumquodq; genus habere,di cere firmissima rei principia 4 Me ta.tex.com.8.
Coniunctio & vnio sunt pp humidi tatem, separatio autem & diuisio sunt pp siccitatem.comen 4 Metheo. in commento magno.
Quod intellige de mixtis, sicut glosat Aui.in prima Fen primi,in ca.de elementis.
Coniūctio duplex est, vera, & noda tilis. coniunctio vera attribuit,& appropriat mēbris consimilibus, sed nodatilis officialibus. Auer.in 2.colli.in cade. cōplexionib' mēbrorum officialium.
Coniunctum ex duabus rebus,quæ sunt vnius virtutis:lꝫ vna sit debilior alia, non est impossē,vt sit fortius alia re singulari.lꝫ Gale.dixerit ꝙ eam debiliter, sicut.videmus ꝙ acetū miscet medicinis calidis ad iuuandum illarū aptionē,lꝫ sit min' calidū illis. Et iō dicimus ꝙ medicina debilis mixta cū forti iu uat fortificationi ipsius fortioris, quia operationes medicinarū incorporibus humanis:nō sunt nisi per viam comparationis & assimi lationis, & non sunt nisi ex parte ipsius medicinę, quia nos videm' multas medicinas, quæ sunt paucę caliditat's, & cōparatę humanis corporib' inueniunt calidiores illis,quę vīr esse calidiores illis.5. colli.ca.57.in fine.
Congregatio est gnātio, & segrega tio est corruptio.3.cœli com.74. Vide in concordantijs.
Cōgregatio & segregatio faciunt vt res sint tardioris,aut velociorīs cor ruptionis.1.de Generat. com.10.

con-

Consequẽtia sunt illa in qbus sunt prius & posterius, aut in situ, aut ī specie. 5. Phy. tex. com. 25.

Consequens est posterius respectu priorīs, & non ecõtra. quia nullus dicit ꝙ vnum sequitur duo ī.

Consecutio põt ẽt esse in reb⁹ carẽtibus situ, vt in numeris & vnitatibus, sed tactus nequaquã. 4. Phy. 29. Vide Themistium ibidem.

Consequentia non solum sunt quę sunt eiusdem speciei, sed etiã quæ differunt specie, vt certamẽ est cõsequens pompæ Themi. 5. Ph. 27

Consequẽs est prius naturaliter q̃ sit tangens. 5 Phy. tex. cõ. 27.

Cõsequẽter, ens cõtingẽs, cõtinuũ, adunatũ quatuor hæc se hũt ſm ordinẽ naturaliter. 5. phy. te c. 27.

Consideratio afferentium oia fieri a casu non est naturalis. 2. physic. commen. 46 & 48.

Cõsideratio scię naturalis diuidit ī duas ptes, prima est de cõib⁹ oīb⁹ rebus nauralib⁹. scda ẽ de ꝓprijs. & cõmmen. reddit cãm ibi iuxta illud, productio scię sequitur rerũ diuisionem. patet in prologo Ph.

Considerare de primo principio formali pertinet ad primum Phylosophũ 1. Ph. 1. cõ. vltim. consule 12. Meta. com. 6. & 5. & 2. Ph. t. c. 26.

Consideratio de formis est duarum scīarũ, nam cõsideratio de formis materialibus est scīæ naturalis cõsideratio aũt de formis abstractis a materia est primę Philosophiæ 1 Phy cõ. vlt. Vide in concordan.

Consideratio de substãtia nõ est ꝓpriũ scię naturalis. qd intellige in quãtũ substãtia est 2. Phy. cõ. 4. 1. Met. c. 15. & 18. 7. Meta 5. & 9. 12. Meta. 1. 5. & 6. 4. Meta. c. 1. 8. Meta. com. 4 & 2. phy. com. 21.

Consideratio de magnitudinibus quã hẽt naturalis & geometer nõ ducit ad idẽ oĩ loco, immo inducit ad dispõnes diuersas. 2. ph. cõ. 18. vide pro hoc in 1. cœ. c. 32. & 4. Phy. 71. & 3. phy. 60. & 1. cœ c. 1. & 3. cę com. 5.

Consideratio perspectui nõ est naturalis, sed est ꝓpĩquior naturali consideratiõi q̃ sit consideratio geometrica. c. 2. Phy. cõ. 20. cõtra tenentes scięcias medias absolute magis eẽ nãles q̃ mathematicas.

Cõsideratio quidditatiua de primo motore nõ est naturalis. 2. ph. t. c. 73. Et nota ꝙ ibi redditur cã quia nõ hẽt in se principium motus. vn de patet ꝙ natura est rõ formalis subiecti ī scīa naturali, vt aliãs declarauī. idem. 8. ph. c. 3. & 1 physi. com. vlt. 1. de Genarat. cõ 14. & 12. Meta. com. 5. & 2. Meta. cõ. 4.

Consideratio de substantia sensibili & accidentibus eius est prima in cognitiõe, & scda in esse, cõsideratio aũt in substãtia abstracta ẽ prima in esse & postrema in cognitione. Et iõ scīa cõsiderans de illa dr̃ Metaphysi. 4. Meta. c. 4. consule habetur 7 Metaph. com. 39.

Consideratio de rebus naturalibus cõib⁹ est de Physico auditu. 4. cœ. c. 2. idẽ in ꝓlogo 1. ph. & ibid. c. 4.

Cõsideratio de formis habita in naturali Philosophia & in scīa diuina, sunt diuersę. 7. Metaphy. com. 9. & 5. & alibi multotiens.

Consimiles seu omiomerę partes sunt quæ hñt eandẽ diffinionem totius. 5. Metaph. comm. 4. Vide 1. cœli. tex com. 19. Vbi Arist de talibus ĩquit. ꝙ est eadẽ rõ totius & partis. Vbi cõ. notabiliter scribit reddens cãm de hoc, dicẽs natura

tura partis corporũ consimiliũ eadẽ est cũ natura totius diffinitiõe, & cũ sit eadẽ diffinitione eadẽ est forma. & cũ eadẽ est forma est eadẽ actiõe ꝓueniente ab ipsa forma. Et ideo dr ꝙ vbi fertur totum ibi & ps. & ecõtra in graujb⁹ & leuibus, puta tota terra, & ptis bol⁹.

Consistere & sisti differunt, qa consistere est a motu cessare, sisti vero est ad cessationẽ tendere. colligitur ex 6. physic. tex. com. 67. Et ibi vide Themistium aperte.

consolidatio & tactus differunt, qa contangẽtia nõ congregant ꝑ aliquod commune per qd̃ fiãt vnũ, consolidata vero fiunt vnum per aliqd̃ cõe cõsolidans 5. Met. t.c. 5

Consolidata fiunt vnum ſm aliqd̃ cõe per qd̃ fiunt vnum ſm quantitatẽ, & nõ ſm qualitatẽ, & ecõtrario miſcibilibus quę reuertuntur in vnum ſm qualitatem & continuationem 5. Meta. com. 5

Constituta per eãdẽ dr̃iam omnia sunt eiusdem speciei 7. Metaphy. com. 18

Consuetudo est altera natura 1. ph. cõ. 71. & 2. Meta. t.c. 14. idẽ in prologo tertij ph. & hr̃ in li. de memoria & reminiscentia. Vbi aduerte qꝺ ista fuit Heracliti. antiqua sn̄ia, vt scribit Alex. in li. de fato, qui d. ἔθος γὰρ ἀνθρώπου ὁ δαίμων, οὗτ' ἔστιν ἡ φύσις. Consuetudo est hominum dęmon, idest natura.

Consuetudo est maxima cã impediens a pluribus rebus manifestis per se. com. in prologo tertij ph. idem 2 Meta. tex com. 14 & 12. Meta. tex. com. 50. & 1. phy. cõ. 71

Cõsuetudinẽ loquendi cõem ꝓbare oportet, cui pro rõne vsus est. Them. 2. de Anima tex. 18

Consuetudo in scia naturali est vt ꝓcedamus prĩo a posteriorib⁹ ad priora, & dare ex prioribus causas posteriorum 8. phy. 53. idem cõm. 50. Vnde ex hoc patet error illorũ qui asserunt scĩam naturalẽ eẽ im perfectam, quia vt plurimum procedit a posterioribus ad priora, ac si esset vetitum postmodum regredi a prioribus ad posteriora.

Cõsuetũ notius est, & vt ꝙsueuim⁹ ita dignamur dici 2. Meta. t.c. 14

Consuetudo quãtã vim habeat leges oñdũt, in quibus fabularia & puerilia magis quidẽ valẽt cognitione de eis ꝓp cõsuetudinẽ. ꝑ. vide Auerr. in prologo 1. Physi.

Consuetudo est fortissimũ impedimentum ad percipiendam veritatem 2. Metaphy. com. 14.

Cõsuetudo mala ẽ paulatĩ dimittẽda ne subito facta mutatiõe nã de terreat. Ex 6. coll. c. 14. & 7. col. c. 2

Consuetudine dictũ est a quibusdã aliquos paulatim atq; gradatĩ sũpto veneno, qd̃ cõuersum fuit ĩ eis in cibũ, & in habitu sine nocumẽto. Et q̃is ita dicãt, ego dictũ eo⁹ nõ cõcedo, ĩmo argumẽto demr̃atiuo: & in epistola tyriacę & venĩ quã ad Glauionem trãsmisi. 7. coll. ca. 2. Vide ĩ cõcor. nup editis.

Consumatio, medium, & principiũ numerũ hñt eum qui omnis, hic aũt eũ qui trinitatis 1. cœ. t. com. 2

Contactus est rõne alteri⁹, & finitas rõne suiipsius 3. ph. tex. com. 74.

Contactus mathematicus est per lineam, superficiem, & corpus: sed contactus naturalis est per corpus tantum 5. physi. commen. 30

Continentia, dr̃ de tribus de fine cõtingẽte, & de fine nõ contingẽte & de forma 4. physic. commẽ. 54.

Continere

Continere est formę, & cōtineri est materię. 4 cœ. tex. com. 35.

Cōtinens & contentū differūt a materia & forma, quia cōtinens & cōtentū vtraq; sunt in actu, sed materia & forma nō sunt ī actu vtraque per se. cōmēta. 4. Phy. cō. 49.

Continens est nobilius contēto, & alterum est quasi priuatio, & alterum quasi forma 4. Phy com. 49.

Continens honorabilius est & finis cōtento & finito. 2. cœ. te. com. 74

Continens est simile formę, & contentum est simile materiæ 4. cœli com. 23. & habetur in te. idem 2. cœ. 74. & sēdo de Generat. 30. idē 4. cœ. tex. com. 35. 37. & 39.

Contentum non semper mouetur ad cōtinens, sed ad cōtinens illud in quo fuerit ī loco naturali. 4 cœli te. com. 22. & cō. 23. in calce cō.

Contentum se habet ad continens sicut materia ad formam: & quēadmodum materia perficitur per formam, ita contentum perficitur per continens 4. Physi. com. 49. & 4. cœli. tex. commen. 35.

Cuntiguatio mathematica dīt a cōtiguatione naturali. 5. Phy. cō. 22.

Cōtinuitas essentialiter impossis est in omni motore primo, quia non est corpus. 8. Physi. comm. 44

Cōtinuatio in naturalibus fit qñ vltima sunt vnum, ablq; hoc q̄ vltimū cōe corrūpat: & hoc pōt cē vel fm imaginationem vel fm esse, 5. Ph. cō. 39. Sed de hoc vide ī cōcor.

Continuatio primo nō inuenit nisi in magnitudine 2. de Generat. t. cō. 61. idem 6. Phy. tex. com. 4.

Continuatio in motu primo est ex moto, non ex forma, aut termino, supra. Vide in concordantijs.

Continuatio cœli cum principio se parato est semper, sed cōtinuatio cū principio .qd est ī nobis nō est semper. Illud. n. qd cōtinuatur de cœlo est ęternum, sed qd cōtinuatur de nobis est generabile & corruptibile. 12. Meta. com. 38.

Continuatio in magnitudine prīo repit, & pp magnitudinē inuenitur in motu, & pp motū reperit ī tpe. 6. Phy. cō. 72. ibid. t. 5. & 39.

Continuatio in motu locali est manifesta p se, quia impose est imaginari aliquā parte eius fieri subito, sed in cęteris motibus est quæstio non parua commenta. 6. Phy. cō. 74. vide 8. Phy. tex. commen. 23.

Cōtinuationis cā in indiuiduis est forma, & ideo forma dicit magis vnum q̄ continuatio, quia forma est cā cōtinuationis. 10. Meta. c. 1.

Continuum est diuisibile in infinitum. 3. Physi. tex. cō primi & 31. & 69. idem 1. cœli. tex. com. 2.

Continuum est in cuius medio est aliqs termin⁹ cōis duab⁹ q̄ti. 3. Ph. c. 1. & ī p̄dicamētis ī c. de q̄tate.

Continuum habet aliqua accidentia propria continuo, & habet alīqua propria numero 4. phy. 108.

Cōtinue mouetur qd nihil aut pauciſſimum deficit rei, sed non tempori 5. Physi. tex. com. 23.

Continua sunt, quorū vltima sunt vnum 5. Physi. tex. comm. 20. & 6. Physi. in principio.

Continua in naturalibus sunt quorū vltima sunt vnum naturaliter. 5.

Cōtinua in mathematicis quorū vltima sūt vnū fm imaginationē. 5.

Cōtinua in artificialibus sunt, quorum vltima sunt vnum fm artificium. Auerr. 5. com. 26.

Cōtinuum est posterius natura tangente, 5. tex. com. 29.

continua

Continua neceſſe eſt vt continuent anteq̃ fiant continua. 6. Phy. cō. 1.

Continuum componentia diuidun tur in vltimum & in hunc vltimū 6 phyſi. tex com. primi.

Continuum nullū ſm ꝙ continuū eſt ipſum ſeipſum mouere poteſt. 8. Ph. t. c. 30. & 1. de Gener. t. c. 78.

Continuum cū ſit diuiſibile in infinitū, ita ſe habet, ꝙ facta diuiſiōe in aliquo pūcto primo, ſtatim deſtruitur poteſtas diuiſionis in alio puncto. 2. 1. de Genera. te cō. 9. vi de cauſam 8. Phyſi. commen. 67.

Continuū eſt quaſi genus corporis. quia continet ſub ſe corpus, lineā, ſuperficiem, locū, & tps cō. 1. cę. cō. 2. Vult dicere ꝙ non eſt verum genus oīum iſtorum vniuocū, qa non vr ꝙ quantitati permanenti, & ſucceſſiuę ſit aliquid ꝓximum genus vniuocū, quia continuitas iſtis nō eadē tōne competit. nam q̃dam ſunt continua & quanta ex iſtis per ſe, quędā vero per accidēs, vt patet 5. Metaph. in ca de quanto, & eſt in tex. comm. 18.

Cōtinuum eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia. 1. cęl. t. commen. 2.

Continui diffinitio & ſi ſupponat a geometra, naturalis, tñ nititr ꝓbare. 1. cęl. 4. idem. 3. Phy. com. 31.

Continui cōſideratio vt eſt in materia, eſt propria naturali, & conſideratio eiuſdē an ſit cōpoſitū ex īdiuiſibilibus, eſt magis ꝓprie ī ſcīa libri de cœlo q̃ in ſcia lib. Phy. 3. cę. c 5. Vide conſimile pro primo dicto in 2. Phy. cō 18. 19 & 20 & 3. Phyſic. 60 & 4. Phyſi. cō. 72. Pro ſecūdo dicto vide conſimile de infinito, cū tractetur in 3. Phyſi. & in 1. cœ. tñ magis proprie in li. cœ. ſicut teſtat cō. 1. cœ. c. 33. & 54.

Continuū conſideratr a mathematico, vt ē ſeparatum a materia. 3. cę comm. 6. & 1. cœ. commen. 1.

Cōtinui diuiſio ē demonſtrata duobus modis ī naturali Philoſophia & ſm cām, & p viā ſimilitudīs. 3. Cę cō. 7. Vbi bene pōdera illā doctrinā, quia multum tibi proficiet ꝓ auſcultatiōe 6. de Phy. auditu.

Continuū vnūqđq; eſt vnū ens im paſſibile. Similiter āt, & nō appropinquātia ſibiipſis neq; alij;, q̃ facere nata ſunt & pati 1. de Gene. t. c. 77 vñ elicit ꝙ agēs & paſū dnt eē diſtīcta loco & ſubo, & dnt eē approximata, ſi dēt actio ꝓuenire.

Contrariū dr cuius motus vn' ſm ſe, & nō poſſe aliter, vnus aūt cuius indiuiſibilis. 4. Meta. tex. com. 8.

Continua ſunt, nō quæ tactu ſunt vnum. ibidem

Continua ſunt, ēt ſi flexurā habeāt ſed adhuc magis cōtinua quæ flexuram non habent. ſupra.

Continuum & vnum, natura, magis eſt, q̃ id qđ arte conſtat, ſupra.

Continuum naturaliter, eſt magis vnum, q̃ illud qđ ē vnū p cōtactū aut ligamētū. 10. Meta. 1. c. primi.

Cōtinuū tortuoſum nō mouet ſm oēs eius ptes motu ęquali, ſicut cōtinuū rectum. 10. Met. t. c. primi.

Continuum & conſequenter differunt. 11 Metaphy. cap. vlti. & in 5. Phyſi. tex. commen. 12.

Contingentia prouenit a materia. ex 2. de Gña. tex. commē. 51. & 7. Metaphy tex. commen. 22 & 53.

Contingentis æqualiter natura eſt natura materiæ, non natura formę. 2. Phyſi. comm. 48.

Contingens vt in pluribus differt a neceſſario in hoc, ꝙ in natura eī eſt vt actio eius impediri poſit in

bus

pauciorib⁹. contra Auic.2.Phyſico.commen.48
Contingere ab eſſe: nihil differt in perpetuis 3.Phy.tex com.32
Contingenti conceſſo nul'ñ inconueniẽs poterit accidere 6.Ph.t.c.9
Contradictionis nihil eſt medium 5.Phyſi.te.com.26.& 4. Meta.te. com.27. idem 1.Poſter.
Contradictio aliquando ſm ſer monẽ,aliqñ ſm rẽ.habetur illa diſtinctio p Auer.6.Phy.com.19.de ratione Zenonis quam aliter ſoluit Philoſophus ī 6.Phy & aſtī 8
Contradictio eſt prīa oppoſitio 10. Metaphy.tex com. 15
Cõtradictoriorũ,ſi alterũ eſt ỹpoſe, reliquũ ẽ neceſſariũ 9 Meta.c.17
Contrarietas qñq; dī de oppoſitis ſm priuationem & habitũ 1. Phy. 2.41.& 43.& 10.Meta com.9
Contrarietas vna in vno genere eſt 1.Ph.t.c.50.& 55.& x.Meta.t.c 15
Contrarietas minus eſt in medijs q̃ in extremis 1.Ph cõ.54.& 5.Phy. com.52.& 3.Phy.com 49
Contrarietas in loco nõ inuenitur in omnibus tranſmutationib⁹, & in quib⁹ inuenit̃ non manifeſte ī uenitur 6.Ph.cõ.92.idem 5. Ph.c. 9.& 8.Ph.c.16.& 61.& 4.cœ.c.33
Contrarietas naturalis in loco non eſt nota per ſe 8. Phy.com.16
Contrarietas exiſtit in locis contrarijs pp diuerſitatem extremorũ in linea recta, & illa eſt prima cauſa eius 8. Phy.com.76
Contrarietas non inuenitur in motibus circularibus niſi ratione diametri. diameter.n.eſt linea recta, & contratietas non inuenitur niſi in duobus extremis lineę rectæ 1. cœ.tex.com. 87.& 28
Cõtrarietas,aut oppoſitio,autq̃ocũq; volueris nominare, eſt ī motoribus cœleſtibus,q̃ eſt inter motorẽ & rem motã tãtũ, & ideo eſt proportio terminata 2. cœ. com. 63 Vide 7.Phy 35
Contrarietas q̃ eſt in forma & qualitate,equiuoce inuenit̃ & in loco qa contraria in qualitate sũt duo in forma,& nõ duoī ſubiecto,ſed contraria in loco ſunt duo in forma & duo in ſubiecto 4. cœ c.38
Contrarietates ſm tactũ ſolũ eſſntũ conſtituunt,hę aũt ſunt calidum, frigidũ,humidum,& ſiccũ,graue, & leue 2.de Generat tex. c.8. & 9
Contrarietas dī duob⁹ modis. actu potentia. 4. Meta.te.c. 20
Contrarietas in rei veritate inuenitur in illis primo q̃ ſunt in loco,& ideo accepta eſt diſtantia in diffinitione eorum cum dī, contraria ſunt q̃ ſub eodẽ genere poſita maxime diſtant 8. Meta.cõ.4. & 10. Metaph.com.13.& in prędicamẽtis. i cap.de quantitate.
Contrarietas eſt differentia quædã 10.Meta.tex.com.12
Contratietas eſt multiplex 10.Meta.tex.com,13 & 14. & 11
Contrarietas prima eſt habitus & priuatio ſ. tex. com. 15
Contrarietas quęlibet habet priuationẽ alterius contrariorũ, ſed nõ ſimiliter omnia. ſ.tex.com. 16
Contrarietas eſt completa diuerſitas,q̃ non intelligit̃ niſi inter duo quæ ſunt eiuſdẽ naturæ ſ t.cõ.24
Contrarietas quęcunq; in rõne ſpeciei faciunt dīam , ſed in cõceptis cum materia non ſ.tex.com. 25
Contrarietas in ſcīa diuina cõmunius ſummitur q̃ in logica,in diuiſione oppoſitorũ: quia ibi fuit dictũ,contratia eſſe illa quæ ſunt in eo dem

eodē genere. Ex Paraphrasi Met. tractatu 1.cap.de oppositis.
Contrarium non recipit suū cōtrariū 1.Phy.tex.c.51.& 54.57.& 8. Phy.com.4 & 12. Meta.com.53. & 5, Phy 14.& 1.Cœ.106
Contrarium non mutatur in suū contrarium 1.Phy.c 42.& 51
Cōtraria sunt adinuicem corruptiua 1.Phy.tex.com.81
Contrariorū semper vnū est ptiuatio alterius 2.Ph c.15.idē 10. Me. te.c.15.& 16.& 7.4. Met.27.1.de Generat.18.2.cœ 18.2.de Gener. 32.5.Metaph.c.17.12.Meta.c. 22. 3.de Anī.25.4 ph.49.& 118
Contraria debent esſt equipotentia 3.Phy.tex.com.42
Contraria esse in eodem genere est propositio famosa, & verificatur in prima Philosophia 5.Phy.com.8.
Contraria & media in tribus prędicamentis sunt, in quibus est vere motus 5.Phy.com.9.& te.cō.10.
Contrarium fm locū est qnod fm rectitudinem distat plurimum 5. phy.tex.commen.24
Cōtrariorū diffinitio principaliter dr̄ de his quę sunt in loco : deinde fm similitudinē dr̄ de his q̄ sunt tī q̄litate 5.ph.c.59.idē 1. Me. t.13
Cōtraria impossē est simul esse fm totum, sed fm partes non inconuenit.6.phy.tex com 83
Contraria q̄ inueniunt in alteratione sunt propriē & principaliter 6. phy.com.91. vide 4. cœ.com.38
Cōtrario generari ex cōtrario intelligitur dupfr,vel ex subiecto,vl ex termino. Colligit ex 8 ph.cō.4
Contrarium fieri ex contrario est per accidens.5.8.physi.4
Cōtrarijs oībus est hoc cōmune ꝙ q̄dā sunt determinantia,& quędā determinata 1.phy.te.c. 49. Arist. enim assignat ibi qūo antiqui ponentes principia rerū naturalium esse cōtraria, cōueniebant fm qđ eadem dicebant esse principia fm analogiā, nā quilibet in positione propria posuit principia determinantia & cōtinētia alia. & vt Ale. ibi exponit,principia determinantia & cōtinētia sunt q̄ sunt formaliora , q̄ autem sunt materialiora sunt cōtenta & determinata. sicut impar,amicitia,rarū, magnū, calidum,sunt determinantia:oppositā aūt ijs sunt determinata. nam formæ est cōtinere,vt patet 4.phy. te.c 49.& materię contineri,& determinatio est a forma 1.cap. de subst.orb.& 1.cœ.c. 72. vnde ista propō habet in textu, ꝙ cōtrariorū alia continent alia continent. Verū melius est dicere vt Simpl.& Auer.in cō.49. ꝙ hoc refertur ad diuersas cōtrariorū oppositiones. nam cōtrariorū quędā sunt priora, q̄dam sunt posteriora : sicut q̄ posuerūt par & impar esse prima contraria oēs alias cōtrariorū oppositiones reducebāt ad istam . & similiter qui posuerunt magnum & parū. Vnde hoc nō debet referri ad alterū membrū alterius contrarietatis, quia nō esset ad propositū Philosophi ibi, cum iam dixerit principia nō esse ex alterutris , neq; cōtraria prima,sed hoc refertur ad posteriora. Vnde ista determinatio est respectu aliorū, & nō respectu suimet, cum nullā adinuicem videant habere cālitatē ex pte qua sunt contraria, vt dr̄ī tex.
Cōtrariari pñt plura vni,aut q̄ cōtrarietas īter ea nō est maxima:sicut sunt media cum extremis:aut quando

qñ idem habet plura contraria diuersis modis. Auer. est limitatio in 8. Phys. super tex. commen. 62.

Contrariorũ si alterũ determinatũ est, & alterum determinatũ erit. 1. cœ. te. cõ. 44. Vbi animaduerte ꝙ cõmẽtator declarat hoc duplici ratiõe. prima est ex descriptione cõtrariorũ & secũda est ducẽs ad incõuẽiens, quia tũc propositio vni⁹ ad reliquum nõ esset sicut reliqui ad primum, quod est impossibile: quia notũ est per se ꝙ qualis ẽ propositio ignis ad aquã i ꝓtrarietate, talis est aq̃ ad ignẽ. Vid in cõcord.

Contrariũ, cum adiunctũ fuerit alteri contrario, manifestius reddit: & præcipue cũ fuerit auditum vilius contrarium 1. cœli. tex. com. 101. & 2 cœ. tex com. 29. & 40.

Cõtrariorũ si vnum fuerit in natura, & reliquum 2. cœ. tex. comm. 18. Vide in concordantijs.

Contrariorum, illo existente qđ est sicut priuatio, dignius ẽ vt sit illud qđ ẽ sicut forma: sicut si graue est, dignius ẽ vt sit leue & si quies est, digni⁹ est vt sit mot⁹ 2. cœ. t. c. 18.

Contrariorũ aliud est vt habitus & fora, alid vero sicut ꝓtiuatio. 2. cę. 18. 1. đ Gene. 18. 2. Ph. 15. 10. Meta. 7. & 15. 4. Met. 27. & 12. Me. 22

Contraria nõ possunt attribui eidẽ agẽti eodẽ mõ 2. cœli. cõ. 29. idẽ 2. Phy. te. com. 30. & 5. Meta. 2.

Contrario vno existente in aliquo genere, necesse est inueniri & reliqnũ. 1. đ. Gen. t. c. 65. idẽ 2. cę. t. c. 18.

Contraria sunt naturę diuersę & cã huius est, quia subiectum eorũ est duo in potentia 1. de Generat. cõ. 74. & elicitur ex textu.

Contra q̃ contrariantur alicui eadem contrarietate, sunt eiusdẽ speciei 2. de Generat. com. 36.

Contrarie qualitates prię sunt quatuor, & ad illas oẽs alię reducũtur ex 2. de Generat. tex. com. 15.

Contraria nõ innata sunt coniungi 2. de Gen. t. c. 16. Facit ꝑ opione tenẽtiũ ꝙ fm nullũ grad ũ ꝓiugi pñt. alioquin ex cõbinationib⁹ quatuor qualitatũ primarum nõ sufficienter Arist. venatus eẽt numerũ quatuor elemẽtoꝝ, cuius tñ oppositũ tenet Auer. & antiqui Peripatetici. nisi eẽt ꝙ cõtraria refracta ad mediũ non sunt dispõ simplicis sed mixti potius, vt elicit ex fine 1. de Gener. & ex 2. de Gener. t. cõ. 48. & 3. Cœ. cõ. 67. vide ibid.

Contraria tactus non videnť habere genus qđ dicať de eis nisi equiuoce 2. de Anima com. 108.

Contraria sunt alia in specie a mediis 3. de Ani. c. 4. Vbi dicit ꝙ pallidũ nõ differt ab albo fm magis & minus, sed fm formã & qualitatẽ: Sed 10. Meta. c. 23. vñ dicere oppositum. Vide in concordantijs.

Contraria quodammõ similia sunt adinuicem passiua 1. ca. de subst. orb. idem 1. de Gener. te. co. 50.

Cõtrarij nã & cõsuetudo ẽ fortificari p suum cõtrariũ. 1. Methe. ca. 4.

Cõtrariorum si vnum reperitur in rerum natura in fine, oportet ꝙ reperiatur & aliud ẽt in fine. Cõmẽ. 2. Metheo. cap. 2. Consimile habetur 3. cœ. tex. commen. 18.

contrariorũ contrarię sunt causæ, 4. Metheo. tex. com. 40. & 41. & 2. de Generatione. tex. commen. 56.

Cõtraria prima ad quæ omnia alia reducuntur, a prima Philosophia sunt scienda. 4. Met. te. comm. 6. Vbi animaduerte ex mente Philosophi ibidẽ ꝙ prima cõtraria ad q̃

omnia

omnia alia reducunt̃ sunt vnũ & multa. Et hoc credo fuisse in cã q̃ Aristl in 1. Phy. inuestigatur⁹ numerũ principiorũ naturaliũ, prio posuit diuisionẽ principij p vnum & multa, vt patet in te. c. 6. vñ Aristo. oẽm contrarietatẽ positã ab antiquis in principijs, vł reducere ad istã. vt patet 4. Met. te. c, 6. vbi Cõmen. d. q̃ entia aut cõtraria sunt, aut cõposita ex cõtrarijs, & caput huius contrarietatis est vnum & multa, licèt illa diuisio; vt scribit cõmen. sit fm probabilitatem & non fm. necessitatem, quia corpus quintum nec est contrarium, neque compositum ex contrarijs.

Contraria possunt esse simul potestate, actu vero non 4. Meta te. cõ. 20. vide 5. Phy, com. 6. & 52

Contraria simul esse, aut esse eadẽ nullus intellectus, hoc intelligere põt 4. Meta. cõ. 21. idem ibid. tex. cõ. 9. & 7. Meta. te. cõ. 27

Contraria sunt quęcũq; eidẽ simul inesse non possunt, & sub eodẽ genere maxime distant 5. Metaph. ĩ cap. de eodem & diuerso, & in 10. Metaph, te. cõ. 13. & in post prædicamentis cap. de oppositis.

Contraria plura vni esse non contingit 10. Meta. tex. com. 14

Contrariorum materia eadẽ est. 5.

Contrariũ, vnũ habet contrarium, & hoc vtiẽ tanq̃ sumpto in 1. cœli te. cõ. 10. Auer. 10. Meta. com. 14

Contrariũ non est mediũ ĩter duo contraria, sed q̃traria sunt illa inter q̃ est medium 10. Meta. cõ. 19

Contraria possunt esse mediata 10. Metaphysic. tex. com. 22

Contraria nõ prima & media sunt ex primis cõtrarijs 10. Met. t. c. 23

Contraria differunt specie, supra tex. commen. 26

Contraria oportet æquari, & nõ esse vnũ eorũ infinitũ 11. Met. ca. 9.

Contraria adinuicem impassibilia sunt 11. Meta. tex. com. 53

Cõtraria sunt tribus modis 10. Metaphy. commen 26

Contratia vnius scientiæ est speculari 11. Metaphy. com. 3

Contrarium primo, nihil 12. Metaphy. tex. commen. vlt.

Contraria omnia mãm habent. 5.

Contraria, aliter distare, dicunt̃ ad inuicẽ, & aliter decẽ prædicamenta. Vide modum in Paraph. Met. tract 3 Vbi dicitur q̃ distantia cõtrariorum prouenit a forma, quia vnũ est corruptiuũ alterius, & iõ non põt esse in eodẽ subiecto & talis distantia est in eodem genere. Sed distantia decẽ prędicamentorũ est ex eo, q̃ ex seinuicem generari mutuo non possunt, neq; aggregant̃ in vno & eodẽ genere, & ideo põt esse in eodẽ subiecto, qa distãtia eorũ nõ ẽ ex q̃trarietate.

Cõtrariorũ qdcũq; sequiter formã rei est de necessitate diuersum forma i, specie, nã impole est inueni re generabile, corruptibile, & perpetuũ in eadẽ specie. aliter. n. esset possibile inuenire hoĩes perpetuos Sed illa contraria q̃ sunt alicui rei pp mattriã, põt esse eiusdẽ speciei, vt mas & fœmina, & albedo & nigredo q̃ sunt in eadẽ specie. ibid. Et dicamus q̃ contrariorum &c.

Cõtraria eidẽ simul inesse nequeũt Ari. sñia ĩ prędicamẽtis. & 10. Meta. ex diffinitione contrariorũ te. cõ. 13. & 4. Meta. te. c. 9. & 27. vbi ait, q̃ si contraria ponant̃ in eodẽ, sequitur cõtradictoria verificari. Aduersatur tñ experimentũ huic

Digressio quõ intelligit cõtraria si possint eidẽ inesse.

propõni

propõni nã Philosophi & medici, ĩsuper & nostri Theol. instãt. Philosophi quidẽ, nã experimẽto inueniũt esuriente, dũ comedunt siꝫ & semel tristitiã pati & lętitiã. esuries. n. tristitiã habet annexã, comestio vero lętitiam Insup scabie seu pruritu laborãtes, dũ scalpũt, si mul tristant & gaudẽt. Medici ẽt asserũt in febre emphiala & lipari ca siꝫ p vniuersum corpus pcipi frigus & caloꝝ. Nostri ẽt diuini asserũt aperte in aĩa Chri in pte supio ri tpe passionis fuisse gaudiũ & tristitiã simul: vt disputãt late ĩ 3. sen tẽtiarũ, distin. 15. q. 1. Soluit ãt ꝙ Philosophis Alex. in 1. li. naturaliũ qõnũ q. 12. ꝙ delectatio & tristitia sunt ptraria ad idẽ cõparata, sꝫ ñ ad diuersa: nõ. n. cuilꝫ delectationi opponit ꝙlibet tristitia. sed determinata. In esuriẽte ẽ tristitia respectu indigẽtiæ nutrimẽti, sed lętitia ẽ ex assumptione cibi remouẽtis illã indigẽtiã. Nõ sunt igit cõtraria, quia sunt respectu diuersorũ. Sicꝫ in pruritu nõ ẽ ex ipso scalpere tristitia, sed qa ĩdigeat eo. nã scalpendo euaporat humor ille ĩter duas cutes iclusus. Ad alid aũt pro medicis soluit Gal. in lib. de malitia ꝙplexiõis, & 3. de simplici medicina ca. 3. ĩ dist. 2. & Auicẽ. in 4. canone, in ca. proprio, d febre emphiala. Dicũt. n. ꝙ cã eiꝰ ẽ iusta positio humoris actualr calidi & frigidi fm minimas ptes, vt non sit pars aliqua parua corpis cui aduenit frigꝰ, cui ad latꝰ nõ sit ps aliqua parua cui aduenit calor ita ꝙ iuxta minimas ptes membri sensibilis ẽ res in frigidãs & calefaciẽs. Vñ ppea accidit vt sensus cuiuslibet mẽbri existimet se sentire vtrũq; in eadẽ pte. Et dat exẽplum Gal. in 3. de simp. medicina, de gustu, in quo asserit simile qd accidere. nã si quis accipiat absinthiũ & mel, in ęquali portiõe, pmiscẽs in lingua, siꝫ inueniet saporẽ amarũ & dulcẽ, qa confunditur sensus pp magnã illarũ partiũ permixtionẽ ĩ partib⁹ minimis, & accidit vt nõ possit distinguere q̃ pars ẽ sentiens dulcedinẽ, & q̃ amaritudinem. Et ita calor & frigus nõ sunt ꝓcise in eadẽ parte, sed sunt in paruissimis partib⁹ inuicẽ iuxta positis, vnde accidit ꝓdictũ accidens. ita asserit ẽt cõciliator ĩ dĩa Speciali de hoc. & oẽs moderni sequunt istã viã. Nobis aũt vr ꝙ ista nõ soluũt qõnẽ, si verũ est Aristo. dictũ in 2. de Ani. te. cõ. 146. ꝙ vltimũ sensoriũ nõ est caro: licꝫ; cõtigit, vt demonstrat ibidẽ, vnũ esse primũ sensitiuũ ĩ quo terminent oẽs spẽs & sensatiões sensuũ exteriorũ, & est vna & eadẽ virtus, q̃ sensus cõis dr, quę in eodẽ nũc habet de cõtrarijs iudicare. Et tũc reddit argumẽtũ difficilius & statĩ suo vigore & robore, & solutio illa data a viris illustrib⁹ nõ satisfacit in hoc, sicut vides. Themist. autẽ in 2. de aĩa. videns Arist. hãc difficultatẽ examinantẽ ĩduxisse solutionẽ quãdam ꝙ sensus cõis est diuisibilis fm eẽ, loco aũt & subiecto est indiuisibilis, ꝙ intẽtiones. n. quas recipit ẽ diuisibilis, sed fm subiectũ & materiã est idiuisibilis. sed hãc solutionẽ ĩfringebat Arist. quia cõtraria vid. in tex. cõ. 148. licẽt potentia possint esse siꝫ in eodẽ, in actu tamẽ impose est. Et transiuit postea Arist. ad aliã solutionẽ, ꝙ viam exẽplii dissoluens qõnem de puncto

in circulo, qui quodāmodo eſt diuiſibilis, & quodāmō non ſic ſenſus, vt eſt iudex, eſt vnus ſm formā: vt vero copulatur inſtrumentis ſenſuum quib⁹ vtitur ſicut extremis de lineis terminatis p punctū q eſt centrū in circulo. Ex hac aūt ſolutione non apparet ſolutio formaliter ad argumentū de contrarijs, ſed in virtute tm̄, quod declarans Them. inquit. In eodē loco dicit q quinq; ſenſus exteriores ſunt apparitores, & mutui, & exploratores, & miniſtri: & ſēſus cōmunis eſt tanq̄ arbiter & iudex, q eo ſuggeſtu poſitus, nō patitur ipſas contrarias qualitates, ſed ante ſe poſitas, ſed ad pedes genuaque aduolutas iacentesq; contēplatur: ita demū iudiciū ſuum promit, & dulce ab amaro diſcernit, & albū a dulci diſcriminat. Et quēadmodum vnus pleribus vellitantibus litigantibusq; pōt ſimul ius dicere, ita nō ſit ab vlla rōne remotū, eſſe aliquem ſenſum in nobis promiſcuum, qui contrarijs ſenſibus ſimul operam det. Illud eēt abſurdū putare, ſenſum eūdē ſil' cōtraria pati. Sed in hac ſolone Them. latitat ambiguitas magna, tū qa vī dicere ſenſum cōem nō recipere ſpecies ꝓtrariorū, ſed ſolū de cōtrarijs iudicare: hoc āt vī repugnare cōi ſnīę Peripate. aſſerentiū oēs ſpēs ī ſenſorijs exteriorū ſenſuum deferri ad ſenſum cōem. Amplius nō euadit difficultatē, quin cōtrariorū ſpecies ſimul ſint ī eodē ſubiecto in actu: quia ſi euenit ſpēs albi & nigri nō eē in ſenſu cōi tāq̄ ī ſubiecto, ſed tāq̄ in iudicāte, ſaltē erūt ī oculo, & ſic ſpecies dulcis & amari ī lingua, & ita adhuc remanet difficultas. Experimur. n. dū legimus literas, in eodē inſtāti cerne re albū & nigrū, nec dici pt q ſpēs albedinis ſit in alia pte oculi, & in alia ſpēs nigredīis, nullus. n. ſapiē tū. d. hacten⁹ hoc. Et ita remanet difficultas ſicut vides. Vnde vī nobis Ariſt. in īſtigēdo primā ſolonē, nō efficaciter eā īpugnare. In q t. n. aut ñ poſſe, potētia qdē. n. idē & indiuiſibile & cōtraria, ſm eē āt nō: ſed ī o pari diuiſibile, & īpoſſe eſt albū & nigrū eē ſimul. qa neq; ſpēs pati ipſorū ſi hmōi eſt ſenſus & īrelligētia. Sed dicā ſibi q nō ſequit', ſi albū & nigrū ñ pñt eē ſil' ī eodē ſubiecto, q ſpēs albi & nigri nō pñt eē ſil', qa ſpēs cōtrariorū ñ ſunt cōtrarię, qa ſunt abſtractę a mā. propriū. n. vniuſcuiuſq; ſenſuū eſt eē ſuſceptiuū ſpecierū ſenſibiliū ſine mā: & iō licēt albedo & nigredo ī eē materiali cōtrarietur. in eē tñ ſpirituali nō cōtrariā tur. vñ Cōmē. in 6. Meta. cō. 8. expreſſe d. qđ eſt ī aīa cōtingit vt recipiat duo oppoſita ſil'. ſed qđ eſt extra aīam nō pt ea ſil' recipe. Sed rō Ariſt. ſi quis bñ perpēdat, aliter ibi ꝓcedit: nā prīa ſolutio innuebat q ſenſus vt ē vni⁹ ſm ſubiectū, ſm qđ ē recipiēs, eſt īdiuiſibilis, ſ ſm eſſe & rōnē eſt diuiſibilis, rōne pluriū formatū q̄ recipiunt' in eo. innuit ergo ſol'o, ſenſus vnitatē & indiuiſionē, eſſe ex parte qua recipit, & multitudinē & diuiſionē eſſe ex parte formatū quę recipiuntur. Sed ſi ita eſſet, ſenſus haberet vnitatē materię, q̄ actuat' per formam: & ita receptio ſenſus eēt ſicut receptio materię. Et ex datis ſequitur vt ſicut albū & nigrū ſunt contraria, & nō pñt eſſe ſimul. ſic

&

& ſpecies albi, & ſpecies nigri. Nō fuit igitur opinio Arist. vt ſpecies contrariorū ſint contrarię: ſed ſermo eius eſt cōditionalis. Et iō bene intulit iuxta illam ſolutionē. Et impoſſe eſt albū & nigrū ſimul eſſe. quia neq; ſpecies pati ipſorū, ſi hmōi eſt ſenſus & intelligētia. Ecce ꝙ ſub cōditionē concluſit. q. d. ſi ſenſus & ītellectus ſint hmōi qui habeāt vnitatē & indiuiſionē, ex pte qua ſunt ſubiectū recipiens & habent diuiſionem ex parte formarum receptarū, in hoc, idē erit de receptione materiæ, & de receptionē ipſorū. materia. n. vt d. Cōmen. 12. Meta. cō. 14. eſt vna numero priuatiue: & non fit plures numero niſi per multitudinē formarum quas recipit. materię. n. diuerſantur pp diuerſitatē formatū & nō econtra, 2. Phyſi. com. 87. & 1. de Ani. com. 52. & 2. de Ani, cō 60. Et propterea dicit Commēta. animaduertens ad id qđ mō dixi, ꝙ Ariſto. opinatur ꝙ virtus primi ſentientis melius eſt vt dicaſ vna forma, & multa inſtrumentis copulatis cum ea: per quę tranſeant motus ſenſibilium quouſq; copulentur cum ea: q̄ dicere ipſam eſſe vnā ſubiecto, & multa ſm formas quę deſcribuntur in ea. Illud. n. ē dignius ei ſm qđ eſt iudicās, iſtud aūt ſm qđ eſt recipiens. Sed tn cū nō ponimus illic eandem intētionem pp formam, nō poſſemus inuenire aliquid perquod iudicet diuerſa eſſe diuerſa. Iudicium enim dignius eſt attribui huic potentię ſm ꝙ eſt actus, q̄ ſecundum ꝙ eſt potentia. quemadmodum motio eius paſſiua a ſenſibus dignior eſt ei attribui ſecūdu ꝙ ē ſubiectum recipiens, eſt. n. vt videtur, recipiēs ſm ſenſus, & agens ſm iudicium, recipere. n. aliquid eſt aliud a iudicare illud. Et hęc duo debent inueniri in aliquo duobus modis diuerſis. Et ad hoc tēdūt verba Themiſtij aſſerentis ſenſum cōmunē non recipere cōtraria, ſed iudiciū de contrarijs afferre. quia obiecta cōtraria relucentia in ſpeciebus offeruntur illi tanq̄ iudici, & ſunt comparata ad ipſum, nō tanq̄ ad materiā, ſed tāq̄ ad formam & iudicem: quia ſunt ſicut cognitum in cognoſcente, & non ſunt in eſſe materiali cum contrarietate, ſicut afficiunt materiā extra animam. Et iſto pacto ſoluitur qō completa introductā per medicos. Ad illud qđ adducunt diuini, Subtilis Doctor poſt longā perſcrutationē hoc argumentū dimiſit inſolutū, videns rei difficultatē. Alij vero dixerūt in anima Chriſti ſm diuerſas portiones habuiſſe cōtraria ſimul: quia triſtitia erat ſm portionem inferiorem ſenſuum, & delectatio erat in portiōe ſuperiori intellectiua. Sed dato qđ in eadē portione fuiſſent adhuc non procedit argumentum: ut mihi datur cernere, quia triſtitia non erat contraria delectationi, qa ſicut dixit bene Alexan. non quelibet triſtitia cuilibet letitiæ & delectationi eſt contraria, ſed quando ſunt circa idem obiectum. Patet autem ꝙ obiectum contriſtans voluntatem Chriſti tunc, non erat illud quo fruebatur illa voluntas. Et ſic optime veritas Philoſophiæ non contradicit fidei noſtræ. Sed hæc altioribus relinquantur, quia ſermones fiunt ſm materiā ſubiectā.

Conueniens dicere a ꝓuenienti fieri, nō eſt ꝙ cōueniens agat ꝓ ſe & ꝓ ſuā formā ſibi conuenientis: ſed eſt dicere ꝙ extrahit formam ſibi cōueniētis de potentia ad actū, & nō eſt agens, quia addit in illā materiā aliquid extrinſecū, & ſic eſt ī hoc de ſubſtātia ſicut de aliis accidētibus. Calidum.n. nō inducit ī corpus calidū calorē extrinſecū: ſed facit calidū in potentia eſſe calidū in actu. Et ſic eſt de magnitudine cōſequente generationē, & ſimiliter eſt de motu locali. motus .n. localis nō prouenit ab extrinſeco motore 12. Met. cō. 18. parum poſt mediū. & eſt ſnīa ſumpta ab Ariſt. formaliter in 4. Ph. te. c. 84

Conueniens fit a cōueniēti. Propō iſta verificatur trib⁹ cōditionib⁹. v3. vt ſit in agente & nō inſtrumēto: vt ſit in propinquo, & nō remoto & vt ſit eſſentialiter & nō accidētaliter 12. Meta. c. 42. auct. Alē.

Cor eſt primū per ſe motū in aīali, quia non mouet ſe, quia pars mouet ſe & mouet totū 7. Ph. c. 1. & 4

Cor, venarum eſt principium 3. de partibus Animalium cap. 4

Cor animalium carentiū pulmone nō habet ventriculū dextrū: & tñ in illis animalibus inuenīt illa vena q̄ eſt inter epar & cor, & iō Gale. d. iſtā non oriri ex dextro vētriculo cordis 3. de partib. ca. de corde. Vide ibi ſolutionē Auer. dicētis illam de neceſſitate oriri a cordis ſubſtantia inquantum cor, nō inquantum dextrum aut ſiniſtrū.

Cordis temperātia principaliter cognoſcitur ex pulſu, & ſecundario ex anhelitu 4. Col. 1. cap. 2. vbi vide etiam alia ſigna.

Cor ſm Ariſt. eſt principiū ſanguinis, ſed ſm Gale. cor nō eſt principium niſi ſanguinis arterialis, ſed ſanguinis venalis principiū ē epar 3. de partib. Auer. in cap. de corde. Vbi videas tres rōnes Ariſt. ꝓ ſua opinione. Vbi aduerte ꝙ, vt ibi dicit Auer. Ariſt. nō opinatur cor eē prīcipiū ſpecierum ſanguinis, ſed primi qui eſt verum nutrimentū & vltimum nutrimentum.

Cor animalium magnorum inuenitur habere os, & vide cauſam in 3. de partibus. cap. de corde.

Cor magnorū aīaliū ſm Ariſ. inuenitur triplicē habere vētriculū: paruorū vero duplicē, ibid. vbi d. Gal. negaſſe aliqđ aīal habere triplicē vētriculū ī corde, ſ3 d. aīalia hñtia pulmonē habere duos vētriculos: carētia vero pulmone hře vnū tm.

Cordi accidentia ſupuenientia ſunt ſinopis, cardiaca, & tremor 3. Colligent cap. 25

Cordis ventriculus dexter calidior eſt ſiniſtro ſm Ariſt. & iō pars dextra calidior ē ſiniſtra. Et iō oē animal ſm Ariſ. habet iſtā duplicem naturā dextri & ſiniſtri vētriculi: quia iſta eſt cā diuerſitatis partis dextre a ſiniſtra: contra Gale. qui voluit animalia carentia pulmone non habere duplicem ventriculum, ſed vnum tantum ibidem.

Cordis ſitus eſt in medio pectore in alijs animalibus: ſed in homine vergit ad ſiniſtrū. & vide cauſam in 3. de partibus Animal. cap. 4

Cordis proprīū eſt nō tollerare apoſtema, & alias ægritudines, ſicut alia membra ibidem. Vide tamen Auer. 3. Collig. ca. 25. vbi d. ꝙ me dici dicunt ꝙ pōt contingere apoſtema in panniculo cordis.

Cor eſt principiū motus letitię, triſtitiæ,

stitiæ,& oīum sensuū. ex 3.d̄ pti. bus c. 4. idē in lib. de Sēsu & sen.

Cor & iecur oībus animalibus necessaria sunt: alterum pp caloris originem, alterū pp concoquendum cibum,supra cap.7

Cor est primū qd̄ in formatiōe fœtus actu secernitur,qd̄ nō mō sensu ita fieri cōstat, verūetiā ratione Arist. 2. de Gener. Animaliū. ca 4

Cor est primum quod viuit, & vltimum quod moritur. §. ca. 4

Corde carnes nullum vnq̄ aīal ortum est. Arist. in 4 de Gener. Animalium cap. 4. Ex hoc poterit cordis principatus ostendi.

Cor triplicē habet sinum,dextrum maiorē, sinistrū minorē,& mediū magnitudine inter dextrū & sinistrum 1.de natura Animalium.ca. 17. Et 3.de natura,cap.3

Cor solum sanguinem extra venas continet ibidem.

Cor in alijs animalibus est ī medio pectore,in quibus. ſ. pectus inest, sed in hoīe tm̄ ad partē potius sinistram vergit. ibid & infra ca. 16

Cor est in medio, quia hic est locus regis, ad hoc vt sit regimen huius proportionatū omnib⁹ mēbris & circunferentijs,& ēt vt melius custodiatur,2. Coll.ca.9.de iuuamēto membrorum officialium.

Cor posse est vt sit bonæ cōplexionis & bonę cōpositionis, & tm̄ cōpositio aliorū membrorū erit lęsa: sed hoc prouenit. materia Et iō tēperātia in cōpōne & cōplexione mēbrorū adiacētiū cordi, vt pectoris, & aliorū propinquorū, est signū certū tēperamenti cordis, qa virt⁹ informatiua nō formar alia membra nisi mediāte calore cordis, sed non conuertitur hæc significatio. Auer 4. collig. cap. 2

Cor ē vltimū mēbrū qd̄ refrigerat̄ ī morte. 2 coll. c. 2. & de sōno &c.

Cor est calidū de necessitate pp spiritū,& pp partem carnosam, & pp sanguinem. & est sicut clibanus. Auer. 2. collig. cap. de complexionibus membrorum officialium.

Cor vt mihi q̄ sit declinans ad humiditatē propter spiritū in eo existentem. §. in c. proprio. de corde.

Cor est mēbrū cuius cōplexio cōicat toti corpori, quia qñ cōplexio cordis est tēperata, mēbra p̄ maiori parte sunt temperata in calidi tate, quia cor dat complexionem omnibus membris qua agunt & patiuntur. 4. colli. cap. 1

Cor in sinistro vēticulo per paruū foramen cōtinuat̄ pulmoni, p ma ius vero oībus arterijs corporis,& istū ventriculū medici spiritualē appellāt. Gal. 6. de vtilita parti. c. 7. Et iō est magis prīcipalis q̄ dex ter vēticul⁹, quē sāguificū vocāt. sed nota q̄ Arist. oppositū sentit.

Cor & iecur oīb aīalib. necessaria sunt, alterū pp caloris originē, locū. n. adesse aliquē, quasi lares forūq; oportet: quo nāę fomites & primordia ignis natiui continean tur & seruent. eūdēq; tutū eē, veluti arcā corporis totius necesse est. Alterū iecur dico, cibi concoquēdi gr̄a adest. Et quidē nullū sanguine prędituū ijs duobus catere pōt, Arist sn̄ia in 3. de partib. Animal. cap. 7. Ex ista authoritate, aliqui summunt de mente Arist. sanguinem qui est verus humor & nutrimentū verū in habētibus sanguinem generari in epate. & q̄ in corde non accipit nisi quandam subtiliationem & dispōnem accidentalem.

Digressio Pulchra d̄ gnatione sāguinis apd̄ Arist. & Peripa.

talem. Et astruũt hoc authoritate Auer. in 2. Colli. in ca de luuamẽto epatis, vbi d. qđ epar elt mutatiuum cibi ad ꝓuertẽdum ipsum in sanguinẽ: & postea mittit ipsũ ad oĩa mẽbra. Et parũ infra ĩ eodẽ loco d. ꝙ epar habet quinq; virtutes ꝓdictas, hoc est digestiuã q̃ facit sãguinẽ, retẽtiuã tpe digestiõis, attractiuã, qñ trahit chilũ ex ĩtestinis, discretiuã, qñ diuidit & discernit tres ſupfluitates, hoc est ſupfluitatẽ aquoſam quã attrahunt renes, cholericã q̃ trahit burſa fellis, & melãcholica, quã trahit ſplen. Vbi clare patet Auer. dicere ſanguinẽ generari in epate. Et cõfirmat, qa ibi ẽ generatio veri ſanguinis vbi generantur ſuperfluitates & excremẽta eius, qa a qualibet digestione resecat aliqua ſuperfluitas. Sed ſm Ari. & Auer. in habentibus sãguinẽ, ſanguis ẽ vltimũ nutrimentũ, flegma ãt & vtraq; cholera ſm Ari. ſunt ſuperfluitates, igitur ſi ſ3 ſnĩam Auer. prędallegatã, epar per virtutẽ ſuã discretiuam discernit illas ſuperfluitates & ſanguine: ſequitur ꝙ epar eſt mẽbrũ ſanguinis veri generatiuũ. Et ita quidã indubitanter tenent tpe meo paduę, dũ in circulis diſputarẽ. Sed iſta opinio ſtare nou pôt in via Peripateticorũ, licẽt Gale. dicat illud. Nam Ariſt. expręſſe in 3. de partib. Animal. cap. 4. & eſt in cap. de corde, determinat cor eſſe principiũ ommũ virtutũ, quia vbi fieri pôt vnũ multitudini eſt prędrendũ. Iſtud eſt maximum fundamẽtũ in via Ariſto. quia natura & Deus nihil fruſtra faciunt 1. Cœ. te. cõ. 32. vn de multæ poſitiões Ariſt. ſunt fundatæ ſuper iſto principio, vnde 1. Phy. præpoſuit opinionẽ Empedoclis opinioni Anaxago. qui poſuit principia finita, & in 12. Meta cõcluſit vnum eſſe principẽ vniuerſi, quia multitudo prĩciparũ mala: vt teſtatur ẽt doctus Home. Et ideo Ariſt. vim nutritiuam & ſenſitiuã in corde locauit. Et quia tenuit cor eſſe principiũ virtutis talis, & ſm ipſum ſanguis in habentibus ſanguinẽ eſt vltimum nutrimentũ: in nõ habentibus vero eſt aliquid ꝓportionale ſanguini. poſuit ſanguinẽ qui eſt ver⁹ humor, & qui vere nutrit, generari in corde. argumẽto ꝙ in nulla parte corporis reperit extra venã, niſi in corde. Amplius lucidiſſim⁹ Them. in com. ſuper lib. de Som. & Vigi. ca. 13. inquit, deuoratus. n. & ingeſtus per os, cibus. indeq; in locos ſuos i. in inteſtina & ventriculũ collat⁹, euaporatur & ſurſum ſpirat per venas, per quas deinde permanat ad iecur: in iecinore mutatur & natura ſanguinis tingitur, a iecinore in fluit & ſubdit ad cor, in corde vincitur & cõficit plenisſime: inibiq; in ſanguinẽ pfecte ꝓuertit. & idẽ ſubdit. Et venę quidẽ alię cor adeunt: alię a corde proueniũt. Venę quæ adeũt cor, tanq̃ miniſtrę & gerulę ſunt: vt q̃ a iecinore ad cor ĩcoctũ & imperfectũ ſanguinem conuehãt: quẽ cor ſuſceptum ſua vi meraccum & abſolutũ ſanguinẽ reddit. At venę q̃ a corde pertinẽt, cõparatę ad alium vſum ſunt. v3. vt ſuccus p eas cõcoct⁹, iã pfectus q̃, in totũ corpus diſtribuat atq; dedatur. Idẽ d. Alexan. in Prataph. đ Anima. c. vltimo. vbi agit de animæ principatu, in qua parte corporis conſiſtat. Auer. etiã 2. Coli.

cap.

cap. 11. d ꝙ epar seruit cordi, & hoc est quia ꝓparat ei suum nutrimentum. & ideo oportet declarare viam per quã cerebrũ seruit cordi. Amplius quia generatio veri humoris non nisi per digestionẽ perficitur, & ista a calore procedit, cũ cor sit principiũ & fons caloris. sequit igit cor habere hmõi principatũ. Epar vero est necessarium in sanguinis generatione, pro quãto decoquit cibũ. nã licèt cibus in stomaco conuertat in chilum, & per venas mesaraicas attrahatur ad epar, non ppea ibi materia est sufficienter ꝓparata, vt forma substãtialis veri sanguinis inducatur, & iõ indiget vlteriori decoctiõe, quã decoctione epatis, per quã generatur non verus sanguis, sed aliqua species sanguinis. i. modus quidã. & in tali decoctione celebrata in epate sequestrat pituita. i. flegma: & si quid aliud eiusmodi est, vt dixit Aristo. in 1. de Gener. Animalium. c. 28. vbi d. ꝙ pituita est excrementum primi alimenti. vbi per primũ alimentum intelligit cibum, qui iam in chilum cõuersus attractus fuit ad epar. Nam (vt notat Philopo. in illo loco) alimentũ vule duplex est. s. primum & vltimum, primũ est cibus, puta panis, aut vinũ. sẽm aũt sẽu nouissimus est sanguis, quia tale vbiq; ab Aristo. appellat vltimũ alimẽtũ. & sic duplex est excrementũ, primũ qđ ẽ respectu primi, et tale est pituita, aut aliquid hmoi, siquid est. qđ d. pp vtraq; colerã, & pp aquositatẽ vrinalẽ. Talia. n. sequestrãt ab illa decoctione, q̃ fit in epate, in generatione sanguinis qui nõ est verus humor ſm Arist. sed ẽ aliqua species eius. i. modus, quia est sanguis in potẽtia propinqua, sed non est verus sanguis qui ẽ humor, de quo Arist. dicit ipsum esse vltimũ nutrimentũ. Et isto mõ intelligit dictũ Auer. in 2. coll'. supra allegatũ per istos viros oppositũ tenẽtes. Et ne videamur dicere ista gratis adducamus verba Auerr. ii eodem cap. de iuuamẽto epatis, vbi postq̃ multa intulit cõtra Gale. opinantẽ epat habere principatũ in nutritione: tandem dicit hoc aliter cõcludendo. Et est cõfirmat' iste sermo vt cor sit necessitate princeps virtutis nutritiuę, quia nec Gal. nec alius ex anathomicis dixerũt nec crediderunt, ꝙ cordi veniret calor ab alio mẽbro, sed est sufficiens p se sicut cõueniens est principi. Et ego iã probaui tibi virtutẽ a calore p modũ doctrinę resolutiuę. Et si tu vides ꝙ indiget cor epate propter ꝓparationẽ nutrimenti: non propterea epar indiget vocari prĩceps, sicut nõ est conueniens stomacho propter ꝓparationem cibi vt vocetur princeps epatis. Nec bubulcus qui ꝓparat cibum aliis bubulcis vocatur princeps.

Pro hoc faciũt etiam verba Auer. in 2. coll'. in cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium. vbi d. ꝙ flegma est sanguis ĩdigestus, & propter hoc debet dici superfluitas sangninea: hoc ẽ diminuta superfluitas vt sit sanguis: non superfluitas cuius separatiõe remaneat sanguis completus, sicut a colera & melãcolia. ergo si ita est, tũc eẽ flegmatis in corpore est de necessitate, hoc est ꝙ impose est cibũ cõuerti nisi ea ex eo gñent superfluitates flegmaticæ. Prẽterea Auerr.

in eodem c.d.ꝙ Arist. vult ꝙ nutri mẽtũ oĩum mẽbrorũ fiat ex duobus sanguinibus mixtis insimul : & ꝙ sanguis, qui est in epate & in venis nõ pulsatilibus, est sicut mã sanguinis missi in arterijs cordis. & ꝙ sanguis arteriarũ est sicut forma sanguinis . & hoc est qa dat ei dem cõplementum, & coctionẽ, & facit ipsum cibum propinquum actui . consimilẽ sniam inuenies in cõ. 73. super 1. canticæ canticorũ ab ipso, vbi dicit fuisse opinionẽ Hyppocra Plat. & Gal. ꝙ sunt tres virtutes & d. ꝙ ista opinio est falsa in duobus. Amplius Auerr. 14 coll. ca. 2. d. ꝙ epar & cerebrũ nõ habent calorem ꝓpriũ in eorũ esse nisi illũ, qui est in membris consimilibus ex quibus cõponuntur. sed calor mediãte quo ista mẽbra operant̃ artes suas, ẽ calor trãsmissus eis a corde: & iste calor a corde transmissus est sicut foꝛa respectu caloris ꝓpꝛij sibi debiti merito partiũ consimiliũ. Talis. n. est sicut mã, & ideo epar concurrit vt instrm. Alexã. etiã in Paraphr. de Ani. cap. vlt. vbi agit in qua parte corporis cõsistat aię principatus expresse d. ꝙ cor est maxime sanguinosum, & iõ maxime sensuale. & iõ ossa, capilli, & vngues, quia exã guia sunt, non sentiunt. Et subdit ꝙ sanguis in iecinore generat̃, indigestus atq; non coctus ẽ, neq; ꝓpria appellatiõe sanguis nũcupari debet. Amplius adducamus ĩ cõfirmationẽ nostrę declaratiõis verba Auer. in cõ. suplib 3. de partib. Animal. in ca. de corde. vbi in digressione de hoc q̃sito soluẽs argumenta Galeni d. Et totũ hoc qđ visum est ex anathomia ipsi Galeno non contradicit rõne dictorũ Aristo. Ex his. n. propositiõibus nihil aliud sequit̃ nisi ꝙ illud membrũ qđ est principiũ venarũ & in quo est virtus nutritiua prima, ĩ eodẽ est sanguis primus fm nãm. Nam sanguis existens ĩ epate est primus in generatiõe, & vltimus fm naturã. Arist. n. non dicit cor eẽ principiũ specierũ sanguinis, vel oĩum specierũ sanguinis. sed dicit eẽ prĩcipiũ primi sanguinis, qui est vere vltimũ nutrimẽtũ, quem sãguinẽ dicit exire a corde & transire p venas. f. pulsatiles ad omnia mẽbra: adeo ꝙ sanguis nõ venit ad cor ex alio mẽbro, ipse igit̃ non opinatur cor mittere sanguinẽ ad epar, eo mõ quo stomachus trãsmittit succũ chilosum ad epar aliter, ãt epar nõ iuuaret. Arbitrari tandẽ debemus ꝙ proportio sanguinis generati in corde ad sanguinẽ generatũ ĩ epate est proportio formæ ad materiã. Quid clarius dici potuit in hoc negocio? Et ꝙ ista fuerit opinio Aristo. clarissime patet ex 3 de partib. Animal. in cap. de corde. & est cap. 4. vbi formaliter ita scribit. Iecur aũt oĩb⁹ sanguine p- „
ditis inest, sed nemo id cẽsuerit eẽ „
prĩcipiũ vel corporis totius, vel sã „
guinis: sitũ. n. nequaq̃ obtinet prĩ „
cipale. Lienem vero sibi habet ad- „
uersum in ijs quę exquisitius con- „
stẽt. Nec vero sanguinis cõceptaculũ intra se cõtinet modo orbis, „
sed vt reliquæ partes sanguinẽ in „
venis incluſum habet. Ad hęc ve- „
na per iecur tendit, nec vlla ex eo „
prouenit. venę. n. oẽs ex corde sua „
initia trahũt. Itaq; cũ alterũ istorum principiũ eẽ necesse sit, iecur „
aũt n̄ sit: cor ẽt prĩcipiũ sanguinis „

esse

„ esse necesse est. animal. n. sensu de
„ finitur: vis aũt illa sentiendi illi tri
„ buitur quod primum sanguine p̃
ditum est. Tale aũt est cor, quippe
quod & origo sanguinis sit, & pri-
mum quod sangui nẽ habet. Hæc
sunt verba eius. Ex quibus facile
P3 erroris cã opinantium opposi-
tum ꝼm Arist. pp inductam aucto
ritatem in principio istius digres-
sionis ex cap. 7. 3 de part. animal.
vbi Arist. d. cor & epar esse duo mẽ
bra necessaria oĩbus sanguine præ
ditis, alterum pp calorem, alterum
pp concoctionem cibi: nam ꝙui
uocatio decipit eos. Cibus. n. apud
Aristo. duplex est (vt colligitur ex
mente eius aperte in 1. de gn̄atio.
animal. cap. 18) primus & vltim⁹.
Decoctio cibi primi apud Aristot.
fit primo in ventre, deinde in epa-
te, sed decoctio vltimi cibi. i. eius
gn̄atio fit in corde. nam sanguis q̃
gn̄atur in epate (vt d. Auer. in loco
prꝫallegatio in 3. de part. aĩalium)
comparatur ad sanguinem gn̄atũ
in corde, sicut materia ad formã:
quia Arist. non opinat cor esse prĩ
cipiũ spẽrũ sanguinis, aut omniũ
spẽrum sanguinis, sed veri sangui
nis, qui est vltimum nutrimentũ.
Verus igitur sanguis, qui est verus
humor, & habet nutrire, generat
subãter in corde, & ibi recipit oĩa
accidentia necessaria con sequẽtia
formam sanguinis, quia nõ est a-
liud agens. quod largitur formam
substãtialem, & aliud qđ largitur
accidentia necessario consequẽtia
illã, vt est declaratũ ĩ naturali phi
losophia. Epar igitur apud Aristo.
præparat cibũ modo prędicto de-
coquendo & transmutãdo, sed qđ
per talem transmutationem indu
citur nõ est versus sanguis, sed spẽ
ciesaliqua. i. modus quidam san-
guinis, quia est sanguis ĩ potẽtia;
loquendo de vero sanguine. Vnde
credo ꝙ sicut panis & vinum ĩ sto-
macho substantialiter transmutã
tur in chilum, ita chilus substã-
tialiter transmutatur in hepate, in
qua trãsmutatione gn̄atur illa su-
perfluitas. i. pituita, & si qd aliud
hmõi est, vt testat Arist. in 1. de ge
nerat. aĩal. Vbi no. ꝙ flegma, vt d.
Auer. ęquiuoce dr̃ supfluitas respe
ctu choleræ & melancholiæ. nã
flegma est sanguis diminute deco
ctus, & est superfluitas sanguinea,
. i. diminuta superfluitas, vt sit san-
guis. & istud generatur ĩ illa dige
stione, quæ fit in hepate. Sed san-
guis ille in epate generatus nõ est
verus sanguis, qui est vltimum nu
trimentum, sed est necessarium ꝙ
trãsmittatur ad cor, & cor trãsmu
tat ipsum ad verum sanguinem, q̃
est humor vere nutriẽs. Sed dices:
Istius sanguinis, qui est vltimum
nutrimentum, q̃ est supfluitas ei⁹?
Arist. in 1. de generatio. aĩal. d. eẽ
semen in adultis. Istud aũt ĩ his, q̃
crescunt conuertit in substantiam
corpis, vñ non d; hõ mirari de tot
trãsmutationib⁹, quia nã ordina-
te procedit, & non facit saltum in
suis operationibus (vt testatur Ari
sto. in 9. de natura animalium.)
Nam & medici dicunt etiam vltra
quatuor hũores dari quatuor hu-
miditates ex secundis: & nos vide-
mus etiam in transmutationibus
factis beneficio artis, & naturę, per
diuersas decoctiones diuersa fieri,
& diuersos liquores emanare: vt
patet in sublimationibus numera
lium & mixtorum, vt patet exerci-

tatis:

tatis. Et immorari in hoc amplius est superfluum. Nota tamen secundum Aristo. ꝙ vbiq; locorum inuenitur bilis, aut pituita, semp excrementum dici dz: & ita etiã ꝺ felle existimandum est. nã quædã aĩalia hñt fel iuxta iecur: quędam vero hñt fel iuxta intestina, vt pisces. Talia autem locis differũt, tñ vbiq; sint, semp excrementa sunt iudicanda. vñ Arist. in 4. de parti. aial. ca. 2. scribit absurdum aũt sit nisi vbicunq; pituitam aut alui sedimen videris, excrementum, id eẽ putes, pariq; mõ de bile, felleve cẽseas, sed locis discrimen elicere velis. Et ibi nota Apud Arist. ꝙ bilis ĩ qualibet parte corporis gñari põt, & est excrementum, vñ l3 Auer. & Arist. dicant ꝙ bursa felłis est data ad attrahendam cholam in hepate gñatam: hoc est intelligendum in animalibus habentib⁹ fel: quia multa animalia felle vacãt, vt d. Arist. ibi. ſ. equus: mulus, asinus, & id genus. & Arist. ibi reddit cãm. Nã in aĩalibus quorum iecoris cõstitutio sana est, & sanguis qui est in eo dulcis est, talia fel non habẽt aut si hñt, venulis quibusdam inclusum continent: sed illa quę sanguine minus puro constituunt, tũc iecur talium segregat hmõi superfluitatem, quia excrementum est contrarium alimento, & amarum dulci, & sanguis integer dulcis est. Auer. enim in 2. Colliger. cap. 1. d. ꝙ duæ cholerę sunt potentia in ipso sanguine. Et ideo Aristo. decernit istas esse superfluitates, in qua cunque parte corpis gñentur. Nã non negat Aristote. quin sanguis possit in choleram conuerti, vel in melancholiam. Vnde in ꝓblematibus de proprietatibus animaliũ quæsiuit ꝓp quid febres, & acuti morbi potius in ęstate q̃ in alijs tẽporibus ꝓntingunt. Respõdet, qa putredo a calore continẽtis exoritur, qui calor magis æstate dominatur. Ex hoc pz error Isach, qui voluit istas superfluitates in corde gñari. argumento quia sanguis generatur in corde, immo Arist. in 4. de part. anim. fel asserit hepatis esse excrementum, & non cordis, quia cordi nullus hmõi humor appropinquare põt, qm̃ illud affectum nullum violentum pati potest. Cæterorum vero nullũ necessarium animalib⁹ est nisi iecur. Et iõ concludit Arist. ibi, fel esse excrementũ solius iecoris, & nullius alterius. nã. n. ꝺ nobiliorib⁹ magis solicita est. & (vt dixi) in hñtib⁹ fel hoc est intelligendum. Vñ no. ꝙ humor ille cholericus quem attrahit chilłis fellis, segregatur ab hepate. in digestione sanguinis illi⁹, qui non est verus sanguis, vt supra dixi. & humor melancholicus attrahitur a splene, & aquositas vrinalis a renibus. pituita. i. flegma ẽ hũs hoc priuilegium, ꝙ permixta cum cibo puro. i, cum voro sanguine alere põt, & labore absumer. & ista est sententia Arist. in 1. de genera. animal. cap. 18. Vide ꝓ ista sententia Auer. 2. coll. ca. 8. de iuuamentis membrorum consimilium, vbi loquitur de iuuamento choleræ & melãcholię. & ꝺ. ꝙ sunt ꝓp necessitatem, quia cibus chilosus, q̃ vadit a stomacho ad hepar, non posset digeri, nec esse sanguis, nisi separarentur ab eo ille duę superfluitates, vna grossa terrestris, & alia subtilis. & ideo natura prę

parauit

parauit illis propria membra, qđ non facit flegmati. & istę duæ sup fluitates non hñt aptitudinem, vt possint fieri pars membri aliquo mõ, quo in flegmate bene esse potest. Idem tenet in 3. Coll. cap. 4. đ gñatione febris choleręę sefrarię. vbi d. ꝙ chola nõ hꝫ partẽ ex quo possint membra aliquo modo nutriri. & dico hoc de naturali, quanto magis de non nãli, si sic est de nãli. Sed dices, quare chola non potest nutrire? Rñdetur, quia hẽt dispõnes contrarias nutrimento, quia nutrimentũ est dulce, & cholera est amara. Sed q̃re melãcholia? Quia est frigida & sicca, & non est dulcis sicut sanguis: & ideo vtraque cholera, superfluitas apud Arist. iudicatur. Ista (ni fallor) fuit sna & opõ Arist. & Auer. & siqs melius intelligit, melius dicat: qa non est obstrusa potteris ad philosophandum via. Vnum scio ꝙ opinio illa quę tenet in via Aristo. hepar esse illud quod largitur formã substantialem sanguinis, qui ẽ vltimum nutrimentum, est impossibilis, & rõ demfatiua apud me est ista. Quãdo sunt duo agẽtia quorum alterũ concurrit, vt disponẽs & alterum vt agẽs: effectus simplr attribuitur agenti, & non disponẽti: quia effectus insequitur agens, & non instrumentum. Isto mõ Arist. inuehit contra antiquos in 2 de aĩa t. c. 41. & infra, qui attribuebant nutritionem & augmentum igni. Sed hepar, fm Arist. & Auer. in præallegatis locis, concurrit vt præparans, & cor vt agens: igit̃ sequitur ꝙ forma substantialis sanguinis est a corde, & nõ ab hepate.

Sed dices: contra, idem est agẽs disponens & inducens formam, vt asserit Commen. in 7. Meta. com. 31. contra Auic. si igitur hepar est prẽparans, erit etiam inducens formam sanguinis. Soluit̃ intelligit̃ đ vltimate præparãte. vñ dico ꝙ sanguis gñatus in hepate est diminute sanguis, & non ẽ verus, quia est diminute decoctus, sed decoquit̃ vltima & perfecta decoctione ĩ corde: & ibi vere transmutatur in verum sanguinem. vnde nõ quod hꝫ prẽparans est inducens formam, sed vltimate præparãs. Nã stomachus etiã apud medicos prẽparat mãm ad gñationem humorum, & tñ ipsi non dicũt hũores gñari ĩ stomacho, sed ĩ hepate. Ita dicim⁹ nos in via Peripateticorum.

In circulis autem istis excellẽs doctor tenens illam opinionem suã ex mente Auer. in via Aristo. isto modo glosabat dictum Aristot. in 3. de part. animal. asserentis hepar nõ esse principium sanguinis. Nã duplex est sanguis, venalis, & arterialis, & tunc glosabat hepar non esse principium sanguinis arterialis, sed venalis. Secundo glosabat, ꝙ illud dictum intelligebat̃ in prima corporis gñatione, quia primũ quo viuit est cor. & cum vita sanguine constet in sanguineis: sequitur, ꝙ cor est principiũ sanguinis tũc. Tertio d. ꝙ in aĩali completo sanguis gñat̃ in hepate quo ad formam substalem fm Arist. & Auer. sed virtute cordis: in corde autẽ recipit quandam dispositionem accñtalem. Et dicit discordiam inter medicos & philosophos ꝓsistere ĩ hoc, quia ambo conueniant in hoc ꝙ verus sanguis gñet̃ in hepate, tñ discordia ẽ penes hoc, qa medici

dici dicũt ꝙ hepar facit hoc virtute propria, sed philosophi: & Aue. dicunt hoc fieri virtute cordis.

Contra istas tres vias, & modos arguitur nullum ex istis modis stari posse. Primus quidẽ stare non põt quia Gal. ẽt cõfitetur illud, ꝙ sanguis arterialis gñatur in corde. si igitur venalis ẽt ſm Aris. & Gale. gñatur in hepate, in quo ẽ discordia? Vñ Auer. contra istam primã sol. directe d. ꝙ in 3. de part. anim. in cap. de corde Aris. d. cor eẽ principium sanguinis, sed Gal. d. cor esse solum principium sanguinis arterialis. Alex. ẽt i sua abbreuiatione de anima in vlt. cap. scribit, ꝙ sanguis qui in iecinore redundat, indigestus & non coctus est: neq; ꝓpria appellatione sanguis appellari dꝫ & ibi per longũ processum probat cor esse principium sanguinis & sensus ex consequenti: & ꝙ nihil est sanguinosius corde. Cõfirmatur auctoritate Arist. in lib. de Somno & vig. vbi d oĩs ãt sanguinis principium: sicut dictum ẽ hic & in alijs, est cor. horum autẽ qui in cordis vtrisq; thalamis, cõmunis qui medius, quorũ vterq; suscipit ex vtraq; vena, & ex ea, q̃ vocatur magna, & q̃ adorti. in medio vero fit discretio. Et subdit, q̃ a vero fit maxime sanguis post nutrimenti oblationem indiscretus, donec secernat sanguis, sonus fit quousq; secernatur sanguis, hoc q̃dem purissimum sursum: illud vero turbidũ deorsum. vbi patet omnem sanguinem, & purissimũ, vt est arterialis, & turbidũ & grosſũ vt est venalis, ſꝫ Arist. in corde generari. Secunda ẽt solo minime stare põt, quia tunc Arist. nimis inepte locutus fuisset & puerilr, ꝙ iecur nõ est principium sanguinis in prima gñatione: quia si iecur i prima gñatione non est: nõ entis nullę sunt actiones operatio. n. ẽ operatio entis in actu, vt patet in naturali philosophia. Imo sermo Arist. est in animalibus hñtib⁹ iecur, sicut sũt sanguinea, vbi ꝓbat ꝙ in talib⁹ alterũ istorum duorũ membrorũ necesse est vt sit prĩcipium sanguinis. vꝫ. vel iecur, vel cor. & ꝓbat ꝙ iecur esse nõ põt pp tres cãs, tum quia nõ hꝫ situm cõuenientem, vt possit demãdare sanguinẽ ad totum corpus, quia non est in medio totius sicut cor: tũ ẽt quia non habet concauitatem, & receptaculum sanguinis sicut cor: quia sanguis qui inuenitur in hepate, inuenitur intra venas. sicut i reliquis membris, sed i corde vbi sunt tres ventriculi in animalib⁹ magnis ĩuenitur extra venas, quia ibi est fõs & origo sanguinis. 3. rõ est, quia hepar nõ est principium venarũ q̃ deferunt sanguinẽ ad totũ corp⁹, quia suba hepatis est carnosa: est. n. sicut sanguis coagulatus, sed subtãtia cordis ẽ venosa. Mõ, nã vbi dat nutrimẽtũ, ibi etiã dat originẽ vasis deferẽtis illd: alr nã esset mãca in necessarijs. Patet aũt ꝙ rõnes istæ ꝓcedũt i aialibus nõ solum in fieri, sed in facto esse exñtibus. Tertia solo ẽt stare non põt, quia Auer in 2. Colligẽt, c. 9. vbi loquit de iuuamẽtis mẽbrorũ officialium, qñ loquitur d hepate, expresse d. ꝙ Gal. opinat⁹ ẽ ꝙ epar sit princeps virtutis nutritiuę: & ignorauit Gale. ꝙ vltimum nutrimentum fit in corde. Et in eodem cap. versus finẽ illius digressionis

d. Et si tu vides, ꝙ cor in hoc indiget hepate. i. ī sanguinis gñatiõe: igit hepar est prīceps. Soluit, hoc non sequi, sicut nõ sequitur de hepate, quod in sua actione indiget stomacho, nõ ppea sequit, vt stomachus sit princeps in illa actiõe: & sicut bubulchus, qui præparat cibũ alijs bubulcis, non sequit, vt sit prīceps aliorum bubulcorum. Vbi patet manifeste ſm Auer. ī via Arist. sanguinem formam substãtialem recipere ī corde, tanquam ab agente immediato & principali: & ꝙ hepar non concurrit, nisi vt minister.

Sed illud qđ est inquirẽdũ diligẽter apud viam Arist. est, ī qua digõne resecent illæ supfluitates, vi:, cholꝛa & melancholia. nã Auer. ī prędictis locis lib. coll. vī dicere ꝙ in hepate, ex auersõ aũt vī eẽ ipse met. ibi. cap. 8. vbi loquitur đ flegmate. d. n. ꝙ flegma aſr dī supfluitas sanguinis, & aſr cholera, & melancholia. flegma n. est supfluitas sanguinea. i. diminuta superfluitas, vt fiat sanguis, sed cholꝛa & melancholia dñr superfluitates, quia ex separatione earũ remanet completꝰ sanguis. Est igitur vtraq; cholera supfluitas sanguīs, quia a sanguine sequestrata in generatione eius, sed generatio sanguinis completi est in corde, igitur ibi sequestrantur & generãtur. Pro hoc facit authoritas Isaach, & stat ratio, quia in qualibet digõne aliqua superfluitas generatur. Pro hoc facit auctoritas Auer. in tract. de corde, vbi vult ꝙ hepar mundificat cor, & non econtra, & tunc secundum istam viam dicere possumus, ꝙ in veri & cõpleti sanguinis gñatione duplex superfluitas resecat: vtilis, & est semen: & inutilis, & est vtraq; cholꝛa. Quia aũt cor nullum hmõi humorẽ pati põt, iõ ordinauit natura hepar, vt mundificaret ipm cor ab istis supfluitatibus, & ita transmittit cholerã ad chistim fellis, & melãcholiam ad splen. & tunc qñ Arist. d. sel esse excrementum iecoris, intelligendum est immediate, sed mediate est cordis. & Arist. ibi sumit sel ꝙ mẽbro continente choleram. Tale. n. mẽbrũ bñ põt eẽ vnitũ iecori, & nõ cordi, pp eius excellentiam. Si aũt teneat alia via, opꝫ dicere ꝙ in hepate generat flegma, qui est sanguis diminute decoctus, & ibi sequestrãtur duę cholerę in hñtibꝰ mẽbra illa, quę sunt receptacula earũ: postea sanguis ille indigestus digerit & complet in corde, & supfluitas eiꝰ vtilis semen est. Et ista via vī magis Arist. esse. Et illo mõ glosa auctoritates in oppositum.

Cor est quasi animal in animali obseptum, concluſumq;. Alexander in paraphrasi lib. i de anima. cap. vltimo.

Cor est colligatum cũm alijs membris principalibus: ideo quia cor ẽ omnibus his membris ī potentia quamuis sit vnum in actu. Auer. 7. coll. cap. 2.

Cor pp quid nõ attrahit immediate aerem per guttur, sed mediante pulmone. vide Gal. 6. de vtili. parti. cap. 2.

Cordis caliditatẽ sequitur caliditas oĩum membrorum, excepto ꝙ nõ sit resistentia accñtalis, ex mẽbris hñtibus dominium in toto, vt est hepar, & cerebrum 4. col. ca. 2.

Corda aĩalium calidorum & humi

dorum

dorum ſunt maiora cęteris, ſicut animalia naſcentia in locis humidis, ſupra.

Cor oīum viſcerum ſanguinem extra venas continet: cæteræ partes ſanguinem hñt venis contentum 2.de part.animal.cap.34

Cor hẽt oẽm modũ attractionis, ſiue a vacuo, ſiue a calido, ſiue a virtute fiat. Gal.6.de vtili.partic.cap. 1.15. de articulis cordis.

Cordi nihil eſt familiarius ad refrigerationẽ ſpũ: & ad nutritionem ſanguine. Gal.ibid. Inde patet aerem maxime cõferre in regimine ſanitatis & ægritudinis.

Cor cum ſit principium virtutis ſenſualis & nutricis. iõ ex ptib⁹ ſimilaribꝫ, et diſſimilarib. ꝓſtat: ſimilares ſenſui, diſſimilases motui ꝓgruũt. Alexã. in paraph. de aīa, cap. vlt.

Inde collige alr cor eſſe prīcipiũ ſenſus, alr motus: quod Themiſt. non videtur intellexiſſe in 2.de anima, ca.40. vbi digreditur contra Alexan. ponentem carnem eſſe organum tactus: nam ſi caro nõ ſit, quid aliud afferri poteſt? Sed meminerit, inquit Themiſtius, Ariſtotelem ſenſoriũ tactus cordi mã daſſe: quaſi Alex. neget cor eẽ principium tactus. Sed animaduertat virtutes paſſiuas appropriari mẽbris ſimilaribus:, virtutes aũt actiuas mẽbris organicis, ſeu diſſimilaribus: vt teſtat Ariſt. in 1.de nat. animal. cap 4. Quia igitur ipſum cor vtriuſq; virtutis princeps ẽ, & ſenſualis & motiuæ, quarũ altera actiua, altera in paſſione quadam conſiſtit, ideo diuerſimode iſtarũ virtutum cor princeps eſt. nam ratione ſimplicium eſt princeps ſeu filis. ratione organicorum eſt prīceps motus. Et nec hoc Ariſto. cõtradicit, qñ Ariſt. carnem ſenſoriũ conſtituit in tactu, in loco prælle gato de natura animalium. & intelligitur de carne cordis. quando autem in 2.de anima dicit, carnẽ eſſe medium, & non organum, loquitur de carne extrinſeca, quę ẽ in reliquo corpe: illa. n. eſt vt medium, ſed caro cordis, quę eſt int⁹, eſt ſenſoriũ. Iſta diffuſe magis inuenies in contradict. noſtris nup editis, qđ null⁹ vſq; ad noſtra tpa vidit poſt Alex. vnde Alex. ibid. d. Cor rõne carnis eſſe principiũ virtutis ſenſibilis, tõne neruorũ eſſe principium virtutis motiuę.

Cordis membrana qua inuoluitur, dura adeo eſt & denſa, vt vix ferro incidi queat. & dr pericardiũ, ſiue præcordium. Alex. in paraphr. de anima. cap. vlt. No. tamen ꝙ antiqui pręcordium os ſtomachi appellare etiam conſueuerunt, vt nota Gale. in 1. particula ſeparatorũ ſermonum.

Corde ablato ab aīali poteſt moueri & viuere, velut teſtudo & cameleo, & pari ratione ablato capite. Alex. §. in fine. vbi d. argumẽta de principatu aīæ vtrũ in corde, vl in capite cõſiſtat eſſe cõia. Idẽ Auer. 7. Phy. com. 4

Cordis vẽtriculi omnes participant ſanguine & ſpiritu, ſed non ęquãtur: dexter. n. plus ſanguinis, ſiniſter vero plus ſpiritus particeps ẽ. Sunt. n. in omnibus omnia, vt d. Hippocrates. Gale. 6. de vtilit. parti. cap. 16.

Cor habet copiam neruorum 3. de partibus animalium ca. 4. vide in contradict. nuper editis.

Cor ſine oſſe, exceptis quibuſdã ma

gnis

gnis animalibus, quib⁹ datum est gratia filamenti 3. de partibus animalium cap. 4. idem Gale. 6. de vtili. parti. ca. 19. vbi approbat dictum Arist.

Corduba est ciuitas temperatior oibus ciuitatibus Andalugię, & alijs remotioribus, Et huius ciuitatis tẽperamentum ostenditur ex virtutibus hominum eius, & bonitate intellectus, hñtq; naturaliter optimos mores præsertim virtutes, quæ paci & bonæ opinioni tribuuntur. Auer. in 4. de Gener. animal. c. de veritate pilorum.

Cornua adhęrẽt potius cuti q̃ ossi. vñ fit, vt in phrigia, & alibi boues sint qui cornua perinde, vt auricu las moueant. 3. de nat. aĩal. cap. 9

Corporeitas quę constat longitudine, latitudine, & profunditate ℈ aliquos notificat indiuidui substãtię quidditatem. Et ideo isti appellauerunt dimensiones substãtias. & fiũt qui credunt essentiam indiuidui constare ex partibus indiuisibilibus, appellant illas substãtias vt audiuimus loquẽtes nostri qui appellare athomum substantiam indiuisibilẽ. & fiũt qui imaginant mãm & formam esse principia in diuidui, existimant conueniẽtius appellari noĩe subę q̃ ipm indiuiduum. Cõueniunt aũt oes hoc iudicio, quia id quod notificat qditatem huius indiuidui, ↄ magis appellari substantia, quia propter quod vnumquodq; tale & illd magis. Et iõ nemo ipsorum posuit accns inquantum accns esse partem subę, sed inquantũ ipm existimant notificare essentiã indiuidui substantiæ: vt qui posuit dimensiones esse substãtias. Auer. in paraphra Meta. tract. 1. cap. de substãtia. De ipsa opĩone ponentium dimensiones esse substantias meminit Cõ. in 4. Cœ. com 40

Corpora cœlestia non hñt mãm oĩno, quia essent gñabilia, & corruptibilia. 1. Ph. c. 79. 63. 1. cœ. t. cõm. 20. 8. Met. t. c. 12. & 12. Meta. t. cõ. 10. & in lib. de substantia orb.

Corpus cœleste caret potẽtia ad aliquam dispositionem, nisi in vbi. 1. phy. com. 63. 1. cœ. cõ. 20. 8 meta. com. 12. 12. meta. tex. cõ. 10. & 2. cap. de substãtia orb.

Corpora cœlestia nõ mouent ab illis, q̃ mouent 3. phy. com. 16. & 1. de Gener. tex. com. 43

Corpus cœleste est sensibile visu, & non est tangibile omnino 3. physi. commen. 48

Corpora cœlestia non continentur a tpe: tamen habent coexistẽtiam cum tempore: coexistentia quãtitatis cum quantitate. 4. Phy. commen. 117

Corpora cœlestia ſm ꝙ motus illorum est voluntarij possunt moueri velocius. authoritate Alexã. Licèt Auer. dicat de hoc esse considerandum. 6. phy. commen. 15

Quod ideo dixit meo iudicio, ꝙa si intelligat de aliqua potẽtia reali, & philosophica, illd veritatẽ habere nõ põt: quia in ęternis nõ differt eẽ a posse, vt dr 3. ph. pole. n. tale in æternis est necessarium 2. Cœ. com. 32. Nam si ista potentia nunq̃ reducitur ad actum, esset igitur frustra in nã: Deus aut & nã nihil frustra faciunt. 1. Cœ. 32. sic arguit in simili Commẽ. 1. Cœli, com. 20. Si vero potentia illa sit logica, q̃ nõ ponit aliquid in re, sed dicit solum non repugnantiã

ter-

terminorum, inquantum non repugnãt, sic illud dictũ saluari põt.

Corpus cęleste põt quiescere inquãtum corpus, nõ aũt inquãtum est tale corpus, qđ vꝫ, non est neque graue, neq; leue 7.ph.com.2.

Ex illo loco elicitur ꝙ aliqđ prædicatum põt alicui nõ repugnare rõne gñis, qđ tñ fm rationẽ specialem ipsi repugnat. Consimile elicitur de velocitate motus in infinitũ ĩquãtũ motꝰ ex 6.ph.c.15 & de regul'ta. & irregul'ta. ex 5.ph.c.45. & de gñatione terræ 2.Cœ.c.104.

Corporis cœlestis ꝓpinquitas ad q̃dam qñq;, & remotio eiꝰ a quibusdam qñq; est cã tertiæ diuisionis, vꝫ, vt quædam moueantur qñq;, & quædã quiescãt qñq; 8.ph.c.21

Corporis cælestis motus simpl'r est naturalis, vꝫ, tam ex parte animæ q̃ ex parte corporis, cum nullũ sit ibi principium contrarium. 8.ph. commen.27.

Corpora cœlestia sunt materiæ simplices, & formę eorum sunt formę abstractæ a materia 8.Phy.cõ.78.

Contra illos qui asserunt in via Auer. orbem esclusa intelligentia esse substãtiã quandã, quæ est forma simplex: immo dr̃ mã simplex aut materia in actu, & rectius adhuc dr̃ subiectũ in via eiꝰ, vt pꝫ ex 8.met.cõm.12. & 2.ca.lib.de sub. orbis. & 9.metaph.com.17. Cõtra Grego. Ariminen. & Burlæum.

Corpus cœleste caret materia, & forma eius non habet subsistere per ipsum 8.phy.com 79. 1.ph. 63. 8. meta.4 & 12. 1.cœ.tex.com.20. 12.met.t.com.10 & in lib.de substan.or. fere per totum.

Corpus cœleste fm Aristo. non põt ex se fm suam naturam recipere trã smutationẽ. Et causa est, quia non est compositum ex materia, & forma, & est necessariũ ex se nõ ex alio. vt Auic. dixit, verũtñ necessitas, est in ipso mõ recipiẽdi, ĩ motore vero mõ agẽdi 8.ph.com.83. vide in concordantijs.

Corpus cœleste est ingenerabile & incorruptibile, & fm partes, & secundum totum: alia vero corpora gñabilia & corruptibilia sunt, aut fm partes, aut fm totum 1. cœli. com.13. idem 2.cœ.t.c.3.

Corpora cœlestia ita sunt ordinata in nobilitate sicut sunt ordinata ĩ situ, seu loco 1.cœ.t.com.15. idẽ 12.Met.cõm.44. Ex opõne Arist. contra Ptolomęum & astrologos.

Corpus cœleste nulli est elementũ, sicut ex nullo est elemento. 1. cœ. commen.57. vide in concordãtijs.

Corporis cœlestis esse, necessario requirit esse corporis quiescentis circa quod reuoluitur 1.cœ.97. idẽ 8. phy.com.84.

Corpus cœleste ita se habet, ꝙ forma & formatũ in eo sunt idem numero, sed secundum dispositionẽ magis diminutam, quàm sit adunatio recipientis, & recepti in forma abstracta 2. cœ. com.3.

Aduerte tamen ꝙ Petrus Pomponatus legit aliter locum istum; dicit enim, in forma nõ abstracta, quia vult ꝙ fiat minus vnum ex intelligentia & orbe, q̃ ex materia & forma. Qui ab ipsa tandem veritate coactus in senio mutauit sententiam. Tenet enim ipsam non dare esse formaliter orbi. Sed nos literam illam affirmatiue inuenimus ĩ multis antiquis codicibꝰ, & quomodo saluetur videtur ĩ tractatu nostro de inteligentijs, quæstione

Lapsus Pe. Põponatus.

pro-

propria de hoc, vtrum ex intelligẽtia & orbe fiat verius vnũ q̃ ex materia & forma.

Corporis cęlestis forma non coheret suę materię mediãtibus dimẽsionib⁹, sicut formæ materiales 2. cęli cõ. 3. idẽ in 1. cap. de subã orb.

Corpora cęlestia sunt ītelligẽtia & aĩata ſm vniuersum. 2. cę. cõ. 3. idẽ 8. met. cõ. 12. & 11. meta. cõ. 36. & cap. 1. & 2. libri de substan. orbis.

Corporis cœlestis motus non est ab aĩa cogente manere sempiternum 2. cę. tex. cõ. 6. Iste locus fuit causa erroris Ioan. Gram. qui videns Aristot. cõtradicere antiquis in hoc, tenuit Arist. tenuisse cęlũ non esse animatũ, vt recitat Simpli. in 1. cę. Sed nõ animaduertit ꝙ antiqui ponebant cęlum habere contrariũ, & de se esse corruptibile, sed aĩa erat causa suę permanentię. Et ad hũc sensum Arist. negat cęlum esse ab aĩa cogente ipm manere sempiternum. Et hoc etiã hĩ ex textu, quia tunc illa aĩa non esset beata, quia esset cũ labore & tristitia. vñ Cõment. in cõmen. 6. inquit. Et hæc contradictio intrat eos qui ponũt hoc corpus habere cõtrarium motui animę. Sed ꝙ Aristo. tenuerit corpora cęlestia animata aĩa intellectuali, quæ nõ mouet cũ labore & pena, demonstratum est 8. phy. & 2. cęli ẽ authoritas expressa philosophi. in tex. cõ. 60.

Aduersus Ioã. Grã.

Corpora cęlestia oĩa habent figurã sphericã essentialiter, & elementa accñtaliter 2. cę. cõ. 22. & 26. & 3. cęli cõmen. 67.

Corp⁹ cęleste supremũ est maxime perfectũ in rotũditate & alia differũt ad inuicẽ participãdo illã, ſm ꝙ sũt magis illi ꝓpiqua. 2. cę. c. 32

Corpora cęlestia nõ hñt loca diuersa, sed vnũ locũ numero circa quẽ reuoluunt oĩa, & ẽ mediũ mundi. Elnta vero hñt loca diuersa. vide cãm in 2. cęli cõ. 35.

Corpora cęlestia nõ hñt phãtasiã, vt putauit Auic. quia haberẽt instrumẽtũ sensus, & tũc sensus ei eẽt datus ad salutẽ: & si pp salutem: tunc eis possent accidere occasiones, seu impedimenta. 2. cęli. cõm. 37. vide idem 12. met. cõ. 36. & 1. & 3. cap. de substantia orbis. & 3. de anima. cõ. 60. & 61. idem tenet lucidissimus Themist. in 2. d aĩa in exposi tione tex. 15. vide verba eius.

Corpus celeste non est sensibile, sed rõne cõprehenditur. 2. cęli. cõ. 41.

Et animaduerte ꝙ complemẽto eorum quę scripsi in contradictionib⁹ in pñti loco dũ essem iunior, ꝙ intentio Cõmenta. est ꝙ cęlum nullo sensu sentit, nisi sensu vis⁹: sed visus per se terminatur ad stellas, quę sunt partes eius. vnde proprie loquendo stellæ sunt p se sensibiles sensu visus, sed esse toti⁹ cęli non est sensibile, sed rõne cõprehenditur. nã cũ stellæ sint ptes cęli, & videmus ꝙ mouentur motu circulari, & cum non possint per se moueri, rõ demõstrat ꝙ sunt ī corpore quod circulariter mouetur: quod nõ est neq; graue neq; leue. Et ista est resoluta intẽtio eius, & sic volo dicta mea deberi suppleri. vnde Cõmẽ. 2. cęli. cõm. 43. super verbis Arist. ibi, dum dicit, Qm̃ autem videntur & astra translata, & totũ cęlum, inquit, & debes intelligere per hoc quod dicit, videntur, in stellis p sensum, & ī cęlo p existimationẽ. & forte dicit hoc in cęlo, pp hoc qđ apparet ī Astrol. &c.

Corpus cęleſte hēt eſſe mediū inter purum actū, & res quæ partim sūt in potentia & partim in actu. aſſimilatur. n. rebus exñtibus in actu pp ſempiternitatē quā habet per ſe: & quia nullam habet pōam ad corruptionem, ſed aſſimilatur reb⁹ quę partim ſunt ī actu, & partim in potentia pp varietatem ſituum quę ſibi accidit, & tandem ratione mot⁹ localis. Et animaduerte quo mō nā diuina colligauit illa duo eſſe, ſcilicet æternū cum corruptibili, ponēdo ītēr actum purum & puram potentiam huiuſmodi potētiam quæ eſt in loco. ex 3. tractatu met. vide idem in 8. phy. cō. 15.

Corpora cęleſt. licēt ſint neutra, tñ in q̄tum ſunt corpora hñt conuenientiam in diaphanitate, illuminatione, obſcuritate 2. cęli cō. 42. idē in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Corpora cęleſtia in veritate non generāt frigiditates, ſed calores ſimiles vnicuiq; el'entorum 2. cęli. 42.

Corpora cęleſtia ſunt eiuſdem ſpēi, non aūt ſunt eadē gñe, & ſpē dīa, vt putauit Auic. 2. cęli. cō. 49. quia tunc eſſent cōpoſita ex mā & foā.

Vide causā iſtius deductionis ex 10. met. tex. cō. 12. Nota tñ (vt gloſat Cōmēt. cō. 49. ſecundi de cęlo) q̄ hmōi conuenientia ſm ſpēm ī corporibus cęleſtibus non eſt ſm vniuocationem, ſed ſecūdum pri⁹ & poſterius.

Corpora cęleſtia non ſunt corpora tīm, īmo ſunt participātia actione & vita 2. cęli tex. cō. 61. Et eſt locus diuulgatus & notabilis, vt notāt gra ci expoſitores, & Cōmē. q̄ cęlum ſit animatum. Et aduerte q̄ Cōmen. in cōmen. 61. ibi adducit tres demonſtrationes ad hanc concluſionem. duę ſunt a poſteriori, & tertia eſt demōſtratio ſimpliciter, cōfecta ex propoſitionibus acceptis ex ſcīa naturali & diuina. Et bene conſidera circa hoc quomodo vna demonſtratio pōt cōficī ex propoſitionibus duarū ſciētiaꝝ non ſubalternatim ſe hñtiū.

Corpora cęleſtia ī quibus ſunt pauciores actiones & mot⁹, ſunt nobiliora illis in quibus ſunt plēs. Secus eſt in gñabilib⁹, quia quęcūq; hñt plures actiones nobiliora sūt, & ideo nobiliſſimum eſt hō, & viliſſimum el'enta 2. cœli com. 63.

Corporū cęleſtium quędam acquirunt nobilitatem vno motu ſimplici, & quędam vno motu cōpoſito 2. cęli. cō. 64. vide in cōcordāt.

Corpora cęleſtia hñt potentias finitas in qualitate, infinitas in tempore 2. cę cō. 71. idem in 3. cap. de ſubſtantia orbis, & 8 phy. cō. 79. & in paraphraſi primi de cęlo ī fine, idē 12. met. cō. 41. & 2. cęli. cōmē. 63. & 38. & 39.

Corpora cęleſtia manifeſte vidētur intelligere & moueri, ſed non nutriri, neq; ſentire 2. de Aīa. cō. 15. idem 2. cę. cō. 61. & 37. & 3. de Aīa 61. & 1. cęli 21. & 12. meta. cō. 36. & 1. & 3. cap. de ſubſtantia orbis. contra Auicennam.

Corpora cęleſtia de virtutibus animæ non habent niſi concupiſcentiam & intellectum 2. de aīa cō. 32 & 12. meta. cō. 36. & 1. cęli. cō. 90. & 2. cęli 38. & 61.

Corporum cęleſtium virtutes conſeruant eſſe ſm omnes diſpoſitiones & omnes partes eodem modo. 2. de aīa. c. 48. idem 1. cęli 22. & 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Corpora cęleſtia ita ſe hñt, q̄ vnuſquiſq;

quisq; orbiū stellarū erraticarum vī moueri per appetitū orbis stelarum fixarum motu diurno, licet cum suo appetitu proprio moueā tur motu proprio 3. de Aīa. cō. 57. idem 2. cęli cō. 58. & 12. meta. 17. & 44. Et sic ītelligē potes, an motus plāetarū a primo orbe, sit motus raptus, aut sit motus desiderij contra mathematicos.

Corpora cœlestia non hñt ensum quia non esset neq; propter melius animæ, neq; pp melius corporis 3. de aīa tex. cō. 6. contra Auic.

Corpora cęlestia quia non nutriuntur, neq; faticantur, iō nō indigent somno. ex libro de somno & vig.

Corpora cęlestia fm Arist. non cale faciunt quia sint calida, sed fm velocitatem motus 2. cap. de substantia orbis. & 2 cęli 42. & 1. methe.

Corpus cęleste ē indiuiduū dēmōstratū, & ens demōstratū in actu 2. cap. de suba orbis. & 2. cęli. cō. 3.

Corpus cęleste est mā aīalium celestiū, que mouent circulariter ex se & est perfectius cæteris modis materię: non. n. est in eo de potentiis nisi potentia in loco tm. 2. cap. de substantia orbis, & cap. vltimo. & 1. phy. cō. 63.

Corporis cęlestis, & pręcipue corporis vltimi forma quodāmodo est aīa & quodāmodo intellus 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cęleste nō indiget in suo esse forma, sicut est dispositio corporum animaliū quę sunt hic. 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cęleste non indiget anima sensibili, neq; imaginatiua, sed solum indiget virtute mouente ipm in loco semper, & virtute quę non sit corpus, neq; virtus in corpore, ad largiendum sibi permanētiam æternam & motum ęternū. ibidē.

Corpori cęlesti non datur subiectū nisi propter motum localem tm. corporibus autē generabilibꝫ & corruptibilibus datur materia pp generationem & corruptionē. forma autē datur eis pp actionem. 3. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia sunt corpora absoluta a materia vlt. ca. de suba or.

Corpus cęleste est vnum p cōtinuationem & formā totalē & per motum vnum continuū 5. met. cō. 11.

Vide pro hoc 2. cęli cō. 41. & 12. meta. 44. & in 2. cap. de suba orbis & in lib. destruc. disp. tertia. in solutione 18. dubij.

Corporibꝫ cęlestibus attribuę qualitates quæ possunt esse & non eē, vt illuminatio lunę & obscuritas, sunt aliæ a qualitatibus quibus attribuitur alteratio. 9. met. cōm. 17.

Intelligas de alteratione passiua. vide pro hoc 1. cęli. cō. 21. & 2. cap. de substātia orbis.

Corpora cęlestia nedū non hñt potentiam ad corruptionem, verum etiam neq; ad fatigationē. 9. meta. tex. cōmen. 17.

Corpus cęleste nō hēt potētiam diuisibilem secundum diuisionē corporis, scilicet formam materiatē 12. metaphy. cōmen. 10. idem 8. physi. tex. cōmen. 79. & 12. meta. tex. cōmen. 41.

Corpora cęlestia quia sunt principia animatorum & non animatorum, fuit necesse vt essent animata: & vt principia eorum essent corpus & anima. 12. metaphysi. commen. 25.

Corpora cęlestia idem desiderāt & ītelligunt: sed in nobis desideratū

differt ab intellectu 12. met. cō. 36. in principio ꝓmēti, & ibi redditur causa. vide in concordantijs.

Corpora cœlestia carēt sensu, quia sensus dati sunt aīalibus ad salutē 12. met. cō. 36. idem contra Aui. in 1. & 2. c. de subā orbis. & 3. de aīa tex. cō. 60. 61. & 2. de aīa cōm. vlt.

Corpora cœlestia de virtutibus aīę nō hñt nisi intellectū, & virtutē desideratiua. 12. met. cō. 36. idem 1. cœli 90. & 2. cœli. 39. & tex. cō. 61. & 2. de anima. 15. & 32. & 2. cap. & 4. de substantia orbis.

Corpora cœlestia cum sint nobilissima corporum sensibilium & meliora: necesse est vt illud quod apetunt sit nobilissimum entiū. & maxime quod appetitorum cœlum in motu diurno 12. metaph. c. 36. in calce commenti.

Corpus cœleste non mouetur ꝑ potentiam existētem in eo: quia aut est finita, aut ifinita. si finita possibile esse quiescere, quod improbādum est, si infinita continget moueri in instanti. Et ideo mouetur ꝑ potentiam non existentē in subiecto oīo 12. met. cō. 41. Cōtra Grosipedales qui dicunt intelligētiā formaliter inhærere orbi.

Corpus cœleste non habet potentiā vt corrumpatur, quia nō habet cōtrariū. est igr remanēs per se, & ꝑ suam substantiam: sed motus eius impoſe est vt sit remanens per suā substātiam, qui habet cōtrariū. s. quietem. 12. metaph. cō. 41.

Corpus cœleste est animatū necessario. 12. met. cō. 42.

Corporum cœlestiū materia est corpus. Et disp. 4. in solo. 2. dubij. idem in 2. ca. de substā orbis. & 8. meta. commen. 12.

Corpꝰ cęleste quia ē nobilissimum corporū, habuit nobilissimū motuum, s. localē, qui est primus motuum. Et quia motor cœli nō recipit motum istum qui est nobilissimus, non recipit viliorem. & quia est nobilior corpore cœlesti, ideo causa permanentię eius fuit in nobiliori dispositione q̄ sit motus, quia est immobilis 12. meta. cō. 41. ī fine. Et hoc vī ꝙ quies sit natura prior & ꝑfectior motu. vide in concordantijs.

Corpora cęlestia habent perfectum ordinem, & bonum perfectū: quia non admiscetur eis aliquid p accidēs, sed in corporib. quæ sunt sub corporib. cœlestib. inueniť priuatio ordinis per accns 12. met. cō. 52

Corpora cœlestiū orbium nō sunt vnum in specie, & multa in numero, īmo sunt multa specie, sicut est indiuiduum aīalium vlīum, q̄is de illa specie nō inueniat nisi vnū indiuiduum. ex lib. destruc. dispu. prima in soīone 11. dubij.

Corpus cœleste primum, est vnum animal per se, cuius natura est aut ſm necessitatem esse, aut bene esse qđ moueatur, cū oībus suis partibus motu diurno. Et de nā aliorū orbium est ꝙ moueatur versus cōtrariam partem. ibidem.

Corporū cęlestiū esse cōsistit ī motu. & iō dans motū est ſm veritatē agens. ex disp. 3. in soīo. 10. dubij.

Corpora cęlestia mouētur erga sua principia seperata modo amoris & obediētiæ, quia sunt animata & viua. ex dis. 3. in soīo. 13. dubij. Vbi ēt vide quasdā pulchras rationes probabiles, per quas oñditur cęlū esse animatum & viuum.

Corpus cęleste ſm veritatem habet

vnum

vnum motum vniuersalem, & est simile vni animali habenti vnum motum vniuersalem, & est transla tio sui corporis. & hic motus vniuersalis in corpore cęlesti est vnus motus qui in suprema sphera fit: alij aũt orbes habet motus particulares ũmiles motib⁹ particularibus qui sunt in membris viuis animalis. ex disp. 3. in solo. 18. dubij idem 2. cœli. commen. 42. & 2. c. de substantia orbis.

Corpus cœleste abst ſm opin. vt Peripateticorũ sit cõpositũ ex mã & forma: esset. n. corruptibile. sed hoc est de erroribus Auic. ex disp. 3. in solo 21. dubij.

Corporis cœlestis aĩa non sustentat in ipso corpore: hoc. n. corpus nõ indiget aĩa in suo esse, in sua ꝓseruatione perpetua, sicut indigẽt animalium corpora ex disputa. 4. in solo. secundi dubij.

Corpora cœlestia etsi non indigeãt aĩa, quia ipsis sit necessaria in suo esse, verumtamen indigent anima vt sit animatum, quia id quod est nobilius oportet vt habeat nobiliorem gradum, sed aĩatum est nobilius inanimato. ex disp. 4. in solo. 2. dubij. vide in cõcordantijs.

Corpora cœlestia (autho. Themist.) aut sunt formæ, aut sũt materię dictæ cum nostra materia ęquiuoce, aut sunt materiæ viuæ de se nõ ab aliqua alia vita ex disp. 4. in sol. secundi dubij. idem 8. met. cõ. 12.

Corpus cœleste ſ3 Philosophos est tanq̃ medium inter antiquum absolute & nouũ absolute, quia quodammodo est antiquum, & quodãmodo nouum, & istud antiquũ est motus supercęlestis, qui est antiquus in spẽ, & nouus in suis partibus: & ideo in quantum est antiquus procedit ab antiquo, & ratione suarum partium procedunt ab eo infinitæ nouitates ex disp. 12. in sol. 3. dubij. idẽ in 8. phy. cõ. 15.

Corpus cœleste non mouet ab alio corpore, quia neq; a corpore extra ipsum, neq; a corpore infra ipsũ. extra cęlum enim demonstratum est ꝙ non est corpus neq; locus: intra ipsum aũt sunt ei nta quę mouent a cęlo, & cœlum non mouet ab eis ex disp. in sol. secũdi dubij.

Corpora cęlestia casut & fortunę attribuentes magis errant, q̃ q̃ aĩalia corruptibilia attribuunt fortunæ ex 1. de partibus aĩalium ca. 1. & hẽ etiam in 2. phy. tex. cõ. 46

Corpora cœlestia non habent phãtasiam, vt est imaginatus Auic. Et vide rationes Auer. in paraphrasi meta. tractatu 4.

Corpora cęlestia cum non habeant phantasiam impossibile est ꝙ habeãt motus particulares, sed motꝰ eorum est vnus cõtinuus hoc modo, quem dicam videlicet. qđ cum ipsa comprehendant bonum, quorum perfectio consistit in eius cõceptione, desiderant assimilari sibi scđm perfectionẽ, sic, videlicet, vt proueniant ad nobiliorem gradũ essendi sibi possem. Et quia melius est vt moueantur q̃ quiescãt, cum motus sit quædã vita omnibus naturalib⁹, ideo sunt in cõtinuo motu, & hoc non est quia eorum cõceptio sit gratia motus. nam si ita esset, tunc nobile esset propter minus nobile. Sed quia motus ꝓuenit ex illa perfectione, & insequit ipsam sicut combustio insequitur formam ignis, & sicut quãdo nos peruenimus ad vltimã perfectionem,

nem, est melius nobis ꝙ influam' de illa perfectiõe alijs iuxta posse, nõ ꝙ perfectio nostra sit pp aliud.

Vbi patet quantum moderni rudes defecerint in hoc ꝙ posuerũt intelligentiam non posse mouere cœlũ nisi sibi per informationem inhęreret: cũ tñ motus sequatur simplicem perfectionem intelligẽtiæ p viam consecutionis, & nõ p viam principalitatis. Et ex hoc ét soluitur argumentum Auic. ponẽtis animam imaginatiuam, quia imaginatur ꝙ illa virtus quę mouet cęlum, debet apprehẽdere suã hanc, & hanc reuolutionẽ hodiernam tanq̃ per se cõprehẽsam, sed nõ ita se habet res per vitam meã: quia intelligentia intelligendo primum intelligibile, in eo ꝑficit & ad illam intelligibilis apprehẽsionẽ, per viam sequelæ resultat motus in orbe. sicut clare Auer. verba testantur.

Corpora cęlestia mobilia cõicant cum primo mobili: & vnũquodq; eorum habet comprehensionem vl'em & propriam. Et vide modũ clarum in paraphrasi met. trac. 4. per illud intelliges clarius ea quæ scribit Comen. 12. meta. cõ. 44

Corpus finitum qñ exit ex corpore finito, necessario cõsumetur illud 1. phy. tex. cõ. 37. vbi dicitur. Omne corpus finitũ ablatione finiti consumitur. idem 6 phy. com. 20

Corpora esse composita ex materia & forma, nulla alia via sciri potest nisi ex transmutatione in substãtia 1. phy. cõ. vltimo & cõm. 51. & 60. idem 12. meta. cõ. 5. & 8. idẽ 8. meta 4 & 12. & 4. phy. 38. & 1. ca. de substantia orbis.

Corpora naturalia habent superficies, lineas, & puncta, sicut mathematica. 2. phy. tex. com. 16

Corpus aliud intelligibile. i. mathematicũ, aliud sensibile. 2 phy. tex. cõ. 40. & 1. cę. 35. Ex quo patet nõ dari corpus metaphysicum cõtra dominum Albertum.

Corpus quodlibet, aut vna, aut plurib' superficiebus terminatum est. 3. phy. tex. com. 35

Corpus omne figuratum est. s.

Corpus rotundũ cõtinetur ab vna superficie, supra.

Corpus non rotũdũ continet'a pluribus superficiebus s.

Corpus sensibile extra eſuta esse est impossibile. s. tex. com. 45

Corpora simplicia sunt contraria. 5. phy. cõ. 49. vbi cõmen. d. ꝙ habet locũ in his quę mouẽtur motu recto. in cęlo. n. nõ é subiectũ, neq; contrarietas 1. cęli. tex. com. 20

Corpus quodlibet sensibile, in loco est. 3. phy. tex. com. 14

Corpus oẽ superficie claudit', ista enim est eius ratio. 3. phy. tex. cõ. 40. Et aduerte ꝙ hoc competit oĩ corpori, siue sit naturale, siue mathematicum, vt ibi habetur.

Corpus circulare non est innatum tangere, quia est completum & finitum per se: corpus autem rectũ est innatum tangere, quia est cõpletũ & finitũ p aliud 3. ph. cõ. 74

Corpora mathematica nõ hñt dextrum & sinistrum, & loci differentias ex natura rei. sed ꝑ positionẽ ad nos. 4. ph. t. cõ. 5. & cõ. 47. ibid.

Corpora naturalia habent locũ & loci dĩas distinctas ĩ natura. ibid.

Corpora mouentur ad sua vltima propria vt perficiantur per illa, & vt tangatur illa. 4. phy. com. 36. idem 4. cœli. tex. cõm. 24

Cor

Corpora rotunda finiuntur per se, quia linea circularis é perfecta,& non recipit additionem.

Corpora recta finiuntur per aliud 4.phy.43.idem 3 ph.74.& 1. cęli, commen.12

Corpora naturalia apud Arist. sũt tribus modis quędam sunt ī loco essentialiter, vt corpora recta,quædam sunt in loco per accidens, vt corpora rotunda, quædã vero sũt ī loco p partes. ſ. totus mũd⁹. ſ. corpus cõpositum ex quinq; corporibus simplicib. Có. 4. physi. cõ. 43

Corpus quodlibet attribuitur ī motu & quiete, aut p se, aut p accns. s̃

Corpus quodlibet in loco est, ibidẽ contra Alexandrum.

Corpus quoddam est in loco actu, quoddã vero potentia. s̃. te. cõ. 44

Corpus consimiliũ partiũ, dum nõ diuiditur, partes eius sunt in loco in potentia: & cum diuiditur, partes eius sunt in actu. s̃.

Corpus mathematicũ est in loco ꝙ imaginationem 4. phy. 47. idẽ t. de generatione. tex. cõm. 44. & 4. phy. commen. 76

Corp⁹ quodlibet naturaliter mouetur ad vltimum alterius corporis donec tãgat illud, & illud aliud corpus est vnigeneũ cũ eo 4. phy. tex. cõ. 48. idẽ tex. cõ. 36. & 69

Corpus mathematicum & vacuum nullam habent differẽtiam, cum vtraq; sint tres dimensiones abstractæ a muteria. commẽ. 4. ph. cõ. 51. & tex com. 76. & 77

Corpo ribus duobus si in eodem loco possibile esset existere: & infinita, & totus mundus posset esse in grano sinapis 4. ph. cõ. 53. & 76

Corpora duo simul esse impossibile est. 4. ph. 55. tex.

Corporum penetrationis impossibilitas est ex suis terminis mathematicis, non ex suis accidentibus sensibilibus 4. phy. co. 76. & elicitur ex textu.

Corpora non est necessarium habere alias dimensiones præter dimensiones sui 4. ph. com. 77

Corpora naturalia non diuidũtur in infinitum: inquantum naturalia sunt 7. physi. cõmen. 2. idem 6. physico. 32

Corpus quod circulariter mouetur scilicet cęleste, est mediũ inter ęternum & corruptibile, quia est nouum quantum ad vbi: & est æternum quantum ad substantiam 8. phy. com. 15

Corpora simplicia sunt quæ maxime dubitare faciunt vtrũ omne motum habeat motorem 9. phy. cõ. 28. & 2 ph. cõ. 3. & 7. physico. commen. 2

Corpora simplicia a generante habent formam & omnia accidentia consequentia formam, quorum vnum est motus in loco, mediante tamen forma. 8. ph. cõ 32. & 5. cœli. commen. 28

Corpora simplicia hñt principiũ receptionis motus essentialr, nõ aũt principiũ quo moueant se nisi per accidẽs 8. phy. cõ. 32. Vbi aduerte ꝙ Arist. in fine illius textus in illa ardua qõne de motu grauiũ & leuiũ, cõcludit finalr, ꝙ nõ hñt principium mouẽdi aut faciẽdi, sed patiendi. Quæ verba multos in errorẽ detruserũt, nõ ponderantes verba Cõmen. glosantis mentẽ philosophi fuisse, ꝙ essentialr. i. qñ essenta mouent de potentia essentiali, nõ hñt principium intrinsecũ actiuũ, sic. n. mouent a gñante, sed bñ ha-

bent principiũ intrinsecũ passiuũ, quod est mã ex qua gñant. Sed p accñs. i. dũ mouent de põa accñtali, est cõuersio mõ, quia sic hñt principiũ intrinsecũ actiuum, & est sua sora, sed non hñt principiũ intrinsecũ passiuũ: quia si qđ esset, illa esset mã prima, q̃ cũ sit ens in pura põa, non põt esse suum motus, & iõ non hñt resistẽtiã intrinsecam, sed mediũ est illud qđ resistit. vnde e'ntum de põa accñtali post q̃ ī initio mot⁹ fuit motum p accñs a remouente prohibens: tũc ipsum mouendo per se mediũ, mouet seipsum p accñs: & iste mot⁹ effectiue est a sua sora. Arist. aũt iõ e'nta collocauit numero eo⁊ quæ mouẽtur ab extrinseco, quia talia nõ mouent ex se, nisi post q̃ fuerit mota ab alijs, vt testat Cõmẽ. 8. phy. cõ. 27. & 29. Et pp aliã cãm quam allegat Commenta. in 8. physico. cõ. 44. quia Arist. in 8. phy. motũ ex se describit, nõ solũ per habere principiũ mouendi se, sed ẽt quiescẽdi se: & hoc est ããlis & animatorũ propriũ. vt patet 8. phy. tex. & cõ. 29. vnde stricte sumitur motũ ex se ab Arist. & ista est veritas. vide ample cõ. 28. in 3. cœli. de hoc, & alibi sępe.

Corpus impoſſe est ꝙ moueat in loco, absq; hoc ꝙ moueatur essentialiter 8. phy. cõ. 35

Cõtra Alexã Achillinũ & Pet. Põp.

Corpus mutat locum, & ideo quod in corpore est etiam mutare locũ necesse est 8. phy. tex. cõm. 51. Caueant igitur ponentes primũ motorem & reliquas intelligẽtias da re esse per informationem orbib⁹: quia tũc ineuitabiliter sequitur ꝙ moueantur per accñs ad motũ o bis quia nullus intellectus rect dispositus põt sine implicatione cõtradictionis intelligere esse formam abstractã informantẽ suum subi⁹, quæ ad motũ sui subi nullo modo moueatur, neq; per se, neq; p accñs. Nec valet euasio dum dñt ꝙ hoc fallit in formis non eductis de potentia materiæ, quia tales ex hoc ꝙ non sunt constitutę in esse per subm, pñt informare materiã, & tñ non mouebuntur aliquo modo. Nã certũ est ꝙ forma illa aut ibi est vbi est formatum, aut nõ. si non, igitur non informa. si sic, igitur dum formatum mutat locum etiam forma mutat. vnde etiã oẽs Theologi qui fuerunt etiam doctissimi in philosophia concedũt animam intellectiuam moueri per accidẽs ad motum corporis, cum tamen non sit educta ex materia, nec extensa ad corporis extẽsionẽ.

Corpus aut virtus in corpore, actionem infinitam habere non põt 8. phy. tex. cõm. 79

Corpora simplicia ab extrinsecis recipiũt raritatem, & densitatem: & recipiendo densitatem, quasi recipiunt quandam penetrationẽ in suis partibus 8. phy. cõ. 82. Et talis penetratio (vt subdit) ẽ quasi quid mediũ inter eẽ spũale & corporale

Corpora simplicia caret figura & termino, & multum vicinantur in natura naturæ materiæ. 8. physi. cõ. 82. Consimile 3. cœ. cõ. 67. & 2. cœli. commen. 32

Corpus naturale solũ inter alia corpora est completum. Auerro. in prohemio primi libri de cœlo. Ex quo datur intelligi esse plura corpora q̃ mathematicũ, vltra corpus naturale. & forte iste loc⁹ fuit in cã ꝙ Alber. posuit tertiũ corpus

videlicet t

videlicet metaphyſicum, in principio primi phy. vide de hoc in concordantijs nuper editis a nobis.

Corpus eſt ſubiectū vniuerſale ſciētiæ naturalis 1. cœl. com. 2. idem 12. meta. cō. 5. & 3. de Anima. cō. 39. vide in concordan.

Corporum quædam non continentur in alijs, vt totus mundus. & q̄dam continentur. vt partes mundi 1. cœli. tex. com. 4

Corporis cęleſtis eſſe eſt ſenſibile p̄ ſe 1. Cœli. cō. 5. vide quo ſenſu in 3. phy. com. 48. vbi. d. ꝙ eſt ſenſibile vlſu, & non eſt tangibile oīno.

Corporis ſimplicis diffinitio eſt habere principium motus localis in ſeipſo fm naturam. ex qua diffinitione apparet etiam diffinitio corporis compoſiti, & eſt illud quod habet in ſe plura principio vna. Auer. 1. cęli. c. 7. & elicitur ex tex.

Corporis ſimplicis ſimplex eſt motus. & compoſiti mixtus. 1. cœ. t. commen. 7

Corpora compoſita impoſſibile eſt, vt ſint compoſita æqualiter. ſupra cō. 7. idem. 2. de generatione. 48. & 4. metheo. cō. 10. & 10. met. 23. & in 2. Colli. ca. vlti. contra Gal.

Corpora compoſita mouent ab elemento dominante. 1. cœl. te. c. 7. & 8. & in 2. de anima. 14. & 39. & 2. de generatione. 47. Ex quo patet quantum deuiet a veritate ille Sueſſanus qui tenuit mixtum moueri principaliter a forma mixti: cum tamē Ariſt. hic apparet reclamet, & Auer. in com. cōpoſita moueri ab elemēto dominātē. in tex. 7 & 8. 1. cęli. Vnde Commēt. ibi in princ. com. 8. ſcribit formaliter hęc verba. Quia eadem natura eſt principium vnius motus, neceſſe eſt vt vnus motus habeat eādem naturā: & quia corp⁹ ſimplex habet eandem naturam, oportet vt corpus ſimplex habeat eundē motum. Et quiā naturę plures vna, neceſſe eſt vt habeāt plus vno motu corpora in quib⁹ ſunt plures vna natura, oportet vt habeant pl⁹ vno motu. & ſorte ſi habuerint vnum motum, erit ſecundum corp⁹ ſimplex dominās, non fm ꝙ eſt compoſitum, quoniam ſi ita eſſet, contingeret vt compoſitū ſit ſimplex: motus enim vnus puenit ab vna natura: & habens vnam naturam neceſſario eſt ſimplex. Patet autē cuilibet etiam de nouo incipienti philoſophari ꝙ illa Auerr conſequentia nulla eſſet. nec dictū philoſophi haberet veritatem. Amplius Commen. 1. cęl. com. 18 expreſſe. d. ꝙ vnus motus ſpecie nō eſt niſi vnius corporis ſpecie. vnde impoſſibile eſt ꝙ eque primo vn⁹ motus fm ſpeciem inſequatur diuerſas formas ſpecie differētes. in hoc enim damnat Commen. Ioā. Gramma. 1. cęli. comm. 8. qui voluit motum ignis & aeris eſſe idē ſpecie, & motum aquæ & terræ.

Vnde ſcire debes ꝙ corpora cōpoſita de quibus Ariſt. loquit' ſūt corpora mixta inanimata. non. n. loquitur de animatis quæ mouentur motu voluntario, vt bene notauit Commen. in ſua paraphraſi in ſumma 4. & fuit dictum Alexan. & Simpli. Talia enim mouētur illo motu ab anima, & non ab elemento dominante, corpora autē mixta inanimata ſunt in duplici differentia, quia quędam nō ſunt verē mixta. quia in quadam iuſta poſitione partium conſiſtit eorū mixtiō:

Digreſſio cōtra Augu. Sueſſ. A quo moueat mixtum.

mixtio;& ideo non ſunt vere mixta,vt patet ex 2.de generatione & corrupt. Et talia ſunt vt turbines, & venti.& id genus. vnde talia nó vno motu ſimplici mouentur,ſed mixto, ꝙa vna natura mouet ſurſum,& alia deorſum: & cum neutra poſſit ſimpliciter vincere aliã, tũc prouenit quidam motus mixtus & inflexus. Sed in mixtis perfectis habentibus veram mixtionẽ & formam ſuperadditã formis elementorum,non eſt niſi vnus motus ſimplex: & ille inſequitur primo elementum dominans in eo. Impoſſibile enim eſt in vere mixto,plura elementa dominari.vnd Commen.in 10.meta.com. 23. inquit, ꝙ compoſitum eſt vnum in actu per partem dominantem. & ſi non,non eſſet vnum in actu. Et habetur etiam aperte ex determinatis per philoſophum 2.de generatione.te.com 48.& 4. metheo. comm.10. Ne autem aliquis ſuſpicetur nos ita ſcribere ſtudio contradicendi,videat Auer.in ſua paraphraſi in ſumma.4.Sed quod ꝺ cepit iſtum hominem & ſequaces eius,fuit,quia cum mixtũ hẽat formam ſubſtantialem per quam mixtum eſt in ſpecie: igitur ſua forma eſt principium motꝰ per ſe primum in talibus,& non forma elementi,quæ videtur eſſe in mixto ī potentia reſpectu formæ mixti.natura enim eſt principium motus. Sed animaduertat dictum Aue.in 1.phy.com.1.vbi dicit,ꝙ quæcũque ſunt prꝫter primam materiã, & vltimam formam,ſunt materię compoſitæ & formæ compoſitæ. vnde materia prima & forma elementalis dicunt cauſæ ſimplices

Diffinitio igitur naturę(vt inquit Simpli.in 1.cœ.)magis coarctate ſumitur in 1.cęli.quã in 2.phyſi. quia ſumitur vt ẽ principium motus localis tantum. Vnde Ariſt. ꝙ principio ſuæ diſputationis aſsũpſit in tex.com.5. ꝙ omnia corpora naturalia habent principiũ motus in ſeipſis ſm locum. Et probat hoc per diffinitionem naturæ. natura autem iſta quę eſt principiũ motus localis, eſt forma corporis ſimplicis,quia illa vere natura dicit:forma autem mixti potius dicit forma naturata, quia ex naturis ſimplicium eſt cauſata. Et ideo falſum eſt ꝙ elemẽtum dominãs ſit in potentia reſpectu motus ſimplicis,qui debet mixto merito ſui, immo vt ſic, eſt in actu ſufficienti ad mouendum:licèt reſpectu formæ mixti vna cum alijs ſit quodammodo in potentia, inquantũ mixtum vt eſt quodam naturatũ, reponitur in ſpecie per formã mixti. Sed in motu,elementũ, ex quo dominatur cæteris, habet rationẽ formæ & actus.nam forma mixti non eſt de principijs actiuis motꝰ localis ſimplicis, quia motus ſimplex eſt effectus formę ſimplicis, non formæ compoſitę. Et immorari in iſtis amplius eſt ſuperfluũ. Nam clarius ẽ apud Peripateticos ꝙ dña(vt d.Comm.com.7. primi de cœlo.)inter ſimplex & compoſitum eſt,ex ſuis diffinitionibꝰ, penes hoc,ꝙa in ſimplicibus eſt vna natura mouens, in cõpoſitis ſunt plures vna.& ſi fuerint vna,ẽ ſimplex natura dñans in illo ꝓpoſito.

Corpora ī quibꝰ sũt plures naturæ oportet ꝙ ſint plures motus,& ſi fuerit vnꝰ,erit ſm corpus dñans.

1.cœli

1. cœli. com. 8. & habetur ex tex.

Corpora ſimplicia oportet ꝙ ſint tot ſm numerũ quot ſunt motus ſimplices, ſupra Cõm. Ex quo patet ꝙ numerus ſimplicium corporum nõ ſolum ex qualitatibus verum etiam ex motibus localib⁹ comprehendi poteſt. vide tũ quæ via ſit certior. 4. cœl. t. com 34.

Corpus ſimplex impoſſibile eſt ꝙ habeat duos mot⁹ naturales. 1. cœli tex. commen. 9.

Corpus infinitum non habet complementum, neq; finem. 1. cœ. c. 12. & 3. phy. tex. com. 64.

Corpus rectarum dimenſionũ nõ eſt finitum, niſi propter corpus cõtinens ipſum exterius. ſupra c. 12.

Corporum ſimilium eſt eadem natura partis & totius. 1. cœli. t. c. 19.

Corpora ſimplicia ſunt quiq;, quia numerus earum eſt ſm numerũ motuum. 1. cœli. tex. com. 23.

Corpus circulare non habet contrarium & huius vera demonſtratio eſt: licèt eam Ariſt. ſubticuerit: talis eſt, quia ſurſum & deorſum cõtrarietatis cauſa eſt: & ipſius ſurſũ & deorſum cã eſt ipſum corpus circulare, vnde ipſum circulare corp⁹ contrarietatis cã eſt. ei igitur nulla ineſt contrarietas. Auer. in paraphraſi. primi de Cœlo. in ſumma 6. iuxta finem.

Corpus quodlibet aut ſimplex ẽ aut compoſitum. 1. cœli. tex. com. 14.

Vbi Commen. d. ꝙ hæc diuiſio eſt manifeſta per ſe: & nullus põt dicere ꝙ nullũ corpus ſimplex ẽ. plura enim corpora diſſoluuntur in alia: ſed hæc diſſolutio non procedit in infinitum. quapropter neceſſe eſt vt ſint corpora ſimplicia. & ét iã declarauit corpora ſimplicia eſſe per motus ſimplices, & ꝙ ſunt quinq;. Et ideo hæc propoſitio aut eſt manifeſta per ſe, aut iã eſt declarata.

Corpus non poteſt imaginari eẽ infinitum niſi ex parte generis eius, videlicet inquantum magnitudo: non autem ex parte differentię. 1. cœli. commen. 39. & ſimiliter eſt de linea & ſuperficie.

Corpus figuratum eſt quod continetur ab vna ſuperficie, aut a pluribus ſuperficiebus. ſupra.

Corpora grauia non pertranſeunt medium: & ex ſuo deſcenſu eundẽ locum intendunt. 1. cœli. t. c. 44.

Corporis infiniti gráuis, aut leuis, neceſſe eſt grauitatem, aut leuitatem eſſe infinitam. ſupra 46.

Corpora ſunt proportionata in grauitate & leuitate, ſicut ſunt in magnitudine. 1. cœli. t. c. 47. Vbi habetur in tex. ꝙ proportionantur magnitudines grauitatib⁹. Cõm. autem limitat iſtã propõnem in tex. 48. In his quę ſunt eiuſdẽ ſpeciei maxime pp id qđ eſt de plumbo reſpectu terrę, vt no. Com. ibidem cõm. 49. & 3. cœli cõ. 8. vbi aduertat diligens lector trãſpoſitionem in commẽ. arrabico, quia commẽtũ 48. correſpondet textui nro 47.

Corpus quodlibet phyſicum ſemp neceſſe eſt motum habere. 1. cœli. tex com. 57. & tex. com. 5.

Corpus compoſitum ex graui & leui, aut componitur ſecundum mixtionem, aut ſecundum vicinitatẽ partium. ſupra.

Corpus quodlibet aut eſt agẽs, aut patiens, aut vtroq; participans. 1. cœli. com. 63. & ponitur expreſſe in tex. com. 68. Hæc autem propoſitio eſt manifeſta per ſe (vt aſſerit

Commen.

Commen.)quia corpora cœlestia agunt & non patiuntur: corpora autem quæ sunt hic & agũt & patiuntur. Aduerte tamẽ ꝙ Commen. in cõ. 68. ibidem limitat istã propõnem de corpore sensibili sẽ su tactus.& tacuit,vt ait, corp' cęleste: quia antiqui omnes dixerũt ipsum esse non patiens: immo oẽs dixerunt ipsum esse ignem, aut ꝓpositum in quo dominatur ignis, & maxime de stellis.

Corpus infinitum si cõcedatur agere in tempore: necessario sequitur ipsum habere proportionem ad finitum,quod est impossibile 1. cœli.commen. 64

Corpus nullum potest mouere infinito tẽpore, quia moueret in nullo tempore.& hoc sequitur in corpore cęlesti sicut in alijs 1. cęli.ꝓ. 65. Ratio autem est,quia(vt asserit Commẽ. ibi in cõmen.) hoc est motoris incorporei proprium. idem 8.phy. tex.com.79. vide etiã 1.cœli.com.100. in fine.

Corpora quęcũq; in loco sũt, sunt sensibilia 1.cœli.tex.com.69

Corpus aliud sensibile aliud intelligibile. Colligitur ex 1. cęli.t.c.69 & 3.meta.com.17

Corporũ infinitorum potentię sunt infinitæ.supra. com.71.& 65

Corpora naturalia aut sunt mota, aut quiescentia. supra 76

Corpora naturalia aut mouent naturaliter,aut violentia.supra

Corpora naturalia quiescentia, aut quiescunt naturaliter,aut violenter. supra.

Corpus naturale inueniri,cui' motus non sit naturalis, ĩpossibile ẽ. supra com. 81.& 57.& 3.cęli. tex. com.81.19.& 26

Corpora simplicia ꝓ se naturaliter mouentur.i. a principijs intrinsecis, & non a principijs extrinsecis 1.cœli.c.89.& idem c.81. & alibi.

Corpora omnia, præter vltimũ corporum cęlestium,sunt in loco essentialiter 1.cœli.com.91.idem 4. phy.com 43.45. & 71

Corporis quiescentis esse, requirit esse corporis mobilis.s. ignem. & de necessitate essendi extrema, est medium.s.aerem & aquam 1.cęli com.97.vide pro hoc philosophũ 2.cœli.tex.com.18

Corpus quodlibet siue rectum,siue circulare sit, habet virtutem finitã in vigore,seu velocitate motus,vt ostensum est in 1.cœli,in tractatu de infinito. Commen. 1. cęli in paraphrasi in fine.

Corpus quodlibet compositum eẽ ex materia & forma demonstratũ est in primo physicæ auscultationis,sed ista non est vĩs;sed solum de generabilibus,& corruptibilib. quorũ rõ inuentione materiæ demonstratur. Corpora vero æterna nequaquã hoc modo compositionis componuntur.Cõm.in para. 1.de cęlo,in fine,contra Auic.

Corporis potentia duobus modis finita intelligi potest. supra.

Corpus primum primam figuram habet 2.cęli.c.22.& te.com.26

Corpora quædam sunt rotunda ex suis naturis,quędam vero ex naturis eorum in quibus existunt.2.cęli.tex.commen. 26

Corporis spherici partes succedunt super eodem loco ante & post: secus est de partibus corporis non spherici.supra.com. 27

Corpus sphericum est minus in circunferentia corpore rectarum dimensio-

mensionum equali ei in magnitudine, vt est ostēsum in geometria. 2.cęli.tex.com.29

Corpus sphericum continēs totum non est in loco, cum nihil sit extra continens ipsum, quia est pfectū. alia autem necessario sunt ī loco, & necesse est vt extra ea sit aliqd. 2.cęli.com.27

Corporis partes naturaliter sunt ex natura corporis cuius sunt partes. 2.cęli.tex.com.41

Corpora duo tangētia vnum alid, si æqualia fuerint, & fuerit vnum eorum profundius alio, necesse ē vt actio profundioris & spissioris in corpus quod tangit fit maior: quamuis superficies quibus sit cōtactus ex ambob⁹ sint equales. nā potentia diuiditur secundum corporis diuisionem. supra com.42

Corpora duo æqualia, quorū vnū est densius altero, necesse est ꝙ dēsius sit fortioris actionis, 2.cę.c.42

Corpus calidum cum fuerit motū, erit in sua vltima pfectione, quia motus est perfectio corporis calidi & hoc est manifestum in igne, q dum non mouetur extinguitur. 2. cęli.commen.42

Corpus quodlibet habere finitā potentiam, intelligitur de potentia finita in vigore. 2.cœli. cōm.71

Corpora naturalia sunt naturalia eodem modo, & impossibile est ī illo modo vt inueniantur contrarietates. 2.cęli. commen. 83. vide in concordantijs.

Corp⁹ sphericum ferri, positum in centro spherę adamantex, necessario staret in centro, propter æqualitatē attractionis. 2.cęli.com.90

Corpora habentia declinationem vigorantur in motu, quanto magis fuerint propinqua loco. supra cō.92. idem te.c.35.& 8. phy.76

Corpus quod neq; sit elementum, neq; ex elementis constet inueniri impossibile est. 3. cęli. te.c.13

Sed opponebam de cœlo, qđ nulli est elemtum, neq; est ex elemētis. 1. cęli.tex.com.57.& tex.com.5. vid in concordantijs.

Corpus quodlibet simplex hēt quietem naturalem. 3.cęli.t.c.19

Corpori accidit elementū esse: quia elementum non dicitur nisi respectu eius cui⁹ est elementum. 3.cęli.t.cō.31. Hoc idem elicitur ex 10.meta.t.c.2. vbi dicitur. Nō.n. idem igni & elemento esse, sed vt quidem re & natura ignis: elementum vero nomen significat, eo ꝙ hoc acciderit ipsi, quia est aliquid ex quo vt primo in existente, sic & in causa, & vno, & talibus omnib.

Corpus semper corpori comparabile est ſm quantum. 3.cęli.t.c.47

Corpus minus maiori est facilius corruptibile. tex.t.c.52

Corpus mathematicum immobile est, & nullam habēs inclinationē. 3.cęli. t.c.55. Vbi aduerte dictū cōme. & pōdera ꝙ alio modo corpus mathematicum dī nullam habere inclinationem videlicet, neq; grauitatem, aut leuitatem, & alio modo cœlū, quia in corpore mathematico est ſm negationē simplicem. secus aūt est de orbe. vide pro hoc. 1.cęli.cō.17.& in paraph. Auer. ibidē in summa. 5. Quū nō graue aut leue esse profero, circulari motu mobile corpus, non de simpliciter priuatione intētio est; sed affirmationis vim sermo intēdit: non vt lapidem dicimus, neq; tacitum esse, neq; loquentem.

Corpora

Corpora mathematica non habent esse extra intellectum fm opinionem Aristo. licèt omnes antecessores eius oppositum tenuerint, vt reputo. 3. cœli. com. 72
Corpora consimilium partium, vt caro & os, non habèt diuersitatem absolutam, sed f3 magis & min9. 4. cœli. com. 41
Corpora diuidentia diuersificantur in fortitudine & debilitate, & propter figuras, & propter grauitatè. supra tex. com. 44
Corpus quodlibet sensibile, diuisibile esse fm quodcunq; signũ & indiuisibile, non est inconueniẽs. hoc. n. ptãte, illud autẽ endelechia existit. 1. de genera. tex. com. 9
Corpus sensibile sine contrarietate esse impossibile est. 2. de generat. tex. com. 3. Vbi animaduerte ꝙ sumitur sensibile pro tangibili, ꝓpter corpus cœleste, de quo demõstratum est nõ habere contrariũ, neque subiectum.
Corpus est instrm animæ, & corpora aĩalium conuenientia sunt aĩabus eorum. 1. de aĩa. 52. & t. c 53
Corpora maximæ subæ esse vñr. & horũ physica: hęc. n. aliorum sunt principia. 2. de aĩa. t. c. 3. vbi Cõm. glosat hoc hẽre veritatem fm ꝙ ẽ magis famosum. Nam f3 veritatẽ forma est magis ens, & perfectius cõpósito, vt ipse tenet in 7. met. t. c. 7. & ẽt in 8. tex. c. 7. & 2. ph. c. 4
Corpus nõ perficitur per corpus, cũ non sit innatum esse in subiecto. ex 2. de anima tex. com. 26
Corpora omnia physica animæ instrumẽta sunt. 2. de anima. t. c. 37
Corpora duo in eodẽ loco esse impossibile est. supra. te. com. 69
Corpora sonora tres ꝓditiones habẽt seu requirunt, vt sint leuia, dura, & lata. 2. de anima. com. 85
Corpora duo dura non possunt in aere, aut aqua se immediate tangere. 2. de anima. tex. com. 115
Corpus quod est vltius genus sensibilium in sensibilibus existit. 3. de anima. com. 39
Corpus nullum est ꝙsubm animę in animali, nisi calor naturalis. cõ. in libro de sensu.
Corporum, quoddam est compositum, ita ꝙ forma nõ cõstituitur ꝓ materiam: quoddam vero est cõpositum ex materia quæ est in potentia, & forma quæ constituitur per materiam. 3. ca. de substa. orb.
Corpus dicitur ęquiuoce de ęterno & non ęterno. supra.
Corpus sphericũ, non solidũ, factã ex cera, si ponat' in mari, congregatur in eo aqua dulcis. Et hoc significat ꝙ salsedo accidit mari ꝓp mixtionem. 2. metheo. cap. 1
Corpora simplicia vt plurimũ a natura inclinant' ad figuram rotundam. 3. metheo. com. 1
Corpora subtilia facile corrumpuntur: grossa vero econtrario. 4. metheo. com. 1
Corporum omogeneorũ sunt decẽ & octo differentię. 4. meth. com. 1
Corpora omogenea non indigẽt ex causis agentibus nisi elementis, & corporibus cœlestibus: sed corpora organica ĩdigẽt alio principio, & ideo Arist. dicit ꝙ homo generatur ab homine & a sole. Auerr. 4. metheo. in summa prope finem.
Corporũ omogeneorũ dfię latent, quia sunt ꝓpinqua materię, & iõ attribuunt semp ad illud qđ sequitur ex calido & frigido. v3. complexioni. sed corpora organica cõpo-

sita

ſita ex iſtis, dſiç eorũ apparẽt magis, quia formæ eorũ nõ ſunt complexionales, nec attribuunt cõplexioni ſeu admixtioni, ſicut pes & cętera membra, & ideo cum remoueantur formę eorum pquas ſunt, organica nõ remanẽt niſi æquiuoce. cõm. ibidẽ. vide etiam de hoc 4. cœli. com. 40

Corporũ omogeneorũ ſunt duę ſpecies, vna eſt eorũ quæ nõ ſunt mã alteri⁹, vt numeralia: alia eſt eorũ q̃ ſunt mã cõpoſitionis aliorũ, vt caro & mẽbra cõſimilia, q̃ sũt mã organicorũ mẽbrorũ: & compõ in eis eſt quaſi forma. & iõ qñ inueniũt ſeparata ab organicis, nõ dñr niſi æquiuoce. ſicut caro dr̃ de viua & mortua. cõm. in ſumma, ſupet 4. metheo. prope finem.

Corpora omnia terminata, q̃ ſunt hic, non ſine terra & aqua ſunt. 4. metheo. tex. com. 29

Corpus nullũ eſt, niſi mathematicũ & ſenſibile. 3. meta. t. c. 15. contra dñm Albertũ, qui poſuit corpus metaphyſicum.

Corpus impoſſibile eſt vt intelligat ſine ſuperficie. ſed ſuperficies põt intelligi ſine corpe. 3. met. te. c. 17

Corpus nõ nulli crediderunt ꝙ tres dimenſiones ſunt forma ſubalis corporis, & iſti dicunt corpus. quidam vero dicunt ꝙ corpus fit per coniunctionem ſuperficierum ad inuicem: & iſti dicunt corporeum 7. meta. cõm. 5. vide. 3. cœli. cõ. 60 De prima etiam opinione vide 4. cœli. cõ. 40. vbi d. ꝙ quidem exiſti mauerũt ꝙ corporeitas eſt ſubа q̃ eſt trina dimẽſio, exiſtẽs in prima materia. cõtra hanc tñ opinionẽ eſt expreſſa ſnĩa Ariſt. in 7. met. t. c. 8. vbi ſcribit ꝙ longitudo, & latitudo, & profunditas, quãtitates quædam ſunt, ſed non ſubæ. quãtitas. n. nõ eſt ſubа, ſed magis, cui hæc inſunt primũ, illud eſt ſubа. Et Auer. in lib. de ſubа orb. ca. 1. & 1. phyſi com. 63 expreſſe tenet trinam dimenſionem quæ primitus fundatur in prima materia, eſſe accidens, & de diſpõnibus accidentalibus a quibus impoſſibile eſt materiam primam ſeparari.

Corpus qđ dr̃ de corruptibili & incorruptibili dr̃ ęquiuoce. 10. met. com. 26. idem. 1. cœli com. 5

Corpus neq; ſenſibile neq; intelle ctuale infinitum eſt. 11. metaphy. cap. 9. Ex quo patet non dari tertium corpus.

Corpus omne ſenſibile in loco. 8.

Corpus & anima proprie ſunt ſubſtantiæ abſtractę, non materia, neque natura authoritate Alex. cõ. 12. meta. com. 25

Corpus ſphericũ neceſſario eſt ambiens mũdum: alioquin corpora procederent in infinitum, aut terminarentur ad vanum: & ambo ſunt falſa. ex lib. deſtr. diſputa. 1. in ſolutio. 11. dub.

Corp⁹ illud diffinitiue dicẽdũ ẽ aĩatũ eẽ, qñ terminatũ in quãtitate & qualitate, mobile fuerit ex ſeipſo I loco ab aliqua terminata pte, & nõ a cã aliqua extrinſeca. ex li. de ſtru. diſp. 1. in ſol. 11. dub. & ẽ ſnĩa philoſophi. 8. ph. te. com. 29

Corpus ſm philoſophos nõ ẽ agẽs vmbrã, quia vmbra nõ cãtur a corpore niſi largo modo, quia agẽs ſeparari debet naturaſt ab effectu: & corpus cum vmbra non ſic ſe habet ex diſp. 3. in ſol. 2. dub.

Corpus ſecundũ peripateticos omnino a ſeparato non procedit: & ſi proce-

ſi procederet, dicunt ꝙ procederet ab eo forma ſubſtãtialis: deĩde magnitudo ſequitur formam. ex diſputa. 3. in ſolutione 21. dub. idem 7. meta. cõ. 31. in calce cõmen. Oẽ mixtum cum materia fit a mixto cum materia.

Corpus omne cõpoſitum ex materia & forma, nõ eſt propoſitio vniuerſalis apud philoſophos. diſp. 4. in ſolut. 2. dub. Vbi d. ꝙ ſolꝰ Auicen. conceſſit iſtam propoſitionẽ vłt. vide etiam in paraph. ſuper. 1. de cęlo & mundo in fine.

Corpus ita eſt verum in eſſe ſicut ĩ ſenſu: hæc radix enim eſt apud philoſophos. vnde ſi corpora nobis p̃ſentia non eſſent corruptibilia, diceremus ꝙ eſſent ſimplicia. ex diſput. 4. ſolu. 2. dub.

Corporibus ſi generatio & cortuptio non contingeret, non cogeremur dicere ꝙ ſint cõpoſita ex materia & forma ſupra. Et 1. phy. cõ. 48. vbi d. Alteratio contrariorum inuicem coegit omnes dicere corpora eſſe compoſita ex pluribus vno. & commen. vlti. ibidẽ. d. contra Auic. Nulla via eſt ad declarãdum corpora eſſe compoſita, niſi ex tranſmutatione. idem in principio lib. de ſubſtan. orb.

Corporis nomen dictum de cęleſti & corruptibili potius eſt nomen ęquiuocum quam vniuocum. diſpu. 5. in ſolu. 3. dub.

Corpora omnia ex duabus naturis componuntur. ſ. agente, & patiente. Nuncupatur autem agens, forma, & quiditas, & ſubſtãtia, patiẽs vero nuncupatur ſubiectum, materia, & elementum. diſput. 6. ĩ ſolutione. 6. dub.

Corpus non generatur niſi ex corpore, neq; corpus animatum, niſi ex corpore animato. diſputat. 9. in ſol. ſecundi dubij.

Corpus abſolute non generat̃, quia fieret ex priuatione. ſupra. & 1. de genetatio. tex. com. 40

Corpus dimidium quinquẽnio capere videtur ferre ĩ homine omnis magnitudinis, quę in reliquo tempore comparatur. 1. de generatio. animal. cap. 18

Corpus ex fęmina eſt, anima autẽ ex mare. Ariſt. in 2. de generatio. animal. cap. 4

Corporis partes ſuperiores prius tẽpore generantur ſm Ariſt. & partes interiores priuſquã exteriores. & in plantarum genere pars ſuperior prius ſecernitur quã inferior, quod in ſeminibus perſpicuũ eſt, quę quidem prius extra germinãt quam ſerantur, vt cepę & ſimilia. Auer. in 2. de gener. animal. ca. 2. vbi loquitur de ordine membrorum. & habetur ab Ariſt. ibi. ca. 4.

corpora ſimilium partiũ, inquantum ſunt ſimiliũ partiũ, ſunt compoſita ex quatuor elementis: & differentia quæ inuenitur in iſtis corporibus conſimilibus non euenit niſi ſm diuerſam mẽſurã calidi & frigidi, humidi & ſicci, quę inueniuntur in alia forma temperantię in eis. 2. Coll. cap. 1

Corpora duo cõicare ęqualiter ĩ calore, quorum vnũ eſt ſiccius altero, vt d. Gale. de puero & iuuene, impoſſibile eſt, quia menſura duarum qualitatum actiuarum, ſequitur a menſura paſſiuarũ, ideo qa formæ proprię habent materias ꝓprias 2. colli. cap. 1

Corpus vegetabile & aĩale declinat ꝓ caliditatẽ, & humiditatẽ. 3. coll.

cap. 34

cap. 34. Ex quo patet ꝙ complexio viuentium declinat ab equali ad pondus per calidum, & humidum. vita enim in calido & humido consistit.

Corporibus quibusdam accidit pp fortitudinem caloris eorum, & pp præparationem corporum ipsorū vt conuertāt omnia quæ eis aduniunt ad substantiam igneā, etiā si essent minoris caliditatis quàm illa. 5. Coll. cap. 57. Vbi aduerte quomodo potest variari actio ex diuersa dispositione agentis. vltra id quod aptū est recipere passum. vnde ibidem d. ꝙ aquacucumerū in causone, quę est febris incensiua valdē, conuertitur in colerā in talibus corporibus laborātibus tali febre, licèt talis aqua ex sui nā habeat infrigidare & humectare. Et similiter contingit ex dispositione passi: vt agens agat maiorē effectum, sicut habet Auerr. in. 2. metheo. ca. de ventis, vbi. d. Agēs debile nō est impossibile ꝙ faciat in vnomer loco actionem maiorē actione agentis fortis, & hoc propter diuersitatē subiecti in dispositione, seu præparatione. vnde propositiones calculatorum seu iūcta ctorum sunt imaginarię.

Corporibus non accidit nocumentum, nisi ex parte elementi dominātis in ipsis 7. Collig. ca. 2. iuxta illud, in habentibus simbolum faciliorest transitus.

Corpus est primū genus in ipsa substantia. ex paraph. meta. tract. 2. ī fine. Vbi aduerte ꝙ Auerr. facit pulchram digressionę circa hoc, & recitat duas positiones, prima ē positio antiquorū, quę (vt asserit) vī fuisse opinio Porphirij ex intentione platonis. Ista. n. opinat' tres dimēsiones primo inherere materię, & dixerunt isti ꝙ ista trina dimensio est prima forma subalis materię, & ex ipsa & prima mā cōficitur hoc prędicatū qđ est corp' & est genus subaliter dictū de indiuiduis prædicamenti subæ. Et hanc opinionem recitat & impugnat late. Secūda opinio fuit Aui. ꝙ istę dimensiones insequuut' formam simplicem, reperrā in prima materia, & ꝙ per hāc formā dēt recipere corpus diuisionē & cōtinuationem. & putant istā formam eē cōem, & vnā oibus rebus sensibili b', sicut est prima materia. Et huius opinionis vī esse Aui. & ponit corporeū magis indicare hoc, cū sit denominatiuū siue cōcretum & cōcretum magis significat accidentia. Et Auer. perscrutatur circa istā opinionem Aui. & inquit. Secunda autem opinio, si intēdit ꝙ datur forma simplex in actu, præter formā corporū simpliciū, quæ est leuitas & grauitas: & tādem ipsa inclinatio, vt ex verbis Auic. potest hoc colligi, & ꝙ cōiunctio huius formæ cum materia prima est illa subā cui accidit corporeitas. i. cui accidunt illę tres dimēsiones, quod significatur per nomen. corporis, seu corporei, cū nomen concretum, vt dixit, prius significet illud, est opinio quidē falsa. Sequeretur nanque ex hoc, ꝙ generatio elementorum esset alteratio. Sedsi intendit per hoc, ipsam naturam inclinationis aduenientis materię primæ, quæ est velut genus ipsis formis elementorum. tunc dictū est verum, ita me dij amēt. Et sm hoc dicemus ꝙ corpus, aut corporeum

reum est eōius genus quod reperi tur in indiuiduis substantię. Vbi patet error apertius Io. Gandauen sis modernorum ponentiū ex mēte Aue. formam corporeitatis sub stantialem genericam, realiter di stinctam a formis simplicium cor porum, coæternam primæ mate riæ, in qua fundantur dimensiōes interminatę, pro quanto ponunt corpus illud compositū ex prima materia, & tali forma perpetua ge nerali esse primū ꝓpositum. Cum tamen Auer. hic expresse detestet istum sensum. Vbi aduerte ꝙ formam inclinationis intelligas formā corporis simplicis, quę est gra uitas vel leuitas iuxta suam cōsue tudinem, quia per talem formam inclinantur et nata in sua loca, quā do sunt extra, & per eandem cōser uantur in suis locis. Vnde patet, ꝙ non est de mente Auer. istam for mam esse in actu in materia reali ter distinctam a formis simplicib.

Vnde si Auic. illo modo intelle xit, vt prætendunt verba eius, errau it, quia tūc subiectum gñonis ele mentorum esset corpus illud cō positum ex prima materia & illa forma simplici corporeitatis sub alis, & tūc gño eēt alteratio. Et hoc argumento vtit ēt contra Auic. 1. phy. cō. 63. & in lib. de substā. orb. Sed in Auicē. per hoc intendit for mam inclinationis seu naturam aduenientis primę materię, quæ est veluti genus ipsis formis elemē torum, dictum est verum. Vult di cere si Auic. intellexit ꝙ forma ele mentaris aduenies primæ mate riæ, non est forma simplex distin cta fm rem a forma co poreitatis substātiali, sed fm rōnem. ita ꝙ in telligatur primo forma ista infor mare materiā sub ratione gradus generalis, quod est corpus, quam sub ratione gradus specifici, quod est ignis vel terra, sic dictum ei⁹ ē verum. Nam vt scribit commen. 1. meta. commen. 17. materia pri mo recipit formas magis genera les: & eis mediantibus recipit for mas minus vniuersales, vsq; ad in diuiduales. Non tamē apud ipsū & Arist. est realis distinctio inter formam generis, & inter formam speciei. vnde (vt asserit) corpus illo modo significatū, significat & re presentat quoddam esse medium inter potentiam & actum. qa Genus apud Auer. significat materiā compositam ex materia & forma. Tamen hoc est secundū rationē, nam corpus significat compositū ex materia, & forma substantiali, vt intelligitur ipsa materia p̄ for mam perfici in hoc gradu substā tialitatis corporeitatis: non tamē ista forma secundum rem est alia ab illa qua afficitur materia in ra tione speciei. immo vna & eadem est forma substantialis in vno cō posito, licēt fm diuersos grad⁹ ab stractionis intelligatur differētia. Et subdit ꝙ corporeitas qua com municant corpora simplicia non est forma indiuiduatiōis, ex eo ꝙ acciderunt sibi dimensiones. vnde in hoc etiam damnat Auicē. quia credidit vt sequitur ex verbis eius, dum dixit magis istud gen⁹ signi ficari in concreto quàm in abstra cto, vt dicatur corporeum, quā cor pus in abstracto, quia concretum plus significat accidentia; ac si cor pus prędicatum de indiuiduis sub stantię includat actu dimensionē

quę

quę est accidens. Et multum deci pitur in hoc quia prędicata quę in dicant individuum substantiæ, ñ sunt accidentia, nec includũt accidentia, qa est differẽtia magna inter corpus vt est pars, & inter corpus quod est genꝰ. & ideo hoc nomen corpus quod est genus, nõ significat corporeitatẽ, quæ est forma simplex substantialis modo declarato, ratione differens, & nõ re: ex eo ꝙ acciderunt sibi dimensiones, quia dimensiones istę quæ includuntur in conceptu corporis quod est vt genus, non sunt dimẽsiões terminatæ, quia corpora simplicia in istis dimensionibꝰ terminatis nõ communicant. neq; etiã potest esse dimensio interminata, quia ista est eadẽ numero ex pte quia insunt primę materiæ: neq; corpus isto modo potest esse genꝰ elementorum, neque ponuntur vices formę vniuersalis. Et ita patet ꝙ corpus quod est genus omnibꝰ individuis & rebus prędicamenti substantiæ, significat formam sub gradu communi in quo communicant, nõ vt importatur actualis inclusio dimensionum, sed solum in aptitudine. Et ista est via eius.

Corpus neq; sensibile neq; intelligibile infinitum esse potest 5. physi. tex. comm. 40. Vbi lucidissimus Themi. d. hoc primo probari rationibus communibus, postea vero phyficis. Vbi collige aliquas easdem ratione cõmunes esse posse tã mathematicis quam sensibilibus entibus. Vide tamen in quibus casibus hoc contingat diligenter Auer. 8. phy. com. 76

Corpus quomodo ex materia, quæ corpus non est, & ex forma, quæ etiam corpus non est, fieri possit, Vide pulchre Alex. ī principio ab breuiatiõis de anima ca. 1. & vide quomodo secundum rationẽ generatio corporis est incorporea, sicut separatio materiæ ab ipsa forma per rationem & cogitationem solam consistit,

Corpus organicum in quo est anima, vt organicum sit, habet ab anima. Elicitur ex primo de partibus animalium cap. 1. vbi habet: quãprimum enim anima a corpore discedit, animal esse dsinit, neq; mẽbrum vllum nisi figurę suæ ratione idem relinquitur. Idem habet Alexander expresse in paraphrasi de anima, cap. 3. vbi ostendit animam esse formam corporis. vbi formalitet ponit istam propositionem. idem dicit beatus Thomas ī quæstionibus disputatis de aïa, & in 2. de anima in expositiõe definitionis animæ.

Corpus organicũ illud appellamus quod habet partes diuersas, & plures. quę naturalibus potestatibus fungi valeant. Alexander in paraphrasi de anima cap. 3. Inde patet cœlum non esse corpus organicum: quia licèt stella sit nobilior pars orbis, tamen est eiusdem naturæ cum orbe.

Corpus omne aut materiã, aut ex materia esse, Stoicorũ opinio fuit. Alexãder in paraphrasi de anima ca. 1. vbi probat animam esse inseparabilem a corpore.

Corporis non omnes partes corporis, quia materia & forma nõ sunt eadẽ rõne ptes corporis, sicut partes integrales ī quas diuiditur corpꝰ. Alex. ꝓua stoicos ī para. d aïa. cap. 4. Et ibi nota differentiam

inter partes ſecundū quantitatē, & ſm qualitatem. Vide etiā Cōm. 1. phyſi. com. 5.

Corpus quodcunq; naturale, & generabile, tactile eſt. Alex. in lib. de intellectu. ca. 1. Dicit autem, & generabile, ad excipiendum cœlū quod nō eſt ſenſibile, niſi viſu, vt habetur 3. phyſi. com. 48. & non eſt tangibile omnino. licèt plato dixerit cœlum eſſe viſibile & tangibile, & ideo poſuit ipſum cōpoſitum ex quatuor elementis: quia ē viſibile ratione lucis, q eſt ignis, & tangibile ratione terræ. Et vbi ſunt extrema, ibi ſunt media: & iō poſuit ipſum eſſe compoſitum ex ſinceriſſimis partibus quatuor elementorum. Cuius opinio improbatur late in 1. de cęlo & mundo.

Corruptio alia ab intrinſeco, & alia ab extrinſeco. 4. phyſi. tex. cō. 128.

Corruptio quęlibet eſt contriſtabilis, ſed quæ eſt violenta eſt magis contriſtabilis. 5. phyſi. cō. 58.

Corruptio duobus modis poteſt cō tingere, a contrario, & hoc eſt per ſe, vel a ſimili. & hoc eſt per accidens, vt lucerna ī clibano ſeu furno accenſa extinguitur. Auer. in paraphraſi 3. de cœlo. in ſumma 6. & elicitur ex textu ibidem. texti commento. 52.

Corruptio vnius eſt generatio alterius, & econtra 1. de generatione. tex. cō. 18. & hoc in ſubſtantijs, vt habetur ibidem. t. c 20.

Corruptio cōtingit in diuiduis modis naturaliter, & eſt quādo calor naturalis cōſumit humiditatem, aut accidentaliter, & eſt quādo in eis adgenerātur ſuperfluitates per viam indigeſtionis. ex cōmento libri de longitudine & breuit. vitæ.

Corruptionis cā in entib⁹, & factionis eorum eſt contrarietas exiſtes in ſuis formis, & cōe ſubiectum. 1. ca. de ſubſtan. orb. idem 1. cęli. t. cō. 20. Them. etiam in 4. phyſi. in tex. cō. 128. vbi Ariſt. d. tempus eſſe cauſam p ſe corruptionis magis quā generationis: inquit. q licèt ita videatur qñ latet cā: tñ nec interitum per ſe tempus creat: ſed creari accidit illum in tēpore. Natura autem & ſubiecta vnicuique materia, corruptionis eſt cā. i. agēs naturale & mā. Iſte. n. ſunt duę cauſę per ſe generationis & corruptionis. v3. materia & agens, vt dī 1. de gñone & corrup. t. c. 14.

Corruptionis cā apud philoſophos eſt materia. ex quo ſequitur q illud qđ eſt incoruptibile ſit immateriale. & ſimplex. ex diſpu. 4. ī ſolutione 2 dub.

Corruptio & interitus non proueniunt ab ipſo mobili prima intentione. Auerr. in 4. de generatione animalium. ca. vlt.

Corruptibile dicitur triplicirer. i. cęli. tex. com. 113.

Corruptibile aliud potentiā, aliud actu. 1. cęli. 121.

Corruptibile & incorruptibile contraria. 10 meta. 26.

Corruptibile & incorruptibile ſunt genere diuerſa. 10. meta. t. c. 26.

Ex hoc ſumitur authoritas pro opinione Auerr. ſuper Porphirio ī ca. de Spec. q genus generaliſſimum prędicamenti ſubſtantiæ ſit corpus compoſitum ex materia, & forma, & q nullum æternū eſt in prædicamento, vt tenuit etiam Commen. 2. cœli. com. 49.

Coruos ore coire, & Ibin, Anaxagoras & quidam alij opinati ſunt.

Contra

Contra quos vide Arist. in 3. de generatio. anima. ca. 6

Coruus, perdix, passer, & vrsa, albo colore visa sunt cē colorata. Et vide causam in 5. de generatio. animalium. ca. 6

Coruī, tempore quo apud pharsalā hospites mediæ periere, corui locis athenarum peloponesiq; defuerūt quasi sensum haberēt aliquē, quo inter se rerum cruenta significarēt & mouerent 9. de natura animalium cap. 31

CRISIS signa, require in 4. coll. ca. 38. Et ibi nota vnū pulchrū ꝙ dicta antiquorum in hac materia non verificantur, nisi in ęgritudinibus acutis, quæ terminātur in 14. diebus vel infra.

Crisis dies a principio ęgritudinis enumerantur: & est qñ manifeste lęsio in operationibus apparet: excepto in pariente, quia ab ipso partu incipere debemus, quāuis ægritudo post partum per 30. dies sensibiliter extitisset. 4 coll. cap. 40

Crisium laudabilium, & illaudabilium causas, require in 3. Coll. ca. 9

Crisis bona quinq; causis iudicatur vna vt fiat in statu ęgritudinis, ite post bonam digestionem & vt humor qui euacuat sit similis humori ęgritudinem facienti: & vt fiat in die laudabili, & vt sit bonis iudicātē diebus 4. coll. ca. 41

Crocum esse calidum in 2. & vinū ęquiuoce dñr. 5. coll. ca. 3. vbi vlr dicitur de cibo & medicina, dum dicuntur esse talia in caliditate, frigiditate, humiditate, & siccitate, illa ęquiuoce dñr, & vide ibi cām.

Crocodillus fluuiatilis ligua caret, & ex ouiparis sol⁹ maxillam superiorem mouet. Et vide cām in 4. de parti. animal. cap. 10

Crocodillus fluuiatilis ouū nō maius quam anseris parit, minimaq; hac origine maximū aīal euadit. Crescit. n. ad quindecim cubita. Sunt qui eum tandiu augeri: quā diu viuat confirmant. Arist. in 5. de natura animal. ca. 33

Crurium natura & penis, neruosa est 1. de genera. animal. ca. 5

cruribus carentia animalia, carent etiam pene. supra. cap. 5. & 6

Cvbo posito in aqua, tantū distabit aqua, quantus est cubus 4. ph. tex. com. 76

Cuculi prudentia in procreanda ꝑle requiratur 9. de natura aīal. ca. 29. Vbi dr, satis prudenter se gerere: cum. n. se ignauū, minimeq; opitulari potēte nouerit, facit quasi suppositiuos suos pullos, quo seruari possint.

Cui⁹ causa, potissimum est: & finis aliorum voluit esse 2. physic. text. commen 31

Cum fuerit aliqd cōpositū ex duobus, necesse est vt diffinitio illi⁹ cōpositi sit composita ex diffinitionibus illorum duorum. 3. phy. c. 43. & 2. de anima. com. 158

Cum fuerint duo cōsequētia se cōplete, & posuerimus aliqd eē ꝑcedens, aut disponi, vt disponeret ꝑ ꝑcedēs, necessario sequet ꝑsequēs licēt sit impole illud disponi ꝑ ꝑcedens: vt si quis ponere lapidem volare, necessario sequeret lapidē habere alas. Cō 4. phy. cō. 93. & 7. phy. com. 2. & 8. phy. com. 78

Cum fuerint duo quorum alterum est cā alterius, & habuerint idem nomen, & vnū habet illud nomē ꝓp aliud, illud aliud est digni⁹ illo noie 8. met. c 7. Et hī ab Arist.

2.meta.t.c.4.vnũquodq; est maxime tale pp quod alijs inest vniuocatio. Et in 1. Poster.pp qđ vnunquodq; tale,& illud magis. idē hē 8.phy.cō.77 & 7.meta.com.7

Cutis videtur esse pp defendere, & abscondere,& stat foris sicut coopture. 2.coll.ca.8. in fine.

Cutis ē illud quod fit a natura post carnis generationē,& cutis est siccior carne. 5.Colli.ca.11.de medicinis cicatrizantibus.

De litera D.

E fabulose sophisticantibus non est dignũ cũ studio intendere,3.meta.tex.com.15

De Deo omnium qõnum nobilissima & ab omnibus natutaliter desiderata.ſ. scire quid intelligit 12.meta.tex.com.51

De Dei scientia formatę propositiones,& de scientia humana sine dubio dicuntur ęquiuoce. Ex disput. 10.in solu.3.dub.

De apparentibus dicentibus accidit non consentanea dicere pp nõ bñ sumere principia 3.cœl.t.c.61

Decem p̃dicamenta sunt diuersa ad inuicem 5.met.c.33

Deceptio non accidit in substantijs simplicib⁹ ex suis naturis: & sic̃ ēt in substantijs cõpositis,cũ quibus non admiscetur potẽtia, & sũt in actu.sed deceptio in hoc est ex nobis.9.met.cõ.22. Et elicitur ex tex.

Sed considera quia verba Cõmẽ. vñt implicare.v3.ꝙ sint subę compositæ, cum quibus nõ sit admixta potentia.vide in concor.

Declaratio propria,est magis manifesta quam vniuersalis.8.ph.2.65. Vide in concordan.

Declaratio circularis, licẽt per se nõ det fidem simpliciter, dat tamẽ alicui quam fidẽ.auctoritate Alexã.1.de gener.com.50

Deinde prępositio, & post, quando que dicunt ordinem temporis, & quãdoq; ordinem naturę, seu causę.Colligitur ex mente Cõmen.4.cœli.com.25. vbi philosoph⁹ dicit ꝙ aqua cõuertitur in aerem,& deinde mouetur superius. Vbi notat ꝙ ly deinde, nõ intelligitur ſm tẽpus,& ſm causam & causatũ. Cõ simile d.in 1.ca.de substan.orbis. ꝙ prius vnitur orbi intelligẽtia, & postea accidẽtia terminata. vbi notat ꝙ ly post,intelligitur ſm esse,& non secundum tempus.

Delectamur per rememorationem, quando imaginati fuerimus illud rememoratum,quasi iã existeret ī actu. Et similiter est de sperato, Omnia īgitur pendent a sensu. 7. phy.tex.comm.19

Delectabile præsens, vñ simpliciter delectabile, & bonum simpliciter, propterea ꝙ non videtur quid futurum 3.de anima.t.c.53

Delectatio ſm ꝙ delectatio, nõ est causa permanentiæ alicuius rei 3. meta.tex.comm.15

Delectationis causa est comprehensio.12.meta.t.c.39

Delectatio quæ est in nobis est paruo tempore.delectatio vero quę ẽ in corpore cęlesti est sempiterna. 12.meta.t.com.39

Delectatio quę est in intellectu Dei nõ est passio, neq; habet oppositã ipsam tristitiam,quia itta comprehẽsio nõ opponit ignorãtię. s.

Delectatio,ita consequitur comprehensionem,sicut vmbra consequitur corpus.supra.

Delecta-

Delectatio quæ eſt contraria dolori eſt comprehenſio obiecti tempe rati. 3. Colli. cap. 31

Delphinus eſt animal partim communicans cũ aquatilibus, partim cum terreſtribus. Ex 4. de partib. animalium. cap. 11. prope finem. Et ibi vide qũo reſpiret. vide etiã Auer. ibidem. in ca. de piſcibus, & 6. de natura animal. ca. 15. & 8. de natura animal. c. 2

Delphinus dormire viſus eſt, & roſtro emerſo literas legere. Viuitq; vigĩti & etiam triginta annis, & ĩ ortu canis ſideris tricenis diebꝰ latitat. Et adultos fœtus diu comitat. Magna. n. eſt in hac aĩali erga gnatos charitas 6. de part. aĩal. ca. 13

Delphini celeritas, atque ẽdendi facultas mira eſſe videtur 8. de natura animalium. ca. 2

Delphinus oĩum velociſſimum aĩalium eſſe creditur, tum aquatiliũ, tum terreſtrium. 9. de natura aĩal. ca. 47. Et ibi vide de miſericordia delphinorum erga defunctos.

Democritus dixit impoſſibile eſſe omnia eſſe generata, quia tempus non poteſt generari. 8. phyſi. tex. commen. 10

Democritus non diſtinxit inter mẽtem & animã, proinde ſenſus veri nuntios eſſe aſſerebat, & omnia q̃ ſenſibus viderentur vera eſſe defẽdebat. 1. de anima. tex. com. 14. & Themiſt. ibidem.

Democritus ait, nihil eſſe verum, aut nobis non eſt manifeſtum 4. met. tex. com. 21

Democritus opinabatur cauſam ſterilitatis mulorũ eſſe, quia meatus mulorum in vteris ſunt corrupti. Cuius impugnationem. vide in. 2. de genera. animal. cap. 6.

Democritus poſuit tres dĩas in partibus indiuiſibilibus, figurã, poſitionem, & ordinem. 1. phy. t. c. 41. & 8. meta. 1 com. 5

Democritus ex antiquis fuit de propinquis ad inſpiciẽdã nãm materię Com. 12. met. c. 9. & hĩ in tex.

Democritus opinabat primũ exteriora aĩalis mẽbra diſcerni, poſtea vero quæ ſunt intus. & male. Ariſ. in 2. de genera. animal. ca. 4

Democritus opinabat aĩas ĩ vtero manere vt mẽbra eius formentur ſm membra parẽtis, ſed fallitur, & vide quare 2. de gene. aĩal. ca. 4

Democritus abderitanus opinabat nullius ſempiterni, principiũ aut cauſam eſſe quærendã, & male, ac cideret. n. eorũ quę ſemp fiũt, aut ſunt, nullam eſſe poſſe demõſtratiõẽ: quod totũ falſum eſt. Triãgulus. n. ſp hẽt tres angulos æquales duobus rectis. Ariſt. in 2. de genera anima. ca 4. idem 8. ph. tex. com. 7. contra eundem.

Democritus opinabatur a corporibus decidi ſimulachra et imagines quaſdam, quæ dormiẽtiũ animos pulſant. Peripatetici vero motiões quaſdam. nõ ſimulachra, aut deciſiones corporibus decidi volunt. Vide lib. de diuinatione, & Themiſtium ibi cap. 7

Democriti opinio fuit q̃ cauſa maris & fœminę ſit, quia ſemen maris & fœminæ ex omnibus membris corporis fluit, & quãdo ſemẽ maris vicerit, tũc primo venit mas quando vero fœminæ. tunc primo venit fœmina. 4. de generatio. animalium. cap. 1. vbi ponitur impugnatio eiuſdem.

Democritus non bene diſſeruit de dentium generatione. 5. de gñone

animalium.cap.vlt.

Democritus vnam esse animæ pote
statem asseuerabat, duntaxat quā
immutationes functionesq; secus
ad alia & per alia diſiũctæ, plures
esse videri faciat. Et fuit plurimũ
aliorum opinio Philosophorum.
Alex. in paraph.de anima.c.8. vbi
agit quot & quæ sint partes aīæ.
Et ibi vide impugnationē pulchre
ab Alexā. Et nota ꝙ istius opinio-
nis fuit etiam Gal.in lib. de seque
la potentiarum animę ad corporis
complexionem.

Demonstrationis causę & esse, pro-
cedunt ex notioribus naturę & no
bis. 1.phy.com.2.idem in 2.cœli.
cõ.35.& 1. poster. Est tamen in
hoc alteratio pp Them. auctori-
tatẽ,qui in 1.poster. c.4. in expo-
sitione diffinitionis demonstratio
nis simpliciter(nam demõstratio
simpliciter,& demonstratio dans
causam & esse,seu demõstratio po
tissima, sũt nomina synonima a-
pud Peripateticos, & est vt dixi sę
pe,quando per demonstrationem
simul & semel, vtraq; qõ composi
ta absoluitur,& quia est, & ꝓpter
quid est)Dicit igitur Them.ꝙ de
monstratio talis,vt etiam testatur
Arist.in tex.procedit ex notiorib⁹
quantum ad naturam, & nõ quo
ad nos, & huius rõnem reddit di-
cẽs. Non.n.demonstratio ad mẽ-
surã se ingenij nostri submittit,sed
rectam tenet ad veritatem viam.
Nec quid ipsi possimus attẽdit: sed
in solam rei naturam incumbit,il
lam vestigat, illam explorat, etiã
si nobis ignota inconspectaq; sit.

Vide igitur in contradictionibus.

Videat insuper diligens lector dif
ferentiam inter demonstrationẽ
esse.& causæ.Auer.in 5.collig.ca.
24. pulchre & copiose.

Demõstratio facta ī 7. fuit iterata ī
8.qa qđ maxime facit dubitare, v-
trũ oẽ motũ hẽat motorẽ, sũt cor
pora simplicia. & iõ oportuit cõsi-
derare sermõe ꝓprio,& voluit ite
rare a prin.istã qõnẽ:qa oẽ qđ fuit
declaratũ de eo, fuit decisum in lo
cis diuersis, & mõ vult cõgregaī il
lud, & cõplere pscrutationẽ de eo,
cõ.ī.8phyſi.c.28.vide ẽt ibidẽ. cõ.
27.& 33. Demõstratio ẽt illa sępti
mi ẽ īpfecta, qa nõ fuit ibi declara-
tũ, vtrũ motũ ex se cõponaī ex
motore q nõ mouet, aut nõ. & iõ
necesse fuit eẽ iterare in 8. vt pfice
reī, vt d. cõ.8.phy.c.45.Vide etiã
4.cœli & mundi com. 25

Demõstratiões differẽtes, quarũ al-
teri attestaī sensus & alteri nõ atte
staī: vel qa nõ ẽ īnata sentiri: vl̃qa
nõ est possis vt sentiaī. Fides ptiæ
demõstrationis ẽ pfectior 1. cœli. cõ.
22.vide ẽt 8 phsi.c.22.& 3.de anima
c.7.Vide in concordantijs.

Demõstratio logica ẽ q̃ ꝓcedit ex pro
põnib. veris & vtilib⁹,non ꝓprijs 1.
cœli.c.70.& 8.phy.70. & 4 phyſi.
87.vide distincte. commen.in pa
raphraſi primi đ cœlo. in ſumma
7. prope finem.

Demonstrationes ducentes ad im-
possibile sunt generis signorum 1.
cœli.commen.95

Demonstratione, plura conuinci-
mus quæ cogitatione, aut imagi-
natione capere non possumus, vt
ꝙ extra cęlum nõ sit vacuum, aut
tempus.Auer.in 1.cœl.in paraph.
ſumma.9

Demonstrationes sunt in ꝙbus itur
ex notiori,ad latẽtius.Si igit noti⁹
fuerit posterius demonstrationes
erunt

erunt quia: & si notius fuerit pri⁹, erit demonstratio absoluta, q̄ dat cām & esse, & si latētius fuerit causa rei q̄ suum esse erit demonstratio pp quid tm̄ 2. cœli. cōmen. 35.

Vbi aduerte q̄ lra quæ cōiter inuenitur, est corrupta, & sic dēt stare sicut nos castigauimus. Et scias q̄ nullibi Auer. ita clare & distincte loquutus est in philosophia de hoc triplici gñe demstrōnis, quod via doctrinæ nuncupatur ab ipso, in ꝓlogo primi ph. sicut hic. Scias igitur demstrōnem signi, seu quia fieri q̄n procedimus ab effectu q̄ notior apud nos, q̄ sit sua causa. Et ad hoc genus reducuntur etiā (licèt Aue. de hoc non meminerit in prēsenti loco) demonstrationes quæ fiunt a signo supra effectū. vt q̄n demonstrat eclipsis lunę, ex priuatione vmbræ. Reducuntur ēt demonstrationes quę fiunt per cām remotā. vt d. Arist. in 1 poste riorū. dū ponit dr̄iam inter demōstrationes quia, & pp quid. Demōstrationes ēt ducentes ad impossē, si cut scribit Cōmē, in 1. cœli & mūdi. cōmē. 95. sunt gñis signorū. Demōstrationes ēt datę p cām efficiētem, sūt de numero signorum fm viam Auer. 1. poste. in cō. magno. cō. 34. Q̄n vero esse effectus, & pp quid eiusdē latuerit, ita q̄ effectus seu passio demonstranda (quę sūt natura posteriora subiecto & sua causa sunt ignota, tā quo ad quæstionē quia est, q̄ quo ad quæstionem propter quid, & causa fuerit notior, tunc per illam causam notiorem simul & semel demonstratur vtraq; quæstio de effectu. videlicet, & quo ad quia est, quę ōnt de inhęrentia tm̄ plici eius ī subiecto, & quo ad propter quid est, q̄ est quęstio de causa illius inherentiæ. Et ista est demstrō absoluta, seu demonstratio simplr, seu demonstratio dans causam & esse, & a moderniorib⁹ dicit demōstratio potissima. Et ista est quæ prīcipia liter intēditur in lib. post. sicut d. cōmen. in 2. magno, & oēs græci expositores. Et lucidissim⁹ Them. in 1. poste. cādem sententiam scribit ca. 2. dicēs. Hoc. n. demstrōnis illius potissimę ingeniū est, vt cōi examine vtranq; absoluat cognitionem, & vt sit, & quāobrem sit.

Demonstratio aūt causæ tm̄, seu demstrō pp quid, est q̄n pp qd ip sius effectus est ignotū: licèt quo ad quia est, pateat. Tunc quando per cām notiorem demonstratum fuerit effectus ille, quo ad tale pp quid, ista est demonstratio pp qd, seu causę tm̄. Et ideo his noib⁹ nūcupatur, quia p tale genus demonstrationis non vtraq; quęstio ex illis qōnibus cōpositis absoluit, sed vna tm̄, videlicet quęstio pp quid tm̄. Nam ex quo effectus, quia est, ante demstrōnem, vt supponitur, erat notus quo ad quia est, ad nullum notū ad sensum quatenus notū est, erigi pōt demonstratio. hoc enim vt scribit Arist. in 8. ph. tex. cō. 26 elt hoīs male iudicantis qd melius, & quid peius, & qd credibile & non credibile, & principiū, & nō principiū. Et cōsimilem sniam hēt in 2. phy. tex. cō. 6. vbi cōmē. commento d. q̄ illud genus hominum qui non distinguūt inter ea quæ sunt per se manifesta, & ea q̄ sunt dubia & naturaliter ignota, sunt cæci corde: & hoc genus hominum nunq̄ potuit philosopha-

ri nec poterit. Et ex hoc ſcire poteris frater mi, quantum hallucinentur moderni aſſerentes nō eſſe differētiam inter demōnem pp qd, & inter demōnem ſimplr nili; accñtalem tm̃, cum hoc repugnet veritati, cū procedāt varijs vijs & intentionibus. Et aperte ét contradicit opinioni Auer. in cōmentarijs magnis, prę ſertim in 1. poſt. ca. 95. vbi vult cp iſte ſint ſpecie differentes, & vult cp demōnes cauſæ tm̃ ſint quę cōponūtur ex cauſis quæ inferunt neceſſario cām eſſe, & nō inferūtur a cauſatis. Demōrationes vero ſimplr, quę dat cauſam & eſſe reciproce ſe hñt: quia inferūt neceſſario ſua cāta, & iferunt ab eis.

Demōrationes mathematicæ nō sūt innatę poni in ſcientia naturali 2. cęli cō. 59. Vide eām 3. cęli cō. 61. & 1. meta. 19. 21. 22. 25. & 26. & 1. poſte. a Philoſopho. Sed dum adducuntur, hoc fit ad confirmādū 2. cœli cō. 109. & 50.

Demōrationes naturales debent eſſe ex cauſis naturalibus 4. cęli. cō 20. idem in paraphraſi tertij de cœlo, in ſumma 8. cap. 2. vbi ſcribit cp rerum naturalium principia conuenit eſſe res naturales, & diuinarū rerū principia eſſe res diuinas, mathematicaliumque principia eſſe mathematica.

Demonſtrationis cuiuslibet principium eſt quodquideſt. 1. d anima. tex. cōm. 11.

Demōnibus neceſſarijs hęc eſt conditio neceſſaria vt apparentia ſenſui non differant ab eo quod vī p rōnem. 3. de aīa. cō. 7. idem 8. phy. cō. 22. & 26. & 1 cęli. cō. 22.

Demōnes de oībus eſſe impoſſe eſt 3. meta. tex. cō. 4.

Demōſtrationes quędam dāt quia, & quædam propter quid. 3. meta. cō. 5. idem 1. poſteriorum.

Demōſtrationes quædam ſunt ſimplices, & quædam ſunt compoſitę ſimplicibus. 5. meta. cō. 4.

Demōnes quę componūtur ex primis propoſitionibus ſunt reſpectu aliarum propoſitionum, ſicut elementa de compoſitis & reſoluunt in eas, ſupra.

Demōſtrationes in ſcientia quę naſcuntur a cauſis remotis vel ſint affirmatiuę, vel negatiuę, ſunt demōſtrationes eſſe, & non cauſæ demōſtrationis: quia demonſtratio cauſæ eſt per cauſam primā & propinquam. 5. Coll. cap. 24.

Demonſtratio non eſt ſubſtantię 6. meta. tex. cō. primi.

Demōſtratio nō eſt ad genus ipſius artis, neque ad ſpecies eius 6. met. cō. 1. idem 2. de anima. cō. 27. Vide quę ſcripſi in Theorematibus, in illo Theoremate, ſubiectum in ſcientia eſt notiſſimum.

Demonſtratio non eſt de particularibus, licèt particulare ſolū ſit ens in rei veritate. 11. meta. cō. 28.

Demōſtrationes vſes ſumptę a propōnibus nālib⁹ primis, & vſib⁹ atque eſſentialibus, hñt hāc proprietatem qđ nullus ſenſus eis contradicit. Cōmē. in 2. de partib. aīaliū cap. de cerebro. vide de hoc 1. cœli & in 8 phy. vtrobiq; cō. 22.

Demōſtratiua oppoſitio non eſt cōtēta vna cōtradictione, ſed duab⁹. nam debemus contradicere pmiſſis, & ét concl'onibus. Auer. 1. de generatione aīalium ca. 1. vbi ponit improbatio antiquorū de ſemine.

Demonſtrationē logicā appello, qa quo vſior eſt, eo remotior a propriis

prijs principijs est. Arist. in 2. de generatione anim. cap. 6.

Demo quo cū sit ex necessarijs, ꝙ semper veris pōt esse de rebus quæ quādoq; sunt, & qnque non sunt. Vide pulchre Auer. ī paraph. met. tract. 3. ibi. Et dicamus ꝙ oratio vera necessario est. vbi cōcludit ꝙ actus & perpetuitas in talib⁹ est fm ꝙ sunt intelligibilia, & non fm ꝙ sunt. aliter. n. vana essent separata. Et inde patet error illorum qui volūt demstrones esse de rebus cōcernentibus actualem existentiam.

Demōstrationes naturales quæ adducunt in scia diuina, inducūtur vltiori modo 2. met. c. 6. & 12. met. cō. 5. Nota ēt ꝙ qnq; inducunt ad rememorationem 12. meta. cō. 51.

Demōstrare manifesta per īmanifesta, nō potētis est iudicare per ipsum, & nō per ipsum cognitum 2. Phy. tex. cō. 6. & 8. phy. t. cō. 22. & 26. 4. met. tex. cō. 9.

Demōstrationes mathematicę sunt in primo gradu certitudinis, & naturales sequūtur eas 2. met. cō. 16. Vide in concordantiis.

Denominatio fit ab actu 2. phy. tex. cōmē. 11. & 12. & 9. metaphy. tex. cō. 7. vbi dr. Venit aūt actus nomē ad endelenchiam compositus.

Denominatiua nota significat substantiam & accidens 4. meta. cō. 3. idem 3. meta. cō. 16.

Denoīationes q denoīant subta, nō ē necessariū ꝙ oēs figuricēt dispōnes additas, supra rei subam extra aīam exītes in actu. hoc. n. fallit ī priuationibus, & relōnib⁹. Et ideo quidā opinati sunt ꝙ prędicamentum relōnis non deoet computari cū entibus. Ex libro destruct. disp. 3. in fol. 14. Vide pro vltimo dicto etiam 12. meta. cō. 19.

Denominationes substātiales dr̄nt a denominationibus accītalibus. Ex disp. 6. in fol. 6. dubij.

Denominationes substātiales ex qbus constituitur suba, entib⁹ separatis a materia conuenire nō possunt, quanto magis denominationes additę supra substantiam. Ex dispū. 5. in fol. 4. dubij.

Denominationes substantiales verificant de denominato. dicimus. n. ꝙ homo est aīal. Sed denominationes additæ substātiæ, nō verificant de denominato, nisi denominatiuę, dicimus. n. ꝙ hō non est sapiētia, sed sapiens. s.

Denominationes quib⁹ aīa denoīatur prudēs, volēs, & mouēs, fm Philosophos nō sunt denoīationes additę. s. subam aīę, sed sunt denominationes substantiales. s.

Denominationū substāt alium nā talis est, ꝙ subtum earum nō multiplicat in actu, sed solum illo mō quo multiplicatur diffinitū ex partib⁹ diffinitionis, ita. l. ꝙ est multiplicatio mentalis non realis. s.

Denominatio inuenta in aliquo ente mō defectibili, necessario & sine dubio inuenitur in eo rōne alicuius entis illā denominationē perfecte possidētis, vt dicamus ꝙ quic quid habet defectibilem calorem, habet eum talem respectu cuiusdā perfecti calidi. Ex libro destruc. di sput. 6. in fol. primi dubij. Et elicitur ex secundo meta. tex. cō. 4. & erat ꝓpositio qua sępe vtit Plato.

Denominationū subtum esse non pōt nisi cōpositū ex duabus naturis. s. agente & patiente, & ideo prima causa cum sit denudata subiecto, est etiam a denominationi b⁹

denu-

denudata. Vi ſpu. 6. in ſol. 6. dubij.

Denominatio magis fit in rebus factis ab arte, a re a qua fit permutatio, q̃ ab illa ad quam terminatur, ſecus in rebus naturalibus Et vid cauſam 2. phy. cō 14. & 4. coll. c. 1

Dētes nulli eidem & ſerrati & exerti ſunt, quia natura nihil fruſtra facit 1. de partib anima. ca. 1. Vid ibi de dētium natura & vtilitate.

Dentes maxillares ſunt ad molēdū, conficiendumque cibum accōmodant, q̃obrē quibus deſunt maxillares dētes, his deeſt motus maxillę in lat⁹, ſed talia ſolū maxillā ſurſum deorſumq, mouēt, vt piſces. & aues, & ouiparę quadrupedes. Ex 4. de partibus anim. cap. 10

Dentes anteriores ſunt ad incidendum cibum, maxillares vt frāgāt, molares vero vt molant 2. Collig. ca. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Dētes ſoli oīum oſſium tota vita ac creſcunt. quod paret in ijs dentib. qui mutuum tactū declinant. cauſa autem incremēti eſt quo ad p̄tinet ad id cuius gratia vt fūgi officio poſſint. Breui. n. tempore attritu conſumerentur, niſi ſubinde repararētur. Ariſt. 2. de generatione anim. cap. 4. prope finem.

Dentes, & ſi vita decies milies, aut d̄ cies centies annis ſeruaretur, & p̄ grandes primos otiri oporteret, & ſępi⁹ renaſci. Quamuis. n. aſſidue reciperēt incrementum: tñ detriti plusq̃ accreſcerent, inutiles demū ad cibum conficiendū euaderent, ſupra. Vbi nota ex hoc loco Auic. ſumpſiſſe illam vulgatam & celebrem authoritatem in primo canonis. Fen prima, in cap. de complexionibus ęqtatum. vbi dicit. Amplius ſi virtus infinita foret.

Dentes ex eo gignunt alimento q̃d in oſſa adminiſtratur, quapropter eandem quam oſſa hūt nām. s̄.

Hinc collige contra Gale quia ſi eadē eſt materia generationis dentium & oſſium, tamen dētes reparari p̄nt, non aūt oſſa: ſi illa eſt rō quia materia iſtorū membrorum quæ reſtaurari non poſſunt vbi in ciſa fuerint, eſt ipſum ſperma ſm Galenum. Hoc. n. maximū eſt cōtra opinionem eius argumētum.

Dentes anteriores quare prius oriāt q̃ maxillares. Vide duas cauſas in 5. de generatione anim. in fine.

Dētes vltimi vigeſimo anno exeūt. Nonnullis etiam ſeneſcētibus oī. no prodierūt. s̄. Et in 2 de natura animalium ca. 4. d. quibuſdā mulieribus anno etiam octageſimo, ac ēt viris nō ſine dolore exierūt.

Dentes priores homo mutat, maxillares nullū animal mutat 2. de natura anim. cap. 7. in fine.

Dentes plures marib⁹ quā ſęminis inſunt, vt in genere hoīum, ſuum, caprarum patet. in cæteris nondū exploratū eſt 2. de natura animalium cap. 3

Dentes quibus plures, hęc viuaciora: quib⁹ rariores & pauciores hęc magna ex p̄te breuioris vitę ſūt. s̄.

Dētes omnium piſcium genera habent ſerratos pectinatimq; coeuntes, excepto ſcaro 2. de natura animalium cap. 13

Dentes naturam oſſium ſequūtur: quāobrem hominum nigrorū & ęthiopum dentes vt oſſa candent. 3. de natura animalium cap. 9

Dentes ſunt in vnaquaq; mandibula vigintiſex. Auer. 1. Colli. cap. de anathomia dentium.

Denſum

Densum spectat vt graue sit & dux: rarum vero vt leue & molle, non tamen hoc perpetuum est, nec vt quicq̃ est durius, sic etiã sit graui⁹. nã dissonat ea ratio in ferro & plũbo. Themist. 4. ph. 85. & Cõmen. ibidem d. ꝙ plumbum est graui⁹ ferro, licèt ferrum sit durius.

Densum non alteratur nisi ſ3 ꝙ est sensibile, & ſm ꝙ est ī capitulo q̃litatis, & non positionis, & cum est in cap. qualitatis. tunc principium motus eius est, aut a caliditate, aut a frigiditate 7. physic. commẽ. 11

Digressio quare dẽ sum & rarum sunt pricipia alteratio nis.

Vbi aduerte ꝙ ponit tres cõditiones ad hoc ꝙ dẽsum & rarum sint principia alterationis, prio inquãtũ sunt sensibilia: qa si mathematice cõsiderent tales qualitates, nõ sũt pricipia alicui⁹ alterationis sẽsibilis. licet. n. vt dicit in prędicamentis quadratum circumpositognomone creuit, & quodãmodo etiam aliqua alteratio sit ī mathematicis, non tamen sensibilis, sed imaginaria. Secunda conditio est ꝙ rarum & densum quodammodo pertinent ad prædicamentũ positionis, & quodãmodo ad p̃dicamentum qualitatis. Si enim fuerint considerata inquantum dicũt partium distantiam aut appropinquationem adinuicem, sic sũt positiones, & non sunt principia alicuius alterationis sensibilis. nõ. n. sic dicunt aliquam actiuitatẽ. Si aũt fuerint qualitates, sic possunt terminare motum, inquãtum in sequuntur caliditatem & frigiditatem. Sunt enim rerum qualitates raritas & densitas in gñabilib⁹ inuentæ, insequentes aut caliditatẽ, aut frigiditatem. Secus autem ḋ illis quæ sunt in corpore cœlesti, q̃ æquiuoce dr̃ cum istis quę sunt hic, vt recitat Cõmen. in 2. ca. lib. de substantia orbis. Sed tunc ẽ difficultas quia pariformiter videtur ꝙ ad relationem sit per se motus, contra Arist. in 5. physi. tex. cõ. 10. & ad situm erit per se motus contra Auer. in 6. phy. cõ. 85. Nã quẽadmodũ raritas & densitas non acquiruntur per se primo p motũ alterationis, sed ratione primarũ q̃litatum, quæ sunt caliditas & frigiditas. inquantum enim aliqd mouetur per se primo ad calorem, secundario dicitur moueri ad raritatem, & inquantum mouẽt ad frigiditatem primo; dicitur secundario moueri ad densitatem. sicut expresse habet in tex. 11. septimi ph. Sic dicam, ꝙ pro quãto aliqd mouetur per se primo ad albedinẽ, q̃ est fundamentũ similitudinis, mouetur per se nõ primo ad similitudinem. & pro quanto aliquid p se primo mouetur ad vbi, per se non primo mouetur ad situm, & est ardua difficultas sicuti vides. nisi eẽt ꝙ est ratio diuersitatis, qa raritas & densitas vt sunt qualitates, sũt p se causatæ ex primis. Sũt enim vt inquit Comẽ. ibi in cõmen. qualitates attribuę alterationi in duplici dr̃ia, quædam sunt primę, vt caliditas, frigiditas, humiditas. & siccitas, quędam sunt secũdæ, & sunt causatę ex primis, vt raritas & dẽsitas. Amplius qualitates istę secũdæ habent contrarietatem & intẽsionem & remissionem quæ sunt de conditionibus requisitis ad verum motum & verã alterationẽ: secus aũt est de relatione: quia illa non per se consequit fundamẽtũ, quia stat esse fundamentũ sine relatione.

latione. Amplius aũt, rõ relonis ꝑsistit in indiuisibili, & est de entib⁹ diminutis, ĩ tãtũ ꝙ vt d. Auer. 12. primę philosophię. quidã reputauerunt prædicamentũ relonis esse de secundis intellectis. Aduenit ẽt relo sine aliqua mutatione facta ĩ subto: quod quidem de ratitate & densitate, vt sunt qualitates ꝓntes calidum & frigidũ dici nõ põt. nihil. n. rare fieri aut cõdensari põt, quin illud calefiat aut infrigidet. Et ita dicendũ est de situ respectu vbi: quia ratio eius cõsistit in indiuisibili, & non habet conditiones requisitas ad verum motum.

Densitas & ratitas sunt principia omnium passionũ. 8 physi. tex. 2. 55. Et vide ibi Auer. quomodo sit intelligendum.

Densitas & raritas sunt rerum qualitates, insequentes calidum & frigidũ. 7. ph. cõ. 15. Vide in concor.

Densitas & raritas ſm antiquos sũt constrictio & expansio pororum, & ꝙ hæc duo sunt causę gnatiõis, & corrup. cum gnatio apud eos & corruptio sint cõgregatio & segregatio 7. phy. co. 15

Densitas & raritas non faciunt trãsmutationem in subã, cũ sint de situ 1. met. cõ. 15. Vide in concord.

Densari & rarificari sunt motus locales 8. phy. tex. cõmen. 77. Vide in concordantijs.

Descriptiones in aliquibus locis accidit dari per negationes priuationum. vbi accidit priuationes esse notiores nobis q̃ sint ipsi habitus. Auer. 8. phy. com. 27

Descriptio primę perfectionis ẽ forma, quę in tempore in quo potest agere nõ agit, Sed descriptio secũdæ perfectionis est forma quę agit aut patitur, seu res habẽs formam agit aut patitur in tẽpore in quo agit aut patitur 2. de anima. cõ. 5.

Vnde actus primus est ipsa forma a qua est apta nata prouenire operatio, sed non prouenit: sed actus secundus est forma operans, Latini autem aliter sentiunt.

Desiderĩũ dicitur de appetitu, & ira, & volũtate, & vlr de pluribus 2. de anima tex. com. 27

Desiderij sensibilis propriũ est, vt ñ moueatur nisi cum præsentia sensati in actu: ecõtrario de desiderio intellectuali 3. de aĩa. tex. cõ. 29

Desiderium est pp existimationem ꝙ aliquid sit bonũ 12. met. cõ. 36

Desiderium præcedens comprehensionem magis videtur dolor q̃ voluptas 11. meta. cõmen. 39. Vide in concordantijs.

Desideratum in corporibus cœlestibus non differt ab intellecto, sicut differũt in nobis, quia potẽtia qua in nobis comprehenditur desideratũ est alia a potentia qua comprehenditur intellectũ. Desideratũ. n. cõprehenditur sensu & intellectũ comprehendit intellectu. sed corpora cœlestia non sentiũt. sens⁹. n. dati sunt aĩalibus ad salutẽ 12. meta. cõ. 36. idem 1. cap. de substantia orbis & 3. idem 3. de anima cõmẽ. 60. & 61. & in 2. de anima cõmen. vltimo.

Desiderabilia quæ mouent nos ſm sensitiuam differunt a desiderabilibus intelligibilibus, quę mouent nos secundum intellectum 12. meta. commen. 36

Destructio consequentis ex destructione antecedentis cõcessa est in consecutione conuertibili 7. phy. commen. 16

Deter-

Determinans & determinatū ſunt idē num. 1. meta. cō. 44. Intelligitur ꝙ ſi determinatum ſit vnū numero ét determinans eſt vnū numero, iuxta illud Philoſophi in 2 phy. tex. cō. 38. Vniuerſalium cauſę ſunt vłes, & particularium cauſę ſunt particulares. idem 12. me. tex. cōmen. 27

Detruncabile eſt ſm latitudinē, ſenſibile aūt ſm longitudinem. 4. me theororum tex. com. 47

Deus hēt ſolicitudinē eorū quę sūt hic 2. ph. com. 75. Vide quō ſit itel ligendum 12. meta. com. 37

Deus qñq; ſummiť pro corpore cœleſti, vt erat famoſum apud antiquos 8. phy. tex. cōm. 64

Deus & natura nihil fruſtra faciūt. 1. cœli. tex. cō. 31. idem 2. cœli 50. & 59. & 3. de anima 43

Deum eſſe in loco, & corpus eſſe in loco nō eſt ſm vnum & eundem modū 1. cœ. cō. 22. & 8, phy. cō. 84

Deus & intelligētiæ nō sūt in tpe 2. cœ. c. 1. vide 4. ph. t. cō. 118. & 120

Dei operatio ē immortalitas: hęc aūt eſt vita ſempiterna 2. cœli t. cō. 17

Deus cōpleuit diminutionē contingentem in iſtis ſm ꝙ gñatio facta eſt cōtinua ex 2. de generatiōe te. cō. 59. idē 2. de anima com. 34. & 1. cœli commen. 98

Dijs omnia plena eſſe aſſeruit Thales Mileſius primo de anima tex. commen. 86

Deus ſm Zenonē per oēm ſuƀam permeat. in intellectuali eſt intellectus. in aīali eſt aīa, ī naturali nā. in affectu eſt affectio & habitus. Them. 1. de aīa cap. 3. 36. Conſimilem opinionem recitat Cōmē. in lege ſua quorundā loquentiū 12. meta. cō. 18. & 9. meta. cō. 7

Deus oīum eſt principium & cauſa. Ex prohemio metaphyſicæ.

Deos duos ponentes quorum vnus agit malū, alius agit bonū vilipendi ſunt 3. meta. tex. cō. 15. & 12 meta. com. 52

Deꝰ vł hłe curam circa oīa entia. 12. meta. cō. 37. Et ibi Cōmēta. ponit modum ſm Peripateticos. de quo vide in concordantijs.

Deum hłe ſolicitudinē indiuiduorum quodammodo verum eſt, & quodammō non. s. cō. 37. & 52

Deum dicimus aīal optimum ſempiternum, cuiꝰ vita & duratio exiſtit de continua & ęterna. hoc. n. Deus, ſupra tex. com. 39

Deus eſt viuus & ſapiens. & hoc mō putauerūt antiqui trinitatem eſſe in Deo. s. com. 39

Deum eſſe vnum & habentem vitā quomodo ſit intelligendum. Vide 12. met.. com 39.

Dei multiplicitas attributorum eſt intellectu tm. non ſm eſſe. s. cō. 39

Dei ſcientia eſt ſicut prima philoſophia, & ſcientię aliarū intelligētiarū ſunt ſiłes ſcientiis particularib. exiſtētibꝰ ſub prima philoſophia. 12. meta. cō. 44. authoritate Nicolai Peripatetici.

Dei ſcīa nō ē ſicut noſtra, īmo ſcīa ęquinoce dī de noſtra & ſua 12. meta. cō. 51. & in libro deſtr. diſp. 12. in ſoło. 2. dubij.

Deus non diſponitur per ſcīa; quæ eſt in nobis, neq; per ignorantiā ei oppoſitam 12. meta. com. 51

Dei ſcīa ñ eſt vłis neq; particularis. ibidē. & in lib. deſtr. diſp. 3. in ſoł. 18. dubij dicit. Cauemus nobis dicere ꝙ dei ſcīa eſt vłis, aut particularis, qa ambę iſtę ſcię cāntur abentibꝰ, & ſunt gñabiles & corruptib.

Dei

Dei ſcientię non opponitur ignorã tia 12. meta. cõ. 39. autho. Alexã. commen. 51

Deus nõ eſt cauſa mali, ſed mala & ea quę ſunt ſine ſolicitudine proueniunt ex neceſſitate naturæ, & non ex diminutione agentis, ſupra commen. 52

Deo impedimentum aliquod attribui impoſſibile eſt ex li. deſt. diſp. prima. in ſol. 2. dubij. & habetur 12. meta. in fine.

Deus benedictus non poteſt denominari agens neq; modo naturæ, neq; ſm voluntatem quę eſt in generabilibus & corruptibilibus. Ex diſputatione 3. in ſol. primi dubij. & ibi vide cauſam.

Dei actio ſ3 Philoſophos a ſcĩa procedit, abſq; neceſſitate inducente eum ad agendum, neq; ex ſe, neq; ab aliqua re extrinſeca: ĩmo tãtũ ex ſua bonitate, & ideo neceſſario vult & eligit in nobiliori gradu oĩbus gradibus volentium & eligẽtiũ. Ex diſpu. tertia in ſol. 2. dubij.

Aduerſus rabbi Moyſen & Scotum.

Inde patet error Rabbi Moyſi, quę Scot⁹ vbiq; in hoc & ſequaces ei⁹ ſunt imitati, aſſerẽtes ſm philoſophos Deũ agere ex neceſſitate nãę.

Deus non eſt principium totius ſ3 Philoſophos, modo formę ſicut anima reſpectu corporis. Null⁹. n. eorum opinatur hoc. Ex diſpu. tertia in ſol. quinti dubij. Vbi nota frater mi locum apertũ cõtra modernos, aſſerẽtes Auer. opinionem fuiſſe Deũ glorioſum eſſe formã formaliter perficientẽ orbem. Nec valet gloſa Sueſſani ĩ illo loco, ꝙ cõmen. non contradicit ſibi in 4. cęli. 2. 1. & alibi, vbi tenet Deũ eſſe formam & finem, quia dicit quòd Cõmẽ. reprehendit Algazelem, in hoc ꝙ poſuit Deum ſolũ eſſe cauſam formalẽ ſm Philoſophos, ſed philoſophi nõ ſolum formalem, verumetiam finalẽ & vt motricẽ, vt patet 12. meta. cõ 5. & 6. Sed non bene ponderãtur verba Auer. in illa acculatione Algazelis, quia vltra hoc reprehendit eum in modo, quẽ impoſuit philoſophis Deũ eſſe cãm formalem, quia verba ei⁹ prętendebant ꝙ Deus eſſet forma perficiens, ſicut anima perficit corpus, & eſt formaliter dando eſſe, quẽ errorẽ iſti tenent de mente eius. vñ iſta ſunt verba eius. Dicim⁹ nos ꝙ verba huius hoĩs prætendũt cõcedere aduerſarijs ꝙ Deus benedictus nõ eſt agẽs, immo eſt aliqua cauſarum, qua nulla rerum perficit ſine ea. Vñ dicim⁹ ꝙ iſta rñſio eſt debilis. nãq, ex hoc ſequit apd philoſophos, ꝙ primum ſit principiũ toti⁹ modo formæ, ſicut aĩa ẽ principiũ corporis, & nullus eorũ opinatur hoc. Quid clarius, aut apti⁹ dici potuit? Et ideo aliter ſoluimus contradictionẽ iſtã iuxta fũdamentum Auer. & oĩum Peripateticorũ. Quòd forma & perfectio eſt duplex, ſeparata & perficiẽs, de mente Auer. & eſt ad ĩra3 in diſp. prima in ſol. vltimi dubij. & in 12. meta. cõm. 37. vbi d. ꝙ perfectionũ pp quæ mouetur perfectum. quædã ſũt qualitates quibus perficit illud quod mouet, vt illud qđ mouetur pp ſanitatem: & quędã ſũt ſubæ extrinſecę, vt quę mouet ad ens vt aſſimiletur eis, vt inueniunt oẽs actiones ſeruoꝝ, qm̃ ſunt ergã gña intentionũ dñi ſui. igitur dñr eſſe pp dominum ſuum, & ſimil⁹ omnia entia cum primo ptĩcipio. Quid. n. potuimus in hoc loco ad

ducere

ducere pro nra opinione,q̃ Auer. iudicium seipsum declarãtis? Hęc igitur est alia accusatio,& grauior contra Algazelem,quia imposuit philosophis Deum esse formã formaſr perficiẽtem totum,& oĩa entia,sicut illi dicunt de orbe,eo mõ quo aĩa perficit corp⁹. Et philosophi dicunt, Deum non esse formã perficientem, sicut anima perficit corpus,neq; sicut sanitas perficit illud quod mouetur ad sanitatem, sed dr forma extrinsecus perficiẽs oĩa entia, pro quãto oĩa entia mouẽt naturali desiderio,vt assimilẽtur illi ſm q̃ ponunt. Esse.n.est cõmunicatum a prima forma oĩbus entib⁹,ſm varios gradus,quia distãtiæ entium sunt valde diuersæ, & istum gradum inter corpora in altiori gradu participat primũ corpus: & inter intellus,prim⁹ ex motoribus planetarũ, & sic deinceps. Et hoc est quod declarauit Commẽ.etiam in 1.Phy cõ.81. vbi Aristt.d.exẽte.n.quodam diuino,& optimo.d.n.commẽ.in illo loco, q̃ cum sit perfectio diuina maxima,cui omnia entia appetunt assimilari:quia igit̃ omnia entia participant esse sibi communicatum, quædam clarius, quędam obscurius,& omne est a forma. Pro quã to igitur Deus glorioſus cõmunicat esse omnibus ſm q̃ natura eorum apta ẽ pticipare: sic est forma oĩum,quam oĩa imitant̃. & appetunt ei assimilari, ſm q̃ pñt. hĩtudo.n.& conuenientia in entibus ẽ a forma:vt d.Cõmen.in 1.disp.in ſol̃.7.dubij. Forma n.est rõ cõicabilitatis.1.cœli.com. 92. Et ex his frater mi intelligis, qũo cognitio ſubarum, & entium inquantũ entia,ducit ad cognitionẽ primi pricipij in rõne formę,quia esse istud est impartitum a prima forma: oẽ .n.eẽ a foa ꝓficiscitur: vt d.Boe. Et ideo non valet declaratio subtiliũ, asserentium ſm philosophos Deum esse formã omnium inquãtum communicat esse omnib⁹, q̃ sunt hic per motũ. Nam philosophi nõ solum ponunt Deum esse veluti formam respectu istius mũdi inferioris: verumetiã respectu omnium.vt p3 12.Meta.com.44. Tum ẽt quia talis ꝺclaratio ducit ad rõnem primi motoris & nõ ad rationem primæ formę & ad hoc ascẽdit naturalis via mot⁹. vñ eõ men.3 dispu.in ſol̃.10.dubij.ꝺclarans qũo mundus habeat cã3 agẽtem.d. Et radix huius est q̃ eẽ corporum cœlestium consistit in motu,& ideo dans motum de necessitate dr agens. Sed diuinus ascẽdit ad rõnem primæ formæ, vt d. cõmen.7.Meta.com.9.& hoc ex cognitione entium, & substantiarũ inquantum entia sunt, vt alibi declarauimus. Et vt altius istam rẽ intelligamus,scias q̃ ẽt formę istę quę sunt hic, habent duplex esse, ſ.materiale & abstractum,ſm esse materiale sunt ĩ potẽtia in prima materia:& sunt in actu vl̃ potẽtia actiua primi motoris.Et ita ex cognitione formarum mobiliũ quatenus mobiles,via motus possum⁹ puenireĩ naturali philosophia ad primũ motorẽ,quia motus includitur in re mobili quatenus mobilis, & motus ducit ad motorẽ, sed formę ſm eẽ abstractum considerant̃ sub rõne subæ & entis: quia isti sunt cõceptus abstracti, & qa secundũ esse abstractum istæ for-

mæ eminenter continentur in prima forma abstractarum, q̃ est ens per essentiam, sic ex rõnibus istarũ inquantum substãtię sunt, vel inquantum entia, deuenimus ad primam formam, & hoc duplex esse q̃ h3 forma. v3, actuale & formale (vt inquit commen.) est illã q̃ fauentes formas voluerunt dicere .i. Platonici ponentes ideas, sed ñ peruenerunt ad hoc. 12. Met 2.36. Et nota bene istam declarationẽ, quia non innotuit mihi, nisi in lõgo tempore, & non sine magno labore vitæ meę.

Deus non intelligit entia inquãtũ sunt câæ q̃ ipse intelligit ea, sicut nr̃ intellus intelligit ea. Vñ philosophi hoc intendunt dicere, dũ asserunt, Deum non intelligere entia posteriora, eo mõ quo nos ea intelligimus, immo mõ quo null' intellus põt ea intelligere. Ex lib. destruct. disput. 3. in fol. 18. dubij. Et nota, q̃ nr̃i Theologi, quo ad hoc concordant, q̃ De' non intelligit creaturas sicut nos, quorum intellectus mouetur ab obiectis.

Deus est causa agẽs finis, & forma, omnium intelligentiarum. Ex dispu. 3. solu. 18. prope finem. & ibi vide rationem.

Deus est causa efficiens, forma, & finis omnium entium sensibilium. ibidem.

Deus est vnus simplex secundũ Peripateticos, licèt pluribus denominationibus denominetur. Ex dispu. 5. in solu. vlt. dubij.

Deum scire seipsum, nihil aliud est q̃ ipsum scire entia. vnde si homo similis fuerit alijs entib', & ipse ipsius propriam quidditatem sciret, scire ipsam quidditatem necessario esset scire alias res. Ex libro destruct. dispu. 6. in solu. primi.

De scientia, qualiter sit vna, & eadem cum seipso, cum scientia eius de rebus extrinsecis ab eo. Vide in dispu. 6. in solu. 3

Vbi animaduerte quod inqt. q̃ de hoc inuenitur quoddam exemplar in humano intellectu, ad̃ quo supra ibidem, in solu. 2. dixit quo modo in intellectu humano intelligibile quodammodo est idẽ cũ intelligente: quãto magis in Deo. Si enim formæ materiales, q̃ sunt potẽtia intellectę, prout abstrahũtur ab intellectu, sunt ĩ intellectu scientia & intellectus: quanto magis hoc in abstractis ex natura sua a materia verum erit?

Dei scientia vna existente, non est impossibile, q̃ retineat scibilium multitudinem, non est enim ipossibile apud philosophos, q̃ Deus sciat seipsum, & alia prẽter ipsum, multitudo autem est impossibilis apud eos, q̃ intellectus perficiatur ab intellecto causato a tali intellectu, & perficiatur ab intelligibili. Ex dispu. 6. in solu. 3. dub. vbi apte colligitur, q̃ De' intelligit multa, immo omnia intelligibilia alia ab ipso, sed non motiue, vt intellectus noster. Et hoc concedunt etiã nostri Theologi.

Dei scientia in numeratione scibilium nõ est sicut numeratio scibilium ĩ scĩa humana. In scĩa. n. humana est numeratio duplex, vna est ratione phantasmatum. secunda vero est, prout sunt in humano intellectu conuenientia in vno genere respectu plurium specierum. Et cum remouemus scientiã Dei ab vniuersalitate, remouetur talis

numeratio, & remanebit talis numeratio qualem intellectus humanus non potest comprehendere, nisi scia nostra similis esset sciæ Dei, quod est impossi. Ex disput. 6. in solu. 3. dubij.

Dei scia & si neq; vniuersalis, neq; particularis est, quia tñ scire particularia apud nos, est in actu scia, ideo scia Dei est magis propinqua scientiæ particulari, quam vñ, ibi.

De⁹ scit entia nobiliori modo, quo nos scimus ea. ibidem in solutio. 4. dubij.

Deus est quidditas absoluta, & omnia alia entia quidditatem habẽt, ꝛ. in solꝰ. 6. dub.

Deus non est subiectum denominationum, ꝛ.

Deus sunt omnia entia absolute, entia nanq; hñt esse & sunt intelligibilia primo, vt ipse scit seipsum, ꝛ.

Dei scia non est similis sciæ humanæ, quia est causa entium, sed scia humana est causata ab entibus, ꝛ & 12. met com 51.

Deum hñe definitionẽ quoquo mõ est verum, & quoquo mõ non est verũ. Ex disp. 7. in solu. 1. dub. vbi ponitur dictõ de definitiõe duplici. s. data p genus vniuocum & veras differẽtias, & de definitione data per genus analogum.

Deo philosophi tria attributa attribuunt, & est ꝙ sit sciens, excellẽs & potens, & dicunt ꝙ voluntas eiꝰ prouenit in entibus secũdum sciẽtiam eius & posse eius non deficit a voluntate eius. Ex disp. 10. in solu. 1. dub.

Deus secundum philosophos operatur per sciẽtiam suam, & quia sciẽtia in eo ꝙ scientia, est in duobus cõtrarijs, possibile est vt proueniat ab eo vnumquodq; eorum, & prouenit excellentius cõtrariorum, & non vilius ex sciẽte ea. Et ideo appellatur sciente excellens, ꝛ.

Dei scientia secũdum philosophos non est nisi vna in Deo, supra.

Idem sentiunt nostri Theologi. d. n. August. in 6. de trinitate. cap. vltimo. Vbi est prima, & summa uita, non est aliud viuere, & alind esse, sed idem esse & viuere primus actus summus intellectus cui non est aliud viuere, aliud intelligere.

Deo non auferitur voluntas, sed noua voluntas non est in Deo Ex disput. 10. in solꝰ 3. dub.

Dei scia non diuidit verum a falso in oppositis, sicut scia humana, v. g. quia homo aut scit alia à se, aut non, ista. n. sunt contradictoria, & verificata vna, necessario alia est falsa, sed de Deo benedicto ambo verificantur, quia ignorat eo modo inferente defectum, sicut est in scientia humana, & scit eo modo non inferente defectum. Ex disputatio. 10. solutio. 1. dubij. & in hoc etiam nostri Theologi conueniunt.

Deum agere mõ naturę falsum est, immo dicunt Peripatetici ſm veritatem loquẽtes, ꝙ entia procedũt ab eo modo altiori q̃ sit natura, & quàm humana voluntas. Probatum enim est demonstratiue, ꝙ impossibile est aliquẽ actum ꝓcedere ab eo naturali modo, seu voluntario iuxta intentionem voluntatis, quæ est in nobis. quapp actus diuinus procedit ab eo modo nobiliori q̃ voluntario modo, qui clare comprehendi nõ potest nisi ab eo. ex disp. 11. in solu. primi dubij. contra Algazelem hoc

philoſophis imponentem. Ex hoc ſcire poteris Scotum in hoc errore fuiſſe, q iuxta Rabbi Moyſen hoc idem opinantē, ſæpe imponit hoc Peripateticis. Idem d. Comment. in diſputationibus phyſicis. diſp. 1. in ſolutio. 4. dubij, vbi d. Quod autem attribuunt philoſophis, φ entia ſeparata agunt naturaliter, & non electiue, nemo hoc dixit, cui adhereatur, ſed omnis habens ſciētiā apud eos agit electione, tamen propter dignitatem quæ eſt in eis, non prouenit ex duobus cōtrarijs niſi dignius eorum, & electio eorū non eſt propter aliquid, quod perficiatur ſubſtantiam eorum, cum in eis nulla ſit diminutio: ſed vt perficiatur id ex ensibus, quod eſt diuinum in natura ſua.

Deus probatur φ ſit volens, quoniā ipſe ſcit duo contraria, & ſi eſſet agens ex eo, φ eſt ſciens tm̄, opera ret̄ duo contraria ſimul, & hoc eſt falſum, igitur neceſſe eſt φ operet̄ vnum cōtrariorum electione. Ex diſputa. 12. in princ. iuxta nouā tranſlationem.

Deus non eſt natura, quę eſt principium motus in pluribus rebus, vt definitur in 2. ph. Natura. n. apud philoſophos ſumitur duobus modis. v3. mō prædicto: & ſecūdo modo proferunt eam de omni potentia a qua prouenit actio ītellectualis ordinate, & iſto modo Deus natura dici poteſt. ibid.

Dei intellectus quodammodo non intelligit aliud præter ſe, inquantum ſcientia eius non eſt paſſiua: & aliquo modo ītelligit aliud præter ſe, ex hoc φ ipſemet eſt ſciētia actiua. Ex diſputa. 13. in ſolutione primi dubij ſecundum nouam tranſlationem.

Dei ſcientia ſm philoſophos nō eſt vñs. Multiplicatio. n. generum, & ſpecierum, neceſſario infert ſcīæ multiplicationem. Ex lib. de ītr. di ſpu. 12. in fol. 2. dubij.

Deum dicere φ induit formas omnium entium, & φ mouet omnia q̄ ſunt hic ſine medio, eſt auferre cām & cātum, & omnia intelligibilia. Ex diſpu. 13. in fol. 4. dub.

Deo eſt prima cura de nobis, & ipſe eſt cauſa loci habitabilis ſuper terram, & quicquid inuenitur hic de eo, quod eſt bonum perfectū, prouenit quidem a voluntate & intētione eius. Sed prouenīunt mala ex neceſſitate materiæ, ſicut corruptio, & debilitas, & tabes, & ſimilia. In paraphraſi Metaph. tract. 4 in fine, vbi agit de diuina prouidentia, & cura omnium entium, quę ſunt hic.

Deo attribuentes cognitionē, & curā rerū particulariū, vt dixit Alex. de neceſſitate attribuit ſibi impietatem, vel iniuſtitiam. Auer. in paraphraſi Met. tract. 4. in fi.

Dic pro fide & veritate, φ eſſet verum ſi Deus eēt cauſa mali culpæ.

Dei multiplicitas attributorum eſt intellectu tantum, non ſm eſſe. 12. Meta. com. 39

Dei actio eſt intēta ab omnibus intelligentijs. 12. Metaphyſicę commen. 44

Dextrum & ſiniſtrum ſunt differentiæ natura poſteriores, quia omne habens dextrum, & ſiniſtrum, habet ante & retro, & ſurſum & deorſum, ſed non econtra. 2. Cœli. tex. commen. 7

Dextrum eſt principiū latitudinis, 5. tex. com. 8

Dex-

Dextrum est principium motus localis in animalibus perfectis.5. te. com.8. & 15

Dexter pes in animalibus est mot⁹ essentialis: sinister vero accidentalis, quia animal primo mouet pedem dextrum,deinde sinistrum, vt sup illum sustentetur. commē. 2. cę. commen.8.

Dextrum,& sinistrum, & aliæ dr̄iæ ſm Arist. sentētiā, non p̄nt aſcribi cœlo ſm similitudinem per pōnem ad nos,sicut sunt in reb⁹ inanimatis.falsum quoque est ipsum voluisse has,per determinatas cę lo ptes variari, sicut in aīantibus. cōm.in paraphr.2.de cœlo, summa.2.quæsito primo. iuxta finē cap.contra dn̄m Albertum.

Dextra pars nobilior est sinistra, & ante nobilius est retro, nobiliusq; sursum quàm deorsum,2.cœ.te. commen.34

Dextra pars validior est sinistra, & ideo omnia mēbra, quæ sunt motus gratia superiora sunt in parte dextra quàm sinistra,vt renes,supercilia,brachia,& id genus. Ex 3.de part. animal.cap. 9

Dextræ partis natura siccior,& mobilior est.Ex 3. de part. 5

Dialecticæ rationes apud Aristote. sunt sermones veri, qui componūtur ex accidentibus vniuersalibus non proprijs.8.phyſ.commē.70. idem 4.phy. 87.& 1.cę 70

Dialectica duobus modis vſitari potest in alijs scientijs.8.ph.cōmen. 70.idem 1.Phyſi. commen. 35 Et 2.Metaphyſi.15.& 7.Metaphy. commen.2

Dialecticus definit per formam, & physicus per materiam,primo de anima. tex.commen. 16. Vide in Theorematibus.

Dialectica, priores non participauerunt.1.Meta.t.com. 8

Dialectici tentant de omnibus dicere,ex probabilibus, & eorū theoria est de omnibus.3.Meta.tex. cōmen 2

Dialectici & sophistæ eandem subinduūt figuram philosophi, quia sophistica est apparens sophia, & dialectici de omnibus disputant. ens autem omnib⁹ commune est 4.meta.tex.commen.5

Dialectica & sophistica,circa idem gen⁹ versantur cū philosophia, 5.

Dialectica differt a prima philosophia per modū potestatis, seu sciētiæ,quia illud qd scit philosoph⁹, scit demōstratiue, sed dialecticus scit illud probabiliter.4. Meta.5.

Dialectica & sophistica sunt de accidentibus entium,sed non inquātum entia sunt 11. Metaphyſi. capi.3.

Dianoea nihil aliud est,quàm cum imaginatione actio intellectus iūcta.Them.in 2.li.de memo.& remi.ca. 14. a latinis dicitur,intelligentia, vel cogitatio.

Diaphanum non est ſm se visibile, sed est visibile propter extraneum colorem.2.de anima.tex.com.68

Diaphanū nō ꝓpetit aeri' ſm ꝙ aer, aut aquę ſm aquæ: sed qm̄ est nā eadē ī his vtrisq;,& ī ppetuo supiori corpe.2.de aīa.t.cō.68. Ex hoc aūt loco elici pōt contra Themist. in 2.de anima, in expoſitione.te. 30.qui vult ꝙ terminus analogus non importet vnā naturam cōem analogatis, sicut terminus vniuocus, quæ natura intelligi seorsum possit a naturis analogatis, sicut genus respectu sp̄erum.Patet autē

ꝙ diaphaneitas analogice dr̃ de ſuperiori corpore, & de corporib. q̃ ſunt hic, & tñ philoſophus, d. ꝙ eſt natura communis vtriq; . Niſi diceres, ꝙ per naturam, philoſoph⁹ intellexit conceptum, aut notionẽ quandam communẽ, cui notioni in re, non correſpõdet natura vna cõmunis, diſtincta a naturis analogatis, immo correſpondent plures naturę analogatæ, quatũ vna habet attributionem ad aliam, ſicut dicunt Peripatetici de ente, ꝙ bene dicit conceptum vnum communem analogum, ſed non dicit nãm aliquam diſtinctã a nã ſubſtantię, & a natura accñtis, immo illi conceptui iſtę duæ naturæ correſpõdent in re, ſm prius tñ & poſterius, quia prius ſibi ſm naturã correſpondet natura ſubſtantię, & per poſterius nã accidẽtis, quia natura accidẽtis dependet a natura ſubſtantię tanq̃ ab vno & ad vnũ. Vñ refert multum dicere, analogo correſpondere conceptum cõem diſtinctum a conceptibus analogatorum, & dicere ſibi correſpondere naturã diſtinctã a naturis analogatis. Etenim primum eſt verũ, & ſecũdũ dictũ eſt falſum Et hoc eſt quod dixit lucidiſſ. Themiſ. in 2. de aĩa, ca. 12. Ea nanq; (inqt) q̃ ita ſe hñt inter ſe, vt priora hęc, poſteriora ſint illa, q̃q̃ notionem habent, quę de his dicatur, fieri tñ nequit vt illa aut genus ſit, aut natura vna, ita vt ſine his intelligi ſeorſum poſſit indicatur diciturve.

Diaphragma ẽ particula diſtinguẽs membra ſpiritualia a membris nutritionis, qui etiam apud Græcos dicitur ἀπὸ τὸ διαφράττειν, quod eſt diſtinguere, et a phrenes dr̃, a noſtris vero latinis præcordia. Vide Gal. in 5 de vti. part. c. cap. 15. vbi hæc duo noĩa aſſerit ſibi aſcribi. Vide Ariſt in 3. de part. anima cap. 10. vbi ẽt inuenies, ꝙ dicitur ſeptum tranſuerſum.

Dicẽtem aliquid, oportet non ſolũ affirmare, ſed cãm ipſius dicere, & nihil apponere neq; velle dignitatem irrationabilem: ſed aut inductionem, aut demr̃ationem ipſius afferre. 8. ph. t. com. 15

Dicere hoĩem alteratum eſſe, & domum accipientem finem, ridiculũ eſt 7. ph. t. com. 16

Dicere omnia quieſcere eſt falſum, ſicut falſum eſt dicere, omnia moueri, ſed minus exit a via naturali qui dicit, omnia moueri. Commẽ. 8. ph. com. 13

Dicta ſm prius & poſterius, neceſſario comparant̃ ad vnum quod eſt cã ꝙ illa res ĩſit aliis. v.g. nomẽ caloris, qd̃ dr̃ de reb⁹ calidis per comparationem ad ignem, qui eſt cã, vt calor ſit in aliis reb⁹ calidis. Extract. 4. in paraphra. met. idem 2. met. tex. commen. 4 & in 8. phyſi. commen. 72

Dies alcioneæ quæ ſint, & quare ita appellatę, vide 5. de natura animalium. cap. 8

Dies cretici, ante vigeſimũ, per quaternarium numerãtur, ſed poſt vigeſimum per ſeptimanas. 4. Coll. cap 40. vbi vide, qui ſint laudabiles, & qui mali.

Dies cretici a principio ægritudinis computant̃, & eſt qñ apparet manifeſte læſio in operationibus, excepto in pariente, vbi a partu numerari debẽt. Eſto ꝙ ægritudo per triginta dies poſt partũ ſenſibiliter extitiſſet. 4. Colli. cap. 40

Differentię

Differentiæ sunt cãæ specierum, & sunt causę accidentium in illis speciebus inuentorum. 2. cę. com. 80. idem 3 cœ. 77

Differentiæ quarundam substantiarum sunt de alijs prædicamẽtis. & Arist̃o, concedit hoc 4. Cœ. cõ. 40. qũo aũt sit intelligẽdu, vide, quia (vt inquit) hęc perscrutatio nõ cõuenit scientiæ naturali, sed primę philosophię considerãti de substãtijs, & accidentibus vide 7. meta. com. 41. & 8. meta. com. 5

Differentię corporum consimilium partium sunt propinquæ sensus. 7 phy. com. 11. Vide in cõcordãtijs.

Differẽtiæ, sex positionis in quibusdam inueniuntur essentiaľr, & vere, in quibusdam non vere. Et ī his in quibus non vere recipiuntur ī quibusdam reperiuntur ex similitudine non ex respectu, sicut ī imaginibus nostris: quæ sunt similitudines nostri: in quibusdam ex respectu tm̃, vt in reliquis rebus inanimatis. Com. innu t hanc diuisionem in. 2. Cœ. t. com. 10

Dr̃ia est inter dicentes corpora cõponi ex partibus indiuisibilib⁹, & inter componentes corpora ex superficiebus: quia illi non pñt salua re corpus simplex eẽ, sicut illi qui ponunt ꝙ sunt ex superficiebus 2positæ. 2. cœ. com. 24

Differentia in subiecto differunt in esse. 2. de aĩa. t. c. 152. inde coll ge visiuam aquilę, & visiuam hois, specie distingui.

Differentię rerum licèt non possint numerari a nobis, tamen non dubitamus eas esse finitas apud naturam. 3. met. com. 11

Differentiæ substantiales sunt de essentia congregati de quo prędicãtur, & congregatum ex eis est vnũ essentialiter, quinto Metaphy. cõmen. 7

Differentia dicuntur quæcunq; diuersa sunt alicui eidem entia. 5. met. cap. de eodem & diuerso.

Differentia substantialis qualitas dicitur. 5. metaph tex. commen. 19. & est capitulum de quali.

Locus in Au. depravatus.

Vbi aduerte ꝙ commentum in illo loco communiter inuenitur depravatum, dicit enim, & ī hoc genere concluduntur vniuersaliter omnes differentiæ substantiales, vltimæ scilicet differentię specierum vltimarum, sed non vltimæ: scilicet differentię generum substantiales. Sed hoc quidem stare non potest, quia Commen. exponens primum modum, quo sumitur qualitas, dicit, ꝙ dicitur de illo secundum ꝙ differunt substantię adinuicem, scilicet de generibus & speciebus substãtialibus, & dat exẽplum primo de genere. verbi gratia, homo differt a planta per animalitatem, & similiter in equo, quoniam animalitas est in eo qualitas. Amplius Aristo. in prædica. in ca. de subã. eodẽ mõ loquit̃ d se cũdis subijs q̃ sunt gña, sicut d̃ speciеb⁹, ꝙ nõ signãnt hoc aliqd, sed potius quale aliquid. Et ibi expres se d. ꝙ gen⁹ & spẽs circa subã3 qualitatẽ determinãt, qualẽ. n. quãdã subam signãt. 13 (vt asserit) maior sit determinatio in gñe q̃ in spẽ, dicẽs. n. aĩal pña cõplectit̃ q̃ hoiem. iõ lr̃a commẽti dẽt castigari, & dẽt stare. Et in hoc gñe cõcludunt vltimæ dr̃iæ subales vltię. s. spẽrũ vltimarũ & non vltimę. s. dr̃ię gñum.

Differentiæ quibus diuiditur genus sunt contrarię. 7. met. t. com. 42

Differentię, quę ſunt ante vltimã, ſunt in definito in potentia. 7. Metaph. t. com. 42. & 43

Differentia finalis ſubſtantia erit rei, & definitio. 7. Meta. tex. cõ. 43. idem Porphirius ca. de differẽtia. vbi d. Intimius autem perſcrutantes, & ſpeculantes differẽtiam, dicunt, non quodlibet quod aptum natum eſt diuidere ea, quę ſub eodem genere ſunt differentiam eſſe, ſed quod ad eſſe conducit, & ad quod quid erat eſſe, & quod ẽ pars quod eſt eſſe rei.

Differentię ſubſtantiales quãdo latuerint circũloqui poſſunt per accidentia. 8. Meta. com. 5. & 7. met. commen. 41

Diffetentiæ quarũdam rerum ſunt ex priuatione. 8. met. com. 5

Differentię in quibuſdam reb⁹ ſunt ex ſuis materijs. 8. Metaphy. commen. 6

Differentia non eſt ad ea, quę ſunt extra genus. 10. Met. tex. com. 14. idem tex. com. 12

Talia enim diuerſa proprie dñr.

Differentiæ colorum ſuſcipiunt magis & minus. 10. Metaph. tex. com men. 22

Differentia in materia, & conuenię tia in forma, vt duo annuli, quorũ vnus eſt ex auro, alter vero ex argento, per accidens differunt. 10. Meta. tex. com. 24

Differentia ſecundum ſpeciem nõ diuerſantur propter diuerſitatem ſuarum materiey, ſed quia in ſuis formis eſt contrarietas. 10. Meta. tex. commẽ. 25. idem 1. de anima. commen. 53

Taxat The miſtiu. n. Differentia nulla genere participat. 11. Meta. cap. 1

Ex quo vł genera non prædicari per ſe, & vł de dřijs, cuius oppoſitum ſentit in. 1. poſte. Themiſt. c. 12. vbi vult genus de dřijs ꝓximis eius vniuerſaliter prædicari.

Differentia magna eſt inter ea quę differunt in eſſe, & in intellectu, & inter ea, quæ differunt in intellectu tantum. 12. Metaphyſi. commen. 39

Dřijs ſubſtantialibus multiplicant res apud philoſophos, ſed nullis accñtibus fit dřia ſubſtantialis cuiuſlibet prædicamentorum decem. Ex lib. deſtruct. diſpu. 3. in ſoł. 26

Dřia entium in dignitate, ſi vnum non excedat aliud in ſpecie, ita ꝙ ſint ſpẽs plures, quarum vna ſit nobilior alia, tũc diuerſitas, quę ineſt eis fit ex prioritate vnius ad aliud in eadem ſpecie in qua communicant. & quæ ita ſe habent de neceſſitate vnum eſt cauſatum ab alio, & prius omnibus ĩ hoc eſt vltima cauſa eorum, & cauſa ob quã oĩa hñt eſſe. Ex paraph. Meta. tract. 4. ibi. & dicimus, ꝙ ſi iſta prĩcipia conſiderentur. Et inde collige, ꝙ omnes intelligentię ſunt eiuſdem ſpeciei analogæ, & prima eſt cauſa omnium aliarum.

Differentia rerum in eadem ſpecie exiſtentium eſt participatione materię. Themiſt. 1. de anima. ca. 24. & Auer. ſententia eſt in libro Deſtruct. diſputa. 1. in ſoło. 7. dubij. Et eſt ſententria Ariſt. 7. Meta. tex. com. 28. Vide in contradictionib. nuper editis.

Differens & diuerſum differunt, 10. Meta. tex. com. 12

Differentia ſunt alicui eidem entia, ſupra.

Differens omne differt, aut genere, aut ſpecie, ſ̃.

Diffe-

cõsiſte de tpe vid̃ 1a te de hoc 2. Meta.

Difficultas in cognitione qñq; prouenit pp latentiã nature rei. 3. ph. te. c. 15. de motu, & de numero hꝝ 4. phy. c. 13 t. & 3. ph. cõm. 56. De relatione ẽt. 12. Meta. cõ. 21. t. c. 1. Ex quo patet ꝙ aliqua difficultas ẽ ex pte obiecti cogniti, cõtra Sco.

Difficultas in cõprehẽdendo res ab ſtractas, ẽ ex nobis, quia ſunt actu intellectę: ſed difficultas in comprehendo res naturales, ex ipſis rebus exoritur, quia ſunt intellectę ī potentiã. Cõmenta 2. Meta. cõm. 1

Difficultas accidit per modum ligamenti, & modus, quo auferẽſt ſimilis diſſolutioni ligamẽti. 3. Meta. te. c. 1. vbi dicitur. Soluere autẽ non eſt ignorantiis vinculum.

Diffinientes per materiam tm̃, diffiniũt rem quæ eſt ī potentia tm̃: & diffinientes per formam tm̃, non perfecte diffiniunt, quia formę nõ ſunt ſine materijs, vt diffinientes domũ, dicẽdo ꝙ eſt cõpoſita ex lignis & lapidibus, diffiniunt domũ quæ eſt in potentia, nõ domũ quæ eſt in actu, & diffinientes domũ dicendo ꝙ eſt id qđ tegit corpora & cenſus, diffiniunt domũ quę non eſt in materia. 8. meta. te. c. 6. Cõſimile. 1. de Ani. tex. com. 16

Diffinitũ & diffinitio ſunt vnum. 7. meta. tex. com. 21

Diffinitũ & ſua diffinitio ſunt vnũ ī actu, & plura ī potẽtia. vbi &. c. 33

Diffinitum cum ſuis partibus quodammodo eſt idem, & quodãmõ non eſt idem. 8. Meta. t. cõ. 8

Diffinitiuus ſermo & affirmatiuus, idem non ſunt. 9. meta. tex. cõ. 22

Diffinitiones vſes cõponunt ex forma vl̃i quę eſt genus, & propria, quæ eſt differentia. 2. Phy. cõ. 28. & 91. & 7. Metaph. 43

Diffinitiones rerum naturalium rẽ cipiunt materiam, aut manifeſte, aut conſecutiue. 2. phy. tex. c. vlt. idem 1. de Ani. tex. com. 16

Diffinitiones datæ ſm prius & poſterius intrant in artibus demonſtratiuis. 3. ph. c. 4. idẽ 2. de Ani. t. c. 30. & 3. de Ani. cõ. 5. & 4. Meta. te. cõ. 2. & 3. ph. cõ. 3. de diffinitione naturæ. & 1. & 2. Poſter.

Diffinitiones naturaliter ignotę declaratur ſyllo, aut in declarando diffinitionem & diffinitum ee qñ vtrunq; fuerit ignotum, aut in declarando ꝙ diffinitio eſt diffiniti, qñ diffinitum ẽ manifeſtũ p ſe, & diffinitio ignorata. 3. phy. cõ. 12. idem 2. de Anima. com. 12

Diffinitio ſubſtantiarũ conſimiliũ partiũ eadẽ ẽ reſpectu partiũ & totius 3. ph. t. c. 37. idẽ 1. Cœ. t. c. 19

Diffinitiones entiũ quę multipliciter dicũtur ſunt difficiles, quia appropiuquant ei qđ nõ habet natura cõem, & hmõi diffinitiones difficile inueniuntur per regulas dãtes diffinitionem, ſicut eſt diuiſio, cõpoſitio & demõ. 4. phy. c. 2. De hmõi regulis vide in 2. Poſter. & 1. de Ani. cõm. 5. & 6. Meta. com. 1

Diffinitiones rerũ, q̃ ſunt ignorate diffinitionis, prius in talibus eſt p ſcrutandũ de genere q̃ de differentia, qñ vtraq; pars diffinitiõis fuerit ignorati eſſe, ſicut eſt genus & dfia. 4. ph. cõm. 6. idem 2. Poſter.

Diffinitiones quę dant quidditatẽ, debent habere tria propria, quorũ vnũ eſt vt per illam diſſoluantur qõnes cõtingentes in re, ſm, vt p illam appareãt accidẽtia eſſentia. lia, quia diffinitiones cõpletę innate ſunt reddere cauſas oĩum accidentium, tertiũ eſt vt ex diffinitio

ne

ne appareat difficultas. i. motiuũ difficultatis, & hoc est propriũ rerũ difficillium diffini. Com mẽta. 4. Phy. cõ. 31. Vide 2. de aĩa, te. 9. 12. & 26. & 1. de aĩa tex. com. 11. & com. 11. & 4. Cœli. commen. 2.

Diffinitio cõpleta, licèt reddat causas oĩum accidẽtiũ essentialiũ, nõ tñ conuertit, vt oẽ ex quo appareat cã accidentiũ sit vera diffinitio: & iõ hęc regula destruit diffinitiões, & non cõstruit. cõmẽ. 4. Phy. 31

Diffinitiones verę debent cõuenire oĩb⁹ spẽb⁹ rei diffinitæ 4 Ph. c. 41

Diffiões cõuertunt necessario cũ diffinitis. 8. phy. 27. idem 6. Topi.

Diffinitionẽ eandem habentia, eandẽ formam habẽt, & quęcunq; habent eandem formam, habẽt etiã easdem actiones. 1. Cœ. com. 19

Diffinitionũ bonarũ proprium est q̃ per eas perfici debent omnia q̃sita, quæ necessaria sunt sciri in illa re apud perscrutationem. 4. Cęli commen. 2. Vide 4. Physi. 31

Diffinitionũ est vſe præceptum, vt ea quæ in aliquius diffinitione ponũtur, diffinitũ in sua diffinitione ñ recipiãt, alioqn totũ euaderet partis pars. Them. ī. Ph. super. 29. tex.

Diffinitionũ via qua venantur ſm Hippo. est demo, ſ3 Plat. diuisio ſm Arist. est cõpositio. 1. de Ani. cõ. 5. vide pro opinione Arist. etiã in 6. Metaphy. com. 1

Diffinitiones sumuntur ex principijs propriis q̃ sunt ī re, 1. de aĩa. c. 5. idẽ 1. Ph. c. 5. & 3. ph. com. 28

Deffinitiones generum & specierũ ſm Arist. nõ sunt vſium existẽtiũ extra aĩam, sed sunt rerum particularium & intellectus est qui facit vſitatem in rebus. 1. de Ani. cõ. 8. Vide pulchre Alex. in 1. lib. naturalium qõnum. vbi quærit. an diffinitiões sunt rerum particulariũ.

Diffinitiones q̃cunq; ſm quas non contingit accidentia cognoscere, sed neq; de ipſis imaginari facile dialecticę dictę sunt, & vanæ oẽs 1. de Ani. tex. com. 11. vbi Cõmenta. dicit. q̃ omnis diffinitio p quã nõ cognoscunt accidentia nõ dicit diffinitio nisi equiuoce, aut qa in ea collocatur aliqd falsum, aut qa cõponit ex causis remotis, aut accidentalibus, vide pro hoc 4. Phy. com 31. & 4. Cœ. commẽ. 2. & 2. de aĩa. 12. & 26. & 2. Cœ cõ. 40

Diffinitio si omittit formam & recipit materiam diminuta est, si vero sumat formam & dimittat materiã, vt dimittere aliqd non necessariũ, sed nõ est ita qm̃ forma debet accipi in diffinitionibus ſm dispositiones in quib⁹ exist it. 1. de aĩa. cõ. 16. Et lucidissimus Them. ī eo dẽ loco dicit diffinitio ea q̃ materiã tñ sectatur, eius est qui naturã explorat, sed cessans & mãca ẽ, nisi formæ meminerit. At formã q̃ dẽ semp in diffinitionẽ collocare debem⁹, q̃ locũ principẽ obtineat, ita tñ vt a materia nõ recedamus, ẽt si forma rõne possit abiungi. etenim formę nãli sp mã est opus.

Diffinitiões vſes vniuocę ñ sufficiũt in cognitiõe rei perfectæ, nedum cum fuerint vſes multiplices. 2. de Anima. cõ. 12. & elicitur ex textu.

Diffinitiones quę componuntur ex propinquis causis, cũ fuerint ignotę, nulla via est in cognitione earum, nisi a posterioribus, ibidem.

Diffinitiones demonstratiuę innatę sunt dare causas oĩum accidentiũ existẽtiũ ī diffinitio. 2. de aĩa c. 26. idem 4. Phy. cõ 31. & 1. de aĩa tex.

tex.com.11.& 4 Cœ.2

Diffinitio numeri nõ est numeri: sicut diffiõ animalis non est animal.1.Metaph.tex.com.36

Diffinitionũ duplex genꝰ est, perfectũ qđ cõstituitur ex genere & differẽtijs,& nõ ita perfectũ,& est qñ dfiæ vere latent & circũloquimur illas per suas actiões, elicitur ex dictis Auer. ista diffictio I Para.sup 4.cę.ptra Thom I summa.3.ca 1

Diffinitionum scĩa haberi pôt fm dissolutionẽ, & ẽt fm compositionem, sed diuersis modis.vide secũdo Metaphy. com. 11

Diffiõ in rei veritate non inuenitur nisi in substantia 4.meta.te c.13. idem 7.meta.tex.com.17 & 19

Diffinitio est ratio cuius nomen est signum 4.meta. te. com.18

Diffinito nõ dr quæ non significat essentiã rei,& diffinitionis cuiuslibet proprium est ad minus diuidi in duas partes.5.meta.com. 11

Diffiõ est finis in cognitione,& etiã est finis in esse.5.meta.te.c.22. ibi Philosophus dicit.qꝫ terminus dr de qđquid erat eẽ,qđ est cognitionis terminꝰ,si ãt cognitiõis & rei.

Diffinitiones accidentiũ significãt plures intẽtiões vna intẽtione,qa ĩ diffinitionibus accidẽtiũ sumunt subiecta in quibus exiltũt,vñ diffinitiões corũ componũtur ex pluribus natura vna,sed diffinitiones substãtiarũ significãt vnã intẽtionem tm. Et ideo accidẽtia dicunt hr aliquã diffinitionẽ,substãtię vero hñr diffinitionẽ simplr.5. met. cõ.34.Vide.7.Meta.17.18. & 19

Diffinitiones plures substantiarũ sumunt his tribus vijs.(via diuisionis & cõpositionis & demõne figui.6.Met.com.1.idem 1.de Anima,com.5 & 4.Phy. com.2

Diffinientium & ipsorum qđ quid est,quædã sunt vt summũ, & qdã vt concauũ. 6 met.t.c. 2. idem 7. meta.te.com.34. & 3.de aĩa 35.& 2.Physi.19. vbi pondera vnum dictum Commẽ in 2 Phy.com.18. vbi habet. qꝫ sunt aliqua de qbus pole est considerare vt sunt in materia.& fm qꝫ extrahũt a materia, & talia sunt illa in quibus conuenit mathematicus cũ naturali, & sunt aliqua in quibus impossibile est considerare,nisi cum materia, & ista sunt ꝓpria naturali.Distãtiæ.n. entiũ sunt valde diuersę vt dicit Comment.in 2.Cœ.cõ.64

Diffinitiones sunt duobus modis, aut sicut diffinitio sũmitatis, aut sicut diffinitio concauitatis.6.metaph.t.c.2.i. aut sunt pmãm sensibilẽ,aut abstrahũt a mã sensibili.

Diffinitiones omnium naturalium dantur per materiam sensibilem. idem & 1.de Ani.tex. com.16

Diffinitionum partes sunt illę per quas constituitur res.7. met.c.4. & 1.ph.com.28.1.de Anĩ. com.5

Diffinitum est vnum ĩ actu & duo in potentia,7.meta. tex.com.12. idem com.35. ibidem

Diffinitiones quę declarant quidditatem rei sunt rerum quæ significant totum & vnum 7.Met.c.12

Diffinitio non est omnis sermo significans illud quod significat nomen.7.meta.tex.cõ.13. omnes.n. rationes essent vtiq; diffinitiones,

Diffinitio sicut & qđ quid est, multipliciter dicitur.7. Metaphysi. te. commen. 14

Diffinitio simplr nõ ẽ accẽtiũ, sed est sermo maioris declarationis q̃ nomen.7.Metaph.tex com.14

Diffinitionis

Diffinitiõis proportio ad diffinitio nẽ est sicut ꝓportio ꝙditatis ad quidditatem. 7. Meta. te. com. 14
Diffinitiones sunt duobus modis, quorũ vnus est primo & simpliciter. secundus est nõ prio neq; sim plr, sed fm modũ conuenientẽ nãę rei cuius ẽ diffinitio. 7. Meta. c. 15
Diffinitio principaliter est substãtiarum, & secũdario accidentium. 7. Metaphy. com. 33. & 14. & 15
Diffinitio nõ debetur eis quæ sunt vnum per ligamentum & contractũ, neq; simpliciter, neq; fm ꝙd. septimo Metaph. comm. 16
Diffinitiones accidentiũ essentialiũ recipiunt subiecta sua, secus ꝺ diffinitionibus accidentiũ per accidẽs. 7. Meta. com. 17. vbi cõmentator dicit, ꝙ quia symitas est de accidẽtibus essentialibus nasi. ideo ponitur nasus in diffinitione eius, sed hõ nõ ponit in diffiõne albedinis.
Diffinitio duobus modis capi põt, vno mõ prout dat quiditatem rei propriã sibi, & conuenit nomini, sine additione & reiteratiõe, & sic non est nisi in substãtijs, alio mõ vt in ea accipiunt illa q̃ sunt ꝑter substantiã fm ꝙ sunt entia, & sic inuenit in accñtibur. 7. Met. ca. 19
Diffinitio nõ est aggregati per accidẽn. 7. Meta. tex. com. 19
Diffinitum & diffinitio sunt vnum 7. Meta. tex. com. 21
Diffinitũ & sua diffinitio sunt vnũ ī actu & plra ī potẽtia. ibid. & c. 33
Diffinitionis partes ita se habẽt ad partes rei sicut tota diffinitio ad totã rẽ. 7. Met. tex. cõ. 32. Et nota ꝙ vt bene notat ibi Diuus Thom. non intelligitur illud, ita ꝙ partes diffinitionis sunt partes rei. Nõ. n. animal est pars hominis, neq; rationale, sed partes diffinitionis sumũtur a partibus rei, & partes diffinitionis significant partes rei, vñ aĩal sumitur ab vna parte, & rõna le ab alia, aĩal. n. ẽ qđ habet natũ sensitiuã. Aĩal. n. est aĩal ꝑ sensum, vt dr. 2. de aĩa. tex. 17. rõnale vocat' qđ habet rõnẽ, natura autẽ sensitiua est vt materialis respectu rõnis. Et inde est ꝙ genus sumit' a mã, & dria a forma, species autem à materia & forma simul, nã homo est qđ in natura sensitiua habet rationẽ, hęc ẽt ẽ doctrina Aue. in 1. de Ani. ī cõ. 5. vbi habetur ꝙ diffinitiones nõ cõponunt' nisi ex principijs q̃ sunt in re quod sic est expositũ, nõ ꝙ propria rei sint partes diffinitionis. alioquin eadẽ eẽt cõpositio ex partib' fm imaginationẽ cum cõpositione ex partibus fm fidem, cuius oppositum scribit Cõmen. 2. Phy. cõ. 5. sed 1. cõ. partes fm imaginationẽ sumuntur a partibus fm fidẽ & significãt illas, & hoc expresse testatur Cõmẽt. in 1. Meta. cõ. 45. vbi dicit Arist. opinatur ꝙ intellecta rerũ notificant suȶam rerũ & nõ sunt suȶæ earũ.
Diffinitiones partiũ qualitatis sunt posteriores diffiõne totius & toto, ſ3 diffiõnes ptiũ q̃titatis sũt prio. diffiõne totiꝰ & toto 7. Meta. t. c. 35
Diffinitiones quorundã. v3. cõpositorũ ex materia & forma ita se habent ꝙ in talibꝰ apparet materia, sed in diffinitionibꝰ simpliciũ non apparet materia, 7. Meta. tex. c. 34
Vide etiã 2. Phy. pro primo mẽbro in tex. com. vlt. Et 1. de Ani. te. cõ. 16. idẽ 7. Meta. 37. & 39. & 6. Meta. te. c. 2. & 8. Metaph. tex. com. 6
Diffinitiones quarundã rerũ nõ recipiũt materiã, vt linea & superficies,

cies,& diffinitiões quarũdã rez te-
cipiunt materiã, vt hõ qui nũquã
inuenitur niſi cũ carnibus & oſſi-
bus & neruis, & ſunt iterũ aliquæ
res quę cũ accipiuntur quodãmo-
do inuenitur in eis materia, & alio
mõ nõ inueniẽ,vt circulus qui dũ
accipitur vt eſt cupreus inuenitur
materia ĩ diffinitiõe eius. Et quo-
dãmodo nõ vt qñ ſumitur vt cir-
culus. Cõmenta.7.Met.cõ.34.Vi
de conſimile in 2.Ph.c.18.vbi di-
cit ꝙ ſunt aliqua in quibus poſſi-
bile eſt conſiderare ſm ꝙ ſunt in
materia. & ſm ꝙ abſtrahuntur a
materia. Et talia ſunt illa,in quib⁹
conueniunt mathematicus & na-
turalis,& ſunt aliqua de qbus im-
poſſibile eſt conſiderare, niſi cum
materia,& iſta ſunt propria nãlis.

Diffinitiones ſunt duobus modis.ſ.
mõ cui⁹ altera pars eſt materia, &
mõ in cuius diffinitione non ap-
paret materia.7.Metaph.com.35.
& tex.commento.34.

Diffinitiones in quibus totum ſumi
tur in diffinitiõe partis ſunt de nu
mero illarũ diffinitionũ ĩ quibus
apparet materia, & non de illis in
quibus non apparet,niſi pars for-
mę.7.Meta.tex.com.35

Diffinitio animę q̃ dat eius quidd-
tatẽ vr eſſe ipſum ſuũ eſſe,& in ei⁹
diffinitione nõ apparet mã oĩno.
Et iſta in quorũ diffinitione appa
ret aliud,& diffinitio dr in illis prĩ
cipaliter,& in iſtis ſecundario. Cõ
mẽ.7.Met.cõ.35.Vide in concord.

Diffinitio eſt formę vr̃is & non con
gregati ex materia & forma.7.Me
ta.te.com.37. Vide in concordan.

Diffinitio & diffinitum ſunt vnum
quoquo mõ,quia ſunt vnũ ꝓdica-
tione nõ ꝙ diffinitio , q̃ eſt forma
ſit diffinitũ qđ eſt cõpoſitũ,ex ma
teria & forma.7.meta.te.c.40.Vi-
de pro hoc ibidem in cõ.21.vbi di
cit forma hominis ẽ hõ vno mõ,
& forma hoĩs non eſt hõ, alio mo
do.vide ẽt ibid.34.& 36.cõmẽtis.

Diffinitio cõpetit formis ĩ materia
exiſtẽtib⁹ quoquo mõ,qñ in diffi
nitiõe iſti⁹ ſubę quę ẽ forma appa-
ret aliud, & ẽ ſubſtantia,vera aũt
diffinitio eſt illorũ diffinitoꝝ ĩ qb-
bus nõ apparet aliud.7. met.te.2.
40.vbi ẽt dicit,ꝙ aĩa qa ẽ exiſtẽs ĩ
alio non habet perfectã diffinitio-
nẽ, vnde collige duo,primũ ꝙ ve-
rę diffinitiones ſunt compoſitorũ
vñum,vt hominis vr̃is,ĩ cuius diff-
finitione ponit mã & forma, quæ
ſunt de eſſentia hoĩs,ſed diffinitio
formæ materialis ñ ẽ perfecta, qa
apparet materia q̃ nõ eſt de eſſen
tia formę ſm ꝙ colligit ex hoc ꝙ
diffinitiões taliũ formarũ ſunt de
numero illarũ in quibus apparet
alid, & ẽ ſubiectũ vnde quodãmõ
ſunt ex additione, vt notauit etiã

Diuus Thom. in 7. primę Philoſo-
phię in lectione nona ſup expõne
te.34.& Egid.Rom.in 2. de Ani.
in expõne tex.cõ.2. mihi tñ vr̃, ꝙ
licèt diffinitio formę cõparata ad
cõpoſiti diffinitionẽ non ſit perfe-
cta,qa eſt de numero illarũ ĩ qbus
apparet aliud ſubiectũ. Nõ tñ pp
hoc eſt dicenda eſſe ex additione,
quia diffinitiões ex additiõe ſunt
accidentiũ. Et eſt dr̃ia magna val-
de, vt dicit Commẽ. in 7.Metaph.
com. 17. quia ſubiectũ qđ cadit ĩ
diffinitione accidẽtis eſt aliud ſm
naturã & ſm gen⁹. Similiter illud
qđ fit ex ſubiecto & accidẽte non
eſt vnũ mõ, licèt materia ſm natu
rã ſit alia a forma, tñ eſt eiuſdẽ ge-
neris

neris cũ forma. Et fit ex materia & forma fit vnũ ꝑ se, qđ non fit ex subiecto & accidente, vnde vt mihi ſm Peripate. antiquorum diſciplinam, ꝙ diffones formarũ materialium ſunt mediæ quodãmodo inter diffinitiones accidẽtium. q̃ ſimplr dicuntur ex additione & inter diffones ſubſtantiarũ cõpoſitarũ vltimũ, quę ſunt ſimplr & pricipaliter diffinitiõs, vnde ꝑ quãto diffinitio formæ materialis dat̃ per ſubiectũ qđ nõ eſt de eſſentia formę, vt eſſe de numero illarum, q̃ ſunt ex additione, & de numero illarum in quibus appatet aliud, ꝑ quãto vero dat̃ p ea q̃ ſunt eiuſdẽ generis, & ex eis fit per ſe vnũ accedit ad aliud extremũ, & cõuenit cum diffinitionibus quæ ſunt ſimplr diffinitiones, & hoc teneo.

Diffinitiones in ſe habent qđ in eis nõ eſt remotũ vt illud qđ eſt in ꝑdicamento qualitatis accipatur in diffinitiõe tius, quod eſt in ꝑdicamento ſubſtãtię, vide idẽ 8 Meta. cõ. 5. & 4. Cœ. cõ. 6. & 26. & 8. Ph. c. 32. & 5. Ph. c. x. & 1. đ aĩa. t. c. 1.

Diffinitio rõ quędã eſt vna, & ſubſtantia vna 7. Meta. tex. cõ 42.

Diffinitionum conſideratio eſt cõis logico & Philoſopho, ſed duobus modis diuerſis, logicus. n. conſiderat de diffinitione ſm ꝙ eſt inſtrumentum qđ inducit intellectũ ad intelligẽdũ quidditates rerũ. Philoſophus autẽ ſm ꝙ ſignificat naturas rerum. 7. Metaph. com. 42.

Diffinitio ſignificat vnum & dare cauſam huius magis pertinet ad primam Philoſophiam q̃ ad logicam. 7. Metaph. com. 42.

Diffinitio ideo ſignificat vnũ, quia vltima dria continet formã per q̃ ens eſt in actu, & eſt ens actu. Alię autem drię quæ ſunt ante vltimã ſunt ĩ diffinitio in potẽtia. Et ideo diffinitũ nõ multiplicat ꝑ multiplicationẽ ꝑtiũ diffonis 7. Met. c. 42. & te. c. 43 & 8. Meta. com. 6.

Diffinitio eſt ſermo vnus, qa ſignificat vnã ſubſtantiã, & ideo oia q̃ ſunt vnum ſm diffinitionem, ſunt vnũ numero 7. Meta. c. 42. & 43.

Diffinitio nihil aliud in ſe continet quam primũ dictũ genus & differentias, alia vero genera ſunt primum, & cum hoc compræhenſæ differentię. 7. Meta. tex. com 43.

Diffinitio eſt ex differẽtijs rõ, ibid. vbi Cõm. ĩ c. 43. notat, qa nõ d. ꝙ eſt ex genere & differentijs, quia genus apud ipſum eſt forma animalis & differentia particularis.

Diffinitio nõ debet eſſe nugatoria 7. Meta. tex. cõm. 43. vbi Cõmẽta. d. in com. ꝙ hoc eſt præceptũ diffinitionis, vt patet ẽt 6. Topicorum.

Diffinitiones ſunt cõpoſitę, ex duabus naturis. ſ. ex generis & dr̃ia, ſiue ĩ ea ſint multæ drię, ſiue genus & dr̃ia tm̃, q̃m illa quæ ſunt inter primũ gen⁹ & vltimam dr̃iã, ſunt quaſi genus. 7. Met. cõ. & tex. 43. idem Boetius in lib. de diffinitionibus. Vide in concor. nuper editis.

Diffinitum eſt vnũ per vltimã dr̃iã, & diffinitio ẽt eſt vna, quia illud qđ ſignificat diffinitio eſt vnum, q̃m in ea nõ eſt aliquid in actu niſi vnum, & multitudo quæ eſt in ea eſt in potentia. 7. Meta. tex. cõ. 43. & 8. Metaphy. tex. com. 10.

Diffinitiones quę cõponunt ex uniuerſalibus nõ ſunt partes ſubſtantiarũ ſenſibiliũ, q̃m ſubſtãtiæ ſenſibiles nõ diuerſant̃ in ſuis ſubſtãtijs, q̃n diffiniuntur & q̃n nõ diffiniuntur

niuntur. 7. Met. cō. 46. Consimile 1. Meta. cō. 45. inde collige nō dari prędicationē ex reb⁹ resultantē.

Diffinitio aut est solius substantiæ aut maxime. 7. Meta. tex. com. 50

Diffinitiones significāt plures substātias in potentia, & vnā in actu, 7. Met. commen. 50

Diffiō scientifica & demō necessariorum est. 7. Meta. tex. com. 53

Diffinitio significat substantiā quæ nō habet generationem, neq; corruptionem. 7. Meta. tex. com. 53

Diffinitiones sunt rerū permanētiū ſm q̄ sunt vlēs non particulares. 7 Met. cōm. 53. vbi Philosophus inuehit cōtra Platonē, q̄ si darentur ideę Plato. extra nām cum ſm q̄ sunt extra animā sunt singulares, adhuc taliū nulla esset diffinitio, dicit. n. in tex. neque ideam vllam est diffinire, singulariū. n. idea, vt dicūt & separabilis est. Ex quo elicitur manifeste q̄ singulare etiam ętternū nō est diffinibile, quatenus singulare est, & est authoritas expressa Arist. ēt ī eodē. 7. primę philosophię in tex. cō. 5. de sole. vbi Cōmen. dicit in cō. q̄ qui laborat ī diffiniēdo singularia rerū ętterna rū peccat, & est vnus de erroribus cōtingēt⁹ circa vl'e, vt patet in 1. Poster. Analiticor. in illo ca. Oportet autem nō latere. Scotus aūt in prīo ſnīarum, ī prologo, ī qōne de ſubiecto, limitat hāc propōnē in ſciētijs naturaliter inuētis, quia ī ſcientia diuina essentia diuina, vt hæc est ſubiectum.

Scot⁹, ī p logo primi ſnīarū in qōne de ſubiecto.

Diffiō ratio est, rō autem partes habet. 8. Meta. tex. com. 2

Diffinitiones Architę q̄ dant per materiā & formā sunt approbādæ. 8. Meta. tex. cō. 6. vbi Cōmen. in cō. dicit. q̄ tales sunt diffinitiones perfectę, & sunt rerū naturalium. Et aduerte q̄ hoc nō ſolum veritatē habet in rebus naturalibus, verūetiā & in artificialibus, vt bene notauit Ammo ſuper Porph.

Diffinitiones existētes per ſe sunt illę in quibus genus est quaſi materia & drię quaſi forma. Diffiones autē cōpositorū ex ſubstātijs & accidentibus, aut diffiones rerū, quę sūt in ſubiecto, sunt ecōtratio, qm illud quod est in eis quaſi dr'a est materia. Et illud quod est quaſi genus ē forma. 8. Meta com. 6. & 7. Meta. tex. com. 17. & infra.

Diffiniētes p mām tm diffiniūt rem quæ est ī potentia tm. Et diffiuientes per formā tm, nō perfectę diffiniūt, q̄ formę nō sunt ſine materijs, vt diffinientes domū, dicēdo q̄ est cōpoſita, ex lignis & lapidibus diffiniūt domū, quæ est ī potentia nō domū quæ est in actu, & diffiniētes domū dicēdo q̄ est id quod regit corpora & vſum, diffiniunt domū, quę nō est ī materia 8. Meta. tex. cō. 6. Consimile in 1. de Anima in tex commen. 16

Diffinitum cū ſuis partibus, quodā modo est idem, & quodam modo non est idem. 8. Meta. tex. com. 8

Diffiōnes sunt cōpoſitorū ex materijs & formis & formę vltimę sūt ſimplices. 8. Meta. tex. com. 9. & vltimi. Et 7. prīę Philoſophię t. c. 40.

Diffiō numerus quidā est. 8. Meta. te. cō. 10. vbi Cōmen. dicit in cōi, q̄ diffiō aſſimilat numero, quia diuidit ī res īdiuiſibiles, ſicut numerus, ſed dīnt ī hoc, q̄ illud qd nō diuiditur ī numero est vnitas: ſed illud qd non diuiditur in diffiōne est genus & drīa. 8. Meta. cōm. 10.

Diffi-

Diffinitio cũ numero in tribus conueniunt, 8. Metaphy. tex. cõmẽ. 10
Et ibidem vide etiam differẽtias.
Diffinitiones perfectæ quę dicũtur transmutatę demõstrationes in situ ita se habẽt, ꝙ in talibus multum interfit cã ꝓ quã est forma. ſ. causa finalis. cõmen. 8. Meta. cõ. 13
Diffinitiones in oĩb⁹ rebus eodem mõ non sunt, q̃rendæ. 9. Meta. c. & tex. 11. vbi cõmẽ. dicit in cõm. ꝙ Aristot. ideo dixit hoc vt innueret diffinitiones rerũ non relatiuarũ.
Diffinitio vĩs omnib⁹ actis ab artificio ponit. 9. Meta. te cõ. 12. in illis verbis terminus ei⁹ qđ ab intellectu actu fit ex potentia exñte dũ volitũ sit nullo exteriorũ ꝓhibẽte
Diffinitiuus sermo & affirmatiuus idẽ non sunt. 9. met. te. com. 22
Diffinitiones in quibus sumuntur differentiæ contratiæ sunt contrariorum. 10. Meta. commen. 25
Diffinitiones datę per genera analoga multotiens nõ sufficiũt ad pfectã cognitionẽ veritatis, sed diriguntur valde ad cognitionẽ rerum ignotarũ, eo ꝙ sunt priores illis ex disp. 7. in Solut. 1. dub. Et vide qa dat exẽplũ de diffinitione animæ. talis aũt differentia sumitur a Philosopho in 2. de Ani. in te. co. 30
Diffinitiones rerũ q̃ sunt cõpositæ ex materia & forma perfectissimę sunt q̃ aggregant ista duo, nã qui diffinit domũ ꝙ est ex lateribus & lignis, tunc dicit domũ in potẽtia, & qui diffinit ꝙ ꝓtegit & continet contentũ in ea, & ꝙ est in tali figura, tũc affert formã tm̃, sed non eo mõ quo vere est cũ nõ habeat esse nisi in materia ex Paraphr. Meta. tract. 2. idem 1. de Ani. tex. cõ. 16
Diffinitiões entiũ mathematicorũ dñr per aliquid ꝓportiõale materię, & per aliqđ proportionale forme, licẽt nõ habeant entia mathematica materiã sensibilem. ibidẽ in Paraphr. vbi. §. tractatu 2
Diffinitiones sunt compositorũ ex materia & forma, & tandẽ oĩa simplicia nõ habẽt diffinitiões, nisi p modum similitudinis ex paraphr. Meta. tract 2. vide idẽ in 7. Meta. tex. co 40. & 8. Metaph. t. cõ. 16
Diffinitiones in quibus ponunt̃ genera remota sũt diminutę, sed cõpletę dant̃ per genera propinqua quia in genere ꝓpinquo continẽtur actu genera remota, & nõ ecõtra in habẽtibus plura genera, ex Paraphr. Metaphy. tracta. 2
Diffinitiõis partes q̃ tenẽt se ex parte formæ vĩs q̃ est genus, & ex parte formæ propriæ quę est dĩa ꝓcedunt diffinitũ, sed partes rei quę se tenent ex parte quãtitatis existẽtis in idiuiduo rõne materiæ sunt posteriores diffinito, ex 2. tra. ĩ Para. Met. & hĩ 7. Meta. t. c. 33. & infra.
Diffinitiones materierũ accidẽtaliũ sunt posteriores diffinito, qa proportio talium diffinitionũ materierum accidentaliũ est sicut proportio diffinitionũ partiũ quantitatis rei, sed diffinitiones materierum substantialium necessario ꝓcedunt diffinitum. ibidem.
Diffinitiões oĩum rerũ nõ debem⁹ q̃rere fm vnũ & eũdẽ modũ, cum non oĩa hñt genera & dĩas, ĩmo quædã diffiniũtur p sua oppositaꝫ, quædã alia per sua passa: nõnulla vero per suã actionẽ & passionẽ, & tandẽ per ea q̃ insequunt̃ ipsa. Auerr. snĩa in Para. Meta. tract. 3. Et vide ibi pulchre ꝓtra Auic. vtrũ ĩ diffiõne relatiuorũ sit circulatio.

Dtniisſhio

Diffinitio relatiuorū nō est circularis, vt d. Aui. quia de nā correlatiuorū est vt de necessitate vnū eorū capiat' informatiōe alteri⁹. Nec ex hoc ꝙ vnū capit' informatiōe alteri⁹ vī vnū eorū p̄cedere alid, eo mō quo vñr causę rei ī sua formatiōe, quia nullū correlatiuorū est cā alteri⁹. vtraq; n. sunt simul, & ideo in cōceptu seu formatiōe vni⁹ applicat' cōceptus seu apprehēsio alterius, sed bñ sequeret' dictū Auiç. si vnūqdq; inueniret' ī cōceptu alterius inquātū esset prius ſm esse, nouusq; ſm apprehensionē siue formationē, & sic oporteret rēipsā inueniri in sui ipsius cōceptu: sed res nō ē ita, īmo vtraq; ipsorū sūt simul ſm eē, & ſm notitiā. ibidē.

Diffōnes rerū in qbus est prius & posterius, pot⁹ diminutionē quādā & enumerationē cōtinēt q̄ ſm plicē, & gñalem aliquā rōnē ostēdant, qualis est ꝓpōnis. Atq; hoc īde manifeste patet ꝙ numeri hmōi diffō ſpēbus, aut mēbris penit⁹ cōgruere, aut accōmodari pōt. verūtñ licēt quāplurima hoc genere finiātur. nō tñ deterrere id quēqnā deber. sed qualescunq; sint, qa rerū nām sequunt', ꝓbāde recipiēdēq; sunt. Them. 2. de aīa cap. 12. & est sup tex. 30. huius tñ rōnē assignauit Alex in sua abbreuiatione de aīa ca. 8. vbi agit d̄ numero partiū seu potestatū aīæ. inquit. n. in his quorū vnū est primū, aliud ſcdm̄ item q̄; aliud perfectius aliud imperfecti⁹, horū sane subtīātiā p̄cōem definitionē ptinēter & exacte ſtatuere, non est ea de cā ꝙ in his quę perfectiora sunt rerū nā p̄cipue ac maxime designari ſolet; cōis autē diffinitio vim hęc ipsa demōſtrātē cōtinere pōt: qñquidē hmōi rō his, q̄ imperfectiora sunt aptari nequit. Et nota sicut inquit Cōmēt. in 2. de aīa com 12. diffinitiones vſus vniuoce nō ſufficiunt, multo magis cum sint vſus multiplices.

Digestio hoīum morātiū in terris frigidis est melior digestiōe hominū morātiū in terris calidis. & fit fortior digestio ī hyeme q̄ in æſtate 4. Methe. cō. 1. & ibi vide cām, & fuit ſnīa antiqua Hyppoc. in j. p̄cula separatoꝝ ſermonū. vētres hyeme & veræ calidiſſimi sūt nā.

Digestio est a calido 4. Methe. t. cō. 14. intellige a calido naturali. non .n. oīs caliditas digestiōē procurat, vt dixerunt vulgares. vt īquit Auēzoar in principio ſui Theiſir.

Digestionis tres sunt ſpecies, pepanſis, eptesis, & obtesis. In digestionis ēt sunt tres ſpecies iſtis oppoſitæ, vz. omotes, moliatis, & ſtatensis 4. Metheo. tex. com. 14.

Digestio est pfectio a naturali & ꝓprio calido ex oppoſitis paſſiuis, hæc autem sunt propria vnicuiq; materiæ. ibidem.

Digesta neceſſe est grossiora & calidiora esse 4. Methcor. tex. cō. 18.

Digestio in pericarpiis alimenti pepanſis est ibidem.

Digestiones sunt tres ſm Gale. aut quatuor, ſm deſn hoīs quē tu ſcis. Sed mihi meli⁹ vī vt sint tres. & vt ī venis nō ponat' tertia digestio, qa ſanguis in eis ad aliā formā, sicut fit ī ſtomacho, & epate, & alijs mēbris, quia ſtomachus conuertit cibū ad chilū, epar ad ſanguinem. Mēbra alia cōuertunt ad ſperma albū, ſed venę nō faciūt trāſire ad aliā formā, q̄uis nutriant' ex eo ali

quo mō ex neceſſitate 3 colſ.c.24.
Digeſtio neceſſario materiā ingroſſare debet, & defectus digeſtionis prouenit aut ex abundātia cibi & potus, aut pp humorū cruditatē, aut pp dfectū virtutū 4.colſ.c.23.
Digeſtione cōpleta ad qdlibet mēbrū duę curruūt ſuperfluitates vna ſubtilis,& alia groſſa 7.colſ.ca.32.
Digitus mortuus nō eſt digitus, niſi ęquiuocę 7.prīę Philoſophię.t.c. 35.conſimile ibidem tex.com.39.
Digitus pollex ab Hyppoc.magnꝰ, quidā vero amichera ipſum.i.vice manū appellāt, quia vice totius manus vtiſ, & idē pollex dī, quia quatuor reliquis equipollet.Gal. in 1.de vtilitate particularū.ca.22
Digitus index & medius ſicut ordine ſunt ſecundi a primo,ita & Galen.ibidem cap.23.
Dignius ſemper an primus īnā ſit poſſibile eſſe 8.Phy.tex. com.56.
Dignitates maxime oīum vłt ſunt principia 3.Meta tex.com.4.
Dignitatibus oēs artifices vtuntur in quantū ſufficiens eſt eis 4.Meta.te.c.7.idem 1.Poſter. te.cō.24.
Dimenſio ſm Ariſt.non ſeparatur a materia in magnitudine nedum in eſſe.4.Phy.com. 15.& in 1. ca. de Subſtantia orbis.
Dimenſio in potentia fundatur in prima materia. ibidem.
Dimēſiones qñ abſtrahunt a materia nō hñt potētiā,nedū vt habeāt potentiā nō cōſimilē 4.Ph.cō.65.
Dimēſiones tres in prima materia ſunt primæ formarū exiſtētium ī prima materia I actu. Et iō innuerunt quidā ꝙ corporeitas eſt ſubſtātia 4.Cœ.cō.40.idē 1.Cœ.cap. de ſubſtantia orbis contraponētes formam corporeitatis ſubſtātialē coęternā & primam in prima mā.
Dimenſiones terminatæ ſunt poſt formā ſubſtantialem in materia 1.cap.de Subſtantia orbis.
Dimēſiões īterminatę ī qbꝰ cōicāt oēs formę recipiunt ī materia primitus ibidem. & 1.Phy.com.63.
Dimēſiões, q̄ ſunt in oībus corporibus gñabilibꝰ,& corruptibilibus ſunt eędē numero ī potētia, & nō in actu 1.ca.de ſubſt.orb. & 1.Ph. cō.63. Vbi hr ꝙ dimēſiones ſunt vnū, ga ſubiectū eorū nō hēt vnā formā dantē ſibi nomē & diffinitionē.vñ eſt vnitas numeralis priuatiua & ñ poſitiua, ſicut ē vnitas prīę māę ſm ſe ꝓſideratæ, q̄ ē vna nūero priuatiuę 12.prīę Philę.c.14
Dimidiū eſt prius toto ſm ptātē,totū aūt ē prius dimidio ſm actū 5. Meta. te.c.16.& eſt ī ca.de priori.
Diminutio eſt ire ad nihil cuius cā eſt materia 3.Phy.com.60.
Diminutū in omni genere eſt p admixtionē econtrarii 5.Ph.t.c.45.& 19.qūo ītelligat vide in concord.
Diminutus in natura caret virtute ītellectus naturalis, quare īpoſſe ē ipſum apprehēdere primas ꝓpōnes 2.Ph.c.6.vide ꝓ hoc ēt Auer. & Philoſophū in 2 Meta in c.15. Et ex hoc loco elicit ꝙ nō oīs hō habet aptitudinē ad Philoſophandū,nec quilibet hō ex ꝓſequēti hēt aptitudinē, vt ꝓfici poſſit per ſciētias ſpeculatiuas: ſicut notat Cōmen.in prologo primi Ph. & ego ibi ample declaraui viam eius.
Diſciplina qlibet fit ex pręcognitis. aut oībus, aut quibuſdā,aut p demſonē,aut p diffinitiões 1. Meta. te.cō.48.idem 1.Poſter.vbi aduert te ꝙ illa propō veritatē habet tā in artibus operatiuis q̄ in ſpecula tiuis,

tiuis, vt dicit Commen. in comm.

Disciplina ita fit oibus per minus nota naturæ ad nota magis 7. Meta. te. cō. 10. idem 1. Phy tex. commen. 2. vbi animaduerte, vt glosat Commē. in pāti loco, ꝙ propō illa, locū habet in oībus scibilibus præterq; in mathematicis, similē sententiā habet in 2 Meta. in cō. 16.

Discere, memorari, & reminisci differūt: discimus quod prius ignoramus: memoramur quę iugi memoria nulla interuētione obliuionis iūcta tenemus: reminiscimur dū aliqd prius cogniti memoria excidit, & aliquid pmanet, & ex eo ꝙ permāsit deducimur in notitiā eius quod excidit. ex lib. de memo. & reminis. Et vide exemplum a Them. in 2. lib. ca. 1. sunt ēt aliæ differentię, quia memoria est etiā in brutis, sed reminiscentia in habentibus rationem tantum.

Dispō scię certæ in hūtibus quasdā causas inueniē per scīam illarū, sicut in hūtibus oēs causas. 1. Phy. cō. 1. Vbi magna altercatio est inter expositores pcipue de cognitione incōplexa, q̄ hī per diffinitionē si debeat dari p oīa quatuor gña cārum an per causas intrinsecas tm̄. Linconiensis in 1. Poster. in cap. de p se innuit ꝙ in primo modo dicendi p se ingrediunt oēs pdicationes, q̄ pdicāt in obliquo siue cām māle, siue formalem, siue efficientē & finalem. S. Tho. ēt in 2. sententiarum dicit, ꝙ licēt vnius habētis plures causas possint dari plures diffinitiones imperfectę tn̄ vna perfecta debet dari per omnes causas. vnde distin. 17. q. 1. arti. 2. ad vltimū sic ait. si accipiatur diffinitio rei quæ cōplectitur totum esse rei fm ꝙ ex omnibus causis constituitur, quæ est perfecta diffinitio vnius rei nō est nisi vna diffinitio. idem tenet primo snīarum dist. 1. q. vlt. in expositione literæ. Ex aduerso aūt est Scotus, & sequentes eius, vt Burleus, qui volunt ꝙ ad diffinitionē perfectā sufficit ponere causas intrinsecas, vnde diffinitiones datę p causas extrinsecas nō iudicant rei q̄ditatē. Aduerte tn̄ ꝙ Arist. in 8. Metaph. in tex. com. 12. & 13. vī fauere primæ opinioni, ꝙ causę extrinsecæ debēt intrare diffinitionem. Et Comment in cōm. 13. expresse dicit ꝙ causa pp quam inuenitur forma multū intrat diffinitiones quę dicunt transmutare demonstrationes in situ. & iuxta illam viam vsque ad diem hunc determinaui. Nunc aūt inueni Auerroem decidentem huiusmodi q̄stionem in commētarijs magnis. nā in 1. Poster. in com. 35. Auersus Alpharabiū vult ꝙ in demōstrationibus cum non ingrediant nisi duo modi per se tantum, vī, primus & secundus, vī, in demōstrationibus simplr, diffinitiones quę sunt media, sunt illa q̄ dantur per causas intrinsecas. Nā diffinitiones quæ sunt extra rem nō intrant diffinitiones rerum nisi per accidēs, hoc est, qn̄ contingit cām efficientem esse non separatā a re, prout est situs terræ inter Solē & Lunam in eclipsi Lunę. ille enim est cā efficiens coexistens ipsi eclipsi. & similiter finis nō egreditur diffinitionem, nisi fuerit ignota dīa, & ponatur loco eius, & in veritate ista snīa Auer. quadrat snīæ Arist. in 8. Met. in loco ptæallega-

Opio Lincon. & dicti Thomę.

to, quia sermo eius ibi est de accñtibus talibus, a qbus cā efficiēs nō ē separata. Nā postq̄ dixerat ibi q̄ accidētia nō hñt materiā, ex qua, tñ hñt materiā ī qua vt subiectū. & dat exēplū de eclipsi, & addit q̄ luna est subiectū qđ patit: & addit q̄ ēt eclipsis habet cām efficiētem, & dicit q̄ est terra: de cā aūt finali vtrū eclipsis habet talē cām in te. 13. inquit. q̄ aūt cuius gīa est, vbi colligit q̄ priuatiōis nō ē finis. ita q̄ tot⁹ sermo ibi est de huius diffinitionibus accidentiū & nō substātiarū, & iō Cōmenta. ibi d. q̄ in diffinitiōibus accidētiū supple positiuorū quę nō sunt priuationes, vel est q̄ sint priuatiōes, quia Arist. illud ibi dimisit sub dubio debent poni causę extrinsecę, & finis prę cipuę in diffōnibus, quę solo situ differūt ad demfone, sicut ē ī diffinitione irę, dū dicimus q̄ ira ē accēsio sanguinis circa cor pp appetitū vindictę, vnde si quis bñ inspiciat p vitā meā est decisio Auerr. ex illo loco sumpta est, vnde ēt ibi dat exēplum de somno. & aduerte & pondera vnū, qđ sub dubio reliquit an eclipsis cū sit priuatio hēt cuius gratia. i. finē: ac somnus ēt ē priuatio & tñ habet finē. Vñ Auicē. sen prīa tertij ī ca. de subeth, & somno īquit, q̄ somnus naturalis est reditus spiritus aīalis ab instrumentis sensuū & motuū cū profundatiōe spiritus vitalis ad īteriora, vt digerat cibus: & pp quietē ei⁹ ēt vt spiritus restaurēt qui in vigilia fuit resolutus. vñ ī 7. Meta. vbi posuit dīa inter diffinitionē subsātiarū & accidētiū, nō posuit diffinitiōes substātiarū, q̄ sunt simplr dari p cās extrinsecas, vt patet ituē ti. Et hoc teneo, quia vt īqt Cōmē ta. p se nō debeat poni, sed si qnqs ponat est ad circūloquiū ad dīas occultas. sed cōtra viā Auer. vī esse sēīa Arist. in 2. Ph. t. c. 91. vbi ponit cōuenientiā inter artē & naturā, qa sunt diffinitiōes cōpletę artificialiū & dant a fine, ex illis apparet necessitas cāę materialis, sic in naturalibus. vnde p cām finalē pōt demfari cā materialis. vñ nō est verū dictū suū q̄ solū p accidēs cā extrinseca ītrat diffinitionē, aut qñ ponit circūlocutiue, īmo p se pōt sumi ad demfandū cām materialē, īmo illa demfo faciet maxime scire. nā scire est p cām, scire p maxime cām, est maxime scire. confirmat ex 3. Met. te. c. 3. vbi Cōmen. inquit iuxta textū. Res vt d. magis notificat multis modis & magis q̄ notificat est p suā substātiam. Et pp hoc ista scīa debet dici prima Philosophia, & nō naturalis scīa: scīa. n. naturalis cōsiderat de duab⁹ primis causis, vȝ, prima materia, & prīo motore. Ista aūt de duabus vltimis, i. forma & fine: & quia eæ duæ cāæ sunt meliores aliis: iō ista scīa est melior naturalis, finis aūt est melior causis: qa alię cāę sunt pp illā, cōfirmat, qa 6. Meta. cō. 2. iuxta textū dicit prima philosophiā eē nobiliorē rōne subiecti, quia sicut in diffinitione naturaliū ponit natura, sic in diffinitiōe diuinorū ponit Deus, & iō fm physicā rōnē via scī Thomę est planior. Potest tñ in ista cō trouersia sic rñderi, q̄ si diffinitio sumat vt diffinitio est, vt hēt explicare quidditatē, quia vt sic, ptinet ad primā operationē intellectus, sic nō datur nisi per causas intrinsecas:

secas: si vero sumat vt mediū & cā & vt enumeratio, sic vero est mediū in demōne: & sic pōt dari p causas extrinsecas. vñ p demōnē q̄ procedūt ex medio qd est diffiō data p finē cōcludit illa q̄ datur p materiā, & hoc teneas. Licèt Commen. in cōmentarijs magis com. 35. oppositū tenere videat q̄ diffinitiōes q̄ sunt mediæ, sūt p causas intrinsecas. Hoc meo iudicio non pōt stare pp authoritatē Philosophi in cō. & tex 91. quia p diffinitionē datā a fine, pōt demōstrari necessitas materiæ, & illā nō erit ga sit exittēs, nec circūlocutiue, & cōfirmat, quia Arist in 5. de Genera. Ani. cap. 1. reprehēdit antiquos q̄ opinabant formas sequi gñationē & materiā. ipse aūt opinatur oppositū. q̄ generatio sequat substātiā & formā ipsam, qd notauit ēt Commen. in 2. Phy. com. 87

Assignās aūt Arist. cām errotis antiquorū iquit, Veteres aūt naturę interpretes cōtra esse putarūt, cui⁹ erroris cā fuit q̄, cās plures esse nō putarēt, sed materiæ tm̄ & motus cām, eāq; indefinite cognoscerēt: rōnis vero cām finis nō considerarent sed. n. alicuius gr̄a vnūqdq; ē: gignit aūt iā ob eas cās & reliq̄s q̄ in rōne cuiusq; cōtinent, q̄ vl alicuius gr̄a est, vl cuius gr̄a aliud ē. Ecce manifeste ī rōne vniuscuiusq; entis generalis ponit finē. Ampli⁹ Cōmē. ī 2. de Ani. cō. 129. vbi Aristo. demonstrat nō dari sextū sensum per tres demōnes, quaꝝ duę sunt ex medijs & instrumentis, & tertia est ex sensibilibus, & dicit q̄ tertia est magis firma duab⁹ prioribus, quia cā accepta ī ea est finalis, sed cā in illis duabus est quasi materialis, & ita a veritate coactus sentit id qd nos diximus. Sed tunc est difficultas in via Auer. quia in diffinitione mot⁹ deberet poni motor, quia motus in suo esse & fieri dependet a motore. 12. meta. c. 41. Et tn̄ Cōmē. vult in 5. phy. c. 1. q̄ motus in sua substantia depēdet ex tribus causis. v3. nō extrinsecis s. subiecto, termino a quo, et termino ad quē: motor. n. est de cāis extrinsecis & tēpus est de accñtibus essentiālibus ꝓsequentibus ipsum. vnde sine dubio ex illo capit mētē Auer. fuisse cās extrīsecas ñ poni in diffinitiōib⁹ qui dditatiuarū, quia si tenet hoc de motu multo magis de substantijs, tñ Arist. in 3. Phy. tex. c. 23. positis illis duabus primis diffinitionib⁹ motus, ponit tertiā q̄ motus est actus mobilis: & d. illā esse notiorē p̄dictis vt patet intuēti: & ita vī q̄ ad maiorem euidentiā possunt capi in diffinitionib⁹ cāę efficientes sicut ex illo loco deduci p̄t. licèt Cōmēta. dicat ibi in cō. q̄ illa est notior propter q̄nem vtrum motus sit in motore, aut in mobili.

Dispōnes oppositę in cōpositis nō sunt nominatę sicut in simplicib⁹. 1. phy. te. c. 45. vbi aduerte q̄ Arist. volēs īdicatiue ꝓbare q̄ī oī generatione tā simpliciū & eorū quę alteratione fiunt q̄ in gñatione cōpositorū q̄ p concretionē, secretionēq; generant, oē qd fit ex suo oppositō fit: ponit tn̄ hanc dr̄ām quia in cōpositis, oppositę dispōnes ñ sūt manifestę sicut in simplicibus: nā in simplicibus bñ patet q̄ musicū fit ex immusico, & albū ex nigro: sed in cōpositis, vt inquit lucidissimus Them. licèt cōia oībus com-

positis inuenire noꝝa facile esset cū sunt cōuenientia incōueniētia: ex quibus generō ois proficiscit, & in quas corruptio ois reuertit, particularibus vero singulisq; cōpositis ꝓpria in cōi loquēdo consuetudine nō hñt. Huius autē rei cām solus Alber. cognomēto magnus adducere conatus est dicēs, qa oporteret illud nomē a proportione imponere. Proportio aūt illa frequenter ignota est & supple in dictis eius null' imponit nomē rei quā ignorat, vt dicit Cōmē. 7. Met. cō. 54. Et habet 4. Met. tex. c. 10. Sed ꝓp quid illa ꝓportio est ignota soluit, qa est relatio. Et est debilis entitatis 12. Met. cō. 19. in tm ꝙ, vt inqt Cōmen. ibi, aliq opinati sunt ꝓdicamētū relationis esse de secundis intellectis, & iō est difficilis cognitionis, vt testat' ēt Arist. in prædicamentis in cap. ad aliquid. Accedit ad hoc ꝙ ille ꝓportiones inquantum proportiones non sunt terminatę, vt scribit Cōmentator in 4. Cœ. commen. 40.

Dispositio naturalis, & dispō prēter naturā non pñt esse in æquali tpe 2. Cœ. t. c. 38. & 3 Cœ. t. cō. 24. Et Auer. in Paraph. 2. de Cœ. in summa 2. q̄sito 5. scribit, ꝙ tps morbi longe breuius est tpe sanitatis, & facit pro opinione plusq̄ Cōmen. tenentis ęgritudinē non posse contrahi a principijs generationis, videlicet ægritudinem vt numerus.

Nota pro opinione Monachi

Dispositiones ſm Auic. quędā sunt intētiones, & quędā sunt naturales seu essentiales 4. Meta. com. 3.

Dispō primi principij. ſ. dei talis ē, ꝙ nulla est in eo impfectio 5. Meta. cō. 21. Ex quo patet quantum errent Moderni tenētes ſm Arist. & Auer. in deo Physicę esse aliqꝑ impfectionē, qa posuerunt ipsum esse finiti vigoris, & per consequēs sequit' ipsum nō posse mouere in instanti, ꝙ vt asseruntimpfectionis est, o, ridiculū caput, o, de Periparetticis male merite. vide Auerr. in 8. Phy. com. 4. vbi asserit agens non posse agere aliqd impose nō dē esse diminutio, sed dicere ipsū facere aliqd impose, & posse facere est deceptio. Dato igit' ꝙ Arist. & Commē. asserant Deū esse finiti vigoris: nō tñ ꝓp hoc dicūt Physicæ in eo aliquā esse imperfectionem, ex hoc ꝙ nō pōt mouere in instāti, quia motū fieri in instanti implicat contradictionē in via eorū, quia motus est actus entis in potentia inquātum in potētia abscindit' cessat motus, vt dicit Commē. & Them. in 3. Phy. vñ Cōmē. in 3. de aīa cōm. 5. in fo. tertiæ qōnis dicit intelligētiam primam liberatā esse prorsus ab omni potētia & impfectione. & in 12. primę Philosophiæ cōm. 37. dicit expresse ꝙ deus glorioſus est in fine vniratis, simplicitatis, & nobilitatis: nulla igitur perfectio aut perfectionis gradus pol'is reperiri in natura entis deficit primo principio, nec aliqua perfectio est extrinseca ab eo, vt expresse dicit Commentator in præsenti loco.

Dispositio demonstrationis cū sermonibus logicis talis est, ꝙ distinguunt partem veram a parte falsa. Comment. 7. Metaph comm. 19. idem 1. Physi. comm. 52 & 53.

Dispositio & dispositū in rebus abstractis a mria sunt vnum in esse, & duo in consideratione 12. Met. com. 39. sed tum subdit Commē.

non

nō sunt subiectū & prædicatū in talibus sicut est in propositionib⁹ cathegoricis substantialibus. vbi vide ſm mentem Com. de attributis distinctionē esse solum ſm modum intelligendi nostrū, & ꝙ non sit aliqua distractio ex natura rei.

Disputatio exigit vt cōclusioni contradicatur & argumentis primo Physico. commen. 22.

Disputatio dēt esse remota ab odio & amicitia. odiū. n. & amicitia sūt causæ maximę diuersitatis 1. Cœli te. c. 101. vnde 3. Cœ. accusatur Plato, quia pp magistri amorē. 1. Socr. & pp amorē geometrię ī multis deuiauit a veritate, vt p3. t. c. 60

Disputatiui sermones in scīa ex natura sua requirūt vt prēponant' in ordine sermonibus demōstratiuis 3. Meta. cō. 1. Quod bene verū est qñ inducunt' ad exercitandū intellectū. sed dum inducunt' ad cōfirmandū, inducunt' post demōstratiuos, sic glosat Commē. in 1. Cœ. & mūdi in com. 85. Sed tunc insurgit opinio Ioan. Gram. & Auicen. qui voluerunt librū Topic prēcedere lib Poste. quia natura sermonum probabiliū requirit vt prēponant' sermonibus demōstratiuis, sicut & Cōmen. in præsenti loco. tū ēt quia intellectus assuefactus in cognitione probabiliū melius assentit necessarijs, sed oppositum tenere tutius est. Nā Arist. in principio libri Priorū exorditur librū illū cū intētione ad lib. Poste. vt patet. Inquit. n. primū oportet dicere circa quid & de quo est intētio artis, qñ circa demōstrationem, & de demonstratiua disciplina: postea vero in calce secundi lib. Poste. Analitic. epilogat dicēs de syllo, & demonstrationē quid vnūquodq; & qūo sit, manifestum est: similiter aūt & de scīa demonstratiua: idē enim est nullā mentionē de dialectico syllo faciens. Non est aūt cōsuetudo Arist aliquid omittere in epilogis ex his q̄ sunt necessaria. Argumentū aūt & motiuum Ioā. Gram. & Auic. nullum est, vt dicit Auer. in commentarijs magnis super lib. Poste. Analitic. quia non sequitur si inquisitio per rationes probabiles in scientijs realibus p̄ordinatur inquisitioni demōstratiuæ in casu iam declarato, ꝙ eadē rōne in scientia rationali pars illa quæ tradit artē in dignoscendis p̄missis probabilibus dē præordinari arti docenti dignotionem præmissarum demonstratiuarū, quia non est talis ordo artis ad artē, nec talis connexio qualis est inter inquisitionē in aliqua materia per sermones dialecticos & demōstratiuos: qa illæ artes sunt diuersę, & diuersis innitunt' principijs & fundamentis. Nā ars cognoscēdi prēmissas probabiles sumit robur ex testimonio & opinione, sed ars cognoscendi propōnes demonstratiuas aliunde depēdet, vȝ, ex conditionibus de oī, per se, & primo: & iō non est necessariū intellectū primo modū: ad artem demonstratiuā, vt præexercitet' in arte dialectica, quia prēmissarū probabiliū notitia acquisita per artē est diuersa ab ista: immo si recte cōsideras, si contingat vnā artem ex istis deseruire alteri, secus se habet res, qa potius ars cognoscendi præmissas demonstratiuas deseruiet arti discernendi probabiles, quia probabile videt' esse sicut defectus, &

Digressio an li. Top. p̄cedat li Poster.

priuatio reſpectu neceſſarij & demóſtratiui, & priuationes cognoſcunt̃ p habitus, & nõ ecõtra 3. de aĩa cõ. & te. 25. vnde Albert. cognomẽto magnus in principio lib. Poſter. ca. 1. inquit. id qđ addit ſyll's dialectic⁹ ſupra cõſequẽtiæ neceſſitatẽ ſubſtãtialẽ ſyllo poti⁹ diminuit neceſſitatẽ cõſequẽtię q̃ promoueat, quia ꝓbabile nõ hẽt cõſequẽtię verã neceſſitatẽ. & qũocũ quæ res ſe habeat, expedit & vtili⁹ eſt incipere ab ea, q̃ naturaliter eſt magis dilecta, & q̃ magis nãliter ẽ honorãda. f. ſcĩa demonis, qđ iõ d. quia in ſcięt̃ijs non ſemp ſeruat̃ ordo naturæ ſ3 viã generationis, ſed qñq; variat iſte ordo. vnde plunq; ſcĩa incipit a priori ſm viã perfectiõis: certũ eſt. n. q̃ ſenſus tactus eſt prior natura alijs ſenſibus viã gnatiõis, ſicut materia ẽ prior forma, vt dicit Cõmen. in 2. de Genera. & corrup in 7. & tex. Tactus .n. eſt baſis & fundamentũ oĩum aliorũ ſenſuũ. 2. de Ani. 17. aĩal ẽ aĩal p ſenſum. i. tactus. & tñ Ariſt. in 2 de Aĩa tractans de ſenſib⁹ incepit a viſu, qui ẽ prior via formæ & nobilitat⁹. vt dicit Com. in 2. de Aĩa in cõ. 77. & in li. cœ & mũ di prius in duobus primis li. egit de corporib⁹ cœleſtibus, & in duobus reliquis de quatuor elementis in quantũ ſunt partes mũdi, & tñ corpora cœleſtia ſunt nobiliora illis, & multotiẽs hoc ꝓtingit: & immorari in hoc ampli⁹ ẽ ſuperfluũ.

Diſputationis modus nõ eſt idẽ ad oẽs, hẽnãq; pſuaſione egẽt, alij vero vi. 4. meta. te. c. 19. vbi dicit Cõmẽta. in com. q̃ ars eſt ĩ hoc, vt cogat̃ ad cõcedendũ aliqđ poſitum quouſq; videat̃ ſuus defectus. ille .n. non vult ꝓcedere p rõnẽ intrinſecã, quapp neceſſe eſt vt faciãt ipſum ꝓcedere violenter p verbera. ita ẽt dicit Auic. q̃ illi qui negant contingẽtia & libertatem arbitrij torquendi ſunt & verberandi, donec concedant an ſit in poteſtate torquẽtis eos verberare, & nõ, aut velle & nolle. ita in ſimili ſcribit Philoſophus in 1. Topi. cap. 8. qui dubitant vtrum oporteat deos venerari, & parentes honorate indigent pena; qui vero dubitant vtrũ nix ſit alba indigent viſu.

Remedĩ cõtra pro teruiẽtes in ea quæ ſunt ꝓpria nota.

Diſſimilia ſi paterentur ab inuicem tunc qđlibet poneret̃ a quolibet. 1. de Gener. & corrup. tex. com. 49

Diſſolutio eſt duobus modis. 3. Cęli. tex. com. 52

Diſſolutio fit ĩcipiẽdo a poſteriori, & pueniendo ad primũ principiũ ĩ cognitione. 7. meta. ꝓ 23. vide retractationem quam feci in theorematib⁹ circa partẽ ꝓtradicentem.

Diſtantia maxima & minima non diffiniuntur niſi per lineam rectã. Commen. 5. ph. com 24. & reddit cauſam, pro quo etiam vide in 1. Cœli in tex. com. 27

Diſtantiæ entium ſunt valde diuerſæ 2. Cœli. tex. com. 64

Diſtantia vltimorum maxima eſt quare & quę contrariorum. 10. metaphy tex. com. 13

Diſtantia in loco eſt maxima. f. centri ad circũferentiã, & iſta diſtãtia eſt cã in contrarietate ſubſtantiaꝝ corporũ propriorꝝ iſtis locis. Et iõ dictũ ẽ ĩ diffinitiõe ꝓtrariorũ ſimplr q̃ ſunt illa inter quæ eſt diſtãtia in eſſe maxime. 10. metaph. ꝓ. 13. vide in concordantijs.

Diſtãtiæ vnius plura nõ ſunt q̃ duo vltima. 10. meta. tex. com. 14

Diſtantia

Distantia æterni ab innouato maior est q̃ distantia specierum ab invicem. ex dispu. 10. in sol. t.

Distantia decem prędicamentorũ non est sicut distantia cõtrariorũ. Nam contraria sunt vere quę sub eodem gñe maxime distant, & nõ pñt simul esse in eodem subiecto. sed decem prædicamenta non distãt merito cõtrarietatis, quia pñt esse in eodem subiecto: sed dñr distare pro quanto non gñant' ex se invicem mutuo, neq; aggregant' in vno & eodem gñe. ex paraphr. meta. tract. 3

Distinctio rerum nõ solũ est p suas formas' verumetiã & per suas materias: & non solum p hæc duo verumetiam p suas causas efficientes & finales. ex paraphr. met tract. 2

Distẽsiones insunt corpibus plectis oẽs rõnabilr. 2. Cœ te. commẽ. 8. Non intellexit philosoph' per distensiones. s. tres dimensiones. s. lõgitudinem, latitudinem, & profũditatem: quia tales sunt in omnibus corporibus, nedũ in perfectis. vt bene notauit ibi Simpl. & Com. in commen. sed intellexit istas differẽtias põnis. s. dextrum, sursum, & anterius: & per cõsequens alias his oppositas, & per corpora perfecta nõ intellexit corpora aĩata habẽtia virtutem nutritiuam, & augmentatiuam tm̃: vt sunt plantæ: nec quęcunq; vltra hæc, quæ hñt sensum tactus tm̃, vt sunt animalia quæ Græci Zoophita appellãt. sed quæ vltra hæc hñt appetitum & motum localem. idem philosõphus. 8. ph. t. c. 57. & 58. animalia perfecta talia nuncupat: & hoc hr̃ etiam ex 2. Cœ t. com. 9

Diuersa in forma diuersãtur in materia. 2 ph. t. cõ. 26. idem 1 de aĩa commen. 53. & 2. de anima com. 60. idem 2. phy. com 87

Diuersa fm magis & minus necessario communicant in eadem natura 4 ph. com. 71

Diuersarum rerum diuersæ sunt definitiones. 4. met. te. com. 28

Diuersa dicuntur quorum aut spẽs plures, aut materia, aut ratio substantiæ. 5. met. in cap. de eodem, & diuerso.

Diuersa specie & eadem specie quæ sunt vide 5. metaph. in ca. de eodẽ & diuerso.

Diuersa gñe dicuntur quorũcunq; non est idem subiectum primum: & non resoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem spẽs materia. 5. meta. tex. cõmẽ. 33. & est in cap. de genere.

Diuersa per materiam sunt eadem in sora, vt Sortes & Callias. 7. met. t cõ. 28. Inde elicitur q̃ indiuidua eiusdem speciei intrinsecę distinguuntur per materiam, & non per aliquod accñs, & habent cõueniẽtiam rõne formę. idem notauit Commen. in lib. destruc. in dispu. prima, in solu. 7. dub. Vide quę ibi notaui in litera M. ibi, materia diuersa sunt eadem in forma. vide etiam in hanc sententiam concurrere The mistium in primo de anima. cap. 24

Diuersum & dissimile multipl'r dñr 10. met. te com. 10

Diuersum & idem opponuntur. 10. meta. tex. com. 10

Diuersum non dr̃ in non entibus, sed non idem 10. metat. com. 10

Diuersum differt a differente, quia diuersum est per suã essentiã, sed differens est per aliquid existẽs in essen-

essentiam. ex paraphrasi tracta. 1. ca. de differẽte. & habetur ab Aristo. in 5. Meta. ca. de diuerso. item differens suscipit mẽgis & minus, sed diuersum non ex paraphrasi tract. 3. Et dicamus ꝙ vnũ opponitur multitudini multis modis.

Diuersitas ĩ finibus est manifestior quàm diuersitas in actionibus. 3. phy. comm. 19

Diuersa fm forma3 non hñt eandẽ actionem. 3. ph. 19

Diuersitas f3 appropinquationem & remotionem non est diuersitas in substantia. primo Cœli commen. 81

Diuersitas partium motuum nõ facit diuersitatem formarum specificarum: nam est diuersitas motuũ in animalibus in parte dextra & sinistra: & manifestum est ꝙ inueniuntur in eadem specie. 2. Cœli commen. 49

Diuersitas formæ partium corpoꝝ consimilium est pp diuersitatem modorum, v. g. ꝙ os non differt a carne, nisi quia habet plus de terrestritate q̃ de aquositate, & caro econuerso. vñ est diuersitas f3 magis & minus, & non est diuersitas absoluta. 4. Cœ. com. 41. Contra ponentes formas partiales specifice distingui. Animaduertãt enim entia non esse multiplicanda sine necessitate.

Cõtra ponẽtes formas partiales.

Diuersitas naturę recepti, facit diuersitatem naturæ recipientis. 3. d anima. com. 5. iuxta principium.

Diuersitas artium fit per diuersitatẽ modi terminorum vtendorũ. Cõmen. 6 meta. commen. 2 vbi per terminos intelligas diffinitiones, & p artes sciẽtias speculatiuas: nã sciẽtiarum speculatiuarum diuersitas est per diuersum modum definiendi. Nam principia in scientijs speculatiuis sunt sicut fines in agibilibus. vt dicitur in 2. ph. te. commen. 69

Diuersitas rerum est duplex, quædã est cum contrarietate, & quędam sine contrarietate. 10. metaph. cõmen. 24

Diuersitas per contrarietatem existens in rebus facit, ꝙ talia nõ sunt in eodem subiecto, sed diuersitas sine contrarietate hoc non efficit. ibidem.

Diuersitas intelligentiarum prouenit ex diuersitate naturarũ, quas recipiunt in eo ꝙ intelligũt de primo principio. ex disp. 3. in fol. vlt. dub. vide idẽ 12. metaph. com. 44

Diuersitas orbiũ procedit ex diuersitate suorum motorum & formarum, & materierum, si mãs habẽt. & ipsorum operum in hoc mundo, licèt orbes fm philosophos nõ sint pro operibus. ex disp. 3. in fol. vlt. dub.

Diuersitas, quę primo accidit in inferioribus entibus, vt sunt simplicia corpora. s. el'nta, procedit sine dubio a diuersitate materię, quæ sumitur ex ipsius propinquitate & distantia a supercœlestibus corporibus, vt diuersitas ignis a terra. ex lib. dest. disp. 3. in fol. vlt. dub. vide in concordantijs nuper editis.

Diuinus accipit prima prĩcipia mouentia a naturali, & nullã habet viam ad demonstrandum esse primũ motorem, nisi accipiat ipsum pro cõstanti naturali. 1. physi. cõmẽ. vltimo contra Auic. & 2. ph. commen. 22. & 26

Diuinus qui verificat subiecta sciẽtiarum particulariũ dr disputare

contra

contra negantes generationem & corruptionem,& contra illos, qui dicunt ꝙ nihil est fixum & permanens: & sist contra negantes scientiam.3.cœ.com.4.idem 1.physi.t. commen.8.& 12.& 8.ph. 22.& 1. Cœ.commẽ.78.idem 4. metaph. commen.1

Diuinum non inuidum esse conuenit.ex procœ.primæ philosophiæ.

Diuinum si in aliqua natura existit ī tali natura existit.ſ.in natura entium ſeparatorum, & immobiliū 6.Meta.tex.cõmẽ. 2.vbi animaduerte,ꝙ Aristot.ibi distinguit tres partes philoſophiæ theoricæ.ſ. mathematicam phyſicam, & theologiam, & ait ꝙ ſciẽtiam honorabiliſſimam oportet circa gen' honorabiliſſimum eſſe: nullum autem genus entium diuinius & honorabilius etiam eſſe.

Et patet ex reb'immobilib' & ſeparatis ꝙ ideo dixit: nam ſcientia theorica, vt notat Alexan.in 2.topicorū, dicitur para tho theorin, hoc eſt a contemplandis rebus diuinis, & ideo ſcientia diuina ẽ maxime theorica,& maxime honorabilis. Et ex hoc loco frater mi, ſcire & elicere clare poteris, quãtum deuiauerit a peripateticorum via Scotus,& Antoninus Andreę, & ſequaces iſtorum,qui non ſolum logicam ſcientiam, verum & theoricã ſcientiam eſſe aſſeuerant: cum tamen ſcientia theorica ſit de entibus in quibus eſt aliquid diuinitatis,vt ethimologia vocabuli denotat: & vt ex prędicta auctoritate clare colligitur ex mẽte magiſtri: ſcientia autem logicalis eſt de ſecũdis intellectis, quę ſunt entia diminuta.vnde Aristo. in 6.meta 2 contemplatione ſcientiæ diuinæ, quę ſpeculatiua eſt, duo entia remouit,ens.ſ per accñs, quia nõ ẽ determinatum:& ens in aïa,quia eſt ens diminutum:& ideo caueãt iſti talia fingentes.

Contra Scotũ & Anto.Andr. ſ 6. Met.

Diuina natura eluceſcit ī gñatione animalium tam perfectorũ q̃ imperfectorum, quia nõ eluceſcit in quantum aïal nobile,aut ignobile.ex fine lib. de partibus animal. Commenta.

Diuiſio,& inductio, & ſyllogiſmus hypotheticus per naturam vſitantur ad declarationem eorum, quę indigent modicula imminutione. Commen.2 phy.commen.3. & in prologo.1. phy.&2.Cœ.commẽ. 22.& 1. Priorum in digreſſione de ſyllogiſmis hypotheticis. & in 6. phyſi.commen.41.& 1. Cœli commen.2

Diuiſibilitas competit rei,vt eſt mẽſura,vel numerus.3.phy. com.35. idem 5.meta.te.c.18.idem 3.Cœli. commen.5

Diuiſio magnitudinis in partes eiuſdem proportionis creſcit in infinitum:ſed non diuiſio in partes eiuſdem quãtitatis.3.ph.t.com.59.& 8.ph.com.69

Diuiſio in numerando eſt certior via inductione.5.ph.com.7

Diuiſionis via & exempli vſitatur ī definitionibus & deſcriptionibus non ſecundum ꝙ declaratur illud quod eſt naturaliter ignotũ a noto,ſed ſecũdum ꝙ declaratur illud quod eſt minoris latentię, eo ꝙ ẽ ignotum naturaliter.6.phy.commen.41.vide conſimile.2.ph cõmen.3.1.Cœ.commen 2.& in 1. priorum in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.

Diuiſio

Diuiſio in motu ꝙ eſt in loco & q̄to eſt eſſentialiter: ſed in qualitate & ſubſtantia eſt per accñs. 6. phy. com. 59 & 37. 39. & 49

Diuiſione Ariſt. non vtitur, niſi ad declarandum ea, quæ ſunt latẽtio ra primis cognitionibus: & aptio ra primis quæſtionibus: & fiſſ vti tur inductione. idem in prologo ſuo ſup primo phyſic. & in primo priorum in digreſſione de ſyllo hy pothetico. 4 cœ. com. 22. & in 2. phy. commen. 3. & in 6. phyſi. com men. 41

Diuiſio qualitatis eſt ratione quan tiatis in eo, ꝙ quantitas. 3. Cœ. 2. men. 7

Diuiſio non competit materiæ, niſi per quantitatem. 1. cap. de ſubſtã tia orbis.

Diuiſio alia eſt ſm quantitatẽ, alia ſecundum qualitatem. 5. metaph. tex. com. 30

Diuiſiones non ſunt neceſſariæ in ſcientia ex natura ſcíæ, ſed inducuntur ab authoribus propter de bilitatem diſcretiue ſcolarium. ex 1. Coll. cap. 1

Diuiſio alicuius in materiam, & for mam eſt alia a diuiſione ſpeciei in formam communem & propriã. 5. metaph. commen. 30. & 1. Phy. commen 5

Diuiſio gñis per dñas ordinate fa cta largitur definitiones. 7. meta. tex. commen. 43 & in 2. poſter. in illo cap. ad probandum autẽ ter minum per diuiſionem oportet coniecturare. &c.

Diuiſio non accidit niſi quanto ꝓ. poſitio iſta non eſt vera vniuerſa liter, ſed ſolum de illo quod p ſe diuiditur fallit in eo, quod diuidi tur per accidens; vt albedo, & for ma. ex lib. deſtruc. diſp. 1. in ſolo. 8 dubij.

Diuiſio entis per neceſſariũ & poſ ſibile intelligendo per poſſibile il lud quod habet cauſam, vt intelle xit Auic. non eſt diuiſio nota ã ſe, quia id quod diuidit ens ad habẽ tem cauſam, & non habentẽ cau ſam non eſt diuiſio nota de ſe. ex diſp. 4. in ſolutio. 5. dub.

Diuiſio aliquibus ſciẽtijs ſufficit in enumerandis ſuis ſubiectis: aliqui bus vero deſeruit via ſenſus ĩ hoc: aliquibus vero neutra ſufficit. ex commento ſuper primo de parti bus animalium. c. 1. Arithmeticę enim & Geometricę diuiſio ſuffi cit: aſtronomiæ vero via ſenſus de ſeruit, ſed ſcientię naturali nõ ſem per deſeruit aliqua iſtarum viarũ de per ſe, vt ſcientiæ de animalib⁹ neutra via deſeruit, vel ſufficit, & ibi vide cauſam.

Diuiſioni quę fit in ſciẽtia naturali quãdoq; accidit ęquinoce in gñe diuiſio, quod non accidit in ma thematicis. ibid.

Diuiſio ĩ partes paruas ęqualiter ꝓ petit tam medicinæ calidæ, q̄ frigi dæ ad hoc, vt facilius proueniat a ctio, quia res cõuertibiles quando conuertuntur in partes minimas facilius conuerſionẽ recipiunt. 5. Colli. cap. 3 contra Galenum. vide etiam in fine primi de Generatio. & corruptio.

Diuiſio in partes paruas difficilius fatigat naturam. vnde iſta eſt vna res ex rebus quę adiuuant ad velo citatem digeſtionis: quia calor in eis magis dominatur. 5. Colligẽt cap. 26

Diuiſio accidit rei ex eo ꝙ eſt mate rialis, nõ ex eo ꝙ habet formam:

forma

forma enim non est diuisibilis nisi per accidens. ex paraphrasi metaphy.2.tract.

Diuisibilia in potentia non est impossibile in eis dari primum: licet ſm q̃ sunt in potentia, non sit in eis primum 8.ph.in tex.commē. 44.vbi expresse colligitur dari minimum motum contra negantes minima. immo Commen.d q̃ super hoc principio Arist.o.fundauit illam demonstrationem in principio.7.physicorum adductā. & ita d.in commento 2.etiam super.7. Physicorum.

Diuisio continui in partes ęquales de necessitate terminat, cōtinuum est quando illud, quod diuidit in vnum, quod est maius, & aliud ē minus. Et istam diuisionē moderni nostri appellant in partes ꝓportionales. Auer.8.Phy.commē.68. idem 3.Ph.te.com.59

Diuinatio ſm quietem contingens a Deo non est: diuinatio ſm quietem potius fatuis, q̃ sapientibus ꝓtingit. & vide caulam in libro de diuinatione.

Diuinatio secundum quietem data est ꝓp magnam solicitudinem erga hominem & dr̃ q̃ est pars prophetiæ. Commen.in commen. li. de diuinatione ſm quietem. vnde Isach in secundo lib. de elementis d. somnum secundum Iudæos. Christianos & omnes, qui ꝓphetizant, est vna partium prophetię.

DOCTRINA ordinata debet inci pere a cognitione causarū primarum rei cognoscendę perfecte: deinde intendere ad cognitionē aliarum cārū remotarū ſm ordinē, donec perueniat ad causas ꝓpinquas 1.ph.cō.1. vide 2.ph.te.c.72. Non intelligit vt Cocl'ator in dr̃ia 4. & Vgo Senēsis, & plerique, d aliquo gne demōrationis, sicut est demōratio pp quid Nam magna est dr̃ia inter ordinem doctrinę, & inter viam doctrinę: via enim doctrinę est triplex genus demonctratiōis signi demonstratic cāę tm̃, & demōstratio simplr: sed ordo doctrinę est respectu secundum prius & posterius inuentus in ſcīa ex natura scibilium, nam cum in ſcīa rerum naturalium quę haberi debet ex cognitione causarum cū causæ aliæ sunt vles, & cōes oībus rebus constitutis per naturam: alię vero proprie & sīr, cum res naturales de quibus ſcīa haberi pōt sicut in tali discrimine: quædam enim sūt vniuersales & communes, quædā proprię. Ex hoc insurgit talis ordo doctrinę in ſcīa: nunquid prius de bēt pręponi quæstiones, & problemata de rebus cōmunibus, & vniuersalibus per causas communes & vniuersales terminandæ: an de proprijs. Et sententia Comment, & Aristote. primo physi. tex. commen.4. est, q̃ ordo doctrinę est ab vniuersalioribus ad particularia. Et istum ordinem innuit etiam secundum expositionem Auer.in ꝓbatione maioris, Aristote. in principio primi phy. Tunc, inquit, arbitramur cognoscere vnumquodque, cum cās eius simplices cognouerimus & principia prima, & vsque ad elementa, dicere autem Auerroem ītellexisse in prędicta auctoritate de demonstratione pp quid error est: nam demonstratio propter quid nō fit per causam remotam: immo Aristote. in primo Posteriorum, huiusmodi demonstratio.

strationes per causas remotas videtur collocare in numero demõstrationum quia, seu signorum.

Doctrina quę incipit a communibus est naturalis, tum quia propõnes acceptę sunt immediate, tum quia sunt manifestiores, tum qa non accidit iteratio. 1. phy. cõ. 57. idem in suo prologo ibid.

Doctrina est actio docentis, & ē in addiscente. 3. phy. te. c. 20

Doctrina nominum synonimorum vsitatur ad expositiones. 4. physic. commen. 45

Dictio & disciplina, & si idē essent, non propterea docere & addiscere sunt idem 3. phy. tex. com. 21. vbi colligitur ꝙ licèt abstractum & concretum idem significent: differūt tamē ex connotato, quia aliquid connotat concretum, quod nõ cõnotat abstractum: vnde vt ibidem dī, tā & si distātia athenis ad thebas, & thebis ad athenas vna & eadem sit, non tamen idem est distare hinc illuc, & illinc huc, quia distare connotat vnū in ratione termini a quo, & aliud in ratione termini ad quē: & ideo sunt duo distare, licèt vna sit distantia. Nota tamen auctoritate Alexādri, & lucidissimi Themist. locum illum in 3. ph. debere legi ex superabundāti, v3, dato ꝙ concederet ꝙ doctio & disciplina sint idem, & actio & passio sint eadem: nõ tamē sequeretur propterea docere, & addiscere, aut agere & pati esse eadem ꝓpter causam, quam prædiximus.

Nihilomin9 reuera doctrina, & disciplina non sunt eadem: neque actio & passio est vnum & idē. & ideo actio & passio si dicuntur eadem est secundum subiectum, sed non sunt ratione formali eadem, negatiua enim in qua vnum genus generalissimū negatur de alio est immediata & vera, vt dicit in primo posteriorum. vnde ista est vera. Nulla actio est passio, quia coordinationes prędicamentales, & impermixtæ: vnde sicut albū, & dulce sunt eadē subiecto: pro quãto enim albedo & dulcedo fundãturī lacte: ideo verificatur album de dulci & econtra. qu a accidēs accidēti non accidit, nisi quia ambo eidem accidunt. vt d. philosophus in 5. meta. in te. cõmen. 14. Sic quia actio & passio fundantur in motu tanq̃ in subiecto, sic dicūtur esse eadem subiecto, sed non sunt eadē ratione formali: & quia denominatio fit a forma potius, q̃ a materia, ideo Aristo. dixit ꝙ proprie actio cum passione non est idem potius cui rerum idētitas, & diuersitas est venanda a forma, q̃ a materia, pręsertim apud Peripateticos, sicut bene notat Commē. in 2. phy. in commen. 87. vbi d. ꝙ Arist in hoc resistit antiquis assentibus formas diuersificari propter materias, & ipse opinatur ecõtrario, ita scribit notabiliter etiā ipse in primo de anima commen. 52 ꝙ membra cerui nõ differunt a mēbris leonis, nisi quia anima differt ab anima. & 2. de anima cõmen. 60. asserit, ꝙ melius est existimare diuersitatem esse per formā q̃ per materiam. Ex prędicti loco etiam elicitur quomodo sit intelligendum dictum Commentatoris in 12. metaph. comm. 44. vbi scribit, ꝙ in abstractis a materia, non est verum agens, nisi secundum simili**tudinem**, quia actio vera, & passio

passio fundatur in motu vero, qui est actus vnus in potentia inquātum in potentia, quia ibi non est motus verus, sed motus equiuocꝰ & ſm similitudinem, vt intellectio motus dicatur. vt patet 8. Physic. commen. 40. sic ibi est actio secundum similitudinem: nam scientia & intellectio ē causa omnium entium duo enim sunt principia effi cientia, natura & intellectus. in 2. phy. sicut autem d. Commen. 12. Metaph. commē. 5. scīa equiuoce dī de sciētia Dei: & de scīa nostra: quia scientia nostra causatur a rebus, sed scīa Dei est causa rerum: & sic ibi non est agens, nisi secundum similitudinem: quia intellectio Dei est causa productiua natura non tempore precedens talia eterna. ex 2. cap. de subst. orbis, & est forma, & finis conseruans illa 4. Cœ. com. 1

Doloris causa non est solutio cōtinuitatis, vt dixit Gale. sed est mala complexio, quę sequitur solutionem continuitatis. 3. Coll. 31. cap. quod est de accidentibus superue nientibus virtuti sensibili.

Doloris causa non sunt duę res simul. s. solutio continuitatis, & cruditas & frigiditas. vt dixit errans Auic. ibid.

Dolor est causa attractionis; aut ꝓpter malam complexionem caidam, quę est causa doloris, aut propter malam complexionem, quæ fit propter superfluitatem motus virtutis expulsiuæ, cum superfluitates expellit, aut propter ambas istas. 7. colli. cap. 29

Domus sine materia facit quodam modo domum materiam habentem. 7. metaphy. tex. com. 23

Domui esse nō fit sed huic domui, septimo metaphysi. tex. commen. 53. vbi Commentator d. quòd quidditas domus simpliciter non habet generationem: generatio enim nō est nisi huius domus demonstratæ. idem in proœmio metaphysi. actus & generationes sūt suppositorum. idem in primo de generatione & corruptio. tex. commen. 40

Dormire est ligamentum, & quies sensuū, & reuersio ipsorum ab instrumentis earum ad partem intrinsecam corporis. 2. Colliget ca. 21. de somno.

Dormientium partes exteriores corporis refrigerantur. ibid.

Dormientium digestio fortis est. ibidem.

Dormiendi operatio non attribuit nisi virtuti sensibili, & proprie sensui communi. ibid.

Dualitas in vna re est propter materiam primo metaphysi. commen. 40. idem 1. Physi. co. 6

Dubia in scientia diuina contingē tia siquis soluere perpenderit, ex his quę sunt in humana scientia, ille transfert iudicium presens ad absens in duobus entibus maxime distantibus, in specie, videlicet, & in genere ex libro destruct. disputat. sexta, in solutio. quarta, dubij secundi.

Dubitatio est quasi ligamentum, & respōsio est quasi dissolutio. 2. Cę l'. com. 106

Dubitatio & admiratio attestantur ignorantię. ex proœmio primæ philosophię.

Duę definitiones diuersæ eidem rei conuenire non possunt. Auerrois sentētia est in 1. de gnatione aīa. cap. 1.

cap. 1. contra illos qui tenent animam intellectiuam quidditatiue cõsiderari in particulari in duab⁹ scientijs. s. in scia naturali & i scia diuina: vnius enim rei non est nisi vna quidditas.

Dulcedo attribuit caliditati & humiditati: amaritudo aũt caliditati & siccitati. ex li. de sensu & sen. Auerroes.

Dulcedo temperata signãt caliditatem & humiditatem 5. Coll. cap. 42. de liquitia.

Durum est quod non cedit in seipsum fm superficiem. 4 Metheororum tex commẽ. 30. & in 2. de generatione, & corruptione text. cõmen. 13.

Durities & mollities causę sunt facilitatis, & difficultatis receptionis non localis mutationis, sed alterationis. 4. Ph. t. com. 86.

Dux est causa ordinis existentis in exercitu: & ordo non est causa ducis 12. meta. t. cõ. 52.

Ducis bonum est maius bonum, q̃ bonum, quod est in ordine exercitus. ibid.

De Litera E.

EADEM est causa cõtrariorum fm dispositiones diuersas 2. physi. commen. 30. & tex. idem quinto Metaphyli. commẽ. 2. & secundo Cœli. 92.

Eadem est dispositio de causis generationis, & de causis actionum. vnde qui attribuit generationem necessitati, attribuit actiones necessitati: & qui attribuit generationẽ fini, & actiones attribuit fini. 2. physi. com. 75.

Eadem alia per accidens, alia secũdum se. 5. meta. in ca. de eodem & diuerso. & est textus. non habens commentum post t. commen. 15. immediate.

Eadem sunt quorum substãtia vna est. similia vero quorum qualitas vna: æqualia quorum quãtitas est vna 5. Met. t com. 20.

Eadem omnia nõ insunt quolibet modo eisdem: sed solum quibus idẽ est esse 3. physic. tex. commen. 21 hoc est dictũ solum, quæ hñt eandem definitionem, & rationẽ formalem. illa etiam habent eadẽ accidẽtia, seu proprietates, sed nõ qualitercunque eisdem eadem cõpetunt, quia stat aliqua esse eadẽ subiecto, & album & dulce: & qa talia non habent eandem definitionem, nõ quicquid competit albo competit dulci: albo enim cõpetit inquantum albũ est disgregare visum, quod tamen nõ competit dulci inquantum dulce. Rõ autem istius propositionis est, vt notat Commentator in 1 Cę. cõmen. 19. vbi Aristote. ibi in litera habet q̃ in simplicibus, & omogeneis eadem est ratio totius & partis, vt si gleba terræ tendit ad medium: & tota terra etiam si esset a suo loco separata tenderet ad medium, talia enim habent eandem definitionem, & quæ habent eandem definitionem, habent eãdem formam: quia forma est ratio: & quicquid erat esse rei, & quæ habent eandem formam, habent easdem operationes consequẽtes formam.

ECCENTRICI quos ponũt mathematici sunt impossi. 2. Cœ. cõ. 32. & ibi vide causam.

Eccẽtricum, aut epiciclũ dicere est

res

res extra naturam: ępiciclum autē esse impossibile est oīno. 12. meta. cō. 45. vide etiam in 2. cœli cō 35. & in istis duobus locis vide rationes contra Ptolomeum & modernos astrologos.

Echin⁹ habet quinq; ouа, totidēq; dentes, & quinq; partium ventré. 4. de nā anim. cap. 2. & vide causā in 4. de partibus anim. cap. 2

Echini spinis ac pedibus vtūtur: ijs enim nitibundi mouentur, sedēq; permutant. 4. de nā anim. cap. 2

Echini pelagici vsus ad stillicidia vrinæ cōfert, Arist. in 4. de gñatione anim. cap. 3. idem in 4. de natura anim. cap. 2

Echo semper fit, sed non manifeste. 2. de anima tex. com. 80

Egrotantibus omnia amara videnť quia habent linguam submersam huiusmodi humore. 2. de aīa tex. commen. 104

Egritudo est mala dispositio in mē bro p quam membrum agit & patitur contra nām. 2. Coll. cap. 1

Egritudinis numer⁹ specierum, est sicut numerus spērum sanitatis: q̄ uis opinatū sit ꝙ maiores sūt species ęgritudinū q̄ spēs sanitatis, quia multæ ęgritudines habēt nomina, & sanitates oppositæ illis ñ hñt nomina: & tñ impossē est cognoscere ęgritudines perfecte, nisi per cognitionem suorum oppositorum: & ideo dictum est ꝙ disciplina cōtrariorū vna est. ibidem.

Egritudinum cōpositio: aut est cōpositio cōplexionis, aut est compō vicinitatis. 3. Coll. cap. 9

Egritudinum quatuor sunt tempora. ibidem.

Egritudinibus duplex contingit declinatio, vna ē ex debilitate virtutis sicut in mortiferis, alia ex debilitate ęgritudinis sicut in salubribus. ibidem.

Egritudinū genus quod ē cōtinuitatis solo est duobus modis: vnus est solo continuitatis virtutis: aliⁿ est separatio continuitatis termini a termino. 3. Coll. cap. 14

Egritudinum quędam sunt terminabiles crisi, & quædam sine crisi. 4. Coll. cap. 38

Egritudines sunt colericæ, aut sanguineæ, siue fiant cum apostemate membrorum principalium siue non 4. Coll. cap. 38

Egritudinum quædam sunt p essentiam in mēbro, & quędam per colligantiam alterius membri. 4. Coll liget. cap. 45

Egritudines plures vni mēbro possunt cōtingere, quarum vna sit sibi propria, & alia sit propter colligantiam cum alio mēbro. ibidē.

Egritudines plures per colligantiā diuersorum membrorum vni mēbro possunt contingere. ibidem.

Egritudines quæ sunt acutæ in terris Hippoc. in terris nostris pacutę sunt: & hoc manifestat ꝙ Hippocrates non curabat ęgritudines acutas nisi cū aqua ordei, & melli crato, 7. Colliget. cap. 9. de cura febrium putridarum in generali.

Egri qui a natura euadunt solū ex fortibus ægritudinibus in fine remanēt in ęgritudinibus quę temporaneæ dicuntur, sicut mihi accidit quando ægrotaui febre fortissima, & creticaui ex illa per apostemata ī testiculis, eo ꝙ mihi necessaria administrata non fuerunt: quia remansi arteticus: & podagricus. 7. Coll. cap. 31

Egritudines quędam a sola natura

curari possunt: quædam requirũt artis iuuamen, & in hoc ostenditur potentia medicinæ: quædam vero nec arte nec natura possũt curari: sed si aliqui euadunt, per accidẽs euadunt, sicut in rebus naturalib. monstra fiunt. 7. Colſ. cap. 31

Electio nõ sine mente est ex 11. ph. tex. cõmen. 52. & 11. primę philosophiæ cap. 7

Electio cuiusdam boni rei absolute apud eligentem semper debet eligi, & quidlibet eligẽs qui sic se hẽt continue dicitur eligere & deligere ipsum electum, nisi impedimẽtum contingeret aut ꝙ dimitteret ipsum pro melioti bono ex libro dest. disputa. prima. in solone secũdi dubij. idem 8. ph. com. 15

Elephantes generantur in his duobus locis. videlicet in vltimo oriẽtis & in vltimo occidentis. 2. cœli. tex. commen. 111

Elephantus sensorium olfatus peculiari quadam proprietate prę cęteris animalibus sortit⁹ est: nam vtitur eo & ad potum & ad cibum. ex 2. de partibus anim. cap. 16

Elephantus est animal terrestre simul & palustre. ibidem.

Elephãtus nare arbores cõplectẽdo euellit, & vtit ea loco man⁹. ibid.

Elephantus non reperitur in prouincia Andalugiæ, neq; in regionib⁹ meridionalibus: fertur tñ ꝙ inuenitur in extremis regionibus meridionalibus vbi sunt magna deserta. Auer. in 2. de partibus anim. in ca. de instrumentis olfatus.

Elephãs solus viuit plusq̃ hõ Arist. in 4. de gene. anim. cap. vlt.

Elephantorũ vterus diutinus ẽ: biẽnio namq; gestatur ꝓp exuberantiam magnitudinis. ibidem.

Elephantis naris ꝓlixa valida, eiusque vsus idem qui manus: ea nanque cibos tã humidos q̃ siccos colligunt, capiunt, & in os admouent soli animalium oĩum 1. de natura animalium. cap. 11. vide etiam de hoc in 2. de natura animalium c. 1. vbi etiam multa de elephãto inuenies.

Elephantus fęmina incipit coire anno aut duodecimo cum celerrime, aut quintodecimo cum tẽtissime. Mas quinq; aut sex annos nat⁹ su peruenit: ineunte vero coitũ triennio interposito repetit quam grauidam reddidit: eandem prętera tangere nunq̃ patitur 5. de hystoria anim. cap. 14

Elephantem alij annos ducẽtos, alij trecẽtos viuere aiunt. 8 de natura anim. cap. 9

Elephantus ferarum omniũ mitissimus est & placidissimus. 9. de natura anim. cap. 46

Elemẽta Plato prim⁹ appellasse traditur causas intrinsecas componẽtes rẽ, quę principia ab antiquioribus dicebant, vt tradit Eudemus vt recitat Simplicius in ꝓlogo primi phy. Ad hoc allusit Aristot. in 1. physi. in tex. cõ. 48 vbi dicit: oẽs enim elẽta & ab ipsis vocata principia, & vere sine ratione ponentes: tamẽ contraria dicunt tanq̃ ab ipsa veritate coacti. Ad hoc etiam aspiciẽs philosophus in 11. primæ philosophiæ capto primo quærit dicens. dubitabit aũt vtiq; aliquis si oportet quęrere quęsitam scientiam circa principia vocata ab aliquibus elẽta. & in principio secũdi de partibus anim. vbi ponit triplicem esse compositionẽ primã vtiq; quis ponit eam, quę ex voca

tis

tis ab aliquibus elemẽtis, puta terra,aqua,aere,igne.

Elementum in propria significatione sumptũ sumitur pro cãis intrinsecis, sicut & mria & forma. Cõmenta. in prologo primi phy. cõm. 1.& facit expositio Alex.vid causam 5.meta. cõm.4

Elementorum cœlum est causa agens conseruans, & veluti fora & finis. tractatu 4.in paraphra.met.

Eleméta causantur a motu magno: & ideo corpus circulare necessario est eorum agens ꝙ conseruans.ex paraphr.meta tract. 4

Elementa esse contraria non est ꝓpositio per se manifesta,sed declaratur in scientia naturali. Cõmẽtator. 3.physico.cõment.42. vide ibidem cõmen.44. & 2.de generatione & corrupt. tex. cõmen.7.& in te.cõm.49

Elementa non habent motorem in actu & motum in actu,quia sunt composita ex materia & forma, & motor est in actu & motum in potentia 4.ph.cõmen.71. 8. physic. cõmẽ 30.2.cęli cõmen.28.4. cęli. 22.24. & 25

Elementa nõ possunt moueri in vacuo,quia motus fieret in instanti. 4 phy.cõ.71.74.& 8.phy.cõmen. 82.3. cęli.28

Elementa in suis naturis succedunt sibi in nobilitate, sicut succedũt sibi in situ: & nõ solum hoc est ī elementis, verum etiam & in corporibus cęlestibus. Auer. 1. cęli cõ.16. idem in 12.primæ philosophię ꝓ. 4.& in 2.cap. de substantia orbis. & in 2.cœli.42

Elementa habent figuram accidentaliter:cœlum vero essentialiter.2. cœ.com.22.& 3.cęli.com.67

Elementorum esse est propinquius materiæ:cœli vero est propinquiꝰ formis 2.cœli.cõ.22.idẽ 1. cę.24

Elementa de suis substantijs requirunt dum sunt in suis locis naturalibus, vt figurent sphericę. qm̃ motus eorum a centro,& ad centrum est motus ęqualis ex omnibus partibus i ꝙ intendunt dimensiones ęquales.& quiescunt in dimensionibus æqualibus.2.cęli.cõ. 26.idẽ ibidem.com. 30

Elementa quanto magis appropinquant corpori cęlesti, tãto magis recipiunt leuitatem & cõnexionẽ 2.cęli com. 32

Elementa non habent quantitatẽ terminatam.2.cœli.cõ.95, vide in concordantijs.

Elementa non habent figuram naturalem cũ recipiant omnem figuram vnde ęquiuoce dicuntur habere figuram elementa:animal,& cœlum.2.cœli com.108.

Elementa considerãtur in scĩa libri de cęlo inquantum simplicia sunt 3.cęli cõmen.primo. Inde eliciunt aliqui ex mente Auer.corpus simplex esse subiectum, non mũdum seu vniuersum, vt tenuit Alexander imitans in hoc Simplicium, sed hoc non est verum,sicut late, probauimus in quæstionibus nostris Miscellaneis.Quantũ autem spectat ad præsentẽ authoritatem, verba sequentia declarant mentẽ eius:quia subdit ꝙ considerare de simplicibus est in hoc libro,vt daret intelligere quòd simplicia considerantur in hoc libro, sed non sub ratione simplicitatis, quia in eodem met commento dicit,ꝙ elementa in scientia libri de cœlo cõsiderantur inquantum sunt partes

mundi, ne igitur illa nota reduplicationis esset causa erroris: iō statim declarauit seipsum, q̄ly inq̄tū, nō reduplicabat forale sed materiale: quia verum est q̄ corpora simplicia considerantur ibi, sed nō ratione simplicitatis īquātū sunt partes mundi.

Elementa in scientia libri de cœlo cōsiderātur inquantum sunt partes mundi, & inquantum sunt subiectum: sed in scientia libri de generatione & corruptione considerātur inquantum sunt causæ cōpositorū gnabilium & corruptibiliū. 3. Cœli cō. 1. & com. vlt.

Elementorum motus quia non est a generante, nisi mediante forā generati, & motus primo & essentialiter fit a motore & nullo alio mediāte, pp hoc iste motus primo & essentialiter non est a motore extrinseco, sed a forma moti. 3. cœli. commen. 28

Elementorum idem est motor & motum secundum speciem, sed differunt fm modum: lapis. ii. mouet se inquantū est grauis in actu, & mouetur inquantum est potentia inferius. 3. cœli cōm. 28. idē 4. cœli. commen. 22

Elementum seu lapis non est motꝰ per se, sed assimilat' ei quod est motum per se, & ideo indiget in suo motu motore extrinseco, neque ēt numeratur inter ea quę mouētur ab extrinseco, quia non mouetur ab extrinseco immediate, sed a sua forma. vide in concordantijs.

Elementū mouet se mouendo medium, sicut nauta mouendo nauem mouet se per accidens. 3. cœli commen. 28

Elementum corporum est ad quod alia corpora resoluuntur intus existens potentia, aut actu ex 3. cœli. tex. com. 31

Elementorum dicitur in comparatione eius respectu cuius est elementū: & ideo corpus esse elementum est ei accidens. Cōmentator. 3. cœli. commen. 31

Elementa de quibus Arist. egit in libro phy. sunt alia ab illis de quib. egit in tertio & quarto cœli. Et elementum q̄uiuoce dī de illis & de istis 3. cœli. com. 30.

Elementa aut sunt partes mixti fm quantitatem fm dicentes gnationē fieri per congregationē, aut fm qualitatem & quantitatem fm dicentes gnationem esse transmutationē in substantia ex plurib' vno corpore. 3. cœli. com. 31

Elementum si est ex quantitate dēt esse pauciorum partium: & si ē ex qualitate debet simplicium. 3. cœli commen. 42

Elementorum generatio ex corpore duobus modis intelligi potest. 3. cœli. cōm. 56

Elementum est pars elementati. & ideo q̄ apud generationem alteri' corrumpitur fm totum, non ē elementum eius. 3. cœli com. 67

Elementum non est necesse vt sit denudatū a formis oīno. sed solū a formis quas recipit. 3. cœli. com. 67. secus aūt est de prima materia. & vid ibi causam: & inde ītelliges si forma corporeitatis sit ex mēte Auer. contra Grossiped.

Elementa cōcurrētia ad gnationem mixti corrumpuntur fm medietatem. 3. cœli com. 67

Elementorū substales formę sunt diminutæ a formis substalibus perfectis, & esse earū est medium inter

substan-

subas & accñtia 3. cœli comm. 67.

Elementorum formæ non recipiũt seipsas, nec elementa sunt sibi inuicem elementa, quia sunt eiusdẽ generis, & sunt in eodem ordine in substantialitate. 3. cęli com. 67

Elementũ indissolubile & incorruptibile est 3 cœli tex. com. 62.

Elementa mouent se accidẽtaliter, & quod mouent se pp suam motionem in mediũ, sicut gubernator nauis mouet secũ mouerit nauim 4. cœli, cõ. 22. & 3. cœli. cõ. 28

Elementa ablato medio nõ possent moueri 5. cęli cõ. 22. & 4. phy. cõ. 71. & 8. phy. cõ. 82. & 3 cœ. cõ. 28.

Elementa mouentur ad sua loca sicut res mouentur, & ad suas formas. 4. cęli com. 23. & tex. com. 22 & 23. ibidem.

Elementa non mouent ex se in rei veritate, sed ex extrinseco. & hoc vult determinare Aristo. 4 cę. cõ. 25. vide in concordantijs.

Elemẽta remoto impedimẽto mouentur a remouente impedimentum per accidens, & tunc etiã formæ eorum erunt mouentes per accidens & assimilantur illis quæ mouentur per se. 4. cęli com. 25.

Elementa possunt impediri a motu, licèt non impediãtur a forma, ita ꝙ impedimentũ diuidit inter formam & accidens consequens formam. ver. gra. lapis potest impediri a motu ad inferius, licèt non impediatur a forma: secus in alijs motibus 4. cęli com. 25.

Elementa mouentur ad sua loca tanquam ad fines: nam loca sunt fines motuũ eorum, & sunt quasi forma, quia sunt perfectiua 4. cęl. commento 25. & habetur ex tex. commenti 24.

Elementa media vt aer, & aqua, licèt dicãtur grauia & leuia, sunt tamen naturę simplices, & nõ dicuntur esse composita ex duabus naturis seu potentijs, nisi fm compatationem. Cõm. 4. cœli com. 26.

Elementa omnia grauitatẽ habent, præter ignem, & leuitatem, præter terram. 4. cœli tex. commen. 29.

Elementa media vt aer & aqua hñt respectũ inferentis violentiã magis velocem motuum deorsum q̃ sursum. vnde vt sic dicuntur plus esse grauia q̃ leuia. 4. cęli com. 29

Elementorum trium. scilicet aeris, aquę, & terrę, vniuersum & partes sentiunt sensu in suo loco naturali: partes aũt eorum cum sunt extra suũ locum naturalem, comprehẽduntur moueri ad totum, sed de igne nihil comprehenditur nisi partes: vnde notum fuit, ꝙ il'ę partes mouentur ad vniuersum existens in suo loco naturali: & hæc est demõstratio quia 4. cœ. cõ. 12.

Elementum quandoque dicitur de quatuor corporibus, & quandoq; de prima materia. quarto cęli cõmento 37. Vide 3. cęli. tex. cõ. 31. & quinto meta. tex. comm. 4.

Elementa non generantur reciproce, quia habent eãdem materiam: & si haberent materias diuersas non possent reciproce generari 4. cœli commen. 3. & 8. metaphysi. text. commen. 11. consimile in 8. Physicorum. commen. 46.

Elementorum potentię sunt æquales. 4. cœli. cõ. 30. vide in concor.

Elemẽta si ita differrẽt in materia, sicut differunt in forma, tũc fingerent se ad inuicẽ in loco, & nõ mouerẽtur ad inuicem fm perfectionem, cum contraria fugiant se, &

consimilia sunt ea quę copulãtur adinuicem 4.cęli. cõ.39
Elementum quod dicitur per prius debet esse omnino intransmutabile.2.de generatione & corrupt.cõ. 6 vbi aduertę ꝙ hoc nomẽ,elmtũ, dicitur ſm prius & posterius: & ratio elementi primo competit primæ materię. vt est videre in 5. primæ philosophię.cõ.4. vide etiam Auer.10.meta. cõ.2.& 3.cę. cõ.31
Elementum a primis contrarietatibus, quę sunt ſm tactum, solũ cõstituitur 2.de generatione. te.c 7
Elementa non inueniuntur in suis locis simplicia & pura.Cõmen.4. metheororũ cõ.10. Vbi nota ꝙ vt dicunt Peripatetici, simplicitas elementorum sola ratione perpenditur: & dicunt insuper ꝙ nõ qualibet impuritas remouet elmtum a sua simplicitate, ita ꝙ fiat mixtũ. Vnde Auic.in cap.de febre pestilẽtiali in 5.canone dicit. Nos nanq; cum aerem dicimus,nolumꝰ dicere aerem simplicem. Mundus qm̃ ipse non est aer qui nos circũdat. & si forte inuentus fuerit purꝰ forte est alius,& subdit.Et nos non dicimus illum aerem, nisi quemadmodum dicimus aquam maris: & tñ cum illa non sit pura aqua simplex,sed mixta ex terra,aer̃,&igne sed supertransiens est aqua.
Elementa omnia contrarietatẽ habent ad inuicem,quia differentiæ cõtrarię sunt 2.de gñatione & corrup.tex.com.24.& 22.& 49
Elementa simboleitatem habentia facilius transmutantur 2 de gñatione & corrup.tex.com.25
Elementum inquantũ elementum innatũ est manere cum sit pars rei elmtatę 2.de gñatione & corrupt. cõ.31.idem 5.meta.cõ.& te.4. idẽ 3. cęli,com.67
Elmta ex qualibet parte carnis generari possunt,contra Empedoclem 2.de generatione & corruptione. tex com.47
Elementa digniora sunt vt corrumpant q̃ vt generẽt, quapropter, si gñent res oportet vt habeãt agens ꝙ faciat ea per temperamẽtum & alterationẽ apta, vt aliquid fiat 2. de gñatione & corrup.tex.cõm.54
Ex quo patet ꝙ aliã imo cõtrariã dispositionẽ habere põt aliquid in ratione agentis principalis,& i ratione instrũ respectu primi alterãtis & mouentis ea ad mixtionẽ,sic sunt causę gñationis.& nota illud quia multas difficultates euades i philosophia naturali,& in medicina.vnde cõsimiliter habetur ex 2.d aĩa contra antiquos tex.cõ.41.d igne respectu augumenti, quia accurrit vt concausa,& nõ vt agens. Et ió in 2 de generat.tex. cõ. 55 contra antiquos Arist.inquit ꝙ sic aliqd faciunt,vt si quis serrę & vnicuiq; instrorum attribuit causam eorũ quę generantur. Necesse.n. est serrante diuidi,& diuidente coequari,& in alijs similiter. Quocirca,si qdẽ maxime facit ignis & mouet sed qũo moueat nõ vident,qm̃ deterius est quam organa.
Elementa omnia iudicem acceperunt præter terram.primo de aĩa tex.commen.59
Elementa comparantur materię. 1. de anima tex.com.82
Elemẽta carent sapore & odore,qa sapor & odor sunt mixti secundũ quòd est mixtum.ex libro de sensu & sensato.
Elemẽta sunt elemẽta per quatuor vir-

virtutes, vt eſt declaratum in libro de generatione & corru. 4. methe. cō. 1. & in 2. de gñatione & corru. tex. com. 8

Elementorum diſpoſitio eſt vt ſint æterna ſm ſpeciem, & ſint generabilia & corruptibilia ſm partem. Commenta. in 1. metheo. cap. 1

Elementa non habent ambas qualitates ſubſtantiales in fine. 4. methe. commen 10

Elementa non inueniuntur in ſuis locis ſimplicia & pura, ibidem.

Elementorum conſideratio rerum mobilium eſt propria ſcīæ naturali, ſed in ſcientia diuina conſideratur, vt ſunt principia ſubſtantiæ 1. meta. cōmē. 18. conſimile ibidem commen. 5 & 15

Eſſnta rerum diuerſarum in ſpecie eſſe conuenientia in ſpecie improbabile eſt 3. meta. contra Zenonē. tex. com 16. in fine.

Elementū non habet odorem neq; ſaporē, eo ꝙ iſta duo non ſunt niſi in compoſito 3. Coll. cap. 34

Elementum nō dicitur de cauſis extrinſecis, ſed de cauſis intrinſecis, & dignius de materia 5. meta. ꝙ 4. intelligendum ſumitur in ſignificatione ꝓprie dicta. vt limitat Cōmenta. 1 phy. com. 1

Elementi diffinitio ponitur & explanatur 5. meta. tex. com. 4

Elementi conditio non eſt vt nō ſit diuiſibile ſm quantitatē: ſed bene vt ſit diuiſibile ſm formā, ſicut ſūt membra organica, quę componūtur ex membris conſimilibus, quę non diuiduntur ſecundū formā: quęlibet. n. pars membri conſimilis participat nomen & rationē totius: quęlibet. n. pars carnis eſt caro, & oſſis os: & tamen bene talia ſunt diuiſibilia ſecūdū quantitatē. Cōmenta. 5. meta. cōm. 4. Nota tamen vt ex eodem cōmento Colligitur, ꝙ hoc non eſt verum ſ3 opinionē illorū, qui aſſerebāt lineas componi ex punctis, & corpora ꝓponi ex corporibus indiuiſibilib⁹. vnde ſm viam iſtorū, elementi cō ditio non ſolum eſt vt non ſit diuiſibile ſm formā, verū etiā dicit eſſe indiuiſibile ſm quantitatē. dictum igitur illud eſt verum ſ3 ſententiam Ariſto. Et aduerte ꝙ licèt Ariſt. dicat elementum non debere neceſſitate debere eſſe indiuiſibile ſecundum quantitatem, quia multa ſunt elementa quæ ſecundum q̄titatem diuidi poſſunt: tñ Ariſto. non negat, neq; Cōmēta. ꝙ etiam aliquod indiuiſibile ſm quātitatē inexiſtens rei quam componit, ſit indiuiſibile: alioquin vnitates non eſſent elementa numeri.

Elementi diffinitio data in 5 meta. elementū eſt, ex quo primo inexiſtente indiuiſibili ſ3 ſpeciē in aliā ſpeciem componitur vere competit primę materię. Cōmen. 5. met. com. 4. in calce cōmenti.

Elementū eſt in quod diuiditur inexiſtens, vt materia 7. meraph. tex. commen. vlt.

Elementa quæ non corrumpuntur ſ3 totum, ſed ſm partes aſſimilantur in hoc ꝙ agūt perpetuo: illis q̄ non corrumpūtur neque ſ3 totū neq; ſ3 partem ſ corporibus cœleſtibus. 9. meta 10. & in ſecūdo ☞ generatione & corruptione te. cōmento 89

Elementa quatuor ſunt corporū cōpoſitorū elementa, ſed non primo quia ſunt compoſita ex prima mā & formis ſimplicibus, ſed elemen-

ti nomen vere habet prima materia in compoſitis. 10. meta.cō. 2. Inde Collige duo ꝙ videlicet, primā materiā vere elementi tationē poſſidet. pro quo etiā vide in 5. primæ philoſophiæ in tex. cō. 4. ſcd3 vero ꝙ elicitur eſt ꝙ forma eſſnti apud Auer. appellatur forma ſimplex. Et ſic intelligas dictū eius ꝙ quęcunq; ſunt prętер primā materiā & vltimā formā, ſūt materiæ cōpoſitæ & formę cōpoſitę: oēs. n. alias formas a formis eſſntariis Cōmen. appellat compoſitas formas.

Elementa ſubæ ſunt ſubæ, & eſſnta relationis ſunt relationes: vnde ſi ſuba eſſet eſſntū relatiōis & alioꝝ, tūc oīa eſſent ſubſtantiæ: oē. n. cuius eſſntum eſt ſubſtantia eſt ſuba 12. primę philoſophię. tex. cō. 19. vide tn ꝙ intelligitur de eſſntis ꝑ pinquis, nam eſſnta ſubſtantię ſūt elementa remota aliorum prædicamentorum. ſicut notat Cōmen. & Philoſophus. 12. metaph. tex. c. 21. & 22. & infra.

Elementum & elementatū ſūt eiuſdem naturæ, ſed elementū in illa natura eſt ſimplex: & elementatū eſt compoſitum. 12. primę philoſophię. com. 10. authoritate Alex.

Elementum nō eſt idē cum ſuo elementato. 12. primę philoſophiæ tex. commen. 21

Eleméta nullo alio motu ex ſe mouentur q̄ locali. Themiſ. in principio ſecundo phyſic. & idem tenet Auer. ibidem.

Eſſnta ſūt ſphęricæ figurę, qa ambiuntur a corpore ſpherico. ex li. deſt. diſp. prima in ſol. 11. dubij.

Eſſntorum cōparatio ad cęlos eſt, ſicut puncta ad circulū ex lib. deſtr. diſp. prima in ſol 3. dubij.

Eſſnta ſunt mā mēbrorū ſimilariū: & ſimilaria ſūt materia organicorum. ex 2. de partib. aīalium. c. 1

Eſſntum quodlibet inuenitur in cōpoſito in potētia, ſed nō conuertit vt quicquid continet in aliquo in pōa, illud ſit ei eſſntum. Cōmenta. cōtra Gale. in 2. Coll. cap. 1. Colera enim vtraq; in pōa continet in sāguine: tn ſanguis non eſt eſſntum eis, ſīt acetum in pōa continetur in vino: vinum tn non eſt eſſntum aceti, aut fex & ſpuma nō ſunt vini eſſnta, ſed ſuperfluitates.

Eſſnta qn occurrunt corpori nō dāt ei niſi qualitatē, ſiue intus, ſiue extra adueniant. & iō mouēt nra corpora, ſed tn mouentur ab eiſdem: propterea quia qualitates cū quibus operantur eſſnta ſunt in actu, ſicut eſt calor in igne, & frigus niue, & qn eſſnta mouēt corpora ipſa non mouētur. i. non conuertuntur 3. Coll. cap. 3

Eſſntum dr̄ tripl̄r, vno mō illud ad qd reſoluit aliquid rōne forę, & iſto mō ignis, aer, aqua, & terra dicunt eſſnta cęterorū ꝓpoſitorū: alio mō ꝑ eo ꝙ credit eē minima pars rei, vt ſumūt ponētes Atomos: tertio mō vl̄a dr̄ eſſnta particulariū apud opinantes vl̄a eſſe principia rerum ex paraphraſi meta. trac. 1. cap. 1. de elemento.

Embrio eſt pars aīalis: & iō neceſſe ē vt nutriatur ex nutrimēto illi⁹ rei cuius ipſe eſt pars. Auer. in 2. de gn̄a. anim. cap̄o. Qūo fętus in vtero aīalium augeatur, & habet ab Ariſt. ibidem in cap. 5.

Empedocles poſuit cām efficiētem ī prima gn̄atione, & Anaxagoras, ſed in alijs dimiſerunt eā. 2. phyſic. tex. cō. 75. vide in concordantijs.

Empe-

Empedocles generat mundum ex quatuor elementis, quæ erãt principia materialia apud ipsum: lis vero & amicitia erant causæ agentes. 8. phy. tex. com. 2.

Empedocles opinabatur mundum generari quando multiplicatio fit per litem, & corrumpitur quando aduinatio fit per amicitiam. ibidem.

Empedocles opinabatur cœlum esse compositum ex quatuor elementis & amicitia tantũ, non enim est in eo lis, quia ĩ cœlo sunt partes diuersæ. Com. 8. phy. com. 2.

Empedocles posuit amicitiam & litem in entibus fm similitudinem amicitiæ & litis in hominibus, vt quemadmodum amicitia congregat homines: lis autẽ segregat: ita in entibus sunt duo entia similia istis, vȝ, odium naturale, & amicitia naturalis. 8. phy. te. c. 14.

Empedocles opinabatur elementa & spherum. i. Deum eẽ principia. Them. 1. physi. super tex. 32. nota tamen q̃ spherum cœlum appellabat, & hoc apud ipsum Deus erat.

Empedocles ponens mundum generari de nouo, posuit motum localem præcedere omnes motus: & similiter Anaxago. & Democritus 8. phy. te. com. 77.

Empedocles posuit corpora simplicia fm tempus fuisse ante motum 2. cœli. te. com. 89.

Empedocles opinabatur orbes esse deos, & erant apud ipsum compositi ex quinq;, vȝ, ex quatuor elementis, & ex amicitia, & ideo reputabat Deum esse immortalem: lis enim est causa corruptionis: licèt bene narrauerit q̃ ipse iam opinabatur mundum corrumpi & generari. sed forte non opinabat hoc nisi ĩ eis quę sunt sub sphera: quãuis ipse videtur hoc opinari ĩ omnibꝫ partibꝫ mundi. 1. de anima com. 80. Themistius etiam ibidẽ dicit Empedoclem Deũ spherum appellasse.

Empedocli accidit insipientissimũ esse Deum: solus enim elementorum vnum non cognoscit discordiam: mortalia aũt omnia, ex omnib. n. vnumquodq; est. 1. de anima. tex. com. 80. & 3. meta. te cõ. 5. Consimile scribit Philosophus in 3. primæ philosophiæ. t. cõ. 19. vbi dicit pp qđ & accidit ipsi felicissimum Deum minus prudẽtem eẽ aliis: non enim cognoscit elementa omnium, nam odium non habet: notitia vero simili sibi fiat. Et hoc scire poteris de mẽte Arist. fuisse, Deum omnia intelligere: alioquin argumentum quod adducit in ꝓallegatis locis facile potest in ipsum retorqueri. & licèt in 12. primæ philosophię excluserit a diuina cognitione singulariũ ipsorum cognitionem, & quia infinita sunt, & quia vilescceret, nõ pp hoc omnem cognitionem de istis inferioribus exclusit in intellꝛu diuino. Cognoscit enim ea nobiliori modo quã sit intellectio eorum in ꝓpria forma existeret. vnde non vt derogaretur pfectioni intellectus diuini talem cognitionem sub rõne qua singularia sunt: & cum ꝓprius eorum ꝓprietatibꝫ ab intellectu diuino remouit, sed vt attribueret simplicissimam & perfectissimam cognitionẽ, intellꝰ. n. diuinus intelligit entia in altiori gradu vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis, quã aliquis intellꝰ possit: ĩtelligere: nam intelligẽdo se qui est

Digressio de cognitione Dei beneficii fm peripateticos

eius

ens per essentiã, nihilo aliorũ dẽ ignorare, quia oĩa sunt entia per participationẽ respectu eius, quæ nobiliori modo sunt in ipso quã sint in propria forma, & nobiliori modo intelliguntur in ipso quã intelligant, aut intelligant in propria forma. Et sic dixerunt Peripatetici intellectum diuinum vnum intelligendo solum modo omnia cognoscere & nobiliori modo q̃ aliquis intellectus posit capere. Et ideo dixerũt scientiã Dei benedicti non esse neque vniuersalem, neq; particularẽ, neq; in potẽtia quãdoq;, neq; in actu quandoq;: istæ enim sunt diuisiones & modi scientiæ nostrę, quæ ęquiuoce dẽ cum sciẽtia Dei: nam scientia Dei est cã totius entis causati: & scientia nostra est causata ab ente: & sic posuerunt mundum esse sub diuina prouidentia. & talis dependentia est in nobiliori gradu q̃ esse possit aut intelligi. vñ scribit Cõmen in 2. phy. suę auscultationis in commento 75. & ista propositio, videlicet quæ dicit. Naturam agere propter finẽ, est maxima, & est fundamentũ in scientia naturali, & in sciẽtia diuina: & declarans qũo sit maximũ fundamentum in scientia diuina dicit ꝙ, si diuinus nõ concesserit eã non poterit probare, ꝙ Deus habet solicitudinẽ circa ista quę sunt hic. & 12. primæ philosophiæ. com. 37. ostendens modum quo intellectus diuinus habet solicitudinẽ eorũ quæ sunt hic dicit: dicentes autẽ ꝙ Deus solicitus est circa vnumquodq; indiuiduũ, aliqualiter est verum & aliqualiter nõ: quia nullum indiuiduũ habet dispositionem propriam, nisi illa dispositio inueniatur in aliquo modo illius speciei. Et hoc igitur modo verũ est Deũ solicitari circa indiuidua solicitudo autẽ circa indiuiduum tali modo ꝙ nullus habeat cõicationem cum eo hoc nõ est fas bonitati diuinę, quod qũo & qualiter sit intelligendum ample declaraui in concordantijs. Et qui vult diffuse & resolute videre peripateticorum viam, videat quæ scripsi in proprio theoremate de intellectione primi contra Io. de Bachone, & alios. Nos aũt licèt ista scripserimus ex mente eorũ: firmiter tamen credimus & nullatenus dubitamus Deũ omnia cognoscere sub rationibus singularibus. verũ enim est quòd diuino afflatus spiritu propheta testatur: Et humilia respicit in cœlo & in terra.

Empedocles quatuor elementa asseruit esse principium materiale omnium ex erratis. primi meta.

Empedoclis mentẽ si quis inspexerit, & nõ ad ea quæ dicit balbutiẽdo, inueniet concordiam bonorum, litẽ vero malorum causam esse: quia si quis dixerit Empedoclem bonum & malum quodammodo causas seu principia dicere benedicet. ex 1. meta. cap. 2.

Empedocles primus præter veteres hanc causam diuisam adduxit scilicet efficientem, & non vnũ principium motus, sed diuersa atque contraria fecit. 1. meta. ca. 2.

Empedocles primus in materię specie quatuor elementa dixit: non tamen vtitur quatuor, sed vt duobus existentibus solum igne secũdum se, oppositis vero quasi vna natura terra, aere, & aqua.

Empedo-

Empedocles ſolus ex antiquis vltra materiã inuit cauſam formalem ſed non dixit eam aperte. 1. meta. tex. commen. vlt.

Empedocles exiſtimauit cœlũ eſſe Deum cõſtantem ex quatuor elemẽtis, & amicitia ſine lite, ſed omnia gñabilia & corruptibilia ſm ipſum ſunt compoſita ex quatuor elementis, & amicitia & lite. 3. meta. tex. com. 15.

Empedocles dixit permutantes habitum permutare prudentiam: ad præſens enim augetur cõſilium in hominibus. 4. met. tex. cõ. 21. idẽ 2. de anima. tex. com. 150.

Annotacio ſup. 1. phy. t. cõ. 22. cõtra Alexã. & Simpli.

Empedocles licèt dixerit mixtionẽ eſſe formã rerũ, ipſe tñ non poſuit veram mixtionẽ ſm q̃ de eo narrauit Ariſt. alibi, ſed per mixtionẽ intellexit compoſitionem. Cõmẽ. 5. meta. cõ. 5. pro hoc dicto Auer. vide in 2. de genera. & corrup. tex. com. 37. & etiam in primo eiuſdẽ. tex. com. 85. Ex quo patet ſolutio adargumentum & dubitationem Alexan. in 2. phy. in tex. com. 22. vbi Ariſt. ſoluens quæſtionem ibi propoſitam, an eiuſdem ſciẽtię ſit vtrãq; naturam cognoſcere. ſ. materiam & formam, an alterius ſolũ modo dicit. in antiquos q̃dẽ aſpiciẽti videbitur vtiq; eſſe materiei. ex parua. n. parte quadam Empedocles & Democri. ſpeciẽ & quicquid erat eſſe tetigerunt. Dubitat autem Alex. pp quid non meminit etiam Anaxagorę: nã quẽadmodum Emped. ea ratione formam, & quod quid erat eẽ tetigiſſe viſus eſt, quia vltra quatuor elemẽta quę poſuit concurrere in rõne materię, poſuit etiã litẽ & amicitiam, quæ concurrebant in rõne efficientis, ſic pariformiter Anaxa. vltra partes ſimilares, quæ gerebãt vicem materię poſuit intellm, qui ſupplebat vicem cauſę efficientis: Soluens aũt Alex. huiuſmodi dubitationem rñdet propterea Anaxa. opinionem a philoſopho fuiſſe neglectam, qui intellectu illo ſeparato non vteret Anax. in gñone. Sed contra iſtam ſolutionẽ inſtat Simpli. nam generatio ſm Anaxa. ponẽtem quodlibet eſſe in quolibet fiebat perſegregationẽ: ſegregatio autem fiebat per motũ localẽ, ſed cã motus ſm Anaxa. erat intellus ſeparatus, vt patet. 8. phy. te. c. 77. & clarius in 8 phyſi. in tex. cõ. 37. ſcribit Ariſt. vnde Anaxa. intellm impaſſibilem affirmans & immixtum eſſe. qm̃ quidem motus principium eſſe facit, ſic. n. vtiq; ſolum mouebit cũ ſit immobilis & imperabit cũ ſit immixtus. Simpli. autẽ aliter ſoluit, inquit. n. q̃ ideo Ariſ. non meminit Anaxa. quia intellus ille non erat forma mãlis, ſicut eſt forma naturalis, quæ eſt i materia ſed in veritate iſta ſolutio Simpli. minus longe ſatisfacit quàm ſolutio Alexan. Nam ea ratione etiam Ariſtote. non debuit meminiſſe opinionis Empedoclis, quia vt habetur, primo phyſi. tex. commen. 48. vbi Ariſtote. ponit differentiã inter opiniones antiquorum inquit: Differunt autem ad inuicem quòd hi quidem priora, & alij poſteriora ſuſcipiunt: & hi quidem notiora ſecundum rationem, illi autem ſecundum ſenſum: hi quidem enim calidum & frigidum, illi autem humidum & ſiccum: alij autem imparem & parem, quidam autem concordiã, & diſcordiã cãs

ponunt

ponunt generationis: hæc autem differunt ſm prędictum modum. vbi patet ꝙ enumerat opinionem Emped. ponentis concordiam & diſcordiam in numero eorũ, qui poſuerũt principia notiora ſm rationem, vt exponit Themi. Commenta. & ipſemet Simplicius citat carmen Empedocl. in illo loco, loquentis de lite & amicitia, videlicet, ἀλλὰ σὺ μῦθον ἐμοὶ νόῳ, μὴ δ' ὄμμασιν ἔσπ ἰωμαχῆς, id eſt, ſed mente inquit, inſpice neq; oculis conſpicere ſperes. Aliam etiam Simplic. intulit ibi expoſitionem ꝙ ideo Anaxag. non meminit, qa intellectus eſt cauſa efficiens, ſed ſegregans iam inexiſtentes res. ſed ſermo philoſophi eſt de cauſa vere efficiente: ſed nec iſta ſolo ſtare põt, quia etiam pariformiter nec opinionis Empedo. debuit meminiſſe, quia lis & amicitia nõ ſunt cauſa generationis & corruptionis niſi per congregationem & ſegregationem, ex qua vere non reſultabat aliquod mixtũ ſm rem, ſed ſolum ſm apparentiam tãtum, ſicut hr̃ in 1. de generat. & corrupt. tex. comm. 85. & in 2 de generat. tex. comment. 37. & habet in præſenti loco. 5. met. com. 5. Dicamus igitur nos ſermonẽ conueniẽtem ꝙ Alexan. & Simpli. expoſitiones in hoc conueniunt, quia credunt Ariſt. ea ratione dixiſſe Empedoclem aliqualiter tetigiſſe formã, & quodquid etat eſſe rerum naturalium, quia poſuit litem & aĩam vltra elementa, quę ſunt tãquam materia. ſed in veritate hoc nõ intellexit Ariſt. in præſenti loco, quia ſine dubio tũc meminiſſet opinionis Anaxagoræ, ſi hoc ad cauſam efficientem Ariſto. retuliſſet, cuius argumento eſt, ꝙ in eodem 1. phyſic. in tex. com. 75. vbi in ſimili dicit, quòd in cauſam materialem omnes inducunt, quoniã quia calidum huius eſt & frigidum, vnũquodq; igitur taliũ hęc ex neceſſitate ſunt, & fiũt, & apta nata ſunt. Et nanque ſi aliam cauſam dicũt quantacunque gaudere ſinũt: hic quidem cõcordiam & diſcordiã, ille vero intellectũ. vbi Commenta. in commẽt. ſcribit. Et quia quidam iſtorũ dicunt agens in generatione mundi nõ in omnibus generationibus, vt Empedo. amicitiam, & litẽ: & Anaxagoras intelligentiam dixit, quoniam etſi ponam, ideſt dicimus ꝙ iſti homines reducunt omnia in cauſam materialem: quia iſti etſi ponũt aliam cauſam. ſ. agentem, vt Emped. & Anaxago. modicum perceperunt eam, & cõceſſerunt eam in principio generationis mũdi, deinde dimiſerunt eã in alijs rebus. Et propterea vr̃ mihi ꝙ Ariſt. referẽ hoc ad cauſam formalẽ, & non ad cauſam efficientem, & fundo opinionem meam in præſenti loco. in 5. met. tex. com. 5. vbi Ariſt. ponens ſignificata naturæ, dum ponit naturã quæ eſt forma per quã oſtendit quid ſit res, dicit. Amplius autem alio modo natura dr̃ exiſtentium ſubſtantia, vt dicentes naturam primam compoſitionẽ eſſe, vt Emped. dicit, ꝙ natura nullius eſt exiſtentium, ſed ſolum mixtio & permutatio mixtorum eſt, vbi Commẽ. in com. ſcribit. Nam tertio modo dr̃ illud qđ eſt ſubſtantia rerum naturalium, quæ datur ad interrogationẽ factam p quid,

ſcilicet

scilicet formam, sicut quidam dicũt ꝙ natura rerum, natura est forma primæ compositionis in vnaquaq; rerum naturalium, qui.n. opinabantur elementa non admiscerí, & ꝙ sunt existentia in actu ī eo, cuius sunt elementa, non tenẽt formam rei factę ex elementis, nisi in compositione & figura, sicut est dispositio in domo, quę fit ex lateribus & lapidibus, & hoc dicit pp Democritum, Commen. & philosophum vt patet. 1. physi. tex. cõ. 41. vbi d. ꝙ posuit principia differre positione figura & ordine. Dein de sequitur. d. aut sicut Empedoc. qui d. ꝙ mixtio & mutatio mixtorum sunt in mixtione naturæ rerum generabilium. s. ꝙ formæ & substantię rerum gñabilium sunt in mixtione & mutatione partiũ, & iste homo licèt expressit hoc nomen mixtio, tamen non opinabat veram mixtionem esse ſm ꝙ Arist. narrauit de eo alibi, sed solũmodo per mixtionem intelligebat compositionem. Ecce per vitam meam, quãtum iste locus facit apte ad istam expositionem illius loci in 2. physi. quia ibi generaliter omnes antiquos, dicit in cõne q̃ rente. Vtrum naturalis intersit cognoscere vtranq; naturam. s. materiam & formam, tñdere, ꝙ solũ de materia exceptis duobus. s. Democrito qui vltra propria athomalia quę concurrebant in ratione materiæ posuit quodammodo etiam formam, quia reddens causam diuersitatis in compositis asserebat illam diuersitatem prouenire exposítione figura & ordine. Empedo. etiam vltra elementa, q̃ erant materia: & litem & amicitiam q̃ erãt non causæ formales mixtorũ, sed efficienter tetigit quodammodo formã, quia dicebat mixtum nihil aliud esse nisi talem elementorum compositionem, sed quia illa mixtio non erat vera mixtio, quia ex illa nõ resultabat aliqua forma superaddita miscibilib⁹. vt tenet Arist. & rei veritas est, ideo dr Empedoclem etiam tetigisse quodammodo formam, pro hoc vide etiã in 2. de generatio & corruptio. in tex. com. 41. & 40. vbi Aristot. reprehendit Emped. quia non assignauit verã causam, quia generata habent magnitudines terminatas. dicit.n. Non.n. amicitia, aut lis sunt causa, quia congregationis hęc, illa vero segregationis causa est, hę autem est substãtia vniuscuiusq; sed non solum & mixtio & separatio mixtorum, quemadmodum ille inquit. Ecce quòd nõ perfecte Empedo. cognouit formam, quæ est substantia, & quodquid erat eẽ vniuscuiusq;, sed solum tetigit assignando esse mixtionem illã, quę nõ erat vera sed compositio sola. Vnde mirum est de Alexandro & Simplicio, qui referunt hoc ad causam efficientem cum qõ physic. de forma sit nõ de efficiente, licèt idẽ subiecto efficiens & forma eẽ possit, & est solutio quietás intellectũ sicut vides, vnde ex hoc elice vnũ pulchrum contra cõe dictũ ꝙ Empedocles licèt cõiter dicat duo principia posuisse, materiã, & efficiẽs. Dic tamen ex præsenti loco, & ex 2. physico. 22. ꝙ etiam aliqꝫ. liter tetigit formam.

Empedocles cãm sterilitatis mixtorum mixturam seminum opinabatur, quę ex molli veraque materia

ria generatur, cuius impugnationem vide in 1. de generatione animalium. cap. 6.

Empedocles opinabat ꝙ causa maris & fœminę sit caliditas & frigiditas vteri, cuius impugnationē vide in 4. de genetatio. animal. cap. 1. ab Arist. & Auer. ibidem.

Empedocles non recte putauit, aut nō bene vsus verbo translatiuo' est cū dixerit octauo decimo mensis pus extitit albū, putredo em̄ concoctioni contrarium est, pus autē putredo est, lac vero est res concocta prorsus, Arist. in 4. de generat. animalium. ca. 8. Inde scire potes qūo in philosophia naturali, & in demonstratiuis scientijs translati tia verba & metaphorica minime adduci debent. Vide in 2. Poster. analiticorum. vbi præcipitur non esse diffiniendū per metaphoras.

Endelechia & perfectio absq; eo cuius est esse nō potest, quemadmodū neq; terminus absq; eo, cuius est terminus. Alex. 1. de anim. c. 1. quo probat animam esse inseparabilē a corpore, tu tñ nota quod endelechia equiuoce dr̄ de anima intellectiua, & de alijs, vt notat Comm. 2. de anima. comm. 11. & 3. de anima cō. 5. Nota etiam ꝙ refert considerare animā intellectiuā vt anima est, & refert considerare ipsam vt intellectiuā, quia differt valde anima ab intellectu, vt patet 1. de anima cō. & tex. 25. & infra, & per hoc solues Achillem Alexan. & sequacium.

Ens nomen dr̄ de necesse esse & de alijs analogicę, sicut istud nomen caliditas dicitur de igne & de alijs rebus calidis. dispu. 5. in solu. 3.

Ens est genus subsitātiæ & sumitur in sua diffinitione illo modo quo sumuntur terū genera in diffinitionibus earū, vt hr̄ ab Alpharabio in suo libro de demonstratione. ex dispu. 7. in solu. 1. dub. cōtra Auic. nota tñ ꝙ loquitur de genere analogo propter dictū Porphyrij & Arist. in 3. meta. contra Platonem, asserentium ens nō esse genus. Plato enim opinabatur ꝙ ens esset verum genus vniuocum, vt notat Alexander in 3. metaphysicæ, & Diuus Thomas.

Ens nomen est quod dr̄ multipliciter de decē prædicamentis. 1 phys. com. & tex. 13. idem 5. meta. text. com 2. & 7. meta. te. com. 10. Non valet glosa Scotizantium, qui asserūt ens esse multiplex multiplicitate suppositorū, quia decē genera generalissima, similiter Deus & creatura sunt partes subiectiuæ entis. Nō tñ ista multiplicitas impedit vniuocationē, alioquin genus equiuoce diceretur de suis speciebus & species de indiuiduis, sed multiplicitas significationum est quę impedit vniuocationem sicut canis, sed in veritate ista glosa est contra Arist. in 1. phy. in loco prę allegato. vbi disputatur contra dicentes ens esse vnum principium suę disputationis, fundat super diuisione significatorum entis, sicut clare patet intuenti tex. 13. & omnes expositores Græci & Cō. hoc asserunt. Amplius autem, si Arist. disputās in illo loco accipit principiū suę disputationis hoc prę supositum, ꝙ ens dr̄ multipliciter, si illa per vos est multiplicitas suppositorum cum ibi arguat contra illos qui ponebāt vnum esse ens, tales, n. non faciebant differentiā

inter

inter ens & principium. Ineuitabiliter igitur ſequit̃ ꝙ in tali diſputatione Ariſt. peteret, qui aduerſarius ſtatim dicens ens eē vnum negat de facto ens habere ſub ſe multitudinem ſuppoſitorum, vt patet intuenti. Amplius Ariſt. in eodem 1. phyſi t. cō. 25. vbi ſpecialiter arguit cōtra Parmenidis ſyllogiſmū in quo arguebat, quicquid eſt, pr̃ter ens, eſt nō ens. & quicquid ens non eſt eſt nihil. igitur tm̃ vnum eſt ens. d. ꝙ paralogizat per fallaciam equiuocationis, quia tō ſua falſa eſt & cōcludens, quia ſimpliciter accipit quod eſt multipliciter dictum. vnde Commēt. in com. exponens illū locum dicit, ꝙ propoſitiones eius ſunt falſę, quia vtit̃ hoc nomine ens, ita ꝙ dicatur de vna intentione, ſed dictum eſt de plurib. Ecce igitur ꝙ iſta multiplicitas importata per nomen entis, & multiplicitas intentionum: quia, inquit ꝙ hoc nomen intendimus vnum decem prędicamentorum. v. g. ſubiectum aut quantitatem, tūc non erit verum dicere ꝙ quodquid eſt nō ens, eſt nihil, qm̃ non ſequitur vt illud quod non eſt ſubſtantia, aut quantū, vt ſit nihil. ergo propoſitiones eius non ſunt verę, niſi per hoc nomen ens intelligamus omnia decem prædicamenta. Sed tūc non cōcludit illud quod intendebat ꝙ ens eſt vnū, & patet ꝙ ratio Ariſt. conſiſtit in hoc ꝙ Parmenides paralogizat, ex hoc præcipue ꝙ multipliciter dicto quantum ad ſignificata vtitur tanquā ſimpliciter dicto, & confirmatur, quia conſuetudo Ariſtot. in omni diſpu. in qua ē termin⁹ multiplex tali multiplicitate ſignificatorū, q̃ ex equiuocatione eſt diſtinguere illā multiplicitatem, immo dat regulam in hoc libro elencorum. Et eſt etiam expreſſe in 1. cęli. in tex. com. 110. vbi dicit expreſſe. multipliciter. n. dictis & ſi nulla dria ad ſermonē neceſſe intellectum confuſum habere, ſiquis diuiſo multipliciter tāquam indiuiſo vtatur: immanifeſtum. n. ſm quam naturam ipſi acciderit quod dictum eſt. Amplius lucidiſſimus Them. in expoſitione illius tex. com. 13. ſic exponit. Initium igitur eorum omnium quæ ſumus dicturi, cōmodiſſimum eſt percunctari, quid illis ſignificet id quod ens vocamus, vtrum putent multiplicem eſſe illius ſignificatū an ſimplicem, ſi multiplicē, vt nos in prædicamentis oſtendimus, &c. Ecce bone Deus, quod. d. de mente Ariſto. in prędicamentis fuiſſe ens eſſe multiplex. quo ad ſignificata, quod oſtendit ſermo Ariſt. in prædicamentis. eorum. n. inquit, quæ ſm nullam cōplexionem dicunt̃, ſingulum ſignificat, aut quantitatem, aut ſubſtātiam, aut qualitatē rei. Et quinto primæ philoſophię, tex. com. 14 facta diuiſione inter ens ſm accidēs, & ſm ſe, ens ſm ſe ſic diuidit dicens, ſm ſe vero dicuntur eſſe quæcunq; ſignificant figuras ꝓdicationis, quoties enim dr̃, toties eſſe ſignificat. Amplius 4. meta. tex. 2. dicit. ꝙ ens dr̃ multis modis, ſed ad vnum & vnā aliquā naturam, & non equiuoce. vñ Cōmen. bene ponderat illud in commen. Et ita aſſerunt omnes Peripatetici antiqui hoc nomen ens dicit̃ multis modis, & non equiuoce, ſicut canis qui dr̃ de latrabili & marino, neque vniuoce vt animal de

homine

homine & asino, sed est de noibus attributis vni, & sunt media inter vniuoca & equiuoca, est. n. equocum analogum non purum equiuocū, quia tale nullius scietię pōt eē subiectum & immorati, in hoc amplius est superfluum, cū aliibi scripserim diffusius. Amplius Aristo. in 1. phy. expresse testat in tex. com. 21. Expresse dicit hoc nomē ens dici de pluribus fm rōnē, quæ tamē sunt vnum fm suppositum. vnde Cōm. ibi in cōmē. dicit, hoc nomen ens dicitur de pluribus fm diffinitionem & vno fm subm.

Ens & non ens dicuntur de decem prędicamentis. 1. phy. com. 25

Entia esse vnum in forma impossibile est opinari, sicut īpossibile est opinari q̄ sint vnum in materia. 1. phy. com. 24. vide in concord.

Ens in potentia non est priuatio pura. neque est actio pura. 1. physico. commen. 78

Ens in potentia est aliquid cui accidit priuatio nō in substātia ei⁹. 1. ph. com. 29. Ex quo patet materiam in sui prima notione præcedere potentiam & priuationem, vt dicit lucidissimus Them. in aurea digressione, 1. phy.

Entia separata esse non demonstratur nisi in scientia naturali. 1. ph. com. vlti. contra Auic. & 8. phy. c. 3. & 2 physi. 26. & in lib. destru. in disputatione. 4

Ens cum diuiditur fm diuisionem demonstratiuam intrabit vna natura in plures artes. 2. physi. c. 71. Pondera, quia dixit fm diuisionē demonstratiuam, quia aliæ sūt diuisiones entis absolute cōsiderati, & aliæ sunt diuisiones entis, vt cadit sub opere animę, vt aliàs declarauit tibi in Theorematib⁹. Ex hac authoritate colligitur q̄ de eadē re possunt plures scientię considerari fm diuersas ratiōes formales idem 2. ph. t. cō 18. de lineis mathematicis & naturalibus.

Entia naturalia sunt in potentia, & in actu tribus modis, aut in duob⁹ temporib⁹ respectu eiusdem, aut in eodem tempore respectu duorum, aut in eodem tempore respectu eiusdem, sed duobus modis. 3. phy. 8. & 9. com.

Ens tribus modis. s. actu & potētia & fm compositionē ex acto & potentia. 2. ph. cōm. 58. vide cōmen. 3. tertij. physi.

Entia successiua non habent esse cōpletum extra animam. sed esse eorum completur ex opere animę. 4. phy com. 88. & 104. & 109

Entia completa sunt illa, ī quorum esse nihil facit anima. 4. phys. cōmento. 88. & 131

Entium quædam semper mouētur vt cœlum, quędam semper quiescunt, vt terra, quędam quandoq; mouentur, & quandoq; quiescūt, & sunt quęcunq; sunt infra cœlū, & supra terram. 8. ph. com. 19

Entia naturalia in motu, & quiete diuidūtur quinq;, aut septem modis. 8. ph. te. c. 21

Entis in actu terminus est vt sit tangibile cum sit impossibile reperire corpus non tangibile. Et oē tangibile comprehenditur per sensum tactus 8. phy. commen. 23. vide in concordantijs.

Ens qnodlibet in actu est in tempore, videlicet demonstrato. 8. physi. tex. commen. 62.

Entia quorū nobilitas est in actione sunt diminuta respectu entium

quorum

quorum nobilitas est in ipsis, quia illa quorum nobilitas est in actione, non acquirunt nobilitatē per se, sed oportet q̄ habeant aliquod exemplum quod dedit eis illd̄ pp quod est actio, & etiam quia sunt pp illud quod facit ipsum, & illud pp quod facit illd̄ quod est factū. 2. cęli cōm. 63. videtur Auer. ponere exemplaria & ideas quas Arist. impugnat vbiq;. vide in concord.

Entia quęcunq;, non intendunt p suas operationes nisi vt assimilent perfęcte nobili, quod est Deus f̄m q̄ possunt. 2. cœli. c. 64. idem. 2. de aīa. t. c 34. & 1. ph. t. cō. 81. & 12. meta. com. 44

Ens cui accidit respectus f̄m qd̄ est respectiuū, habet dispositiones cōtrarias & infinitas. 3 cœli. cō. 9. cō paratio enim est accidens saparabile a re.

Ens in potentia non inuenitur, nisi in ente in actu 3. cęli. com. 29

Ens est comprehensum: & non cōprehensum naturaliter est nō ens. 1. de generatione & corruptio. cō. 19. idē. 2. physi. cō. 47. & habet ex 3. de anima. tex. com. 4

Ens rationabilius est, vt sit cā generationis non entis quām non ens entis. 2. de generatione & corrupt. tex. com. 55

Ens aliquod simpliciter noblie in istis rebus inferioribus esse impossibile est, propter remotionē a prima causa 2. de gene. & cor. t. c. 59

Ens & vnum licet dicantur plurib. modis, tamē prima perfectio in oībus illis. s. forma magis digna est, vt hēat hoc nomē vnū & ens, quā illud qd̄ est congregatū ex mā & formā, congregatū. n. non dī vnum nisi pp vnitatē exitētē ī forma. 2. de aīa. c. 7. & est ex mente philosophi. in tex. cōtra ponētes cōpositū esse magis ens & veri⁹ ens ipsa forma. idē scribit Cōm. 7. & 8. primæ philosophię vtrobiq; in te. cō. 7. & 2. phy. c. 4. licèt compositū f̄m formositatem dicat magis ens, sed f̄m rei veritatem forma est magis ens, vt notaui tibi in concordantiis, & hoc tene.

Ens potentia, & actus sunt genera multipliciter dicta 2. de anima. c. 30. idem 4. met. t. c. 2. & 1. Physic. tex. c. 13. & 5. meta. t c. 14. 7. meta. 15. & 12. meta. 21. & 22

Entia nihil aliud sunt nisi scientia Dei, & causa entiū nihil aliud sūt, nisi scientia eius 3. de anima. com. 36. authoritate Them.

Entia omnia, aut sunt sensibilia, aut intelligibilia 3. de aīa. t. co. 37

Entium sensibilium dispositio ap̄ sensum est, sicut dispositio intelligibilium apud intellectum 3. de anima. com. 37. & tex. com. 3

Entia in quibus dominatur mixtio ignis & aquæ super mixtionē terrę, & aeris sunt lōgioris vitę, & existentię, in aqua. n. & igne sunt qualitates actiuę fortiores, quā in aere & terra, Et in aere & terra sūt passiuæ fortiores. Cōmē. in com. libri de causa longi. & breuit. vitę. Unde patet de mente Auerr. non esse in summo ambas qualitates in vnoquoq; elemento, & sine dubio est opinio Arist in 2. de generatione. & corruptio. tex. com. 23 & Cōmē. 4. cęli. com. 39. dicit. q̄ omnes cōueniunt in hoc q̄ humiditas in aere est maior quām caliditas. Et ista fuit opinio eius in commē. sup. 1. cantice canticorum. com. 15. & ē opinio Alexandri in 1. Methe. &

libro naturaliū qōnū. quam ſequ-
tur etiam Io. Gram. in 2. de gño.
& corrup. & Simpl. in 4. cęli. Quic
quid ſenſerit Gal. & alij de hoc.

Enti in potentia, & enti in actu nō
eſt aliqua vna intentio communis
vniuoce. 1. meta. com. 46

Entia omnia non acquirunt eſſe &
veritatē niſi a prima cauſa: ē igit̄
ens p ſe & verum per ſe, & omnia
alia ſunt entia & vera per partici-
pationem eius 2. met. te c. 4

Ens ſimpliciter eſt ſubiectū vtriuſ-
que ſcientiæ, quia cōmunicat ſcię
diſputatiue in vniuerſalitate conſi
derationis 3. meta. c. 1. idem in cō.
2. & 4. meta. tex. com. 5

Ens quodlibet comparatū ad aliud
aut eſt idē, aut diuerſum, aut ſimi
le, aut diſſimile, aut contrariū, aut
non contrarium. Talia. n. ſunt de
conſequentibus eſſentialib⁹ entis
inquantum ens. Cōm 3. meta cō.
2. idem 4. met. te. c. 5. & te. com. 6.
Ex quo patet ens inquantum ens
habere paſſiones eſſentialiter con-
ſequentes ipſum.

Ens & vnū quæ dñr de generib⁹ al-
tiſſimis nō ſunt gña eorū, nō. n. no
tificant de eis vnā naturā cū natu-
ræ eorū ſunt diuerſę, gña. n. altiſſi
ma ita ſe h̄nt ꝙ neutrū collocatur
ſub altero, & vnūqdq; hētdriā vnā
ꝑpriam abſq; eo ꝙ conueniūt in
vnā naturā 3. met. c. 10 idem 10.
met. c. 8. & 12 meta. c. 19. & 10. &
1. phy. cō. 13. & 4 meta. t. c. 1. Et in
prædicamentis. idem Porphirius.
in ca. p. de ſpecie.

Ens & vnū ſm aliquos ſignificant
ſubſtantias ſm aliquos accidētia.
3. meta. c 16. Vide etiā ꝙ Auicen.
fuit de illis qui dixerunt, ꝙ ſigni-
ficant diſpōnes accidentales addi-
tas eſſentiæ, quia non diſtinxit in-
ter ens, quod ſignificat verum, &
inter ens quod ſignificat eſſentias
decē prædicamentorū 4. meta. cō.
3 & 10. meta. com. 8

Ens & vnum ſm Platonem & Pita-
goricos ſignificāt naturas ſimpli-
ces, & nō naturas cōpoſitas, ſicut
nomina denominatiua. Et in hoc
conueniunt naturales & Emped.
cum eis. ſed differunt, quia Pitha-
gorici dixerunt, ꝙ ens qđ eſt ſuba
entium eſt ipſe numerus, Plato au
tem, d. ꝙ ſunt ipſe formę numera
les, ſed naturales dixerunt ſermo-
nē manifeſtiorē in hoc, qa dixerūt
ꝙ ens & vnū ſignificant eēntum
rerum ſenſibiliū, quidam. n. dixe-
runt illud eſſe ignē, quidā aerem,
quidam aquam &c. 3 met. cō. 16.

Ens & vnum ſunt magis vniuerſa-
lia alijs. 3. meta. tex com. 16

Ens multis modis dr̄, ſed ad vnum,
& ad vnam aliquam naturam. Et
non æquiuoce 4. met. t. c. 2

Ens non eſt æquiuocum, ſi. n. eſſet
æquiuocum, non cōſideraret de eo
vna ars 4. meta. com. 2

Ens non dr̄ æquiuoce, ſicut canis q
dr̄ de latrabili & marino, neq; vni
uoce, ſicut animal dicitur de hoīe
& aſino, ſed eſt de noībus quę dñr
de rebus attributis eidem, & ſunt
media inter vniuoca & æquiuoca.
ibidem com. 2. Ex quo patet ꝙ in
ter vniuoca proprie & pure æqui-
uoca datur medium.

Quod def mediū in vniuocū purū, & purū æquocum.

Ens dicitur de affirmatione & nega
tione, & vniuerſaliter dicit̄ de pri-
mis intelligibilibus & ſecundis, &
ſunt res logicę 4. meta. com. 2. Et
habetur etiam in tex.

Ens & vnum ſe conſequuntur, ſicut
principium & cauſa, ſed nō vt vna

ratione

ratione ostensa 4.meta.tex.com.3

Entis tot sunt species, quot sunt vnius 4.meta.tex.com.3

Ens & vnum aut significant eandē naturam omnibus modis, s. subiecto & diffinitione, aut vtrunq; cōuertitur super alterum & cōsequitur ipsum, quia significat eandem naturā subiecto & duas diffinitione 4.meta. com. 3

Ens & vnum significant eandē naturam in forma, licèt diuersificentur secundum modum. ibidem.

Entis inquantū ens & vnius inquātum vnum eædem sunt passiones secundum se. 4.meta.t.co. 5

Entis inquātum ens sunt quędam propria de quibus philosophi ē p scrutari veritatem, sicut numeri in q̄tū numerus sunt ꝓpriæ passiones. vt īparitas, & paritas cōmēsuratio ęqualitas excedentia & defectus 4.met.t.cō.5. contra illos qui asserunt entis inquatū ens est non esse veras passiones demonstrabiles de ipso.

Ens & non ens sunt duæ differētiæ vniuersaliores rerum opinabiliū, sicut vnum & multum sunt rerū entium 4.meta. com. 6

Contra negantes ens non habeř passiones.

Ens & vnum, licèt dicantur multis modis attribuuntur vni primo, sicut alia contraria attribuunt vni primo in eis, sic vnum & multa alicui primo attribuunt 4 met.t.c.6

Ens in potentia est infinitum 4. meta.t.com.15

Ens non sequitur existimationem nisi entia habeant esse in anima, sed existimatio sequitur ens 4.meta. commen. 15

Ens qđ non est in actu, non ē ens. 4 met.te.c.15. vide 9.met.t.c.7. & 12.meta.commen.11

Ens dicitur dupliciter, actu & potestate 4 met.t.com.20

Entia sempiterna non acquirūt esse necessarium ab aliquo alio, neque in eis est aliquid extra naturam 5. meta.com. 5. vide in concord.

Ens aliud fm se, aliud secundum accidens, 5.meta.te.com.13

Ens fm se diuiditur in decem prędicamenta. 5.meta.t.com. 14. & 6. meta.tex.com 4

Ens significat verum & non ens falsum 5.meta.te.c.14

Ens qđ signāt essentiam rei est aliud ab ente quod significat veritatē, Cōm. 5.meta. cō. 14. idem in lib. destru. in dispu. 8 in sol. 1. dub.

Ens primo diuidit in ens p accns, & in ens p se 6.me c. 1. vide ī cōcor. vbi declaraui ꝙ sunt plures diuisiones entis primæ, & illud ē bn dcm quia quælibet est prima in suo ordine. Dixit tn ibi illas diuisiōes eē diuisiones entis, qđ est subiectum in metaphysica, sed aduerte limitādo & melius digerendo dicta nostra, quę aliàs iuxta modū loquendi cōem diximus, ꝙ entis qđ ē subiectum in scientia diuina, qđ est ens extra aīam, & ens per se, nam Aristote. in 6. primę philosophiæ excluśit ens in aīa a consideratione metaphysici, quia est ens diminutum, & excluśit ens p accns, qa non est terminatum, nec est scibile. Et ideo entis extra aīam, & per se, nō sunt nisi tres diēsiones, fm quas tota scīa diuiditur diuina. prima est diuisio ī subam & accns, & de ista diuisione tractatur in 7. & 8. metaphysi. Et ideo illi duo libri appellantur tractatus de suba, qa denominatio fit a prīcipaliori differentia. Vnde Com. 2 phy. com.

4. dicit. ꝙ ſubſtãtia & accidẽs ſunt dñiæ entis, ſm ꝙ eſt ens, & iſtã diuiſionem appellant moderni formalizantes diuiſionem in partes ſubiectiuas. Secunda diuiſio eſt p potentiam & actum, & de tali diuiſione egit philoſophus in 9. primę philoſophię, qui appellatur tractatus de potentia & actu. Et iſta ſunt oppoſita relatiue vt patet 9. meta. t. cõ. 13. Et ſic intelligitur dictum Cõm. 1. de anim. cõm. 6. vbi dicit ꝙ potẽtia & actus ſunt dñiæ valde oppoſitæ, & contingunt omnibus prædicamentis, quia 12. meta. tex. com. 22. & infra in omni prædicamento eſt propria potentia & proprius actus, & ĩter oppoſitiones relatiuas, iſta eſt prima & ſumma. Tertia diuiſio entis eſt per vnũ & multa, & talem diuiſionẽ moderni appellant diuiſionem per paſſiones entis, & hoc eſt ſm Aui. ſnĩam quẽ ipſi ſequũtur in metaphyſica. Nos autem iuxta Ariſt. & Cõmẽ. ſnĩam iſtam diuiſionẽ appellam⁹ eſſe per priuatiue oppoſita. Et de iſta Ariſt. locutus eſt in 10. meta. Et aduerte ꝙ alię diuiſiões ab iſtis, ſicut eſt diuiſio entis in ens per accidẽs, & in ens per ſe, & ſicut eſt diuiſio entis in ens ĩ anima, & in ens extra animã, ſunt diuiſiones logicales, & alię quæ ſunt conſimiles illis. Et ſcias frater mi ꝙ alia eſt diuiſio entis in ſubſtantiam & accñs & alia eſt diuiſio entis in ens per ſe & in ens per accidens, cuius argumento eſt ꝙ Ariſt. 5. meta. t. com. 14. ens ſm ſe diuidit in 10. prædicamenta, quorum nouẽ ſunt accidẽtia. Et iõ diuiſio entis in ſubam & accidens eſt de diuiſionibus entis, qđ eſt ſuba in metaph. qđ ſm ſuam abſolutam cõſiderationem non euadit quin ſit, aut ſuba, aut accidens, ſed diuiſio entis in ens p ſe, & in ens per accidens eſt diuiſio penes modum predicandi per ſe vel per accidens. Et per cõſequens eſt ſm attributa rõnis. Et ſic diuiſio entis in ens in anima, & in ens extra animam, eſt diuiſio vocis pure equiuoce ĩ ſua equiuocata. Dicit enim Cõm. in 7. meta. c. 15. ens non dicitur de ſubſtãtia & accidẽte pure equiuoce ſicut dicunt nomina de affirmatione & negatione, & vl'ter de oppoſitis. i. contradictorijs. Et ideo patet quantũ errant qui tenẽt ens in ſua maxima cõitate, vt dr̃ de affirmationib⁹ & negationibus, & de entibus in anima & extra animã, eẽ ſubiectum adequatum in ſcientia diuina. Et patet quãtum a veritate deuiauerit ille magiſter abſtractionũ Frã ciſcus đ Mayrone, qui etiã abſtrahit, vbi nulla penitus poteſt eẽ abſtractio volẽs enti in anima & enti extra animam eſſe conceptum communem vniuocum.

Cõtra Frã ci. de May ro.

Entium cõſideratio eſt duob⁹ modis. ſ. mod⁹ cõis & ꝑprius. 6. meta. tex. com. 1.

Ens prima diuiſione diuiditur in ens per ſe, & in ens per accidens. 6. metaphyſi. commẽ. 4. idem. 5. meta. tex. com. 13.

Ens per ſe diuiditur in decem prædicamenta. ibidem.

Ens prima diuiſione diuidit⁹ p potẽtiã & actũ. 6. met. t. cõ. 4. idẽ. 9. primę philoſophię. t. c. 1.

Ens per accñs a nulla ſcia cõſiderat̃, neq; ſpeculatiua, neq; operatiua. 6. meta. t. c. 4.

Entia per accñs nullam hñt ſpẽm, neq;

neq; gñonẽ,neq;corruptionem 6. met.t.c.4.vbi Cõm.deducit nullã ſpẽm p accñs inueniri · vid̃ ꝓ hoc 8.ph c.46 & 7.met.com. 22

Ens per accñs & ens verũ excludun tur a conſideratione ſcĩę diuinæ, quia ens per accidẽs nõ habet cau ſam terminatã, & ens verum non habet cãm niſi aĩam. Et ideo vtrũ- que numeratur in genere entis di minuti 6.primę philoſophię. tex. com. 8. Ex quo elicitur error illoꝝ qui ponunt ens cõiſſimè ſumptũ ad ens reale.& ad ens rationis eſſe vniuocũ,& in tali cõitate ponunt illud eſſe ſubiectum adequatũ in ſcientia diuina. Primũ. n ſtare nõ poteſt,quia ens dictum d̃ affirma tionib⁹ & negationib. eſt pure ęquocum,vt d. Cõm. 7.met.cõm.15. ſecundũ eſt cõtra philoſophũ hic.

Cõtra Frã ci.de Mai 10.

Ens non ſignificat prædicamenta, nec modo vniuoco,nec equiuoco 7.meta.com.15.& 4.meta.t.com. 2.& 1.phyſi.13. & 2.de aĩa. 30. & 12.meta 21.& 22 & 5.met 14

Ens dicitur de decem prędicamentis ſm ꝙ ens deriuatur ab eſſe,ſed eſſe non ſecundum vnam intẽtio nem eſt in vnoquoque eorum.7. metaph.com. 15

Ens ſi non eſt idem cum ſua quidditate, tunc nihil eſt idem cũ ſua quidditate 7.met.t. com 20

Entia inueniuntur duobus modis. videlicet forma ſine materia,&for ma in materia 7.meta.co. 24

Ens & vnum non contingit ſubſtã tiis rerum eſſe, ſicut neq; elemento,aut principio eſſe.7. primę philoſophiæ.t.c. 57

Entia ſenſibilia ſunt entia, licẽt nõ intelligantur,ſicũt ſunt entia,licẽt non ſentiantur 7.met.te.c.58. Ex quo patet eſſe cognitum accidere quidditatibus rerum,&c.

Entia cõpoſita ex materia & forma ſunt entia,& vnũ p ſuas foras,ſed entia carẽtia mã ſenſibili & intelle ctuali non hñt alias cauſas a ſeip- ſis ĩ hoc ꝙ ſũt entia & vnũ 8.met. cõ.16 & habetur ex tex ibidem.

Ens quod fuit in potentia illud idẽ eſt in actu,& non ſunt duo diuerſa 8.met t.c.15.& 16.idẽ 12.meta. com.18.agens extrahẽs aliquid d̃ potentia ad actum nõ congregat ĩter diuerſa;largit̃.n.nõ multitudi nem ſed perfectionem,vt dicit Cõmen. in commen.15. in 8. meta.

Ens diuiditur eſſentialiter in poten tiam & actum 9. primæ philoſo- phiæ.tex.com.primi.

Entia cum non habuerint actiones proprias,nõ habebũt eſſentias ꝓ prias,actiones.n. non diuerſantur niſi per diuerſas eſſentias 9 meta. com.7.vide etiam 1.cęli com.8

Entia quę non ſunt extra aĩam, nõ dñr eſſe ſimplr,ſed dñr eſſe in aĩa cogitatiua.aut appetitiua,ſed non dñr entia,ſicut res mobiles 9.met. t.c.7.vide etiam 5.meta. com.15. & 10.meta.com. 2

Ens in potẽtia eſt ſimile rei 10. me ta.com.2.vide 9.meta.commen. & tex. 7

Ens & vnum vniuerſaliter prędicã tur maxime de omnibus.9.meta. tex. commen. 6

Ens & vnum ſunt vniuerſalia quæ non habent eſſe niſi in anima tan tum 10.metaph.tex.commen. 6. idem 7.metaph.57

Ens dicitur de pluribus quam vnũ, & cum dicitur de ſignificato rei. 10.meta.com.6 Vide in concord.

Ens & vnum dicunt̃ ęqualiter. tex.

com.7.in 10.meta.& te.c.8
Entia si colores essent,essent vtique numerus quidam entia 10. meta. tex.commen.8
Ens & vnū sunt synonyma & ęqualiter prædicamenta diuiduntur ꝙ3 ea.10.meta.t.com 8
Ens & vnum ſm Auic. significāt intentionem additam essentiæ rei, non enim opinatur ꝙ res est ens p se,sed per dispositionem additam, & vt dicimus aliquid esse album. 10.meta.com.8. Et ibi vide impugnationem,& in 4.primæ philosophiæ in com 3.idem in lib.destru. dispu.7.in sol.1. dub.
Ens & vnum ſm Auic. significāt accidens in rebus ibidem.
Ens quod significat verū differt ab ente quod significat genus,nā ens qđ significat verum est accidens: qđ autem significat genus significat vnumquodq; 10.prędicamentorum multipliciter 10.meta. contra Auic.qui ignorauit huius differentiam, vt patet ibi. cō.8. & in 5.meta.in com. 14
Ens & vnum significant 10. prędicamenta prima significatione & sine medio, & non mediāte aliquo cōmuni,sicut genꝰ significat suas species 10. meta. c.8. Vbi pondera differentiam inter genꝰ vniuocū & inter genus analogum.Nā analogum non significat aliquam naturam communem analogatis,sicut genus respectu specierum, istā differentiam vide etiam apud lucidissimum Them. in 2. de anima. in ca.12 Et est in expositione tex. 30. Vide etiam Auer. de hoc in lib. destructio.in disputatio.7.in solutione 5.dub.
Ens & vnum significant eādem essentiam,sed differūt ſm modum. 10.meta.t.com.8. vbi per rationes tres.ibi ostenditur,vt exponit Cōmentator.
Ens & vnum non significant idem omnibus modis, sed significāt idē secundum subiectum, & diuersa secundum modum 10 met. c.8
Ens & vnum nō sunt genera vera. 10 meta.com.12. vbi per vera genera intelligas genera vniuoca,talia. n.sunt gña multipliciter dicta.
Ens inquantum ens habet accidentia ꝓpria,ꝙ prima philosophia speculatur 11.meta.cap 3. & idem habetur in 4. primæ philosophiæ tex.com.5
Ens est aliud secundū se,hoc autem ſm accidens.sic & causa. 11. primæ philosophiæ.ca.7.idem in 2. phy.tex.commen. 50
Ens per accidens nō potest esse priꝰ ente ſm se 2.physic.t.com.66. & in 11.metaph com. 7
Entium hoc quidem est actu solū, hoc autem potentia & actu 11. prima philosophię c.8.in princ.& in 3.phy.tex.com 3
Ens siue significet & demonstret vnum genꝰ & vnam naturam, siue demonstret genera diuersa & nās diuersas qūocunq; sit, semper substātia est prior cæteris. 12.met.c.2
Ens diuiditur in potentiam,& actū in omnibus prædicamentis. Cō. 12.meta.cō.9.& 1.de anima.3.6. & 12.meta.com. 26
Ens in potentia dicitur non ens, ſ. in actu.12.meta.t. com. 11. & 5. phy.te.com.8
Ens & vnum sunt ex rebus vniuersalibus, quæ non habent esse extra animam 12.meta. com.21
Ens & vnum nō sunt aliqua natura con-

cõius alia a decem prędicamentis, 12. meta. com. 21. & comm. 19. & 20. & 10. meta. com. 8. idem 3. meta. com. 10. & 1. phy. 13 & 4. metaph. commen. 2

Entium quędam ſunt ſeparabilia, & quædam non. 12. meta. tex. cõ. 25. vbi p ſeparabilia intelligit ſubſtantias per inſeparabilia vero accidentia.

Entia ſunt duobus modis modo permanente in numero & modo permanente ſecũdum ſpeciem 9. meta. commen. 32

Entia nolũt male diſponi, multitudo principum bona non eſt, vn⁹ ergo ſit princeps 12. prim. philoſophię tex. cõ. vlt. Et aduerte q̃ fuit ſententia doctiſſimi Homeri in ſecundo Iliados.

Entium omnium principia contraria nõ ſunt, quia corporum cœleſtium propria non ſunt contraria. 12. metaph. tex. commen. 53. contra antiquos.

Entium ſpecies duæ ſunt, quarum altera eſt de natura motus, & nõ poteſt ſeparari a tempore. alia eſt ab æterno. Et nõ eſt d natura motus, & nequit aliquo modo a tempore denominari. Ex libro deſtr. diſpu. 1. in ſolu. 14. & 15 dub. Iſta etiam eſt Platonis ſententia in Timęo, vbi inquit. Atqui nati erit, & erit quæ nati tẽporis ſpecies ſunt, non recte æternæ ſubſtantię aſſignamus.

Entia aliqua ſũt, quorũ ſubales diffinitiones cõſiſtunt in motu, vt vẽtus & alięres ꝓſimiles, & cęli, & alię iferiores res ſunt. de hoc gñe. ſ. ſũt de entibus, quorum eſſe cõſiſtit in motu. ex diſpu. 3. in ſol, 9 dub.

Entis vnitas nihil ſignat, niſi diuiſionis priuationẽ, ſicut neceſſariũ eſt denominatio priuatiua, ſ. q̃ ſuũ eſſe nõ eſt ab alio. Ex lib. deſtr. diſpu. 3 in ſolu. 14. dub.

Ens non ſignat aliqd additũ extra. ſuper rei ſubam, vt albedo diſpu. 3. in ſol. 14. cõtra Auicen. idem 4. meta. c. 3. & 10. meta. cõ. 8. Vide diffuſe in diſpu. 5. in ſol. 3. dub.

Entis diuiſio p neceſſariũ & poſſe nõ eſt diuiſio, ſicut diuiſio aĩalis p rõnale & irrõnale, aut p ambulãs volatile & natãs. Ex diſp. 3. ſol. 14. dub. Vbi aduerte q̃ loquit̃ de diuiſiõe neceſſarij & poſſis, facta ex intentione Auicẽ. & Algazelis, quã diuiſionẽ d. cẽ ignorã & imaginariã, qa nõ dat̃ in rerũ nã. ſed ſecus eſt de vero poſſi, qa illud eſt aliqd in rebus ex parte mãæ, & aliqd ex parte agẽtis. Dicit. n. Cõm. q̃ ſi nõ eẽt potẽtia nõ eſſet agens 12. met. cõ. 18. Et in 1. diſp in ſol. vlt. dub. d. q̃ poſſitas agentis eſt ſine dubio aliquid reale extra animam.

Entis diuiſio, aut eſt in ſubſtãtiales differentias, aut ad differentias relatiuas, aut ad accidẽtia addita ſupra entis ſubſtantiam. diſputa. 3. in ſolutio. 14 dub.

Entis diuiſio in ſubſtantiales differentias infert neceſſario multiplicationem actionum in eodem ente, ſed entis diuiſiões per relatiuas differẽtias, aut per accidentia addita ſuper ſubſtantiam rei, nullã inferũt pluralitatem, ibidem. vbi aduerte q̃ hoc dupl̃ intelligi põt, vl̃ de diuiſione entis tranſcendenter, & vniuerſaliter ſumpti, & tunc diuiſio entis per ſubſtãtiales differẽtias eſt per ſubſtantiam & accidẽs, & talis diuiſio iſert neceſſario multitudinem actionũ. i. actuũ. qa ſub

ſtantia & accidens ſunt primo diuerſa, & ſunt de differentijs entis. 2. phy. cō. 4. Alia eſt diuiſio entis per relatiuas dſias, ſicut eſt potentia & actus, & talis non largit' multitudinē, ſed perfectionē. 8. meta. tex. com 15. & 12. meta. com. 18. Tertia diuiſio entis eſt p differentias accidentales, quæ dicūt diſpoſitiones additas eſſentię, & illa nō variant eſſentiā, nec inferunt multitudinem. Vnde non eſt expoſitū hoc vt ſomniauit illę expoſitor de diuiſione per vnū & multa, quia ſi intelligat de vno, quod eſt ſynonimū enti, nō dicit diſpōnem additā ſupra rei ſubſtantiam contra Auic. poteſt ēt exponi de diuiſione entis limitati, quia ens qđ eſt animal. v. gr. pōt diuidi per dſias ſubſtantiales, vt per rōnale & irrationale, vel per relatiuas, vel p accidentia, & patet q̄ prima neceſſario infert pluralitatem actionum, ſed nō duæ reliquæ. Nam de diuiſione p relationes q̄ non inferant multitudinē in eſſentia rei, patet ex his quę, d. Cō. hic, q̄ priuationes & relationes nō ſunt denominationes ſignificantes aliquā diſpoſitionē additam ſupra rei ſubſtantiam in actu, vnde quidā putauerunt, q̄ prædicamentum relationis, non eſt connumeratum cū entibus extra animam, vt ēt dicit 12. met com. 19. Amplius ens fm q̄ eſt reſpectiuū habet diſpoſitiones cōtrarias & infinitas, ſed ſecūdū q̄ eſt eſſentia, non eſt niſi vnū tantum. De diuiſione etiam facta per accidentia, quæ dicunt diſpoſitiones additas ſup rei ſubſtantiā q̄ non inferant multitudinem patet, quia infinita alicui poſsūt accidere. Nota bene hoc.

Ens quodlibet appetit finem ſuum cum motu. ſ. primum principiū, prout erga illud mouetur deſiderando finem, ſed homo voluntarie, & alia entia naturaliter. ex diſpu. 3. in ſolut. 18. dub. in fine.

Entia procedūt gradatim a p̄o principio fm localē ordinē fm peripateticos, & quæ fuerit cauſa, q̄ mouit eos ad opinandum hoc, vide in diſpu. 3. in ſolu. 18. in fine. Et etiam vide 12. meta. com. 44.

Ens duas hēt entitates, vna eſt nobilis, & alia vilis. Et nobilis eſt cā vilis. ex diſpu. 12. in ſolu. 2. dub.

Entium nobiliū ſunt duo genera, vnū ſempiternū motus ingenitū, atq; immortale. ſcđm indiuiduū, vt ſunt cœleſtia corpora. Aliud vero eſt genus rerum, quæ quādoq; mouentur, & q̄nq; quieſcunt, ex 2. de genera. anim. Comm. cap. 1. & habetur ibidē ab Ariſto. in tex.

Ens & vnū ſignificant decem p̄dicamenta. prima ſignificatione, & fine medio. 10. primę philoſophię cō. 8. Vbi ſcias multiplicē eſſe differentiā, vt aliàs notaui in 12. primę philoſophiæ. in cō. 1. inter genus vniuocū & analogū, quia genus vniuocū ſignificat ſuas compōnes mediante aliquo cōi, quia dicię, aut vnam naturam, aut vnū conceptum realem & obiectiuū intendere ad omnes ſuas ſpecies, & illæ in ſuis ſpeciebus, licēt diuerſę per differētias diuiſiuas, per quas contrahitur ad ſpecies, vt tamē in ſe ſpectatur, & quo ad ſuā rōnem non permutatur, nec quo ad ſuas differētias cōſtitutas, quia talis diuiſio ex vna parte non cōpetit, videlicet ex his quę rōnem eius cōplent

Annotatio 1 11. c. met. li. 10

plent, sed solum ex his quę sunt sibi aduenientia, sicut sunt diuisiuę differentiæ, quæ sunt extra conceptum diuisi. Et ideo aīal ꝙ est ī homine & asino: licèt re diuersitatem habeat, quia hoc est rōnale, illud irrationale differentiæ in actū, non tñ inquantū est substantia aīata sē sitiua permutatur, qa sic non diuiditur, sed remanet indiuisū, sed genus analogū, vt est in suis analogatis, non solū diuersitas est ex parte analogatorū, īmo sua cōitas ī ipsis inuenta diuersificatur secundū intesius & principalius & debilius & remissius, sicut ens qđ est cōe substātiæ & accidēti, non solū differt ex naturis in quibus saluatur, īmo ratio eius cōis ēt in ipsis differentiā suscipit, ita ꝙ entitas in substantia principalior & prior est, & in accidentali posterior, ita ꝙ non remanet in aliqua ratione cōi & indifferenti, ita etiam bonū quod dicitur de per se bono, & per se appetibili, & de bono secundū quid appetibili, nō solū differentiā est inuenire ex istis analogatis, immo rō cōis ipsius bonitatis variat in istis, & hoc non est pp aliam rōnem, quia vniuocis generibus est assignare tertiū cōe distinctū ab vniuocatis, siue illud sit natura, siue realis cōceptus, sed in analogis hoc non est, quia talia non habent aliā rōnem per quā constituantur ab illa secū dū quā diuidūtur. Et hoc est quod egregie notauit Cōmen. in præsenti, & ante ipsū Arist. & Themist. bñ collegit hoc ī 2. de aīa. ex tex. 3. Et sequit eciā eos Simplicius in 2. de anima. in principio. vbi Arist. dixit ens in substātiam, & alia prędicamenta. Alias autē differentias require vbi s. Et ideo mirū est đ formalizantibus, qui ponunt conceptus transcēdētes esse simpliciter simplices, & cum hoc ponunt vniuocationem in ipsis.

Ens dicitur multis modis, vno modo de decem prædicamētis. & est de nominibus, quæ dicuntur secū dū merā equiuocationē, neq; vniuocationē, ex paraphrasi metaph. tract. 1. cap. 1. idem 4. meta. cōm. & tex. 2. idem ibidem, in tractatu 2. in princip.

Ens secundo modo dicitur de vero quod sita se habet ī intellectu, sicut extra intellectum, sicut si dicimus, si natura est, si vacuum non est ibidem. Ex hoc poteris scire contra Bononienses ꝙ quæstio si est in secūdo posteriorum analitiorum, est quæstio de ente vero vt alias notaui ibi.

Ens vt dī de decē prędicamentis aggreganturin eo duo modi, quia. s. dī de eis inquātum hūt esse extrā animam. Et 2. inquātum signant quidditates illarū essentiarū. ibid.

Ens est de noibus transūptis, quia illud quod signat ī philosophia, est aliud ab eo, quod a vulgo signatur p ipsum, nam philosophus indicat aliquid inesse alicui rei cum dicit, inuenitur prædicatū, tandē apud eos significat aliquid inesse in subiecto. ibidem.

Ens si significaret accidens in re vt pluries repetit Auic. aut esset đ accidentibus, quæ sunt primæ intēționis, aut secūdę. Et vide pulchrā rōnem contra Auice. in hoc loco, quā nō adduxit in 4. met. cō. 3. & est in paraph. vbi s. tract. 1. cap. 1.

Ens quod signat verū est accīs, & ē de secundis intelligibilibus. ibidē

expresse

expreſſe colligit ab Auerr. Ex quo ſequitur ꝙ quęſtio ſi eſt in 2. poſteriorum. quęrit de eſſe vero, qđ eſt accidens non reale, ſed intẽtionale, & eſt ens diminutum. Et iõ abiicitur in 6. primę philoſophiæ ab Ariſt. qđ nota cõtra modernos.

Ens eſt ſubiectum eſſentiale ſcientiæ diuinę, & decẽ prędicamenta ſunt ſpecies eius, & dicit de eis, neq; ęq uoce. neq; vniuoce, ſed ſ3 prius & poſterius, ex tract. 2. in paraphraſi metaphy. in principio.

Entia sũt duplicia, vnum, videlicet, quod aptum eſt inſeruir alteri, qđ eſt finis eius, aliud vero eſt qđ pficit, aliud non, quia ſit gratia eius, ſed quia eſt princeps, ideo perficit illud ex tract. 4. i paraphraſi met.

Entia oĩa cẽ ſub cura & prouidẽtia Dei glorioſi. Vide pulchre in paraphraſi meta. tract. 4. ab Auer in fine. Et dicamus ꝙ eſſe harum rerũ inferiorum & earum perpetuitas.

Ens vere & maxime ens a Plat. dicebatur ens ipſſimum, vt ita loquar, Them. 1. phyſico. ſuper tex. 26. Et idem infra ibidem. ſuper tex. 31. inquit, ꝙ Plato ipſum vere ens cõſtituebat ideam, materia vero primam atque inferiorem eẽ quidẽ, ſed nihil habere entitatis exiſtimabat, arbitrabatur enim nos entia quodammodo eſſe.

Enuntiare in omni re & prætermittere nihil forſan vtiq; videbitur eſſe ſignum, aut multæ ſtultitiæ, aut multæ promptitudinis 2. cœli. te. commen. 34

Eorundem eſt permixtio & ſeparatio 1 meta. tex com. 16

EPATIS principatus in generatione ſanguinis eſt paruul9. & nõ principalis contra Galenum. ex 3. de partibus animalium. Auerr. in cap. de corde

Epar non eſt ſufficiens in faciendo per ſe ſuam operationem, niſi propter calorem tranſmiſſum a corde temperatum in quantitate & qualitate 2. Coil. cap. 9. de iuuamẽtis membrorum officialium.

Epar eſt in latere dextro, licèt quidã hominũ narrent in aliquibus hominib9 fuiſſe repertũ in ſiniſtro & ſplenẽ in dextro. Auer. 3. de partibus animalium. in cap. de epate.

Epar vt dicit Ariſt. in quibuſdã hominibus inuenit in latere ſiniſtro, & ſplen in latere dextro 4. Collig. cap. 4. de ſignis epatis:

Epatis caro eſt principium generationis ſanguinis & venarum Gal. 3 de vtil. parti. cap. 12. 13

Epar habet panniculum in quo eſt neruus. Vide cauſam a Gale. 4. de vtil. part. cap. 12. & 13 Et ibi redditur cauſa, quare habet arteriã, & quare non habet vnum vẽtriculum magnũ, ſicut duo ſunt in corde, & alia problemata in illo 13. c. ſoluit ſecundum viam ſuam.

Epar eſt rubicũdius ſplene, ſed ſplẽ eſt rari9 & leuius epate, & vid cauſam in 4. de vtil. parti. a Gal. ca. 15

Epar a quatuor organis expurgat a duobus renibus a ſplene, & ciſtifellis 5. de vtil. parti. cap. 10. Et ibi redditur cauſa, quia habuit minimum neruum.

Epicurus exiſtimauit mobile poſſe per magnitudinem cõponi exidi uiſibilibus pũctis, & ꝙ mobile moueretur per totam magnitudinem, licèt in nullo pũctorum moueri dicatur, cuius errorẽ pręuidit Ariſt. tãq; pręſagiens futuꝝ aliqñ hoiem qui ad taĺe errorẽ eẽt impetitur9.

Them.

Themist. 6. phys. super tex. 8

Epicicli quos ponunt astrologi sũt falsi, & hic est de eccentricis & ma
gis 1. cœli cõ. 5. idem cõ. 10. & 2. cę
li. commen. 35

Equalitas dicitur duobus modis f3 commentatiam, & fm hoc dicit ꝙ circulus est æqualis figurę rectoꝝ, & ꝙ etiam qñ duo æqualia habẽt mensuram communem qua mensurantur 4. phy. commẽ. 43

Equalitas est propria quantitati nõ qualitati. nam qualitati ꝓpria est similitudo 7. physi. te. 9. 32. idem 5. me. tex. cõ. 10. & in p̃dicamẽtis.

Equalitas est proprium coniunctio nis. i. cõparationis 7. ph. com. 34

Equiuoca inuicem comparari non possunt 7 phy. tex. com. 42

Equiuocorum alia sunt quoꝝ diffi nitiones sũt diuersę voce & rõne, Alia vero quorũ diffinitiones sũt ęquiuoce, sicut nomina 7. phy. 9. 26. Notandũ tñ est ꝙ talia nõ sunt pure ęquiuoca, sed ambigua, vt no tat Comen. ibidem in calce cõm.

Equiuocationum, aliæ sunt multũ distantes, alię vero habentes quan dam similitudinem, aliæ vero pro xime, aut genere, aut similitudine 7. phy. tex. com. 31

Equiuocis verbis rectum nõ est vti in doctrina demonstratiua, nisi in his quę licèt sint diuersa, tamẽ cõ ueniunt in omnibus intentionib⁹ de quibus dici possunt 3. de aia. 2. 20 consimile 2. de anima. cõ. 30. vide 4. primæ philosophiæ. com. 2

Equiuoca non habẽt prædicatum essentiale, licèt in eis possit esse prę dicatum: quod vere dicitur de om nibus significatis eius, vt omnis canis est pulcher, sed in æquivo cis analogis potest esse prędicatũ essentiale sicut in vniuocis 4. me. cõmẽ. & tex. 2. idẽ 2. posteriorum. vbi dicitur ꝙ h subiectum sciẽtiæ & demõstrationis fuerit analogũ, & passio erit analoga, talũ. n. sũt diffinitiones, seu descriptiones q̃ possunt esse media in demonstrationibus, vt patet 2. physi. de natu ra tex. cõ. 3. & de motu 3. phy. cõ. 4. & tex. cõ. 6. sicut est etiam d animę diffinitione. vt patet 2. de anima. cõ. 7. & 30. & cõ. 5. in 3. de anima contra Alex. Aduerte tamẽ ꝙ licèt in pure ęquiuocis aliquod p̃dicamẽtum fm oẽm sensum vere dici possit, tñ adhuc propositio est distinguenda, ne remaneat intelle ctus confusus 1 cœli tex. cõ. 110. Etiam vt puto propter aliam causam ne videantur ignorare dictã ęquiuocationem &c.

Equiuoce pure dicitur nomen d affirmatione & negatione, & vliter de oppositis 7. meta. tex. com. 15

Equiuocationis mod⁹ multũ apud Arabes vsitat⁹ inuenitur, vnde qñ aliquod nomen significat aliquid, & suum oppositum. ver. gr. ceram quod significat lucem & tenebras, & alum quod significat magnum & paruum. Cõmen. 7 met. cõ. 15. sic ét apud nos actio qñque signifi cat actionem & quandoq; passio nem æquiuoce 5. phy. com. 38

Equiuocę interrogationes sũt distinguendæ quando datur respõsio ta libus interrogationib⁹ 7 metaph. cõmẽ. 36. & est regula Philosophi in 1. cœli. tex. commẽ. 110. & in li bro elenchorum.

Equus maxime omniũ cæterorum Animalium diuersicolor est oculis. alij nanq; cęsij altero oculo na scunt, quod nulli ex cęteris bestijs

euenit, q̃uis hoīes nonnulli altero oculo diuerſo gignantur. Ariſt. in 5. de generatione anim. cap. 1

Equus inter cętera aīalia vnus euidentib⁹ albeſcit pilo per ſenectutē. ibidē. E vide cauſam iſtius etiam in cap. 5. ibidem

Equis cōtra q̃ in cęteris aīalibus accidit: cū. n. in cęteris ſenectute dētes nigreſcāt, equo cādidiores reddūtur 2. de natura anim. cap. 3

Equus mas viuit circiter annis quīque & triginta, fęmina plus q̃ 40. iā & quinq; & ſexaginta annos vixiſſe equum traditum eſt, quinto de hiſtoria anim. cap. 14

Equę potiſſimum ex fęminis incendūntur libidine, mox vaccę, equę itaq; equant, vnde vocabulū id ad hoc vno aīali traditur maledicto in mulieres libidinoſas. Ariſto. in 6. de natura anima. cap. 18

Equę tempore coitus humorē ſuis genitalibus ſiłem geniture emittunt, ſed multo tenuiorem q̃ mares quē hyppomānes nōnulli appellant, non ꝙ pullis naſcentib⁹ adhęrent accipientium humorem diffi cilē aiūt eſſe ꝙ paulatim labitur. Ariſt. 6. de natura anim. ca. 18. Et ibidem dicit ꝙ hic ptecipue ad veneficia patitur, quod etiā Theocritus in pharmaceutria ſentire vis⁹ eſt, licèt Ariſt. aduerſet in hoc, qa ſuſpicatur hyppomanē plantā ee.

Equus ſalaciſſimum omnium animaliū, tum fęminarum eſt: homine excepto. Ariſto. in 6. de natura animalium cap. 22

Equi mares ſunt propter coitū minus viuaces fęminis. ibid.

Equorum vita eſt vt plurimū lōgiſſima vſq; ad triginta ꝓtrahi pōt, licèt etiam nōnullis vſq; ad quinquaginta protracta ſit. ibidem.

Equa cum peperit ſtatim ſecundas deuorat, atq; ét ꝙ pulli naſcētis frōti adheret hyppomanes dictū: minus cariſa parua. ibidē. Vbi aduerte ꝙ aliter ſumitur hyppomanes ī hoc loco, & aliter ſupra in eodē li. c. 20. eſt. n. nomē multiplex apud Ariſ. vt elicitur ex cap. 18. Et vt notauit tibi ī loco ꝓprio, licèt Theocritus in pharmaceutria ab vtraq; ſignificatione diſſentiat & opinet ét habere tertiam ſignificationem pro plantę genere.

Equi ſeniores profectò tā mares q̃ fęminę ſunt fecūdiores 6. de natura anim. cap. 22. quod ea rōne euenire credendū eſt, quia cū oīum animaliū excepto hoīe ſalaciſſimū ſit equus ex coitu in iuuētute in modico vſu ſemen refrigeratur, & eſt ſterile. idem in homin⁹ plerūq; euenire cernimus.

Equus nō peruertit innitū aſini, ſed aſin⁹ eq 6. de natura c. 23. vid cauſam in 3. de gnatione aīa cap. vlt.

Equa non aſinū vt aſina ęquū recipit, niſi aſinus ſit qui equā ſuxerit admittunt de induſtria, quod hyppotelas vocāt, at ſi equi mulgos cognomines, qui ī paſcuis mō equorum viribus bonis ſuperantes coaleſcent 6. de natura anim. cap. 23

Eq, muli, & aſini potu maxime pingueſcunt 8. de natura anim. cap. 8

Equi & cameli libētius aquam turbulentā & craſſam bibunt, quippe quę nec ex fluuio quidē prius hauriant quam pede inturbent. ibidē & infra cap 24

Equum & bouem homines vſu periti tot morbis infeſtari quot hominem referunt 8. de natura animalium. cap. 24

Digreſſio
decem &

Equarum

Equarũ genus miro quodã amore ſuę prolis putatur teneri, cuius rei indicium eſt ꝙ ſepius ſteriles auferant pullos a matribus, quos ipſę amore proſequentes tueantur. 9. de natura anim. cõm. 4.

Equam regi ſcitarum ferunt fuiſſe egregiam, ex qua mares generoſi oĉs generarentur, quorum vnum qui præſtantior haberetur cum vt ex matre procrearet admiſſum omnino recuſaſſe opertã, deinde latuiſſe mattem, vt imprudens ſuperueniret. verũ vbi concubitu faciem matris detectã agnouerat, fugam properaſſe atq; ſeipſum actũ præcipitem interemiſſe, ex 9. de natura anim. cõ. 47.

Erinaceus & elephantus teſtes intus habent, & vide cauſam 1. de generatione anim. cap. 12.

Error & peccatum hñt latitudinem quia min⁹ error eſt maior alio 4. met. tex. cõ. 18. Et ponitur exẽplũ in tex. ꝙ magis erat qui dicit quatuor eẽ mille, q̃ ille qui dicit quatuor eſſe quinque.

Esse ſm veritatẽ in entib⁹ eſt qđ intellꝰuale. videlicet. eẽ res extra in telꝰum, ſicut eſt in intellꝰu, ita ꝙ eẽ & verũ nomina ſynonyma ſunt ex lib. deſtru. diſputa. 5. in ſolutione 3. dubij.

Eſſe eſſentialiter non eſt niſi ex cauſa agẽte & gñante quæ eſt, aut natura aut aĩa, aut intellectus. Cõm. 4. phyſi. cõ. 128.

Eſſe & non eſſe dicũtur de ſuãa ſimpliciter, & de accñtibus nõ ſimplr. 5. phy. cõ. 7. & 1. de gñatione & corruptione tex. cõ. 11. & 1. phyſi. tex. cõmen. 62.

Digreſſio decem & Eſſe non prædicatur per accidẽs de aliquo, dicere. n. aliq̃d eſſe nõ eſt prædicatio per accidens. Cõmẽ. 1. phyſi. cõ. 27. Ex hoc aſſumit Alex. Achillinus in libro ſuo đ diſtinctionibus in principio. Et in 1. libro đ elementis dubio. 23. ꝙ eſſe exiſtentię & eſſe eſſentię ſunt idẽ, & ſunt nomina ſynonyma, vnde ſum & exiſto ſunt verba ſubſtãtiua ſynonyme idem ſignificantia. vnde ponit tria corollaria, primũ, ꝙ exñtia qdditatiue dr̃ de his q̃ ſunt. ſcđm eſt iam allegatum ꝙ ſum & ex iſto ſunt verba ſubſtantiua idem ſignificãtia ſynonyme. tertiũ eſt ꝙ duę primæ qõncs ſimplices, videlicet quæſtio ſi eſt, & quid eſt, ambæ pertinent ad quidditatẽ, ſed differunt penes hoc, quia quęſtio prima an eſt, pertinet ad quidditatẽ vniuerſalem rei, & dicitur prima. qa vniuerſalia ſunt nobis notiora, & particularis cognitio vniuerſalẽ præſupponit, cũ ſcientifica fuerit, aut diſtincta. Ex 1. phyſi. tex. cõ 4. Et ideo particularis cognitio ſecũda dicitur. Secunda vero quæſtio. ſ. quæſtio quid ſit ad particularẽ rei cognitionem ſpectat. Ideo per proprium genus & p propriã dr̃iam, vt patet ex 7. primę philoſophiæ cõ. 43. Et ſubdit ꝙ ex his inteliigit dictum Auerrois in 5. meta. cõm. 14. ponẽtis diuerſitatem expoſitorũ in quęſito ſimplici, ſcilicet vtrũ aliquid ſit, an ſcilicet colloceẽ hęc quęſtio in quęſtionibus accidentis. Et eſt opinio Auicen. quam ſequit Scotus vt aſſerit, aut in quęſtionibus generis, & eſt opinio Ariſto. quam ſequitur Auerro. quia intelligunt per hoc nomen ens aliquod cõmunc decem prædicamẽtis analogicè dictum. Deus enim non eſt in genere vniuoce dicto, ſed

eſſentia cõtra Alex. Achilinũ.

Vid & aduerte hic cõtra iſtã opinionẽ vba Aue. in epithomate meta. tra. 1. c. 1. vbi diſtinguit quot modis dr̃ens qui aptiſſime loquitur.

sed bñ est in gñe analogo, in libro ēt de elemētis loco prēallegato dicit, ꝙ ens & esse sola grammaticali dria distinguunt, qualis est inter verbum & participium. Nam ens est deriuatū ab esse: vt dicit Cō. 7. metaph. com. 15. Et sic dicit tria, ꝙ cū ens distinguatur in potentiā & actū, & in cōgregatum dicit, ꝙ forma est ipsum esse, quia est id quo aliqd est, sed forma est, quo aliqd est, igit forma est ipsū esse. 2. dicit, ꝙ mria est esse potentiale, 3. compositū est ipsum esse intransitiue, & est ipsum esse compositi, sed nō est esse transitiue, & est esse quo ipsum est, qa tale est forma.

Sed ista opinio stare non pōt in fundamentis Peripateticorū, quia licèt in abstractis a mā, essentia & existētia idem sunt. tñ secus est in gñabilibus & corruptibilib⁹, scribit. n. Philosophus, ꝙ in conceptis cū materia, aliud est quidditas, & aliud essētia 7. primę philosophiæ tex cō. 34. & 3. de aīa. tex. cō. 9. vbi scribit, ꝙ in quibusdā aliud est ca ro, & aliud carni esse, & magnitudo, & magnitudini esse. Nā illud quod diuersificauit essentiā a qdditate in istis gñabilibus, vt scribit Cōm. 3. de aīa. com. 5. in fol. 3 qōnis. est materia. Et inde prouenit maxima diuersitas inter naturas entiū abstractorū a materia, & naturas gñabiliū, vñ videmus Arist. sæpe dicere, ꝙ nihil est cōeyniuocum illis & istis. Et pp hoc tenendum est existentiā in istis inferioribus in mā consistentibus, non esse de quidditate, quod sic ostenditur, illud quod est de intrinseca rōne quidditatis non pōt, nec re, nec intellectu separari a tali qdditate, sed quidditas pōt intelligi sine existētia, igit existentia nō est de quidditate. Sed ad hoc prefatus Doctor nitit rñdere. inquit. n. ꝙ duplex est esse, nāle & intētionale. Et sic ens diuidit per reale & rōnis, & tunc negat minorem, quia licèt essentia ꝓcipiat sine esse nāli, non tñ ꝓcipit sine esse intētionali, immo ipsa in ꝓceptu aīę est ens rōnis, & oportet proportionabl cor rñdere ens reale in esse nāli, & ens rōnis formæ hñti esse cognitum p intellectū, nulli. n. dubiū est, ꝙ res pōt esse ꝓcepta, q̄uis non existat.

Sed ista solutio stare non pōt, nec euacuat argm̄, quia certū est ꝙ essentia aut quidditas rei, vt est in aīa quidditatiue intelligi pōt, & tñ in tali esse, illud esse cognitum est sibi aduentitiū, & non quidditate includit in ꝓceptu quidditatis, qa qñ intell⁹ intelligit hoīs quidditatem, q̄ est aīal rōnale mortale, non intelligit esse cognitū, vt clarū est. Vnde Cōm. 7. met. sensibilia sunt entia, licèt non sentiant, sicut sunt entia, licèt nō intelligātur. Arguit. n. Philosophus ibi cōtra Plat. asserentē, ꝙ illud quod significat diffinitio, sit pars substātiæ sensibilium, tunc. n. vt asserit sequeret vt eas esse intellectas sit pars eorū esse, adeo ꝙ si ista sensibilia non fuerint, intellecta non essent. Arguo igit sic, sicut se habet sensibile apud sensum, sic se habet intelligibile ad intellectum 3. de anima tex. com. 2. sed esse sensatū accidit sensibile in esse naturali, nam vt inquit Arist. in loco prælallegato contra Platonem. si astra non viderentur a nobis adhuc essent, igit pariformiter esse cognitum,

tum,& esse intellectũ accidit intelligibili,sed per te ita proportionabiliter est esse rationis ad ens in aĩa, sicut esse naturale ad ens extra aĩam, igitur sicut esse cognitũ accidit obiecto intellecto, ita esse actualis existentię accidit essentię in esse naturali,ita.ſ.intelligendo ꝙ non est de intrinseca rõne eius. Et confirmatur, quia tale esse cognitũ est ens diminutũ,& est confirmatio quædam, cõparatio autẽ accidit rei,& est separabilis a re,sicut dicit Cõm.3.cœli, comm.9. Dicit.n.ꝙ ens respectiuum est hñs infinitas dispositiones& cõtrarias, res aũt ſm ꝙ est essentia. non habet nisi vnum, & est quodãmodo sua essentia. Et hoc ẽt est quod ap te dicit Auic. in 5.suæ met. cap.1. Equinitas est tñ equinitas: non est in actu, nec in potentia, nõ est singularis, nec vniuersalis, nec est existens in his sensibilibus, nec in anima. Ecce igitur ꝙ ram esse sensibile & naturale, q̃ esse in anima seu esse cognitum sunt aduentitia quidditati. Confirmat,quia diuisio per potentiã & actum est diuisio per modos qui sunt accidẽtia, sicut scribit Cõm.2.phy. com.32. vbi per diuisionem causatum per modos exponit diuisionẽ per accidẽtia, videlicet, quia non sunt de intrinseca rõne causatum, sicut p singulare & vl̃e per simplex & cõpositũ per potentiã & actũ. Vnde sicut singularitas & vl̃itas nõ sunt de intrinseca rõne quidditatis, sic neq; actus,neq; potẽtia. amplius si aliqua essentia includeret quidditatiue existentiam actualẽ, quæ tpe perficitur, maxime esset essentia motus. Nam tempus, aut est idẽ quod motus,aut est passio q̃dam ipsius 12. meta. tex.cõm.29. sed essẽtia motus abstrahit ab existentia tpis, sicut scribit Comm. in 4.physicę auscultationis authoritate Alex. comm.101.vbi dicit,ꝙ qñ Arist. dicit, tps esse numerum motus, non est intelligendum ꝙ mensurat essentiã motus, & idẽ com.97. dicit, ꝙ motus põt imaginari sine tempore,quia est prior natura,& hoc patet manifeste,qa in diffinitione motus nõ apparet tps. Vnde non aduertentes illi qui ponunt existentiã esse de quidditate rei, quod auferunt prioritatẽ nature, quia existẽtia non est nisi respectu singularis, & ita nõ posset intelligi genus sine speciebus cũ essentia generis sit in speciebus, nec posse intelligi species sine singularibus cum existẽtia speciei sit in indiuiduis,& multa alia q̃ contra Ioannẽ superius annotauimus in cõsimili materia. Amplius si in existentia per se quidditatiue diceretur de natura humana, sequeretur ꝙ omnia attributa quæ vere competunt naturę humanæ, quatenus est existens sibi per se competerent,& ita cum naturę humanæ, quatenus existens est competit ꝙ sit singularis, quia nihil existit nisi sit hoc, & singulare, & similiter sibi vt existens competit ꝙ generet ꝙ sanetur, sequeretur igitur ꝙ homo per se sanaretur per se generaret & per se generaretur, cõsequens est contra Philosophũ 7. primę philosophiæ. tex.cõ.28. & in proœ.met.actus & generationes omnes sunt circa singulare, vnde homo sanatur, quia Sortes sanatur. Vnde mirum est per vitã

meam

meam qũo non aduerterunt, ꝙ non eſt maior rõ vt exiſtẽtia ſit de quidditate rei q̃ ſingularitas, vnde Cõmen. 2. de anima cõm. 9. dicit, ꝙ indiuiduũ fm ꝙ indiuiduũ eſt per formam, quia non eſt indiuiduũ niſi ſecũdum ꝙ eſt in actu, & nõ eſt in actu niſi per formam. Ecce igitur ꝙ exiſtẽtia eſt, quę indiuiduo cõpetit fm ꝙ indiuiduũ, non igitur cõpetit naturę ſub qua indiuiduum eſt collocatum. principiũ enim per ſe notum eſt, & ab omnibus conceſſum Peripateticis ꝙ nihil exiſtit niſi ſingulare. Vñ 12. metaph. comm. 27. verus reſpectus eſt particularis, cũ vniuerſalia non habẽt eſſe extra animam. Amplius aũt falſum eſt, & ab oĩ veritate remotũ ꝙ qõ ſi eſt, & quæſtio quid eſt: ſint ambę quæſtiones ſpectantes ad quidditatẽ, & ꝙ non differunt, niſi per particulare & vniuerſale, quia tunc ſequeret ꝙ de rebus ſimplicibus in quibus non ſunt niſi cauſæ vniuerſales, non pñt ambæ iſtę qõnes formari, ſed ſolũ iſtæ quæſtiones formarentur de rebus compoſitis in quibus aliæ ſunt cauſæ propinquę a cauſis vniuerſalibus, hoc aũt falſum eſt, & contra Philoſophum, & omnes expoſitores, nã de oĩbus formari poſſunt, ſcribit enim Cõmen. contra Them. 4. cęli cõ. 22. & in paraphra. ibidem. clarius in ſumma ſecunda, ꝙ eſt dña inter ſimplicia & compoſita: nam ſimplicium cauſę ſunt ſimplices & tales ſunt etiã proprię cauſę, nam in ſimplicibus non inueniuntur niſi cauſæ vniuerſales tantum, & hæ ſunt ſibi etiam cauſæ propriæ, in cõpoſitis vero cauſæ proprię ſunt resaddite cauſis ſimplicibus & vñ-bus. Et ideo ad illorum notitiã nõ ſatis eſt cauſas vles exponere, & ꝓprias negligere. Amplius ſi demonſtrõ non abſtrahit ab actuali ex illa, ſequeretur ꝙ demõſtrõnes mathematicæ oẽs eſſent ſophiſticè paralogizantes, quia oẽs innituntꝫ principijs & propoſitionibus quæ non habent eſſe extra aĩam, vt dicit expreſſe Cõmen. in 3. phy. cõ. 60. ꝙ iſtę propõnes, pũctus motus facit lineã, & linea ſuperficiẽ, & ſupficies corpus, ſunt propõnes opinabiles geometricę, q̃ non hñt eſſe extra aĩam. Amplius Ariſt. 1. poſter. dicit, ꝙ arithmeticus ſupponit vnitatẽ eſſe, & q̃d eſt vnitas. Aliud aũt eſt vnitatis eſſe, & quod quid eſt vnitatis. Alteraus aũt dicit diuerſitatẽ in eſſentia, & non alteritatem qualis eſt inter quidditatem vlem & particularẽ. Amplius qõ ſi eſt, terminatꝫ ſyllogiſmo hypothetico per naturã, vt docuit Comm. in lib. prio. in cap. de ſyllo hypothetico, nec aliqua via quam per diffinitionẽ, diffinitio aũt non dicit aliquid eſſe, aut aliquid non eſſe ex primo poſteriorũ. ſequitur ergo ꝙ iſtę qõnes longe aliter differunt inter ſe, q̃ per vle & particulare. Nec obſtat authoritas Comm. in 5. met. cõ. 14. dum dicit, ꝙ in quæſito ſimplici ſunt diuerſificati expoſitores, in quo quęritur, an aliquid eſt, quia quidam dixerunt in 2. topicorũ, ꝙ reducunꝫ ad problema de accidente: & quidam ad problema de genere, nam illud non fuit dictu propter Auicen. qui reduxit illud ad problema de genere. Ná non eſt conſuetudinis Auerr. Auicen,

dicere

dicere Arist. expositorem. Nã p exositores appellare cõsueuit Alex. & Them. ex nouis, ex antiquis vero Theophr. & Eudemũ, vt é videre in doctrina eius. Amplius Aris. nõ dr Arist. expositor, nec est verũ fm Arist. qđ quæstio si est, quærit de esse quid est genus, immo q̃rit de esse q̃ significat veritatẽ, & ex consequenti q̃ spectat ad ꝓblema de accidẽte. Et de hoc adduco verba Auer. in ꝓpria forma. in dispu. 8. in Solu. 1. dub. vbi dicit. contra. Auic. n. vt recitat Commen. 4. Meta. cõ. 3. voluit q̃ ens & vnum sunt dispõnes accidentales, cõsequẽtes propriam naturam. Hoc autẽ est error, & ideo dicit omnia fundantur super vnum errorem, vz, q̃ esse rei est vnum suorum consequẽtium, & reddit causam, id. n. quod præcedit in scientia nostra quidditatem rei, est id quod significat verum esse. Et ideo qñ petimus si res est ens, vel si habet esse, & illas res habet causam inferẽtẽ suum esse, tñ valet quantum dicere. vtrum habet causam vel nõ, vt patefecit Arist in principio secundi Poster. sed si illa res non habet causam tãtum valet quantũ dicere. Vtrũ res habet consequens inferens suum eẽ, & qñ intelligitur de ente id qđ intelligit de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogice dicti. Ecce igitur manifestissimũ q̃ quæstio si est in principio libri Posterior. quærit de esse quod significat veritatem propositionis, & non quærit de esse quod est genus. Et sic etiam fm Arist. illa quæstio reducitur ad problema de accidente, & non ad problema de genere. nam esse quod significat veritatem ꝓpositionis significat accidens & esse, qđ significat substãtiam rei reducitur ad genus, sed quid fuit in causa q̃ ille vir & ille Suessanus inciderunt in talem errorem, vt assentãt ambas illas quæstiones esse de essentia & quidditate? quia nõ potuerunt uidere quo modo illa prima qõ cũ sit demõstratiua possit q̃rere đ illo eẽ qđ significat accñs, quia illa est qõ topica, sed si vidissent Auer. in 2. Poste. in magnis Cõment. com. 3. vtiq; hoc nõ dixissent. ibi. n. aperte vult Cõmen. q̃ quæsitis quę numerantur in lib. Topi. vtitur demõstratiuus, sicut eis vtitur topicus. sed diuerso mõ, quia demõstrator q̃rit q̃stra sordine ad dispositiones q̃ sunt extra animã, & per relationẽ ad primas intentiões, topicus vero tractat de illis in ordine ad secundas intentiões, sicut dicit. Et tu videas ibi cũ, igit in ꝓpositoqõ, an sit, ꝑt ad vtrũq; spectare, & semp quærit de eẽ qđ pertinet ad problema de accidente, qñ quęrit de esse vero & de topico nõ est dubiũ, & de demonstratore patet p authoritatẽ Auer. vbi § in dispu. 8. sic igitur esse actualis existentiæ, non est de quidditate rei. Non aũt intelligas qõnẽ si est q̃rere, an res actualiter existat, sed q̃rit vtrum habeat causam, vel in essendo, vel in inferendo per quã põt ostendi q̃ actualis existentia sibi põt cõpetere, nã demõstrones & diffinitiones abstrahũt ab actuali existẽtia, sicut probatũ est sup. a cõtra Iosn. de Gaudauo, qui fuit author istius opiniõis manifesti erroris. nõ obstat authoritas Auer. 1. Phy. com. 27. vbi asserit q̃ dicere aliqd eẽ non est ꝑdica-

tio per accñs, quia ſumitur eē nominaliter. i. dicere eliq̄d eē ens, qa tunc ens ſignificat ſubam rei, & ē p̄dicatio in prio mō, quia p̄dicatur ſuperius de inferiori, quia ens illo mō eſt genus analogū, & hoc declarant verba eius ſequētia in illo cō. ſed ibi eſſe ſignificat veritatē ꝓpōnis & bene erit p̄dicatio p accñs, nec obſtat authoritas Cōmē. 2. Ph. cō. 71. q̄ prima philoſophia cōſiderat de rebus exiſtentibus inquātū exiſtūt, qa ibi ſenſus ē, q̄ prima philoſophia cōſiderat de entibus inquātū ſunt entia & nō ſignificat q̄ ſit d̄ reb⁹ accñtali et exiſtētibus, & q̄ dicit q̄ ens eſt derinatū ab eſſe: vt aſſerit Cōmēt. in 7. Meta. cō. 15. Rñdet q̄ vt exponit Alber. illā authoritatē in tract. 1. ca. 4. Tale ens q̄d d̄ de p̄dicamentis accñtiū eſt deriuatū ab eē, ſed non ens q̄d d̄ de forma ſubali, quia talis non eſt ens, & eſt deriuatum ab eē, imo eſt ens, cuius actus eſt eſſe, ſed act⁹ accidētiū nō ē eē, qa multa nō dāt eē niſi ſm quid, & eē ſm quid nō eſt eſſe ſimplr: ſed deficit ab illo, & non ē deriuata ſimilitudo eius, q̄ autē aſſerit q̄ ſunt tria eſſe, v3, eſſe q̄d eſt forma & eē q̄d ē materia, & eē cōpoſiti, dicim⁹ nos q̄ ſi p eſſe ſtelligit exiſtētiam, vnū eſt oīum iſtarū triū ſubſtātiarum exiſtentia, quia nō oportet multiplicare entia ſine neceſſitate, ſed exiſtentia eſt a forma prīcipaliter, compoſito vero & materię cōpetit in participationē, ens. n. & vnum cū multipliciter dicant, q̄d vere ē, actus eſt 2. d Ani. vnde Boet. in l. de vnitate & vno, dicit oē eſſe eſt a forma. Quod ét Peripatetici deſcribentes dixerunt, eſſe ē exiſtentia formæ in mā. Nec ſequitur q̄ ſit dare medium inter actū primū & ſēdm, quia forma non dicitur actus primus: niſi pro quanto dat eē ſimplr ipſi cōpoſito, & formaliter tale eſſe eſt effectus formę, effectiuæ ꝝ o ē effect⁹ agētis q̄ mediāte forma ꝓducit tale eſſe, & tale ē in p̄dicamēto ſubſtātiæ, ſicut effectus reducit in illud genus in quo eſt cā eius. Vnde ét pūctus ꝓprie loquēdo nō ē ſubſtātia, neq; qualitas, neq; quātitas &c. ſed eſt principiū quātitatis. nō oportet. n. oīa q̄ pertinēt ad rē alicuius p̄dicamēti recipere p̄dicationē formalē. Et in recto illius vt clarū eſt, & ſic nō oportet q̄ ſi exiſtentia differt realiter ab eſſentia, vt ſit dare mediū inter ſubſtātiā & accñs, qa eē exiſtentię eſt reductiue in p̄dicamēto ſubſtātię, licèt nō ſit formaliter, neq; materia, neq; forma, neq; ſubſtantia cōpoſita, eſt tñ effectus formalis, formę & efficientis effectiuè, vt dictū eſt, pōt tñ dici accidēs nō ſumēdo accñs, vt ſm rē diſtinguitur cōtra ſubſtātiā, ſed ꝓut diſtinguit cōtra id q̄d eſt de quidditate, & ſic exiſtentia accidit quidditati, ſicut dicit Philoſophus ī prędicamētis, q̄ hō accidit animali. Teneo ergo mām & formā eſſe partes eſſentiæ cōpoſiti, & q̄ ipſa eſſentia ſit ipſū cōpoſitū in iſtis generabilibus & corruptibilib⁹, & q̄ eē actualis exiſtētię, ē realiter diſtinctū ab eſſentia, & eſt ſm rē in p̄dicamēto ſubſtantię reductiuè mō prædicto. Et hoc in via Ariſ. & Cōmē. & in hoc concordes ſunt Thom. & Egi. Roma. in ſpeciali tractatu de ente & eſſentia, ſed diſcordia eſt in duob⁹ inter viā Comē. & Latinorū, quia

Latini

Latini dixerunt materiā nō solū eē partē essentię, verūetiam partē quidditatis imitati ī hoc opinionē Auicē. in 5. suę Meta. cap. 2. Et Scotus in 7. Metab. & in 3. sniaȝ idē tenet. Antiqui āt Peripatetici & Cōmē distīguūt inter quidditatē & essentiā in istis īferioribꝰ, & volūt materiā eē partē essētię, sed nō partē quidditatis, uam tota quidditas est ipsa forma. Mā aūt ē quidditatis vehiculū,& sub hac rōne apparet in diffinitionibus: scribit. n. Commē ꝙ quidditas hoīs est hō vno mō, & nō est hō alio mō, & ē forma hoīs, & ñ est hō qui est ꝓgregatus ex materia & forma. Alia dꝛia est, ꝙa isti tenēt in oībus creaturis eē distīgui ab essentia, ī solo. n. Deo esse & essentia sūt idē oībꝰ modis, sed ſm Auer. & Arist. in oībus abstractis a mā esse & essentia sunt eadē licèt nullibi ęque pfecte verifi cetur hoc nisi ꝺ primo principio sed in generabilibus & corruptibilibꝰ secus ē, vt iā declarauimꝰ. Placuit. n. nobis digredi ī hoc loco, ꝙa multi sunt ꝺcepti tēpestate nr̄a ī istis maifeste sicut vidisti &c.

Essentia non est elemētū, neq; ex elemētis, & hoc necesse ē in oībꝰ cōpositis: nā formę rerū sunt superadditæ elemētis. 1. de Ani. cō. 77. idem. 7. Meta. p. tex. com. vlt. & 1. de Gener. & Corruptio. 84.

Esse sensibile & nutribile est ſm eē viuum in eo qꝺ viuum, sed eē calidum, vel frigidū, vel graue, aut leue est ſm ꝙ est corpus naturale 1. de Ani. commē. vlt.

Esse sensibile quēadmꝺū diuidit in mām & formam, sic esse intelligibile diuiditur in consimilia his duobus. s. in aliquid simile materiæ, & in aliquid simile formæ 3. de Ani. cōmen. 5. in Solutione quæstionis tertiæ.

Essentialiter tale prius est eo, qꝺ est per accidens. 4. Meta. com. 14. idē 3. Physi. t. com. 66. & 4. phy. com. 43. idem. 1. Cœ. com. 14.

Essentiæ rerum ignotę cognoscuntur ex suis actionibus 7. Metaph. com. 9. Vide in 1. de Anim. in t. c. 11. & in 2. de Ani. in t c. 33. & 42.

Essentiæ rerū intelligibilium sunt existentes, licèt non intelligantur 7. Meta. t. c. 58. Vide in concordā.

Esse est nobilius nō esse. 9. Metaph. 20. & in 2. de Generatio. & corruptione tex. com. 59.

Essentię prędicamētorum & quidditates nō habēt aliquod cōe, sed sunt diuersę. 10. Meta. cōm. 8.

Essentia prima nō habet materiam 12 primę Philosophię. comm. 49. Et elicitur ex tex.

Esse rerum sequitur colligationem earū, & si sic, dans ergo colligationem est dans esse, & quia quodlibet colligatū vnitur ex aliqua re a qua fit vnum, & vnum ex quo colligatur ꝓcedit ab vno per se semper existens. sequitur ergo ꝙ sit vnum solum per se existēs, & ꝙ illud det vnam rem per se. & ex hoc procedunt entium species ſm naturalem diuisionem earum. Ex libro destru. disp. 3. in Solut. 12. du.

Esse ſm Auice. significat dispōnem additā supra subsātiam rei extra animam & res & ens quasi accns rei cui attribuitur. Ex lib. destru. disput. 5. in Solut. 13. dub. Ita etiā dicit in 4. Metaphysi. comment. 3. & in 10. Metaphysi. comm. 10. de ente & vno. idem inquit Auicen.

Digressio cōtra modernos ꝺ qꝺditate eē pōne & eē ſm Auic. & ſm Auerr. in quo consistat cōtā dꝛia.

ſpecialiter autem in lib. deſtru. loco prǽallegato, iſto mō deducit ex verbis Auic. iſtam fuiſſe eius opinionem ꝙ eſſe & ens ſignificat ali quod accidens extra materiā addi tum ſupra rei ſubſtātia iſto modo quia Auic. dicebat, ꝙ quidditas rei eſt ante eſſe, hoc aūt iſta rōne oſtē debat, quia pōt quidditas hoīs per diffinitionē ſciri, ēt quidditas triāguli & figuræ non conſiderando vtrum habet eſſe in re extra aīam, vel non, & ideo dixit ꝙ talę eſſe eſt aduenięs poſt rei quidditatē, & ē accidens inherens ei: vnde tale eē non eſt pars conſtituens rei quidditatē, & inde contingit ꝙ intellectus comprehendit rei quidditatē ignorando, vtrum tale ens hēt eſſe reale extra aīam, aut non. Ex iſtis Auic. verbis deducit Cōmen. hanc fuiſſe ſnīam Auic. & aduerte ꝙ litera antiqua ē deprauata ibi, & fuit cauſa erroris, ꝙ expoſitor illius loci & Alex. Achillinus & alij ſequaces, nō intellexerūt mentē Aue. in illo loco. tñ potuerūt ītelligiſſe ex alijs locis, debet igit̄ ſra ſtare, ſic, patet ꝙ illud eſſe quo vtit̄ non eſt illud qđ ſignificat ſubſtantias rerū. ſ. illud qđ eſt tanq̄ genus, neq; illud qđ ſignificat rē eſſe extra intellectū &c. Et vis rōnis Auerr. ad probandā Auic. tenuiſſe eſſe dicere quoddā accidēs aduenięs extra aīam ſuper rei ſubſtātiā, & inhærere ei in hoc conſiſtit, cū apud Peripateticos ens ſumatur duobus modis, Vno mō ꝑ vero, & alio mō pro oppoſito priuationi. i. ꝑ illo cui opponit̄ priuatio. i. nō ens qđ dicit entis priationē, ſed Auic. dictum alterentis rei qdditatē eē ante ipſum eſſe nō pōt verificari nec pro ente vero, nec pro ente qđ opponitur priuationi. igit̄ ſumit̄ ter tio mō vt, v3, dicit qđdā accidens aduenięs extra aīam, ſicut albedo corpori, vt ſtatim probabit̄. Aſſum ptū probat̄, nā ens qđ opponitur priuationi, diuidit̄ in 10. ꝑdicamē ta: & eſt ſicut gen⁹, v3, analogū dictū de eis: quia prius dī de ſubſtātia, & inde procedūt ſtare, iſto mō debēt ſtare alia entia, q̄ ſunt in ſecūdo mō. Vult dicere ꝙ cū ens qđ opponit̄ priuationi diuidat̄ in 10. ꝑdicamenta, Ariſt. n. in 5. Meta. t. c. 14. & ī fine ſexti ens extra aīam diuiſit in prædicamenta decē. Tale. n. eſt qđ opponitur nō enti qđ ē entitatis priuatio. Ideo quia ens ē pri⁹ ꝑ priuatione, res igit̄ q̄ ſunt in decē ꝑdicamētis. ꝑcedunt oīa q̄ ſignificāt priuatiōes, q̄ priuationes cōtinent̄ in altero mō. ſ. ſub priuatiōe oppoſita enti. Figmenta. n. & vt̄ ea q̄ formaliter entia nō ſunt. ſub priuatione & nō ente cōtinentur, priuatio āt eſt poſterior habitu, & oſtendit tale ens dici ſm pri⁹ & poſterius, quia abſolute dicit̄ de ſubſtātia & ſimpliciter, ſed accēs dī ens eo ꝙ habet eē ī eo qđ eſt ens ꝑ ſe iuxta ſnīam Philoſophi in 7. primę Philoſophię te. c. 2. Alia vero dicunt̄ entia, eo quia taliter entis. Et aduerte ꝙ in litera antiqua ſequit̄ & ens ꝙ primo genere intelligitur eſt cōe oībus ꝑdictis. Et ſi ſic iaceat ſenſus clar⁹ eſt, qa illud ens qđ ſignificat eſſentias decē ꝑdicamentorū prima ſignificatione & ſine medio, vt dicit Cōmen. 10. Meta. cō. 8. & illud qđ eſt ſicut genus, & eſt cōe cōmunitate ꝑdicationis analogæ, vt dictum eſt, ſed alia litera nouiter impreſſa habet

ſed

sed ens qđ dicitur pro vero, cõicat in eo oia prędicamẽta ęqualiter. Et si isto mõ iacet tertius, etiã est clarus, & facit nos luctari ista secũda translatio vnam differentiã inter ens quod sumitur pro vero. Et inter ens cui opponit priuatio, qa ens cui opponitur priuatio dr prius & posterius, & analogice sm Peripateticos, sed ens pro vero dr de oibus prędicamentis ęqualiter & quasi vniuoce. Et rõe, quia ens pro vero non significat nisi ens diminutũ, qđ est respectũ ad aiam, quia tunc aliquid dr habere eẽ in veritate, qñ ita est extra animã sicut est in anima. Veritas. n. vt dicit Cõmenta. in disp 1. in Solone 21. dub. Et ẽt hic ẽ adęquatio rei ad intellectum. Et hic dicit f. nouã trãslationẽ qđ esse in rei veritate in entibus est quid intellectuale, & ẽ eẽ rẽ extra aiam, sicut est in anima, & id qđ illud significat est synonymũ veri, & est id qđ significatur p copulã cathegoricã in propõnib' cathegoricis. Nã dictio, est, dr dupliciter. primo id qđ significatur vt cum dicimus, si res est, aut non est, aut si hoc erit hoc, aut nõ erit hoc, sc̃do mõ id qđ p̃dicatur de entibus tanq̃ gen', & vbi patet, qđ ens qđ est synonymũ veri sumitur pro esse qđ est copula, q̃ in cathegoricis semp est nota p̃dicati, significat. n. quandã cõparationẽ quam fine extremis nõ est intelligere, & veritas in tali cõpositione & diuisiõe cõsistit, vt dicitur in 3. de aia. Et ideo tale ens verũ, qa est in anima, & est ens dimidiũ Arist. exclusit additũ suũ, sed ens extra aiam, quia opponitur diuisiõe retinuit. Et illud diuisit tribus diuisionibus penes quas scias illa diuidit, sicut pulchre notauit Commen. in prologo super 7. Met. Et ideo scias frater mi, qđ isto mõ ens p vero sũptũ vniuoce dr de decem prędicamentis, quia veritas ęque bene potest adaptari & consistere in ꝓpositione conceptuũ significantium substantiã, sicut in cõpositione cõceptuũ significantium qualitatẽ, sicut. n. ista ẽ vera & quidditatiua, hõ ẽ animal, ita sine aliquo discrimine, ista est vera. albedo ẽ color, & linea est quantitas, non. n. hic ẽ analogia, & ita patet qđ tenẽtes vniuocationẽ entis, tenuissent hoc de ente, qđ est synonymũ veri, tunc Peripatetici nõ eẽnt discordes ab ipsis, sed ipsi tenẽt hoc ẽt de ente, qđ significat essentias decẽ prædicamentorum, & ęquiuocatio decepit eos, & opinio Plato. sic igit intelligis qũo secunda translatio verior est, & tunc sequitur ẽt de tali ente vero, qđ est quid intellectuale. i. ens in anima & dimidiũ. Vnde litera antiqua est corrupta quę dicit, sed ens qđ intelligit pro genere est quid intellectuale. s. res eẽ in anima, sicut est extra aiam, patet. n. qđ falsa est, sed debet stare p vero. Vbi dicit primo genere, iã. n. p̃dixerat in illo loco qđ esse in veritate significat eẽ extra aiam, sicut in aia, & hoc est quid intellectuale & ens rõnis & ens diminutũ, vt patet etiã ex cõmen. 8. in eadẽ qõne contra Auic. & ita ẽt noua trãslatio iacet vt poteris videre. Et dicit Cõmẽ. qđ hęc scia, s. etiã veram p̃cedit quidditatẽ rei. Pro quo debes scire vt est sẽia Auer. in 8. dispu. in Solut. 1. dub. contra Auic. id qđ præcedit in scientia nostra

quidditatem rei ẽ id qđ significat esse verũ. Vnde cum in principio secundi Poste. Anali. Philosophus ponat duo q̃sita simplicia. s. ,si est, & quid est, dicit. ꝙ quęsitum quo quęritur an aliquid sit, prędcedit q̃situm quo quęritur quid sit. vult Comm. ꝙ quęstio si est, quęrit de esse vero, quod significat ens dimidium importans compõnem quãdam sine extremis nõ possibilem intelligi, in qua compositione cõsistit veritas aut falsitas, vnde vt dicit qñ quęritur an res sit, vt habeat eẽ si illa res est habẽs cãm, vel nõ, & si non habuerit causam, & de illa quęritur: vtrũ sit tantum valet, ac si quęratur vtrũ habet aliquid cõsequẽs, puta effectũ vel proprietatem, vel operationẽ, ex quo possit inferri a posteriori suum eẽ, & hoc est qđ dicit etiã in 5. Meta. cõ. 14. ꝙ expositores in 2. Topi. diuersati fuerunt in q̃sito simplici, quo q̃rit, an res sit. vtrũ coordinetur in problematibus accidentis, vel in problematibus generis, qui. n. intellexerunt pẽ verũ coordinãt in problematib⁹ accidẽtis, qa est verũ sicut accidens quoddã rõnis, vt supra dictũ est, sed esse qđ est significat essentias decẽ prædicamentoꝝ & est genus, ita ꝙ qñ quęro, vtrũ Deus est, ista quęstio ẽ multiplex, quia ista dictio, est, duo significat, vt paulo ante dicit Cõmen. vel significat copulã cathegoricã in cathegorica ꝓpõne. Et tunc sensus est: vtrũ ista cathegorica sit vera, q̃ significat Deum eẽ & quærit in hoc casu, vtrum sit aliqua causa ĩ inferẽdo, quia Deus nõ habet causam in essendo, per quã possit ostẽdi veritas istius, si autẽ ly est, significat essentiã, sensus est, vtrũ Deus sit essentia quędã, & tunc primus sensus reducitur ad problema de accidente. Et secundus ad problema de genere, quia ens qđ significat rei essentiã est genus analogũ. Et ex his locis intelligis quantum errauerit ille Alex. Achillin. & moderni qui voluerunt ꝙ qõ si est in 2. Poste. est qõ de essentia rei & de ente qđ significat cẽntiã: cuius tñ oppositũ aperte colligit ab Auer. in oĩbus istis allegatis locis. Et sequitur Cõmen. & illa quidditas q̃ ꝓcedit in nõ intellectu esse, nõ est vera quidditas, immo ex expositiõe quadã nominis, illo mõ debet ĩtare litera, vt patet ex noua translatione, & sensus est talis, ꝙ qñ dicimus, qđ quid est ꝓcedit, si est: hoc intelligit nõ de vera rei quidditate, sed solũ quid nominis, nã vt patet in 2. Poster. duplex est quid seu diffinitio. s. quid noĩs & quid rei, quid noĩs non est vera quidditas, quia vt dr ibi & notat per expositores, diffinitio quid nominis indistinctim cõpetit tã entib⁹ q̃ ñ entibus & cõplexis & incõplexis, sed quid rei nõ nisi entibus & incõplexis tantũ hoĩs entis albi, non est diffinitio. ex 7. Metaphy. sed licẽt diffinitio quid nominis ꝓcedat qõnẽ si est, & qõnem quid rei, illa. n. ꝓcedit oẽm qõnẽ & oẽm sciẽtiã nã, vt dr in 4. primæ Philosophiæ op; prę supponere significata nominum in oĩ qõne & inquisitione scientifica, tñ quæstio quid rei ꝑsupponit quęstionẽ, si est, q̃ quęrat de esse vero, ná quærit vtrũ res habeat eẽ reale extra animam, ficut est in anima, hoc. n. est esse veritatis correspõdentia rei extra ad

rei

rei intra. Ex hoc igitur vt colligamus fragmenta ne pereant cõplectur tota Auerr. deductio, vt verbis Auic inferẽdo ipsum posuisse ens & esse extra animã significare qdã accidens reale inherens, & aduenies ipsi quidditate, & additũ supra rei substantiam sic. Nam Auice. dicit, ꝙ quidditas rei est ante esse reale rei, quia intellectus potest scire quidditatẽ hominis, aut trianguli in generando, vtrum habeat esse reale extra materiam vel non, tunc sic, aut Auic intelligitur ſm diuisionem bimembrem Peripateticorum diuidentium ens in duo, vȝ, in ens verum, & in ens qđ significat substãtiã seu essentiam rei, aut oportet addere tertiũ membrũ ꝙ est ens, put significat aliqđ accidens reale aduenies quidditati & inherens ei, sed nõ potest intelligi pro illis duob⁹ membris ex diuisiõe vulgata Peripateticorum. igitur ipse posuit tertiũ membrũ, antecedens probatur, & primo ꝙ non põt itelligi pro ente vero, qa quidditas vera rei, quę exprimitur per veram diffinitionẽ non præcedit esse verũ, quia quando Peripatetici dicunt, ꝙ quidditas præcedit esse non intelligunt de vera quidditate, sed solum de quid nominis, quia quid nominis præcedit si est, sed quid rei præsupponit, sed quæstio si est vt diximus ex mente eius in principio disputationis octauę, quærit de esse vero, igitur dictum eius non est verũ de primo membro. Nec etiam est verum pro secundo membro, vȝ, ꝙ quidditas præcedit esse quod significat essẽtiã rei: quia vera quidditas includit in suo intellectu ens qđ significat rei quidditatem & essentiam, igitur relinquitur qđ Auic. voluerit esse reale extra animam dicere quoddã accidẽs reale superueniẽs quidditati rei, sicut sunt accidentia extra animam, q̃ aduenium supra rei substantiam, vt albedo & sapor, & ista, ni fallor, est ī subita ta sua Auer. in omnibus p̃dictis locis, quia verum vero cõsonat ex omni parte. Et ex hoc scire poteris quę fuerit mens antiqua Peripateticorum de ista cõpositione qnta, q̃ ẽ ex quidditate & esse, seu vt loquuntur Latini ex essentia & esse. Et nos si Deo placuerit, faciem⁹ opusculum propter multos errores qui passim circunferuntur, & Deus sit dator auxilij in hoc &c. In hoc tamẽ vnũ p̃cipuũ dubiũ remanet in via Auer iuxta sniam Peripateticorũ, & est, quia etiã ipse concedit dictum Auic. & fundamentũ, vȝ, ꝙ quidditas rei diffinitiuę cognosci põt sine reali rei existẽtia, alioqn diffinitiões nõ ẽent, nisi existẽtiũ, quatenus sunt existẽtes, & p cõsequens diffinitio ẽt rerũ singulariũ, quaten⁹ singulares qđ est falsum. Vnde ipse in 4. Cę. summa 3. cap. 1. concedit, diffinitiones abstrahere ab actuali existentia, & tũc reddit dubiũ Auic. vȝ, ꝙ tale sit aliqd additũ supra rei substãtiã, & per cõsequens accidẽs. solvitur, vt mihi datur cernere, ꝙ eẽ realis existẽtię extra aĩam fundamẽtaliter est natura rei q̃ denotatur existere. tñ tale eẽ vt dr verũ sic ad animã, quia importat talẽ adequationẽ rei ad intellectũ, & tale eẽ reale isto modo definitio ꝑsupponit, licèt tale esse definitio non includat. Aliud. n. est ꝑsupponere

ſeu prędexigere, aliud eſt ĩcludere, & ſic conciliatur verba eius. vnde Auic. dicebat verũ eſſe quidditatium præcedere ipſum eſſe, ſed hoc non eſt verum, quia ꝓ ſupponitur vere quidditati vt ſit habens veritatem. i. non habens cõceptũ qui ſit ratio ī ſe falſa, de tali enim non poteſt hábere diffinitio quid rei, ſed quid nominis tantum.

Eſſe in primo principio non eſt ſine quidditate, neq; primũ prĩcipiũ habet quiditatẽ ĩcire eſſe ſm Philoſophos, immo opinati ſunt ꝙ eẽ cõpoſiti non eſt denominatio addita ſupra ſubſtãtiã, & ꝙ hęc denominatio acquiritur ei ab agẽte, & ſic putauit ꝙ id qđ eſt ſimplr & abſq; agente, non habet dictã determinationẽ additam ſupra ſubſtantiã, ſeu quidditatem, & ꝙ qđditas ſuã nõ differt a ſuo eẽ. Ex li. deſtru. diſpu. 8. in Solut. 1. du. Vide in concordan. nuper editis.

Eſſentia dicitur abſolute de indiuiduo qđ non eſt in ſubiecto, neq; dicitur de ſubiecto, qđ eſt indiuiduum ſubſtantiæ ex Paraph. Meta. cap. de eſſentia in tracta. 1.

Etas nouella & ſenectus magis q̃ florẽs fęminas generat in altera .n calor nõdũ ꝓfect⁹ eſt, in altera deficit Ariſ. ī 4. de Gene. aĩal. ca. 2.

Etas quadrupedum qũo dignoſcatur. Vide in 6. de nã Aial. cap. 25.

Eterna non continentur a tempore. 3. Phy. 32. & 4 Ph. te. com. 118.

Eternę res non continẽtur a tempore, & res ęternæ ſeparatę a materia neque continentur a tempore, neq; habent coexiſtentiam cũ tempore 4. Phyſi. com. 117.

Eternitas in continuo eſt eſſentialiter, & in ſucceſſiuo accidentaliter 8. Phyſi. tex. commen. 56.

Eternũ qđlibet a parte ante eſt ęternum a parte poſt, & econuerſo 1. Cœ. tex. comm. 124. & infra.

Eternũ ſi corruptibile foret, natura neceſſaria cõuertetur in naturam poſſibilem 1. Cœ commen. 178.

Eterna aut cauſa ſunt, aut cauſam hñtia, & cãs hẽt quicqd illi ineſt, & accidit cãtũ eẽ neceſſario 2. Cœli. Auer. in Para. ſumma. 2. q̃ſi. 4.

Eternę res nõ hñt agẽs niſi ſm ſimilitudinẽ, neq; hñt ex quatuor cauſis niſi formalẽ & finalem, & ſi habuerint aliqd quaſi agens nõ erit niſi inquantum eſt forma illi, & conſeruans ipſum 4. Cœ com. 1.

Eternæ & non ęternæ nihil eſt omnino cõmune 3. ca. de Subſt. orb.

Eternũ ñ ꝑt eẽ ps rei gñabilis & corruptibilis 1. Meta. te. c. 35. Cæuẽat igit q̃ tenẽt ex mẽte Cõmẽ. aĩam intellectiuã eẽ vere partẽ eſſentialẽ hoĩs in ratione formæ dantis eẽ.

Cõtra ponẽtes aĩ mam intellectiuã ſm Cõm. eſſe formam dãtem eſſe.

Eternũ & corruptibile sũt cõtraria ĩmediata, & hoc ẽ manifeſtũ, nulla. n. ẽ nã media ĩter eẽ abſtractũ & mãle 1. Met. c. 39. vid in 2 cord.

Eterna nõ hñt potentiã 9. Meta. te. com. 1. idem 2. Cœl. 31. & 34. & 12. Met. 30 & 1. Cœl 20. Et in fine etiam, vbi nota ꝙ ītellegitur de potẽtia ad corruptionem, quia in eodem 9. Metaph. in loco allegato dicitur in tex. ꝙ bene poteſt eſſe potentia ad aliquod accidens.

Eternum quodlibet eſt actio pura, & quod eſt actio pura nõ hẽt potẽtiã 12. primę Philoſophię. t. c. 30. idẽ 9. primę Philoſophię te. c. 17. Eſt autem nihil potẽtia ſempiternum 3. de Ani. com. 5. in Solutiõe quęſtionis tertię. videtur loqui ſolum de primo tm̃. Vide in cõcor.

Eternum est duplex, quoddam est cá actionis æternæ, quia non facit nisi vnam actionẽ eternam & hoc est primum cœlum, quod mouet motu diurno, & aliud quod agit actiones diuersas, vtq; mouẽtur in orbibus decliuibus, & maxime eorum est sol: remotus: n. & ꝓpin quus facit contraria 12 met. t cõ. 33. & in 2. d generatione. & corru. tex. com. 59

Eternę res differunt a rebus creatis in hoc ꝙ qñ sunt effectę non adiũ gitur eis priuatio propter quã indigeant agente: vt ab eo continue tur earum esse, ex lib. de str. disp. 3. in fol. 8 dub.

Ethera antiqui appellauerunt supmum locum a currere semper sem piterno tempore, ponẽtes denomi nationem ipsi, 1. Cœli t. commen. 22 Consimile legitur apud Plato. in Cratillo, qui asserit Deos esse, ar bitrabatur, ꝙ sunt in perpetuo cur su, seu motu.

Ethiopum vita est nõ naturalis, & complexiones eorum exeunt a cõ plexionibus humanis valde, & ha bitatio eorum in suo loco est per accñs, f. cum sint illic spelunce in quibus habitant, sicut reliqua ani malia. Auer. in 2. Metheororum, cap. 2

Ethiopes sunt vna extremitas latitu dinis humanæ, & theutonici, & schlaui sunt alia extremitas. Ibid.

Ex, prępositio, denotat in idiomate arabum qñq; subiectum, & qñq; oppositum 1. ph. commen. 58. vi de in 5. primæ philosophię, com. 29. vbi hãꝙ famosior ex significa tionibus istius prepositionis ex, ẽ quando importat genus cause ma terialis, materia enim definitur per esse id ex quo fit aliquid, vt in existente.

Ex, prępositionis famosior significa tio est quando aliquid dꝫ fieri, ex alio tanquam ex materia. 5. met. commen. 29

Ex, prępositio transumptiue sumit pro ista præpositione post, 5. met. tex. com. 29

Ex aliquo fieri aliquid dꝫ duob' mo dis potentia, & actu. 1. phys. tex. commen. 78

Ex calido fit magis calidum, nullo facto calido in materia, quod non esset prius calidum 4. physi. te cõ. 84. facit contra tenentes intensio nem formarum fieri per additionẽ partis gradualis ad partẽ gradualẽ.

Excellens necesse est diuidi in excel lẽtiam, & in id quod excellitur 4. ph. te. com. 71

Excremẽtum aliud vtile aliud inu tile est, primo de generatione ani mal. cap. 18

Excrementum & colliquamentum differunt. ibid.

Ex duobus essitis summe contrarijs tertium gñari potest 2. de gñat. & corrup. t. com. 27

Ex duobus actu existentibus impos sibile est vnum actu per se fieri 7. Meta. t. com. 49. & 8. Metaph. te. commen. 15

Exempla licèt non vsitentur in do ctrina demonstratiua, in rebus tñ, quæ non intelliguntur, nisi per 2- parationem ad aliud vsitati pñt 1. phy. commen. 81. consimile 3. de anima, com. 14 4. ph. com. 84. & 2 de anima. 149

Exemplis positis de literis si post ad ducantur exẽpla de materijs, de monstratio erit manifestior 4. ph. commen. 71

Exem-

Exemplorum non requiritur verificatio sed manifestatio 1. de anima commen. 67. ita ẽt d. Philosophus in lib. Priorum. exemplis vtimur non vt ita sint, sed vt audiant, qui addiscunt.

Exemplaria dicere est propinquum ad dicere formas sensibilium esse separatas 7. meta. com. 56

Exemplum ad faciendum fidem est infirmissimum argumentum. & propterea illorũ demiror prudentiam, qui arbitrant exempla vim probationum habere. Themist. 1. de anima, cap. 24. & habetur ab Arist. in 2. priorum.

Exercitium largitur naturę hominis prępparationem, quę in ea non erat ante scientiam, & nõ est remotum, vt virtus moralis operetur in hoc, & maxime castitas, 7. physic. commen. 10

Exercitium quid sit, & quotuplex sit require 6. Coll. cap. 2

Ex fundamentis quæ ponit natura his est ꝙ plures formę sunt in materijs 2. physi. commẽ. 21. idem 1. physic. 11

Existens in alio per se, aut existit tã quam substantia, aut existit tanq̃ accidens: & vtrunq; aut existit cũ medio, aut sine medio: substantia cum medio est homo viu°: substãtia sine medio est rationale viuũ: accidens cum medio est corp° coloratum: accidens sine medio est superficies colorata. vnde dr̃ in text 10, ꝙ aĩa nanque, pars quadam est hominis: in qua ptimo est ipm viuere: & ideo ista. rõnale viuit ẽ immediata, sed homo viuit est mediata. Et ex hoc loco scire poteris quomodo viuere ęquoce dr̃ incorruptibilibus, & in sempiternis natura, corruptibilia viuunt mediante anima, ĩ qua primo dr̃ esse ipm viuere: & quia anima informat talia per formalem inhęrentiã: idęo viuere transfunditur ad talia composita, ita ꝙ ibi aliquid dr̃ viuer̃ p vitam, & animari per animã: sed corpora cœlestia sunt viua, qa intelligentia est vita, & quia ipsa habet suam substantiam, & non formaꝝ inhęret ori bi: iõ ibi nihil dr̃ esse animatum per animam, nec dr̃ ibi esse aliquid viuum per vitã, sed dr̃ viuentia per se pro quãto intelligentia ipsa est vita. & dicuntur animata per se pro quanto intelligentia assistens in anima. & hoc est, quod pulchre dixit Commen. in 8. metaph. in com. 12. & in 1. cap. de subst. orb. habet eãdem sententiam sicut poteris videre.

Existimatur, verbum, hoc apud Arist. quandoq; d. certitudinem, & scientiam certam 4. ph. com. 33. vi de etiam 1. de anima, com. 19. & 2 de anima 52

Existimatione Arist. quandoq; vtiꝫ pro certitudine 1. de anima, com. 52. & 1 de anima com. 19

Expellẽtis duo sunt modi, aut ꝙ expellens separatur ab expulso, & expulsum remaneat in motu, aut ꝙ non separatur ab illo 8. Physi. tex. com. 85. & habetur etiam 7. ph. t. commen. 10

Experimentum sermonum verorũ est, vt conueniat sensatis, non ecõuerso 8. ph. commen. 22. & 1. Cœ. commen. 22. & 3. de anima com. 7. Et nota ꝙ est authoritas philosophi in 3. de generatione animalium cap. 10

Experientia autem efficit, vt ait philosophus, inexperientia vero casum.

sum. ex prohœmio metaphys.

Experientia id agere nihil ab arte differe videtur. ibid.

Expertos magis proficere videmus sine experientia rationem habentibus. ibid.

Experientia est singularium cognitio, ars vero vniuersalium.

Experimento carens, & vniuersale cognoscens, in hoc autem singula re ignorans multotiens in curatione peccabit: singulare. n. magis curabile est. ibid.

Experti ipsum quidem quia sciũt, sed propter quid nesciunt. ibid.

Expositores Arist. dixerunt ꝙ demõstratio in principio 7. phy. est superflua 7. ph. commẽ. 1. vide pro hoc 8. phy. commẽ. 27. & 33. & 4. Cœ. commen. 25

Expositio nominum est pars scientiæ diuinę, secus est in scia naturali, & in alijs scientijs specialib⁹. Comen. 5. met. com. 1. vide consimile 3. Met. com. 1

Expositores diuersificãtur in 2. Topicorum, in quęsito simplici, quo quęritur vtrum si aliquid sit verũ collocetur in quęstionibus gñis, vl in quęstionibus accidentis: qui enim intelligit de ente illud, quod est commune decem prędicamentis dicit ꝙ collocatur in quęstionibus accidentis. Commen. 5. meta. commen. 14. Iste locus præcipites duxit Bononienses ad asserendũ ꝙ quęstio si est in 2. posteriorum pertinet ad rei essentiam, & ꝙ est quæstio de quidditate: cuius tamẽ oppositum scribit Commen. in dispu. 8. in lib. destr. in solo. 1. dubij. contra Algazelem, qui fuit in opinione Auicennę tenentis ens & vnum singulare dispositiones accñ tales consequentes essentiam rei: scribit enim, sed omnia ista tundantur super vnum errorem, vi, quòd esse rei est vnum suorũ consequentium: id nãq; qđ præcedit in scia nra quidditatem rei est id, quod signat eẽ verum. Et ideo qñ perim⁹ si res est ens vel si habet esse, & illa res h3 causam inferẽtem suum esse, tantum valet quãtum dicere, vtrum habet cãm vel non. vt patefecit Arist. ī principio 2. posteriorum sed si illa res nõ habet causam, tñ valet quantum dicere vtrum res habet consequens inferens suum esse. Sed quãdo intelligitur de ente id, quod intelligitur de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogice dicti: ecce igitur ꝙ eẽ quod quæritur in quæstione si est, est esse qđ significat veritatem, quę in complexione consistit, & non significat essentiã rei, quia tũc illa quæstio pertineret ad quęstionem generis: ens enī quod significat essentiam rei est genus analogice dictum de decem prędicamentis, vt d. Commen. in prędictis locis: & etiam in 5. meta. 2. 4. & in 2. de anima, cõ. 30 & 3. ph. 2. men. 4. & ista est expressa sentẽtia Auer. sine dubio.

Expreshibilia sunt illa in quib⁹ profundatur digitus, & postea redeũt sicut est cõsuetudo lanæ 4. Methe. commen. 1.

Extensibilia sunt illa, quæ possunt nahi ex vno latere, & elongant, & non incidunt, & sunt aliter res conglutinatiuæ 4. Metheoro. cõmen. 1

Extra omne & totum nihil ẽ 4. ph. 1. com. 45. & 1. Cœ. a tex. com. 96. vsque a 100

Extra

Extra & intra notant locum 1.Cœ. tex.com.69

Extrema continentis & contenti in eodem sunt 4.ph.tex. com.35

Extrema longitudinis sunt sursum & deorsum, latitudinis dextrum & siniſtrum, profunditatis ante & retro 8. phyſi. comm.64. idem primo Cœl. tex.13. & 2. Cœ. tex. commen.9

Extrema non cognoſcuntur, niſi per comparationē eorum ad media 4.Col cap.1.

Extremorum permutatio non eſt neceſſe, vt fiat per omnia media 2.de anima comm.105

De litera F.

FABER adeſt ligno, & figulus limo, 1.de generatione animalium cap.20.

Fabuloſæ tradita ab antiquis sunt multa ad multorum perſuaſionem,& ad opportunitatē multorum, & conferens ad leges, 12.met. t.com.50

Factiones omnes sunt ab arte, aut a poteſtate,aut a mente 7.met.tex. commen 22

Factum eſt de operationibus finientis ſicut finis 2.Cœ.com.17.& elicitur ex tex.ibid.

Factum eſſe, vt dicitur impoſſibile eſt ſi nihil prędextiterit,7.metaph. commen.12

Falſum poſſibile non infert falſum impoſſibile 8.phy.7.commen.36. & ex 1.priorum.

Falſum aliud poſſibile,aliud impoſſibile, & falſum poſſibile dicit ab impoſſibili, 1.Cœ.tex.com.119

Falſum ſemper in compoſitione eſt 3.de anima com. & tex. 22

Falſitas eſt propria imaginationi, ſed ſenſui non competit, niſi per accidens 4.Met.com.24

Falſum aliud ſemper, aliud vero quandoque,& ſub alijs reſpectis.

Falſum poſſibile, & falſum impoſſibile 5. metaph tex. comm.34.& eſt in cap. de falſo.

Falſa ratio nullius eſt ſimpliciter ratio ibidem.

Falſa eſt omnis ratio alterius, q̄ cuius eſt vera, vt quæ circuli falſa trigoni. ibidem.

Falſum poſſibile, & falſum impoſſibile ſunt duæ naturæ diuerſæ. Comm.5.meta.com.34. idem 1. Cœ.tex.commen 119

Falſitatis primus modus eſt in intelligere, ſecundus in credere 5. met.comm.34

Falſum eſt duobus modis, eſſentialiter, & per accidens 5. metaphy. commen 34

Falſidicans in potentia eſt intelligens, & cognoſcens, ſed qui actu fallitur non habet cognitionem 5. meta. ibidem.

Falſum poſſibile,& falſum impoſſibile differūt, quia alterum poteſt recipere veritatem, aliud vero nequaquam 9. met.tex.com.8

Falſum & impoſſibile non idē ſunt: nam te nunc ſtare falſum quidem eſt, ſed non impoſſibile 9. metaph. tex.comm.8

Falſum impoſſibile non ſequitur ex falſo poſſibili 9. metaphy. tex. commen.9

Falſum eſt quod in intellectu aliter eſt q̄ res extra intellectum, & hoc poteſt conſiderari variis modis, ex paraphra.metaph.tract.2.

Fames eſt appetitus calidi & ſicci, ſitis vero frigidi & humidi 2. de anima tex.com.28.

Fames est sensus resolutiõis substãtiæ grossę calidæ : & siccæ: sitis est sensus resolutionis substantiæ frigidæ, & humidę, 2. Colliget ca. 13. quod est de instrumento tactus.

Fames est vna species euacuationis præsertim in ęgritudinibus in quibus status, & crisis sunt ꝓpinqua 7. Colliget ca. 1

Famosa apud omnes, aut sunt necessaria ſm totum, aut ſm partẽ, impossibile est, vt famosum sit falsũ secundum totum. ex lib. de Somno & vigilia. Commentator.

Fato euenire dī quod naturale est, & naturæ institutionẽ, ordinẽque sequitur. Temist. super 5. phy tex. com. 57. vbi Aristo. inquit aliquas gñationes esse violentas, & non fato destinatas, seu definitas, & in 4. de gñatione anim. cap. vlt. inquit. Multa principia incidũt, quę gñationes destinatas ſm naturam, & corruptiones sępe impediant, atq; in cã sint earum, quę veniunt præter naturam. Inde Alexã. in lib. de fato pulchre & eleganter collegit, ex sententia peripateticorum fatũ a natura non differre, quod & Maro intellexisse visus ẽ in 4. Aenei. vbi inquit. Nam quia nec fato merita, nec morte. vbi de morte Didonis loquitur.

Fauem in homine partem illam dicimus, quæ calue subiecta ẽ. nam piscis, aut bouis fauem dicere non solemus. Aristo. de natura animalium cap. 8

Febres quę fiunt a phlegmate grosso, sunt magis piculosę, quam illæ quę fiunt a cholera. & vide causam 3. Coll. cap. 6

Febris ethicę tres sunt species 3. colliget cap. 11

Febris effimeræ duo sunt signa propria. primum quòd pulsus in hac febre non est diuersus. secundum suum naturale sedimen non mutat, quia solum vrina mutat colorem 4. Coll. ca. 26

Febrium putridarum duo sunt signa. vnum ꝙ vrina in principio hy postasim nõ habet, aliud vero qa pulsus est varius & diuersus 4. colliget cap. 27

Febris de cholera pura ī corpore fieri, quia talis de necessitate mortifera esset, quia cholera non est apta recipere aliquam digestionem nisi in hoc, ꝙ cum sanguine est admixta, aut cum materia, qua nutriunt membra radicalia, hoc est sanguis dealbatus 4. Colli. cap. 31. de febre sanguinea.

Febribus acutis propria est alienatio mentis. ibid.

Febris ethicę signum proprium est ꝙ pulsus post tres horas assumpto cibo fit velox, & calor augmentat, quod in febribus putridis non euenit, quia calor extraneus in membris radicalibus nõ est fixus, sicut in ethica. Membra autem agũt in cibum, & ideo cibus acquirit calorem extraneũ, & ista est vera causa. & cãæ aliæ datæ a medicis sup hoc sunt sicut fabulę cantatorum, quia dicunt ꝙ cibus in talibus est ad similitudinem aquę proiectæ ī calce quod est impossibile: virtus nutribilis enim non potest tñ eẽ elongata a nutriente, vt spiritus eidem sit contrarius, sicut aqua calidum reperit. Quod vnumquodq; istorum alterum corripit, 4. Colliget cap. 33

Febris definitio est hęc, est calor cõpositus ex calore naturali, & extra

neo

neo putredinali misso a cordeī totum corpus & lædit omnes actiones & passiones 3. Coll. ca. 3. facit pro opinione Gentilis.

Felicitas praxis quædam est, eupraxis enim est 2. ph. 58

Felicitas est quædam vita, & est in anima 9. metaph. rex com. 16. vbi commen. d. ꝙ est æqualitas vitę nobilis.

Felle quædam animalia omnino carent, vt equus, mulus, asinus, cervus, dama. ex quarto de partibus animal cap. 2

Fel in eodem gñe animalium quędam habent, quędam non habēt, vt in genere murium, quod homini accidit: quidam. n. fel in iecore habere visuntur, quidam vero carent. ex. 4. de part. anim. ca. 2

Fel morborum acutorum causam Anaxagoras est arbitratus, sed male. ibidem.

Fellis carentia non est causa lōgitudinis vitę: nam multa animalia fel le prædita diutius viuunt, vt canulus, & delphinus. ibid.

Fellis priuationem, vel in victimis nonnunquam percipi certum est. Quippe cum parte quadam agri calcidici Euboye fel minimū pecori sit 1. de natura animaliū cap. 18. vide in speciali, quæ animalia felle careant, in 2. de natura animalium. cap. 15

Fellis paucitas sequitur temperantiam, & longitudinem vitæ. Colliget cap. 59

Fel galli veteris est illud, quod magis quæritur in medicinis. ibid.

Femina est mas occasionatus 1 ph. commen. 81

Feminæ viuunt plusquam masculi propter coitus paucitatem. ex lib. de longitudine. & breuitate vitę.

Feminę auctoritate Parmenidis sūt calidiores viris: Empedocles autē cōtrario opinabatur cum quo concordat Aristo. in 2 de part. animalium cap. 3

Feminæ inter coeuntia, & inter pisces ouiparos, & quadrupedia ouipara magna ex parte sunt maribꝰ maiores. vide commen. 1. de gñatio. animal. cap. 16

Feminæ in ouiparo genere animaliū minora corpora obtinēt, quā mares ob menstruorum profluuium. primo de generatio. animalium ca. 19

Feminis eodem tempore, seu ętate menstrua fluere incipiūt quo maribus semen, & illa ætate qua mares amittunt generādi facultatem definit mulieribus menstruorum profluuium 1. de generatione animal. cap. 19

Feminis fluentibus menstruis non mariscæ, non varices, non fluxus sanguinis narium contingere solet. ibidem.

Feminæ sunt minus venosæ, q̄ mares, & latiores, leuioresq;. vid ibid. Commentato.

Femina non emittit semen. ibid.

Feminæ sæpenumero concipiunt sine ea, quæ per coitum fit, voluptate. ibidem.

Femina qua femina patiens est, & mas qua mas agens 1. de generat. animalium ca. 20

Femina & mas in plantis non separantur, sicut in animalib. greffibilibus 1. de gñatione anima. cap. 20

Femina cum eādem habeat aīam, & anima feminæ est, quia ergo desiderat & ex seipsa gñare nō pōt. vide causam in 2. de genaratione ani-

animalium cap. 4. prope dimidiū.
Femina in alalibus in quibus est distinctio sexus, & ex seipsa generare non potest, quia mas est, qui perficit gñonem, alioquin mas frustra esset, sed si quod genus fuerit ꝙ femina sit & marem distinctum nō habeat id ex seipso gñare pōt. qđ & si nondum dignum fide exploratum habemus tm femina. & in gñe piscium quos bellliones vocāt, nullus adhuc visus est. sed feminæ omnes fœtu plenæ reperiunt. Arist. in 2. de generatione anima. ca. 4. iuxta dimidium cap.
Femina cruditate frigiditateq; sanguinei alimenti describitur Arist. in 4. de generat. animal. ca. 1
Feminę magis gñantur nouella, ac senescente ætate quam in ętate florida & vide causam in 4 de generatione cap. 2
Feminæ gñantur austrinis flatib⁹: mares vero aquilonijs. ibid.
Femineum sexum, quasi lesionem naturalem, & detrimentum putādum est. ex 4. de gener. ca. 6
Feminarum mulier est maximesāguinea 3 de natura anim. ca. 19
Feminę in pedestribus animalibus ex maiori parte sunt minores, & minus viuaces q̄ mares prętерquā in mulorum genere: eius enim feminæ & maiores, & viuaciores sūt maribus, Aristote. in quarto de natu. animal. ca. vlt.
Feminę piscium esse viuaciores maribus eo, ꝙ vetustiores capiantur esse constat. ibid.
Feminarum partes illæ quæ inferiores, posterioresque dici possunt, robustiores habent, quam mares. ibidem.
Feminę partes illas quas natura velut arma animalibus tribuit, vt dētes cornua, calcaria, & cętera id genus, aut non habent, aut imbecilliores habent, quam mares. ibid.
Feminarum cato humidior est. ibidem.
Feminę magis q̄ mares pediculum sentiunt. quinto de natura animalium cap. 31
Feminę potissimum id temporis custodiri dicuntur, cum semen ferre incipiunt 7. de natu. anima. ca. 1.
Feminę vt plurimum matri, mares patri similes procreantur 7. de natura animal. cap. 6
Feminę omnes minus q̄ mares sūt animosæ, excepta panthera & vrsa: feminæ enim in his gñibus videntur esse animosiores, cū in cęteris sint procul dubio molliores 9. de natu animal. cap. 1
Feminę sunt malitiosiores, astutiores, insidiosiores, atq; in enutriendā prole sollicitatiores maribus. ibidem.
Ferè est nota dubitationis 2. physi commen. 30
Fermentū ponitur in pane ad hoc, vt faciat ipsum spongiosum, & in eo dominet aereitas; & sit facilis ad digerendū: propterea quia corpus aereum leuius est ad permutandum propter suam humiditatem, quia substantia sicca est dura ad permutandum & ad digerendum 5. Coll. cap. 26
Ferrum, & cornu mollificantur 4. metheo. te. com. 36
Ferrum quod habet minorem purificationem melius est. ibidem. te. commen. 40
Fœtus qui forma animalis nascunt augentur in vtero per vmbilicum 2. de generatione animal. cap. 5. in prin-

principio, & idem 4. cap. ibidem.
Fibrarum duo sunt gña 3. de natu. animalium cap. 6
Fides vulgi est fortior fide philoso phorum. in prologo tertij. phyſi. commentator.
Fides nulli bestiarū inest 2. de aīa tex. commen. 157.
Fidem sequitur sensum esse, suasio nem autem sequitur ratio ibid.
Fieri aliquid ex aliquo dr duob⁹ mo dis, vel ex opposito, vel ex subiecto 2. met. com. 7. idem primo phy ſi. 58, 59. 61
Fieri simpliciter est substantiarum fieri ſm q̄ est accidentium 1. phy. tex. com. 62. & 1. de generat. & cor rup. tex. commē. 11. & 18. & 1. phy. tex. commen. 7. & 8 phy. tex. com men. 46
Fieri hoc ex hoc dupl'r contingit 8. meta tex. com. 11. aut quia primi primum erit, aut quia ex resoluto in principium.
Figura diuiditur in cōtraria ſ3 esse & non esse, ſ. in habens angulos & carens angulis 1. phy com. 41
Figura diuiditur in contrarias differentias ſm famositatem, ſ. in rectā & rotundam. ibidem, vide in concordantijs.
Figura est qualitas in quantitate ī eo q̄ quātitas 7. ph. com. 15. idem in prędicamentis.
Figuræ in hoc assimilantur formis ſubſtantialibus, quia nō acquirūtur per veram alterationem 7. ph. com. 16. idem in calce com. 67. ſuper 3. Cœ. & mundi.
Figurę diuersitas non est ſm dr̄ias ſubstantiales rei: figura enim est qualitas 7. ph. com. 19
Figura ſphęrica est substantia & natura prima 2. Cœ. 1. com. 22
Figura rotunda est maximę capacitatis, & minime passibilis. Gale. 4. de vtilita. part. cap. 7
Figuræ ſphæricæ ad alias figuras ꝓportio est, ſicut proportio substantię corporis cœlestis ad alia corpora. Commen. 2. Cœli te. com. 22
Figura cœli non est in eo accidentaliter ſicut est in elemētis 2. Cœ. cō men. 22. vide etiam quomodo elīa habent figuram accidentaliter in 3. Cœ. com. 67
Figurę rotundæ non potest fieri ad dūio 2. cœ. tex. com. 23
Figurę ſphęricæ prioritas ad alias figuras ſm ſimplicitatem, vnitatē & definitionem non est vera, ſed ſecundum ſimilitudinem 2. Cęli cō men. 22. & 25
Figura prima est primi corporis 2. Cœ. te. com. 26. & com. 22
Figura ſphęrica differt ab alijs figuris, quia quomodolibet mutetur axis, non ſequitur euacuatio loci, aut repletio: ſecūs autem est in alijs figuris.
Figura terræ forte ita est, ſicut est de generatione & corruptione, quia v3. est ſeparabilis a parte, ſed non est ſeparabilis a toto 2. Cœli. com men. 108
Figuræ omnes componuntur ex pyramidibus, rectilinea quidem ex rectilineis, ſphęra autem, ex octo partibus 3. Cœ tex. com. 40
Figuræ regulares ſunt finitæ, enormes vero ſunt infinitæ. Commen. authoritate Themistij 3. Cœli cō men. 40
Figurę ſunt ex qualitatibus associatis formis ſubſtātialibus perfectis in hoc, q̄ non recipiunt diuisionē 3. Cœ. commen. 67. Non intelligitur, vt expoſuit Albertus Magnus

3. Cœ tract. 2. cap. 8. ꝙ figuræ con comitantur formas substantiales perfectas sicut sunt formæ animatorum, & ideo elnta ſm ꝙ sunt elementa, non habent figuras determinatas. vnde non est proprie figura anima in corporibus. Et sic etiam intellexit præsentem auctoritatē Henrici de Gādauo in quolibet 16. qōne 14. Nam etiam corpora inanimata sunt figurata, qđlibet enim corpus figuratū est 3. phy. tex. comme. 35. & quodlibet corpus aut pluribus, aut vna superficie continetur. ibid. Et ideo dicamus, ꝙ sensus secundum mentem Auer. est talis: quęrit enim si formæ substantiales elemēcorum recipiūt magis & minus pariformiter erit & de figuris eorū. & soluēdo dicit, ꝙ figurę sunt đ qualitatibus, quæ associantur. i. assimilant formis substātialibus perfectis, in hoc ꝙ nō recipiunt diuisionē vult dicere, ꝙ sicut formæ substātiales perfecte nō recipiūt magis, & minus: sic, etiā figura, quæ est qualitas fundata in quantitate nō recipit neq; magis, neq; minus, & hoc declarāt verba sequētia eius, subdit enim. Et ideo carēt motu alterationis, vt declaratū est in 7. ph. & ista est rei veritas. vnde sicut in substantia non est motus, quia nō recipit magis, neq; minus, nec est ibi contrarietas, vt demonstratum est in 5. ph. tex. commen. 10. sic ēt in 7. ph. demōstratū est ꝙ in quarta specie qualitatis quæ ē forma vel circa aliqd cōstans figura, non est nimis alterationis. Et hoc ipse Commē. expresse tenet & seipsum declarat in 7. phy. in commen. 16. & ex isto loco patet, ꝙ aliquid qđ attestatur perfectioni potest reperiri in accīte, qđ nisi inuenitur in forma ad quam concomitatur illud accidēs, vel quod est cōiunctū cum illo, sicut tenentes potentias animæ realiter distīgui ab anima intellictiua patiūtur consimilem difficultatē, ꝙ intellectus est plus eleuatus q̄ essentia animę.

Figurę ad inuicem non admiscentur. 3. cœ. com. 68.

Figura sphærica ē figura piramidalis facile pertranſiens in re, & facit ad velocitatem motus. 3. Cœ. t. cō. 69. licēt ex opinione antiquorum ibi loquatur philosophus.

Figura circularis non debet moueri naturaliter, nisi circulariter 3. Cę. commen. 70.

Figura rotunda est magis remota a lęsione sicut faciūt castra. Nā turres rotūdas, vt machina nō possit eis nocere, est etiā figura rotunda plura continens, & est magis apta ad numerum continuum 2. Colliget cap. 11.

Figuræ per accidens competit incidere, aut diuidere, tertio Cœ. t. cō. men. 73.

Figuræ nihil est contrarium. 3. Cę. t. com. 74.

Figurę non sunt causæ ꝙ quædam ferātur simplr aut sursum, aut deorsum, sed eius quod velocius, aut tardius 4. Cœli. tex. com. 42.

Figura aerea diuidit corpora continua cito, & sīl corpus valde graue. 4. Cœ. com. 44.

Figura est magnitudo quędam 2. de anima. t. com. 133.

Finis duplex. 2. phy. t. commē. 24. aut sicut forma est finis materiæ. aut illud cuius est res dicitur finis tei. idem 2. de anima tex. com. 37.

finis cuius, & finis cui.
Finis est nobilior his quę sunt ad finem. 2. ph. 31. & 2. metaph tex. cōmen. 8. & 2 ph. 23. & 5. Meta. tex. commen. 5.
Finis generationis ē altera fine rei generatę 2. ph. com. 70. & 24 idē 8. meraph. commen. 12. & quarto Cęli 21.
Finis dicitur equiuoce de forma, & loco. ibidem, idest 4. physic. commen. 14.
Finis non inuenitur absq; eo, cuius est finis 4. ph. commē. 42. & 107. & 6. ph. commen. 32. 3. de anima, commen. 5. contra Alexādrum 6. etiam ph. com. 57.
Finitum continuum vnum finē habere non potest, sed duos saltem 4. ph. t. com. 91.
Fines sunt in eo, cuius sunt fines 4. ph. tex. com. 107. & commen. 42. & 120 & 129.
Finis nō est de natura rei, cuius est finis 4. ph. commen. 129. & 6 phy. commen. 32.
Finis est indiuisibiliis, & differt ab illo cuius est finis 6. phy. com. 32. idem infra tex. com. 46.
Finis rei non est res cuius est finis 6. ph. com. 32.
Finitum ad infinitum nullam rationem habet. 8. ph. t. com. 15.
Finem destruēs destruit etiam, quę sunt ante finem. 8. ph. com. 24.
Finita semper eisdem contingentibus magis accipienda sunt, in his enim quę sunt natura oportet esse finita, & melius si contingat esse, & magis 8. ph. t. com. 48. consimile, 1 ph. t. com. 50.
Finitas actionis in demonstratione est a materia 8. phy. comm. 78. & 2. Cœ. com. 38.
Finitum & infinitum agere equalē actionem in eodem tempore impossibile est 8. physi. tex com. 79.
Finitum, & infinitum solum d coporibus dici possunt 8. phy. com. 79. idem 1. ph. t. com. 15. & 3. ph. t com. 35. & 36.
Finiti cuiuslibet dispositio est habere principium & finem 1. Cę. com men 36.
Finitatis magnitudinis causa ē forma, & ideo si magnitudo ē infinita, & forma etiam est infinita 1. cęli commen. 61. idem 1. ca. de substantia orbis, & 3. physi. 59. & 60. 65 68 67. 72. idem 4. ph. t. cō 35. & 49. idem 3. Cę. cōmē. 72. vide in concordantijs.
Finis duplex fm primam intentionem, & fm secundam 2. Cę. commen. 17. & 21. idem 12. metaphy. commen. 36.
Finis actio & finis passio 2. Cœli cō men. 17.
Finitas vigoris competit formis inquantum formę sunt, ita ꝙ talis finitas est communis formis existentibus in materia, & formis separatis a materia 2. cę. com. 30. & 38. & 71. idem in 3. cap. lib. de substantia orbis vide in concordan.
Finis diuersitas est causa diuersitatis actionis. 2. Cœ. com. 65.
Fines entium sunt tres, quos posuit Aristote. vide secundo Cœli, commen. 65.
Finis est nobilior finito, & continens contento 2. Cę. t. c. 74.
Finis, seu cuius gratia non actiuū est: sanitas. n. non est factiuum nisi fm metaphoram. vñ elicitur, ꝙ finis metaphoricè mouet 1. de Generat. & corrupt. tex. com. 55.
Finis non separatur a finito, neq;

per-

perfectio,& complemẽtum a suo perfectibili 2. de anima, com. 12.

Finis seu cuius causa duplex ẽ, hoc quidem cuius,illd cui 2.de anima tex. commen.35. & 37.idem 2.ph. tex.commen.24.vide Themist.2. de anima cap.14.

Fine omnia appellari,seu a fine oĩa appellare iuitũ est 2. de anima.t. commen.133.

Finalis causa est dignior omnibus causis,ibid.Commen.

Finis significat agens significatione necessaria, sicut motus significat manens 2.ca.de subst.orbis.quod ideo dixit, quia finis est pp quem agens agit,ex 2.physi.vbi aduerte quãtum deuiauerit Ioan. de Baccone,& Gregorius de Arimino,in 2.sententiarum.distinct.1.tenentes in via Commentatoris, ęterna habere finem,& non habere efficiens,cum apertissime totum oppositum probet ibi Cõmentator, vt bene patet inspicienti, & ponderãti verba eius:dicit enim, ꝙ cũ quidam ignorauerũt ꝙ duplex est,vȝ, agens,vȝ,precedens ipse actum,& quoddam natura tantum,dixerũt Aristo.non dicere cœlum habere causam agentem, sed mouentem tm. Et Commen.dicit ꝙ illud fuit valde absurdum,vnde non est dubium in hoc, ꝙ agẽs ipsum est mouens ipsum. Et isti hanc opinionẽ quam ipse reprobat,imponunt ipsi dicentes, cęlum non habere causam,nisi respectu motꝰ, & videmꝰ o bone Deus,quomodo ingenia p̃clara plerunque allucinantur in re clarissima.Manifeste enim Auerr. in illa digressione,quam ex amore dicit se fecisse, quia videbat plerosque in hoc sua tempestate errare,vñ aperte dicit, ꝙ tametsi cœlũ non sit corpus compositum, & nõ habeat principiũ proprium intellectiuũ,vȝ,materiam per quã possit corrumpi, sic enim formaliter est,necesse esse,quia tamẽ est finitarum dimensionum,& terminatarum super fines terminante ipm, & omne tale quum intellectus posuerit ipsum existens per se absq; hoc, quòd aliud largiatur sibi permanentiam,& ęternitatem necesse est, vt ita sit de finitate suę ꝓmanentiæ, sicut est de finitate suæ actionis.& ideo necesse est ī intellu eẽ potentiã largiẽtẽ sibi permanẽtiã ęternam,quẽadmodũ largitur sibi motum ęternum. vbi expresse Comment. vult,ꝙ si intellectꝰ circũscriberet ab orbe intelligẽtiam quid esset ꝺ orbe,soluit ꝙ erit sicut ẽ de motu: manifestum aũt est, ꝙ nisi intelligentia esset.motus non esset,igitur neq; suba orbis eẽt:qa ī eodẽ gñe cãę dependent motus, & orbis ab ipsa,sicut in istis forma & ẽntia communia formã dependent ab agente.vñ licèt orbis non possit desinere esse per prĩcipium intrinsecũ,qꝺ est causa corruptionis,quia caret materia, per quam res potest esse & non esse,posset tñ desinere esse per ablationem principij separati, a quo essentialr dependet,tanq̃ a causa extrinseca:cœlum.n. & tota natura dependet a Deo gl'ioso, & in hoc nõ est dubiũ in via Auerrois. Vnde vide si placet ipsum in libro destruct. in disputatione tertia. in solutione 18. dub.inquit enim. Amplius, quòd dat entium separatorum a materia finem ẽ illud,quod dat eis esse. Forma enim & finis sunt idem, &

vnum in hac ſpecie entium, ergo quod dat finem entibus illudmet dat formam,& illud quod dat formam eſt agens,ergo qđ dat finem hoc eſſe eſt agens, apparet idcirco ꝙ primum principium eſt agens, & forma & finis: & īmorari ī hoc eſt ſuperfluum.

Finis terminum eſt 2. metaph. tex, commen. 9.

Finis eſt melior alijs cauſis,qa alię cāæ ſunt pp illam, forma aūt eſt melior aliis,quia ſciētia rei per illam eſt perfectior q̄ ſciētia rei per alias.3 met.com.3.

Finis non pōt eſſe priuatio eius cuius eſt finis. Themiſtius 5 ph.47. ſic enim probatur ibidem,q cum interminato ad qđ tendit motus non eſt contrarium motui.

Finalis cauſa eſt magis manifeſta ī rebus voluntarijs q̄ in rebus nālibus. 5. meph. com. 1.

Finita magis q̄ infinita, & vnū magis q̄ multa oportet exiſtimare, eiſdem autem accidentibus ſemper finita magis accipiendum, in his enim quæ ſunt natura oportet finitum.& melius ſi cōtingat 8. ph. tex. commē. 48. vbi aduerte ꝙ iſtđ eſt maximum fundamentum in via peripateticorum,& quamplures opiniones Ariſt. ſunt fundatæ ſuper hoc prīcipio. vnde etiam in libro de partib⁹ animalium ca. 4. in libro 3. expreſſe dicit, vbicunq; fieri poteſt vnum q̄ plura eſſe melius eſt, vbi loquitur đ prīcipio venarum. Et in eodem loco dicit, ꝙ prīcipium vnum eſſe oportet vbi fieri poteſt. Et ſuper hoc fundamēto tenet cor eſſe primū principiū omniū motuum,& ſenſationum contra medicos ponentes pluralitatem principiorū ſuper hoc principio, concludit in 12. met. vnum eſſe principem vniuerſi, quia pluralitas principātium mala. & fuit ſententia doctiſſimi Homeri in 1. Iliados ſuper ho: principio prętulit in 1. phy. opinionem Empedoclis ponentis principia finita opiniōi Anaxagoræ,& Democriti ponentium principia eſſe infinita, vt patet 1. ph t. com. 50. Et ratio iſti⁹ eſt, quia Deus, & natura nihil frustra faciunt 1. Cœ. 1. commen. 12. natura enim non abūdat in ſuperfluis, immo euitat multitudinem quoad eius fieri poteſt: videmus enim plerunq; in plantis & animalibus per vnum inſtrumentum cō ſequi varias vtilitates: ita, & ꝙ nō ſunt multiplicata inſtrumenta, ex actionum diuerſitate, vbi hoc fieri poteſt, vt patet ex 2. de anima đ inſtrumento anhelitus, quo natura vtit ad duas vtilitates, & ad reſpirationem & formationē vocis, vt patet in tex. commē. 88. vbi d. Ariſt. iam enim aere reſpirato vtitur natura ad duo opera, ſicuti lingua ad guſtum, & locutionem. Et nota, ꝙ cum ars imitetur naturam hoc etiam veritatem habet in arte ſicut natura. vt gloſat Commē. in 1. phyſi. commen. 50. ſqui enim ſanare poteſt modica actione agit actione artificiali, ſi autem laborauerit maiori actioni aget ocioſe,& ſuperflue. tene igitur in via peripatetica, ꝙ in naturalibus vbicunq; apparentia ſaluari poſſunt, ex vno aut ex finitis prīcipiis vnitas multitudini, & finitas infinitudini eſt præferenda.

Finis quorundam rerum, eſt agere tm̄, & finis quorundam eſt aliqđ

actum

actum 9.metaph.te. commen. 16

Finis penes philosophum dr̃ tribus modis,vn⁹ad quem res necessario tendit,& hic absolute dr̃ finis.secũdus sicut forma dr̃ finis esse materię.& hic apparet finis entis inseparabilis. tertius, vt eo exñte stẽt res ꝑ ipsum ordinatę , & hic finis cãrum appellatur. sicut dr̃ exemplariter , ꝙ terra est finis vasorũ quæ per eam fiunt. Auer. 6. Coll. cap. 1

Finis non omnium rerum optimus est, alioquin finis vnus omniũ rerum esset singẽdus,sed id rei cuiq; melius'prędicedum est,ꝙ maxime sit cuiq; naturæ congruum, atq; idoneum. Themistius 2. ph. super 74.

Fines corporum diuersantur fm diuersitatem naturarum corporum 4.ph.com.35.& 1.ca.de substãtiis,idem 1 Cœ.com. 72

Finitum est , quicquid a sua parte mensuratur 6. ph. 61

FLAMMA spiritus, aut fumus ardens est 4. Metheororum, tex. commen. 48

Flamma est fumus ardens,sum⁹ autem est ex aere,& terra, 2.de gñat. & corrup.tex.com. 28

Fluuij & venti constituunt' per motum 1.de anima,com.36.& 37.idẽ 8.phy. 40.& 20

Flexibilia sunt illa, quę possunt redirę a rectitudine ad flexibilitatẽ , seu curuitatem,vt virgæ humidæ, & calami. Commen. in 4. Metheororum. in summa.

Flegmaticum corpus si ad ætates respicias nõ est dare,v3,frigidum & humidum,quia ætas senum est frigida & licca. Gale in 6.de accidenti & morbo prope finem .

Flamma magis vrit,quàm aqua fer uens. ex secundo de partibus aĩal. ca 2 licèt aqua feruens magis cale faciat quàm flamma.

Flegma est materia remota mẽbrorum consimilium , quia non fiũt ex ea nisi conuertatur in sanguinẽ sed cholera, & melancholia, non sunt aliquo modo materia mẽbrorum 2.Coll.ca.1. nec propinqua nec remota.idem vide ibid.cap 8. de iuuamentis membrorum. vbi reddit causam,quare naturæ flegmati nõ ordinauit receptaculum, sicut fecit cholerę & melancholię.

Flegma est sanguis diminute decoctus, & aĩr dr̃ esse superfluitas sanguinis,aĩr ex vtraq; cholera 2.Colli.ca.8.de iuuamentis membrorũ consimilium.

Flegma nõ naturale est quadruplex ex 3. Coll. cap. 6

Flegmatica apostemata quędã fiũt a flegmate grosso,quæ tam vero a flegmate subtili 3. Colliget cap. 6

Flumen quanto magis elongatur a suo ortu tanto est deterius:& propter ea nostrum flumen melius est in Corduba q̃ ī Sibilia, ꝓpter crementum & decrementum, & propter admixtionem aquę salsę ī eo quamuis non sentiat' 5. Colli. cap. 38.de aquis.

Flumina flumen & flabra,seu venti in se habent ꝙ in essentia eorũ est motus , flumen nisi fluat non erit amplius flumen, sed aqua aut colluuies: flabra nisi fluentur nõ erũt flabra,sed aer aut vapor:nihil enĩ aliud ventus est nisi fluctus aeris . Themistius primo de anima, ca. 19. idem Commentator, primo de anima com. 36. & 37

Flobothomia, vt dicit noster charissimus Auenzoar, non dicitur fieri

niſi poſt corporis mũdificatiõnẽ. & hoc ẽ qa qñ venæ ſunt a ſangui ne inanitę, ſurgũt ſupfluitates malas ad enutriendum ineptas, & ab his malam acquirunt complexionem: & tunc flobothomia erit cauſa maioris conſtipationis ventris: quia membra fugẽdo ſuperfluitates feculentas & magis exſiccant. 7. Colliget. cap. 1

Flegma non eſt cauſa canitiei, vt quidã putant Auer. in 5. de generatione animalium cap. de caluitie. & ibi vide cauſam.

Formæ naturales, licèt nõ moueantur, tamẽ ſunt naturales, quia sũt in mobili 1. ph. cõmẽ. 11. Ex quo ſequitur quòd ſi intelligentia eſſet forma cœli, eſſet naturalis conſiderationis quidditatiuę. contra Groſſipedales.

Forma eſt principium generationis per ſe, & priuatio per accidens 1. phyſi. 64. 67. & 71. 75 & 79

Formarũ aliæ ſunt in materijs: alię vero non in materijs 1. phy. commen. vlt. idem 12. meta. com. 25

Forma ſubſtantialis non eſt in ſubiecto per quod ipſa ſuſtentetur ſicut accidentia 2. ph. com. 4. & 2. de anima 4. & 8. commen. 5.

Forma comprehenditur per intellectum 2. phyſic. commen. 10. idem 1. Cœli. cõ. 92. & 12. meta. cõ. 14. vide in concordantijs.

Forma non ſeparatur a materia in eſſe, ſed ſecundum diffinitionem tantum 2. phyſic. tex. cõmen. 12. idem primo cœli. commen. 92. & 8. metaph. commen. 8.

Forma eſt dignior natura quã materia 2. phyſic. tex. cõmen. 12. & 1. cœli. commen 5 & 5. metaphyſic. commen. 5. idem 7. & 8. metaph. vtrobique tex. commen. 7.

Formæ artificiales licèt ſint accidentia in corporibus naturalibus, tamen conſtituunt res artificiales ſecundum quòd ſunt artificiales 2. phyſi. cõmen. 13. vide idem 2. de anima. commen 8

Formę naturales quanquam a materia animo & cogitatione eximũtur: non tamen poſſunt actu aut ſubſtantia eximi. Themiſtius 2. phy. ſuper tex. 26. idem habet ibidem tex. commen. 12. & Commentator 12. metaph. commen. 39

Formæ quędam ſunt magis ſeparabiles a materia quàm quędam 2. phyſic. commen. 19. vide 6. meta. tex. commen. 2

Formæ habent duplex eſſe, vt eſt declaratum in ſcientia de anima ſenſibile & intelligibile. Nam formę inquantum formæ, non habent tertium eſſe. ex paraphraſi meta. tract. 4

Forma relatiue dicitur ad materiã. 2. ph. tex. commen. 26

Forma per ſe conſideratur a naturali & materia propter formã 2. phyſico. commen. 26. & tex. commen. 91

Forma vltima ad quã peruenit materia eſt forma hominis 2. phyſic. commen. 26

Formæ naturales ſuntĩ materijs 2. phyſic. tex. commen. 26 & 3. cœli. tex. commen. 1. Nota tamen quòd habet veritatem, vt in pluribus, quia fallit in intellectu. vide in 6. metaphyſi. tex. commẽ. 1. propter Alexan. & ſequaces, qui aliter intellexerunt iſtam propoſitionem verificari. & ſic ſolue infinitas authoritates Petri Põponatij de mortalitate intellectus.

Formarum

Formarum abstractarum considera tio fm ꝙ sunt abstractę,& de quid ditatibus earum est primę philo sophiæ,non sciæ naturalis,2.ph.3. 26.pondera duplicationis notã.
Formarum abstractarum esse consi deratur in scia naturali,non in 1. philosophia.contra Auic 2.ph.3. 26.& 1.ph.com.vlt.& in lib.destr. dispu.4.in solutione 5.dub.8.ph. commen.3
Forma triplex compositionis,altera tionis,& vtriusq; simul 2. ph.tex. commen. 31
Forma exemplar ab Aristote nuncupatur,non eo modo,quo hi,qui ideam posuere separatas quasdam species,atque ipsas per se nullo in nexu materię subsistentes:sed propterea quia definita, prędescriptaq; est omnis forma,quę a natura prouenit.Themist.2.ph.28.idem Cõmentator 12.Metaph com. 18.in alia parte.& hæ sunt ideæ quas cõminiscebatur Plato.
Forma est actio agentis,& est illud quod existit in recipiente 2.de aĩa t.cõ.24.vbi dr,videtur etiam in disponente, & dispositio actiuorum inesse actus. vide in contradictio. nuper editis.
Forma non sequitur necessario naturam materiæ,vt opinati sunt antiqui 2.physi.commen.74.& 87. vide Aristotelem expresse contra antiquos in 5 de generat.animal. cap.1.& ibidem require causam erroris eorum.
Formis non accidit nobilitas, nisi fm ꝙ forma est finis 2.physi.com. 74.vnde Commentator inde colligit in mathematicis non esse nobilitatem,quod sic intellige. nam si lineę,& magnitudies naturales & mathematicę sunt eadem,tamẽ forma magnitudinis tõ habet rationem boni,nisi,vt est terminus,& finis generatiõis naturalis,aut rei minus corporis sensibilis,non aũt absolute inquantum magnitudo est,abstrahens a tali motu,& sensibili etiam sicut est,dum est in sola imaginatione.hę.n.prępositiones geometrię,sunt fundamenta imaginationis 3.physi.com 60.& isto modo intelligitur vulgata ꝓpositio,ꝙ in mathematicis non est ratio boni, neq; finis ĩ respectu quo a naturali considerant,vt sunt in imaginatione huiusmodi, & esse tale est esse in anima, & eẽ in aĩa ẽ esse diminutũ 6.met.cõ.& 1.vlt.sic in simili dicimus, ꝙ aurũ in mente non mouet in ratione finis: qz aurum non primo illo esse apparet,sed pro esse reali, quod hẽt in bursa:sic enim mouet, vt finis, sicut dicit de balneo Commẽtator 12.metaph.commen. 36. non intelligas autem in sentẽtijs mathematicis non inesse nobilitatem,& bonitatem in via peripateticorũ, quicquid sit de Platone in hoc,vt aliàs declarauimus.vide in concordan.
Forma est causa terminationis, & continentiæ 3.physic.tex.cõmen. 67. idem primo de Anima, commen.90
Forma si ex ea esset infinitum,possibile esset viuere corpus infinitum in actu 3.ph.com.67
Forma est causa,quòd omnis res sit vna, & forma est indiuisibilis per se 3.physi.commen.68.idem 2.de anima,tex.commen.7. idem 1. de anima,com.90.& 53. idem 3. meta. commen.15.1.Cæ. 92.8.Met. commen. vltimo.7.Meta. com.5.

37.& 60.2.de anima.2.7.8.9.60.
8.meta.t c.3.& c.7. Caueant igit̃ ponentes primum principium indiuiduationis materiam, & vnitatis materialis.

Formę in rebus generalibus quodā modo ſunt formæ,& quodammodo ſunt fines 4.ph.11.& 2.ph.te. comm. 70

Forma, totum, & compoſitio ſunt idem ſubiecto, & differẽtes ſm modum.vide Themiſt.2.phyſi. ſuper tex. 31

Forma eſt vltimum rei quam continet 4.ph.com.14

Forma eſt determinãs dimenſiones & materiam 4.phy. commen. 15. & 1.cap. de ſub. or.

Formæ ſeparatio a materia eſt eius corruptio, & eſt vnum de poſitis a naturali 4.ph.commen 17.idem 5.phyſi.commen.5.& quarto Cę. commen.23

Formę ſeparatio & loci differunt 4. ph. com.17

Forma aliter dr̃ eſſe terminum, & aliter locus 4.ph.t.com.35. & vid Themiſt.ibi notantem preſſius loquendo formam non nuncupari terminum, ſed rationem & quod quid erat eſſe rei.

Forma non mouet,neq; mouetur, quoniam motor, & motum ſunt compoſita ex materia,& forma 5. phyſi.commen.& tex.3. & ibidem commen. 5

Formas qui finxerit moueri, nõ eſt loquendũ cum eo in philoſophia naturali.Com. 5.ph.com.5

Forma ſumit̃ tribus modis, large, proprie, & magis proprie 5. phyſi. commen.5

Formæ & paſſiones, ſi ſunt in ſubſtãtia corporum neceſſe eſt,vt moueantur & fluant, quia neceſſe eſt q̃ omne,quod inuenitur in corpo tibus motis,& fluentibus moueat̃, & fluat. Commen.5.phyſic. commen.37.Caueant ergo qui de mẽte eius tenent quamlibet intelligẽtiam dare eſſe cœlo per formalem inhętentiam. Audiret enim per vitam meam ineuitabiliter intelligẽtiam moueri per accidens. Et mirum eſt de iſtis Groſſipedalibus, q̃ in tali paſſione manifeſti erroris nõ exceperint primam,in qua nulla prorſus eſt potẽtia 3. de anima commen.5

Forma eadem poteſt agere diuerſas actiones in temporibus diuerſis 5. ph.com. 18

Forma eſt indiuiſibilis 6.ph.cõ.45. & 3. ph. 68

Forma quęlibet exiſtens in materia eſt diuiſibilis ad diuiſionem ſui ſubiecti 8.phy.tex.commen.78.aliter demonſtratio illa Ariſtotelis nulla eſt.

Formæ in materia contrariæ sũt, & ſi eſſet forma in materia, ſine cõtrario tunc natura ocioſe egiſſet 1. Cœ.commen.20.idem 1.cap. de ſubſt. orbis.

Formæ diuerſarum naturarũ innatę ſunt habere materias diuerſæ quantitatis, cum diuerſitas formarum ſit cauſa diuerſitatis quantitatum 1.Cœli com.72

Formæ acceptio, vt eſt abſtracta a materia,& vt concernit mãm differens eſt 1.Cœ.te.com.93

Formæ exiſtentes in materia multiplicari poſſunt ſecundũ numerũ, quando aliquid remanet materię extra: ſi vero tota materia comprehenſa fuerit in vno nequaquam 1.Cœ.tex. com. 93

For-

Forma est subiectū vltratis & is ē intellectus cuius est forma: & ideo dr̄ in diffinitione vltis quod est illud quod aptum natum est prædicari de pluribus 1. Cœ. com 92

Formæ substantia alia est a substantia materiæ, & hoc manifestum ē 1. Cœ. com. 92. & 2. Physi. com. 12. & 8. meta. commen. 8

Forma est aliud ab habente formā 1. Cœ. commen. 93. & 7. metaphy. 21. & 26. 27. & 60

Formæ generaliter ī oībus quę sūt apud nos, sunt causa permanētiæ entium in aliquo tempore 2. Cœ. com. 6. idem 1. de Ani. com. 90.

Forā ē aū ptiationē 2. Cœ. te. c. 18.

Formā inquantū forma impossē est se augeri in infinitum 3. Cœ. cō. 6

Forma patris prior est materia filij tempore & natura 3. Cœ. com. 25. idem 9. meta. tex. com. 13

Forma inquantū forma mouet, & mouetur inquantū est in materia 3. Cœ com. 28. & 4. Cœ. com. 22

Forma ad materiā est sicut ptinens ad contentum 4. Cœ. te. c. 35. & 1. de Ani. tex. com. 90

Formæ elementorum sunt diminuti esse 4. Cœ. cō. 40 & 3. Cœ. c. 67

Forma quāto magis fuerit pfectior tanto magis erit manifestius vt sit accepta in diffinitione accidentiū informato, & quāto magis fuerit diminuti esse, tanto magis erit ecō uerso. Et ideo videm⁹ q̄ calidū & humidū, & frigidū & siccum sunt causæ in formis elemētorū, & sūt causatę in formis Animal. 4. Cœ. cō. 40. vbi pōderabis ipsum sequi opinionem Alexandri, vt ex prætextu verborum colligi potest.

Forma est manifestior in membris officialibus q̄ in membris cōsimilibus. cuius argumento est q̄ mortu⁹ magis diuiditur habere carnē aut os q̄ manum aut brachium 1. de Generat. & corru. te. com. 37

Forma inuenitur duobus modis sicut scientia & sicut considerare 2. de Ani. tex. com 2. & 5

Forma substantialis equiuoce dicit̄ eē in subiecto & accns eē in subiecto, quia subiectū accidēt̄is est ens in actu, sed subiectū formæ substātialis est ens in potētia, & pcipue primū subiectū qđ non denudat̄ a forma oīno 2. de Ani. cō. 4. idē 1. ph. cō. 63 & 1. ca. de substā. orbis.

Sed quid dicemus de qualitatibus interminatis, & vltde accītib⁹ interminatis, quorū subiectū ē pria materia, vt vult Cōmen. nisi esset q̄ differūt adhuc talia accidētia a forma substātiali per aliā dr̄iā positam p Auer. in eodē cō. 4. secūdi de Ani. & est quia forma substantialis est pars substātialis substantię cōpositę, sed nullum accidens siue terminatum, siue interminatum est pars substantię.

Formę rerū naturalium cū fuerint ablatæ auferuntur materię, & nullū ens remanet nisi equiuoce 2. de Ani. t. cō. 8. secus autem est de forma artificiali, vt ibidem dicitur,

Forma est pp quā attribuit̄ primitus actio enti, & ilta cōuertitur 2. de Ani. cō. 24. idem 2. ph. 17. & 2. de Generat. & corrup. te. com. 53

Formæ materialis non sunt separabiles 3. de Ani. cō. 4. ibidem 4. ph. com. 18. & 3. Cœ. com. 31

Forā nulla ē liberata a potētia simplr̄ nisi prima forma, q̄ nihil intelligit extra se, sed essentia ei⁹ ē quid diuinas ei⁹ alię aūt formę diuersificātur ī essentia & qdditate quoquo modo

mō 3.d Ani.c.5.i fol.qōnis tertię.

Forma est indiuisibilis p se, sed est diuisibilis per accidens 3.de Anima tex.com.24

Formę extra animā habent esse materiale purū, & in anima spirituale purū, & in medio habēt esse medium inter spirituale & corporale. Auer.in com.lib.de Sen. & Sensa.

Formæ habent tres ordines, quorū vnus est corporalis, secūdus est in sensu communi & est spiritualis, tertius est in virtute imaginatiua & est magis spiritualis.ibid.Auer.

Forma in sensu cōi stans definit ī absentia sensibilis, & tunc virtus imaginatiua imaginabit illā.ibi.

Formę vles non individuantur nisi per materiā.Commen.in cō. libri de diuinatione fm quietem.idem 1.Cœ.te.com.91.& 1.meta. com. 40.& 12.meta.com. 14

Formam vnam habere nisi vnum subiectum impossibile est 1. capite de substantia orbis.

Forma compositū quāto magis fuerit remota a formis simpliciū, tanto magis erit cōtraria illis formis, quapropter actio simplicium fortior est in ea.Cōmenta.in com.libri de lōgitudine & breuitate vitę.

Formæ omnes cōicant in dimensionibus non terminatis primo cap. de substantia orbis.

Formę corporū cœlestium sunt abstractę in esse, & non sunt neq; in toto, neq; in pte, neq; in diuisibili, neq; ī īdiuisibili 1 ca.d substorb.

Fora abstracta differt a formis constitutis in esse p subiectū, quia in ea idē est efficiens & finis, secus in formis cōstitutis in eē p subiectū, quia forma a qua mouet dī a forma ad quā mouetur 1.ca. de substantia orb.idem 12.meta. cō.36

Formas remanere & res quarū sūt formæ deficere īpossē est, quia tūc nō esset generatio neq; corruptio. Commen.1.met c.33. vbi ēt dicit cōtra alle ré aliq intellectū fm Auer.dare eē formaliter hoī. q impossibile est existimare formas eē abstractas a subsētijs quarū sunt formæ. Caueāt igitur qui ponunt de mente Auer. aīam ītellectiuā esse formā dantem esse formaliter hoī, quia tunc hō non eēt generabilis & corruptibilis inquātū hō, vnde quæcunque solutio daretur, eadē dabitur a Platone contra quem arguit Philosophus ibi de idea, vt patet considerāti.

Formas specificas esse proprias in materijs, licēt sit principiū in Philosophia: aliqui īm negauerunt illud vt Auic. qui cū sua famositate dixit hoīem generari ex terra sicut murē 2.met.c.15. vide ph.com.46

Formæ formarū considerandæ sunt in scīa diuina 4 meta com.2. vbi Auer.in calce com. dicit q formę quas quidā dicunt considerandæ sunt in hac scīa, sicut.n. apud dicētes eas formas formarū entiū cum hæc scīa considerat de formis, igit cōsiderat de formis formarū. vbi animaduerte q hoc dicit pp ideas Plat.qui existimabat eas eē extra animam & appellabat eas formas formarū: & si tales formæ eēnt, pti nerēt ad scīam diuinā, qui essent de numero entiū abstractorū fm eē. Et ex hoc loco volo tibi declarare locū adhuc nō intellectū ī doctrina Cōmē.in 2.ph.cō.26.vbi ī calce cō.scribit, q scīa nālis de esse formarū cōsiderat quousq; pertineat ad vltimā formarū mālium, & primū abstractax aut ad formas forārū q̄ sunt medię in eē īter illas sicut

Nota locū ī Auc. adhuc nō intellectū

ſicut exiſtimat d forma hoīs vltīa ꝙ cū diſiūctiua detur p mēbra oppoſita, dico ꝙ ſenſus eſt ꝙ naturalis ſcīa quo ad quidditatiuā conſiderationē de eſſe formarū. i. de eſſentijs formarū ſe extendit inclusiue vſq; ad illā formā, q̄ ē vltima īter formas naturales & ē prīa īter abſtractas, ſ. vſq; ad formā hominis vltimā. i. ad aīam intellectiuā, quia aſcēdēdo ex iſtis inferioribus progrediēdo vſq; ad primā formā q̄ eſt Deus glorioſus, anima ē vltima inter formam habentem habitudinē ad materiā & eſt prima inter abſtractas, licēt deſcendēdo a prīa ad infima ītellectus hominis ſit poſtremus īter abſtracta, vt patet 3. de Ani. com. 19. quia aūt opinio Commentatoris fuit conſiderationē quidditatiuā de intellectu hominis pertinere ad naturalē, vt patet 3. de Ani. 2. 17. & alibi. Ideo ſcluſiue ſe extēdit vſq; ad formas formarū q̄ ſunt mediæ in eſſe inter ipſas ſcilicet vſque ad ideas excluſiue, quia conſideratio de ideis ſi eſſent pertinere ad ſcientiā diuinam, vt dicit Commē. in cōmento præſenti, & ideæ a ponentib⁹ illas appellabant formæ formarū, & erūt mediæ in eē ſm Platonē inter formas immerſas ī materia, & inter formas ſim. plr abſtractas. Ita ꝙ Cōmē. voluit in iſtis verbis obſcuris aſſignare terminū conſiderationis quidditatiuę naturalis, & in cluſiue terminātē & iſta ē aīa ītellectiua, & terminum excluſiue terminantē ſi daret & ſunt Plat. ideę, & non pōt aliter intelligi, quia nil melius eſt q̄ Auer. interpretari. Et hoc cōcordat cū his q̄ dixerat Cōmē. 1 codē c. 26, vbi exponēs illud dictū Philoſophi ibi q̄ ſunt ſpēs ſeparatæ ī materia dicit, & dicit hoc quaſi contradicēdo dicētibus formas ſeparari. Ecce qūo verū cōſonat ex oī parte: & ideo illa verba ſic p parenthelim debent legi, v3, ꝙ cōſideratio naturalis ſe extē dit vſq; ad forā vltimā materialiū & primā abſtractarum, ſicut exiſtimat de forma vltima hominū, & hoc eſt primū membrū, aut ad formas formarū, quæ ſunt mediæ in eē inter illas. ſ. ad ideas q̄ ſunt mediæ inter ſimplr abſtractas vt eſt Deus; & ſimpliciter materiáles, vt ſunt iſtę formæ ſingularium.

Formę quædam ſunt magis ſeparabiles materia: & quędam minus 2. ph. tex. com. 18. & 19

Formæ quæ differenter pñt cōcipi & diffiniri abſq; materia ſenſibili & cū materia ſenſibili ſūt illę ī qb. cōmunicat naturalis cum mathematico. Commen. 2. ph. com. 18

Formarū ſunt multi ordines, ſ. abſtractæ a materia & nō abſtractæ 2. ph. com. 26. & 1 ph. com. vlt.

Forma ē ſpēs & exēplar, hęc aūt ē rō &qđ qđ erat eē rei 2. ph. t. c. 28. vbi pōdera dictū Alex. qđ ēt abbreuiator eius Them. ibidem annotauit qđ Ariſt. nō appellat formā exemplar eo mō quo, hi q ideas poſuere ſeparatas quaſdā ſpēs atq; ipſas p ſe nullo nexu māę ſubſiſtētes, ſi ppea qa diffinita p ſcriptaq; & oīū eoꝝ forā q̄ a nā puenīūt hoīs, ęq, bouis, fici, olei, platani, et illā prīci piū vñ hęc oriunt eaten⁹ pgit mouendo & exercēdo materiā, donec forā illa & ſpēs māę coapteť & congruat plene atq; pfecte, vñ vt inqt Alex forma ē tanq̄ ſcop⁹ & naturę intētio, fortę ét vt notat Simplici⁹.

forma

forma naturalis q̄ in materia existit, illa. n. ibi diffinit, ea rōne exēplar dr, v3, respectu artis: iam. n. Philosoph⁹ multotiens dicere cōsueuit artem imitari naturā, & iā ibidem in tex. 21. dixerat.

Forma recepta habet tres grad⁹, corporeum primū secundū spirituale & iste est in sensu cōi, tertius autē est spiritualior & iste ē īmaginatiua virtute, & ab isto gradu deuenit ad alios gradus altiores & nobiliores 3. Colliget ca. 38. de visu & videntibus.

Forma est substātia p quā indiciū substantię fit substantia 5. Met. t. cō. 15. idem 2. de Ani. te. com. 2

Forma est finis materiæ & cōpositi ex materia & forma, vt forma hominis est finis suę materię, & finis hominis qui componitur ex forma & materia 5. Meta. tex. cōm. 22

Forma est finis, perfectū autem est habens finem 5. Meta. t. cōm. 29

Forma speciei diuiditur ī genus & differentiam 5. metaph. t. com 30

Formæ vt sunt genera & species seu differentię differunt a seipsis: vt sunt formæ ī: illas. n. genus esse aut differentias accidit illis 5. meta. c. 30 idē 7. meta. c. 46. vbi colligitur q̄ vlē pōt summi duob⁹ modis, & pro prīa intētiōe & p̄ seda.

Forma est cā substātię demōstratę, & substātiæ demōstratæ non sunt substātię nisi p illā 7. meta. cō. 5. idem in 2. de Ani. cō. 2 7. & 8. Metaph. com. 7. idem 1. de Ani. com. 90. & 2. Physi. com. 4

Fōa ſm illū modū ſm quē ē prior mā eodē mō est prior cōpositō 7. Meta. t. cō. 7. vbi aduerte de mente Cōmēta. ibi, & in 8. Meta. in t. c. 7. & in 2. Ph. cō. 4. formam eē magis ens & magis substantiā q̄ sit compositū, quia textus iacet q̄ eadem ratiōe forma est prior eo quod ex vtriſq; & ita cōiter inuenitur litera hodiernis tēporibus, & ēt ī quibusdā græcis codicibus. Simpl. tamen in 1. Ph. auscultationis. & Argy. aliter legit locū illum in recto, & sensus est q̄ pp eandē rationē illud quod ex vtriſq; compositū est, est magis ens vtriſq;. s. materia & forma. vnde tenuit Simp. substantiā cōpositā esse magis ens & substātia q̄ sit materia & forma, & forma ē magis ens q̄ materia, & ista fuit ēt opinio Alex. vt recitat Cōmē. in 12. primæ Philosophię. hāc opīnionē sequunt diuus Tho. & Scot⁹ & ferè omnes latini, sed Cōmen. est alterius opinionis. vid in concordan. de hoc & in qōnibus Miscellaneis in proprio quæsito.

Forma non est essentialiter in materia neque priuatio, q̄m si aliqua forma eēt essentialiter in materia, tunc mā nō reciperet oēs formas 7. meta. com. 8. idem 1. Phy com. 63. & 69. & 79. & 1. cap. de substantia orbis. idem 3. Cœ. com. 67. vide tamē Alexan. pulchre in 1. lib. Natural. qōnum cap. vel qōne vlt. vbi pulchre declarat qūo forma ſi cēt nō sit p se in mā in primo modo dicēdi p se & similiter de priuatione. si tamen loquamur de p se secundo modo, de quo meminit Arist. & Theophr. in posteriorib⁹ Analiticis, & est q̄n aliquid per se inest alicui q̄d ponitur in ratione dicente q̄ est sicut par & impar p se insunt numero, quia numerus ponitur in ratiōe ipsorum, sic forma materialis per se inest materię & priuatio ēt, quia materia ponitur

Ale. ib. nāl. qōnē.

tur in rõne iſtorũ & non econtra.
Et ita qñ Commẽt. dicit ꝙ forma & priuatio nõ ſunt eſſentialiter ī materia. intelligitur eẽntialiter primo modo & non ſcdo modo. nã vt ſcribit Commẽ in 2. de Ani. com. 67. iuxta doctrinam Ariſ. in 1. Poſter. Analit. duo ſunt modi propoſitionũ eſſentialium. vnus in quo prædicatum eſt cauſa ſubiecti, ſicut dicẽdo ꝙ homo ẽ rationalis: alius vbi ſubiectum eſt cauſa predicati vt homo eſt riſibilis.
Forma habet intẽtionem magis ſeparabile q̃ materia 7. meta. t. cõ. 8. vbi Commẽ. dicit ꝙ intẽtiones ſeparabiles in intellectu, quæ. ſ. non intelliguntᵉ per ſe, ſunt magis ſubſtantię. Et ideo exiſtimatur ꝙ forma ẽt ſit ſubſtantia cum ſit quidditas quam ſignificat d ffinitio & cõgregatũ ex materia & forma ẽt ẽ ſubſtãtia. Et hęc duo ſunt magis ſubſtantia q̃ materia. vbi aduerte ꝙ vt ſcribitur in 9. Primæ Philoſophiæ t. c 13. licẽt potẽtia & actᵒ ponantᵉ relatiue: potẽtia tñ p ſe refertur ad actum: actus autẽ nõ refertur ad potẽtiã niſi pro quanto potẽtia referᵗ ad ipsũ. Et tĩde ꝓuenit alia dña ꝙ potẽtia intelligitur p aliud: actus autẽ per ſe. vt colligitur ex 9. Primę Philoſophię. t. c. 20. & quia potentia ad materiã reducitur, & actus ad formã. vt ſcribit Commẽ. in 11. Primę Philoſophię, in com. & t. 26. ſic intellectus formę eſt magis ſeparabilis quam intellectus materię. De hoc tamẽ vide latius in contradictionibus.
Formæ ſunt plures & non habent eãdem actionem cõmunẽ. ideo ex actionibus formarum non potuit in naturali Philoſophia declarari prima forma ſicut ex paſſionibus materierũ potuit declarari prima materia Commẽta. 7. Meta. com. 9. vide in concordantijs.
Formę Plat. ſunt deſtructę ab Ariſ. in ſcia diuina, & quia non ꝓſunt ad ſciam, & ẽt quia nihil proſunt ad generationẽ. 7. meta. com. 22
Forma non eſt generabilis & corruptibilis niſi p accidẽs, & ſilr eſt de materia & generabile & corruptibile in rei veritate eſt indiciũ ſuũ cõpoſitũ tex materia & ſoꝛa 7. meta. t. c. 23. & 26. 27. 31. 33. idẽ 8. met. t. c. 8. & 12 metaph. com 18
Forma ſi per ſe generaretur & faceret, tunc generationes protenderẽtur in infinitum 7. meta. t. cõ. 26
Forma eſt cauſa ipſius eſſe omnibꝰ 2. de Ani. t. c. 37. inde locans in libro de vnitate & vno omnecẽ eſt a forma, quod etiã Peripatetici deſcribentes dixerunt ꝙ eſſe eſt exiſtentia formæ in materia.
Formæ ſeparatæ non pãt tranſmutare materiã: non. n. trãſmutãt materiam niſi illud qd eſt in materia. & ideo contingit dicentibus mundũ generari ꝙ trãſmutans ipſum ſit aliquod indiuiduum. ſ. corpus particulare 7. Meta. t. cõ. 28. & 31
Formę non generantur per ſe, quia ſi ita eſſet, tunc generatio eẽt non a materia 7. meta. com. 11
Forma & materia dñiã habent, quoniã forma prædicatur p ſe de habente formã ſm ꝙ declarat qdditatem eius ſubſtantialem, materia vero non prædicat de habente formam vera prędicatione nedum vt prędicaret per ſe: idolum. n. non dicitur cuprum, nec homo caro 7. meta. com. 34. vbi aduerte ꝙ nota biliter appoſuit illam conditionẽ ſpecifi-

ſpecificantē, v3, ſm ꝙ declarat qd-
ditatē eius ſubſtantialē: nā forma
& materia pñt comparari ad ſub-
ſtantiā cōpoſitā ex materia & for-
ma dupl'r, vno mō in eē reali. & ſic
appellant partes ſm fidē apud Cō
mēta. in 1. phy. cō. 5. & ſic tā mate
ria q̄ forma ſunt partes eſſentiales
ſubſtātię compoſitę ex materia &
forma, ſicut fatet idē Commen. in
principio iſtiuſmodi cō. 34. vbi di
cit ꝙ materia ſm cōſiderationem
ad ſubſtantiā cōpoſitā ex materia
& forma, eſt pars ſubſtantię cōpo-
ſitæ, alio mō pñt cōparari in eē qd-
ditatiuo, & ſic ſola forma indicat
rei qddiatē & eſt tota rei quiddi
tas, & materia, & ſic nō ē pars qd-
ditatis, ſed eſt vehiculū deferēs ip-
ſam quidditatē: & hoc eſt qđ dicit
Commē. ꝙ forma in tali cōſidera-
tione vt habet declarate quiddita
tē rei p̄dicat' p ſe de formato, vnde
forma hoīs eſt hō vno mō i. in eē
quidditatiue cōſiderato ipſo hoīe,
alio mō nō eſt hō, & eſt dū hō cō-
ſiderat' in eē reali, vt teſtat' Cōmē-
ta. ét in eodē 7. meta. in cō. 11. Ex
quo collige iſtā p ſe in primo mō,
hō eſt aīa ei⁹: illo mō cōſiderādo
hoīem, ſed materia non prędicat'
vera p̄dicatiōe de formato p verā
prædicationem. Commen. intelli
git prędicationem formalē & in
recto, quia iſta eſt falſa hō eſt ca-
ro, aut ſanguis, nedū vt prædicet' p
ſe, ſed ſolū materia prędicatur de
formato denominatiue, quia dici
tur homo carneus, & idolum cu-
preum, conſimilem ſententiam
imitatur Themiſt. in 3. de Anima
in cap. 27

Forma inuenitur ſine materia & in
materia 7. metaph. com. 34

Forma nō dicitur de forma vniuer-
ſali & de forma particulari, quę ē
forma materię demōſtratę 7. Me-
taph. commen. 35. & 36

Forma differt a materia, quia cum
fuerit forma erit res, ſed materia
cū fuerit non erit res 7. met. c. 37.
Et fuit ſententia lucidiſſimi The.
ī Paraph. ſup 2. de Ani. ī principio,
vbi dicit hoc eē diſcrimē inter ma-
teriā & formā, a materia. n. res ha
bent vt fierent, a forā vero vt eēnt.

Formę q̄ nō niſi in vna materia exi
ſtunt a qua nunq̄ ſeparant' in eē,
pñt tū intellectu ſeparari 7. meta.
t. cō. 37. idem 2. phyſi. tex. com. 12.
cogita tamen de tali abſtractione
ad quem artificem ſpectat.

Formę mathematicę differūt a for-
mis naturalibus, qa cū inueniant'
in diuerſis materijs, intellectus fa-
cile cōprehendit diuiſionē talium
formarum a materia, ſed in natu
ralibus cum difficultate 7. meta.
commen. 37

Formę naturales, aut plures, aut oēs
nō pñt eē ſine materia Cō. 7. Me-
ta. cō. 39. idem Philoſophus in 6.
prīæ Philoſophiæ t. c. 1. Et ibi Cō-
mē. declarat quatē dixerit aut plu
res, ad excipiendum intellectum.

Formas quarū actiones apparēt in
materia ſeparatas eē, ē ſermo ma-
gis exiſtimabilis q̄ ſermo Plat. de
Ideis. & de hoc perſcrutatus eſt
Ariſtot. in libro de Anima 7. meta
ph. commen. 51

Forma eſt ratio & hoc aliquid ens
ratione ſeparabile 8. meta. tex. cō.
3. idem 2. phy. tex. com. 12. vbi di-
cit Commen. ꝙ forma eſt ſepara-
ta a materia ſm diffinitionē non
in eſſe: impoſſibile. n. eſt formam
ſeparari a materia: ſeparatio enim

formæ

formæ a materia est corruptio eiº 4. phy com 18 & in eodem octauo, inquit Commẽta. in com. 8. ꝙ formæ cum dittinguunt ab intellectu a materiis, inuenit eas aliud a subiecto, & aliud a cõposito ex eis & subiecto: cum autẽ intelligit congregatum ex eis. i. sensatũ inuenit eas; idem in diffinitione & non diuersa.

Forma nulla artificialis est substãtia, nedum vt sit separata 8. meta. com. 9 & 2. ph. com. 13

Foꝛa nulla substãtialis recipit magis aut minus, nõ est vnus hõ maioris humanitatis q̃ alius hõ ſm formã, sed si fuerit, erit ſm ꝙ est in eo forma in materia 8. metaphy. tex. com. 10. & hoc est rationabile, quia in 1. Cœ & mundi in t.c. 92. & 95. similiter in omnibus his quæ natura, & his quę ab arte cõsimili alterũ est ipsa ſm se ipsam forma, & q̃ est mixta cũ materia.

Forma, quæ est vltimum in Gener. & finis sunt vnum in subiecto & duo ſm modum 8. meta. t. cõ. 12. idem in 2 ph tex. com. 70

Forma non patitur ſm ꝙ est forma a primo transmutãte essentialiter, sed patitur per accidens. vnde trãsmutatio eius nõ est prĩa transmutatio, sed ſm ꝙ est forma in passiuo. s. in materia. Commentat. 9. Primæ Philosophię. commen. 2. idem in 4. Cœ. commen. 22. & in 3. Cœli commento 28. vbi habet quòd in motu elementorum.

Forma inquantum forma mouet, sed vt ẽ forma in materia mouet.

Formæ q̃ non sunt in materia non patiuntur neq; essentialiter neq; accidentaliter 9. metaphy com. 2. vide in concordantijs.

Forma est continuationis causa, & ideo forma est dignior modo vna q̃ continuatio, quia forma est causa continuationis 10 metaphyſi. com. 1. idem 1. de Ani. com. 90

Forma eadem in ſpecie impoſſ est vt sit æterna & nõ ęterna, quia sic possibile eẽt vt quidã homines essent ęterni, & quidã generabiles & corruptibiles 10. meta. te. cõ. vlt. & elicitur ex te. formas ſeparatas ponentes dicunt ꝙ tales formæ sunt substantię formarum sensibilium 10. Metaph. com. vltimo.

Formas ſeparatas ſiquis poſuerit non vniuoce sed ęquiuoce, vt hominem ſeparatum cum homine sensibili, non est loquẽdum cum eo ibidem.

Forma est cã per accidẽs infimis ſm electionem eorum quæ gratia huius fiunt. 11. metaphyſi. cap 7. & in 2. ph. tex. com. 52

Fortuna & mens circa eadem versantur: electio enim ſine mente est 11. metaph. cap. 7. & 2. physic. tex. commen. 52

Forma nõ generatur nec materia, ſed compoſitum 12. metaphyſic. tex commen. 12. idem 2. Primæ philoſophiæ 23 26. 27 31. vide in concordantijs.

Forma poſito ꝙ ſit quarta ſequeretur quòd eſſet compoſita ex materia & forma 12. Metaph. textu commen. 12. idem 7. metaphyſic. 26. & 27. vbi nota, quòd Commẽtator ponit pulchrum documentum in iſto commento 12. limitans dictum Ariſtot inquit enim, quòd hoc quod dixit, non est impoſſibile in materijs compoſitis & in cupro, ſed in prima materia & in formis ſimplicibus.

Forma

Forma non cõprehenditur fm sensum sed fm suam actionem, & iõ non comprehenditur nisi in intellectu 12. Meta. com. 14

Forma artis est in anima, & est aliđ ab eo quod est extra animam 12. metaph. com 14

Formæ artificiales non habent generationem neq; corruptionem cũ sint accidentia 12. meta. com. 14. idem in 2. Phys. com. 13

Formę artificiales non sunt abstractæ, quia aut sunt ī aīa aut in mā. ibidē Cõmen. in calce cõ. 14. & in 36 cõ. & in 7. primæ Philosophię de forma sanitatis te. com. 23

Formas abstractas esse est perfectio naturalis, sed vtrum formæ abstractæ sint aliæ a formis sensibilibus non est perfectio naturalis 12. metaph. com. 15

Formarum rerũ naturalium quędã sunt quæ sunt materia aliarũ formarũ, vt forma ignis & aliorũ elementorũ quæ sunt materia capitis. Commẽta. 12. Meta. com. 15. authoritate Alex. idem 3. Cœ. cõ. 67. colligitur ex mẽte philosophi in principio scđi de partibus Aīal. cap. 1. vbi ponit triplicẽ compositionẽ. Ex hoc loco poterimus glosare satis subtiliter authoritatem Auer. in 1. physic. suę auscultationis in com. 1. vbi per causas simplices exponit primam materiã & vltimã formã quæ sunt exĩtẽtes in re, nam quęcunq; sunt præter primam materiã & vltimam formam sunt formę compositæ & materiæ compositæ. vbi prima materia appellatur materia simplex, quia solum habet rõnem materiæ & nulli est forma: & forma vltima quæ non ordinatur ad aliam formam est fora simplex, quia nulli est materia, sed q̃cunq; sunt inter primã materiã & vltimã formã, sunt materiæ compositæ & formę compositę, quia habent rõnem formæ & habent rationem materiæ respectu diuersorum, sicut forma ignis in; mixto ratione primæ materiæ habet rõnem formæ, sed rõne formæ mixti habet rationẽ materiæ, & similiter forma carnis respectu formæ elementatię habet rõnem formæ, sed respectu formæ organicæ sic habet rationẽ materiæ: nã sicut membra consimilia componũtur ex elementis, vt ex materia, sic organica cõponunt ex cõsimilibus, vt dicit Arist. in loco prælegato, & in primo de Gener & corruptio t. c. 35. mẽbra anomiomera augentur quia omiomera augentur. Et est expositio satis subtilis & bona si bene cõsideras, licèt alias varijs modis locũ illũ exposuerim, & sic illud vulgatum qđ forma simplex subiectum seu materia esse nõ potest, glosari potest, & satis philosophice iuxta Peripateticorum doctrinam.

Formæ omnes substantiales fiunt a forma abstracta extrinseca, quæ a quibusdã dicitur dator formarę & est intelligentia agẽs 12. primæ Philosophię com. 18. in fine. vbi aduerte q̃ ista fuit opinio Auicennæ de qua vide ẽt in 7. Primæ Philosophiæ commen. 31

Forma apud Arist. non habet generationem neq; corruptionẽ nisi accidẽtaliter. s. per generationem & corruptionem compositi, & cũ homo conseruauerit hoc fundamentũ nullus error accidit & 12. primæ Philosophiæ com. 18

Formarum

Formarū imaginatio q̄ per se gene rentar induxit homines dicere for mas esse & datorem formarum, & induxit loquentes trium legum q̄ hodie sunt dicere, aliquid fieri ex nihilo, 12. primæ philosophiæ cō. 18. prope finem.

Formæ simplicium sunt aliæ a formis compositoꝝ & māę eorū propinquę sunt, alię a materijs eorū, sed tñ sunt eadem proportionaliter in simplicib⁹ aūt sunt prima mā, & formę contrariæ substantiales, & in cōpōsito ex simplicibus virt⁹ quę est in simplicibus ad recipiendū foras compositas ex forīs finalib⁹ & istis formis 12. me. c. 22. hinc sumit formas simpliciū esse alias a formis mixtorū, pro quo vide ēt in 7. meta. tex. co. 60. & in 1. meta. cōm 12. & 1. de generatione 84. & 3. cœli cō. 67. hinc etiam sumitur pro expōne Burlei, quid sit forma cōpōsita. Et ex hoc loco poteris exponere cō. 10. secūdi phy. qa dum ibi Cōmen. dicit vnumquodq; hēt principium proprium motus præter cōe, intellexit in mixtis & non in simplicib⁹, qa in eis non est nisi prima mā & forma simplex.

Forma primi mouentis est quodāmodo oēs formæ. 12. meta. tex. cō. 24. & cō. 18. in calce. cō.

Forma prima ēt tñ abstracta, apud Alex. 12. meta. cō. 25. vbi colligitur de mēte Alex. aīam cęli nō esse abstractam, sed solū primā formā esse abstractā. vide quòd forte hoc voluit dicere Cōmen. 12. met. cō. 41. cœlum moueri ex duobus motoribus, ex intētione forte Alexandri. nam ſm Cōmen. 12. primæ philosophiæ. cō. 36. motor corporis cœlestis mouetur vt finis & vt efficiens. & idem tenet cōtra Auic. in 1. cap. de substantia orbis.

Forma mouens corpora cęlestia in 8. phy. est demonstratum q̄ sit abstracta & q̄ ī ea nulla existit mā. & ī libro de anima est demōstratum q̄ formę abstractę sunt intellectus. 12. meta. cō. 36. idem 1. de anima cō. 2. & 3. de aīa in solone tertię qōnis cō. 5. & 2. cę. cō. 61. & in vltimo cap. libri, de sphæra orbis.

Forma balnei vt est in anima mouet vt agens, & forma balnei vt est extra animam mouet vt finis, 12. meta. cō 36.

Forma balnei si non esset in mā moueret ſm agens & ſm finē. 12. meta. cō. 36.

Formę materiales videntur habere duplex esse, in actu & in potētia, ī actu. s. materiale esse. ī potētia autem ſm quod sunt ī forma abstracta, vt formę artificiales habēt eē in actu in materia, & habēt esse in potētia in anima artificis. 12. me. cōmen. 36.

Formarū intellecta sunt ī intellectis per se, sed intellecta materiaꝝ sunt ī intellectis p assimilationē, 12. me. c. 37. authoritate Alex. idē 7. meta. cō. 8. in calce cō. 12. meta. commen. 14.

Formarum quædam sunt subales. & quędā non: & substantialium quædā sunt materiales, & q̄dam non. 12. meta. com. 37.

Forma hominū in eo qđ sunt homines secundum Arist. opinionē, non est nisi per continuationē cū intellectu, qui declaratus est in libro d̄ anima, quòd est agens nos, & mouens nos: intelligētiæ enim abstractæ duob⁹ modis sunt principia in eo q̄ sunt abstractę eorū,

quorum ſunt principia ſm q̃ ſunt mouentes, & ſm q̃ ſunt fines 12. meta. cõ. 38. Ex hoc accipiunt aliqui ex mẽte Auer. aĩam intellectiuam eſſe formã formaĩ perficientem hoĩem, ſed iſti multum errãt, tũ quia ſequereť ſm mentẽ eorũ intellectum agentẽ, quem aſſerũt ex mente Auerr. eſſe deũ, eſſe formã hominis, quia iſta authoritas eſt de intellectu agente, de illo. n. fuit declaratũ q̃ eſt agẽs & mouẽs nos, & ita iſti incidũt in maiorem errorem. Amplius nõ habetur ex iſto loco intellectum eſſe formam formaliter perficientem p inherentiam, vt ipſi gloſant: quia ꝓbatũ eſt q̃ intelligentię abſtractę in eo q̃ abſtractæ duobus modis ſunt principia in rõne mouentis & in rõne finis: talis aũt finis non pficit ſicut ſunt qualitates q̃b⁹ perficitur res pfectibilis, ſed talis finis eſt forma & ſubſtãtia extrinſecus perficiẽs ſicut ſunt actiones ſeruorum erga intẽtiones dñi ſui, ſic ẽ diſpoſitio primi principij cũ oĩb⁹ entibus in 2. meta. cõ. 37. vnde iſti Groſſipedales non potuerunt imaginari aliud genus perfectionũ niſi illarũ quę ſunt qualitates & perfectiones inhærẽtes perfectibilib⁹ iuxta rudẽ imaginationẽ antiquorum non valentiũ aſcẽdere ad perfectiones abſtractas & per ſe ſubſiſtentes. vult igitur Cõmẽn. dicere q̃ forma & perfectio hoĩum in eo q̃ homines, eſt per continuationẽ ideſt per copulationem cũ intellu abſtracto de quo locutus eſt in 3. de anima. Homo. n. eſt homo per ſũpremum quod eſt in eo, vt dicit Philoſophus in 10. ethi. & tale eſt intellectus, ſed intellectus, apud ipſum non eſt de genere formarum inhęrentiũ ſed abſtractarũ quę extrinſecus perficiunt ſicut dominus eſt forma ſerui ſui, vt dicit Cõmen. in cõm. allegato, licèt via eius ſit contra fidem & veritatem tamen eſt via eius.

Formę quæ ſunt abſtractę a materia ita ſe habẽt q̃ diſpõ & diſpoſitum in eis reducuntur in vnũ, ſic eſſe & duo in conſideratione. 12. meta. cõ 39.

Formę q̃ ſunt hic ſm aſtrologos obediũt formis cęleſtibus 12. metaphy. cõmen. 50.

Forma artificialis q̃ eſt in materia & quæ eſt ĩ anima medici eſt eadẽ, quanto magis in rebus intelligibilibus quibus nõ admiſcetur materia, 12 met. cõ. 51. vide in cõ tradictionibus nuper editis.

Forma & anima diuiduntť diuiſione ſubtorum ex lib. deſtr. diſpu. prima in ſolutione octaui dubij.

Forma duplex hẽt eẽ ſeparatũ materia per ĩtellectum & eſſe ſenſibile. ex diſpu. 3. in ſolo. 18 dubij. vbi dicit lapis ſine dubio habet materialẽ formã in materia & aliã formam quæ eſt intellectio & cõprehenſio facta in anima, prout aĩa rationalis capit eam ſeparatam.

Formæ apud peripateticos ñ ſunt ſcientes prout in mã conſiſtant, & ſi forte inueniretť aliquid ĩ materia non ꝓſiſtens manifeſtũ eſt q̃ eſt pura ſciẽtia. ex lib. deſtruc. diſp. 6. in ſolone 2. dubij.

Formę naturales aliquo mõ a materia ſeparatę inueniũtur, & ſunt pura ſcia & ĩtellect⁹, & intellect⁹ in eſſentia nihil aliud eſt a formaterũ a mã ſeparatarum. vñ poſtq̃ tes quę d ipſarum naturis nõ ſe-

parantur

parantur sic se hñt, quanto magis illę quæ de natura earum cõtinue separant digniores sunt in hoc ꝙ sint purus intellectus & pura scientia. ibidem.

Formæ signum philosohi sumpserunt ex operationibus, & signum subiecti sumpserunt ex passionibus, impossibile enim est ꝙ actio & passio ab vna & eadem natura procedant ex distin. 6. in solone 6. dubij, idem 4. cęli cõmen. 2. & 12. meta cõmen. 14. & 4 physi. cõm. 38. & in 1. cap. de substantia orbis.

Forma in rebus cõpositis ex materia & forma, vt ex duab⁹ naturis, est solum comprehensa ab intellectu quia formę sunt intelligibiles & intellectę. qñ intellectus humanus separauerit eas a subiectis earum. ex disp. 6. in solo. 6. dubij.

Forma est per quã ens est ens, & ab ea ꝓuenit operatio ī quolibet ente. ex dispu. 10. in solo. 2. dubij.

Formarũ materialiũ quædam sunt propinquiores ad actum q̃ alię ꝓut magis purificantur a passione q̃ est signũ materiæ. ex distin. 10. in solotione 2. vide de elhtis exemplum 3. cęli. cõ. 32.

Formę signũ apud Philosophos ẽ operatio, & materię signum ẽ passio. ex lib. dest. disp. 6. ī solutione 6. dubij & ex disp. 10. ī sol. 2. dub.

Formę subales ſm Philosophos nõ agunt ad inuicem, sed in accidentibus omnes conueniunt ꝙ calidum auget calidũ sibi simile & omnes alię qualitates quatuor. ex disputationibus physic. in disputa. prima in solutio. 4. Hoc etiam habetur a Philosopho in libro de sensu & sensato. vbi dicit ꝙ ignis non agit inquantum ignis, sed inquantum calidus.

Forma vna nõ habet nisi vnam materiã. ex cõ. super 2. d̃ partibus aĩalium. in cap. de carne.

Forma est per quã aliquid est vnũ, alioquin aliquid esset vnum p aliquid posterius. Auer. in 3. de partibus anim cap. de corde. vbi arguit contra Gal. Plat. & Hippoc. ponẽtes plures aĩas ī vno & eodem aĩali. aduerte ī ad vnũ ꝙ licèt Auer. & multi ex latinis ascribant istam opinionem Plat. Them. ī oppositum sentit ī sua paraphrasi super 1. de anima. in cap. 2. inquit enim sit ridiculũ, vt diuinus inquit Plato tanq̃ Troianũ equum insideãt plures aĩasi quolibet homine cõtineri, sed singulas in singulis quę partibus in differentibus cõstent.

Forma vna nõ est nisi in vna materia ex primo de gener. anim. cap. 1. Auerroes.

Formã vnã haberevnam materiam est suppositio in scia naturali, sicut nãm esse, & multa p se nota. Aue. in 1. de gñone. anim. ī digressione ꝓtra Gal. vtrũ semen mulieris concurrat actiue ad gñonem: idem. 3. physi. cõ. 46.

Formã habere partes, quarũ quędã sunt in vna materia, & quędam in alia materia impossibile est. v.g. corpus aĩalis quod est subiectũ ꝓpinquũ aię. videt ꝙ eius partes nõ possunt habere materias diuersas, quãuis partes sui corpis q̃ sunt sicut subiectũ ꝓpinquũ, reperiant in diuersis modis, veluti in discrepãtia membrorum singularium ī se in duritie & mollitie, &c. Auer. in 1. de generatione animalium. capitul. 1. vbi imponitur improbatio antiquorum, ex quo col-

Cõtra pẽtes formas naturales.

lige cõtra ponẽtes formas partiales ſpecie ſubaliter differentes.

Formæ agẽtis conditio nõ eſt vt ſit in materia eiuſdem ſpeciei cũ mã in quã agit, forma ex gratia forma agens ipſius lecti reperitur in anima artificis, quæ differt a materia formę lecti, quę eſt lignum. Auer. in 2. de gener. anim. cap. 2. ſemen ſit animatum.

Forma & efficiens proprium & determinatum tempus habet ſibi ad agendũ, & ſimiliter materia ad pariendum habet tempus proprium & determinatum, & quãuis tẽpus veraciter formę non attribuatur ſed materiæ, tñ hoc eſt dictũ i formis abſtractis, verumẽt in formis relatiuis hoc põt dici qđ dictum ẽ 4. Coll. ca. 38. de ſignis criſis quod ſic intelligo: tẽpus enim hẽt ſecũ annexam ſucceſſionẽ, ſed ſucceſſio cauſatur ex reſiſtentia paſſi ſeu mobilis, & reſiſtentia cauſatur ex contrarietate 4. phyſi. cõ. 71. materia aũt eſt ſubiectum contrarietatis, & eius eſt proprie pati & reſiſtere non formę, quia illius propriũ eſt agere & mouere, hoc autem dictum principaliter veritatem hẽt in formis abſtractis, quę ſunt abſolutę a ſubiecto pro quanto nõ ſũt conſtitutę in eſſe per ſuum ſubiectũ, & ideo tales nullo modo ſunt patientes, neq; per ſe neq; per accidens, ſed ſolũ ſunt agentes. 9. metaphy. cõ. 2. tamen hoc etiam veritatem habet i formis relatiuis, formas autẽ relatiuas, ni fallor, apparet iſtas formas materiales q̃ ſunt conſtitutæ in eſſe per ſubiectũ, quibus competit agere per ſe, & competit pati per accidens, forma ẽm inquantũ forma mouetur, ſed vt eſt forma ī materia patitur & mouetur. 4. cęli. cõ. 24. & 3. cęli. cõm. 28. & ideo etiam in talibus formis relatiuis veraciter & per ſe loquẽdo, tempus attribuitur materię & non formę, ex hoc inferas vnũ pulchrum & vtile valde, ꝙ licèt tẽpus ſit aut motus aut paſſio q̃dam mouens, vt dicit 12. meta. cõm. & tex. 29. & 4. phy. tex. cõ. 90. eſſentia tamen motus magis dependet a motore. 12. met. cõm. 41. licèt quo ad denominationem magis attribuitur mobili, quia motus eſt ī mobili & non in motore 3. phy. tamen tempus magis denominatur pati mobilis q̃ agere motoris, & iõ quo ad denominationem eſt differentia, qa motus denominat mobile non motorem, ſed tempus veraciter magis attribuitur mobili quã motori.

Forma dicitur multis modis, nam qñq; ſumitur ꝓ formis corporũ ſimplicium non organicorũ, quãdoque ꝓ formis corporis organicorum & iſtę ſunt animæ, quandoq; ꝓ foꝛis corporum cęleſtium quæ ſimilantur partibus ſimplicibus pro quanto ſunt non organica, & partim organica pro quãto ſunt mobilia rõne illarum, & quãdoq; ꝓ qualitate & quantitate adueniẽtibus mixto inquantũ mixtum, & per hunc modũ differunt formę corporũ ſimilariũ partium & acquirũt diuerſas proprietates. ex paraphraſi met. tract. 1. cap. de forma. Ex quo patet diffinitionẽ aĩæ nõ cõpetere intelligentię ptra modernos, tum quia corpus cœleſte proprie non eſt corpus organicum cõpoſitũ ex partibus cõſimilaribus, tum quia non eſt habens

vitam

vitam in põa. Et omnes græci expositores vt Alex. in princ. suę abbreuiationis de anima. & Themistius 1. de anima cap. & Amoni⁹ & Simplicius volũt solum illã diffinitionẽ competere viuentib⁹ generabilibus & corruptibilibus. vn de Simplicius in princ. secundi de anima, & alibi plerũq; notat hoc.

Amplius sequeretur ꝙ intelligentia quidditatiue consideraretur a naturali, quia cognitio per diffinitionem est cognitio quidditatiua, nec respõsio chimerica valet ꝙ habet duas quidditates, quia vnius rei non est nisi vna quidditas præsertim in rebus per se subsistẽtib. sicut est intelligentia separata.

Forma mixti est superaddita formis elementorum, neq; est elementũ neq; est composita ex eis tis. & vide rationem in paraphrasi meta. tracta. 2

Forma est causa vt res sit intelligibilis, & materia est causa vt res sit sẽsibilis. ex tract. 2. in paraph. met. idem primo cœli. commen 95

Formarum esse intelligibile Arist. distinxit ab esse earũ sensibili: etenim esse intelligibile non hãt extra intellectum inquãtum est intelligibile: habent tñ esse extra ĩtellectum inquantum sunt sensibiles in tract. 3. paraph. meta. ibi & dicamus ꝙ iam fuit ostensum hic.

Forma & finis sunt agentia quodã modo similitudinis. Auer. in paraphrasi metaph. tract. 4

Forma naturalis non põt nisi sola rõne a materia separari, separatio enim talis formę est eius interit⁹. Alex. in paraphrasi de aĩa. in cap. de intellectu agẽte. & idem habet Commenta. in 4. ph. com. 18

Formę quæ sunt hic cum habeant esse in subltãijs separatis nobiliori modo q̃ in materia, q̃i potest, quia si ib⁹ sunt ĩ esse nobiliori, de inde fuit necesse vt habeãt rẽ ignobilitatis. Et vide solutionem illi⁹ dubij ibidẽ. vbi dicitur ꝙ hoc fuit necessarium propter suum secundum esse, quia esse est nobilius quam non esse.

Forma est a qua res est id quod est non a subiecto. Themist. in 2. ph. in tex. 11. idem habet in 2. de anima. comm. 90. Et ideo licet materia & forma sint partes essentiales compositi, esse tamen & vnitas est a forma non a materia, quia materia solum est vt subiectum.

Forma & materia nõ re ipsa, sed ratione adiunguntur 2. phy. tex. cõ. 12. idem Them. & Comm. ibidẽ. idem Commentator in 12. primæ philosophiæ. com. 39

Forma & finis tunc coniunguntur atq; concurrũt, quia ex rei diffinitione statim apparet melius ac potius rem illo modo q̃ alio quouis se hãe, q̃d in reb⁹ naturalib. passim aduertere est: quum vero non statim apparet tunc est forma solum & non habet rationem finis, vt in mathematicis cernit. Themistius in 2. ph. super tex. 74. idem etiam tenet Auerr. super verbis obscuris ibidem, sed est eadem ferme sentẽtia. gloſat etiam Auer. de fine generationis ꝙ est idem cum forma rei generatę: falli autẽ de fine rei generatę vt patet 2. ph. com. 70. & 24 & 8. meta. com. 12

Forma prestius si quis de me quęrat id terminus non nũcupatur, vtpote quę non sit superficies, sed ratio & id quod sub hoc verbo quid sit

rem eē percipitur, niſi quis dignationi eius hoc tribuat, quatenꝰ materiam fuſam diffluētemq; cohercet finibus ꝙ intra certos limites reuocat, veluti norma quædam mēſuraq; rerum ac numerus. Them. 4 ph. ſuper 35

Formę nonnullæ mouere dicuntur vt animal anima, & lapidem grauitas, non tñ ab his mouentur illa quatenus procreantur. i. quatenꝰ ad ea genialis trāſmutatio inita ē. hęc n. grauitas lapidescentē & cōcrescentem vaporem progignit, ipſa aliquid motus in his neceſſario haberet, quod ſtatim conuincit eſſe falſum, quoniam in rebꝰ motis non in mouentibus motum eſſe ē perſuaſum. Them. 5. ph. tex. 4. Ex quo habetur ꝙ forma non mouet vt terminus motus, ſed vt agens.

Forma, aut naturalis, aut mathematica, aut artificiaria eſt naturalē & phyſici & dialectici occupant, ſed dialectici materiam negligūt phyſici curant, Themiſt. 1. de aīa. 17. & colligitur ex ſuīa Ariſt. ibi tex. c. 16

Forma eſt rei cauſa quantū ad eſſe, materia vero quo ad fieri. Themi. 2. de aīa. in prin. & ibidē cap. 6. in quit. ſicut a forma tes hēt vt ſit, ita ēt a forma hēt vt ſit vnū. Alex. etiā in paraphraſi ꝺ aīa. vbi oſtēdit animam eſſe formā, inquit, a ſpē res habet vt ſit, vide etiam Alex. ibidē in 1. capit. vbi dicit. & forma eſt a qua vnum quodque eſt id quod eſt, & ꝙ differentia rei per formā non per materiam. Et elicitur ex tex. ibidem tex. commen. ſeptimo. ens & vnum quum multis modis dicantur quod vere eſt actus eſt, vbi Themiſt. aſſerit, quot modis autem eſſe quid dicitur totidem vnumquodq; dicitur. Decem autem ſunt, verum intra decem quoque erūt appellationes vnius atq; vtrumq; præſtat forma ea quam nos endelechiam appellamus.

Forma licēt in materia producitur, non tñ eſt ipſi materiæ forma, ſed eius qđ ex ambabus facultatibꝰ cōditum eſt. Them. 2. de anima. ca. 6. Vide pro hoc Auerr. & Philoſophum 7. primæ philoſophiæ. tex. commen. 26

Forma minus videtur poſſe per ſe ſubſiſtere q̄ materia, licēt materia ſm ſe ſubſiſtere nequeat abſq; forma. Alexander in principio abbreuiationis de anima cap. 1. Vide in concordantijs nuper editis.

Forma eſt principium a quo dīiç q̄ ſm id quod é agere & pati corporibus iſunt, omnia. n. quę agūt & quæ patiuntur, quatenus corpora ſunt, vt hoc aut illud agant patianturue, a ſpecie poſſidēt, iccirco nō ab re dī pati & agere corporea per ea quæ in corporea ſunt, Alex. in paraphraſi de aīa cap. 2. Vide in concordantijs nuper editis.

Forma dicitur in reſpectu materię, & conuerſo, 9. meta. cō. 11. vide in concordantijs nuper editis.

Formicarum quædam ſunt pēnatæ, quædam vero pennis priuatę 4. de natura anim. cap. 8

Formicæ origani ſulfutiſq; puluiſculo inſperſo ſuas relinquunt cauernas alioq; migrant. Ariſt. 4. de natura anim. cap. 8

Formicę nihil venātur, ſed facta ab alijs colligunt. Ariſt. in 9. de natura anim. cap. 40.

Fortuna eſt cauſa per accñs in his q̄ ſunt in minori ſm propoſitū, q̄ propter hoc ſunt, 2. phy. tex. cō. 52

Fortuni-

Fortunitas ē in actionibus, nihil. n. aliud est quàm actiones laudabilium finium. ibidem in com. 58

Fortitudo est dispositio ſm cursum naturę eius in potentia, & dr respectu debilitatis 7. ph. com. 7

Fortuna & casus, hoc est cū volūtas aut natura facta est alicuius per accidens causa. Them. 2. phyſi. super tex. 50. Et elicitur ex textu.

Fortuna differt ab alijs causis p accidens, in eo, ꝙ ille ideo causę nūcupantur, quia accidētia sunt causæ per se, vt aīalibus, grammatic°, musicus, deābulator, quo fit vt nullum talium sit causa editum, at in fortuna actio vna eademq; est huius effectiva causa per se illius vero p accidens. Them. 2. phy. 51

Fortunæ rei si causas per accūs quę propinquiores sunt & quæ remotiores scire voluerimus, oportet illas actu cōstituere, quandoquidē in causis per accūs simplr liceat in infinitū procedere. Them. 2. phy. sup 55 Ex his liquet solo ad qōnē quā teste Simplicio Aristot. mouit in 2. phy. Sed non soluit, reliquēs nobis solonem, nam videri posset fortuitam non infinitam rē effecū sit causa per accidens, sed in causis per accidens, quædam sunt propinquę quædam remotæ. In infinitis autem non est propinquum neque remotum, quia non est primū nec vltimum, ex dictis autem Them. patet solutio sicut vides.

Fortuna constare non oīa dicūtur quæ extra cōsiliū & voluntate eueniunt. Euenit nanq; nauiganti in hieme naufragiū facere, hoc neq; ex proposito cōsilioue, neq; fortuito euenire dicimus, quia plurimū solet exitus ille nauigātib° hieme euenire. Them. 2. phy. super 61

Frangibilia sunt illa quę diuidūtur ad partes magnas, & minutim frāgibilia sunt opposita istorū: & diuiduntur ad partes paruas, eā aūt est distātia pororum & propinquitas pororū iminētes frangibilibus. Commen. in 4 methe. in summa.

Frangi est diuidi in partes magnas & cōminui est diuidi ī partes subtiles 4. metheo. tex. com. 44

Frigidum calefacti conuersum quo dāmodo, & ambiēs. quōadmodū peccat voluntarius sciens qñ econtrario vtitur scīa 8. phy. tex. cō. 8

Frigus quodāmō est defectus caloris 1. de gñat. & corrup. tex. cō. 18. & 2. cęli cō. 18. & 2. phy. 15. & 10. primæ philosophiæ. tex. com. 7

Frigus congregat omogenea & eterogenea 2. de gener. & corruptione. tex. com. 8

Frigiditatis operatio prima & per se est priuatio operationis caloris naturalis, & est indecoctio & corruptio. 4. metheor. in summa.

Frigiditas aliquo mō adiuuat in generatione, & hoc secundaria intētione, inquātum coequat ipsū calorē naturalē, p, & ēt frigiditas cōseruat calorem naturalem generati ne exalet, seu vaporet, ibidem.

Frigiditas est duarū specierū. vide licēt. frigiditas aquea, & frigiditas terrea, frigiditas aquea operat' humiditatem, terrea vero siccitatē. Auer. sī in 4. metheo. Ex quo vi ꝙ qualitates primę in elementis inuentę tam actiuæ q̄ etiam passiuę specie distinguantur de intentiōe eius, & fuit etiā sententia Alex. in 1. lib. nāliū qōnū qōne 6. quā ēt sequitur Simplicius in 4. de cœlo & mundo. Considera tamē instā-

tiam contra iſtam viam, quia tũc non ſufficienter Ariſtote. venatus fuiſſet ex coniugationibus qualitatum primarum numerum quaternarium elementorum in 2. de generatione & corruptione. in text. cõ. 16. Accidit. n. iuxta iſtam viam quatuor qualitates primas eſſe geminatas, & ita erunt octo niſi eſſet ꝙ ſunt quatuor genere vt ſunt interminatę, & vt precedunt formas elementarias in materia, ſic enim conſiderantur ibi, vnde Ariſto. dicit, ꝙ primum principium eſt prima materia, ſecundũ vero sũt primæ cõtrarietates. tertiũ vero ignis & aqua, & talia, ſed huiuſmodi cõtrarietates, vt sũt terminatę ſic ſpecie diſtinguuntur ſpecialiſſima, vñ quidã dixerunt ꝙ cõ Ariſto. demõſtrat quatuor eẽ elementa in genere, non aũt in ſpecie athoma. Nã ignis tres sũt ſpecies, ignis, carbo, flamma, & lux, ſimiliter varię sũt ſpecies terrę, & aquę vnde. Cõmẽ. in 3. de cœlo & mũdo 2. 52. dicit, ꝙ cum ſit declaratum ꝙ elemẽta non ſunt æterna, oportet quærere numerum elementorum in corporibus ſimplicibus gñabilib. & corruptibilibus, in hoc igitur eſt iuuamen in hac perſcrutatione in ſciẽdo numerũ, & Deus ſcit, tñ conſidera ſuper hoc diligenter, requiras. n. ſpecialem qõnem circa hoc.

Frigiditas 53. Alex. facit ſubſtãtiã in corporibus frigidis, & caliditas in corporibus calidis, econtrario rebus in quibus ſunt accidentia. ſ. ꝙ caliditas & frigiditas non ſunt ſubſtantiæ in rebus, quarum ſpẽs dõ faciunt caliditas & frigiditas: ſed aliq̃ virtutes, ſ. alata animatis. 12. meta. com. 22. Idem 1. ph 2. 52. & 5. ph. com. 10. & 8. meta. cõ. 5

Frigiditas eſt contraria calori naturali & impedit ipſum in omnibus ſuis operationibus propter ſuam qualitatem 3. Coll. com. 10

Frigiditas vt eſt declaratum in naturali philoſophia ẽ in corpore ſi cut inſtrumentum temperans calorem natutalẽ qui eſt primũ agẽs & ſubſtanriale 2. Coll. cap. 21. de accidentibus ſuperueniẽtibus virtuti epatis. Et ibi nota vnum pulchrum ꝙ qñ augumentũ frigiditatis eſt paruũ, tunc operatio naturalis membri diminuitur. Et ſimiliter quãdo augumentũ caloris extranei eſt paruum, tunc operatio mẽbri augetur, & fit mala, ſed quando augumentum frigiditatis & caliditatis eſt notabile, vt trahant calorem naturalem extra ſuam formam naturalem, tũ mẽbrum faciet operationem contrariam ſuæ operationi naturali.

Frigiditate natura non vtitur per ſe & prima intẽtione vt frigiditas eſt in aliqua operatione eius, ſed per accẽs, & ex ſecunda intentione, vi deficet, in tẽperando & cõmẽſurando calorẽ nãlem in 2. d. par. aſaliũ cap. de cere. & in 4 meteo. cõ. 1. in digeſtiõe. Et iſto mõ intelligit dictũ Gal. i 6. de accñti & morbo ꝓpe finẽ, vbi hẽt ꝙ frigiditas nulli functioni vtilis eſt, videlicet, ꝙ ſe & eſſentialiter, per accidens iuuat, vt patet in prima particula aphoriſmorum, ventres hieme & vere.

Frigiditas q̃ nõ eſt terreſtris eſt debilis operationis 5. Col. cap 12. vide in cõtradictionibus nup editis.

Fulmina quæ constant ex materia subtili aerea non corrumpunt corpora mollia in quę cadunt, sicut narrat: fulmina resoluunt sue liquefactiuntur, & non comburunt panum, seu hominem qui est cū eis,& occidūt multa animalia absque hoc ꝙ appareat in eis signum combustionis 2. Metheor.ca.2.de fulminibus prope finem.

Fulminibus cadentibus in aliquib. locis inueniuntur in illis corpora similia ferro & ęri, vt narrauit Auic. & ꝙ ipse laborauit in dissoluēdo illud,& non potuit, sed dissoluebatur & conuertebatur in ignē. Et nullus Peripateticorum memini de hoc, & dixit etiam Auicē. ꝙ lapis magnus cecidit Corduba igne' in die sereno seu claro, & ipse vidit illum lapidem, & habebat odorem sulphuris,& quasi naturā ammoniaci, & hoc non est remotum,ibidem.

Fulmen seu ventus accensus descendit inferius cū velocitate,quia hęc pars fumosa est composita,seu cōstituta ex pte leui & graui, & hoc cum accidit parti graui frigefieri, tunc ab illa parte graui mouetur inferius, & impossibile est propter fortem mixtionem separati partē leuem a graui. ibidem.

Fumus est ex aere & terra 2.de gñatio.& corrup.t.com.18

Fumus est calidus & siccus, & quāuis fumus habeat hāc complexiōnem,tamen semper remanet in eo virtus rei ex qua fit fumus, propterea vtimur in medicatione palpebrarum inueteratarum fumo illius ad generandum carnem bonā. c. Colli. cap.22. in fine cap. dum agit de fumo, hoc est contra ponentes resolutionem fieri vsq; ad materiā primam,ibidem etiam paulo supe rius,idē Auerr. de cinere,ꝙ cineres diuersificantur fm diuersitatē terrarum,ex quibus fiunt, vnde videmus ꝙ habent diuersas proprietates iuxta naturam terrarum ex quib. generantur. Et Seneca in lib. naturalium qōnum dicit. ꝙ sapor herbę remanet in vasis, & experimento hoc patet, ꝙ caro aīalium retinet saporem ciborum & herbarū, ex quibus nutriūtur, sicut Paduæ caro vituli tempore hiemis habet saporem raparum.

Futurus incedere quis non incedet. Ex 2.de gener. & corru.t. c.64.ex quo patet non quæcunq; eueniūt ex necessitate euenire.

De litera G.

GALENO ipse accidit opinando aliquas esse demōstrationes Aristo. in illis quę intelligūtur ex verbis Arist.in primo aspectu, & non sunt in rei veritate, quapp mox incepit ei contradicere, nesciens ipsemet contradicere in veritate 8.phy.c.78. idem 4. phy.in trac.de tempore,super tex. com.97.& 98. vbi etiam lucidissimus Themistius hoc idem asseuerat.Inquit enim,verum Galen in plurimis omnibus fere ad hunc modū modestus importunus quę, & domin' Albertus cognomēto Magnus,ibidem 4.vij.phy. tractat.3.cap.4.in quit.nec Gal. nec Augu. scinetunt bene naturas rerum.

Galenus erranit circa intellectum demōstrationis in principio 7. phy quia nō intellexit quid sit primum modum per se 7. physicorum.

com.

commen. 1.& 2.
Gal.opinatus est ꝙ cor non est primum principium motꝰ in animalibus, quia vidit animal extracto corde moueri per duos passus, sed quia animal non mouetur abscisso capite, opinatus est caput esse ꝓprium motus 7.ph. com. 4
Galenus existimauit ꝙ nos non percipimus tempus nisi perceperimꝰ nos moueri in materia nostra, & est imaginatio corrupta per se 4. phy.com.97
Gal.redarguit temporis diffinitionē datā ab Arist.vide 4 phy. Themist. super te. 102.vbi ponit duas solutiones ad eius argumentum.
Gal.cum existimaret ꝙ nullus pōt scire mundum esse æternum nisi pp has propositiones,quarum origo est a sensu & testimonio vetustatis,dixit in suo libro,quem cōposuit de his q̄ dubitauit, ꝙ nullā certitudinē habebat de mundo,vtrum esset nouus,aut antiquꝰ. Et manifestum est ex verbis suis ꝙ ipse nō vtitur in antiquitate mūdi, nisi talibus propositionibus, & in lib.suo quem appellauit de demōstratione 1.cœli cō.22. vide etiam quę ratio maxime fecit gal.dubitare 1.cœli com.92
Galen non sufficienter determinauit de anhelitu 2.de aīa.com.88
Gale.existimauit ꝙ virtus cogitatiua est rationalis materialis, 3. de anima.com.6
Galenus tantum applicabatur errori ꝙ existimauit aerem esse sentiētem. Auer.in comm.libri de sensu & sensa. prope finem.
Galenus dubitauit vtrum virtus informatiua esset creator aut creatura 7.meta.com.3. Et vid ibi cām.
Galenus dubitauit, an virtus dans animam sit Deus,aut aliud. ibidē dispu.in 3.fol.18.dub.& 7. meta. commen.31
Galenus opinatus est principiū sanguinis non pulsatilium esse iecur per duas rationes. Aristot. autem opinatus est esse cor,ex 3.de parti. animalium.in ca.de corde, etiam duabus demonstrationibus.
Galenus concessit vnam propositionem & dixit eam conuerti,ꝙ vbi ē de virtute aliqua animalis quęcunque sit illa virtus, ibi etiam ē principium instrumēti illius virtutis, & econuerso, vbi est principium instrumēti alicuius virtutis, ibi ēt est principium virtutis illius.ex 3. de part.animalium.in cap.de cor de Commentator.
Gal.in lib. de ingenio sanita.dicit. ꝙ in apostemate epatis est flobotomanda basilica dextra,& in suis sermonib.vbus dicit contrariū, ponit Auer.7.Coll.ca.29.& ibi ponit solutionem ipsius apparentis contradictionis.
Gal.in his quę apparent in anathomia vbi discordat ab Arist. maximam facit difficultatem,quia hac nostra ætate non possumus acquirere veritatem. Cōm. in 3. de part. aīal.in ca.de corde. & est authoritas Damasceni in suis afforis.
Gal. fuit qui inuenit aliud iuuamētum diaphragmatis a iuuamentis positis ab Aristo.& alijs antiquis, quod est magis nobile,quia huiusmodi velamē vt ipse opinatur,est lacertus quo animal mouet pectꝰ in respiratione, qđ genꝰ mēbroꝝ, s.lacerti p qđ fit motus voluntariꝰ vt imaginor,non fuit cognitū tpe Arist.Et ideo laudemꝰ Gal.de hoc sicut

ſicut tenemus laudare ipſum in aliis rebus manifeſtatis ab ipſo ī arte anathomica. Auer. in 3. de partibus animalium, in cap. de ſepto tranſuerſo.

Gal. non intellexit Arist. opīone de capite. i. de oſſe tutante cerebrum, an ſit pp cerebrum, vide Auer. contra Gal. in 4. de part. animal. in ca. de mēbris animalium ſanguineorum extinſecis.

Galenus opinatus eſt fœminam habere verum ſemen, & actiue concurrere ad generationē, cōtra quē vide Auer. in 1. de generatio. animalium. vbi adducit rationes eiꝰ, & impugnationē opinionis eius in illo cap. vbi ponitur impugnatio antiquorum.

Galenus non perſpexit fundamēta naturalia, & ideo nō eſt mirum ſi errauerit in mō generationis corporis ex membris, ſed de ſequentibus ipſum mirandum eſt. ſ. de Auicen. qui habebat notitiam ſcientiarum ſpeculatiuarum. ibidem.

Gale. dicit ꝙ in epate eſt fons ſpiritualis 2. Coll. cap. 8

Galenus poſuit neruos, & membra flegmatica & viſcoſa generari ex ſpermate, & reliqua membra ex ſanguine, contra quem vide Auerroem. ibidem.

Galenus poſuit neruos eſſe inſtrumentum motus voluntarij & ſenſus. Et vide motiuum eius 2. Col. cap. 8. de iuuamen. membrorum conſimilium 6

Galenus aſſimilat in vno ſuo libro animam lapidi adamanti 2. Colliget. cap. 7

Gal. opinatus eſt illa mēbra reſtaurati nō poſſe, q̄ ex ſpermate gñan̄tur, ſed non eſt ita, nā ſi ita eēt, tūc nō videretur aliqđ membrum reſtaurari in aliquo aīali, & in alio non, & in aliqua ętate reſtaurari ſ alia vero non. dr̄. n. ꝙ ſi oculi pulſorum itrundinum ernia patiūtur, mox reuertuntur. oſſa vero sēſim, aut non reſtaurantur, aut difficile recuperantur: ſed priuatio partis aereæ quæ eſt in ſemine, & primi humidi inutilius reperti eſt ī cauſa ꝙ talia membra, quæ incidunt̄ non coniunguntur, neq; reſtaurātur 2. de gene. aīa. ca. 2. Auer. vide ēt in eodem cap. in fine ca. vbi aptius Auer. huius problematis explicat cauſam.

Gal. doctrina in libro de complexionibus non incedit per viā per quā inceſſit in lib. de elementis. ſ. p viā demōſtratiuā. Auer. 2. Coll. cap. 1

Gal. error quem dixit de cōplexione temperata eſt paruus. ibidem.

Gal. dixit ꝙ pilꝰ gñat̄ ex vno vapore fumoſo adulto, ſed hoc īdiget ſpeculatione, quia vī ꝙ pilꝰ ſit corpꝰ extenſibile ſiccū. Auer. in 2. Coll. ca. 8. de iuuamen. membrorū conſimiliū. Opinio iſta Gale. eſt in 2. complexionum ca. 5. pōt tū dici ꝙ Gal. ꝙ extenſionē illā pilus ſumit ex cute in qua eſt viſcoſitas quędā, vt eſt videre ad ſenſum, vbi extracto pilo ē in extrema radice vnctuoſitas q̄dā, & ſic p cōſumptionē eius in nobis contingit caluitiū: vt dicit Arist. in 5. de gene. aīaliū.

Gal. opinatus eſt locum eſſe ſpatiū ſeparatum, contra quem vide pulchre Them. in 4. ph. ſuper tex. 36. vbi pulchre digreditur ibi, ſed ſtatuamus inquies.

Galenus opinabatur ꝙ epar ꝓpter dominium quod habet ſuper oīa membra nutritiua, qđ eēt penitꝰ ī

virtute

virtute nutritiua princeps & ipse nescinit ꝙ postremum nutrimentum est in corde, & ī eo est primo virtus nutritiua princeps, 2. Colliget. in cap 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Gale. d. Aristot. & si vir doctus, & ad quācunq; partem rōnem adducere eximius extiterit, nullam tamē potuit probabilem rōnem reddere, cur repleto capite vis sentiendi quiescat, sed in corde est collocata. Ex fine quarti lib. de causis simptomatum.

Gale. dixit ꝙ testiculi habent virtutem principalem generatiuā: sed vide impugnationē eius in 2. Colli. ca. 10. de iuuamē. membrorum deseruientium generatiuę, vbi tenet virtutem istam ſm Aristo. esse in corde, & ibi est virtus principalis, quia cor trāsmittit eis calorem temperatum in debita quantitate, & qualitate. Et ideo illa membra inseruiunt, & cōcurrunt, vt instrumentum, & si qua est virtus in eis illa est particularis.

Gale. opinatur ꝙ instrm tactus est neruus qui venit a cerebro, & Aristo. opinatur ꝙ organum tactus ē caro 2. Colli. ca. 11. de iuuamēto membro. officialiū deseruientium virtuti sensitiuæ.

Gale. qñ dicit ꝙ in euacuatione mēbri maior cadit timor in euacuando quā in alterando, nō sane loqꝫtur, sed errat, quia sicut timēda est euacuatio ne virtutem lędam⁹, ita ē ī alteratione & maxīe ī alteratione frigiditatis, sed dictu ꝑ Gal. ꝙ fermo est cōparatiu⁹ & ñ absolut⁹.

Gale. dixit ꝙ sensus cōis est in cerebro, & Arist. d. ꝙ primo & principaliter est in corde, 2. Coll. cap. 11. Opinionē Arist. require in libr. de sensu & sensato. & in 3. de partib. animal. cap. 4

Gal. dixit odoratus sensum fieri in duabus caruncul is, quæ sunt simi les capitibus māmillarum, sed Aristot. d. ꝙ fit in duobus meatibus qꝫ sunt in naso 2. Col. ca. 17. de iuuamento instrumenti odoratus. Et ibi require impugnationem Auerrois contra Gal.

Gale. sentit ꝙ origo, & situs caloris naturalis deseruientis motui volūtario fit cerebrum, & ad totū corpus miscetur per neruos ab eo, sed Aristote. opinatur ꝙ cerebrum sit seruitor cordis in hac opinione ꝑ viam qua seruit & in sentibus & origo eius est in corde 2. Colli. cap. 18. de iuuamētis membrorum voluntarij motus.

Galenus & omnes medici confitentur quòd virtus voluntaria est in corde. ibidem.

Gale. opinatus est ꝙ motus volūtarius nō fit nisi per musculos, & nō est ita: musculi enim non sunt nisi in animalib⁹ sanguineis perfectis, & non est impossibile esse motum volūtarium sine musculo, & si est, est ꝓpter calorem naturalem, aut propter rem quę stat loco eius in animalibus, quę sunt sanguinea neq; carnosa 2. Coll. ca. 18. de iuuamentis membrorum anhelit⁹, vbi etiam vide impugnationē an sit minus voluntarius.

Gale. opinatus est ꝙ virtus voluntaria motiua principaliter sit in cerebro, & ꝙ immediatū instrm istius virtutis sit neruorum. Aristo. autē & Auer. tenēt virtutem istam principaliter esse in corde, & ꝙ primū instrm ꝑ se mobile ab ista virtute

sit

sit musculus in animalibus perfectis. Et ideo egritudo a quo prouenit læsio in motu, est prima & per se in musculo & in neruo & cerebro non est nisi per viam & modū colligantię 2. Coll. ca. 18 & 19

Gal. non habuit veram radicem in logica. ibidem cap. 19

Gal. in maiori parte rerū in quibus putant hoīes ꝙ contradicit Arist. non est vera contradictio, sed sunt sicut cōclusiones & compleméta.

Et ideo nō est dicendū quòd illud quod dicit Gale. in particularibus rebus contradicit in vlibus. Arist. 2. Coll. ca. 19. de iuuamētis membrorum motus anhelitus.

Gal. & si tempore suo ars medicinę eēt plene completa dixit, nō est impossibile ꝙ aliquis veniat post me, & inueniat aliquid quod per me non fuit inuentum 2. Coll. ca. 19

Galenus dixit ꝙ in motu anhelitus pulmo nullum habet propriū motum in se, sed sequitur motum pectoris, sed Aristoteles tenet oppositum. ibidem.

Galeni sententia motus pulmonis est violentus vel per violentiam. i. per viam per quam mouentur corpora artificialia. Et melius est dicēdum ꝙ illud principium est in eo per motum. secundum quem mouentur naturalia. ibidem.

Gale. sentit ꝙ temperatior regio est terra græcorum, & inter alias est terra Hippocra. Et dicit ꝙ totum tempus illarum terrarum est, sicut tempus veris 2. Coll. cap. vlt. quod est de complexionib⁹ temporum. vide tamen tu Gal. in prima particula separatorum sermonum. cō. 14. & in lib. de tuenda sanitate parum post principium, quia Auer. nō bene habuit mentem Gal. quia non dicit Gal. totum tempus illi⁹ regionis absolutecē, sicut veris, sed respectu climatum inter quę mediatur quartum clima, quia respectu tertij est, sicut ęstas, & respectu quinti est sicut hiems.

Galen. opinatus est ꝙ cholera non naturalis vitellina est calidior naturali, & alij medici præter ipsum tenent oppositum, & Auer. laudat dictum Gale. 3 Coll. ca. 4. de causis egritudinum naturalium.

Gale. non cognouit virtutem discretiuam, cuius officium est vt cognoscat sanguinem a superfluitatib⁹, vt nutriat membrum ex conuenięntiori, & mittat vnicuiq; membro quod est ei simile, & virtus separatiua nō est hęc virtus de qua ipse loquitur, Etenim est magna differentia inter virtutem discretiuam & separatiuam, & in esse & tępore 3. Coll. cap. 16. de accidentibus superuenientibus virtuti nutritiuę in generali.

Gal. dixit ꝙ solutio cōtinuitatis sit causa doloris contra quem vide Auerro. 3. Colliget. cap. 31. de accidentibus superuenientibus virtuti sensibili.

Gale & medicorum causę inductę super accidentibus visus, sunt fundatę super falsa fundamenta, quia nō est aliquid in oculo, nisi calor naturalis qui aduenit ei a cerebro per duos neruos perforatos, nec ea lor potest separari a corpore ī momento, etiam remanente calore ītrinseco, & homine viuente, & impossibile est vt extendat vsque ad stellas, quia antequā veniret illuc esset corruptus. Nec etiā in eo est corpus cœleste, nec igneum habēs splendo-

splendorem 3. Coll. ca. 38. & fuit contra illos qui tenent visionem fieri extra mittendo.

Gale. conatur per rationes ostendere, ꝙ veritas ordinationis in circuitibus febrium ꝓuenit a calore putredinali, sed rationes eius infringuntur: nam mea sñia penitus ē, ꝙ natura istos circuitus cum calore ītrinseco operatur, quāuis huic calori aduenerit aliquid extrinsecum in quantitate, aut qualitate ī eo ꝙ est agens in materia non naturali 4. Col. cap 27

Galeni verba de febre sanguinis varia sunt, quia aliquādo dicit ꝙ est cholerica continua, & aliquando ꝙ est aliud a cōtinua cholerica, & tu sententiam meam nosti ī hoc. 4. Col. ca. 31. de febre sanguinis, & sanguinis eius,

Gal. sicut fugitiuus dixit medicinæ frigidę non refrigerant corpus, nisi ꝓpter diuisionē in partuas partes: cuius impugnationem vide 5. Col. cap. 3

Gal. saporem amarum non appropriauit nisi calido tātum, sed amaritudo potest esse, & a calido, & a frigido, sicut calor niger ꝓuenitur & per calidum, & per frigus 5. Colli. ca. 27. & in 2. de anima. cō. 105. & argumentum efficax contra Gale. & medicos est de oppio, qđ est in fine amaritudinis, & indicat paralisim ꝓpter suam frigiditatem. Et quamuis possent dicere ꝙ ñ ꝓ ꝓuenit amaritudo a parte frigida, nos dicemus iā amaritudo est dominans in suo sapore, & sapor fortis est in iudicio super natura, ibi. vnde debet iudicari ꝙ sit magis calidum quām frigidum, & quomodo non cogitauit hoc.

Gal. fuit verax, & legalis experimētator in arte medicinę, & null⁹ pōt ei cōparari, nisi is qui cū clamat nō itelligit id quod clamat. 5. Colli. ca. 31. Forte dicit hoc pp Rasim qui fuit maximus experimētator, & ille dum Gal. cōtradicit, plerūq; vocem propriam vī ignorare, alij referunt hoc ad Auicē. sed primus intellis est magis cōsonus veritati.

Gale. opinatus est medicinæ cōpositæ operationes contrarias ꝓuenire a contrarijs qualitatibus, & nō ab vna media resultante ex contrarijs, cuius impugnationem requirit ab Auer. in 5. Coll. cap. 57. vbi etiam excluditur responsio Gal. assimilationis operationi medicinę compositę operationi sensus & sensibilium, nam sensus simulaꝙ trarijs sensibilibus immutat, sicut visus ab albo & nigro. vbi ponitur ratio diuersitatis, & ībi vide pulchra de hoc.

Gal. dixit ꝙ qñ sunt duæ medicinæ eiusdem virtutis, & vna est debilior alia si misceātur debilis diminuit fortiorem, cuius oppositum potest prouenire, & vide motiuū. 5 Col ca. 57 versus finem.

Gal. dixit ī regimine complexionis tempetatę ꝙ qñ nascuntur sal tritum super corp⁹ illorum aspergatur, sed melius est, vt inūgat cum oleo de glandibus, quia mordicationem non inducit & facit consimilē operationē, qa corpora eorū pp extrinsecas aduenientias indutātur, vt dicit Auēzoar 6. Coll. ca. 6

Gal d, ꝙ qđā medici dicūt ꝙ homo tpatus ter dēt exercitari & ter balneari, & hoc eidē placeī vī, đ quo nō modicū admitor, qa si hoc fiat ter, & horę ciborū ternā sectionē habe-

habebunt. Auer. 6. Col. cap. 6. vbi recitat opinionē aliorum assentium cōplexionibus temperatis in dubus diebus ter comedendi tempora distribuantur, & totis viribꝰ exerceantur, & opinio istorum est magis veritati propinqua, cui mirabilis Auēzoar assentire videtur.

Gal. præcepit si sanguis sit coagulatus in pulmone vt ꝓpinet acetum cum aqua mixtum, sed hæc medicina est contraria iuuamēto causę & accidenti, propterea quia aceto inest per naturam, vt moueat tussim, & tussis est paruum accidens. & hoc est timendum, & acetum cū sit pungitiuum vulneri nocet, & sanguinē subtiliat & aperit, & propterea acetum est dimittendum 7. Colliget. ca. 34. solue primo Gal. ꝙ in casu necessitatis minus malū præfertur maiori, quia si sanguis ē coagulatus indiget subtilitationeq; fit pacetū, & tussis adiuuat ad expulsionē eius, nocumento autem derelicto, potest medicus postmodum obuiare.

Gal. dixit complexionē calidam, & humidam esse temperatam, contra quem vide 6. Coll. cap. 11

Gal. in febribus arsiuis ex dominio sanguinis qñ sanguis nondum putruit, ꝓcepit euacuationem sanguinis per flobotomiam fieri vsq; ad syncopim, cuius opinio est erronea & vide rōnes Auer. in 7. Col. cap. 8. quia sunt fortes contra Gal.

Gal. d. ꝙ patiētes febres ex humoribus viscosis & mucillaginosis, non sunt euacuandi nisi per frictionē solā. Ego aūt dico ꝙ climata ī hoc sunt multum considerāda, & propterea in hoc non est danda regula generalis 7. Coll. cap. 9. vide ēt de hoc. ibdem cap. 10

Gallinas ꝓcurātes vt gñose ꝓcreentur mutatis admissarijs id efficiūt. Et vide cām 1. d gene. aīal. cap. 20

Gallinę cum mares vicerint curtūt. & ex tēplo mariū tentāt superuētu coire, crista ēt accaudaq; erigit, ita ne facile ꝓterea sit, an fœminę etiā cognoscere nōnunquā etiam calcaria parua ijs enascunt 9. de natura aīa. ca. 49 Ex illo loco scire poteris mores & actiōes mutare posse complexionem.

Gallinæ paruæ sunt fœcundiores generosis 3. de genera. aīal. cap. 1

Gallinæ bis parientes in die cito pereunt Arist. in 3. de gene. ca. 1

Gallinę iuuenis & pinguis cato melior ex omnibus volatilibus, & hēt mirabilem proprietatem in temperando complexionem, & ideo brodium suum est optima medicina leprosis 5. Coll. ca. 31

Gemini sæpenumero euenit, vt in eadem parte vteri generentur mas & fœmina, idq; satis inspeximus in dissectionibus animalium ouiparorum, tum pedestrium, rū etiā piscīū. Arist. 4. de genera. aīalium cap. 1. aduersus Democritum, & Empedocl.

Geminos pariunt qñq; oues vel capræ vel pabuli beneficio, vel si mater, aut pater vim eā geminandi p naturam obtineat 6. de natura animalium. cap. 19. vbi notat ex in diuiduali ꝓprietate posse ꝓuenire, vt mas vel fœmina geminos edat. Gemini in solo humano genere si alter mas alter fœmina sit, raro seruantur, in reliquis animalibꝰ, si alter mas alter fœmina sit enutriuntur & seruantur 7. de natura animalium cap. 4

Gemini

Gemini vel dissimiles inter se non sunt, sed plurimi magna ex parte similes procreantur 7. de natura animalium ca. 6

Generatio alia simplex, & est ī qua vnum fit ex vno, alia vero composita, & est in qua vnum fit ex pluribus 1. phy. com. 44

Generatum in actu licèt sit vnum numero, id est secundū subiectum, non tamen est vnū fm rationē seu diffinitionem 1. phy. com. 60. vbi per generatum intelligit subiectū generationis, quia illud dr vere generari, vt ipse habet in præsenti cō méto. Ex hoc elicitur apud peripateticos ꝙ aliqua possunt esse eadē subiecto, sed differūt fm diffinitionem, qđ etiam colligitur, ex 5. phy sic. com. 47. & ex 2. de anima. cō. 147. & ex 3 ph. 19. & 21. & 3. de anima. com. 1

Generatio simpliciter est substātię, fm quid vero accidentium 1, ph. 62. & 1. de genera, & corru. tex. 7, 8 ph. t. c. 46

Generatum in rei veritate est compositum ex subiecto, & forma 1. ph. com. 64. & 7. meta. t. com. 23. 26. 27, 31. 33, & 8. met. t. c. 8, & 12. metaph. com. 18

Generatio est via in naturam 2. ph. tex. comm, 14

Generatum duplex, completum, & incompletum 1. phy. com. 64

Genera sunt formæ vniuersales, & differentiæ sunt formæ proprię, 2. physic. commen. 92 ꝙ 91. Vide in concordantijs.

Generatio est ex contrarijs vt declaratum est in 1. physi. & inter aerem & aquam nō est corpus medium in actu. denudat. n. a differētijs aeris & aquę a contrarijs, s. a calore & frigore 3. phy. com. 49. Ex quo patet quantum errent qui tenent formam corporeitatis substantialem coeternam primę materię secundum Aristo. & Com. idem 3. physi. tex. com. 45

Generabilia quęcunq; & corruptibilia, & omnino quæ aliquādo q. dem sunt, aliquando vero non necesse est in tempore esse 4. physic. tex. commen. 120

Generabilia & corruptibilia mensurātur a tempore duabus de causis & quia sunt mota, aut mobilia, & quia tempus, excidit illa 4. physic. commen. 120

Generatio alia simpliciter, alia secūdum quid 5. phyti. t. c. 7. & 1. de generatio. & corrup. te c. 11 & 20. 1. physic. tex. com. 62. & 8. phy. tex. commen. 46

Generationis causa essentialis ꝙ nō sit motus est, quia subiectum motus est ens in actu, sed generatiōis subiectum est ens in potentia 5. ph. commen. 8

Generationes in prędicamentis accidentium non dicuntur generationes nisi eum determinatione, 5. phy. com. 8. Et habetur in tex. ibidem & alibi sæpe.

Generatio est exitus ejus, quod est in potentia actum 5. physic. commento 16

Generatio non est motus & causa, quia forma ē indiuisibilis, & quia generatio est de non esse, 5. physi. com. 21. Ex quo patet in via Auerro. transmutationē in formis simplicibus quas ipse ponit 3. cœli eē diuisibiles & recipere magis & minus ꝙ talis nō est vera generatio, nec etiam est verus motus, tū quia subiectū mot⁹ ē ens in actu, sed subiectum

biectum transmutationis talium formarum est prima materia, prima enim habilitas in materia est ad tales formas simplicium. 3. cęli. comm. 67. & 12 primæ philosophiæ. commen. 11. Tum etiam qa motus est inter contraria, sed formę illę non sunt contrariæ secundum se, sed fm sui qualitates cõtra Alex. vt patet 5. phy. com. 10. Sed dic ꝙ sic Comm. habet consequẽter loqui iuxta sua fundamẽta, ꝙ quemadmodum ipse tenet ꝙ formæ elementarię sunt mediæ inter substantias & accidentia, sic transmutatio earum, neq; est vere motus, nec vere generatio, sed est medium, quodammodo, idem enim est iudicio & termino motus, & de via & termino viç, quia non differunt nisi sicut perfectum a diminuto, vt patet in 5. phy. com. 9.

Genus est prius in ratione, Cõm. 5. physi. comm. 27.

Generatio & corruptio mutationes sunt, & non sunt motus. 5 ph. t. c. 51. & tex. com. 8.

Generatio & corruptio sequuntur alterationem, & non sunt motus, sed sequuntur motus. 6. phy. commen. 32. & 45.

Generatio quodammodo est ī magnitudine. 6. phy. com. 59.

Generabilia quædam sunt indiuisibilia vt sentire & intelligere. ibid.

Generationis motus est compositꝰ ex transmutatione in qualitate, & ex transmutatione in substãtia. 6. phy. com. 59. & 32.

Generationis finis necessario est de alia specie motus, cum finis sit substantia & transmutatio, cuius finis est in qualitate 6. phy com. 59.

Generatio est tribus modis, aut sim plicium, aut organicorum, aut cõplexionis & mixtionis. 6. physico. commen. 59.

Generatio & corruptio non sunt extra magnitudinem, licèt non sint in ipsa magnitudine. 6. physicor. tex. commen. 59.

Generatio primę partis carnis componitur ex alteratione, & generatione, vt cũ generatur caro ex sanguine, primo amittuntur qualitates & accidẽtia sanguini propria, & fient accidẽtia propria carni donec amittatur forma sanguinis, & fiat forma carnis. s. in fine motꝰ. s. in non tempore. 6. physi. com. 59. idem. 1. physi. com. 62.

Generabile quodlibet habet aliquã quantitatem naturaliter in initio generationis & fine, & ista quantitas habet extrema & medium. Vide consimile. 6. phy commen. 32. & 1. physi 34. & 2. de anima. text. comm. 41.

Generatio ita se habet ꝙ in ea forte est magis manifestum quã in aliis motibus ꝙ generãs est simul cum generato. 7. phy. com. 10.

Genus non videtur esse subiectum propinquum formarum. 7. physi. tex. comm. 29.

Genus vnum aliquid nõ est, sed iuxta hoc latent multa. 7. physi. tex. commen. 30.

Generatio impossibile est vt sit ex non esse puro, vt apparet ex diffinitione motus. 8. physi. com. 4. idem 1. phy. com. 71.

Generatio impossibile est vt sit ex prima materia secũdum ꝙ potest intelligi nuda a forma. 8. phy. c. 4. vide in concordantijs.

Generibus licèt quandoq; abuti loco specierum, licèt enim omnibus

vocabula arbitratu ſuo; interpretari ac fingere. Themiſtius primo de anima. cap. 19.

Generari contrarium ex contrario poteſt intelligi duobus modis. 8. phyſic. com 4.

Generatio non eſt primus motus tẽporalis, quia generatio nõ eſt motus, ſed finis motus. 8. phyſi. com. 7. idem 6. phy. com. 32.

Generatione exiſtẽte erunt alii motus, quia generatio eſt finis aliorũ motuum, & qui deſtruit finem, deſtruit omnia quę ſunt ad finem, 8. phyſic. commento 24. Vide in concordan.

Generãs eſt quod dat generato formam ſuã corpori ſimplici & omnia accidentia contingentia formæ, quorum vnum eſt motus in loco. 8. phyſico. com. 32. & 3. cœli. commen. 28.

Genus aut mera notio eſt ſine euidẽti ſoliditate aliqua, ſed ex tenui ſuboſcuraq; ſimilitudine ſingularium collecta, aut penitiſſime nihil antequã ſingularia multo poſterius, at ſpecies natura quædam eſſe amat & forma, nam ratio hominis ſimulatque iugata materię eſt, homo fit. Themiſt. primo de anima tex. 8. idem Boetius in prædicamento ſubſtantię. & Commẽ. 12. meta. com. 4. & 27. & 1. de anima cõm. 8.

Generum & ſpecierum nomina, vtrum notiões fabraque ſint an naturę aliquando in ſingularib⁹ cõtentę pulcherrima cõſideratio eſt, Themiſtius 1. de anima. tex. commen. 8. idem Porphyrius. vbi pendera, quia dicit, ꝙ neque animalis notio ſubſtãtia eſt animata ſenſibili multoq; minus notio hominis põt eſſe animal rationale mortale, ſed ſingulares homines propria animalia rationalia & dicũtur, & ſunt, idem vide ab Auerr. ibidem comment. 8. & 1. metaph. comm. 45. tenet Alexan. in 1 lib. naturalium quęſtionum. quęſtione tertia. vbi quęrit quorum ſunt diffinitiones.

Generabilia ex ſemine habent eſſe perpetuum: quia habẽt in ſeipſis generãs propinquum, ſecus eſt de genitis ex materia putri. Cõmẽ. in 8. phy com 46.

Generatio eorum quę generant ſe nõ completur niſi illic ſit generãs extrinſecus præter generans propinquum ꝙ dedit ſolum generationis principium. 8. phy. comm. 45. & habet 2. phyſi. tex. commẽ. 26. & 12. primæ philoſophię. tex. com. 13. vbi dicitur, ſol & homo generant hominem.

Generans extrinſecum neceſſario ẽ alterans, & ſua alteratio eſt temperata, ita ꝙ neceſſe eſt, vt ſit ſimilis calori naturali per quem completur illud ens 8. phy. comm. 46. & idem habet in 12. metaph. com. 18. & in 2. de gener. animalium.

Generatio Ciceronis a Platone non eſt propter generationem eius ex Socrate, ſed eſt propter voluntatẽ eius, quia voluit proijcere ſemẽ in illam fœminam, Sortem. n. generare Ciceronem eſt per accidens. 8. phy. com 47. Ex quo patet cõtra illos q aſſerũt ꝙ Plato non potuit gñari niſi a ſuo pãre & non ab alio.

Generatio aut eſt alteratio, aut ſequtur alterationem 8 ph. com. 55.

Generatio in animalibus quę ſunt hic præcedit alios mod⁹ ſm ꝙ prędicamentum ſubſtantiæ præcedit

reli-

reliqua prędicamenta in quibus ē motus 8.ph.tex. com.57. Et ista est glosa Auer. in com.

Generationem si alteratio precedat hoc est per accidens. ibid. com. 57

Generatione posterius natura prius est 8.phys.tex.com.58. & 9.met. te c.15.& 2.de part. anim. cap 1

Generatio & corruptio cū sint motus oppositi, nō tñ habent alterationē per quietem mediam: sicut cæteri motus 8.ph. com. 62. & ibi requite causam. inquit. n. q hoc est, quia subiectū non est aliquod demonstratum in actu, sed ambobus extremis motuum. Caueāt igitur ponentes corporeitatem ā prędicamento substantię coeternam in prima materia, sm viam Arist. & Auerr. tunc enim illud dictum minime verificari posset, vt patet intelligenti. In generatione & corruptione inconueniens penitus ēē videbitur si factū mox necesse est corrumpi, & nullo tempore pmanere 8.ph.te.com. 62

Generatio quęlibet ex contrario fit in cōtrarium, & ex subiecto quoddam & sīl corruptio 1.cœli text. com.20. idē 1.ph.te.c.43. & 44

Generatio duplex, vera & transumptiua, generatio vera est quę fit p alterationem passiuam, quę requirit subiectū & contrarietatē & tēpus. inquit. n. Cōm. 1.cœ. com. 20. generabile vere est terminatum tempore, & fit ab aliquo. s. tāquā ex subiecto nedum tāquā ab agēte, sed generatio transumptiua est quę non fit ab aliquo, sicut ex subiecto, & in nullo tempore Auer. est distributio 1 cœli com. 20

Generabile quodlibet non generatur nisi ex aliquo ente sibi contrario, & ista propositio est vera, tam in generatione simplicium, quam in generatione compositorum ex simplicib. quā in gñone vnius cōpositi ex alio cōposito. 1.cœl. c.20.

Gño triplex, simplicis ex simplici, cōpositi ex simplici, & cōpositi ex composito: & ita est triplex corruptio. 1. cęli. cōm. 20.

Gñatio cōpositorū fit duob⁹ modis, vl fit ex primis ptrarijs nullo alio cōposito mediāte, vt gñatio mineralium, & eorū q sine semine gñant ab entis vt plantę, & sicut gñatio aīaliū q p putrefactionē gñant, & qa ē et alius mod⁹ qñ vnū cōpositū gñat mediāte alio cōposito, vt gñatio sanguinis ex pane, & gñatio mēbrorū a sāguine. 1. cęl. c.20.

Gñans est sīle gñato, & est cōtrariū ei, ex quo fit gñatum, nō. n. agit in materiam generandi nisi inquantum est contrarium. 1. cęl. c.20.

Gñabile quodlibet, & corruptibile est terminatū a tpe, & ideo qđ nō est terminatum a tēpore, est ingenerabile & incorruptibile. 1. cęli authoritate Alex. & Them. in c.100.

Non gñabile non vere dī duobus modis, aut illud qđ fit sine causis generationis, aut quod est difficilis generationis. 1. cęli. com. 3.

Generabile tribus modis sumitur. 1, cœli. tex. com. 112.

Gñatū vel illud qđ gñat necessario nō fit sm viā gñonis. s. p alteratione. Cō. 1. cęli. c 112. vbi p3 ex intētione Auer. ī entib⁹ ęternis & necessariis ēē aliū modū gñonis a mō vere gñonis, q fit p alterationem. contra Greg. Ariminen. & Io. de Baccone, qui dicunt sm Aristo. & Com. nullū aliū modū gñonis ipsos intellexisse nisi illū, qui fit per

alterationem temporalem, cum tamen Com. etiam. 1. Cęli. cō. 105. Dicit ꝙ ſi Plato dum dixit, mūdū eſſe generatum, intellexit ꝙ partes eius prędeduntipſum natura non tpe Ariſ. non diſcrepat abeo, & in eodem lib. com. 106. inquit, ꝙ innatum eſt inueniri in tpe non habet prius & poſterius, niſi ſm eſſe, qđ eſt delineis cum figuris. Et magis đ rebus abſtractis, qm̄ ſi aliqua generatio fuerit ex rebus non temporalibus, tunc illę res non erunt priores niſi in eſſe tantum, ſi igitur intendebāt dum dicebant eē generatum. qa eſt ex cauſis priorib⁹ in eſſe erit verum, ſed verba eorūm non compatiuntur hoc. Ecce igit̄ qūo in via Cōm. & Ariſt. datur aliquis modus generās in rebus ęternis & non temporalibus, in qbus eſt prioritas naturę non temporis. Negauit autem Ariſt. ibi eſſe generationem quę fit ex ſubiecto prę-ſuppoſito & priuatione, quia talis fit per veram alterationem, & cum tēpore. Et hoc ſequebatur ad verba Platonis, quia poſuit ipſum eē generatum ex inordinatione eōrum reductorum in ordinem. Inordinatio autem eſt priuatio & talis generatio quæ fit ex priuatione præexiſtente eſt cum nouitate & tempore, & ideo dixit Cōmē. ꝙ verba Platonis non patiuntur illā defenſionem. Et confirmatur per Auer. in 2. ca. de ſubſtan. orbis. vbi poſtquam dixit. ꝙ fia is ſignificat agens ſignificatione neceſſaria, intulit ꝙ agēs eſt duplex, quoddam eſt prius tempore acto, & hoc eſt ī rebus generabilibus, quoddam vero eſt prius ſm eſſe. i. ſm naturam qđ etiā illo mō eſt prius ipſo tēpore. Et ideo via iſtorū virorū multum deuiat a via Cōm. ſicut vides vnde Cōm. 1. cęli. cōm. 114. ſcribit & innuit per hoc, vt reputo opinionem Plato. dicētis ꝙ mundus ante hoc non fuit equalis p naturā, & hoc eſt ordinatio quam intēdebat cum dixit, ꝙ mūdus prius fuit ordinatus, deinde poſt venit ad ordinem. Et voluit hic notificare ꝙ mundus ſi ſemper fuit ordinatus, non eſt in eo potentia ad ordinationem. Et ſi venit ex inordinatione ad ordinationem, potentiā habet ad ordinationem & inordinationem, ſic igitur philoſophus ſm Auerr. negat iſtum modū generationis qui fit ex priuatione ad eſſe in rebus non tpalibus, quia talis eſt generabilibus proprius & corruptibilibus, vt patet in 1. phy.

Generationem rei cuiuslibet prędicamenti diffinimus vel potētiam ad generationem per primū tempus in quo poſſibile eſt generari, & corruptionē determinamus ex primo tempore in quo poſſibile ē corrumpi. 1. cęli. 118.

Generabile quodlibet eſt corruptibile & econuerſo. 1. cęl. t. cō. 131.

Generabile ē quodlibet a ſuo ſimili, & corrumpitur a contrario. 1. cœli. tex. com. vlt.

Generatio cuiuslibet ſpeciei iſtius mundi non perficitur, niſi per aggregationem motuum corporum celeſtium. 2. cęli t. c. 2.

Generatur quodlibet a ſuo ſimili in ſubſtantiis, in accidētibus aūt nō eſt neceſſarium, vt oē accns fiat a ſuo ſil'i ſpecie vel genere. 2. cęli. cō. 42. Videin Theorem. noſtris qūo ſit plene intelligendum hoc.

Gñatū & nō gñātū non differūt in neceſſitate

necessitate, quę est inter causam, & causatum 2. cęli com. 104
Generatio & alteratio sunt in qualitate, sed hęc in subali, illa vero in accidentali 3 cœli c. 38. vide 5. metaph. in ca. de quali. & eius forma substantialis quodammodo dici potest.
Generatio elementorum ex corpore duobus modis potest intelligi. 3. cœli. com. 56
Generatio vera & sophistica 3. cœli comme n. 56
Genus quodlibet habet differētias oppositas fm perfectum & imperfectum 4. cœli t. c. 35
Generatorum & corruptorum causæ sunt, quia elementa inueniuntur extra suum locum naturalem. 4. cœli com. 41
Generatio vnius est corruptio alterius, & corruptio vnius alterius est generatio. 1. de gene. & corruptio. tex. c 17. & 18. & hoc in substantijs, vt habetur ibidem t. c 20
Generatio alia simpl citer, alia non simpliciter 1. de gene. te. com. 18. & 5. phy. tex com. 17. & 1. physic. tex com. 62
Generatio est trāsmutatio totius in totum, nullo sensibili remanēte vt subiecto 1. de gene. & corru t. c. 13
Generatio est in toto & cremētum in parte 1. de gene. & corr. cō. 27
Generatur quodlibet, aut ab omogeneo, aut ab ethrogeneo 1 de generatio. & corruptione. text. com. 30. Vide in Theorematibus quo modo sit intelligendum.
Generatio nō est vniuersalis, sequeretur enim generationem esse ex non ente 1. de generatione t. com. 40. idem 7. met. t. com. 27
Generatio & corruptio omnibus natura substantibus substantijs nō est sine sensibilibus corporibus 2. de generatione & corruptio. text. commen 1
Generantur natura constantia, aut semper, aut vt multum. Ea autem quæ sunt præter semp, aut vt multum ab euentu proueniunt 2 de genera. & corrup. tex. com. 39. idē 2. phi te. com. 48
Generatio est cōtinua & ęterna, qa motus localis est cōtinuus & ęternus, quoniam motus generat faciēdo appropinquare generantē generando 2. de genera. & corr. tex. com. 55. & 56
Generationis perpetuitatis tres causę sunt assignatę ab Arist. materialis, formalis, & causa agens de genera. & corru. com. 60
Generationes quorundam entium sunt necessarię, & quorūdam sunt contingentes. ex 2. de gener. & corru. te. com. 66
Genus demōstrat materiam, & differentia formam 2. de anima. cōmen. 8. Non est intelligendū genus esse materiam Alexā. enim in libro naturalium quęstionum demonstratiue scripsit genus esse diuersum a materia. Et hoc etiā Cōmē. in 1. primæ philosophiæ. cō. 17. & in 12. com. 14. sed intelligitur quòd genus cōparatur ad differentiam, sicut potētia ad actum, & sicut materia ad formam. Vnde teste Porphyrio in cap. de differentia, genus est proportionale materiæ, & differentia formę, & 7. primæ philosophiæ te. c. 43
Genus non est præter generis species, & si quid est illud vt mā est.
Genera impossibile est elementa rerum esse 1. de anima. te, com. 78.

bi Them. dicit. ꝙ gña porro ſunt notiones animi noſtri & non elementa rerum.

Gña accepta in diffinitionibus, aut ſunt vniuoca vt animal in diffinitione hominis, aut dicta multipliciter, vt ens & potentia & actus 2. de aïa. cõ. 30. Vbi patet duplex eſſe genus ſm Peripaticos, vniuocũ, videlicet, & analogũ, vide pro hoc etiam 4. met. cõ. 2 & 5. met. cõ. 4. & 1. de ani. cõ. 7. & 3. de aïa. 2. 4. & 3. phy. com. 4

Generat nihil ipſum ſeipſum, ſed ſalnat 2. de ani. tex com. 47

Genera rerum ſcitatũ, aut ſunt ſciẽtię ſpeculatiuę, aut artes operatiuę, aut virtutes cogitatiuę particulares Cõmenta. in cõmẽ. libri de diuinatione.

Generatio & corruptio & oĩs motus eſt a virtute quę eſt habitus, & ómne quod caret cauſis motus, eſt neceſſe habere quietem, quæ eſt priuatio motus. Cõmẽ in vlt. cap. de ſubſtan. orbis.

Genus rei cum ignorum fuerit non debemus ſtabilire illud 1. metheo. cap. 2. Commen. in ſua media.

Generatio mixti eſt dũ virtutes actiuę dominantur paſſiuis, corruptio autem fit quando paſſiuę dominãtur actiuis 4. methe. in principio.

Generatio ſimplex & naturalis eſt permutatio ab his virtutibus, cũ habeant rationem ex ſubiecta materia 4. metheorum text. cõmen. 2 Vbi ſcire debes ꝙ triplex inuenitur generationis diffinitio tradita ab Ariſto. vna eſt generalis q̃ principaliter verificatur de communi generatione, in qua vnum generatur ex vno, ſiue ſit ſimplicium, ſiue compoſitorum. Et iſto modo fuit diffinita in ſermonibus vniuerſalibus de generatione & corruptione. in tex com. 23. generatio eſt tranſitio totius in totum, nullo ſenſibili remanente vt ſubiecto. Secunda deſcriptio eſt quę competit generationi mixtorũ omogeneorum, in qua vnum fit ex pluribus, & eſt deſcriptio aſſignata hic. Tertia eſt quæ competit viuentibus, quę fuit tradita ab Ariſto. in libro de morte & vita, dum dicit, generatio eſt prima participatio animæ in calido naturali, & vita eſt eius permanſio.

Genus eſt diſtractum a materia 1. meta. com. 17

Genus eſt forma vniuerſalis, & eſt vnum in forma media inter potentiam & actum 1. metaph. cõmen. 17. & ſecundo methe. com. 14

Generatio eſt ſemper medium iter eſſe & non eſſe, ſecundo metaph. tex. commen. 7

Genera non ſunt in actu, niſi i ſuis ſpeciebus 3. met. tex. com. 11. idem 7. meta. tex com 43

Genera generaliſſima non habent genus niſi multipliciter dictum, quia omne quod habet differentiam habet genus, & non conuertitur. Commen. 5. meta. com. 4

Genus duplex, vniuocum & multipliciter dictum: elicitur diſtinctio ex 4. qninti metaph. & 4. met. 2. 2. & 1. de anima. cõmen. 7. & ſecũdo de anima. cõ 30. & 3. de anima commen. 4

Generatio eſt natura, quia eſt via in naturam 5. met. te. cõ. 5. & 2. phy. tex. com. 14

Generatio rerum naturalium non vt contingit, quemadmodum Emped. ſed ratione quadã conſiſtit 2.

de

de generatione & corru.t.cō. 40. Vide in concordan.
Genus est simile materiæ. 5. meta. tex.com. 10. idem in Porphyrio in cap. de differentia, nota tamen ꝙ non est vera materia 1. metaphy. com. 17. & 12. metaphy. commen. 14. Alexander enim demonstratiue scripsit, quòd materia nō est genus in libro naturalium qōnum secundo cap. vlt.
Genus pars speciei dicitur, aliter autem species generationis pars dicitur 5. meta. com. 30
Genus multitariam dicitur 5. metaphysi. tex. commen. 33 Et est in capi. de genere.
Genere diuersa dñr, quorum diuersum primū subiectum & nō resolui tur alterum in alterum, nec amb bo in idem. quinto metaphy. tex. commen. 33
Genere diuersa sunt materia & forma. ibidem
Genere diuersa sunt decem prędicamenta. ibidem
Generatio hominum potius attribuitur primo patri quàm primæ matri, quia motor est nobilior materia 5. metaph. commē. 33. & habetur in textu.
Genus dicitur tribus modis 5. met. tex. com. 33
Generatio quęlibet, aut natura, aut ab arte, aut a casu est 7. metaphy. tex com. 22
Generatio proprie est respectu substantiarum, accidentia aūt magis dicuntur pati quā generari 7. metaph. com. 22
Generationes quædam dicuntur factiones 7. metaphysico. tex. commento 22
Generationum & motuū hęc quidem intelligentia vocatur, illa vero factio 7. met. te com. 23
Generabile in rei veritate est indiuiduum compositum ex materia & forma, sed forma non est generabilis, neq; corruptibilis nisi per accidens, & similiter est de materia 7. met. c. 23. & tex. com. 26. & 27. 31. 33. & 12. meta. com. 18
Genus differt a materia, quia genꝰ prædicatur essentialiter etiam in recto de specie & materia prędicatur denominatiue 7. metaph. tex. commento 24. & 43. idem primo metaphy. com. 17. & 42. metaph. com. 14. Vide de hoc pulchre Alexand. in 2. libro naturalium quęstionum, quæstione vltima. vbi ostendit ꝙ materia non sit genus demonstratiue & apponit varias, & diuersas differentias.
Generatio magis attribuitur priuationi quàm subiecto priuationis 7. meta. c. 25. vide in concor.
Generatum ex materia & forma ē aliud ab eis 7. metaphy. in cōmē. 26. & 27. & 60 idem 5. meta. com. 6. & in 3. de anima comm. 5. iuxta dimidium, contra tenentes cōpositum non dicere tertiam entitatē in via Auer.
Generatum quodlibet necesse est, vt sit diuisibile in duas partes rōne non actu, in materiam. s. & formam 7. meta. te. com. 27. Et ratio est quia in hoc est differentia inter per se generata a natura, & inter generata ab arte, quorum generatio fit per contactum, quia in talibus compositum potest dissolui in duo, vel in partes ipsius componentis in actu, nedum secundum rationem, sed in generatis etiam præsertim simplicibus non potest

sompositum diuidi in duo ī actu, quia ſeparatio formę a materia ē corruptio ipſius 4.phyſi.com. 17. vbi ſcribit ꝙ eſt poſitio naturalis, ꝙ forma non mutatur per ſe, ſcilicet non mutatur de materia ī materiam ſecundum ꝙ corpora mutantur de loco ad locum, ſed ſeparatio eius a materia eſt corruptio, ſimiliter etiam ſeparatio materiæ ſecundum actum ab omni forma impoſſibilis eſt, quia quod non eſt in actu eſſet in actu, vt ꝺducit cōmenta. in 2. phyſicorum in commento 12. Dixi autem notabiliter hoc veritatem habere in ſimplicibus, nam vt ſcribit Cōmenta. in 3. cœli & mundi. in com. 11. vbi philoſophus ponit elemēti diffinitionem aſſerens ſic, igitur elemētum corporum ad quod alia corpora diuiduntur intus exiſtens potētia aut actu, hoc enim vero modo ſe habet indubitabile ē. Dicit Cōm. ibi & debes ſcire ꝙ hæc elementa de quibus perſcrutatum fuit in 1. ph. ſunt alia ab elementis, de quibus perſcrutatur hic. Illic enim declarauit materiam primam, & formam quę ſunt elementa vniuerſalia corporum, tam ſimplicium q̄ compoſitorum. Hic autem declarare intendit elementa corporum compoſitorum tantum, quę equiuoce dicuntur elemeuta cum illis, quoniam quum compoſitum diuiditur non exiſtunt in actu, forma enim corrumpitur & materia induit aliam formam. Vnde Ariſ. etiam in 2 ph.te.c 12. dicit deſcribēdo naturā, quę eſt forma, quia alio modo natura dicitur habentium in ſeipſis principium motꝰ, forma & ſpecies non eſt ſeparabilis eos, ſed aut ſm rōnem. Et ſic ét dicit Cōm. ibi ꝙ eſt ſeparabilis nō in eſſe, ſed ſecundum diffinitionē tantum. & 12. meta. commen. 39. dicit ꝙ intellectus innatus eſt diuidere adunata in eſſe in ea ex quibus componuntur, quamuis non diuidant in eſſe, ſicut diuidit materiam a forma, & formam a compoſito ex materia & forma, & Ariſtot. in 1 cœli & mundi, hoc idem aſſerit in text. commen. 92. & 95. in omnibus tam natura quā etiā arte conſtantibus, aliud eſt ipſa ſe cundum ſeipſam forma, & quę eſt mixta cum materia, de tali autem abſtractione facta ab intellectu qualis ſit, & ad quem ſpecter artifi cem pulchra difficultas eſt, & tu recurre ad ea quæ notaui tibi in cō cordantijs.

Genus eſt quod eſt commune & ꝓximum equo, & aſino, & non eſt nominatum 7. metaphyſi tex. 28. Ex quo patet ꝙ non eſt vniuerſaliter verum ꝙ vniuerſalia ſunt notiora minus vniuerſalibus in cogoitione confuſa, talia enim genera proxima rerum quandoq; latēt & ſunt minus nota quàm ſpecies, ex hoc enim prouenit quòd ſunt innominata. Nullus enim imponit nomen rei quam ignorat, vt habetur 7. primę philoſophię. cō. 54 & 4. etiam primæ philoſo. cō. 10. Cuius oppoſitum tenuit diuus Thomas & ſequaces. Cōtra diuum Thomam.

Generās & generatum ſunt duo numero, & vnum in intentione vniuerſali 7. met. te c. 28

Genus aliud verum, aliud rhetoricum 3. de anima. com 6

Generatio quęlibet fit per tranſmutationem materiæ: & materia eſt indiui-

indiuiduum generationis 7. met. tex.com.28

Generatum quodlibet generatione actuali.i.de generatione non ceſſabili generatur a ſuo ſimili 7. met. tex co.28. Vide limitationes huius propoſitionis 12. primæ philoſophię.in commen.24. authoritate Alexandri.

Generatio ſi a formis ſeparatis proueniret non eſſet poſſibile,vt iſtæ formæ eſſent cauſæ eius,quod apparet.ſ.ꝙ generans & genitum eſſent duo in numero, & vnum in forma 7.met.com.28. Et ratio eſt quia multiplicatio indiuiduorum in vna ſpecie,prouenit ratiõe materię,vt ibi dicit Cõmẽ.& in 1.meta.com.40. Et in libro deſtruc.in diſputa.1.in ſolutione ſeptimi, & octaui dub.

Generabilia ita ſe habent, ſicut mobilia: nam quemadmodum eorũ, quæ mouentur in loco, quædam mouẽtur ex ſe, & quędam ex alio ita eſt de generabilibus 7.met.cõ. 29.vide in concord.

Generata ab arte ſunt ī duplici differentia,nam in materia quorundam eſt pars potentiæ naturalis ſimilis artificio,& talia in diſcriminatim,& a natura,& ab arte generari poſſunt,& in materia,quorũdam non eſt pars potentiæ naturalis,& talia non niſi ab arte generari poſſunt,vt domus 7. meta.text. commen.19

Genera per accidens non generantur a ſibi ſimili 7.meta.comm.& tex 28.& 30. vbi etiam in 12.primę philoſophię.in com.24. vbi inter illas tres limitationes iſta eſt vna,authoritate Alexan.etiam,vt ibi refert Commen.

Generatis ex ſemine formas exhibẽt ſemina per formas quas dederunt generantia ſemina,ſed generans non ex ſe.i.caſu quia corpora cœleſtia ſunt illa quæ dant iſtis aliquid loco ſeminum & virtutũ, quæ ſunt in ſeminibus 7.met.cõ. 31.& 12.meta.c.13 & 18

Generatum é formatũ,& generans eſt formans.ſ. illud quod mouet materiam,donec recipiat formã, ideſt illud,quod extrahit illam de potentia ad actum,& illud quod mouet materiam neceſſario eſt corpus habens qualitatẽ actiuam aut potentiam quæ agit per corpꝰ habens qualitatem actiuam 7.meta.com.31.idem 12. metaphyſicæ commen.18.vbi dicit. imaginatio ſuper creationes formarum,induxit homines dicere formas eſſe datorem formarum.

Generans ſubiectum formę ſi aliud eſſet a generante formã,tũc ſubiectum & ſua forma eſſent duo in actu ꝙ eſt impoſſe 7.meta.com.31. inde colligitur vulgata ꝓpoſitio ꝙ idem eſt agens diſponens mãm, & ītroducẽs formã, nota tũ qđ fallit in generatione artificialium rerum,vt patet in 2.phyſi.in tex.cõ men.14. & 15

Generatio ſubſtantię proprium habet quod requirit aliquam ſubſtãtiam actu exiſtentem quæ facit,vt anima,ſi animal naſcitur generatio autem qualis, aut quanti non neceſſarium,niſi poteſtate ſolũ 7. meta.t.com.32.vide pro hoc in 2. cœli com.42

Generatio eſt ipſius compoſiti non formę neq; materię,& hoc eſt cõe tã ſubſtantiæ quã aliis prędicamẽtis 7.meta.tex.com.32

Generatio

Generatio qualitatum & accidentiū fit duobus modis, nam quandoq; generant a sibi simili, & quandoq; sequuntur formam mixtionis primarum qualitatum 7. meta. cō. 32

Genus non videtur participare differentias, simul in ꝯtrarijs idē participaret, nam differentię contrarię sunt quibus differt genꝰ 7. meta. tex. com. 42

Genus non est præter eas quæ sunt vt generis species, aut si equidē vt materia est, vox. n. genus & materia 7. meta. com. & tex. 43

Genus propinquum appellatur primum, quia in diffinitione ponitur primus 7. meta. com. 43

Generis rationem obtinent quęcunque mediant inter primum genus & vltimam differentiam in diffinitionibus 7. primæ philosophie te. cō 43. vbi per primum genus non intelligitur proximū, sed generale quod est primum secundum natura, & ita vides quomodo in paruo spatio ęquiuocat Philosophus de primo genere in eodē tex. i habendo mod. cam solicitudinem de noībus sicut in simili notauit Cōmenin. 1. physicæ auscultationis ī cōmen. 1. quod dutum videbatur expositori.

Genera diuersantur quia quędā magis assimilantur formæ, & quædā magis materiæ 7. primæ philosophię com. 43

Genus assimilatur materiæ ibidem & 1. meta. cō. 17. & 12. met. cō. 14. & 5. meta. cō. 33. & 10. met. cō. 24. & 8. meta 5 & 6.

Genera sunt repræsentatio & exemplar materierum compositarum, quæ sunt partim actus, partim potentia, vnde huiusmodi esse ꝙ repræsentant genera est membrū inter formam quę est in actu & materiam primam, quæ nō habet formam. Et ideo genera habent diffinitiones, sicut & species donec perueniatur ad primum genus, quo nihil est propinquus materiæ primę. Et propterea huiusmodi genꝰ nō habet diffinitionem, sicut neq; vltima forma nisi per modum similitudinis. Et vnumquodq; illorum genus dicitur vniuoce, quia id quod repręsentatur per illa genera inuenitur perfectiꝰ q̄ ea quæ repręsentātur per genera analoga, vt ens & res, ex paraphrasi meta. tract. 2

Genus per se non prędicatur de differentię 3 meta. tex. com. 10

Genus generalissimum est simplex & genera subalterna sunt composita 3 meta. com. 11

Genus duplex propinquū & remotum 5. met. com. 10. & 2. phy. 28

Genus quodāmodo assimilatur materię & quodammodo assimilatur formæ, ſonus. n. quodāmodo assimilatur materiæ, quia est propinquus materię literaꝝ. & quodammodo assimilatur formæ quæ prædicatur de literis in quid 7. meta. tex. com. 43

Genus apud Arist. est forma vniuersalis, & differentia particularis 7. meta. cō 43. 1. meta. cō. 17. 8. metaphys. cōmen 6. & 2. phy. cō. 28. & cō. vltimo, vbi per formā intelligę formam declarantem quiddita tem, seu vniuersalem conceptum ne incidas in errorē Burlei & Ioānis de Gandauo.

Genꝰ primo debet diuidi in primā differentiā & sibi oppositā, & non primo debet diuidi in differentiā

sue differentiæ 7.meta.tex.cō.43. & 1.posteriorū in illo cap.ad probandum autem terminum per diuisionem,oportet cōiecturare rē. Et est in tex.cō. 21.in translatione antiqua.

Genus prædicatur de hoīe fm materiam:sed materia non prædicatur 8.primæ philosophiæ cō.6.& ibi Cōmenta.reddit causam dicens.& non debes dubitare in hoc,ex hoc quod dictum est in nono,scilicet quòd materia non prædicatur de aliquo secundum numerum,& secundum diffinitionem. Et est dictum hic ꝙ diffinitiones naturales constituunt ex formis & materijs,in diffinitionibus.n.compositorum ex substantijs & accidentib⁹.& in diffinitionibus rerū quę sunt in subiecto est meteria quasi differentia & forma quasi gen⁹,& si non attribuit ei nisi fm aliquā prædicationem,quod ideo dixit: quia 7.metaphysic.commen.43. &23. materia non prædicatur de habente materiam nomine principali,idest in recto,sed in obliquo,aut denominatiue,& sequitur.verbi gta.vt dicatur ꝙ simitas est concauitas in naso,& idolū terrestre idolum ex terra,in diffinitionibus vero rerum existentium per se,genus est quasi materia,& differentia quasi forma,& sic genus nō dicitur materia de diffinito nisi secundum quòd est gen⁹ ei.hoc est dictum ꝙ materia induit rationē generis,aut quod verius est,propter̄ to gen⁹ est proportionale materię, non ꝙ materia fiat genus. Et hoc declarant verba sequentia.Nomē enim generis significat materiam secundū quod est in potētia illud quod habet materiam,& sic prædicatur de habente materiā secundū quod est.Nomen autem materiæ significat materiā aliquid in actu pars n.eius materia est.Et iō non prędicatur de eo cum nō prędicetur aliquid in actu d aliquo in actu nisi per aliquam prędicationē importantem habitudinem. Et hoc est ꝙ confirmauit etiam dominus Albertus,cognomēto Magnus,super Porphyrio.in ca de generatione.vbi inquit ꝙ hæc est causa vera,ꝙ genus prædicatur,non ideo tantum,quia est maris,sed qa est forma,& secundū aliquem modū totum esse dicit,nam est totū essię speciei,sed non est perfectum esse speciei,totum enim esse est in potētia. Et nihil est de esse in potentia quod non sit ante vltimum actū, ad quem terminatur motus potētiæ.Esse autem in potentia est esse in genere,& quòd sic se habet ad subiectū,prędicatur de eo prædicatione essentiali,& non per prędicationem seu denominationē accidentalem,& hoc est quod a multis dicitur,quòd est forma partis quę non prędicatur,& est forma totius quę prædicatur,sed hoc non sufficit,sed oportet addere quòd forma totius sit,& totum esse significet & non significet essentiam,cuius est actus proprius. Animalitas enim non prędicatur. nec etiam humanitas quamuis animalitatis esse sit animal & humanitatis esse sit homo,talis ergo forma designans formā totius & esse prędicatur & non aliter,& aīa sensibilis loco animalis posita nō prędicatur,quia animal non est anima sensibilis.Et similiter aīa hominis

minis non prędicatur de homine, hæc.n.dicit formam partis & non totius esse. Aialitas aũt & humanitas non prędicantur de his, quorũ sunt formæ, non enim designant formas vt esse subiecti, sed vt essentias, aial autẽ & homo prædicant, quia designãt formas vt totum esse subiecti, vel in potentia, vel in actu, subiectũ dico de quo prędicatur. Et sic est ẽt in oĩbus formis accidentalibus, homo.n. est risibilis & non risibilitas, & est albus & nõ albedo, hæc illę. Et hanc etiam sẽtentiã sequitur diffuse diuus Thomas in speciali tractatu de ente & essentia, sicut poteris videre, & est doctrina etiam Auicennę in sualogica & in sua prima philosophia.

Genus vniuocum qũo distinguatur ab analogo, vide Simpliciũ in 2. d anima. in tex. secundo.

Genera altissima sũt simplicia cum non habeant gña, diffinitiones vero sunt compositorum 8. me ? 16

Generatio ex tribus perficitur additione, diminutione, & transmutatione 9. meta. tex. cõ. 12. Nam vt inquit Cõmentator in cõ. necesse est quãdo aliquid generatur, vt aliquid superfluum quod non cõuenit ad recipiendum formam diui datur a sua materia, & necesse est vt aliquid addatur ei, s. forma per quam dicitur generari, & additio & diminutio non fiunt sine transmutatione. vbi aduerte vt haberur ibi in textu, hoc tñ hẽtĩ his, quorum generatio est ab extrinseco, sicut est generatio domus & rerum factarum ab arte, nam in naturalibus generatio non fit per congregationem, vel additionẽ aut diminutionem, sed alterationem vt dicitur primo phy. tex. cõ. 63. & in 1. de gener. & corr. contra antiquos.

Generabilia ex se sunt quęcũq; sũt in potentia, & sunt illa in quib⁹ sicut nõ est aliquid, quod ĩdiget primo motore extrinseco, ita q⁹ sit in potentia illud, sicut sperma, nõ qñ fuerit in aliquo in quo indiget trã smutatione, vt dum est sanguis in venis, sed quando fuerit sperma in actu 9. meta. tex. com. 12

Generatione posteriora spẽ & substantia sunt priora vt vir puero, & homo spermate 9. met. tex. cõ. 15

Genera non sunt subæ & naturę separabiles ab alijs in 10. met. habetur in tex. com. 6

Genus quodlibet habet ĩ se vnũ primũ, quod est metrũ oĩum ĩ illo genere. 10. primę philosophię. t. c 7

Genus vniuocũ significat suas species mediante aliquo cõi, sed analogũ significat prima significatione, & sine medio vt ens & vnũ significat 10. prædicamenta prima signatione, & sine medio 10. met. cõ. 8. & in lib. destruct. in dispu. 7. in solutione 5. dubij. Vide de hoc lucidissimum Themist. in 2. d anima in cap. 12. & est in expositione tex. 30. Vide etiam de hoc 12. primæ philosophiæ com. 19. & 20.

Gña entium naturaliũ repręsentant materias sensibiles: sed gña in diffinitionibus entium mathematicorum, repręsentant materias fictas intentionales, quia in diffinitionibus eorũ non apparet materia sẽsibilis, ex paraphrasi meta. tract. 2

Gñe differunt, quorum non est cõmunis materia, nec generatio ad inuicem 10. meta. tex. com. 12

Genere differentia mutuã ad se viã non habent, sed plurimum distãt

10. met.

10. meta. tex. commen. 13

Genus significat materiam 10. meta. tex. cõmen. 14. Vide in cõcor.

Genere distantia nõ conueniunt in vna natura oino 20. me. cõm vlt. Ex quo patet ꝙ genus analogũ nõ significat vnam naturam cõem analogatis ſ3 Peripateticos, ita ẽt sentit lucidissimus Them. in 2. de anima cap. 12. Et est in expositione tex. 30. idem tenet Cõm. 10. metaph. cõ. 8. de ente & vno. idem tenet in lib. destruct. in disp. 7. in solutione quinti dubij.

Genus verũ non habet species priores se adinuicem, 11. meta. Commenta. ex authoritate Alexan. Et est sententia Arist. in prædicamentis, in cap. de simul. Et est authoritas Porphyrij in cõmunitatibus, licèt Auerrois ibi dicat ꝙ prioritas inuenitur, & in eodem genere, & in diuersis generibus quæ dicũtur in respectu eiusdem rei. Themist. etiam in 2. de anima in cap. 12. in expositione textus. 30. expresse dicit, ea namq; quæ ita inter se hñt, vt priora hæc posteriora sint illa, quam q̃ communem aliquam notionem habeãt, quę de his dicatur fieri, tamen negauit, vt illa, aut genus sit, aut natura vna, ita vt sine his intelligi seorsum possit, de quibus iudicatur dici dicituruę, vide quid sensserim de hoc in 12. primę philosophię. in expositione secundi commentarij.

Genus quandoque dicitur vniuoce, quandoq; secundum prius & posterius 11. meta. cõmen. 2. idem 1. de anima. cõmen. 7. & in secundo de aĩa. cõ. 30. Et in 3. de aĩa. cõmẽ. 4. & 4. meta. cõ. 2. & 5. metaphys. commen. 4

Generationes priuationum nõ proprie dicuntur. nec est recũ eas appellari generationes, quia non ꝓueniunt ſ3 primam intentionem, sed sunt ex erroribus contingentibus, & hoc est tam in natura quã in arte 12. meta. com. 15

Genita ex materia putri videntur esse species intentę a natura & plura eorum generantur in temporibus terminatis, & etiam in locis terminatis 12. meta. com. 13. Et lucidissimus Themis. in primo de anima. in cap 24. inquit. in ęgypto mures sponte nasci, & in nostro cœlo vermes & locustæ.

Genitorum ex materia putri, virtus quę est in materia putri similis arti est a sole tantum, sed genitorũ ex semine fit virtus a sole, & habẽte semen 12. primæ philosophiæ com. 13. & 18. & 7. met. 2. 31. idem 12. meta. com. 40

Generatio qũo fiat require quinq; opiniones duas extremas, quarũ vna est ponentium latitationem, & quodlibet esse ī quolibet. & fuit opinio Anaxagoræ, & secunda est ponentium creationem ex nihilo, & tres aliæ opiniones sunt mediæ inter ipsas 12. meta. cõ. 18. ab illa parte, dicamus igitur ꝙ omnes dicẽtes agẽs & gñationem esse sunt bipartiti & contrarii, & habẽt medios vsq; ad calcẽ cõmenti istarũ autem mediarum. vna est Auicẽ. secunda est The. & tertia est Arist.

Gñatio assimilatur creationi quodammodo inquãtum illud quod est in potentia fit in actu, sed differt a creatione inquantum non conuenit per formam ex non forma. Et aliqualiter assimilatur latitationi 12. primæ philosophię.

com-

cō. 18. iuxta dimidium cōmenti.

Generans animam non ponit animam in materia, ſed extrahit illā quod eſt in anima in potētia ad eſſe animam in actu 12. met. cō. 18

Generabile quodlibet & corruptibile, & omne generabile & corruptibile reciprocatur infinities 12, meta. commen. 50

Generatio nihil aliud eſt niſi res cōuerti de potentia ad actum, nulla namq; permutatio de ſumma priuatione fit, ex libro deſtructionū. diſp. prima, in ſol. 21. dubij.

Generationem fieri in infinitum recte impoſſibile eſt, ſed non circulariter, quia daretur infinitum in actu, ex diſpu. 3. in ſol. 18

Generabile inquantum generabile pars eſt huius mundi, ſenſibilis. Ex libro deſtruct. diſpu. 3. in ſol. 18. dubij.

Generabile quodlibet vere generatur, ex re, & de re, & pro re. & in loco, & tempore. ibidem diſtin. 3. in ſolutione 18

Generā apud hoīum opiniones ita ſe hñt, ꝙ tres ſunt ā generibus opiniones, quidam poſuerūt ꝙ genera ſunt omnia genetabilia & corruptibilia, prout ꝓtinent finita īdiuidua, ſecunda opinio tenet. ꝙ qđ dā genus eſt ab æterno. i. ſine principio, & ſine fine, vt apparet cōtinere infinita indiuidua. Et hęc opinio eſt bipartita, namaliqui tenēt ꝙ talia genera acquiſunt ęternitatem ab aliqua cauſa extrinſeca neceſſaria, & iſta eſt via Philoſophorum. Alij vero dicunt ꝙ prout continentur infinita indiuidua optīe dici pōt ꝙ ſunt ab æterno. Et hæc eſt opinio illoꝝ qui dñr ęternales.

Genus vniuocum & differentia vniuoca ponuntur in diffinitionib⁹ rerum compoſitarū ex forma vniuerſali & particulari, ex diſp. 7. in ſolutione primi.

Generis compoſitio & differētia eadem eſt compoſitioni ex re potentiali & actuali, generis namq; natura nunq̄ actu reperit᷑ nuda a natura differētiali ſeu formali & qđcunq; compoſitum. Ex iſtis duab. naturis apud philoſophos ē generabile & corrup. & habent agēs ex diſput. 7. in ſolutione 3

Generis vniuoci cōmunicatio oppoſita eſt comunicationi generis analogi, & vide cauſam. in lib. deſtr. in diſpu. 7. in ſolone vltimi dubij.

Genitum membrum. debet eſſe de ſubſtantia illius mēbri ex quo genitum eſt ſm Ariſt. ſed Galen negauit. hanc propoſitionem Cōm. in 3. de partibus anima. in ca d corde, & Auicenna etiam negauit illā propoſitionem. dixit enim ꝙ corallum, quod eſt duriſſimum oritur ex terra molli. Auer. autem dicit propoſitionem iſto modo intelligit ꝙ quoties ortum eſt eiuſdē ſpeciei cum mēbro a quo oritur, & quoties ramus eſt eiuſdem formę cū ſua radice, ſemper ſunt eiuſdem ſubſtantiæ. Et ideo non poteſt naſci malum punicum in ramo citri.

Generationis natura ē ꝙ poſt multa genera ſimilitudo redditur, vt ęlide quæ cum æthiope concubuerat non filiam forma ęthiopis peperit, ſed ex filia erat ęthiops, prīo de generatione anim. cap. 18

Generatio & compoſitio naturalis non eſt ex ſimplicibus prius tēpore & loco diſtincte generantis generare compoſita, ſi cum in generatione

tione artificiali contingere potest ibidem.

Generatio aĩalibus data est ad speciem perpetuitatem quum numero perpetuari, nequeant, Arist. sententia est in principio secundi de generatione animalium. & est sentẽtia repetita per ipsummet & per Auerroem in 2. de anima. te. commen. 34

Generare tale quale ipsius, hoc est cuiuscũq; perfecti, tum animalis, tum stirpis secundũ naturam effectum est in 2. de gene. animalium in cap. 1. in fine. & in 2. de anima. tex. cõmen. 34. & in 4. metheoro.

Generatio animalium quinq; modis perficitur, quorum primus est animalium gignentium sibi simile. figura & similitudine ĩtra se & extra se. secundus est animalium quæ ouum generant intra se mox animal edunt foras, & hoc est dũ ouum intra corpus animalis corrumpitur, & est species animaliũ cartilaginea nuncupata. tertius ẽ animalium generantiũ intra ouũ imperfectum & extra perficitur vt pisces non habentes squamas &pẽ nulas, quartus est animalium quę vermiculum extra pariunt, & sũt animalia quæ non gignũtur, sed sponte natura gignuntur. Aue. ex 2. de generatione animalium colligit hanc diuisionem ex Philoso pho. ibidem cap. 1

Generationum secundũ naturam distinctarum & corruptionũ principia quædam incidunt, quæ illas impediunt, atq; ita causę fuerit eorum quæ prȩter naturã eueniunt. Arist. in 4. de gener. anim. ca. vlt. inde patet ꝙ non omnia ex necessitate proueniunt.

Generatio similis in specie & quidditate magis videtur apparere in artificialibus q̃ in naturalibus, tamen ita est in natura, sicut in arte. Ex paraph. meta. tract.

Generationis proprium in his quę gignuntur in paruo consistit, paruum autem facile moueri depraua riq; potest. Arist. in 5. de generatione anima.

Generatio præcedit motum localẽ singularium, sed vniuersaliter motus localis præcedit omnem motum. Them. 8. ph. 58

Generatio est ꝙ nõ a sua natura de generauit. Nobile autem est quod ex bono prodiit genere 1. de hisstoria anim. cap. 1

Genera multa in species diuidi possunt, sed nullis nõibus nominatas 1. de hisstoria anim. ca. 6. Et ibi ẽt colligitur ꝙ multa sunt genera carentia nomine. Et habetur ẽt in 7. meta tex. com. 28

Generatio animalium & stirpium alia ex semine, alia vero sponte naturę proficiscitur. Arist. in 5. de natura animalium cap. 1. & 11. primę philosophiæ tex. com. 27

Generatio animaliũ sponte nascentium, aut ex humo, aut stirpe putrescente consistit, aut in animalibus & eorum excrementis fit 5. de gene. anim. cap. 1

Generatio piscium ex ouo differt a generatione auium. sexto de natura anim. cap. 10

Gentes diuersantur duob' modis, quorum vnus est naturaliter, s. f3 virtutes eorũ, & fm entia propria suis regionibus, secundus est f3 similitudines & opiniones eorum fm leges suas. Commenta. in cõ. libri de diuinatione.

Geometer non habet disputare cõtra negantes principia geometrię. 1. Phy. te. cõ. 8. Nã redditur ibi ratio, quia hoc pertinet ad sciẽtiam cõmunẽ. idẽ habetur in 1. Posterio. ab Arist. idem 3. Cœli cõ. 4. & 8. Ph. com. 22

Geometer habet pro principio ꝙ diuisio magnitudinis procedit in infinitum, idẽ 3. Ph. com. 60. & 1. phy sic. com. 11. 3. Cœ comm. 6. & 4. physi. commen. 72

Geometer considerat superficies lineas & pũcta & corpora, vt abstra hunt a materia sensibili 2. ph. t. c. 18. 1. Cœ. cõ. 1. 3. Cœ. cõ. 5. 6. Meta. t. c. 2 3. Meta. te. com. 3. 7. meta. te. c. 34. & 35. 1. de aĩa. 17. 1. cœ. 92.

Geometer habet pro maximo fundamento ꝙ omnis magnitudo diuiditur in duo ęqualia 3 ph. c 56

Geometer dicit magnitudinem augeri in infinitum 3. ph. com. 60

Geometer cõuenit cum naturali in hoc ꝙ magnitudo est diuisibilis ĩ infinitum, sed non cõuenit in hoc ꝙ sit augumentabilis in infinitũ 3. ph. com. 60. & 3. Cœ. com. 6

Geometricæ propositiones sunt de capitulo opinabilium propositionum, quæ sunt fundamenta geometrię absq; eo ꝙ sunt extra animam 3. physico. commen. 60. & 3. Cœ. commen. 7ª. Nota tamen ꝙ ex hoc non sequit, vt sciẽtia geometriæ sit scientia rationalis & ꝺ secũdis intellectis vt alibi notaui.

Geometer dicit ꝙ linea recta est brevissima linea ducta inter duo pũcta, sed hoc est large. & sil' ꝙ figura circularis est ęqualis figuræ pologoniæ 1. ph. com. 29

Geometer imaginat' ꝙ linea recta incuruetur, & decipitur in hoc 7. ph. com. 29. Vide in concordant.

Geometra licèt ponat diffinitionẽ continui, tñ naturalis experitur ꝓbare 1. Cœli commen. 4. vide idẽ 3. physi. commen. 31

Geometra & naturalis communicãt in tribus magnitudinibus, sed diuersis modis 3. Cœli comm. 6. & 3. phy. com. 60. & alibi.

Geometrię certitudo in demonstrãdis rebus & iudicãdis maior altro nomiæ: nobilitas amplior ẽ merito eius naturæ, circa quam versatur, demõstrationes vero eius probationesq; eius imbecilliores sunt q̃ geometriæ aliquãto, propterea quia agit de rebus agnoscentibus motum, Themist. 1. de Ani. & cõ. ibidem tex. com. primi.

Geometrię principia non oĩa sunt eadem numero, sed propria numerorum sunt eadẽ numero 3. Cœli commen. 35

Geometriæ principium est ꝙ omne corp' est diuisibile, & ꝙ omne corpus diuiditur in quæcunq; pũcta 3. Cœ. com. 37. & tex. com. 38

Geometria erat in magno prętio tẽpore Plato. & Plato propter amorem geometriæ, & magistri ĩ multis erauit. opinãs res geometricas esse principia rerum sensibilium 3. Cœli com. 61

Graue & leue nõ habent motus naturales a medio impeditos 4. phy. com. 71. & 74

Grauitas qñq; ꝛeparatur a densitate 4. ph. t. c. 85. vbi dicitur in text. disonant autem graue & durum. in plumbo & ferro, vbi dicit Cõ. ꝙ plumbum est grauius ferro, & tamẽ est rarius, vide idem in 3. Cę. in cõ. 10. & in 2. de generatiõe & corruptione in com. 15

Grauitas & leuitas sunt numeratæ in tactu, & similiter mollities & duritiæ 7. physic. cõmen. 11. vide in concordantijs.

Grauis & leuis essentia efficit vt leue vbi dicitur superius, & graue inferius. 8. physi. tex. cõm. 32.

Grauitas & leuitas in discriptione grauis & leuis sumuntur pro habitu & forma, quæ est principium mouendi, licèt vulgariter sumantur pro qualitate 1 cœli. commẽ. 17. Ex quo patet grauia & leuia habere principium intrinsecum actiuum respectu motus, vide etiam in primo Cœli. cõmen. 81.

Graue & leue habent duas descriptiones, vnam ex motu, aliam ex quiete. vide primo Cœli. tex. cõm. 17. vide quę sit magis declarans subam in 4. cœli. cõm. 26. & 31.

Grauitas est leuitatis priuatio. 2. cœli. ter. cõ. 19.

Grauium corporum descensus ad medium totius coegit nos dicere ea esse rotunda, ita motos leuium a centro æqualiter ad circunferentiam cogit nos dicere ꝙ circũferentia sit rotũda 2. cœli. cõ. 30. & c. 26.

Grauitas quãdoq; sumitur pro motu ad medium, & quãdoq; pro forma corporis graui 2. cœli. text. cõmen. 104.

Graue & leue quodlibet quod est grauitatem, aut leuitatem habens non per se, sed in comparatione alteri⁹ necesse est vt sit grauius alio, & leuis alio. 3. cœli. tex cõm. 9,

Grauitas & leuitas non sunt eiusdẽ naturę in simplicibus, quia terra est grauis simpliciter: & aqua est grauis secũdum comparationem, 3. cœli. cõm. 8. Simplicia enim vt asserit non sunt eiusdem naturæ inter se vbi ponit tres conclusiones. Prima conclusio quæ elicitur est ista, ꝙ grauitas & leuitas nõ est eiusdem naturę. In simplicib⁹ natura differunt specie, quia grauitas terræ est grauitas simpliciter, grauitas aquę est grauitas comparatiua. Similiter leuitas ignis est leuitas simpliciter, & leuitas aeris aeris est cõparatiua. Secunda conclusio est, ꝙ grauitas & leuitas simplicium non sunt eiusdem naturę & speciei, cũ illis quę sunt in corporibus compositis. i. mixtis, quia vt asserit, parua pars plũbi est grauior magna parte terræ. Tertia conclusio est, ꝙ grauitas & leuitas mixtorum corporum adinuicem comparatæ differũt specie, vt grauitas plũbi & grauitas auri, quia pars parua auri est grauior magna parte plumbi.

Graue simpliciter non est grauius alio secundum Arist. inquantum est terra, aut aqua, sed inquãtum est graue 3. cœli. cõmen. 8. Consimile de subtilitate dicit Cõmẽ. in 4. physi. cõ. 72. & de velocitate motus 6. physi. cõmen. 15. & de regularitate motus 5 phys. cõmen. 45.

Graue quodlibet dẽsum esse & omne leue esse rarum non est vniuersaliter verum, lapis enim diaphanus est grauis, & tamen est rarus & nubes sunt densæ, & tamẽ sunt leues. 3. cœli. cõmen. 8.

Graue esse oportet ꝙ graui grauius est, quemadmodum albo albius album. 3. cœli. tex. commen. 12.

Graue aliquod esse compositum secundum quantitatem ex nõ grauibus impossibile est, & ideo additum est secundum quãtitatem ad excipiendum materiam & for-

mam, quę non ſunt graues, aut leues, ex quibus comparãtur corpora grauia & leuia, quia cõpoſitio ex materia & forma, eſt ſecundum qualitatem. 3. cœli cõmen. 12. Ex quo habes q̃ ſint partes ſm qualitatem ſecundum viam eius.

Graui quolibet dato grauius aliq̃d accipi poteſt, quomodo ſit intelligendum hoc dictum Philoſophi. 3. cœ. t. c. 9. vide Auer. in paraphra. 3. cœli. in ſum. parte ſecunda, in contradictione prima.

Graue & leue quandoq; ſignificãt habitum & formam, & quandoq; ſignificãt actionem. 4. cœli. com. 2. Vide etiam 1. cœli. cõmen. 17.

Graue & leue aliud ſimpliciter, aliud ad alterum. 4. cœli, tex. cõ. 3.

Graue & leue ſecundum comparationem eſt illud in quo nõ eſt pura grãuitas, neque pura leuitas 4. cœli. cõm. 3. vide quomodo ſit intelligendum. 4. cœli. in cõm. 26.

Graue & leue ſimplicia fuerunt cognita ex motibus eorum naturalibus, quia cũ inuenimus duo corpora quorum vnũ eorũ mouetur ex eodẽ loco ex partibus oĩbus ad partes oppoſitas, & alterũ eorum mouetur ad illum eũdem locum ex omnibus partib⁹ oppoſitis, neceſſe eſt vt ſint hic duo loca naturaliter oppoſita, medium. ſ. qđ vocat inferius & circunferenta quã vocat ſuperius ſimpliciter, & non ſecundum comparationem. 4. cœli. cõm. 3. & habetur in tex.

Grauitas in magnitudinibus quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, nõ differt niſi ſecũdum magnitudinem & paruitatem, ſed in magnitudinib⁹ diſtarum ſpecierum ſunt diuerſę in grauitate, quia quemãdmodum velocius mouentur ad medium. 4 cœli cõ. 6. vide cõ. 8. tertij de cœlo & bene inteliges illud.

Grauitas in cõpoſitis magis dominatur, raro enim dominatur leuitas in eis. 4. cœli, cõm. 6.

Grauitatem diuerſificari ex diuerſitate corporum intelligibile ẽ, ſed non ex diuerſitate ſuperficierum, quia grauitas nõ dicitur de ſuperficie 4. cœli. tex. cõm. 11. vbi prefertur opinio Democriti opinioni Platonis in aſſignauda cauſa grauitatis & leuitatis maioris & minoris in corporibus.

Grauitatis & leuitatis cauſæ traditę ab antiquis diuerſimode ſunt, & vſ̃ter ſunt quatuor opiniones antiquorũ. de hoc vide 4. cęli. cõ. 29

Grauitas in elementis mouet vt eſt forma. & mouetur vt eſt in prima materia. 4. cœli. cõm. 22.

Graue ſimpliciter eſt illud qđ quieſcit ſub omni corpore, & leue ſimpliciter eſt illud quod naturaliter qeſcit ſup oĩa corpora. 4. cę. t. c. 26

Grauis & leuis diffinitiones datæ p quietem, magis demonſtrant naturas eorũ quam diffinitiões datæ per motũ, quia motus a medio, vſ̃ ad mediũ non accidit eis, niſi poſt violentiam. 4. cœli. com. 26. & 31.

Grauitas & leuitas, vt tradit Ariſt. in greco idiomate, ſunt duo nomina ſignificãtia potẽtias q̃bus hæc corpora mouentur, ipſorum vero corporũ motus nullũ, vt inqt nomen effertur, in arabica vero lingua vſus horũ noĩum videtur eſſe in contrariũ. Auer. in paraphraſi. 4 de cœlo. ſumma 1. cap. 1.

Grauis & leuis ſubiectum perfectũ eſt & propinquũ eſt ſubſtãtiæ elemẽtorũ. ſecus eſt de ſubiectis aliorum

rum motuū, ſubiectum enim albedinis & nigredinis, & ſubiectum receptiuū ſanitatis & egritudinis longe diſtant à ſubſtantia, & perfectione rei recipientis ſanitatē & ægritudinē. 4.cœli, in paraphraſi ſum. ſcūda. idē. 4.cœli. te.c.24.

Grauis & leuis diffinitiões ſm The. rectius dantur p motū q̄ p quietē: huius tamē oppoſitū ſentit Auer'. in para. quarti de cęlo. ſum. 3.c.1. Et conſidera ibi auream digreſſionem contra Themiſt. vide etiam ipſum 4.cœli.cō.26.&31. vbi habetur ꝙ diffinitiones date p quietem demonſtrant magis naturam eorū, licēt deſcriptiones datæ per motū, magis oſtendunt dřias quæ ſunt inter abſolutū & cōparatiuū.

Grauitatis & leuitatis diuerſitas īuēta in compoſitis proficiſcitur ex diuerſitate ſimplicium in multitudine & pauciate 4 cœli. tex. cō.28.

Grauitas magis aurū q̄ argentum in eodem loco, qa cōſtat ex pluribus partibut terreſtribus, q̄ ex quibus componitur argentum, & hoc eſt manifeſtum. 4.cœli. cōm.28.

Grauitas ex cōpoſitis quoddā magis q̄ alia in eodē loco, & quędam in locis diuerſis. 4.cœli. ibidem.

Grauitas in aere magis lignū centū librarū q̄ plumbū vnius libræ, in aqua vero eſt leuius 4.cœli.t.com 28. vide cauſam ibi cōtra Them.

Grauitas & leuitas elementorū mediorū in proprijs locis eſt alterius rationis & equiuoce cum grauitate & leuitate dictis, quādo ſunt extra loca propria: & hoc ignorauit Themiſt. 4.cœli.cōmen.29. idem habet in paraphraſi. vide etiam. 4. cœli cōm. 39. contra Themiſtiū.

Graue & leue vno modo ſunt contraria & alio mō ſunt relatiua, cū vnū ſit pfectio alterius. 4.cœ.c.35.

Grauitas ī aere magis dānatur q̄ leuitas: vide cauſam & ſigna. 4 cœli.tex.commen.39.

Grauitatis & leuitatis ſimplr cauſa eſt terminatio in parte ſuperiori & inferiori ſimplr, & cauſa qd' ſuperius & inferius ſimplr ſunt eſt finitas extremorum loci, & cauſa finitatis extremorū in loco eſt ꝙ vnū extremorū eſt cētrū & reliquū eſt circūferētia: alioqn nō īueniret finitas ī lōgitudine recta, qa lōgitudo recta nō eſt forma p ſe, & pp aliquod finitū p ſe, ſed pp lōgitudinē rotundā. & ex hoc apparet ꝙ loca ſunt duo tm̄: & impoſſe eſt eſſe plures mundos vno ex 4.cœli.cō.40.

Grauis & leuis antiqui cauſas aſſignauerunt ex quātitatibus. Ariſt. autem ex formis, & nō parua dřia quia finitas nō eſt ex quātitatibus rerum, ſed ex formis. 4 cœli.c.40.

Grauitas aeris in ſuo loco proprio non eſt ſicut grauitas quā dicitur habere in loco ignis. Cōmentator cōtra Themiſtium in paraphraſi quarti de cœlo in ſum. 3. cap.2.

Grauitas & leuitas non ſunt qualitates actiuæ. 2. de genera. & corruptione. tex com·8. vide in. concor.

Graue & leue ſunt in prædicamento ſubſtātiæ. 2. de anima. cōmen. 108. idem 4 cœli. commen. 20.

Grauitas & leuitas ſunt in prædicamento quantitatis, ſecunda intentione. 5. metaphy. cōmen 18.

Grauitas terræ cauſa eſt maxima diſtantia a motu orbium, & per contrariam cauſam ignis eſt in maxima leuitate, ex libro deſtructio. diſpu. prima. in ſolutione 11. dubij idem in 2. cœli. cōmen. 94.

Grauitas sequitur priuationem motus,& leuitas sequitur ad calorem qui causatur a motu. ex paraphrasi metaph. tract. 4

Granis granatorũ inest proprietas resistendi putrefactioni,& vt cibus in fumositatibus malis minime cõuerti possit 7. colli. cap. 16. Ideo in cura putridarum febrium solet a medicis expertis adhiberi in digestiuis syrupis commiscendo vinum granatorum.

Gradus virtutum actiuarum est super vnam eandem complexionem secundum comparationẽ graduũ virtutũ passiuarum. ex 2. colliget, cap. de complexionibus membrorum consimilium, vbi etiam dixit contra Galenum ꝙ mensura duarum qualitatũ actiuarum sequit'a mẽsura duarum passiuarum, quia formę proprie habent materias proprias sub eis.

Grando est aqua congelata in nube 1. metheo. cap. 4

Grando magis generatur in autumno & in vere; econtrario dispositionis huius ibidem.

Grossitudinem habẽs ex admixtione aeris cum aqua est aereũ a predominio, sicut oleum, & ideo natat super aquam. Commẽtator in 4. metheo. in summa.

Grues senescẽtes cuius effectus causa esse potest ꝙ pennarum natura earum albicet plusquã humoris his senescentibus constituitur in pennis quàm vt facilius putredini pareat. Aristoteles in 5. de generatione animalium. cap. 5

Grues ex scyticis campis ad paludes ægypto superiores. vbi nilus profluit veniũt, quo in loco pugnare cum pigmeis dicuntur: non enim id fabula est, sed certe genus tñ hominum, tum equorum pusillum est, vt dicitur, deguntq; in cauernis. vnde nomẽ troglodite a subeũ discauernis accepere, Atisto. in 8. de natura animalium cap. 12. Cæterum autem ideo, Arist. dixisse id nõ esse fabulam, quia de hac re multi scius Home. meminit in 3. lib Iiados. vbi scribit. Aduerte tamen ꝙ tametsi & Arist. & Homerus afferant pigmeos esse hominũ genus, non propterea intelligendum est ꝙ sint eiusdem speciei, non enim habent animam rationalem, sicut bene notauit Albert⁹, cognomento magnus, in libro suo de animalibus libro 7. ca. 6. Est igitur gen⁹ simile homini, quia sunt figurę rę ętæ sed non sunt vere homines.

Grues volant de vltimis in vltima, vt dictum est, & volant flatu secũdo. Quod de lapide narrãt falsum est: lapidem enim eas tenere fulcimento quem vbi deciderit accipi vtilem ad auri probationem. ibid.

Gruum prudentia requiratur in 9. de natura animalium cap. 10

Grues inter se tam acriter pugnant, vt dimicantes capiantur: hominẽ enim expectant potius quàm pugna desistere patiantur 9. de natura animalium cap. 12

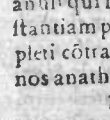
Gummi sunt ingrossata & inspissata a calore, quia sunt superfluitates texræ nascentium, & in omnibus est siccitas aliqua per viscosita tem existentem in ipsis 5. colliget. ca. 2. vbi loquitur de ammoniaco.

Gustus & tactus in vnamet parte linguæ sunt. Themis. in 2. de anima capit. 39. vbi collige non esse semper necessarium diuersorum sensuũ esse organa diuersa fm rẽ.

Gustus

Gustus est quidam tactus 2. de anima.text.commen.94
Gustus cum sit in homine absolutior & certior odōratu, cur degustatis rebus statim voluptas, ægritudoue consequatur, neq; Arist. neq; expositores attingunt. The. 2. de anima.cap.32.& est sup t.95
Gutta vltima lapidem cauat, 8.phy. tex.commē.23. & vide Themistiū in 2.li.de memoria & reminiscentia ꝙ præcedētes molliunt & subigunt lapidem, cap. 8.
Gutta quomodo cauet lapidem, vide 8.phy.tex c.23. & vide Them. in 7.phys. versus finem super tex. 38.vbi dicit neq; si lapidem multa stillicidia incauant, necesse est singulis stillicidijs separatum suamenta respondeant: hęc enim semper ad discretionem potentiarum subiectę magnitudines dissecantur, & nonnullæ quoque potentię sunt, quæ illas quasi transcursu prætereunt non diuidendo, secandoue, sed ita efficiendo & pręparando vt secari & diuidi ali quando possint.
Guttur quod & arteria dicitur corpore cōstat cartilaginoso 2.de partibus animalium cap.3 vide 7.de vtili.particu. Gal.ca 3. vbi agit de trachea arteria. & ibi videbis quid sit cartilago. Et nota etiam ibi ꝙ anuli qui sunt in tracheaiuxta substantiam pulmonis.non sunt completi cōtra Mondinum & modernos anathomistas.

De litera H.

Habitus non indiget ad sui cognitionem cōcipi respectu priuationis, nisi esset habitus inquantum est perfectus, & priuatio ex parte qua est quid imperfectum, & vt vniuersalius dicam inquantum est habitus, hoc est, inquantū est relatiuū, ex commento magno in prologo primi posteriorum Commētatoris.
Habituum continuas passiones facit series & continuatio temporis:
Actuum vero vnum esse non concesserim: nisi iunctus sit & continuo defluat. Themist.5.physi.38. & habetur in tex.
Habitus est prior priuatione īre cōrēte habitu 4 ph.com.67 vbi subdit Cōment. ꝙ hæc propositio, vt mihi videtur, non conceditur ab auicen.& est falsitas in illo.
Habitum est quod consequenter est cum tangat 4.ph.tex.com.26
Habitibus prętentibus nō dum generatur aliquid, sed iam est 1. de generatione & corrup. te.com. 55
Habitatio tota impossibile est vt fugiat a philosophia,& forte philosophia inuenit in maiori parte subiecti,3.de aīa c.5. in fol. qōnis 2
Habitatio est possibilis in quarta meridionali, ibidem.
Habitus diffinitio est vt habens ipsum operetur per ipsum quando voluerit, & ex se absq; hoc ꝙ indigeat aliquo extrinseco,3.de anima.commento 18
Habitus mediat inter habentem & habitum 5.metaphy.tex com. 25
Habitū haberi non contingit, alioquin in infinitum erit, habiti fuerit habere habitum. ibidem.
Habitus est prędicamentum fm ꝙ contētum dicitur habere cōtinēs. Cōm.5.meta.cōm.28. sed quando continēs habet contentū, tūc hoc est prædicamentū vbi vt idē dicit.
Habeo verbum demōstrat tot respe

ctus quot demõſtrantur per hanc propoſitionem in,licèt differat qa habere dignius,d. reſpectum continentis ad contentum,ſed,in,præpoſitio,eſt conuerſo modo. Commenta.5.metaphy.com.28

Hanelitus inſtrnmenta ſunt cãna, dyafragma,pulmo, trachea, arteria,epiglottis,& vuula, 2.col.c.19

Hanelitus ſecundum Galenum eſt motus volũtarius,& vide rationẽ. 2.coll. cap.19

Hanelitus ſecundum alios eſt motus naturalis. ibidem, ſicut motꝰ pulſus.

Hanelitus ſecundũ aliquos ſapientes eſt compoſitus ex duabus virtutibus,vꝫ naturali & voluntaria: & iſta opinio eſt verior ſm Auer. ibidem.Comparando autem duas primas opiniones ad indicem, ſecunda eſt verior prima.ibidem.

Harmonia ẽ poſterior inſtrumẽto.

Harmonia non pugnat cum inſtrumento.

Harmonia intenditur & remittitur.

Harmonia cõſtante nõ poteſt conſonantiæ accidere offenſio.

Harmonia corporis nihil aliud eſt q̃ firmitas valẽtia & pulchritudo.

Harmonia eſt quædã ratio mixtorum aut compoſitio. primo de anima. tex commen.53

Harmonia nõ eſt ſubſtantia.ibidẽ.

Harmonia non mouet inſtrumentum .ibidem.

Heraclitus ignẽ principiũ oĩum eſſe aſſeruit,& orbẽ quandoq; deflagrarũ, vt hæc oĩa redeant, vnde profecta deriuataq; fuerint 3.phy. tex.cõm.46. Forte hoc eſt ꝙ Ouidius cecinit i 1.Metamorphoſeos, eſſe quoq; in fatis reminiſcitur affore tempus,Quo mare,quo cęlũ, correptaque regia cœli, Ardeat & mundi moles operoſa laborent.

Heraclitus negauit ſcĩam, & exiſtimauit oĩa entia ſenſibilia eſſe, qa ſunt in continua trãſmutatione, ideo nulla de eis poteſt haberi materia 4.metaph.tex.cõmen.22.ibidem dicitur ꝙ Cratillus increpauit ipſum aſſerentem eundem nõ poſſe bis in idem flumen intrare, immo nec ſemel.

Herinaceus ſolus inter animalia, quæ animal generant, habet teſtes contrario modo adhęrentes: cętera aũt hñt,añ,vel intus,vel extra. vide cauſam 1. de gen. ani.c.2

Herinacei cõmutant ſua cubilia auſtroꝫ & aquilonũ mutatione,qui autẽ intra tecta aluntur ad parietes diſcedunt , quod ita fieri cũ Bizantijquidam aduertiſſe, cõſecutus exiſtimationẽ eſt,vt tempꝰ futurum poſſet prędagire,9.de natura animalium cap.6

Heſiodꝰ primum omnium chaos, deinde terra,litẽ & amoré fuiſſe teſtatur, ex erratis primi metaphy.

Hirci pingues minus fecundi ſunt, quorum argumento vites quoties per nimiam alimenti copiã luxuriantes fructum non ferunt, hirci ſtare ruſtici dicunt. Ariſto. in 5 de natura animalium cap. 14. idem in 1.de generatione ani.cap.18

Hiems noſtra eſt cęſtas in partibus meridionalibus, & cũ fuerit frigiditas in parte ſeptẽtrionali,erit caliditas in parte meridionali,& eꝫuerſo Cõ.in princ.lib.metheoro.

Homo eſt magis aptus ad diſcernẽdum indiuidua odorabiliũ q̃ cętera aĩalia,quãuis quædã aĩalia habeant fortiorem ſenſum odoratus a remotis 3.colli.cap.34

Hominum

Hominum perfectorum in artibus vna conditio est, vt sit dominus artis ex se, ita vt hoīs cognoscat res necessarias perfecte cū inspexerit rerum diuersitatē ex 7. coll. ca. 28

Hominis tactus est fortior q̄ in cęteris animalibus 3. coll. cap. 36

Homo diuersificat ī sensu olfatus a cęteris animalibus, quia homo non pōt odorare nisi cum olfactione, sed multa animalia odorant sine olfactione, vt animalia carentia sanguine, vt apes & formicæ 3. collig. cap. 36

Homo pluries cribrat vnū modiū fabuli, vt inueniat vnam margaritam. Auerroes 4. colliget. cap. 9. de signis ęgritudinis in generali.

Homini ab Apolline pythio iniunctum est, vt seipsum noscat, perinde quasi oībus ex sua cuiusq; cognitione naturalis viuendi ratio statuenda videatur. Alexander in princ. paraphrasis de anima.

Homini soli pariendi tempus multipiex datum est, cętera autē animalia oīa singulari ac simplici modo partum suum perficiunt: nam & septimo mense, & octauo, & nono parere potest, & quod plurimum decimo: nonnullæ etiā vndecimū attingūt 9. de na. ani. c. 4

Hō cū aīalia alia singulos pariāt, alia plures in ancipiti est: nā ꝙ plurimū & in locis plurimis agit mulieres singulos singulę pariūt, sed sępe & locis plerisq; geminos etiā, vt in terra ęgypti fieri certum est: pariunt etiā tres & quatuor, & q̄dem locis nonnullis valde, ita fit quod dictum est, sed quinq; cum plurimum nascuntur: iam enim hoc pluribus euenisse certū est, & quędam partubus quatuor, vigin ti enixa est: quinos enim singulis partubus edidit. ibidem.

Hoībus solis contingit vt si gemini concipiant quorū alter mas alter fęmina sit, pauco seruentur: in cæteris autem aīalibus gemini nati si mas ꝙ fęmina sint, enutriuntur atque seruantur. ibidem.

Hoīes octauo mense geniti in terra ægypto viuere & adolescere possunt, & quibusdā alijs locis vbi mulieres fertiliores sunt, multosq; simul & ferūt & pariūt, sed locis grę cię multi intereunt, nec nisi p̄ pauci seruant. vnde fit, vt siquis seruet nō octauo mense natus existimet. ibidem. Ex quo patet rationē mathematicorū nullam esse, quia natus octimensis nō possit viuere. vi de Cōciliat. in dria ꝓpria de hoc.

Hominis ossa sunt numero 348. exceptis paruis quæ replent spatia iuncturæ, & osse epiglottis, & osse cartilaginoso quod est in corde, secundum aliquos anathomicos 1. colliget. capit. de anathomia dentium & ossium.

Homines ætatis ratione inuitātur vt iuuenes inter se fęminas generent, seniores facti mares, & quidā iuuenes nihil procreant seniores facti incipiunt procreare 7. de natura animalium cap. 6

Homini in pueritia sinciput molle est seroq; duratur: cæteris autem animalibus discrimen ossium nullum est, sed omnia perfecta iā inde a natiuitate proueniunt, Aristo. in 7. de natura animaliū c. 11

Homo est id quo coniungitur esse sensibile cum intelligibili, & propterea perfecit Deus in ipso esse sensibile cui euenit imperfectio propter distantiam ab ipso. ex pa

aphraſi metaphyſi. tex. 4
Homo cũ cætera animalia naſcantur cum dentibus in pueritia, ſeptimo mẽſe dentire incipit. ibidem.
Homo ſicut cætera animalia quæ ſecundum naturam inuerſa in caput naſcuntur, & manus etiam ad coſtas porrectas extenſaſq; habet qui cum extiterit ſtatim vocẽ emittit, & manus in os admouet ibidẽ.
Hominis aĩam ĩ pueritia ab anima beluarum nihil differre prope dixerim 8. de natura animalium capitulo primo.
Hominis ſaliua plurimis morſibus venenoſorum animalium aduerſatur, vel animalibus venenoſis 8. de natura anima. cap. 29
Homo eſt perfectiſſima natura', & ideo affectus animi in eo conſpectiores cõtinentur, quàm in cæteris 9. de natura animalium cap. 1
Hominis ſtercus panthera quęrit cum venenum pardalianches ab angore dictum comederit, quo etiam leones intereunt 9. de natura animalium cap. 6. vnde venenis aduerſatur, vt medicis etiam videtur.
Homo ſolus ambidexter naſcitur. Ariſtote. in 2. de natura animalium cap. 1
Homo pauciſſimis pilis integitur niſi in capite, qua quidem parte irſutiſſimus omnium eſt. ibidem.
Homo maxime oĩum animalium ſuę magnitudinis ꝓportione plurimũ ſeminis emittit, & inter mares qui humidiores ſunt natura, nec valde carnoſi 7. de natura animalium cap. 1
Homo ſolus ex animalibus pedes habentibus, pedes carnoſos habere cernitur. ibidem.
Homo cũ ad iuſta incrementa peruenit partem ſuperiorem minorẽ habet quàm inferiorem, contra atque cętera animalia quæ ſanguine conſtant, partem ſuperiorẽ intelligi volo quantum de capite ad eam porrendit partem qua exitus patet excrementis: inferiorem vero quãtum ab ea ipſa ſubſequitur reliquum corporis. ibidem
Homo priuſquam adultior ſit, partem corporis ſuperiorẽ habet maiorem quàm inferiorem. ibidem.
Homo dentes priores mutat: maxillares autẽ nullum animal mutat. ibidem.
Hominis ſanguis eſt tenuiſſimus & minutiſſimus 3. de natura animalium cap. 19
Homines tam mares quàm fœminę a primo ortu inſęcundi naſci poſſunt 7. de natura anim. cap 1
Homines mares nimis ſalaces & fęminę quę frequentius pariunt citius ſeneſcunt ibidem.
Homo corporis proportione plurimum ſemen emittit, Ariſtote. in tertio de natura animalium, capitulo vltimo.
Hominis proprium eſt locutio. Ariſtot. in 4. de natura animalium cap nono.
Homines locutione vtuntur varia cum vocem omnes emittant eandem, quarto de natura animalũ, cap. nono.
Homines ſurdi a natiuitate ſunt etiam muti & vocem emittere poſſunt, locutionem vero nullam. ibidem.
Homo maxime animalium ſomniat. Ariſtote. in 4. de natura animalium, cap. 10
Homo anno quarto aut qnto ſomniare incipit, ibidem.

Homines

Hoīes quidam nunq̄ somniauerūt, & nōnullis aceidit in processu ętatis vt viso somnio mutarentur habitu sui corporis, vel in mortem vel in morbum, ibidem.

Homini maxime temporib⁹ oībus coitus opportunitas est, atq; etiā plura alia pedestris generis 5. de natura Animal.cap. 8

Hominum mas stimulatur magis ad venerem hyberno tempore, fœmina ęstiuo ibidem.

Hominum in genere & quadrupedum aīal gignentium maxime patet vt nouellorum prima emissio seminis, vr̄ī cęteris generibus animalium, aut infœcunda, aut si fœcunda sit imbecilliora tñ generat. 5.de natura Animalīū ca.14.& in 7.de natura Animal.cap.1

Homo in quartodecimo anno, semen incipit ferre, sed vim genitalē recipit circa annos ter septē. ibidem & in 7.de natura aīal. cap.1

Homo mas ad annū vsq; septuagesimū, v3. termino vltimo potest generare, fœmina vsq; ad quinquagesimū, verū id raro: paucis. n. proles in eo ętatis tēpore procreata ē, sed magna ex parte matribus quintus & texagesimus annus finis, fœminis progenerandi est quint⁹ & quadragesimus. Arist. in 5 de historia Animal.cap.14 vide in contradictionibus nuper editis super 7.lib.de natura Animal.cap.5.vbi oppositum habetur.

Hominibus tempore quo semen incipiunt ferre quidam tricari, cōtra ętatiq; per libidinem ceperint, accidit vt cū semen emittūt non mō voluptate, verum ēt dolore afficiātur 7.de natura aīal cap. 1. cogita quō hoc sit posse, & vide in simili de hoc Alexan.in 1.libro naturalium quæstionum. quæstione 12

Hominis vox & fœminarū immutatur dum semen ferre incipiunt quod caprire denominant 7.de natura Animal. cap. 1

Homines nonnulli a natura binerices nati sunt, verum non esse sed capillorum equam to 1. de historia animalium cap. 7

Homo per se tempus sentit, sed cętera animalia per accidens vtpote q̄ non ipsius temporis sensum proprie habeant, sed motiones & passiones eius q̄ tempore ait quo acceperunt. Them.3.de aīa.cap 64

Homo audit, homo gustat, olfacit, obtuitur quanq̄ propōes illę receptę sunt non tñ primarię sunt nec primum competunt functiones ille homini sed sensarijs & internuntijs suis hoc est auribus, lingua, naribus, oculis sicut dicit triāgulus equilaterus duos rectos habere sed non primum, quia ea afferre primo deberet triangulo. qcquid n. in partibus aut in genere primum inest nō pōt de integritate aut de specie primū afferri. Themist. 6.Ph. super t.44. vide in concordan. nuper editis.

Homines habentes magnam frontem sunt segnes, quibus autē parua ē sunt mobiles quibus lata mē te moueri idonei quibus rotunda iracundi. Aristote. in 1. de natura Animal.cap. 8

Hominis supercilia si in rectū porrigantur mollem animum significāt. Arist. in 1. de natura Aīal. cap. 9. si iuxta nasum in flexa sunt austerū notant & acerbū, sed si iuxta tempora in flectantur dissolutum simulatorem q; indicant: si vero in to-

tum

tum demersa notã inuidię habẽt.
Hominis oculi duos angulos hñt, quorũ alter iuxta nasũ, alter iuxta tẽpora est, & angulus ille albugo oculi dicitur, qui si iusto longiores fuerint notam maleficorũ & morem præbent ibidem.
Hõ solus aĩaliũ numerosa oculorũ varietate notatur. Arist. in 1. de natura animalium cap. 10
Hominis oculi id qd nigrũ appellatur, & est id qd pupillã i qua fit visio ambit, in quibusdã est atrũ in quibusdam valde cesium, alijs fuũ alijs caprinũ, quod morũ optimorũ iudicium est, & ad cernẽdi claritatem primatũ obtinet. Aris. in 1 de natura Animal. ca. 10. credo ꝙ istud sit glauci coloris, & iõ Hom. Miner. glaucopiã appellat.
Hominis oculi qui mediocriter cõniuent, notam morum laudabiliũ habent. ibidem.
Hominis aures tñ sunt ĩmobiles. Arist. in 1. de natura aĩal. cap. 11
Hominis aures magnę arrectęq; vltra modum. stultitiæ indices sunt aut loquacitatis. ibidem.
Hominis sternutamentum ex naso est vniuersi flatus eruptio p naturam signum augurale & vnũ ex spirituum omniũ generibus sanctum & sacrum. Aristo. 1. de natura Animal. cap. 11
Homines quorũ interior pars plantę pedum non caua est, sed ita pleniuscula plena est vt solum toto attingat vestigio, hi versuti sunt & fraudulenti. Arist. in 1. de natura animal cap. 15
Hoiem omniũ maxime aĩaliũ superiora ac inferiora habere rõne locorũ naturaliũ intelligimus 1. de natura animalium cap. 15
Homines qbus pedes exigui ijs ẽt manus parue habentur, & quibus cubiti breues, ijs etiam femora breuia magna ex parte sunt. ibidem.
Hominis sinistra omnia ibecilliora dextris sunt, ibidem.
Hoĩes duos eiusde cõplexionis temperatę æqualr, qui vno vtũtur regimine possibile est vt alter, deueniat ad finem naturalem suæ vitæ quem põt habere per naturã, alter vero non poterit, & vide causã 6. Collig. cap. 1. vbi dicit ꝙ est pp in diuidualẽ ꝓparationẽ in materia, & ibidẽ dicitur ꝙ non est impossẽ vt homo tẽperatus bono vtens regimine, non viuat diutius alio vtẽte malo regimine, licèt hoc rarissime contingat.
Hominis inferiora similitudinẽ superiorũ præ se ferre ea ratiõe dixerim, qua venter intus rñdere dr facĩei i gracilitate & corpulẽtia. ibi.
Hõ plurimũ cerebri ꝓportione magnitudinis ac humidũ habet 1. de natura animal. ca. 16. & 2. de partibus animal. cap. 7
Hoĩs tñ cor ad partem potius sinistrã vergit, sed in cæteris quibus pectus inest, est in medio pectore 1. de natura Animal. cap. 17
Hõ cum cętera aĩalium in senectute non canescant manifeste maxime omniũ ita afficitur. Arist. in 5. de Gener. animal. cap. 1.
Homo solus canescit, & inter cætera animalia equus solus pilo albescit, & euidentius per senectutẽ: canities. n. debilitas quędã humoris sita in cerebro & cruditas est. Ari. in 5. de Gener. Animal. cap. 1
Hominis oculi diuersicolores sunt, sed cęterorũ aĩalium i suo cuiusq; genere vnicolores potius sunt, vt

boum

boũ nigri, ouiũ aquilini, aliorũ iuxta totogenere aut cesij sunt, nõnulloq; capitini vt capriarij generis. Arist. in 5. de Gener. animal. cap. 1

Hõ p̃ç, magnitudine minime fere aĩalium omniũ procul sentire pt, cũ tñ differentiarũ sensu maxime oĩum valeat, cuius rei causa est, q̃ sensoriũ sincerum minimeq; terrenũ corpulentumue obtinet, cuté ẽt tenuissimã præ cæteris aĩalib. hõ suapte natura pro magnitudine habet Arist. in 5. de generatione animalium cap. 2

Hoĩes calueunt parte capitis prior e canescũt prĩo tẽporibus, sed nemo vel tẽporibus vel occipite caluescit. Arist. in 5. de generat. aĩal. cap. 3. & ibi vide causam.

Hoĩes suis ætatibus iniemẽ ẽstatẽq; faciunt, quãobrẽ nemo anteq̃ coire incipiat calescit, sed a venereo potius coitu id euenit. i. his q̃ sunt sua natura eo propensiores. Arist. in 5. de Generat. animal. cap. 3

Hoĩs cutis est tenuissima, & ideo diuersitas in colore pilorũ in homine non sequitur cutim, sicut in cæteris animalibus, Arist. in 5. de generat. animalium cap. 5

Hõ solus animalium vtitur ratione. Arist. in 5. de gener. animal. ca. 7. idem in 1. Politicę.

Homo vnus ex numero oĩum aĩalium vim obtinet cogitandi & cũ memoriæ acq; disciplinę cõplures animantes esse participes possunt: nullus tamen præter hoĩem potest reminisci. Aristo. in 1. de Historia animalium cap. 1. in fine.

Hominis naturam ancipitẽ societatis & solitudinis apertum est 1. de Historia animalium ca 1

Hominis cõparatione aliqua sunt calidiora quæ absolute sunt minus calida, vt vinum antiquum respectu musti Auer. in 2 de generatio. aĩalium cap. 2. vbi etiam cõciliat dicta medicorũ cũ Arist de albumine oui, quod fm Arist est calidum, & fm medicos frigidæ cõplexionis. vide etiam in 2. de Anima. commen. 105

Hõ aĩaliũ oĩum maxĩe notũ nobis necessario est, & ideo primum hominis ptes nobis explicandę sunt, vt enim nummos ad id quod sibi quisq; explorat certumq; habet probare solet: in cæteris etiam rebus agendum est. Arist. in 1. de genera animal. cap. 6. Ex hoc colligę q̃ ordo doctrinæ q̃ñq; incipit a perfectiori, & hoc vbi illud fuerit notius, & hoc causę fuit q̃ ẽt Aristo. in 2. de aĩa. prius egit de visu q̃ de tactu, cuius tñ oppositũ obseruauit Auic. in 6. naturaliũ. in lib. etiam de partibus animaliũ 2. ca. 10 ideo inuenies q̃ primũ de homine est differendum. Aduerte tamẽ q̃ illud hẽt locũ de ptibus exterioribus, sed in interioribus secus est. Et ideo Aristo. in 1. de natura animaliũ cap. 16. huiusmodi partes interiores ex alijs animalibus dignosci præcipitẽ quibus homo conuenit cum alijs.

Homo ĩ subiecto & nudissimo omnium animalium corpore est, & vngues minimas pro magnitudine habet minimum nanq; est in eo excrementum terrenum. Arist. in 2. de generatione animalium cap. 4. in fine capituli.

Homines habentes membra gracilia sunt sagaciores. Aristote. in 3. de Generatione Animalium capite primo.

Homini

Homini monſtruoſitates minus accidere ſolēt q̄ alijs animalib⁹ quæ plura pariunt, quia ſingulare perfectūq; parit: quia propter & homini locis quibus mulieres perſę cundæ ſunt magis id euenit, vt in ęgypto. Ariſto. in 4. de Generatione animalium cap. 4

Hō ſolus ex aīalibus metuere, cōſidere, atq; ſperare pōt: nāaudacia, metus, & ſpes ſtatim oſtendunt ſe rationalis animæ ditioni ſubeſſe, quia futurum & conſequens tempus videntur reſpicere, quod bruta non poſſunt Themiſtius 3. de anima capite 38

Homo cum oībus generibus ambigit, nam & viuiparum eſt paruiparū, & multiparum intermediū eſt Ariſt. in 4. de Generatione animalium cap. 4

Homini non vnū tēpus pariēdi cōſtitutum eſt ſicut cęteris aīalibus, ſed plura, quippe cum & ſeptimo menſe & decimo naſcatur atq; ēt inter ſeptimum & decimū poſitis, qui. n. menſe octauo naſcuntur & ſi minus viuere tamē poſſunt. Ariſtot. in 4 de Generat. animalium cap. 4. Contra medicos aſſerentes octimenſes viuere non poſſe. de hoc vide Conciliatorē in dria 49.

Homines piloſi libidinoſiores & ſeminis copioſiores ſunt q̄ leues: pili n abūdātia & hirſuties copiam indicat excrementi. Ariſt. in 4. de Generatione Animal. cap. 5

Hominū genus magis in maribus q̄ in fęminis generandis læſionē recipit cum in cæteris animalibus nihilo poti⁹ mares q̄ fœminę ita ꝓ ueniāt, cuius rei cauſa eſt ꝙ in hominibus longe mas a fęmina ī calore differt naturę quo fit vt mobiliores ſint mares in vtero q̄ fœminę, motu autem ipſo frangūtur cum recens quodlibet pro ſua imbecillitate facile frangi poſſit. Ariſt. in 4. de Gener. animal. c. 6

Hominū ī genere qui gemini mas & fœmina prodeunt minus ſętuā tur cum in cęteris animalibus nihilo referat, hoībus. n. hic concurſus præter naturam eſt, cū non parit tempore mas & fœmina diſcernantur. Ariſt. in 4. de generatione animalium ca. 6. quod ideo dixit, quia mas citius in vtero concipipitur & perficitur quam fęmina.

Homines in ferendo vtero cum cæteris animalibus diſſident, cum. n. cætera plurimi temporis valeant corpore cum vterum ferūt, mulieres magna ex parte ęgræ degunt. 4. de Genera. animal. cap. 6. & ibi vide cauſam. Nam vt ait Philoſophus cæteris animalibus aut exigua purgatio aut nulla manifeſta fit, mulieri plurima euenit q̄ cum per vteri geſtationem deſierit infeſtat atq; perturbat.

Homo plus tpis quā quoduis aīal viuit excepto elephanto. Ariſto. in 4. de Gener. aīalium cap. vltimo.

Hominis pduratio prouenit ex ei⁹ complexione q̄ ſimilis eſt complexionis aeris ambientis ipſum calidi & humidi Auer. in 4. de Gene. aīalium cap. vltimo. & elicitur ex tex. ibid. vbi Ariſto. dicit cauſa ne quoduis animalium diutius viuat eſt ꝙ pro aere ambiente tēperat.

Homo quia prudētiſſimus animalium fuit ideo manum obtinuit, ſed non quia manus obtinūit prudentiſſimus fuit, vt male Anaxag. opinabatur 4. de partibus aīaliū. cap. 9. Eandem ſententiam appro

bat

bat Gale. in 1. de vtilitate particularum cap. 3

Hominis renes bubulis similes sūt qui sunt tanq̄ compositi ex pluribus renibus neque æquabiles sunt vt sunt cæterorum quadrupedum quo fit eorum motib⁹ difficile curari possint etiam si nuper ægrotare inceperint, accidit. n. vt qui multum renibus laborent difficilius remedium adhibeatur q̄ si vtero infestarentur ex 3. de partib. animalium cap. 9

Hominibus qui vitio renum laborant licèt pinguescere: iuuat tamē si pingues admodum efficiant̄ letales accidunt dolores. ibidem.

Homo solus animaliū titillat̄ propter cutis tenuitatem, & q̄ ipse solus rideat ex 3. partib. animal. ca. 10. de septo transuerso.

Homo solus cùm dormit sternitur, quia solus erectus incedit. ex lib. de somno & vigilia. & vide Themistium cap. 21

Homini soli accidere solet vt quidam sel in iecore habere videantur, quidam vero careant. ex 4. de partib. animalium cap. 2

Hominibus aīalia bruta dementiora sunt, quia pomilionis figurata habent oīa, & inter hoīes pueri q̄ pomiliones sunt ideo viris sunt dementiores, & inter viros qui pomiliones sunt dementiores sunt. ex libro 4. de partib. animal. cap. 9

Homo animalium prudentissimus est, ideo manus ei natura tribuit: Anaxag. aūt cōtrariū opinabatur q̄ quia hō manus obtinuit, ideo animalium prudentissimus est, & male. natura. n. rem minorem maiori portioriq̄; addere solet nō maiorem nobilioremq̄; minori. ex 4. de partib. animal. cap. 9

Hominem non bene a natura sed deterrime fuisse creatum eo q̄ nudum & inermem. natura eum produxerit, non rectè sentiunt qui ita dicunt. ex 4. partib. aīal. cap. 9

Hō & viuiparæ quadrupedes maxillam sursum, deorsum, atq; in latera agitant: pisces vero & aues & ouiparę quadrupedes solum sursum atq; deorsum, & nullo modo in latera vide causam in 4. de partibus animalium cap. 10

Homo quinquēnio fere capere vī diminutionem omnis magnitudinis quæ reliquo toto tpe cōparat̄. 1. de Gene. aīal. ca. 18. prope finē.

Homines quidā in vno tpe non generant & in alio generāt, quia cū semine eorū admiscetur aliqd̄ inutile excrementū. Auer. 1. de Genera. aīaliū ca. 1. vbi ponitur improbatio antiquorū de semine, & est sententia Arist. ēt ibidē in ca. 18. & inde etiam euenit quòd ægri minus sunt prolifici.

Homo oīum aīaliū prudentissim⁹ est Arist. 2. de Genera. animal. ca. 4. prope finem.

Homo authoritale Hypocra. si eēt simplex vel ex vna sola re cōstitutus nunq̄ permutaretur neq; aliquam passionē reciperet, īmo eēt incorruptibilis & impmutabilis neq; generabilis esset, sed esset ab æterno. Simplex. n. non permutatur nec ad aliam naturā conuertitur. ex lib. destru. disp. 2. in Solut. vltimi dubij. Authoritas est Hypocra. in lib. de natura humana. hoc etiam testatur Galen. in principio tertij patuę artis.

Hominis natura nedū viuendi, sed & bene viuendi rationē obtinuit, quippe,

quippe qui ex aĩalib⁹ nobis cogni tis,aut vnũ ex oĩbus diuinitatis eſt particeps,aut oĩum maxĩe.ex 2.de partibus aĩal.ca.10 Si cupis mira biles hoĩs proprietates intelligere,reqre Albertũ cognomẽto magnum in 22.lib.de aĩalib.cap.5

Hominis caput macilẽtũ omnique carne exutũ eẽ neceſſe eſt, ex 2. de partibus aĩal. cap.10 Et ibi addit opinio antiquorũ & reprobat tenentium hominis caput ſi carnoſius eſſet, diutius viueret.

Hõ mouet magis palpebras quã ali qđ aliud animal, quia habet eas molliores, & quia nã plus de nobilioribus ſollicitat eſt. ex 2. de partibus animalium. Comment. in cap. de membris viſus.

Hõ omnium animaliũ maxime piloſo capite eſt. vide cauſam in 2. de partibus animalium cap. 14

Homo eſt finis rerũ creaturarũ pp ipſum 2.ph.cõ.24. & ibi vide tex. quomodo ſit intelligendum.

Hõ non debet decipi in vita ex hoc ꝙ accidit ſibi de bonitate caſus q eſt res incerta 2. Ph.com.56

Hõ hoĩem generat ex mã & ſol. 2. Phy.tex com. 26.idem 12. primæ Philoſophię tex com. 13

Hominẽ generati ab hoĩe in infinitũ eſt verũ per accidens & in eius generatione eſt primũ,& eſt ſol & intelligẽtia operãs 5.ph.c.13 primo liget intelligentiã autẽ põt exponi ſubſtãtia abſtracta, q̃ eſt primus motor, in quo ſunt oẽs formę ĩactu, licẽt in prima materia ſint in potentia 12.meta.cõ.18.poteſt etiã intelligi virtus informatiue exiſtẽs in ſemine hominis, nã ſol & homo generant hominem 2.phy tex. cõ.26. & 12.Metaphy.tex.cõ.13.nam virtutes informatiuę docẽtur ab Ariſto in 2.de generat animal. ca.3. & etiam Cõmẽtator teſtatur in 7. metaph.com.31.aut vtrumq; idẽ in lib.deſtruct.diſpu.1.in Solutione 5.dub.& 12. & vide clariſſime in diſp.4.in Solu.2.dub.

Homo nõ intelligitur magis q̃ homo,aut equ⁹ magis quã equ⁹ ſicut ĩtelligitur albedo magis quã albedo.Commentator 6.phyſi cõ. 45. vt patet differentias accidentium ſuſcipere magis & minus & idem tenet Auerr. in communitatibus ſuper Porphyrio.

Homo & album ſunt idem ſm ſubiectũ, & quę ſunt eadem ſ3 ſubiectum ſunt eadem per accidens 6. phy.tex. com.85

Homo quodlibet cõuenit nobiſcũ in hoc ꝙ illud qđ mouetur ex ſe,ẽ dignius vt ſit primum prĩcipium quam illud quod mouetur ex alio 8.phyſi.commen. 39

Hõ non poteſt generari a nõ ſemine hoĩs, quia tunc ille hõ diceretur ęquiuoce, cũ homine generato ex ſemine. Auerr.in 8. Phyſicæ auſcultationis in te.com.46.& eſt locus vbi digreditur aſtruẽdo nullã ſpeciẽ fieri a caſu in natura, & ꝙ genita per putrefactionem non ſunt eiuſdem ſpeciei cũ genitis ex ſemine & propagatione. & eſt iſta opinio damnata ferè ab omnibus latinis.vnde & beat⁹ Tho.& Sco. in prĩo ſententiarũ diſtinctione ſe cũda q.5.arguit cõtra Auer.dedu cendo primo ipſum ad contradictionem. Nam in accidentibus cadẽ ſpecies poteſt fieri & ab vniuoco & ab ęquoco, vt calor a motu generari poteſt, vt patet ſecundo Cęli.commen. 42. & tex. & ex primo

Digreſſio de genitis ex putri: mã: vbi đ fẽdit via Auer. contra latinos.

Vide ĩ I
O vbi ĩ
nies ho
ſignum

primo Methcororum. item calor fit a calore, item hoc idem habet concedere in substantiis, & de facto concedit ipse Cõmen. de igne qui generatur a motu, sicut generatur ab igne 12.Metaphysi.com. 18. Amplius quæcunque possunt ostendere eandem esse naturã fm speciem, sunt eadem in genitis ex putri materia & in genitis ex semine. Nam habent eosdem motꝰ, vnitas autem motus arguit vnitatem & identitatem naturę, vt patet primo Cœli, & Commentator ibidẽ commento 8. vnus motus nõ prouenit nisi ab vna natura. Amplius habent easdem operationes eadẽ organa respectu motus progressiui ab eisdem conseruantur & ab eisdem corrumpuntur, habent ẽt eadem membra, vnde sequitur vt habeant easdem formas, quia mẽbra cerui non differunt a mẽbris leonis, nisi quia anima differt ab anima. vt ipsemet commentator testatur primo de Anima comm. 52. habent etiam easdem operationes, vt dicit Augustinus quòd generatum per putrefactionem generat alia, vt videmus de apibus, & vespis generatis ex putti materia. & etiam apparet de plantis. Amplius contradicit sibi magister eius Aristote. in 7. primę philosophię. in tex.commen. 23. & 31. vbi habet quòd quemadmodum aliqua ab arte fiunt eadem, & a casu, sic etiam in natura possunt aliqua fieri eadem a natura, & a casu, ita quòd vt asserunt, si opinio eius vniuersaliter intelligatur est opinio falsa. Nos autẽ credimus doctrinã istius viri fundatam esse in veris principijs philosophię. Arist. enim in primo physicæ auscultationis volens probare quomodo ex primis contrarijs fiunt omnia quæcunque fiunt in natura, inquit, quòd hoc oportet in ratione considerare, & ideo altius exorditur vbi inducit dignitates quasdam quarum veritas, vt dicit Simplicius, se extendit nõ solum ad naturalia, verum etiam & ad generatiões artificialiũ, vt astipulatur etiam ipse Arist. in exemplis adductis. & Comment. etiam idem notat in commento quadragesimo quinto, quę tales sunt ꝙ non quodlibet agit in quolibet, nec quodlibet patitur a quolibet, nec quodlibet fit ex quodlibet, nec quodlibet corrumpitur in quodlibet, sed determinatum fit ex determinato & cortũpitur in determinatum. & inducit hoc primo in his quæ sunt simplicia, & quę fiunt per alterationem: deinde inducit illud idem in compositis, & in his quæ fiunt per concretionẽ, vt dicit Themistius, & secretionẽ, vnde asserit, similiter autẽ hoc est & in alijs, quoniam nõ solum simplicia eorum quæ fiunt, sed etiam composita fm eandem se habent rationem, sed dispositiones oppositæ latent: & ibi concludit ꝙ I generatione compositorum tam a natura q̃ ab arte, omne quod fit, fit ex suo oppositio determinato. vnde cũ generatio compositorum in quadam consonantia cõsistat, dicit ꝙ omne consonans fit ex inconsonanti, sed non ex quolibet. vnde vt inquit Themistius, consonantia domus non fit ex inconsonantia nauis, aut econtra, nec consonãtia hominis ex ea quę asini,

aut

aut ecõtra, sed ex propria sibi correspondẽte. vide ibid. text. c. 46. domus fit non ex eo ꝙ compolita sunt hæc. s. ex eo ꝙ diuisa sunt hęc sic, vbi Commẽ. vult ꝙ domus fit ex sua priuatione opposita ꝙ non cõsistit in quibusliber rebus, quia non reperitur in lignis ex quibus fit nauis, vel i ęre ex quo fit statua sed in determinatis rebus, quia vt dicit Them. ista incõsonantia domus inuenitur in lapidibus & in cemẽto, & incõsonantia nauis in lignis ex quibus fit nauis, & ét ga litera dicit sic vbi litera arabica habet & in determinata dispositione vult Cõmen. iuxta intentionẽ Philosophi ꝙ priuatio formæ domus non consistit in lapidibus in quacũq; dispositione existentibus, nã nõ dicimus ꝙ in monte vnde adhuc lapides non sunt exciſi consistat priuatio formæ domꝰ, nec priuatio nauis est in arboribus quæ sunt in nemore priuationes. n. formarum ſm philosophos sunt ī subiectis propinquis nõ in subiectis remotis: non enim priuatio hoīs consistit in elementis aut in cibis, sed in menstruo mulieris non in quacũq; dispositione exñte, est. n. vt aiunt Phisici & medici, aliquod menstruum adeo fetulentũ ꝙ nõ pót esse materia conueniẽs ad hominis gñationem, vt testatur experimentum de illis quę in primis diebus concipiunt ꝙ fetus leprosi euadũt. sic igitur Arist. iudicio cõpletur ꝙ cuiuslibet cõpositi generatio fit ex priuatione determinata exñte in subiecto determinato, & sic determinato videlicet. ꝙ sit ī dispositione propinqua. Nam 2. de anima vniuscuiosq; actꝰ in potentia exñte & dispoſito aptus natus est fieri, sic passum dispositum patitur ab agente. Mirum est igitur per vitam meam de istis viris illustribus q videnᵗ gñationes rerum artificialium requiref priuationes determinatas & in subiectis determinatis & in dispositionibus determinatis existentibus: & tñ in naturalibus hoc non concedunt pręcipue in compositis perfectis sicut sunt animalia & plãtę: si enim priuatio domus non inuenitur in quacunq; materia indiscriminatim sed indeterminata, multomagis credẽdum est hoc in rebus naturalibus & præcipue in rebus animatis, qũo igitur fieri põt vt eadẽ priuatio respectu eiusdem formæ ſm ſpeciem inueniat in materia digesta & in materia putrefacta: nam materiæ quæ fundant priuationes proprias sunt materiæ propinquę respectu formę nõ materiæ remotæ. Amplius respectus formæ ad materiam propriam est necessarius, quia formę propriæ diffiniuntur per materias proprias, & vnius rei non possunt esse plures diffinitiones, & inde sequitur vnã formam non posse inueniri nisi in vna materia. Amplius nisi ita esset qũo demonstratio Philosophi in 1. de gener. anim. deduci posſit dum probat ꝙ talia quæ ex putri materia genita sunt generant quidem sed illud quod genitum est: diuersum est a gignentibus ita ꝙ non est mas neq; fęmina. Amplꝰ si vna & eadem ſpecies posſet fieri ex putredine & semine tunc natura faceret aliquid ociosum. si igitur natura põt generare ſpeciẽ aliquam sine semine, magis igitur &

fœmine

feminę coitus est res vacua. Amplius si hoc esset non esset nisi propter solicitudinem naturæ in conseruanda forma, sed natura rei nobilioris magis solicitudinem gerit: videretur igitur naturā istum duplicem modum magis applicauisse speciebus perfectiorib⁹ quod non videmus. Nam, vt inquit, si talia genita ex genitis ex putri materia haberent mas & feminā & coire possunt & generarent, tunc aut talia genita essent eiusdem speciei cū gignētibus, aut alterius speciei, si eiusdē speciei pariformiter esset etiā de animalibus gignentibus ꝙ debuerūt generari ex his quę erāt eiusdē speciei: nam hoc in cęteris, vt inquit, animalibus videmus. vnde Socrates ex quo genuit aliquē sibi similē in specie, Sophroniſius eius pater, etiā genit⁹ est ab aliquo sibi simili in specie, hoc aūt in casu non videmus: vnde pulices & pediculi, vt inquit Ioannes Philoponus, in illo loco qui ex materia putri geniti sunt, generāt quosdā vermiculos albos qui nō sunt eiusdem speciei cū ipsis: si igit isti vermiculi generare possēt aliqua quę eiusdem speciei sunt, pariformiter & tales vermiculi fuissent geniti ex his quæ sunt eiusdem speciei, quod est falsum, & contra sensum & experimentum. si autem generāt aliqua diuersarum specierum pariformiter erit etiā de illis genitis ꝙ generabunt alia & non eiusdem speciei propter prædictā causam, ergo alterius speciei: & ita generatio specierum excresçet in infinitum. natura autē abhorret infinitum, modo stante via latinorū asserēte in animalibus priuationē eiusdem formæ ſm speciem saluare posse in diuersis materijs, videlicet digesta & putri. Dicam ꝙ ratio Arist. nulla est, quia dicam sibi ꝙ ista animalia genita ex his quæ ex putri materia genita sunt, sunt eiusdē speciei cum generātibus, & talia etiā generabūt alia quę sunt eiusdem speciei cum illis, & sic nō procedit generatio specierū in infinitum, vnde pulices & pediculi nati ex putri materia sunt eiusdē speciei cū illis vermiculis genitis per propagationem ex illis, quia dicā ꝙ eadem priuatio formę reperitur in materia putri ex qua generata sunt prima, & in materia digesta ex qua generata sunt secunda, & ita rueret demonstratio Philosophi in loco allegato, & ideo mens Auer. est mens Arist. vt videt. Ad ratiões igitur Scoti, primo nego ꝙ Cōmētator sibi contradicat, quia in accidentibus quæ respectu substantiarum habent entitatem diminutam illud non inconuenit vt idem possit generari ab vniuoco & ab equiuoco, sicut ipse bene glosat in 12. metaphys. cōmen. 18. & similiter est de elementis quę sunt substantię imperfectæ: & sunt, vt dicit 3. cœli. cōmē. 67. medię inter substantias & accidentia, sed loquendo de generatione substātiarum perfectarum pręcipue vt sunt animalia & plantæ secus est, quia plura requirūtur ad generationes perfectorum q̄ imperfectorum entium: in istis enim generabilibus & corruptibilib⁹, vt dicit Commē. in 2. cœli, cōmē. 62 quāto aliquid est nobili⁹ & perfectius tāto pluribus motibus cōsequitur finē suū. & ideo in talibus cadē species nō

põt fieri a natura & a caſu. Ad authoritatẽ Auguſt. reſpondetur, ꝙ vt dicit, Albertus Magnus ī tract. de tẽpore, Auguſt. & Galenus non cognouerunt naturas rerũ: tñ dato ꝙ dictum Auguſtini habeat locum ꝙ animalia & plantæ ex materia putri gñant alias ſunt illæ q̃ ſunt genitæ ex ſemine: rñdetur ꝙ verũ eſt, ſed nõ ſequit̃ ꝙ ſint eiuſdẽ ſpẽi: quia, vt dicit Philoſophus ī primo de generatione aĩalium. licèt genita ex putri mã gñant. vide ẽt in 8. de natura aĩalium. ca. 1. vbi dicit plãtarũ numerum aliud munus eſſe in ſe ꝙ gñant alteram ſibi ſiẽm in his quę ex ſemine generant̃, tñ illud non eſt mas neque ſemina, ſed ea q̃ ſunt ex ſemine nata gñant aliqua quę ſunt eiuſdem ſpẽi. Et mirũ eſt quõ iſti accuſant Auer. & non aduertũt ꝙ accuſant Ariſt. in hoc, quia Ariſt. in illa demonſtr̃one allegata p̃ſupponit ꝙ aĩalia gñantia ſiñ in ſpecie differũt ſpecie ab aĩalibus gñantib⁹ illud, quod nõ eſt mas, neq; femina mõ aĩalia illa q̃ ex putri mã sũt genita sũt hmõi, ꝙa nõ gñant, neq; mas, neq; femina, igit̃ ſunt diuerſarũ ſpecierũ ab aĩalibus generantib⁹ marẽ & ſeminã: talia aũt ſunt quęcũq; ex ſemine gignũtur. Cõfirmatur ex ſnĩa Ariſt. in 5. de hyſtoria aĩalium. ca. 1. vbi dicit: ꝙ in piſciũ gñe nõnulla nec mares, nec feminæ gignunt quæ licet genus, idẽ cũ aliis ſortiantur, tñ ſpecie differunt, & in eodẽ cap. poſita diuiſione in qua aĩalia cũ ſtirpibus cõueniunt, v3, quia quędã ex ſemine quędã ſpõte naturę naſcunt̃, quæ aut humo putreſcẽte, aut ſtirpe putreſcẽte cõſiſtunt, vt plura inſecta cernimus gñari ī aĩalibus ipſis excremẽtisq̃; partiũ gñantur, de his in fine capituli dicit. Quæ aũt per ſe, aut in aĩali, aut in terra, aut in ſtirpe gñantur, vel in eorũ partib⁹ generantur eadẽq̃; maris & fœminę ſexu diſtincta ſunt, iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, ſed ex quo nihil ampli⁹ gigni poſſit, ver. g. coitu pediculorũ lẽdes dictæ procreant̃, muſcarũ, vermiculi, publicũ, genus vermiculorũ in ſpeciẽ referẽs, ex quibus nec ea quæ gñarint proueniant, nec aliud vllũ animal, ſed id quod ſunt ſordes tm̃ p. fiſtunt. Adduco Ariſt. authoritatẽ in 6. de natura aĩalium in hac mã cap. 15. vbi loquitur de piſcibus, q̃ ſponte naſci poſſunt, vbi habet, ꝙ ex his quæ coitu naſcuntur naſci poſſunt ſponte etiam nonnulla, vt aſſerit de mugilibus, qui naſcuntur in ſtagnis ī q̃bus neq; ouum, neq; ſemen cõtinetur. Ex hoc aũt clare oſtenditur ꝙ iſtud gen⁹ mugilaginum taliter procreatum, nõ eſt eiuſdẽ ſpeciei ſpecialiſſimæ cũ illo qđ ex coitu fit, qa illo ex coitu eſt mas, & fœmina, ſed in iſto nequaq̃ ſicut dicit ibidẽ Ariſ. cap. 14. de anguilla quę neq; ouũ, neque ſemẽ habet, & ideo nõ eſt mas, neque femina, vt dicit Ari. ī 4. de natura aĩalium. cap. vlt. & hoc oſtendit̃ ex ſentẽtia Philoſophi ibi. d. enim ſunt, qui omne mugilũ genus ſponte oriri opinentur, ſed nõ recte. Nam & oua eorum fœminę & mares ſemen genitale hr̃e mares cernuntur, verum genus quoddam eorum ẽ quod nõ coitu, ſed ex limo, arenaue enaſcatur. Ecce igit̃ aperte ꝙ aliud genus ſ3 Ariſ. eſt mugilum ex coitu, & aliud eorum

rum, qui ſpõte prodeunt. ſumit n. genus pro ſpecie, vt ſui moris eſt ī illis libris, plerunq; fallacia igitur cõſequentis decipit eos, quia licèt eadẽ animalia apud Arist. ex coitu & ſponte naſci poſſunt, non ex hoc propterea ſequitur eadem ſpecie prouenire, quia hoc impoſſibile eſt propter allegatas rõnes, & ꝙ genº pro ſpecie plerunq; in libris de animalibus ab Arist. ſumatur, oſtẽditur ex octauo de natura aīalium. Ad rõnem negauit aſſumptum ꝙ quęcunq; poſſunt agere, quia nõ habent eaſdẽ operationes, quia nõ poſſunt generare ſibi ſimile in ſpecie 2. de anima tex. c. 34. Naturaliſſimum opus viuentium eſt quęcunq; nõ orbata ſponteneã generationem habentia generare tale quale ipſum, & ſimiliter non hñt eadem mẽbra, quia tunc in eis eẽt mas, & fęmina, quod Arist. negat. de motu aũt patet ꝙ vnitas motus inſert vnitatẽ naturæ in ſimplicibus. nã de illis Arist. loquitur ibi: tamen dico ꝙ nec motus ſunt idem ſpecie, quia anima mouens & corpus motum differũt ſpecie: vt ego teneo: ſi aũt tu hoc aſſumas tunc petis, in hoc enim eſt qõ, de colore autem, & de alijs accidentibus cõmunibus non eſt cura, quia talia inueniuntur etiã in rebus ſpecie & genere differentibus. Ad illud vero in quo dicitur ꝙ cõtradicit magiſtro, in ſeptimo metaph. reſponderetur ꝙ, vt ingt lucidiſſimus Themiſtius in primo de anima mirandum eſt de illorum prudentia, qui volunt extra vim probationũ hre cum ab exemplo ſit argumentum infirmiſſimum. & Comment. 2. de anima. cõm. 67. exẽplorum requirẽ manifeſtatio, & nõ verificatio; exemplis enim vtimur non vt ita ſunt: ſed vt audiant, qui addiſcũt. Dico igitur quòd dicit Arist. in ſeptimo meta. dum dicit, ꝙ quemadmodum in artificialibus eadem ſanitas poteſt fieri à natura, & ab arte, ſeu caſu, ſic in natura eadẽ animalia poſſunt fieri cum ſpermate, & ſine ſpermate: dico ꝙ ſimilitudo ī hoc exẽplo de ſanitate nõ curit quantum ad omnia ꝙ ſicut eadem ſanitas ſecundum ſpeciẽ poteſt fieri à natura & ab arte, ſeu caſu, ſic idem animal ſpecie poteſt fieri a caſu, & a natura, quia tunc contradiceret ſibi Philoſophus in primo de generatione animaliũ manifeſte, ſed ſimilitudo ſolũ curit penes hoc, ꝙ ſicut ſanitas poteſt fieri diuerſis modis, ſcilicet ab arte, & caſu, ſic animalia poſſunt fieri cum ſpermate, & ſine ſpermate. Amplius iſti peccant per fallaciam conſequentis, quia textus ad eadem, ſed nõ dicit eadem ſpecie, ſunt igitur eadem genere, aut ſpecie ſubalterna non ſpecialiſſima. amplius ſunt eadem accidente, & ſimilitudine, quæ eſt cauſa deceptionis.

Homo in generatione hoīs nõ largitur aliud niſi illud quod ẽ quaſi inſtrumentum, per quod agũt corpora cœleſtia, & virtutes informatiuę etiam quę ſunt ī ſeminibus fiunt a corporibus cęleſtibus, & ideo corpora cęleſtia concurrunt, vt atrifex, & homo vt inſtrumentum 8. phy. com. 47. idem 12. metaphyſi. com. 13. & 18.

Homo eſt paruus mundus, & animalia 8. phy. com. 17. & 57.

Hõ minimus nãliter ẽ terminatus

in natura & maximus ſimiliter: ſi .n. magnitudines rerũ non eſſent terminatæ, non haberẽt pfectionẽ q̃ſitam in nã p motũ augumẽti. 8. phy cõ. 62. & 44. & 6. phy. 32. & 91

Homines multi putando ſciẽtiam habere ignorant. ex diſputat. 3. in ſolutione 13. dubij.

Hõ proportione ſui corporis pręceteris aĩalibꝫ plurimũ cerebri hẽt, & inter hoĩes magis mares mulieribus. ex. 2. de part. aĩalium. cap. 7.

Homo ex animalibus ſolus rectus incedit. ibidem.

Hoĩ linguã nãliter q̃ aĩalibus dedit. habet. n. hõ linguã idoneã & ad duplicẽ vtilitatẽ datã, vt nã plerunq; facere ſolet: nã & ad ſapotũ ſenſum, & ad formationẽ ſermonis ſibi cõfert. ex 2. de partib. aĩal. ca. 16. idem in 2. de anima. t. c. 88.

Homini lingua abſoluta molliſſima & lata præ cæteris animalibus eſt. ibidem cap. vltimo.

Hoĩs cor vergit ad ſiniſtrã partẽ, in cęteris vero aĩalibus in medio pectore ẽ, qa hõ aĩalũ maxime hẽt refrigeratã partem ſiniſtrã. in 3. de part. aĩal. ca. 4. vbi agit de corde.

Hominis ſolius aĩalium, vt ita dixerim, cor palpitat, quia ſolus hõ expectatiõe, aut ſpe rei futurę mouetur. 3. de partibus animalium. cap. 6. vbi de pulmone agitur.

Homini ſoli aĩalium vngues natura ĩm operimenti gratia dedit, tegũt. n. extremos digitos: ſed aliis aĩalib. ad aliũ vſum molita ẽ ex 4. de partib. aĩa. cap. 9. Et aduerte ꝙ Gal. & medici accuſant Ar. ĩ. hoc.

Homo vnus cauda caret, nates hẽt, quod nulli quadrupedum datum eſt. ex 3. de part. animal. cap. 9.

Homini nates natura tribuit & ad ſedendum, & ad cooperiendum annum. ibidem.

Hominis pedes maximi ſunt proportiõe magnitudinis, ſolus. n. homo animalium rectus incedit. ex 4. de partibus aĩalium cap. 9.

Homini eſt quid proprũ ſeſſio ſm Gal. ſicut eſt habere ſtaturam rectam. Auer in 4. de partibus aĩalium in cap. de pectore.

Hominis præcipue cerebrũ ſero ab humore frigori cõ, vẽdicatur: nã & ſinciput inter oſſa vltimum cõfirmatur. Ariſt. in 2. de gene. aĩal. c. 4 prope finẽ. vbi dicit, cerebrũ hoĩs præ cęteris eſſe humidiſſimum & maximũ ꝓportione corporis hẽt.

Homines multi nõ pñt recipere primas propõnes, aut propter diminutionum in natura, aut pp defectũ exercitationis, aut pp peſſimã cõſuetudinẽ quę radicata ẽ in eis. primo cœli. cõ. 22. vide ẽt in 2. primæ philoſophiæ. cõ. 15. & tex. & primo cœli. cõ. 90. & in 2. phyſ. cõ. 6. & in prologo ſuper 3. phyſi.

Hominis actio prima intentio non eſt propter ſuum eſſe: & ipſe etiã nõ eſt niſi propter complementũ diminutionis iſtius eſſe ſecũdum hoc erit actio huius prima intentione propter aliud ſecunda pp ſe, in rebus aũt diuinis eſt econuerſo .ſ. ꝙ actio eorũ prima intentione eſt propter ſe, ſecũda vero propter aliud, & hoc ponẽdũ eſt in ſcĩa naturali, & declarandũ in ſcĩa diuina. 2. cœli. c. 17. & 21. & 11. met. c. 36.

Homo ĩ pluribus rebus enunciare non põt ſm rei naturã, ſed ſm ſui poſſibilitatem. 2. cęli. com. 60.

Homines tres mouere nauim, & ꝙ vnuſquiſq; trium hoĩum nõ moueat nauim, eſt falſum: iſte. n. ſermo,

mo. ſ. ꝙ impoſſe eſt vt vnuſquiſq; triũ horũ non habeat potẽtiam qua moueat nauim per ſe, & vnuſquiſque eorũ in cõgregatione habeat potentiã qua moueat nauim per ſe, ita ꝙ vnuſquiſq; non hẽat põam qua moueat nauim ī actu, & cũ eſt in cõgregatione habet potentiam vt moueat ipſam actu eſt ſermo valde impoſsis 3. cęli. cõ. 8.

Hominis iuuẽtꝰ ſm medicos eſt vſque ad 35. annos, & ſi poſuerimꝰ ꝙ tẽpus iuuẽturis eſt equale tẽpori ſenectutis, tũc vita nãlis hois ẽ vſq; ad 70. annos ex 2. de genera. & corruptione com. 58.

Hõ praue odorat. ī de aīa. t. cõ. 92.

Homo habet guſtum certiorem olfatu. 2. de anima. tex. cõ. 94. idem ex libro de ſenſu & ſenſato.

Hõ eſt prudentiſſimus aīalium ibi.

Homines ingenioſi & nõ ingenioſi ex ſenſu tactus dignoſcunt ibidẽ.

Hoīes molli carne ſunt bñ apti mẽte, duri aũt carne ſunt inepti. ibid.

Homo & aīalia anhelantia impoſſibile eſt vt olfaciant ſine inſpiratione 2. de anima. t. c. 98.

Hõ per virtutẽ rõnalem differt ab aliis aīalibus, vt dictũ eſt in multis locis. 3. de aīa. c. 1. cõſile 12. primæ philoſophię ca. 38 & 10. ethi. ca. 9.

Hõ non eſt intelligens in actu niſi propter continuationẽ intellectus cum eo in actu. 3. de aīa. cõm 5 in ſolutione ſecundæ quęſtionis.

Homo ponit principium ſuę conſiderationis de rebus poſſibilibus ex præſentibus rebus quas videt: & iõ poſſibile eſt vt homo cogitet in aliqua re, adeo ꝙ inueniet ex eo aliquod individuum quod ante nõ ſenſit, ſed ſenſit ei ſimile nõ ipſum idem 3. de aīa. c. 33. idẽ cõ. 5. & 20.

Homo non eſt generabilis & corruptibilis niſi per virtutem cogitatiuam 3. de anima. commen. 33.

Hõ in ſtatu quo habet intellectum adeptum ſm Themiſt. aſſimilatur Deo quoquomodo ī hoc, ꝙ eſt omnia entia quoquomodo, & ſciẽs ea quoquomodo. 3. de aīa. cõ. 36.

Homines poſſunt ſe inuicem iuuare ad habendum intellectum adeptum, ſicut iuuant ſe in ſciẽtijs ſpeculatiuis. 3. de aīa. com. 36.

Hõ inter oia aīalia eſt melioris tactus, & pręcipue caro palmę & maxime caro indicis. ex cõmento lib. de ſen. & ſen.

Homini non ſolum propriũ eſt erectum ſtare verumetiam & ſedere, cũ ſolus vertebrũ habeat quo vtiliter ſedere põt & hoc multos latet Gal. in 3 lib. de vtil. part. ca. 1. & 3.

Homo ſolus inter aīalia pedeſtria bipes eſt, & erectus incedit, quoniã manus habet. ibid. Galenus.

Homini ſoli dorſum eſt ſm rectitudinẽ tibiarũ, & iõ ſolus rectus incedit Gal. in 3. de vtil. part. cap. 3.

Homo non iõ erectus incedit vt cœlum poſſit intueri. Gal. in 3. de vtilitate part. ca. 3. vbi improbat hãc opinionẽ, & oſtẽdit quo Platonis dictum ſit intelligendum.

Homo melius diſtinguit differentias ſenſibiliũ olfatus, q̃ cętera aīalia, & tamen multa animalia comprehendũt fortius odores a remotis. Auer. ī lib. de ſenſu & ſenſato, & eſt ſententia Ariſt. in 5. de generatione animalium. cap. 2.

Homo cõprehendit differentias rerum ſenſibilium quaſi medullam de cortice: bruta aũt quaſi cortices fructuũ. Auer. in fi. libri de ſenſu.

Hominis auditus eſt via ad diſcipli-

nam quia disciplina non fit nisi p loquelā, quæ non redditur nisi per auditum; sed ītelligere quid significant verba nō est auditus, sed intellꝰ. Com. in 1. libri de sen. & sen.

Homini propriū est reminiscentia, memoratio autē est in omnibus aīalibus imaginātibus & existimatur ꝙ multa aīalia non imaginantur, vt vermes & habētia conchas. ex cō. libri de memoria & remin.

Homo bonę rememorationis est ille, qui est tardi motus in cuius aīa fingūtur formę, & est ille cuius cō plexio posterioris cerebri est retinens formam consistentē in ipso, & est ille cuius hac parte dominatur siccitas magis, q̄ humiditas. ex com. Auer. super lib. de memoria & remin. prope finem.

Homo rememorat multotiens qđ sensit in pueritia, quia in pueritia multum amat formas, & miratur multū in eis, qua propter figitur ī aspectu earū, quapropter difficile amittit eas. ex lib. đ memor. ibid.

Hō sentit quandoq; in somno qđ sentit p quinq; sensus absq; hoc, ꝙ ibi sit aliquod sensibile extrinsecū per contrarium motum ei, qui accidit i vigilia ex lib. de so. & vig.

Homini accidere potest vt somniū vnum sibi interpretetur in alio somnio, sicut accidit Herculi ex lib. de diuinatione ſm quietem.

Homini accidit vt videat somniū, & postea obliuiscat, & postea forte rememorabitur illud ī vigilia. ibidem.

Homines habentes complexiones melancolicas, & frigidas sunt veri oris somnij propter virtutē imaginatiuam nam humiditas coperit virtutes & opilat vias spirituum & facit somnum sīle morti, ita ꝙ ferè nihil imaginat dormiēs. ibid.

Homo habet nām comprehendendi scīas speculatiuas per proprias propositiones habitus. & si habeat cōprehendere eas sine propositionibus, tūc ille propositiones essent ociosę ibidem prope finem.

Hominū vita sequitur proportionē cordis cōplexionalem, quę ē inter virtutes actiuas, & passiuas, & ideo videmus multos hoīes quorū mēbra manifeste sunt fortia, & virtutes eorum sunt magnæ, & contingunt eis ęgritudines mortales & moriuntur ante senectutem, & videmus alios minoris virtutis, & debilioris venire ad senectutem, licēt vtantur regimine cōsimili. ex lib. đ cā lōgitudinis & bre. vitę. Auer.

Homines habitantes in insulis marinis sunt lōgioris vitę, q̄ habitantibus in agrestibus. ibidem.

Hominum genus arte, & rationibꝰ viuit. ex proœmio meta.

Hominibus ex memoria fit experimentum. ibidem.

Hominibus scientia & ars per experimentum euenit. ibidem.

Homines propter admirari & nūc, & tūc inceperūt philosophari. ibi.

Homo liber est, qui sui causa & nō alterius gratia est. ibidem.

Hoīum nā multiplex seruitus est. ibid.

Homini non est impossibile intelligere abstracta, sicut impossibile est vespertilioni inspicere solem, licēt sit difficile. Com. in 2. me. c. 1. vide idem in 9. met. in vlt. tex. vbi dicit, ignorantia. n. talium in nobis nō est talis qualis cecitas. idem in 3. de aīa. cō. 36. & 12. meta. tex. c. 38. & 39.

Hominū complementū nō perficitur nisi per cōgregationes, & congre-

gregatio per bonitatē, esse ergo boni est necessariū, & nō est necessariū eos scire veritatē. 2. met cō. 14.

Homines quidā non cōcedunt prima intellecta nisi inquantū sunt famosa, & si ꝓtingat ꝙ opposita illorū sunt negabūt ea 2. met. c. 15.

Homines quidam in quibus imaginatiua dominatur supra cogitatiuam, non credunt demonstrationibus nisi concomitetur eas imaginatio, & ideo isti nō possunt credere extra mundū non esse nō plenū, aut vacuū, aut tēpus, neque credere ēntia quæ non sunt corpora, neq; in loco, neq; in tempore 2. meta. commen. 15.

Homo, & ens homo, & vnus homo idem & nō diuersum aliqd oñdit ſm dictionē repetitā. 4. met. t c 3.

Hoīes decipiuntur circa ea q̄ ignorāt 4. met. t. c. 8. vbi Cōm. in com. suppler, dicit enim: hoīes. n. nō decipiunt nisi, aut ī eo quod nesciūt, aut in eo, cuius cognitio nō est vt de manifesta.

Hō hic singularis cū fiet terra non est iste homo in actu, neq; potentia propinqua, aut remota sicut entia, sed si ista terra fuerit homo in potētia, erit alius homo numero: non autem erit ille homo corruptus. 4. met. com. 10. Ex quo patet ꝙ ad præterita nō est potentia, neque propinqua, neq; remota, vbi scire debes ꝙ vt scribit Com. in 4. phy. cōm. 120. duplex est priuatio, quædā precedit esse, & cū ista priuatione cōiungitur possibilitas essendi, quædam vero sequitur post ipsum esse, & cum ista nō coniungit aliqua possibilita sessendi rē secundo, & de ista loquitur Cōm. ꝙ corruptum non est in potentia, neq; ꝓpinqua, neq; remota, vt idē numero redire possit. vñ 12. meta. com. 11. si talis potētia quę in aduentu formę corrūpitur posset eadem numero redire, tūc corruptū posset redire idem numero.

Homo quodammodo est finis omnium 2. ph. tex. c. 24. nō intelligit illa ꝓpositio sicut intelligūt eam vulgares ꝙ homo sit finis oīum entiū sicut patet intuenti verba, & intētionē Arist. loquitur. n. ibi de rebus factis ab arte respectu talium. hō quodāmodo est finis, vt exponit Themist. & Simpl. & Cōmen. in cōmento dicit, hoīem quodam modo esse finem rerum creatarū propter ipsum, nō quia ponat creationem, sed ſm suam consuetudinem appellat oēm factionē & generationem rei creationem, quia aūt hominis natura multifariam seruua est, vt dī in prœmio meta. Artes quædam propter necessitatē & quędam propter delectationem inuentę oēs sunt propter hominē, quia aūt finis duplex est, cui, & cuius gratia, vt ī philosophia dicit se determinasse, aut in morali, vt exponit Themistius, Simpl. aūt in prima philosophia. in 12. n. meta. tex. com. 37. videtur ponere istam duplicem distinctionē finis. s. cui, & ē finis præexistēs motui, & finis gratia cuius & ē finis motus, sicut æger est finis cui. i. ad cuius cōmodū accersitus est medicus, & sanitas est finis gr̄a cuius ꝓp quā medicus ē accersitus, aut ꝓ philosophiā pōt intelligi nālis nā. nam ī 2. de aīa. t. c. 35. & 37. ponit ista distinctio, homo igitur est quodāmodo finis rerū artificialiū, quia est finis ad cuius cōmodū oēs artes inuen-

tæ ſunt ſed nunquid ſit aliquis locus in philoſophia in quo elici poſſit hoiem quodāmō eſſe finē oīu3 entiū, dico ꝙ Com. in 2. de aīa. cō. 32. dicit: finis aūt & cōplementum aīalium habentiū virtutē cogitatiuā. i. intelligibilē: idē 2. phy. com. 26. hoīs forma eſt vltima propter quā fuit materia. & Ariſt. in 2. de aīa in tex. cō. 37. oſtendit qūo aīa eſt finis corporis ī genere cauſæ finalis: oſtendit iſta tōne quia oīa corpora phyſica ſunt aīæ inſtrumēta, & quia aīa hoīs eſt perfectiſſima maxime de illa verificabitur illud. vnde 7. politicæ ſemper deterius nobilioris gīa eſſe dī, reſpectu igitur rerū corporearū gnabilium patet qūo ex naturalibus dici pōt hoīem eſſe finē, ſed reſpectu æternorū nunquid hō ſit finis, reſpondeo eſt finis ſecūdaria intentione. nam 12. Meta. cō. 36. & 2. cęli. tex. com. 21. & 17. æterna primaria intentione agunt propter ſe, & ſecundaria intētione agunt propter iſta inferiora & ſi Deus, & natura de rebus nobilioribus magis curāt, ſequtur ꝙ hō precipuus erit finis ſecundaria intentione intētus à Deo, & ab intelligētiis. vñ Com. in 2. phy. com. 75. ſcribit ꝙ nām agere propter finē eſt maximū fundamentum in ſcīa diuina ad probādum ꝙ Deus habet maximā ſolicitudinem circa ea quæ ſunt hīc. nā aūt & Deus de nobilioribus rebus maiorē ſolicitudinem gerūt. vnde 2. phyſic. te. cō. 46. deridet antiquos aſſerentes caſum, & fortunam eſſe in cęleſtibus animalibus, & non ī generabilibus & in libro de diuinatione ſm quietem, vbi oſtendit quæ ſit cā. veri ſomni de futuris, & dicit ꝙ ſunt ab intelligētia pp maximā ſolicitudinē quā habet erga ipſum hoīem: ſm viam ēt Them. hō eſt finis ſecundaria intentione maxime principaliter q̄ alia quæ ſunt hīc propter ſ̄ſitudinē. Nā hō felix eſt, quodammō ſicut Deus in hoc, ꝙ eſt oīa entia quoquomō, vt dicit Com. authoritate Themiſtij 3. de aīa. cō. 36. & vt inquit Ariſ. in 10. ethic. ca. 10. ſi dij curā habent humanarū rerū vt creditur & rōnabile eſt, maxime gauderet optimo & cognatiſſimo, tale aūt hūti mens eſt. &c. & 12. met. tex. com. 38. deductio autem qualis optima paruo tempore nobis.

Homo demonſtratus nō diuiditur in partes quę ſunt homo, cōtra ſophiſtas & Petrū de Mantua. Commentator 5. meta. com. 11.

Hō eſſentialiter dictat ab animali vno modo, & alio modo eſt idem eſſentialiter 5. meta. com. 13.

Homo conualeſcens eſt, & homo conualeſcit, nihil differt, 5. meta. tex. com. 14.

Homo differt à plāta p aīalitatem quę eſt qualitas in eo. Com. in 5. meta. c. 19. & eſt in cap. de qualit. vbi elicitur ꝙ ſpecies diffinita p genus ſuum differt à rebus nō contētis in illo genere per ſpecificas aūt differentias differt à ſpēbus in eodē gñe contentis. vult. n. Com. in illo commento ꝙ prima acceptio qualitatis ſm quā differentia ſubſtantialis dicitur qualitas ſe extendit tam ad differentias ſpecierum ſpecialiſſimarum quæ ſunt ſpecies vltimę quàm ad differentias generum, licèt commentum communiter inueniatur ibi deprauatum, ſed iſta eſt rei veritas, ſicut

ſupe-

superi⁹ notaui cum in litera D de differentia memini.

Hominis multę sunt causę animal bipes attamen homo ſm se homo est 5. meta. tex. cõmen. 23.

Homo non omnis bonus, aut malus aut iustus, aut iniustus, sed & medium. 5. metaph. tex. comm. 27.

Hominum genus denominationẽ potius assumit a primo patre q̃ a prima matre. 5. meta. cõm. 33. & est ratio vt dicit Cõmẽtator, quia motor ẽ nobilior materia ex quo sumitur denominationem quandoq; sumi a nobiliori.

Homo falsus dicitur qui est promptus & electiuus talium rationum non pp aliud aliquid, sed propter seipsum. 5 meta. tex. cõmmen. 34.

Hominis quiditas est homo vno modo, & nõ est homo alio modo, & est forma hominis; & non est homo qui est congregatus ex materia & forma. 7. primæ philosophiæ. cõm. 21 & cõm. 33. & 34. 43. & 12. metaph. cõ. 14. Inde collige de mẽte peripateticorum formam esse rei quiditatem, & ꝙ materia nõ est pars quiditatis, sed est vehiculum deferens ipsam quiditatem. licet Auicenna in 5. suæ metaph. cap. 5. teneat ꝙ in cõpositis forma est pars quiditatis, & non ẽ tota rei quiditas, quem sequitur beatus Thomas, & Scotus 17 metaphy. & Antonius Andreæ, & isti non distinxerunt inter essentiam & quiditatem in rebus compositis ex materia & forma, & ista fuit causa erroris. Nam Aristote. in 3. de anima expresse reclamat huic sententię dicens in conceptis cum materia aliud est caro & carni esse, & magnitudo & magnitudini esse, vnde materia bene est pars essentiæ, sed non est pars quiditatis, vt declaraui in theorematibus.

Homo hominem generat nisi quid præter naturam fiat. 7. metaphy. tex commen. 28.

Hominem intelligere sine carnib⁹ & ossibus impossibile est. 7. meta. tex. cõ. 37. vide in concordantijs.

Hominis affect⁹ sunt subditi rationi, non aũt brutorũ, vide Themistium 3 de anima. cap 38.

Homo albus est vnum per accidẽs. 7. metaphy. tex. cõment. 41.

Homo nõ dicitur albedo sed albus, neque ambulatio sed ambulans. 9 metaph. tex. commen. 12.

Homo authoritate Prothagoræ est metrum omnium rerum, 10. met. t. commen. 5.

Homo etemita qui non est pars ciuitatis non est bonus, neq; malus. 10. meta. cõmen. 16. idem 5. meta. com. 27. quia videlicet ciuitati neque bonum, neque malum affert.

Hominis species nõ sunt homines quamuis diuersę carnes & ossa ex quibus hic & hic 10. meta. t. cõ. 25

Homo est albus quia Callias est albus. 10. met. tex. cõ. 25. Inde collige accidentia per accidẽs seu communia prius cõpetere indiuiduis, & secundario speciebus, qd⁹ etiam Porphirius asseruit.

Hominis albi & equi nigri est diuersitas specie, sed non inquantũ hic albus & hic niger. 10. metap. tex commen. 25.

Hominis facit hoïes rationalitas. Commentator 10. meta. cõm. 25. & elicitur ex tex.

Homo hominem generat 12. met. tex. cõm. 18. idem in secũdo phy. tex. cõ. 26. 12. met. tex. com. 40.

Homi-

Homines prędicentes futura nihil intelligunt de illo quod loquunt 12. meta cõmen. 18. in prima parte digreſſionis.

Homo ẽ prior ſpermate & eſt principium & perfectum & non ſperma. 12. meta. tex. cõmen. 40. & 9. meta. tex. cõmen. 15.

Homo per acquiſitionẽ ſcientię diuinę inuenitur in ſua perfectione eſſendi. 12 meta. cõ. 44.

Homines quidam de veritate comprehendunt id quod comprehendit debilis viſus de vmbra rei in loco ipſius rei, ita ꝙ putãt vmbram rei eſſe rem ex libro deſtructionũ diſputa 2. in ſolutione 5. dubij.

Horror fit ex aſperſione rei calidæ. & vide cauſam in libro de ſomno & vigilia. & ibi Themiſtiũ. c. 21.

Hoc nomẽ, ens, dicitur de pluribus ſecundum diffinitionem, & vno ſecundum ſubiectum, primo phy. tex. commen. 21.

Hoc nomen prima cõtraria exiſtentia in vnoquoq; genere nõ dicitur vniuoce nec ęquoce, ſed ſm prius & poſterius, 1. ph. cõ. 56 Et aduerte ꝙ reddit Cõmen. ibi cãm, quia ſunt cauſę aliorum cõtrariorum, vnde c icitur ꝙ prioritas cauſę ad cauſatũ, tollit vniuocationẽ ī cauſis quæ per ſe ſunt cauſæ. vide in 8. phyſi. commen. 77.

Hoc nomen, trãſmutari, deriuat' in reb⁹ naturalib⁹ a termino ad quẽ, nõ a termino a quo 2 ph. t. cõ. 14. idẽ 5. phy. t. cõ. 48. & 2. de aĩa tex. cõ. 49. a fine vnumquodq; denominare licet, ſecus in artificialib⁹ quandoque, vt patet ibidẽ. 2. phy. 14. ſicut de medicatione.

Homerus ſapere & ſentire idem eſſe aſſeruit. 2. de anima. tex. com. 150. & 4. meta. tex. cõmen. 21.

Humida oĩa ſuapte natura in corpore exiſtentia vaſculis quibuſdã continentur, vt ſanguis in venis. & medulla in oſſibus. 3. de natura animalium. cap. 20.

Humana cõprehenſio in propoſitis profundis deficit. ex diſputatione 3. in ſolutione 16. dubij.

Humor viuicans eſt ſiccitas longe a vita remota eſt. 2. de genera. animalium. c. 1.

Humidum eſt indeterminatum ꝓprio termino & bene terminabile alieno. 2. de gen. & corru. tex. cõ. 9

Humefactio in aqua eſt manifeſta ſenſui, ſed ea quæ eſt in aere latet ſenſum. 2. de anima. cõmen. 113. idem 1. phy. cõ. 54 & 1. de gener. & corrupti. cõm. 19. & 2. de anima. com. 115. in calce com. de aqua.

Humor melãcholicus cõuenit ſomno & actioni vnius imaginatiuę, quia iſte humor eſt multi vaporis, & aſcẽdit ad caput & facit ſomnum, & conuenit ſomno. ibid.

Humiditatis & proprietas vt ſit facilis retineri ab alio & obediens recipere paſſionẽ abſq; hoc ꝙ retineat formã quã recipit aut habeat retentionẽ ex ſe. 4. methe. cõ. 1. idẽ in 2. de gen & corrup. tex. com. 9.

Humiditatis & ſiccitatis diffinitiones differenter verificãtur in cõpoſitis & in ſimplicibus. 4. metheo. com. 1 & vide conſimile de graui & leui in 3. cœli. cõ. 9. & vide vniuerſaliter de omnibus primis qualitatibus. in com. 13. in 1. cantice.

Humidũ ẽ bene terminabile, ſiccũ aũt difficile terminabile, humidũ n. ſicco cauſa terminationis eſt, & vtrũq; vtriq; velut colla fit. 4. metheo. tex. com. 28.

Hypolep-

Hypolepsis quã nos susceptionẽ dicere possumus, aut existimationẽ est tanq̃ genus oĩum habituũ existentium in intellu, vt est scĩa, opinio, intellus, & id gen⁹. Them. 1. de aĩa. sup tex. cõ. 52. Nota tamẽ q̃ ẽt quandoq; sumit᷑ pro aliqua specie. vt pro opinione, sicut ibidẽ in tex. cõm. 157. sicut in 2. phy. est in simili de casu. vt notti.

Hypotheticę propositiones syllogismotũ ducentium ad inconueniẽs sunt duobus modis, modus ĩ quo præcedens est pose aut necessariũ & cõsequentia necessaria. & in his semper ponit᷑ præcedens & concluditur consequẽs, & modus in quo præcedẽs est impose & cõsequentia est necessaria, & in hoc semper destruit᷑ præcedens. 7. phys. cõm. 2. idem in 1. priorum in digressione de syllogismo hypothetico.

Hypomanes quid sit, vide Arist. in 6. de natura animalium. cap. 18. licèt Theocritus ĩ pharmacheutria sit alteri⁹ opinionis. Et aduerte diligenter apud Aris. hoc vocabulũ esse multiplex, quãdoq;. n. sumitur pro humore simili semini quẽ genitalẽ equa tempore coit⁹ emittit, quãdoq; vero significat carũculã quandam fronti pulli adhærentem nascens, vt patet ibidem libro 6. de natura animaliũ. ca. 22. & hoc etiam veneficijs esse idoneum dicunt.

de Hypomane etiam vide quę scribit Arist. in 8. de natura aĩaliũ. c. 24. vbi dicit, q̃nę aũr de hoc fabulant᷑ figmẽta mulierculariũ & p̃fessorum carminis incantamentorum potius esse credendum est.

Hypocrates & alij medici dixerũt q̃ causa putrefactionis ẽ caliditas & humiditas, & hoc quia non distinxerunt illud quod est per se ab illo quod est per accidens 4. metheororum. cõm. primo.

Hypasus methapontinus, & Heraclitus ephesius ignem asseruerũt esse principium omnium, ex erratis primi metaphy.

De litera I.

ID inter esse dicit᷑ in qd᷑ prius aptum natum est peruenire quod permutatur q̃ ĩ quod vltimum fm naturam cõtinue permutans, 11. primæ philosophiæ. cap. 11. & 5. phys. tex. cõmen. 22. & ideo ara bes mediũ ĩ motu inter appellãt.

Idem fm subiectũ est idem per accidens, sed vere idem est illud quod est idem per formã. Cõmentator 6. Phys. commento 85.

Idẽtitas est vnitas quædam pluriũ essendi vt ipsi vtimur vno vt pluribus, veluti quando dixeris ipsum ipsi idẽ, nã vt duobus vtimur vno. 5. meta. in c. de eodem & diuerso.

Idẽ seipsum trãsmutare non põt. primo de gene. tex. cõm. 73.

Idẽ & similiter se habens semp idẽ aptũ ẽ facere. 2. de ge. & cor. t. c. 56

Idẽ fm idẽ nõ p̃t esse i actu & ĩ põa.

Idem eidem non erit per se causa contrarij 4 metheo. tex. cõm. 56.

Iecur ad temperiem sanitatẽq; corporis multum confert, finis nãq; eorũ in sanguine situs est possibilimum. iecur aũt omnium viscerũ excepto corde sanguine refertissimũ est. ex 3. de partibus ani. c. 12. vide ĩ cõtradictionibus nup editis.

Iecur latere sinistro, lien latere dextro cõtineri visus est. Aris. in 4. de ge. an. c 4. vide ẽt ĩ 1. de na. an. c 8. vbi dicit hoc visũ fuisse ĩ nõnullis

quadrũ-

quadrupedibus. vide etiam in 2. d generatione animalium. cap 17. vbi dicit quando hoc euenit id ꝓdigiose euenire putandum est.

Iecur hominis rotundum est simile bubulo primo de natu ani. c. 18.

Iecur magna ex parte maximoque animalium numero felle caret, rerum in nõnullis id habere sibi annexum videtur ibidem.

Ignis generatur ab igne sicut a motore primæ philosophiæ. cõ. 18. & 7. primæ philosophiæ. cõ. 31. vide 2. cœli & mundi cõmen. 32.

Ignis quia est in ne subtilitatis, ideo non recipit quantitatem maiorẽ, & terra quia est in fine corruptionis & grossitiei, ideo non recipit quantitatem minorem. 4. methe. cõmen. 1. idem 2. de anim. cõ. 97.

Igne excepto, omnia reliqua elemẽta putrescunt: etenim terra, aer. aqua, oĩa hæc sunt materia igni. 4 metheororum. tex. cõmen. 4.

Ignis nullum aĩal generat, neq; cõstituit quicq̃ dẽsis vel humidis vel siccis videtur. 2. de gñatione animalium. cap. 3. idem in 2. cap. de substantia orbis Comment. & in 12. met. cõm. 18.

Igni & elemento esse non idem est sed vt quidem re & natura ignis, elemẽtum nomen vero significat eo quod accidenti ipsi, quia est aliquid ex hoc vt primo in existente, sic & in causa & in vno & in talibus oĩbus. 10. meta. tex. cõm. 2. in de colligitur nutrimentum respectiuũ esse de quidditate absoluti.

Ignis aufertur ablatione caloris nõ primo sed mediante ablatione formę ignis, sicut ritibilitas aufert hominem, sed nõ primo sed p ablationem rationabilitatis. 8. me. c. 5.

Ignis actio ẽ calor maximus & motus ad superius 8. met. c. 5, ignis calor est ĩ eo sicut abscissio ĩ gladio, & actio manus in manu nõ sicut ablatio in ablato 8. meta. c. 5. hoc dictũ est sicut ꝓprietas eius, & nõ est differentia substantialis per cuius ablationẽ primo aufertur natura speciei constituteq; per talẽ differentiã specificam cõstitutiuam.

Ignis non est primũ calefaciens qa est passiuus, sed necesse est vt primũ calefaciẽs calefaciat per qualitatẽ nõ passiuã. ex 1. ca. de sub. or.

Ignis solus & maxime speciei est 2. de gene. & corrup. tex. cõ. 50. idem 4. metheo. tex. cõ. 5. vbi dicitur ꝙ oĩa elĩta putrescũt excepto igne.

Ignis quilibet eiudem speciei est cũ alio igne. 1. cœli. tex. cõmen. 77.

Ignis non lucet nisi cum adunatur cum alio corpore & differentia in hoc inter ignem & corpora cœlestia est manifesta, Cõmẽ. in lib. de sensu & sensato. idẽ 4. cęli. cõ. 32.

Ignis generatio amota non est immediate a calore cęlesti diffuso in aere, & motus ꝑponit subiectũ. Cõmen. in paraphrasi metaphysi. tract. 2. ibi & dicamus.

Ignis est veracius mediũ inter materiam & formam q̃ sit aqua, & aer, 3. colli. cap. 38. de visu & auditu.

Ignis qui est superius nõ dicit ignis cum illo qui est apud nos fm Alexandrum, nisi æquiuoce. 1. cę. cõ. 91. idem in 2. de gene. & corrupti. cõ. 21. & 4. cęli. cõ. 32. & in prima parte canticę canticorũ. cõmẽ. 15. vbi clarissime loquitur de hoc.

Ignis quaudo non habet euentationem cito extinguitur vel debilitatur, & ideo carbonarij tegũt carbones cũ terra, vt ignis non transeat

per

per omnes partes carbonum & fa ciat cinerem. 3.coll.c.3.

Ignis quilibet calefacit, non tamen cõuertitur ꝙ quodlibet calefaciẽs sit ignis.2.cœli.tex.cõm.42.

Ignis quilibet non lucet. Cõment. in paraphrasi. 2.de cœlo.sum.3. quæsito 1.& idem in 4.cœli c.22.

Ignis corrũpitur duobus modis aut ex se,i.propter defectum materię. & etiã ex contrario,sed modo accidentali cum contrarium nõ potest corrumpere ipsum,donec habuerit materiam conuenientem sibi.3.cœli cõmen.52.

Ignis calidum proprium est, terræ vero siccũ,sicut dictum est in his, quę de elementis.Philosophus in libro de sensu & sensato, & habet in 2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.21.& 23.

Ignis exitus a lapide non est in ca. translationis,sed est i ca.alterationis,& trãsmutationis.3.cœ.cõ.56

Ignis semper videtur conseruare figuram pyramidalẽ 3 cœ.cõ.67.

Ignis non est ignis in actu nisi i calore & siccitate,quæ sunt in summo 3.cœli.cõm.67.

Ignis per velocitatem motus ſm antiquos habet figuram pyramidalem,& secundum alios habet figuram sphæricam.3.cœ.t.cõm.69.

Ignis per se & prima intẽtione congregat omogenea,secundaria autem intentione & per accidens segregat etherogenea.3 cœli tex.cõ. 74. idem in 2. de generatione & corruptione.tex.commen.8.

Ignis in aquam conuerti nõ potest nisi prius in aerem conuertatur secundum Themistium. 5.phy.sup tex.10.contra quẽ vide Auer.ibi.

Ignis duobus modis corrumpitur, a cõtrario, & a seipso marcescens. 3 cœli tex,com.62.

Ignis partes & motus earum ad superius demonstrant ignem esse superius 4 cœli.tex.commen.32.

Ignis esse ex motu partium demonstratur demõstratione quia, & est demonstratio ad speciem subiecti in scientia,quod raro contingit. 4.cœli commen.32.

Ignis qui est apud nos nõ est ignis, qui est elementum.4.cœli,cõ.32.

Igni cum fuerit extra suum locum accidit illuminatio,sicut congelatio aquæ.4.cœli.cõmento 32.idẽ in libro de sensu & sensato.

Ignis qui est hic corrumpit corpora,sed ignis qui est in suo loco naturali est generans. idem ī 2.cap. de substantia orbis,& in 2 de generatione animalium habetur ab Arist.capᵒ 1.& 12 primæ philosophiæ cõm.18.vide in concordan.

Ignis quiẽ apud nos diffinitio, est ebullitio corporis calidi & ficci. idem in 2. de generatione & corruptione. tex.commen.21.

Ignis non mouetur ad locum aeris nisi violenter & aer etiam ad locum ignis.4 cœ.commen.39.

Ignis cũ p se incendit est gñatio,& qñ apponunt ei ligna est augmẽtatio.1.de gene.& corru.t.cõ 39.

In quibus facere est & pati necesse est vnam horum esse naturam subiectam. 1.de generatione & corruptio. tex.commen.41.

Ignis est superabundantia calidita tis, quemadmodum glacies frigiditatis 2.de generatione & corruptione. tex.commen.21.

Ignis nihil generat, neque glacies. ibidem,vide in concordantiis.

Ignis non agit quatenus ignis,nec

terra

terra quatenus terra, quatenus autem ineſt contrarietas eatenus in vnoquoque. hæc & faciũt & patiũtur. Philoſophus in libro de ſenſu & ſenſato.

Ignis qui eſt in vltimo continentis non eſt in fine ebullitionis autho horitate Alexandri, ſed ignis q eſt hic eſt huiuſmodi. 2. de ge. & cor. cõmen. 21. idem cõmen. 15. in prima parte cantice canticorum Auicennæ, & 4. cœli. cõment. 32. vide in concordantiis.

Igni contrarium eſt aqua, & terræ aer. 2. d generatione & corruptione. tex. cõ. 22. vide in cõcordãtijs.

Ignis & terra magis ſincera ſunt, aqua & aer ſunt magis mixta, ex 2. de generatione & corruptio. text. cõmen. 22. vide 4 cęli. cõmen. 26. quomodo ſit intelligendum.

Ignis ẽ magis calidi q̃ ficci. 2. de generatione & corruptione, tex. cõmento 23. vbi pater vnam ſolam qualitatẽ in ſummo attribui cuilibet elemento: & iſta eſt opinio Alexandri in libro naturaliũ quæſtionũ, & in libro metheororum, & eſt opinio Auer. ſine dubio.

Ignis maxime & ſolus ſpeciei eſt. 2. de generatione & corru. tex. cõ. 50. vbi Cõmen. dicit q̃ proportio ignis ad alia eleméta, eſt ſicut formę ad materiam.

Ignis mouet deterius q̃ inſtrumentum. 2. de gen. & corru. tex. cõ 55. vbi Cõmenta. reddit cauſam, inquit enim q̃ motio ignis eſt vilior motione inſtrumenti: inſtrumentum enim nõ mouet ſine artifice, & cũ mouebit cum artifice, mouebit ad generationẽ, ignis vero cũ mouebitur. Per primũ mouẽs, mouebit ad corruptionẽ. vide in concordantijs. Amonius tamen in 1. de natura. in tex. cõm. 41. dicit motionem ignis eſſe deteriorem motione organi: nam organa quãdo ſunt proportionata agẽti attingũt finem propter quẽ aguntur, ſed deſtituta ab agente & artifice nullius damni ſunt cauſa, ſed ignis deſtituitus ab anima & non regulatus eſt cauſa corruptiõis, vnde Galenus rẽcte dixit febrem eſſe calorem naturalem mutatũ in igneũ.

Ignis eſt cõcauſa in augmento, non tamen ſimpliciter cauſa ſed magis anima. 2. de aĩa. tex. comm. 41.

Ignis augmentum in infinitum eſt quouſque fuerit cõbuſtibile. 2. de anima. tex. comm. 41.

Ignis dominabitur i corporibus nutribilibus. 2. de anima. cõmen. 41. vide in concordantijs.

Ignis in vtriſq; videtur in tenebris & in lumine 2. de aĩa. tex. cõ. 74.

Ignem qui infrigidatus ẽ pp admixtionẽ corporũ frigidorũ vulgus non appellat ignẽ, & forte vocat ignẽ corpora calida, licet ſint humefacta per mixtionẽ dũ remanẽt calida colore igneo. 2. d aĩa. c. 115.

Ignis ẽ maxima dimẽſio quã materia recipit, & minima eſt dimenſio terræ. 2. de anima. com. 97.

Ignis aut nullus ſenſus, aut eſt cõis omnibus: nihil enim ſine calore ſenſitiuum eſt, ſecundo de anima tex. comen. 130.

Ignis innatus eſt alterare omne corpus per virtutem exiſtẽtem in eo, ſed tamẽ cũ hoc patiẽ quoquomodo ab eo qđ alterat & aſſimilat cũ eo aliquo mõ ſilitudinis. i. acqrit ab eo formã igneã minorẽ forma igneã alteráte. 3. de aĩa cõ 20. vbi innuit dari reactionẽ. idem 1. de

generatione & corruptione. 53. & 3 phy. cō. 8. & 4. methe. c. 10.

Illud qđ in rei veritate dicit generari est illud in quo inuenitur iste motus. 1. phy. cō. 60. Ex quo patet ꝙ materia cū sit subiectū gnationis & corruptionis, vere generat & vere corrūpit. Nā, vt inqt Cōmen. hic motus est in moto, quia motꝰ est actus mobilis, & p consequens mobile ē illud qđ denoīat a motu. ex 3. ph. cō igit gnatio sit ī materia tāquā in subto mobili, gnatio. n. est actus gnabilis inquantū gnabile ē, sed pp qd iste modus loquēdi nō est in vsu, sicut est ī alijs motibus, dico ꝙ est quia subtum gnationis & corruptiōis subalis ē ens in pura pōa, & latet nos, subtū vero aliorū motuū est ens in actu, & est manifestū, denoīatio aūt attribuit entibus in actu, vt p3 9. primę philosophię. tex. cōm. 7. Si aūt dicit ꝙ Arist. in fine primi phy. de mōstrat ꝙ materia nō gnatur, neque corrūpit, dico ꝙ illud intelligitur terminatiue, nō. n. accipit es se p gnationē, neq; nō eē p corruptionē, nō. n. gnat res, neq; corrūpitur, sed sphera enea, vt dicit in 7. meta. & ideo recte dixit Cōmē. ꝙ subtum generationis vere generatur, licet hoc non sit famosum.

Illud quod in rei veritate dicit fieri hoc apud græcos est subiectū. primo phy. cōm. 61. vide quo sit intelligendū Arist. in 7. primæ philosophiæ in tex. cōm. 25. Et inde accepit ea lucidissimus Them. Nā quādo priuatio latet solemus in obliquo loqui, vt ex ęre dicimꝰ sta tuā fieri, & ex lignis minimū, qñ vero mota est in recto, vt hominē musicū fieri dicimus, aut sanū, qa priuationes sunt manifestę.

Illud quod est p se intelligentia & intellectus non est impossibile, vt sit causa pluriū entium fm quod de eo intelligūtur multi modi. 12. metaphy. commen. 44.

Illa quæ sunt inter primū genus & vltimam differentiam, sunt quasi genus. 7. metah. tex. cō. 43.

Illuminatio & obscuritas quæ sunt in corporibus celestibus, & in istis inferioribus videnť magis dici equiuoce quàm fm prius & posterius. 2. c. de substantia orbis. Et ibi vide causam.

Ille est primus locus vbi naturalis inspicit alium modum essendi ab illo de quo considerat. patet in 8. physi. vbi demōstrat primū principium mouens esse abstractū a magnitudine. 1. physi. cōm. vlt. dixit aūt illū locū esse primū respectu tertij de anima. vbi etiam demonstrat eē entis abstracti eē intellm.

Illa quę nō conueniunt, neq; in genere ꝓpinquo, neq; in gñe remoto, vt hō non corpus qđ dicit de corpore cœlesti & corruptibili: & intellectus nomen quod dicit de intellectu humano. & de separatis intelligentiis, & sicut nomen entis qđ dr de rebus corruptibilibus & ęternis, cōueniētius est vt talia vocabula ingrediant noīa equoca q̄ vniuoca. Ex lib. dest. disp. 5. ī sol. 3

Illud quod est propinquū ad habēdum, hēt tā q̄ habitū apud ītellm.

Illud qđ attribuit alicui p suā partē apud Arist. est aliud ab eo quod attribuitur per accidens. 4. physi. cō 33. idem. 5. physi. text. cōm. primi.

Illud quod innatum est moueri, innatum est quiescere. 5. physi. cō. 1.

Illud qđ est per accns admixtū cū

eo

eo quod est per se frequenter decipit. 8. phys. commen. 27.

Illud quod est accidens totius est illo qđ est per se. 8. phys. cõm. 27.

Illuminatio & similia ex qualitatibus quę fiũt sine alteratione sunt in cęlo. 1. cœli. cõm. 21. & ibidem cõmen. 20. & in 2. capitulo de substantia orbis.

Illius in quo non est potentia diffinitio est, vt nunquam exeat ad actum. 1. cœli. cõmen. 137.

Illud quod inuenitur propter se prima intentione, necesse est, vt inueniatur propter aliud secũda intentione, nisi illic sit natura, quæ nõ innata ad largiendũ. 2. cœ. cõ. 21.

Ex hoc loco male intellecto quidã eliciunt Deũ benedictum fm mẽtem Cõmen. non mouere effectiue cœlum, quia dicunt ꝙ illa exceptionis nota ī prefata propositione fuit addita ad excipiẽdũ primã cãm quę nõ est innata ad largiendum, sed isti errant vehementer, immo quælibet substantia separata est innata ad largiẽdum. Et prima causa est ī fine largitatis, sicut est in fine bonitatis, & ideo dicꝙ illud fuit dictum per Auer. ducendo ad impoſſe. q. d. pp se prima intentione, cũ oẽ tale sit spirituale & nõ corporeũ. 2. intẽtione agit pp aliud nisi ibi esset natura, quæ nõ est innata largiri suã bonitatẽ, qđ impoſſe, quia ibi non est malũ, neque liuor, & hoc põt colligi ex verbis eius in fine illius cõmenti, sic enim in simili. Arist. arguit & accusat Simonidẽ in procœmio primę philosophiæ, q asserebat scientiam diuinã in solo Deo esse, & illam nulli cõicari: semp intelligentiæ adhęret vt comes assecląq; ei⁹.

Imaginationem ita diffiniũt vt eã φαντασιαν. i figurationem ī anima, & in parte principi faciant, sed figura hæc imaginatio non est, sed cum eiusmodi figuram imaginamur potestatis functio est, nãq; si figuram & imaginationem idem esse cõcesseris statim efficies vt hi qui figuram illam habuerint, etiã cum nihil imaginentur, nihilominus in imaginatione sint pariter id absurdissimum sequi, vt simul atq; eodem ī actu ipsi in pluribus imaginationibus versemur, quæ etiam tot numero sunt quot illa sunt, quorũ in nobis simulachra seruãtur. Alex. in paraph de aĩa. ī ca. de phãtasia. cãdẽ ferme soĩam inuenies in Themi. in cõm. super 1. lib. de memo. & remini. cap. 11.

Ex hoc nota contra illos qui tenẽt spẽm sensibilẽ nõ esse realiter distinctam a sensatione & spẽm intelligibilẽ nõ esse distinctã ab intellectione. Vñ Alex. in ꝓdicto loco expresse asserit, sicut ī sensu tria sũt, sensibile & virtus sensibilis & potestatis eiusdem functio, ita in imaginatione & ī intellectu, eodẽ mõ tria sunt, vȝ, imaginabile & virtus imaginatiua & eiusdẽ virtutis circa imaginabile functio, sic ẽt est intelligibile & virtus intelligẽs, & eiusdem virtutis circa intelligibile functio. Idem asserit Themi. abbreuiator Alex. circa hoc, & ꝓpea Alex. relicta illa imaginationis diffinitiõe vera, adducit q̃ ab Arist. posita sunt. inqt, n. imaginatiõis ima ginatiꝝ vis & sensibilis subito vna sunt: rõne actꝰ diffinitionẽ differentur. Alex. ibi. ī ca. de phãtasia. Ergo diffinitio hmõdi asseri põt, vt motio a sensu ī actu ꝓfecta dicat. rii. n.

qui

qui imaginationem figurationē quadā in parte aīæ principi esse asserunt in relicto vestigio, non aūt in actione circa vestigium imaginationem ponere videntur.

Imaginationes veras & vehementes catalepticas i. apprehensorias appellare consueuimus, ea de causa, quia apprehensio in talibus nihil aliud quam assensus est, imaginationem vero falsam & quæ in vero habes ac dubia est acatalepton. i. vi apprehensoria carentem vocamus. idem Alex. ibidem.

Imago & animal depictum in tabula sunt eadem subto, sed ratione differunt, ex lib. de Memo. & reminiscētia, vide Themist. de hoc ibi, lib 1. cap. 13.

Imaginatio confert in intelligendis mathematicis imposito aut viscenti & tractāti diuina, quibus vis hęc magnitudinem & colorem affingit, ita conuenit vt quæ statu eterno sunt, & quorum substantia tēpora vias vices non sentit, sine mole & tēpore cogitari nō pñt Them. snīa in 1. lib. de Memo. & Remini. ca. 9. & vide ibi pulchram Plato. in phedone authoritatē cap. 7. vbi inquit, ꝙ imaginatio iplexa nec puras & dilucidas reddi patitur. Ista ēt est snīa diui Aug. in 1. de Trini. Idē sentit Boe. in 1. de Trini. Idem sentit Alber. cognomēto magnus ī prin. suę primę philosophiæ. vbi scire potes causam, quia aliqui satis proficiunt in mathematicis disciplinis & in diuinis non possunt proficere & econtra, &c.

Imaginatio & memoria sunt eadē subiecto, Ex lib. de Memo. & reminiscētia, & Them. ibi lib 1. cap. 10.

Imaginatio seu visio est effigies in viscer primario. i. cordis impressio imaginatio non ipsa impressio habēda visio est quippe quādo visio actus, & administratio sit eius virtutis cui imprimitur, & quæ concipiēdi visa potentiā obtinet, alioquī nihil visentibus & imaginātibus nobis imaginatio & visio haberetur, quia teneretur effigies, immo vere imaginationes plures essent simul, quia plures effigies & plures impressiones simul reperiren. tur. Themist in lib. 1. de memoria & reminiscentia cap. 11.

Imaginationes proueniētes ab artifice sunt mediæ inter cōprahēsiones vīes & particulares, & sunt mediæ inter deffinitionē rei & suam imaginationem sibi propriā, & similiter sunt imaginationes aīalium in operationibus artificialibus naturalt operatis, vt sunt domus apium & hirūdinum, ex Philosophorū snīa, ex lib. destructionū dispu. 16. ī solut. secūdi dubij.

Immobile tripl'r dicitur. 11. primæ philosophiæ. ca. 10. in fi. & 5. phy. tex. commen. 20.

Impossibilę factum esse dicens, aut esse, aut futurum esse. mentitur 9, meta. tex. commen. 6.

Imaginatio est virtus per quā imaginantur præcisæ res quæ videtur impossibiles. Et iō falsitas est propria imaginationi & sensui nō cōtingit nisi p accidēs. 4. met. cō. 24.

Impotētia ē priuatio potētię. 5. metapha. tex. cō. 17.

Impossibile est scire aliquid eorū ꝙ sunt posita in artibus nisi præsciātur intellecta prima in illa arte. 1. metaphy. commen. 47.

Imaginatio in animalibus perfectis fit ex quinq; sensib⁹ 3. de aīa. c. 16.

Imaginatio eſt in aliis animalibus, ſed cogitatio eſt in rationalibus 3. de anima.tex. com.57.

Imaginatiua ſemper eſt in motu & actione cõtinua, & illi attribuitur actio ſecunda: quia virtus rememoratiua & cogitatiua non agũt in ſomno. Cõm. in lib.de So.& vi.

Imaginatio duplex, perfecta & imperfecta, perfecta eſt in aĩalibus perfectis, imperfecta & ĩexplanata ĩ imperfectis vt ſunt vermes & muſcę. Themiſt. 3. de anima cap. 68. idẽ habet Cõmen. in 2. de aĩa. cõ. 20.

Imaginatiuę virtutes motus intenduntur in ſomno, propterea quia ſoluta eſt a ligamento virtutis cogitatiuæ, quia tunc non miniſtrat ei, ibidem Commentator.

Imaginatiua virtus propter ſuã diuerſitatem in cõplexione eſt cauſa quòd quidã homines ſunt verioris ſomnij quàm alij, ex commento libri de diuinatione.

Imaginatiua virtus ſemp eſt in motu in ſomno & in vigilia. ibidem.

Imaginatio proprię & ſm trãſlationẽ ſumit, & quãdo ſumit ſm trãſlationẽ de opinione & ſcĩa & aliis habitib⁹ prędicatur. Alex. in paraphraſi de aĩa. in cap. de phantaſia. Vnde Auer. in 3. de aĩa. intelligere plerunq; appellat imaginari p intellectum, imaginatio autem proprie ſumpta, eſt motio quædam p quam nobis ſecundaria quædam gignuntur in anima.

Imaginatiuæ malitia actionis eius eſt in velocitate motus de vna ĩmagine ad aliã, & in paucitate cõformationis formæ, & bonitas ſuæ actionis eſt in bene imaginando illam rem, quã imaginatus fuerat, & in confirmando, & huic actioni cõuenit cõplexio frigida, & ſicca, quia frigiditas facit tarditatẽ motus, & ſiccitas confirmationem formæ. ibidem.

Imaginatiua virtus habet maximũ dominium in melãcholicis, ita q̃ in vigilia comprehendũt illud qđ alij comprehendũt in ſomno. ibi.

Imaginatiuæ motus ſemper eſt in theſauro virtutis rememoratiuę & cogitatiuæ, & in theſauro ſenſus communis. ibidem prope finem.

Impedimẽtum intellus ſemper eſt a falſitate, & nunq̃ a veritate. Cõ. in prologo. 3. phy. & eſt Ariſt. ſnĩa. in 1. ethicorum. cap. 8. Verum vero cõſonat ex omni parte, falſum autem ſtatim diſſonat a vero, idẽ 3. de anima. com. 5.

Impoſſe eſt vt aliquid in vno ſit de vno prędicamẽto, & in alio de alio 5. phy. cõ. 10. & 8. meta. cõ. 5. & 1. phy. tex. cõmen. 27. Intelligitur tamen in his quæ vniuoce dicuntur, nam ſcientia in nobis eſt qualitas & in deo eſt ſubſtantia.

Impoſſe eſt ire Thebas & ſiſ' itum eſſe Thebas 6. phy te. com 7.

Impoſſe eſt vt idẽ mot⁹ equalis velocitatis ptrãſeat totũ & ptẽ in eodẽ tpe, ne dũ ĩ tpe ĩfinito 6. ph c. 20.

Imaginatio eſt gnatio, & oĩs generatio eſt motus 8. phyſ. tex. com. 26.

Impoſſe nõ ſequit ex falſo poſ. ſed ex impoſſi 8. phy. t. c 36. & ex. 1. prio.

Imaginatio in corporibus cœleſtibus eſt eadem oĩbus modis, & cũ ita ſit eſt eadem, ſicut imaginatũ eſt idem, & cum imaginatio ſit eadem non inueniet niſi in vno imaginato Sententia aũt eſt in hoĩb⁹ 1. cœli. cõ. 90. Et eſt locus a paucis intellectus. Dubitat. n. Cõmen. ibi in demõſtratione illa quæ vĩ eſſe

ſumpta

sūpta ex pria philosophia. Cur quē admodū in hominibus, vnū obiectum mouet plures imaginātes & appetentes, vt idem cibus pariformiter ēt nō pōt fingi q̄ sint plures cœli & plures mundi, qui tū idem primum principiū apperēt, cū motus cœli fiat per desideriū & intellectum, & ipse soluit p verba prædicta, quę suns valde confusa, & ni fallor, solo eius in hoc consistit q̄ intelligētijs abstractis & corporibus cœlestibus, cum primo principio est ordo & dependentia essentialis, in nobis vero ē ordo accētalis, in quibus imaginans & intelligens cum intellecto non sunt eadē oībus modis. Et iō in nobis pōt cōtingere q̄ vnum mouear in ratione amati & desiderati plura eque primo p diuersas imaginationes, sicut videmus q̄ vnus Imperator pōt duos cōsiliarios equaliter diligere & honorare, quia hic ē ordo p accēs, sed inter mundū & primū principiū est ordo per se & essētialis, & ibi, quia intellectū intelligēdo & intelligēs fit vnum quod est motum ab eo essentialiter in rōne amātis, oportet q̄ sit vnum numero. Et hoc est vnus mūdus seu vnū cęlū, ista est sua solo. Alexā aūt dixit rōnem illā esse probabilē. Simplicius aūt dixit q̄ multitudo non pōt immediate coniungi vnitati.

Imaginatiua virt⁹ valde iuuat i hoc q̄ possit esse alius mūdus, quia posſumus imaginari extra mundū vacuum continentem ipsum in quo pos̄ sit esse alium mundū, primo cœli. com. 92. & 93.

Imaginatio vī intellectus esse propter duo. primū quia sicut imaginatio fallitur qñq; & qñq; vera ē, sic ēt intellect⁹ quia sicut intelligimus dum volumus, ita eriā imaginamur dū volumus, 2. de anima Themist. super tex. 159.

Impos̄ & falsum differunt. 1. cœli tex. cō. 119. intelligit de falso possibili, quia falsum duplex est vt dicit Cōmenta. in comē. & habetur in 2. priorum.

Imaginib⁹ in nostris sursum & deorsum non sunt ex respectu sed ex similitudine. Commenta.

Impos̄ dupl'r dr aut q̄ simpl'r nō verū erit dicere q̄ fiet vtiq;, aut non facile, neq; cito aut bñ, 1. cęli. t. c. 111. 2. cœli. cō. 10 ita q̄ Cōmen. vult & innuit istam diuisionem, q̄ istę sex differentiæ positionis sunt duobus modis verę & non verę, verę sunt in aīalibus perfectis in quibus est principium motus localis, non verę aūt dupl'r, aut ex file, sicut in imaginib⁹ nris quę affluant nobis, aut ex respectu tm̄, vt sūt reliqua inaīata vt colūna, & id gen⁹.

Imaginatio semper intelligētię adheret, vt comes aſſeclaq; ci⁹ indiuidua, Them. in 1. lib. de Memor. cap 8. & habetur in tex. ibi. & ēt 3. de anima. tex. com. 30. & 39.

Impotentia quælibet prēter naturā est, etenim in aīalibus impotentię omnes prætер naturam sunt, vt senectus & decrementū 2. cœ. t. c. 37.

Imaginatio per intellectum in abstractis a materia sup est in actu. 2. cœli. com. 37.

Imaginatio vt inquit Plato associata implexaq; aīo, actiones ei⁹ turbidat, neq; puras & dilucidas reddi patitur. Themist. refert in libro de memoria, libro. 1. capit. 7. & nota quòd est authoritas Platonis in phedone.

Imaginatio diuerſificatur in animalibus quæ ſunt hic pp diuerſitatē continentiis ea ex extrinſeco.& ꝓpter diuerſitatem paſſionis prouenientis in corporibus eorū ab eo. 2.cœli.com.40.

Imaginatio quam græci phantaſiā vocant alia eſt a ſenſu & ab intellectu 2.de ani tex.com.153.

Imaginamur dum volumus ibidē.

Imaginatio nō eſt in oībus aīalibꝫ, vt ſunt apes & formicæ & vermes, 2.de aīa tex.cō.16. vbi pōdera gioſam Auer. nā apes & formicæ imaginantur,ſed Ariſto. non curat de exemplo. Nota tamen ꝙ Themiſ. melius exponit locum illum,& videipſum,intelligitur aūt de imaginatiua perfecta & terminata 2.de anima.com.20. Alex. autem in paraph.de anima.cap.de phantaſia dicit,ꝙ oſtreacea & vermes carent imaginatione.

Imaginationes quā plures ſunt fallaces 2.de anima tex.com.156.

Imaginatio eſt in ratione carētibꝫ etiam 2. de anima. tex. com. 57.

Imaginatiua virtus pōt imaginari formas imaginabiles,quæ indiuidua nūq̄ ſenſibꝫ 2.de aīa.cō.153.

Imaginatio eſt alia in maiori parte 2.de anima tex. cō. 156.

Imaginatio eſt in cōfinio ſenſus & intellectus.Themi.in 2.de anima in tex.152.

Impoſſe eſt aliquid tranſmutari ad ſpeciem eius quod habet in actu. 1.phy.Commē.76.idem 2. de anima.67.& 3.de anima.Commē 4.

Impoſſe eſt aliquam ſcīam,neq; vniuerſalem,neq; particularem declarare ſuum ſubiectum eſſe.1.phyſi. cōmen.vlti.& 2.phy.22.& 26.3.cęli.commen.4.

Impoſſe eſt fieri quod non contingit factū eſſe 1.cœli tex.cō.58.& indicatiue probatur veritas iſtius propoſitionis ibi per omnia decē prędicamenta, vt dicit Comēta. in commen.

Imaginatio ſequitur ens, ſed ēs nō ſequitur imaginationē 3. phyſi. commen.vltimo.

Immobile dr̄ trib⁹ modis 5. phyſi. commen.& tex. 10.

Intellectus agens nō recordat poſt mortem eorū quæ ſimul cum intellectu mortali exercuerunt 3. de anima tex.cō.20. Et vide Themi. ibi in cap.28.& 29. vbi conciliat dicta in primo de anima tex.commen.66.

Intellectus agens non eſt propoſitiones primæ, neq; Deus. Them. 3.de anima cap.31.

Intellectui peculiare eſt actuū eſſe & intellectio eſt ei actio non paſſio. Alexander in tractatu de ītellectu cap.5.vide in contradictionibus nuper editis.

Intellectus agens in prima ſeminis tranſmutatione aſſiſtit nobis, & cū per omnia permeet,& actu ſit, vtī quouis alio corpore, poſtq̄ ꝓ poteſtatem noſtram operatus fuerit, tunc hic intellect⁹ noſter dicitur,& nos intelligimus,ex tractatu de intellectu Alex. cap.vlt.

Intellectus diuinus ſemper operat & actu eſt, & operatur per inſtrm quando ex cōpoſitione corporū, & temperamēto factū fuerit huiuſmodi inſtrm,& tunc materiali a noīe agit,ſicut artifex,qñ operatur cū inſtrīs,ſed ꝓm ſe conſiderans eſt ſicut artifex qui agit ſine inſtrumentis, ibidem Alexander.

Intellectus agens eo modo egrediꝫ quo

quo ingreditur. nō. n. alibi existēs mutat locū, sed separabilis dr, & nobis extrinsecus, nō vt qui alio se transferat, & locū mutet, sed separabilis quidem est, seu qui p se sit, & a materia abiunctus. separatur vero a nobis qui nō intelligitur nō quia trāsferat, nam eo modo etiā nobis aduenerat. ibidem Alexan. Ex quo patet in via Ale. q̄ illa authoritas in 2. de anima. separatur hoc ad hoc sicut perpetuū a corporali interpretari debet de intellectu agente ſm alex.

¶ De intellectu in habitu qūo se intelligat.

Intellectus in habitu & operās seipsum intelligere potest non quatenus intellectus est, qā simul secūdum idem intelligeret & esset intelligibilis, sed quatenus intellect⁹ in actu idem est his quæ actu intelligūtur, hæc itaq; intelligens seipsum intelligit, siquidem hæc quæ intelligit dum intelliguntur intellectus fuerit. Alex. in tract. de intellectu cap. 4. idē sequitur ipsemet Cōmē. in paraphrasi de aīa. in ca. de intellectu in actu, & etiam in 3. de aīa. in expositione te. cō 8. vbi recitat ēt aliā expōnem Alpharabij, quę tamen non est tenēda, nota ēt q̄ alium modū Alex. in eodē loco adducit quo intellect⁹ seipsū intelligit, non quatenus est intellectus, sed quatenus & ipse intelligibilis est. Accidit. n. intellectui, vt ēt intelligibilis sit, nam cum ipse sit de numero entiū, & sensibilis nō sit, relinquitur vt intelligibilis sit, nā si intellect⁹, quaten⁹ intellus, est seipsum intelligeret, tūc sequeretur q̄ nihil aliud intelligeret q̄ intellectus nō esset. Hæc illæ.

Intellectus & sensus percipiunt receptionem formaꝝ sine materia. Vñ sicut intellectus seipsum intelligere dī pro coniuncto, hæc quę intelligit sunt actu intellectus, sic sensus seipsum sentire dr qñ hęc sentit quę actu eadem sibi sūt. Alex. in tract de intellectu in ca. 4. vide in cōtradictionibus nuper editis.

¶ De intellectu agente, ex alio de intellectu. Cap. 3.

Intellectus agens est a quo intellect⁹ materialis acquirit habitum simi lis, vt inquit Aristt. lumini, nam vt lumē cā coloribus est, vt visibiles sint actu cū potestate visibiles sint, ita intellectus iste intellectum potestatis, & materialem actu intellectum facit habitum intellectualē in eo afformans.

Intellectus agens est sui nā intelligibile & actu huiusmodi. ibidem.

Intellectus agens est effectiuum intellectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. ibidem.

Intellectus agens ab extrinseco accedere dr, q̄ nō est pars nec potestas aliqua animæ nostræ, sed ab extrīseco nobis accedēs, qñ ipsum intelligimus, siquidē per formę susceptionem intentio fit ibidem. Ex quo patet ſm Alex. auhoritatem illam philosophi i 2. de generatione animalium cap. 3. esse de intellectu agente interpretandam, & nō de intellectu materiali.

Intellectus agens forma & substātia absque mā īcorruptibili, ideo ab Aristt. īmortalis merito nuncupatur, sed vnaquæq; aliarum formarum materialiū intelligibiliū intellectus est qñ intelligitur, sed non ē intellectus qui de foris accedit, sed qui fit dum intelligitur, ſ-

tellectus aũt agens ét eſt intellect⁹ anteq̃ itelligat in re, cũ a nobis ītel ligitur extrinſecus, vt dixit ibidẽ.

Intelligere diuerſificatur ſm diuerſitatem naturæ 3. de anima. cõ. 35.

Intellectum materialem aſſerentes eſſe virtutẽ gñabilẽ & corruptibilẽ nullã viam habent quo poſſumus continuati cum intellectibus abſtractis. 3. de anima. com. 36.

Intellectus agens ſm Alpharabium in nicomachia tenentẽ opinionẽ Alex. de intell'u materiali nõ eſt cã nr̃i niſi agẽs tm̃ 3. de aĩa cõ. 36. licẽt oppoſitũ ſẽſerit ī epla ꝓtinuatiõis.

Intell'us & ſenſus oẽs ſpẽs rec̃ recipe natæ ſunt illæ ſenſibiles, hæc vero intelligibiles. Alex. in paraphraſi de anima in 1. ca. vbi declarat, quo modo aĩa eſt quodãmodo res oẽs cõtra illos qui negant ſpecies intelligibiles, & eſt expreſſa ſnĩa Ariſt. 3. de aĩa tex. cõ. 38. vide qõnem noſtram in ſpeciali de hac materia.

¶ De ītellectu materiali quare materialis dicatur.

Intellectus materialis dr̃, quia eſt ī potentia oĩa, quia quod eſt in potẽtia ſm ꝙ huiuſmodi materiale ẽ. Alex. in tractatu de intellectu. c. 1. Vbi aduerte ꝙ vt Cõmẽ. etiam dicit. 12. met. cõ. 26. potẽtia reducit' ad mãm, & 1 ca. de ſuba orbis. materia ſubſtantiatur per poſſe, ita ꝙ eſt dr̃ia ſubſtantialis eius, & 7. meta. tex. cõ. 22. ſed mã eſt per quam res põt eſſe & non eſſe, ſic. n. potẽtia & actus ſunt principia omniũ 10. prædicamentorũ, quia in quolibet prędicamẽto eſt aliquid proportionale materię, & aliquid proportionale formæ, & potentia reducitur ad materiam, & actus ad formam. vt dicitur 12. metap.

¶ De eodem.

Intellectus cũ nec ꝑ corpus aliquid percipiat, nec corporis facultas ſit, nec patiatur nullum omnino entium actu eſt, nec eſt, hoc aliquid potẽs, ſed eſt ſimpliciter potẽs tas quędam huius perfectionis & anima ſpecierum & notionum ſuſceptiua. Alex. in lib. de intellectu cap. 1. vbi de intellectu materiali agit. Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ Dr̃ia inter intell'um mãlem & intellectũ in habitu ſm Alex. in tractatu de intellectu.

Cap. 2.

Intellectus in habitu eſt ſimilis artificibus qui habitũ hñt, & põt ꝑ ipſum operari q̃ artis ſunt, ſed ītellectus materialis ẽ ſimilis his q põt autem aſſumere, & artifices euadere. Item intellectus in habitu non ineſt niſi perfectioribus, & illis q̃ eam intelligunt, ſed intellectus materialis in oĩbus eſt qui perfecta aĩa communicãt, hoc eſt ipſis hominibus Cõm. aũt in 3. de aĩa. iſtã dr̃iam ſecundam ponit inter intellectum ſpeculatiuũ & practicum, quia intellectus practicus eſt cõis oĩbus, ſed ſpeculatio non, vt patet in cõmẽ. 1 vbi per cognitionẽ interpr̃etatur intellectum ſpeculatiuum, & intellectum operatiuum.

¶ Intelligibile materiale quomodo dicatur intellectur.

Intelligibile materiale fit actu ītelligibile & actu intellectus ab intellectu agẽte denudãte ipſum a materia, & quãdo actu intelligitur intellectus fit cũ ante ſui natura nõ eſſet, itell'us. n. in actu nihil aliud eſt q̃ forma quæ intelligitur, quia vnum quodq; eorum quæ ſimpliciter.

citer intelligibilia non sunt, quū intelligitur intellus fit. Alex. ītractatu de intellectu. cap. de intellu agēte, idē ī paraphrasi de anima. in cap. etiam de intellectu agente.

Intellectus secus percipit speciem reꝝ sensibilium, secus sensus. sensus. n. nō fit idem cū cū rei sensibilis spē, q̄uis non more materiæ specié excipiat, nam cū in his sunt in oīb⁹ passim, quę ex materia & specie, cō stituuntur, aliud est id quod est rē esse, aliud est id quod est rei esse, neque. n. est idē ęs & æri esse, quip peęs simul vnūquodq; est & materia & species. Æri autem esse nō per virunq; est, sed per diffinitionem & speciē, quæ subiectę materiæ ingenua ęs ipsam efficit. Alex. in paraphrasi de aīa cap. de intellu ītm actum, vide in contradictionibus nuper editis.

Intelligibilia alia ptāte, alia actu, potestate sunt mālia, qa ad hoc vt intelligibilia fiant indigent intellectu, qui disiungit earum formas ab appēdicijs materiæ, abstracta aūt suapte natura ītelligibilia sunt, & non indigent cognoscētis auxilio ad hoc vt ītelligibilia fiāt.

Alexan. in paraphrasi de anima. in ca. de intellu, & est intelligibile secundum actum. idem Cōmen. 3. de aīa. cō. 18. idē Alexan. ibidē in cap. de intellu agente scribit, ꝙ res materiales tūc sunt intellectus dū intelliguntur ꝙ si non intelligant non sunt intellus.

Intelligēs & id quod ītelligitur idē sunt simpliciter in abstractis a materia, sed in materialib⁹ res intellecta non est idem simplr intelligenti, quia hoc nō euenit, vt fiat idem nisi dum intelligitur, tūc. n. est solum intellectus, sed spēs abstracta ēt intellus est, & si nō intelligatur. Alex. ī paraphrasi de anima. in ca. de intellectu in actu. & re intelligibili. vide 3. de anima tex. comme. 13. vsque ad 15.

Intellus mālis & subiectus corruptibilis est, & simul interit cum anima, cuius est potestas. Alex. ī paraphrasi de aīa in ca. de intellectu agente. contra illos qui asserunt intellm posse fm Alex. esse incorruptibilē, nā ī pmi loco solū intellm agentem asserit eē incorruptibilē.

Intellectus actionis cum intellectu materiali idem efficitur, vbi ipsum considerat ob id quod singulis rebus ītellectis idē fit cum res eędē intelliguntur, & quodcunq; est id quod intelligitur tale cum id ipm intelligit fit, Alex. in ca. de intellu agente in paraphrasi de aīa vbi cō sidera modū quo intell⁹ fit ipsum intelligibile.

Intellect⁹ agens de foris nobis genitus est & incorruptibilis. Alex. ibi in cap. de intellu agente, vbi pōdera. ꝙ authoritas Aris. 2. de generatione animalium ca. 3. exponitur de intellectu agente, & non de ītellectu possibili: quod non viderūt sequaces eius.

Intellus pōę statim ē ī nobis dū generamur & in lucē edimur. Alex. ī para. de aīa in c. de ītellu poæ. idē Them. ī 3. de aīa. cap. 39. auctoritate Theop. licèt dīa sit inter Alexan. & Theopastum.

Intellectus in habitu posteri⁹ in nascitur, & est forma & habitus atq; perfectio intellect⁹ materialis. Alexan. in para. c. de intellu ī habitu.

Intellectus materialis recipit spēs sine materia, sicut sēsus, licèt sen-

ſus alteratio non ſit, nō tamē abſ
que alteratione quapiam fieri poſ
ſe vī, in intellectu vero cum idem
modus eſt quod ad intelligibilū
rerum ſuſceptionem ītellect⁹ nul
lius ſenſorii corporalis officio fun
gitur, ſed ad id quod intelligibile
& dignoſcendum ipſe ſibi ſatis eſt
Alex. in paraph. de aīa, in cap. de ī
tellectu practico & ſpeculatiuo. vi
de etiam in ītō cap. quid ſit ſuſci-
pere more materię, & quid ſine ma
teria, & vide etiam Them. in 2. de
anima in ca 42. ſūper tex. c. 122.
pulchre de hac mā & diffuſe.

¶ De intellectu in habitu.

Intellectus habitu ſpecies virt⁹ at
q; perfectioē intellus materialis,
Alex. in paraph. de aīa. in ca. de ī
tellectu in habitu.

¶ Quare appellatur intellectus
in habitu.

Intellectus cum ab aſſidua functio
ne in habitum redigitur, ita vt per
ſe deince ps operari poſſit, tunc
is intellectus gignitur quem velut
habitum appeliamus: redacta ad
ſciētem ſimilitudinem & propor-
tionem qui in medio conſiſtit ei⁹
qui ſecundū poteſtatē ſciens & ei⁹
qui ſm poteſtatem agens dicitur,
& quantum ab eo qui per ſcientiā
actu operatur deficit, tanto ſcientē
ſm poteſtatem exuberat. ibidem
Alexander.

¶ De intellectu in actu.

Iam vero agens habitus intellectus
in actu dicitur, intellect⁹ nanque
in habitu nil aliud eſſe videtur q̄
depoſitę illę coaceruatęq; & quie-
ſcentes conſiderationes. Alex. ī pa
raphraſi de aīa. cap. de intellectu ī
actu, vbi etiā dicit, ꝙ intellectus in
actu nihil aliud eſt q̄ intelli ſpēs.

Intellectus practicus & in aīalib⁹ di
uinis colligitur ex ſententia Ariſt.
in ſcīa libri de cœlo, vt notat Sim-
plicius & Ammonius in 2. de aīa ī
expoſitione tex. cōm 32. vbi tex. di
cit. ꝙ in corruptibilibus in quibus
eſt ratiocinatio quam grēci logiſ-
mon appellant in illis reliquę po-
tentię animę, & hoc fuit dictum
propter corpora cœleſtia quę hūt
intellectum practicum & ratioci-
nationem conuenientem ſuę vitę,
non tn eſt intellectus practicus in
eis ſicut in nobis, qui propter indi
gentiam finis, & cum inquiſitione
& dubitatione inquirimus ex fine
ad ea q̄ ſunt ad finē, vt docet Philo
ſophus in 2. ethicorum de proceſ-
ſu cōſultatiuo, ſed eſt alterius rō-
nis: nā intellectus Dei vt intelligit
ſe, dicitur contemplatiuus, vt autē
gubernat ſua prouidētia mundū
ſic practicus dicitur & elicitur ex
2. cœli. tex. c. 6⁰. vbi dicit tex. Nos
aūt de his vt de corporibus ſolis, &
vnitatum ordinem habentibus, in
animatis autē oīno perquirimus.
oportet autem tāq̄ participātibus
exiſtimare praxim & vitā, idē ap-
paret 1. cęli tex. cō. 20. vbi dicitur
recte vī natura futurum ingenitū
& incorruptibile exemiſſe a cōtra-
rijs, inter ꝓtraria. n. gnatio & cor-
ruptio. vbi Cōm. in cōmēto ponit
duplex naturę cōſilium in illo ca-
ſu primum & ſecundum, conſimi
le ſi vide apud Plato. in Thimæo vbi
inducit mūdi opificē cōſilio vtētē
in cōditura mūdi vt poteris videī.

In intellu tria ſpectant ītelligibile:
vis intelligēdi, & actus qui de am-
bobus paritur. Themiſtius in 1. de
memoria & reminiſcentia. cap. 11.
vbi dicit, ꝙ etiā in ſenſu tria ſunt,

ſenſibile

sensibile, vis sentiendi, & actus qui ex vtrisque conficitur, habet etiã secundo, ex 3. de anima. t.c. 2.

Intelligẽtiæ cœlestes seu animæ cęlestes, licet forte cognoscẽs quidem sint sensibilia, sed alia via quam sensu, idest illa qua causę generantes effecta, & cuenta sua cognoscunt. Themi. in 3. de anima. ca. penul. & est in expositione te. com. 66. Simpli. autem in 1 de anima, in expositione tex. com. 29. exponẽs illud, alteri⁹ autem cogititatiuum & intellectiuũ vt hominibus, & huiquod alterum huiusmodi ẽ & honorabilius: iter alias expositiones dicit, hoc posse intelligi de animalibus diuinis, vt sunt cęlestia, quia talia habent sensum, & appetitum non passiua, neq; a sensibilibus extrinsecis excitata & mota, sed abintrinseco cognoscentes & distinguẽtes omnia sẽsibilia, & oportet hoc reducere ad istum modum Themi. nam si velit vltimum intellectum eẽ aliam virtutem ex numero virtutum sensitiuarum, non est mens ista Arist. vt bene notat Cõmen. in 3. ca. de substan orb. contra Auic. & in 2. Meta. com. 36. & in fine 3. de anima, hoc etiã Theologi nostri sentiunt. vnde Auer. in tract. 4. suę paraphr. super scientia diuina, allegat auctoritatem Ioannis afferẽtis, uunquid ille qui creauit ignorat.

Intellectus quo cogitamus, & sapimus non vr cum alijs virtutibus communem rationem habere, nec enim potentia, aut pars animę esse potest, vt cæteræ, sed substantia q̃dam intelligitur longe pręclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorẽ ignobiliorẽq; se inserta recepta sit lucidissi. Themi. sentẽtia est in 2. de anima. t c. 32. vbi Arist. dicit. de intellectu autem speculatiuo, alia rõ est, idem notat Arist. in 2. de anima. t. c. 21. vbi dicit. de intellectu autem speculatiuo nihil adhuc manifestũ ẽ, sed vr esse aliud genus aĩæ. Et hoc solum contingere separari sicut pperpetuum a corruptibili, vbi fm Cõmẽ. soluit illam qõnem. vtrum vnaquęq; virtus ex prædictis sit anima, aut pars animę, & dicit in quibusdam patere, in quibusdam veto esse dubium, & dubium erat de intellectu de quo non est anima, nec pars animę, immo est de natura superiori ad naturam animę. vt notat Cõm. ibi, & hic cõ 31. Hinc scire poteris qꝺ intellectiuũ quod numeratur inter potentias aĩæ, nõ est intellectus abstractus, qui mẽs alicuius ornate loquentis dr, sed ẽ dianoeticum, & est intellectus passiuus qui corrumpitur, & ẽ in parte sensitiua, nam omnes Peripatetici notant ex mente Arist. intellm abstractũ qui de foris accedit, nõ esse animæ potentiã, sed eẽ substãtiam quandã longe pulchriorem, quam sit anima. Hinc etiã nota contra illos qui ponunt intellectũ non esse substãtiam, sed potentiã quæ est de secunda specie qualitatis, vt tenuit beatus Thom. in 1. de anima. disputans q. 12. Et in prima parte sentẽtia. q. 77. arti. 1. Et vide pro sententia Them. & Auer. authoritatem Arist. in 1 de aĩa. in tex. c. 65. vt dicit, intellectus autem vr in alio fieri, vel accedere vt habet alia litera, substantia qnędam existens & non corrumpi.

Intellectus nõ hoc modo intelligit

res

res quæ efferunt nobis verba. Nã hoc mirabile ĩ intellectu est, audimus in tempore, intelligimus non in tempore, sed momento. Them. 3 de anima ca. 42.

Intellectus agens, & eo amplius causa rerum princeps, id est Deus, & vniuersaliter intellectus, qui ab omni potentia absolutus est, neq; malum, neque priuationes intelligit. 3. de anima. tex. com. 25. Et vide ibi Themi.

Intellectus agens, & si priuationes, & mala nõ intelligit, sicut intellectus potestatis, non propterea imperfectior videri dicitur, nõ enim numero rerum, quæ sciuntur perfectio, aut præstantia corrogatur, sed põdere, nec qui plurima intelligit, idem etiam pluris est, sed qui meliora, nobiliora q; nouerit. Themistius. 3. de anima cap. 45. & cap. 51. diuinus separatusq; illæ animę qui intellectus agens vocatur nullam intelligit naturalium formarum, propterea q̃ potentia liber ẽ, & imperfectione, qua priuationes solent cognosci, atq; hoc nõ ignobilitatis, sed nobilitatis potius, & præstantiæ argumentum est, nam neque mori potest, aut occidere, neque tamen eo vilior his est, quę possunt occidere.

Intellectus agens differt ab intellectu potestatis, quia intellectus, & intelligibile in eo distincta non sunt, quemadmodum ĩ intellectu potentiæ, sed intelligibilis est qua intellectus retroq; intellectę, quia intelligibilis. Item veritas alio modo in intellectu agente spectatur, alio in intellectu potentiæ. Intellectus. u. agẽs veritas ipsa est, quia non est eo verus efficitur q̃ alia: sed quòd seipsum intelligit, sed intellectus potentiæ illius prætenuẽ refert veritatem simplicem, non attingit, sed eam quæ obuersa, & opposita falsitati atq; mendacio est, quia necesse est, si in affirmatione veritas sit, in negatione haberi, & contineri mendacium, quo fit, vt veritati nostrę mixtũ semper mendacium sit, vt quotiens de veritate instituitur mentio simul quoque de mendacio cogitemus, & quasi admonemur. Themisti 3. de anima. ca 45. inde collige nullum intellectum præter intellectum potentiæ intelligere componendo, & diuidendo secundũ Peripateticos.

Intellectus potestatis nihil actu esse dicitur. 3. de anima tex. commen. 5. quod sic intelligendum authoritate Theophrasti, vt omnia hęc ad potestatẽ referãtur, vt sunt in sensu, non tamen vsque eo ad viuum resecanda res est, neque tam nihil actu probandum, vt neq; ipsemet sit: calũnia hæc esset, & oratio contẽtioni cauilloq; proxima, sed ita intellectum, vt in animo talis quædam sui generis potentia sit pro subiecto formarũ ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa est, quæ constitutioni earum, & concretioni substernitur. Themi. 3. de anima. ca. 39.

Intellectus & sensus formarum receptiones, sicut materia quę sibi propria sunt percipiunt. Alex. in trac. de intellectu ca. 4. vbi ostẽdit qũo intellectus in habitu seipsum cognoscit, ex quo patet contra negantes species intelligibiles.

Intellectus seu mens dicitur extrinsecus accedere. 2. de gen. animal. c. 3. authoritate Theophrasti referente

rente Them. 3. de ani. cap. 39 nō ita statuendum est, vt qui vere appositus inuectus habeatur, sed vt qui statim ab ortu quasi comprehendere nos complectiq; soleat.

Intellectus agens, & intellectus potē tiæ, partim duæ naturæ sunt, partim vna. Nam & id quod ex duabus facultatibus forma, & materia conditur vnum esse intelligimus, intellectus enim duplex apud Aristo. & Theophrastum est, vnus patibilis & corruptibilis, quem communem illi vocant, & corpore nō abiunctum, alterum autem totum id quod ex intellectu agente, & intellectu potentiæ componit, quē & separatum a corpore & incorruptibilem, & ingenitum statuunt. Them. 3 de ani. ca. 39.

Intellectus cū incorporeus sit quomodo pati a corpore potest, aut in niti, vtrū a corpore, an ab ipso prīcipium sit quæsiuit Theophrast⁹, & solutio eius est, qui planc ipsū pati videri potest ab illo ortū habere, nihil enim ipsum a seipso patitur. At vero causam præstare omnium actionum, hoc est, vt intelligant res, vel non intelligant, quēadmodum, & in sensu perspicitur vtiq; ab ipso intellectu profusa videtur. Themi. 3. de anima. cap. 39. Vbi innuit tam in sensu, quam in intellectu passionem causari ī potentiam ab ipso obiecto, sed actionem causari a potentia, sic intelligas dicum Arist. in lib. de sensu, ꝙ sensibile sensum agere facit, quia per sui motionem excitatus sensus operatur & sentit, sic intelligis dictū Auer. in 2. de ani. c. 149 quod recipere aliud est a iudicare illud.

Intellectus prēteriti & futuri sempo ris agnitionem habet, & illa facultas quæ superior est visis, & imaginatione. 3. de aīa. The. ca. 41. vbi ꝑ virtutē superiorē intellige memoriā fm The quia illa p̄cipit tps p̄teritū, vt dr in lib. de mem. & rem.

Intellectus virtusq; pōtificium obtinet, & ꝙ multas notiones in vnā potest conducere & cohabiliter nē etere, & ꝙ notitiam temporis cum rerum cognitione coniungit, quorum neutrū, neq; imaginationi, neq; sensui datum. Them. in 3. de ani. ca. 41. vbi de mente eius vī ꝙ propositio non potest fieri nisi ab intellectu solo. Auer. tamen tenet cogitatiuam etiam posse particulr discurrere, & Diuus Tho. in 2. de ani. in lec. 13. in expositione text. 65. ꝙ cogitatiua apprehendit indiuiduum, vt existēs sub natura cōi qđ conuenit ei inquantum vnitur intellectiuæ in eodē subiecto, &c.

Teneo cum Themi. intellectum possibilem & agentem esse vnum subiecto & rōne sola distingui, qa 2. de ani. inquit. t. c. 21. De intellu aūt, & speculatiua potentia, q̄ contemplatur aīa, & sapit nihil liquet adhuc, sed vī genus aliud animę esse, & hoc solū cōtingere separari, sicut perpetuū a caduco, & in 3. de aīa. t. c. 20. loquens de intellu agēte, dicit hoc solū esse perpetuū & immortale, p3, aūt, ꝙ istę duę snīę coincidūt. Et tunc quęro, vtrū hoc dictū Arist. est absolute & simplr ī telligēdū, qđ videlz nihil sit īmortale nisi intellect⁹ agēs, & si sic, male. d. qa ēt aliæ intelligētiæ q̄ mouēt orbes, quarū nūerū inuestigauit in 12. ptim ę philoso. ēt ipse immortales sunt, aut intelligitur īter partes aīę, & sic habeo intētū,

sed

sed quia intellectus etiam possibilis immortalis est, sequit' ꝙ sit idē cum agēte sed fm viam Auer. dic ꝙ litera translationis arabicę in 3. de ani. 20. vbi etiam sermo de intellectu agente non habet ly solū, sed hoc non saluat, quia saltem ly solum habet in 2. de ani. in te. 21. Et tunc quęro quid per intellectū ibi Arist. intelligit, aut passibilem, & tunc agens non erit separabilis, aut agentem, & tunc non erit possibilis, ideo aliter oportet dicere in via Aner. & est ꝙ intellectus possibilis non est simpliciter, & quo ad essentiam, & quo ad operationem abstractus & immortalis, quia sētentia Arist. est, vt dicit Comm. in 12. com. 1. de ani. ꝙ est abstractus fm substantiam, & ꝙ nihil intelligit sine imaginatione, & sic quodāmmodo intellectio eius, vt depēdet ab imaginatione est corruptibilis, sed intellectus agens & fm essentiam, & fm primam eius operationē est abstractus, & sic ipse hoc modo vtroq; inter partes animæ, solus est immortalis. Et nota bene hoc, & si dicat quia 3 de anima. commento 36. intellectus possibilis habet intellectionem æternam per quam semper intelligit intellectum agentem, vt in se considerat' vt videtur elici ex mente Auer. in 3. de anima. in com 36 & in 3. de anima. cō. 5. in sol. q. 3. vbi expresse dicit. ꝙ intellectus materialis si intellegit illa, quę sunt potentia intellecta, multo magis intellegit ea, quę sunt actu intellecta, & expresse dicit ibi, ꝙ hoc quod intelligit, q̄ sūt actu intellecta, expedit ipsum ꝙ non possit intelligere materialia quia illa propositio recipiēs debet esse denudatū a natura recepti, nō intelligitur simpliciter, sed cū cōditione. Respondetur ꝙ intellect' materialis potest considerari dupliciter. Vno modo in se, & sic dr intellectus recti' quàm anima, aut aīæ pars, quia anima nō est respectu essentiæ, vt dicit Auic. in principio sexti naturaliū, nec sine corpore esse potest. 1. de ani. t. cō. 26. Dico igitur considerando in 1. de anima. com. 12. considerat intellectum materialem, vt est pars animæ, & vt est in nobis, & sic est abstractus fm essentiam nō fm op', quia de intellectione, quę habet p discursum patet, de alia, quæ est in statu adeptionis illam non potest habere in nobis nisi in postremo post complementum, & ad adeptionem intellectus speculativi qui est dependens non solum ab agēte possibili, verumetiam ab intentionibus imaginatis. Ecce quomodo semper talis intellectus, vt est anima, vel pars sīę ī sua operatione quodammodo est ligatus cum phantasia, sed intellectus agens solus est abstractus, quia nō est passiuus, nec intelligit, vt est in nobis per imaginationem, licet in copulatione qua copulatur, vt agens abstrahit ab imaginatione, sed vt venitur, vt forma intelligit per essentiam, in hoc est diuersitas in via Auer. inter abstractionem intellectus materialis & agentis, aut dic ꝙ intellectus agēs solus est immortalis, & abstractus inter virtutes animæ ī supremo gradu abstractionis possibilis in virtutibus animæ, sic soli sibi competit abstractio, & immortalitas, sed intellect' materialis, licet sit abstractus & immortalis

talis, non tamen ita perfecte, sicut siquis dicat solé esse magis abstractum quam lucem, & est etiã sententia illa Themi. 3. de ani. ca. 36.

Intellectus agens est hominis essentia & forma. Themistius 3 de anima. cap. 27.

Intellectus agens est forma formarum respectu eorum, quę sunt hic quàm cum natura attraxit receptui canitin eoq; finem quasi extremam manum imponit Them. ibidem. quod etiam Cõmẽ asserit in 2. de aïa. t. c. 12. vbi dicit, complementum autem animalium & finis eorum qui intendebatur in generatione quem cũ natura potuit pertingere fuerit, est modꝰ animalium habẽtium virtutem speculatiuam, cogitatiuã, & intelligibilẽ.

Intellectus agens indiuisibiliter intelligit, & quæ ipse indiuisibiliter tradit, intellectus potentiæ diuisibiliter recipit. Nec ex hoc debemꝰ mirari, qñ huius rei exploratum exemplum habemꝰ, quia affectiones corporũ candor nigror & eius generationis cæteræ, quanquam propria ratione, & suapte natura indiuisibiles, atque inseparabiles sint, in materia tamen indiuisibiliter & sensibiliter recipiunt. ibidẽ.

Intellectꝰ agẽs nõ intelligit ea post mortem, quæ vna cum intellectu mortali didicit, Them. 3. de aïa. cap. 28. & 29. vbi conciliat dicta in 1. de ani. in tex. com. 66.

Intellectus, qui ex potestate componitur eadem quæ cõsiderat scribit & literis mandat, non tamen scribit ea quæ potestate constant, sed quatenus intellectus agẽs ẽ, Themi. 3. de ani. ca. 27. hic ostenditur de mẽte eius q̃ isti duo intellectꝰ sunt vnum subiecto quod notauit etiam Com. 3. de anima c. 20.

Intellectus agens nõ est primæ propositionis. ibidem. intellectus agẽs non est Deus. ibidem. s. 3. de anima. ca. 28. & 29.

Intellectus agens ab Arist compara tur luci. 3. de ani. t. c. 18. vbi Themi. d. ca. 32. q̃ Plato autẽ comparauit intellectũ agentẽ soli, quia intellectum & animum hoĩ Deo, quam simillimum volebat.

Intellectus impassibilis est 3. de ani. t. c. 7. vbi nota ꝑm Arist. de sensu & sensoriis, tum de intellectu ita existimasse, vt sensus minus quidem passioni obnoxius esset, quàm instrumenta, nõ tamen in totũ immunis separatusq;, intellectus autem, vt qui citra instrumentum corporeũ functiones suas absolueret omnino impatibilis abiunctusq; diceretur. Them. 3. de ani. 34. ca.

Intellectus potentiæ differt ab intellectu patibili. vide Themist. 3. de anima. cap 35.

Intellectus agens vnus est in omnibus hominibus, & eius æternitas ad singulos homines nihil ptinere videt, & illuminat omnes sicut sol obtusus omnium animalium secundũ Them. 3. de anima. ca. 32.

Intellectus agẽs est magis separatus quàm intellectꝰ potestatis, sicut si quis diceret solem esse magis separatum quàm lucem. Themi. 3. de anima. cap. 36.

Intellectus agens est prior dignitate, natura, & perfectione, intellectꝰ vero potestatis est prior tempore in nobis. 3. de anima. ca. 36.

Intellectus agens dat actum intellectui possibili, per quem potest intelligere, & dat actum phantasmatibus,

tibus, vt fiant actui intellecta, ſicut lumen dat actum eius, & viſui coloribꝰ, & vide pulchre de hoc Themi. 3. de ani. ca. 24. & intelliges ex hoc dictum Auer. in 3. de anima. comm. 5. in ſolutione qõnis tertię. vbi dicit, ꝙ intellectus agẽs illuminat intellectum poſſibilem.

Intellectus agens eſt effectiuus intellectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. Alexan. in tract. de intellectu. in cap. de intellectu agente.

Intellectus non ſicut ars ſeorſum a ſua materia eſt, ſed totus intellectui potẽtiæ intextus immerſuſq; eſt, vt ſi fingamus excuſſorem in ęre aut ferro eſſe, & ideo intelligimus dum volumus. Themiſt 3. de anima. cap 25. & eſt ſuper tex. 19. & vide in 1. ca. ex mente Them. ꝙ intellectus agens & poſſibilis ſunt idem re, ſed diſtinguũtur ratione, ſicut bene notauit Com. 3 de anima. com. 20.

Intellectus agens eſt ſicut architectus quidam fabricatorq; notionum. ibidem Them.

Intellectus agens eſt proximus intẽtione Deo, nam & Deus quodam modo eſt res ipſe, & ad quendam modum creator & opifex rerum. Them. 3 de ani. ca 25. contra tenẽtes ipſum eſſe vere Deum.

Intellectus agentis ſubſtantia eſt actus non de potentia aliqua etiꝰ exutuſq;, ſed ſuapte natura. Thẽ 3. de ani. ca. 26. Ex hoc loco patet ſolutio ad rationes illorum qui tenent ad mentem Ariſto. & Commentato. intellectum agentem eẽ Deum, moti authoritate Ariſtotelis. tertio de anima. tex. commen. 19, vbi videtur dicere ꝙ ſubſtantia intellectus agentis ſit purus actus, cum quo non eſt admixta potentia, & ideo nõ quãdoq; dr intelligens, & quandoque non, ſed ſolus Deus eſt cui non eſt admixta potentia 3 de anima. in ſolutione 3. quæſtione in commen. 5. & 5. metaphyſi. cap. de perfecto, ipſe enim ſolus eſt perfectio ſimpliciter ſine imperfectione. Amplioꝰ intellꝰ agẽs nihil intelligit eorum quę ſunt hic & hęcẽ conditio Dei. 12. met. t. c. 51. Amplius Cõmẽ. 3. de ani. dicit ſe eſſe concordem cum Alex. de intellectu agente, ſed Alex. potuit in tellectum agentẽ Deum eſſe. Amplius 12. meta. comm. 38. Deduco autem qualis optima: dicit ꝙ nos in ſtatu fœlicitatis dependemus ab illo principio, a quo cœlum dependet, ſed hoc eſt primum principiũ, dicimus nos ex mente Them. intellectum agentem dici actum, vt ipſe exponit, quia non eſt forma educta de potentia materię, ſed non dicitur actus ſimpliciter, cui nulla ſit annexa imperfectio, quia hoc eſt Dei tantum, & ita dico etiã ſm Commen. vnde ęquiuocatio decepit eos in hoc. Ad ſecundum decepit eos locus conſequentis, quia arguunt in ſecunda figura ex ambabus affirmatiuis in materia nõ cõuertibili, nam & aliæ intelligentię prẽter Deum non intelligũt apud Peripateticos aliquod eorum quæ ſunt hic, hoc enim non eſt ſolius intellectus agentis proprium. Ad tertium concordat cum Alexan. in modo ponendi intellectum agentem nõ in re poſita, quia Alex. ponit intellectum agẽtem non ratione tantum, verum etiam re ipſa diſtinctum eſſe a poſſibili, ſed Themiſtius

Digreſſio cõtra modernos ẽ itelſu agẽ ꝛe an deꝰ ſit.

mistius ponit ꝙ est distinctio secundum rationem tantum, & qđ illa ibi actu, & passu sunt secundū similitudinem, & in hoc discordat a Them. & tenet quo ad istū modum ponēdi cum Alexandro, sed non concordat omnino opinando ꝙ sit Deus. Ad vltimum verū est ꝙ homo fœlix depēdet a Deo, sed eo modo quo potest, videlicet per intellectum agentem, quia distantię entiū sunt valde diuersæ. Amplius Arist. 3. de ani. tex. com. 17. expresse concludit intellectum agentem, & possibilem esse partē animę; quia ī omni natura &c. & hoc non Deo competit. Amplius ibidem 20. solum hoc immortale modo, & hoc nō potest referri ad Deum, quia etiá aliæ intelligentię sunt immortales. Et ideo oportet, vt hoc referatur ad partes seu potestates animę. quia solus intellectus agens est qui est idem secū dum Themistium, licèt Commē. aliter dicat.

Ordo.

Intelligentia prima, quæ mouet orbem stellarum, est principium a quo deriuatur ordo in cęteris sepa ratis intelligētijs, tractatu 4. in paraphrasi metaphysico. Et ibi vide qualis sit ordo in cęteris, & vide de hoc diffuse in 12. metaphas. com men. 44. vbi tanguntur duæ viæ. videlicet via mathematicorū, & via Aristo. ordo in intelligentijs a prima quomodo sit non habem' ꝓpositiones sufficiētes circa hoc, ibidem. idem repetit ibidem. vbi tenet vtrāq; viam ꝙ motor saturni sit secundus in ordine, & etiam quòd motor solis.

Intellectus agēs est vltimus in ordine motorum cœlestium. Et ponamus ipsum esse motorē orbis lunæ, ex paraphr. meta. trac. 4. vbi loquitur de ordine intelligētiarum, & ex hoc patet ipsum nō eē Deū, vide ī cōtradictionib. nup editis.

Intellectus op' magis ē quieti quā motui simillimū, vnde abstemij purgatius, & vibratius quā temulenti cognoscūt, & silentio noctis magis quàm interdiu, corpore inoffenso quàm conturbato, senecta ætate quàm iuuenta: quia iuuenū corpora pluriſario motu intereſtuant 1. de anima tex. com. 49. & Themi ibidem. cap. 21.

Intellectus authoritate Auer. in disputatione prima, ī solutione vltimi dubij, ē forma abstracta a corpore, sicut natura respectu nauis, scribit enim, dicimus nos quòd non est impossibile reperiri perfectiones similes dispositionibus, à separantur a subiecto vt nauta à naue, & artifex a suo instrumento, vnde si corpus esset tanquā instrumentum animę, esset ergo dispositio separata, & Themistius 2. de anima in expositione tex. 21. inquit, nec tamen ratio vlla prohibet habere aliquam animæ partē ,, ,, ,,

patet in via Peripateticorum esse duplex genus formarum, videlicet dantium esse per inherentiam, & dantium solum operari, qđ multi negauerunt, &c. Et ex hoc te. 11. collige contra illos: qui ex deffinitione vniuersali data de anima volunt apparere de intentione Arist. animam intellectiuam esse formã formaliter inherentem, & formaliter dãtem esse homini, quũ tamẽ Arist. posita illa deffinitione confiteatur non apparere ex illa definitione, an sit aliqua pars animę, q̃ sit sicut nauta nauis, pfectio s. abiuncta & separata, nã hoc demonstratur in 3. Et ex hoc etiam colligę multo fortius contra illos qui dicunt Arist. determinasse in 1. de anima per illam rõnem in tex. cõ. 12. nullam animam esse a corpore abstractam, quia si qua esset maxime eẽt intellecta, quia si est aliqua abstracta anima, habet operationẽ sibi propriã, quũ tamen Arist. confiteatur in 2. de aĩa, posita diffinitione animæ vniuersali ex illa non apparere hoc, vnde lucidissimus Them. in præsenti loco vult illam rationem potius esse descriptionem quàm diffinitionem, quia perfecte diffinitiones, q̃ dant quid ditatem debent esse media in demonstrandis omnibus proprietatibus essentialib⁹, vt patet 1. de anima, t. c. 11. Et ideo est sicut descriptio, quia actus nõ vniuoce dicitur de omni anima, vnde Arist. sic expresse dicit. figuraliter igitur determinetur, & sic describatur de aĩa.

In omnibus intelligẽtiis corporum cœlestium est verum dicere ꝙ intelligunt omnia, & etiam est verũ dicere, ꝙ non intelligunt ea quæ sunt sub ipsis, quia nõ est defectus illi, qui cognoscit aliquid scientia perfectiori si sciat illud scientia imperfectiori, immo imperfectio est quid oppositum huius. Nam ille qui non potest videre aliquid visione mala, sed videt ipsum visione pfecta, nequaquã habet imperfectionem, in hoc est paraphr. meta. tract 4. Inde patet Arist. & Peripateticos tenuisse Deum non intelligere ea, quę sunt hic, eo modo quo sunt in seipsis, sicut intelligũtur ab intellectu nostro, sed cognoscuntur nobiliori modo, & eminentiori.

Intelligentias separatas esse substantias nullum habet dubium, quia sunt principia substantiæ, item cũ respectu substantiæ ad materialia transferantur, multo magis ad immaterialia, & non substantia verius dicitur de primo principio cũ eius substantia sit causa cæterorũ in paraph. tract. 4. Substãtiã.

Substantiæ separatæ vtuntur vita nobili. ibidem. Vita.

Substantiæ separatæ habent delectionem. ibidem. Delectio enim consequitur apprehensionẽ. idem 12. metaph. commen. 39. vbi dicit ꝙ quemadmodum vmbra consequitur corpus, &c. Delectio.

Intelligentia prima delectatur in essentia sua tantũ, & delectatio eius est supræma omnium, sed aliæ intelligentiæ delectantur in essentia sua, & etiã in essentia prima. ibid.

De pluralitate intelligentiarũ.

Intelligentiis separatis necesse est esse vnum primum, quod præcedat alias secundum naturã, quia omnis pluralitas ab vnitate procedit. ibidem.

Pluralitas

Pluralitas in intelligentiis inest eis ex hoc ꝙ vnaquæq; intelligit de seipsa pluralitatem. ideo oportet ꝙ prima intelligẽtia sit vnum indiuisibile, quod per id intelligit nisi vnam rem simplicem, scilicet eius essentiam. ibidem.

Intelligentia prima non potest intelligere aliquam pluralitatem, neque in eius essentia, neque extra eius essentiam, ipsum enim est idem simplex de se. ibid.

Vnitas.

In intelligentiis separatis est vnitas ex hoc, qđ intelligibile in eis est vnum. Et hoc fit eleuando illa intelligibilia plura quibus identificatur vnumquodque ipsorum ad vnũ intelligibile sequitur de necessitate, ꝙ ipsa vnitas vere, & primo reperitur in ipso primo, deinde in sequenti ipsum postea in sequenti illud ſm ordinem. ibid.

In intellectu nostro est maior pluralitas intelligibilium, quàm in aliquo alio intellectu. ibid.

In prima intelligẽtia vnitas & simplicitas æquantur, licèt ab ipsa proueniant plura, quorum vnum est altero nobilius. ibid. Et habetur in 12. metaphy commen. 44. vbi discutit, quomodo ab vno simplici potest immediate prouenire multitudo.

Ordo.

In intelligentiis nobilitas attenditur ex vna quatuor rerum, videlicet ex velocitate motus, aut ex magnitudie corporis mobilis maioriq; ambitu, aut ex magnitudine stellarũ, aut ex pluralitate motuũ quibus perficitur motus stellę & paucitate. tract. 4.

In intelligentiis separatis ista duo conuertuntur, vȝ, ꝙ quæcũq; comprehẽdit aliquid aliud, illud quidem aliud erit eius causa, & quòd quodcunq; est ei° cã concipitur a causato, & impossibile ẽ, vt causatum intelligat essentiam suam prę ter hoc ꝙ concipiat id quo extat sua essentia, sed iam fuit declaratũ ꝙ quodlibet ipsorũ comprehẽdit essentiam suam. ergo necesse ẽ ꝙ causatũ ab ipsis concipiat suã causam, ex tract. 4. in paraphr. metaph. ibi & dicamus ꝙ ſã fuit declaratum in lib. de anima. inde patet intelligentiam inferiorem intelligere superiorem, ĩtellectio essentiam suam, & non per essentiã superioris, vt quidam male intellexerunt ex mente Auer.

Intelligibile est perfectio intelligentis, & eius forma, vt est ostẽsum ĩ libro de anima, ex paraphrasi metaphy. tract. 4. non intelligitur ꝙ sit forma perficiens. per formalẽ inherẽtiam, sicut tenẽt illi qui tenent intelligentiam superiorẽ formaliter inhærere inferiori, & dare sibi esse formaliter, & ꝙ intelligit inferior per essentiam superioris, moti ex authoritate Cõm. 12. metaph. commen. 44. solum ibi ẽ cã & causatum ſm ꝙ intellectum ẽ causa intelligentis, patet autem ĩtellectum esse causam intelligentis, sicut formam vt declaratũ est in lib. de aĩa, sed ĩ libro de anima non fuit declaratum intelligibile informare intellectum per inherẽtiam, quia intellectus dicitur locus specierum, & nõ materia, ex 3. de aĩa, immo neq; sensus est materia sensibilium vt bene notat lucidissimus Them. in 1. de anima. ponẽs differentiam inter passionem sen-

ſuum & paſſionem corporum inanimatorum, ſicut & Ariſt. ibidem tex. commen. 57. & 58. & 3. de anima. text. commen. 38. Idem declaratur de ſenſu communi a Themiſtio. 3. de anima. 8. capit. vnde eſt obiectum in ſenſu, vt forma in eſſe abſtractionis perficiens, ſicut de his principiis cognitum perficit cognoſcentem, non autem eſt per informationem, & per inherentiam. & ideo concludit, ꝙ intellectus habēs lapidem in eſſe abſtractionis, nō demōſtratur lapideus. Et ideo illa authoritas 12. metaph. eſt contra illos, qui vtuntur ea pro ſe, illa authoritas etiā fuit adducta a Gregorio de Arimino, & a Ioanne de Baccone in ſecundo ſententiarū, ad probationem, ꝙ intelligentia non eſt cauſa efficiens orbis, nec ꝙ ipſę habeant efficiens ſempiternū, quia in illis non eſt cauſa, niſi eo mō quo intelligibile eſt cauſa intelligentis, ſed intelligibile eſt cauſa formalis non efficiens, ſed ęquiuocatio decepit eos, quia ſecus eſt in rebus abſtractis, ſecus in nobis, quorum intellect⁹ eſt paſſiuus: audiant, quæſo, Auerroem in lib. de ſtructionum, diſputa. tertia, in ſolutione 18. dub. iuxta finem ꝙ in hac ſpecie entium ſeparatorū forma, & finis idem ſunt. igitur illud, quod finem dat eſt forma, & illud quod dat formam eſt agēs, igitur idem primum principium, quod eſt omnium iſtorum agens forma, & finis, & hoc ipſi non attingunt, vide etiam Themiſtium 3. de anima ſuper tractatu ſexto, vbi dicit, animam intellectiuam & ſenſitiuam eſſe locum non ſicut locū, qui ambit nos, ſed pro quāto quodammodo anima ſit illud, quod ſentit & intelligit, & ſic intelligētia īferior quodammodo fit ſuperior, & intelligit ipſam.

In inteligentiis ſeparatis impoſſibile eſt, vt cauſa comprehendat cauſatum ſuū, nam aliter poſſet conuerti cauſa īſuum cauſatum, & p ficeretur nobilius per minus nobile quod eſt impoſſibile. ibid.

Intelligentia prima cum nō ſit cauſata ab alia, nō intelligit aliud niſi eſſentiam ſuam & non comprehēdit cauſatum ſuum. Et hoc nō ſolum eſt propriū primo principio, verum etiam eſt quid commune omnibus corporibus cœleſtibus, quia non videmus ipſa concipere res eo modo quo habēt eſſe, quia ſi ita fieret, nobilius perficeretur p ignobilius, & eorum conceptus eſſent generabiles & corruptibiles, quemadmodum fit in ītelligibilibus humanis, vbi pondera illud verbum eo modo quo hñt eē. ibi.

In ītelligentiis ſeparatis quodeūq; indiget ad intellectionē ſuę eſſentiæ pluribus principiis, illud ē minoris ſimplicitatis. ibid.

in intelligentiis ſeparatis agens, & paſſum ſeu cauſa, & cauſatum diuerſificātur in gradu nobilitatis, & exceſſus in eadem ſpecie, & nō in diuerſitate ſpeciei. ibidē. ſenſus autem eſt in principiis mālibus.

intelligentiatū oīum p̄ter primam intellectio eſt comparatiua. ibid.

in intelligētiis ſeparatis ſi id quod intelligit cātū de his principiis eſſet idē cū eo qđ intelligit cā de ſeipſa, tunc nulla eēt diuerſitas īter cām & cātū, & nulla eēt pl'alitas in his rebus ſeparatis. ibi. Exhoc patet contra illos qui tenent inferiorem

riorem intelligere superiorem per essentiam superioris, tunc igit nulla esset diuersitas inter inferiorem & superiorem.

ntelligentiæ abstractæ, perficiunt adinuicem, & ī eis est recipiens, & receptibile. Vide in concor. nuper editis. ibidem.

in intelligentiis abstractis est multitudo propter naturam possibilitatis intellectus inuentę in eis, vnde solum primum itelligens est liberatum ab ista natura. ibid.

intelligere & cognoscere differunt, nam intelligere ē simplices terminos comprehendere, cognoscere vero est terminos complexos iungere aut diuidere. Them. 1. de ani. c. 26. Et ibi vide differentiam quę virtus sit præstantior, an quę simplicia apprehendit, an quę componit & diuidit.

intellect⁹ possibilis efficitur omnia modo similitudinis & receptionis 3. de ani. cō. 18. idē in t. c. 6. & 38.

intellectus cuius est abstrahere intellectum, necesse est, vt præcedat in nobis intellectum, cui⁹ est recipere intellectum. 3. de anima commento 18.

intellectus agens trāsfert intentiones imaginatas de ordine in ordinem, & facit potentia intellectis actu intellecta. ibid.

intelligentia agēs nihil ītelligit ex eis quæ sunt hic. 3. de ani. cō. 19.

intelligentia agens necesse est, vt sit abstracta, & non mixta, neq; passibilis fm quod ē agens omnes formas intellectas. 3. de anima. commento 19.

intellectus quo cogitamus, & sapimus non est potētia, aut pars animæ, vt cæteræ, sed substantia quędam intelligitur longe prędlarior, melior, pulchrior, quę tamen ī natura, inferiorem ignobiliorēq; se inserta recepta sit. The. 2. de anima & ca. 12. super t. 22. inde patet intellectū esse potētiam de secunda specie qualitatis fm Peripate.

intellectus non intelligit aliquid ef se indiuisibile per aliquam rem eius nisi, perceperit ipsū habere aliquid indiuisibile absolute, sicut non intelligit differentiam vnius rei ab alia nisi postquā intellexerit differentiam absolutam, ex tracta 1. in paraph. met. cap. de vno.

intelligibiles ex sui natura sunt res sensibiles in potētia, ita q⁹ possunt intelligi, & vide causam diuinam ab Auer. in parap. meta. tracta. 2. & est, quia principia vltima rerū sensibilium est conceptio per ītellectum. In hoc enim est similitudo inter artem & naturam, vt dicitur. Et īde subtiliter elice cām, qa intelligibilitas est a forma, & sensibilitas a materia, & quia vl'itas est a forma, & indiuidualitas a mā, & quia entia vt entia, & vt intelligibilia pertinent ad diuiduum, & vt sensibilia, & trāsmutabilia ad naturalem: nam primus actus, qui ē sine potētia. & materia prima, sūt duo extrema in latitudine entiū, forma est, participatio diuini eē, & iō ex hoc habuit q⁹ sit ītelligibilis a materia qđ sit sensibilis īquātū forma ē, talis particulatio habuit qđ esset subiectū vl'itatis 1. cœli, vt inclinat ad materiā h; q⁹ eēt singularis, vt forma est, hēt q⁹ sit quiddtas, vt in materia, hēt q⁹ sit essentia, sic materia diuersificat essentiā a qdditate, vt est diuina partitio pti net ad diuinum, qui ē artifex, per

primas participationes,& ſimpliciſſimas,quo ad ſecundas ad artificem particularem,& licèt iſto modo concepta forma,vt forma ſit ſubiectum. vlterius tamen ſi comparetur hęc forma, & hæc materia ad iudicium,compoſitum potius eſt, hoc & vnum numero per hãc formam, quam per hanc materiam inſecta, vt alibi declaraui ex mẽte Ariſto. & præſertim ſecundum viã Auer. quia non inconuenit ſm diuerſos reſpectus,vt oppoſita verificentur de eodem,&c.

Intellectus ex hoc q̃ comprehendit infinita in propoſitione vniuerſali,& iudicat d̃ eis iudicio vniuerſali, eſt nõ materialis oĩno,& hoc eſt fortiſſimum argumentum. Et ideo Ariſtot laudat Anaxagoram cum poſuerit primum motorem ſeparatum a materia, & formã ſeparatam. Et ideo nõ patitur ab aliquo entium, cauſa eĩ passionis eſt ipſa ex phyſicis diſputationib⁹, in diſputatione tertia,in fine,idem vide 3.de anima in commen.19. vide in 8.phy.t.com.37.de Anaxagora in 3.de anima.t.c.4.

Intellectus ab intelligibilibus non patitur, ſed in ipſa intelligibilia quaſi tranſit,Themiſt.3.de anima ſuper tex.14.

Intellectus & intelligibile in nobis, non ſunt idem omnimode,& vide cauſam huius in diſputat.6.in ſolutione 2.dub.

Intellectus ſi quis omnino ſine materia fuerit, tũc intelligibile idem omnimode eſſet cum intellectu. ibidem.

Intellectus ſeparatus non dependet ab entibus in ſua intellectione, q̃ libet nanq; intellectus depẽdens a rebus intellectis, ſequitur neceſſario ordinem entis, & perficitur ab eo. Et ideo deficit in eo quod intelligit de eo, ſicut intellectus humanus deficit in comprehenſione eorum. ibidem.

Intellectus fit ſimilis rebus,quas cognoſcit,compoſitus,ſi compoſit⁹, ſimplex ſi ſimpliciter. Them 3.de anima.ſuper tex.10.

Intellectus in intelligendo eſſentiã aſſimilatur lineæ rectę ſm Ariſto. ſed ĩ intellecto iudicium aſſimilatur lineæ curuę, vide cãm in The. 3.de anima.ſuper tex.10.

Intellectus ſeparatus quem naturæ entium ſequũtur eſt ordo, ex quo cauſatur ordo entiũ,ſed ipſius cõprehenſio non denominatur, nec vniuerſalis, nec particularis, vniuerſalia nanque intelligibiliũ entium ſequuntur entia, & ſeruiunt eis poſteriora. ibidem.

Intellectus illæ quem ſequũtur omnia ĩtelligit neceſſario entia in eo quod intelligit de ſeipſo ordinem cuiuslibet entis,nõ q̃ intelligit aliquid extra ſe, tũc enim cauſaretur ab illo quod intelligit,& nõ eſſet cauſa. ibidem.

Intellectus eſt locus ſpecierum 3.de anima.tex.comm.6. Et vide Themiſtium ibi.

Intellectus ſeparatus ſecundum Peripateticos non intelligit niſi ſeipſum,& intelligendo ſeipſum intelligit omnia entia,quia intellectio ſua nihil aliud eſt niſi omniũ entium ordo,ibi.

Intellectus & intellectus Dei ſeparatus differunt,quia in noſtro compræhẽdens,& comprehenſum differunt aliquo modo, ſed in Deo ſunt idem omnimode,veruntamẽ intel-

intellect⁹ noster habet similitudinem quandam cum intellectu separato, quia noster intellectus sumitillam similitudinem adiunctã separatis. Et declaratio huius est, quia intelligibilia dicti intellectus sunt pura, & nuda ab omnibus defectibus, qui nostrum intellectum consequũtur. v.g. intell's ẽ intelligibilis inquantũ est intellectus. Hoc enim est intellectus qui est intelligibilis omnimode, nam quicquid habet denominationem aliquam defectibilẽ, necessario habet eam rõne cuiusdã entis perfecte rationem illam habentis. ibi.

Intellectus diuinus compræhendit multitudinem intelligibiliũ alio modo quàm intellectus noster, ex dispu. 6 in solut. 3. & ibi ostendit pulchre quomodo philosophi negauerunt Deum intelligere plura, & est modus quem nõ negant nostri Theologi.

Intelligibilia humana dupl'r numerantur, sed intelligibilia Dei neutro illorum modorum, sed mod⁹ ille a nobis non est comprehensibilis. ibidem,

Intelligentię terminum habent limitatũ quẽ non pertrãseunt. ibid.

Intellectus potestatis est ꝯiunctior humanæ animę, & additior quã sit intellectus agens. Them. 3. de anima. ca. 23. & est super tex. 17.

Intellectus nostri scientia potentialis est; sed scientia Dei actualis est. & necessaria. ibid.

Intellectus humanus non põt comprehẽdere infinitum in actu, quia scibilia apud nos separabilia sunt, sed si poneretur aliqua scientie in qua omnia scibilia nostri possent, finitum &, infinitum in ea essent æqualiter. ibidem.

Incorporeum aliqđ qđ sit recipiens impossibile est, siue p se, siue p accẽs, nisi in aliquo, quia dubiũ est đ intellẽs in potentia. Ex 1. b. dest. disp. 7. in sol. 3. dub. hoc aũt, ni fallor, dixit pp opionem The. & Theophr. qui voluerunt ꝙ intell's pos's agẽs & speculatiuus sunt vno subiecto & ꝙ actio & receptio nõ intelligũtur, nisi fm similitudinẽ ī eis. ipse autẽ tenet oppositum, ꝙ recipiat intell's pos's species intelligibiles, sed nullus ali⁹ intell's recipit apud ipsum aliquod accidens. 11. metaphy. cõm. 25.

Intell's simplex, & intelligibile sunt vnũ & idem realr, sed plura respectiue, & per accẽs, v3, rõne subiecti, vbi p subtum expone obiectũ. ex dispu. 7. in sol 3. dub.

Intell's nomẽ apud philosophos dr analogice de separatis intelligentiis, ita ꝙ primus intell's est cã aliorum. Ex disputatio. 7. in solutione vltimi dubij.

Intellectus humanus an sit ex materialibus formis, fuit maximum dubium apud philosophos, Ex dispu ta. 10. in sol. 2. dub.

Intelligentiæ nullo alio modo mouent corpora cęlestia, nisi per modum imaginationis per intellectũ quam sequitur desiderium, sicut desideratum mouet ipsum desiderans, & ideo corpora cœlestia habent intellectum de necessitate cũ sint comprehensiua, & hęc demõstratio est propter quid, & quia, in parapras meta. trac. 4.

Intellectus diuinus & humanus tãtum æquiuoce communicant. Ex dispu. 10. in sol. 3. dub.

Intellectus diuini, scientia nõ diui-

dit verum a falso in oppositis, sicut reperitur in humana scientia. v g. qa aut scit alia, aut nō, & ista duo sunt contradictoria, vnde verificata vna specierum, necessario alia ē falsa, sed in Deo benedicto ambo verificantur, sed duobus respectibus, videlicet ꝙ ignorat ea modo inferente defectum, sicut est in humana scientia, & scit ea modo nō inferente defectum. Ex disput. 10. in solu. 3. dub.

Intellectus natura, vt dicit Aristot. princeps philosophorum dominatur toti, ex dispu 11. in solutio. primi dub. & est in 3. de anima. in te. commen. 4. & in 8. physic. in tex. commen. 37. ex sententia antiqua Anaxagoræ.

Intelligentiæ motum aliquem non patiuntur neque aliquo modo inouantur. Ex disputatio. 12. in solutione. 3. dub.

Intelligentiæ separatę non solum sunt motor verum etiā agens quo quomodo corporum cœlestium, in paraphrasi metaph. tracta. 4. ibi ex dictis apparet, vbi vt notaui superius, differentia est inter agens, & mouēs, nam motor respicit motum tantum, agens vero essentiā mobilis, vt notaui ex mēte eius supra in cap. de agente.

Intelligentiæ sunt quodāmodo formæ corporum cœlestium, & vide modum ab Auer. ibidem. vbi dicit, ꝙ sunt formę aliquo modo, vnde formę corporum cœlestium nihil aliud sunt quām id quod intelligunt ex ipsis pro quanto, v3, cœlum dicitur intelligens sic intelligentia dicitur forma cœli quodāmodo, quia non est alius modus vitę nisi gradus vitę intellectualis, & ideo dicit quodammodo, quia non est forma inherens, vt finxerūt quidam, intellectus enim nullius corporis actus est.

Intelligentiæ separatæ sunt fines corporum cęlestium pro quanto mouentur ab eis per modum desiderij. ibidem.

Intelligentię separatę sunt istius eē sensibilis causæ veluti forma & agens & finis, & ibidem ponitur declaratio.

Intellectus humanus valde deficit ī ratione & causis naturalium rerū maxime in aliis altioribus & sublimibus corporibus, quorum nescimus quātitates, & esse substantiarum illorum totaliter ignoramus, & dicimus ꝙ corpos supercęleste non est, neq; graue, neq; leue. Ex dispu. 14. in sol. vlti. dub.

Intellectum possidentia habent producere res, prout proueniunt ab imaginationibus vniuersalib. Ex dispu. 16. in sol. 2. dub. idem in libro de diuinatione fm quietem.

Intellectus non alligatur alicui virtutum animę alligatione formæ in subiecto. Ex dispu. physicis, disputatione 2. in sol. 2.

Intelligentiarum separatarum causa pluralitatis earū est diuersitas earum naturarum quas recipiunt in eo ꝙ intelligunt de primo principio, & in eo ꝙ acquirūt ab eo de vnitate, quæ est vna actio in se recipiens plura fm earum pluralitatē. Ex li. dest. disp. 3. in sol. vlt. dub.

intelligentię sæparatę quæ materiā non habent, & sunt per se existentes, & nō sunt corpora nō possunt habere substātiales denominationes, ex quibus cōstituit subā, quāto magis denominationes additę

supra

Prima cō clusio.

supra substantiã eis cõuenire non possint. Ex disp.5.in sol.4. dub. Vide tamen quomodo de separatis prędicationes substantiales, vel denominatiue fieri possint, vel nõ possint. 12. met. com. 39.

Intellectus nomen propriũ est Dei substantiæ apud Peripateticos excepto Platone. Ex disp 5.in solu. vltimi dub. vbi impugnat Algazelem imponẽtem Peripateticis, qđ nomen intellectus dictum de Deo significat relationẽ: facit locus ille pro opinione subtilis Doctoris in prima quæstione, quolibetorum, qstione prima, vbi tenet, ꝙ intellectualitas nõ habẽt rõnẽ attributi eo mõ quo de attributis loquunt Theologi. Deꝰ.n. ẽ vita intellectualis. Ex 12.primæ philosophiæ.t.c.39.

Intellectus nihil aliud est in essentia a forma rerum separatarum a materia, & si hoc est in rebus, quę de earum naturis non separantur ꝙ sunt pura scientia, & intellectus, vt sunt per intellectum separatæ, quanto magis illæ quæ de earum natura sunt semper separatæ dignores sunt, ꝙ sint purus intellectus, & pura scientia. Ex disp. 6. in solutione secundi dub.

Intelligibilia rerum eadem sunt, qꝫ rerum veritates. ibid.

Intellectus nihil aliud est nisi comprehensio intelligibilium. ibid.

Intellectus, & intelligibile in nobis sunt idem inquantum intelligibile. ibidẽ. vbi dicit. quòd nulla est differentia, nisi inquantum sunt rerum intelligibilium, quæ res nõ sunt intellectus, immo fiunt intellectus, prout intellectus separat eas a materia.

Prima cõclusio. In intelligentiis separatis declaratũ est, ꝙ illud qđ sibi finis ẽ: illud qđ dat esse, forma enim, & finis idem sunt in hoc genere entium, igitur illud met quod dat finẽ, illudmet dat formam, & illud quod dat formã est agens, igitur illud qđ dat finem huic eẽ est agens, apparet igitur, ꝙ primum principium est omnium illorum principium. s. agẽs & forma & finis. Ex libro destruc. disput.3.in solutione 18. dubij cõtra Gregorium Ariminen. & contra Ioannem de Baccone.in 2. sententiarum. distinctione prima.q. prima, Assicientes intelligentias, & vniuersaliter sempiternas substantias non habere causam æternam in genere causæ efficientis. Cõtra Greg. de Ariminen. & Ioan. de Bacco.

Intelligentia prima quæ est primũ principium dat entibus sensibilibus vnitatem, & eorum vnitas causa est colligatiuę pluralitatis ab illa vnitate & ideo est principiũ horum entium efficiens. s. forma & finis. ibid. Vbi aduerte in istis duabus conclusionibus. Comm. velle Deũ glorioſum esse causam in triplici genere causæ omnium entiũ intelligibilium, vt patet ex prima, & sensibilium, vt patet ex secunda. Secunda cõclusio.

Intellectus non est in omnibus animalibus, sicut est sensus, sed nec i homine quoque comparet omni. Them. 1. de anima cap. 11. Vbi aduerte, vt dicit etiam Com. 3. de aia cõ. 1. intellectus speculatiuus non est in oĩb. idem imponit Greg. Ariminen. Arist. in lib. de homine, &c. intelligere substas separatas in principio p intell'm humanũ est sic claritati in oculo, hoc.n. nõ reperit in hac virtute in suo primo eẽ, sed solummodo in suo esse vltimo. 9. meta. cõ. 22. Et ita dicitur iacere,

ſicut caſtigaui, quia verba illa cõmuniter male iacent. conſimile 3. de anima com. 16.

Inſeparatis ſubſtantiis differentia, quæ eſt inter cauſam, & cauſatum eſt, ꝙ prima cauſa habet eſſe à ſe: & ſecunda cauſa habet eſſe reſpectiue. ſ. reſpectu primæ cauſæ. Ex diſp. 3. in ſol. 20. dub.

In ſubſtãtiis ſeparatis cauſatis a prima cauſa, eſſe cauſatum eſt in ſua ſubſtantia ſubiecta, & nõ eſt quid additum ſuper eã, ſicut eſt in materialib⁹ cauſis, v g. color eſt quid additum per ſe exiſtens in corpore & eſſe ipſius ad viſum eſt quid relatũ. Et ideo entia ſeparata ſunt ſubſtantiæ relationis materiæ, ſed formæ ſenſibiles ſunt de natura relationis, vt declaratum eſt in lib. de anima. Ex lib. deſtru. diſput. 3. in ſolu. 20. dub.

Intellectio ſubſtantiarum fit per potentiam, quæ fit in intellectu ſpeculatiuo apud ſuam vltimam perfectionem ſimilem potentiæ, quæ fit apud viſum in aſpectu colorũ, non per potentiam de modo potẽtiarum cogitatiuarum, quę acquiruntur per cognitionem, vt exiſtimauit Auempace. 9. metaph. commen. 22. & 3. de ani. com. 36. vbi patet ſœlicitatem humani intellectus conſiſtere ſm Peripateticos in præſenti vita, in cognitione intuitiua ſubſtantiarum ſeparatarum, & non in cognitione ſcientifica, ꝙ habetur per demonſtrationem, licèt hoc non ſit conſonũ fidei nrę.

Intellectus noſter licèt non ſit infinitus materiæ, habet tamẽ aliquam dependentiam cum materia, & iõ ſi in eo intellectus & intellectum ſunt idem, ex eo quod non eſt infinitus materiæ, multo magis hoc verum eſt in aliis ſeparatis intelligẽtiis, quæ nullam habent dependẽtiam a materia, ex tract. 4. in paraphraſi metaph.

Intellectus adeptus ſm Alex. ſol⁹ remanet, & non eſt pars animæ noſtræ, neq; eſt forma materialis, vt declaratum eſt in libro de anima. Cõ. 12. meta. comm. 17. & idem habetur in 3. de ani. com. 5. in prima parte digreſſionis, ſed alia eſt opinio Theophra. Themi. & aliorum Peripateticorum.

Intelligentia agens eſt quaſi forma in intellectu materiali, & ipſa agit intellecta, & recipit ea ſecundũ intellectum materialem. 12. meta. com. 17. idem. 3. de anima. cõ. 4. 18. & 19. & com. 5 & 20. & 36.

Intellectus in habitu habet partem generabilem & corruptibilem, & illud quod corrumpitur eſt actio eius, in ſe autem nõ corrumpitur & ex extrinſeco intrat nos. 12. metaph commen. 17. & 3. de anima. com. 5. in ſolu. ſecundę quęſtionis, & in com. 20 idem habetur.

Intellectus de intelligentia agente, & eius loco, & proſperitate eius ex ipſa quæ eſt potentia, eſt quaſi locus iſtius intellectus nõ quaſi materia 12. primæ philoſophiæ. commen. 17. Ex quo patet intellectum poſſibilem reſpectu agentis rectè dici locum quàm materiam.

Intellectus aliquis ęternus poſſibile eſt, vt intelligat aliquod generabile & corruptibile. 12. metaphyſic. commen. 17.

Intelligentiæ non mouent, vt formæ exeant ex potentia in actum, ita ꝙ hoc ſit prima perfectio ipſarũ, ſed è cõſequẽs earũ perfectionum.

12. primæ

12. primæ philosophiæ, cō.36.cōsimile 2. cœli 17.& 21. commentis.

Intellect⁹ ab intelligibili mouetur. 12.me.t com.37.

Intellecta formarum collocantur ī intellectis per se, sed intellecta materiei cū collocantur in intellectis per assimilationem. 12. meta. cō. 37. authoritate Alex. idem 7.met. com.8.in calce. commen.

Intelligētiæ abstractæ in eo ꝙ sunt abstractæ dñr esse principia eorū, quorū sunt principia duobus modis.ſm ꝙ sunt mouentes, & ſm ꝙ sunt finis motus. 12. meta. cō. 48. & 36 & 44.idem 1.cap.de substātia orbis.cōtra Auic.& etiam in 2.

Intelligentia agens inquantum est abstracta & est principium in nobis, necesse est vt moueat nos ſm qđ amatū amās, & si omnis mot⁹ necesse est vt continuetur cum eo a quo fit ſm finē, necesse est vt continuetur in postremo cum hoc intellectui abstracto, ita ꝙ erimus dependētes a tali principio a quo cēlum dependet, q̄uis hoc fiat ī nobis paruo tempore, sicut dicit Aristo. 12.metaphy.com.38. Ex quo videtur de mente Auer.intellectum agentem esse Deum, vt aliqui sibi ex hoc loco imponūt, sed hoc nō est de intentione eius,vt notaui super expositione 17.commē. super 12.hui⁹, & ibi vide quomodo hic locus sit intelligendus, quantū autem spectat ad præsentem locū, patet error ist⁹ opinionis ex tex.cō. 39.vbi Arist.& Cōmē. continuando sermonē suū de tali principio ponit differentiam inter talē intellectum a quo cœlum dependet, & inter intellectum qui est in nobis, quia ille semp est actus,noster autem quandoq; est potentia,quandoq; actus, quod non esset si idē esset intellectus, agens qui est in nobis cum quo continuatur immediate & ipsæ Deus.

Cōtra ponētes ītellectū agētē éD ū

Intellectum cum intelligitur sit idē cum eo, 12. meta. com.39.

Intellectus voluptas qui quandoq; est in potentia,& qnq; in actu differt a voluptate ītellectus qui sem per est in actu,& est ille qui ī nulla exiſtit materia, qa voluptas ei⁹ est sempiterna.12. met tex.cō.39.

Intellectus & intellectum & intelligens reducuntur in vnum,& non differūt nisi respectu dispositionū, intellectus.n.in quātum intelligit intelligibile dicitur intelligens.& inquātum intelligit per se dicitur intellectus per se & est ipse intellectus, ecōtratio illi quod intelligit per aliud & inquantum quidē intellectus est illud quod ītelligitur, dicitur quōd intellus est res ītellecta. 12.primæ philosophiæ.cō.39.

Intelligere quod est ī nobis est valde delectabile & nobilius omnib⁹ rebus quæ sunt in nobis. 12. meta. tex.com.39.

Intellectus natus est diuidere ea q̄ sunt adunata in esse, sicut diuidit materiam a forma, & formam a congregato ex materia & forma, 12. meta. com.39.

Intellectus in propositionibus quas format de rebus abstractis,nō intelligit differentiam ex natura rei inter subiectum & prædicatū, nec intelligit ꝙ sint nomina synonyma, sed intelligit esse differētiam inter subiectum & prædicatum in talibus ſm assimilationem tantum, ita ꝙ dispositio & dispositū reducūtur ad vnam intentionem

omnibus

oĩbus modis absq; aliqua distõne in rei essentia, sed in propositionibus substantialibus formatis ab intellectu de reb⁹ cõpositis ex mã & forma, licèt subiectum & prædicatum reducantur ad vnam intentionem in actu, sunt tamẽ duo in potentia quando intellectus diuidit subiectum a prædicato, quia ĩtellect⁹ natus est diuidere adunata in esse 12. meta. commen. 39.

Intelligẽtiarum ordinatio a prima causa est prima, sed ordinatio ipsarum adinuicem non est præcisa, 12. meta. com. 44.

Intelligentiæ separatę pręcedunt se inuicẽ in nobilitate, & prima quę mouit motu diurno præcedit omnes in nobilitate, & est omnium causa, in paraph. meta. tract. 4.

Intelligentiarũ ordinatio secundũ Arist. est secundum ordinẽ orbiũ motorum ab eis. 12. meta. cõ. 44.

Intelligẽtiæ fm Auic. hñt adinuicẽ consecutionem, ita ꝙ vna consequitur aliam, sicut causatum cõsequitur suã cãm: ab vno. n. & simplici nõ prouenit nisi vnũ. Et istæ sermo est imaginabilis, quia illic non est practica eius, nec consecutio nec actio, ita ꝙ vna actio cõsequitur vnũ agens, tm̃. n. est illic cã & causatum, sicut intellectum est causa intelligentis. 12 me. c. 44.

Intelligentiarum perfectio consistit in intelligẽdo causam primam & propriam 12. met. com. 44.

Intelligẽtię oẽs intẽdunt motũ diurnum qui est primi motoris actio 12. primæ philosophiæ. com. 44.

Intelligẽtia prima mouens primũ cęlum est quasi finis cõis & vlis habens actionem cõem, dispõ. n. in iuuamento corporum cœlestium in creando entia quæ sunt hic, & cõseruando ea est, sicut dispositio regentium bonorum qui iuuant se adinuicem in regendo bonam ciuitatem. 12. meta com. 44.

Intelligentiæ mouentes orbes pp ista assimilantur artibus sibi subseruientibus, quæ tandem ordinãtur ad vnam artẽ principalem, a qua accipiũt sua principia, sed differunt, quia formæ artis mouentes sunt in materia, intelligentiæ autem non 12. meta. comm. 44.

In intelligẽtiis non est potẽtia, quare neq; agẽs, ab agente. n. nihil ꝓuenit nisi extractio eius quod est in potẽtia ad actũ. 12. me. cõ. 44.

Intelligentiarum dña in dignitate & nobilitate est rerum in eadem specie existentium, & propterea vna est causa alterius, in paraph. meta. tract. 4.

In intelligẽtiis tm̃ est intellectus & intellectum & perficiens & perfectum, quemadmodum artes perficiuntur adinuicem, & reducũtur omnes ad artem vlem continentẽ illas a qua omnes sua principia sumunt 12. meta. com. 44.

Intelligentiæ primæ sciẽtia comparatur primę philosophiæ, & sciẽtię aliarum intelligentiarum sunt similes aliis sciẽtus propriis particularibus quæ sunt sub prima philosophia, sicut dominus Nicolaus Peripateticus 12. meta. com. 44.

Intellectus primus seipsum intelligit, etenim non videre quædã melius est q̃ videre si optimum sit intelligentia. 12. meta. tex. com. 51.

Indiuisibile oẽ est quod materiam non habet. 12. meta. tex. com. 51.

Intellectum est perfectio intelligentis. 12. meta. comm. 51.

intel-

Intellectus in nobis nō intelligit se nisi accñtalr 12. meta. cō 51. & habetur ex 3. de anima tex. com. 8.

Intelligētia semper vr alterius scīa vt sēsus & opinio & meditatio, sui vero non ex proposito 12. meta. tex. cō. 51. vbi Cōmenta d. ꝙ audit nobis ītellectio ꝙ sit forma intellectus & sensato ꝙ fuerit sentire sensus & causa in hoc est, quia intellectus in nobis non est intellectum oībus modis & magis remotū est hoc quod sensatum sit ipsę sensus.

Intellectus & intelligentia hñt plus de vnione in aliis intelligētiis q̄ in intellectu nostro, nam licèt, intellectus noster sit ipsummet intellectum, aliquam cum habet transmutationē, ex hoc quòd attribuitur materiæ, in paraph. tract. 4.

Intelligere intellectus & intelligibile idem sunt in abstractis a mā, secus in nobis 12. meta. tex. c. 51.

Intellectorum multitudinis in nobis causa est alietas in intellectū & rem intellectam 12. meta. cō. 51.

Intellect⁹ primus, semp necesse est, vt sit simplex & vnum simpliciter. 12. primę philosophię cō. 51. intelligę ꝙ in qualibet compositione est deuenire ad vnum simplex & indiuisibile in illo genere, vt colligitur ex verbis eius.

Intellectus primi intelligentis est simplicior oībus intellectibus, & est vn⁹ simpliciter sine aliqua multitudine, neq; pp alietatem intellectus & intellecti, neque propter multitudinem intellectorum 12. primæ philosophiæ commen. 51.

Intellectus & intellectum cum fuerint adunata perfecta adunatione contingit, vt intellecta multa, plura quę sunt intellectus vnius adunentur perfecta adunatione & terminent vnum & simplex omnib⁹ modis 12. primæ philosophiæ. commen. 51.

Intellectus diuinus ſm The. intelligit oīa ex hoc ꝙ intelligit se principium eorum 12. meta. cōm. 51. Et ibi vide impugnationem eius.

Intellectus Dei scit naturam entis simpliciter in eo ꝙ est ens tm 12. meta. com. 51. & in libro destruct. in disp. 10. in solutio. 3. dubij.

Intellectus Dei ſm veritatē scit omnia, quia scit se tm̄ scientia in esse, quod est causa eorum esse. ibidē.

Intellectus diuina scientia equiuoce dicitur scientia cum scientia nostra. scientia enim eius est causa entis, & scientia nostra est causata ab ente. ibidem. & in disput. in solutione 3. dubij.

Intellectus diuini scięti̇a nō est vniuersalis neq; particularis. ibidem.

Intellectus diuinus non disponitur per scientiā quæ est in nobis, neq; per ignorantiam ei oppositam 12. meta. com. 51.

Intellectus Dei scit se tantū, & nihil aliud extrinsecum. 12. me. cō. 51.

Intelligibilia vera exigunt sine dubio ens reale extra animam. veritas enim est adequare rem ad intellectum, scilicet vt sit ita in anima, sicut est extra animam. Ex libro destru disputatione prima. in solu. 22. dubij.

Intellect⁹ alio genere vnus est, alio communis. Themist. 1. de anima. cap. 20.

Intelligibilia vna sunt propterea ꝙ consequuntur se, vt numer⁹, nō vt magnitudo, quum. n. hoc potest, hoc intelligo, tunc distincti & discreti sūt act⁹, nec actuant, sed deinceps

ceps & consequentes sunt. Them. ibidem.

Intelligentiarum & orbium productio a prima fm Alpharabiū, Aui. & Algazelem qualis sit, vide in dispu. 3. i du. 13 & in sol. eius vide q̄ sit opinio Peripateticorum. Vide etiam ibidem in solone 18. propefinē. vbi dicit id q̄d narrauit Algazel nomine Philosophorum ī intelligētiarum ordine & modo ipsarum influentiarum, & in earū numero nō est demonstratū, neq; determinatū a Philosophis. Et iō de hoc nihil in libris antiquorū reperitur, & ibidem ī sol. 20. dub. dicit hoc q̄ dicit Algazel nomine Philosophorum in entiū processu, vnde ab Auicē. reperitur, & nō nullis sequacibus eius, & ibidem ī solone 24. dicit q̄ Alpharabius & Auic. fuerūt primi qui has ambages posuerunt.

In ītelligentiis cā est simplicior causato & in prima intelligentia cum sit simplicissima nō est causa neq; causatum, sed oīmoda simplicitas & vnitas, sed in posterioribus ītelligentijs bene pōt pluralitas intelligi, & secundus intellectus vel secūdum causatum est. Simplicius 3. & sic deinceps disputa. 3. in solo. 14. dubij. vide etiam pro hoc 3 de aīa cō. 5. in sol. 3. q. in cō. 14.

Intelligentia secūda ex hoc quòd ītelligit seipsam & suum prīcipiū, si ex hoc q̄d seipsam intelligit ab ea ꝓcedit q̄dam res, & ex eo quod intelligit suum principium procedit alia res, qa habet duas formas, sequeret q̄ esset composita cōtra Alga. & Auic. ibidem.

Intelligere quo secūda intelligētia ītelligit primā est idem cū seipsa. ex disp. 3. in sol. 15. dubij. Inde patet fm Auer. q̄ intelligētia secūda intelligit primā per suam propriā essentiam contra modernos.

Intellectio secundę intelligentię est de relationis natura sed ī hoc deficit a gradu primi principij: primū enim est de natura entis de se esse habentis. ibidem.

Intellectio, & iudiciū & cōprehensio non sunt motus. Themist. cōtra Theophra. 1. de aīa. cap. 17. cō cordat Auer. 8. phy. c. 40. vbi tales comprehensiones dicit esse motus equiuoce dictos. vide ēt Themist. 1. de aīa. c. 15. super tex. cō. 61. & 63. vbi dicit q̄ iudicium non est motus, sed quies & trāquillitas potiꝰ. & ī eodem cap. sup. tex. 64. īquit, iudicare, sentire, cōprehēdere nullo pacto sunt motꝰ, aut si sunt, nō sunt eodē iure cū cæteris, sed functiones & actus animę appellātur, & hoc probat authoritate Arist. 2 de aīa. te. commen. 57 & 58. & 3. de anima. tex. commen. 28.

Intelligentiæ nō differuntur ex simplicitate & pluralitate ad īuicem, sed ex causa & causato. dispu. 3 in solone 16. dubij. vide ī concordātiis nuper editis.

Intellectus primꝰ, vt est veritas cessa apud Philosophos, non ītelligit nisi seipsum nō aliud relatiuū, scilicet ipsum esse principium, ibidem. & 12. meta cōm. 51. contra Themist. qui asseruit deum ītelligere oīno relatiue inquantum se intelligit inquātū est causa oīum.

Intellectus primus solū habet vetā & summā simplicitatem inter intelligēs & intellectum, aliæ aūt ītelligētiæ differūt in hac proprietate fm magis & minus ibidem.

Intel-

Intellectus perscrutatorem oportet præscire quid sit anima, & ante præscire quid sit animatū. ex lib. destructio disp. 3. in solutione 16. dubij, vide consimile in principio lib. metheo. vbi ponit ordinem librorum scientiæ naturalis.

Intellectus indiuidua comprehendit, quia ipse indiuiduus est, diuidua vero quia vi sua cōtrahit & se quæstrat, ita vt tanq̄ indiuidua possint intelligi: nam cum hoc verbo quid sit rem esse significo. i. rationem & formā ipse cōicat, ipse indiuiduum & simplicem facit & primæ finitiones ipsæ sunt formæ, quas ille in materia positas a materia primum exoluit, demum intelligit, Them 1. de anima ca. 20.

Intellectus licèt īmobilis sit, afferte tñ possumus quemadmodum res quę in motu sunt intelligit, nec. n. intelligit quatenus mouētur sed quatenus eandem formā & speciē obtinēt, nec fm numeꝝ sed fm formā intelligit, etiam si res innexā materiam habeant & motū etiam intelligit eodem modo quo cætera, quia. s. formam ipsam & rationem motus intelligit, vt cum motum talem aut talē actum esse declarat. Them. 1. de anima cap. 21.

Intellectus nihil aliud est nisi comprehensio entium formarū prout immateriales sunt. ex lib. destru. dispu. 3. in solutio. 18. dubij.

Intellect⁹ humanus, & alij intellꝰ, cōicant in hoc, ꝙ intelligunt entiū formas, & ꝙ forma cuiuslibet ēid quod comprehendunt de formis entiū & eorū ordine, sed differunt quia entium formę causę sunt humani intellectus, ab eis. n. perficiē sicut quælibet res perficitur a sua forma, sed intellectio aliarū intelligentiarū est causa entium. ex lib. destru. dis. 3. in fol. 18.

Intellectum est perfectio intellect⁹ sicut forma. ibidem.

Intelligentiæ separatæ ad vnū principium separatū reducunt, quod est principium oīum causarum, & forma & ordo quę in hoc principio sunt nobilior est formarū & ordinum, & hic ordo est cā & principium oīum ordinū. ex lib. destr. dispu 3 in solutione 18. dubij.

Intellect⁹ primus nō intelligit nisi seipsum, & ītelligēdo seipsum omnia entia intelligit, sed in nobiliori esse & ordine qui esse pōt. ibid.

Intellectus qui est posteriorum primo intellectu, ita se hēt ꝙ substantia eius est hoc ꝙ comprehēdit de formis & ordinibus ī primo intellectu existentibus & non intelligit posteriora, eo quia causatus est: & si intelligeret posteriora, iterum esset causatus a causa. ibidem.

Intellectus primus id quod intelligit de ipso, vt dicūt Philosophi, est omniū entium causa, & id quod intelligit quilibet posteriorū de primo est quodammodo quod est causa propriorū entium, & quod est causa suiipsius. ibidem.

Intellectus diuinus seipsum cognoscēdo nihil dicitur ignorare, & licèt non intelligat entia sicut nos, quorum scientia causatur ab entibus, intellectus tamen dei intelligit omnia in nobiliori ordine, qui etiam patet ex eodem loco.

Intellectus dei scientia non est vlis neq; particularis, quia ambæ istæ sunt causatæ ab entibus, & sunt generabiles & corrup. ibid.

Intellꝰ dei si ītelligeret entia pro-

ur

ut sunt causæ suæ scientiæ esset generabilis & corru. & nobilius perficeretur a viliori. ibidem.

Intellectus diuini sciētia est omnia entia, sed in nobiliori esse quam sint in se ipsis. ibidem.

Intelligentiarum prouētus positus ab Auic. pp hoc ꝙ ab vna non ꝓ uenit nisi vnum nullus est, non. n. sequitur ex extensione vnius virtutis in pluribus rebus ꝙ sit ī ipsa virtute pluralitas ex disp. 3. in sol. 18. prope finem. vbi ēt adducit rationem ex imaginatione seu intellectione oīum intelligentiaꝝ q̄ sunt de eadem prima intelligentia: nā, vt inquit, non ē impoſſe ꝙ ab eadē re sumantur diuersæ imaginationes, sicut non est impoſſe ꝙ ex diuersis rebꝰ sumat vna imaginatio: nos. n. in diurno motu opinamur ꝙ omnia corpora cęlestia vnā rē imaginantur: quapropter omnia in tali motu diurno ab vno motore mouentur. s. a motore stellarū fixarum. consimile vide contra Auic. 12. meta. commen. 44.

Intellectus nomen dictum de ītellectu humano & separatis intelligētiis rationabilius est vt ingredi debeant tā vocabula equiuoca quā vniuoca. ex lib. de ītru. disp. 5. in solutione 3. dubij.

Intelligibilia ſm opinionem Arist. sunt noua, & ſm opinionem dicētiū formas esse sunt æterna 7. meta. cō. 58. idem 1. meta. cō. 49. & 7. phy. cō. 20. & in 1. posteriorū analiticorum in paraphrasi cō. 2. & in 3. de aīa cō. 20. Ex quo patet, quantum errauerint qui tenent Auer. tenere Arist. non discrepare a Plat. ī hoc ꝙ nīm scire sit reminisci: nam authoritates adductę ī dictis locis non recipiunt glosam. sicut vides.

Intelligere quod est in pōa non venit ad actum nisi per aliud intelligere in actu, 9. meta tex. com. 20.

Intelligentiæ separatæ impoſſe est vt dēt aliquā formā formarū mixtarum cum materia 7. me. cō 31.

Intellectus in mathematicis cōprehendis facile diuisionē formarū a materiis, quia illę inueniuntur in diuersis materiis, ī naturalib⁹ vero difficile est, quia nō potest abstrahere eas in imaginatione a mā.

Intellect⁹ nō differt a sensu ſm Empedoclem, Parmenidem, & Homerum, & mutatur secundum cōplexionis mutationem 4. met. t. cō. 21. & 2. de anima, tex. com. 150.

Intellectus nullus intelligit quòd cōtraria sunt sīl, aut ꝙ sunt idem. 4. met. com 21. & tex. com 9.

Intellecta rerum secundum Aristo. notificant subas rerū, & non sunt substantiæ earum 1 meta. cō. 45.

Intellect⁹ motus nō est motus. ibi.

Intellectus animæ nostræ sic se hēt ad ea q̄ manifestissima sunt in natura, sicut oculi noctuarum se hñt ad lucem diei 2. meta. tex. cō. 1. vbi considera ꝙ ſm Auer. exemplum illud non dicit impoſſibilitatē sed difficultatem. Et licēt beat⁹ Tho. & Scot. cum sequacibus studeant istam Auer. impugnare sententiā, aduertant tñ istā fuisse Aristo. opinionē: nā in 9. primæ philoſophię Arist. loquens de intellectione taliū rerum simplicium & abstractarum inquit, ignorātia taliū nō est sicut cæcitas: cęcitas. n. ē vt vtiq; si ītellectiuū nō habeat aliquis, quē locū exponens D. Tho. ab ipsa tā dē veritate coactus dicit. Ex quo patet ꝙ ſm sententiam Arist. humanus

manus intellectus pōt pertingere ad intelligēdum ſubas ſimplices, quod videtur ſub dubio reliquiſſe in 3.de anima.cum hoc quod fuit ſnīa Theo. Alex.& Them. & omnium antiquorum peripateticorum,vt patet in 3 de aīa.com.36.

Intellectus diſpoſitio de re intelligibili eſt ſicut diſpoſitio ſenſus de ſenſibili.2.met.com.1. idem 3.de anima tex. com.2.

Intelligere non ſolum eſt ſubſtantiarum ſed accidentium. 1. meta. tex.com.29.

Intellectus praticus differt a ſpeculatiuo fine 3.de anima tex. cō.49.

Intellectus ſpeculatiui finis eſt ſcire tm̄, operatiui vero operari 3. de anima com.49 idem 2.meta. tex. com.3.& 3.de anima tex.com.34.

Intellectus eſt mouens ſecundū q̄ eſt deſiderans, non ſecundum q̄ eſt cōprehēdēs 3.de anima.cō.49.

Intellectus omnis principiorum rectus eſt 3. de anima. tex. com.51.

Intellectus in actu eſt cuius eſſe declaratum eſt in lib.de aīa. qui dat propria vſia in rebus ſpeculatiuis, & qui dat vera ſomnia.Commen. in lib. de Somno & vigilia.

Intelligentiæ abſtractæ intelligunt naturas vſes, vt eſt declaratum in 1.philoſophia.ex lib.de So.& vig.

Intelligentiæ abſtractæ ſi intelligerēt indiuiduum neceſſario eſſent matetiales Commen. ibidem.

Intelligentia abſtracta non eſt inopinabile vt det naturam vſem īdiuidui facti animæ imginatiuæ, & anima imaginatiua recipit ipſum particulariter ſecundum q̄ eſt in materia quemadmodū dat perfectiones animales vſes, & materia recipit eas particulares. ibidem.

Intellectus & intellectum ſunt idē in corporibus cœleſtibus 1.cap. de ſubſtantia orbis.

Intelligentiæ credere inconueniēs eſt,vbi aduerte quòd intelligentia ſumitur pro imaginatione 3.phy. tex. com.75.

Intellectus tria hēt quæ pñt quærri de ipſo,quorū vnū eſt vtrū in ſubſtantia intellectus ſit trāſmutatio aut alteratio.ſecundū eſt, vtrū ſuū eſſe in ſe ſequat' alterationē & trāſmutationem eſſentialiter ita quòd ſit facta in rei veritate,tertium eſt vtrum ſuum eſſe ſequatur alterationem per accns.7.phy.com.20.

Intellectus qui eſt poſtrema perfectio hominis, nō eſt admixtus cū materia 2.met.com.vlt.idem 3.de anima tex.cō.4.& in cō.5 diffuſe.

Intelligibile eſt per formā,& ſenſibile per materiam. 1.cœli. cō.92.

Intelligentia quę eſt virtus in natura cœleſti quodammodo aſſimilatur formæ naturali, & quodammodo aſſimilatur formæ abſtractæ.2.cœli,com.3.

Intellectus humanus non pōt comprehēdere veritatē cōparationis in ter partes cœli q̄ ſit nobilior,an illa quæ eſt ſub polo meridionali, an ſub polo ſeptentrionali.2. cęli.com.16. vide in concordantiis.

Intellectus abſtractus acqrit pfectā nobilitatē ſine actione,quia actio eius eſt eius ſuba 2.cęli com.62.

Intellectus ex profundaꝝ reꝝ ſcrutinio exercetur & in actū deducit' & ſummum inde perfectionis gradū pertingere pōt. Auer. in para. 2.de cęlo,ſumma 3. quæſito. 5.

Intellectio nō fit in tpe,licēt tpe exiſtēte intelligam⁹ & contēplemur, 7.phy.20.& Them. ibi aperte.

intel-

Intellectus est qui facit vniuersalitatem in rebus. 1. de anima cõm. 8. idem 2. de anima tex. cõ. 60. & 3. de anima cõ. 18. & 12. meta. cõ. 4.

In intellectu materiali ista est sententia Arist. quòd est abstractus a corpore, & quòd impossibile est vt intelligat aliquid sine imaginatione. 1. de anima. com. 12.

Intellectus ꝺm prudentiam dictus, non eodem modo existit in oibus animalibus, sed neq; in omnibus hominibus 1. de anima. tex. cõ. 24.

Intellectꝰ actio aut est deffinitio, aut demonstratio. 1. de aïa tex. cõ. 48. cõsimile 3. de anima. 21. 22. & 36.

Intellectio quælibet seu practica seu speculatiua est terminata. 1. de anima. tex. com. 48.

Intelligere melius attribuitur quieti q̃ motui. 1. de anima tex. cõ. 48.

Intellectui melius est non cum corpore esse, quemadmodum consuetum est dici & melius videtur 1. de anima tex. cõ. 49. vbi Cõ. d. quòd nã intellectus videtur valde opposita esse naturæ corporis.

Intellꝰ materialis comprehendit intentiones omniũ entium. 1. de anima. cõ. 65. idem. 3. de aïa. tex. c. 4.

Intelligere & cõsiderare marcescit quodam interius corrupto, ipsum aũt impolle est 1. de aïa tex. cõ. 66.

Intelligere & amare aut odire non sunt illius passiones, sed huius habẽtis illum ꝺm quod illum habet. 1. de anima. tex. comm. 66.

Intellectus fortassis est diuinum aliquod & impossibile, ibidem.

Intellectus est aliud genus animæ, & si dicatur anima erit ꝺm equiuocationem. 2. de anima cõ. 21. & tex. idem 3. de anima com. 3.

Intellectus speculatiuus existimat ꝙ nõ est anima neq; pars animę: opinandum. n. est propter nobilitatem eius & diuersitatem ad alias partes quòd est de natura superiori naturæ animæ 2. de anima. cõ. 32. idem ibidem tex. com. 21.

Intelligimus dum volumus, sed nõ sentimus dum volumus. 2. de anima. tex. com. 60.

Intellectus est communis omnib⁹. cognitio autẽ non 3. de anima cõ. 1. vbi per intellectum intelligit cognitionem operatiuam, per cognitionem vero speculatiuam.

Intellectus cũ omnia intelligat necessario est immixtus. 3. de anima. text. comme. 4.

Intellectiua virtus, vt intellecta mouent eam, est passiua, vt vero mouẽtur ab ea est actiua, & iõ dicit Arist. ꝙ necesse est ponere ī aïa rationali has duas differentias. s. virtutem actionis & virtutẽ passionis. & dicit aperte ꝙ vtraq; pars eius est neque gñabilis neq; corruptibilis. 3. de aïa cõ. 4. Ex quo patet quãtum deuiauerint moderni Bononiẽses, & ille Suessanus a via Auer. asserẽtes ipsum non discrepare ab Alex. de intellectu agente. Dicunt. n. ꝙ intellectus agens ex sñia Auer. est deus, & tamen in p̃senti authoritate citat sententiã Arist. has duas virtutes esse in anima rationali & ꝙ sunt eius differẽtiæ & partes: nã hoc est maximum Themist. argumentum contra Alex. in 3. de anima cap. 31. ex demõstratione Aristo. in 3. de aïa tex cõ. 17. vbi demõstrat, ꝙ cũ in omni natura sit vnũ tanq̃ materia, qd est omnia fieri, aliud vero quod sit omnia facere, concludit in anima has duas naturas & differentias esse oportere.

Amplius

Amplius Commenta. 3. de anima. cõmen. 19. expresse dicit, ꝙ qui cõcedit demõstrationem de intellectu agente per quam ostenditᵉ ipsum esse immixtum & separatum de necessitate oportet cõcedere cõ similẽ demõstrationẽ de ĩtellectu materiali: nam quemadmodum intellectus agẽs ex hoc ꝙ creat oẽs formas materiales: abstrahẽdo eas a materia & transferẽdo eas de ordine ĩ ordinẽ, oportet ꝙ nõ sit corpus, neq; virtus ĩ corpore, nec vnᵉ aliqua forma materiali, eodẽ mõ intellꝰ materialis cũ recipiat oẽs formas materiales debet esse denudatᵘ ab oĩ materialitate, ita ꝙ erit simplex & separatus: manifeste autem patet quòd dictum suum nullũ robur obtineret si tenuisset intellectum agentem non esse partẽ aiæ nostrę, sed Deũ: nã tũc hẽt manifestã instãtiã aduersarius, quia dicam sibi ꝙ non oportet, si cõcesso virtute illius demõstrationis intellectũ agentẽ esse separatũ qdᵈ per consimilẽ deberet cõcedere de intellectu materiali, quia dicã nõ esse cõsimilitudinẽ, immo est maxima diuersitas, nam scĩa dei est causa entiũ, & scĩa intellectus materialis est causata ab entibus, scĩa dei est substantia eius, & intelligibile, & intellectus in eo sunt idẽ oĩbus modis, secus longe est de intellectu materię. Amplius 12. primæ philosophiæ. cõ. 17. recitat opinionẽ Alexã. ponẽtis solũ ĩtellectũ adeptũ esse immortalẽ, v3, intellectũ agẽtẽ & intellectum materialem esse generabilẽ & corruptibilem, & similiter intellectũ in habitu, v3, speculatiuũ, postea recitat opinionẽ Theo. & Them. & aliorum peripateticorũ asserentiũ intellectũ materialẽ remanere, & ꝙ intellectus agens est abstractus, & est quasi forma in intellꝰ materiali & ꝙ est quasi compositus ex materia & forma, & ꝙ ipse creat intellecta vno modo & recipit ea alio modo. postea vero ipse recitat opinionem propriã, vbi dicit, ꝙ in lib. de materia perscrutati sumus de istis duabus opinionibus, & diximus, ꝙ intelligẽtia agẽs est quasi forma in intellectu materiali, & ꝙ ipsa agit intellecta & recipit ſm intellectũ materialem, & ꝙ intellectus materialis est ingenerabilis & incorruptibilis: & declaramᵒ illic, ꝙ hęc est ſnĩa Aristo. & ꝙ intellectus in habitu habet partẽ gñabilem corruptibilem: illud aũt qdᵈ corrũpitur. est actio eius, in se aũt non corrupitur & ꝙ ex extrinseco intrat nos &c. vbi patet ꝙ refert se ad declarationẽ libri de aĩa: manu scriptum est aũt ex põti authoritate in cõmen. 4. & etiam in cõmen. 5. & in com. 17. 18. 19. & 20. & 36. ꝙ ipse ponit intellectũ agẽtẽ & intellectũ materialẽ esse duas dr̃ias siue partes essentiales aut potestatiuas aiæ rõnalis, quarũ vna est tãq̃ forma, & alia est tanquã materia, aut tãquã locus respectu alterius, quia intellectus materialis ſm aliquem respectũ põt dici sicut materia, & ſm aliũ respectũ verius dicitur locus intellectus agentis quã materia, vt declaraui in 12. primæ philosophiæ in cõ. 17. Nec obstat authoritas Auer. in 3. de aĩa, cõm. 20. vbi dicit, cõsidera igit̃ qm̃ est dr̃ia inter istas tres opiones. s. Platonis, Themistij, & nr̃am opinionẽ, & ſm expõnem Themistij nõ indi-

indiget in istis intellectis nisi ad ponendū intellm mālē tm̄, aut intellectū materialē & agētem fm modū sitūdinis, vbi enim nō ē vera generatio nō est agēs; & nos cōuenimus cū Alex. in mō ponendi intellectū agentē, & differim⁹ ab eo in nā intellis materialis, & differimus a Themistio ī nā intellis qui est in habitu, & in mō ponendi intellm agentē. Non. n. intellexit Cōmen. se conuenire in intellectu agēte cū Alexā. pro quanto potuit intellm agentē esse deū; quia de hoc nulla fuit facta mētio ab Auer. in illo loco, nec in toto 3. de aīa. est aliquis loc⁹ expressus, vbi ponat hoc, sed cū uenit in mō ponēdi intellm, agētē quæcunq; intelligentia sit, uel de⁹ uel alia de hoc nō curat, nā in tali modo discreptat a Them. & conuenit cū Alex. Them. enī nō posuit intellm agentē nisi fm modū sitūdinis, sicut sibi imponit Cōmē. ibi. & in 3. de aīa. cōm. 5. in solone 1. qōnis. voluit. n. Them. & Theophrastus ꝙ intellectus mālis, & intellectus agēs, & intellis speculativus sunt vnus intellis fm subiectū, & nō differunt nisi p tres dispōnes q̄ accidūt ūbi, vñ fm The. intellis agēs non agit vere producēdo spēs & intētiones in intellectu materiali, nec ītellis materialis verè recipit, sed ista intelligūtur fm sitūdinē & fm modū intelligendi nr̄m. & ideo opinati sunt intellm speculatiuū simplr esse æternū, sed Alex. posuit intellectū agentē vere ꝓducere spēs, & intellectū materialē recipere: in hoc mō igit ponēdi concordat Auer. cū Alex. in intellectu agente, & discrepat a Themi. quia Themist. posuit fm modū sitūdinis, & Alexā. fm ueritatē, & nō cōueniētia in subtria posita, quia iā apte dicit intellm agētē esse partē aīæ, & eius dr̄iam: nunquā autē Arist. nec Cōmēt. alicubi dixit deū esse partē, aut dr̄iam aīæ nr̄æ: hoc enim ē remotū valde ab excellētia & simplicitate Dei. Nō obstat authoritas Cōm. in 12. primę philosophiæ. in cōm 38. vbi dicit sup illis verbis philosophi, deductio qualis optima paruo tpe nobis. Ex hoc apparet bene ꝙ Arist. opinat, ꝙ forma hoīum in eo ꝙ sūt hoīes nō ē nisi p cōtinuationē eorū cū ītellu, qui declarat in lib. de aīa esse principiū agēs nos & mouēs nos: ītelligētiæ. n. abstracta in eo ꝙ sunt abstractæ debēt esse principia eorū, quorū sunt ptīcipia duob⁹ modis, fm ꝙ sunt mouētes & fm ꝙ sūt finis: intelligētia. n. agēs in quātū ē abstracta & ē principiū nobis, necesse ē ut moueat nos, sicut amatū amās, & si oīs motus necesse est vt cōtinuet cū eo a quo fit fm finē, ne cesse est vt ī postremo cōtinuet cū hoc ītellecto abstracto, ita ꝙ erim⁹ depēdētes a tali principio a quo cę lū depēdet, q̄uis hoc sit paruo tpe nobis, sicut dixit Arist. Nō. n. voluit Cōm. dicere in pñti authoritate intellm agentē esse deū; qui est primus motor qui sit nr̄a pfectio īmediate: nā dicit ꝙ perfectio seu forma hoīs in eo ꝙ homo est p cōtinuationē eius cū ītellectu abstracto qui declaratur in lib. de aīa, sed intellis qui declarat in lib. de aīa q est hoīs forma ē intellis agēs, qui ē pars aīæ, nr̄æ & nō est primus motor, quia de primo motore nō uerificatur ꝙ sit pars aīæ nr̄æ. vnde ratio Auer. in hoc cōsistit, quęlibet

forma

forma abstracta inquātū ē abstracta, est duobus modis principiū & cā vt cōparatur ad suū causatū, videlicet fm agēs & fm formā seu finē; sed intelligentia agens q̄ est abstracta est hominis inquantū homo perfectio & forma per suā continuationem cum eo, vt est declaratum in 3. de anima. in cōm. c. & 36. Igitur est principium hoīs duobus modis. videl. tecūdū agens et fm finē: fm agēs cōtinuatur hoī in principio: fm finē cōtinuat' hoī in postremo. vñ quēadmodū cęlū dependet a primo motore qđ ē prīcipiū abstractū duplici modo secūdum agens, & secundum finem, sic etiā a ꝓprio abstracto qđ ē intellectus agēs depēdet hō isto duplici mō, est igit' similitudo in gñe principij abstracti quaten⁹ abstractū, sed nō similitudo in spē vel in numero, vt illudmet principiū numero qđ mouet cœlū in rōne formæ & finis, illudmet moueat nos ĩmediate hoc duplici mō: hoc. n. falsum ē, qa tale qđ mouet nos est intell's, q ē declaratus in lib. de aīa. & iste ē pars aīæ nostrę & nō ē primus motor: bene uerū est ꝙ hō p intell'm agentē cōtinuat' ēt ptimo motori; quia ab illo & cœlū & tota natura depēdet. vñ in 3. de aīa. cōm. 36. vbi loquitur de ista cōtinuatione dicit, ꝙ manifestū est ꝙ cū iste mot⁹ cōplebitur: ītatim iste intell's nobiscū copulabitur oībus modis, & tūc manifestū est ꝙ proportio eius ad nos in illa dispositione est, sicut proportio ītellectus in habitu ad nos, & cū ita sit, necesse est vt hō intelligat p intellectū sibi propriū oīa entia, & vt agat actionem sibi ꝓpriā in omnibus entibus, sicut intelligit per intellectum qui est in habitu qñ fuerit continuās cū formis imaginabilib⁹ oīa entia intellectione propria: hō igitur fm hūc modū, sicut dicit The. assimilatur Deo in hoc, ꝙ est oīa entia quoquō & sciens ea quoquo modo: patet autē The. nō tenuisse intellectū agentē esse deum, cuius authoritatē adducit Cōmenta. in declarando hoīs felicitatem p intellectum sibi propriū cōsistere in intellectione omniū entium quoquomodo, quia The 3. de aīa. 31. cap. expresse inuenit cōtra Alexan. hoc opinātem, nō aduertūt isti ꝙ sunt ordines & gradus in perfectione, & beatitudine entiū. & ꝙ distātię entiū sunt valde diuersæ ī hoc. vnde Arist. 2. cœli. tex. cōm. 64. & 65. distribuit entia in quatuor ordinibus, vt bene colligit Cōment. in cōmē. 66. primus enim ordo est entium cōsequētiū nobilitatem ꝓfectam sine operatione: & talia, vt asserit, diuersantur secundū magis & minus. felicitas enim substantiarum seꝑaratarum non consistit in puncto, sed habet latitudinē: scribit enī Auer. in lib. destruct. disp. 3. in solutione 17. dubij. quòd nō omnes intellectus sunt in vno simplicitatis gradu: non enim sunt in vno relationis gradu ad primum principium, neque aliquis eorum simplicitatē habet similem simplicitati primi principij: primus enī habet de se esse, & alij habent esse relatum, & post paulo dicit: nō. n. sequitur quòd quamuis intellect⁹ intelligens & intelligibile in seꝑaratis intelligentijs sit vnum & idem, quòd sint equales in simplicitate. Philosophi enim ponunt ꝙ

intellꝰ differũt in hac proprietate ſm magis & minꝰ, & dicta ſimplicitas nõ reperit' ſm veritatẽ niſi in prĩo ĩtellectu, & cã huiꝰ ẽ q̃ ſuba primi intellꝰ eſt quid p ſe exñs, & alij intellꝰ intelligũt de ſeipſis q̃ in primo intellectu cõſiſtãt. vnde ſi intellꝰ intelligẽs & intelligibile in quolibet horũ intellectuũ eſſẽt in gradu vnitatis q̃ ſunt in primo eẽt ipſorũ ſuba ſilꝭ ſubæ aliorũ qđ eſt falſum, eandẽ ſuiam ſcribit 12. primæ philoſophiæ. cõ. 44. cõtra Auic. ponentẽ primã intelligẽtiã nõ eẽ cãm immediatã oĩum: dicit. n. q̃ iſte ſermo ẽ imaginabilis: nõ enim eſt illic prouẽtus, aut ꝓſecutio, neq; actio: ita q̃ dicamꝰ, vna actio cõſequit' agentẽ: tm̃ eñ eſt illic cã & cauſatũ ſm q̃ dicimꝰ q̃ intellm eſt cã intelligẽtis, & cũ ita ſit nõ eſt impoſſe vt illud qđ ẽ p ſe intelligẽtia & intellꝰ ſit cã pluriũ entiũ ſm q̃ de eo inrelligũtur multi modi: illud igit' qđ ĩtelligit motor corpis cœli de prĩo motore, & eſt cã in aĩa cœli, aliud eſt ab eo qđ intelligit ex eo motor ſaturni orbis, & ſiꝫ ẽ de vnoquoq; eorũ, ſ. q̃ pfectio vniuſcuiuſq; eorũ eſt in ĩtelligẽdo cãm primã & ꝓpriã. Ecce igit', q̃ ſi in ordine abſtractorũ ẽ dĩa in pfectiõe, & cũ ĩ vnoquoq; orbe alicuiꝰ planetę sũt plures motores partiales q̃ ordinant' ad motorẽ principalẽ illius ſtellæ, & felicitas eorũ cõſiſtit in intelligendo cauſam primã quæ eſt vniuerſalis oĩbus & etiam in intelligendo cauſam ꝓpriã: nã in talibus intellectibus eſt pficiens, & perfectũ, ſic hoꝭ btĩtudo conſiſtit ĩ intelligendo cãm primã & ĩ ĩtelligẽdo cãm propriã. vnde p propriã cãm intelligit cãm primã, q̃a p intellm agẽtem ĩtelligit deũ & alia abſtracta: & iſta eſt via Cõmẽ. Nã 3. de aĩa. cõ. 5. in ſolutio. 2. qõnis, verſus finẽ dicit, & ideo opinandũ eſt qđ iã apparuit nobis ex ſermõe Ariſ. q̃ in aĩa ſunt duę partes ĩtellectus, quarũ vna eſt recipiens cuius eſſe declaratum eſt: alia aũt eſt agens, & eſt illud quod facit intentiones quæ ſunt in virtute imaginatiua eſſe mouentes intellectũ materialem, & hæ duæ partes ſunt non generabiles, neq; corruptibiles, quid clarius dicere potuit: & parũ infra quã Themiſtius tenuit intellectũ ſpeculatiuum eſſe conſtantem ex intellectu agente & materiali: tantum ipſe dicit q̃ in aĩa ſunt tres partes intellectus, ſ. agẽs, recipiẽs, & factũ, & duæ iſtarũ ſunt æternæ ſimpliꝭ, ſ. agens & intellectus recipiẽs, ſed intellectus tertius, vꝫ, ſpeculatiuus quõdãmodo ẽ gñabilis & corruptibilis & quodãmodo eſt æternus: nã rõne intentionũ imaginatarũ a qua habet q̃ ſit verus intellectus ſpeculatiuus eſt corruptibilis, ſꝫ, rõne intellectus materialis, a quo hẽt q̃ ſit vnũ entiũ ſic eſt ęternus: ſimiliter ẽ æternus ſm ſpẽm, ſꝫ ſm indiuiduũ eſt corruptibilis. Amplius Cõmẽ. in 3. de aĩa. cõ. 20. exponẽs verba tex. cõm. 19. vbi litera translationis arabicæ habet, & iſte intellectus eſt etiam abſtractus, dicit q̃ ly etiam ſignificat non ſolum intellectũ agentẽ eſſe impoſſibilem & immixtum, verũ etiam alium intellectum, vꝫ, materialẽ, & dicit q̃ ĩ hoc cõuenit The. cũ eo, & diſcrepat Alexãder: patẽt aũt ſi videant' verba The. q̃ ipſe poſuit intellm agentẽ nõ eſſe deum

vt

vt Alexãder, sed posuit ipsum pertinere ad aiam rõnalẽ, lz rõne distinguat ab intellu mãli ſm The.

Intellectus materialis nullã hẽt in sui substantia de formis materialibus. 3. de anima. tex cõm. 4.

Intellectus materialis non est corpus neq; virtus ī corpore. ibidem.

intellectus quo opinat & intelligit aĩa nihil est actu eorũ q̃ sunt ante intelligere. 3. de aĩa. t. cõ. 5. vbi Cõmenta. dicit in prĩcipio cõm. 5. & istã ẽ diffinitio intellis materialis, videlicet, qp est illud qd est in potẽtia oẽs intẽtiones formarũ materialiũ vſium, & nõ est ī actu aliqd entium anteq̃ intelligat illud.

intellis agẽs est principiũ ad quasdã res q̃ sũt sub orbe lunę, sed primũ principiũ est principiũ oĩum rerũ. Auer. in paraphrasi meta. tract. 4.

Inde patet cõtra Alexã. achillinũ, & Suessanũ, qui tenẽt intellm agẽtem esse deũ ſm Auer. idẽ ẽt collige ex Auer. ibidẽ in tract. 4. vbi dicit, qp intellis noster siquid ītelligit de abstractis est ſm ordinem, & id qd primo cõprehẽdit est id qd est ꝓpinquus nobis & ẽ intellis agẽs: & sic gradatim vsq; ad primã intelligentiã, & parũ ifra dicit, & id quod dixim⁹ ẽ via Arist. & socioꝝ eius. nã ipsi ostendũt intellm agẽtẽ cognoscere ea q̃ sunt hic. i. sub ipso: & nihil differt siue admiserimus hoc in intellectu agente siue ī eo qd ẽ supra ipm de his prĩcipijs.

intellis materialis recepit oẽs foras materiales vſes, sed materia recipit formas oẽs materiales sensibiles ñ cognoscẽs neq; cõprehendẽs. 3. de aĩa. cõ. 5. in principio. & ibidẽ cõ. 28. & Cõmentator reddidit cãm in cõ. 5. quia materia non cognoscit, & ẽ quia recipit formas diuersas, & istas, & tu cõsidera sup hoc.

Intellectus speculatiuus est generabilis & corruptibilis pp subiectũ p quod est verus. i. pp intentiones imaginatas, nõ pp subiectũ per qd est vnũ entiũ. i. pp intellm mãlem, 3. de aĩa. cõ. 5. in sol. primę qõnis.

Intellu materiali & intẽtione intellecta in actu fit maxĩe vnũ: quod enĩ fit ex eis nõ est aliquid aliud sicut est in alijs cõpositis ex mã & fora. 3. de aĩa. cõ. 5. in sol. 2. qõnis.

intellis agens nunq̃ cessat a creãdo intellecta simplĩ & ītellis materialis ī recipiẽdo, licẽt cessent ab hac, scilicet gñone, vel ab hac receptione. 3. de aĩa. cõ 5. in solꝰ qõnis. 2.

intelligentia quælibet, excepta prima, habet aliquid simile materiæ, & aliquid simile formæ, & nulla ītelligentia est liberata a potentia simpliciter, nisi prima, quæ nihil intelligit extra se. 3. de aĩa. com. 5. in solutione quæstionis 3.

in intelligẽtia prima essentia ei⁹ est quiditas eius: in alijs aũt quiditas & essentia diuersant quoqũo. ibi.

intelligentiarũ multitudo intelligi nõ posset nisi esset hoc gen⁹ entiũ, qd scitum⁹ in scĩa de aĩa. ibidem. & commen. 14.

intellis recipiens necesse ẽ vt intelligat intellm in actu: cũ enim intelexerit foras materiales & dignior est vt intelligat foras abstractas. 3. de aĩa cõ. 5. in solone qõnis 3.

intellis agentis respectus ad intellm materialẽ, est respect⁹ lucis ad diaphanũ, & respectus formarũ materialium ad ipsum, est respect⁹ coloris ad diaphanum. ibidem.

intellis materialis pficit per intellm agentẽ & illuminat p ipsum. ibid.

Intellꝰ materialis cū fuerit continuatus nobiſcū ſm q̄ pficitur per intellectū agentē, tunc nos ſumus copulati cū intellꝰ agente, & iſta dꝰ adeptio & intellꝰ adeptus. ibi.

Intellꝰ mālis ſi eēt plurificatꝰ ſeqūretur vt res ītellēta ī te & in me eſſent vnū ī ſpē & plura ī indiuiduo, ēt diſcipulus nō poſſet addiſcere a magiſtro niſi ſcīētia ſit virtus gñans & creās ſcientiā q̄ eſt in diſcipulo. ſicut ignis generat ignē. 3. de aīa ꝓpe finē cō. 5. vide Them. a quo accepi. 3. de anima. cap. 32. & 33.

intellꝰ materialis nō eſt virtus attributa cōplexioni, qm̄ cū anima ſenſibilis nō ſit virtꝰ attributa cōplexioni, quāto magis intellꝰ. 3. d aīa. cōm. 6. & etiā cō. 5. cōtra Alexan.

intelligentiarū q̄ſitas & quot modis ſunt principia diuinorū corporū via huius conſiderationis eſt vt ſupponam⁹ id qđ ī ſcīa de aīa fuit declaratū, q̄a plura principia ſcīæ diuinę ſūt ſūpta ab illa & nulla ē alia via ad hoc niſi poſt notitiā illius ſcīę, & ideo dictū eſt in legibꝰ diuinis, cognoſce teipſum, & cognoſces creatorem tuum. Auer. in tract. 4. in paraphraſi meta.

intellꝰ cū intelligit aliquid ualde ītelligibile nō minus intelligit infima ſed & magis 3 de aīa. tex. cō. 7

intellꝰ ē ſeparabilis. 3 de aīa t. c. 7.

intellꝰ eſt īmixtus. 3. de aīa. t. c. 4.

intellectus quodāmodo potēcia eſt intelligibilia, ſed actu nihil antequam intelligat. 3. de aīa. t. c. 14.

intellectus eſt ſicut tabula ī qua nihil actu eſt ſcriptū. ibidem.

intellectus alio modo eſt ī potēcia, alio modo res materiales, quia potēcia receptio & perfectio equiuoco mō dicuntur de intellꝰ & de rebus materialibus. 3. de aīa. cō. 14.

In his quæ ſunt ſine materia idem eſt intelligēs & quod intelligitur 3. de anima, com. & tex. 15.

In hūtibus materiā potēcia ſolum intelligibile eſt. 3. de aīa t. cō. 16.

Intellectu materiali iudicamus infinita in ꝓpoſitione vniuerſali. ibi.

Iudicium & diſtinctio nō attribuitur nobis per intellm agēcem, ſed per intellm materialē. 3. de anima. com. 19. cōtra Auēpacē afferentē nos per intellm agēcem cognoſcere infinita in ꝓpoſitiōe vniuerſali.

intellectus agēs differt a materiali, quia intellꝰ agēs eſt pura actio, & intellꝰ materialis eſt vtrunque. 3. de anima. tex. com. 19.

intellectus materialis ſm Ariſto. eſt vltimus in genere intellectuū abſtractorum, 3. de anima, cōm. 19.

intellꝰ mālis diuerſitas ab intellꝰ agente nō fuit cognita niſi ꝓpter diuerſitatē actionū, quia actio intellꝰ materialis ē potiꝰ actio quā paſſio, ſed actio intellectus agēcis ē actio pura. ex 3. de anima. c. 19.

intellectuum abſtractorū multitudo no fuit ſcita niſi propter diuerſitatem actionum. ibidem.

intelligentiæ ſeparatæ neceſſario faciunt ad vnum principiū qđ non dī de eis neque vniuoce neq; equiuoce, ſed ſm prius & poſterius, & vide cām in paraphra. met. tra. 4.

intelligentiarum prioritas adinuicem non eſt generica, ſed eſt prioritas cauſæ ad cauſatum. ibid.

intellectui agēti ſicut accidit vt qñque agat in res exñtes hic, & qñque non, ita accidit intellectui materiali, vt iudicet quandoque res exñtes hic & qñque non, ſed differunt quia iudicium eſt aliquid in

cap.

cap. perfectionis iudicis: actio aũt non est f̃m illũ modũ in capto perfectionis agentis 3. de aĩa. cõ. 19.

Intell's passiuus corruptibilis est, & sine hoc nihil intelligit anima 3. de anima. tex. com. 20.

Intell's materialis est prior in nobis quã intell' agẽs f̃m cõtinuationẽ f̃m Them. & Cõmẽt. sed f̃m Alex. est prior f̃m esse & gñonẽ 3. de aĩa cõmen. 20 contraponentes in via Comm. intellectum esse formam formaliter inhærentem homini.

Intell's materialis cũ fuerit acceptus simpliciter & non respectu indiui duinõ erit prior aliquo mõ prioritatis ĩtellectu agẽte. 3. de aĩa. c. 20.

intell's in habitu est alius ab intellu agẽte f̃m Alex. & hoc oportet credere, artifex enim aliud est ab artificiato, & agens ab actu cõtra Themistium, qui opinabatur oppositum 3. de anima. cõm. 20.

intellectui materiali non accidit vt qñque intelligat & qñq; nõ, nisi respectu ĩdiuidui nõ in respectu speciei. 3. d aĩa. cõ. 20. idẽ cõ. 5. 19 ib.

intell's agens cum nõ fuerit acceptꝰ respectu alicuius indiuidui, nõ inuenitur qñq; abstrahens & quandoq; nõ, sed semper inuenitur abstrahere. 3. de aĩa. com. 20. & 19.

intell's materialis & ĩtell's agẽs sunt duo vno mõ, & sunt vnũ alio modo, sunt enim duo per diuersitatẽ actionis eorum: actionis. n. intell's agẽtis est gñare; istius aũt informari. sunt aũt vnum quia intell's materialis perficitur per agẽtẽ & ĩtelligit ipsum. 3. de aĩa com. 20.

intell's ĩ lib. de aĩa dr̃ quatuor modis. s. de intellectu materiali, & de intellectu agẽte, & de intellectu in habitu: & de virtute imaginatiua. 3. de anima. com. 20.

Intell's agẽs & intell's materialis nõ ponũtur in aĩa nostra f̃m opinionẽ Themist. nisi secundum modum similitudinis, vbi enim nõ est vera gño nõ ẽ agẽs. 3. de aĩa. com. 20.

intellectus agens patiens & faciens idem sunt secũdum subiectum secũdum opinionem Themistij. 3. de aĩa. cõm. 20. vide pro hoc Themistium. 3. de anima. cap. 25.

intellꝰ quẽ Arist. vocauit passiuũ. ĩ 3. de aĩa diuersantur hoĩes ĩ quatuor virtutib' dictis in topicis: & p istum ẽt ĩtellectũ homo differt ab aliis aĩalibus. 3. de anima. cõ. 20.

intellectus materialis est qui apprehendit simplicia & q cõponit ea. oportet enim vt virtus comprehẽdens simplicia & composita sit eadem contra Auempacem asseren tem virtutem compositiuam esse diuer ãa ab imag. 1. de aĩa. cõ. 22.

intell's agẽs non intelligit priuationem omnino. 3. de anima. cõ. 25.

intell's cõprehendit priuationẽ per habitum 3. de anima. tex. cõ. 25.

intell's nõ ois est ipsius qd̃quid erat esse verus est. 3. de aĩa. tex. cõ. 26.

in intellectu mãli non accidit fides nisi qa intellectũ eius ẽ materiale, ideſt compositum 3. de aĩa. cõ. 26.

in intellectibus separatis cõprehensio eorum est formatio tantum & veritas in eis nunquã admiscetur cum falsitate. 3. de anima. cõ. 27.

intell's in ꝓpõne negatiua prius diuidit p̃dicatum a subiecto postea componit ea. 3. de anima. cõ. 22.

intellectuale desiderium differt a desiderio sensibile, quia sensibile nõ monetur nisi apud pręsentiã sensati in actu, ecõtrario intellectuali. 3. de anima. com. 29.

Intellectiuæ animæ phantaſmata vt ſenſibilia ſunt 3. de aïa. t.c. 30.
Intellecta vniuerſalia colligata ſũt cum intentionibus imaginatis & corrupta per corruptionẽ earum. 3. de anima. commen. 30.
Intelligibilium proportio ad imagines eſt ſicut proportio coloris ad ſenſum viſus, & non eſt ſicut ꝓportio coloris ad corpus coloratũ. ibidem contra Auempacem.
Intellecta ſunt intentiones formarũ imaginationis abſtractæ a materia & indigãt neceſſario alia materia ab illa quã habebant in formis imaginatiõis. 3. de aïa. cõ. 30.
Intellectiuum ſpecie in phantaſmatibus intelligit. 3. de anima. tex. 31.
intellectus actio alia eſt ab actione virtutis cogitatiuæ quã Ariſt. nun cupauit intellectum paſſiuum. 3. de anima. comm. 33.
intellectus materialis nihil intelligit ſine virtute cogitatiua & virtute imaginationis: & ideo ſic dixit Ariſ. nõ rememoramur poſt mortem. 3. de anima. com. 33. & com. 20. & text.
intelligere diuerſificatur ſecũdum diuerſitatem naturę rei intellectę. 3. de anima. commen. 35.
intellectũ materialẽ aſſerẽtes eẽ virtutẽ generabilẽ & corruptibilem nullã viam habent qũo poſſimus continuari cum intellectibus abſtractis 3. de anima. comm. 36.
intellectus agẽs ſm Alpharabiũ in nicomachia tenẽtem opinionem Alex. de intellectu materiali non eſt cauſa nri, niſi agẽs tm. 3. de anima. cõ. 36. licèt oppoſitum ſenſerit in epiſtola continuationis.
intelligere non eſt non ſtatuẽtem. 2. meta. tex. com. 11.
In intelligentiis quæ non ſunt admiſtæ materiæ quicquid cõprehẽdit imperfectius cõprehendit perfectius, ſed non conuertitur. 3. de anima. com. 36.
Intellecta in nobis ſunt duobus modis naturaliter, & ſunt primę propoſitiones, quas neſcimus, vnde & quãdo extiterunt, aut qũo, aut voluntarie, 2. ſunt intellecta acquiſita ex primis propoſitionibus. 3. de anima. cõm. 36. idem 1. cœli. com. 2. & 2. primæ philoſophiæ cõ. 1.
Intellectus agẽs in poſtremo copulatur nob. vt forma, 3. de aïa. c. 36.
Intellectio quæ habetur per intellectum adeptum nõ eſt aliquid ex ſcientiis ſpeculatiuis. 3. de anima. com. 36. & 9. primæ philoſophiæ. com. vltimo.
Intellectus ad hominem duplicem habet reſpectum, agentis, & formæ. ex calce commen. 36. tertij de anima.
Inteligibillium diſpoſitio ab intellectu eſt, ſicut diſpoſitio ſenſibiliũ apud ſenſum, tertio de anima. commen. 37. & tex. com. 3.
Intellectus eſt ſicut ſpecies ſpecierum, & manus organum organorum, tertio de anima. tex. comment 38.
Intelligentem neceſſe eſt phantaſmata ſpeculari, tertio de anima, tex. com. 39.
Intellect⁹ ſpeculatiu⁹ nihil dicit de fugibili & ꝓſequibili, neq; ſpeculaſ aliqđ agibile. 3. de aïa. t. cõ. 40.
In, præpoſitio, tot reſpectus ĩportat quot demõſtrant ꝑ hoc verbum, hĩe, ſed differunt qa hæc ꝓpoſitio in, dignius dr̃ de reſpectu contẽti ad cõtinens, ſed hoc verbum, hĩe, eſt econtra. 5. Meta. com. 28.

Inanimata habent sursum, & deorsum, & dextrorsū, & sinistrorsum solum per respectum ad nos 2. cęli tex. com. 10.

In inanimatis non sunt querenda principia secundum loci differentias 2. cœli. tex. com. 9.

Inanimatę res non alterantur nisi alteratione corporale, animatę autem alterantur alteratione spirituali existente in sensibus, & corporali existente in rebus sensibilibus. 7. phy. com. 11.

Inanimata semper mouēt aliquod exteriorum, aīal autē dicimus seipsum mouere 8. phy. tex. c. 17. idē Com. ibidem. com. 27. & 29.

In conceptis cū materia non est idē quod quid est: cū eo cuius est qđ quid est 7. meta. tex. com. 41. idem 3. deaīa. tex. com. 9. & 8. meta. tex. com. 8. vide in theorematibus de hoc in proprio theoremate.

Incontinens agit secundū concupiscentiam. 3. de anima. tex cō. 47.

Indiuiduum artificiale est vnum p violentiam. 10. meta. tex. c. primi.

Indiuiduū naturale quod est vnū in rei veritate est vnum per continuos existentes per suam formam 10. meta. com. 1.

Indiuiduum ab alio indiuiduo distingui non debet ab aliqua proprietate nisi p accidens, īmo indiuidua ab inuicē distinguunt materia. ex lib. destructionū disputatione. 1. in solutione 7. dubij.

In dictis secundum esse necesse est idem esse subiectum & prædicatum 7. meta. tex. com. 19. & 20.

In dictis ſm accidens non est idem subiectum & prędicatum, ibidem, & in seq. tex. c. 21. vbi dicit, ꝙ in dictis ſm accidens non est idē quod quid esse, id inquam, cui ipsum accidit, & id quod accidit.

Indiuiduū cōpositum ex mā, & forma est generabile in rei veritate, sed forma non est gnābilis, neque corruptibilis nisi per accidens, & similiter est de materia 7. meta. cō. 23. idem ibid. tex. com. 26. 27. 31. & 35. idem 12. meta. com. 18.

Indiuiduum aīalis & indiuiduū hominis 3. meta. com. 2 ex quo patet genus habere indiuiduum.

In indiuiduo non est substātia nisi materia & fōa particularis ex qb⁹ cōponitur, 7. meta. com. 44. intelligę quo ad partes cōponētes, quia 5. meta. com. 6. in cōposito est natura addita naturę componentiū. & in 3. de anima. com. 5. in solone 2. q̄onis iuxta dimidium. idem 7. meta. 26. 27. & 60. commentis.

In indiuiduis eiusdem speciei non est hoc prius, & illud posterius. 3. meta. tex cō. 11.

Indiuiduū substantiæ, quòd sit pri⁹ indiuiduis accidentiū est manifestum p se Auer. 7. meta. cō. 2. Ex illo loco clare elicitur in accidētibus esse propria īdiuidua p principia intrinseca ꝓstituta ex proprio genere cōtra illos, qui asserunt accidētia indiuiduari per subiectū, sed aduertēt subiectū esse cām extrinsecā respectu accidentis & materialem tm̄. sicut bene notat Cōmētator in 4. meta. com. 2. ita etiā tenet expresse Simpl. in 4. physicę auscultationis ī expōne tex. c. 132. vbi expresse dicit, ꝙ albedo existēs in niue, & in ceruſa etiā si a subiectis cognitione abstrahantur differunt propriis dr̄iis: sunt. n. albedinis, & dulcedinis proprię ſm seipsas differētiæ etiā si a subiectis abstractæ

Contra diuum Thomam pōnentē accidētia indiuiduari per subiectiam.

ſtractæ intelligantur accidentia.

In digeſtio ē a frigiditate.4.metheo rorum. tex.com.14

Indigeſtionis tres ſunt ſpecies,omo tes, molliaris, ſtatenſis, ſupra.

Indigeſtio eſt imperfectio propter indigentiam proprię caliditatis.4. metheororum. tex com.18.

indiuidua alia ſunt ſubſtātiarum, alia accidentium. Cōmē.in com. libri de diuinatione ſm quietem.

indiuidua ſubſtantiarū quędā ſunt ſubſtantiarū ſimplicium.ſ.partes elementorū, quędā vero ſunt ſubſtantiarum compoſitarum.ibidē.

indiuidua ſubſtantiarum cōpoſitarum quædam habent aīas,vt animalia & vegetabilia, quædā ſunt catētia anima, vt minerę.ibidem.

indiuidua ſubſtantiarū oīa ſunt terminatarū cārum agētiū cū nullū īdiuiduū ſubæ ſuenīat casu. ibid.

indiuidua aīalium & plantarū ſunt determinata in eē,& ſunt determinatarū cārum p motus corporū ſuper cęleſtiū, vt eſt declaratū in lib. de animalib.& vegetabilibus.ibi.

indiuidua accidentiū quædā ſunt a cauſis naturalibus, quædā vero a naturalibus, & voluntariis. ibid.

indiuiduū nullū a natura fit eſſentialr niſi ſm ſcīam, aūtem inſtrm eius artificis, ſicut dicit Ariſt. non mouet niſi ſm artificem ex com. lib.de diuinatione ſm quietem.

indiuiduum cōpoſitum, licēt nō ſit principium in doctrina demōſtratiua,eſt tn principium acquiſitionis vīs,quod eſt principiū doctrinæ demōſtratiuę. 1. phy.com.1.& eſt ſnīa Ariſ.in calce primi poſter. in illo cap. de principiis autē. hoc idem habet Com. 12.met com.4.

indiuidua cęterorum prædicamentorum præter ſubſtātiam ſunt in indiuiduis ſubſtantiæ primo ph. com.15.& 7.meta.com.2.vbi dicitur quòd manifeſtū eſt,ꝙ indiuiduum ſubſtantię eſt prius indiuiduis aliorum accidētium. Caueāt igitur ponentes principium indiuiduationis eſſe quantitatem,aut aliquod accidens,ſiue abſolutum, ſiue reſpectiuum. Cōtra ponētes quātitatē aut accidēs aliquod eē principiū idiuiduationis.

Inductio in qua non inducunt oīa particularia eſt rō imperfecta,primo phy.cō.48.vide 2.prior.ca.23

In deſcriptionibus non poteſt aliquis facere plus iſto,1. Ariſt.i.nullus potuit melius deſcriptiones aſſignare 2.phyſi.com.1.

inductio,& diuiſio,& ſyllogiſmi hypothetici,v3.ꝙ ſunt natura hypothetici vſitātur in declaratione eorum,quę indigēt modicula inuitione,& non adducunt ad declarādū naturaliter. ignora 2. phy. cō. 3.& in 6.ph.c.41.& in 1 prior. in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico, & alibi frequenter.

in diffinitione paris & imparis non apparet materia,q̄ eſt cā tranſmutationis 2.phyſ. com.19.& 6 met. tex.com.2.& 7.met.tex.com 36.

in diffōne ſimi apparet mā, nō aūt in deffinitione cōcaui. idem vbi s.

indiuiduū ſubę famoſi° dē ſba īter oēs ſignatiōes ſubę,& vid cā3 paraph.met. Auer. trac 1.c.1.d ſuba.

inductio demōſtratiua eſt qñ acquirit certitudo, & vīlitas antequam compleantur omnia particularia. 2.phy.cō.80.vide idem 2.priorū. ca.23.& 8. phyſic. com.33.

in diffinitionibus rerum naturaliū apparet materia, aut manifeſte, aut conſecutiue.2.phy.t.c.vltimi.

indiuiſibile ſuppoſitum indiuiſibili

ex

Nota contra d.Th. & Egidiū Ro & ſequaces ipſorum.

ex parte qua est indiuisibile, nõ facit aliquid maius. 6. physi. cõm. 2.

Inductio in qua non perficitur, ꝙ prędicatio sit essentialis, nõ dat certitudinẽ naturalẽ, licèt in ea oĩa particularia inducuntur. 8. phys. c. 33. vide in 2. ptiorum. cap. 23. vide ét in 2. phy. commen. 80.

Indiuiduum prędicamẽti substãtiæ est prius in esse indiuiduis accidẽtiũ, & hoc est manifestũ. 7. primæ philosophiæ. com. 2. Ex quo elicit primo ĩdiuiduũ prædicamẽti subę nõ esse hoc, & vnũ numero p aliquid de ꝓdicamẽtis accñtiũ. 2. elicit alia ꝓdicamenta habere ꝓpria indiuidua formaliter distincta ab indiuiduis substantiæ, & ꝙ non tantũ accidentia indiuiduẽtur ex subiectis in quibus existũt. & huius opinionis fuit etiam Simplicius ī 4 physicæ auscultationis in tractatu de tẽpore, in expositione te. cõm. 132. ꝙ albedo in niue, & albedo in ceruſa si cogitatione abstrahãtur a suis subiectis adhuc differunt ab inuicem per proprias differentias albedinis: sunt. n. differẽtiæ albedinis & dulcedinis, & aliorum accidẽtium ſm se seorsum a propriis subiectis sumptorũ. sed pro opinione opposita videtur facere tex. com. 3. in 7. primæ philosophiæ, vbi Arist. mouet quæstionem vtrum videre, & sanare, & sedere, vnumquodq; eorũ sit ens, cũ nihil ipsorum ſm se sit, nec ſm se aptum natum est, nec separari possibile a substantia, sed magis videns entium aliquid est, & sedens & sanans: vide pro hoc quæ notauiſ cõtradictionib⁹ septimi met.

Indiuiduorũ multitudo in eadẽ specie ex diffinitione prouenit. Commẽtator primo cęli. cõ. 4. & 98. idẽ 2. de anima. com 34.

Inductio in qua inducuntur omnia particularia est primus ordinũ certificationis. primo cęli. cõm 128.

Indiuidua supra quorum cõpositionẽ vincit ignis, perfectiora sunt ī esse, q̃ ea in quorum compõne vincit terra. primo de generatione. & corrup. cõm. 18. & elicitur ex tex.

In indiuiduis est processus in infinitũ per accidẽs. 2 de gñat & corruptione cõ. vltimo & 5. phy. cõ. 13. & primo cœli. com 22.

Indiuisibile esse ẽ dubiũ, sed ignem esse est manifestũ. vide in concordãtijs. 1. de anima. com. 19.

Indiuiduũ fit hoc per formã. ex 2. de anima. tex cõ. 1 Forma est per quam fit hoc aliquid idem. ibidẽ tex. 8 & 60. Non valet autem glo. Thomistarũ glosantium hãc, & consiles authoritates quo ad actũ existẽdi: dicunt. n. ꝙ Cõm. & Arist. dum dicunt indiuiduum esse hoc per formam, intelligunt, ꝙ indiuiduũ existit in actu per formã, sed dicunt, ꝙ non habet vnitatem numeralẽ a forma, sed a materia: & isto modo nituntur euadere. Sed p vitam meam ista solutio stare nõ potest, quia Commen. 2. de anima com. 9. in principio cõmenti dicit, cũ declarauit, ꝙ ita est aĩa de corpore, sicut forma de materia. Fora. n. in corporib⁹ nãlibus magis habet nomẽ substãtiæ, q̃ materiæ, & ꝙ indiuiduũ nõ fit ĩdiuiduũ nisi p formã, qa nõ indiuiduũ nisi ſm ꝙ ẽ ens in actu, & est ens in actu p suã formã non per suã materiam. vbi patet ꝙ Cõmentator probat indiuiduum esse indiuiduum per formã, quia est in actu per formã.

Nota contra d. Th. & Egidiũ R.o & sequaces ipsum.

Nota de principio idiuiduationis.

si autem

ſi autem Comm̃. intelligit indiui duũ eſſe indiuiduum per formã. i. exiſtens ꝑ formã, tunc accipit idẽ ſm idem in probatione ſuiipſius, & eſſet probatio eius. indiuiduum exiſtit in actu per formã quia exiſtit in actu per formã indiuiduũ, & ita eſſet petitio prĩcipij. Et ideo dicimus nos, ꝙ indiuiduũ veritatẽ materialẽ habet a forma, & actua lẽ exiſtẽtiam etiã habet a forma: materia autẽ eſt principiũ receptiuum quod ẽ de integritate indiuidui, ſicut pars eſſentialis eius. vnde primo de anima, com. 90. forma eſt cauſa continuationis & vnitatis numeralis: omne. n. quod eſt vnum & continuum eſt per ſuam formam, & non per ſuam materiam. Et nota, quia multi Auerroiſtę in hoc grauiter decepti ſunt.

Indiuiſibile dupliciter dicitur actu, vel potentia. 3. de anima. t. c. 23.

Infinitũ non deſideratur ab aliquo neq; poteſt acquiri ab aliquo. & ideo errauit Auic. dicens ex mẽte philoſophorũ fuiſſe, ꝙ cęli in ſuis motibus appetunt infinitos ſitus particulares. ex lib. deſtruc. diſpu. 14. in ſolutione primi dubij.

infinit⁹ ꝓceſſus in cauſis apud philoſophos ẽ quodãmodo impoſſibilis, & quodãmodo neceſſarius, v3, quando infinitum ſumit̃ per ſe & recte, ita ꝙ ꝓcedẽs ſit ſubſequentis cauſa, tunc eſt impoſſe: ſed quãdo ſumit̃ ꝑ accidẽs, & circulariter, ita ꝙ corruptio prędcedẽtis ſit neceſſaria ī eſſe ſubſequẽtis, & ꝙ ſit ibi primũ agens, tũc infinitas ẽ poſſibilitas, & dat exẽplum pulchrũ de pluuia, vapore, & nube, & etiã in artificialibus. vide in lib. deſtruct. diſput. 4. in ſolu. ſecundi dubij.

Infinitas ſm Auic. nõ eſt impoſſibilis, niſi in rebus habẽtibus ſitũ, ſed nullus veracium philoſophorum poſuit hoc, ĩmo oppoſitũ põt oſtẽdi demonſtratiuẽ ex diſput. 4. in ſolutione quarti dubij.

Infinitas cauſarum lucidiſſime demonſtratur in omni genere cauſæ ab Auer. in paraphraſi met. tract. tertio verſus finẽ ab illo loco, & dicim⁹ ꝙ ſi ponamus plura cauſata q̃ duo, vſq; ad finẽ illius tractatus, vbi breuiter, & ſuccĩcte adducit omnes rõnes. Ariſ. 2. met. circa hoc.

infinitatẽ cauſarũ ſi quis negauerit, non poterit primã cauſam ab ęterno aſſerere. eſſe. n. cãtorum infinitorum primam cauſam ætẽrnalẽ infert, ex qua acquirit eſſe infinitum. ex diſp. 4. in ſolu. 6. dubij.

infinitum corpus non erit, neque ſenſibile, neque intellectuale. 11. primæ philoſophiæ. cap. 9.

infinitum nõ idẽ in magnitudine, & motu, & tpe, vt vna natura quędam. ſed quod poſterius eſt, dr̃ ſm prius, puta, motus ſm magnitudinem, in qua mouetur, aut alteratr̃, aut augetur: tẽpus autem propter motũ. 11. primę philoſophię. cap. 9. in fine. idẽ 3. phyſi. tex. cõmẽto 70. vide in cõcordãtiis nup editis.

infiniti quędã ſpẽs reperitur, neceſſario ſequẽs eſſe cuiuſdam principij primi ab ęterno, & hoc nõ tantũ reperitur in motibus continuis vel ſeparatis, immo in rebus etiã in quibus putari poteſt, ꝙ prædẽs ſit cauſa ſequentis, vt dicimus, ꝙ homo gñat hominem ſibi ſimilem. ex lib. deſtruct. diſp. prima in ſolu. 5. dubij. idẽ 5. phy. com. 13.

infinitũ non poteſt intelligi in ſuo eſſe ab anima ex lib. deſtruc. diſp.

prima

prima in solutione 6. dubij. & habetur ex 2. primæ philosophiæ in tex. com. 11. vbi dicitur intelligere non est non statuentem.

Infinitum in actu impossè est apud Philosophos, tam in rebus corporeis, q̃ in rebus incorporeis: & nullus sapiẽtium potuit intelligere talia distinguendo inter habẽtia situm, & carẽtia situ: nisi Auic. ex libro destruc. disp. 1. in sol. 7. dubij.

Infinitum non ita potẽtia est tanq̃ actu futurum separabile, sed notitia. eo. n. ꝙ nõ deficiat diuisio oũ dunt hunc actum esse potentia, in separari vero non, 9. met. tex. c. 11

infinitum esse in potentia qũo intelligitur. vide in 9. met. t. com. 11.

infinitũ non est determinatũ. 6. metaph. t. c. 4. idem 2. phy. 40. & 50.

infinitum non est pertranſire in tẽpore finito 2. meta. tex. com. 13.

infinitam lineam intelligere non possumus, nisi acceperimus eam finitam, & iterando eam infinities, & hoc nos facit intelligere infinitum. 2. meta. t. com. 11.

inflammabilia sunt quæcunq; nõ humida existẽtia, exhalabilia sunt 4. metheororum. t. c. 49.

inflammabiliũ quędam sunt liquabilia, vt æs. quædam non sunt liquabilia, vt lignum. quædã vero vtrunq; habẽt vt thus. 4. metheororum. t. c. 48. & ibi reddit causa.

infinitum dicitur duobus modis in tempore & in vigore 3. cap. de substantia orbis, & 2. cęli 39. & 71. & 12. metaph. com. 41.

infinitum esse in vigore, cuius causa est corpus in quantũ corpus impossibile est in corporibus, siue cœlestib⁹, siue aliis. 3. ca. de subst. or.

infinita virtus in vigore esset in corpore composito ex materia, & forma, si in eo esset virtus infinita in tempore. ibid.

Infinitum & finitum sunt de differentiis quantitatis. primo ph. tex. com. 15. infiniti. n. & finiti rõ congruit quantitati, & non substantiæ. idem 8. phy. com. 79. & 3. ph. com. 24. idem primo phy. 18.

Infinitum etiam, nec imaginatione potest comprehẽdi, quia deponit quandoq;, tum etiam, quia id qđ adiicit semper finitum est, idq; ea tenus donec mens labore cogitationis affecta destituat fastidioq; manus det. Themistius in 3. phy. in fine. & habetur in tex. ibidem.

infinitum & finitum non dicũtur nisi de quanto, non de fine quanti. primo physic. com. 18.

infinitum ſm ꝙ infinitum, est ignotum. primo phy. tex. com. 35. & 2. meta. tex. com. 11. & 1. poster.

infinitum primo apparet in continuo 3. phy. tex. com. primi. vide in concordantiis.

infinitum contingit continuo, aut est differentia eius. Comment. 3. physic. commen. 1.

infinita multiplicari per ĩfinita est contra rõnem. 1. phy. com. 38.

infinitum apparet primum in continuo 3. phy. tex. com. primi.

infinitum ponentes, posuerũt illud primo principio. 3. phy. t. c. 25.

infinitũ, a naturaliter loquentibus fuit positum tanquã accidens principiis & elementis rerum mobilium. 3. phy. tex. com. 27.

Duo infinita eẽ nõ pñt, quia alietas exigit discretionẽ, & discreta ĩquã tũ sũt discreta sũt finita 3. ph. c. 30.

infinitum dicitur quinque modis. 3. physic. 34.

infiniti

Infiniti perſcrutatio vtrũ inueniat' ĩ intellectis, aut in quãtitate ſm q nõ eſt in materia. eſt ſcĩæ diuinæ. Commenta. 3. phyſi. com. 39. & eſt ſententia Ariſt. in tex. ibidem.

Infinitum impoſſe eſt, vt ſit numeratum in actu, & iſta propoſitio eſt per ſe nota 3. phy. com. 41.

Infiniti conſideratio perfectius tradita eſt in lib. de cęlo, q̃ in 3. phy. Commen. 3. phy com. 48. & 49. idem primo cęli. com. 33.

infinitum non dicitur ęquale neq; maius, neq; minus 3. phyſic. com. 49. idem in lib. deſtruct. in diſput. prima in ſolu. 5. dubij.

infinitum impoſſe eſt, q diuidatur ĩ duo æqualia. 3. phyſi. com. 53.

infinitũ corpus dr infinitũ in oĩbus dimẽſionib9. 3. phy. cõ. 53. & 43.

infinitas in re eſt pp materiã, & finitas eſt ex forma 3. phy. cõ. 59 65. 60. 3. cęli. 72. 4. phy. 38. 49. primo cęli. 61. 3. cœli. com. 6.

infinitum eſt cuius ſemper aliquid extra eſt 3. phyſi. 62.

infinitum inquãtum infinitũ ignotum eſt 3. phyſi. tex. com. 65.

infinitum potius habet rõnem partis, quã totius 3. phy. tex. com. 66.

infinitũ nõ eſt in actu propter formam, & infinitum eſt in potentia propter materiam. 3. phy. cõ. 67.

infinitũ in motu, & tpe, & magnitudine non eſt vnius naturæ, ſed eſt ſm prius, & poſteri9 3. phy. t. c. 70.

infinitũ in potẽtia dr alio mõ ab eo quo es dr in potẽtia ſtatua. 3. phy. tex. com. 57. & vide Themiſt. ibi.

infiniti quidditas eſt priuatio finis. 3. phy. com. 72.

infinitatis quæ eſt quædã priuatio, ſubiectum eſt continuum corpus ſenſibile, quod eſt compoſitum ex materia & forma ſm q eſt mãtũ, & non ſm q eſt formatum. 3. ph. com. 72. vide in concordantiis,

Infinitũ non habet naturam termi natam, neq; eſt pars ſciẽtiæ demõ ſtratiuæ. 5. phyſi. com. & tex. 6. idẽ 6. meta. tex. com. 6.

Infinitorũ ſi non eſt primũ nõ erit vtiq; vltimũ. 5. phyſi. tex. com. 15.

Infinitũ nulla pars eſt mẽſurans ipſum. 6. phy. tex. com. 61.

infinitum impoſſibile eſt vt componatur ex finitis, ſiue ęqualibus, ſiue inęqualibus. 6. phy. com. 61.

infinitum impoſſibile eſt mẽſurati a ſua parte. 6. phy. tex. com. 61.

infinitum nõ poteſt moueri in tempore finito. 6. phy. tex. com. 62.

infantes neque poſſunt addiſcere, neq; iudicant ſenſibus ſiĩr ſenioribus, multa. n. turbatio circa hos, & motus. 7. phy. tex. com. 10.

infinita eſſentialiter, quòd pcedant aut ſubſequantur eſt impoſſe, ſed accidentaliter eſt neceſſarium. 8. phyſ. com. 15. & 5. phy. com. 13.

infinitorum nihil eſt primum. 8. phyſi. tex. com. 34.

infinitũ habẽs potẽtiam nõ eſt magis determinatũ ad vnũ tempus, q̃ ad aliud. 8. phy. com. 46. & fait de monſtratũ primo cęli in fine per longum proceſſum.

infinitum ſiĩr ſe habet in longitudine, & tempore. 8. phy. tex. cõ. 68.

infinita media ſunt in continuo nõ actu, ſed potentia. ibidem.

infinitum nunquam pertranſitur, neque definit. 8. phy. com. 68.

infinitũ principij hẽt virtutẽ, & quãti maximam. 1. cęli. tex. com. 33.

infiniti pſcrutatio firmior ẽ in lib. cęli, q̃ in 3. phy. 1 cœli. com. 33. vide ẽt 3. phy. 48. & 49. vide ciarius primo

Cõtra imponentes repetitionẽ, & superfluitatem in dictis Arist.

primo cęli tex.c.54. Et ex illo 54. tex.aduertat diligenter peripateticus cõtra nõnullos temerarios imponẽtes Arist.repetitionẽ & superfluitatẽ,cum tñ nihil sine forti rõne dixerit,vt scribit Cõmenta.1.de gñatione.cõ.38.vnde ibi Aristo.expresse testatur se alio mõ determinasse de infinito in phyticis, quia vł:hic vero alio modo.hęc etiam in diuersis sententiis easdẽ demõstrationes adducit eodem modo, sicut dicunt quidam ꝙ fuerit malus metaphysicus,quia vident easdẽ demõstrationes adduci in plerisq; locis,quas adduxit in scientia naturali,sed videant quęso,ꝙ non adducuntur eodem modo, nec ad eundem finem, videãt cõmentum 6.in 2.met.& cõmentũ 5.septimi.

Infinitum asserẽtes mundum eẽ in quantitate negant ipsum habere principium,siue ęternum,siue nõ æternum.& qui ponunt, ꝙ mũdi sunt plures,coguntur ponere plura principia. primo cœli. com.33.

Infinita potẽtia est maxime potẽtia oĩum potẽtiarum corporũ,cum sit maioris quãtitatis oĩum corporũ, potẽtiæ.n.corporum sequunt magnitudines eorum.1.cęli.t.cõ.33.

Infiniti corporis necesse est infinitã esse grauitatem: & similiter est de leui. primo cęli.tex. com.46.

Infiniti ad finitum nulla est proportio,primo cęli.tex.com.52.& 64. & 8.phy.tex. com.15.

Infinitũ corpus si concessum fuerit agere ĩ tpe,de necessitate sequit ipsum hñe proportionẽ ad finitũ,qđ est impose.1 cœli.c.64.in fi.com.

Infinitũ in magnitudine ẽ infinitũ in potẽtia, vbi p potentiam intelligas virtutẽ,seu vigorẽ.1.cęli.cõ.65 vide causam ibid.ex tex. com.33. & in 3.cap.libri de subst.orb.

Infinitũ comprehendit duo tempora necessario, nisi infinitum esset maius infinito, primo cęli. 128.

Inter infinitum,& finitum non est medium, & hęc diuisio est nota p se. primo cęli 133.

Infinitum in tpe inuenitur accidentaliter.primo cęli.c.133. vt sit maius altero, quia de tempore nihil existit actu, sed infinitum in actu reperiri maius alio impose est.

Infusum est quod habet alienã humiditatẽ in profundo, humidum vero quod habet alienã humiditatem in superficie,2.de generatione & corruptione.tex.com.14.

Infinitum est duobus modis fm circulum,& fm rectitudinẽ,2. de generat. & corrup.tex.cõ. 67.& 68.

Infinitũ nõ hẽt principiũ neq; vltimum.2.de gener.tex.com.68.

Infinitum cũ oporteat abscindi melius est vt hoc fiat in principio.2. de anima. tex. com.136.

Infinitum melius ẽ, vt abscindatur in principio 3.de anima com.36. & 2.de anima. tex.co.n.136.

Ignorãre vilia est melius,quam scire 12.meta. tex.com.51.

Ignarus debet curare de veritate, sicut infirmus de sanitate, 4.meta. tex.com.18.ĩmo magis,quãto.n. intellectus ẽ nobilior corpore,tanto intellectus perfectio est nobilior perfectione corporis:ita enim scribit in simili Arist.1.ethic.cap. 17.de ciuili, & medicina.

Ingrossatio fit a frigido duobus modis,per se,v3,& per accidens.4.meteororum in summa.

Ignotum & indeterminatũ incõueniẽs est, & impose determinare & conti-

continere. 3. phy. tex. com. 66.
Ingenitum dicitur tribus modis. primo cœli. tex. com. 111.
Ingenitum dicitur quinq; modis, licèt Arist. non posuerit nisi tres propter breuiloquiū. 1. cęli. cō. 111.
In his quę ducuntur ſm prius, & posterius, incipiendum est a communioribus, & veniendū ad propriū, sicut in diffinitione motus, & loci. Commen. 2. phy. cō. 3. contra do. Albertum in hoc aliter sentiētem.
In omni continuo necesse est, ꝙ inter duo vltima sit aliquid de genere illorum continuorum. Cōmen. 6. phy. com. 26.
In omnibus natura, & ab arte constantibus, & generatis alterum est ipsa ſm seipsam formā, & quæ est mixta cū materia. 1. cœli. 1. cō. 92.
Inordinatū & informe duobus modis dicunt, vel ꝙ caret decenti ordine, aut forma, sicut dr homo inordinatus, vel ꝙ est priuatus ordine, & forma, sicut dicitur materia informis. 3. cœli. com. 25.
In potentijs agentibus per se nō inuenitur contingēs æquale, sed ī potētiis passiuis. 2. phy. com. 48.
In quolibet genere est vnum primū quod est metrum oīum in illo genere. 10. primę philosophiæ. t. c. 7.
In quolibet genere sunt aliqua nota naturaliter & aliqua ignota. 2. phyſic. com. 55.
In quo est materia, sunt omnes causæ. 2. phy. com. 71.
Inſecta coeunt nō more aīalium cæterorum, vȝ, vt mas mēbrum aliquod genitale īmittat in fęminā, sed femina sursum in maris receptū caudæ vltimū suæ meatū quēdam inducēs reflectit, qui in nonnullis maior, q̄ proportione toti⁹ corporis esse videtur cū ipsa parua admodū sint. 5. de natura aīa. c. 8.
Inſecta aut ex animalibus eiusdē generis gnantur, aut sponte nascuntur. 5. de natura aīal. cap. 19.
Inſecta oīa si tangunt oleo intereūt sed celerrime si capite illico exponant soli. 8 de natura aīal. cap. 27.
Inſectorū officiosissimū, & præ cęteris ferè oībus aīalib⁹ genus formicarū, & apū est. 9. de nā aīal. ca. 38
Inſtrm naturæ, & artis in duab⁹ ꝓprietatibus cōueniūt, & in vna differunt. Nam inſtrm siue artis, siue naturę nō est pars rei factę, & vtrū que separatur post cōstituti perfectionē, sed differunt, quia inſtrm naturæ tangit rei factæ partes oēs intus, & extra eodem mō. arte aūt nō tangunt nisi exteriora ab organo. Auerrois snīa in 2. de gnatione aīalium. c. 2. in quo quæritur, vtrum semen sit aīatum.
Inſtrumenta non sunt in his quæ efficiuntur, neq; ipsum efficiēs, ex 2. de generatione aīal. cap. 4.
Inſtrm & facultas vtens illo simul a natura dantur. Arist. in 4. de generatione animalium. ca. 1.
Inſtrorum diuersitas ē causata a diuersitate virtutum, & nō econtra. Auer. 4. de gene. animalium. ca. 1. & elicitur ex tex. Arist. ibid.
Inſecta aīalia quæ sint. vide primo de natura aīalium. cap. 1. & 4. de natura animalium cap. 1.
Inſecta diuisa viuere possunt. 4. de natura animalium. cap. 7.
Inſectorū nullū spirāt, sed sonus his spiritu interiore mouet. 4. de natura animalium. cap. 9.
Inſectorum quædam aculeos intus gerunt, vt apes, & vespæ, quædam extra, vt scorpio, ibidem.

Insecta omnia tam pennata q̄ non pennata, olfatum habere certū est 4. de natura aīalium. cap 8.
Instrumētis oīum sensuū propriū est ꝙ nihil habēt actu ex illis quę cōprehendunt nisi instrumentum tactus, quod est cōpositum ex qualitatibus quas cōmprehendit . ex cōmen. libri de sensu & sensa. idē 3. de anima commen. 60.
Instrumētum nutrimenti nō est de ratione eius, vt sit instrumentum motus, quia est magis cōueniens vt nutrimentū fiat per instrumentum quietis. 2. Coll. cap. 18.
Instrumenta iudicantur eadem aut diuersa operationib⁹ 2. de anima. tex. cōm. 18. quia opera sunt fines instrumentorum .
Insciſſibilia sunt illa q̄ nō diuidūt̄ fm lōgitudinē sed fm latitudinē, & cā est ī hoc cā positiones filorū seu villorū. 4. metheor. in sūma.
In spermate apud gnationē hoīs nō cessant partes fieri hoīs & partes spermatis recedeř, donec forma humana pficiatur, & hoc si forma hominis recepit partitionē 1. phy. cō. 62. & 6. physi. commen. 59.
Insomnia ī somno vltimo sunt veriora. vide causam ī 2. de somnijs & Themistium ibi. cap. 17.
Instrumenta artium quodāmodo motum artis habent. pri. de generatione aīalium. cap. 20.
In situ non est motus. 4. physi. 45. & 6. physi. 85.
Instantis natura eadem est fm subiectum & distracta fm rationē. 4. physi. cōm. 104. & tex. cōm. 121.
Instans per se & per accidens. instās per se est indiuisibile & est ī ratione intellectiua, instans per accidēs est diuisibile & est in ratione exē-

plaria. 2. de anima. cōmen. 146. lj Themistius aliter exponat .
Instans & prius & posterius in tpe sunt, sicut vnitas, & impar, & superfluum in nu 4. phy. te. cō. 115.
Instās agit tps, sicut trāslatum agit translationē: & punctus mensurā vt geometrę dicunt, ꝙ punctus cū mouetur facit mensuram 4. phys. cōmen. 104. & 121.
Instans est notius tempore 4. phy. ibidē, vbi dicit Themist. 4. physic. 104. ꝙ momentū notius & manifestius est tempore. nam de tota ītēsitate tpis solū momentū attingit.
Instātis ꝓportio ad temp⁹ est sicut moti ad motū 4. phy. cō. 104.
Instans & tempus se inuicem cōsequuntur, vt alterū sine altero cōsistere non posset, vt inquit Themistius. 4. physi. 104 ferè de momentis conflatus constitutusq; numerus, nam momentū quodammodo vnitas est tēporis. vide in contta dictionibus nuper editis .
Instans multiplicationē si quis nō percipiat, non potest tēpus percipere 4. physi. tex. cō. 100. & cō. 106. & 8. physi. cōm. 11. cōtra Themistium opinantē ꝙ tēpus pōt percipi per perceptionē vnius instantis.
Instans nō potest bis demōstrati in actu sicut punctus. 4. phy. tex. cō. 121. & 105. & 106. vide Themistium. 4. physi. in 127.
Instās vere & transūptiue. 4. physi. tex. cō. 122. & 6. phy. com. 24.
Inter puncta & instantia semper aliquod vnigeneum est, vȝ puncta & instantia. 6. phys. com. 2.
Instans est indiuisibile secundū subiectum, & diuisibile secundū rationem 6. physi. tex. cōm. 24. idem 4. physi. cōm. 121.

Instans esse vnum & eē indiuisibile in eodem ordine sunt. 6 phy. cō. 25. vide causam. 4. meta. cōm. 3.
Instans in sua essentia non includit diuisionē nisi per accidens. 6. phy. cōmē. 27. quomodo sit intelligendum. vide 4 physi. tex. cōm. 121.
Instans pro parte tēporis trāsumptiue capitur. 6 physi. cōm. 54.
In instanti nō ē motus neq; quies. 6. physi. tex. cōm. 74.
Instans non est in actu in tempore. 6. physi. commen. 36.
Instans facit tempus & non inuenit nisi in tēpore & est finis præteriti, & prīcipiū futuri. 8 phy. t. c. 11.
Instans imaginari nō potest esse finis temporis prēteriti absq; hoc q̄ sit principium futuri, aut q̄ sit prīcipium futuri absq; hoc q̄ sit finis ptēteriti, nisi imaginādo tēpus esse quasi lineā rectam. 8. phy. cō. 11.
Instans si demōstraretur in actu in tēpore sicut punctus, natura temporis destrueretur, quia necessario destrueretur motus, & esset pūctus non instans. 6. phy. com. 11.
Instrumenti diuersitas facit in trās lationē diuersitatē figuræ. 7. physico. commen. 30.
Instrumentum non mouet sine eo cuius est instrumentum.
Instrumentum in mouendo aut est propter melius. i. propter facilius, aut ex necessitate. 3. cæli. cōm. 28.
Instrumenta dicūtur eadem vel altera ex operibus, secundo de anima. tex. cōmen. 38.
Instans in quo aliquid dicitur, est aliud ab instanti cōprehensionis. 2. de anima. cōmen. 146.
Intestinorū est bina vtilitas prīa qa sunt via per q̄ vadit cibus ab illis ad ēpar. 2. vero pp supfluitatis siccæ expressionē, & colligit ca. 9. iuuamen. membrorum officia.
In intestinis est vir us digestiua, qa illorum substātialis cōplexio ē similis cōplexioni stomaci ibidem.
Intestina nō habeāt tunicam in lōgitudine, qa attractiua virtus nō est manifesta in eis. ibidem.
Intestina nō habēt multā reuolutionem vt moretur cibus donec epar trahat illū ab illis, & ideo Aristo. dicit q̄ animalia habentia paruā inuolutionē in intestinis sunt gulosa. ibidem sicut est in lupo.
Interrogatio facta per vtrū de duobus per disiūctionē, dicitur esse de oppositis, quæ simul esse non possunt: aliter. n. ridiculosa erit interrogatio. 10. meta. tex. cōm. 17 Ex quo patet cōtra Sophistas, qui asserunt istam esse verā disiunctiuā, tu curris, vel baculus est in angulo.
Interrogatio oīs ē de oppositis. ibidē & tex. cōm. 18. vbi dr̄ in oppositis semper est interrogatio ipsi⁹ vtrū.
Interminatum extra animam non potest terminari nisi ab anima. ex 2. primæ philosophię. t x. cō. 11.
Interrogationes multiplices sunt distinguendæ, qn̄ datur respōsio. 7. meta. cōm. 36. & est regula Philosophi in lib. elenchorum, & in lib. de īterp̄tatione, & 1. cęli. t. cō. 110.
Interpretator somniorū est homo, qui habet aīam prēparatā nāliter ad distinguēdū sim ilitudines rerū & somniorū, & est ille cui largitur intellect⁹ intentiones corporales, cui assimilātur somno intentiones spirituales, ibidem. i. ex commē. libri de diuinatione sm quictem.
Interpres somniorū, vt dicit Arist. debet esse semper cogitans & mundus, non declinans ad mores ani-

mę brutalis. ibid.

Intentio prima Arist. non est cõtra dicere opinionib⁹ falsis ī hac scīa. sed declarare substātias & quiddi tates rerum nātium Cõmen. 1. physi. cõmen. 11. Ex qno patet ꝙ quidditates rerũ nāliũ ī ꝓpria forma considerant' naturali non a diuino. idem 2. physic. tex. cõm. 17. & 26. & 27. vbi quærit Aristo. vsq; ad quē terminum sc extendit cõsideratio naturalis & vt dicit ibi Cõmentator & expositores, intelligitur de qõne quid est, non si est. idem 6. met. tex. cõm. 1. & 2. 4. metaphy. tex. commen. quarti, & 2. de anima de animę diffinitione. & primo de anima cõm. 3. & 11.

Intentiones istę de quib⁹ dicit' hoc nomen ens. s. vniuersale & indiui duum multũ differunt. 1. physic. com. 13. de qua oppositione vide 7. met. cõ. 57. & 12. met. cõ. 27.

Inter nõ esse purum, & esse purũ ẽ aliquod mediũ. primo phy. com. 78. idem 12. metaphy. cõm. 11.

Interrogatio per quid nominis prę cedit quæstionẽ si est. 4. physi. cõ. 50. & 57. & in 2. posteriorum.

Intentio vniuersalis alia est ab intẽ tiõe imaginata. 2. de aīa. cõ. 60. cõ tra negantes spēs intelligibiles.

Intestina habẽt multa inuoluta. & vide causam. 4 de vtilitate particu larũ. cap. 17. a Galeno authoritate Platonis.

Intestina habẽt duas tunicas, ſ; nõ habent villos rectos vt plurimũ ex ceptis quibusdã, vt intestina recta. & vide causam ibidẽ a Galeno. vide etiam de hoc. 5. de vtilitate particularum cap. 11. vbi reddit causam quare solum habẽt vnum genus villorũ tñ per ꝙ fit expulsio.

Intẽtiones quas recipit sensus sunt particulares, sed intẽtiones quas re cipit ītellectus sunt vniuersales. 2. de anima. cõmen. 121. & 149. & 3. de aīa. cõm. 4 & 5. 19. 28. & 30. cõ trā negantes spécies intelligibiles.

Intentio coloris alia est a colore. 2. de anima tex. com. 121.

Intentio per quã intellectus mate rialis fit intellectũ in actu, est qa est intellectum in actu. sed intentio per quã res extra animā fit intellecta in actu, est intentio intellecta in potentia. 3. de aīa. cõ. 16.

Intentiones imaginatę non sunt so lę mouentes intellectum materialem. 3. de anima. com. 18.

Intentiones imaginatæ si reciperẽt intellecta, tunc res reciperet se & motor esset motum. ibidem contra Auempacem.

Inueniuntur diagrammata seu descriptiones geometricę actu. 9. metaphy. tex. com 20. vbi elicitur ꝙ actus est ratio intelligendi.

Ioannes Grāmmaticus mouet quę stionem magnam & difficilẽ peripateticis, quod cęlum sit corruptibile. 12. meta. cõmen. 41. idem vide in 8. physi. cõmen. 79. & 2. cęli cõm. 71. & in libro de substantia orbis prope finem.

Ioānes Grāmatic⁹ dedit quęstionẽ peripateticis a qua plures non potuerũt euadere. vltimo cap. de substātia orbis. & reqre ẽt eam. in 8. phy. cõm. 79. & in 12. prīæ philo. cõm. 41. & in 2. cæli. com. 71.

Ioānes grāmaticus posuit locũ esse & dimẽsiones & vacuũ, & nõ sepa ratum a corporib⁹. 4. phy. cõ. 43.

Ioannes grammaticus ignorauit ꝙ potentia naturalis sit in subiecto qđ est alteri⁹ specici a spe ī qua ẽ

ipſe motus 8. phyſico. cõm. 4. vide 4. cœli. cõmen. 25.

Iracundus in hora iræ ſuæ & habẽs calorem aſcendentẽ habet viſionẽ corruptam, & forte videbit vnũ ac ſi eſſent duo, propter motũ cõtingentem ſpiritui apud iram. ex cõmen. libri de ſenſu & ſenſato, idẽ 3. de anima. cõm. 66.

Ira eſt appetitio vlciſcendi cuiuſpiã qui nos ferè contempſerit, quæ nõ in oĩbus ſenſu præditis, ſed in abſolutis & perfectis animalibus habetur: non. n. oſtreæ & vermes tametſi ſentiunt iraſcunt. Alexan. in paraphraſi in cap. de vi ipulſoria.

Ira eſt feruor ſanguinis circa cor. 1. de anima. tex. commen. 16.

In ira iudicat animus rem ſucceſſione vẽdicationeq; dignam, ſed cor animalis agitatur & ſanguis qui cordi diffuſus eſt inflammat atq; ſuccenditur, in metu vero iudicat anima rem dignã formidine, pars deinde quædam cõtrahitur corporis mox frigeſcit & cõſternitur; & vt poeta inquit, Pallor ſimul occupat ora. Themiſtius primo de anima. cap. 25. & eſt ſuper tex. 63.

Iſte modus hominũ, qui per ſuam naturam nõ poſſunt diſtinguere inter illud quod eſt manifeſtũ per ſe, & illud quod eſt manifeſtũ per aliud, nũquam potuit philoſophari nec poterit. 2. phyſi. cõm. 6. conſimile primo cœli. cõm. 22. vide 2. metaphy. tex cõmen. 15.

Iſta propoſitio eſt maximũ fundamentum in ſcientia naturali, & in ſcientia diuina naturam agere pp finẽ. 2. phyſi. cõm. 75.

Iudicia hæc exiſtimare opus eſt puta imaginari, aſſentire, apprehendere, ſuſpicari, opinari, ſcire, ratiocinari, cõſiderare, intelligere, quæ proculdubio ab vno quopiã fiunt quod cõmunẽ ſit omnibus atq; illud criticum ſiue iudiciale é, iudicium vero ab eodẽ per aliam atq; aliam poteſtatem fit, eadem in ſenſibus perſpecta ratione: nã ſicut in ſenſibus ſingularia & propria ſenſibilia ſingularibus ſenſoriis agnoſcimus, cõmunia cõmuni ſenſu pcipimus, perinde quaſi ſenſus oĩs ab eodem quidẽ fiat, ſed per aliud atq; aliud, ita iudicialis, quædã poteſtas eſt, & imaginari & aſſenſum ptẽtare cõprehendere, ſuſpicari, opinari, deprehendere, quarũ functionum differẽtias cõmuni iudiciali parte dignoſcimus, Alexã. in paraphraſi de anima cap. de impulſu & vi impulſoria, cõtra illos qui ponunt virtutem ſenſitiuã apprehendere ſuum actum.

Iuuenum cõplexio eſt calida & humida, & ſenũ eſt frigida & ſicca. ex li. de lõgitudine & breuitate vitę.

Iuuentutis tẽpus equale eſt ſenectutis 2. de generatiõe & corruptiõe. cõmen. 57. & eligitur ex tex. cõm. 58. ibidem. vbi dicitur tẽpus gñonis equale eſſe tẽpori corruptiõis.

Iuuentus hominis ſm medicos eſt vſq; ad xxxv. ann. & ſi poſuerim* q; tempus crementi eſt æquale tẽpori ſenectutis, tunc vita hoĩs naturalis eſt vſq; ad ſeptuaginta annos, & ideo magiſter dicit, q; vita é media in lxx. & lx. annos. Cõmen. in 2. de gñone & corrup. cõm. 58.

Iudicantur res aliæ quidem per intellectum, aliæ vero ſcientia, aliæ autem opinione, aliæ vero ſenſu. 1. de aĩa. tex. cõm. 27.

Iudicium attribuitur potentiæ inquantum eſt actus, & forma receptio

ptio autem est ſubiectum & potentia, recipere enim aliquid aliud ē à iudicare illud 2. de aīa. cō. 149.

De litera L.

Abra data ſunt animalibus prodentiū tutela, homini autē etiam propter ſermonem ex 2. de partibus animalium. cap. 16.

Lac eſt cōe terrę & aquę, lignum vero terræ & aeris, oleum vero aquæ & aeris. 4. metheororū. t. c 48.

Lac non reperitur in ouiparis ſed ī viuiparis animalibus: & ideo aues, ſerpentes. & piſces lacte vacant. ex 4. de partibus animalium. cap. 10.

Lacte carent aues & piſces, 3. de natura animalium. cap. 20.

De lacte equæ. Lac cameli eſt tenuiſſimum, poſt equæ tum aſinæ. ibidem. Ex quo colligi poteſt lac equæ in ethicis non minus immo magis conferre quam lac aſinæ: nam idem eſt iudiciū de ſanguine & lacte, ſed ſanguis hoīs eſt tenuiſſimus & mundiſſimus. 3. de natura animalium. cap. 19 Et ſic videtur ꝙ lac equæ ſit magis cōueniens cū lacte humano contra medicos. niſi forte diceret ratione frigiditatis lac aſinæ magis conferre.

Lac mulieribus quibuſdā natu maioribus ſuctū, frequentior prodijt. 3. de natura animalium cap. 20.

Lac marib⁹ aliquib⁹ interdū gignitur, & vide de capro Lemnio exēplum. ibidem.

Lac cogit ſuccus ficulneus & coagulum. ibidem.

Lac mulierum lactentibus commodum eſt quod liuorem trahit quā quod candidum eſt, & ſuſcę ſaluberi⁹ habent quam cādidę, eſt porro ad alendū validius in quo plus caſei eſt, ſed infantibus ſalubrius ꝙ minus caſei contrahat. 3. de natura animalium. cap. 21.

Lactis copiam medica herba extinguit, ſed cytiſus & eruū auget. ibi.

Lactis odor & ſapor permutatur in fluxu ſanguinis menſturi. ideo nutrix debet abſtinere a coitu, quia coitus prouocat ſanguinem menſtruum. ex 6 Colli. cap. 6.

Lac & caro cameli ſuauiſſima ſunt. 6. de natura animalium. cap. 26.

Lactis bonitas & malignitas regratur. 7. de natura animaliū. cap. 5.

Lactis aduentus in muliere requiratur. 7. de natura animaliū. ca. 11.

Lac ſeruatur quando mulier concipit tum deſinit atq; extīguitur tā in homine quàm in quadrupedibus viuiparis ibidem.

Lac melius eſt feminę, deinde aſinę, poſtremo capræ. Auerroes. 5. Col. cap. 34. & cap. 44.

Lac citius recipit immutationē omnibus alijs rebus ab aere. 5. Collig. cap. 44.

Lac quia eſt materia ſimilis materiæ primæ humiditatis radicalis, ideo eſt magis iuuatiuum ethicis omnibus alijs rebus. ibidem.

Lac bonum eſt ſenibus habentibus venas largas, ſed neceſſe eſt vt cū melle exhibeatur. 6. Colli. cap. 9.

Lac ſit his ſeminis quæ animas intra ſe generant. 4. de generatione animalium. cap. 8.

Lac eſt ſanguis concoctus. ibidem.

Lapis non eſt in anima ſed ſpecies. 3. de anima textu commen. 38.

Lapides carent odore, quia ſunt inſipidi, ligna vero contra odorem habentia & ſaporem continent. Alexander in primo de anima. capi. de olfatu.

Lapis pyramachus liqueſcit, vt ſtillet & fluat. 4. metheororum tex. commen. 40.

Lapides quanq̃ grandeſcere videnᵗ non tñ viuunt, quia cremẽtũ illud nõ eſt ex alimento intus molito diſpẽſatoq; in penitas partes attollitur, ſed fit ex appoſitiõe materię aut ſi per oẽs partes attollitur erit ī his vtiq; aliqua ratio vitalis, ſed ſuboſcura & admodũ tenuis, neq; mirũ eſt lapides adoleſcere quando & parere quidã putãt, vt Clearchus ẽ author: videtur enim ſepicule natura ſuos fines tanquã tranſgredi, vnde in aliquibus dubium fit vtrum animalia ſint an radices an lapides. Themiſtius 2. de anima. com. 5.

Lacerti in corpore hominis ſunt ſecundũ Galenum numero 529. 1. Colli. cap. de lacertis.

Latibile quodlibet ẽ diminutũ, qa poſſibilis eſt in eo additio. 1. cœli. com. 4. & elicitur ex tex. vbi probatur ſolũ corpus ex magnitudinibus eſſe perfectum, quia nõ poteſt fieri in aliam dimenſionem.

Latentia ꝓpoſitionũ eſt duplex: q̃dam. n. indiget inductione, & quędam indiget ſyllo. 4. cęli. com. 22. idem in primo priorũ in digreſſione de ſyllogiſmo hypotetico.

Latitudines magis faciunt ad diuerſitatem texturã quã longitudines. Commentator in 2. metheororũ. capite. 2. vbi tractat de ventis.

Latio eſt prima mutationum huiꝰ autem quę circulo. 12. primę philoſophiæ. tex. com. 38.

Latificabilia ſunt illa quæ fiunt lata per verberationẽ mallei, & mouentur ſecundũ tres dimenſiones ex vna verberatione ſicut eſt conſuetudo plumbi. ipſum enim cum verberatur recipit augumẽtum in longitudinę, & latitudine, & diminuitur in profunditate. Cõment. in 4. metheororum. cõ. 1. magno.

Lationum contrariarũ cui altera inẽſt præter naturam, alia ineſt ſm naturam. 1. cęli. tex. com. 18.

Lationes contrariorum ſunt cõtrariæ. 1. cæli. tex. com. 20.

Lex & inſtitutio poſitæ ſunt voluntariæ, & res voluntariæ, quæ vere ponuntur aſſimilanᵗ naturalibus, & ſequuntur opus naturæ. 1. cæli. com 2. idẽ in prologo primi phy.

Leges non ponuntur niſi ſm exiſtimationem ponentis legẽ in principiis mundi. 1. cęli. commen. 33.

Leges multæ dicunt ꝙ hic ſunt cauſæ ſcientes res infinitas & ꝙ ab eis ꝓueniũt res ifinitę. 2. met. cõ. 14.

Lex maurorum prohibet diſputare de ſcientia Dei tam reſpectu ſui, quam reſpectu aliorũ entium. ex diſpu. 6. in ſolutio 6. dubij.

Lex nõ prohibuit abraſionem pilorũ pectoris, neq; illorũ qui iuxta pudenda naſcuntur, ſicut prohibuit abraſionẽ illorũ qui ad aliquã vtilitatẽ a natura creati ſunt, ſed illi ſolum ex neceſſitate materiæ ſunt. vide Auerroẽ in 2. de partibus animalium. ca. de membris viſus prope. finem.

Legales ſunt inimici philoſophorũ. ex prohemio libri deſtructionũ.

Leges quę ſunt in hoc tempore nõ differunt a lege grecorum, niſi qa iſtæ leges dicunt angelos eſſe corporeos. 1. cæli, cõmẽ. 22. Nota tamen quòd hoc non eſt verum de lege Chriſtianorum.

Leonis oſſa medullam exiguã ac ꝓ obſcuram obtinent. ex 2. de partibus

tibus animalium. cap. 6.

Leonis ossa fortiter attrita inuicem ignem eiiciunt. & ex attritione solus est. ibidem cap. 9.

Leones sunt liberales, fortes, & nobiles. Arist. primo de hystoriis animalium. cap. 1.

Leonis ceruix osse vno rigida constat, nec vertebris vilis iungitur. 2. de natura animalium. cap 1.

Leonis ossa nullā intra se continere videntur medullā q̄ admodū exiguam aut nullam habēt, eamq; in paruis ossibus: sunt enim ossa eius adeo dura vt ex eis cōcussis ignis, veluti a silice, elidatur.

Leones terræ tyriæ quinquies vita pariunt, primū quinq; post duo, subinde pauciores, deinde steriles deglit. 8. de natura aialiū cap. 31.

Leonis in Europa pauci sunt: ex 8. de natura animalium. cap. 28.

Leporū femina sępenumero superuenit marē. 5. de gnatione animalium cap. 2. contra vulgares asserētes in leporum genere maris & fęminæ non esse discretum.

Lepra quæ fit a generatione hæreditaria, non recipit curam per medicamina. 3. Collig. cap. 7.

Lepra est cancer vniuersalis. ibidē.

Lesio actionum & passionū est tribus modis, diminute, corrupte, & ablate. 3. Collig. cap. 16.

Leuis actus est alicubi esse & sursū. 8. physi. tex. com. 32.

Leucippus & collega eius Democritus plenum & inane elementa dicunt esse. 1. meta. cap. 2.

Leucippus & Plato posuerūt motū ante mundi generationē. 12. met. tex. commē. 30. vbi aduerte quòd vt deducit Cōmentator in cōmen. istis antiquis accidit vt violentum sit prius naturali, & præcipue Platoni, qui posuit motū ęternū esse inordinatū: inordinatio enim est priuatio ordinis, & ita priuatio esset etiam natura prior habitu.

Liber Philosophi diuiditur ī libros de principiis, & in libros de motu Adrasti sententia, referente Simplicio in prologo phy. 9. distinct. vt ait Arist. sæpe vtitur. vbi Adrastus voluit priora quinque volumina esse de principiis. reliqua vero tria de motu.

Liber de cœlo considerat de corporibus mundi primis & simplicib⁹ & de omnibus existētibus in mūdo inquantum est mundus. Commētator in prohemio quatti libri de cœlo. Ex quo patet q̄ male sentit Pomponatius ex mente Auerr. corpus simplex esse potius subiectum ī libro de cęlo cū Simplicio, quā mundū aut vniuersum cū Alexādro. Simpli. opinionem & fundamentum vide in prologo primi phy. in diuisione philosophię naturalis, licèt Themistiꝰ ī scripserit Theoph. prologum illū, sed secundum veritatem est Simplicij.

Liber phy. est de principiis & causis omnium rerum sensibilium. Cōmenta. in prologo physi. & 2. phy. comm. 3. idem Simplicius in prologo vbi dicit q̄ ē de prīcipiis vniuersalib⁹ & annexis principiis. & ibi vide qd per principia qd pannexa principiis sit intelligēdum.

Liber physi. inscribitur de physico auditu seu auscultatione, quia est ita exactum & elaboratū opus vt aliis ī auditionem perceptionēq; sit propositum. Simplicius in prologo physic. & est melius quam expositio Auer.

Liber de cœlo & mundo pręcedit li brū de generatione & corruptiōe. 3.cœli.tex.com.41.com.56.idem in principio libri metheororum.

Liber de partib⁹ animalium pręcedit librum de anima, nam hę ſunt materia animæ. Commētator in principio libri metheororum.

Liber primus phyſicorum inquirit prīcipia ſubſtātię gñabilis & corruptibilis. Auer. ſententia in para phraſi primi de cœlo ī fine. & The miſtius idem ſentit primo phy. ſuper expoſitione tex. 50. idē notat Simplicius cōtra illos qui volūt ēt ibi īquiri prīcipia corpis cęleſtis.

Liber de partibus animaliū ordine doctrinę pręcedit librū de anima. Commentator in principio libri metheo. idem aſſerit Alexāder in principio enarrationis de anima. vbi inquit, quia ſi ea quę cōmode & apte de animæ ſubſtātia proferūtur, contradictionibus implicare non volumus: primo loco ipſe poſſidentis animā corporis apparatus contemplandus eſt, & internarum inuicem & externarū partium cum ipſo venuſtatis & pulchritudinis cōſenſu, lex & diſpoſitio conquirēda: ſimul.n. hęc ipſa ſpeculati fuerimus, haud quaquā vlterius admirabile & noſtra opinione minus eſſe videbit, vt in corpore ſupra quā opinari poſſumus, mirabiliter atq; ambitioſe diſpoſita anima totī ſe motionum principia poſſidens contineatur.

Librum de mineris & de plantis nō habemus: niſi duos tractatus, Cōmentator 1.phyſi. com. 57.

Literarum quędam lingua producuntur, quędam vero labris cōprimunt. ex 2.de partib⁹ aīaliū. c. 16.

Literæ vocales voce & gutture, conſonātes aūt lingua & labris ꝓferūtur. 9.de natura animaliū. cap. 9.

Lien in dextro latere, iecur īn ſiniſtro cōſpectus eſt. Ariſt. in 4.de generatione animalium. cap. 4.

Lignum centum librarū magis pōderat quam plumbū vnius libræ, quā conſtat ex tribus grauibus, in aqua vero eſt leuius, quia tūc ſunt in eo duo grauia. 4.cęli.te. cō. 30.

Ligna ſupernatant in aqua præter hebanum. 4. metheo tex. cō. 42.

Ligamentū eſt corpus medium inter corpus oſſis, & corpus muſculi. 1.Colli. cap. de ligamentis.

Linea recta nulla perfecta eſt. 1.cæli, tex. com. 12.

Linea ſm q̄ linea pōt diuidi in infinitum, non aūt ſm q̄ eſt terreſtris aut ignea, 4.phy. c. 72. & 3.ph 60.

Linea recta non ſuperponitur circulari. 7.phyſi. com. 14.

Linea recta ducta inter duo pūcta eſt breuiſſima, & ipſa eſt menſura 5.phyſi com. 24.

Linea recta dicitur imperfecta, qa poteſt ei addi & minui ipſa adhuc exiſtente linea, ſed non circularis, ex tract. pri. in paraphraſi metaphy. cap. de perfecto.

Linea circularis habet extrema adunata, īmo in rei veritate nō habet extremū 2.cęli. cō. 35. vide. 8.phy. tex. comm. 73. & 3.de anima. 55.

Linea recta vna ſolūmodo cadere poteſt inter duo puncta, ſed infinitę curuę inter duo puncta cadere non poſſunt. 2.cœli. tex, com. 27.

Linea recta cadit in diffinitione cōtrariorum, vide quomodo ſit hoc in paraphraſi ſuper primo cæli in ſum. 6. & 1.cæli. com. 19.

Linea non poteſt imaginari eſſe infi-

infinita nisi ex pte longitudinis, q̃ est in ea quasi materia, & quasi genus, sed ex parte dr̃iæ quę ponitur in descriptione eius, videlicet, ipsam esse sine latitudine est finita, & ita etiam est de superficie & corpore. primo cœ i. com. 39.

Linea impossibile est vt tangat sphęrã nisi contactus eius sit mathematicus non naturalis. 1. de anima. t. com 13. vide etiam 5. physi. com. 21. & 30. & primo cœli. 32. & tertio metaphysi. com. 8. & primo de generatione & corruptione. 44. de duplici contractu naturali & mathematico.

Linea infinita intelligi non potest nisi acceperimus eam finitam iterando eam, secundo metaphysi. tex. com. 11.

Linea recta est magis vna & continua quam flexa. 5. meta. t. com. 8.

Linea reflexa & angulos habens vna & non vna dici potest. ibid.

Linea tortuosa quasi est composita ex duab⁹ lineis. ibi. Cõmentator.

Lineæ tortuosę partes nõ equæ velociter mouẽtur sicut partes lineę rectę. 5. metaph. com. 8.

Linea maxia ī mũdo cuius vnus finis est superius simpliciter & alter est inferius simpliciter, necesse est vt determinetur per terram; quia hæc est via Cõmen. 5. phy. c. 24. idem primo cœli. tex. comm. 27.

Lineæ arcuales inter duo puncta sunt infinitæ. ibidem.

Linea nõ mouetur, sed corpus. ibi. idem 6 physi. com. 32.

Linea circularis maxime vna est, quia tota & perfecta est. 5. meta. tex. com. 11. idem primo cœli. 12.

Linea circularis est pfecta; & linea recta est diminuta 5. met. t. cõ. 11.

Linea diuiditur fm vnũ; superficies fm duo; corpus secundum omnẽ modum. 5. metaph. tex. com. 12. idem primo cœli. tex. com. 2.

Linea arcualis non potest equari lĩ neę rectę, neque nõ recta rectę. 10. meta. cõ. 10. vide in cõcordãtiis.

Linea recta est breuissima linea ducta inter duo puncta fm geometricam considerationem, & est dictum large 7. physi. com. 29

Linguam habet animal quatenus significet aliquid alteri. 3. de anima tex. cõm. vltimi.

Lingua non habet aliquem saporẽ in actu, & ideo quando imbibitur aliquis humor in ea corrumpitur gustus, ex commento libri de sensu & sensato.

Lingua mollis lata & absoluta ad literarũ explanationẽ & ad sermonis expressionem maxime accommodata est, ex 2. de partib⁹ aĩaliũ cap. vlt. vbi dicit, ꝙ ea ratione euenit vt aues quæ literas exprimere possunt, sunt latiori lingua q̃ cęte.

Lingua vtuntur aues ad sui sensus mutuam interpretationem. ibi. & 9. de historiis animalium. cap. 10.

Lingua mouet sensum sapor, escu lentorum aũt omniũ voluptas in descendendo contingit. dum. n. deglutimus lingua sentimus; & salsa, & dulcia; & reliqua generis eiusdem ex 4. de partibus animaliũ. cap. 10. vbi agitur de partibus ouiparorum. idem in 2. de anima. in tractatu de gustu.

Linguam omnia ouipara habẽt excepto vno cocodrillo fluuiatili, & vide causam in 4. de partibus aĩalium. cap. 10. & ibi etiã ꝙ oĩa maxillam inferiorem mouẽt excepto cocodrillo, qui superiorẽ mouet;

quia

quia vtitur illa loco pedum, quia pedes eius cũ sint breues, sunt inutiles ad capiendum.

Lingua lacerti inter quadrupedes omnium bifida vt serpentibus est, parteq; extrema pilosa admodum ex 4. de partibus aãlium. cap. 10.

Lingua in molli animalium genere nulli data est, sed est caro quædam exigua, qua vice linguę vtuntur 4. de natura animalium. ca. 1.

Linguæ vice aliquibus palatum tribuunt a natura est, vt inter fluuia tilis cyprino, ita vt nisi diligenter inspexeris lingua id esse videatur. 4. de natura animalium. cap. 8.

Lis & amicitia proprie non inueniuntur nisi in animalibus & præcipue rationabilibus, nõ in eis quæ non sunt animalia. 8. phy. com. 15.

Locus est medium aut orizon. primo cœli. tex. comment. 73.

Locus idẽ numero est totius & partis. primo cœli. cõ. 84. & 80. & habetur ex tex. vide in concordãtiis.

Locus terræ & aquæ est vltimum ambi. primo cœli. comm. 91. vide in concordantiis.

Locus cœli est duplex secundũ imaginationem, & rm naturam, colligitur ex eodem cõm. ibidem.

Locus cœli est vnus, & est medium mundi circa quod reuoluitur. primo cœli. tex. com. 100.

Loca cœli sunt infinita. primo cœli. cõ. 10. vide in concordantiis,

Locus idem est ante & post super quo succedũt partes corporis spherici, secus autem est de non sphericis 2. cœli. com. 27.

Locus sphęræ naturaliter est conuexum centri, 2. cœli. com. 27.

Locus aquæ naturalis in quo quiescit, & vnde violenter mouetur est terræ superficies. Comment. in paraphras. 2. de cœlo. summa secunda, quęsito tertio. Vide in concordantiis.

Locus infimus locorum qui est terræ est centrum: non autem qui est centro propinquior. Comment. secundo cœli. comm. 31.

Locus superior diuinior est loco inferiori. 2. cœli. t. com. 34.

Locus omnium corporum quæ circulariter mouentur, quod est medium mundi debet esse vnũ, quoniam sicut locus totius & partis ẽ vnus in corporibus grauibus & leuibus, sic est in circularibus cõtra ponentes eccentricos, & epiciclos, secundo cœli. com. 35. Vbi aduerte quod secundum viam Auer. in secundo cęli. in com. 32. & in 2. ea de substantia orbis ex oĩbus orbibus resultat vnũ totum, & fit vnus actus, & ita etiam primo cœli. cõ. 10. scribit contra Ptolomæum q planet, sunt partes corporis rotundi, nec mouentur motu locali per se, sicut oportet dicere ponentem epiciclum esse, vide pro hoc etiã secundo cœli. tex. com. 48. & 49.

Loca nõ diuersantur adinuicẽ, nisi inquantũ sunt in dimẽsionibus rectis, & in corporibus rectarum dimensionũ, & ideo loca elemẽtorũ sunt diuersa, locus vero orbiũ est vnus numero. 2. cœli. com. 35.

Loca in quibus est quies naturalis & motus naturalis sunt eadẽ nu. 3 cœli. commen. 25.

Locus est cõueniens & simile ei qđ mouetur. 4. cœli. tex. com. 22.

Locus differt a forma, qa licet vterque finis sit, tñ locus separatur, & forma nõ est separabilis. 4. cœli. cõ. 25. vide quomodo sit intelligendũ

4. phys. commen 18.

Loco sunt fines motuum localiū ī grauibus & leuibus, & sunt quasi forma, quia sunt pfectiua. 4. cęli. cō. 25. & habet ex t. c 24. ibi. & 25

Loci contrarietas nō est manifesta per se. 4. cœli. cōmen. 33. idem 6. physi. comm. 92 & 8. physi 16. & 62. & 5. physi. com 9.

Locus in corporibus simplicib⁹ est perfectio & forma. 4. cœli com. 34. Vide in concordantiis.

Loc⁹ superior est sicut forma respectu loci inferioris 4. cœli. t. cō. 35.

Locus est causa essentialis consimilitudinis & contrarietatis corporū simplicium. 4. cœli. com. 35.

Loca quæ sunt inter duo extrema necesse est quod sint duo, quia impossibile est quod contraria admisceantur, & oportet vt in natura mixtionis inueniatur intentio in medio duorum extremorum. 4. cœli. com. 34. contra Themistiū.

Loca sunt tantum duo, scilicet circunferentia & centrum. 4. cęli. cō. 40. & tex. comm. 5. Vide in concordantiis.

Loca in vltimis elementis sunt causæ locatorum, sed in aliis corporibus est econuerso, videlicet, quod locata sunt causæ locorum, licèt hoc inueniatur in eis secundū pri⁹ & posterius, & non equaliter, & ꝙ compositorum illud quod est vicinius elementis locus est magis necessarius in suo esse, & īdiget plus loco secundum illud esse, & quanto remotius tāto minus, ita quod existimatur quod necessitas locati sit necessitas esse loci, quarto cęli. commen. 40.

Locus & tactus est ī mathematicis, primo de generatione & corruptione. tex. com. 44. vide in concordā tiis nuper editis.

Loca efficiūt morū diuersitatē ī aīa lib⁹. Arist. ī 8. de nā aīalium. c. 29.

Locus non debetur corpori nisi pp suas dimēsiones nō per accidentia aliorū ꝓdicamentorū, & ideo mathematici non abstrahunt magnitudines mathematicas a loco.

Locata ī aliquo loco necessario, aut sunt illud corpus cui naturaliter debetur ille locus, aut sunt aliquid in quo illud corpus dominatur, secundo de gñatione. com. 49. & elicitur ex tex. idem primo cœli. tex. com. 11. & 19.

Loco indiuisibili existente respectu aliquorū necesse est cū supponuntur adinuicem, vt nullum diuisibile proueniat vt duo pūcta, īmo infinita si existerēt in eodē loco, primo de anima. tex. com. 70.

Loca frigida & sicca per accidens sunt causa longitudinis vitę, quia carent putrefactione, quæ fit ex calore, ex libro de longitudine & breuitate vitæ.

Locus sensibilis circa nos in generatione & corruptione perseuerat solum ens. 4 metaphy. tex. com. 23.

Locus in quo est generatio & corruptio est indiuisibilis respectu totius. 4. metaphy. tex. com. 23.

Loca maris littoralia sunt bene ex calido & frigido temperata quo fit vt caro piscium littoraliū magis, constet, cum pelagorum mollis humida solutaq; sit. Arist. in 8. de natura animalium. cap. 13.

Locus vtrum sit separatum spatiū, vide quarto phys. 36. & ibidem Themist. qui præclare digreditur contra Galenum ibid. sed statuamus inquies.

Locus

Locus vtrum augeatur ad aucto corpore locato, vide Them. ibid. & 4. phyſi. t. com. 47. vbi ſoluuntur rationes antiquorum.

Locus debet omni corpori ꝙ delatione mouetur, ex 4. phyſi. t. c. 39. qđ põderãs Them. ibid. dixit hoc fuiſſe dictum vt diuinũ corpus excipet, differt. n. đlatio & circulatio.

Locꝰ qũo debeatur cœlo, qđ localiter mouetur, & qũo debeatur vniuerſo, vide 4. phyſi. com. 43. & vide Them. & euidentẽ ſententiã Themiſtij recitatam in eodem loco.

Locus totius & partis idẽ eſt 3. phy. 48. & 52. & primo cœli. t. c. 19. 58. 73. & 80. vide limitationẽ Them. & Auerrois 3 phyſi. cap. 52.

Loci differentiæ ſunt ſurſum & deorſum, ante & retro, dextrum & ſiniſtrum. 3. phyſi. tex. com. 54.

Loci differentię ſex, non ſunt naturaliter diſtinctę niſi in corporibus animatis. 3 phyſi. comment. 54. & ſecundo cęli. t. c. 9. & 4. phy. cõ. 5.

Locũ & tempus eſſe eſt manifeſtũ per ſe, ſed cũ per ſeruatur ſm dialectică de quidditate loci accidunt quæſtiones quæ faciunt dubitare de ſuo eſſe. 4 phyſi. com. primo.

Locus videtur habere potentiã naturalem conuenientem ei quod mouetur ad ipſum. 4. phy. tex. cõ. 5. vide 4. cœli. tex. com. 24.

Loci differetię ſunt diſtinctę ex natura rei in corporibus aĩatis, ſed in corporibus anima carentibus non ſunt niſi in reſpectu noſtri. 4. phy. com. 5. & ſecundo cœli. tex. com. 9. tertio phyſi. com. 54.

Locum non eſſe cauſam agentẽ eſt manifeſtum p ſe. 4. phy. cõm. 11.

Si locus rei eſſet res, tunc aliquid eſſet in re, quod eſt impoſſibile. 4. phyſi. com. 9.

Locum eſſe in aliquo eſt propoſitio equiuoca. com. 12. in 4. phy.

Locus alius communis alius proprius. 4. phyſi. tex. com. 14.

Locus & mã aſſimilanť, quia ſicut mã eſt fundamẽtum ſucceſſionis formarum, ſic locus eſt ſubiectũ ſucceſſionis corporum, & ideo existimatur ꝙ locus eſt materia.

Locus ſecundum opinionẽ Ariſtotelis non ſeparatur a locato, ſed corrumpitur. 4. phy. com. 17.

Loci ſeparatio a locato, & ſeparatio formæ differunt. 4. phyſi. cõm. 17.

De loco notũ eſt ꝙ eſt illud ad qđ motus eſt naturalis, cum motum fuerit extra ipſum, & ꝙ eius differentiæ ſunt ſurſum & deorſum. 4. phyſi. tex. com. 19.

Locus ſecundum ꝙ eſt quãtitas nõ mouetur, ſed ſm ꝙ eſt locus eſt nõ mobilis per ſe. 4. phyſi. comm. 20. contra Alexandrum.

Loco quinque eſſentialiter competunt. 4 phy. tex. com 30.

Locus nõ q̃reretur niſi eſſet aliquis motus ſm locũ. 4. phy. tex. cõ. 32.

Locus ita ſe habet in motu trãſlationis: ſicut materia in motu ſm ſubſtantiam & ſubiectum in alteratione, ſed differunt, quia tranſmutatio quæ induxit nos ad credẽdum materiã eſſe, ẽ trãſmutatio in ſubſtantia, ſed trãſmutatio q̃ induxit nos ad credendum locum eſſe, eſt trãſmutatio in loco. 4. phy. t. c. 38.

De materia vide conſimile primo phy. 63. comm. & com. vlti. & 2. phy. cõ. 22. primo cap. de ſuſtantia orbis, & primo cęli. com. 10 & 8. metaphy. cõm 4. & 12. & in 12. metaphy. cõ. 10. De loco vide ſimile. 4. phyſi. com. 3. & 32. & 61.

Locus

Locus est vltimum continentis immobile primo. 4. phy. t. com. 41.

Locus differt a vase, quia vas mouetur essẽtialr, & locꝰ ẽ īmobilis p se, & si mouet ẽ p accñs. 4. phy. t. c. 41

Locus nauis potius est totū flumen q̄ pars cõtinẽs nauim. Cõmẽt. ibi.

Locus debet corpori ratione dimẽsionis nõ ratione aliorum accidentium. 4. physi. t. c. 76. & 77. & Themistius & Comment. ibidem.

Locus aquæ est inferius, sed nõ simpliciter, & locus aeris est superius, sed non simpliciter. 4. physic. 42. & 4. cœli. 26.

Locus & locatum sunt relatiua. 4. physi. com. 42.

Loci propria equalitas est ꝑm cõtinentiã, nõ ꝑm mensuram communẽ respectu locati. 4. phy. cõ. 43.

Locati collatio ad locũ, est sicut cõtenti ad cõtinens. 4. phy. com. 43.

Locum esse per se, non est de necessitate vt res sit mota per se, sed potius est vt sit de necessitate essendi quietem naturaliter. 4. phy. cõ. 43.

Locus licèt nõ sit de necessitate corporis, tamen est de necessitate vt res mota sit in loco, aut per se, aut per accidens, locus enim est de necessitate motus. 4. phy. comm. 43. contra Alexandrum.

Locus est prior situ, & ideo aliquid non potest habere situm quod nõ habet locum, quia locus accipitur in diffinitione situs. 4. physi. com. 45. vide etiam 6. phy. com. 85.

Locus ſecundum quod est finis accidit ei augumentum per accidẽs in corporibus quę sunt facilis passionis secundum quod est finis eorum, vt est aqua & aer. Cõmen. 4. physi. com. 47.

Locus secundum quod est finis est in aliquo non secũdum modum quo aliquid est in loco, sed secundum modum quo superficies dicitur esse in corpore 4. physi. t. c. 47. in loco proprio vnumquodq; naturaliter manet rationabiliter. 4. physi. tex. com. 48.

Loci equalitas non est equalitas dimensionum, sed est equalitas continentis. 4. physi. com. 77.

Locus & tempus generari non possunt. 8. physi. com. 15.

Loci mutatio vltimũ est in his quæ sunt in generatione 8. physi. tex. commen. 58.

Loci sex sunt differentiæ oppositæ ante, retro, sursum, deorsum, dextrum & sinistrum, & ratio est, quia tres sunt corporis dimensiones, lõgitudo, latitudo, & profunditas extrema, longitudinis sunt sursum & deorsum, latitudinis dextrũ & sinistrum, profunditas vero ante & retro. Cõmen. 8. phy. com. 64.

Loci differẽtię in homine sunt manifestę per se, in mundo vero indigent demostratione. 8. phy. com. 64. idem. 2. cœli. 9. & 12. com.

Loca contraria habent contrarietatem ex diuersitate extremorum in actu in linea recta, & ista est prima causa eius. 8. physi. com. 76.

Loci remotio est sicut remotio naturarum in substantia., & hoc nõ solum est in elementis, verum etiã in corporibus cœlestibus, primo cœli. com. 16.

Locus totius & partis idem est. primo cœli. tex. comm. 19 quomodo sit intelligendum: vide in 3. physi. Themistium & Auer. in expositione tex. 52. & Themistium in tertio physi. in tex. 48. vbi dicit, nõ quod eadẽ exequataq; moles sit vtrunq; comple-

,, complectens: sed ꝙ quemadmodũ
,, ipſi toti, ſupernus ſit infernus pe
,, culiaris eſt locus ſit idem peculia-
ris duabus partibus.

Locus ī quo mouet terra naturaliter eſt, idem cum loco in quo mouetur violenter. 1. cœli. cõ. 62. vide infra. ibid. in cõ. 70. vbi ponit pulchra differẽtia inter locum in quo aliquid mouetur, & inter locũ ad quem aliquid mouet, quia locus ī quo mouetur aliquid naturaliter, eſt idẽ cũ loco in quo mouet violẽter, ſed locus ad quem mouetur naturaliter eſt diuerſus a loco ad quem mouetur violenter. Quod non eſt in loco, neque per ſe, neq; per accidens non poteſt eſſe per ſe motum. 4. phy. com. 45. & 43.

Logica argumentatiõ eſt cuius propoſitiones declaratæ ſunt in logica. 1. phyſi. com. 35.

Logica vſitatur duobus modis. ibi. & 8. phy. cõ. 70. & 2. meta. cõ. 15. & 7. metaphy. com. 2.

Logicę res vſitantur dupl'r, vel ſicut inſtr'a & methodi & regulę dirigẽtes intell'm & cuſtodientes ipſum ab errore, & hoc ẽ propriũ offiñ, illi⁹, vel ex eo, ꝙa accipiunt res ibi declaratę tãq̃ ptes artis demõſtratiuę, & vt̃ntur eis alię artes demõſtratiuę, & vtunt eis aliæ artes tãq̃ ꝓſuppoſito & radice ſuppoſita eo mõ quo artes demonſtratiuę ſolẽt cõmunicare ī hoc ꝙ aliquæ vtunt aliquo quod in alia ſcia ſcitur per demõſtrationem, vt aſtrologus & mathematicus aſſumunt a geometra, ꝙ ſemidiameter ſit equalis coſtæ exagonę in paraphraſi metracta. 2. in principio.

Logici ſermones appellantur extranei, & philoſophiã quę cõponitur ex ipſis Ariſt. appellat extraneã vt dr̃ ꝙ ipſe cõpoſuit philoſophiã extrancã. 4. phy. cõ. 87. vide in 1. cęli c 70. & vide q̃ appellent logicę de mõſtratiões. Ariſt. in 2. de gñatione aīalium. ca. 6. Et qũo Ariſt. cõpoſuerit philoſophiã extraneã, vide ipm in 1. cęli. in tex. com. 190.

Logica demõſtratio eſt q̃ procedit ex veris propoſitionib⁹, ſed nõ ꝓpriis, ſed gñalibus. 1. cęli. cõm. 70. idẽ 8. phy. cõ. 70. & 4. phy. cõ. 87. vide clariſſimę in paraphraſi. 1. de cęlo ī ſum. 7. ꝓpe finẽ. Nota authoritatẽ Alex. vt refert Simplicius in 3. phyſi. in expõne tex. 19. ꝙ rõ logica dr̃, aut qa ꝓcedit ex probabilibus, aut quia in ſolo fmõe ſua fides ꝓſiſtit, & nõ ex reb⁹ ſumit firmitudinẽ, ſicut rõnes Zenonis deſtruentes motũ, dicunt logicę, aut rõ logica dr̃, quia ꝓcedit ex cõmunibus, & nõ ex propriis, ſicut dicit Cõmẽ. in ꝓfatis authoritatibus, & eſt authoritas Ariſt. in 2. de gñatione aīalium. cap. 6. vbi dicit logicã appello demſtrõnẽ, qa quo vl'ior eo remotior a ꝓpriis prīcipiis ẽ, & parũ. j. dicit, rõnes. n. q̃ nõ ex ꝓpriis ducũt prīcipiis, inanes sũt eadẽ ratiõe. 2. de aīa. tales diffõnes logicas appellat & inanes. tex. 11. Mihi ãt vr̃ ꝙ logicę ſeu dialecticę rõnes ẽt dñt q̃ cõciudũt & arguũt ad vtrãq; partẽ ꝓtradictionis, qa hoc op⁹ eſt dialectici, & ſic ſunt rõnes dialecticę adductę in 1. phy. q̃ ꝓbãt principia eẽ cõtraria, & ꝙ nõ ſunt contraria, vt notat Cõ. 1. phy. cõ. 52. Et iſta ẽt dubitatio ītroducta in 3. phy. ī tex 19. ẽ dialectica, qa ꝓbat ꝙ mouere & moueri nõ ſunt act⁹ diuerſi fm eẽnt ã neq; ꝙ ſunt vn⁹ actus fm eſſentiam, vt patet ibi.

Logicæ

Logicę ars quędā est vtis oībus scīētiis,& q̄dā est ꝓpria vnicuiq; scīę. 2. metaphy. cō. 15. idē in ꝓhęmio suo sup 12. meta. & in paraphrasi sup primo de ptibus aīaliū. & ī 3 ethic. cō. 3. & colligit ex tex. ibi. vbi dicit Arist. ꝙ quisq; bene iudicat q̄ cognoscit, corūq; bonꝰ est iudex. singula igitur is q̄ in singulis, simplr aūt is qui ī cūctis eruditus est, idē primo de aīa. cō. 5. idem 1. phy. cō. 8. & 35. & 2. phy. cō. 16. 8. phy. cō. 70. & 7. metaphy. com. 2.

Logicus & Philosophus. i. diuinꝰ ꝓueniūt in pscrutatione de eisdē rebus, quia vterq; considerat de ente simpliciter 3. metaph. cō. 2. idem 4. metaphy. tex. com. 5.

Logicales rōnes magis apprpriantur scientię diuinæ quam aliis scīētiis. Comment. in 3. meta. comm. 4. idem primo phys. com. 35.

Logicꝰ cōsiderat de diffinitione ſm ꝙ est instrumentū ducens intellm ad intelligendū q̄dditates, rerū, sed Philosophus ſm q̄d significāt nās rerum, vbi per Philosophum intelligas primum Philosophū per antonomasiam. 7. meta. com. 42.

Logica cōsideratio appellatur illa q̄ nō fit ex propositionibus contīētibus, ꝓpositiones enim falsę quędam sunt conuenientes, & quędā non. 12. metaphy. com. 4.

Logicę ars ponit petitionem ꝙ sint hic causę & causata, & ꝙ scia illorum causatoꝝ non erit pfecte nisi ex scīa causarū eorum, ex physicis dispu. disputa. 1. in solo. 3. dubij.

Logica demonstratio appellatur q̄ quo vtior é, eo remotior a ꝓpriis rei principiis est, Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 6.

Longitudo est latitudine prior. 2. cœli. tex. com. 12.

Longitudo cœli est secundū polorū substantiam. 2. cęli. tex. cō. 14.

Longitudo recta non est finis, sed finitur per aliquod, quod est finitū per se, & est longitudo rotunda. 4. cœli. com. 40. idem primo cœli. tex. com. 12.

Longitudo & breuitas vitæ dicūtur multis modis, aut secundum comparationē ad genus, aut ſm cōparationem ad spēm, aut ſm cōparationē ad indiuiduū, aut ſm cōparationē ad aliquē modū. v. g. qđ habitātes in regionibus calidis & humidis, sunt longioris vitę, habitantibus in regionibus frigidis & siccis. ibidem. vbi collige duplicē esse putrefactionem.

Loquentes sarraceni habēt pro possibili aliquid generari ex nihilo 8. phy. com. 4

Loquentes opinātur, ꝙ omnia sunt possibilia: & quod nihil est necessarium, primo cœli. com. 78. vide quomodo debet ītelligi, primo cęli. com. 22. & 9. primę phil. cō. 7.

Loquentes propter cōsuetudinē negant nām esse, & etiam veritatē: & ponunt omnia possibilia esse. 2. metaph. cō. 14. vide consimile. 9. meta. com. 7. & 12. meta. com. 18. & 8. phy. com. 4. & 15.

Loquētes sarraceni dicūt agēs vnū esse qđ operat oīa sine medio. 7. meta. cō. 31. in fine cōmēti. idē 9. meta. cō. 7. & 12. meta. cō. 18. & in 8. phys. com 15. Vbi nota vt dicit Cōm. in lib. destructionū, dispu. 3. in solutione. 18. dubij. quod sunt duę sectę sarracenorū, vna dicitur monāchęla, & alia dicitur assaria, & ista assaria exp̄sse tenet hoc, ꝙ agēs fit quoddā oīa sine medio.

Loquen-

Loquentes in diuinis dicuntur qui loquuntur sermone extra intellectum hoīs 3. metaphy. com. 15.
Locutio est hominis proprium. 9. de natura animalium. cap. 9.
Locutio non omnibus inest quibus & vox. ibidem.
Locutio non ita a natura est sicut vox. ibidem.
Locutio non est nisi vocis per linguam explanatio. ibid.
Lubricū est humidi, secundo de generatione. tex. com. 10. & 11.
Lubricum quodlibet est humidum sed non omne humidum est lubricum. 2. de generatione cō. 11.
Lumen per reflexionem calefacit vt apparet in speculis comburentibus. 2. cœli. comm. 42. & in paraphrasi. ibidem. summa. 3. quæsito primo, & idem in 2. cap. de substantia orbis.
Lumen est actus secundū ꝙ est diaphanum. 2. de anima. 1. cōm. 69.
Lumen contrarium videtur esse tenebris, sunt autem tenebræ priuatio huius habitus atque ignis vel corporis talis absentia a diaphano. 2. de anima. tex. com. 70.
Lumen est lucentis corporis prę sentia. 2. de anima. tex. com. 70. quomodo fit intelligēdum. vide Themistium & Comment. ibid.
Lumen vt color, est diaphani. 2. de anima. tex. comm. 69. quod ideo (vt dicit Themistius) dicitur quasi color esse, quia lumen non proprie aerem colorat vt candor niuē, sed quod aerem visilem facit sicut color corpora.
Luminis refractio apud visum causatur etiā ex debilitate visus sicut ex grossitiæ medij. Auer. 1. metheororū. in digressione de via lactea, in sua expositione media.
Luminis lunę receptio a sole, nō est p refractionē seu reflexionē, vt declarauit Auērha. ī tracta. proprio. Cōm. 1. metheo. ī digressiōe de via lactea, & in 2. cœli. in com 49.
Luminariū tps coniunctionis ē sile hiemi: & tps oppōnis est sile æstati. Auer. in 2. de generatione aīaliū cap. 2. & elicitur ex sīa Arist. ibid. cap 4. vbi habet, ꝙ finis mēsis est frigidus & humidus, & ideo vt plurimū fluxū menstruorū cōtingit decrescente luna, vt dicit.
Lumbricorū triplex genus est, latū, teres, & quod ascarida appellāt, ex quo nihil aliud ꝓcreari pōt. latū autē illud solū intestino adherēs parit sile cucumeris semini, quo iudicio medici genus id lūbrici esse intelligūt. 5. de nā aīalium. ca. 19.
Lunę facies quid sit, & vide tres opiniones 1. cœli. com 49. & in 2. ca. de substantia orbis.
Lunę nā est sicut natura terrę, vt dicit Arist. in lib. de aīalibus. 2. cęli. com. 49. & 32. & 42. idem. 1. cœli. com. 16. & in 2. cap. de substantia orbis, vnde sicut terra nō est luminosa de se, sed ab igne: sic luna nō est luminosa de se, sed a sole.
Lunę lux acquisita a sole nō est fm reflexionem, vt declarauit Auērha in tract. spāli. 2. cœli. comm. 49.
Luna ē īferior oībus planetis, ī hoc cōueniūt oēs astrologi. 2. cę. c. 60.
Luna videt esse densa & obscura recipiēs lumē a sole, & ī lib. d aīalib. dicit Arist. ꝙ nā eius est vnigenea naturę terrę plusquā cęterarū stellarū 2. cap. de substātia orbis. idē 2. cœli. cōm. 49. & 1. cęli. com. 16.
Lunę nā dicit ꝙ sit frigida & hu. 1. metheo. cō. 4. & ibi vide causam.

Luna in eclipsi nõ patitur i sua substãtia vt accidit in qualitatib⁹ passiuis, sed solum transmutatur in loco tñ 8.meta.tex cõ.12.

Luna fm aliquos est causa inuẽtionis crisium, tu debes scire q̃ ẽ causa remota quæ non est necessaria medico 3 Coll'.ca.9.de causis egritudinũ cõpositarum materialiũ.

Luna per mẽsem agit hiemẽ & ęsta tem, sicut sol per totũ annum. sed dña ẽ, quia sol ista operatur p suã appropinquationẽ ad zenith nostrorum capitũ, & remotionem, sed luna per incrementum & decrementum luminis ista efficit, ex 4. de generatione anim.cap.2.& idẽ habet Auer.ibidem.

Luna principium est pp solis societãtẽ, receptumq; lucis, fit.n.quasi alter minor sol, quãobrẽ cõducit ad oẽs generationes pfectionesq;, calores.n.& refrigerationes cũ moderatione quadam, gñationes sine moderatiõe corruptiones efficiũt, Arist.in 4. de generatione anima. cap.vltimo.

Lunæ natura similis est naturę terręstri, vt dicit Arist.in lib.de animalibus 1.cęli.cõ.16. & 2.cap.de subã orbis,& 2.cę.32.& 42.& 49.consimile.12.meta.cõ.44.

Luporũ genus habet fęminas multũ libidinosas & salaces, ita q̃ mares ad coitum ipsę frequentes alliciunt, inuitãt, cogunt, puniũt etiã nisi pareant, Aristo.in 5.de natura anim.c.2.inde forte Romanæ linguę institutores. meretrices lupas merito nuncupauerunt.

Lupi cũ canibus coeũt in cyrenensi agro 8.de natura. anim.cap.28.

Lupi & canes non alio tempore herbas tangũt nisi cum morbo laborãt, herba.n.ingesta euomũt, atq; ita purgantur 8.de nã anim.ca.5.

Lutum & terra liquescit 4.metheo. tex.cõmen.40

Lux & color differunt.2.de anima cõmen.67.

Lux fm Auer pacem largitur coloribus habitum & formã, in obscuro.n.sunt colores in potentia. sed fm Auer. lux solum est necessaria pp medij dispositionem, vt possit moueri a calore 2.de aĩa.cõ.67.& 69.& cõ.73.& 74.

Lux est illudi quo fit vmbra ex corpore grosso 3.Coll'.cap 38.

Lux est visibilis per se, color aũt mediante luce.2.de ani.cõ.72.

Lux habet duas reflexiones, fortẽ & debilem.2.de aĩa.cõ.70.

Lucentia in nocte quare luceant, vide tõnẽ Sofigenis, qui fuit præceptor Alex. q̃ fidem facit, referente Them.in 2.de anima ca.24.& est super tex.72.

Lux non est in oculos per naturam oculi, sed intra ipsum ab extrinseco. Ex cõ.lib.de Sen.& Sensato.

Lux in eo q̃ lux, videtur calefacere qñ reflectitur.2.ca. de subã orbis. 2.cęli.cõ.42.

De Litera M.

Magister primus nunq̃ creditur aliqd dixisse sine forte probatione 1. de gña. & corrup.cõm.38.

Magis & minus & ęquale eiusdẽ generis sunt.2,de generatione,& corrup.tex.cõ.37.

Magis & minus in rebus differentibus cõmunicãt in eadẽ natura.4. phy.cõ.71.

Magis & minus est in quo plus aut

minus contrarij est 5.ph.t.cō.19.
Maius est manifestius minori. 10. meta.tex.cō.9.
Magnetis cōplexio qñ transmutatur nō attrahit ferrum, sicut dum confricatur cum alleis vt dī 8.ph. cō.35.& 7.phyī.cō.10.
Magnitudines non esse indiuisibiles declarauit Arist.ex natura contiguorum & continuorū,secundo ex natura moti & motus,tertio ex naturavelocioris & tardioris 6.ph. cōmen.22.
Magnitudines in corpotibus circularibus sunt,sicut spatia in corporibus rectis.2.cęli.cō.46.
Magnitudinis expers est illud ad cuius constōnem absolutionemq; nullus est vsus magnitudinis,ēt si diuidi aut dittrahi ex acidēti possit,non.n.plus album est quod bipedale est q̄ ꝙ pedale.Themi.1.de anima.cap.20.vide in concordantiis nuper editis.
Magnitudinem & figurā motu sentimus,2.de anima.tex.cō.33.
Magnitudo est de natura cōtinui, & vnum est de natura discreti 3. meta.tex.cō.16.
Magnitudinū diuisio ī infinitū est maximū fundamentum inter mathema. 3.phy.c.31.& 39.56.& 60.
Magnitudo nō est actu infinita,sed pōa 3.phy.tex.cō.56.
Magnitudo vt cōsideratur a naturali,& vt cōsideratur a geometra,habet dispositiones oppositas, & etiā conuenientes 3.ph.cō.cō 60.idē 3. cęli cō.6.
Magnitudo est diuisibilis in infinitum, sed non est augmentabilis,ī infinitum 3.phy.tex.com.68.vide cō 60.ibidem.
Magnitudo quāta pōt esse in potētia tāta pōt esse in actu 3.phy.tex. cō.69.& vide cām huius in cō.ibi.
Magnitudinem,motū,& tps ex indiuisibilibus cōponi eiusdē rōnis est 6 phy.tex.cō.4.
Magnitudo si fuerit īdiuisibilis,motus erit indiuisibilis.6.ph.t.cō.9.
Magnitudinē hns latī9 se diffundit, q̄ corpus quale.Commen in paraphrasi primi de cęlo summa prīa. Vide pro hoc etiam 3.cęli cō.6.& Philosophū in 11.primæ philosophiæ.cap.3.vbi hēt ꝙ mathematic9 circa ea q̄ ex ablatione theoriā facit,circū tollens.n.oīa sensibilia speculatur, puta leuitatem & grauitatē,& duritiem,& contrarium, adhuc aūt caliditatē & frigiditatē & alias sensibiles contrarietates, solum.n.derelinquit quantum & continuum,horum quidem ad vnum, horum aūt ad duo, horum vero ad tria,& passiones horum in quantū quanta considerat & continua,& non fm aliud aliquid speculatur.idem ēt scribitur 6.primę philosophiæ.tex.c.2. vbi habet ꝙ physica se hñt vt ſymū,& metaph. vt concauum.
Magnitudinē hñtium aliud est locus, aliud linea, aliud superficies, aliud corpus.ibidem in paraph.vide in concordantijs.
Magnum non est contrarium paruo, neq; equale est mediū inter illa,magnum.n.& paruum nō maxime diſſant.i. perfecte cum inueniatur mai9 magno,& minus paruo.10. meta.cō. 19. cogita de illa deductione.
Magnum & paruum vno mō sunt in capſo relationis, & alio mō sūt accñtia quantitatis.5.met.cō. 18. Ex quo patet vnum & idem poni

posse in diuersis prædicamentis secundum diuersas rationes.

Magnū & paruū appropriant quātitati continuæ, multū vero & paucum quantitati discretę. Auerr. in 2. Coel. in ca. de complexionibus membrorum officialium.

Magnum & paruum Plato reducebat ad materiā, & vnū ad formā, videlicet, ad idem 1. phy. com. 80.

Magnum & duplum non diuersantur propter diuersitatem in se, sed propter diuersitatem recipiētis 7. physico. tex. com 27.

Malum de necessitate est propter priuationem, aut propter alterū contrariorū cui accidit priuatio alterius contrarij. v.g. egritudo cū sit quoddam esse est malū pro quanto inest ei priuatio sanitatis, ex 3. tract. paraphra. meta.

Malum nō existit in rebus diuinis, sed in natura mortalium 3. cœ. com. 25. idē 9. meta. tex. cō. 19.

Malum ex priuatione proficiscitur atq; ex ea cōtingit interitus The. 1. phy. super 80. tex. & est sentētia Arist. ibi in textu.

Malum est natura posterius bono 9. meta. tex. com. 19.

Malum & peccatum non est in sempiternis, neque corruptio 9. meta. tex. com. 19.

Mala & ea quæ sunt sine solicitudine, proueniunt ex necessitate materiæ, & non ex diminutione agentis 12. meta. com. 52.

Malum & bonum quæ sunt materia & forma a quibusdam posita sunt principia 12. meta. com. 54.

Malum pilare quid sit requiratur 7. de natura anim. cap. 11.

Malum non est distinctum a rebus quæ sunt in potentia. 9. meta. 19.

Mămæ in mulieribus sunt maiores gratia lactationis, in viris aūt sunt pp tutelā cordis. Ex 4. de partibus anim. Auer. in cap. de prætore.

Mămæ datę sunt aīalibus his, q̄ aīal inter se concipiunt & in lucē edūt, sed q̄ oua pariūt, aut ouo intus cō cepto aīal post in lucem excludūt hæc mămis & lacte carent, vt pisces & aues 3. de natura ani. ca. 20.

Manus est organū organorū. 3. de aīa. tex. cō. 38. idem Gal. in 1. de vtilitate particularum. cap. 2. & 4.

Manus est soli homini propria. 4. de partibus animalium cap. 9.

Manus diuiditur in tres partes magnas. s. vlnam, brachiū, & extremā manū, Gal. 2. de vtili. parti. cap. 2. Notanter aūt dr̄ in tres partes magnas, quia manus diuisio ī partes paruas est in tres partes. s. in digitos, & quod grēci methacarpiō appellant, & carpon sicut diuisio pedis ēt est in digitos, & quod græci tarson appellāt, & in planum 3. de vtilitate particularum. cap. 6.

Manus non est vnū instr̄m, sed multa: & vt ita loquar, est instrumentum ante instrumenta. Ex lib. 4. de partibus anim. ca. 9. idem 3. de anima tex. commen. 38.

Manus hominis non semper est hominis pars, sed potens opus perficere. 7. meta. tex. com. 39. idem ibidem tex. com. 35. de digito.

Maneries disciplinæ sunt diffinitio, diuisio, inductio, enthimema, & exemplum. Auer. in prologo physico adde etiam syllogismum hypotheticum per naturam, de quo egit in libro primo priorum in digressione, talibus enim instrumentis vtimur in declaratione eorum q̄ indigent aliqua innuitione aut

consolatione, in hoc.n. differunt a via doctrinę vt notaui in dñijs.

Manifestum est quod quicquid separatur ſm esse, separatur rõne, & nõ conuertitur 2. phy. cõ. 19. & elicitur ex tex. contra Plato. de ideis. Vide cõsile in 12. me. c. 27. & c. 39.

Manifestum est per se, quod natura agit propter aliquid 2. phy. cõ. 80.

Manifestum est quod in sola mutatione quę est ſm qualitatem cõtingit indiuisibile eẽ 6. ph. cõ. & c. 49.

Mare sui natura calidũ ẽ. Arist. 3. de generatione anim. cap. 11.

Mare aliquid dulcis humoris continere, argumentum est eo experimento, ꝙ si ex cera vas tenui late re finxeris, idq; annexa linea ī mare demittas inane: die ac nocte vna humoris copiã dulcis intra se colliget, 8. de natura anim. cap. 2.

Mare sub caniculæ tẽpore euertitur 8. de natura anim. cap. 15.

Mare est elementũ aquæ 2. metheororum cap. 1.

Mare est æternum ſm speciem generabile & corruptibile ſm partẽ. ibidem, & in principio.

Mari accidit salsedo, nõ ſm ꝙ est elemẽtum, nam sapor accidit mixto & complexionato ibidem.

Mare fetidũ quod est in philistea, dicitur quod in illo impolẽ animal aliquod viuere propter fortitudinem amaritudinis eius, & ẽt putatur ꝙ hoc mare cum aduenit in ipso aliquod animal magnum, seu grossũ non descendit propter admixtionem partium terrestriũ cum aquis eius 2. metheo. commen. 1.

Mare est vbi, quãdoq; fuit arida, 2. metheo. ca. 1. & vide ibidem cãm.

Mare ſm partẽ diuisum cito putrescit, ſm vero totum nõ 4. metheo. tex. comm. 13.

Marem dicim⁹ id animal, quod in alio gignit, fęminam vero qđ in se, ex 1. de gñatione anim. cap. 2. vi de etiam 1. de histo. anim. cap. 3.

Maris & fœminæ sex⁹ vbi distinct⁹ non est in his semen veluti conceptus est, conceptum autẽ dico primam ex mare & fęmina mixturã. ibidem.

Mares & fęminę pollutionem quę noctu per quietem accidit patiuntur. Arist. in 2. de gña. anim. ca. 4.

Marium & fęminarum ortus fit seruata ꝓportione terminata in quã titate & qualitate inter semen maris & semen fęminę, & ideo aliqui homines reperiuntur nõ habuisse liberos in vna ętate, qui trãslati ad aliam ętatem habuerunt, & q dã visi sunt ex vna muliere nõ generare qui cũ alia generant. Aliqui etiam in vno anno gñare marem & in alio fęminam, nonnulli etiã ex vna muliere gñant marẽ, & ex alia fœminã. Auer. in 4. de generatione anim. ca. 1. in fine capituli, & est suã quæ aperte colligitur ab Arist. ibid. in cap. 2.

Mares magis flãtibus aquilonijs, q̃ austrinis gignũtur. Arist. in 4. de gñatione aĩalium cap. 2. vbi etiã subdit ꝙ pastores aiunt interesse ad maris ac fœminæ feturam pecoris non solum si ita accidit, vt initus aquilonijs flatibus, aut austrinis fiat, sed etiam si cum pecus coit spectat ad aquilonem, aut austrum, ita minimo interdũ momento datur causa caliditatis, aut frigiditatis.

Marium ac fœminarum procreationes causa & diuersitas, ex quinq; rebus

rebus prouenire pōt, ex ætate, cōplexione, ex flatu ventorum, ex nā loci, & ex aere & aqua. Auer. in 4. de gña. anima. cap. vbi ponuntur iudicia quib⁹ gñatio a generatione fęminę discernatur, & habentur ex tex. Arist. ibidem cap. 2.

Mares in vtero celerius conficiūtur & crescunt q̄ fęminæ, extra vterū vero fęminæ, & vide causā in 4. de gñatione anim. ca. 6. & Auer. ibi.

Marium partes superiores & priores validiores sunt quam in fęminis 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares partes illas, quas velut arma natura tribuit, robustiores habēt quàm fęminæ vt dentes, cornua, calcaria, vngues, & id genus. 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares in genere insectorum & locustarū sunt minores fęminis, & minus superuenit in coitu maius, in talibus. 5. de natura ani. cap. 28.

Mas est in gñe piscium, qui mustelli appellantur gñanter in parte leua veteri, fęminę vero in parte dextra, atq; etiam parte eadē mares & fęminæ, 6. natura anim. cap. 10.

Mares ferociunt ex coitu, fęminę vero ex partu. Arist. 6. de natura animal. cap. 18.

Mares aquilonis flatu potius, austri fęminæ concipiuntur. 6. de natura anim. cap. 19.

Mares vel fœminæ generētur a quarum natura efficit. ibidem.

Mares canum, quia plus laborant fœminis, minus viuaces sunt, in laconicis tamen, in cæteris autem & si non admodum constat viuaciores sunt, vt in reliquis 6. de natura animalium. cap. 10.

Mares vt plurimum sunt viuaciores fœminis 6. de natura anima. c. 20.

Vbi aduerte, q̄ pōt contingere oppositum, vt in aliquo genere aīaliū, fœminæ sint viuaciores maribus, tradit. n. Arist. in 6. de natura aīaliū ca. eodē, q̄ canes Laconici ita se habēt, q̄ qa mares plus laborāt q̄ fęminę, ideo fęminę sūt viuaciores maribus. Amplius aūt propter coitum hoc prouenire potest, vt ī genere equorū fœminæ diutius viuunt q̄ mares, vt testatur Arist. in 6. de natura animalium. cap. 22.

Mares Suū castrati maiores, ferocioresq; euadūt, vt scire Homerus fingit cū dicat. Nutriit exsectū syluis hortētibus aptū. Instar nō bruti sed dorsi montis opaci. 6. de natura animalium. cap. 28.

Mares fętus magna ex parte cirea 40. diem, dextro potius latere mouentur, fœminæ sinistro. 7. de natura animalium cap. 3.

Mares plurimi vsq; ad 60. annū generāt, quē si excesserint vsq; ad 70 procedunt, & iam quidam annos septuaginta nati genuerunt. 7. de natura animalium cap 6.

Mares ī pedestribus sanguineis nō ouiparis, sunt maiori ex parte maiores & viuaciores fœminis, excepto mulorū genere, ei⁹ enim fęmine & maiores & viuaciores sūt. 4. de natura animalium. ca. vltimo.

Masticatio nulli⁹ cōcoctionis causa est, sed facilitatem cōcoquēdi potius pręstat. Ex 2. de partibus animalium, cap. 3. & videtur esse contra Auic. in ca. de humoribus. vbi d. nutriens masticatione aliquam recipit digestionem. & forte sunt cōcordes, quia illa præparatio appetit aliqualis digestio, sicut generatio appetit natura, quia est via ī naturam. ex 2. phy. tex. comm. 14.

Maſculinum & fęmininum ſunt diuidentia animal, ſicut ſimum & non ſimum naſum, & ſicut ęquale & inæquale diuidunt quantũ. 7.metaphy.tex.commen.17.

Mas nullus in prole elaborare ſolet Ariſt.in 3.de generatione animalium cap.10.

Mas & fęmina potentia quadam & in põa diffiuiunt, qđ.n.põt concoquere & ſecernere, & conſtituere ſemen atque principium obtinet formæ id mas eſt, quod autem recipit & non poteſt conſtituere & ſecernere id fęmina eſt. Ariſt.in 4.de genera. anim. cap.1.

Mas in ſemen agit tres formas, vna eſt ſpecifica propria huic ſpēi.alia eſt forma maſculinitatis, quæ eſt veluti dřia illius ſpeciei. tertia aũt eſt forma īdiuidualis, qua eſt hoc agens determinatumue. Et iõ qñ agẽs dñabitur perfecto dñio ſupra mãm pręſtabit ei illas tres formas, & erit ſilitudo perfecta. Auer.in 4. de gener.anim.cap.vbi ponuntur cauſę ſilitudinis ĩter natos & parẽtes, & eſt ſnīa Ariſt.ibidem cap.3.

Mas & fęmina ſunt animalis paſſiones propriæ, ſed non ſecundũ ſubſtantiam veram in materia & in corpore. 10.meta.tex.com.25.

Mas tribuit formã & motũ ꝓpriũ, ſed fęmina materiam exhibet, ſicut in iactis coagulatione ſuccus aut coagulum eſt quod inſpiſſat. 1.de genetatione anim. ca.20.

Mas in conſtitutione corporis animati vim creandi præbet, ſed fęmina materiã exhibet, corpus.n. ex fęmina eſt, aĩa vero ex mare. Ariſ. in 2.de gener.aĩa.ca.4.& ibidem. parũ ante principiũ capituli, in ſolutione qõnis, quia fęmina nõ poteſt ex ſe generare aĩal, dicit quod ideo eſt quia mas eſt efficiens animæ, mas enim ratione diffinitur.

Materia non eſt ſeparabilis in reb⁹ 4.phy.tex cõ.59. vbi Cõmẽ.ex ponit, ꝙ qñ dicim⁹, ꝙ materia nõ eſt aliquid demõſtratum in actu, nõ debemus intelligere ꝙ poſſit ſeparari a rebus demonſtratis in actu, ſed intendimus ꝙ in ſua eſſentia nõ eſt aliquid demonſtratũ, neq; eſt iñ ſe aliquod demõſtratũ, qm̃ ſi ita eſſet non reciperet res demõſtratas. Ex quo patet contra ponẽtes actum entitatiuum ſiue exiſtentie propriũ in prima materia. Cõtra Hẽ. de Gand. & Sco.

Materia contrariorum vna eſt 4. phyſi. tex.com 84.

Materia prima in ſuo eſſe non hẽt actum admixtum omnino. Cõm. 5.phy.cõ.8.contra ponentes actũ entitatiuum in via Auerr.

Materię quæ recipiunt formas non dicuntur formæ 7. phy. com. 15. idem 7.meta.24 & 34.

Materia prima nõ eſt exñs in actu, ideo non poteſt eſſe per ſe motũ. 8.phyſico.com.30.& 5.phyſi. tex. commen.8.

Materia ex qua aliquid generat eſt illud quod in rei veritate dicit moueri motu qui eſt de potẽtia eſſentiali.v.g.aer qui eſt ī potẽtia ignis ad ſuperius, eſt id quod mouetur ī rei veritate & eſſentialiter ad ſuperius qñ fit ignis 8.phy.cõ.32.& cõmen.4.contra Ioan.Gram.& 3.cę. com.28.& 4.cœli com.24.& 25.

Materia exiſtente diuerſa diuerſabitur & forma, 8.phy.com.46.4.cęli.com.37.8.meta.tex.com.11.

Materia eſt cauſa contingens eius accidentis, quod præterquam in pluribus euenit, 6.meta.tex.cõ.5.

Mate-

Materia recipit contraria ſucceſſiue 6. meta. com. 8.

Materia eſt multiplex, alia n. eſt alterationis tm̃ vt panis reſpectu sãguinis: alia eſt cõpoſitionis, vt lapides domus, alia eſt cõpoſitionis & alterationis, vt elemẽta reſpectu mixti: alia eſt ſecundũ quantitatẽ vt parte totius: alia ſecundũ ſimilitudinem, vt præmiſſe reſpectu cõcluſionis. Ex 2. phy. tex. com. 31.

Materia ſm ſe nõ eſt quid neq; quãtitas, neq; aliquid eorũ quib⁹ ens eſt determinatum 7. meta. tex. cõ. 8. vide in Theorematibus noſtris quomodo ſit intelligenda iſta propoſitio in proprio Theotemate de hoc. & aduerte vnũ annotatione dignum, quòd ibidẽ Philoſophus ſubdit, quare quod eſt vltimũ ſm ſe, neq; quid, neq; quantitas, neq; aliquid aliud eſt, neq; negationes; etenim hęc erunt ſm accidens. Ex quo loco videtur ſequi ꝙ materia in ſe, neq, eſt formata, neq; nõ formata, quia tam affirmatio formæ q̃ eiuſdẽ negatio eſt extranea a natura materiæ. & ita videntur duo mala ſequi, primum ꝙ cõtradictoria oppoſita non diuidunt verũ & falſum in omnibus quod eſt cõtra Philoſophum in prædicamẽtis, in ſermone de oppoſitis, & eſt contra primũ principiũ, qđ eſt p ſe notũ & conceſſum ab omnibus, videlicet, de quolibet dicitur eſſe vel nõ eſſe. Amplius eſt contra determinationem antiquorum Peripateticorum, videlicet. Alexãdri & Themiſtij in digreſſione de priuatione & potentia materiæ, & Simplicij etiam, aſſerentium ꝙ quando Peripatetici aſſerunt materiã eſſe inaffectam, ſeu informem non intelligunt nomine inaffecti priuationẽ qualitatis, ſed prorſus negationẽ, qualia ſunt illa, illiteratus, immuſicus: pro eo quod eſt non muſicus, & non literatus, nam ſi inaffectio illa priuationem ſignificaret, quum priuatio qualitas quædam eſſe videatur hoc ipſo materia ipſa qualitatem amplecti præferrique materia videretur, in quibus itaque negatio vera eſt in his priuatio non ſequitur: non enim de quo poteſt dici non iuſtum de eodem dici ꝑ poteſt iniuſtum, neq; de quo verum eſt dicere ꝙ comam aut capillitium non habet de eodem verum eſt dicere quòd caluet, nulla igitur eſſentia materiæ in eo poteſt conſiſtere quod eſt priuatum eſſe, ſed quemadmodum cera ex qua fingi leo poteſt, nõ eſt amplius cera quum factus eſt leo, ita & primum illud ſubiectum qđ poteſt formas omnes ſuſcipere, quamuis priuatum omnibus videatur eſſe, non tamen in eo quod ſubiectum eſt priuatum eſſe, dicitur poteſt: ſubiectum enim nullo modo eſſe poſſet ſi formam cum priuatione reciperet, ſed priuatum eſſe dicitur ea ratione ſecundum quam ei accidit accõmodatio atq; habilitas quædam, ad formas omnes ſuſcipiendas dixi accidit, quia priuatio in ſe abſoluta quædam res eſt quàm referatur & accõmoderur ad altera. Sed in veritate in hac ſentẽtia eſt maxima difficultas. nam iſti incidunt in eaſdem anguſtias, quas euitare contendunt, nam certum eſt quòd quando Peripatetici aſſerunt materiã eſſe inaffectã ſm ſe, cõſiderãt illam ī prima illa ſui notione, qua

Digreſſio. vtrũ materia ſm ꝙ má habeat alq̃ affirmationẽ vel negationẽ ſibi ꝑ priam.

nō refertur ad alīa, ſed eſt abſoluta & prima eius notio. ſi igr̄ in illa cō cedūt materiā eſſe inaffectā nō ꝙ ī affectio ſit priuatio, ac cogāt materiā dicere aliquā qualē ſibi propriā, aut formā eadē rône vr̄ ſequi, ſi ipſi intelligant vocabulo inaffecti puram negationē, tūc. n. vr̄ materiā in ſua prima notione includere aliquā negationē, & hoc eſt longe deterius q̄ primū, quia negatio nō pōt conſtituere intellū alicuius entis poſitiui. & cōfirmaī. ꝙa vt dicit Philoſophꝰ in pñti loco, negationes oēs formarum verificanē de materia p accīs & earū affirmationes: ſicut ét bñ declarat Cōm. ī pñti loco. d. n. deinde incepit declarar̄ ꝙ ſit natura iſtiꝰ materiæ &. d. & ītelligo p materiā illud quod eſt exīs p ſe, qđ eſt, neq; quale, neq; quātū, neq; aliqđ p̄dicāmētoꝝ, qm̄ eſt in
" pōa oīa iſta 10. p̄dicāmēta, vt declara
" ratū eſt in phyſicis. Declaratū. n. ē
" eē ſubtū oīb⁹. 10. p̄dicamētis, & qđ ſuū eē eſt aliud ab eſſe cuiuſlibet eorū, & vltimū ſubtum qđ eſt ſubm p ſe, & primo nō eſt illud in quo dr̄ quale, nec aliud p̄dicamētorū 10. nec priuatio iſtorū entiū, qm̄ hoc eſt ei p accīs, & intendit ſubtum, igr̄ vltimū quod p ſubiam ſuā eſt aliud ab vnoquoq; p̄dicāmētoꝝ & a ſuis priuationibus, cū oīa iſta ſīt ei per accīs. Et dicit hoc qm̄ ſi aliqua forma, aut aliqua priuatio eſſet ī materia eſſentialī, nō reciperet oēs formas: & ꝓfirmaī p Ariſt. ī 2. đ ītерpretatione, vbi dicit, ꝙ priꝰ & ſm ſe bonū eſt bonū & poſterius, & ſm accīs bonū nō eſt malū, ī nō faceř. n. intelligiī facere, vt dr̄ in 2. elēcorū, negatio. n. ē natura poſterior affirmatione, vñ 3 primæ philoſophiæ t. c. 3. multis. n. modis idē ſciētibꝰ magis quidē ſcire dicimꝰ, eū q nouit ī iſo eē qđ res ſit, q̄ ī nō eſſe, & horū eorundē magis alterū altero, ſed maxīæ qđ ē & non q̄ tū, aut quale. ffx qbꝰ verbis manifeſte colligiī ꝙ prima mā in ſua ptīa notione, ſicut nō includit priuationē aliquā, ita ét nō includit aliquā negationē, & ita expoſitores nō euadūt difficultatē iſtā, ſicut vides, ex aduerſo aūt ſequiī ꝙ contradictio nō eſt oppō cuiꝰ nō ſit dare mediū ſm ſe, qa materia in prima notiōe, neq; ē foŕata, neq; nō foŕata, qđ ē ꝓtra primū p̄cipiū vt diximꝰ, & ē qō ſatis ardua, ſicut vides. Aui. ī 5. ſuę p̄ię p̄ſiæ. c. 1 multū ſubtiliř & diffuse ꝓſequiī iſtā difficultatē, nā poſtq̄ declarauit ꝙ libet natura ī eē q̄ditatiuo ꝓſiderata eſt tū ipſa, & ſolū īcludit in tali eē p̄dicata qđ ditatiua q̄ in prīo. mō ónt de ea, vt dicit de equitate qđ ē tū equitas, & nō eſt vna, nec multa, nec exīs ī aīa, nec ī iſtis ſēſibilibꝰ, nec ī actu, nec ī pōa, parū. ī. q̄rit, ſiquis aūt in terrogauerit nos de equinitate ſm ꝓtradictionē ſ. an equinitas ex hoc qđ eſt eqnitas ſit aliqđ vel nō, non erit rñſio niſi ſm negationē q̄ eqđ illud fuerit: non aūt ſm negationē eius qđ ē, ſed eiꝰ qđ dr̄ de ea, qm̄ nō dēt dici ꝙ eqnitas ex hoc quod eſt eqnitas nō eſt, ſed ex hoc qđ ē eqnitas nō ē eqnitas aliqua, nec aliqđ aliorū, ſi aūt ptes qōnis fuerīt duæ affirmatiuæ īmediatæ, tūc non erit neceſſe rñdere aliquā illarum vllo mō, qm̄ alterius earū. ſ. affirmatiuę quæ ꝓcomitaī negationē intelliꝫ ē, ꝙ cū res ñ fuerit appropriata altera affirmatiua appropriabiī hac altera affiruatiua. Cū āt fuerit appro

priata

priata hac eius essentia nõ erit ipsa proprietas: hõ. n. cum est vnus, vel albus, tñ essentia ipsa humanitatis non erit essentia albedinis, aut vnitatis, cum ergo subiectum quæstionis fuerit positum ipsa humanitatis veluti aliquod vnum, & interrogauerit nos fm aliquod contrariorum dicentur, vtrum est vnus, aut multa, tunc non erit necesse respõdere aliquod illorum, ipsa. n. humanitas ex hoc quod est ipsa humanitas nõ est aliquod illorum in cuius diffinitione non accipitur, ni si ipsa humanitas, &c. Ita pariter dicendum puto de prima materia in sua prima notione cõsiderata, quo ad prædicata primi modi, si quis interrogauerit nos fm contradictionem, an materia ex hoc ꝙ est materia sit aliquid, vel non. respondẽdum est per distinctionem, nam si quæstio fiat de his, quę constituũt intellectum eius, sic materia est aliquid, est enim substantia & ens, & tale ens quod est materia, sic enim negationes istorum de materia dici non possunt. Si autem quæstio sit de aliis aduẽtitiis materiæ, quę de materia per accidens prædicantur, sic respondendum est per negationem, nam materia ex hoc ꝙ est materia non est forma substantialis, nec accidẽtalis, nec cõpositum ex materia & forma, nec vl'iter aliquid de his, quæ sunt aduẽtitia ei. sic intelligitur dictum istud Arist. in præsenti loco, ꝙ negationes omnium prædicamentorum per accidens prædicantur de materia intelligendo per substantiam, substantiam in actu, quia materia non est substantia in actu. nec aliquod accidens. Et similiter illo modo intelligunt Peripatetici materiam esse in affectam. i. non habentem aliquam qualitatem, aut formã, ita ꝙ negatio oĩum formarum adducitur in responsionem ad qõnem propositam nobis de materia fm se considẽrata, an vꝫ, materia sit ꝙ materia sit forma aliqua, vel negatio cuiuslibet formæ verificetur de ea. & dico secundum verũ esse. non tamen materia in suo intellectu includit talem negationẽ, sed ex intellectu primo eius consequit verificatio illius negationis, sicut bonũ ex primo suo intellectu bonum est, & fm se bonum, bonum. Et ex hoc concomitatur bonũ nõ esse malum, Similiter iuxta istam sententiam, si proponũtur duæ affirmatiuæ cõtrariæ immediate de materia fm, ꝙ est materia, vꝫ, vtꝫ materia, vt materia est formata, vl' materia, vt sic est ptiuata forma, tunc non est necesse dare aliquam illarum, quia materia vt sit neque formata est, neq; ẽ priuatæ forma, licèt in esse realis existentiæ, non euadat ab vtroq; illorũ. Et est ac si diceremus vtrum corpus viuens vt viuens qualitatiuè considerandum sit sanum aut ægrum, quum sanum & ægrum sint contraria. Sed dices, quare de materia non verificatur immediate per viam sequelę priuatio formæ fm ꝙ materia est materia, sicut verificatur negatio formæ per viam sequelæ? Soluitur, quia ex intellectu primo quidditatis rei, primo apparet negatio aliorum, quæcunq; nõ sunt id quod est: & non apparet aliqua affirmatio ex his, quæ res non est quidditatiue, sicut sunt proprietates rei, vnde cum intellectus priuationis

tionis sit, saltem ex connotato aliquam qualitatem significans, vt d. The. & expositores, & sunt quasi quædam materiæ proprietas, vt dicit Commen. in sua media expositione super 1. phy. & etiam primo cœli. cō. 20. vbi dicit, q̄ in materia non est alia possibilitas, nisi per separationem a forma, & est sicut absciſſio ex acumine gladij. si ita esset sequeretur materiā habere aliquam priuationem, & qualitatem inseparabilem, & ita non esset denudata ſm essentiā ab omni qualitate & forma, sicut bene deducit Commen. in præsenti, cum considera igitur diligēter quia vidi plures meo tempore qui non potuerunt euadere ab hac inquisitione. Immediate patet q̄ neutrū verum est, & scias pro solutione difficultatis vnum, quòd licèt cōtradictoria absolutione diuidant verum & falsum in quocunque, & non sit dare medium inter illa, tñ qñ contradictoriis additur aliquid distrahens ab oppositione eorū, non sunt amplius contradictoria, sicut inter esse & non esse nihil mediat, sed inter non esse simpliciter & esse mediat aliquid, vt dicitur in primo phy. tex. com. 77. quia esse in potentia mediat, sic inter formatum & non formatum nihil mediat, vnde materia aut est formata, aut nō formata, & dicitur q̄ est non formata. Sed qñ dicitur, vtrum materia per se sit formata, vel per se, aut quidditatiue sit non formata, dico q̄ vtraq; falsa est quidditatiue, & sic non contradicunt, & ita est in sīl̄ de materia ſm q̄ materia, quia illa reduplicationis nota nō est ps subti ꝓpōnis. sed est condō specificatiua ſm q̄ ꝓsideratʒ & nota bene hoc. & nota q̄ ista sīa concordat cum dictis & determinatis p Alex. in 1. lib. naturalium qōnum q. vlti vbi quærit. vtrum forma sit ſm se in materia, vel ſm accñs, & tandem concludit q̄ forma non est p se in materia, loquendo de primo mō pfeitatis, sicut neq; priuatio, tñ forma & priuatio sūt ī materia p se in secundo mō, sicut par & impar non sunt p se de rōne numeri, sed sunt numeri ꝓprietates, ī quarum rōne sumitʒ subtum, sic in ratione formæ materialis sumitʒ materia, sicut apparet ex rōne in qua ponitʒ corpus organicū, & in rōne etiā priuationis ponitur materia, quia priuatio non est nisi carētia formæ in materia apta nata recipere formā. vñ sicut non ois numer⁹ est par, nec omnis īpar, sed vel est par, aut impar, sic materia, aut est formata, aut est priuata forma.

Materia est substantia diminuta, quia est in potentia. 7. meta. cō. 9.

Materia prima in 1. phy. declaratur esse ſm q̄ est materia nō ſm q̄ est subā. ibidē. & in 2. phy cōm. 21. & cō. 4. vide in simili in 1. meta. cō. 15. & 18. & 4. meta. com. 1.

Materiæ actio est transmutatio. 7. meta. cō. 9. idē 1. cœli. c. 20. vbi dicit q̄ in materia non est potentia nisi apud separationem eius a forma, & operatio istius potentiæ, q̄ est ex ea quasi absciſſio de acumine gladij, est gñatio. & corruptio. vide in concordantiis.

Materia in naturali philosophia cō ſideratur, vt est principium transmutationis, sed in prima philosophia considerat̄ vt est substantia in potentia. 7. meta. com. 9.

Materia

Materia non prædicat de eo cuius est mā nisi ſm denoīationē. 7. met. c. 25. & 34. & 43. & 9. met. c. 12. & 1. meta. com. 17 & 1. phy. com. 15.
Materia nō est gñabilis & corruptibilis nisi p accns. 7. me. c. 23. idē 1. phy. t. c. 81. & 12. met. cō. 18. idē 7. meta. tex. com. 26. 27. & 31. & 33.
Materia prędicat denoīatiue de materiato & non formal'r prædicatione dicēte, hoc est hoc, vt statua nō est lapis, sed lapidea. 7. met. t. c. 24 vbi aduerte ꝙ ista est vna dria inter genus & materiā, sicut bñ nota uit Cō. in pñti cō. & ēt 7 meta. cō. 43. & 1. meta. cō. 17. & 12. meta. cō. 14. Et longe vberius ante ipsum Alex. scripsit demōstratiue de hoc in 2. lib. naturalium quæstionū. q. vlti. quòd materia non si genus.
Materia diuersa sūt eadē spē, vt Sortes & Callias. 7. met. t. cō. 28. idem sumit distōnē indiuiduorū in eadē spē esse a materia, consise scribit Cō. in lib. destr. in prima dispu. in fol. 7. dub. vbi inq. t. cā p'alitatis & nūerabilitatis apud Philosophos ē materia & cā cōueniētię in multitudīe numerali ē forma, sed ꝙ pos
" sint inueniri res p'es in numero ī
" vna forma ſm materiā īpos'e est.
" nullū nāq; indiuiduū ab alio indiuiduo distingui debet ab aliqua ꝓprietate, nisi p accns. immo indiuidua abinuicē distinguunt a materia, idē 1. primæ philosophiæ. cō. 40. Vbi aduerte vt declaraui subtiliter in qōne spāli de principio indiuiduationis, ꝙ distinguēdo principiū assistatiuū contra principium distinctiuū, sic forma a ꝓprietate est principiū cōueniētię & sīlitudinis, & mā appropriata est principium distōnis. genitū. n. assistatur gñanti in forma, tñ principiū constitutiuū & distinctiuum respectu cōpositi magis est forma q̄ mā. ē enim qđ est vnū numero, & continuū est vnū p suā formā, & non p suā mām, vt dicit Cō. 1 de aīa. cō. 90 Et hoc intelligē' princip'r, sīc ēt Philosophi videntes multitudinē numeralē in eadē spē nō īuenire, nisi in hñtib' formā in mā, qa ī'abstractis a mā nō est talis multitudo apud Peripateticos, vt patet in 1. cœli & mundi. in t. c. 93. vbi dr ꝙ qñ mā tota ē comprehensa sub vna forma, non pōt esse nisi vnum suppositū in vna spē. iō appropria uerūt principiū nūerosīvatis, & diuersitatis illorū mā; & nō formā.

Et ex ista auctoritate Cō. in lib. destr. collige māifeste ꝓtra illos q̄ asserunt primū principiū distōnis indiuiduorū in eadē spē, esse aliq̄ ꝓprietatē accñtalē, sicut q̄ dixerūt ꝙ distinguat primo p q̄titatē. hoc enim licēt verū sit a posteriori, sed nō a priori, īdiuidua. n. distinguntur abinuicē mā, vñ Cō. 7. primæ philosophię, cō. 2. expresse dicit, quòd indiuiduum subiectum est prius aliis indiuiduis accidentiū.
Materia non est separabilis a rebus nisi diffōne. The. 4 phy. tex. com. 59. & habetur in tex. idem. tex. 84.
Mā īmediate trāsmutari nō p̄t a formis sepatis, nō. n. trāsmutat mām nisi illud qđ ē in mā. 7. met. t. c. 28 & idē hē j. ibidē. c. 31. vbi Cō. dicit, ꝙ oē mixtū cum materia, fit a mixto cum materia. idē in 8. phy. in cō. 15. & in lib. destr. ī disp. prima.
Mā ē cā multiplicationis gñabiliū ab vno gñante. 7. meta. t. c. 28. idē 1. met. c. 40. & ī lib. destr. prima. ī sofone septimi dubij. īq̄, p'aritas

nume-

numeralis. ſ. diuiſio, ſequitur cauſam in forma ratione materiæ.

Materia tranſmutatur a corpore habente qualitatem actiuam, aut potentiã, quæ agit per corpus habẽs qualitatem actiuam, 7. meta. cõ. 31. idem ibidem. cõmen. 28. & 12. met. cõ. 18. idem. 8 phyſi. com. 15.

Materia ſm cõſiderationem ad ſubſtantiam compoſitam ex materia, & forma, eſt pars ſubſtãtiæ, ſed ſecundũ conſiderationẽ ad ſubſtantiam declarãtem eſſentiã rei, non dr̃ eſſe partis ſubſtantiæ, ſed eſſe apparens deferens formam in ſuam deffinitionem. Auerr. ſententia in 7. primæ philoſophiæ in com. 34. idem ibidem. cõmẽ. 21. & 43. Vbi apparet ex mente eius naturã non eſſe partem quidditatis rei, licèt ſit pars eſſentialis compoſiti, differẽtia. n. magna valde ẽ apud Peripateticos inter eſſentiam & quidditatem in rebus generabilibus cõpoſitis ex materia & forma. 3. de aĩa. tex. cõ. 9 ſic etiam ſentit lucidiſſimus The. in 3. de ani. ca. 27. & eſt opinio Alex. & omnium Peripateticorum. Auic. autem in tracta. 5. ſuæ primæ philoſophiæ. cap. 5. de aſſignanda comparatione diffinitionis & diffiniti, tenet formam totam rei quidditatem, eſſe partẽ. vnde vult materiam eſſe partem quidditatis, ſicut eſt pars eſſentiæ, & non diſtinxit inter eſſentiam, & quidditatem. Et hanc opinionem imitatur etiam Diuus Tho. in 7. metap. in lec 9. ſuper expoſitione tex. com 34. & in lib. de entitate & eſſentia, & in prima patte ſummæ. q. 75. & in 3. parte. q. 50. & in 4. diſtin. 44. & Scotus in 7. ſuæ metaph. q. 16. & in 3. ſententiarum, diſt. 22. Et Antonius And. ĩ. 7. metaph. q. 12. ſed vt dixi, cauſa erroris Auic. fuit quem etrãtem iſti ſunt ſequuti, quia non diſtinxerunt in materialibus eſſentiam a quidditate, neq, diſtinxerunt inter partes ſm fidem ipſius ſpeciei, & inter partes ſm imaginationem, & eſt differentia magna valde, nam vt ſcribit Commen. in primo metaphy. in commen 45. Ariſto. opinatur, q̃ intellecta rerũ non ſunt ſubſtantiæ rerum, ſed ſignificant, & notificant ſubſtantias rerum. Certum eſt enim q̃ materia eſt pars eſſentiæ, quia ẽ ex partib⁹ ſm fidẽ componẽtibus in eſſe reali ſubſtãtiam compoſitam, tamen genus non eſt materia, licèt ſit materiæ proportionale per Porphyrium. in cap. de differentia, & per Philoſophum in 7. primæ philoſophiç, in tex. commen. 43. & Alexan. in libro 2. naturalium quęſtionum, quęſtione vltima, demonſtratiue probauit hoc, vt etiam confitetur Commen. 1. metaphy. commen. 17 & 12. meta. commen. 14. & tamẽ gen⁹ eſt de quidditate ſpeciei: ſi igitur idem ĩ compoſitis ex materia & forma eſſet eſſentia & qdditas, partes eſſentiæ eſſent partes quidditatis, ſed ſecus res ſe habet, vt dicitur in 7. primæ philoſophiç in tex. commen. 41 & in 3 de anima tex. comm. 9 De hoc vide quæ ſcripſerim in Theorematibus, in proprio Theoremate, quod incipit. In conceptis cũ materia, aliud eſt quod quid eſt ab eo, cuius eſt quod quid eſt.

Materia & forma differunt, qm̃ forma prædicatur per ſe de habente formam, ſed q̃ declarat quidditatem

tem eius substantialem, materia vero non prædicatur de habente formam uera prædicatione, ne dū vt prædicetur per se. Idolum enim non dicitur cuprum, nec hō caro. 7. metaphy. cōm. 34. idem ibidem commen. 23. vbi dicitur, ꝙ materia nō prędicatur nisi ſm denoīationem. consimile 7. metaph. 43. & 45. com. & 9. metaphy. cōm. 12.

Materia, alia sensibilis, alia intelligibilis. 7. metha. tex. cō. 34. & 35. & 39. & 5. metaph. cō. 3. & 8. metaphy. tex. com. 15. vide in Theorematibus.

Materia ſm se ignota est. 7. metah. tex. cō. 35. consimile primo physi. tex. cōm 69. & in 1. cap. de substātia orbis.

Materia sensibilis est, vt ęs & lignū & quęlibet mobilis materia. 7. metaph. & tex. commen. 35.

Materia intellectualis est, quę ī sensibilibus existit, non inquantum sensibilia sunt, vt mathema. ibidē.

Materia cum fuerit non erit res, forma aūt cum fuerit erit res. 7. metaphy. cō. 37. & fuit sententia illius dicti Commentatoris sumpta a lucidissimo Themist. in 2. de anima in principio. vbi scribit istud esse discrimen inter materiam & formam, nam res a materia habent, vt fierent, a forma vero vt essent.

Materia etiam erit quorūdam non sensibilium. 7. meta. tex. com. 39.

Materia non solum a phyſico sciri debet, verum etiam ratio seu forma & magis. 7. metaphy. tex. cō. 39. idem 12. phyſi. 11. & 26. & in 1. de partibus animalium. cap. 1.

Materia est propria entibus naturalibus. 7. meta. com. 39. Vide in cō tradictionibus nuper ędi tis.

Materia non prędicatur de re nomine principali. 7. metaph. cō. 43. & 25. idem 9. metaph. tex. cōm 12.

Materiæ natura talis est, quòd per eam potest res esse & non esse. 7. metaph. tex com. 53.

Materiæ naturalis est, ꝙ eius qdditas & forma est recipere formā 7. metap. commen. vlt. idem primo ca. de substantia orbis vbi d. ꝙ natura materię substātiatur per posse. & in 2 phy. com. 15.

Materiam dico, quæ non est hoc aliquid ens actu: potestate aūt est, hoc aliquid 8. meta. tex. com. 33.

Materiam localem ſi quid habet nō est necesse illud habere materiam generabilem & corruptibilem. 8. meta. tex. com. 4. idem infra tex. com. 12. & 12. metaph. text. com. 10. idem in primo phy. com. 63. & in libro de substantia orbis per totum fere, & in primo cœli. commen 20. & 95.

Materiam eē subiectum, est declarandum ī sciētia naturali, sed materiam esse substantiam est declarandum in scientia diuina. Commentator in 8. metaph. com. 4. vide idem in 1. phy. c. 21. & 7 metaph. com. 9. & 12. metaph. cō. 5.

Materia quę est subiectum trāsmutationis substantialis quando recipiat formam, assimilatur ei quod est in actu, & qñ dimiserit eam assimilatur nō esse. 8. meta. cōm. 4.

Materia non dicitur de diffinito nisi ſm ꝙ est genus ei⁹, genus enim significat materiam ſm ꝙ est ī potētia illud quod habet materiam & sic prædicatur de habente materiam. Nomen aūt materiæ significat materiam ſm quod ē aliquid in actu existēs pars illius, cuius ē

materia

materia, & ideo nō prędicatur de habente materiam 8. metaphy. cō mē. 6. vbi elicitur dria inter genus & materiam, quia genus prędicatur formaliter de cōpoſito ex materia & forma, materia vero nequaquam, ſed ſolum denominatiue non nomine principali. 7. metaph. tex. com. 23. & 43.

Materia neq; elementum eſt, neq; ex elementis. 8. meta. text. com. 8. Vide in concordantiis nup editis.

Materia, alia communis, alia propria 8. meta. tex. com. 11.

Materia ea vna exiſtente contingit fieri diuerſa propter mouentem cauſam. ibidem.

Materia ex vna plures fieri materias contingit duobus modis, vel in eodem ordine, & diuerſentur ſecundum magis & minus: vel in diuerſis ordinibus. 8. meta. com. 11.

Materia exiſtente vna & motore vno de neceſſitate gñatū erit vnū. 8. meta. c. 11. idē in 12. met. cō. 11.

Materia exiſtente diuerſa, & motore diuerſo ā neceſſitate gñata erūt diuerſa. 8. met. cō. 11. & 1. com. 12.

Mā exñte vna gñata pñt eſſe diuerſa pp mouentē cām 8. met. t. c. 11. vbi Cō. limitat illā ,ppōnē hīe locum in artificialibus tm, fallit aūt in nālibus, vt patet in 8. phy. in t. cō. 46. Elt. n. in nālibus principiū ꝙ non quodlibet fit ex quolibet, ſed determinatum ex determinato, & in eodem cō. 11. expreſſe dicit, ꝙ quædam materiæ recipiunt formas diuerſas, & quędam formę non recipiunt, niſi vnam materiā, verū eſt in entibus artificialibus, in entibus autē nālibus quælibet forma habet propriam materiā.

Materiā forſan quędā non hñt, aut non talem, ſed ſecundum locum mobilem. 8. metaph. tex. com. 12.

Mā in rei veritate, cuius eſſe eſt in potentia nō inueniť, niſi in ſubſtātiis gñabilibus & corruptibilibus, ſubæ vero æternæ, qa in eis nō eſt potentia ad corruptionē nō eſt in eis mā: ſed materia earū, eſt aliqd exñs in actu. ſ. corpus, īdignius habent hoc nomen ſubiectū, q̄ hoc nomen materia. 8. met. c. 12. idem in 2. c. de ſuba orbis & alibi ſępe.

Materia quæ eſt in potentia, eſt cā alterationis paſſiuæ. 8. met. t. c. 12. & primo cœli. tex. com. 21.

Materia prima eſt in potentia vtrūque contrariorum eodē termino. 8. meta. c. 14. idem 1. phy. com. 6. & 82. & 2. phyſi. com. 48.

Mām intellectualē, aut ſenſibilē nō hñtes, ſtatim ſunt id quod ſunt. 8. meta. t. c. 16. vbi dicit Cō. in cō. ꝙ illa quæ non hñt materiā, nō hñt cām aliā à ſe in hoc ꝙ ſunt vnum, & in hoc ꝙ ſunt ens: ecōtrario eis quæ ſunt in materiis, per formas enim fiunt compoſita ex materia, & forma vnum & aliquid ens, &c.

Materia eſt principiū paſſionis & cā pp quam patiens patiť. 9. met. t. c. 2. vide limitationē ab Auer. in 3. de aia. in cō. 5 in principio digreſſionis, & ibidē in cō. 28. vbi declarat, cuius paſſionis mā ſit cā, inqt enim ꝙ materia non eſt: cā receptionis ſimpliciter, ſed cauſa receptionis tranſmutabilis. ſ. receptionis huius entis indiuidualis.

Materiā eſſe in potentia ad infinitas formas, ē ſicut īfinitū eē ī potētia. talis. n. potētia nō dř reſpū actꝰ qa potentia q̄ dř reſpū actus ē finita, ſed hoc intelligiť ꝙ potētia ſp aſſociať ei 9. me. c. 11. Et hř ex tex.

Mate-

Materia remota nō dr̄ esse in potentia, illud, cuius est potentia 9. primę philosophiæ. tex. cō. 12. Inde collige dr̄iā, inter mām remotam, & ꝓpinquam q̄ innuit Cō. in cō. dicēs, & intēdit declarare ꝙ materia, q̄ pōt simplr̄ nō indiget, in hoc ꝙ exeat in actū, nisi ī vno motore tm̄. Materia aūt q̄ nō dr̄ posse simpliciter, sed p potentiā remotā exit in actū p plres motores vno motore fm remotionē, aut ꝓpinqtatē.

Materia propinqua rei non p̄dicaf de re, cuius est materia noīe principali, sed denoīatiue, vt nō dr̄ idolum cuprū, sed cupreū 9. metaphy. tex. c. 12. Idem 7. metaph. t. c. 43. & cō. 23. Et aduerte ꝙ cō. dicit in 9. met. cō. 12. ꝙ hoc non est propriū idiomati græcorū, sed in nr̄is idiomatibus. i. arabicis, hoc est manifestum in rebus naturalibus, sed in artificialibus nō est manifestum.

Materia ꝓpinqua dr̄ esse in potentia simplr̄, & dr̄ materia simplr̄ nō remota. 9. metaph. cō. 12. Vide in concordantijs nuper editis.

Materia & vl̄e differunt, quia materia non p̄dicaf de re noīe principali, sed noīe denoīatiuo. vl̄e autem prædicatur de re, vt homo est animal. 9. metaph. tex. cō. 12.

Materia potentia est, donec veniat ad spēm, q̄n vero actu est, tunc in spē est. 9. metaph. tex. cō. 16.

Materia dum est in potentia, non est perfecta per formam, neq; habet esse quod habet forma, sed dū venit ad actum, tunc Perficitur per formam, & habet esse quod habet forma. 9. metaph. commen. 16. Ex quo patet fm Auer. doctrinam, ꝙ licet materia sit essentia diuersa ab ipsa forma, eē tn̄ habet a forma, & non est aliud esse materiæ, & aliud formę. vt dicit. n. diuinus Boetius in lib. de vnitate & vno. oē esse est a forma, quod describentes Peripatetici dixerunt, esse est exiltentia formę in materia.

Materiam cōem habentia adinuicē transmutantur. 10. metaphy. text. cō. 12. & hr̄ proprie in primo de generatione & corruptione. in te. com. 43. & 53.

Materia contrariorum eadem est. 10. meta. tex. com. 14.

Materia negatione ostendit. 10. metaph. tex. com. 24. Vide in concordantiis nuper editis.

Materię diuersitas est cā differentium rerum per accns, quia quæ conueniunt in forma, & differunt fm materiam differunt per accns, vt duo annuli, quorū vnus est ex auro, alter vero ex argento. 10. metaph. tex. com. 24.

Materia non facit dr̄iam. 10. metaph. tex. com. 25.

Materiam primā esse probare, est sermo naturalis contrario. Auic. 12. metaph. cō. 8. idem 1. phy. com. vlti. & 2. phy. comment. 22. idem 12. metaphy. com. 6.

Materia assimilatur mixtioni, quia res admixtæ propinq; sunt. vt sint in potentia 12. metaph. com. 9. vbi declarat, quare Anaxagoras posuit mixturam.

Materia, ꝓpea qa est in potētia omnia, est cā in hoc ꝙ gnatio nō abscinditur. Cō. 12. metaphy. cō. 9. & est dictum Aristo. de quo inquirit in primo de generatione & corruptione. tex. com. 15. & infra.

Materiam nullus sciuit in rei veritate ante Arist. Cō. 12. meta. c. 9. colligitur. ex 1. phy. tex. com. 79.

Mate-

Materiam habent omnia quæcũq; tranſmutantur, ſempiterna autẽ mobilia latione non habent materiam generabilem, ſed vñ & quo. 12. primæ phy. tex. com. 10. & 8. meta. tex. com. 12.

Materierũ naturæ diuerſantur ſm diuerſitatem naturę trãſmutationis 12. primę philoſophiæ. com. 10. & primo phyſic. com. 63. & in 3. de anima. in commen. 5. in principio digreſſionis.

Materia generabilium eſt in potentia, tranſlatorum aũt eſt in actu. 12. metaph. tex. com. 10. idem in 2. cap. de ſubſtãtia orbis, & primo cœli. commen. 96.

Materia quæ eſt in potentia, eſt in omnibus corporibus, vt opinatus eſt Auic. ſed errauit in hoc. Ipſam opinionem imitatus eſt etiam Egidius Roma. in tracta. ſpeciali de materia cœli.

Materia quę eſt in potentia in ſubſtãtijs generabilibus & corruptibilibus eſt cauſa fatigationis & corruptionis in eis 9. meta. tex. cõ. 17.

Materia prima eſt vna, tamen multa eſt in potentia, & habilitate. 12. primæ philoſophiæ. com. 11. idẽ primo de generatione. com. 22. & tex. com. 24. & 4. phy. tex. cõ. 84.

Materia prima, primo habet potẽtias, ſeu habilitates ad recipiendũ primas cõtrarietates. ſ. formas omnium quatuor elementorum. Secundo vero habet potentias conſimilium partium mediantibus formis quatuor elementorum, & iſtę potẽtiæ diuerſantur ſm diuerſitatem mixtionis quatuor elementorum 12. meta. com. 11. idem 3. cœli commen. 67.

Materia ſm ꝙ caret differentijs formarũ indiuidualium dicitur vna numero, & non quia fiat vna forma numero 12. meta. comm. 14. idem primo phyſi. com. 63.

Materia & forma vniuerſalis, & præcipue quæ eſt genus differunt 12. meta. com. 14.

Materiæ cõitas eſt pura priuatio, & eſt in anima tantum. Et cõitas q̃ intelligitur in formis cõibus ẽ extra animam in potentia 12. meta. commen. 14.

Materia ſm ꝙ intelligitur cõius omnibus rebus generabilibus, nõ habet eſſe ſm hunc intellectum extra animam, cum nõ intelligatur ſic, niſi ſm priuationem omnium formarum 12. meta. comm. 14.

Materiæ perfecta imaginatio, quæ ſit, vide 12. meta com. 14.

Materia nõ eſt ſenſibilis per ſe, ſed per formam 12. meta. com. 14.

Materia non habet eſſe, niſi per hoc ꝙ ſentitur, & non per ſe 12. meta. commen. 14. vbi ponit ꝙ materia non habet eſſe, niſi a forma, licèt alia ſit ſubſtantia & eſſentia materię, & alia formæ, contra Scotum, & Henricum de Gandauo.

Materia, quia non formam habet, ideo nõ habet intentionem intellectam ab ea 12. meta. com. 14. ℔ quo vide primo cœli. com. 92. vbi dicit Commen. ꝙ forma eſt ſubiectum vltatis. Et iſte eſt intellectus cuiuſlibet formæ, & ideo materia non habet rationem alicuius cõis prædicabilis de pluribus, quia eſt primo diuerſa ab omni forma.

Materia, quia non habet formam, ideo nõ habet naturam propriã, ſed ſua natura eſt in comparatione, 12. metaphy. commen. 14. idẽ primo phy. tex. com. 69.

Mate-

Materia est illud ad quod innuitur ſm ſenſum, forma autem non cõprehenditur ſm ſenſum, niſi ſm ſuam actionem. & ideo non comprehenditur, niſi ſm intellectum. 12 metaph. com. 14.

Materia & natura non ſunt propriè ſubſtantiæ abſtractæ, ſed corpus, & anima. Cõ. 12. metaph. cõm. 25. authoritate Alexandri vbi aduerte q̃ Ariſto. ibi ponit diuiſionem entium, quòd, v3, quædam ſunt ſeparabilia & ſunt ſubſtantiæ. quędam inſeparabilia, & ralia sũt accidentia. Et Alexander ſm vnam expoſitionem dicit, & ſubſtantiæ vere ſeparabiles ſunt corp' & anima. Materia vero & natura non ſunt propriè ſubſtantiæ ſeparabiles. vbi collige naturam eſſe infra animam, & materiam eſſe infra corpus, & ideo orbis cęleſtis recti' dr̃ corpus aut ſubiectum q̃ materia. Corpus. n. in eo q̃ corpus ſeparari poteſt a paſſionibus tranſmutantibus ſubſtantiam, ſed nõ mã, qa materiã confeſtim ſequitur cõtrarietas, vt dicit Ariſt. in lib. de lõgitudine & breuitate vitę. Et in 2. de gñatione dicit. in tex. cõ. 6. nos aũt dicimus aliquam materiã vnã ſenſibilium, ſed ſemper eſt cũ contrarietate ex qua gñant' vocata elementa. Et ita dicit Cõm. in lib. de ſuba orbis. cap. 1. Ita ẽt natura eſt infra aĩam, qa aĩa eſt principium naturæ & omnis motus: animata enim ſunt principia oĩum corporum naturaliũ. 12. meta. cõ. 25. & Them. idem habet in principio libri de anima. Siſt anima eſt ſeparabilis a contrarietate, quia quæ contrariantur in natura non contrariantur ĩ anima, lapis enim nõ

eſt ĩ anima, ſed ſpẽs lapidis, ſed lapis bñ ẽ in natura: & ideo „ppriæ ſubæ ſeparabiles poti' ſunt corp' & anima, quã materia & natura, ſemper. n. reſpectus imperfectionis ad perfectius, é reſpectus potẽtiæ ad actum, aut inſtrĩ ad agẽs, vñ materia cõſtituit' p potẽtiam, ſed corpus dicit actũ, & ideo orbis rectius dr̃ corpus, aut ſubtũ quã materia, natura ẽt eſt aĩæ inſtrm, vt patet 2. de aĩa. tex. c. 41. contra Empedoclem & antiquos aſſerentes ignem eſſe cãm augumẽti, &c. Et ideo Cõm. in cõ. 25. dicit, authoritate Alex. q̃ Ariſt. diuiſit formas naturales & primã materiã, quia non ſunt ſubæ in actu, ſicut anima & corpus, aut quia videntur eẽ cauſatę ſubſtãtiis ſeparatis.

Materia eſt cã potẽtiæ in rebus in q̃ bus eſt potentia. 12. primæ philoſophię. com. 30. idem 7. metaph. tex. com. 22. & 53.

Materia non ipſa ſeipſam mouebit 12 primę philoſophię. tex. c. 30. vbi aduerte q̃ hoc eſt verũ tam in natura quam in arte.

Materia nõ intelligit' p ſe, ſed p aſſimilationẽ, forma aũt intelligit' p ſe. 12. primę philoſophię. c. 37. idẽ primo phyſi. tex. com. 69.

Materiam non habens eſt ſimplex. & quod eſt ſimplex, nõ habet materiam. 12. met. com. 49.

Materia q̃ qdẽ eſt vna, nulli eſt contraria. 12. meta. tex. com. 53.

Materię eſſentia ĩpoſſe ẽ vt ſit eſſentia motoris 12. primę philoſophię contra Empedoclem. tex. cõm. 54. idem 2. phy. tex. com. 70.

Materia eſt cã multitudinis & numerabilitatis apud Philoſophos, & cã cõueniẽtię ĩ multitudine ma

teriali eſt forma. Ex lib. deſtru. di ſpu. 1. in ſolut. 7. dub.

Materiam voco nō ens ſimpliciter, non quia omnino ſit nihil, & vſquequaq;, ſed id qđ nuda & mera potentia, cuiuſmodi eſt prima. & originalis materia. Them. 5. phy. ſuper tex. 2. vide in concordantiis nuper æditis.

Materia inquantum materia nō generaſ, oporteret nanq; quòd materia haberet materiam in infinitum. ex 1. diſp. in ſol. 21. dub.

Materia & forma a principio ſeparato, ſm Peripateticos non procedunt, immo agens apud eos in rebus generabilibus, & corruptibilib⁹ non agit, neq; formā, neq; materiam immo agit ex materia compoſita ex eis, ex diſpu. 3. in ſolutione 22. dub.

Materia eſt cauſa corruptiōis apud Philoſophos. ex diſp. 4. ī ſol. 2 du.

Materia quælibet habet accidentia propria fixa in ipſa ſine accidentibus, quæ emanāt a forma, & hæc accidentia, q̄ ſunt in materia, ſunt cauſæ multitudinis varietatū, quę in naturis īdiuiduorum inuenīūtur, quemadmodum accidētia ꝓpria formæ ſunt cauſæ multitudinis varietatū quæ in moralitatib⁹ indiuiduorum hominum cognoſcuntur, vt eſt declaratum in naturali philoſophia. 6. Coll. cap. 1.

Materię ſignum apud Philoſophos eſt paſſio & formæ ſignum eſt operatio. Ex diſp. 6. in ſol. 6 du. & ex diſpu. 10. in ſol. 2. dub.

Materia ſeminalis ex qua aīalia cō ſiſtunt nō iudefinita eſt, nec ī plus nec in minus, vt ex qualibet gñari queāt, quēadmodū pficiēdi cuiuſque aīalis, certa ē magnitudo, tum ad maius, tū vero ad minus, quem terminum non ſupergradiunt, vt vel maiora, vel minora euadāt, ſed in medio magnitudinis ſpatio ex ceſſum defectūue inter ſe capiunt: atq; ita hō alius alio auctior eſt, & cæterorū vnūqđq; aīaliū. Ariſt. in 4. de gñone aīa. ca. 4. Conſimile hr̄ in 2. de anima. in t. c. 42.

Materia quę alit eadē eſt illi, ex qua generationem natura conſtituit. Ariſt. in 4. de gñone aīa. ca. 8. vbi agit de lacte. idem in 2. de genera. & corr. t. c. 50. vbi dr̄ ꝙ omnia nutriuntur, ex eiſdem ex quib⁹ ſunt.

Materia cremēti & generationis eadem eſt 8. de natura animalium. cap. 1. & 2.

Materia eſt pp formam, & compoſitum ex materia & forma, eſt pp operationes. Auer. in 2. Coll. in c. de cōpoſitis membrorum officialium. vbi d. ꝙ hoc nedū eſt verum in naturalibus, verumetiam in artificialibus.

Materia duplex, quędam eſt prima quæ eſt impceptibilis, & quædam habens formā. Ex paraphr. meta. tract. 1. ca. quid gratia.

Materia hñs formā ē duob⁹ modis vnus eſt, vt eius forma nō corrumpaſ in aduentu alterius formæ totali corruptione, immo ineſt ei forma materiæ mediocri quodāmō, vt ſunt quatuor elēta materia corporum compoſitorum, vt fuit declaratum in lib. de gño. & corrup. Scđs eſt illud gen⁹ materiæ ī quo remanet forma māæ adueniente alia forma, vt ē diſpō in quibuſdā corporibus ſimilarium partium ad recipiēdam aīam, hoc tñ appropriatur nomine ſubiecti. ibid.

Mā numeraſ in entibus, ꝛ non ſit aliquid

aliquid ī actu ſm q̄ eſt mā 1.phy. cō.66.vide 4.phyſic.cōm.59.& 1. cap. de ſubſtan.orb.

Mā & forma p̄nt diſtingui ſm diffō nem,ſed non in eſſe.1.phyſi.c.65. & 2.phy. te.commen 12.

Mā non habet formam propriam, neq; priuationem propriā.1.phy. cō.66.63.69. & 3.cœl cō.67. & 7. meta.t.c.8.1.cap.de ſubſtā.orb.1. etiam phy.cōm.27.4.phy c.59.

Mā nō poteſt intelligi per ſe,ſed ſm comparationem.1.phy c.69.& 1. cap.de ſub.or.& 7.met.cō.& tex. 35.4.phy.cō.16. & 7.phy.com.& tex.26. vide in concord.

Mā ad ſuam eſſentiam conſtituendam non indiget ptā te, neq; potestas vlla in prima, ac ſimplici notione materiæ includitur.Them. Alex.Simplic.& Auer.indubitata ſnīa.Them.in 1.phy.in digreſſione vide in Theorematib.

Materiæ modus eſſendi eſt, q̄ non eſt in actu,ſed eſt modo medio inter non eſſe ſimplr, & eſſe in actu. 1 phyſi.c.70.& 5.phy.cō.7.& 12. meta.11.& 14.cōm.

Materia in prima ſui & ſimplici notione eſt quędam res ī ſe,& exiſtit actu.The.ibid.vide in Theorematibus quomodo ſit intelligēdum.

Materia non ens per accidens, & priuatio eſt non ens per ſe.1.phy. cōm.75. & tex.c.79.contra Platonem. vide in concor.

Materia eſt quaſi compoſita,ex eſſe & non eſſe.1.phy.79.

Materia ſubiecta cum forma cauſa, eſt eorum quæ fiunt. ſicut mater. 1.phy.tex.com.80.

Materia ī ſecunda ſui notione qua comparatur ad alia includit potētiam. idem ibid.

Materia appetit formam, ſicut turpe bonum, & fœmina marem. 1. phy.tex.com.81.

Materiam ſine relatione intelligere perdifficile eſſe ſcio, et nuda & ſola intelligatur.verūtamen aſſequi poteris, ſi ī eadem indaginē paulo acri⁹ incubueris,ſtudiumq; cōtuleris. The.ibidem.idem ſequitur Cōm.in 12.met. in cōm. 14. & in cōm.39.

Materia recipit formas alternatim, quando forma agens eſt præſens. 1 phy.cōm.81.

Materię accidit turpitudo, propter mixtionem cum priuatiōe.1.phy. commen.81.

Materia nō poteſt declarari eſſe, niſi in ſcientia naturali.1 phyſi.cōmen.vltimo.

Materia non prima, eſt compoſita ex forma & materia. 2.phyſi. cō. 10.idem 1.ph.com.1

Materia ſi ſepararetur a forma,tūc quod non eſt in actu eſſet in actu 2.phy.cōm.12. idem 3.phy.c 65.

Materia conſideratur a naturali,vt ē materia formę, materia conſideratur a diuino,vt eſt vnum enriū. 2.phyſico. cōm.21. idem 7.meta. 9.& 39. & 2.metap.cōm.vltimo. 1 meta.commen.15.& 18.4.meta phy.commen.1.12.meta.com.5. & 6.commen.

Materia alia particularis, alia generalis, & vide differentiam a The. 2.phy. ſuper tex.7.

Materiam eſſe informem qūo ſit intelligendū. vide The.ibid.vbi dicit,q̄ in affectio non ſignificat priuationem, ſed negationem.

Mā & ſubiectū differunt, vide Themi.1.phy.in digreſſione. idem ſequitur Simpli ibidē, & ante iſtos

Boetus & Alex Materia.n.qualitatibus ſenſibilibus informata non amplius materia remanet, nã ſm ſe informis eſt & ſpeciebus omnibus caret, ſed adhibitis qualitatibus meteria abiit in ſubiectum.

Materia nõ poteſt declarari eſſe, niſi p ſignum naturale, & prim⁹ motor. 2. phy. c. 21. & 1. ph. cõm. vlt.

Materia eſt eorum quæ ſunt ad aliquid 2. phy. tex. com. 26.

Materia eſt propter formam, non forma propter materiam. 2. phyſi. tex. com. 26. & 91.

Materia cõſideratur a naturali propter formam, forma autem per ſe conſideratur. Vide in concordantiis. 2. phy. com. 26.

Materia eſt cauſa formæ & forma materiæ 2. ph cõ. 30. idem prima phy. comm. 70. vide etiam tertio phy. com. 65.

Materia diuerſificatur p formam. 2. phy. tex. c. 26. in alia. n. ſpecie, alia eſt materia idem 1. de ani. c. 52. & 2. de ani. c. 60. idẽ 2 ph. c. 87.

Materia alia ſm cõpõnem, alia ſm alterationem, alia ſm compõnẽ & alterationẽ ſimul. 2. phy. com. 31.

Materia prima ẽ apta recipere duo contraria equaliter. 2. ph c. 48. idẽ 7. meta. tex. com. 53.

Materia ſert oẽs cauſas 2. ph. c 71.

Materiæ eſſentia & infiniti, eſt in potentia. 3. ph. tex. com. 59. idẽ 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Materia non eſt totum, neq; finitũ per ſe, ſed per aliud, ſcilicet, per formam. 3. phy com. 65.

Materia non habet formam, ideo eſt delata in alio. i. in compoſito. 3. phy. tex com. 61.

Materia formæ & accidentia conueniunt in hoc, q̃ non inueniuntur niſi in alio, ſed accidentia & formę differunt a materia in hoc q̃ ſunt in ſubiecto, aut de ſubiecto. Materia aũt eſt ipſum ſubiectum, & nõ inuenitur per ſe, ſed in alio. ſ. in compoſito & cum aliquo. ſ. cũ forma. 3. phy. com. 65. Vide conſimile 2. de anima com. 4.

Materia eſt cauſa diminutionis, q̃ eſt terminata & non terminans. 3. phy. com. 67.

Materia a forma habet vt tota finita & perfecta ſit. The. 3. ph. in tex. 75. Ex quo patet contra illos qui tenẽt materiam circumſcripta forma, habere aliquam perfectionẽ.

Materia eſt cauſa infinitatis. 3. phy. com. 60. & 65. 3. cœli. c. 72. 4. ph. tex. com. 38. & 49.

Materia eſt cauſa priuationis. 3. ph. tex. com. 72.

Materiæ proprium eſt, vt habeat dimenſiones in potentia, & iſtæ dimenſiones dum terminantur in ſuperficies, fiunt dimenſiones in actu. ſ. corpus, & cum auferuntur fiunt dimenſiones in potentia. 4. phy. com. 15. & in 1. cap. de ſubſtãtia orbis.

Materiam ſcire ſine forma, aut formam ſine materia, impoſſibile eſt 4. phy. com. 16. conſimile 2. phy. 26. & 1. ph. t com. 69.

Materia & forma nõ numerantur in actu, aut ſeparantur, ſed ratione. 4. phy. tex. comm. 17. idem 2. phy. tex com 12.

Materia & forma ſunt partes rei, ſecundum qualitatem & non ſecũdum quantitatem 4. ph. com. 20.

Materia & forma mouentur p motum rei. 4 ph. t c. 20.

Materia neq; diuiſa eſt a re, neque continet rem 4. ph. tex. com. 18.

Mate-

Materia non cognoſcitur eſſe niſi per tranſmutationem in ſubſtantia. 4. ph. tex. c. 38. & 1. ph. c. 63. & com. vlt. 8. metaph. 4. & 12. com.

Materia eſt ſuba ſm ꝙ ſubſtat formæ, & forma eſt ſubſtantia ſm ꝙ conſtituit 7. meta. com. 7.

Materia ſpecies non eſt: qa ſpecies qualitas eſt, in materia autem eſt ſine qualitate, neq; eſt. Alex. in para. cap. 4. vbi probat ꝙ anima eſt inſeparabilis à corpore.

Materię more ſuſcipere idem, eſt ac materiam fieri rei quę ſuſcipietur in paraphraſi de anima in c. de intellectu practico & ſpeculatiuo. Alex. & ibi vide quid ſit ſuſcipere ſpecies ſine materia, idem etiã aſſerit The. in paraphra. de anima. lib, & cap. 42. & eſt ſuper text. cõ. 122. vide pulchre.

Materia nulla de forma ſibi inherẽte iudicium ferre poteſt, quia materia ſuapte ingenio bruta irrationabilisq; eſt, ratio vero tũ de alijs iudicat, tũ ratione & forma, rõnẽ & formam apprehendit. Them. 2. de anima 42. & eſt ſuper text. cõ. 121. Inde collige quomodo intelligunt Peripatetici materiã impedire cognitionem, quia ſenſus non eſt vt forma exiſtens in materia ſit cognitione priuata. Alioqu animalia & homines careremt cognitione, ſed modus recipiẽdi materiæ appropriatus ẽ cognitioni repugnans, quia materia recipit cũ tranſmutatione reali, quæ fit per quatuor qualitates, & recipit formas diuerſas, & iſtas, vt dicit Cõ. in 3 de ani. c. 5. in principio digreſſionis & quod more materiæ recipit eſt materiam fieri rei, quæ recipitur ſed ſenſus recipit non more materiæ, quia non fit materia agentis formę, viſus enim non albet neq; nigricat, & forma coloris recipit non mã, qa forma coloris agit in ſenſum non compoſitum, vt dicit The. in præſenti loco. Amplius in eodem puncto organi eſt ſpecies albedinis, & ſpecies nigredinis, ſecus eſt de materia.

Materia ipſa ĩfinitum, ſi per ſe ſola ſpectetur. i. ĩ priuatione, infinitas aũt ipſa priuatio eſt. non tamẽ id circo quia infinitas in materia, & priuatione eſt. materia ipſa per ſe poteſt eſſe diuiſionis ſubiectum: ſed corpus continuum ſenſibile, nam diuidundę res actu ſubſiſtũt, ſed quamobrem dictum ẽ infinitatem diuiſionis pertinere ad materiam, nempe quia compoſitum & id quod diuiditur corpus non amittit formam in diuiſione, ſed retinet, ita cũ non poſſit a forma. pendere, a materia pendeat neceſſe eſt. The. aurea & notabilis sẽtẽtia in 3. ph. ſuper 72.

Materia & forma hoc diſcrimine diſtant, quia a materia res habuerũt vt fierent, a forma vero vt eſſent. The. ĩ 2. de ani. ĩ principio. Quã ſuĩam tranſtulit Auer. in 7. primæ philoſophię. in cõ. 37. vbi habet ꝙ materia cum fuerit nõ erit res, ſed forma cum fuerit erit res. nam recte dicitur a materia res habere, vt fiant, quia materia eſt, ex quo fit aliquid, vt in exiſtente, vt dicitur ĩ calce primi phy. Eſſe vero eſt a forma, ꝙ, vt inquit Boetius, ĩ lib. de vnitate & vno. Peripatetici deſcribentes dixerunt eſſe eſt exiſtentia formæ in materia. eius enim & vnum quum multipliciter dicãtur quod vere eſt act' eſt. 2. de anima.

tex. commen. 7.

Materia fm Plato. cognoſcitur cognitiõe nota,& extranea:cognitio aũt adulterina ſeu extranea nũcupat in ſenſu q̃ ī intell'u ꝓprie illa q̃ non de facie aut vultu rei q̃ contẽplamur elicitur, ſed de forma illa qua priuat. The.3.de ani.c.44.

Materia corporũ ſimpliciũ eſt ſimplex quędam, & à ſpecie ſequeſtrata natura,quæ ſuapte rõne informis atq; ĩfigurata omni ſpecie carere dignoſcitur,& eſt ſimplr materia, ſed materia quæ compoſitis corporibus ſubijcitur materia qui dẽ eſt, ſed nõ ſimplr materia,q̃quidem non ſine ſpe aliqua ſubiici vr. Alexander in principio ſuæ abbreuiationis de aĩa. idẽ t3 Cõ. 4.phy.c.71.& 8.phy.c.30.& 3.cœli.c.67. contra fatuos qui ponunt ex mẽte Auer. foſa corporeitatis.

Materia cũ dicat analogice.i.f3 pri9 & poſterius de materia corporum cęleſtium, & de prima materia. & in ijs quæ dicuntur fm prius, & poſterius, prius eſt cã poſterioris, neceſſe eſt vt materia corporũ cœleſtium ſit cauſa,vt hęc materia ſit ex paraphraſi meta. tract.4.

Materia prima vt ſit,indiget formis elementorum, quæ ſunt cãæ propinquæ per modũ formæ & finis. Natura materia impoſſe eſt vt de cauſis habeat aliã cãm niſi has duas cauſas,quia agẽs ideo efficit aliqd, qa prætitat eſſentiã ſuam,q̃ vr eſſe eius forma,& materia prima non eſt eſſentia formæ quod habeat agens ex paraphraſi meta. tract.4.

Materia in compoſito indiuiduo eſſe in potentia intelligimus,ita q̃ ſe parabit forma ab ea p corrupio nẽ illius indiuidui, & ſic ſuccitu trãſmutari in actu poſtquam fuit in potentia.in paraphraſi meta. tract. 2.

Materierũ quędã sũt ſubales,& diffinitiones taliũ neceſſario p̃cedũt diffinitum,& quędã ſunt accidẽtales, vt æs,& lignum reſpectu triãguli:& figuræ,& diffõnes taliũ nõ p̃cedunt diffinitum.ex paraph.meta.trac.2.& hr in 7.met.de partib. diffinitionis. tex.cõm.33.& infra.

Materia q̃ ſit intelligibilis non habet ex hoc quòd eſt materia, quia res non eſt intelligibilis niſi per hoc quod eſt in actu,ſed ſi intelligimus ipſam hoc fit continuo illud fit per attributionem, & hoc de materia prima, vel accidit ſibi hre actum,& hoc de materiis propriis vnicuiq; enti. Auer. ſnĩa ī para.met.trac.2.idem 1.phy.t.c.69.

Ex hoc patet contra formalizantes, qui volunt intelligibilitatem eſſe paſſionem primo competentem enti inquantum ens.ſed Peripatetici dicunt q̃ eſt primo competens enti,in actu;licèt.n.oẽ ens ſit ĩtelligibile,nõ tñ primo ex parte qua eſt ens.

Materia ẽ cauſa vt res ſit ſenſibilis & forma eſt cã vt res ſit intelligibilis.1.cęli.c.95.& in paraphraſi meta.tract.2.

Materierum duo ſunt gña, vnũ eſt ſubiectum tranſmutationis ſubalis,& proprie nominatur materia, aliud eſt ſubiectum aliarum tranſmutationum,& appellatur vt plurimum ſubiectum. ibid. in para.

Materia alia cõis,& alia propria,& differũt inter ſe,quia quæ hñt materiam cõem pñt adinuicẽ tranſmutari, & vnũ eſt in potentia ad ſuũ oppoſitũ,ſicut & reliquum,vt

ſunt

ſunt corpora ſimplicia, aqua. n. eſt potentia aer; & aer eſt potentia aqua, ſed quę habent materias proprias & diuerſas non eſt trāſmutatio reciproca, interea nec vnum ē in potentia reliquum, vt materia propria flegmatis eſt vnctuoſitas, & materia coleræ ſunt res amaræ: & licèt vnctuoſitas vel pīguedo ſit in potentia flegma, tñ flegma nō eſt in potentia pinguedo, & licèt vnum ſit potentia mortuū, tamen mortuū non eſt in potentia viuū. & ideo non quodlibet fit ex quolibet, & res non ſolū diſtinguūtur per ſuas formas, verum etiam & p ſuas materias, & per cauſas efficiētes & finales. in 2 tract. meta.

Materia non habet potentiam niſi apud ſeparationē eius à forma, & ſi aliqua forma eſſet in materia q̄ non poſſet ſeparari à materia: tūc natura otioſe egiſſet. 1. cęli. c. 20.

Materiæ operatio quæ eſt ex ea, ſicut abſciſſio de acumine gladij, eſt gñatio & corrup. 1. cœli. c. 20.

Materia communis eſt in potentia, ſed orbis cœleſtis eſt materia in actu. 1. cœli. c. 95. idē 2. cap. de ſuba orbis. & 8. met. commen. 12.

Materiæ plurimorū indiuiduorum ſunt terminatæ quantitatis, & excelſus inter eas eſt terminatus. 1. cęli. cōm. 95. idem 2. de ani. te. c. 41. & 6. phy. 32. & 91.

Materia eſt cauſa abſciſſionis cōtinuitatis eſſe & eius æternitatis. 2. cœli. c. 38. idem 7. primę philoſophię. te. c. 22. & 53. & 1. cœli. 20.

Materia eſt cauſa ꝙ in rebus generabilibus inuenitur caſus, & ideo corpora cęleſtia carent caſu, quia non eſt ibi materia. 2. cęli. c. 45. & idem 2. phy. c. 48. 9. meta. tex cō. 19. 6. metaphy. t. c. 5.

Materia & forma non habent grauitatem, ſed congregatum habet. 3. cęli. authoritate Alex. cōm. 8.

Materia & forma ꝓpinqua rei ſunt gñabilia & corruptibilia p accidēs quia exiſtunt in cōpoſito per ſe generabili & corruptibili, ſed materia remota, vt eſt prima materia, eſt ingñabilis & incorruptibilis. 3 cœli. c. 61. idem 1. phy cōm. 81.

Materia habēs formā eſt receptibilis quarundam formarū. ſed materia prima cum ſit ſm ſe ſubm informe, eſt receptibilis omniū formarū. 3. cęli. commen. 67.

Materia prima eſt vlis cū nullā habeat formam omnino. 3. cœli. cō. 67. vide in concordantijs.

Materia prima non eſt ens in actu. ſed eſt ens in ente in actu nō diſtīcta ab eo 3. cœ. c. 29. idē 2. ph. c. 12.

Materia eſt vna ſm ſubm, & plura ſm habilitates, & hoc eſt declaratū in pluribus locis. 4. cęli. cō. 35. idem 12. primę philoſophię, cō. 11. 1. de gñatione & corrup. tex. c. 22. & te. c. 29. & 4. phy. tex. cōm. 84.

Materia recipit cōtraria æqualiter, ſecus aūt de corpore cōpoſito, nā corpus ſanitatē recipit elsētialr, & egritudinē accidētalr. 4. cœ. c. 35.

Materiā vna ſp contrariis ſupponere op3, ſiue tranſmutet ſm locū, ſiue ſm augmētationē & diminutionē, ſiue ſm alterationem. 1. de gñatione & corrup. tex. cō. primo.

Materia principalr eſt ſub3 gñationis ſeu trāſmutatiōis ſubalis, alia rū vero trāſmutationū eſt ſubm ſm poſteri9. 1. de gñatione & corruptione. tex. commen. 24.

Mā eſt vna numero, & plures potētia & habilitate. 1. de gñatiōe. c. &

tex.29.qũo aũt sit vna nume. vide 12.primæ philosophiæ.cõm.14.
Materiam impossibile est à magnitudine esse separabilem.1.de generatione & corrup.tex.c.32.
Materia est in continuo fluxu, forma aũt est permanens.1.de generatione & corrup.c.35.
Materia authoritate Alexandri nõ dissoluitur ſm totum,sed remanet mea aliqua pars fixa,alioquĩ possibile esset formam separari.1.de generatione & corrup.c.38.
Materia ẽ causa passionis,causa autem passionis consimilis est eadẽ materia,passionis aũt dissimilis cã est dissimilitudo materię.1.de generatione & corruptione, cõ.54. & elicitur ex tex.
Materia ſm ꝙ materia est passiuũ. 1.de gñatione & corrup. te.c.55.
Materia non prædicatur de eo cuĩ est materia, vera nominatione in rebus generatis:sed in rebus alteratis.2.de gene.tex.com.4.
Materia in generabilibꝰ est causa p quam res potest esse & non esse.2. de generatione & corrup.tex.cõ. 51 idem 7.meta.tex.cõ.22.& 53.
Materia est principium transmutationis inquantum transmutatio: forma aũt cum inuenitur quiescit transmutatio.& ideo antiqui,qui assiguauerunt cãm materialẽ trãsmutationis melius dixerunt, q̃ q̃ posuerunt cãm formalem,sicut fecit Plato 2.de generatione & corrup.tex.cõm.52.
Materię est moueri & pati:mouere aũt facere alterius est potentiæ. 2.de gñatione & corrup.tex.c.53
Materia est potentia,spẽs aũt endelechia.2.de ani.t.c.2.
Materia non differt à forma in cõposito nisi potẽtia.2.de ani.cõ.7. idem 10.met.cõm.23.
Materia nullũ habet esse in actu in rebus naturalibus ſm ꝙ est materia, & esse in actu nõ est nisi ipsius formæ 1.de aĩa cõ.8.idem 5.phy. cõ.8 vbi dicit ꝙ in materia nõ est actus oĩno. Ex quo patet,ꝙ actus existentię cõpetit formæ p essentiam,& mãæ & cõposito competit ratione formæ,& nõ oportet dicere aliũ esse actũ existendi materię & alium formæ,& aliũ cõpositi ex materia & forꝛa,nõ.n.oportet multiplicare entia sine necessitate:omne.n.esse a forma est, vt dicit etiã Boetius in lib.de vnitate & vno. Licèt igit̃ substantia materiæ alia sit a subꝛa formę, & simil̃ cõpositum ex vtroq;,tñ vnũ est existere & ista est via peripateticorũ antiqua.consimilẽ snĩam de mã inuenies 2.phy.c.12. & 1.phy.c.76. & 3.cœli.c.29.7.primæ philosophię t.c.8.& vide ample quæ scripsi in illo theoremate quod incipit,Materia non est quid,neq; quãtum, neq; quale. &c.
Materia prima non est cã receptionis simpliciter,sed est cã receptionis transmutabilis.3.de ani. c.14. & cõm.28.& com 5.
Materia ita a physico cõsideraꝛ vt cogitationem ad formam referat vniuersam.Them.2.ph.ex t.c.26
Materia sustẽtaꝛ p posse & potẽtia ẽ dr̃ia subalis materię.1.ca.de subꝛa orbis.Ex hoc ĩualuit opĩo multorũ asserẽtiũ mã nõ dicere aliquã entitatẽ in actu,sed merã põam.& ꝓ hoc adduxerũt aliã authoritatẽ in 5.phy. cõm 8.vbi Cõm. scribit ꝙ ĩ eẽ materię nõ admiscetur actꝰ oĩno.& adducũt ꝓ hoc ẽtam tho-

thoritatē Philosophi in 7. primæ philosophiæ. t c. 8. asserentis mām non esse quid, neq; quātum, neq; quale, neq; vniuersaliter aliq̄d eorū quibus ens est determinatum, sed est potestate omnia hæc. Ex aduerso autem aliqui asseruerunt materiam esse actum quendam entitatiuum, sicut fuit Henricus de Gandauo, & Scotus, & Gregorius Ariminen. ita ꝙ materia non solū ē essētia quędam distincta ab essentia formæ, verum etiam est exist̄tia quædam distincta ab exist̄tia formę: & ita cum existentia realiter nō distinguatur ab essentia, sicut materia habet essentiam distīctam a forma, sic habet & existentiam: & sic dicūt Deum per suā omnipotentiam posse facere materiam existere sine omni forma. ꝓ hac opiniōe facit authoritas Themistij, qui asserit materiam ī prima sui notione consideratam, esse aliquid actu. Et quia ista auctoritas multos tempore meo philosophantes ī errore traxit, cogor in hoc digressionem adducere ex mēte Alexandri in 1. phy & in 2. libro naturalium quęstionū, capite seu quæsito 7. & declarabo digressionē auream Themistij, qui voluit exponere mentem Alexā. fuit enim (vt inquit Comment.) abbreuiator Alexan. sententia igitur Themist. est in illa digressione, ꝙ priuatio tametsi non sit aliqua res ī nā subsistens, sed sola ratione consistens: est tamē necessaria ī transmutatione rerum: alioquin res fieri non posset, nisi diceretur rem esse anteq̄ fieret. Sed tūc dubitat, si enim priuatio cōsequitur materiā & est de substātia ei⁹, cum priuatio definat esse in aduētu formę, tunc sequitur materiā corrumpi ī aduentu formæ: & cō firmatur, quia cū materia sit ens in potentia, potentiam autem cōmitat priuatio, sequitur ꝙ cū priuatio definit in aduētu formę, definat etiam potestas materiæ, & per consequens essentia eius. Volens autem Themi soluere huius modi argumēta altius exorditur, asserens ꝙ entium qualitercūque exigentium, quædam sunt sibi attributa secundum se, quędam vero vt cōparātur ad alia, vt ligno bipedale esse competit vt secūdū se consideratur, sed bipedale esse non competit ligno nisi vt comparatur ad alterū puta ad pedale: eodem modo asserit materiam secūdum se cōsideratam aliquid esse, & hoc secundum se sibi competere, sed potestatē esse hoc habet vt comparatur ad alterum, nō enim penes hoc ꝙ est materiam esse habet hoc potestate, esset enim materia materiæ: sed manifestum ē ꝙ ipsa exist̄s primo aliquid & ipsa existens actu sic quorundā est & potestate ad talia se habet. & ista est mens Themistij ad verbum, licēt illæ Hermolaus modicū curans de verbis, aliter transtulerit.

Ex quo elicitur quomodo secundum Themistium & Alexandrum intelligatur materia secūdum se consideratam esse aliquid actu. nō enim intelligitur materiam habere actum entitatiuum, sumendo actum entitatiuū pro actu exist̄tię, ita vt materia habeat alium actum existendi ab actu quem habet a forma in compositō cui⁹ est pars, sed bene habet actum entita-

tium

tiuum, quia est quædam entitas distincta ab entitate formæ, & est substantia & natura quædam distincta a forma, quia pars substantiæ est substantia, & materia est pars substantiæ demonstratæ: & ideo est substãtia & alia q̃ forma, vt patet, vnde bene materia est entitas, & substantia quædam distincta a substantia quæ est forma, & est substantia quædam quæ actu est materia & subiectum. Hoc.n. quod est esse materiam aut subiectum non sibi competit potentia, sed actu. nam si, vt inquit, hoc etiã sibi competeret potentia, tunc materię esset materia: quia dicit Commenta. 12. metaphy. commen. 26. q̃ potẽtia reducitur ad materiam, & ita primũ potentiale esset in potentia alterius materiæ, quod est absurdum: tunc enim primo daretur prius, & esset etiam processus in infinitum in materiis, sicut bene apparet deducenti. Vnde per vitam meam male intellexerunt prouerui, asserentes materiã nihil actu esse sed esse puram potentiam, tũc enim esset pura priuatio si nihil omnino actu possideret. Dicit enim Commenta. 3. de anima. commẽ. quinto in solutione quęstionis tertię, q̃ propositio dicens q̃ recipiẽs debet esse denudatum à natura recepti, nõ dicitur simpliciter, sed cũ conditione. s. q̃ non est necesse vt recipiens non sit in actu omnino, sed vt nõ sit in actu aliquid eorũ quę recipit: & ita etiã materia si dicitur esse in potentia ad omnes formas substãtiales & accidẽtales, sm se ẽ denudata ab omni forma: quia de se non est forma nec habens aliquam formam sibi propriam, sed non propter hoc q̃ materia est in potentia ad omnẽ formam dicitur esse in potẽtia ad omnia simpliciter: non enim est in potentia ad seipsam: alioqn esset à seipsa denudata, & ita materia est in potentia materia: quod non capit intellectus. Materia igit sm se est actu materia, & secundum se actu est subiectum: & substantia quædam actu substans. ista enim non competunt sibi potestate sed actu: & sic materia actu existente materia efficitur postea potentia ad alia distincta ab ea. & sic patet exemplũ adductum per Themistiũ de ære, q̃ cs cum actu subiectum sit quoddam, efficitur postea materia potestate respectu aliorum. Non est igitur mens Alexan. & Themistij q̃ prima materia sit in actu existẽdi distincto ab ipsa forma, sed q̃ est act⁹ quidam, idest entitas quædam actu distincta à forma & per se quia simplicia seipsis distinguũtur. & si hoc intellexisset Henricus, & Scotus cum sequacibus, peripateticis consentirent, sed alius est eorum sensus. Insuper addit Themist. quòd duobus nominibus ascriptis materię, videlicet, subiecto & materia: alterum quidẽ videtur continere ipsi secundum se considerarę: hoc autem magis secundum respectum quem habet ad alia à se: ambo enim ad alterũ dicuntur: & nanque materia alicuius est materia, & subiectum alicui est subiectum. verumtamen quando vt materia capitur tũc ẽ cum priuatione & potestate: dicitur enim materia respectu eius qđ nondum factum est, sed quando sumitur vt subiectum non omni-

no

no cum priuatione dicitur, nihil enim prohibet subiici in existenti speciei. Materia aũt quomodo esse poterit respectu illius cum non habet potestatem, vnde æs donec infiguratum fuerit, dicere poteris materiam statuæ esse, sed dum determinatum & perfectum fuerit per formam, nullatenus materia sed subiectum dicitur. Ista sunt verba Themistij iuxta literam.

Vbi patet error, qui vsque ad mea tempora perseuerauit. nam in translatione Hermolai dicitur oppositum, videlicet, ꝙ illorum duorum nominum, videlicet, materia & subiectum: hoc nomen materia potius competit materiæ secundũ se consideratę, subiectum vero cõpetit sibi vt comparatur ad alia. Et per vitam meam est totum oppositum: nam ratio quam adducit esset contra conclusionem, quia cõclusio est secundum literam Hermolai, ꝙ hoc nomen, materia, rectius competit materiæ in sua prima notione q̃ subiectum. & ratio est, quia nomen, materia, concernit priuationem & potentia, quod nõ concernit subiectum. sed per ea allegata per Themistium in principio digressionis, potentia & priuatio non competunt materiæ in sua prima notione, sed in secunda, igitur hoc nomen, materia, potius competit materiæ dum consideratur ī comparatione ad alia, q̃ dum consideratur in se, & quia subiectum non includit ex ratione sui modi significãdi priuationem neque potentiam, & materia in sua prima notione etiam non includit potentiam neque priuationẽ. rectius igitur in prima notione sui materia dicitur subiectum q̃ materia. & si illę Barbarus ita curasset de medulla, sicut curauit de cortice, non detrusisset in errorem multos ex philosophantibus tempestate sua & mea. Et aduerte ꝙ absoluta notio materiæ est prior quo ad naturã q̃ secunda eius notio quæ est in comparatione, quia primo Ethicorum cap. 5. ens per se est prius natura enti ad aliud. sed secunda notio eius est prior quoad nos, videlicet, dum comparatur ad aliam præsertim per trãsitionẽ, sicut naturalis scientia quoad nos præcedit diuinam. Confirmatur quia materia in prima sui notione, vt est res quædã absoluta, pertinet illa consideratio ad diuinũ, vt testatur Cõmenta. 7. meta. cõ. 9. & 12. meta. cõmen. 14. Et quia secundũ peripateticos materia nõ cõparatur ad alia, nisi pro quanto est potentia ad alia cum respectus potentiæ & priuationis importetur per nomen materiæ, & istæ respectus potentiæ & priuationis nõ importetur per hoc nomen, subiectum. Rectius igitur illud nomen, videlicet, subiectum, trãsfertur ad mãm ī se cõsideratã, q̃ hoc nomẽ, materia: licet etiã subiectũ sit de nominib⁹ importãtibus respectũ, quia subiectũ dr̃ respectu alicuius subiectum. Et ideo soluitur contradictio' inter Themist. & Comenta. quia Cõmentator octauo metaphysi. commen. 4. dicit quòd ad scientiam diuinam pertinet declarare materiam esse subsstatiam: & ad naturalem pertinet declarare ipsam esse subiectum: & tunc materia, vt à naturali consideratur, dr̃ relatiue ad formã. 2. physi. cõm. &

text.

tex. 16. Soluitur concedendo totum, ꝙ naturalis considerat materiam, & respectu futuri ex quo aliquid potest fieri, & sic dicitur materia: & respectu præsentis, vt dicitur subiectum formæ per quam actu perficitur, cum hoc tñ stat, quòd tametsi vtrunq; istorum nominum in respectu consistat, qa materia alicuius est materia, & subiectum alicui est subiectum: qa tamen materia non dicitur relatiuę ad alia quę est secunda eius notio nisi per potentiam & priuationem. sic enim potentia & priuatio competunt materiæ, vt comparantur ad alia. ideo hoc nomen, materia, potius competit sibi in secũda notione, & hoc nomen subiectũ magis in prima: est enim nomen subiecti magis remotum ab illa ratione contrahẽte materiam ad secundam sui notionem, q̃ hoc nomen materia, licèt vtrunque respectũ dicat. & ista sine dubio est mens antiqua Alexã. & Simplici' in primo physico. in expositione tex. commen. 56. expresse recitando sententiam Alexan. ita asserit sicut scripsi, & notaui. ita etiam notat dominus Albertus, cognomento Magnus, in quinto meta. tract. secũdo, capitulo. 4. quòd materia vt substantia & fundamẽtũ est prior ad materiam, vt est in potentia. quia isto secundo modo ẽ subiectum mutationis, & motus, priori autem modo est ante mutationem & motum. vt nõ exhibeatis fidem translatoribus modernis qui curant ornatum verborum, & dimittunt sensum: & satius putãt errare mentem quam linguam.

Ad authoritates igitur Commẽ. in libro de substantia orbis respõdetur, quòd non est intentio eius dicere quòd potentia sit vera differentia substãtialis materiæ, alioquin contradiceret sibi ipsi in primo physico. commen. 70. vbi habet ꝙ si potentia esset de essentia materiæ, tunc materia corrumperetur ī aduentu formæ. sed voluit dicere quòd vt asserit Themisti', licèt materia in prima sui notione sit quędam res absoluta, est enim substantia, sic enim non est potentia de ratione eius, tum propter rationem adductam, tum quia conceptus potentiæ est conceptus entis ad alterum. nono enim primæ philosophiæ potentia relatiue dicitur ad actum, substantia autem materiæ est conceptus entis ad se, idest absolutus; sed in secnnda sui notione competit sibi tanquã differentia, sicut albedo, licèt non sit de ratione hominis, est tamen de ratione hominis albi: ita licèt potentia, licèt non sit de ratione materiæ in se & absolute consideratæ, in secunda tamen notione sui sic est de ratione eius: quia si materia comparatur ad alia oportet ipsam per potentiam comparari, cui de necessitate est annexa priuatio: dicere enim aliquid esse in potentia, est dicere aliquem modum priuationis: vere tamen loquendo potius talis potentia est materiæ proprietas. sicut dicit etiam prędictus Commentator in sua media expositione, super primo physico. & quia rerum proprietates plerunque circumloquuntur nobis differentias occultas rerum: sic potentia circumloquitur nobis rationem illam, quæcũq; sit, per quam

materia distinguitur à forma.

Ad aliam autem Auer. authoritate in quinto physico. commen. octauo. respondetur quòd rēsus talis est quòd ī essentia materię nullus actus omnino includitur: quia videlicet, in sua essentia considerata est primo diuersa ab omni actu & substantiali & accidentiali: qa nec est forma, nec formatum, nec habet aliquam formam, neque priuationem: tamen cum hoc stat ꝙ sit actu entitas quædam, quæ est subiectum in quo fundatur potentia ad omnem formam, & priuationem: vnde Commenta. 7. primę philosophiæ. commento vltimo scribit de prima materia, quòd natura ista est illa, cuius quidditas & forma est recipere omnem formam. Ad authoritatē Philosophi, in septimo metaphysi. respondetur quòd materia non est quid, idest substantia ī actu, sicut est forma, & habens formam: & ita etiā non est quāta in actu, aut qualis: sed bene est substantia quæ est in potentia omnia hæc, vt ibidem dicitur per Auerroem in commento. Sic igitur habes quòd licet materia potestate sit respectu omniū formarum, tam substantialium q̄ accidentialium: in se tamen secūdum naturam prius est aliquid actu, & posterius natura efficitur alia potestate. nam quod in se nullo modo aliquid actus habet, nullo pacto potētia respectu aliorum esse potest. sic igitur materia in se est actu materia & actu substātia quædam, quæ potentia est omnia alia quorum capax esse potest. Recipiēs enim debet esse denudatum ab eo quod recipit, non quòd debeat esse denudatum ab esse simpliciter.

Materia non denudatur a corporeitate, quia tunc haberet dispositionem substantialem, & haberet nomen & diffinitionem, sentētia ista est Auer. ī primo physicæ auscultationis. commen. 63. quam consequentiam Burle⁹ isto modo nititur deducere stantibus trib⁹ prę suppositis, quorū primum est, ꝙ materia prima nunq̄ potest denudari ab omni forma substantiali. secundum est quòd ad hoc ꝙ materia prima recipiat aliquam formam substātialem diuisibilē aut materialem, oportet quòd sit extensa, aliter non quantum reciperet quantum. tertium ē quòd materia non est extensa nisi per dimēsiones quę dicuntur corpus. ex quibus sequit quòd si materia prima nō esset denudata a corporeitate, non esset extensa per tertium suppositum: & per consequens non posset recipere aliam formam substātialē materialem diuisibilem: quia quælibet forma substātialis materialis est diuisibilis & extēsa, & per consequens nullam formā substantialem materia posset recipere, & quia non potest stare sine omni forma, sequitur ergo quòd si materia denudaretur à corporeitate, quòd materia haberet aliquā formam substantialem dātem nomen & diffinitionem. Sed in veritate primum suppositum est verum per ea quæ scribit Commē. secundo physi. cōmen. 12. si enim materia posset esse sine omni forma, tunc quod non esset ī actu, esset ī actu. & tertium suppositum est verū de facto, quòd omnis forma

ma materialis sit extensa ī via eī⁹, qui ponit quantitates esse coæternas primæ materię, & omnem formam aduenire materiæ quantæ: sed qui ponerent oppositum non est admittendum illud suppositū. & etiam secundum suppositum absolutè est falsum: nam dimensio fundatur immediate in substantia materiæ, & tamen materia non est quanta de se. & ideo non oportet ꝙ recipiens quantum, sit quantum ī actu: sed sufficit quòd sit potentia quantum. Et ideo aliter deduco illam consequentiā ex mẽte Auerr. in primo capitulo lib. de substantia orbis. dicit enim Commentator quòd causa propter quā materia primitus recipit dimensiones recipientes dimensionem terminatam, est quia est multa in potentia. & ideo si illa potentia debet reduci ad actum oportet si in eodem tempore materia debet reduci de potentia ad actum sed pluribus formis cum formæ istæ sint diuersæ, & non possunt simul esse in eadem materia. oportet igitur quòd materia habeat diuisionem in suis partibus: & ita cum diuisionem habere nō possit nisi per dimensiones. oportet igitur vt dimensiones præcedant, aliter in eodem tempore non posset habere plures formas in actu, sed solū vnam haberet in vno tempore, & si illa corrumperetur succederet alia: & sic semper vnam. si autem materia non esset in potentia ad multas formas nec simul nec successiue: & cum materia nō possit stare sine forma, oporteret illā formam esse perpetuam in materia, & esset in substantia eius dans sibi nomen & diffinitionem, & ab illa separari non posset, quia non est in potentia ad multa, & cum non possit stare sine forma, tunc igitur illa forma quam haberet esse incorruptibilis, & nulla alia esset generabilis, ex quo nō erat potentia ad aliam per suppositum. nā quod impossibile est factum esse, impossibile est fieri, quod impossibile est fieri, impossibile est factum esse. Bene igitur dictum est, quòd si materia denudaretur a corporeitate, oporteret quòd haberet aliquam formam substantialē dātem sibi vnitatem numeralem, & esse actualis existentiæ, quę corporeitas fuit sibi ab æterno: propterea qa erat potētia multa. & ideo si non haberet corporeitatem, signum est quòd non est potentia multa: & ideo cum sine forma stare non possit, esset igitur ita actu sub ea quòd non est potentia ad aliam: & ita nunquām à prima posset expoliari. vñ deductio stat super illa diuisione quòd materia aut est in potentia multa, aut non. si primum aut est in potentia multa in eodem tempore existēte possibili illam multitudinem reduci ad actum, aut in diuersis temporibus. si primum, oportet quòd diuidatur, sed non habet diuisionem nisi per dimensiones, igitur illæ præcederunt. si vero illa potentia esset in diuersis temporibus, tunc materia solum in vno tempore haberet vnam formam: vnum enim subiectum habere nisi vnam formam substantialem est impossibile. vt dicit Commentator primo capitulo de substantia orbis. Vnde circumscripta di-

men-

mensione a materia, nō negat Cō menta. multitudinem istam formarum cum successione, sed semper in vno tempore vna forma esset. Si vero detur secundum condiuidens principalem, videlicet, quòd materia non est in potentia ad plures formas, nec in eodem tempore, nec in diuersis temporibus: tunc cum sine forma stare non possit, haberet de necessitate semper illam eandem formam: & quia non est in potentia ad aliam partē, illa alia generabilis non esset, nec ista quam possideret esset corruptibilis: quia tunc si corrumperetur, materia staret sine omni forma, & tunc quod non est in actu esset in actu, quod est impossibile. vnde nil melius est q̄ exponere Auerroem per ipsummet Auerroem.

Materia prima est vna numero primo physico. commento sexagesimo tertio. Ista conclusio declaratur per Auerr. in 12. primę philosophię. in cōm. 14. per illam distinctionem, vnū numero bifariā sumit, positiue & priuatiue. vnum numero positiue est q̄ hēt vnā formam substantialem dantem sibi talem vnitatem: dicitur enim in secundo de anima. textu commenti secundi quòd forma est substantia per quam est hoc aliquid. & primo de anima commen. 90. omne quod est vnum numero, & continuū est per suā formā, & non p suā mām: alio mō aliq̄d dī vnū numero priuatiue. quia videlicet non habet in se aliquam formam dantem sibi vnitatem numeralē, quemadmodum Socrates est vnus numero per vnam formam. vnde Commentator vult quòd materia differt à forma vniuersali. multi enim crediderunt quòd quia natura materiæ primæ est communis omnibus rebus generabilibus & corruptibilibus, crediderūt materiam esse genus, sed inquit Commentator quòd est differentia inter communitatem formæ generalis seu communis, & inter communitatem primæ materiæ: quia communitas formę generalis est extra animam in potentia. & ideo scire aliquid in vniuersali est scire in potentia. sed communitas primæ materiæ est pura priuatio, & non est extra animam, sed in anima tantum, & est locus satis obscurus. Nam si communitas formæ communitas extra animam ē in potentia, cum potentię sit annexa priuatio. nono metaphysic. commento tertio, de necessitate videtur ergo quòd etiam talis communitas formarum sit priuatiua. ex aduerso etiam si communitas materię est priuatiua cum priuatio sit annexa potentiæ, sequitur etiam talem communitatem esse potentialem, & ita non erit solum in anima, verumetiam extra animam, sicut erat de forma communi. Soluitur ex mente Alexan. & Themistij, qui fuit abbreuiator eius in digressione aurea de priuatione materiæ, q̄ illa non est vera priuatio dum dicitur materiam secūdū se esse inaffectam seu informen, sed est negatio pura: dicit. n. negationē formæ & formati, quia materia prima de se neque est forma, neque formatum: differentia enim

enim magna valde eſt ĩter negatio nem puram & ipſam priuationẽ, quia vt habetur in ſecundo libro de interprætatione. negationem puram affirmatio priuatoria non ſequitur, quia non ſi aliquid non videt, cæcum propterea eſſe affirmabitur: de lapide enim verũ eſt dicere quòd non videt, tamen lapis cæcus non eſt, neque ſi aliquid capillicium nõ habuerit caluum, propterea eſſe affirmabitur: priuatio enim quodam̃ modo eſt qualitas quædam: & ideo talis informitas vel inaffectio in prima materia non eſt vera priuatio, ſed negatio ſola: alioquin ſequereť materiam in ſui ſubſtantia habere aliquam qualitatem. vnde Ariſtote. decimo primæ philoſophiæ. text. cõmẽ. 24. materia negatione oſtẽditur: pro quanto igitur materia in ſe conſiderata nõ ẽ forma neq; formatum, ſic dicitur vna numero: quia non habet formam dantem ſibi vnitatem numeralem, & ſic etiam dicitur communis pluribus: quia non habet differentias formarum indiuidualium, ex quibus eſt multitudo. Et ſic vides quo modo cõmunitas materiæ eſt priuatiua ſummendo priuationẽ large pro negatione. negatio autem eſt purum ens rationis. & ideo Cõmentator dixit in commento decimoquarto, quòd cõmunitas materiæ iſto modo eſt ſolum in anima tantum. ſed communitas formarum vniuerſalium eſt extra animam in potentia: quia extra animam nõ ſunt niſi ſingularia in actu, in quibus ſaluatur natura formæ communis: non enim vniuerſalia ſunt extra animam in actu, ſicut poſuit Plato, tunc enim non opus eſſet ponere intellectum agẽtem ſicut dicit Commenta. tertio de anima commen. 18. ſed ſolum ſunt ſingularia à quibus intellect⁹ abſtrahit vniuerſale: & ideo cõmunitas formæ habet aliquid extra animam potentiale, & ſunt ſingularia in quibus ſaluatur, & iſta eſt ratio diuerſitatis. Licèt igitur priuatio proprię dicta quæ diſtinguitur contra negationem preſupponat potentiam: tamen priuatio large quæ eſt ipſa negatio nullam potentiam præſupponit, nec aliquem habitum ponit, aut qualitatem, & talis ẽ priuatio communitatis materiæ, quia eſt negatio formæ. Sed tunc iterum eſt difficultas, quia videtur quòd materia habet intentionem vniuerſalis prędicabilis de pluribus numero differentibus, quia certum eſt quòd materia prima extra animam per dimenſiones interminatas, eſt diuiſa & multiplicata in varias, & diuerſas partes, quæ ſtant ſub diuerſis formis. eſt enim ſententię Philoſophi in duodecimo primæ philoſophię in tex. commẽ. 27. quòd ſingulariũ cauſę ſunt ſingulares, etenim dicit ſingularium aliud tua materia, ſpecies, & mouens, & mea, vniuerſali autem ratione eadem. & in ſecundo phyſico. text. commento 38. idem habetur: & tunc certum eſt quòd illa portio materiæ primæ quæ ſtat ſub forma Socratis eſt materia, & ſimiliter portio materiæ quę ſtat ſub forma Platonis, & ita cum iſtæ portiones ſint numero differentes, ſicut

tur vult Aristot. sequitur igitur ꝙ materia prima dicta de illis habet vnitatem speciei amplissimæ. Ad hoc respondet Alex. Achillinus in 1. lib. de elementis in dubio 8. negando materiam habere intentionem speciei, quia species hꝫ partes subiectiuas, de qbus species prædicatur in recto, sed materia respicit plures materias indiuiduis cõmunicatas tãquam partes integrales, quæ non recipiunt totius prædicationem cuius sunt partes, tamen materia homogeneum est habens partes eiusdem rationis. Sedista solutio seipsam interimit. nam quotiens aliquod totum integrale est homogeneum dũ diuiditur ĩ suas partes ibi est duplex diuisio, vna in partes integrales, alia vero est in partes subiectiuas; quia istæ in homogeneis inseparabiliter se consequuntur, sicut aqua est quoddam totum integrale homogeneum, & quando diuiditur in plures partes est ibi duplex diuisio, & totius integralis in partes integrales, & totius vniuersalis in suas partes subiectiuas, & licet aqua non prædicetur in recto ex parte qua est totũ integrale, prædicatur tamen ex parte qua est totum vniuersale, vt clarũ est. Amplius si materia prima per te est totum homogeneum, de necessitate sequitur materiam habere rationem vniuersalis prædicabilis de pluribus. scribit enim Cõmentator primo cœli. commẽ. 19. vbi Aristo. probat ꝙ in elementis cum sint homogenea quo fertur pars fertur & totum, quia eadem in talibus est ratio de parte & toto.
» dicit Commen. sic. Natura partiũ
» corporum consimilium eadem est
» cum natura totius diffinitione, &
» cum sit eadem diffinitione est ea-
» dem forma, & si fuerit eadem for-
» ma, erit eadem actione proueniente ab illa forma. si igitur prima materia per te est homogeneum totũ eiusdem rationis cum suis partib. tunc natura partis cum toto est eadem diffinitione, & si est eadem diffinitione, est eadem forma, & sic materia habet rationem formæ cõmunis prædicabilis de pluribus qđ prius negabas. Dixit autem Suessanus super illa authoritate Comment. 12. meta. commen. 14. quod materia potest sumi vt pars, & sic non prædicatur nisi de seipsa: & potest sumi vt totum, & sic bene potest prędicare de pluribus ĩ quale. vnde vult quod Auerroes licet neget primam materiam non habere rationem vniuersalis prædicabilis in quid sicut genus, habet tamen rationem communis prædicabilis de pluribus in quale sicut differentia. Ista solutio est purus error, quia prima materia, si est primo diuersa à forma potẽtialis qualis est forma generica, multo magis erit diuersa à forma actuali qualis est differentia: maior enim est conuenientia inter genus & materiam, quam inter materiam & differentiam, vt est videre. 7. metaph. text. comment. 43. genus non est præter generis species, & si quid est, illud vt materia est, Amplius Porphyrius in capitulo de differẽtia dicit quod genus est proportionale materiæ & differentia formæ. vnde propter conuenientiam inter materiam & genus, Alexander in libro naturalium quæstionum demonstratiuæ scripsit mate-

ſiam non eſſe genus, vt teſtatur ẽt Commentator 1.metap.com.17. & 12.metaph.comm.14. Dicamus igitur ſermonem non intellectum à modernis, ꝙ materia prima ſm mentem Auerrois in illo cõmento habet duplex eſſe, vnum eſt eẽ quo intelligitur, aliud eſt eſſe ſm ꝙ ſentitur. in primo eſſe conſideratur in ſe, vt dicitur eſſe vna numero priuatiue modo expoſito, & illo modo non prædicatur, nec de ſeipſa, nec de alijs, non de ſeipſa, qa prædicatio eiuſdem de ſeipſo eſt innaturalis, & eſt ī fine abhominationis, vt dicit Commentator in primo priorũ in digreſſione de quarta figura, & eſt nugatoria, vt dicit Cõmentator contra Auicen. vnde prędicatio prẽter naturã non meretur dici prędicatio, vt dicit lucidiſſimus Themiſtius 1.poſteriorũ.cap.38. Materia etiam primo illo modo conſiderata nõ prædicatur de alijs, quia forma eſt ſubiectum vniuerſalitatis, vt dicit Commenta. 1.cęli.com.92. ſed materia prima illo modo non hȝ formam intellectam ab ea, & ideo non habet rationem alicuius formæ cõis, neque generalis, neque ſpecificę, & de tali materia illo modo ꝯſiderata nulla prorſus trahitur prædicatio neq; eſſentialis neque denominatiua, quia eſt præſtiſſime conſiderata, & habet eſſe vt ſic in anima tantum, habet iterum materia aliud eſſe ſecundum quod ſentitur, & hoc habet extra animam in compoſito ſenſibili cuius eſt pars, & in tali eſſe materia conſiderata, licẽt ſit vna ſm ſubiectum, eſt tamen plures ſm potẽtias & habilitates, & in primo quidem eſſe pertinet ad diuinum, & in ſecundo eſſe pertinet ad naturalem, vnde Philoſophus in primo de generatione & corruptione, in tex.cõ.22.dicit, ꝙ materia ẽ qualiter eadẽ, eſt aũt qualiter altera. vbi Cõmẽtator ſcribit in commẽto, ꝙ mã eſt vna ſm ſubiectũ, & multæ ſm potentias & habilitates ad recipiendũ formas cõtrarias, & ſic recipit diuerſitatem & ſm ſpeciẽ & ſm numerum, ſm diuerſitatem formarũ quibus afficitur, & recipit ratio nẽ prędicabilis ꝺ pluribus, qa tunc conſideratur vt eſt formata. ſic eñ rerum ſpecie differentium materię ſunt ſpecie differentes, vt dicit Cõmentator 8.phyſi.cõm.46. & primo de aĩa.com.53. & materiæ rerum numero differentiũ ſunt numero differẽtes, vt dicit Ariſt.ī 12. meta.t.c.27. & 7.metaphy.t.c.28. Sortes & Callias diuerſa ſunt ꝓp materiam, & de materia taliter cõſiderata verificatur etiã dictũ Philoſophi in 7. & in 8.metaph.text. com.6. vbi Cõmentator ponit documentũ dicẽs, & non debes dubitare in hoc ꝙ fuit dictum in 7.ſ.ꝙ materia non prædicatur de aliquo ſm nomen & ſm diffinitionem. & eſt dictum hic, ꝙ diffinitiones naturales conſtituuntur ex formis & materijs. Vbi patet conſiderãti ꝙ loquitur de materia, vt eſt ſub forma & in ſecunda ſui notione, & vt comparatur ad materiatum, tunc enim prædicatur vt denominatiũ prędicatum. dicimus enim idolum eſſe ligneum aut ęreum, ſed nõ æs. aut lignum, & de tali materia formata etiam verificatur ꝙ in diffinitione accidentium cadit vt differentia, præſertim quando in abſtracto diffiniuntur, ſicut naſus in

diffi-

diffinitiones ſimilitatis, ſed patet ꝙ nõ eſt conſideratio iſta de illa materia de qua Auer. loquebatur, nec ẽm illam conſiderationem ſecundum quàm dicitur habere eſſe in anima tm̃, nunquam igitur materia habet rõnem prædicabilis niſi ratione formæ, ſed nõ ratione ſui in ſe præciſe ꝯceptæ, & ſic patet ſolutio ad omnia obiecta. Sed tunc eſt vna difficultas, ꝙa non videtur ꝙ prima materia poſſit intelligi p priuationem omnium formaꝝ, ꝙa materia cœli eſt magis actualis q̃ materia prima, & tamen materia cęli quę eſt orbis, non poteſt intelligi ſine forma. quod oſtenditur p Auerroem in libro de ſubſtãtia orbis. cap. 2. vbi dicit, ꝙ ſi intellectus poneret illam ſine intelligentia, eſſet ſicut de motu. vnde ſicut motus non remanet, ſic nec orbis: igitur orbis non poteſt abſtrahi a ſua forma, multo igitur magis prima mã quæ eſt in fine & in vltimo gradu potentialitatis & imperfectionis poterit abſtrahi ab ipſa forma.

Ad hoc reſpondet præfatus Achillinus vbi ſupra, aſſerendo differentiam eſſe inter materiam cœli & inferiorum, quia materia cęli nullam prioritatem habet ad formam cęli, & ſic nullo modo p̃ſcindi poteſt a forma ſua, quia hoc eſſet abſtrahere poſterius a ſuo priori qđ implicat, ſed materia iſtorum inferiorum, licèt abſolute ſit ſimul natura cum forma, quia eſt correlariua formę, & ſit materia poſterius forma in genere cauſæ formalis, quia in illo genere eſt cauſata, tamẽ prioritatem habet ad formam in genere cauſæ materialis, & ſic minus repugnat materiæ inferiorum abſtrahi à ſua forma, quàm materię ſuperiorum: quamuis ipſa ſit magis potentialis quàm materia cęli, quia materiam primam prę ſcindere à forma, eſt quodammodo prę ſcindere prius à poſteriori. Sed iſta ſolutio ſtare non poteſt: quia tunc Auerroes in ſecũdo cap. de ſubſtantia orbis, poſuiſſet caſum implicantem contradictionem in eſſe intelligibili, & tunc caſus ille eſſet deriſibilis. Amplius Cõmentator in primo cęli. com. 92. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis, comparat materiam cęli ad materiam primam ponendo differentiam, quia materia cęli eſt in actu, & materia prima eſt in potẽtia, & tunc quęro vtrum in tali comparatione intellectus Auerrois abſtrahit materiam cœli à ſua forma, quando comparauit ipſam materiam primę aut non, ſi primũ, habetur propoſitum ꝙ intellect⁹ poteſt abſtrahere materiã cœli à ſua forma, ſi non, igitur eſt mala comparatio, quia cætera nõ ſunt paria, quia cõparatur materia cęli vt eſt habens formam ad materiam primam ſine forma: & tunc dicam ſibi quòd ſi materia cęli eſt in actu, eſt ratione ſuę formę, & nõ eſt, ex ſua intrinſeca ratione: dicam enim quòd materia prima etiam vt eſt formata eſt in actu, & ita non habet Commentator intentũ ſuum. Amplius ſi cęlũ non poſſet intelligi ſine forma, qũo igitur diuerſificati fuerũt Philoſophi, cum quidam aſſeruerunt ipſum eſſe primam cauſam. Aliqui vero dixerunt quòd eſt cauſatum à prima cauſa, vt dicit Commentator in primo cęli commento 20.

Amplius falsum est quod cœlum nullo modo prioritatis procedit suam formam, quia præcedit secũdum nostram cognitionem: cęlum enim est sensibile sensu visus, & certum est ꝙ Philosophi via motus primo cognouerunt naturas corporales, quàm naturas abstractas. Amplius sicut res se habet ad esse sic se habet ad cognosci, sed materia prima est magis prope nihil quam orbis. dicit enim Comment. in vltimo cap. libri de substãtia orbis, quod materia habet gradus, & potentia habet gradus. vnde ex secundo capite de substantia orbis est ex perfectissimis modis materię, quæ possunt inueniri in corporibus: & ita magis videtur dependere tam in esse quàm in cognosci materia prima à forma materiali, quàm materia cęli à forma spirituali: & hoc teneo sine dubio. Nec valet, quia tunc posterius abstraheretur à suo priori. nã vt scripsi in Theorematibus, propositio illa vulgata quæ asserit posterius non posse abstrahi à suo priori, locum habet vbi prius est de quidditate inferioris seu posterioris, sed fallit vbi secus est. Nam certum est quod pur mathematice considerant numeros & magnitudines, nulla habita considerationę substãtiæ: nulla enim mathematicarum de substantia considerat nisi astrologia. 2. meta. tex. comm. 44. Et ex hoc etiam sequitur, si illa opinio vera esset, quod tunc si cęlum non potest abstrahi à sua forma ꝙ cum astrologus considerat de substantia cęli ęterna, cõsideraret de ītelligentia, quod nullus vnquam Peripateticus asseruit. Et propterea dico quod quæcunque sunt realiter distincta, intellectus potest seorsum separare, licet in re non separentur: diuidit enim materiam à forma licet natura non diuidat, & hoc tam in corruptilibus quam in rebus æternis: maior enim longe est diuersitas inter intelligentiam & orbem, quàm sit inter materiã istorum & formas corporales: & maior est diuersitas cęli ab intelligentia, quam sit distantia & diuersitas corporum cęlestium à corporibus quę sunt hic, quia corpora omnia sunt in eodem ordine, licet sit ibi prioritas, & posterioritas, & natura corporis & natura intellectus sint in diuersis ordinibus: & ideo sicut intellectus põt abstrahere corpus corruptibile à corpore ętherno, sic potest abstrahere corpus ęternum à substantia spirituali. vnde Commentator. 2. cęli. commẽ. 3. dicit ꝙ licet ex intelligentia & orbe fiat vnum numero, tamen est secundum dispositionem mãgis diminutam quam sit dispositio recipiẽtis & recepti in forma abstracta propter causam prædictam.

Tũc dico quod casus Auerrois est possibilis secũdum imaginationẽ, & quærit Commentator posito quod intelligentia non esset quid esset de orbe: & ipse respõdet ꝙ esset sicut est de motu, vt ostendat ꝙ tametsi cœlum non habeat compositionem neque principium intrinsecum per quod possit corrumpi: sic enim ex se formaliter loquẽdo est necesse esse, est tamen causatum ab intelligẽtia in ratione causæ efficientis & finalis ab æterno: & ita sicut motus cœli non esset si intelligentia efficiens motum nõ

esset;

esset: sic cælum non esset si intelligentia quę dat sibi permanentiam æternum non esset. Non dicit igitur Cõmen. ꝙ intellectus non potest intelligere cælũ nõ intellecta intelligentia, quia hoc falsum est, sed dicit ꝙ cælũ non potest remanere in existentia, si causa eius nõ existeret: & ista est via eius, vt patet inspicienti verba eius. Sed est ardua difficultas ad huc, vtrum materia in illa prima notione sui qua à diuino consideratur, vltra vnitatem illam priuatiuam qua dicitur vna numero, habeat aliquam vnitatem positiuam, cum ens & vnũ eandem naturam significent. Ad hoc respõdetur ꝙ materia sicut in se considerata est substãtia & ens, sic etiam est vna vnitate transcendenti, quę conuertitur cũ ente, nec Auerroes hoc negare potest. vnde Albertus cognomento magnus, q̃ fuit diligens speculator in scientia diuina. in tractatu 2. cap. 4 dicit ꝙ materia potest considerari duobus modis. vno modo vt est substãtia & fundamentum, & sic est diuersa substantia à forma, & forma etiã vt est substantia est diuersa à materia, & illo modo cõsideratæ non referunt ad inuicem, nec illo modo vna est causa alterius. Materia enim non est causa substantiæ formæ: q̃a materia est potentia, & id quod est potẽtia nõ est causa eius quod est in effectu. forma aũt secũdum suam naturã actus est: forma etiam non est causa, quia materia sit substantia, vel quia materia sit materia: tamẽ forma causa est quia materia sit in effectu siue in actu, q̃a forma dat materiæ esse in actu, non inquantum est hęc forma vel illa, sed inquantum forma est absolute: & ideo per successionẽ formarum mã semp est ī actu, & corruptio vnius est generatio alteri⁹, & quia forma est ꝓpter q̃ est actu materia, & mã non potest esse in rerum natura nisi sit in actu. ideo forma est causa quia materia sit. & ideo sequitur ꝙ si nulla sit forma, ꝙ materia non erit, & si nõ sit materia, non erit materiatum. Et ex hoc accipitur ꝙ forma aliquo modo est prior materia prioritate causæ, quia licet non sit causa materiæ vel substãtiæ eius in eo quod materia, vel in eo ꝙ substantia est: tamen est causa esse materiæ, & non est causata ab ea, & pancis interpositis dicit ꝙ aliud est dicere materiam in esse substantiæ esse eandẽ numero: & aliud in esse materiæ esse idẽ numero: & aliud est dicere hoc aliquid. i. substantiã demõstratam esse idẽ numero, sicut enim supra dictum est, indiuisio causa est vnius: & inde cõtingit ꝙ materia in esse fundantis substantię indiuisa est & manet, & diuidit̃ in esse materiæ, prout materia est in potentia, quia secundũ esse fundamenti videtur esse vna materia in omnib⁹, quæ materiã habẽt, & hoc modo nihil prohibet esse vnũ in formis, quæ sibi succedũt, sed in esse materiæ cui coniuncta est potentia non est sic, quia potentia ad vnum non necessario est potentia ad alterum: materia enim vt substantia & fundamentum prior est ad materiam ẽm ꝙ materia est in potentia, quia isto secũdo modo ō subiectum motus & mutationis, priori autem modo est ante mutationem & motum. Et si quæritur

quid ſibi tribuit vnitatẽ numeri, Dicendũ eſt ꝙ nihil, niſi indiuiſio ſui eſſe ſm ꝙ ſic vel ſic conſideratur, hæc ille, & eſt ſententia conſonãs, ſicut vides, opinioni Alex. & Themiſtij in digreſſione primi phy. & oĩbus Peripateticis, ſicut vides.

Materiam nullam habet formã ſibi propriam & naturam exiſtentẽ in actu, ſed eius ſubſtantia eſt in poſſe. 1. capite de ſubſtantia orbis, & primo phyſi. comm. 63. & 69.

Materia difficile intelligi aut imaginari poteſt, niſi per compatationẽ ad alterũ, ſicut dicit Ariſtoteles. 1. cap. de ſubſtãtia orbis. & eſt authoritas Philoſophi in primo. phy. t. c. 69. vide in concordantiis.

Materia non habet diuiſionem niſi per dimenſiones: & ideo primitus recipit tres diuiſiones, quę dicũtur corpus. 1. cap. de ſubſtantia orbis. & 1. phyſi. comm. 63.

Materia nunquam denudatur à dimenſionibus non terminatis: qa tunc corpus fieret ex non corpore, & dimenſio ex non dimẽſione. 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Materia ideo primit⁹ percipit dimẽſiones recipientes dimẽſionem terminatam, quia eſt multa in potentia: quoniam ſi non haberet dimẽſiones, non reciperet ſimul formas diuerſas nec numero, nec ſpecie. niſi in tẽporibus diuerſis: ſed ĩ eodem tempore nõ inueniretur niſi vna forma, & cum hoc materia eſſet vna numero ibidem. Ex quo patet qualiter deducat' cõſequentia in qua tãtũ laborauit Burleus. 1. phyſi. cõm. 63. vbi Cõmẽtator habet, ꝙ ſi materia expoliaret' à corporeitate, tũc materia haberet formam dantem ſibi nomen & diffinitionem.

Materia, vt dicit Ariſt. nõ habet eſſe in actu niſi ſm ꝙ videtur, quẽadmodum forma non habet eſſe in actu niſi ſm ꝙ intelligitur. Cõmẽtator in 1. capite de ſubſtantia orbis idem 12. primæ philoſophiæ, tex. cõm. 14. vide in concordantiis quomodo ſit hoc intelligendum.

Materia habet gradus & potentia ſimiliter. vltimo capite de ſubſtãtia orbis. Ex hoc patet ſolutio ad argumentum Ioannis grãmatici: arguebat enim, ꝙ ſi materia corporũ cęleſtium nõ eſt eiuſdẽ rationis cum iſtis, tunc talis materia eſſet cõpoſita ex aliquo cõmuni in quo conueniunt, & ex aliquo proprio vtriq; per quod differunt. Diuus Thomas tenens corpora cælestia eſſe compoſita ex mã & forma, alterius rationis ab iſtis inferioribꝰ iſto modo nititur ſoluere iſtud argumentũ in 1. de cælo & mundo ĩ lectione 6. inquit enim, ꝙ iſtę materiæ ſunt diuerſæ, ſed non ꝓpter aliquam cõpoſitionẽ, vt imaginabatur Ioannes Grãmaticus, ſed pp habitudinem ad diuerſas formas: quia vna eſt totalis, & alia eſt partialis, ſic enim potẽtiæ diuerſantur ſm diuerſitatem actuum. Sed iſta opinio non videtur eſſe de intẽtione Ariſt. ꝙ orbis ſecluſa intelligẽtia ſit cõpoſitus ex materia & forma, immo eſt corpus ſimplex. vt late probatum eſt per Auerroem in libro de ſubſtantia orbis, tum quia licèt materiæ diſtinguantur per habitudines ad diuerſas formas, hoc ẽ extrinſece, quia habitudines iſtæ ſunt tres reſpectus, & ptinent ad p̃ dicamẽtum relationis, ſed iſtæ materiæ cum ſint ſubſtãtiæ & ſubſtã-

tia

tia à toto genere est ens absolutū ens enim ad se ē natura prius ente ad alterum. Quæro igitur in illo priori ſi ſunt diuerſæ, vel idē: & ſi ſunt diuerſæ. quæro igit' ꝙ diuerſificantur. & ſic argumentū Ioānis Grāmatici ſtat in ſuo robore: ſi vera eſt propoſitio Philoſophi, ꝙ oīs diſtinctio ſit p actum. 7. meta. t. c. 49. & ſic iſtæ erunt compoſitæ ex cōmuni vtriq; & ex aliquo ꝓprio. Et ideo melius eſt dicere iuxta viā Auerrois, ꝙ orbis nō eſt ſubſtātia compoſita, ſed ſimplex: & eſt materia in actu, & eſt diuerſa à materia in potentia, quæ eſt in iſtis per ſuam rationem intrinſecam: materia enim habet gradus, & potentia gradus. vnde ſecus eſt de ſimplicib⁹ & de principijs, ſecus de cō poſitis & principiatis: cōpoſita enī diſtinguūtur per ſuas formas principaliter, & principiata differunt p ſua principia, ſed ſimplicia ipſa & principia non differunt p alia prior a: ſic enim procederetur in infinitum, & illo modo locum habet in cōpoſitis ꝙ diſtinctio eſt p actum, ſed nō eſt vniuerſaliter vera de ſimplicibus. vnde dico, ꝙ orbis eſt in ſupremo & pfectiſſimo gradu materierū corporalium: & prima materia eſt in gradu infimo, & in medio ſunt alia vt elementa & id genus, quæ differūt etiam ſm magis, & iſta via tutior eſt ſicut vides.

Materiæ entium oppoſitorum ſeu contrariorum, debent eſſe oppoſitæ ſiue contrariæ, ſecundo metheorum. cap. 2.

Materia non mouetur per ſe. 1. metaphy. cōm. 11. vide etiam 5. phy. tex. comm. 8.

Materia prima vere recipit diffinitionē elemēti poſitam in 5. meta. Cōmentator 5. Met. commen. 4. in calce comm.

Materia nō eſt genus. 1. meta. com. 17. & 12. meta. com. 14. vbi Commentator dicit, ꝙ Alexāder ſcripſit demonſtratiuè, ꝙ mā nō eſt gen', pro quo vide Alexandrū. in 2. lib. nūlium qōnum. qōne vltima.

Materia primo recipit formā magis vniuerſalē, & ea mediāte, formam minus vniuerſalem vſq; ad indiuiduales. 1. metaphy. com. 17.

Materia eſt vna numero in multis ſecundum ꝙ eius eſſe eſt in potentia. primo metaph. comment. 17. & 12. meta. com. 14. & primo phy. comm. 63.

Materia nō poteſt prædicari de ſpeciebus generatis ex ea. 1. metaphy. commen. 17. & 12. meta. cōm. 14.

Materia eſt vna numero ſecundum ꝙ eſt ſubiectum formarum indiuidualium, & multa ſecundum formas, quia diuiditur per eas. primo mataphy. cōment. 17. & 12. meta. commen. 11. & 14. primo de generatione & corruptione, com. 22. & tex. comm. 29. & 4. phyſi. text. com. 84.

Materiale non tranſmutatur niſi ab alio materiali. primo metaph. t. cō. 31. & 7. meta. com. 31.

Materiam oportet intelligere in remota. 2. meta. tex. com. 12. vbi Cōmentator gloſat in generatis compoſitis ex materia & forma, aut formis.

Materia alia intelligibilis: alia ſenſibilis: materia ſenſibilis eſt, vt lignum, & æs: materia autem intelligibilis ſunt, vt ſunt mathematica. 7. meta. tex. comm. 35. idem 8. metaph. commen. & tex. 15.

Digreſſio contra D. Tho. Egidium Ro. & Scotū.

S. Th. in 2. Phy. in lectione 3. in expositione tex. cō. 18. & in quæstionibus super Boetio de Trinitate, quæstione qua quærit vtrum consideratio mathematica sit sine mā, videtur dicere subſtantiam cir cūſcriptis accidentibus esse materiam intelligibilem, quia sic non remanet cōprehēſibilis nisi in intellectu, eo ꝙ ſenſibilis potentiæ non ptingunt vſq; ad ſubſtantiæ cōprehenſionem, & qa ſubſtantiæ accidunt accña ordine quodā: qa prius natura accidit ſibi quātitas, deinde qualitas, deinde paſſiones & motus. vnde cum accña ēm ſui rationem dependeant à ſubſtātia, non poſſunt per intellm abſtrahi à ſubſtantia, ſz quātitas poteſt intelligi ſine qualitatib⁹ ſenſibilib⁹ à quibus dr mā ſenſibilis: quantitas. n. non dependet à qualitatib⁹ ſenſibilibus: & ideo poteſt abſtrahi ab eis, ſz non poteſt abſtrahi à ſubſtantia quæ eſt mā intelligibilis. & ibidem dicit, ꝙ cum dicimus ꝙ forma abſtrahitur à mā, nō intelligitur de forma ſubſtātiali, qa forma ſubſtantialis & mā ſibi correſpondens depēdent adinuicem, & vnum ſine alio nō poſſit intelligi, eo ꝙ ꝓprius actus in ꝓpria mā fit: ſz intelligit de forma accidentali, quæ eſt qualitas & figura: à qua quidem mā ſenſibilis abſtrahi non pōt, cum qualitates ſenſibiles nō poſſunt intelligi non intellecta quātitate, ſicut pz ī ſuperficie & colore: nec etiam pōt intelligi ſubiectum motus, qđ non intelligitur eſſe quantum. Conſimilē ſnīam imitatur Egidius Rom. in 2. Phy. in loco allegato. Scotus etiam in 6. Meta. q. 1. tenet ſubiectum ſcīatuz mathematicarū eſſe ſubſtantiam corporeā. & Auic. & vlr oēs ponentes formam corporeitatis coæternam in mā, vñr tenere ſubſtantiā corporeā eſſe ſubiectum & mām intelligibilē, à qua nō abſtrahunt ſcīę mathematicę. Sz in veritate iſta nō eſt mēs Ariſto. nec antiquoꝝ expoſitoꝝ. Ariſto. n. in 12. primæ philoſophiæ. t. c. 44. expreſſe dicit, ꝙ ex mathematicis ſola aſtrologia de ſubſtantia ſempiterna ſenſibili mentionē facit, aliarum vero de nulla ſubſtā-tia mētionē faciūt. Amplius Themiſt. 1. de Aīa in expōne. t. c. 16. expreſſe dicit mathematicū ſolum inania ſpacia cōtēplari. & Simpl. ī 2. Phyſ. in expōne tex. 18. & 19. dicit geometrā ſolū corpus qđ eſt trina dimenſio, non aūt mām, aut motum ꝓſiderare, ita etiā Them. immo Themiſt. dicit, ꝙ aſtrologꝰ qñ vnà cum mathematico 1. cum geometra cęleſtium corporum accidentia ſpeculatur, nō illoꝝ ſubſtantiā quærit, &c. Ita etiā Cōm. dicit ꝙ non ꝓſiderat de eis vt ſunt cęleſtia mobilia, ſz vt ſunt figuræ tm̄. Amplius pz ex diffinitionib⁹ poſitis in geometria & arithmetica, vbi patet nullam dari per ſubſtantiam neque compoſitam, neque ſimplicem, vt patet in lib. elementorum Euclidis de diffinitione lineæ, ſuperficiei, corporis, figuræ, circuli, trianguli, & ita eſt de diffinitione numeri & paſſionum eius in Arithmetica. Amplius dicit diuus Thomas, & Egidius quod cum accidentia ſint poſteriora ſubſtantia, non poſſunt abſtrahi: & ſic cum qualitates ſenſibiles ſint poſteriores quantitate,

non

non possunt abstrahi, quia posteriùs nõ potest abstrahi à suo priori. Respõdetur ꝙ qñ prius est de quidditate posterioris, tunc posterius non potest abstrahi à suo priori, sicut species nõ possunt abstrahi à generibus, nec inferiora à superiorib. sed si prius nõ est de quidditate posterioris, intellꝰ bene potest abstrahere: intellꝰ. n. vt dr 12. Meta. com. 39. põt multa separare quę nã non põt, quia aũt subiectũ non est de quidditate accidentis, intellꝰ põt abstrahere accidẽs à subiecto, quia põt intelligere accidens intellectione simplici non considerãdo de substantia, quæ est subiectum eius. vnde Aristo. in prædicamentis docuit qũo intellectus potest intelligere verum correlatiuum alicuius isto modo, procedit per viam abstractionis, circũscribendo omnia ab illo quę accidunt. & sunt extranea illi, sicut ad non circũscribẽdo ab ipso ꝙ sit homo & animal, & eadẽ ratio substantia sola remanẽte relatione dñi apud intellectũ, qa tali remanente adhuc seruus dr ad dñm. ideo dñs est per se correlatiuum serui. Arist. igitur docuisset modum impossem si intellꝰ nõ posset abstrahere accidens à subiecto: immo magis, qa loquit ibi de accidentib. quę sunt in capitulo relationis quæ hñt esse diminutũ, intãtũ ꝙ quidam reputauerũt ꝓdicamẽtum relationis esse de scdis intellectis, vt d. Comm. 12. Meta. cõ. 19. multo igitur fortius intellꝰ poterit abstrahere quantitatẽ & qualitatem à substantia, quæ sunt entia absoluta & maioris entitatis. Amplius ꝙ dicit Thom. ꝙ intellꝰ formã substantialẽ non põt abstrahere à mã, quia in quadam relatione consistit. Rñdetur ꝙ non sunt relatiua ℔m esse, sed ℔m dici. Amplꝰ est ꝺ Arist. in 2. Phy. text. com. 12. vbi dicit ꝙ nã dr de forma quæ nõ est separabilis ℔m esse, sed ℔m rationem vbi lucidissimus Themistius dicit, formam porro dicimus non re, sed ratione à materia abiungi. Amplius hoc est contra Aristo. 2. Physi. tex. comm. 26. vbi licet dixerit mãm esse quodammodo ad aliquid: in eodem tñ textu terminãs qõnem in qua quærebat vsque ad quem terminum se extendit consideratio quidditatiua naturalis philosophi, dicit, ꝙ vsq; ad species separatas quidẽ sed in mã existẽtes. vbi Themisto. & græci exponunt ꝙ quãquam formæ materiales qñque possunt cogitatione à mã separari: non tñ possunt actu aut subsistentia eximi: licet Comm. locum illum aliter interpretetur. & Diuꝰ Thomas dicat illud pp aĩas rationales: tñ illud ℔m antiquos expositores veritatem hz de omnib. formis materialib. & est authoritas Philosophi. 1. de generatione & corruptio. tex. comm. 41. vbi dicit, hæc aũt species sine mã vt immaterialis potentia in mã existẽs, &c. Amplius Commen. 12. Metaphy. comm. 39. expresse dicit ꝙ intellectus innatus est diuidere coniũcta in esse in ea, ex quib. componunt, q̃uis in esse non diuidant sicut diuidit materiam à forma, & formã à composito ex mã & forma, ita ẽt dicit 7. Meta. commen. 27. ꝙ generatum est diuisibile in duas partes ratione, non actu. s. in materiam, & formam. & 2. Physi. com. 12. dicit formam esse separatam à materia

teria ſm diffinitionem, qūod etiã dicit diuus Thomas. & Egidius de qualitatib⁹ falſum eſt: quia Ariſt. in 12. primæ philoſophiæ vult, ꝙ in omni prædicamento eſt ꝓpria potẽtia & proprius actus: & ex cõſequenti intellectus põt intelligere qualitatẽ ꝓ ſua ꝓpria principia nihil ꝓſiderãdo de principiis quãtitatis: in omni, n. genere eſt inuenire quid propriũ, vt dicitur in 6. topicorũ. Dicamus igitur vt aperiamus veritatẽ in hoc quæſito, ꝙ vt notat Alexander in principio libri priorum. naturalis in pleriſq; locis vtitur mathematica abſtractione: ſcientiæ. n. ſibi inuicem famulant. dat autẽ exemplũ Alexander, ſicut qñ intellectus ratione abſtrahit formam à materia, & ſicut abſtrahit accidentia à ſubſtantia. vnde licèt naturalis per diffinitionem naturalẽ non poſſit diffinire formã ſine materia, nec ecõtra. qa ſic vt naturaliter conſideratur, in relatione quadam conſiſtũt, vt dicitur in 2. phyſi. in tex. cõm. 26. & ſic etiã diffinitiones cõpletæ accidentiũ propria debent dari ꝓ ſubiecta, &c. nihilominus per cogitationem & abſtractionẽ ſimplicem poteſt ꝓſiderare formã non conſiderando materiã aut econtra. & ſimiliter de accidẽte & ſubiecto. ſed tunc naturalis in iſtis caſibus vtit mathematica abſtractione nõ naturali quatenus naturalis, quia diffinitiones naturales ꝓcernunt materiam ſenſibilem: & ꝙ hoc verũ ſit, oſtenditur Ariſt. authoritate in primo cæli & mundi, tex. com. 92. & 93. Quòd in oĩbus habentibus formã in materia, ſiue ſint arte ſine natura ꝓſtantia: alterũ eſt ipſa ſm ſeipſam forma, & q̃ eſt mixta cum materia. vnde diſtam propoſitionem verã eſſe in ſolutione illius quæſtionis, & confirmatur, qa videmus intellectũ aliquas diſpoſitiones attribuere formæ ſm ſe ꝓceptæ, quarum oppoſitas attribuit eidẽ vt cõcipitur cum materia. Dicit enim Cõmen. in 3. cæli. cõmẽ. 28. & etiã in 4. cæli. cõmen. 22. ꝙ grauitas in motu elementi, ſm ꝙ eſt forma tantũ eſt motor, ſed ſm ꝙ eſt ĩ prima materia eſt mota. qđ quidem fieri nõ poſſet ſi intellect⁹ nõ eſſet aptus abſtrahere formam à materia ſeu diuidere eam. Animaduerte igitur & bene conſidera ꝙ eſt magna differentia, dicere intellectum poſſe abſtrahere, vel diuidere hoc ab hoc, & dicere intellectum poſſe diffinire hoc ſine hoc. Nam abſtrahere hoc ab hoc nihil aliud eſt, quã intelligere hoc, alio nõ intellecto, & hoc intellectus vniuerſaliter facere poteſt in oĩbus in uicẽ coniunctis in eſſe, vbi vnũ nõ eſt de quidditate alterius, & quia materia & forma ſunt primo diuerſa, & ſubſtantia & accidẽs ſunt primo diuerſa, & ſubiectũ non eſt de quidditate ꝓpriæ paſſionis. dico ꝙ intellectus indiſcriminatim poteſt ita per abſtractionẽ & diuiſionẽ quãdam apprehendere: quia innatus eſt diuidere ea q̃ ſunt coniuncta in eſſe. tñ intellectus nõ poteſt diffinire formam materialem ſine materia, nec ecõtra: nec poteſt diffinire accidens ſine ſubiecto ꝓprio: quia diffinitio explicat completæ rei eſſentiam: & licèt forma nõ ſit de qdditate materiæ, nec ecõtra: quia tñ in quadam relatione conſiſtit, vt dicitur in 2. phyſi. ideo

non

non potest completè diffiniri, nisi in eius diffinitione ponatur materia, vel expresse, vel consecutiue. vt dr̃ in 2. phys. in tex. cõmenti vlti mi. & similiter cõpleta diffinitio accidentis debet dari per subiectũ, quod cadit tanq̃ additum. vt dicit in 7. metaphy. tex. cõm. 17. Non distinxerunt igitur isti doctores inter actum abstrahendi, & diffinien di, & tamẽ est magna distinctio, licèt vterq; ad primã intellect⁹ operationem pertinere videat, sed est differentia magna, sicut inter actũ imperfectũ & perfectum, si bñ consideras. Vnde Arist. isto modo docuit in 2. phys. in tex. cõ. 19. ad discernendũ diuersitatem in nã formarũ in sua abstractione à materia sensibili ex diffinitionibus eaꝝ ponendo regulã, ꝙ quæcunq; formæ diffiniri possunt sine materia sensibili, tales ex ratione sui sũt abstractæ à mã & vt sic ꝑtinẽt ad mathematicũ: quæcunq; vero impoſe est vt sine materia diffiniantur ꝑtinent ad naturalẽ: impossibile. n. ẽ qdditates naturales diffinire sine materia & trãsmutatione, vt dicit Cõmenta. 7. meta. cõm. 39. vnde ex diffinitionibus, quę cõplete rei naturam ostendunt, talem dr̃iam venat⁹ est. & isto modo ẽt ꝓcessit in 6. meta. dum venatus est diffinitionẽ formalẽ in sciẽtiis speculatiuis ex diuersis modis diffiniẽdi, ꝓp hoc igitur dixit in 2. phy. in loco ꝓallegato: fiet autẽ hoc vtiq; manifestũ, si aliquis tẽtauerit vtrorũq; dicere terminos & ipsoꝝ accñtiũ: impar quidẽ enim & par, & rectũ, & curuũ, adhuc aũt & numerus, & linea, & figura sine motu, caro aũt, & os, & homo nõ adhuc, sed hæc ii cui naris simũ, sed nõ sicut curuũ dicitur. Vbi notat Com. cõẽto 19. ꝙ formarũ quædam sunt magis separabiles, & quædã minus. vnde formæ illæ quæ indifferẽter concipi possunt sine materia sensibili, & cũ materia sunt illæ in qb⁹ cõuenit naturalis cũ mathematico, sed mathematicus considerat & diffinit eas absq; materia, quæ est principiũ trãsmutationis: naturalis vero cũ materia, sed illæ formæ quæ nullaten⁹ sine materia diffiniri possunt, illæ sunt appropriatæ nãli, aut artibus mediis, quæ etiã sine materia sensibili diffiniri nõ possunt. vt dr̃ in 2. phy. tex. cõ. 20. licèt minus appareat in eis quã in puris naturalibus: & vt redeamus ad propositum. materia intelligibilis, vt Aristoteles dicit, sunt mathematica. i. res mathematicæ, sicut. v.g. in geometria punctus, & magnitudo, seu continuũ & passiones eius vt abstrahũt à qualitatib⁹ sensibilibus dr̃ materia intelligibilis, siue tale continuũ sit ad vnũ diuisibile vt linea, siue ꝑm duo vt superficies, siue corpus, qđ est vnde quaq; diuisibile. vñ Commen. in 3. cæli. cõm. 6. inquit, ꝙ geometer cõsiderat corpus inquantũ est quãtum, sine accidẽtibus aliorũ prædicamentorũ: sed naturalis ꝓsiderat corp⁹ tunc cũ accñtibus cæteroꝝ ꝓdicamentoꝝ. & ista ẽt est expressa sñia Arist. in 11. meta. cap. 3. inqt enim mathematicus circa eaq̃ ex ablatione theoriã facit: circũtollẽs enim oĩa sensibilia speculatur, puta leuitatẽ & grauitatẽ, & duritiẽ, & cõtrarium, adhuc autẽ & caliditatẽ, & frigiditatẽ, & alias sensibiles qualitates seu ꝓtrietates, solũ

autem

aũt derelinquit quãtũ & cõtinuũ, horum quidẽ ad vnũ, horum vero ad duo, horũ autẽ ad tria; & paſſiones horũ inquantũ quãta ſunt & continua. & nõ ſecundũ aliud ſpeculatur, hæc ille. Ita dic conſequẽter in arithmetica ꝙ numerus, & vnitas, & paſſiones numeri inquãtum ſunt q̃titas diſcreta, & abſtrahunt a cæteris prædicamẽtis ſunt materia ĩtelligibilis in arithmetica. Sed cõtra iſtã determinationẽ inſtat, quia Ari. in 4. prĩæ philoſophiæ. t. c. 4. tot ſunt partes philoſophiç, quot sũt partes ſubſtãtiç & ita nõ vr̃ eẽ aliqua ſcĩa ſpeculatiua, q̃ nõ ſit de ſuba, & cũ ſcĩa mathematica ſit in numero ſcientiarũ ſpeculatiuarũ. videt ergo ꝙ ſit de ſubſtantia. Amplius tu dixiſti ꝙ nãlis nõ poteſt diffinire formam ſine materia, neq; accidẽs ſine ſubiecto ꝓprio: & quæ eſt ratio diuerſitatis ꝙ mathematicus diffinit ſine ſubſtantia, q̃ eſt ſubiectũ quantitatis, ſi materia ĩtelligibilis à qua mathematicè non eſt abſtracta nõ eſt ſubſtantia, ſed eſt quantitas vel continua, vel diſcreta. Ad primũ r̃ndetur ſm expoſitionem Auerr. per philoſophiam Ariſt. intellexit primã philoſophiã, quæ per antonomaſiam philoſophia dicitur: & quia ſubſtãtiæ quædã ſunt abſtractæ à matetia, quædã vero inter ſe in materia. ſic prima philoſophia ſecat in duas partes, quarũ altera cõtemplatur ſubſtantias materiales quatenus ſubſtantiæ & entia ſunt. alia vero cõſiderat de abſtractis, & iſta eſt via Auerr. ſine dubio ibi. Vel ſm Alexand. ſicut in entibus mathematicis quædã ſunt prima, quædã ſecda, idcirco mathẽdã eſt 1. quædã 2. q̃dam 3. 1. v. g. ẽ quæ circa plana verſat. 2. quæ circa ſolida, deinde aſtrologica quæ ſolida quę in motu ſunt cõſiderat, tum mœchanica quæ naſcentia & pereuntia tractat, qui ordo in ſubſtantiis quoq; reperit. nam primæ ſunt ingenitę & immortales q̃ corpore vacant nec mouentur, de quib⁹ prima philoſophia edidſerit. 2. vero philoſophia de ſempiternis quæ motu cientur. 3. quæ ſubſtantias cõſiderat naſcentes & intereũtes: nam hæ ſubſtantiæ vltiæ ſunt, vbi patet ꝙ duo vltima mẽbra pertinent ad naturalẽ ſub rationibus ſenſibilibus, licèt eadẽ pertineant ad diuinũ ſub rationibus tranſcendentib⁹, vt notat Cõment. 12. metaph. com. 1. 6. & 29. ita ꝙ ſm nullam expoſitionem cogimur dicere mathematicas puras de ſubſtantia theoriã facere. Ad aliud r̃ndetur ꝙ mathematicus, vt dicit Cõmenta. in 1. phyſi. cõm. 1. ſolum cauſam formalẽ conſiderat. vnde ſolũ formã declarantẽ qdditatem ꝓtinui, aut diſcreti, vel paſſionum iſtorũ vt abſtrahunt à ſuba, & à cæteris ꝑdicamentis, & tales diffinitiones ſunt media q̃ ſufficiunt ĩ demõſtrãdis accũtibus q̃ emanãt à ſuo ſubiecto ĩ tali eẽ imaginabili: & ideo non ingreditur (vt inquit Cõm.) in diffinitionibus taliũ materia, q̃ eſt cauſa tranſmurationis ſed̃ naturalis, quia eſt artifex ſenſatus, verſatur enim circa res ſenſibiles, nõ poteſt abſtrahere à tali materia ſẽſibili nec à ſubſtantia tali à qua fluit eſſe ſenſibile, & ſi quandoq; diffiniret illæ eſsẽt diffinitiões dialecticæ & vanę, vt dicit Philoſoph⁹ in primo de anima. tex. cõmẽ. 11.

vnde

vnde Cõmentator 1. phys.comm. vltimo dicit, ꝙ formarũ quędam sunt in materiis, & q̃dam sunt abstractæ à materia. & ideo consideratio de formis est duarum sciẽtiarum, s. naturalis & diuinæ: quia quidditatiue naturalis considerat formas materiales, & diuinus abstractas, & patet ꝙ nulla fit mentio de sciẽtiis mathematicis: quia opinio eius fuit, mathematicũ purum solum circa quantitates versari, & hoc teneo.

Materia dupl'r dr̃, aut quo ad ipsum prima, aut omnino prima. 5. Met. tex.com. 5. vbi Commen. d. ꝙ materia dr̃ duobus modis, aut cõis omnib. entibus, aut propria vnicuiq; enti. idem 3. cęli. commẽ. 67. & 1. Physi. comm. 82. & 2. Physi. 10.

Materia non dr̃ natura, nisi quia recipit naturam. s. formã quę princi paliter est nã. 5. Meta. text. com. 5.

Materiã vnam habent vniuersaliter quæ adinuicem transmutantur. 5. Meta. tex. cõm. 11. idem 1. de gene ratione & corrup. tex. com. 43.

Materia est prior forma ſm potestatem, forma autem ast prior materia ſm actum. 5. Meta. tex. comm. 16. & est in capitulo de priori.

Materia prima est tanquã genus altissimum. mã aũt propinqua est vltimam formam habens in gñatione, idest quæ recipit vltimam formam. 5. Metap. comm. 29. Ex quo loco possumus declarare authoritatem Auerr. in 1. Physicæ auscultationis. in com 1. in qua adeo laborauerunt expositores, vt Ægidius Rom. in quolibeto. 5. q. 19. & similiter Ioannes de Baccone in quolibeto 2. q̃ne, qua quęrit vtrum mã sit pura potentia, similiter Burleus in illo loco multũ laborat, tñ est pñti loco Com. põt declarari p seipsum. prima. n. materia est sicut genus altissimum, p genus altissimum intelligo genus gñalissimũ. Vbi aduerte ꝙ nõ est intẽtio Auerrois assimilare primam materiam gñi gñalissimo quantum ad prædicationem & vniuersalitatem prędicationis, tunc. n. sibi manifeste cõtradiceret in 1. Meta. com. 17. & in 12. Metaph. cõm. 14. vbi inquit, ꝙ prima mã non hz intentionem alicuius cõis, vniuersalis prędicabilis de pluribus sicut genus. Alexander. n. scripsit demõstratiue ꝙ materia nõ sit genus, sicut dicit. & est videre in 2. lib. naturalium q̃nũ. q̃ne vltima. Sed talis similitudo est penes hoc, nam sicut genus altissimum non hz superueniẽs genus in quod possit resolui. sunt. n. decẽ gña generalissima, vt dicit Porphirius, tanquam decẽ rerũ principia: principij autem proprium est primum esse. 5. Meta. text. com. 1. Sic prima mã non hz priorem in qua resoluatur. & ideo appellatur simplex. per vltimam formam autem intellexit formam vltimatam non ordinabilem ad vlteriorem formã, sicut immixtio vltimæ formę est forma mixti: & illa nõ ordinatur ad vlteriorem, sicut formæ elementariæ ordinantur ad formã mixti, vt patet ex fine primi de gñone. Et ideo quæcunq; mediant inter primam mãm & vltimam formã, appellantur materiæ cõpositæ & formæ cõpositæ, quia materia talium reducitur ad primam materiam, & forma talium ordinatur ad vltimã formam. Sic igitur primam pter mãm & vltimam formam, omnia

media

media ſunt materiæ compoſitæ & formę compoſitæ, ſed illa duo tñ ſunt cauſæ ſimplices. Quòd aũt dixit Ægidius illud intelligi ſm diuerſum modũ abſtractionis, quia forma generis & forma ſpeciei ſm Auerroẽ ſunt vnũ realiter, ſed differunt ſm maiorem aut minorẽ abſtractionẽ: mã enim, vt dicit Commentator 1. Meta. com. 17. prius recipit formas magis vniuerſales, & eis mediantib. recipit min⁹ vniuerſales vſq; ad indiuiduales. licèt hoc verum ſit ꝙ hmõi gradus dantur in forma, & ẽt in mã. vt eſt videre ī vltimo capitulo libri de ſubſtantia orbis ab Auerroe, vbi dicit, ꝙ mã hȝ gradus, & potentia habet gradus: nihilominus vr̃ mihi ꝙ iſta expoſitio non quadrat expoſitori Auerrois, qui vult ꝙ Ariſto. in probatione illius maioris, ī qua dr̃. Tunc. n. opinamur cognoſcere vnumquodq; cum cauſas primas cognoſcimus, & principia prima, & vſq; ad elementa. Vbi dicit, ꝙ p cauſas primas intelligit cauſas ſimplices exiſtentes in re primas non compoſitas, & ſunt prima materia & vltima forma, & ex conſequenti loquitur de cauſis realib. & in eſſe reali cõſideratis, & non ſm abſtractionẽ rationis. quia Philoſophus naturalis eſt artifex realis, & ſua intereſt cognoſcere oẽs cauſas reales & propinquas, & remotas, ſed illa conſideratio ſm differẽtiam rationis inter gradũ minoris abſtractionis pertinet ad artificem rõnalem vel cõem. vnde dicit. Quæ. n. ſunt præter primam mãm & vltimam formam cuiuſlibet rerum naturalium, ſunt materiæ compoſitæ & formæ compoſitæ. loquitur enim ſecundum eſſe rationale. Et ex hoc patet quanto plus ſit accuſatione dignus ille bonus Ioannes de Baccone in loco allegato, qui per vltimam formam expoſuit primũ motorem, motus authoritate Cõmentatoris in 12. Meta. cõ. 18. vbi hȝ ꝙ omnes formæ naturales ſunt in potentia in prima mã, & ſunt in actu in primo motore. Sed hoc iterum ſtare non põt: quia lȝ dictum Commentatoris ſit verum, ibi tñ non facit ad propoſitum, qa Commẽtator dicit hic, ꝙ per cauſas ſimplices Ariſt. intellexit cauſas exiſtẽtes re primas & nõ compoſitas, vbi patet, ꝙ loquitur de cauſis intrinſecis primis. Manifeſtum eſt autẽ ꝙ primus motor nõ eſt de principiis intrinſecis, ſed extrinſecis. Sed dices tunc iſta expoſitio non põt verificari niſi in mixtis & in habentibus plures formas, in elementis autem non vr̃ verificari, vbi nõ eſt niſi vna forma tantum. Soluitur ꝙ, vt dicit Commentator 1. Phyſi. comment. primo, propoſitio illa Philoſophi omnia habentia principia cãs & elementa non cognoſcuntur niſi ex cognitione principiorum, aut cauſarum, aut elementorum ſuorum impoſſibile eſt vt hæc coniunctio, aut, ſit ſicut copulatiuæ natura: nam diſpoſitio ſcientiæ certe inuenitur in rebus habentibus cauſas quaſdã per ſciẽtiam illarum cauſarum, ſicut inuenitur in habẽtibus omnes cauſas. Tunc igitur in ſimili in elemẽtis non eſt niſi materia prima & forma elementi, & illa eſt vltima forma in elemento, quia vlteriorem non habet neque priorem ſecundum rem. & ideo ſcientia de elemen-

Impugnatio Ægidij com.

Impugnatio Ioannis de Baccone.

Obiectio.

Soluti.

mentis perficitur in scientia causarum simplicium præcise quantum ad causas intrinsecas, sed scientia mixtorū habentiū plures formas & plures materias perficitur ex cognitione causarū simpliciū & cōpositorum. nō igitur impedit expositionē Cōmentatoris aliquid hoc quod obijciebatur, sicut vides clare. nam quod dr, quod enim est inter primā materiam & vltimam formā cuiuslibet rerū naturalium sunt materię cōpositę & formę cō positę, intelligit in qbuscūq; sunt plures formæ, plures materiæ, ī ca rērtibus. n. multitudine tali, impose est, vt hoc verificetur maxime śm naturalē considerationē, quæ considerat res in esse reali, & non śm esse rationis, vt dictum est.

Materia alia remota, alia propīqua, 5. meta. tex. com. 29.

Materia dicitur genus. 5. meta. tex. cōm. 33. & est in capitulo de gñe. vide in concordantijs.

Materia & forma dicunt diuersa genere. 5. metaphy. tex. com. 33. Vbi aduerte, ꝙ litera Arabica ibi est corrupta, quia dicit ꝙ sunt idē gñe & Cōm. exponit qa fit ex mā & forma vnum. vide in concordantijs.

Mathematicæ demonstrationes procedunt à notioribus naturæ & nobis simul. 1. phy. cō. 2. idē. 7. meta. tex. cōm. 10. & 3. cœli. com. 61. & 1. de anima. cōm. 10.

Mathematicæ considerant de causa formali tātum, quod patet primo physi. cōm. 1. vide qūo sit intelligendum. 2. physi. com. 68.

Mathematici non dicunt magnitudinem augeri in infinitū in actu, sed solum esse quantācunq; voluerint finitā, tertio phy. tex. c. 71.

Mathematicæ magnitudines habēt contractū. 5. physi. cōmen. 22. & habetur in primo de generatione & corruptione. in textu cōmē. 44. & 4. physi. tex. commen. 76. idem 5. physi. cōm. 30. & 39.

Mathematicus cōtactus assimilatur continuo, quia vltima reuertūtur in vnum 5. physi. cōm. 22. & 30. & 39. secus de contactu naturali, quia duo vltima remanent duo de monstrata in actu.

Mathematicus aliter cōsiderat magnitudines, & aliter naturalis. primo cœli. cō. 1. idem 2. physi. tex. com. 18. & 3. cœli. com. 6.

Mathematica nōnulli crediderunt esse substantias. 6. met. tex. com. 5.

Mathematicus circa ea quæ ex ablatione theoriam facit, circuntollens enim omnia sensibilia speculatur, puta leuitatē & grauitatem, & duritiem, & contrariū, adhuc autem caliditatem & frigiditatem, & alias sensibiles contrarietates. solū autē derelinquit quantum & continuū. 11. primæ philosophiæ. cap. 11. Ex quo loco manifeste deduci potest, materiā intelligibilem esse ipsum quantū, vt abstrahit śm ratio nem ab omnibus qualitatibus & cōtrarietatibus sensibilibus, vt declaraui in theorematibus in proprio theoremate, de hoc, vbi declaraui qūo fit intelligendū mathematicum non abstrahere a materia intelligibili, contra Egidiū Roma. & alios tenentes materiā intel ligibilem esse substantiam.

Mathematicorum quidditates possunt ītelligi sine sensu, & motu, & sine mā sensibili. 7. met. tex. c. 39. & 37. & 6. metaphy. tex. cōm. 2.

Mathematicus vtit cōmunibus pr›

prie

prie. 11. primæ philosophię cõ. 3. & in 1. posteriorũ analiticorũ. tex. cõ. 24. & in 4. primæ philosophiæ tex. commen. 7.

Mathematici solã quãtitatẽ spectãt quo opere neq; vsus corporis naturalis est, neq; affectionũ herentiũ corpori in eo ꝙ naturale est, quales sunt caliditas, frigiditas, humiditas, siccitas, sed in contẽplationẽ sola spacia ipsa mera, inaniaque & confinia corporũ adhibentur. Themistij sententia. 3. de aĩa. cap. 50. Inde scire potes quid sit materia ĩtelligibilis cõtra multos latinorũ. vide quæ scripsi in theorematibus de hoc.

Mathematica ideo abstractione & abiunctione constare dicunt, quoniã ab his quę in naturalibus corporibus vsitantur loco, qualitate, tẽpore, actione, motu, affectionib. & reliquis generib. eximunt, abiũgũturq;. Themistius in 3. phy. 71. & habetur ab Aristotele ĩ 10. met. cap. 3. & Auer. in 3. cęli. com. 6.

Mathematicus vtitur longitudine, latitudine, & puncto indimẽsibili separatim atq; seorsum: q̃uis minimum illorũ subsistat actu per se, quia tñ fingunt subsistere, in considerationẽ per se sine mendacio veniunt. Themistius 3. phy. sup tex. 71. Ex quo scire poteris differentiam inter naturalẽ & mathematicum. nã licet Arist. in 2. physi. tex. cõ. 16. dixerit corpora physica habere superficies, & longitudines, & pũcta, sicut mathematica. tñ naturalis nõ cõsiderat talia inquãtum naturalis est, vt sunt seorsum & seperatim se habẽtia: sed si quãdoq; naturalis cõsiderat solam longitudinem sine latitudine, tunc vtitur mathematica abstractione, sicut ẽt in plerisq; aliis rebus, vt bene notat Alex. vnde nulla est physica magnitudo nisi corpus, sicut bene notat Simplicius authoritate eiusdẽ Alexãdri in primo cęli & mundi. vnde lineæ naturales sunt corporeæ, & superficies sisr: & puncta naturalia sunt corporea, quatenus naturalia sunt, sicut sunt minima naturalia, & sicut sunt poli mũdi naturales, sed mathematice sunt puncta indiuisibilia, sicut notat Commentator in 2. cœli. cõm. 14. & in 4. physi. in cõm. 118. Et sic loquũtur Peripatetici de istis. Et nota bene hoc, quia latini nostri de hoc sunt in maxima altercatione. vnde lucidissimus Themistius expresse in ꝑsenti loco dicit, ꝙ nõ oĩs linea naturalis est, quæ & naturã requirat & locũ. nam mathematice quædam dicũtur, quarum veluti locus est animus speculantis.

Mathematicorũ entium gña representant materias fictas intentionales. ex paraphrasi meta. tract. 2.

Mathematicæ scięntiæ, & scientia de aĩa considerant res partim in materia, partim vero à materia abiũctas res simplices, ĩ prologo primi physi. & Amonius (vt Philoponus tradit) in principio libri de anima, de qua opinione vide quæ scripserim in quæstionibus miscellaneis. &c.

Mathematici: oẽs naturales affectiones à contẽplatione sua reiciunt, solas meras q; magnitudines, & nuda ac inania spacia finiunt, finiendis his neq; materiã neq; naturalẽ qualitatem adiungunt. Themi. 1. de aĩa. com. 17. contra illos, qui ponunt subsiantiã corpoream esse subiectum scientiarum mathema.

Mathe-

Mathematica dñr ex ablatione, & naturalia ex appositione. 3. cœli. text. com. 6.

Mathematicis quęcunq; inconuenientia accidunt, necesse est nãlib. accidere. 3. cæli. com. 6. Vbi vide limitationem Auerrois ꝙ hꝫ veritatem in pluribus, sed non in omni loco. & vide bene calcem commenti sexti iam allegati: quia bene intelliges hoc.

Mathematicus & nãlis conueniunt in hoc, ꝙ continuum est diuisibile in infinitum, sed differunt ꝙ sit augumẽtabile in infinitum: quia mathematicus ꝓcedit hoc, ꝫ nãlis negat illud, vide causam 3. cęli. cõmen. 6.

Mathematicus cõsiderat continuũ, vt est separatum à mã: sed nãlis vt est coniunctum materiæ. ibid. cõ. 6. & 1. cæli. com. 1.

Mathematici cõsideratio de corpore est, inquantum est quãtum sine aliis accñtibus: sed ꝓsideratio nãlis est de corpore inquantum est quãtum cum cæteris accidentib. cæterorum prædicamentorum. 3. cęli. c. 6. idem hꝫ ab Arist. in 11. primæ philosophiæ. c. 3.

Mathematici ex diffinitionib. facile in notitiam accñtium deueniunt: nãles vero ecõuerso prochuius ex accñtibus in diffinitionẽ accedũt. Themist. 1. de anima. tex. comm. 11. consimile habetur ab Auerroe 1. Phys. comm. 2. & in 7. Metap. comm. 10.

Mathematica habent tactum & locum. 1. de gñone & corrup. tex. cõ. 44. idem 4. Phy. 47. & 76.

Mathematicæ artes primum circa ægyptum constiterunt. ibi namq; sacerdotum gẽs vacare dimissa est, ex proœmio meta.

Mathematica existentiũ sine motu sunt extra ea quæ sunt circa astrologiam, disputãt tñ & tractant oĩa de nã. 1. meta. tex. com 19.

Mathematica non admiscent cum mã. 2. meta. tex. com. vltimi.

Mathematicæ non demonstrãt per genus causæ finalis. 3. meta. text. comm. 3.

Mathematicæ nullam de bono aut malo faciunt rõnem. ibidem. Ex illo tex. colligitur in mathematicis non esse bonũ. vide tñ & considera diligenter, ꝙ (vt inquit Auerroes ī commento.) ista res indiget consideratione, vbi scire debes, ꝙ Arist. ī 13. meta. in calce primi capitis inquit, qñ aũt bonum & honestum alterum, hoc quidem semper ī prasi, bonum autem & in immobilib. dicẽtes nihil dicere mathematicas scientias de bono aut optimo, mẽtiuntur: dicunt. n. & demonstrant maxime, non. n. si non nominatũ. opera aũt & rationes ostendũt, nõ dicunt de ipsis: boni autẽ maxime species, ordo, & cõmẽsuratio, & id quod terminatum est, quę maxime ostendunt mathematicæ scientiæ, & qũo multorũ causa vñr hoc, &c. Et istę est locus quẽ innuit Auerroes in commento 3. super 3. primæ philosophiæ, dum dixit super istis verbis. & ipse dixit in tractatu de quo loquitur in principiis mathematicorum, ꝙ ordinatio numerorum & magnitudinum inuenitur in eis, & indiget hoc perscrutatione. Vbi scire debes, ꝙ vt notat bene Alexander in præsenti, ratio adducta per Philosophum est deceptio quædam: nam hac potissimũ causa mouetur ad ostendendum in

Digressio an ī mathematicis sit bonum.

immobilib. non esse bonum, quia oē bonum finis est. finis aūt cuiusdam actus finis est: oīs autē actus cum motu est. inquit. n. nam non omne bonum suapte nā agendum est, sed partim agendum, partim contemplandum: non agēdum cuiusmodi est in mathematicis, veritas. n. eorum quæ bonum quoddā est vt finis in ipsis expetitur. Et iō animaduerte bene & considera, ꝙ & si Philosophus ista adduxit ibi est in parte argumentatiua, non quia hæc sit eius intentio ꝙ ī sciētiis mathematicis nulla sit bonitas, alioquin scientiæ speculatiuæ non essent de numero bonorum & honorabilium, ꝫ Philosophum in principio libri de anima. patet .n. authoritate Philosophi sciētias mathematicas enumerari iter sciētias speculatiuas. 6. metaphy. text. commē. 2. Et licèt Plato dixerat illas esse propter exercitium, vt aliàs declaraui, quia tamen qñq; Aristo. ex mente propria vr etiam asserere illud in entibus mathematicis nō esse bonum neque finis rationem. Debes scire ꝙ vt est sententia Philosophi in 2. Physi. tex. comm. 18. eædem sunt lineæ mathematicę, & naturales, & quia formæ istæ non terminant motum, nec habent rationem finis, nisi vt sunt naturales, quia mathematicus abstrahit à motu, & per huiusmodi fine ꝑ motum attingendo, sic subilla ratione non est in eis ratio boni neque finis, sicut est in naturalib. & hoc est quod pulchre declarauit Auerroes in 2. Physi. in com. 74. formæ quæ sequitur naturam entis, nō est dicta nobilior, vt forma mathematica. non enim dicimus ꝙ lineæ exeuntes à centro circuli ad circūferentiam sunt æquales, vt circulus sit nobilior, sed hoc contigit naturę circuli: & ideo nobilitas nō inuenitur in formis mathematicis: hoc. n. f. nobilitas non accidit formis, nisi ſm qđ sunt finis. quare intelligas modo quomodo bonitas & nobilitas non est in formis mathematicis, quia cum sint eædem cum formis naturalibus, nō habēt bonitatem, nisi vt sunt in mā sensibili in esse naturæ, seu reali, q sic sunt finis motus agentes, & nō habent bonitatē istæ formæ, & sunt in imaginatione vt considerantur à mathematico. dicit. n. Comm. ꝙ balneum in anima mouet vt efficiens, & balneum extra animam mouet vt finis: bonū enim & malum sunt ī rebus. & aduerte ꝙ Cōmen. 3. metaphy. commen. 3. dicit ꝙ potest contingere vt sit in immobilibus bonum, sed non per se, sed per accidens, quod ideo dicit, pro quanto sunt eadem subiecto cum rebus mobilibus, in quibus per se est ratio finis, qui attingitur per motum, quia ibidem Commē. dicit, ꝙ mathematica lz sint in re mota, tñ non mouentur nisi per accidens, & sic etiam per accidens sunt finis motus, & sic bonum in eis inuenitur per accidens illo mō, sed non propter hoc tollitur, quia contemplatio entium mathematicorum, quorū finis est veritas non sit de genere bonorum: & quia ēt illarum scientiarum cognitio multis artibus & mechanicis, & speculatiuis possit esse proficua & vtilis, vt dixi in concordantiis super primo Physic.

Mathematica licèt sint in re mota,

ta-

tamen non mouentur niſi per accidens. 3. meta. com. 3.

Mathematicarũ ſcientiarum quędã ſunt primæ, vt arithmetica & geometria: quædam ſunt non primæ, vt proſpectiua & muſica. ex 4. meta. text. com. 4. vñ colligitur ſcientias medias, magis enumerãdas eſſe in gñe ſcientiarũ mathematicalium, quàm cum naturalibus. vide in concordantiis.

Mathematicorũ ſunt principia elementa & cauſæ. 6. primæ philoſophiæ tex. cõ. 1. Ex quo patet Auerroem. Alexandrumq; & alios græcos expoſitores etiam aliter potuiſſe exponere authoritatem illam in principio phyſicæ auſcultationis. vbi Ariſt. exorditur dicens, in vnaquaq; doctrina cuius ſunt principia vel cauſæ, vel elementa, cognitio ex horum ſit perceptione atq; ſcientia: ipſi. n. per principia exponunt cauſas agentes, & mouentes: & per cauſas fines, & per elementa principia exiſtentia in re, vt ſunt mã & forma. iuxta autem iſtã expoſitionem mathematicorum nõ eſſent principia, elemẽta, & cauſæ. cuius tñ oppoſitum ſcribit Philoſophus in prẽſenti authoritate, immo Ariſto. in hoc loco ſubdit propoſitionem vniuerſalem dicens, & totaliter omnis ſciẽtia intellectualis participans aliquid intellis circa cauſas & principia eſt, aut certiora aut ſimpliciora. & lz non addat & elementa, hoc fecit breuitati indulgens ſm ſuam conſuetudinem: ita ꝙ vir quælibet ſcientia vel ſpeculatiua, quæ eſt vere intellectualis: vel pratica, quæ particeps eſt intellis: qa agibilia, de quibus eſt ſcĩa pratica non ſine intellectu fiunt, vt patet ex 3. de anima. & ex 6. ethicorum. & ex 2. Phyſi. Vnde vr̃ mihi oẽm ſcĩam ſm Ariſt. ſententiam eſſe ex principiis, cauſis, & elementis. Nã principia immediata in qualibet ſcientia quæ ſunt propoſitiones p ſe notæ & conceſſę in illa ſcientia ratione qua nõ habent in tali ſciẽtia priores propoſitiones, per quas demonſtrati poſſunt, ſic talia principia dici poſſunt. ſcribit. n. Ariſt. in principio 5. meta. ꝙ de ratione principij eſt primum eſſe. & 1. poſteriorum dicit. Idem aũt eſt primum & principium, & eædẽ ꝓpoſitiones inquantum ſunt cauſę cõcluſionis demonſtratę, ſunt cauſæ non ſolũ in inferẽdo, ſed in eſſendo. ſiquidẽ demonſtratio faciẽs ſcire eſt ex cauſis vtroq; mõ; & pręſertim in demonſtratione ſimplr dicta, in demõſtratione aũt, quia dñr cauſæ in inferendo tm̃, in ordine aũt ad totam demonſtrationem, quæ formalr componit ex eis dñr elementa. ſiquidẽ rõ el'nti eſt vt ſit in re q̃ componitur ex eo. vñ 5. meta. tex. cõ. 4. dicit expreſſe, ꝙ el'nta ẽt dñr reſpectu demonſtrationum: & ſic demonſtrationes primæ in vnaquaq; ſcientia, dñr el'nta reſpectu aliarum demõſtrationum. vbi Commentator dicit primæ demõſtrationes quę componunt ex primis propoſitionib. ſunt elementa omnium demonſtrationum quæ cõponunt ex eis: demonſtrationes enim compoſitæ diſſoluuntur in demonſtrationes ſimplices. iſtæ autem non diſſoluuntur in alias, & ita ſaluare poſſumus in omnibus ſcientiis eſſe principia, cauſas, & elementa iuxta iſtam ſententiam, quid enim melius eſſe po

teſt quam Ariſtoteles per Ariſtote lem interpretari.

Mathematica abſtrahit à motu. 6. meta. tex. com. 2. & 3. metaphyſi. tex. cõm. 3. & 7. metaphyſi. tex. cõ. 35. & in 2. phyſi. tex. com. 18.

Mathematica eſt circa immobilia, ſed inſeparabilia. ſexto metaphy. tex. commen. 2.

Maturatio melius & plus dr̃ de aĩalibus, quàm de vegetabilibus; & de vegetabilibus pluſquã de mineralibus. 4. metheororum. cõ. 26.

Maumetti lex ponit hoĩes æternos, & hoĩes corruptibiles eiuſdẽ rõnis in noĩe & diffinitione. 3. me. ca. 7.

Maxillam inferiorẽ omnia animalia mouent, excepto cocodrillo fluuiali, qui mouet ſuperiorem. 1. de natura animalium. cap. 11. & vide cauſam huius in 2. de partib⁹ animalium. cap. 17.

Maximũ fundamentum eſt ſcię naturalis natutam agere propter finem. 2. Phyſ. cõm. 74. & 75. & 84.

Maxima diſtantia non inueniť niſi in linea recta. 8. phyſi. cõm. 73.

Maximũ in vnoquoq; genere perfectum eſt. 10. meta. text. cõm. 13.

Maximũ eſt cuius non eſt exceſſus. ibidem.

Maxima remotio nõ menſurať niſi ſm lineam rectam, & ideo dicit in deſcriptione lineæ rectæ ꝙ eſt breuiſſima inter duo puncta. 1. cæli. cõm. 28. idem 5. phyſi. cõm. 23.

Maxima dimenſio quã materia recipit, ẽ dimenſio ignis, & minima eſt dimẽſio terræ. 2. de anima tex. cõm. 97.

Medium determinatum eſt 1. cæli. tex. cõmen. 44. & ibi ponitur ratio ad hoc.

Medium trifariã ſumitur, primo ꝓ loco inferiori, ꝓ medio ſphæræ, & pro medio quod eſt inter duo extrema contraria. 1. cęli. cõm. 45.

Medio non exiſtente totaliter, neq; extremum erit, neq; ſurſum, neq; deorſum. 1. cæli. tex. cõm. 74.

Medium non ẽ niſi per corp⁹ ſphericũ, & corpora ſpherica non ſunt niſi ꝓpter corpora q̃ ſunt in medio. 1. cæli. com. 78. prima pars patet, quia ſphera diuiditur in medium, quod eſt centrum & circunferentiam 2. pars patet ex his quæ habet Cõmentator 8. phyſi. com. 84. conſiſtentia, inquit mundi huius iſtis duabus virtutibus perficiť, virtute mouẽdi, & virtute quietis.

Medium corporis, quod circulariter mouetť, debet eſſe vnũ. 2. cęli. 36.

Medium aliqñ dr̃ de medio magnitudinis, aliquãdo de medio quod eligiť à natura. ſ. nobili, vt in animalibus, aliud eſt mediũ magnitudinis, & aliud eſt mediũ ſm naturam. 2. cœli. tex. cõ. 74. gloſat autẽ Cõmen. de animali æterno, quia in animali corruptibili coincidũt.

Mediũ ſm ꝙ medium, non eſt cauſa ꝙ corpus ſit graue, ſed inquãtũ eſt medium corporis quod circulariter mouetť, & medium nõ eſt cauſa eſſentialis, quare corpus graue quieſcit in medio, ſed eſt grauitas eius. 2. cęli. cõm. 102.

Medium ſi fuerit conceſſum ꝙ ſit cauſa quietis terræ, erit cauſa remota, & melius eſt dicere, ꝙ ſit cauſa conſeruans quietem, quam agens. 2. cæli com. 102.

Mediũ magnitudinis differt à medio ſm virtutẽ, quia mediũ virtutis eſt ĩ oĩbus p̃dicamentis, ſed mediũ magnitudinis eſt in p̃dicamẽto q̃titatis tm̃. Auer. ĩ paraphraſi,

2. de

2. de cęlo. summa 4. cap. 1.

Medium aliud ſm qualitatē, aliud ſm quantitatem. 3. cęli. com. 42.

Medium mūdi eſt diuiſibile habens latitudinem. 4. cæli. com. 3. cōſimile 8. Phyſi. com. 76.

Mediū duplex, ſm cōparationem, & tale nō eſt ꝓpoſitū ex extremis: & ſine comparatione, & hoc eſt ꝓpoſitum ex extremis. 4. cæli. com. 26.

Mediū eſt terminatū diſtinguendo ipſum ab extremis, & ſi mediū eēt extremū, poſſibile eſſet in ipſo fieri additionē, & ſi ita eſſet tūc poſſibile eſſet inuenire corpus deſcendēs ſub terra. 4. cęli. com. 32. vide pro iſta conſequentia 1. cęli. tex. c. 12.

Mediū mūdi & medium terrę ſunt idem ſubiecto, ſed differunt diffinitione. 4. cęli. com. 33. & 34.

Medium & illud qđ eſt inter, multis modis dr̄. 4. cęli. tex. com. 38.

Media quæ ſunt inter ō̄ria in forma, ſeu qualitate differūt à mediis, quæ ſunt inter extrema ō̄ria in loco, ō̄rietas. n. inuenitur in loco & forma equiuoce, nam ō̄ria ī forma ſunt duo in forma, ſed non duo in ſubiecto, ſed ō̄ria in loco ſunt duo in forma & duo ī ſubiecto, & ideo medium in cōtrariis in loco oportet vt habeat aliquam contrarietatem in forma & in ſubiecto, vnde neceſſe eſt vt non diuidatur niſi pp numerationem ſubiecti, vnde impoſſibile eſt vt medium inter ō̄ria in loco ſit vnum in ſubiecto. 4 cœli. com. 38.

Medij diſpoſitio eſt vt in eo congrę gentur ō̄ria. 4. cæli. com. 40. quod qualiter fit intelligēdum. vide ī 4. cęli. com. 26. & 38. clarius.

Media extrinſeca nō recipiūt ſēſibilia cū corporib. in qb. exiſtunt. 2. de aīa. text. cō. 101. & cō. 76. & 97.

Mediū eſt ſm duas ſpēs, vnū eorum eſt ſm veritatē & prius, & eſt mediū inter duo ō̄ria, cuius eſſe conſiſtit in complexione duarū extremitatū, & eſt ſm quidditatē diuersū ab extremis. 2. aūt dr̄ ſimilitudinarie, & ſm poſterius, & eſt medium inter duo ō̄ria, ſm quantitatē tm̄. 3. metheororum. com. 2. iuxta dimidium, conſimile 6. phyſi. cō. 32. idem 3. cæli. com. 42.

Mediū qđlibet, aut eſt ꝓpoſitum ex extremis ſimplicib. ſimplr̄, aut ex reb. ſimplicib. ī reſpectu mediorū, aut ex formis mediorū. 1. me. c. 39.

Mediorū extra quæ eſt aliquid vltimū, & primū neceſſe eſt q̄ prius eſt, cauſam eſſe aliorum quæ ſunt poſt ſe. 2. meta. tex. com. 6.

Medium & circulus ſunt principia totius. 8. Phyſi. text. com. 84.

Media quæ ſunt inter ō̄ria non ſimpliciter ſunt ō̄ria extremis. 12. meta. com. 6. & 5. Phyſi. tex. c. 52. & 1. Phy. 47. 1. cęli. 20. 1. de generatione & corrup. 50. 10. primæ philoſ. tex. c. 23. & 2. de anima. 44.

Media inter ō̄ria fiunt ex mixtione ō̄riorum. 10. meta. tex. cō. 23. & 5. phyſi. 52. & alibi ſæpe.

Mediū eſt vtrunq; extremū non pura potētia, ſed aliqua potentia. 1. Phy. cō. 56. idem 5. Phyſ. 6. & 19. & 52. & 10. meta. cōm. 23. Contra Burleum & alios q̄ negant media eſſe compoſita, ex extremis ō̄riis. Contra Burleū.

Media ſunt quaſi mā extremorum. 3. Phyſi. comm. 49. Vide in cōcordantiis.

Mediū mundi non diuerſat' ſm qđ mediū in reſpectu totius & partis ſed diuerſat' ſolū in magnitudine, & paruitate, quia videlicet locus to

tius est maior loco partis. 3. Physi. com. 52. idem Them. ibidem vide pro hoc 4 cœli. tex. com. 22.

Mediorũ diuersitas in istis duabus causis. f. in difficultate & facultate resistentiæ, aut motus, aut quietis eorum est causa in diuersitate motus eiusdem moti, aut mobilium consimilium. 4. Physi. com. 71.

Medium qđ contra fertur magis q̃ mediũ manens. 4. Phy. tex. cõ. 71.

Mediũ in primis qualitatib. vr̃ ꝙ sit tẽperatũ. 6. Phys. cõ. 32. qđ differt ſm magis & minus ab extremis.

Mediũ tutissimũ est, & ideo nã cor constituit in medio. Arist. in 3. de parti. aĩalium. cap. 4. de corde, & hr̃ expresse ab Alexandro in paraphra si de anima. cap. vltimo, ideo astut⁹ Vlisses nauim suam constituit in medio, vt inquit Homerus.

Mediũ pinguius seu spissius, magis impedit quam subtilius. ibidem.

Medium est quodãmodo extrema. 5. Physi. com. & tex. 6.

Mediũ componit̃ ex duob. extremis in media dispositione exĩtibus. 5. Phys. cõ. 6. & 19. & 52. idẽ 4. cæli. cõ. 26. & ibi. vide qũo intelligitur.

Mediũ est in qđ aptum natũ est primum pertingere mutans quàm in quod vltimum. 5. Phy. text. cõ. 22.

Mediũ ĩ minimis in trib. est. ibidẽ.

Medium est ō̃rium extremo ꝓ id qđ hz̃ in se de alio extremo. 5. Physi. cõ. 52. Ex quo bene dixit Burleus ꝙ nõ nisi violenter glosari põt de mente Comm. ō̃ria non esse refracta in medio, nam expresse dicit ꝙ viride non transmutatur ad albũ, nisi ſm qđ est in eo de nigro, & non transmutatur ad nigrum, nisi ſm quod est in eo de albo, & sisr qñ album transmutatur in viride, trãs mutatur nigrum in viridi exist̃s, & nigrum dum transmutatur ad viride, trãsmutant̃ ad albũ qđ est in viridi. idẽ 5. Phy. 6. & 19. & 10. me. cõm. 23. & in 2. de aĩa 95. & 105. liter in iudicio quodã modo.

Mediũ quoddã differt ſm magis & minus, & quoddã ſm formam. 6. Physi. com. 32. vbi nota ꝙ mediũ ſm formã est illud qđ vere cũ acqrit̃ terminat motum, & tale est terminatum, & differt ſpecie ab extremis, sed medium ſm magis & minus est ad qđ non terminatur motus, nec ab extremis distinguit̃ ſpecie, sed ſm magis & minus, & fit tale necessarium ex cõmixtione ō̃rio rum in subiecto, qđ transmutatur de vno extremo ad aliud, & tale est in potentia, & sunt variabilia in infinitum. Nota bene hoc.

Medietatẽ pertrãsire est in potẽtia, non in actu. 6. Physi. com. 52.

Medium relatiue dr̃ respectu extremorum. 7. Phy. com. 17.

Medium non est inter virtutem & vitium. 7. Physi. com. 18.

Medium ad vtrũq; extremum vnũ & idem numero est, ratione autem duo. 8. Phy. tex. com. 65.

Medietates infinitas pertransire in potentia in tpe finito non est impossibile, sed necessarium. ibidem.

Media omnia sunt in eodẽ genere cum extremis. 10. meta. text. com. 22. & 5. Physi. tex. com. 22.

Media hæc dicimus in quacũq; permutari prius est necesse ꝙ permutatur. 10. meta. tex. com. 22.

Media omnia sunt oppositorũ quorundam. ibidem.

Media ō̃riorum necesse est componi ex ipsis extremis. 10. metaphy. tex. commen. 22. Et vide ibi mentem Auerr, claram contra Burleũ

Locus exp̃ssus I Auer. ꝙ glosa ri nõ põt ꝙ cõtra ria sint forma-

oppo-

oppositum tenentem.

Media si essent specie distincta ab extremis, non esset medium, seu inter, ꝛm Arabes, quod est necessariũ in motu. Com. 10. meta com. 23. vide in concordantiis nup editis.

Media omnia inter ℨria esse composita ex ℨriis non solum verum est, verumetiam & sua conuersa est vera. v3, & omnia composita ex contrariis sunt media. ibidem.

Medicus ędificat, non inquantũ medicus, sed inquantum ędificator. 1. Physi. tex. com. 74.

Medicus per se nõ sanat nisi alium. 5. Phy. com. 2. & 2. Phy. tex. cõ. 3.

Medicina nõ est ramus scientię naturalis, vt opinatus est Algazel, qa scientia nãlis est speculatiua, & medicina est ars factiua, ex dispositione physicis in solutione primi dubij contra Conciliatorem.

Cõtra Cõciliatorem ĩ differẽtia. 8.

Medicina sumit principia sua à sciẽtia nãli, & qñ aliquid cõe in vtraq; scientia istarum consideratur, cõsideratur duob. modis diuersis. Sanitas. n. & ęgritudo considerantur ĩ scientia nãli, vt sunt passiones entium nãlium. Medicina vero considerat de eis vt vnam earum cõseruat, & reliquam destruit. ibidem.

Medicina est ars operatiua exiens ex principiis veris ĩ qua quærit' conseruatio sanitatis corporis humani, & remotio suę ęgritudinis ꝛm ꝙ possibile fuerit ĩ quolibet corpore. Auer. sũa ĩ 1. Col. ĩ principio.

Medicinæ artis finis non est ad sanandum omnino, sed ad faciendũ illud quod potest fieri, & in quanti tate conuenienti, & tempore conuenienti, & postea debet expectari finis, sicut est in arte nautarum: & in regimine exercitus. ibidem. ista etiam est sententia Arist. in primo topicorum. ca. 2. vbi dicit, neq; n. ,, rethor omnino persuadebit. neq; ,, medicus omnino sanabit, sed si ex ,, cõtingentib. nihil omiserit, sufficiẽter eũ dicemus hãe disciplinam.

Medico conueniẽs est sumere complexiones membrorum à nãli Philosopho. Auer. in 2. Col. in cap. de compl'onibus membrorum consimilium.

Medicinæ artis aliquid est speculatiuũ, & illud est scientia nãlis, & aliquid practicum. ibidem Auer.

Medicinæ pars speculatiua est accepta à causis multum remotis sanitatis & ęgritudinis, sicut sũt elemẽta & similia. ibidem Auerro. & est sententia Arist. in principio libri de sensu & sensato, vbi dicit, quòd physici interest sanitatis & ægritudinis prima inuestigare principia, vbi per prima intelligendum est remota, quia proxima spectant ad medium præcipue, vt sunt intẽta p artẽ, contra Diuum Thomam qui per prima exposuit naturalia. Nullibi enim cõsueuit Arist. sumere in hoc sensu primũ, sed hoc aut sumitur primo vt primum distinguitur cõtra proximum, vt primo physi. tex. cõmen. primi. vbi notat Cõm. quòd doctrina ordinata est incipere a cognitione causarũ primarũ rei cognoscendæ pfecte, deinde intendere ad cognitionẽ aliarũ causarũ remotarũ ꝛm ordinem, donec pueniatur ad causas propinquas ꝙ sanitatis & ęgritudinis causæ particulares à medicina considerentur, patet ex secundo phy. tex. cõ. 26. sed de hoc vide q̃ in cõtradictionib. nuper editis scripsi, vbi de di alium modum exponendi illam

Simplicius ẽt dicit in prologo scĩam naturalẽ largiri principia medicinæ & aliis artibus mechanicis.

Arist. authoritatem in lib. de sensu & sen sato.

Medicinæ praticæ pars est ars medicinarū experimentalis, & illi⁹ ēt est ars anathomiæ. ibidem Auerroes.

Medicinę pars experimentalis indiget vitæ longitudine, de hac enim sermo Hippocratis intelligit̄, dum dixit, vitam esse breuem, & artem longam. ibidem Auer.

Medicus & naturalis differēter considerat sanitatē & ægritudinē. ibi.

Medicina ſm Arist. appropriat̄ iter artes mecanicas ī virtute. ibidē. & primo de anima cōm. 17.

Medicina & cibus qūo differant, vide 5. Colliget. cap. 3. & vide etiam cap. 24. ibidem cap. 3.

Medicinis recti⁹ attribuit̄ intēperātia & cibo tēperamētū. ibidē ca. 3.

Medicinā esse calidā aut frigidam, aut humidam vel siccam, & cibum est ęquiuoca intentio. ibidem.

Medicina quomodo temperata dicitur. ibidem.

Medicina quæ dicit̄ esse appropriata alicui operationi non dicitur habere illā operationem nisi cōparatione ad corpus tēperatum, vel ad propinquū tēperātiæ. ibid. cap. 4.

Medicinę oppilatiuę diuersificāt̄ ꝫ complexionē mēbrorum, sicut dicitur ꝙ dactyli oppilāt epar & aperiūt oppilationes pulmōis. 5. Colliget. cap. 8.

Medicinę quę sunt appetitiuę vnius mēbri, non sunt apetitiuę alterius sicut absinthiū aperit opilationes epatis, & non pōt poros exteriores aperire propter stipticitatem, quæ est in eo. 5. Colli. cap. 9.

Medicinę stiptirę differunt ab opilatiuis, qa stipticę sunt in materia grossa terrestri, ꝫ oppilatiuæ sunt in materia subtili. 5. Col cap. 12.

Medicinæ odoriferę sunt supremæ omnibus medicinis cōfortantib⁹ principalia membra, & maxime in rebus testificatis ab experientia & ꝓpria cordi. Et propterea muscus plus cōfortat inter cętera odorifera, nam eius aromatuitas prędaler oībus aromaticis. 5. Col. cap. 19.

Medicinæ quę frangunt lapidē effi ciunt hoc per frigiditatem & humiditatem, quia tū scis ꝙ res indurate, per caliditatē & siccitatē non dissoluuntur nisi per frigiditatē & humiditatē. Et cum dico, frigiditatē, intelligo diminutū calorē à calore qui coagulauit lapidē, & sic ītelligo, cū dico, humiditatē, quia non operant̄ ist̄ę medicinę in lapidibus nisi per operationē simile operationi alicui⁹ decoctionis. 5. Colli. cap. 20.

Medicinę taxatiuæ habent suā operationem per attractionē inquantū est attractio, & etiam per proprietatem. 5. Colliget. cap. 21.

Medicinę purgatiuę nō solū habēt hanc virtutem. s. trahendi humorem proprium & ex proprio membro. 5. Colli. cap. 21.

Medicinæ purgatiuæ non operant̄ nisi per vnum calorem proprium eis qui ē in eis qui habet proprietatē trahendi talē humorē. ibidē.

Medicinæ bezharticæ ſm medicos sunt mediæ inter venena & medicinas, & nos sic nō intendim⁹ qa medię & extrema sunt vnius generis, & quę sunt vnius generis sunt similia, & sic nō est ī bezaharticis contrarietas, quia medicatio contrarietatis semp debet attribui contrarietati. 5. Colli. cap. 23. vbi dicit, & tales medicinæ ex vna parte

sunt

sunt venenum,& ex alia sunt medicina,non quia sunt medicina ex parte qua sunt venenum, quia nō est extraneū, vt dicatur, ꝙ diuersificantur actiones vnius agentis,di uersificatis dispositionib⁹ subiecti locorum. Dic tu pro medicis qđ medium est duplex, quoddam qđ est compositum ex extremis, vt co lores medij respectu albi & nigri, & de talibus verū ē ꝙ sunt eiusdē generis,& sunt similia. quoddam vero est medium ſm similitudinē in participando dispositiones extremorum,& talia non sunt necessaria eiusdem generis, nec similia, & illo mō intellexerunt medici.

Defensio medicor.

Medicina lazaartica occidit sanum, quia non habet prodesse nisi quādo in corpore est dispositio venenosa.ibidem.

Medicinę habent quatuor operationes,primas,secundas,tertias,& ꝓprias,sed cibus nō hēt nisi vnā operationem, quia nutrit tantum. 9. Collig.cap.24.

Medicinę principia ꝓ maiori parte habent inductionem,& experimenta cognita,vide diffuse de hoc 5. Colliget. cap.24.

Medicina,vt dicit Gale.duobus instrumentis fuit inuēta, ratione, & experimento. 5. Colliget.cap.25. authoritas ista est in principio primę particulę afforismorū.cōm.1.

Medicinarum compositarum iudicium in complexione perfecta reddi nō potest ex sapore, quia potest esse vna medicina composita, ex rebus quibusdam habentibus saporem, & ex quibusdam carentibus,& nō potest fieri indiuiduum de toto ex parte. similiter medicina composita discerni non potest ex odore propter eandem causam, quia potest esse composita ex aliqbus odoriferis, & nō pōt ferri indiuiduū in hac re de toto propter partem,sicut illæ qui iudicauit rosam calidam,quia est aromatica. 5. Colliget. cap.28.27.

Medicinarū significatio ex colore est multo debilior alijs significationibus ex sapore & odore sumptis: propterea quia color non est nisi ī superficie corporis colorati, & propterea inuenies secundū pluriū,quòd complexio partis in qua est color, est alia quàm complexio totius colorati. 5. Colliget.ca.29.

Medicinarū purgatiuarū nulla est sine aliquo veneno, excepto reubarbaro, eo quia confortat omnia membra corporis, ideo cum do ipsum cum alijs medicinis refrenat alias medicinas, quia frenum suum est cum eo. 5. Colliget. cap. 24. vbi loquitur de raueth. i. reubarbaro.

Medicinarum simplicium compositio necessaria est propter tres causas, quas vide in 5. Collige.ca.67.

Medicinę compositę operatio ē vnum in cōmixtione artificiali, sicut est vnum in cōmixtioue naturali & non plura. 5. Colliget.cap. 57 contra Gale.& ibi aduerte expresse colligi ex mente Auer.complexionem ex naturalibus qualitatibus resultantem esse vnū & nō plura, contra opinionē multorū.

Medicina est ars operatrix inuenta ratione, & experimēto conseruās sanitatē & remouens ęgritudinē, & hæc est veracior diffinitio, quæ in aliquo librorum alicuius Auer. fuit inuenta. 6. Colliget.cap.1.

Medicinæ ars aliquādo deficit ī indiui

diuiduis propter materiales præparationes, quæ sunt in ipsis, quod est quia non est impossibile, vt sint duo homines vnius eiusdem complexionis tẽperatę equaliter, & vtantur vno regimine, & vnus ipsorum perueniet ad meliorẽ finem quem consequi poterit per suam naturam, in alio vero in eodem regimine generabuntur humores, qui mortẽ inducent, & causa huius, quia in eius cõplexione est mala præparatio fixa, quæ est causa, vt in ipso hæc malitia generetur. 6. Colliget. cap. 1.

Medicina est pars in qua necessaria est prẽter vniuersalium rerum cognitionem, experientia propter q particularia principia habẽtur in eo quod in vnoquoq; indiuiduo fieri debet, & scias q̃ ista principia omnia scribi nõ possunt, quia sũt infinita, & ista pars scientię medicinalis nobis vetat habere perfectionem in hac arte, eo quia magis appropriata experientię quàm rationi, & propter hoc dicit Hypocrates, ars longa, & vita breuis. 7. Colliget. cap. 6.

Medicina actualiter frigida vniuersaliter membris principalibus nõ est opponenda, licèt sit potentialiter frigida. 7. Colliget. cap. 7.

Medicinæ laxatiuæ facilius & citius expellunt humores subtiles quàm grossos. Et quidam medici dixerunt, quod nunquam dederunt aliquam medicinam laxatiuam ad purgandum aliquem humorẽ, quin prius purgaretur cholera. 7. Colliget. cap. 9.

Medicinæ multum resolutiuę resoluunt subtile & grossum purificant, septimo Colliget. cap. 31.

Medicina est ars mechanica & multi mirabantur de hoc, & ignouerunt quid ipsi quid dixerim de mechanicis artibus, in secundo Physico. septimo Colliget. cap 31. in fine, & primo de anima. com. 17.

Medicinæ artis finis est habendus secundum plus, hoc est secundum plurimas ægritudines, & plurima indiuidua, & plura tempora: sicut hoc accidit hominibus malis artibus mechanicis, quia artifex quãdoque consequitur intentionem, & aliquando priuatur ea, & causa illarum sunt media quæ in illa arte cadunt, sicut maris nauigium & agricultura. 7. Colli. cap. 31.

Medulla est excrementum sanguinis in ossibus cõcretis ex 2. de partibus animalium. cap. 6.

Medulla spinæ dorsi non est, sicut cæteræ. ibidem.

Medulla suapte natura calida est, ex secundo de partibus animalium. cap. 1. cuius tamen oppositum sentiunt medici.

Medulla cerebri non est sicut medulla quæ est in ossibus, quia tu vides q̃ est in eo pars pinguosa, aut vnctuosa, quãdo coquitur ad ignẽ ingrossatur & exiccatur, ideo q̃ pars aquosa quæ est in eo resoluitur per calorem & remanet in eo pars terrestris. Auer. 2. Coll. cap. de cerebro.

Medulla quæ in ossibus est superfluitas cibi eorum. 2. Colliget. capi. 8. de iuuamentis membrorum consimilium.

Mel terræ, oleum vero aeris. 4. metheor. tex. com. 41.

Melancholici parum dormiunt, & multum comedunt. vide causam in lib. de Sõno & Vig. & Them.

ibidem

ibidem cap. 18.

Melancholici habent corpora similia lignis infelicibus natis in regione arida & ficculosa. ibidem.

Melius fortasse est non dicere animam misereri, aut addiscere, aut intelligere, sed hominem anima 1. de anima tex. commen. 64.

Melius est existimare ꝙ causa in diuersitate materiæ sit diuersitas formarum, non quòd diuersitas materiæ sit causa diuersitatis formarum. 2. de anima cō. 60. cōsimile, 1. de aīa. cō. 53. & 2. physic. cō. 87.

Melius semper prius est eo, ꝙ melⁱᵘˢ est. 3. meta. tex. commen. 11.

Melius est scire sermones hominū vbi certitudo haberi non potest quàm nihil. 12. metaphy. cō. 45.

Melius à deteriori separari melius est, ex 2. de generatione animaliū. cap. primo.

Melissus ad euitandum vacuum negauit motum & cecidit in peius vacuo, quia negauit motum esse. 4. Physi. commen. 54.

Melius copia prouenit ī annis temperatis, hymbribus vero fœtus omnino superat, & vide causam. 3. de generatione animaliū. cap. 10.

Mel vernale præstantius est autūnali. 9. de natura animalium. cap. 40.

Mel album oculis & vlceribus est magis commodum. ibidem.

Mel autumnale melius est. 5. de nā animaliū. cap. 22. mel ex rore colligitur ab apibus. ibidem.

Membrū virile habet hoc propriū præ cæteris membris, ꝙ augetur & minuitur absq; aliquo morbo, ex 4. de partibus animaliū. cap. 9.

Membra corporis sunt ī eodē gñe, sed cor antecedit ea. 12. meta. c. 2.

Membra nō mouentur nisi per calorem naturalem existentē in eis loco formę: & propter calorē, qui est in membro, & ille non mouet nisi per principium animæ. 2. Colliget. cap. 18.

Membra in animalibⁱ nostris, quæ non sunt sphæricę figurę differunt in figura & potentia, sed in animalibus cœlestibus pori qui sunt vitę membrorum differunt in potētia solum ex lib. destruc. dispu. prima, in solutione 11. dubij.

Membra omnia quæ sunt motus gratia superiora sunt in parte dextra q̄ in sinistra, & eius pars dextra calidior & magis valida est & motus à parte dextra incipit, ex 3. de partibus animalium cap. 9.

Membra aliqua incisa nō restaurātur, vide causam ab Auer. ī 2. de generatione animalium cap. 2. cōtra Galenum & medicos.

Mēbra aliqua incisa continuari, aut restaurari non possunt, aliqua vero possunt, & vide de hoc verā causam ab Auer. contra Gal. in 2. de generatione aīalium. cap. 2. vbi q̄rit, vtrum semen est animatū, ꝑpe finē capituli. vbi dicit hoc ex duobus prouenire, vnum est debilitas caloris in corporibus existēs, in cō paratione caloris generatiui i. existētis in semine & spiritu gignitiuo; secundum vero est frigiditas loci extrinseci, quia accidit ꝙ frigiditas nocet eis & congelat ea ante quam perficiatur eorum figura, vt accidit ipsi orosboth.

Membra consimilia sunt, quorum diffinitio & totius & partium vna est. Mēbra vero cōposita sunt quorū partes non assimilant partibus. Ex primo Colliget. capitulo de anathomia membrorum, & ibi

vide

vide exemplum.

Membrorum quædam sunt composita ex elementis prima compositione, & quædam sunt cõposita secunda compositione mediante prima. 2. Colliget. cap. 1. vbi aduerte quòd secundum ipsum in præsenti loco membra consimilia dicuntur generari ex elementis prima compositione, sed membra officialia dicuntur generari ex elementis secunda cõpositione, quia mediantibus consimilibus prima generantur. Et animaduerte quòd dictum est intelligẽdum sano modo, nam simpliciter non est verum & absolute dictum eius, videlicet quòd membra consimilia generantur ex elementis immediate, immo generantur per media, sed hoc est intelligendum in compãratione membrorum organicorum quæ per multo plura media generantur, & isto modo intelligas dicta eius.

Membra consimilia sunt materia compositorum membrorum. 2. Colliget. cap. 7.

Membra consimilia, licèt non sint iũcta nisi propter composita, tamen quodlibet eorum habet operationem propriam, quia manifestatur plus in composito. ibidem.

Membra consimilia non generantur ex cholera, & flegma & melancholia, sicut ex elementis, sicut generatur ex sanguine. 2. Colliget. cap. 1. & ibi vide causam contra medicos, quia in vulua non inueniuntur in actu choleta flegma & melancholia quæ misceantur inuicem, vt ex sui mixtione possit resultare vnum tertium.

Membra frigida in corpore non dicuntur, quia sunt priuata calore, sed quia ipsa caliditas decoxit, & frigiditas ea cõgelatur, vnde quia complet ea & dominatur eis, ideo frigida nuncupantur simpliciter membra sicca sunt appropriata siccitati, ideo quia siccitas est illa q̃ complet & dominatur eis non qa sunt priuata humiditate, quia mixtio & digestio stant per humiditatẽ. Auer. sententia in 2. Coll. cap. de complexione membrorum consimilium.

Membrorum officialium sanitas in quantum officialia sunt, consistit in debita qualitate quantitatis in quantum quantitas est, & in positione sua naturali, &c. Auer. in 2. Colliget. cap. de complexionibus membrorum officialium. Vbi aduerte intẽtionem in illo cap. esse, ꝙ sicut sanitas membri cõsimilis est complexio eius bona, per quã agit suas actiones, aut patit suas passiones, ita est quædam sanitas membri officialis, alia ab illa quæ est consimilis, & q̃ sibi merito consimilium debet, quæ, videlicet est, officialis inquantum officiale est, & ista dependet ex debita quantitate figura & numero & situ, vnde sanitas eius vt sic, est idem quod bonum plasma.

Membra non exercent actiones & passiones nisi per calorẽ innatũ, infusum eis vltra calorem complexionalem, qui est in membris consimilibus, & hoc est demonstratũ p scientiam demonstratiuã & cognitum per experientiam anothomiæ. 2. Colliget. cap. 7. vbi paulo post dicit, ꝙ aggregatum ex istis duobus caloribus est, sicut forma

per

per quam membrum agit & patitur. & hoc est quod moderni dicūt complexionem innatam actuatā per influentem.

Membra inordinata sunt ad attrahendum superfluitates sanguinis non trahunt, nisi quia sunt sibi cōueniētes in cibo, & scias hoc, & ne tradas obliuioni. Auer. 2. Colliget. cap. 9. de iuuamētis membrorum officialium. Vide in concordantiis nuper editis.

Membra non agunt neq; patiunt nisi per calorem naturalem contēperatum per frigiditatem proportionatum ei, quia declaratum est ī naturali philosophia ꝙ frigiditas est, sicut instrumentum temperās calorē nālem qui est primū agens & substantiale, ideo quodlibet mēbrum operatur suam actionē per illum calorē correctum cū illo instrumento ꝙuenienti ei: & quādo frigiditas aduenit ei nō multa, ita ꝙ calor nō egreditur suam formā naturalem, tunc diminuit operatio membri, sicut in cibis qui ascēdunt in stomacho, sicut in sanguine flegmatico qui generat in epate, & quādo calor agens breui augmentatione, ita non trahit calorē agentē à sua forma naturali multum, tunc fit mala augmentio in opatione mēbri, sicut in stomacho generante fumositatem ex cibis, & sicut in epate generāte multā choleram fit magnū augmētū in calore vel frigiditate, ita ꝙ calor naturalis mēbri exeat à sua forma naturali, tunc mēbrum operabit operationē contrariam operationi naturali, sicut stomachus qui corrumpit cibos. Auuer. aurea sententia in 3. Colliget. cap. 21. de accidentibus superueniētibus virtutibus epatis.

Membri operatio nō complet nisi p calorē comparatū mensuratū, & nō est differentia ex qua qualitate exeat tēperantia. 3. Collig. cap. 31. idem ibidē cap. 32. vbi dicit, ꝙ mēbrum non agit, neq; patitur naturaliter nisi pp complexionem tēperatam in quatuor qualitatibus.

Membra fœtia expellunt superfluitates ad membra debilia, & ad hoc adiuuat communicatio membrorum & habilitatio viarum. 7. Colliget. cap. 28. & 29.

Membrorum vtilitas in sua compositione duplici principio dignosci tur, primo referēdo illā ad actū. 2. vero si ratione & cognitione variātes membri constructionem nullā magis rationabilem & idoneam inueniamus. Gal. in 3. lib. de vtilitate particu. cap. 13. De prima suppositione etiam vide ipsum in 1. lib. cap. 8. vbi authoritate Hippocratis confirmat illam asserēs omnia membra sibi esse compassibilia in ministerium vnius operationis, &c.

Membra cerui non differunt à mēbris leonis nisi quia anima differt ab anima, & hoc etiā manifestum est in indiuiduis eiusdem speciei, & ideo diuersi sunt mores, primo de anima. cōm. 52. idem Gale. in primo de vtilitate particu. ca. 1. & Hippocrates asserebat ludibres animas, ludibria corpora fuisse fœtitas, vt asserit Gale. ibidem cap. 22. vbi de simio loquitur, & ibidem dicit Aristo. dixisse vniuersalia quælibet ornata esse ornatu sibi competenti, vide etiam à Gale. eōdem sententiam in tertio de vtilitate

particu-

particula, in fine vltimi capitu. vbi etiam de simio confirmat naturã dediſſe & ad mores animæ & virtutes corporis vtiles particulas. vbi collige cauſam diſtinctionis principalem eſſe à forma, non ſolum ĩ diſtinctione ſpecifica, verumetiam in diſtinctione numerali contra Diuum Thomã & Egidium Romanum.

Memoria brutorũ differt à memoria hominum, quia homo nõ ſolũ meminit ſe vidiſſe aliquando audiuiſſe, ſed etiam futurum tempus à præterito diſcriminat, bruta hoc ſolum cognoſcunt ſe mõ corruere, aut olim corruiſſe: item homo recordari ſe percipit hoc mutis negatum eſt. Themi. in primo lib. de memoria & reminiſcentia. cap. 5. inde patet error ponentium bruta cognoſcere per eandem virtutem ſuam actionem.

Memoriæ bonitas attribuitur habentibus complexionem mediam, & ideo iuuenes habent bonam memoriam, & obliuio accidit pueris & ſenibus propter humiditatem accidentalem, ex libro de memoria & reminiſcentia in fine.

Menſura in vnoquoq; genere quod minimum, ſecundo cœli. tex. cõm. 28. & 10. meta. 1. c. 3. & 4.

Menſura cuiuſlibet generis eſt quo primo vnumquodq; cognoſcim⁹. 5. metaph. tex. cõm. 12. idem. 10. meta. tex. cõm. 3. vbi Cõme. dicit cõmẽ. 12. in loco allegato, ꝙ menſura in omni genere eſt magis manifeſta apud nos.

Mentitus eſt, non ſimiliter q dixit quatuor eſſe quq; ſicut ille qui dixit quatuor eſſe mille. 4. meta. tex. cõ. 18. Ex quo elicitur ꝙ eſt latitudo in falſitate, ſicut & in veritate. nam ſicut prima principia ſunt notiſſima in veritate. & per acceſſum ad illa mẽſuratur veritas aliarum propoſitionũ, illud enim eſt verius, quod eſt primo vero ꝓpinquius. vt dicit Ariſto. in eodem 4. metaphy. tex. cõ. 18. Similiter oppoſita primorum principiorum ſunt notiſſima in falſitate, & ſunt ſumma in illo genere. Et iſta etiã eſt ſententia Augu. in primo de trinitate cap. 1. quod magis fallit qui opinatur deum eius eſſe potẽtiæ, vt ſeipſum ipſe genuerit: quã qui opinatur deum eſſe candidum, aut qui opinatur deum eſſe nunc obliuiſcentem, nunc vero recordãtem, nam illa in corpore, hæc vero in animo reperiuntur. ſed qui opinatur deum gignere ſeipſum eo plus errat: eo ꝙ non ſolum, quia deus ita eſt, verum etiam nec ſpiritualis, nec corporalis creatura, nulla enim res ſeipsã gignit vt ſit.

Menſibus fluentibus mulier poteſt concipere ibidem in 7. de natura animalium. cap. 1.

Menſibus fluentibus imprægnantibus accidit vt pua pariant, & proles, aut minus vitalis, aut infirma procreetur. ibidem.

Menſtrui & ſeminis eadem natura eſt. ex libro de inſomniis. Ariſt. vbi aduerte ꝙ Themi. in cõment. ibidem cap. 10. dicit, ꝙ viri etiam ſua menſtrua patiuntur. & ego nouĩ quẽdam qui ſinguliis menſibus ſanguinem hemorroidalem patiebatur, qui erat iam octuagenarius.

Menſtruis fluẽtibus macula imprimitur ſpeculis. ibidẽ. & vide cauſam, quia difficilius aſtergitur in ſpeculis nouis quam antiquis.

Menſtrua

Menstrua sunt excrementum sicut semen in maribus, primo de generatione animalium. 19.

Menstrua fluunt in fœminis illa ętate, qua semen est in maribus, & illa ętate qua mares desinunt habere generandi facultatem menstruorum pro fluuim, cessat in feminis. ibidem.

Menstruis fluentibus magna ex parte fœminis neq; marisce, neq; varices, neq; fluxus sanguinis narium accidere solet. ibidem, Auerroes isto modo interpretatur ꝙ generatio deficit in fœminis, quando mēstrua deficiunt, sicut desinit in maribus gñatio desinente genitura.

Menstruorum profluuium est solū animalibus viuiparis datum est. ibidem cap. 19.

Menstrua non sunt in mulieribus, quia sint calidiores viris, vt quidā antiquorum opinati sunt. immo accidit propter frigiditatem complexionis earum, ex qua accidit in digestio. ibidem.

Menstruū & genitura, licèt vtrunq; extremum sanguinis sit, differunt tamen, quia menstruum est extremum inconcoctum, genitura vero est extremum perfectissimæ cōcoctionis.

Menstrua quare nō apparent in fœminis aliorum animalium, sicut in mulieribus, vide Auerroim ibi. & Arist. ibidem cap. 20.

Mēstrua nullo circuitu certo deseri buntur, tendunt tamen moueri decrescente mense, & vide causam in secundo de generatione animalium. cap. 4.

Menstrua nulli generi auium contingūt, sed solum animalibus sanguineis viuiparis, sed oua, in auibus sunt excrementa, sicut menstrua in mulieribus. Auer. in 3. de partibus animalium. cap. primo elicitur ex tex.

Mensura quęlibet finita est. 10. metaphys. tex. cōm. 3. & 4. & 3. phy. commen. 59.

Mensura debet esse eiusdem generis cum mensurato. 10. metaphy. tex. commē. 4. & 4. physi. comm. 119. & 133.

Mensura prima in aliquo genere est indiuisibilis. 10. met. tex c. 3. & 4. & 4. phy. t. c. 133. & 6. phy. 64.

Mensurantia se adinuicem sunt illa, in quibus est ęqualitas. 7. physi. commen. 21.

Mensurantia se adinuicem superponuntur. 7. physi. cōm. 24.

Mensura quarta non datur, secūd ī quam diuidi possit magnitudo. 1. cæli. commen. 2.

Mensura non est differens à mensurato nisi multitudine, quia nō est mensuratum nisi plura metra. 4. physi. tex. cōmen. 133.

Mens duplex, ęquiuoca seu secundū prius & posterius, & vniuoca. 4. physi. commen. 133.

Mensurandi ratio primo inuenitur in quantitate, hinc enim venit ad alia metrum, 10. metaphy. tex. cō. 2. & precipue habet locum in quātitate discreta, quia in illo primo inuenitur ratio mensurandi.

Mensuræ rationem habet vnū principium in vnoquoq; genere. ibid.

Mensurę diffinitio est illud ꝙ quod mensuratur quantitas discreta. 10. metaphy. tex. cōm. 2.

Mensuræ rationem illud habere dicitur, quo primo vnumquodq; cognoscimus. 10. metaphysic. text. commen. 3.

Mensura

Mensura habet rationem minimi & indiuisibilis, aut simpliciter, aut secundum sensum, vel institutionem, elicitur ex 10. primæ philosophiæ. tex. com. 3.

Mensura est vnigenea mensurato. 10. meta. tex. comm. 4.

Mẽsuræ non omnes sunt eodẽ modo indiuisibiles, sed quædam sunt indiuisibiles simpliciter, & quædã secundum institutionem. 10. metaphysi. tex. com. 4.

Mens sola extrinsecus accedit eaq; sola diuina est, nihil enim cum eius actione cõmunicat actio corporalis. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 3. Dicit Petrus Pomponatius in suo definitorio. cap. 13. ipsam authoritatem principaliter ītelligi de animabus cælestiũ corporũ non de intellectu humano: nam Arist. in istomet loco dicit, animam sensitiuam & intellectualem prius esse in potentia quã in actu, & ista est conditio generabilium & corruptibilium ꝙ quando ꝙ; sunt potestate, quãdoq; actu. Sed fallitur per vitam meam, quia Arist. ibi nullam quæstionem mouet de anima corpori æterni vtrũ de foris accidat vel non, sed solũ de anima & virtutibus animæ existentibus in animali generabili & corruptibili, nam propositis duab⁹ quæstionibus, quarum altera erat de semine, si non sit pars concept⁹ quo natura vertatur eius copulentia; & altera de anima ipsius animalis, vtrum in semine & ꝯceptu sit. 3. q̃stio est de mente seu intellectu, quonã tẽpore & qũo eam recipiunt q̃ ꝓprium impartiri possunt, hoc enim, vt asserit, plurimũ dubitatur, & incipiens à solone 2. qõnis, dicit animã vegetabilẽ sensibilem pariter & ītellectualẽ priꝰ esse in potentia q̃ in actu, sed tunc subdit, ꝙ aut omnes contingere cum ante non essent necesse est, aut omnes cum ante fuerint, aut partim cum ante non fuerint, & contingere, aut in materia non subeuntes semen maris, aut eo quidem inde venientes, sed in mare aut omnes extrinsecꝰ contingere, aut nullã, aut partim extrinsecus, partim nõ extrinsecꝰ. In qbus verbis manifeste dedit ītelligi, ꝙ licèt oẽs istę tres aīę ꝙueniant in hoc, ꝙ prius dicunt esse in potentia q̃ in actu, est tamẽ difficultas, an iste modus potestatis sit vniuocus vel ęquiuocus, saltem analogus. Alioquin ista diuisio in casum fuisset adducta. & ideo Arist. determinãs hoc subdit, cęterũ omnes ante esse impossibile his rationibus ostẽditur. Quorum enim principiorum actio est corporalis, hæc sine corpore in esse non possunt: v.g. ambulare sine pedibus, itaq; extrinsecus ea venire impossibile est, nec ipse ꝑ se accidere possunt, cũ insepparabilia sint, neq; cum corpore, semen. n. excrementũ alimẽti est. restat igitur vt mens sola extrinsecus accedat, eaq; sola diuina sit. nihil enim cum eius actione cõmunicat actio corporalis. vbi patet Arist. soluere quæstionẽ de mente hominis, quia de ea quærebatur, quo tempore & qũo, & vnde eam recipiãt ea quę principium participant, & qs est adeo rudis, hoc nõ esse q̃situm nisi de intellectu q̃ est in nobis? non est enim dubium apud Peripateticos quo tpe accedat intellectus ī corporib⁹ cœlestibus,

bus, & quomodo & vnde corpora cælestia recipiant tale principiū. Nam apud Arist. corpora cęlestia ab ęterno sunt animata & viua, & intelligentia ab ęterno. Ostendit etiā hoc ex solutione quæstionis primę ibi motæ, in qua quærebatur quid fiat de corpulentia genitu rę, formato fœtu, nunquid sit pars constitutæ magnitudinis, & qa dixerat ī semine ꝓtinere calorē non igneum, sed cęlestem, qui est radix & propriū vitæ, dicit scire solummodo istā quæstionem [corpus autem genitur̄ę in quo semē animalis principij contentū vna prouenit]. i. vt exponit Ioan. Grāmaticus, calor qui est semen & radix animali principij. i. animæ] q̄ habet inanimare corp⁹ partim separabile est à corpore]. i. istud ꝓprium aīale, idest anima ipsa, partim, inq̄, est separabile à corpore. s. tale principium animale, & declarat in quibus hoc verificetur, & dicit [in quibus diuina pars compre henditur quę mens appellatur]. i. in hominibus, in istis enim generabilibus mens non est nisi in hominibus tātum [partim vero inseparabile] hoc dicit ꝓpter alias virtutes animæ, quæ sunt inseparabiles à corpore [hoc, inq̄, genitur̄ę sē tentiæ diffoluitur verſumq̄; ī spiritu euanescit] &c. Vbi clarissime patet Arist. loqui de mēte quę est in nobis, & dicitur aliquo mō in semine ꝓtineri, extrinsecus. s. modo iam declarato, vbi ista, ītelligētię cęli minime adaptari possunt, immo Alexā. in tracta. de intellectu, iam etiam intelligit hęc de intellectu agente, vt terminat generationē hominis, & non vt est intellectus rerum cæli &c. Vide igitur penę ad qd deueneris cū tua pertinacia qui vis intellectum hominis ꝙ Arist. esse mortalē, & nō vides q, alia ratione intellect⁹ dicitur esse ī potētia in semine, & alia rōne anima vegetatiua & sensitiua, quia ītellect⁹ terminat extrinsecus, sed vegetatiua & sēsitiua sūt per se terminus ītrinsecę generationis, & quis potuit ꝑ vitā meā locum istum melius interpretari q̄ Theophrastus, qui viua voce audiuit Arist. cuius hęc est sententia referēte Themist. in 3. de anima in cap. 39. inquit enim, de intellectu potestatis, hęc dicit Theophr. quomodo ītellectus potestatis homini extrinsecus accedat, quomodoq́; tanq̄ appositus inuectusq́; sit, quæritur quemadmodum cōgenitus vobis dicatur, demū quæ naturę confirmatio naturaq́; eius sit. Certe id quod dicitur nihil actu esse intellectum ad potestatem omnia recte hacten⁹ dicitur, quēadmodum & in sensu, non tamen vsque ad viuum resecanda res est, neque tamē nihil actu probādus, vt neq; ipsemet sit, calumnia hæc esset, & oratio contētioni cauilloque proxima, sed ita intelligendū, vt in animo talis quædā sui generis potentia sit, pro subiecto formarū, ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa est, quæ constitutioni earum & concretioni substernitur. porrò quod dicitur mētem extrinsecus accedere, non ita statuēdum est, vt qui vere appositus inuectusque habeatur: sed vt qui statim ab ortu quasi cōprehendere nos complectiq́ue soleat &c. Verum de hoc fuit ser-

mo prolixus, habitus à nobis ī ſpeciali tractatu de hoc, quid ſenſerit Ariſt. de immortalitate intellect' humani. ibi .n. oſtendimus cauſas erroris iſtius viri, qui non diſtinxit apud Ariſt. inter animam & intellectum, & credidit ꝙ ſi hominis intellectus habet operationem nō dependentem à corpore, vt à ſubiecto, ꝙ hoc non ſufficit ad demonſtrantē ipſum eſſe vere intellectualem, & tn̄ hoc eſt falſum. Nā Ariſt. in 8. phyſicę auſcultationis ex hoc ꝙ primus motor mouet æterno tē pore, demonſtrauit ipſum eſſe abſtractum a magnitudine, quia virtus in magnitudine exiſtens non poteſt habere operationē ęternā, igitur virtus quæ nō eſt in magnitudine eſt abſtracta, ſi per te intellectus humanus non eſt virtus in magnitudine, quia nullius corporis eſt actus, igitur eſt virtus abſtracta, Nec valet fictio illa de conſequentia, quę habetur primo de anima tex. cōmen. 12. ꝙ ſi intelligere eſt phantaſia, aut nō ſine phātaſia, quòd propterea credis dictū hoc fuiſſe ꝙ requiratur ad hoc ꝙ intellectus ſit vere abſtractus, oportet ꝙ nō dependeat à corpore, nec vt à ſubiecto, nec vt ab obiecto, & ideo Ariſtote. dixit phantaſiam, vt denotet ꝙ eſt in ſubiecto, vel non ſine phantaſia, quia dependet ab obiecto, o Petre quantum erras, nō eſt intentio Ariſtot. iſta, alioquin ipſe ſibi cōtradiceret. Nam primo de anima tex. commenti ſertii dicit. inquirimus autem contemplari, & cognoſcere naturam eius & ſubſtantiam, & quæ ſunt propriæ paſſionis ipſius, & quæ communes, ſed conſequentia Ariſtotel. fuit dicta propter antiquos, qui poſuerunt intellectum eſſe phantaſiam, & ſecundum fuit appoſitum ſecundum mentem propriam, & tunc conſequētia Ariſtote. eſt ibi, ſed oſtendam difficultatem, nam fuit maxima difficultas, an intellectus intelligat abſtracta per eſſentiam, tunc enim operatio illa eſt abſtracta vtroque modo, & à ſubiecto & ab obiecto. Vnde ſi nullam haberet talem operationem, intellectus iſtæ abſtractus non eſſet, ſed iam hoc ſequitur, licèt in tertio de anima, iſta quæſtio non fuerit determinata, eſt tamen determinata alibi, vt notat Diuus Thomas in nono primæ philoſophiæ. in textu commen. vlti. & Cōmentator & ēt græci expoſitores ibi. iſta igitur conſequētia eſt ad oſtendendum difficultatem de qua eſt inquirendum, ſed non eſt aſſertiue tenenda, & Ariſtote. in tertio de anima locutus eſt de iſta intellectione, quam paſſim experimur in nobis, ſed de alia dixit eſſe conſiderandum poſterius. tamen omnes Peripatetici præcipui, vt Theophraſtus, Alexander, & Auerr. ponunt illam, vt patet intuentibus opera ipſorum.

Memnonis ambiguitas tangitur 3. meta. text. commē. 14. & in prologo primi poſteriotum analyticorum.

Meridionalis pars velocius recipit frigiditatem quàm caliditatem. Commentator 2. metheororum cap. 2.

Merularum duo ſunt gña, nigrum & candidum, nono de natura animalium cap. 19. vbi dicitur candidum ſolum circa Cyllenem Archa

dię

die & non alibi nasci.

Metaphysica est de rebus nō admixtis cum materia, & si considerauerit in rebus admixtis cum materia, considerabit in modo secundum quem non admiscentur cum materia. verbi gratia, res naturales diuidi in potētiam & actum vnū, & multitudinē & substantiam & accidens. secundo meta. cōm. vlt.

Vbi aduerte q̄ entis quod est subiectum in metaphysica sunt tres diuisiones essentiales, videlicet, per substantiam & accidens, de qua diuisione Aristot. egit in tractatibus de substātia, videlicet in 7. & in 8. metaph. isti enim libri appellātur tractatus de substantia. secunda diuisio est per potentiam, & actum, de qua agitur in nono metaphys. tertia diuisio est per vnum & multa, de qua agitur in 10. meta. ita notabiliter scribit Auer. in prohemio septimi primæ philosophiæ. Aduerte autem q̄ res nō admixta materię, aut separata à materia est duobus modis, vel secundum essentiā, quia nunq̄ sunt in materia, sed habent existentiam extra materiam, vt deus & intelligentiæ. quædam vero sunt separata vel non admixta materiæ per indifferētiam, quia ratio eorum saluari potest, & in rebus materialibus, & in rebus separatis à materia secundum essentiā, sicut est substantia & actus & potētia, & ens & vnū & multa, & id genus & scientia diuina dicitur esse de abstractis à materia vtroq; modo, vnde omnes res naturales cōsideratæ sub istis rationibus transcēdentibus, vt sic à diuino considerātur, sicut dicit Commentator secundo physic. commento quarto. & 21. & septimo metaphysic. commento quinto, & nono. & duodecimo metaphysic. commento primo. quinto, & 29. & alibi infinities &c.

Metaphysica diuiditur in duas partes, sicut enim substantia est duplex, sensibilis & abstracta 5. meta. tex. cō. 4. vbi dicitur quot sunt partes substātię, tot & philosophiæ. i. primæ philosophiæ, vt exponit ibi Commentator.

Metaphysica quare ita dicatur, vide 4. meta. cōm. 4.

Metaphysica sumit numerum motorum ab astronomica scientia, ex paraphrasi meta. Auer. tract. primo cap. primo.

Metaphysica diuiditur in tres partes, in prima agitur de substantiis, vel rebus sensibilibus inquantum sunt entia, in secūda de principiis substantiæ, quæ sunt res separatæ, & de attributis earum, & istæ duæ partes sunt necessariæ. tertia vero pars disputat & speculatur de subiectis scientiarum particularium, & remouet errores eorum in quos inciderunt antiqui, scilicet in scientia logicali, & in duabus sententiis particularibus, scilicet in naturali philosophia, & mathematica, & ista est melioris notæ gratia, cum modus esse plurium subiectorum scientiarum particulariū, & modus esse ipsorum sit ex rebus per se notis, sed cecidit in eis error apud antiquos, & est de perfectione scientiæ soluere errores. Aduerte quòd dicit istam scientiam soluere errores circa subiectum logicæ, propter scire quod est subiectum in ca 3. cœ. cōmē. 4. Nam primæ philosophię disputat cōtra

antiquos negantes scientiã esse, & ex hoc patet error illorũ, qui asserunt Arist. in prohemio posteriorum analiticorum facere hoc ex paraphrasi metaph. Auer. tractatu 1. ca. 1. Vide etiam aliam diuisionẽ meta. bimembrem penes tres diuisiones entis in prohemio super septimo metaphysicæ.

Metaphysica habet ꝓ fiderare de ente simpliciter, & de generib⁹ & differentiis in quas diuiditur essentia liter. 9. meta. com. 1. idem 4. & 6. meta. in principio.

Metaphysicus considerat principia scientiarum communiter. 11. primæ philosophiæ. cap. 3.

Metaphysicæ vtilitas est in nobilio ri & altiori gradu, licèt sit de gene re, vtilitatis scĩarum particulariũ, nõ eius proportio ad alias est proportio finis & perfectionis cum ꝓ eius cognitionẽ habeatur scĩa causarum entium, quod est intentum cognitionis humanæ, ex paraphra si meta. Auer. tract. 1. cap. 1. sic intelligas dictum eius. 12. meta. cõ. 44. vbi dicit, ꝓ per hanc scientiam inuenitur homo in sua vltima perfectione essendi, & vide quę scripse rim olim in contradictionibus ꝓ logi Auer. in 1. physic.

Metaphysicæ ordo est vt loceꝰ post scientiã naturalẽ, nam vt diximus, ipsa vtitur pro radice supposita eo quod illic fuit declaratũ de esse virtutum, quæ non sunt in materia. Et verisimile est ꝓ hæc scientia vocetur meta. propter ordinem eius ĩ doctrina licèt sit prima ĩ esse, ex paraphrasi Auer. in meta. tract. 1. cap. 1. Ex quo elicitur ordinẽ doctrinę in scientiis speculatiuis esse vt prȩcedat scientia mathematica, postea naturalis, & postremo scientia diuina. cuius oppositum tenuerunt Platonici, & Albertus ex latinis, & Auicẽna. Idem Simplicius in prologo primi physicorum. vbi dicit, ꝓ ideo metaphysica dicitur, quia post naturalium rerũ cognitionem ordinata esse videtur.

Metaphysica pro maiori parte vtitur demonstrationibus signi, nam semper accipimus signum à rebus notiorib⁹ nobis ad notiores naturæ, Auer. ĩ paraphrasi meta. tract. 1. in principio.

Metaphysica vt plurimũ vtitur declarationibus logicalibus, & qualiter, vide in paraphrasi metaphysicæ tract. 2. in principio.

Metaphysicæ duodecimus quid consideret, vide ĩ tract. 4. & paraphra. metaphysicæ.

Metaphorę non sunt vsitãdæ in doctrina demonstratiua, colligit' ex sentẽtia philosophi ĩ 2. poste. tex. com. 22. vbi habeꝰ ꝓ nõ est disputandum, neq; diffiniendũ per metaphoras. ita etiam iubet in 2. topicorũ cap. 2. vbi dicit. nam mentiẽtes. & qui quod ineſt alicui in eẽ dicunt, peccãt, & qui nominibus extraneis res appellant, vt plantã hominem transgrediẽtes nominationem, & hoc dicit propter Platonẽ qui diffiniebat, esse plantam inuersam, & Commẽtator in 1. cœli cõ. 106. contra plurimos ĩquit, ꝓ aut peccant, aut deuiant à veritate, aut male docẽt, & lucidissimus Them. „ in paraphrasi primi de anima, cap. „ 20. inquit. nam non est ęquum in „ altissimis philosophiæ quæstioni- „ bus, aliud sentire, aliud dicere: cum „ enim semper res digna homine „ est, ne à mente vera dissentiant, tũ

id

id maxime in rebus obscuris & ce peris obseruandum, quo ea quæ suapte ingenio, & natura remota & condita videãtur, verbis illustri bus & q̃ maxime potest declaranti bus vendicantur à tenebris. Hoc etiam colligitur ex sententia Philosophi in 2. metheororum. cap. 1. vbi impugnat opinionem Democriti de mari, vbi d. illam opinionẽ eius non deficere à fabulis Esopi, & magis reprehendit ipsum, quia Esopo licebat more poetarum aliquid in metaphoris tradere, sed Philosophis veritatẽ inquirentib. non licet hoc facere. & ex illo loco potest etiam Homerus defendi à dictis Aristo. qui in 2. physic. dixit poetam derisorie apposuisse mortem esse finem propter quem nati sumus. Nam dicam sibi, q̃ licèt secundum veritatem finis habet rationem boni: & physice mors finis dici non potest, tamen poetis quibus datum est in metaphoris posse loqui hoc bene licuit. Et con firmatur, quia ipsemet Aristote. in 5. metaphys. cap. de perfecto, & est in tex. commen. 21. expresse dicit, q̃ mors secundum metaphoram di citur finis, vnde credendũ est Aristot. non increpasse Homerum ex eo quòd poetice vsus est illo sermo ne metaphorico, quia tũc contradiceret sibiipsi i locis allegatis, & in sua arte poetica, sed locutus est secundum rei naturam. Et ex hoc frater mi collige quantum Aristo. abhorreat locutiones istas metaphoricas in sententiis speculatiuis, quarum finis est veritas, quod plerunq; poetarum sermones metaphoricos damnant, quibus datũ est ex arte metaphoricæ posse loqui. Et ideo caueat Alexand. & sequaces eius tenentes ex mente Magistri intellectum materialem esse mortalem, quum Aristote. in 3. de anima. & in primo & secundo appellet eum simplicem, immixtum, incorruptibilem, immortalem atque diuinum, oporteret enim omnia ista metaphoricè poetarũ more interpretari, sicut bene etiam no tauit Commentator in tertio de anima. in commẽto quinto. quòd opinio ista manifeste discordat, & à verbis Aristote. & à demonstratione eiusdem, & nota bene hoc. nota tamen q̃ vbi est indigentia nominum in propria significatio ne, possunt vti transumptione & metaphoricis, vide Themistium in libro de Memoria & Reminiscentia, libro primo, cap. 11. & est etiam sententia Alexand. in paraphra. de anima. in cap. de phantasti ca virtute.

Metaphoræ non sunt adducendæ in doctrina demonstratiua, regula est Aristotel. in secundo posteriorum. vbi docet & præcipit non esse diffiniendum, neque disputandum in metaphoris. Nota tamen q̃ licet quandoq; vti in rebus quæ non possunt intelligi per comparationem ad alterũ, vt scribit Commentator primo physi. comm. 81. vbi Aristo. dicit materiam appetere formam, sicut turpe pulchrum, & fœmina marẽ, & habetur etiam in tertio de anima commen. 14. de intellectu qui comparatur tabulæ non scriptę. item fallit vbi vera vocabula desiniũt, tũc enim ars imitatur naturam in hoc, quæ semper de possibilibus facit quod melius est, & ideo ex nominum carent a

propriorum possumus abuti verbis metaphoricis, ita notat Alex. pulchre in paraphrasi de aïa. in ca. de phãtasia, idem abbreuiator eius Themist. annotauit in simili in 1. libro de Memoria & Reminiscentia. cap. 11. vbi loquitur de impressione & vestigio in sẽsu derelicto. inquit enim, illud. n. nemo ignorat cum impressionem, aut effigiẽ, aut figuram dicimus abusionẽ esse nominum, nã proprie impressio & sigillum recessu & eminẽtia parum constat. Nota etiam q̃ licèt in doctrina demonstratiua nõ liceat nisi in istis casib⁹, licet tamẽ poetis ad libitum iuxta illud Oratij in arte ⌣.

Pictoribus, atque poetis.

Quidlibet audẽdi semper fuit æqua potestas.

Minima pars ignis est cõposita ex materia & forma 3. met. cõ. 17.

Minus est ante maius in generatione, quia maius resoluitur in min⁹ 1. metaphy. cõ. 14.

Minimus color est terminatus per se, sicut minima forma, & ita est in corporib. simplicibus, sicut in cõpositis. 6. phy. cõmẽ. 49. idem ibidem cõmen. 91.

Minus exit à via naturali qui dicit omnia moueri, q̃ qui dicit omnia quiescere, licèt vtrunq; sit falsum. Cõmẽ. 8. physicorũ, in principio cõmenti 23. quod ideo dixit, quia natura licèt sit principium mot⁹ & quietis, tamẽ analogicè, vt scribit Conmenta. in secundo physi. com. 1. & 3.

Minus aliquo nõ est necesse paucũ esse 10. met. t. cõ. 21. quia vt dicit Cõmẽ. in cõ. non sequitur q̃ omne quod min⁹ est aliquo, sit diuisibile, sed potest esse omnino indiuisibile, & ista est dispositio vnius cũ duobus, & ideo vnũ n⁹ est paucũ.

Minima pars ignis ẽ terminata 6. physi. cõmen. 32. & 91. 1. physic. 36. 37. 38. & 8. phys. 44. & secũdo de anima 41. & 97. 7. physi. cõme. 2. 8. phy. 62. 1. cœli. 116. & 3. cœli com. 9. 6. etiam phy. 49. & 57.

Mixtio priuationis cũ materia, est causa in hoc q̃ desiderium naturale est in materia ad recipiendũ formam. 1. phy. com. 81.

Mixtum quodlibet cum materia necesse est vt fiat à mixto cum materia, & quodlibet non mixtum cũ materia, fiat quoquo modo à non mixto cum materia. 7. meta. cõm. 31. põdera ly quoquo modo, quia in abstractis à materia non est propriè factio, aut generatio, sed ẽm similitudinem 4. cœli cõ. 1. & 12. meta. com. 44.

Mixtum quodlibet vt declaratũ est in 4. metheorox, consistit ex dominio partis calidę agẽtis & partis humidæ patientis, cũ quibus fit mixtio & coctio. Auer. in 2. Colli. ca. 1. vbi impugnat opinionem mediocrum de distemperantiis complexionum simplicibus. Vbi aduerte q̃ ex mente Arist. in 4. metheoro. videtur fuisse omne mixtum perfectum cõparatione ad æquale ad pondus, esse plus calidum q̃ frigidum, & plus humidũ q̃ siccũ, propter præfatam rationem, quam Auer. bene perpendit.

Mixtio & compositio differũt, quia id quod ex quibusdam cõmixtũ, ex his est quibus cum admiscetur, sed nõ illa, sed compositum ex illa, ex quibus constat, sed compositione quadam & ordine. Alexã. in

para-

paraphrasi de aīa cap. de phantasia. hinc scire potes mixtum dicere naturam distinctam, & superadditā miscibilibus, aliter mixtio esset ad sensum, vt dicitur in fine primi de generatione & corruptione. Et inde nota ꝙ substantia composita dicit tertiam entitatem à componētibus distinctam, contra vulgares.

Mixto existente, necesse est simplicia esse 1. cœli. tex. com. 97.

Misceri passiones & formæ nō possunt. 1. de genera. & corruptione. tex. commen. 83.

Misceri quodlibet cū quolibet impossibile est. ibidem.

Mixtio & generatio differunt. ibid.

Mixtio & augumentum differunt. ibidem.

Mixtio & alteratio differunt. ibid.

Mixtum est aliud à miscibilibus in actu. 1. de generatione. tex. cō. 84. idem 7. metaphy. tex. cō. 60. & 1. de anima. 77.

Mixti quælibet pars mixta est 1. de generatione. tex. com. 86.

Misceri non possunt, quorum non eadem est materia. 1. de generatione. tex. commen. 87.

Miscētur melius, quæ in partua sunt diuisibilia. ibidem. 88. & 89.

Miscētur bene humida nisi fuerint viscosa. ibidem.

Mixtio est miscibilium alteratorū vitio. 1. de generatione & corruptione. tex. com. vltimi.

Miscibilia sunt in potentia in mixto ſm Arist. vt dicit Auicēna, quia saluatur essentia eorum, sed remittuntur accidentia. 1. de generatione. cōmen. vlt. Vide tamen exquisitæ de hoc 3. cęli. com. 67.

Miscibilia quæ miscentur corrumpunt in tentiones adinuicē. 2. de generatione. & corru. tex. com. 48.

Mixtio non est generatio simpliciter, neq; alteratio, sed cōpositā fiūt ab elementis ſm mixtionem, & elementa fiunt à compositis ſm dissolutionem. 2. de gener. & corruptione commen. 48.

Mixtio fit qñ alterum contrariorū non fuerit simpliciter dominans, sed fuerit dñans dñati, & tunc gñabitur ex eis aliquod mediū, sed tamen illud medium declinat ad partem dominantis. ibidem.

Mixta corpora quæcunque circa locum medium sunt, ex omnibus cō posita sunt simplicibus. 2. de gene 1a. & corrup. tex. com. 49.

Miscibiliū quædā sunt facile posſia, sicut butyrū & quædā non sunt velociter passibilia nō liquefiūt, sicut lana ex 4. me. eo. c. 1. ī digressione.

Mixtio vera nō fit p paruitatē ptiū, illa n. est mixtio apud sensū, sed vera mixtio fit, cū mixta alterant' adinuicē, donec fiat ex eis forma media 1. met. cō. 16. vide etiam 1. de gen. & cor. tex. cō. 86. 89. & 90. & in 2. de gen. tex. cōm. 48.

Mixtio nō intelligitur nisi post segregationem 1. met. com. 16.

Miscibilia reuertūtur in vnum ſm qualitatē & ꝓtinuationē, & in hoc dīnt ꝓsolidatis. 5. me. cō. 5. Ex quo patet ꝙ ī vera mixtiōe resultat vna forma mixti supaddita & distincta à formis eīntoꝝ re fractis, & oīa vna quātitate terminata terminā', ita ꝙ quælibet pars mixti mixta, si. n. plura corpora sil'esse nō pnt, ē pp diuersas quātitates terminatas, qb. terminant': scribit. n. Philosoph⁹ ī 4. phy. 76. si corpus cubū separatū à sensibilibus passionibus poneret in aqua, cederet sibi aqua.

Modus generationis eorũ quę mouent se adinuicem est per accidẽs. verbi gratia, ꝙ homo in generatione hominis nõ largitur nisi illud quod est quasi instrumentũ & corpora cœlestia sunt quasi artifex, & virtutes informatiuæ fiũt à corporibus cœlestibus. 8. phy. cõ. 47. idẽ 7. primę philosophiæ. cõ. 31. & 12. meta. cõ. 13. & 18.

Modi mouentiũ desiderabiliũ mouẽtium nos, sunt alij à modis mouentium intelligibilium quę mouet nos. 12. meta. cõ. 36.

Modi essendi ī alio sunt octo vñiter 4. phy. tex. cõ. 21.

Moderni ponunt vnum agens omnia entia sine medio, scilicet deum 9. metaph. cõm. 7. idem in 12. metaph. 18. versus finem, vbi dicit, „ & quũ loquentes nostræ legis opi „ nabãtur ꝙ agens agit creando formam ex nihilo & nullum huiusmodi agens viderunt hoc, dixerũt vnum agens omnia entia sine medio, vbi patet istam opinionẽ fuisse loquentium in lege sua. Nam lex nostra christianorum hoc non concedit. Dicit enim Augustinus in libro de libero arbi. Deus res quas condidit sic administrat, vt eas ꝓprios motus agere sinat.

Mola mulieribus, aut solũ, aut maxime accidit, vide causam in 4. de gener. anim. cap. 7.

Mola gignitur dum ex humore cõcoctu difficili cõceptus ꝙstitit. ibi.

Mola dum emittitur adeo obdurescit, vt vix ferro trãsfigi possit. ibi.

Mollities & durities, & subtilitas & spissitudo non significant nisi sup virtutes patientes, scilicet super humiditatem & siccitatem, & non super virtutes agentes 5. Coll. ca. 26.

Monstra raro accidunt 2. physi. tex. commen. 77.

Monstra accidunt ex errore naturę, sicut in arte. 2. physi. 82.

Monstrum quodammodo est qui suis parentibus similis nõ est. Aristotel. in 4. de generatione animalium. cap. 3.

Monstrum oblesio quędam est. Aristo. in 4. de generatione anim. ca. 3. in fine.

Mõstrum aliquod dari cuius caput sit arietis aut bouis, & reliquũ hominis impossibile est, ibidem, sed bene põt esse similitudo quædam.

Monstra contingunt in auibus numerosos conceptus gignẽtibus, vt in gallinis magis q̃ in paucos generãtibus conceptus, ex 4. de generatione animaliũ ca. 4. in principio.

Monstrorũ causa ex materia sumitur, ibidem. vbi Auerr. dicit ꝙ etiã 1. veniũt ex debilitate virtutis agẽtis, aut propter impedimẽtũ receptionis formæ.

Monstruosi partus minus hoī ꝓtingunt, quia singulare perfectũq; generare solet, ex 4. de gen. ani. ca. 4.

Monstruosi partus contingere solent, vel secundum qualitatem vel secundum numerum, vel ℈m magnitudinem, vel ℈m situm mẽbrorum: in qualitate, vt aīal quod nõ est mas neq; fęmina quod incertũ appellatur: in quantitate, vt si habuerit caput maius aut minus. In numero, vt si habeat duo capita, in situ, vt si habeat iecur in sinistro latere, & lien in dextro. Auer. & Aristo. ibidem.

Monstrorũ vnitas & multitudo ex principali mẽbro dignoscit, nã si cor fuerit vnum, vnũ animal erit, si plura, plura ibidem.

Mon-

Monstruositates quandoq; contingunt in ægritudinibus sicut in rebus naturalibus, sicut sanitas ex vlceratione pulmonis, & similia. 17. Coll. cap. 31.

Mori vtrum in tempore cõtingat, an in temporis confinio, vide Themi. 6. physicor. super 45. vbi soluit argutiolam sophistarum probantium aliquem non esse mortuum.

Mors est ex necessitate yle. i. materię. Com. in prologo. 1. phy.

Mors est vltimum proueniens ex necessitate materiæ. 2. phy. cõ. 23. & in prologo super 1. phy. idẽ 2. phy. tex. com. 88.

Morbus est aduentitia senectus, senectus vero est naturalis morbus. Arist. in 5. de gene. anima. ca. 4.

Mortu⁹ ex gladio nõ dicitur ꝙ corruptio eius est ex tẽpore, sicut mortuus ex vita humana completa. 4. phy. tex. com. 128.

Morum diuersitatem loca efficiũt. Arist. in 8. de natura animal. cap. 29. Vbi aduerte ꝙ loquitur de animalibus brutis. Gale. autẽ in lib. qui inscribitur ꝙ potentiæ animæ sequuntur corporis complexionẽ, tenet etiam hoc in hominibus, sed falsa est opinio eius absoluteè intelligenda.

Mos est Arist. vti abbreuiatione. 1. phy. com. 6 & c. 35. & 1. de gener. & corru. com. 38.

Mos est vt illud quod est cõe omnibus artibus dicatur in logica, & ꝓprium vnicuiq; arti dicatur in ista arte. 2. phy. com. 16. eandem sentẽtiam habet Com. in sua paraph. in lib. de partib. ani. Ex hoc soluitur Achilles Thomę in 1. phy. in prologo super tex. 2. contra Auer. cõsidera quia consimile est de prima philosophia.

Mos est in sermonibus demonstratiuis innuere summam. Cõmẽ. 5. phy. com. 5.

Mobilia corruptibilia & mobilia ęterna sunt vnius scientiæ. 2. physi. com. 71. & 12. met. com. 29.

Motu ablato, aufertur natura. 1. phy si. t. c. 8. idem 2. phy. 71. & 1. phy. t. c. 11. & 8. phy. 22. & 23.

Intelligitur per viam signi, nam ablatio naturæ aufert motum per viam causę.

Mouẽtium quædam mota mouẽt, quædam vero immobilia manentia mouent. 2. phy. t. c. 71. & 73.

Mouentium naturaliter quoddam est physicum, quoddam vero non est physicum, quia non habet in se principium motus. 2. phy. t. c. 37. vide etiam in 1. de gene. & corrup. tex. com. 14.

Motor primus habet duas proprietates, quia est pęnitus immobilis, & quia est omnino prim⁹. 2. phy. te. com. 73. & vide ibi Simpl. pulchre declarantem.

Motus est primus actus rei, quę potestate est aliquid, quia vltimus actus videtur esse forma, quam res quã primum assecuta est quiescit, Themi. 3. phy. super tex. 7.

Motui accidit ꝙ sit nõ ens ex eo ꝙ procul est ab ente, vnde Pithagorici diffinientes motum per nõ ens, accidens potius quoddam motus, quàm naturam videtur significasse. 3. phy. The. super 13.

Mouẽs & motum sunt priora quã agens & patiens. 3. physi. com. 3. Vbi animaduerte, ꝙ litera communiter est deprauata, & ita legit eam Burleus, & cõiter inuenitur, iacet enim ꝙ sunt perfectiora, sed in veritate

Correctio literæ.

ritate, licèt Burleus defendat illam literam videtur mihi ꝙ locus sit mendosus propter causam, quam immediate subnectit Comen. ibi. Nam Arist. in tex. enumerans diuisiones illas quæ sunt in cap. relationis. d. in tex. Arabico, & quædã ſm agens & patiens, & vſr ſm mouens & mobile. Cõm. appoſuit documentum ponderans ly vſr, dicẽs & dixit, & vſr ſm mouẽs & motũ, quia mouens & motum sunt prio ra quàm agens & patiens, cum oẽ agens sit mouens, & non conuerti tur, vbi si iaceret (perfectiora) documentum non esset ad propositũ vſitatis expreſſe in litera, sicut patet clariſſime intuẽti, in re autem perfectiori non reperitur ista vniuerſalitas ſm subsistendi conſequẽtiam, non enim dicimus ꝙ homo sit perfectior animal, quia omne animal sit homo, & nõ omnis homo sit animal, & ita sine dubio locus ille est depravatus, & similitudo est causa deceptionis, quia vbi scribitur pfectiora, dz scribi priora, illud enim est prius à quo non cõuertitur subsistendi cõsequentia, vt dicitur in prædicamentis, & in 5. meta. in cap. de priori: emendari debet sine dubio. Consimilem sententiam, vide in 1. de genera. tex. commẽ. 45. & 12. meta. cõ. 23.

Motu ignorato, necesse est ignorari naturam. 3. Phyſ. tex. commen. 1.

Motus ẽactio motoris in re mota. 3. Phy. cõm. 2. 5. Phy. cõm. 3. & 8. Phy. cõ. 4. idem 3. Phy. 6. 18. 19.

Motus nõ habet diffinitionem vnivoce dictam, sed ſm prius & posterius. 3. Phyſi. commen. 4. & commen. 6. idem 8. Phyſi. commen. 4.

Motus nihil aliud est quàm genera tio partis post partem, ad quem intendit motus donec perficitur, & sit in actu. 3. Phy. commẽ. 4. & 5. Phyſico. commen. 48.

Motus tot sunt ſpecies, quot & entis 2. Phyſi. tex. commen. 5.

Motus est actus entis in potẽtia inquantum in potentia. 3. Phy. t. 6.

Motum quodlibet ſm ꝙ est in actu & est in potentia, habet duas perfectiones. 3. Phyſi. commen. 6.

Motus diffinitio est communis motui nouo & antiquo. 3. Phyſi. commen. 6. & 8. Phyſi. commen. 4.

Motus augmẽti & alterationis sũt plures motus, & nõ sunt vnus motus continuus. 3. Phyſi. commen. 6. & 8. Phyſi. commen. 23.

Motus augmenti à principio motus vſq; ad finem est compoſitus, ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus.

Motus continuatio magis apparet in motu locali. 3. Phyſi. commen. 6. & 8. Phyſi. commen. 23.

Mouens phyſicè omne mobile est 3. Phyſi. tex. cõm. 8. & 2. Phy. tex. commen. 71. & 1. Phyſi. 11. Vbi aduerte quòd ibi reperitur duplex litera, vna est ista, quę communiter inuenitur, & est litera quam ſequitur Aſpaſius & Commen. in cõm. alia est litera Alexã. & Them. quę dicit, omne quod mouetur phyſicè mobile, & est melior, vt notat ibi Simplicius auctoritate Alexan.

Motus diffinitio non est nota per ſe 3. Phyſi. commen. 12.

Motus diffinitio declaratur triplici via, ibidem.

Motor qui in monendo mouetur est motor in potentia. 3. Phy. tex. cõm. 16. cuius immobilitas quies est, & ibi dicitur ꝓpter causam ibi allega-

allegatam in commen.

Motꝰ habet duas diffinitiones, quarum prima datur secūdum formā, & magis demonstrat substantiam motus, alia datur secundum materiam, & est notior prima. 3. Physi. commen. 16. vide in concordātijs.

Motus secunda diffinitio, quæ datur per mobile, est notior prima, quæ datur per potentiam, vide cau sam à Them. in 3. Physi. 16

Motus fit in moto per contactum motoris & moti 3. Physi. t. cō. 17.

Motor non mouet nisi ſm ꝙ est in actu, & motum non mouetur, nisi ſm ꝙ est in potentia. 3. Phy. t. cō. 17. & 2. de anī. 54. & 3. de anī. c. 4. & 1. de gener. & corr. tex. cōm. 53.

Motor & motum sunt diuersa secūdum formam. 3. physi. cōm. 19.

Mouere & moueri nō sunt idem secundum quidditatem, quia diffinitio eorum est diuersa. 3. physi. tex. commen 22.

Mouere est actio motoris in rē motam. 3. Phy. tex. cōm. 16. & cō. 22.

Moueri est passio moti à motore. ibidem.

Motus localis tria sunt genera, delatio, augmentum, & diminutio. 4. Phy. tex. commen. 32. Vide in concordantijs nuper editis.

Motus possibilitates & temporis & numeri, non sunt partes vnius possibilitatis. 3. physic. commen. 54.

Motus notior est quiete, quia motus est habitꝰ, & quies est priuatio, 4. phy. commen 32.

Motus localis facit homines cognoscere locum esse. 4. Physi. tex. commen. 3. 32. 38. & 61.

Motum per accidens est duobꝰ modis, modus qui potest fieri per se motum: & modus per impossibile est vt per se moueatur. 4 physico. commē. 32. idem 5. physi. cōm. 1.

Motus si esset ad motam rem, esset otiosus. 4. physi. commen. 41.

Motum diuiditur, quia aliud est in loco essentialiter, & aliud est in loco per accidens 4. phy. commē. 43.

Motum quodlibet est in loco. ibid.

Mobilia quæ per se mouentur, indigent aliquo quiescente circa quod mouentur, vt declarauit Aristo. in li. de motibus animalium. 4. phy. commen. 43.

Mobilium quædam sunt in loco vere, quædam sunt in locō per accidens, vt accidentia, & color, 4. phy. tex. commen. 45.

Motus non est in situ 5. phy. tex. commē. 10. & habetur expresse per Auer. 4. physi. commen. 45. & 6. physi. commen 85. contra Auic.

Motum dicere esse situalē, quia mutatur de situ in situm, est aliud quā dicere motum esse in situ. 4. physi. commen. 45.

Motus naturalis & quietis eadem est causa, & est similitudo in continente. 4. Physi. commē. 48. & 69.

Motus alius violentus, alius naturalis. 4. Physi. tex. commen. 67.

Motus violentus est posterior naturali 4. physi. tex. c 67 & 1. cœli 14. & 2 cœli. tex. commen. 18.

Motus diuersitas causatur à diuersitate naturarum locorum, & à diuersitate rerum motarum 4. Phy. commen. 67. & commen 36.

Motus projectorum secundum Platonem fit ab aere secundum successionem. 4. physi. commen. 68. vide etiam 8. physi. commen. 82.

Motus projectorum ſm Arist. fit qñ in motu lapidis projecti post separationem projicientis, causa non est

est aeris successio, sed trãslatio aeris. 4. Phy. com. 68. vide diffuse de hac materia in 8. phy. c. 82. & in 3. de cœlo & mundo. cõm. 28.

Magna differẽtia est ponere in motu, ꝙ aptatio sit necessaria, & ponere ipsam esse causam agẽtẽ motũ, aptatio. n. est de necessitate motus, & non est cã agẽs motũ. Cõmẽ. 4. phy. cõ. 70. hinc eligitur aliud esse conditionem necessario requisitã respectu alicuius effect⁹, & aliud esse cãm agentẽ eiusdem.

Motus velocitas & tarditas variat aut rõne medij, aut ratione mobilis. 4. phy. tex. com. 71.

Mobilia æqualia in grauitate, & leuitate, & magnitudine, & figura mota in vno & eodem medio sũt æqualis velocitatis. 4. phys. c. 71.

Motuũ ęqualitatis & diuersitatis causa, est diuersitas, & ęqualitas portionis motoris ad rem motã. 4. phy. com. 71.

Motus violẽti differũt à motibus naturalibus, nã in motibus violentis, cum fuerint duo motores ęquales in potẽtia, diuersitas erit ꝑp impediẽs: sed ĩ nãlibus erit æqualitas & diuersitas ꝑp ęqualitatẽ aut diuersitatẽ ꝓportionis motoris ad rem motã. 4. phy. cõ. 71.

Motus velocitas & tarditas nõ sunt motus additi & diminuti ab eo, vt putauit Auẽpace. 4. phy. cõ. 71.

Motus naturales nullũ habent impedimentum, vnde nota ꝙ differẽtia est dicere in motu esse impedimentum, & in motu esse resistentiam. 4. phy. com. 71.

Mot⁹ naturales corporũ simpliciũ qui fiunt mediante aere & aqua, nõ sunt impediti à medio. 4. phy si. cõm. 74. & 71. & 3. cœl. c. 28.

Motum habet aliquam resistentiã cum motore in motibus naturalib⁹, vt potẽtia motoris excedat potẽtiã illius, alioquin quilibet motor, moueret quodlibet corpus. 4. physi. com. 71.

Motus corporum cælestium diuersatur ꝑp diuersitatem proportionis, quæ est inter motorẽ, & rem motã ex resistentia. 4. phy. cõ. 71. idem 2. cœli. c. 38. 39. & 71.

Mobile quodãmõ est fiẽ, & quodã mõ contrariũ motori. 4. ph. c. 71.

Motus resistentia inuenitur inter motorem, & rẽ motã, qñ res mota fuerit distincta per se: intellige, ideſt qñ potest res mota distingui per se in duo in actu. s. in partẽ ꝑ se mouentem, & partẽ per se motam. 71. com. in 4. phy. Com.

Motus elemẽtorũ impossibile est, fine medio fieri. 4. phy. c. 71. idẽ 3. cęli. com. 28.

Mot⁹ resistẽtia, aut est ex ipso moto, vt in animalibus, & corporib⁹ cęlestibus, aut erit ex ipso medio, vt in elemẽtis, aut est ex vtroque, vt in animalibus quæ mouentur in aere & aqua. 4. physi. com. 71.

Mobilia quę diuiduntur in duo in actu, non necessario indigent medio in sui motu, sed si fuerit, erit per accidens. 4. physi. com. 71.

Mobilia quę mouẽtur ex se, vt grauia & leuia, quę non diuidũtur in motorem in actu, & motũ ĩ actu necessario indigent medio, 4. physi. cõm. 71. & 3. cœli. com. 28.

Mobilia grauia & leuia, æqualia in magnitudine, figura, & modo, & fuerint maioris declinationis, sũt velocioris motus, quàm illa, quæ sunt minoris declinationis: & ꝓportio temporis ad tempus, est sicut

cut proportio potentiæ motiuę ad potentiam motiuam. 4. Physi. te. c. 74. consimile ibid. in 71. commen.

Mobile quod est acutioris figuræ leuius diuidit plenum. 4. Physi. commẽ. 74. vide 4. cęli. tex. commẽ. 42.

Motor mouens aliquid p attractionem necesse est, vt moueatur ad locum illum, ad quẽ attrahit. 4. Phy. commẽ. 81. quod quomodo sit intelligẽdũ require in 7. Phy. cõ. 10.

Motꝰ qualitatis sunt velocitas & tarditas, & magnitudo, & paruitas sũt quantitates motus, & vtraq; tempore diffiniuntur. 4. Physic. cõ. 96.

Motus quandoque sumitur large, vt est synonymũ cũ hoc nomine transmutatio. 4. Phy. text. commẽ. 97.

Motus omnis, aut velox, aut tardus. 4. Physi. tex. commen. 84.

Motus imaginatur extra tẽpus, sed tempus non imaginari potest extra motum, ideo motor præcedit naturaliter tẽpus, licèt sint consequentia se completę. 4. Phy. c. 97.

Motus q cũ sentitur, sentit primo & essentialiter tẽpus, est motus ex quo sentimus nos esse in esse transmutabili & nos transmutari. 4. Physico. commen. 98.

Motus accidentium est continuatio & continuatio motus est, quia magnitudo per quam fit motus est cõtinua, & quia motum etiam est tale. 4. Physi. commen. 99. vide quomodo sit ītelligẽdũ 8. Phy. cõ. 23.

Motum est notius motu, quia est demonstratũ, & motus non est demonstratus. i. congregatus simul, sed mens facit ipsum. 4. Phy. commen. 104. idem commen. 99. ibid.

Motus continuus est vnius mobilis & in vno tempore. 4. Phy. t. c. 105. & 4. Physi. tex. commen. 34. & 41.

Motus qui potest idem iterari post alium, est idem cum motu circulari. 4. Physi. tex. cõmmen. 111.

Motus est cum inesse tẽporis, quia est subiectũ eius. 4. Phy. commen. 113. consimile commen. 99.

Motum in tempore esse est tempore mẽsurari, & ipsum, & esse ipsi, 4. Physi. commen. & text. 114.

Motus mensurat spatium, non esse ipsius. 4. Physi. tex. commen 113.

Motus distare facit. text. commen. 117. in 4. Physico.

Motus naturaliter habet, vt res auferatur à sua substantia est causa corruptionis per se, & generationis per accidens. 4. Phy. commẽ. 117.

Mota semper nõ sunt in tempore, vt orbis, neque quiescentia semper vt terra, cum tempus non excedat illa. 4. Physi. commen. 118. & habetur etiam in tex. 117. & 118.

Motus quilꝫ in tẽpore est 4. Physi. tex. commen. 128.

Motum sumitur tripliciter, per se, ſm partem, & per accidens. 5. Phy. tex. commen. 1.

Motus circularis non dr velocior esse motu recto. 4. Phy. commen. 129. vide causam 10. meta. tex. cõ. 14. & 7. Physi. tex. cõmẽ. 21. & 24.

Motum ſm partẽ reducitur ad motum per accidens. 5. Phy. c. 1. & est quasi medium inter illud quod est motũ per se, & illud quod est motum per accidens. Vbi aduerte q̃ est ęquiuocatio, quia per accidens qñq; sumit cõmuniter vt est commune ad motũ ſm partẽ, & ad motũ per accidens stricte sumptũ, vt sumitur ibid. in tex. cõ. 6. & inter tale per accidens motũ ſm partem habet reduci: sed alio modo sumitur stricte, vt est id quod mouetur

tur ad motū alterius, & nullo modo per se moueri potest, & sic illud quod mouetur ſm partem mediat inter motum per se, & motum per accidens isto modo sumptū. Aliud est igitur per accidēs ad quod motum secundum partem reducitur, & aliud inter quod, & id quod est per se mediate dicitur.

Motum per se est illud, de quo ē sermo philosophi naturalis, quia nulla ars considerat motum per accidens. 5. phy. cō. 1, & habetur in te. cō. 6, & vide causam istius in 6, meta. tex. com. 6.

Motor est trib' modis, per se, p partem, & secundum accidens. 5. phy. tex. com. 2.

Mot' quilibet quinq; necessario requirit, mobile, motorem, terminū à quo, terminū ad quem, & tēpus. 5. physi. tex. com. 3.

Motus ꝓstituitur in substātia eius, ex tribus causis, tanquam extrinsecis, s. moto, termino à quo, & termino ad quem. 5. phy. com. 3.

Motum est primū, & dignius quod disponitur per motū, deinde illud ad quod est motus, postremo vero illud, ex quo est motus. 5. phy. commen. 3.

Motor est de causis extrinsecis motus, & tempus est de accidentibus consequentibus motum. ibid.

Motus magis denominat' ab eo ad quod est, quā ab eo ex quo est. 5. phy. t. cō. 4. & vide causam in 2. de ani. tex. cō. 49. idem 5. physic. tex. commen. 48.

Motus subiectum est in actu. 5. phy si. tex. comm. 8.

Motus est inter contraria mediata. 5. physic. 9.

Motus est in tribus prædicamentis 5. phy. t. c. 9. & tex. com. 10.

Motus nō est in ad aliquid. 5. phy. t. c. 10, vide The. 3. ph. sup tex. 16.

Motus est inter contraria medium, & hoc est manifestū per se. Cōm. 5. physi. com. 9.

Motus ſm aliquos est in prædicamēto passionis quo ad receptionem motus. 5. phy. cō. 9. & ibi vide etiā aliam opinionem, quæ fuit Auicē, & tandem viam suam.

Motus habet dupliceꝫ cōsideratione secundum materiam, & secundum formam. 5. phy. com. 9.

Motus destruitur ex contrarietate non constituitur: quia non sequit' si concesserimus, ꝙ in illo in quo non est contrarietas nō est motus, vt in illo, in quo est cōtrarietas sit motus. 5. phy. com. 10.

Motus essentialiter non sequit' motum, sicut formæ quiescētes sequūtur motum, sed si hoc fuerit, erit p accidens 5. phy. com. 12.

Mobile quodlibet quod transmutatur de aliquo ad aliquid, dū mouet' semper separatur à parte illius, ex quo mouetur, & acquirit partem illius ad quod mouet'. 5. phy. t. cō. 12. idē 5. phy. cō. 4. idem 6. phy. tex. com. 32. & 8. phy. 70.

Motum quodlibet quod habet motum ſm partem potest habere motum secundum totum, quia pars cum diuidatur fit totum. 5. phy. c. 17. idem com. 1. ibid.

Motus est in tribus prædicamentis. 5. phy. tex. com. 18.

Motus localis & ſm ꝓpriū, & ſm cōe innolatus est, sit aūt ſm cōe loci mutatio vocata. 5. phy. t. cō. 18.

Motū esse in tribus ꝓdicamēris innuit Arist. ex ista cā vīt, qa in eis ē cōtrarietas, hæc. n. necessaria cā est

in

in esse eorum. 5. Phy. com. 18. vide in concordantiis.

Motus alterationis nō est nisi in genere qualitatis patiuæ. 5. phys. cō. 18. & in 7. physi. demonstratur ab Aristo. à tex. com. 14. vsq; ad text. com. 20.

Motus in quantitate continet duas species, & ſm suā cōitatem non hz nomen. 5. phy. t. c. 18. vbi patet ēt in accidentali specie qñq; esse magis notas & notiatas, quā sint gña. Nullus .n. imponit nomē rei quā ignorat, vt dicit Com. in 7. meta. com. 54. & habetur in 4. meta. cō. & tex. 10.

Motus esse non pōt in contradicto riis, nec in contrariis immediatis. 5. phy. tex. com. 26.

Motus diffinitio posita in 3. physi. simpliciter non competit nisi trib. motib. qui sunt in tribus prædicamentis. 5. phy. com. 21.

Motus in rei veritate nō fuit distinctus à gñone in 3. physi. sed in 5. Com. 5. phy. com. 21.

Motus vnus dicitur multipliciter: genere, specie, & numero. 5. physi. tex. com. 31.

Motuum conuenientia, aut differētia ſm speciem est ex conueniētia termini ad quem est motus, aut ex differentia. 5. phys. t. cō. 31. & 35.

Motus idem ſm speciē requirit vnitatem specificam medij. 5. ph. text. com. 33.

Motus circularis specie differt à motu recto, quia circularis fit p lineā circularem, & rectus per rectam. ibidem.

Motus vnus simpliciter est qni est vnus ſm substantiā & numerō est. 5. phy. tex. com. 34.

Motus vnus numero tria requirit, vnitatē numeralē mobilis, vnitatē termini ad quē, & vnitatem temporis. 5. phy. t. c. 34. & 35.

Motus naturæ accidit q̄ sit in tpe, quia motus non quidditatur per tps. 5. phy. c. 35. vult dicere, q̄ non est tps de quidditate motus: licēt sit consequens inseparabiliter ipsum motum, vide consimile 5. ph. com. 3. & 4. phy. com. 98.

Motus cōtinuus est vnus numero, sed modo magis diminuto, quā sit in re quiescente. 5. phy. com. 36.

Motus quorum vnes reuertit̄ post alium, differunt à partib. eiusdem motus continui, cuius vna pars generat̄, & alia corrūpit̄. 5. ph. c. 36.

Motus quilibet est cōtinuus. 5. ph. tex. com. 39.

Motus vnus simplr est continuus, & si continuus vnus. ibidem.

Motus quilibet non pōt cum quolibet continuari. ibid.

Motꝰ habiti siue sesei, vt dicūt Arabes, sunt q neq; idē gñe, neq; idē spē ꝓsequēter se hñt. 5. ph. t. c. 40.

Motus vnus & continuus in tribus conuenire debent. 5. ph. t. c. 41. & 34. & 4. ph. 105. & 7. physic. text. com. 5.

Motus vnus gñe prior est nāliter motu vno in specie, & motus vnus specie est prior nāliter motu vno in numero, & motus vnus numero est prior motu illo, cuius tēpus est vnum. 5. phy. com. 41.

Motus complexus in specie est cui non potest fieri additio, vt motus circularis. 5. phy. com. 42.

Motus completus in genere est qui est motus translationis, præcedit enim naturaliter omnes alios, & est perfectior. 5. phy. commen. 42. & in 8. physi. probatur à tex. com.

55.

55.vsq; ad tex.com.61.

Motus est de genere perfectionis ad quam peruenit motus, sed est perfectio diminuta.5.phy.com.54.& com.9.

Motus quilibet est regularis, aut irregularis.5.phy.t.c.43.

Motus diuiditur per æqualē & inęqualem ſm ꝙ genera & ſpecies diuiduntur per modos & accidentia. 5.phy.com.44. & habetur in tex. quia idem est quod regulare & irregulare.

Motus diuersitas ex quatuor causis prouenire potest, in velocitate & tarditate.5.phy.t.c.44.

Motus corporis cęlestis non potest esse irregularis, seu vt dicunt Arabes inęqualis, inquantum est corporis cęlestis, non tamen inquantum motus hoc tibi repugnat. 5. physi.com.45.

Motus habiti seu sesei, non possunt adinuicem continuari.5.phy.tex. com.45.

Motus denominatio magis est à termino ad quem, quàm à termino à quo.5.phy.t.c.48.

Motui p̃riatur quies, quæ est in termino à quo, non quies, quæ paulatim generatur per generationem motus, & est quę est in termino ad quem.5.physi.com.54.& habetur etiam in tex.

Motus primus, & motus vltimus non datur ſm Aristot. lꝫ motus sit principium & finis. Themistius 6. phy.super 48.

Motus quilibet diuiditur per differētias p̃rias ſm naturam, & præter naturam.5.phy.t.c.57.

Motus & quies possunt simul esse ī diuersis partib. eiusdem moti, sed duo motus cōtrarij in diuersis partibus eiusdem moti, simul inesse non possunt.5.phy. Com.cō.62. & ibi vide calcem com. quomodo hoc sit intelligendum.

Motui verè contrariatus oppositus motus, sed quies opponit ei priuatiuè.5.phy.62.

Mobile impossibile est maius esse motu.6,phy.com.6.

Motus si fuerit indiuisibilis, motum erit indiuisibile.ibid.

Motum si erit indiuisibile, motum simul est motum & mouetur. 6. phy.tex.com.9.

Mobile quodlibet quod mouetur contingit velocius & tardius moueri.6.phy.t.c.15.

Motus inquantum motus, pōt velocitari in infinitum, non aūt inquā tum accidit sibi ꝙ sit in corporib. naturalib.6.phy.com.16.

Mota diuersa ab inuicem non possunt habere vnum motum continuum.6.phy.com.35.

Motus diuisiones, & temporis, & eius quod mouetur, & eius in quo est motus, necesse est eadem esse. 6.phy.tex.com.37.

Motus hꝫ duas diuisiones, vna est ex parte mobilis, alia est ex parte tpis.6.physi.text.com.33.& tex. com.35.& 36.& 4.phy.com.102. & ibi vide differentiam.

Motus datur vltimū, ſꝫ non primū. 6.phy.t.c.40. Vbi The.super 48. dicit, benemotus dari principium, sed non dari primū motum, & hoc inquit Aristot. sentire authoritate Theophrasti.

Moueri quodlibet præcedit mutatū esse.6.phy.tex.c.52.

Motus si diuideretur in indiuisibile, daretur primus motus, prima magnitudo, & primum tempus.6. physi.

Phys.tex.commen.58.

Mobile omne est diuisibile.6.Phy. 32.& The.intellexit illam demon strationē procedere de veris motibus,& non de subitaneis mutationibus,quia de eis nulla est controuersia.contra quem vide Auer.ibidem.& cogita an Themistius possit defendi.

Motꝰ generationis & corruptionis est compositus ex transmutatione in qualitate, & ex transmutatione in substantia. & transmutatio in substantia est in non tēpore.s. puentus formę substātialis.6.Phy. commen.59.& 32.

Motus generati cōpositi, est ex pluribus motibus partim ingenerabilibus compositis ex membris diuersis.6.Phy.commē.59.facit pro ponentibus formas partiales.

Motus est in tempore & nisi concessum fuerit ꝙ omnis motus est in tempore nō poterit probari quòd motus finitus sit in tempore finito. 6.physi.com.60.

Motus in qualitate, & generatione generati dissimilium partium, ita se habent, ꝙ partes ipsorum motuum præcedunt aliàs,sed in motu locali & in motu augmenti, secus est,qa partes istorū motuū,sunt in toto moto,sicut totus motus est in toto moto.6.Phy.c.61. pro cuius declaratione vide cōmen.59.ibid.

Motus habēt duplex subiectum.6. Physi.commen.61.

Motus infinitus nō est in tempore finito.6.Physic.tex.commen.66.

Motum si fuerit infinitum, & spatium erit infinitum, sed non conuertitur.6.Physi.commen.66.

Motum propriè sumitur pro eo, quod est motū in loco.6.Ph.c.66.

Motum & cessans sunt idem ſm subiectum,sed differunt ſm modum 6.Physi.commen.70.

Motū & quiescens propriè dicunt, quæ mouentur, aut quiescunt vbi, & qñ,& quomodo.6.Phy.tex.cō. 67.& in 5.Phy.20.& 6.Phy.72.

Motus non fit in aliquo indiuisibili, quia pars accidens & recedens essent eadem.6.Phy. commen.71.

Mota æqualia in velocitate, pertranseunt æqualia spatia in eodem tempore.vera est propositio qñ illud per quod fit motus fuerit quiescēs. 6.Phy.tex.commen.83.

Motum quodlibet, aut mutat locū ſm formā, sicut est in sphæra, aut ſm formā & subiectū,vt ī eis, quæ mouentur motu recto.6.Physi.c. 85.& 4.Phy.43.& 8.Phy.76.

Motus non potest esse in prædicamento situs, quia situs est ad aliquid.6.Physi.commen.85.

Motus partium per motum totius non est per se,neq; est p accidēs pure, sicut est motus accidentium,6. Phy.commen.86.vide consimile. 5.Phy.cōmen.1.& 4.Phy.cō.32.

Motum ē causa continuationis motus & temporis. 6.Physi.com.88.

Motum tunc pertransit spatium, quando mensurat illud per se.6. Physico.89.

Mobile indiuisibile si moueretur,sequeretur motum fieri in instanti. 6.Physi.91.

Motus infinitꝰ esse non potest, nisi motus circularis.6.Physi.tex.commen.91.& 94.

Moueri aliquid ex se apparet sensui, absq; hoc ꝙ motor distinguatur à moto.7.Phy.commen.1.idem 2. Physi.commen.3.

Motum quod totum mouet, quia

pars mouet ſe,& mouet totum,eſt motum per accidens: vt motus totius corporis animalis per motum caloris naturalis,aut muſculorum 7.phyſi.com.1.

Motū per ſe in animali eſt cor, qđ non mouetur, quia pars eius mouet ſe,& mouet totum.7.ph.com. 1.& 4. idem 6.phy.cō.59.& 3.de anima.com.55.& 2.cęli.com.12.

Motum quod à ſeipſo mouet non quieſcit ad quietē alterius.7.phy. tex.com.2.

Mota prima p ſe naturalia dari neceſſe eſt,quia corpora naturalia inq̄tū nālia ſunt,non diuiduntur in infinitum.7.phyſi.com.2.vide in concordantijs.

Motum primum per ſe eſt quod ꝯ ſe totum mouetur, & non ad motum partis, & eſt idem,quod mini mū motum:& hoc ignorauit Gal. colligitur. ex 7.phy.c.1. & 2.

Mota quæ mouent ab extra manifeſtū eſt, ꝙ mouent ab alio, & ſunt oīa quæ mouent ſm gñonē & corruptionē,& augmentū,& alterationem,& quædā quæ mouent in tranſlatione.7.phy.com.3.vide tamen pro hoc com.1.2. phy.

Motor corporeus non mouet aliud niſi mouetur in tpe in quo mouet aliud,& hoc ē neceſſarium in motu non in quiete.7.phy.t.c.3.

Motus vnus numero tria exigit,vt ſit vnius moti numero, & in vno tempore, & ꝙ ſit ab vno termino numero ad alium numero 7.phy. com.& tex.5.& 5.phyſi.tex.commen.34.& 41.

Moueus primum nō ſicut quod eſt cuius cā,ſed quod eſt vnde principium motus eſt ſimul cum eo,qđ mouetur.7.phy.t.c.9.

Motum quod mouetur, quia eſt in moto, eſt motum per accidens.7. phy.tex.com.10.

Mobilia quæ mouentur ad ſua loca propria mouentur, ſiue locus fuerit propinquꝰ,ſiue remotꝰ, ſed mobilia quæ mouentur motu abſtractionis, vt motus ferri ad magnetem,& nutrimenti ad nutriēdum eſt mediante aliqua qualitate impreſſa.Com.7.phy.com.10.

Motus non eſt niſi in habentibus medium.7.ph.c.18.& habetur 5. phy.tex.com.22.

Motus circularis non eſt cōparabilis motui recto.7.phyſi.tex.commento 21.

Motus localis nō eſt comparabilis motui alterationis.ibid.

Motus quilibet in quo eſt velocius, & tardius poteſt eſſe ęquale.7.ph. commen.23.

Motus rectus nō habet rectitudinē niſi propter magnitudinem rectā, & circularis propter magnitudinē circularem.7. phy. com.24.

Motuum æqualium diffinitio eſt ptranſire in tempore ęquali, idem ſpatium in ſpecie.7.phyſico.commento 30.

Motus per hanc viam numerātur, inſpiciendo mota per ſe,& nō mota per accidens.ſ.trāſlata p ſe & alterata p ſe,ſi igitur fuerint diuerſa, & motus eorū erunt diuerſi in ſpecie,& ſi in genere,in genere:& ſi ī numero,numero, & iſta via eſt numerandi motum.7. phy.com.32.

Motum apud nos eſt notius motu. 7.ph.c.32.idē 4.ph.cō.104.& 99.

Ex quo patet contra diuum Thomam aſſerentem in 6.ph. demonſtrari corpus mobile eſſe : tūc.n.à fortiori poſſet demonſtrari motū eſſe

eſſe, quod tñ falſum eſſe liquet.ex 1.ph.tex.cõ.11. & ex 8.ph.q̃ mobile aũt ſit notius motu p3,qa ponitur in diffiõne motus.3.phy.16. vbi lucidiſſimus Them.d.expreſſe q̃ mobile notius eſt aliquãto quã motus: nõ enim idem eſt motum eſſe,& quid ſit motus exploratum habere. Nam vt ſit motus,neminẽ latet:quid aũt ſit,quærimus. At vero motum eſſe res motæ nobis oſtendũt. hęc aũt ſunt,quæ nos mobilia nuncupamus:qa is qui in diſniẽdo mouet ad monitionẽ mobilis rei mobilis habet, affert rem magis planã & notã ad docẽdum id quod erat ignotius. Nota tamẽ q̃ licèt The.dicat,q̃ res motæ motum nobis oſtendunt,non intelligas ex hoc ipſum demonſtrari demonſtratione ſigni, quia demonſtratio eſt ad quæſitũ quod ẽ ,ppoſitio nãliter ignota, ſed loquit de oñſione ſenſata:ex hoc.n.q̃ inſpicimus mobile in alio loco, aut diſpõne ĩ vna hora,& in alia, ex hoc ſentimus motum eius.

Motor qui quando mouet mouetur, eſt corpus neceſſario.7.phyſi. commen.35.

Motus vniuſcuiuſq; velocitas ſequit' exceſſum potentia motoris ſupra rem motam.7.phy. t.c 35.

Motio quælibet ſiue naturalis fuerit,ſiue innaturalis neceſſario requirit reſiſtentiam inter motorẽ & rẽ motã:& iſta reſiſtẽtia cõius eſt ſm quod alterum eſt agens, & alterũ eſt patiens.7.phy. com.35.

Motus proueniens in coꝛporib. cęleſtibus à virtutibus exiſtẽtibus in materia quòd fiat ĩ tẽpore, eſt ex natura motus.7. phy.com.35.

Motus exiſtit vt vita,omnibus natura ſubſiſtentibus.8. phy.tex.cõ. 1.conſimile in principio libri me theoꝛorum.

Motum eſſe omnes affirmant de natura aliquid dicẽtes.8.ph. tex. cõ. 1.cõſimile. 1. phy.t.c.11.

Motus principium de oĩbus mobilibus eſt ſicut aĩa de reb.viuis.8.ph. com.1.vide 2.cœli.t.c.68.

Motus perſeꝛutatio an ſit antiqu', vel nouus, non ſolum eſt neceſſaria ad eſſe primi motoris, verũctiã ad cognitionẽ mũdi, vtrũ ſit æternus vel nouus.8. phy.t.c. 1.

Motus diffinitio non eſt inducta ab Ariſto.in principio.8.phyſ. ad demonſtrãdum q̃ ante omnem motum ſit motus,vt credidit Alpharabius & alij.8.phyſico.comm.1.& commen.4.

Motus primus ſm opinionem Ariſto.non habet alium motum continentem ipſum.ibid.

Motibus particularibus quos continet motus vniuerſalis,non competit cõtinuatio, & ęternitas primo & eſſentialiter.8.phyſic. com.1.

Mobile eſſe prius tẽpore motu, intelligitur duobus modis, primus eſt vt mobile ſit alterius ſpeciei à ſpecie moti,in qua eſt ipſe motus. ſecundus eſt, vt ſit idem numero mobile in potentia cum moto in actu.8.phy. com.4.

Motui nouo inquantũ nouus eſt,& nõ inquãtũ mot' eſt ꝓpetit,vt potẽtia tpe ſit ante actũ. 8.ph.cõ.4.

Motus diffõ in prin.8.phy.fuit inducta ad oñdẽdũ q̃ mot' ẽ in moto.ꝓtra Auẽpacẽ, & Alphar,8.phꝫ com.4. idem etiam ibidem cõ.1.

Motor non mouet aliquod mobile in aliquo tempore, & non ante, niſi quia non habebat diſpõnem

ante, per quam poterant mouere, & cum perfecta est illa dispositio incipit mouere, & ista dispositio aut est ī motore, aut in moto, aut in vtroque. 8. phy. com. 6. & 15.

Motus ante quē est motus, non est primus tempore, neq; ſm naturā. 8. phy. com. 7.

Motus generationis non est primꝰ motus tpalis: quia generatio non est motꝰ, sed finis motꝰ. 8. ph. c. 7.

Motus primus dicitur esse æternus. 8. phy. com. 7.

Mouentium quædam mouent duo bus motibus ꝓtrarijs, vt sunt virtutes comprehensiuæ, quædam vero mouent vno motu tm̄. & sunt quæcunq; mouēt per virtutes nā les. 8. phy. 1. com. 8. idem 9. primæ philosophiæ. tex. c. 2.

Motor & motum sunt in cap. ad ali quid. 8. phy. tex. com. 9.

Motus omnes reducuntur ad motū localem, & hoc apparet sensui. 8. phy. com. 9.

Motꝰ ita se hz ꝙ oē diuidens motū necesse est, vt ante ipsum sit motus & post ipm sit motꝰ. 8. ph. c. 1.

Mobile & id qđ mouet non simul quiescit, vt quod comburitur, & quod combustibile est. 8. physic. tex. commen. 11.

Mouens est duobus modis, sine appetitu & desiderio, & dr̄ hoc moue re naturale: & mouens à quo procedit voluntas, & appetitus ad mouendum, & dicitur motio volunta ria. 8. physico. commen. 15. vide in concordantijs.

Mouere quod sequitur voluntatem nouam à volēte, est nouum necessario: sed mouere quod sequit̄ voluntatem antiquam est æternum ne cessario. 8. phy. com. 15.

Motus est ex contrario in ꝓtrariū & si non, motus esset superfluus & otiosus, vz, si illud ex quo est motus fuerit idem cū eo ad quod est motus. 8. phy. com. 16.

Mota ab extrinseco, ꝙ quādoq; mo ueantur, & quandoque quiescant, causa est, vel absentia motoris, aut distantia eius, aut præsentia impedimenti. 8. phy. com. 19.

Motu posito ꝙ sit nouus ſm genus non potest responderi ad qōnem quærētem, cur aliquid incipit moueri. 8. phy. com. 19.

Mobilium quædā semper mouent̄ sine cessatione, vt corpora cęlestia: quædā semper quiescunt, vt terra, supra quā mouentur corpora cœlestia: quædam vero mouent̄ qñ que, & quiescunt qñq;, & sunt quæ cunq; sunt intra cœlum, & supra terram. 8. phy. com. 19.

Motus nomen est æquiuocū. 8. ph. com. 20. & 3. phy. c. 4.

Motū ex se, non inuenitur nisi in motu locali, in cæteris aūt motib. motor est extrinsecus. 8. ph. com. 20. & 60. & 2. phy. com. 1. & 2. de ani. com. 50. & 4. cœli. com. 24. vide in concordantijs.

Motus scientia non perficitur nisi sciatur quomodo ē cursus de hoc in oībus partibus mundi, vz, de di spositione motus. 8. phy. com. 21.

Motus & quies in entibus naturali bus possunt inueniri ſm quinque, aut septem dispositiones. 8. phys. tex. com. 21. & illarū septem diui sionum semper tres sunt falsæ ma nifeste, & quatuor ignotę. ibidem Commentator.

Motor primus non dr̄ quiescere ni si æquiuoce. 8. phy. com. 21. vide cōsimile de motu eius. 8. physic. com-

commen. 40.

Motus ita se hꝫ ꝙ qui dubitat de motu, dubitat de principio motus: & qui dubitat de principio, dubitat ꝺ omnibus entibus. 8. phy. com. 22.

Motus & quies cum ponãtur in diffinitione naturæ, ideo ponere motum esse & quietem esse est fundamentum nãle, & nãlis non hꝫ propositiones per quas possit ꝺdicere negantibus alterum istorum. 8. phys. comm. 23. & primo phys. tex. com. 11.

Motus termini diuisibiles sunt, non tñ eadem ratione. 6. phy. tex. com. 37. nam quantum per se, quale vero per accidens diuisibile est.

Motus est notior apud nos quiete: quies. n. est priuatio motus, & motus est habitus: ideo dicere omnia moueri est sufficientius q̃ omnia quiescere. 8. phys. com. 23.

Motus augumẽti & alterationis existimantur ꝙ sunt continui, sed cõtinuatio eorũ latet sensum. 8. phy. com. 23.

Motus diuisio quæ declarata est in 6. phy. est i potẽtia, & est infinita. sed diuisio de qua Aristo. loquitur in 8. phys. est diuisio in actu, & talis est finita necessario. Aue. 8. phy. com. 23. Pro quo aduerte, ꝙ in 6. physi. Arist, consideravit transmutationem & motum vt sunt in tẽpore ſm vniuersalem cõsiderationem & sic ibi dixit ꝙ trãsmutatio diuiditur in infinitum, sicut & tẽpus. sed in 8. phy. Arist. limitatius loquitur de trãsmutatione & motu, videlicet vt concernũt quale, & quantum, & vbi, & vt sunt ab agente finitæ virtutis, & in tali consideratione non itur in infinitum.

Motus diuiditur dupliciter, & ſm tẽpus, & ſm mobilis diuisionem. 6. phy. tex. com. 33.

Motus continuus in rei veritate nõ est nisi motus localis, qũia est verissimus motuum. 8. phy. com. 23. vide in concordantiis.

Moueri violente ab aliquo loco nõ competit alicui, nisi quies i illo loco fuerit ei nãlis. 8. phy. com. 24.

Moueri quædam apparent in rei veritate, & iudicat sensus præcise eas moueri in rei veritate: ꝓp congregationem quinq; sensuum in testimonio econtrario ei qꝺ apparet visui, ꝙ aliqua apparent moueri, q̃ non mouentur. 8. phy. com. 26.

Motus intentio per quam processit Arist. in declarando motum æternum esse, in septimo est diminuta. & ideo Aristo. iterauit ipsam, in 8, physi. com. 27. idem ibid. com. 33. & 7. phy. com. 2. vide clarissime de hoc 8. physi. com. 28.

Mouens & motum sunt duob. modis, per se, & per accidens. 8. physi. tex. com. 27. & in princip. 5. phys. idem habetur.

Motor & motum per accidens sunt duob. modis, principaliter, & secũdario, & tale est quod mouet, aut mouetur per suam partem. 8. phy. com. 27.

Motum ꝓ accidens est duobus modis, mõ quo impossibile est. vt moueatur per se, vt aĩa in corpore. & modo quo poſe est, vt per se moueatur, vt sedentes in naui. 8. phys. com. 27. & 4. phy. comm. 32. & 5. physi. com. 1.

Motum per accidens vniuersaliter est omne illud quod mouetur, qa est in moto. ibid.

Mota ex se q̃dã mouent ex se. i. per principiũ intrinsecũ existẽs in eis,

vt hũtia aĩas : q̃dã vero ab aliquo extrinſeco, vt inaĩata. 8. ph. t. c. 27. Vbi expreſſe vĩ ex illa deciſione, & ex proceſſu philoſophi in 8. phy. corpora ſimplicia numerari inter ea, quæ mouentur ab extrinſeco: cuius oppoſitum tamen Commentator ſcribit in infinitis locis. vide in concordantiis.

Nota de motu graui & leuium.

Motũ ex ſe mouet nãliter, quia oẽ tale mouetur per principiũ q̃d eſt extrinſecũ, & tale eſt nã, quia dcĩn eſt ĩ diffinitione nãę, ꝙ eſt principiũ exiſtens in eo ꝙ mouet, &c. 8. ph. cõ. & tex. 27. Motũ quodlibet q̃d mouet in prin. exiſtẽte in ipſo mouet naturaliter. 8. phy. cõ. 27.

Motus aĩalis qñ aĩa mouet corpus ad illam partẽ ad quã mouet corpus p dñium eĩnti dñantis in eo, ẽ nãlis ex parte animæ, & ex pte corporis, ſed qñ mouetur econtrario tũc motus corporis ab anima erit non nãlis. 8. phyſi. t. cõm. 27. & in 2. cap. lib. de ſubſtan. orb.

Mota tã ex ſe quã ab alio, dupl'r moueri pñt, nãliter, & extra nãm. 8. phy. t. c. 27. Nota tñ ꝙ mota ex ſe corruptibilia poſſunt cadere ſub illa diuiſione, non æterna.

Motus corporis cœleſtis eſt ſimpl'r nãlis, v3, tã ex parte aĩæ q̃ ex parte corporis. 8. ph. cõ. 27. mot⁹ aũt aĩalis quidã cẽ põt violẽtus ex parte corporis, qui tñ aĩali eſt nãlis, vt ſaltus, vt dicit Them. hic.

Motum habere motorem dubium eſt propter corpora ſimplicia. 8. ph. c. 28. & 2. ph. c. 3. & 7. ph. c. 2.

Mota violenter manifeſte mouent ab alio. 8. phy. t. c. 28.

Mota p declinationẽ dñr quæ mouentur per grauitatem & leuitatẽ. Com. 8. ph. com. 28.

Mota p ſe ſunt tribus modis, in motum violenter, & in motũ nãliter, & quæ nãliter mouent ſunt duo, aut habentia aĩas, aut quæ mouentur per declinationẽ. 8. ph. cõ. 28.

Motorem eſſe diſtinctum à motu prius, hoc eſt, & magis manifeſtũ in his quæ mouent violẽter, deinde in animalibus. 8. ph. t. c. 28.

Motor in animalibus eſt anima, & motum eſt corpus, & hoc non latet aliquem. ibid.

Motorem in aĩalibus eſſe diſtinctũ à moto ſm diffinitionem, eſt manifeſtum per ſe. ibid.

Motoris alietas non apparet in corporibus ſimplicibus à moto, ſicut apparet in habentibus aĩas: immo in eis non eſt alietas oĩno 8. phy. com. 28. vide in concordan.

Moueri ipſa à ſeipſis videtur aĩalis & animatorum proprium, & facere, ſtare, poſſe ipſa ſecundum ſeipſa. 8. phy. tex. comm. 29. & t. c. 17.

Mobile quod ex ſe poteſt moueri, ex ſe poteſt quieſcere 8. ph. 29.

Mobile quod mouetur ex ſe, irrationabile eſt, ponere ipſum tñ vno motu moueri. 8. ph. t. c. 29.

Motor debet diſtingui à moto, aut ſm diffinitionẽ & eſſe, vt inaĩata, quę mouent à motore extrinſeco aut ſm diffinitionẽ tũ, & non ſm eſſe, vt eſt diſpõ in habẽtibus aĩas: aĩa. n. quę mouet corpus eſt diſtincta à corpore ſm diffinitionẽ, ſed non ſm eſſe: quia impoſſibile eſt animam eſſe ſine corpore, niſi ęquoce. 8. ph. comm. 30. Ex quo patet contra Scotum & ſequaces, ꝙ non eſt aliud eſſe materiæ, & aliud eſſe formæ. tunc. n. dcĩn Cõmẽ. de animatis falſum eſſet, & etiam dictum Ariſt. in 2. ph. tex. com. 12.

vbi

vbi habet ꝙ forma est natura non separabilis ens nisi ſm rōnē. & ēt præcipuum fundamentum apud Peripateticos est, ꝙ nō debent plurificari entia sine necessitate: cum igitur ponendo vnum esse seu existere esse respectu formæ, materiæ, & compositi, diuersimode tamen sufficiat, vt alibi probandum est. non oportet igitur ponere tria esse, si forma enim haberet eē distinctionē ab ipsa materia, & ab ipso composito, acciderēt ipsam per se extra materiā posse terminare generationem, vt patet intelligenti.

Motum ex se diuiditur in motorē in actu, & in rem motam in actu. Cō. 8. ph. cō. 30. vide in concord.

Mouentur animalium corpora saltando contra naturam: his enim cum glebulenta grauiaq; sint, saltᵒ naturalis esse nō potest, tametsi animalium corpora saltando contra naturam mouentur, ipsa tamē animalia non dūr moueri contra naturam: quia eius quoq; principium intra se posslideret: corpora vero, qa talis motᵒ neq; ī eo, ꝙ corpora, neq; in eo, ꝙ grauia cōuenit contra naturam moueri probanē. Them. 8. phy. 27.

Mouere se non potest aliquod continuum, ſm ꝙ est continuū. 8. ph. tex. c. 30. & 1. de gene. t. c. 78. & 4. phy. tex. com. 48.

Mouentium quædam mouent per natutam, quædam vero per violentiam. 8. phy. t. c. 31.

Mouetur multotiēs aliquid ad qualitatem essentialiter, & sequitur p accidens illud quantitas, sicut quādo aqua mouet aerem ad frigus, & forte etiā mouetur aliquid ad quātitatem essentialiter, & sequitur illud qualitas per accidens, sicut id ex quo nutrit aīal 8. ph. cō 31. con simile in 1. cap. de substan. orb.

Rōnem aūt huius assignat Cōm. quia vnū agens per se non hz naturam, nisi largiendi motum tm̄: & ideo si ab aliquo agēte procedunt duo, opz ꝙ vnum illorū sit per se ab illo agente, aliud vero per accidens. vide in Theorema. de hoc.

Motus corporum naturalium in loco ē ab eo, ꝙ generat ipsa, sicut ē de aliis accidentibus. 8. ph. t. cō. 31. & 32. vide qūo sit intelligendum, cōmen. 28. 3. de cœlo & mundo.

Motū ab extrinseco apparet in primo aspectu, ꝙ moueatur violente. 8. phy. comm. 31. Non considerauerunt hoc ponentes intelligentiā dare esse formaliter orbi, propter hoc argumentum quod reputant Achilles: arguunt enim ꝙ motus cœli, aut est ab intrinseco, & sic habetur intentum ꝙ intelligentia sit forma dans esse: aut ab extrinseco, & tunc motus ille est violentus: qa, vt dicunt, omnis motus ab extrinseco est motus violentus: & est aliquis eorum de quibus Aristote. egit in 7. physi. tex. com. 10. & istā asserunt fuisse mentem Auerr.

Sed videant, quæso, quòd fundamentum suum est fragile: nā hoc, vt asserit Cōmenta. videtur in primo aspecta, sed non est vr verum, ꝙ omne motum ab extrinseco sit motum violenter, vnde ad pauca respicientes de facili enuntiant, vt dicitur in primo de generatio. & corruptione, tex. commen. 7. Patet enim de intētione philosophi, motum elementorum de potentia essentiali & etiā accidētali esse ab extrinseco, vt pcludit p ipm ibi ī tex.

com.32.& in 4.cœli.tex.com.25. Nam,vt ſcribit Com.8.phyſi.motus elementorum enumeratur inter motus qui fiunt ab extrinſeco, quia talia nõ mouentᵉ ex ſeſe, niſi prius moueantur ab aliis. Itẽ quia Ariſt.in 8.phy. motum per ſe deſcripſit per habere principiũ mouendi & quieſcẽdi facere ſeipſum, tale aũt eſt aĩalium & aĩatorũ propriũ, vt patet 8.phy.t.c.29.17.& 50. & Plato in phedro inueſtigat dr̃iam inter aĩata & inaĩata ꝑ hoc ꝙ aĩata in ſeipſis habẽt principiũ motus, ſed inanimata mouentᵉ ab extrinſeco. & in libro de legibus, quod intrinſecus mouetur hoc viuere dicimus: qđ & Ariſto.in 2.de aĩa etiam confirmare vr̃ in t.c.13. Iſta ẽt eſt ſnĩa philoſophi in 2.cęli.t.c.9.vide,quæſo,& nota etiã ꝙ ꝓpoſitio illa philoſophi in 7.phte.c.10.ꝙ motus ab extrinſeco eſt violentus, & eſt aut pulſio, aut expulſio, aut vertigo, aut attractio, aut vectio, eſt vera de motore qui eſt corpus, vt limitat eam The. in 8.phyſi.in expoſitione tex.79.vbi ait,quicquid enim mouet,ſi ſit corpus aut pellendo,aut trahendo,aut vehendo, aut torquendo mouet: immo etiam in motore corporeo vr̃ non eſt vera: vt dicit Com.3. cœli. cõ.20. vt notaui ſupra, ſicut bene notaui in contradictionibus 8.phy.in additioni. nuper æditis. & tñ motus elementorũ non dicit violentus illo modo. Amplius aũt nec in motoribus corporeis vr̃ locum habet illa propoſitio ſm viã peripateticorum. Nam certũ eſt ꝙ motus ignis à cęlo in ꝓpria ſphera non eſt motus violẽtus,cum ſit ꝑpetuus, & tñ eſt à motore extrinſeco. vnde Commen.3.cęli. com.20. limitans illam vulgatã propõnem, quæ in primo aſpectu vr̃ eſſe vr̃ vera,inquit: violentia.n.in rei veritate, vt aliquod corꝑ moueat alterum corpus ab extrinſeco: ita ꝙ in natura illius corporis motoris non ſit vt moueat illud ꝙ ex eo mouetur ſemper,ſed in aliqua hora: vnde motus corporũ quæ ſemper mouentur à motu primi corporis, vt eſt motus elementorũ circularis à motu cœli, nõ poſſumus dicere ꝙ ſit motus violentus cum ſemper ſit,&c. Si igitur in motoribus corporeis ſemper mouentibus motus ab extrinſeco,nõ infert violentiã in motu: de neceſſitate multo minus(per vitam meam) ęquit hoc in motoribus abſtractis ꝑ ſuã naturam ſemp mouentibus. vnde Commen.1.cęli com.22. loquens de motu cœli inquit. vnde apparet ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ſit ſemper mobile per ſe,niſi per principium extrinſecum non corporeum, neque vt ſit virtus in corpore. Ad argumentum autem eorum reſpondet formaliter Auer. in 3.capitulo libri de ſubſtan.orb. & mirum eſt quomodo iſti non animadũerterint hoc,inquit enim, neceſſe eſt, vt hæc virtus,quæ nõ eſt neq; granis neq; leuis,ſit in corpore ſimpli ci,& ipſum nõ hr̃e ſuõm, neq; cõriũ, & vt ſit aĩa neceſſario non admixta mãę,ſꝫ aĩa corporis æterni, ita vt iſta aĩa nõ ſit abſtracta à corpore ſuo,& cũ hoc ſeparata ab ipſo ĩquantũ iſtud corpus nõ ĩdiget ipſa,ga eſt ꝑmanens ꝑ ſe, ſicut eſt diſpõ de aĩalibus, quæ ſunt cũ virtutibus naturalibus: & vt illa anima ſit in eo: nã omne motũ ex ſe

mouc-

mouetur per virtutem existentem in eo. Vbi clarissime patet, intelligentiã esse animã cœli, inquantũ dat sibi motum. vnde sic ex intelligẽtia & orbe fit vnum motũ ex se, tanq̃ ex motore & moto, vt patet ī principio libri de substantia orbis. principiũ.n. mouens de rebus mobilibus, est sicut aĩa de rebꝰ viuis, vt dicit Commen. in principio 8. phy. sed non fit vnum sicut ex forma informante per inhærentiam: nam cœlum cum non sit compositum ex cõtrariis, nõ indiget in suo esse forma informante, & continẽte ipsum ne fluat, sicut sunt corpora animalium corruptibilium: immo, vt asserit, cœlum est permanẽs per se, quia formaliter est ens æternum & necessarium, sicut habeat bene dependentiam ab intelligentia in ratione efficientis & finis, vt scribit Com. in 2. capitulo de substantia orbis: intelligentia igit̃ vt est motor orbis, dr̃ motor ꝙiunct̃ & intrinsecus, vt autem habet existentiam non dependẽtem ab orbe nec inhærẽtem orbi, sic dicitur principium extrinsecum & separatum: separata enim sunt de genere entium existentium per se, vt dicit Commen. 7. meta. commẽ. 48. & non de genere relatiuorum: si autẽ intelligẽtia haberet essentiam informantem orbem, esset de numero formarum in relatione essentiali existentium, sicut est inter formam & formatum.

Motoris latentia in corporibus simplicibus est propter mixtionẽ potentiæ, quam habent accidentaliter cum potentia, quam habent essentialiter 8. phy. com. 32.

Motores corporum simpliciũ sunt duo, motor essentialiter, & motor accidentaliter 8. phy. tex. com. 32.

Motus de potentia essentiali ad hoc vt exeat ad actum, indiget motore essentialiter: sed motus de potẽtia accidentali ad hoc vt deducatur ad actum, indiget motore per accidẽs 8. phyſi. com. 32.

Mouentium vtrunq; mouere dicimꝰ, & vltimũ, & primũ, sed magis primũ: id.n. mouet vltimũ, sed nõ hoc primũ: & sine primo, vltimũ non mouebit, illud autẽ sine hoc. 8. phy. tex. com. 33. consimile ibidem tex. com. 38. inde sumpta est propositio vulgata authoris de causis, ꝙ causa prima plus influit in effectum, quam causa secunda.

Motor alter mouet per se, alter mouet per medium 8. phy. tex. cõ. 33.

Motor primꝰ est prior motore medio, & ſm nãm, & ſm cãm 8. phy. cõ. 33. 38. & 39. Prioritatem naturę in hoc loco innuit Cõme. posse stare qñque sine causalitate, quod credo ideo dictum fuisse propter prioritatẽ nobilitatis, quæ ab Aristo. in prædicamẽtis appellat̃ prioritas naturæ: tamẽ prioritas naturę strictę sumpta, semper est cum aliqua causalitate. An sit prioritas nãs sine causalitate.

Motum quodlibet necesse est habere motorẽ aliũ à se in esse. 8. phy. com. 34. vide in concord.

Motor intrãlis nõ mouet sine principali. 8. phy. tex. com. 35.

Motor corporeus impſe est vt moueat in loco absq; hoc, ꝙ moueat̃ essentialiter 8. phy com. 35.

Motus venti est de numero motuũ illorum quæ mouent̃ animaliter, cum non moueantur nisi à generãte. & simiſr ẽ de motu ferri ad magnetem. ſ. vide etiã 7. phy. cõ. 10.

Mo-

Motum non esse impossibile est. 8. Phy. tex. commen. 36.

Motum postremum in mundo nihil mouet: aliter enim procederetur in infinitum 8. phy. com. 37.

Motor totius ſm ꝙ est primū motōrum non solum debet esse prius eo ꝙ est post solum ſm diffinitionē, verumetiā ſm esse econtrario motori, qui existit in motis ex se, quę sunt generabilia & corruptibilia. & ideo necesse est vt iste motor sit separatus à moto, & non sit motū omnino, & sit separatus à moto. Auer. sententia in 8. phyſi. cō. 37.

Contra Alexan. Arch. & Petr. Pō. ponatū.

Ex quo patet q̄tum allucinentur in via eius, qui tenēt primum motorem, & reliquas intelligentias da re esse formaliter orbib⁹: patet. n. ꝙ ī generabilibus ſm ꝙ scribit Cōmentator in 8. phy. nihil dicitur esse motum ex se nisi animalia: elementa. n. vt ipse dicit in cōmē. 27. non fuerunt posita ab Aristo. in illa diuisione eorum quæ mouentur ex se quia talia non mouentur ex se, nisi prius fuerint mota ab aliis: in animalibus autē motor qui est anima est prior corpore & distinguitur à corpore moto solum ſm diffinitionem: quia principiū ſem per est prius materia, & mouēs moto 3. de anima. tamen non distinguitur ſm esse. neq; est prior ſm esse: ꝙa impole est, vt inquit, aīam eē sine corpore. vnde Philosoph⁹ etiā in 2. de anima tex. c. 26. laudat antiquos, quicunq; dixerūt animam neq; corpus esse, neq; sine corpore esse: esse enim in corruptibilibus est ſm Peripateticos existentia formæ ī materia: & ideo nulla forma naturalis: nec illa quæ verè est aīa, potest esse sine corpore, sed solum ſm rationem est separabilis, vt dixit Aristo. in 2. de auditu physico. tex. cō. 12. vbi Cōment. exponit. i. ſm diffinitionem: alia enim est diffinitio formę, & alia materię. si igitur primus motor est prior moto non solum ſm diffinitionem, verū etiam ſm esse: sequitur igitur ꝙ habet existentiam separatam ab orbe & non orbi inhærentē: & ideo bene intulit ꝙ necesse est ꝙ sit separatus à moto omnino, videlicet, tam ſm diffinitionem q̄ ſm esse, & postea repetit & vt non sit motum, & sit separatum à moto: & ꝙ ista fuerit clarissima Auer. sētētia, & Aris. vt ipse gloſat ibi, patet ex verbis sequentibus: inquit enim adducendo causam illius dicti. Quoniā cū fuerit aliquod compositū ex duobus oppositis, quorum vtrunq; exi ,,
stit per se, & alterum eorum repeti- ,,
tur separatum à reliquo, necesse est ,,
vt reliquum sit separatū. & dat exē plum. ver. g. si terra & aqua sunt coniuncta in mixto, & vtraq; earū existit per se. ver. g. ꝙ neutra est necessaria in esse alterius: & aqua fuerit abstracta in aliquo loco à terra, necesse est vt terra etiam sit abstracta ab aqua in aliquo loco, sunt. n. duo extrema & medium: cum igit alterum extremorum fuerit, necesse est vt aliud sit, & similiter est de primo motore cum mediis & postremo moto: media. n. licèt sint plura eandem habent naturam. ſ. illud per quod fit motus: sunt igitur ī secundo ordine sequente primum motorem, & motum est in tertio ordine, & postea addit; si igit non fuerit dictum ꝙ primus motor non est existens per se, non sequitur ex hoc ꝙ postremum mo-

uetur,

uetur,& non mouet hoc ꝙ primũ moueat & non moueatur. & ideo addidit illis duobus propriis ꝙ posuit: ꝙ primum & principium ſm ꝙ eſt principium,eſt ſeparatum in eſſe,nõ in diffinitione tm̃: quũ igitur fuerit poſitum ipſum eſſe ſeparatum in eſſe cum illis duobus ꝓpriis moti, vz, & eius ꝙ qđ ſit motus: declarabitur tunc tertiũ proprium quod eſt quæſitũ in primo motore. Ex quibus verbis clariſſime patet ꝙ fundamentum totius demonſtrationis ſm Auerr. ibi ad probandum ꝙ primus motor mouet & non mouet,conſiſtit in hoc puncto, ꝙ primus motor inquantum eſt primus motor nõ ſolum prçcedit mobile ſm diffinitionem, verum etiam ſm eſſe ī hoc intellectu, vz, ꝙ ſit per ſe exiſtens, & habens exiſtentiam ſeparatam ab orbe, & non inhęrentem orbi, ſicut eſt de anima corruptibili cum corpore. Amplius Comm. 8. phyſi. in princ. com. 78. dicit, ꝙ in illo cap. Philoſophus vult declarare ꝙ primus motor non eſt in materia, ſed eſt ſubſiſtens per ſe: igitur non inhęret orbi per informationem, & per vitam meã, hoc argumentum demonſtrat contra illam imaginariam phantaſiam.

Motum genera quibus mouentur motores ſunt finita. 8. phyſi. text. com. 38.

Motorẽ moueri illo modo motus. quo mouet eſſentialiter eſt impoſſibile, ſiue cum medio, ſiue ſine medio. 8. phy. tex. comm. 38. ſed illud impoſſibile, vt ſcribit Com. in cõmento non bene apparet in loco, id eſt in motu locali.

Motor ſi ad hoc ꝙ moueat eſt neceſſarium ꝙ moueatur, tunc motor qui hz iſtam diſpoſitionem in ſe eſt dignior vt ſit motor, q̃ ille qui habet iſtam diſpoſitionem ab alio. 8. phy. com. 39.

Motum ex ſe, eſt dignius vt ſit principium, q̃ motũ ex alio: & in hoc quiliber homo conuenit nobiſcũ. 8. phy. tex. com. 39.

Mobile quodliber ꝓ ſe continuum eſt. 8. phy. tex. com. 40. idẽ 3. phy. tex. commen. & 8. phyſi. tex. commen. 32.

Motus eſt actus mobilis ĩperfectus. 3. phy. tex. com. 40.

Molle eſt quod in ſeipſum eſt cedens: durum autem id quod nõ eſt cedens, 3. cœli. tex. com. 11. & 2. de generatione & corruptione. text. com. 13.

Molle quidem humidum, durũ vero ſiccum. 2. de gene. tex. com. 13.

Molle & durum diffiniuntur ſen terminantur per relationem ad tactum. ex 4. metheo. comm. 1. in digreſſione.

Molles res ſunt illæ, in quibus profundatur digitus, & ſuperficies earum remanent in diſpoſitione ſecũdum quam non ſeparantur ſeu diſcontinuatur. ibidem & in 2. de generatione & corruptione. text. com. 13.

Molle eſt quod cedit, non econtra circumſtando. 4. meth. text. cõ. 30. & 2. de generatione & corrup. tex. com. 13.

Momentum ſeu inſtans per ſe tenet temporis, motus vero per accidens. Themiſtius 4. phyſico. ſuper 107.

Montes ſunt loca conuenientia generationi fluuiorum. & vide cauſam iſtius 1. metheo. cap. 5.

Mors

Mors est ꝓria vitæ, & causa mortis nihil aliud est nisi frigiditas,& siccitas:& ideo causa vitæ est caliditas & humiditas. ex lib.de longitudine & breuitate vitæ.

Mors ſm metaphoram dr̃ finis, qa ambo vltima. 5.meta.tex.com. 21. in cap.de perfecto. Ex quo pater, ꝙ Aristo.iniuste vr̃ damnare Homerum in 2.phyſi.tex.com.23.vbi dicit, ridicule Poetam compulsus ad hanc sententiam asserendam extremum ob quod,quod natus erat,fatumq; petiuit. nam licet Poetis loqui metaphoricè, etsi Philosophis non liceat.

Mortuus magis dr̃ habere carnem, aut os,q̃ manum,aut brachium.1. de gener.& corrup.tex.c.37.

Mortuum nõ dr̃ nisi animal, quod caret vita non principio sensus & motus. 1.de anima. com.vlti. & 2. de anima.com. 16.& 37.

Motus est alienior à nã animæ, q̃ quies.1.de ani.tex.com.49.vide in contradictionibus nuper editis.

Motor quilibet qui indiget plurib⁹ motib.ad motionem stellę,procul dubio est sibi quædam imperario, respectu illius qui indiget pauciorib. motibus.tract.4.in paraphrasi metaph.

Motus ætternitas demonstratur ab Aue. succinctè ex rationib.8.phy. in paraphrasi meta.tract.4.

Motus cęli non est à sensu neque à phantasia, sed est à desiderio proueniẽte ex cõceptu intellectiuo. trac. 4.in para.meta.

Motus corporũ cęlestium sunt triginta octo, vt est famosum apud mathematicę astrologiæ professores,ex tract.4.ibidem,& ibidem vide, quia dicit, ꝙ si ponamus ꝙ vnusquisque istorum orbium habeat motum proprium, tũc numerus motorum perueniet ad quadraginta quinque:& primo aspectu videtur hæc esse opinio Aristotelis. sed Alex.dicit oppositum in suo libro de principiis vniuersi,& ibi vide pulchram inquisitionem circa hoc.

Motor qui mouet motu diurno, est nobilior omnibus aliis : cum ipsi moueantur quodammodo per accidens ab ipso,& ipse non moueat ab ipsis, in paraphrasi meta. tract. 4. vide quomodo alij per accidens quodammodo mouentur, 8.phyſ. com. 52.

Motores vniuscuiusq; planetæ sunt propter motorem planetæ : quia omnes motus eius sunt propter motum planetæ: & motores septé planetarum sunt causati à motore magni orbis.ex paraphra.meta.tractatu 4.& 12.meta.com.44. idem habetur.

Motus vnius prouenit ab vna nã, & vna nã est principium vnius motus. 1.cęli.tex.com.7.& 8.

Motus ignis & aeris, similiter motꝰ aquæ & terræ differunt specie pp diuersitatem suorum locorum ſm speciem. Com. 1.cęli.com.8.cõtra Ioan.Gram.

Motus lapidis molendinĩ, vt dictum est in 2.de physico auditu, hz duos motus præter nãm. videlicet, motum sursum,qui est ꝓrius veraci,& motum circularem, qui est quasi medium inter duos motus. 1.cęli. com.10.

Credo ꝙ litera sit corrupta,quia debet stare in 5.de physico auditu, quia ibi agitur de cõtrarietate motus: & hoc forte dixit in sua media expo-

expositione, vel in paraphrasi: quia in cõmento magno nullibi in lib. phy. inuenitur ista authoritas.

Motus circularis ignis, aeris, & aquę dicitur ęquiuoce q̃ sit circularis. 1. cœli. cõ. 10. & ratio est, vt inquit Cometator, quia non est simplex neq; circularis: ideo aũt nõ est simplex: quia in cõmen. 14. eiusdẽ primi inquit: motus ignis, & aeris in circuitu est compositus ex motu recto, & ex motu in circuitu: ideo autem non est circularis, quia motus circularis ex diffinitione sua est, q̃ est circa medium mundi, & hoc soli motui cœlesti cõpetit, vt patuit commento 5.

Moueri circulariter ſm naturam nihil potest, nisi sphera. ibidem primo cæli commento 10.

Motꝰ prior est corporis prioris. primo cæli. tex. com. 12.

Motus simplex quidam est ſm naturam, quidam præter naturam. primo cœli. tex. commen. 14.

Motus simplex qui alteri inest præter naturã, alteri inest ſm naturã ibidem & infra tex. commen. 18.

Motus circularis nulli inest accidentaliter. i. præter naturam, nisi sumatur accidẽtaliter, vt est oppositum essentiali. primo cęli. cõmen. 14. idem scribit in paraphrasi in summa 4. vbi habetur: motus enim circularis iuxta naturæ ordinem non nisi spherico corpori ĩesse potuit: accidẽtaliter autem vel secundum rerum euentum nil prohibet huic corpori non spherico, vt igni aeriq; competere.

Motus vnus specie nõ est nisi vnius corporis, primo cœli. commẽ. 18. idem ibidem com. 8. contra Ioannem Grammaticum.

Motus rectus differt specie à motu circulari: & ideo si motus circularis haberet contrarium, dignius esset sibi contrarius motus rectus, q̃ motus circularis 1. cœli. tex. cõ. 24.

Motus recti sunt cõtrarij adinuicẽ propter loca. 1. cæli. tex. commen. 26. & 30.

Motus contrarij super semicirculo non sunt contrarij, inquantũ sunt in circumferentia circuli duo puncta: sed inquãtum sunt extrema lineæ rectæ, seu extrema diametri 1. cæli. tex. commen. 28.

Motus vnus est, quia id quod fertur vnum est non simpliciter, sed in eo quod fertur. 4. physi. tex. com. 105. vide Them. ibi, & Simplicium.

Motus circulares si essent contrarij essent super eosdẽ polos, & super idem centrum. 1. cæli. com. 32.

Motus circularis non habet contrarium, non inquantum est in corpore mathematico, sed inquãtum est in corpore naturali. primo cœli. commen. 32.

Motus circularis est ab eodẽ in idẽ primo cœli tex. commẽ. 30. & tex. commen. 100.

Motum quodlibet secundum rectitudinem, non mouetur nisi ad aliquid, ad quod cũ peruenerit quiescit, nisi motꝰ eius esset ociosus, & hoc videtur nobis naturaliter esse motum. 1. cœ. com. 58.

Motus aut est ſm naturam, aut violentiã. 1. cœli. tex. commen. 62. idẽ ibidem tex. commen. 76. vide in concordantijs.

Motus violẽtus non differt à motu naturali nisi secundum modũ tm̃, motus enim in aere si fuerit ad superius est violentus, si ad inferius est naturalis. 1. cę. commẽ. 62. vide

ibidem.

ibidem in com. 70.

Motus infiniti vtilitas est continuatio & perpetuitas essendi. 1. cæli. commẽt. 6. idem 2. de generatione & corrup. tex. com. 56. & 12. metaphy. tex. commen. 33. & 8. phvsic. text. com. 53. & in principio libri metheororum.

Motus qui vni corpori est violẽtus ex simplicibus, oportet ꝙ sibi contrarius sit eidem naturalis. 1. cęli. tex. com. 76.

Motuum diuersitas in corporibus est propter diuersitatẽ formarum substantialium, non propter diuersitatem in relatione aut quantitate, neq; in alio prædicamento. primo cæli. commẽ. 81. idem ibidem com. 5.

Motus elementorum non est secũdum attractionem, neq; expulsionem, neque secundum impulsionem. 1. cęli. com. 81. & 89. & 3. cę. c. 28. & alibi infinities.

Motus eorum quæ sunt eiusdẽ speciei, ad vnum locum numero est. 1. celi. tex. com. 82.

Motu naturali carens, caret ẽt motu violento. 1. cæli. comment. 82. idem 3. cę. tex. comm. 18. & 19. & com. 25.

Motus termini specie differunt. 1. cæli. tex. com. 86.

Motus localis inuenire p̃riũ est magis occultum q̃ in alteratione. 1. cęli. com. 86. idem 5. phy. cõ. 9. & 8. phy. com. 16.

Motus circularis quodammodo hꝫ ꝯrietatem resp cẽtu diametri, quapropter stella in vno extremo dr̃ ascendens, & in alio descendens. 1. cæli. tex. com. 87. & 28.

Motus elementorum in sua actione non variatur ex distantia aut propinquitate ad sua loca nãlia. nõ secus. n. mouentur ad propinquum q̃ ad remotum, eo ꝙ causa illorum motus nihil est penitus q̃ forma eorum naturalis. 1. cæ. Comm. in para. in summa 8. cap. 3. & hr̃ ex tex. com. 81.

Motus sine phvsico corpore nõ est. 1. cæ. text. comm. 99. Ex quo patet ꝙ idẽ est ens mobile, & corpus mobile phvsicè loquendo, & non fuit ens mobile positum in diffinitione motus, quæ data fuit in 3. phy. tanq̃ aliquid generalius q̃ sit corp⁹ mobile, sicut quidam asseruerunt: quia materia est ens mobile motu generationis: & tamen nõ est corpus mobile. Sed videant, quęso, isti comment. 21. 5. phvsicorum. vbi vult Commenta. ꝙ intentio Arist. in 5. est demonstrare, ꝙ diffinitio motus data in 3. phvsicorum, verè non competit nisi motui, qui est in tribus prædicamentis, & ꝙ generatio & corruptio quæ sunt in prædicamento substantiæ, nõ sunt motus nisi ęquiuoce. in quinto enim phvsico. distinxit Aristot. inter motum & mutationem, quod non fecit in tertio, nec etiam in 4. phvsicorum. vt patet in tractatu de tempore. vbi asserit in tex. com mẽ. 97. nihil autem differat nobis in præsentia dicere motũ aut mutationem. & Commen. in 6. phy. comment. 32. scribit, quòd omne transmutabile in diuisibile transmutatione, est etiam transmutabile in tempore: quia trasmutatio est finis motus, & finis non potest separari à re cuius est finis: dicit. n. Aristote. in principio libri de generatione & corruptione, ꝙ si alteratio est impossibilis, ꝙ generatio

etiam

etiam est impossibilis.

Motuum æternorum quidam sunt generantes entia, & quidam conseruantes 2.cæ. cõmen. 2. vide pro hoc in 2. de generatione & corruptione tex. com. 56. & 11. meta. tex.commen. 33.

Motus cœli non est naturalis, sicut motus elementorum. 2.cæli.cõ.3. & redditur ratio, quia tunc esset generabile & corruptibile.

Mobilia quorũ formę sunt in materia, non sunt infinita nec in vigore, nec in dutatione. Commentator primo cœli in paraphrasi, in fine.

Mobilia quorum formæ sunt separatę à materia, non habenti infinitatem vigoris: quia finitas vigoris necessario sequitur naturam mobilis ex parte qua corpus est, & habens finitam magnitudinem: hoc enim demonstratum est in primo cœli, in tractatu de infinito, quòd omne corpus siue rotundum, siue rectũ finitum est, & finitam habẽs virtutem. idem ibidem.

Mobile quodlibet per se ex forma, & subiecto conficitur. Commentator in paraphrasi primi de cœlo in fine. vnde in via eius cœlum, vt est animatum & compositum ex duabus naturis, rectius dicitur esse compositum ex forma & subiecto, q̃ ex materia & forma, quia secunda compositio est generabilibus & corruptibilibus propria: de qua Aristo. egit in primo de physico auditu, vt glosat ipse in præsenti loco.

Mobilium quædam habẽt formam in materiã: quædam vero ita se habent, quòd formæ eorum nullam permanentiæ vim sumunt à suo mobili. primo cœli in paraphrasi in fine.

Motuum diuersitas ostendit in rebus animatis diuersitatem principiorum mouentium 2.cęli.cõ.13. & in 1.cæli. com. 5. & 81.

Motus supra terram est nobilior motu sub terra. & ideo motus cęli sub terra est propter motum, qui fit supra terram, secundo cęli com. 13. idem in paraphrasi summa secunda, quæsito 1.

Motus cęli licèt non habet principium temporale, habet tamẽ principium ī magnitudine: quia aliud est principium temporis, & aliud est principium magnitudinis 2.cęli.com. 13. & habetur ex textu.

Motuum multitudo duplici via inuestigari potest. secundo cæli. commento 17.

Mobile quodlibet mouetur circa aliquod quiescẽs 2.cœli.tex.com. 17. idem 8.ph.tex.cõ.84. 1.cęli. 97. & 3.de anima. 55.

Motus cæli est motuũ velocissimus 2.cæli tex.com. 27. & 10.met.tex. commen. 3. & 4.

Motus corporum cælestiũ nõ sunt contrarij, sicut motus elementoꝝ: quia isti motus sunt cõtrarij, quia formæ eorũ sunt contrariæ 2.cæli com. 33. vide in concordantiis.

Motus quilibet irregularis intẽsionem h3 & remissionem, & virtutẽ 2.cęli.tex.com. 35.

Motus nãlis intenditur in fine 2. cęli.tex.cõ. 35. vide in cõcordãtiis.

Motus violẽtus maximus est ī principio. ibidem.

Motus proiectorum in medio intẽditur. ibidem.

Motus circularis non habẽt principium, neq; finẽ, neq; medium. ibi.

Motus

Motus lonlab, eſt, ſm qđ reputo, qñ poli vnius orbis mouentur ſuper polos alterius orbis, ſicut eſt motus ſolis cum motu diurno: accidit. n. in ſuo motu vt moueatur ſuper lineam lonlebiæ. 2. cæ. c. 35.

Mobilia quædam vigorantur in fine motus, propter maximum deſiderium ad finem. ibidem.

Motus irregularis prouenit aut ex parte motoris, aut ex parte mobilis, aut ex vtroq; 2. cæli. tex. cõ. 36.

Motor in animali corruptibili mouet qñq; per partem inſtrumenti, & quandoq; per totum inſtrumẽtum. Motor cœleſtis non mouet per inſttumentum, vt declaratum eſt 2. cęli com. 36. vide pro hoc in 3. cap. de ſubſtãtia orbis. & in 12. primæ philoſophiæ. com. 36. vbi declaratum eſt ꝙ motor cœli mouet per intellectum & voluntatẽ.

Motor primi eſt primus & non corruptibilis, & ingeniti ingenitus & incorruptibilis, & ſimplicis ſimplex. 2. cœli. tex. cõ. 36.

Motus naturales recti ſunt terminati duobus modis, & quia ſunt inter loca terminata, & quia habẽt velocitatem terminatam, ſed motus circularis eſt terminatus ſolũ, quia habet velocitatem terminatã, quia non eſt ab vno loco terminato ad alium 2. cęli. com. 38. Simplicius autem, & D. Tho. referunt etiam primum modum terminationis motui circulari, ratione vnius reuolutionis.

Motus quilibet ſiue naturalis ſiue voluntarius habet velocitatem terminatam, quia omnis motus habet motorem terminatum. 2. cœli. com. 38.

Motores corporum cœleſtium differunt in potẽtia & ineſſe, & cum omnes moueant infinitum remanet, vt non differant niſi propter diuerſitatem proportionis eorum, & vnumquodque quod mouetur. 2. cæli. com. 38.

Motores corporum cæleſtium habent potentias finitas: quia ſi potentiæ eorum eſſent infinitę in vigore mouendi, non eſſet proportio inter motorem & rem motã. & non eſſet differentia inter eos, neq; multitudo, & ſi ita foret, tunc motus proueniret in inſtãti. 2. cęli. cõ. 38. ꝙſimile. ibid. cõ. 39. & 71.

Et ex iſtis locis, frater mi, ſcire potes, & etiam ex 8. Phy. cõ. 79. & ex 3. cap. de ſubã orbis. quantũ diſcedãt a via Auerr. qui ad mentẽ eius tenuere deum benedictum eſſe infiniti vigoris vide ĩ concordãtiis.

Motus natus ẽ ignire & ligna, & lapides, & ferrum 2. cæli. tex. cõ. 42.

Motus corporum cœleſtium eſt ex deſiderio rationali: & ideo motus diuturnus non prohibet alios motus: prohibitio enim fit violẽte, & non eſt illic motus violentꝰ omnino. 2. cęli. commen. 58. & 2. cœli. commẽ. 3. idem 12. Metaph. commen. 36. Contra mathematicos, qui ponunt primum mobile motu raptus mouere alias ſpheras.

Motus cœleſtes variantur in velocitate ex fortitudine deſiderij. ibidem commen. 58.

Motum quodlibet in loco habens figuram terminatam eſt animatũ neceſſario 2. cœli. commẽ. 61.

Motus neceſſarij in orbibus adhuc non ſunt demonſtrati. 2. cęli. commen. 62. eandem ſententiam imitatur Albertus cognomento magnus.

Motus

Motus cœli hz contrarietatem quę est inter motorem,& rem motam tm̃.2.cęli.comm.63. siue oppositionem siue quomodocunq; volueris appellare.

Motꝰ ē nobilior quiete. 2.cę.c.66.

Motum qdlibet siue habuerit formam nãlem,siue non hz velocitatem terminatam,sed appropriatur corporibus habentibus formam mãlem,ꝙ motus eorum est abscisus.2.cęli.com.71.& 38.

Motus violentus non intelligit̃ nisi in respectu nãlis.2.cę.tex.com. 83.idem 1.cęli.tex.com.14.

Motus remotio largit̃ ḡuitatē,frigiditatē,& quietē, & vicinitas largit̃ leuitatem,caliditatem, & motum. 2.cæli.com.94.& 102.

Motus naturalis est vnus, & motus prꝑter nãm sunt plures.3.cæ.tex. com.18.

Motus circularis eſntorum, vt motus ignis à cælo nõ est violentus, neq; nãlis.3.cæli.tex.com.20.idē in 2.metheor.cap.2. vide in concordantiis.

Motuum diuersitas consequitur diuersitatem formarum. 3.cę.com. 23.idem 1.cęli.com.5.

Motus fortis & motus debilis sunt eiusdem ſpeciei, & non differunt nisi ſm magis & minꝰ. 3.cę.c.25.

Motus lapidis ꝓiecti ab aliquo deorsum, est cõpositus aut quasi cõpositus.3.cæli.tex.com.28.

Motus lapidis ꝓiecti ab aliquo sursum est ſimplr violentus. ibidem. Ex quo colligitur,ꝙ motus violẽtus est duobus modis,vel ſimplex, vel compoſitus.

Motuũ alij ſimplices,alij mixti. 3. cęli.tex.cõ.35. & 1.cęli. tex.cõ.7.

Motus quilibet est ex contrario terminato ad contrariũ terminatũ qd est perfectio illi. 4.cæli. t.c.22.

Motus in ſimplicibus non hz nisi vnã causam ſimplicem. 4. cæli. commẽ.22.contra Themistiũ,ſecus autẽ est de motu in compoſitis, vnde ſanitas in homine fit ex pluribus vna cauſa.

Motus in loco differẽter attribuit̃ elementis & animalibus , quia in animalibus attribuit̃ ei ꝙ est actu, ſed ī elemẽtis attribuitur ei quod est in potentia illud elemẽtum.4. cœli. commen.22.& 24.& 25.

Motus localis in elemẽtis ſimiliter ſe habet ſicut accidentia inſeparabilia à forma,quæ exiſtũt in re ſtatim cum ipſa forma ab agente.4. cæli.commen.22.& 8.phy. com. 32.& 3.cæli. commen.28.

Mouens & motum in elemẽtis nõ ſunt diſtincta in actu. 4.cæ.com. 22.idem 4.phyſico.commẽ.71.& 8.ph.30.& 3.cę.c.28.& 4.cę.24.

Motor & motũ in eſntis ſunt idẽ ī ſubiecto, & differunt ſm modũ : grauitas enim est motor inquãtũ est forma,& est motum inquantũ ē in prima materia.4.cæli.cõ.22.

Mobili cuilibet contingit vt primo moueatur à ſuo motore, & ſecũdo à re mouente impedimẽtũ, & hoc commune est in omnibus motibꝰ grauium & leuium,& alioꝝ mobilium naturaliũ.4. cæli.com.25.

Motuum trium varietatis duæ cauſæ ſunt, natura mobilis,& natura eius ad quod est motus.4. cæli.in paraphraſi , ſumma 2. vbi etiam ſubdit diuerſitas naturarum mobiliũ,& diuerſitas naturaꝝ mouẽtiũ,ac diuerſitas finis,ipſorum motuum cauſæ ſunt, quibus variẽtur ipſi motus in ſe.

Motus qui fit ex neceſſitate vacui, vt quando aufertur aqua & deſcendit aer ad locum eius, eſt violentus. 4. cæli. com. 39.

Motꝰ aquę ad ſuperius in vaſe igneo, quando ſuperponitur aquæ habet tres cauſas. 4. cæli. com. 39.

Mouentium duo ſunt modi, quorum alterū nūquā mouet ſed ſemper mouet: alterum vero ſemper mouetur ab eo. 1. de generatione & corruptione. tex. com. 14.

Motus augumenti differt à motu locali, tā recto q̄ circulari. 1. de generatione & corrup. tex. com. 25.

Mouere amplius q̄ agere eſt. primo de generatione & cor. tex. cō. 45.

Mouēs primū ī motiuis ē īmobile, & in factiuis primū efficiēs īpaſſibile. 1. de gñatione & cor. t. c. 54.

Motus ſi in velocitate cōparātur, duę ꝺditiones requirunt, vt. ſ. fiāt per idem ſpatium, vel rectū vtriq; vel circulare vtriq;, & vt ſint vniformes eiuſdē ſpeciei. Themiſt. 4. phy. ī tex. 129. & hētur ex 7. phy.

Motus localis eſt continuus & ęternus; & ideo generatio eſt cōtinua & æterna, ex 2. de generatione & corruptione tex. com. 55. & 56.

Motum dr̄ dupliciter, vel ℔ ſe, vel quia eſt ī moto, motum aūt quia eſt in moto eſt ēt duobus modis, aut modo quo impoſſibile eſt moueri, vt albedo per motū corporis albi, aut modo quo poſſibile eſt vt moueat per ſe, vt nautę in naui. 1. de anima. tex. comm. 37. idem 5. phyſi. comm. 1. & 4. phy. 32. & 6. phyſi. 86. & 8. phyſi. 27.

Motus attribuitur alterabili & augumentabili, modo accidentali, ſed alterabili propter corpus differens, ſeu augumentabili & diminuibili propter partes corporales augumentabiles & diminuibiles, 1. de anima. commen. 39.

Mobile quod mouetur motu recto, ſi mouetur, naturaliter mouebit & violenter. 1. de anima. tex. com. 40. & iſta eſt gloſa Cōmentatoris in com. ibi, videlicet, ꝙ habet locum de motu recto, quia in motu circulari falſa eſt propoſitio. idem 2. cęli. 84.

Motus eſſentia eſt cōpoſita ex eſſe in potentia, & ex eſſe in actu, & iō plures antiquorū exiſtimauerunt ipſum non ens. 1. de anima. com. 43. idem 3. phy. 14.

Motus animę quidam habent principium ab anima, quidā veto terminātur ad aīam. 1. de aīa. t. c. 64.

Mouentur & patiuntur omnia ab actiuo & actu ente 2. de anima. tex. com. 54. idem 3. phyſi. tex. cōmen. 17. & 2. de generatione & corruptione tex. com. 53.

Motor extrinſecus alius à ſenſibilibus ponendus eſt in ſenſibus animalium 2. de anima com. 60.

Motus, quies, & numerꝰ ſunt ſenſibilia cōia, q̄ ab oībus ſenſibus ſentiunt, ſed figura & quantitas ſolū à viſu & tactu pcipiuntur 2. de aīa comm. 64. contra Themiſtium.

Motus duplex, quidam qui eſt actꝰ imperfecti, quidam vero eſt perfecti actus. 3. de anima. tex. commē. 28. conſimile in 2. de anima tex. commen. 57.

Motus proceſſiuus aīalis fit cū imaginatione & deſiderio: nihil enim mouetur voluntarie niſi aut deſiderando aliquid, aut fugiendo ipſum 3. de anima tex. com. 44.

Motus proceſſiuus animalis, ſemp eſt proſequentis, aut fugientis.

3. de

3. de anima. tex. com. 46.

Mouẽtia duo eſſe videntur, intellectus & appetitus: ſi quis poſuerit phantaſiam eſſe intelligẽtiã quãdam 3. de anima. tex. com. 48.

Motor quidam immobilis, quidã vero eſt motus & motor. tertio de anima. tex. cõmen. 54. & 8. phyſi. tex. commen. 35.

Motus giratiuus eſt compoſitus ex attractione, & impulſione. 3. de anima. commen. 55.

Motus rectus habet principiũ & finẽ diuerſa in magnitudine & diffinitione: ſed in motu circulari nõ ſunt diſtincta niſi ſ3 diffinitionẽ tm̃. 3. de anima. com. 55. idem 8. phyſi. 73. & 2. cæli. tex. com. 35.

Motus proceſſiuus animalis ꝓponitur ex expulſione & attractione. 3. de anima, te. com. 55.

Motum ex ſe componitur ex duab⁹ naturis. i. recipiente & agente. 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Mouens & motum eſſe in eodẽ impoſſibile ẽ ibidem. & 3. de anima com. 4. & 8. phyſi. com. 40.

Motus circularis quem habet corpus cæleſte, eſt motus animæ ſecũdum quòd anima tantum. Com. in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Motus animalis ſecũdum ꝙ ẽ corpus, poteſt eſſe naturaliter & etiã extra naturam, ſed ſecundum ꝙ ẽ animal ſemper eſt naturalis: quia non mouetur ſecũdum ꝙ eſt animal niſi ab anima, & anima mouet corpus naturaliter. 8. phyſico. tex. commen. 27. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Motus corporis cæleſtis cum in eo non ſit principium contrariũ motui animæ, ẽ motus ſimpliciter naturalis, videlicet, per animã & per corpus. 8. phyſico. com. 27. vide in concordantijs.

Mot⁹ circularis accidit cuilibet elemento præter terram, & nõ eſt violentus neque naturalis. 2. metheorum. cap. 2. vbi agitur de ventis. idem tertio cę 1. com. 20.

Motum primum ex ſe ſecundum Platonẽ ita ſe habet, ꝙ motor & motum ſunt idem omnino, ſed ſecundum Ariſtotelem eſt compoſitum ex moto, & ex motore non moto. 2. metaphyſi. commen. 6. idem octauo phyſico. cõmen. 40. & 7. phyſico. cõmen. 2. & 2. phy. commen. 3.

Motus dicitur ens, quia eſt via ad verum ens. 4. metaphy. tex. commen. 2. idem primo cæli. cõmen. primo. vbi dicit commenta. omnia ent a aut ſunt ſubſtantiæ, aut accidentia, aut ſunt viæ ad eſſe iſtorum & ſunt vniuerſaliter trãſmutatio. vide in theorematibus de hoc.

Mouẽs eſt prius natura moto, & ſi hæc ipſa adinuicem dicantur, nihil minus. quarto metaphyſi. tex. cõmen. 25. idem 3. de anima tex. commen. 19.

Motus & permutatio nõ eſt niſi in contraria & media, 4. metaphyſi. textu commen. 27. vbi Commentator in commen. dicit. quòd eſt primũ cognitum, quod tranſmutatio eſt oppoſitis aut medijs inter ipſa. idem primo phyſi. à tex. com. 43. vſque ad 50. idem primo de generatione & corru. 50. idem 10. metaphy. tex. com. 23.

Motus cõponit̃ ex eſſe, & non eẽ, & ideo deſcribitur ſic: motus eſt actus entis in potẽtia ẽm ꝙ in potentia. 4. metaphy. commen. 28.

Motus diffinitio est ambigua, tum quia motus est in pluribus prædicamentis, tum quia vnumquodq; prædicamentum ex illis in quibus est motus, diuiditur per duos modos, quoꝝ vnus est nobilior, & ali⁹ vilior, Cõmen. 3. phyſi. cõmen. 5. Oẽs expoſitores conueniunt iſtã fuiſſe Ariſtotelis mentem, motũ dici de ſuis ſpeciebus, ſicut ens de entibus: ens autẽ dicit analogice de ſubſtantia, & accidẽte. Et ideo animaduerte & cõſidera ꝙ ex hoc fundamento ſoluuntur arduę difficultates in philoſophia, contingẽtes modernis ĩ ſuis q̃ſtionib⁹: qa credunt omnes cõditiones motus vniuoce reperiri in motu locali, & in cæteris motib⁹: & per vitã meã iſti ſunt in maximo errore: conditiones attributæ motui ſunt quia eſt ſubiecti entis ĩ actu. ſic enim diſtinguitur à generatione & corruptione, vt patet 5. phyſi. tex. cõ. 7. & 8. quod fiat de contrario, in contrarium 5. phyſico. tex. com. 6. ꝙ fit cõtinuus & fiat in tẽpore: modo iſta non vniuoca, & eadem ratione inueniunt in motu locali & in cęteris motibus: ſubiectũ. n. motus localis poteſt ſuam vnitatẽ perfecte poſſidere: nam motus localis non abijcit à ſubſtantia vt dr in 8. phyſi. tex. cõm. 55. ſecus eſt de alijs motibus. Amplius contrarietas æquiuoce. i. nõ ſecũdũ vnã rationem inuenitur in loco & in qualitate: quia contrarietas in loco eſt in forma & in ſubiecto: ſecus de cõtrarijs in qualitate: quia talia ſunt duo in forma & vnum in ſubiecto: quia loca non numerantur niſi propter numerationẽ ſubiecti, vt dicit Commẽtator 4. cæli. cõmen. 38. Amplius cõtrarietas in qualitate ſeu in motu alterationis eſt diſponens ad corruptionẽ: eſt enim cum vera actione & paſſione, præſertim quę eſt inter primas qualitates: ſed quantitatis cõtrarietas non eſt talis. nõ enim quãtitas eſt de principijs actiuis. 4. phyſi. cõmen. 84. Amplius continuatio in motu locali & in alte ratione & augumento non ſunt eiuſdẽ rationis: nã continuatio in motu localis eſt manifeſta per ſe: impoſſibile enim eſt aliquam partem eius fieri ſubito, ſed in alijs motibus eſt qõ non parua, vtrum aliqua pars eorum videatur poſſe fieri ſubito, nam in aliquibus videtur ſubito fieri, vt dicit Cõmẽtator 6. phyſi. com. 74. & ita determinat finaliter 8 ph. commẽ. 23. & etiã in 3. phyſic. com. 6. ꝙ motus augumẽti non eſt vnus, & ꝙtinuus à principio vſq; ad finẽ, ſed eſt compoſit⁹ ex pluribus motibus & ex plurib⁹ quietib. & rationes Auerrois sũt, vt mihi videt duæ priuicipales: nam cũ vera augumentatio quę eſt in ſolis viuẽtib. fiat per additionem nouæ materię, neceſſe eſt ꝙ fiat per minima. & ideo factio & acquiſitio taliũ minimorũ eſt indiuiſibilis, & ſit in inſtãti, ideo impoſſibile eſt partes motus augumenti ſibi inuicem continuari niſi in inſtãti, & ita inſtans eſſet immediatum inſtãti, & tempus componeretur ex inſtãtibus: nam minima caro eſt terminata. primo. phy. 34. ſimiliter ſi ꝙtinuatio eſſet in motu augumenti, oporteret ꝙ cuilibet parti ſẽſibili tẽporis correſponderet aliqua magnitudo ſẽſibilis terminata

nata, acquisita in illo tempore, qđ est ꝯ sensum. nam videmus in anno aliquid augeri per digitalem quātitatem, & illa non pōt diuidi in partes tot actu sensibiles, in quot diuiditur annus. nam diffinitio entis sensibilis & terminati in actu est vt tangi possit. iō non pōt aliqs fingere tales partes esse in actu, & correspondere singulis partibus tpis. ſ3 non sunt à sensu comprehensibiles: quia hoc est ꝯ diffinitionem & terminum entis in actu, qui est vt sit ens tāgibile, vt dicit Commen. vbi supra. & iō Commen. concludit, ꝙ continuatio vere non reperitur nisi in motu locali. vnde motus prius dicitur de motu locali. secundo de motu alterationis. postremo autem inter oēs motus est motus augumenti & diminutionis. Sed tunc est difficultas qūo motus augumēti fiat in tempore: si enim motus iste augumenti fit per acquisitionem quātitatis factam per minima, cum talis acquisitio fiat in instanti, tunc motus augumenti non mensuraretur à tempore. hoc autem videtur esse contra Aristotelem in 4. phys. in tex. cōm. 132. vbi quęrit vtrum tēpus sit numerus cuiuslibet motꝰ: inquit enim & nāq; quod generatur & corrumpitur in tempore, & augumentatur & alteratur. Amplius in eodem 4. phy. tex. com. 129 demonstratur, ꝙ oē quod mouetur, mouetur ī tēpore: quia in omni motu reperitur velox, & tardum, talia autem tempore mēsurantur. & Aristoteles dicit hoc esse in motu locali. & similiter dicit etiā esse in alijs motibus. Et has difficultates euadere volentes Burleus in 3. phys. & Ioannes Gā dauensis in speciali quæstione de motu augmēti dicūt, ꝙ loquendo de motu augumenti proprie dicti, qui solum ī viuentibus reperitur, teste Cōmentatore primo cęli. cō. 22. sumitur dupliciter, vno modo pro cōuersione nutrimēti in substantiam alimēti, & alio modo ꝙ extensione cōsequente materiā sic cōuersam à calore & ab anima ipsius viuentis. & tunc dicunt ꝙ augumentatio proprie non est motus primo modo, tum quia subiectum motus est ens in actu. sed subiectum augumentationis primo modo est prima materia quæ est ens in pura potentia, tum quia terminus motus est accidens. sed terminus augumentationis primo modo sumptę est forma substantialis: tum quia omnis motus ē cōtinuus: nulla autem talis cōuersio potest esse continua quantūcunq; modica, quoniā sic auctū esset infinitum. sed accipiēdo motum ſcdo modo, sic motus augmenti est vere motus: quia habet omnes conditiones requisitas ad motum, vt patet discurrenti. Sed contra istam opinionem instat Petrus Pomponatius in speciali tractatu de motu augmēti libro 1. cap. 9. inquit. n. ꝙ sermo istorū est corruptus, quia impossibile ē motū augumenti sumi ī prima significatione, quia impossibile est sumere augumentū sine quātitate, quia in intellectu formali augumēti cadit quantitas: qa est motus ad quantitatē: sed cōuersio illa nutrimenti intelligit nō intellecta quantitate, vt dicit n. Ari.

1. de gñone. nutritiuo non importat nisi solã substantiã. tex. cõ. 41. & in 2. de ani. tex. com. 47. ꝙ cibꝰ & augumentatiuum differunt rõne. nam inquãtum est potẽtia caro seu substãtia nutrit, inquãtum aũ est potẽtia quanta caro auget. Quòd si dicaẽ, vt asserit, ꝙ illa conuersio nõ importat simplr substãtiam, sed substantiam plurem q̃ sit deperdita, hoc nihil proficit: qa si importat plurem mãm cum quãtitas inseparabiliter insequatur materiã: sequitur (ẽm eos præsertim qui tenent viã Commẽtatoris, ꝙ q̃titas est coæterna materiæ) ꝙ ibi sit etiam plus de q̃titate: & tunc nunquid acquisitio illius q̃titatis sit motus verus augumenti: nec ne? patet ꝙ sic, quia hꝫ omnes conditiones, quia est ad q̃titatẽ, & est de ꝯrio in contrarium, & in subiecto in actu: quia q̃titas terminata fundaẽ in ente in actu: & tñ non est extensio, vt ipsi fatenẽ: ꝙ si forte dicaẽ talem acquisitionem non esse verum motum. Quod qa deficit sibi successio, sed est subita mutatio in quantitate sicut illumination, vel est compositum quoddam ex multis nutritionibus inquantum insequuntur gñonem substãtiæ: nam ex acquisitione subæ acq̃ritur illa q̃titas: quapropter nõ est verus motus. hoc, inquit, non satisfacit, quia Aristo. in 1. de gene. agit de illa augumentatione q̃ est motus, & est eadem subiecto cum nutritione & sola rõne distinguitur. vnde illę tres conditiones motus augumenti, vz, ꝙ fiat aliquo extrinseco adueniente, & ꝙ sit idẽ numero ꝙ augetur. & ꝙ quælibet pars aucti augeatur non possunt conuenire extẽsioni, quia extẽsio illa nõ fit aliquo extrinseco aduenięte. Et si cõcedatur augumentationem de qua Arist. loquiẽ in 1. de gñone, nõ esse motum, q̃ igitur augumentatio erit? Dices, pro extẽsione, sed hoc est falsum: qa illa est cõis viuentibus & non viuẽtibus, vt patet. Quòd si dicaẽ, ꝙ extẽsio vt facta ab aĩa est ꝓpria viuẽtibus, hoc nihil est, quia motus nõ ſpecificaẽ à causis efficientib. qa efficiẽs est ď causis extrinsecis motus, vt dicit Com. 5. phys. com. 3. Amplius cum Arist. de tali extẽsione in 1. de gñone, non meminerit, vꝫ Arist. fuisse diminutũ. Amplíꝰ sequiẽ, ꝙ non erunt tres motus: quia si motus augumenti est talis extensio, cum iste non terminetur ad quantitatem, sed ad qualitatem, erit igiẽ alteratio: raritas. n. est in qualitate. 7. phys. cõ. 15. & 8. phy. com. 84. & iõ finaliter prẽfatus doctor ꝯcludit, ꝙ augumẽtatio non est formaliter extensio, loquẽdo de vera augumẽtatione, q̃ est in viuẽte: & de qua Philosophus loquiẽ 1. de gñone. vnde illud membrum non dr̃ augumentatio proprie sed improprie. sed vt asserit, augumentatio proprie põt sumi strictę, & minus strictę. Strictę sumitur pro acquisitione maioris quantitatis, quod fieri non põt absq; aduentu quantitatis extrinsecæ, ẽm quam fit acquisitio maioris loci, vt dicit Philosophus 1. de generatio. text. commen. 25. Minus strictę autem est acquisitio pluris materiæ, quæ pluralitas materiæ non dicit proprie quantitatem, q̃ maiorem locum occupat, vt manifestum est. Et ideo ad argumentum eorũ respon-

ſpondet, ꝙ illa diuiſio nō eſt ſufficiens. nam augumentatio proprie nullum illorū duorū eſt neq; conuerſio neq; extēſio, ſed eſt acquiſitio q̄titatis p aduentum nouę materiæ. Et ſi dr̄ ꝙ hęc acquiſitio nō eſt ſucceſſiua, rn̄det concedendo totum, quia motus non dr̄ vniuoce de omni motu, ſed analogice. & iō vera ſucceſſio & continuitas reperitur in motu locali. vnde cum ſit coniuncta augumentatio nutritioni quæ fit per minima, ideo nō pōt eſſe continua etiam per modicum tempus. ſed ſi nutritio dr̄ cōtinua, eſt quia quandiu viuimus anima vel generat vel diſponit ad generationem: & ſic auctio poteſt dici continua, quia eſt coniuncta nutritioni, ſed nutritio nō meruit nomen motus, quia ſubiectū eius eſt in potētia, & terminus eius eſt ſubſtantia, neq; eſt de ꝯrio in contrarium, quæ ſunt cōditiones motus: ſed has conditiones hz motus augumenti. iſta ſunt dicta eius. Sz iſte vir in ꝯdicendo iſtis nō caret reprehenſione, quia etiam ipſe patitur eaſdem anguſtias. nam ipſe dicit, ꝙ augumentatio propriè dicta q̄ inuenitur in ſolis viuentib. ſumit̄ minus ſtricte, acquirit̄ minus ſtricte & magis ſtricte, & minus ſtricte acquirit̄ p̄ciſe p acquiſitionē pluris mäæ, & illud plus (ſm ipm qui tenet ꝯ Auerroem, ꝙ dimēſio interminata non datur) nō eſt p q̄titatem. tunc igitur reflecto argumentum eius ꝯ ipſum, intellectus augumentationis proprie dictæ nō pōt abſtrahere à q̄tate, ſed in hoc caſu in augumento minus ſtricte intellectus abſtrahit à quātitate, igit̄ talis tranſmutatio non eſt augumentatio, ſed nutritio, qa non terminatur p te ad q̄titatem, ſed ad ſubſtantiam materiæ, quod eſt ꝯ Philoſophum 1. de gener. & corrup. tex. comm. 41. & 2. de ani. tex. com. 47. vbi ponit differentiā inter motū augumēti, & ipſam nutritionem: dicit. n. ꝙ ſunt vnus motus ſm ſubiectum, & duo ſm rationem: quia aliquid vt cibus vt eſt potentia caro nutrit, ſed vt eſt potentia caro quanta auget. Dices ꝙ talis modus includit quantitatem in potentia, licèt non includat quantitatem, in actu. Contra, quia tunc non differret nutritio ab augumētatione, quia terminus actualis nutritionis qui eſt caro, eſi in potentia quantus. Amplius deinde fit ab eo qđ eſt ſm actum, & non ab eo qđ eſt ſm potētiam. 2. phy. tex. comm. 11. Amplius, illud quod actu includitur in diffinitione augumenti, actu intelligitur in ea. ſed in diffinitione proprie dicta actu includitur magnitudo: quia Ariſtoteles in lib. 1. de generatione, non loquitur niſi de augumentatione proprie dicta; ſicut & iſte concedit, & illam diffinit in text. com. 30. vbi dicit, ꝙ augumentatio eſt exiſtentis magnitudinis additamentum, diminutio vero minoramentum. Ecce qūo actu exprimit̄ magnitudo in intellectu eius: & ꝓfirmat̄, qa illud qđ auget̄ ꝓprie eſt actu q̄tum. & ſub illa ratione eſt ſubiectum augumenti. confirmat̄ p verba Philoſophi in tex. com. 30. vbi expreſſe dicit: manifeſtū eſt ꝙ id quod augumētatio nō eſt ex potētia habēte magnitudinē, actu vero nullam. ſe paratum enim eſſet quod cōe: qđ

clarius? Amplꝰ si solutio sua vera esset ꝙ in intellectu augumẽti pro prie sumpti, debet apparere magnitudo in potentia & nõ in actu, tũc soluit' argumentũ eius contra Burleum & Gaḥdauẽsem: quia ipsi dicent ꝙ augumẽtatio proprie dicta in propria significatione, secundũ primũ membrũ, sumitur pro conuersione nutrimenti, inquantũ est in potentia ad quantitatẽ terminatam. & ita argumenta eius nõ magis militant contra istos, q̃ contra authorem, sicut vides. Et ideo dicamus ad argumentũ eius, quia adducere inconueniens non est soluere, ꝙ nutritio & augumẽtatio dupliciter considerari possunt, vno modo absolute, alio mõ comparãdo vnũ ad alterum: & tũc dico ꝙ nutritio & augumẽtatio sunt duæ transmutationes, realꝫ & formalꝫ distinctæ, ꝙ sint formalꝫ distinctę, patet ex verbis Aristo. qui dicit, ꝙ ratione distinguũt', ꝙ sint etiã realiter distinctę, patet, posslũt. n. adinuicem separari, quia semper nutrimur, non aũt semper augemur, vt dicit' primo de gñone tex. c. 41. & in 2. de Aĩa. Amplius nutritio est nutritio quia fundat' in subiecto ente ĩ potẽtia, & terminat' ad subiectum, sed augumentatio est motus, quia fundatur in ente in actu, & est de cõtrario in cõtrariũ, quia à quãtitate impfecta ad perfectã. Qđ si dicat' ꝙ hoc est cõtra Arist. quia dicit ꝙ sunt vnum ſm subiectum: igit' sunt idẽ realiter. Soluitur, ꝙ dicunt' esse vnum ſm subiectum, sicut album & dulce, ga lac ẽ subiectum vtriusq; qualitatis: tñ albedo & dulcedo formaliter & realiter distinguuntur, sic nutritio & augumentatio circa idem obiectũ mãliter versantur, tñ distinguunt' re & rõne inter se, ꝙsiderando igit' sic rationes formales istoꝝ, sic augumẽtatio proprie dicta nullo mõ potest sumi ꝓ illa conuersione nutrimenti pręcise, immo sic formaliter talis est nutritio. alio mõ põt considerari vt nutritio ordinat' ad augumẽtationẽ; quia cũ augumentatio inter alias conditiones requirit ꝙ fiat ex aliquo adueniente ab extrinseco, sic pręsupponit necessario nutritionem, & sic nutritio illa sub ratione qua ordinatur ad augumẽtationẽ, potest dici augumẽtatio proprie in prima significatione, sicut Arist. dicit in simili in 2. physi. tex. com. 14. ꝙ generatio dr natura, quia est via in naturã. vnde sicut scribit Com. in 3. cæli, cõ: 9. ꝙ comparatio est accidens separabile à re: res autem non semper separatur à se, secundum enim, ꝙ est respectiuũ habet dispositiones contrarias & infinitas: & secundũ quòd est essentia non habet nisi vnum, & est quasi essentia eius: & ita licèt conuersio nutrimenti absolute non includat quantitatem in se considerata: tamen nutritio, vt est præparatio ad augumẽtum, includit quantitatem nõ intrinsece, sed terminatiue & extrinsece, & iste est intellectus Burlei & Ioã nis. Pro solutione aliorum argumentorum eius pręsuppono vnũ, ꝙ duplex est extensio magnitudinis, vna quæ fit ex aliquo ingrediente. alia vero quæ nullo ingrediente fit, vt potest colligi ex quarto physicę auscultationis in textu commenti 63. puta illa quæ fit ex alteratione. & tunc dico quòd est

magna

magna differentia inter istas duas extensiones, tum quia illa quæ fit ex aliquo ingrediente, dicitur proprie & vere augumentatio, & est in rebus viuentibus. & fit secundum omnes partes, sed illa quæ fit ex simplici alteratione, aut per accumulationem est in rebus inanimatis: licèt nihil prohibeat ꝙ etiam talis inanimatis cõtingere possit: & talis, vt scribit Cõmẽtator in 4. physicorũ in commento 63. dicitur additio, non augumentum; & non fit secundum omnes partes corporis. etiam est alia differentia, quia augmentum vel extensio facta aliquo ingrediente terminatur per se, & principaliter ad quantitatem, sed ad qualitatem terminatur per accidens seu cõsecutiue, sed extensio quæ fit per simplicem alterationẽ, principaliter terminatur ad raritatem quæ est qualitas, & secundario ad quantitatem, sicut expresse dicit Commentator, ꝙ rarũ & densum sunt contraria in quãtitate. i. consecutiue, quod ostenditur ex verbis eius, quæ immẽdiate subnectit, inquit enim cum trãslatio de raritate in densitatem fit trã slatio de maiori magnitudine ad minorem, ꝙ autem detur extensio aliqua quæ primo terminatur ad magnitudinem, & per accidẽs, aut secundario ad raritatem, & ꝙ ista sit in viuentibus tantum, apparet expresse ex sententia Auerrois in primo de gñatione & corruptione commento 38. vbi expresse ponit modum quo fit vera augumentatio in viuentibus. inquit enim, aut dicemus ꝙ in membro naturaliter est causa extensionis in omnes dimensiones, quapropter accidit ei raritas: & illa humiditas cibalis diuidit se in omnibus partibus eius, scilicet in minimis foraminibus, quando illa foramina extenduntur, & quando fuerint impleta illa humiditate, transmutatur illa humiditas ī partes carneas minimas, & applicabit se illis, & iterum contingent in illis partibus carnosis nouis foramina minima, & cum membra iterum extendentur rarefient omnia illa foramina, & implebuntur per humiditatem cibalem per virtutem attractiuam, & cũ calor coagulauerit illam reuertetur in carnem & os, deinde tertio rarefiet, & sic erit crementum mẽbri augumentati. Amplius ꝙ detur extensio quæ proprie terminatur, & primo ad quantitatẽ & non ad qualitatem, patet ex 8. physicorum in tex. comm. 32. vbi Aristoteles loquitur de secunda potentia essentiali, & accidentali: & dat exẽplum in substantia: de aqua, quæ dicitur esse in potentia leuis & de aere: & similiter dat exemplum de qualitate vt de scientia: similiter ponit exemplum in quantitate dicens, & quãtum extenditur nisi aliquid prohibeat, vbi sanctus Thomas dicit, ꝙ similiter est in motu quantitatis: quia ex quo facta est additio ad quantum, statim sequitur extensio in corpore augumentabili, vbi patet ꝙ loquitur de vero augumento. Ex quibus verbis elicitur manifeste ꝙ causa extensionis quę est in membris, s. anima & virtus animę, principaliter operatur illam extensionem secundum omnes dimensiones, secundum, vt delicet longitudinẽ, latitudinẽ, & ꝓfunditatẽ, licèt vt dicit Com. 5.

mate-

metaphy. principaliter respicit lõgitudinem, secundo latitudinem, & postremo profunditatem, vt patet in com. 1. manifestum est autẽ ꝙ istæ dimensiones, ad quas termi natur ista extẽsio, sunt magnitudi nes, vt patet in principio 1. de cælo. tex. com. 2. & in 5. meta. com. & text. 18. in cap. de quanto, & ad talem extensionem consequitur raritas in membro ex generatione nouorum foraminum. Ex quo patet alia differẽtia adhuc ꝙ ista extensio quæ fit ex aliquo extrinseco, & fit ſm omnem dimensionẽ, videlicet, secundum longitudinẽ, latitudinem, & profunditatem secundum proportionem naturę cognitam: sed extensio illa quæ acquritur per rarefactionem, non credo ꝙ fiat secundũm omnem dimẽsionem: tum quia videmus, ꝙ si corrigia rarefiat: fit maior extensio in longitudine, & tunc diminuitur in latitudine, vt patet ex experimento: tum quia Commẽtator in 4. metheororum in summa, quãdo loquitur Philosophus de latificabili dicit, ꝙ plumbum ex vna verberatione mouetur secundum omnem dimensionem, sed augetur in longitudine & latitudine, & diminuitur in profunditate: & tu vide frater, Aristotelem in 4. methcorum, in text. commen. 30. vsque ad finem, vbi loquitur de communibus passioni bus mixtorum, ꝙ inuenies verum esse quod diximus, ꝙ talia mixta non possunt secundum omnem dimensionem augeri, vel diminui per viam condensationis, & rarefactionis, vt patet ꝺ impressibili, defensibili. & truncabili, & de aliis multis, & cum hoc est sententia Commenta. 4. phyſi. commẽ. 63. ꝙ additio non fit secundum omnes partes corporis: videmus hoc etiam in rarefactione mixti, ꝙ licèt augeatur ſm longitudinem, videtur diminui in profunditate. Amplius dato ꝙ aliquod inanimatum ſm omnes tres dimensiones augeri posset: tñ adhuc differt ab augumento animatorum: quia tale est ſm proportionalitatẽ naturalem, vt dicit Auicenna in loco præallegato, & ita non est in corporibus inanimatis. Sed dato ꝙ ista extensio per viam rarefactionis in inanimatis fieri possit, secũdum omnem extensionem omnium trium diametrorum, adhuc differt ab illa extensione animatorum, quæ principaliter terminatur ad dimensiones terminatas ſpecie distinctas ab illis, ad quas terminatur rarefactio in animatis corporibus. Vnde mirum est per vitam meã, quomodo iste bonus vir ita manifeste errat in hoc, ꝙ dicit istas extensiones terminari ad eosdem terminos, quasi dimensio inquantum dimensio absolute sit terminus augumenti naturalis. in quo enim differret, ergo augumẽtum mathematicum à naturali? cum Aristoteles expresse reclamat in 2. phyſi. lineas, corpora, & puncta considerari à nãli, vt sunt termini phyſici corporis. vnde augumentatio est ad qõnem sensibilẽ, vt est terminus naturalis corporis, & Commẽ. 1. de generatione. commen. 38. non augetur inquãtum est quantum, sed inquantum est quantum habens formam. vnde accidentia terminata cum insequantur

quãtur formam sunt distincta ex distinctione formarum, vt dicit Comm. in libro de substãtia orb. & 1. de aĩa cõ. 53. mẽbra cerui nõ distinguunt à mẽbris leonis, nisi qa aĩa distinguit ab aĩa, & hoc nõ solũ est in spẽbus, verũ etiam & ĩ diuiduis spẽrũ. dicit enĩ Arist. 12. metaph. tex. cõ. 27. ꝙ vnumquod que indiuiduum habet ꝓpriã materiã & ꝓpriam formã: & per consequens habet accñtia indiuidualia propria, quæ ẽm Porphiriũ im possibile ẽ ꝙ habeat vnus & alter. & Auicenna dicit in capño de complexionib⁹ ĩ prĩo canone, ꝙ Deus glorios⁹ dat vnicuiq; ĩdiuiduo cõplexionẽ ꝓpriam, in qua cõicare aliud est ĩpossibile. immo iste vir contradicit suę doctrinę: quia ĩ fine primi libri dicit, ꝙ ad vnitatẽ numeralẽ cõpositi requirit vnitas formæ, & ad vnitatẽ formę requiritur vnitas agẽtis. Vnde Socrates ẽm ipsum non potuit generari ab alio q̃ à patre suo, vbi patet ꝙ vult ex causis extrinsecis posse eẽ distinctionem in effectibus, & ideo nõ constat sibi in scribenbo, sed ferẽ sicut nauis agitata ventis. Quòd si dicat, quòd secus est de efficientibus in spẽcie: quia talia non diuersificant spẽm: contra sicut vniuersaliũ causę sunt vniuersales, sic particulariũ causę sunt particulares; igitur sicut efficientia numero distincta causant distinctionẽ numeralem, sic & q̃ spẽcie distinguũtur. Amplius licèt efficiẽs ĩ motu quãdo non est finis non diuersificat motum: tum qñ vnum cõtrariorum est efficiẽs & finis motus, tunc diuersa efficientia diuersificant motum & effectum, sicut qñ calidum ex frigido generat calidũ & econtra, talia sunt efficiẽtia spẽcie distincta, & motus isti sunt spẽcie distincti. & quia 3. phys. tex. com. 17. semper existimabitur aliqua spẽcies mouens, licèt quantitas ꝓprie nõ sit de principiis actiuis, quia tamen quantum generat quantum sibi simile in spẽcie, & forma quantitatis terminatæ, sic potest dici ꝙ extẽsiones animatorum spẽcie distinguuntur, vt fiunt ab anima, ab illis, quę fiunt à natura in rebus animatis. Dicamus ergo ꝙ motus augumenti si dicitur fieri per minima est ratione nutritionis, quæ est præuia ad verum motum, qui formaliter est illa extensio ad omnem dimensionẽ factam ab anima, ad quam sequitur raritas, vt dixi, & ille motus fit in tempore: aliter motus augumenti si nõ fieret formaliter in tempore non esset verus motus. vnde Commen. 5. phy. cõ. 21. vult, ꝙ diffinitio data de motu in 3. phy. non verificatur de trãsmutatione, quę est in substantia: & reddit causam, q̃a forma est indiuisibilis & transmutatio est de non esse. Ecce igitur ꝙ de ratione & cõditione motus est vt forma fit diuisibilis. i. diuisibiliter acquisibilis & non ꝓ minima, quia etiã forma substantialis quæ est vere substantia, per minima acquiritur. Sed dices, quare Cõmentator dicit, ꝙ cõtinuatio nõ appareat in motu augũmẽti sicut in mõtu locali? Respondeẽ, ꝙ Com. seip sum declarat, qđ mirũ est ꝓ vitam meã, qũo viri isti allucinati sunt ĩ hac re. Nam Cõmentator inquit, ĩ motu enim locali id qđ mouet à prĩcipio mot⁹ vsq; ad finẽ, nõ ĩterpositur

Obiectio

Solutio

ponitur cuies: & ideo continuatio est manifestior in eo: sed motus augmẽti de initio motus absque ad finem componitur ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus, ꝙ si augumentatio vt distinguitur formaliter à nutritione, fieret per minima quæ in instanti ãcquiruntur, motus augmenti componeretur non ex motibus, sed ex mutatis, & ideo dicamus ꝙ Cõment. est adeo clarus, ꝙ clarior esse nequit. Nam non est dubium ꝙ Commentator loquitur de motu augumenti, qui est in rebus viuentibus, quia talis fit p mutationẽ quæ fit p minima: patet autem ꝙ talis augumentatio est à quãtitate impfecta, ad q̃titatẽ pfectam. vnde motus augumẽti cõpletus in homine perficitur vsque ad 25. annos: patet autem ꝙ cum talis motus necessario reqrat aduentum nouę materiæ, quæ materia transfertur substantialiter per minima, propter istam rationem contingit augumento inquantũm augumentum est motus, vt non possit esse vnus numero & continuus à principio motus vsque ad finem. vnde si per possibile fieri posset, vt augumentatio hominis fieret non ꝓpposita nutritione q̃ fit per minima, tunc homo à principio postquam natus fuit vsque ad 25 annum cõtinue augeretur: sed hoc esse non potest, ꝓp necessariam & essentialem connexionẽ cum nutritione, sed quia motus localis est natura prior omni motu, & mutatione, & non necessario ꝓsupponit aliquã mutationem secum coniunctam quæ fiat in instãti propter quam abscindatur eius continuatio, ideo potest esse vnus, & continuus à principio vsque ad finem: vnde si graue esset in summa distantia à centro, remoto impedimento continue siue interruptione descenderet: non fuit igitur mens Commen. dicere motum augumenti formaliter distinctum à nutritione esse instãtaneum, quia hoc implicat: quia successio in motu, licet non sit de motus quidditate, est tamen de prioritatibus per se insequentibus motum, vt patet in tractatu de tempore. Sed intentio eius fuit ꝙ motus augumenti à principio vsq; ad finem nõ potest fieri sine interruptiõe, sicut potest fieri motus localis: & ideo augumẽtario completa viuentium fit in tẽpore, & talis augumẽtatio est composita ex pluribus motib⁹ & pluribus quietibus, sicut optime declarant verba Cõmenta. in commen. 38. supra adducta. Amplius quòd augumẽtatio, vt est motus formaliter distinctus à nutritione fiat in tempore, alia ratione ostẽditur: dicit enim Philosophus in primo de generatione & corruptione, tex. c. 25. vbi ponit differentiam motus augumenti, & motus alterationis, ĩquit enim ꝙ illud quod alteratur, „ non de necessitate mutat locum, „ sed illud quod augetur & diminuitur mutat locum, aliter tamẽ quã „ id quod fertur ꝙ vniuersum mutat locum, sed quod augetur est sicut quod deducitur, non quemadmodum quę spherę: hę enim in simili loco transmutantur manente toto. quæ autem eius ꝙ augetur semper in ampliorem locum: in minorem eius quod diminuitur. si igitur partes eius q̃d augetur semper in ampliorem locum mouentur,

tur, hoc autem nō potest esse nisi in tempore, quia non potest aliqd in ampliorem locum mutari sine tempore, sed hoc est dum augētur. igitur augumentatio est in tēpore per quam per se primo acquiritur quantitas in eo ꝙ augetur & ꝑ accidens amplior locus, & ista est veritas. Nec videlicet si aliquis dicat ꝙ augmentatio est in instāti: sed si id quod augetur dicitur augeri in tempore est ratione motꝰ precedentis, sicut etiam similiter dicimꝰ ꝙ id quod generatur dr̄ generati in tpe, & id quod corrūpit corrumpitur in tempore. Hoc nō soluit, qa licèt generatio & corruptio possunt dici fieri in tēpore ē merito quo sūt termini immediate ꝓsequentes alterationem quæ est verus motus & successiuus, sed de augumento hoc non potest dici: quia motus augumenti immediate sequitur nutritionem quæ non est motus, sed mutatio. Dices, erit rōne alterationis quę p̄cedit nutritionē. Sed hoc est maius absurdum, quia pariformiter relatio dici posset acquiri per motum in tempore illo modo. vnde Commentator 8. physi. cōmen. 73. motus sequitur motum per accidens, sicut illuminatio motū cā delę, aut quia vnus est perfectio alterius: & sic motus augumēti sequtur nutritionem tanquam perfectio eius, licèt nutritio non sit vere motus. Ex his intelligis differentiam inter motum localem & alios motus in continuatione, qa continuatio, vt dicit Cōmētator. 6. physi. commen. 74. est manifesta per se, quia impossibile est aliquam partem eius fieri subito: sed in alijs motib⁹ habet difficultatē, vtrum aliqua pars eorū fiat subito, videtur enim ꝙ aliqua pars fieri possit subito, & hoc dici propter augumentationem: quia cum augumentatio sit motus ad quātitatem per acquisitionem nouę materię, acquisitio nouę materiæ est pars motus augumenti saltem ex connotato: & quia illa acquisitio fit per nutritionem & ꝑ minima, & ratio eius est, ꝙ fiat in instanti, sic quo ad illud dicit̄ fieri subito, sed quo ad suū formale ꝙ est extē sio illius acquisitæ materiæ, & ia conuersę in omnem dimensionē, sic est in tempore, & ita est de illis alterationibus, quæ sunt connexæ cum mutationibus subditis, sed quia motus localis nō necessario requirit aliquam mutationem subitā, quę sit pars eius, ideo continuatio eius est manifesta à principio vsque ad finem. & animaduerte, ꝙ vt supra dixi, augumentatio completa viuentis fit in tempore, licèt non continue, sed cum interruptione modo declarato, similiter potest dici ꝙ id quod generat̄, generatur in tempore, loquendo de generatione completa quæ fit per minima: & ita etiam potest dici de corruptione viuentium, si est verum dictum Aristo. in 2. de partibus animaliū, & in 3. quòd cor est primum quod viuit, & est vltimum quod moritur, & non solū ratione alterationis præuiæ, verū quia talis generatio completa fit ex pluribus motibus & ex plurib⁹ quietibus, sicut de augumentatione completa. Vnde vt bene intelligas, scire debes, ꝙ quemadmodū generatio diuersimode inuenitur

diffinita

diffinita ab Arist. sic ē de augumē-
tatione. nam aliter generatio diffi
nitur in primo physi. & aliter in
primo de generatione, & aliter in
4. metheoro⁹, & aliter in libro de
morte & vita: cum. n. ordo doctri-
nę sit ab vniuersaliorib. & sermo
libri ph. est prior in ordine, & est
sermo vlis, ibi diffinit generatio ī
vł, vt respicit, cā substantiā, q̄ ac-
cidentia: nā vt dicit Philosophus
1. phy s. tex. cō. 57. intentio eius ī
illo libro est inuestigare principia
oīs gñonis. vbi Cōm. exponit, q̄
per cōem generationem ītelligit
gñonem cuæ est in substātia & ī
oībus prædicamentis, & de substā
tia generationē, quæ est cōis qua-
tuor corporib. s. igni, aeri, aquæ,
& terræ, & corporibus ꝓpositis, &
vniuersaliter gñationem vnius ex
vno, sed gñonem vnius ex plurib.
perscrutanda est in liō. de gñatio-
ne, & sic exponit etiā Them. & iō
ibi diffinitur gñō q̄ est trāsitio ex
nō esse ad esse. in libro aūt de ge-
neratione & corruptione diffinit,
gñō cōueniens elementis, quia li-
ber ille dr de elementis. 2. de ani-
ma. tex. com. 117. & sic diffinit in
tex. cō. 23. & 24. generatio ē trās-
mutatio totius in totū, nulllo sen
sibile remanente, vt subiecto, licèt
ēt in fine primi de generatione in
uestiget modus gñonis, quo vnū
fit ex plurib⁹, sed ista rectius dicit
mixtio quàm generatio, vt ibidē
declaratur. & sic concorda dictum
Commentatoris ī præallegata au-
thoritate primi physico. comm.
57. Tertio diffinitur generatio, vt
est communis corporibus mixtis
in animatis & inanimatis sub ra-
tione generali: & sic diffinitur in
quarto metheororum in tex. com
men. 2. vbi dicitur, est autem sim-
plex generatio & naturalis permu
tatio ab his virtutibus, cū habeāt
rationem ex subiecta materia vni
cuiq; naturę, generant aūt calidū,
& frigidum obtinentia materiā.
Quarto diffinitur gñō propria vi-
uentium quatenus viuētia sunt, ī
libro de morte & vita. vbi dicit, ge
neratio est prima participatio aię
in calido nāli, & vita est eius per-
mansio. sic scire debes, quòd augu
mentatio diffinita in quinto phy-
sicor. sumitur vniuersaliori modo
quàm in libro de generatione, &
corruptione, quia ibi solum con-
sideratur, vt est motus factus in
subiecto ente in actu de quantita-
te imperfecta ad quantitatem per-
fectam, non cōsiderando aliquam
aliam rationem: & ita est illa dif-
finitio cōmunis & vniuersa lis. vn
de etiam in primo cæli Aristoteles
isto modo loquitur de augumen-
tatione vniuersaliter in tex. cō. 21.
vbi dicitur: ſm passionem aūt quę
cunq; transmutantur physicorū
corporum habentia omnia, & au-
gumentum & decrementum, puta
animaliū corporum & partes ip-
sorum, & plantarum, similiter &
elementorum. vnde Commētator
ibidem com. 22. distinguit q̄ addi
tio in quantitate, & diminutio su
mitur tribus modis, aut ſm augu-
mentum verum, & diminutionē
veram, & hoc tātum inuenitur in
plantis, & animalibus, aut secun-
dum alterationem, vt accidit aeri,
& aquæ cum inspissantur, q̄d fiūt
minoris quantitatis, aut tertio ſ3
accumulationem, vt est in muro,
vel in aceruo lapidum, vel vt habet

alia

alia litera, vt est in mineris, sed augmẽtatio in lib. de gñone & corrup. diffinitur in propria significatione, & est acquisitio maioris q̃titatis per ingressum nouæ materię. Et quia talis augmentatio cõnotat in suo intellectu, & necessariò præsupponit talem nouæ materiæ appositionem, quæ fieri aliter non põt nisi per mutationem, ideo est necessario motus augumẽti merito eius annexus mutationi. i. nutritioni, lz ratione sui intellectus formalis, qui est extensio illa, iam additæ, & conuersæ materiæ in oẽm dimensionem sit veræ motus, & in tpe fiat. & ita est etiã de alterationis terminis ad generationem veram, & corruptionẽ veram, quæ sunt instantaneæ mutationes, q̃ tales non possunt commutari cum subsequentib. sed alteratio ad quam non sequitur mutatio, nil prohibet vt possit esse continua à principio vsque ad finem, vnde Comm. non dicit vniuersaliter de omni alteratione esse simile, sicut de augumento, sed dicit de quibusdam. sed de augumentatione proprie dicta est vniuersaliter verum, pp causam eius assignatã. quia talis intellectu eius importat illam acquisitionem nouæ materiæ, quæ aliter esse non potest, q̃ per veram mutationem, quę per minima fit, & in instanti qđ non est de intellectu alterationis inquantum alleratio est, lz illud contingere possit, & sic intelligis verba cõmenti 23. 8. physic. vbi dicit, & ex hoc apparet bene illud, quod dicit Alpharabius in principio sui libri de entibus transmutabilibus, scilicet quòd de diffinitione motus apparet continuatio in motu, in vniuersali est sermo non verus, sed non apparet hoc nisi in motibus localibus de quibus dicitur hoc nomen principaliter. In aliis autem in quibusdam apparet continuatio, scilicet vt partes eorum inueniantur distinctæ abinuicem, & in quibusdam non apparet hoc, quia partes eorum nõ inueniuntur secundùm illum modum. Vnde sic etiam tollitur contradictio in comm. 23. & in commen. 63. physic. quia dicit in commen. 6. ibi, q̃ ex diffinitione motus apparet continuatio in motu, & hic comm. 23. dicit, q̃ Alpharabius dicens hoc, non dicit verum. Sed soluitur, quia Alpharabius dicit ex diffinitione motus apparere in vniuersali continuationem inueniri in omni motu, sed Comm. dicit, q̃ solum ex illa diffinitione continuatio est manifesta in motu locali, quod est primum analogatum sub illa diffinitione, quia in illo apparet à principio motus vsque ad finem esse continuationem, sed in aliis motibus hoc latet, vtrum à principio vsque ad finem possint continuari, nam q̃n motus quiescit, tũc motus est perfectio eius, quod est in actu, & q̃a motus annexi mutationibus, necessario merito mutationis quæ fit in instanti quiescunt, hinc est quòd omnis augumentatio viuentis, & omnis alteratio annexa, necessario mutationi non potest esse continua à principio vsque ad finem, & ista est mens Auerro. ni fallor. Quod autem dixit Caietanus, augumentationem fieri per cõuersionem nutrimenti, & q̃ primum

mum minimū acquirit in instanti, sed subsequens conuersio nutrimenti cum maiori quantitate sit successiua, & sit verus motus continuus, frustra est, quia Com. in 1. de gene. & corrup. com. 38. vbi ponit modum quō fiat augumētatio propria viuentis vniformiter loqtur de primo, secundo, & tertio minimo, vt poteris videre, & cum hoc ꝓdicit Commentatori, quia si augumentatio proprię quæ motus est illa successiua conuersio, & illa per illum est vere motus cōtinuus à principio vsque ad finem, igitur vera augumentatio est motus continuus à princip. vsq; ad fin. & Cō mentator dicit oppositum, quare contradicit Auer. manifeste in via citata. Ideo valet ratio Pomponatij. Auersus illam determinationem primo libro, cap. 14. vbi dicit, ꝙ illa extensio non potest dici vera augumentatio, quia hoc supra dicit se improbasse, tum ēt quia dicit hanc opinionem manifeste contradicere Aristote. in primo de generatione. text. com. 41. vbi dicit, ꝙ nutritio & augumentum sunt idem subiecto, sed differunt ratione, qua enim acquiritur substantia, est nutritio, qua quātitas est auctio. Quid expressius? vult igitur Aristote. simul nutriri & augeri, & dum nutritur acquiritur substantia, dum augetur quātitas. Vnde sic scribitur in tex. 41. Ām igitur ꝙ potentia vtrunq;, vez quanta caro auget, quid est enim quantam oportet generari & carnem, secundum id enim ꝙ solum substantia caro nutrit, etenim sic differunt cibus & augumentatiuum. Sed ī veritate iste homo graviter fallitur, vnde enim valet, nutritio & augumentatio sunt idem subiecto, igitur simul aliquid nutritur & augetur? patet enim hoc in pluribus habere instantiam, nā album & dulce sunt idem subiecto, quia in eodem lacte est vtraq; qualitas, igitur si album actu videtur in lacte, dulce simul gustare, valet ne ista consequentia? eo magis ꝙ ipse in cap. 15. immediate post 14. declarat, ꝙ Aristo. istomet modo intellexit nutritionem & augumentum esse idem subiecto, nō ꝙ sint vnus motus, aut vna trasmutatio realiter, sed sunt duę trāsmutationes & re & ratione distinctæ, sed dicuntur vnum subiecto pro quanto versantur, idem materialiter, sicut inquit, dicimus albū & dulce esse idem subiecto, non ꝙ sint vna realiter albedo & dulcedo, sed quia sunt in eodem lacte, modo argumentum militat. Amplius quomodo ex hoc hī, ꝙ nutritio & augumentum simul sunt, cum Aristo. in eodem tex. dicat oppositum? quia inquit, quòd quādiu saluatur aliquid nutritur, sed non augetur. Vnde non vidit Auicen. in summa de virtutib. in cap. de virtutibus ministratis nālibus, vbi dicit, ꝙ nutritiua virtus crescitiuę virtuti deseruit, eo quòd nutritiua qñq; affert nutritiones ei ꝙ dissoluitur ęquale, quādoque minus, quandoq; plus, sed crescitiua non erit nisi quod cum ingreditur plus fuerit eo ꝙ dissoluitur, & ostendens non quamlibet additionem esse verum augumentum, sed secundum tres dimēsiones ꝓportionaliter inquit, non tū totum ꝙ totaliter existit est crescitiua,

ua, impinguari enim post macredinẽ in ætate consistẽtiæ est istius sectæ, non tñ est augumentum. Non.n.est augumentũ nisi illud quod ſm nãlem proportionalitatẽ in oĩbus existat diametris, quatenus ipsum ad crescentiæ ducat complemẽtum, deinceps vero post hoc nullo modo est ibi crescentia, & postea parum infra ponit operationes tres virtutis nutritiuæ, vna quarum est permutatio substãtialis quã operatur in nutrimẽto, & alia est adherentia p quã viuit. Et tertia est assimilatio in accidentib. vnde istæ operationes possunt separari abinuicem, sicut medici ex sensatis demonstrant ex variis ægritudinibus. Ecce igit᷑, ꝙ prius sunt operationes virtutis nutritiuæ, & postea sequit᷑ operatio crescitiuæ. Est.n.ordo inter istas operationes. nõ igitur fuit mens Arist. ꝙ pro illa mensura pro qua aliqd nutritur, pro illa augetur, quia nutritio fiat in instanti, ẽt augmentatio esset in instanti, & hoc nunq̃ Arist. neq; Com. dixerũt, lz bene Com. dicat augumentũ rõne nutritionis quam præsupponit esse in instanti, sed non rõne sui, & ab Auicẽna nõ discrepat Cõm. in ti. com. 38. in 1. de gñone & corrup. vt s. allegaui, & in com. 91. super 1. lib. canticæ canticorum Auic.

Motus vnus dr̃ qui non diuidit᷑ ſm tempus. 5. meta. tex. com. 8.

Motus & tps sunt quãta p accñs. 5. meta. in c. de quanto, & est in tex. com. 18. vide in concordantiis.

Motus est cõtinuus, & q̃tus nõ, q̃a id qd mouet᷑, sed quia id ſm ꝙ est continuum & q̃tum. 5. meta. tex. com. 18. vide in concordantiis.

Motus est ab Arist. in 5. meta. enũmeratus inter species quantitatis, quod tñ non fecit in prædicamentis, & vide causam huius 5. meta. com. 18.

Motus & tps sunt quantitates p se & continuæ. Com. 5. meta. cõ. 18. vide in concordantiis, quia vr̃ esse authoritas ꝺ sententiam Arist. in text. & forte ista authoritas duxit Burleum in 3. & 4. phvsi. ad dicendum motum esse per se q̃titatem. Et aduerte, ꝙ Gregorius Arimin. in 2. sententiarum. distin. 2. q. 1. in fine primi arti. dicit, locum istum in Auerro. esse deprauatum vitio scriptoris, & male sensit, vt ostendi in concordantiis. Et tu vide si placet.

Motus nõ est consuetũ vt mensuretur p suã partem, sed p suum spatium, aut per tempus. ibidem.

Motus diffinitio quę dicit, ꝙ est potẽtia actiui & passiui inqnãtũ huiusmodi notior est. 3. phy. tex. cõ. 23. vbi notat Com. in com. ꝙ sũt tres mod᷒ diffinitiones. Prima est, quę ponit᷑ in tex. comm. 6. motus est actus entis in potentia ſm ꝙ ĩ potentia. Secunda est, motus est actus mobilis inquantum mobile, quæ ponitur in 3. phy. tex. cõ. 16. Tertia est, quæ ponitur in præsenti tex. 23. & differunt, quia ista vltima est notior aliis duabus propter qõnem, vt exponit Com. contingentem, vtrum motus sit in motore, aut in moto, sed ſcda est notior prima, licèt prima magis indicat substãtiã motus, vt ẽt notauit Com. in 3. phy. in com. 16. & licèt multi multa dicãt in illo loco, veritas tamẽ vt mihi videtur est ista, ꝙ secunda q̃ datur per mobile in-

q̃tum mobile est diffinitio mãlis, qa subiectum motus formale est mobile inq̃tum mobile, & nõ est ens in põa inq̃tum in potentia, lz mobile sit ens in potentia, nã rõ illa est magis trãscendens q̃ nãlis, si bñ ꝓsideras, qa aũt subiectum cõparatur ad accns, sicut mã, vt dicit Com. in com. 2. super 4. meta. iõ illa secunda, q̃ magis explicat ꝓximum, & formale motus subiectũ est mãlis, & ẽ notior, quo ad nos, nã scribit Philosophus in 4. physicæ ausculta. in text. com. 104. ꝙ mobile est notius motu, quia est hoc aliquid, & demonstratum in actu, & est permanens. Et idẽ scribit Com. in 2. phy. com. 32. vbi dicit, ꝙ motũ est notius motu, quo ad nos, sed diffinitio prima magis demonstrat essentiam, seu substantiam motus, quia datur per potentiam inquantum potentia, quia aũt rõ potentiæ est de constituentib. motus quidditatem, nã Arist. venando motus quidditatẽ à priori ꝑ diuisionem entis ꝑ potẽtiam, & actum, & alias diuisiones, vt patuit in text. c. 3. & 4. concludit, ꝙ impoſe est motũ in alio gñe collocare, q̃ in gñe actus imperfecti, qui est actus permixtus potẽtiæ, vt patet in tex. com. 12. & 14. vñ Com. dicit, ꝙ antiquos latuit iste actus medius, qa igitur quidditas motus in actu imperfecto ꝓsistit, & talis resultat ex põa permixta cũ actu, ideo põa, quæ apparet in prima diffõne magis pertinet ad motus substantiam, & mobile qđ apponitur in secunda diffinitione magis pertinet ad mãm, & sic potẽtia dr formalis, & secunda mãlis ꝓp cãm prædictam, & scda est notior quo ad nos, sed prima est notior, quo ad nãm, & prima est potius metaphysicalis sic absolute ꝓsiderata, quia oẽs partes eius sunt termini transcendentes. Et scda est nãlis, qa dat̃ per mãm sensibilem, quia ꝑ mobile inquantum mobile. Et ista fuit cã q̃ coegit Arist. vltra primam ponere scdam, quia videbat illam esse altioris scientiæ: nã vbi metaphysicus diffiniens motũ ponit ens in põa inquantũ in põa, nãlis dz loco eius ponere mobile inquantum mobile, nam rõ entis in põa inquantum in põa, nõ est rõ nãlis, sed trãscẽdens, & ideo videmus Arist. in 12. primæ philosophiç. in cap. 8. venari eãdem diffinitionẽ primã motus precise ꝑ easdẽ diuisiones, & vias sicut fecit hic in 3. sed secundam diffõnẽ posità hic obmisit, quia videbat istã pertinere ad specialẽ artificem. Et nota bene hoc, quia nullus ex antiquis expositoribus, nec ex modernis, neq; arabib⁹, neq; græcis, neq; latinis aĩaduertit super hoc. Sed Deo sit laus illustrãti ĩtellm ad ea quę prẽs nri obmiserũt. Tertiam aũt diffinitionẽ datã de motu nõ solũ ꝓp cãm allegatã ab Auer. iudico notiorẽ secuda, verũẽt ẽ alia cã, nam motus cũ nõ sit actus abscissus à motore in mobili, sed est depẽdens in tota sua substãtia ab ipso motore, sicut dicit Com. 12. meta. com. 41. propterea secunda quę datur ꝑ solũ mobile est diminuta, quia facit suspicari motũ eẽ actũ abscissum à motore, cũ ĩ illa nõ appareat nisi mobile, sed secũda quę ponit vtrunq; ẽ notior, & magis cõpleta. Vnde mirũ est per vitam meã qũo Cõm. in 5. phyſi,

dicat

dicat cō. 3. motū in ſua ſubſtantia ꝓſtitui ex tribus cauſis, mobili, termino à quo, & termino ad quem, tanq̄ ex cauſis intrinſecis, ꝙa motor eſt de cauſis extrinſecis,& tps ē de accn̄tibus ꝓſequentibus motū, ſed licèt ſubiectū motus ponatur ī diffōne motus incōpleta, tn̄ in diffinitione notioꝛi,& cōpletiori apparet ēt motor vt dicit philoſoph⁹. Amplius licèt motus formaliꝛ ſit ī moto, tn̄ in eſſe,& conſeruari plus dependet à motore, q̄ à moto, vt ipſe tenet. 12. meta. cō. 41. vbi reddit cām, quare in ſubſtātiis aliq̄d poſſibile ex ſe non pōt perpetuari ab alio, ī accidētibus aūt ſicut eſt motus, ſecus eſt, ꝙa motus eſt ens poſſibile ex ſe, & nō habet neceſſitatē eſſendi niſi à motore,& nō à mobili, quia in cęlo, vt inqt, nulla alia eſt pōa niſi ad quietē. Cęlū. n. inquantū corpus pōt quieſcere, vt ipſe aſſerit in 7. phy. cō. 2. vnde mobile non eſt de q̄dditate motus, ſed cadit tanq̄ additū, vt patet cōiter de ſubſtātia quæ ponit̄ in diffōne accn̄tis: vt patet 7. meta. tex. com. 17. & ideo nō eſt incōueniens etiā ꝙ in motus diffōne ponat̄ motor. Et ꝓfirmatur, ꝙ ipſe in via ſua habet dicere hoc, quia ipſe tenet in com. magno ſuper primo poſte. ꝙ in diffōnibus accn̄tium in quibus cā efficiēs coexiſtit, deb et poni illa cā, ſicut dicit de eclipſi in cuius diffinitione ponit̄ interpoſitio terrę, ꝙa eſt coexn̄s illi, igit̄ cū motus ſit actus nō interciſus, neq; deciſus à motore in mobili, ſed ſit cōtinuus, vī etiā ſm ſua fundamenta p vitā meā, ꝙ in diffōne cōpleta motus non ſolum mobile, ſed motor debet poni, & hoc teneo.

Motus vī eſſe de numero cōtrariorū. 3. phy. tex. cō. primi. Accidit in hoc maxima cōtrouerſia apud Peripateticos de motus q̄dditate. Ariſt. n. in principio 3. phy. continuās intentionē ad præcedēcia dicit, ꝙ quia ī diffōne naturæ poſita in ſecūdo, fuit poſitus mot⁹. Ideo oportet diffinire motū, & quia in rōne motus cū ſit de numero cōtinuorū, ita ēt dicit Com. in ſua metaph. ſuper 3. phy. ꝙ in diffinitiōe motus apparet continuū, vt vī apparet contrariū, & in rōne cōtinui apparet infinitū, ideo oportet ꝓſequēter pertractate de cōtinuo, & īfinito, vbi lucidiſſimus Them. expreſſe dicit. ꝙ in diffōne mot⁹ ſtatim ꝓtinuitatis mētio hī, & Com. in cō. 6. expreſſe dicit. ꝙ ex diffōne motus apparet ꝓtinuatio ī motu. Motus. n. vt dicit Philoſophus de carū rerum numero vī eſſe, quę videnť eſſe cōtinuę. Amplius ex cōi hoīum ꝓſenſu, qui Alexādro teſte non pōt eſſe falſus ī libro de fato, quia oēs hoīes imaginātur motū eſſe quantitatem quādam ſucceſſiuā, & ex hoc ſequit̄, ꝙ primū prędicatū, q̄d eſt de mot⁹ quidditate, ex his quæ ſunt proxima ſuo intellectui ſit quātitas continua. Et confirmatur, quia non eſt maior ratio de motu quā de tempore, ſed tempus eſt per ſe quātitas continua. ergo & motus, antecedēs ꝓbabitur, quia 12. metaph. tex. com. 29. tempus, aut eſt idē quod motus, aut eſt motus paſſio quædā, & confirmat̄, quia Com. in 5. metaph. com. 18. expreſſe dicit, ꝙ motus, & tempus ſunt quātitates p ſe. Amplius aūt Cō. in 4. phy. in cō. 99. declarās dictū Philoſophi, qūo pri⁹ & poſte-

rius in motu ſunt idē ſubiecto cū motu, ſed differūt ſm eſſe, inquit, ꝙ prius & poſterius, cū fuerint accepta ſm ꝙ ſunt in ſubiecto, tunc erunt partes motus, cum aūt fuerint ꝓſiderata ſm quidditatem, & diffinitionē, tūc prius & poſterius erūt aliud à motu, qñ mocus eſt ī quantitate, & prius, & poſterius ſunt in numero, ſi igiē prius & poſterius vt quidditatiue, & ſm diffinitionē cōſiderata differūt motu, qa motus eſt in q̄titate, & prius & poſterius ī numero, igitur motus quidditatiue eſt quantitas. Ex aduerſo aūt vī ee ſnīa Ariſt. qui inueſtigās à priori quidditatem motus, nō diffinit ipſum per q̄titatē. Amplius dubitaē cōtra motus diffinitionem, quia bona diffinitio debet competere oībus cōtētis ſub diffinito, ſed cū motus diffinitus in 3. ſit in quatuor prædicamētis, vt patet 3. phy. tex. com. 4. illa aūt diffinitio nō ꝓpetit motui in ſubſtantia, quia ibi non eſt pfectio diminuta. Motus. n. vt dicit Com. 3. phy. cō. 4. motus nihil aliud eſt niſi gīo partis poſt partem, donec tota forma perficiaē, & ſit in actu, ſed hoc nō reperiē in forma ſubſtātiali, quia illa nō recipit magis, neque minus, vt patet ex prædicamētis. Amplius illa diffō daē p ignotiora, quia ens in ꝓa inquantū ī ꝓa ſunt ignotiora motu. Si dicaē ſaltē ſecūda diffinitio eſt melior q̄ datur p mobile. Sed ꝺ, quia datur p ęque ignotum, forte dices, tertia notior eſt. ꝺ, quia datur per cām extrinſecam, ſed in diffinitionib⁹ rerum non debent poni cauſæ extrinſecæ, vt tenet Com. in cō. magno ſuper 1. poſter. com. 35. Et cō firmaē per Comm. 5. phy. com. 3. vbi dicit, ꝙ motus in ſua ſubſtātia ex trib. integraē, mobili, termino à quo, & termino ad quem. Motor. n. eſt de cauſis extrinſecis, & tps de conſequentib. motū. Amplius fra ſtra fit p plura, qđ pōt fieri per pauciora, ſed prima diffō ſufficit, q̄ dicit motū eſſe actū entis in ꝓa inquantum in ꝓa. Quare igiē poſuit alia, ꝙ eſt actus mobilis inquātū mobile, ita ꝙ loco potētiæ inquātum in ꝓa poſuit mobile inquātum mobile. Vide de hoc Alexan. & Them. ſuper tex. 16. Et cōfirmaē, qa vnius rei vna eſt diffō. Ad oppoſitum eſt Philoſophus. Primo videamus, an motus ſit per ſe q̄titas, vt tangit primū argumētum. Burleus tenet partē affirmatiuā, pp authoritatem Com. 5. meta. tex. cō. 18. Vnde dicit, ꝙ motus ſumitur tripliciter, pro forma fluēte, & ſic non eſt per ſe q̄titas, quia vt ſic eſt in quatuor prędicamētis, pro fluxu formæ, & ſic eſt in prędicamento paſſionis, & pro duratione illius fluxus, & ſic eſt quātitas ſucceſſiua diuiſibilis ſm longitudinem ad diuiſionem tpis, & diuiſibilis ſm oēm dimenſionem ad diuiſionē mobilis, ſed vt dixi, in qōne de tpis quidditate. Iſta opinio Burlei ꝺdicit Ariſtote. in 5. meta. qui dicit, motum eſſe quantū per accīs. Amplius tunc Com. fuiſſet diminutus ſi iſtam acceptionē motus neglexit. Gregorius Arimin. in 2. ſententiarum. diſtin. 2. q. 1. in fine primi arti. dicit authoritatem Comm. in 5. metap. eſſe vitio ſcriptoris deprauatam, & deficit vna negatio, quia debet ſtare, ꝙ motus, & tempus non ſunt per ſe quan-

Prim⁹ artic.

quantitates, aliter Com. ꝺiceret Ari. & confirmat hoc, quia vterq; ponit, ꝙ motus est diuisibilis pp ſpatium,& tempus pp motum, & ex conſequenti ſequitur ꝙ vtrũq; ſit quantum ꝑ accidens, nec põt. vt inquit,gloſari dictum Com.qđ ſumit motum pro tpe, vt quidam gloſant, quia Com. loquit in numero plurali,quia dicit,ꝙ tempus & motus ſunt q̃titates per ſe,& cõtinuę. Sed tunc remanet maxima difficultas,quia quicquid ſit de motu,cum tps ſit per ſe ſpecies q̃titatis continuæ, vt patet in prædicamentis,vr̃ ꝙ Ari. ſibi ꝺicat. Amplius qũo dicit Gregorius vitium fuiſſe ſcriptoris quam Com. ſeipſum ibi declaret. Vnde vr̃ mihi ſententiam Comm.iſtam fuiſſe ꝙ aliquę ſunt q̃titates per ſe duob.modis. vno mõ ſubſtantialiter, & in primo modo dicẽdi ꝑ ſe, ſicut eſt magnitudo, & numerus. alio mõ aliqua dr̃ q̃titates per ſe,ſecundo modo pro quãto accidunt rebus q̃ ſunt quantitates per ſe, & ꝑ ſuam ſubſtantiam, vñ quia motus conſequitur magnitudinẽ, q̃ magnitudo ꝑ ſuam ſubſtantiam eſt q̃titas quidditatiue,& in primo modo ſic motus eſt q̃titas per ſe, ꝑ quanto eſt paſſio veri quãti, & hoc ſtat cũ tex. ꝙ ſit q̃tum per accñs ipſe motus,vt ly ꝑ accidens,diſtinguit ꝺ̃ ꝑ ſe,primo mõ,ſed nõ vt diſtinguit̃ contra per ſe ſecundo modo.

Sed dices, quid de tpe, cum tps nõ poſſit dici q̃tum ꝑ te illo mõ, quia conſequit motum, & motus non eſt q̃titas per ſuam ſubſtãtiã, ſeu q̃ditatẽ ꝑ ipſum? Et ita vr̃ eſſe ꝺ̃dictio in paruo ſpatio. Dico,ꝙ ẽt tps ꝺr̃ quantum per accñs rõne magnitudinis, quia tps conſequit̃ magnitudinem mediãte motu, qa quicquid eſt cã cauſæ, eſt cã cauſati. Vñ vide frater mi, verba commenti,qđ dicit,ꝙ iſta.ſ.motus, & tps,ſunt quãta per accñs,qa motus conſequit̃ ꝑ ſe magnitudinem, & diuidit̃ ꝑ diuiſionẽ eius,& tps conſequit̃ motũ. Vñ non dicit Com. eſſe q̃tum ꝑ ſe, qa conſequit̃ illud qđ eſt eſſentialiter q̃titas immediate, ſed hoc eſt mediante motu. Et iſta ſine dubio eſt via Com. vñ ſi motus, & tps ſunt q̃titates per ſe, eſt ſcđo modo non primo,& qddiatiue, & illo modo ſunt q̃titates ꝑ accñs,vt ly ꝑ accñs, diſtinguit̃ ꝺ̃ quidditatem, ſicut ẽ notaui in ꝺ̃dictionibus. Secundùm iſtam viã Com. dicit ad argumẽtum illud de cõi conſenſu,ꝙ non eſt falſum,qa motus eſt q̃titas ꝑ ſe. ſcđo modo, & ſic illa imaginatio eſt vera. Sed tunc eſt difficultas, quia vr̃ eſſe in primo,quia eſt ꝓdicatio formalis ĩ abſtracto,q̃ non poteſt eſſe vera,niſi in primo modo, vt bene deducit Scotus & formalizantes,& confirmat̃,quia eſt ꝓdicatio ſuperiorisde inferiori, vt ꝑ ſe pz. Rñdet̃ primo negando illum dictũ Scoti vl'iter. Sed ꝺ̃,quia Ariſt.in 4.phy.arguit contra antiquos dicentes motum eſſe formaliter, vt pz in text.com. 95.& 96. ſi aũt iſta ꝑ te motus eſt, per ſe q̃titas eſt formalis,& eſt vera, quia eſt paſſio quantitatis ꝑ ſe, ſic iſta abſolute poſſet concedi, tẽpus motus eſt per ſe, quia eſt per ſe paſſio motus, & hoc Ariſt.concedit 11.meta.com.& text.29.vbi dicit,ꝙ tempus,aut eſt motus,aut eſt motus paſſio quædam, cũ aũt diſiunctiua vera detur per mem-

bra oppoſita refert dicere tps eſſe p ſe motũ,& dicere, ꝙ ſi motus paſſio quędã, & ita ſi illa põt ꝓcedi p Com. ita ſequereť, ꝙ & iſta.& ita nulla eſſet prorſus dria inter iſtã & illam ꝯ Philoſophum,& Cõm. vñ Cõm.4.phyſi.com.98.dicit,ꝙ accñtia motus ſunt multa, quorũ vnũ eſt tps, vnde bene iſta cõcediť, tps eſt paſſio motus: ſed illa abſolute eſt falſa, tẽpus eſt motus,quia cũ ſit formalis,& in abſtracto ſi eſſet vera nõ eſſet niſi in primo mõ. Cõfirmatur,quia Ariſt.3.phyſ.ex eadẽ cã in te.cõ.22.dicit, ꝙ oĩno, & propriè,neq; doctio cũ diſciplina idẽ,neq; actio cũ paſſione,& rõ eſt,quia licèt poſſit cõcedi,ꝙ actio & paſſio ſunt idẽ ſubiecto,ꝙa motus,vt ibi dř,cui inſunt hęc eſt vn⁹ & idẽ, vel melius,licèt agere,& pati ſunt idẽ rõne mor⁹,vel moueri, cui illa inſunt. Actio tñ, & paſſio nõ ſunt eadẽ, quia talia abſtrahũt à ſubiecto,vñ identitas ex ſubiecto eſt idẽtitas p accidens, ſicut iſta eſt vera per accñs, album eſt. Sed ſm græcos expoſitores, & melius iudicio meo aliter eſt dicendum,vz,ꝙ ſecus eſt de motu, ſecus de tẽpore, motus enim ſm græcos nõ eſt per ſe in aliquo prędicamento, ſed eſt tanquã via, vnde quidditas motus nihil aliud ẽ q̃ actus imperfectus, quia ĩ nullo alio genere poteſt ordinari,vt dicit Ariſt.expreſſe.3.ph. 13.quia accidens accidenti non accidit, niſi quia ambo eidẽ accidũt. 5.meta.in ca. de eodem, & eſt tex. poſt.15.& caret commen.Et ideo quãdo abſtractum de abſtracto verificatur prædicatione formali dicente,hoc eſt hoc, nulla alia veritas cã eſſe põt, niſi quia conceptus vnus includit per ſe, & quidditatiue cõceptum alterius extremi. Et ideo ſine dubio oportet pp prędictas causas dicere iſtã de virtute ſermonis in via Cõm. eſſe falsã, motus eſt per ſe quantitas, & tps eſt p ſe quãtitas,ſed debẽt reduci ad bonũ intellectũ,vz,ꝙ ſunt paſſiones rei quę ſubſtãtialiter, & quidditatiue & formaliter eſt quantitas, & illa eſt magnitudo vt diximus. Ad aliud negatur ſm Cõm.ꝙ eſt ꝑdicatio ſuperioris de ĩferiori, quia ſi quãtitas eſſet genus propinquum motus inquãtum motus, Ariſt.poſſet illud ĩ diffõne mor⁹, & tũc quãtitas quidditatiue ꝑdicareť de omni ſpecie motus, & tũc qũo alteratio eſt per ſe quãtitas,ſed eſt ꝑdicatio magis ampli de minus amplo,ſicut quantũ eſt magis amplũ q̃ quale, & tñ iſta non eſt per ſe in primo mõ, quale eſt quãtum. Ad illud quod Ariſt.dicit, motũ eẽ de numero cõtinuorum. Reſpondeť, ꝙ ſecus eſt videri ſecus eſt eſſe.tex. dicit, videtur aũt, ꝙ propterea dixit, ꝙ ſm veritatem quidditatiue motus non eſt quãtitas ꝯtinua, licèt videatur propter immediatam concomitãtiam quã habet ad ſubſtãtiam motus ipſa quãtitas cõtinua,& vt ſcribit Cõm. in tract.de tẽpore. in cõ.95. multotiens exiſtimatur, ꝙ illud quod ſequitur rẽ ſit vera res,vñ Cõm. dicit 3.phyſ. com.2.illa quę ſequuntur motum quæ ſunt propinqua ſubſtãtia ei⁹ eſt cõtinuum,vbi patet,ꝙ cõtinuatio eſt de cõſequentibus eſſentiam motus,& nõ eſt de cõſtituentibus motus quidditatem. Nã quod eſt ꝑpinquũ ſubſtãtię alicuius nõ eſt ſubſtãtia eius,lz appareat eſſe,propinqui-

pinquitas. n. & similitudo sũt causæ deceptionis, vt dicit beat⁹ Aug. Vnde scias fr̃ mi, vt dicit Comm. 4. phy. cõ. 98. accñtia motus sunt multa, quia habet quantitatem, & habet qualitatẽ, magnitudo. n. & lõgitudo, & breuitas ꝓtinẽt ad quãtitatẽ motus, & velocitas, & tarditas ad ei⁹ qualitatẽ, vt patet 4. phy. cõ. 95. & prius natura motus est quãtus, q̃ sit qualis, & prius nã accidit motui quãtitas, & qualitas, q̃ tps, quia tẽpus accidit motui in rõne mensurę mẽsurantis ipsum, & quo ad quantitatẽ, & quo ad qualitatẽ, & rõ rei mensurabilis ꝑsupponit rõni mẽsuræ, & ꝙ cõtinuatio sit de accidẽtibus motus, appparet ẽt ex. 4. phy. ī tex. cõm. 99. vbi Cõm. expñe dicit, cõtinuationẽ esse vnũ ex accidentibus motui, iõ ex diffinitione motus apparet ꝓtinuatio, quia verę diffõnes hoc habẽt, vt ex eis appareãt accidentia ꝓsequẽtia, vñ ex illa diffinitione ꝑt apparere quis motus est cõtinuus à principio, vsq; ad ſnẽ, & quis nõ põt esse ꝓtinuus, nã in motu locali, hoc est possibile, nõ aũt ī motu augumẽti alicuius aucti de principio motus, quo ĩcipit augeri vsq; ad termiuũ motus ꝓpleti, & sic ꝓtinuatio apparet ī descriptione ẽt motus quę datur per proprietates, nõ aũt in quidditatiua diffinitione. Ad authoritatem Cõm. in 91. cõ. dico, ꝙ rõ formalis alicuius ꝑt sumi ex descriptione, & à posterio ri, & sic dicimus, ꝙ motus ſm ꝙ quid erat esse sui, differt à priori, & posteriori, quia motus pertinet ad quantitatem, sed prius, & posterius ad numerum, sed non loquitur de quod quid erat esse motus à priori, & quo ad naturam, quia illud non ꝓstituitur per quantitatẽ. Accedit etiã, ꝙ Cõmen. ibi, & Philosophus cõsiderauit motũ, vt est mẽsurabilis per tẽpus, & quia tempus mensurat quantitatẽ accidentem motui, & nõ motus essẽ tiam, vt patet in tex. com. 119. sic motus, vt mensurabilis per tẽpus habet suum esse in quãto, & prius, & posterius in numero.

Motus quia est ꝓtinuus fuit necesse, vt subiectum eius esset ꝓtinuũ & non de nã discreti, causa. n. continuitatis motus est subiectũ eius 8. Phy. commen. 40.

Motũ quodlibet est corpus, siue ponatur mouere se, siue moueat ab alio. 8. physic. tex. cõ. 40. & fuit de monstratũ, in 6. phy. tex. ꝓm. 32.

Mouere se aliquid ſm ꝙ mouet, impose est in motis, & mouẽtibus, q̃ dñr vniuoce. 8. physi. tex. com. 40. Scotus in secũdo snīarum. dist. 2. q. 9. & Grego. Arimi. istum locũ perscrutantes ꝓuenerunt in hoc: ꝙ apud Philosophũ ille motus dr̃ vniuocus, quando principium effectiuũ motus, & terminus motus sunt eiusdẽ speciei, & rõnis, vt est ī motu alterationis, vbi calefaciẽs p caliditatem tanq̃ per principiũ productum inducit consimilẽ caliditatẽ, vnde talis motus est vniuocus, & in tali impossibile est, ꝙ aliquid idẽ moueat se, vt clare deducunt, sed est alter motus æquiuocus, sicut dum principium efficiẽs nõ ẽ eiusdẽ rõnis cũ termino motus, sicut est in motu locali, vbi patet, ꝙ terminus motus, & prīcipiũ nõ sunt eiusdem rationis, & asserunt, ꝙ tali motu æquiuoco aliq̃d, vt ẽ in actu virtuali, & idẽ est ī po-

Digressio contra Scotum, & Grego. Arim.

tentia formali põt localiter moue re ſeipsũ, ſicut aſſerũt in via Auer. 4. cęli. cõ. 22. & 3. cęli cõ. 28. quod graue exiſtẽs ſurſũ mouet ſe, vt ẽ potẽtia deorſũ. Eſt. n. habẽs actũ virtualẽ per quẽ põt ſeipſum mo uere, & eſt in illo loco in põa for mali reſpectu, vbi deorſum, & ſic motu ęquiuoco ſic intellecto non ĩcõuenit, vt idẽ ſit monẽs ſeipsũ.

Mirum eſt qũo viri iſti illo mõ allucinent in iſto lõco, nã demõ Ariſt. ibi eſt ad probãdum, ꝙ primũ motũ ex ſe non poteſt ſeipsũ mouere, ita ꝙ idẽ ſit & motũ mouens, & motũ, & ẽ de motu locali ꝑcipue illa demõ, & ſic Ariſ. addu cit demõnem in motu ęquiuoco, in quo ẽm nos non incõuenit, vt idẽ mouear ſeipſum, & ſic eſt extra propoſitũ, ĩmo eſt contra propoſitũ, ſed cã quare iſti, & ſequaces eorũ in pleriſq; cõſimilibus deſcie runt ĩ via Peripateticorũ, fuerunt cauſę quas imponit Auer. Auic. & prima fuit neglectus textuũ, vt pa tet tertio de aĩa. cõ. 30. ĩquit. n. & cauſa erroris huius viri, ĩ quo etiã nos fuimus lõgo tpe, fuit quia inſpiciebamus verba expoſitorũ, & nõ verba Ariſt. Scda cã fuit quã al legat. 3. cæli. c. 67. paucitas exercitationis ĩ philoſophia, & bona cõ fidẽtia ĩ proprio ingenio. Tertia fuit, quia miſcẽt credita cũ nãliter demõſtratis, hanc cauſam allegat Cõm. contra Auic. & philoſophũ cõm. 22. vbi ſcribit, ſermo eius sẽper inuenitur medius inter Peripa teticos & loquẽtes. Dicamus igit cum antiquis expoſitoribus, & cũ Auerroe præſertim, ꝙ per motum vniuocum intellexit Philoſophus motũ proprie dictum, qui reperit in rebus corporeis, qui motus fuit diffinitus in 3. phyſi. vnde inquit Cõ. ĩpoſſibile eſt, ꝙ aliquid ſeipſum moueat ẽm quod mouet, & hoc eſt ĩ mouẽtibus, & motis, quę dñr vniuocè. & dixit hoc, quia hoc nõ eſt impoſſe niſi in motoribus, q̃ ſunt corpora, aut virtutes in corpo ribus, & ſubdit, & ideo exiſtimauit Plato, ꝙ mota ex ſe mouent à mo toribus abſtractis, & ꝙ mouens ſe eſt abſtractũ, & ꝙ abſtractum eſt mouens ſe, ſed ſi hoc fuit ita, tunc mot⁹, & mouere illic dicẽtur ęqui uoce cũ motu, qui eſt hic, qđ pro tãto dixit, qui ſi dicamus entia ab ſtracta mouere ſe, hoc eſt inquantum intelligũt ſe, ſed talis intelle ctio ẽ motus ęquiuocus, & alteri⁹ rõnis à motu, qui ẽ in corporib⁹, aut in virtutibus exiſtẽtibus ĩ cor pore, vnde in illo cõmen. imponit Platoni, ꝙ ipſe poſuit tria. primũ, ꝙ prim⁹ motor nõ ẽ corp⁹, & hoc eſt verum. ſecundũ fuit, ꝙ oĩs mo tor, ſiue fuerit corpus, ſiue nõ, nõ mouet niſi moueat eodem modo motus vniuoce, ita ꝙ primus mo tor localiter mouet cęlũ, etiã loca lite: mouetur. tertiũ, ꝙ intulit ex hoc fuit, ꝙ Plato poſuit aĩam eſſe extra corpus, & eẽ ęternã, quia mo uet ſeipſam. & Cõ. ſoluit, ꝙ hoc eſſet verũ, ſi aĩa moueret ſeipſam eſſentialiter, & moueret ſeipsã mo tu proprio abſtracto, & declarat qs ſit iſte motus abſtractus proprius dicens, ſcilicet, vt intellectus, & in tellectum in ea eſſent idem, vt eſt declaratũ de primo motore, & de cæteris motoribus abſtractis, ſed iſte motus dicitur ęquiuoce cũ mo tu, qui eſt à motoribus, qui ſunt corpora, aut virtutes ĩ corporib⁹:

quid

qd clarius aut qd manifestius dici potuit contra istam opinionē istorum? Breuiter colligendo fragmēta ne pereant, dicamus, apud Peripateticos nullū simplex posse seipsum mouere motu proprie dicto, sed motu equiuoco, vt est motus metaphoricus, est necessariū, quia Deus intelligit seipsum, & ibi, idē est intelligens & intellectum, & intellectio omnibus modis & simpliciter & in aliis intelligentiis eodē modo, sed secundū dispositionem magis diminutam q̄ sit in primo principio, vt declaratū ē alibi &c.

Motus animæ & intelligentiarum est equiuoce dictus: cum motu qui est in motoribus q̄ sunt corpora, aut virtutes in corporibus. 8. phy. commen. 40.

Moueri totum à parte est per accidens, & magis remotū est totum mouere partem essentialiter. 8. physico. commen. 42.

Motum impossibile ē vt diuidatur in infinitum in actu. 8. physi. tex. com. 44. vbi elicit Com. dari motū primū seu minimū, & illud est principiū super quo Arist. fundauit demonstrationem suam in prīcipio 7. physi. idem 7. physi. cō. 2. & 6. physi. 32. & 91.

Motores primi apud Arist. sūt duobus modis vt materialis, & iste cōstituitur per rem motā & immaterialis, & iste non dī continuus nisi per accidens, cōtinuitas enim essentialiter nō ē possibilis in omni motore, primo quia non ē corpus 8. phy. commen. 44. Non cōstruas autē ly hoc, referendo ad propositum antecedēs, vt sit sēnsus, q̄ motor primus immaterialis sit continuus per accidens, quia oppositū scribit ī eodē com. ipsemet, sed ad remotū, videlicet ad motorem primum in generabilibus, sicut est anima in animalibus, quę est diuisibilis per accidens.

Motor ī motis ex se non ē diuisibilis, neq; per se neq; per accidens, quia non mouet, neq; essentialiter neq; accidentaliter. 8. phy. cō. 44.

Motor primus vtrū sit vn⁹ aut plures, hoc considerādū est in alia scīa q̄ in scīa naturali. 8. phy. cō. 45. & primo physic. tex. com. vltimi. vide 12. meta. text. com. 49. idem 8. physi. commen. 48.

Mota generabilia & corruptibilia nisi essent determinata & ꝓtinuata à motu corporum cęlestiū non essent, nedum vt continuaret, esse in eis. 8. physi. cō mēn. 47. & habetur in principio lib. metheororū. vbi dicitur, oportet mundū istū īferiorem superioribus lationibus esse continuū vt oīs eius virtus īde gubernet. idē 1. cęli. te. c. 100.

Motus si continuus est & vnus est 8. physi. tex. commen. 48.

Motus cōtinuus est qui ab vno mouente, & vnus q̄d mouet. ibidem.

Motus consequenter se habentes non sunt continui ibidem.

Motus æternitate demonstrat esse motoris ęterni in 8. physi. & etiā ex æternitate motoris ostenditur æternitas motus. 8. phy. com. 50. Vbi manifeste patet dari regressū in scientia, vnde subdit ꝙ cū istæ duæ vię fuerint coniūctæ, tunc est sufficitor scientia, consimilē sententiam de regressu inuenies in Auerro. in 6. phy. commen. 12. & 15. & 1. de anima. cō. 11. idem 8. physi. cōm. 53. Ex quo patet etiam cōtra illos qui asserunt regressum non

Digressio de regressu.

posse

posse dari ĩ scĩa nisi respectu diuersorũ hoĩũ qa impossẽ ꝙ respectu eiusdem hoĩs sit notior cã & efficiens, aliqui aũt volentes hoc euitare posuerunt ꝙ habito primo ꝑ cessu q ex effectu ad causam, tunc intellectus negotiatur per ꝓpositionem & diuisionẽ, aut per aliam viã, & sic acquirit maiorẽ notitiã de cã, ita ꝙ notitia causę intendit, sic ꝑt fieri regressus, & non erit petitio principij, immo tunc procedimus à cã magis nota. Nobis aũt vr vtraq; opinio falsa esse. Nam videmus eundem Arist. in eodem quæsito argumentari vtroq; modo, & qa & pp quid vt clarum est, & quilibet in se hoc potest experiri, si autem illa negotiatio est necessaria, qũo igit̃ omittitur à Philosopho qui docuit artem demonstrandi. vñ in primo posteriorũ, vbi loquitur de demonstratione' quia, & pp quid, dat exemplum de planetis ꝙ non scintillãt, qa sunt prope, & oñdit ẽt illas prope esse ex hoc ꝙ non scintillant ex sola mutatione extremi, si autem negotiatio illa esset necessaria, miruz est qũo Arist. non docuerit illam, nec vtatur ea, nam nulla negatione facta: immediate ꝙ oñsum fuit per motum cęli primum motorez esse, regredit, & ita inuenimus obseruatum vbiq; locorũ. Dicamus igitur nos dari regressum, nec pp hoc erit demonstratio circularis, nã Arist. negat circulũ in demonstrationibus simplr, in sensu, quẽ ponebant antiqui, vnde inquit. circulo quoq; ꝙ impossẽ sit demõstra re simplr manifestũ est, sed Arist. vult ꝙ primus processus q est ab effectu ad causam per demonstrationem, quia, non est simpliciter scientificus, nec simplr demonstratiuus, quia non generat scire simpliciter diffinitum ĩ posterioribꝰ, qđ est rem ꝑ cãm cognoscere pp q̃ res est, vñ demonstratio qa, non ẽ demonstratio, lz sit demonstratio qa. vñ lucidissimus Themi. ĩ 2. posterio. cap. 30. inquit. Nullum inconueniẽs sequit̃ si causa cum sua ꝓclusione retorq̃ri dicat̃. Nec. n. ea dẽ rõ vtrinq; reciprocandi est, sed cum ab euentis ad causam subitur syllus, tm̃ vocat̃ cuz eõrio ẽ absoluta demonstratio dr̃, vñ Alex. & Io. Grãma. & Simplicius illũ primuz ꝓcessum ꝑ demonstrationẽ, qa appellãt fieri ꝑ syllm ꝓiecturalẽ. Amplius aũt scire debes ꝙ sunt tria đmonstrationũ gña, vt scribit Cõmen. in prologo 1. phy. & 2. cœli clare cõmen. 35. vcz, demonstratio dans cãm & esse q̃ est potissima demonstratio, q̃ simul vtranq; qõnẽ absoluit, vz, qa ẽ, & pp qđ est, istud em̃ est illius demonstrationis ĩgeniũ, vt dicit lucidissimus Themi. Aliud vero est signi, & est qñ ex eẽ effectus qui est notior quo ad nos demonstramus esse causę ignotuz quo ad nos. tertium genus est demonstratio pp quid tm̃, quæ dr̃ ab antiquis demonstratio causę tm̃, vnde per talem demonstrationem per quam regredimur à causa non reuertimur ad idem ꝓcise à quo inchoauimus motum, nam in primo processu ab esse effectus cõcludimus esse causę, in 2. vero processu per causam non demonstratur esse effectus quia non erigitur demonstratio ad per se nota ad sensum, non fit demonstratio nisi ad quęstionem, quæstio autem est pro-

propositio naturaliter ignota, esse effectus fuit ꝓcognicum à nobis sine demõstratione, quia supponit ꝙ est notũ apud nos, & ideo in 2. processu regredimur demonstrantes ꝓp quid illius effectus, quod est diuersum ab esse eius. Nã quæstio quia est, & quæstio propter qd est, sunt quæstiones diuersæ, stat. n. aliquẽ effectũ quo ad quia est, esse per se notũ vt esse eclipsis, qui tñ latet quo ad propter quid est, & iõ non est motus iste circularis, sicut vides, nec sequit' ꝙ idem respectu ciusdẽ sit notum & ignotũ eodem modo, nec eodem processu, & hoc pauci admodum intellexerunt.

Motor quilibet non potest euadere ab altera istarũ triũ disputationũ, nam aut mouet & non mouetur, aut mouet & mouet' ab altero, aut mouet & mouet' ex se. octauo phy sic. tex. com. 50.

Motor vnus essentialiter nõ mouet nisi vno moto. 8. phy. cõ. 51. & 31.

Mota ex se quæ sunt hic si motores eorũ mouẽt plurib⁹ motibus, hoc est ꝓ accidens. 8. phy. t. co. 51.

Motor primus in animalib⁹, licèt sit indiuisibilis, mouetur tñ accidẽ taliter, quia ꝓstituitur per corpus. 8. phy. com. 51.

Motor qlibet in subiecto mouetur per accñs ad motũ sui subiecti deferẽtis ipm. s. ĩ loco. 8. phy. t. c. 51.

Motum quodlibet ex se ꝙ qñq; mouetur, & qñdoq; quiescit mouetur ab extrinseco. 8. phy. tex. com. 51.

Motus animę ad corporis motum, non est sicut motus partis ad motum totius, sed est sicut motus albedinis ad motum sui subiecti. 8. phy. com. 51.

Mouetur per accideus quodlibet qđ mouetur, quia est in moto. octauo phy. tex. commen. 51. idẽ. quinto phy. in principio.

Motus motui possunt fieri à moto re non moto mediante moto ęterno 8. phy. tex. cõmen. 53. & cõ. 15. ibidem.

Motus localis est causa propinquitatis & distantiæ. 8. phy. tex. c. 55.

Motus alius est prior, & est circularis, alius posterior & est rectus. 8. phy. tex. com. 55.

Motus cõtinuus est dignior motu consequenter se habẽte. 8. phy. tex. comen. 56,

Motus continuus habet æternitatẽ essentialiter, sed in successiuo ęternitatis est accidentaliter. octauo phy. tex. com. 56.

Mot⁹ localis est primus motuũ. 8. phy. co. tex. cõmen. 55. & 12. metaphy. tex. com. 38.

Motus localis potest esse sine alijs motibus, sed alij nõ sine ipso, ideo est natura prior alijs. 8. phy. tex. commen. 56.

Motus localis in mũdo maiori ꝑcedit alios motus, in minori vero sequitur. 8. phy. tex. com. 57.

Mutatio loci iam ꝑfectorũ motus est. 8. phy. tex. com. 57.

Motus generationis in animalibus ꝑcedit omnes alios motus, secũdum ꝙ prædicamentum substantiæ præcedit reliqua prædicamenta, in quibus est motus. 8. phy. commen. 57.

Motus localis vltimus est in his q̃ sunt in generatione. 8. phy. tex. c, 58. Vbi aduertꝫ ꝙ Themi. soluit apparentem cõtradictionẽ ibi, qa superius fuit dictum motũ localẽ esse priorem tpe aliis, nũc vero videtur dicere oppositũ, sed ad hoc

ait

ait ſ: cilē eſſe defenſionē, nā ſingu latim ortus & gño prior eſt motu locali ſz in vniuersū mot⁹ localis prior eſt ortu, neceſſariū. n. eſt rei q̄ patit, qđ p̄ceſſerit aliquod patiēs, q̄ antequā pareret exercuerit motum localem.

Motus localis ſolum non obiicit à ſubſtantia. 8. phy. tex. com. 59.

Mot⁹ rei perfectioris perfectior eſt, 8. phy. tex. com. 58.

Motus localis p̄ accñs qñ mouet alio motu ſuū mobile. 8. phy. com. 60. vide 2. cęli. com. 42. vbi dī q̄ motus caleſacit.

Motum ex ſe eſt principium rerum motarum. 8. phy. tex. com. 60.

Motus circularis ſolus p̄t eſſe æternus, vt declaratū eſt in 6. phyſ. ſed Ariſt. ibi non ꝑpleuit perſcrutationem de hoc, & ideo iterauit illam declarationē in Com. 8. ph. c. 61.

Motus localis non hz apparentem ꝓrietatē, ſicut cęteri motus. 8. ph. com. 62. & comm. 16. & 5. phyſi. com. 9. 6. phyſi. comm. 92. 1. cæli. com. 86.

Motus oppoſiti nō poſſunt inuicē continuari, q̄a ſemper inter eos cadit quies media. 8. phy. t. c. 62.

Motus gñonis & corruptionis cum ſint oppoſiti, non habēt quietem apparentem, quia illud qđ mouet illis motib. non eſt aliquod ſubiectum demonſtratum in actu ſub ambob⁹ extremis motuū. 8. phyſ. com. 62.

Motus ꝓrij habent quietē mediā, vera eſt propoſitio de motib. exiſtētibus in eodem mobili non in diuerſis habentibus principium & finem, neq; in motib. quorum vnus eſt perfectio alterius. Com. 8. phy. com. 62.

Motus ſm alium modum opponit motui, & ſm alium opponit quieti. 8. phy. tex. com. 62.

Motuum ꝓtrarietas in qua communicat corpus circulare & rectum, qūo ſit intelligendū. vide 8. phy. com. 64. vide clarius primo cęli. com. 32.

Motus ad latus, verbi gratia ad dextrum & ſiniſtrū non ſunt ꝓtrarij motib. qui ſunt ſm longitudinē, vz, ad ſuperius, vel inferius, quia ex iſtis motibus poteſt cōponi vnus motus, & motus contrarij non componuntur, quia non eſt impoſſibile, vt aliquid moneatur ſuperius & ad dextrum. 8. phy. text. com. 64.

Moueri circulariter, & moueri ſm circulum non ſunt idem. 8. phy. tex. com. 65.

Mota q̄ mouent eundo & reuertendo habent duas quietes, & hoc eſt manifeſtū ſenſui in his q̄ mouent motu voluntario, & in his q̄ mouentur nāliter. 8. phy. com. 65.

Motus continuus non hz medium vnum numero in actu, ſed in potentia. 8. phy. tex. com. 65.

Motus continuus continui eſt. 8. phy. tex. com. 68.

Mobile q̄ continue mouet per accidens infinita ꝓtranſit, ſimpliciter vero neq; aquam. ibidem.

Mobile nunquā pertranſit aliquod ſpatium in actu, niſi q̄n deſcribit aliquod p̄ūctum in actu, & ſi poſtquam deſcripſit in actu mouetur, vtetur illo puncto pro principio & fine, & ſic neceſſario oportet vt quieſcat inter duos motus. Com. 8. phyſi. comm. 68. & habetur in tex. etiam.

Mobile dum deſcribit punctum in actu

actu quiescit. 8. phys. com. 70.

Mobile quodlibet quod mouetur aliquo motu finito diuerso ſm ſpeciē, neceſſe eſt vt moueatur à quiete oppoſita illi motui. 8. phyſico. tex. comm. 71. & habetur etiam in 5. phyſi.

Mobile quod mouet motibus oppoſitis, oportet ꝙ ſingulariter moueatur eis, cum impoſſibile ſit ſimul moueri. 8. phyſic. text. commen. 71.

Motus quilibet qui nō eſt pars motus, neq; perpetuus, neceſſe eſt vt incipiat poſt quietem. 8. phy. commen. 71.

Motus non ſequitur motum niſi quando ſecundus fuerit perfectio primi non oppoſitus illi, aut hoc contingit per accidēs. ſicut illuminatio domus per candelam quę ſequitur motum candelæ. 8. phyſic. com. 71.

Motus circularis hꝫ principium & finem vnum ſubiecto, ſed duo ſm rōnem, ſed ī motu recto ſunt duo ſm rationem, & ſm ſubiectum. 8. phy. tex. com. 73.

Moueri vno motu cōtinue impoſſibile eſt, excepto motu circulari. 8. phy. tex. com. 74. ꝯ antiquos, qui aſſerebant oīa eſſe in continua alteratione & tranſmutatione. Inde collige, ꝙ etiam in animatis non eſt vnus motus numero, aut vna operatio, vna cōtinua à principio vitæ vſq; ad vltimum. Si dicatur de nutritione quia tandiu viuim⁹ quandiu nutrimur. Dic, ꝙ anima nutritiua non ſemper eundē actū hꝫ, vt patet exercitatis in philoſophia. Si dicatur de motu cordis, pꝫ etiam, ꝙ ibi eſt quies media inter motum ſiſtoles & diaſtoles.

Motus augumenti aut diminutionis, cum ſint oppoſiti, habēt quietem in medio. 8. phy. t. c. 74. vñ pꝫ dari ſtatum. idem 8. phyſi. tex. cō. 23. & 3. de ani. comm. 59. vide in concordantiis.

Motus quilibet ſm locū, aut circularis, aut rectus, aut mixtus q illis poſterior eſt cū ex illis compoſitus ſit. 8. phy. tex. com. 75.

Motus ſimplices ſunt duo, vꝫ, rect⁹ & circularis, quia dimēſiones ſimplices ſunt duæ, motus aūt mixtus eſt qui fit ſuper lineam curuā, aut giratiuam, quæ eſt compoſita ex linea recta & circulari. 8. phyſico. commē. 75. idem 1. cæli. tex. com. 5. & ibi vide Auerro. & Albericum quomodo hoc ſit intelligendum, an, vꝫ, ſimplicitas motus ſumatur prius ex mobili, an ex ſpatio.

Motus circularis eſt perfectus & motus rectus eſt diminutus. 8. phyſi. tex. com. 75. idem 1. cæli & mundi. tex. commē. 12. & 2. cæli. text. com. 23.

Motus finitus eſt diminut⁹, qa pōt ſibi additio fieri, quia inuenit perfectior eo. 8. phy. tex. com. 75.

Motus circularis eſt prior ratione, ideſt diffinitione, motu recto, quia accipitur in diffinitione eius, quia motus rectus eſt qui fit à medio & ad medium, & medium non inuenitur niſi in circulari. 8. phyſi. cō. 75. Ex quo collige quid ſit eſſe prius rōne altero, ſicut & ſubſtantia pp eandem cauſam eſt prius ratione accidente. 7. meta. tex. commen. 4. Quid ſit prius rōne aliquo.

Motus circularis non habet principium, medium, & finem determinata, ſicut ſunt in motu recto. 8. phy. tex. com. 76.

Mobile

Mobile quod mouetur circulariter ſemper eſt in principio, medio, & fine ibidem.

Motus circularis eſt menſura aliorum motuum cum ſit prior natura aliis. 8. phyſi. tex. com. 76.

Mobile ꝙ circulariter mouet quodammodo eſt quieſcēs & quodam modo eſt motum. 8. phy. tex. cō. 76. idem 6. phyſi. 85.

Mobile circulariter ſemper equaliter mouetur circa mediū, ꝙa ſemper diſtat ęqualiter, ſed mobilia motu recto, quanto magis appropinquant locis ī quibus quieſcūt naturaliter, tanto velocius mouētur. 8. phyſi. tex. com. 76. idem 2. cœli. tex. com. 35. & 92.

Motus localis eſt prior etiā omnibus motibus ſm ponentes motū fuiſſe factum de nouo. 8. phyſic. tex. commen. 77.

Motor qui eſt potentia in corpore poteſt diuidi. 8. phyſi. com. 78. In de elicit de mēte Philoſophi omnem formā materialē eſſe diuiſibilem per accidens & ſecundū ſubiecti diuiſionē, alioquin demonſtratio illa octaui, qua demonſtratur abſtractio primi motoris, rueret.

Nota omnē formā materialē eſſe diuiſibilem ſm Peripateticos.

Motiuæ potētię poſſunt dici infinitę duobus modis. 8. phy. com. 79.

Motores, ſiue materiales, ſiue immateriales fuerint, cōueniūt ī hoc ꝙ habent potentiam finitam ī vigore. 8. phy. commen. 79. idem 2. cœli. commen. 71. & 38.

Motus lapidis aut corporū ſimpliciū, neq; naturaliter, neq; ſm violentiam fieri poſſet ſine medio. 8. phyſi. com. 82. idem 3. cęli. commen. 28. & 4. phyſi. commen. 71.

Mobilia terminabilia. i. figurā terminatam habentia aliter ſe habēt in motu quam ſimplicia corpora, quia in ſimplicibus nō oportet, vt idē ſimul ceſſet à mouere & à moueri, ſicut eſt in corporibus terminatis. octauo phyſi. text. com. 82.

Motus proiectorū eſt multū ſimilis motui nauis in vndis qui exiſtimatur eſſe vnus, cum tamē ſit ſucceſſiuus per vndationem quę fit ī aqua, & talis vndatio fit in aere & motu ſagittę proiectę. 8. phy. cō. 82. & habetur ex tex.

Motus proiectorum ī aere & aqua non eſt continuus, ſed videtur. 8. phyſi. tex. commen. 82.

Motus continuus eſt vnius motoris & vnius moti. ibidē. & tex. 83.

Motores qui dum mouent fatigantur, & hoc prouenit, quia ſunt in materia. 8. phyſic. commen. 83. idem ibidem. tex. com. 78. & 79. & in 2. cęli. com. 3. & 71. & in ſecundo cap. de ſubſtantia orbis.

Mouentur citius proxima mouēti 8. phy. tex. com. 84. Ex hoc iterum trahi poteſt argumentum ꝓtra tenētes intelligentiam dare eē formaliter orbi, quia cum intelligentia vniatur orbi nō per dimēſiones īterminatas, haberet igitur eandem rationē & reſpectu circūferētię, & reſpectu aliarū partiū: & ita ex illa ratione non deberet motus velocius apparere in circūferentia q̄ ī cęteris. Non enim orbis illo mō eſſet magis ꝓximus q̄ reliquę partes. ſed ideo dicēdum eſt, quia eſt forma dans operari tātum, & actus agentis fit ī paſſo diſpoſito, & ideo circunferentia vel orbis ſecundum illam habet maiorem diſpoſitionem ad recipiendū motum q̄ partes cētrales, & ſic eſt illa ꝓpinquitas, & quod apud me con-

concludit contra istam viam est hoc, quia si ex intelligētia & orbe fieret vnum, sicut ex forma dante esse, oporteret istam compositionē cognosci per Philosophum naturalem, quia in hoc damnat Auerr. Auicen. opinantem naturalem sumere à diuino corpora esse composita, cum quęlibet cōpositio in corporibus inuenta nō possit cognosci nisi via alicuius transmutationis, patet autem q̄ secundū Arist. viam, vt testatur Commētator in principio libri de substantia orbis compositio ex intelligētia & orbe tanquam ex duabus naturis fuit inuenta per motum localem, sed per motum localem naturalis nō peruenit nisi ad cognitionem primi motoris inquātum est primū mouens, & sic ostendit esse ipsum in maximo circulo, quia ibi pręcipue apparet eius operatio, vt etiam exponit Commēta. in commen. Non aūt nālis per illā viam ascendit ad cognitionem primi principij, vt est forma dās esse, vt isti fingunt. Nam vt scribit Commē. 12. metaphy. comm. 5. lz primus motor & prima forma, & prim⁹ finis sunt eadem subiecto, differunt autē ratione, vñ prim⁹ motor & prima materia à naturali ꝓsiderant, sed prima forma & primus finis à diuino, vt dicit Commenta. in ꝓlogo primi phy. & in 3. met. com. 3. Forte dices, q̄ postquam nālis ascendit ad cognitionē primi motoris demonstrando illum esse abstractū à mā diuinus est, postmodum qui declarat quod est prima forma, & sic quòd sit forma dans esse orbi declaratur in scientia diuina. Sed hoc quidem stare non potest, quia licèt verum est vt asseuerat Commenta. in commen. 5. duodecimi primę philosophiæ, q̄ postquam diuinus accepit pro constanti à naturali primum principium esse abstractū ab omni mā & magnitudine, tunc declarat q̄ sit forma & finis omnium entiū, tamen nullibi in scientia diuina declaratum est primum principiū esse formam informantem cœlū, aut aliquod ens per formalē coniunctionē & inhærentiam, immo oppositum inuenitur determinatū, vt est aperta sn̄ia Auer. duodecimo primę philosoph. com. 37. vbi Aristo. ibi erat in tali loco, vt ostenderet quō primum mouet ī ratione finis & formę, & inqt perfectionē ad quas mouetur ꝑfectū, quędam sunt in subiecto q̄ perfi " citur vt est sanitas in corpore, & " quædam sunt perfectiones extrin " secę ad quas mouetur ipsum quod " perficitur, sicut sunt omnes actiones seruorū erga dominum suū, & ista est dispositio primi principij respectu omnium entium. Ecce igitur clare q̄ diuinus dum declarat Deū glorioſum in ratione' qua est prima forma, non declarat q̄ sit forma coniuncta, aut inhærens, immo q̄ est forma separata, & extrinsecus perfectius, qa prima informatio derogat simplicitati diuinę, non. n. haberet perfectā subsistentiam p se, si cętū informaret, vt p3 intelligentibus, & ineuitabiliter sequeretur ipsum per accns moueri ad motū orbis, & ista demonstrāt in veritate apud intelligēs dispositum & habilitatum ad comprehensionem veritatis. neq; nālis igitur, neq; diuinus agnouit

istam

istam mirabilem vnionē & extraneam, quam isti imponunt primo principio qui nō possunt transcēdere sensum.

Motor corporē nō mouet nisi aut expellēdo, aut attrahēdo, aut vtrūque agendo. 8. phys. tex. com. 85. consimile 7. phy. text. com. 10.

Motus quilibet ſm locum quem lationem vocamus, aut est rectꝰ, aut circularis, aut ex his mixtus. 1. cæ. tex. com. 5.

Motus cęli est nālis ex parte subiecti simplicis ſm primam solutionem, vel ex parte formæ abstractæ ſm secundam. Vide 1. cęli. com. 5. vbi est digressio.

Motuū diuersitatis cā est diuersitas motorum agentium tam ſm genus q̄ ſm speciem. 1. cęli. com. 5. & 81. & 2. cæli. com. 13.

Motus simplex non diuidit in duo, vz, circularem & rectū pp diuisionem, sed pp diuisionem mobilis, vt quia mobile simplex, aliud est rotundum, aliud rectum, ideo motus etiam simplex est alter circularis, alter rectus. 1. cęli. com. 5.

Motus circularis & rectus diffiniūtur in scientia nāli, vt sunt in corporibus nālibus motis natura, nō violentia aut arte, & vt sunt sensibiles. 1. cęli. com. 5. idem habet in paraphraſi.

Motus circularis est terminatus nā pp terminationem medij, sed alij motus circulares qui sentiunt nō sunt naturales, quia non habent centrum terminatum. 1. cæ. com. 5. quod ideo asseruit, quia medium quod ponitur in diffinitione motus circularis est medium mundi, vt scribit Alex. referēte Simplicio, & tale est natura terminatum & vnum, vt est demonstratum in 1. cæli & mundi. Et tale etiam ponitur in diffinitione motus simplicis recti, vt asserit etiam Auerr. in præsenti loco.

Motus mixti est ab elemento pdominante. 1. cæli. text. com. 7. & 8. & 2. de anima. 14, & 39.

Motus omnes compositorū corporum quæ mouentur ſm elementū dominans, aut sunt recti, aut incurui, vel ad dextrū, vel ad sinistrū, vel ante, vel retro, vel circa mediū, vt motus vēctorū: & oēs sunt compositi pter illos q̄ fuerit ad supius, vel ad inferius. 1. cœli commen. 7.

Motus cū dr esse actus entis in potē tia ſm q̄ in potentia; potentia illa qualis sit, vide 9. meta. tex. cō. 11.

Motor primus est actus in quo non est potentia oīno. 9. metaph. text. com. 17. & 12. metaph. commē. 41.

Motus cęli diurnus ab astronomis sumitur pro mensura per quē mēsurant cęteros motus, quia est velocissimus, & tempus istius motus est minimum omnium temporū. 10. metaph. tex. commen. 4.

Motor primus in physicis fuit declaratū de eo q̄ sit ęternus & absolutus ab oī materia, & post. 1. in scīa diuina fuit declaratum q̄ nō solū est principiū tanq̄ motor, sed tanq̄ forma & finis. 10. meta. cōmen. 7. idē 12. metap. com. 5. & 6. 36. 38. 41. & 44. & quarto metap. com. 1: & 3. metaph. commen. 3.

Motus nō est pręter res ī quibus ē. 11. primæ philosophię cap. 8. & in 3. phy. tex. commen. 4.

Motus & mutationis tot sunt species quot entis ibidem.

Motus est actus possibilis inquantū possibile. 11. metaph. cap. 8.

Mobilis

Mobilis proportio ad motū est ꝓportio materiæ ad formā. 9. meta. comm. 11.

Motor mouet tribus modis, aut ꝟz accidens, aut ꝟm partem, aut ꝟm se primum. 11. primæ philosophiæ. ca. 10. in principio. & ī 5. ph. tex. c. 2. de motore habetur eadem distinctio, sed distinctio ista triplex de terminis motus ponitur ibi in tex. com. 5. Animaduerte tamē ꝙ cōsimilis distinctio fieri potest ēt de tempore in quo fit motus, vt bene notauit ibi domin⁹ Albertus.

Motus cum perpetuus sit & perpetua in tempore non sint quomodo motus æternus ī tempore erit. Vide Themistium 4. physi. super 117. & cogita.

Motui contrarium, aut motus est, aut quies. 5. ph. tex. c. 8. & 11. primæ philosophiæ. cap. 10.

Motus esse motum dupliciter contingit, vel vt subiecti vel vt termini. 5. physi. tex. c. 11. & 11. primæ philosophiæ cap. 10.

Mot⁹ est mot⁹ alicuius, & qualitas est qualitas alicuius. 12. meta. c. 3. & elicitur ex textu.

Mobile & immobile non hñt idez principium cōmune, ista est causa in hoc ꝙ scientia de mobilib⁹ est alia à scientia de immobilibus. 12. meta. tex. com. 6. Caueant igitur ponentes vnionem entis ne cogātur dicere scientiam naturalem & diuinam esse vnam & eandem scientiam.

Motus localis non prouenit ab extrinseco motore. 12. primæ philosophiæ. cō. 18. parū post dimidiū. vide in concordātijs nuper editis.

Mouens nullam efficit passionem, sed omne agens facit passionez, & & ideo omne agēs est mouens, & non omne mouens est agens. 12. metaph. cōmen. 23. & habetur in primo de generat. & corruptione. tex. com. 45.

Mouentis primi forma est quodāmodo omnes formæ. 12. metaph. text. comm. 24. & commen. 18. in calce commen.

Motum & tēpus impossibile est fieri, aut corrumpi. 12. me. tex. c. 29. & in principio 8. phy.

Motus sic est cōtinuus vt tempus, nā aut motus est, aut motus quædaz passio 12. primæ philosophiæ tex. c. 29. Ex hoc patet ꝺ dominū Albertum in 4. physicæ auscultationis. tract. 3. cap. 6. & est in tractatu de tempore, vbi habetur aliter motum esse continuum, & aliter tempus auctoritatem Auicen. sequutus. inquit enim ꝙ motus est continuus per accidens, & tempus est continuum essentialier. cū tamen Arist. hic & in 4. ph. tex: c. 99. & 5. metaph. tex. comm. 18. & 6. ph. dicat ista esse eodem modo quanta & continua.

Motus non est continuus nisi ꝙ secundum locum, & huiusmodi illę qui est circulo. 12. meta. tex. c. 29.

Motum impossibile est imaginari sine tpe. 12. met. com. 29. Vide in in concordantijs.

Motor quilibet cuius substātiæ admiscetur potentia possibile est vt in aliqua hora nō moueat. 12. primæ philosophię. tex. cō. 13. idē in 8. physicæ auscultationis cōmen. 4. 8. & 15.

Mouens primū īmune est à potentia, & in nulla existit materia. 12. metaphysicæ cō 35. & 41. idem 8. physi. com. 79.

Motor corporis cęlestis mouet, qa est agens, quia est finis motus. 12. meta. cō. 36. idem 1. ca. de substantia orbis contra Auic.

Motor corporeus necessario mouetur eodem motu quo mouet. 1. de anima. tex. com. 41. vide quomodo sit intelligendum Themistiū ibidem capit. 17. vbi defendit Aristot. ab argumentis Theophrasti. dicit enim hoc intelligi secundū genus, quia si corpus mouet localiter, oportet ꝙ localiter moueatur, sed fallit in specie, quia non sequitur si mouet secundum rectum ꝙ moueatur secundum rectum. Et cogita quia glosa Themistij generaliter nō est vera nisi in motu locali, quia non sequitur in motu alterationis, quia primum alterans quod est corpus cœleste, alterat, ſ3 non alteratur alteratione passiua. sed Aristo. ratio est de motu locali ibi, vt patet.

Motor vt finis & motor vt agēs differunt in nobis: & habet duplex esse in anima & extra animā, qđ autem est in anima, est agens motum, secundum vero quod est extra animam, & mouēs ſm finem. 12. meta. cō. 36. idem 1. ca. de substantia orbis.

Motor corporis cœlestis cū sit magis bonus omnib⁹ bonis est necesse, vt sit magis desideratus omnib⁹ bonis. 12. metaphysi. com. 36. illud. n. quod est maius bonum, necesse est vt sit magis desiderandū.

Motus cœli principium nō est sensus. neq; phātasia, sed imaginatio per intellectum & desiderium. 12. primæ philosophię. tex. cō. 37. idē cō. 36. ibidem. & 8. meta. cō. 12. & alibi sæpe.

Motor primus mouet vt amatū desideratum primum cœlum motum ab eo absq; hoc ꝙ moueatur, & primum cęlum mouetur secundum desiderium vt assimiletur ei secundum suum posse, sicut amās mouetur vt assimilatur suo amato. Alia autē corpora cœlestia mouentur secundum desiderium ad motum primi corporis. 12. meta. comm. 37.

Motus cęli vt declaratum est, est cōpositus ex duobus motorib⁹, quorū vnus est finitæ motionis, & est anima existēs in eo, alter autem est infinitæ motionis, & est potentia quę non est in materia. 12. primę philosophię. cō. 41. vide in Theorematibus nostris, quomodo sit intelligendum.

Motor non mouet nisi quia potentia eius est maior potētia moti, & quanto magis fuerit maius, tanto potentia eius erit maior, & cū potentia motoris non superabunda uerit, non poterit mouere ipsum. 12. metaphy. com. 41.

Motus impossibile est vt pmaneat per suam substantiam, quia habet contrarium. ſ. quietem. 12. meta. comm. 41.

Motus cœli est possibilis ex se, & acquirit necessitatē essendi ab alio, & hoc solum in eo verum est, sed in substantijs, hoc est impossibile. 12. met. cōmen. 41. & ibi redditur causa huius.

Motum quodlibet accidētaliter aut essentialiter possibile est vt quiescat ex se, & motum est ab alio. 12. meta. comm. 41.

Motus vnus est ab vno motore. 12. met. tex. cō. 43. vbi Cōmen. dicit, quòd alioquin motus ille nō esset con-

continuus neq; vnus. vide 8.phy. tex.com.82.

Mobile primum quod mouetur ab anima quæ non est corpus est calor naturalis, & ideo membra qñ infrigidantur motus eorum priuatur 2. Coll'.cap. 18.

Motores plures incitãtes se ad mouendum stellas erraticas ordinantur ad primũ motorem illius stellæ, & omnes intendunt motum illius, sicut est dispositio de motoribus omniũ orbiũ cum motore totius 12.meta.com.44.

Motor q primo mouet animal est virtus animæ quæ est in musculo, & non est corpus de necessitate, & vide rationem demonstratiuã ab Auer. 2. Coll'.cap. 18.

Motus stellarum erraticarum positus ab astrologis sunt trib⁹ modis 12.meta.c.44.

Motus eiusdẽ stellę impossibile est vt sit velox & tard⁹ nisi sit compositus ex motibus. 12.primæ philosophiæ.com.47.

Motus voluntarius est duplex, communis & proprius 2. Colliget cap. 18. & de iuuamentis membrorum quæ sunt instrumenta motus voluntarij.

Motus contrarij q sunt super cosdẽ polos, sunt destruentes se inuicẽ, ita q impossibile est q sint duo motus contrarij super eundem polum, super polos autẽ diuersos & super centra diuersa possibile est, 12.primæ philosophiæ.cõ. 47. idẽ 1.cœli.cõ.32.

Motus giratiuus est violẽtus. 12.primæ philosophiæ, cõ.47. & 7.phy. tex.com.10.

Mouens primuꝫ immobile ens est, vnum, & ratione & numero 12. meta.tex.com.49.

Mot⁹ & reuolutiones cęli sunt infinitę & prior non est causa per se ĩ esse sequentis, sed p accidẽs & Philosophi non abhorrent infinitum per accidens. Ex libro destructio. disp. 1. in solu. 5. dubij.

Motus null⁹ potest denominari totum, neq; summa, videlicet, q sit principatus, neq; finitus nisi ꝓput in anima sumptus fuerit, sicut de tempore & motu circulari. s. q nõ pñt denominari à pari & impari nisi vt sunt in mente⁹. Ex lib. destruct. disp. 1. in sol'. 6. dubij.

Motus reuolutiones prętęriti temporis, aut futuri priuatę à philosophis reputantur, quomodo sit intelligendum ibidem.

Motus aliquis ex supercælestibus si desineret ordo totius vniuersi destrueretur, vel si esset etiã destrueretur, aut esset alius ordo. Nullus enim istorum motuum est sine ne cesse esse, aut sine bene esse⁹. ibid. in sol'. 11. dubij.

Motus in quocunq; animali ex diuina prouidentia consistit in proprio loco ei⁹, videlicet, in meliori naturaliter, ibidem.

Motus corporum cœlestium differunt specie⁹. Ex libro destructionum, disputatione prima, in solutione 11. dubij.

Motus corporum cœlestium omnes ad vnum finem reducuntur, & ad vnum principium, vt vere simile reperitur in pluribus artibus erga vnum finem tendentibus omnes, namque illæ artes ad vnam & eandem reducuntur, quæ princeps aliarum artium sine dubio est. Ex libro destructionum, disputatione tertia, ĩ solutione 18. dubij.

idem 12. meta. 44. & 2. cęli. 42. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Motus diuerſi in genere ſ3 philoſophos conceduntur eſſe æterni neceſſario qui eſt vnus motus in reruꝫ natura, vnius numero ab æterno. Et cauſa etiam ꝙ eſſe corporũ generabilium & corruptibiliũ in partibus & ætetnorum ſm totum eſt, quia eſt vnum corpus, & ĩ partibus, & in toto æternũ, & hoc eſt corpꝰ cœleſte, & infiniti motꝰ sũt ſempiterni in genere, quia eſt vnꝰ motus numero ſempiternꝰ, & eſt motus firmamẽti, & ille motus nõ componitur ex pluribꝰ reuolutionibꝰ in actu, ſed tm̃ in intellectu. ex diſpu. 4. in foł. 6. dubij.

Motus qui generat ignem, agẽs ipſius nõ eſt motus, at agẽs vtriuſq; illorũ eſt idem genere. ſ. calor diffuſus in elementa à calore ſtellaꝛ, & eſt ipſemet aer, verũtñ ipſe motus præſtat diſpoſitionẽ qua recipit ſubiectũ formam ignis. Ex paraphraſi meta. tracta. 2. ibi. & dicamus idem 7. meta. 31. 12. meta. c. 18. & quæ ſequuntur &c.

Mobile quod mouetur motu circulari non mouetur naturaliter. Ex diſp. 13. ĩ foł. 1. quod intellige ſic capiendo naturam 1. principio qđ mouet de loco incõpetẽti ad loeũ competentem, qua ſigñatione nã ſumebatur ab Algazele ibidem, vt patet ibidem. in foł. 4. vbi dicit, ꝙ principium motus non eſt virtus naturalis in cęlo, ſicut eſt in elemẽtis, & vide quæ ſequuntur.

Motus orbium non eſt violentũ, qa eſt principium oĩum motuũ. Ex diſp. 13. in foł. 4. & habetur in 1. cœli. & 2. diffuse.

Motus inſpirationis principiũ habet à corde, & motꝰ volũtarius eſt coniunctus huic motui, & ideo accidit ꝙ pulſus magnificaꝛ per motuꝫ, & minoratur per quietem. 2. Collł. cap. 18. de iuuamentis membrorum motus voluntarij.

Motus eſt perfectio cuiuſlibet viuẽtis inquantum viuit. & ſi animaliꝛ nobis præſentia qñque quieſcũt, eſt per accidẽs ratione materiæ neceſſitantis & inducentis laborem. Ex 14. diſpu. in foł. 1. dubij.

Motuum cæleſtium diuerſitas, ꝙ q̃dam ſint verſus occidentem, & q̃dam verſus orientem eſt, quia cęli habent dextrum & ſiniſtrum, qa ſunt animati, & quod eſt dextrum vni eſt ſiniſtrum alteri, & tandem in hoc nulla alia ratio eſt niſi ſimplex natura. Ex diſp. 14. in ſolutione vlt. dubij.

Motor naturalis mouet vt motor & agẽs, ſed motor abſtractꝰ q̃ mouet animas corporum cęleſtiũ mouet, vt forma & finis. Ex libello đ continuatione intellectus ꝑabſtracti cũ homine, vide in concordantijs nuper editis.

Motus leuior à vehemẽtiori expellitur. 5. de generatione animaliuꝫ cap. 1. vbi redditur cã propter qđ, qui aut ſuuꝫ conſpectum à calore validiore tranſtulerint, aut de ſole in opacũ ſe ꝓtulerint, nõ cernũt.

Motus anhelitus cõpletur per duos motꝰ nãlem. ſ. & volũtariũ. Auer. contra Galenum. 2. Collł. cap. 19. de iuuamẽtis mẽbroꝫ anhelitus. vbi dicit, ꝙ ſunt duo prima mobilia. ſ. muſculus in motu voluntario, & cor, & pulmo in motu nãli.

Motor planetarum mouetur ꝑ accidens, vide quomodo hoc ſit intelligendum. 8. phy. com. 52.

Mo-

Motores eorũ quæ ſunt hic mouẽtur per accidens rõne ſui ſubiecti, quia conſtituuntur per ſua ſubiecta, quia motor in talibus eſt forma & motum materia, ſ3 motores planetarum dicuntur motores per accidens qui ſubiectum motus ab eis mouetur etiã à motore totius. 8.phy.com.52.

Motor per accidens equiuoce dicitur de illo qui mouetur ad motũ ſui ſubiecti, & de illo qui dicitur eſſe motor per accidens, qa ſubiectum eius mouetur ab alio motore 8.phy.com.52.

Motori cui accidit in corporib⁹ cęleſtibus vt ſuum motum moucatur ab alio diminutioni atteſtatur & ideo perfectior mouentium eſt mouere motu diurno cũ non accidat ſibi hoc.8.phy.com.52.

Motus localis eſt primus motuũ triplici primitate, temporis, naturæ, & perfectionis. 8.phy.à tex.c.55. vſq; ad tex.com.66.

Motum augmenti præcedit motus alterationis, & motum alterationis præcedit motus localis.8.phy. tex.com.55.

Multitudo abſoluta eſt communior multitudine numerali, ſicut vnũ abſolutũ eſt cõmunis vno numerali.Auer.contra Aui.tract.3.metaphy.in paraphra.ibi obiicit aũt Auic.vbi per multitudinem abſoluram, & vnum abſolutum intelligevnum & multa,quæ ſunt entis inquantum ens diuiſiua.

Multitudo ℓm aliquos antiquos erat priuatio vnitatis potius q̃ vnitas vt ſit priuatio multitudinis,qa priuatio eſt ignobilior habitu.õ quos vide Auer.in 3.tract.meta. in paraphraſi, & ibi ſoluitur dicta eorum ratio.

Multitudinem entium eſſe ex materia,& non propter formam prima philoſophia docuit Com.1.in cœli in paraphraſi in ſumma 8.capite 5.vide 7.primę philoſophię.tex.com.28 & 12.primæ philoſophię tex.com.49.

Multo eſt diuiſibile poteſtate in nõ continua,magnitudo autem ꝙ in continua.5.metaph.tex.com.18. in capit.de quanto.

Multum & magnũ differunt, quia multum eſt in diſcretis,magnũ vero in continuis.5.metaphy.tex. com.18.

Multipliciter dictis & ſi nulla differentia ad ſermonem neceſſe eſt intellectum confuſum habere.1.cœli tex.com.110.

Multoties peruertitur intẽtio rerũ propter trãslatores, & ſequitur ex hoc mutatio in ſermone, Auer.1. metheororum. in digreſſione de via lactea.

Mundum qui ponit eſſe infinitum in quantitate,negare habet ipſum habere principium,ſiue æternum, ſiue nõ æternum.& qui ponit mũdos eſſe plures, cogit ponere plura principia.1.cœli.cõ.33. Vide pro ſecũdo dicto Philoſophum in 12. primæ philoſophiæ.in tex.cõ.49.

Mundum eſſe nouum & antiquũ maxima eſt dña.ibi.cõ.33.

Mundi corruptio ſecundum Platonem poſſibilis eſt ex parte materię.ſed eſt impoſſibilis ex parte agentis. Vide quomodo in primo cęli.com.124.

Mundus ꝑpoſſibile eſt vt ſit maior, aut minor.2.cœli.com.29. & ibi vide cauſam.

Mundi ꝑſiſtentia nihil eſt niſi exiſtentia

ſtentia partium in propriis locis: 3. cæli tex. comm. 21. contra Platonem.

Mundi motus qui natura eminentior, & nobilior eſt, qualis qui extimo cœlo debetur vincit, ſed in homine, qui eſt paruus mundus contingit quandoq; vt q̃ natura prę-ſtantius ſit, ab inferiori vincatur. Themiſt. 3. de anima cap. 67. & habetur in tex. com. 57.

Mundus eſt vnus per vnum principium, aliter eſſet vnus per accidẽs, aut oporteret ipſum non eſſe. Ex paraphraſi meta. tract. 4.

Mundi quæſtio, vtrum ſit vnus, aut plures eſt nobilior & difficilior q̃ſtione, vtrum ſit finitus vel infinitus. 1. cæli. com. 76.

Mundi ſi plures eſſent, non eſſent neque ſuperius, neque inferius naturaliter, ſed in ſola cõparatione. 1. cæli, com. 79. idẽ in parap. ſumma 8. cap. 2.

Muſtum coagulatur & epſeſim patitur. 4. metheo. tex. com. 40.

Muſtum licèt ſit calidius vino, comparatione tamen corporis humani eſt frigidius eo, quia plus vinũ calefacit corpus hominis quã muſtum 5. Coll. cap. 24.

Multotiens exiſtimat, q̃ illud quod ſequitur rem ſit ipſa res. 4. phyſic. commen. 95.

Multitudo, aut eſt rerum differẽtiarum ſecundum formam, aut ẽm quantitatem. 1. phyſi. com. 6. & 1. meta. com. 40.

Multitudo eſt magis sẽſibilis vnitate & diuiſibile q̃ indiuiſibile, quapropter rẽne prior multitudo indiuiſibih propter ſenſum 10. meta. tex. com. 9.

Multitudo quælibet eſt numerabilis per vnum ſpeciei ſuæ. 10. meta. tex. com. 20.

Multitudo eſt quaſi genus numeri. 10. meta. tex. com. 21.

Multitudo eſt vno menſurabilis. ibidem.

Multitudo entium ꝓuenit, aut ex multitudine mãæ, aut ex multitudine formæ agẽtis. 12. meta. cõ. 11. vbi Cõ. notat ꝓ 2. mẽbro, ſi fuerit poſſibile, vt forę diuerſę habeãt cãdẽ matetiã, in hoc enim caſu multitudo proueniet ratione agentis, qđ ideo appoſuit Cõmẽtator, quia in naturalibus hoc eſſe non poteſt, ſꝫ in artificialibus tantum. vide pro hoc 8. primæ philoſophiæ. cõ. 11. in calce com.

Multitudo entium ſecũdum ſequaces Pithagorę prouenit à materia, ſecundum alios prouenit ab inſtrumentis, ſecundum alios vero prouenit à mediãtibus, & primus hoc opinatus fuit Plato. Ex libro deſtructi. diſputatio. 3. in ſolutione 12. dubij.

Multæ rerum in artibus poſitarum quando improuiſo intellectui adueniunt, vt conſuetũ eſt inter vulgares, apparẽt illi intellectui rectè sõnia. Ex lib. deſtr. diſ. 3. ĩ ſol. 18.

Multa comprehenſibilia viſa fiunt ex rebus incomprehenſibilibus viſu, vt dum fit ignis ex aere. 8. phyſ. com. 4.

Mũdus eſt in loco ratione partium. 3. phy. com. 54.

Mũdi ſecundũ aliquos infiniti ſũt, qũidam vero vnum eſſe mundum aſſerunt. 8. phy. tex. com. 1.

Mundum Plato poſuit generatum, ſed non corruptibilem. 8. phy. cõ. 2. & habetur in 1. cæli.

Mundum ſecundum Empedoclem

cor-

corrumpitur quando adunario fit per amicitiã,& corrumpitur quando multiplicatio fit per litẽ. 8. phy. cõ. 2. secus aũt erat de partibus mũdi, vt videtur Auer.

Mundus intelligibilis, quem per se animal vocant Platonici ex numeris primis tãq̃ ex elemẽtis componitur,atq; in illo ideæ & principia mundi sensibilis spectantur. 1. de anima tex.comm. 26.& Themist. vbi clarissime authoritate Xenocratis in his quæ de natura commentatus est.

Mũdus completur per tria,per motorem ęternum, & per motũ ęternum ab eo,& per motum non motorem. 8. phy. com. 48.

Mundi huius existentia his duabus virtutibus consistit,videlicet,virtute motus,& virtute quietis. 8. phy. comm. 84. idem primo cœli 97.& 2. cœli. 102.

Mundus perfectus est,tum quia corpus est, tum quia nihil cõtinet ipsum, partes vero mundi perfectæ sunt, solum quia corpora sunt, diminutæ vero quia partes. Auer. in paraphrasi 1. de cœlo. summa 3. idẽ 1. cœli. commen. 4. vbi addit etiam tertiam perfectionem, quia mundus est vnus numero, partes vero sunt plures,& ideo diminutæ sunt etiam partes respectu totius ex ista causa, quia multitudo indiuiduorum, vt ait,in eadem specie ex diminutione eroritur, & ideo mundus omnib⁹ modis perfectus est. differentia quo ad duo prima membra inter mundum, & partes habetur etiam ibidem in tex.

Mũdus si finitus est,primum Theorema Euclidis verum esse non posset vt videtur,& vide solutionẽ pulchram à lucidissimo Themist. in 3. phy. super tex. 71.

Mũdus finitus est ratione corporis spherici quod ex sua natura finitũ est, & terminatum ab vna superficie,sed corpora recta non sunt finita per se, quin possint diminui & augmentari. Ex libro destruct. disput. prima, in solut. 11. dubij.

Mundus necessario hẽt corpus sphericum ambiẽs ipsum, alioquin corpora procederẽt in infinitum, aut terminarentur ad vacuum, & ambo ista sunt falsa, ibidem.

Mundus sm Philosophos non potest esse maior neq; minor. Ex lib. destructionũ,disputatione 1. in solutione 18. dubij.

Mũdus si esset per se ens ab ęterno, non inquantum mobilis,quia qui libet motus componitur ex partibus nouis, mundus nullum haberet agens. Ex libro destruct. disputatio. 3. in solutione 7. dubij.

Facit pro opinione Gregorij Ariminen.& Ioan. de Baccone, in secundo senten. distinct. prima,quæstione prima. quòd æterna quæ sunt supra motũ non habent causam efficiẽtem. Sed hoc non conuincit,quia Commentator hic accipit agens in ꝓpria sua significatione sumptum, quod vt ipse Algazel arguebat secundum Philosophos est, quod extrahit rem de potentia ad actum, actio enim agẽtis apud Philosophos nihil aliud est nisi extrahere rem de potentia ad actum, & tale agens est verum & præsupponit potentiam, quia si non esset potentia, non esset agẽs, 12. metaphysi. commen. 18.& potentia præsupponit materiam aut subiectum, quia in priuatione

nulla est possibilitas, vt dicit Commentator in dispu. prima in solo. 15. dubij. Et ideo mundus inquãtum mobilis habet agẽs, quia motus educitur de potẽtia mobilis ad actum, & est semper cũ aliqua sui innouatione in suis partibus, sed si esset ens ęternum sine motu, nõ haberet tale agens verum, quia tale vt diximus prę̃supponit materiam aut subiectum, & agit in tempore, & actio vere sumpta fundatur in motu ex 3. phy. & motus in mobili, & motum necessario sequitur tẽpus, & ita ante mundũ esset materia & motus & tẽpus, & ista patẽt intelligentibus. tamen mundus & quodlibet æternum, quo ad suam entitatem habet agẽs ꝑm similitudinem sumendo illud quod dat esse sine motu, sic enim æterna dependent à Deo tanꝙ à causa efficiẽte dãte esse illis sine motu, quia ly res generabiles à prima cã nõ sortiantur esse nisi mediante motu, tamen æterna cum sint supra tempus & motum ĩmediate causantur à scientia eius, quia sciẽtia eius est causa entium. 12. meta. comm. 51. Et istud est agens ꝑm similitudinẽ dictum, & hoc testantur verba eius in prę̃senti solutione. subdit enim Philosophi dicunt mundũ esse ab æterno, & nominat ab eis antiquꝰ ad differendum ab illo, quod innouatur ex re aliqua, & in tempore, & post priuationem, & hunc mundum generationis, vt d. Cõmenta. intendebat remouere Arist. à corpore cælesti in 1. cœli. vt poteris videre in cõmen. 20. vbi dicit ꝙ generabile verè & non trãsumptiue sumptum est quod generatur in tẽpore, & ab aliquo, & istum modũ generationis vult excludere Arist. quia talis generatio vt dicit hic, fit ex aliqua re tanquam ex subiecto seu materia, & fit in tẽpore & post priuationem.

Mundus est innouatus à Deo bene dicto secundum Philosophos, & quomodo, vide in libro destructionum, disputatione 3. in solutione septimi dubij.

Mundus supremus cũ Deo glorioso sic se habet cum rebus inferioribus, quòd mundus inferior in suo esse semper est adiunctus priuationi in suo esse, & adhuc adiungitur ei sicut est in esse motus. s. ꝙ semper indiget mouente. & in hoc differunt res æternę à rebus creatis, quia effectę, quando sunt non adiungitur eis priuatio, propter quã agente indigeant, & ab eo cõtinuetur suum esse. Ex disputatione 3. in solone 8. dubij. Vide in contra dictionibus nuper editis.

Mundus si in tali dispositione esset ꝙ eius substantia non esset in motu non indigeret post in suo esse Deo benedicto, sicut domus post suum esse non indiget domificatore. Ex libro destructionum, dispu. 3. in foꝛ. 9. dubij.

Mundus ꝑm Auicennam est de prædicamento relationis. ibidem.

Mundus, vt opinati sunt Philosophi, habet causam agẽtẽ ab ęterno, qui semper produxit eum de priuatione ad esse, Ex libro destructionum, disputat. 3. in solutio. 10. dubij. Vide in concordantiis nuper editis.

Mundus est vnus secundum Arist. & ab vno procedit, & vnum quodãmodo est causa vnitatis, & pluralitatis causa ab alio modo.

Ex

Ex lib. destru. disputatio. 3. in solutione 12. dubij.

Mundus ex quinque constat corporibus. s. ex corpore supercœlesti, & ex quatuor aliis corporibus elemẽtalibus, quorum vnum est graue absolute, & est terra, aliud leue absolute, & est ignis, & duo alia media. s. aer & aqua, & hoc demonstratiue à Philosophis est probatum, ex lib. destruct. disputa. 1. in solut. 11. dubij.

Mundus habet vnam virtutem diffusam spiritualem, ex qua colligãtur omnes virtutes spirituales, & corporeæ, & est vnigenea extensa in toto vniuerso. Alioquin nullus ordo esset ī eo. Ex disputa. 3. in solu. 18. prope finem, & est philosophi sententia 1. cœl. 100. & in principio libri metheo.

Mundus secundum philosophos vere similis est vni ciuitati, ī qua est vnus princeps sub quo sunt multi principatus subiecti ei. Ex disputatione 3. in solut. 18. dub. ī fine, & habetur ex fine primæ philosophiæ & etiam ibidem. com. 44.

Mundus apud philosophos habet causam agentem æternam. & ratio eorum est, quia mundus est opus, aut quid consequẽs opus, & quodcunq; sic se habens indiget sine dubio agente essendi in suo esse, quia concluserunt ex hoc ꝙ mũdus habet agens existens in suo eẽ, ex disputa. 4. in lib. destruct. in solutio. 1. dub. Ecce locum apertũ contra Gregorium Ariminensem & Ioan. de Baccone volentium solum motum habere causam efficientem æternam ſm Auer. sed nõ cœlum, aut aliquam substantiam, patet enim ꝙ si cęlũ d ponit quãtum ad motum, deponit etiã quãtum ad suum esse per eandem rationem, Nec valet si dicatur ꝙ Cõmenta. loquitur de toto mũdo, sed non de cęlo. Sed contra, quia Cõmen. in lib. destru. in 3. disput. in solotione 10. dub. facit etiam eandẽ rationem de cęlo. inquit enim, ꝙ esse corporis cœlestis consistit in motu, & ideo dans motum dat esse de necessitate. Amplius in 2. cap. de substantia orbis. expresse dicit quòd cęlum & si simplex sit, & corrumpi non possit, & non indigeat in suo esse anima sensibili, neque imaginatiua sed tantum indiget anima mouente ipsum in loco semper, & virtute, quę non sit corpus, neq; virtus in corpore ad largiendum ipsi permanentiam æternam & motum æternũ, & qui nõ habent principium neq; finem. Et debes scire ꝙ istud corpus cœleste non indiget virtute mouente, sem per tantũ, sed largiẽte virtute ī se, & in sua substantia permanẽtiam sempiternam. Ecce qũo expresse substantia cęli dependet in eodem genere causę, sicut & motus ab ipsa intelligentia quod continuatur ex casu, quem ponit statim, subdit enim quoniam & si simplex sit, & non habet potentiam vt corrumpatur, tamen est finitę actionis necessario, quia est finitarum dimensionum & terminatarum superficie continente ipsum, & omne tale cum intellectus posuerit ipsum existens per se necessario est, vt ita sit de finitate suæ permanentiæ, sicut de finitate suę actionis, declarauerat enim iam in 8. phy. cõ. 79. & 12. meta. clarius com. 41. ꝙ omnis potentia existẽs in corpore est finita

Contra Grego. Ari. & Ioã. de Baccone.

finita necessario, & licèt cœlũ nõ habet nisi potẽtiam ad vbi, illa est necessaria finita etiã, & propterea non est in cœlo potẽtia, nisi ad quẽtem, cum autem cœlum suum esse habeat in motũ consistens, si quis poneret cœlũ per se, sine intelligentia ita esset, sicut est de motu eius, vnde sicut motus cœli non esset, nisi esset motor separat⁹, ita etiã nec esse cœli? quid clarius, & apertius dici potuit: immo mirũ est de istis viris illustribus, qui ita allucinati sunt in re clarissima, quia Com. in eodem loco fatetur se feciſſe illã digressionem propter amorẽ, quia multi dixerunt ſm Aristo. cœlum non habere causam, nisi mouentẽ tantum, & non efficiẽtem, aut agẽtem. Et est opinio ista quã isti imponunt Auer. & Arist. & tñ Commentator ex sententia istam opinionem reprobat, & immorari in hoc est superfluum.

Mundus necesse est, vt habeat vnũ efficiens sagacissimum & sapientissimũ, à quo entia cuncta seriatim ministrentur. Ex disputatio. 9. in solu. 3 dub. & habetur ex fine 12. primæ philosophiæ.

Mundus si innouaretur inquantũ est ens naturale magis esset conueniens, quod innouaretur ex principiis naturalium rerum, quàm ex principiis artificialium rerum. s. à voluntate. Ex dispu. 10. in solutione primi dub.

Mundus non potest habere aliam dispositionem naturalem ab ista in qua est modo. octauo physico. com. 9. & 21.

Mulier inuenitur à masculo & magis. 7. Metaphy. commen. 31. & elicitur ex tex. vbi Philosophus dicit quòd non in omnibus dispositionibus generatum dicitur assimilari generãti. Non enim, vt inquit, oportet quòd ex viro semper vir fiat, etenim ex viro fœmina etiam fit, & Commenta. addit & magis, vbi collige quòd sunt plures fœminæ quàm mares, & huius causa naturalis esse potest, quia maior potentia caloris, & virtutis requiritur ad generationem maris, quàm fœminæ. Theologi autem aliam huius causam assignant, &c.

Mulier specie nõ differt à mare. 10. Metaphyſi. tex. commen. 25. & ibi vide causam.

Mulieres molliores leuiores & minus pilosę sunt, quàm viri propter menstrua. In viris autẽ huiusmodi excrementum tendit in partes terrestriores. Auer. primo de generatione animalium, in commen. quod correspondet capi. 19. in tex. Aristotelis, & incipit, ĩ Auer. scrutemur modo de quidditate seminis fœminei.

Mulieres cõcipere possunt sine delectatione in coitu. Arist. 1. de generatione animalium. cap. 19. vbi Auerro. dicit, quòd vulgus putat, quando sic impręgnantur parere masculos, & ipse interrogauit mulieres, quibus fidem adhibebat, & affirmarunt illud.

Mulieres habent humiditatem, quã emittunt hora coitus, & ex necessitate materiæ, & propter delectationem, sed hoc non arguit illã habere vim ad generandum effectricẽ: nam puero in somno accidit delectatio, & tamen semẽ eius non est prolificũ. ibidem. Vide etiam Aristote. primo de generatio. animalium. cap. 20.

Mulier

Mulier & equa dum grauida sunt coitum patiuntur. Aristo. in 4. de generatio. anima. cap. 5.

Mulieris quæ ad rem veneream incontinentes sunt, libidine cessant cum sæpius generarint. Arist. in 4. de gener. anim. cap. 5.

Mulieribus laborare assuetis facilis est partus, labore enim excrementi consumit, quæ in mulieribus otiosis augentur, cũq; parturigo laboriosa sit, labor & exercitatio actę vitæ facit, vt spiritũ retinere possint in qua re partus facilitas cõciliatur. Aristot. 4. de generatio. animalium. cap. 6.

Mulieribus paucis contingit vt prægnantes fecilius degant, & corpore melius valeant, videlicet, his quarum in corpore exigua continentur excrementa, quæ absumi possunt cum alimento quod fœtui ministratur. Aristot. in 4. de genera. anima. cap. 6.

Mulieribus pili in mento non prodeunt, nisi in terminum cum menstrui cursus sustituerunt, & vt in terra Caria sacerdotibus mulieribus euenire aiunt quod diuinationis iudicium interpretatur. 3. de natura anima. cap. 11.

Mulieribus quibus profluuium mẽstruorum deest, magna pars sterilis est, verum fieri potest, vt aliquæ etiam earum sine eorum profluuio concipiant. 7. de natura anim. cap. 1.

Mulieres candidiores, & minus corpulentæ, plus mensibus abundant fuscis & carnosis, ibid.

Mulierem concepisse argumentum est cum statim a coitu locus secessit, & si semen intus susceptum in septimum diem permanserit concepisse iam certum est. 7. de natura animalium. cap. 3.

Mulieres in vtero tardius quàm mares perfectionem quãcunque partium recipiunt, sed cum in lucem prodierint, fœminę otius quã mares accrescunt, & ętate florent, & senectute macerantur, & magis quæ pluries pariunt. 7. de natura anim. cap. 3. vide causam. 4. de generatione anim. cap. 6.

Mulieribus concipientibus accidũt purgationes effluxiones, & abortiones, & vide istorum differentiã, in 7. de natura animalium. capi. 3. purgationes enim accidunt cum cõceperit, vt plurimum ad tempus quoddam. s. triginta dierum, maxime si concepta est fœmina, quadraginta autem si mas à partu etiam purgationes eodem modo consequi volunt effluxiones vocantur, quæ intra septimum diem corruptiones inciũt, abortiones autem quæ inter quadragesimum.

Mulieres quæ marem conceperunt minus pallent, & facilius exigunt, contra quæ fęminam, sunt enim pallidiores & grauius degunt. 7. de natura anima. cap. 4. & est sententia Hippocra. in libro separatorũ sermonum.

Mulierbus pluribus desinunt menstrua circa quadragesimum annũ, quod tempus quæ excesserint his ad sexagesimum seruantur, etiam nonnullæ eo tempore pepererunt, sed vltra hoc tempus nulla potest protrahere. septimo de natura animalium. ca p. 5.

Mulieribus grauidis appetitus varij prouenire solent, eitoq; communiri, qđ picare quidam à pica aue denominant. 7. de nã anima. cap. 4.

Mulier

Mulier quæ fœminam concepit tardius parit, mas enim ex vtero celerius prodit, fœminæ enim partus tardior est, dolor etiam continuus ex fœmina, sed obtusior ex mare acer, & longe molestior. ibid.

Mulier & septimo mense, & octauo & nono parere potest, & quod plurimum decimo, nonnullæ etiã vndecimum tangunt. hoc autem homini propriũ est, cæteris enim animalibus pariendi statutum est. ibidem.

Mulieris in ægipto, vt plurimũ geminos pariunt. ibid.

Mulier quædam quatuor partibus viginti edidit: singulis enim partibus quinq; enixa est. ibid.

Mulieribus & viris multis euenit, vt coniuncti inter se nequeant generare, vbi dissociati se aliis immiscere queant, quod idem in maris aut fœminæ procreatione euenire certum est. 7. de natura animal. ca. 6.

Inde collige aliquos ex naturali proprietate esse marium generatiuos, aut fœminarũ. scribit enim Arist. in eodem loco ℘ sunt quædam fœminæ, quæ non nisi marẽ, & quidam viri qui non nisi fœminam procreant. vt de Hercule fabulantur, qui inter duos & septuaginta liberos, fœminam vnam tantummodo genuit.

Mulier est magis misericors, & ad lachrimas propensior quàm vir, inuida item, & magis quærula, & maleuolentior & mordacior, & præterea anxia, & magis desperans, quàm mas atq; impudẽtior, & mẽdacior, quin etiam facilior decipi, memini sileq; aptior. ad hæc vigilãtior, segnior, immobilior, denique est, & minus cibi desiderans. 9. de natura ani. cap. 1.

Mulier prægnans à quarto, vsque ad septimum mensem, vtrum formacari, vel flobotomari debeat existẽte necessitate. vide 7. Col. ca. 4. vbi tenet contra Hippocratem farmaciã non ducere ad bonum finem. & vide rationes eius: & de hoc vide Conciliatorem in differentia.

Mulieribus omnium animalium ĩter fœminas maxime purgatio mẽsium contingit. 7. de natura animalium. cap. 1.

Muli generatio nunquid fit à simili: & quomodo. vide 12. Metaph. commen. 15.

Muli sunt steriles à toto genere, & vide causas veras ab Arist. in 2. de genera. animal. ca. 6. contra Empedoclem & Democri.

Mulam concepisse iam constat. ex 2. de gener. anima. cap. 6.

Muli genitale fœminarum non olfaciunt, vt cætera, sed excrementum veficæ tantũ. vide causam ab Arist. in 2. de genera. aĩal. cap. 6. in fine. Vbi aduerte ℘ Auerr. forte ex deprauato textu locum illũ male interpretatur. & dicit oppositũ, videlicet, ℘ muli non olfaciunt vrinam fœminarũ, sicut faciunt equi, & alia animalia.

Mula gemellos peperit, quod prodigium accipitur. 6. de natura animalium. cap. 22.

Mulæ in syria terra super phenicẽ & coeunt, & pariunt omnes. 6. de natura animalium. cap. 24. Nota tamen ℘ istud genus est diuersum ab illo mulorum genere, quod ex coitu equę & asini generatur, licèt sit simile facie, & ipsemet Arist. seipsum declarat infra in eodem lib. ca. 36. vbi ptractat de mulis quos

terra

terra syria fert.

Mulabus nulli mẽses mouentur. 6. de natura anima. cap. 18.

Mulus diu viuit iam quidam ad octuagesimum annum potuit agere, vt athenis. 7. de natura animalium. cap. 24.

Musciliones generãtur ex vino corrupto. 12. primæ philosophiæ. cõ. 18. in prin. digressionis.

Musculus est primum mobile à calore naturali. 2. Coll. cap. 18.

Musculorum numerus secundum Gale. est 529. ibid.

Mus genit⁹ ex semine, & mus genitus ex putredine propter magnam similitudinem videntur esse eiusdem speciei, sed nõ sunt: sensus. n. nequit iudicare in quo species sit, vna autem plures in omnibus locis. Cõmenta. in 1. de generatione anima. cap. 1.

Mustella dimicatura cum serpente rutam comedit: odor. n. eius herbę serpentibus molestus est. 9. de natura anim. ca. 6.

Mutatio omnis à natura remotiua est. 4. physic. tex. com. 128. & vide in cõmẽto limitationem. idem 8. phy. tex. c. 59.

Mutatio quælibet, aut est de subiecto in subiectum, aut de non subiecto in subiectũ, aut de subiecto in non subiectum. 5. physi. tex. commen. 7.

Mutationes concretim fieri intelligo, non solum illas in quibus partes simul omnes mutãtur, sed etiã illas quomodo indigent tempore, The. 6. physico. 56. vbi taxat Alexan. opinantem omnem mutationem in tempore esse.

Mutatio nostra de existimatione in existimationem est transmutatio necessario. 8. phy. tex. c. 26.

Mutatio subita est quando omnes partes simul toto corpore, aut alterantur, aut augentur. The. 6. phy. 32. & habetur 1. phy. contra Melissum. tex. com. 23.

Mutationes momentarias negare, hominis est sane sensu carẽtis. idẽ The. 6. phy. 32. & Com. ibid.

Mutatio loci iam perfectorum motus est. 8. phy. tex. com. 57.

Mutatur autem aliquid tripliciter, ſm accidens, ſm partem, & per se. 5. phy. t. c. 1. & in 11. primæ philosophiæ. ca. 10. in prin.

Mutatur omne qđ mutatur, aut ex subiecto in subiectũ, aut ex nõ subiecto in subiectum, aut ex subiecto in non subiectum, aut ex non subiecto in nõ subiectum. 5. phy. tex. cõ. 6. & in 11. meta. cap. 10.

Mutationes paruę causam afferunt magnarum mutationum non sui rõne, sed cum euenit, vt principiũ vnà cum istis mutetur, principia enim quãuis magnitudine parua sint, tamen facultate sunt magna. Aristo. in 5. de genera. anim. cap. 7. ideo Poeta dixit.

Principiis obsta, sero medicina paratur,
Dum mala per longas conualuere moras.

Mutatur quicquid mutatur in tempore. 6. phy. tex. com. 50.

Mutatum quodlibet præcedit mutari. supra t. com. 55. & infra.

De litera N.

Asus diuidit᷑ in symũ, & non symum, sicut aãl in masculinũ & fęmininũ, sicut quãtũ ĩ equale, & inęqual'. 7. Metaph. com.

commen. 17.

Naſus ſymus eſt vnuꝫ eſſentialiter, ſed homo albus eſt vnum per accidens. 7. meta. text. c. 41. & vide ibi Auer. declarantem hoc, quia concauitas in naſo eſt inſeparabilis, ſꝫ albedo ab homine non eſt inſeparabilis: albedo enim inuenitur in pluribus ſpeciebus alijs ab hoīe.

Natura nihil agit ſuperfluū. 1. ph. com. 56. idem 1. cœli. 32.

Naturalis non debet contradicere ei qui negat ſua principia. 1. phyſic. t. comm. 11. idem. 8. phy. t. c. 22.

Vnde Them. hic adducit pulchrā rōnem: nam ſi phyſicus poteſt demonſtrare naturam eſſe, aut hoc erit per principium naturale, & ſi ſic, tūc eſt petitio principij. aut ex aliquo principio extrinſeco, & ſic non erit demonſtratio, aut rō naturalis, ſed alterius artificis, quia d̄ monſtrationes ſpecificantur à medijs, tangit Cōm. 8. phy. com. 22.

Naturalis non accipit à primo philoſopho corpora componi ex materia & forma. 1. ph. contra Auic. Cōm. com. vlt.

Naturalia differunt ab artificialib⁹, quia hñt principium motus per ſe. 2. ph. tex. c. 2.

Naturæ diffinitio eſt manifeſta per ſe, & ponitur in ſcientia naturali. 2. ph. com. 3.

Naturæ diffinitio non dicitur vniuoce neq; æquiuoce, ſed ſecundū prius & poſterius. 2. ph. com. 3. & 5. meta. com. 5.

Naturam eſſe eſt manifeſtum per ſe 2. ph. com. 3. & t. c. 6.

Natura quæ eſt forma, eſt ſubſtantia, quæ eſt in ſubiecto, quod ſuſtentatur per illam.

Natura quæ eſt materia eſt ſubſtantia, quia eſt ſubiecta. 2. phyſi. commento 4.

Naturalis accipit à primo philoſopho, quòd natura quæ dicitur de forma eſt ſubſtantia. 2. phy. c. 4. & 5. meta. com. 5.

Naturalis conſiderat de ſuperficie, linea, & p̄ncto, & corpore, vt ī mā, & vt ſunt vltima corporis ſenſibilis, ſeu tranſmutabilis. 2. phy. tex. c. 16. 1. cœli. com. 1. 3. cœli. com. 5. 6. meta. tex. c. 2.

Naturam agere propter finem eſt propoſitio maxima, & eſt maximum fundamentum in ſciētia naturali, & in ſcientia diuina, quia ſi naturalis non conceſſerit eā, tunc negat mām eſſe pp formam. Ex quo ſequitur ipſum negare agēs, & ſimiliter ſi diuinus negauerit eam, nō hꝫ viam ad probandum ꝙ hoc hꝫ ſolicitudinem de rebus quæ fiunt hic. 2. phyſi. com. 75. Et aduerte ꝙ rōnes illæ adductæ in 2. Phy. ad ꝓbandum nām agere pp finē, non ſunt naturales, quia nām agere pp finem eſt manifeſtum per ſe: & tales rōnes vſitantur cū aduerſarijs. ſ. negantibus principia naturalia, ſicut notat Com. in eodem. 2. ph. comm. 80. & tex. comm. 84. & per conſequens ſunt dialecticæ, vel primæ philoſophiæ, vt dicit Cō. ibid. com. 84. nam propria per ſe nota non poſſunt demonſtrari, ſed elēchice poſſunt perſuaderi. vt patet ex quarto, primæ philoſophiæ. tex. com. 9.

Natura complet multa, quæ ſunt p artem, & ars multa, quæ ſunt per naturam. 2. ph. cō. 77. & 79.

Naturalis magis debet conſiderare de cauſa finali, quàm de cauſa materiali.

teriali. 2. phy. tex. com. 91.

Natura constantium nihil inordinatum. 8. ph. tex. com. 15.

Natura est causa omnis ordinationis. ibidem.

Natura constantium partes etiam à natura sunt, non sic in his quæ arte, aut manu fiunt: domus enim ꝑ artem fit, lapides nõ fiunt. The. in principio. 2. phy.

Naturales res non sunt extra ordinẽ nisi raro causaliter. Com. 8. ph. comm. 15.

Naturalia videntur habere eundem ordinem terminatũ. s. currere eodẽ modo, aut semꝑ, aut frequenter: illa autem quorum principiũ est voluntas videntur diuersificari, & non sequi eundem modum actus. ibidem.

Naturę actiones necesse est, vt habeant continuationem & ęternitatem, aut in agendo alterum contrariorum tantum, vt motus iguis ad superius semper, & terrę ad inferius: aut in agendo duo contraria successiuę, sicut de generatione & corruptione consequentibus motum solis, & alijs contrarijs consequentibus istum motum. 8. physicorum. commen. 15. & elicitur ex textu ibid.

Natura partis & totius est eadem. 8. physi. com. 15.

Naturalis in diffinitionibus vtetur materia, sed diffinet per formam. Themistius in 2. physicorum. super tex. 21.

Naturalium quædã sunt corpus, & magnitudo, vt corpora simplicia: quędam vero habẽt corpus, & magnitudinem, vt corpora mixta, & prędipue animata, & quędam sunt principia habentium corpus, & magnitudinem, vt materia & forma. 1. cœl. com 1.

Natura rerum omnium est trina. 1. cœli. tex. cõ. 2.

Natura non patitur aliquid torpere, aut feriari, sua in singulis ingenia continentur, officia quęque & gestiones suas quęq; agnoscãt, agi tantq;, & quasi pensa persoluunt. The. 1. de aĩa. tex. cõ. 13. & sumit' ex 1. cęli. tex. c. 32. & ex. 3. de aĩa. tex. com. 45.

Natura naturata ita fecit, vꝫ ꝙ posuit numerũ ternarium in rebus, & nos sequimur opus eius. 1. Cęli comm. 2.

Natura de cælo & aliis corporibus æquiuoce. 1. cęl. cõ. 5. vide pro hoc 2. phy. com. 3.

Natura dicitur de forma abstracta, quæ est in cælo, sicut dicitur de alijs formis corporum simplicium. Cõm. 1. cæli. comm. 5. vide in cõcordantiis.

Naturale in aliqua specie, necesse ẽ, vt sit prius accidente. 1. cæli. com. 14. & 62. idẽ 4. phyſic. com. 43. & 67. & 2. de anima. 133. & 3. de anima. 28. vide consimile de quiete. 2. cęli. 14. idem. 17. & tex. com. 83 & 18. idem. 3. cœli. te. cõ. 18. & 4. cœli. 41. com.

Naturę rerũ dant eis, aut vt semper sint, aut semper nõ sint, aut vt aliquando sint, & aliquando nõ sint. 1. cœli. com. 138.

Natura constantia ex eisdem corrũpuntur ex quibus constant. 1. cęli. tex. com. vlt.

Natura facit de possibilib⁹ semper, quod melius est. 2. cæli. tex. cõ. 34. idem 8. phy. tex. com. 56. & in 2. de partibus animalium. capitu. 14. Aduerte tamen pulchram

diffe-

differentiam quam notat Cõmẽ. in com. 34. 2. de cælo, quia melius ex duobus possibilibus in animalibus, quę sunt hic, est contingẽs, sed melius de duobus possibilibus in rebus æternis est necessarium. sic igitur licèt naturam in omnibus efficiat de possibilibus quod meli⁹ est, non tamen est eadem rõ corruptibilium & ęternorum: quia non sunt eiusdem tribus, vt dixit doctissimus Homerus in 4. Iliados, & philosophus 10. primæ philoso-phiæ. t. c. vlt.

Natura nihili, vt cõtingit operatur neq; de animalibus curasse, q̃ sunt hic, cælestia autem quæ sic præciosa sunt despexisse putandum est 2. cæli. tex. cõm. 50. Inde elicitur, ꝙ natura de rebus nobilioribus magis solicita est. consimile 2. physi. contra antiquos. t. c. 46. & in 1. de partib. anima. cap. 1.

Natura nihil ociosum operatur. 2. cæli. & com. & tex. 50. & 1. cæli. t. com. 32.

Naturalis & astrologus conueniũt in qõnib⁹ de ordine & situ, & qualitate motuum, sed in maiori parte astrologus dat quia, & naturalis propter quid. 2. cæli. com. 57. vide etiam 1. meta. com. 19. & 12. met. com. 44.

Naturalis & astrologus eandem qõnem absoluere possunt à priori & per causam, sed modus causarum est diuersus, quia astrologus demõstrat per causas abstractas ſm rationẽ à materia, sed naturalis per causas, quæ sunt concepræ cũ materia. 2. cæli. com. 57. idem 2. phy. tex. c. 18. & 19.

Natura nihil irrationabiliter, neq; frustra facit. 2. cæli. tex. comm. 59. & 1. cæli. 32.

Natura adequat & facit ordinem. 2. cæli. tex. com. 69. Inde tangit Cõmen. in prologo physicæ auscultationis. & Græci expositores ostendentes naturam iustitiæ esse in entibus, quæ est iustitia distributiua, quæ attenditur secundũ geometricam proportionem, tribuens vnicuiq; ſm eius dignitatem. Quod & antiquissimus Hippoc. etiam asseuerauit, inquiens naturam animalium esse iustam, peritam, præuisiuã, vt allegat Gal. in 5. de vtilitate parti. cap. 9.

Naturales ponunt naturã esse, & naturalia quasi hoc sit notum per se. 2. cæli. com. 83. idem 2. phy. cõ. 3. & tex. c. 6. & 1. cæli. commen. 5. & 8. phy. 23.

Naturalis sicut ponit ꝙ corpora naturalia habẽt motum naturalem, sic ponit ꝙ corpora naturalia debẽt habere quietem naturalem in corporib⁹, quæ apta nata sunt moueri & quiescere. 2. cæli. cõ. 84. idẽ 1. physi. com. 11.

Naturalis & geometer cõicãt in tribus magnitudinibus, sed diuersis modis, quia naturalis considerat, vt sunt in materia: Geometer vero vt sunt separata à materia. 3. cęli. com. 6. & 1. cęli. commen. 1. & 2. physi. 18. & 19.

Naturalibus magnitudinibus incõuenientia contingentia in maiori parte non contingunt mathematicis, & ratio est, quia cõsiderat de illis, vt sunt vltima materiæ, sed mathematicus, vt sunt abstracta. 3. cæli. tex. com. 6.

Natura semper desiderat quod melius est. ex 2. de generatione & corruptio. tex. com. 59.

Natura-

Naturalissimum opus viuentium est, quæcunque perfecta, & non orbata, aut generationem spontaneã habeat facere, tale alterum quale ipsum. 2. de ani. tex. commen. 34.

Natura constantium omnium terminus est, & ratio magnitudinis & augumenti supra tex. cõm. 41.

Natura nihil frustra facit neq; deficit in necessariis, nisi in orbatis, & imperfectis. 3. de ani. t. cõm. 45. & 1. cœli. t. c 32. & 2. cœli. 50. & 59.

Natura entia quælibet habent ascensum, & descẽsum in suo esse. 3. de ani. commen. 45.

Naturæ quæ sursum semper principallor est. 3. de ani. tex. cõm. 57.

Natura dæmonia est nõ diuina. Aristo. in libro de diuinatione secundum quietem.

Naturalia omnia, aut sunt propter aliquid, aut sunt accidentia necessario consequentia materiam. 3. de ani. tex. commen. 60. idem 2. Physico. tex. commen. 88.

Natura specialis nullum habet esse, nisi in intellectu. 1. Meta. cõ. 26. idem 1. de ani. cõm. 8. & 3. de ani. commen. 18. 12. Metaph. cõm. 4.

Nulla natura est media inter abstractum, & materiale: hæc. n. duo cõtraria æternum, & corruptibile manifestum est, quòd sunt immediata. 1. Meta. cõ. 39. idem 1. Phy. cõ. vlt. & 3. de anima in solutione tertiæ quæstionis. commen. 5. & 12. Metaph. commen. 25.

Natura est principium quoddam, & causa motis & motus, eius ĩ quo est, primo, per se, & non secundum accidens. 2. Physi. tex. cõ. 3. Notanter dicitur esse principiũ: quia notat causam efficientem, quia principium proprie sumitur pro causa agente & mouente, vnde Simpl. & omnes græci expositores asseruerunt principium positum in diffinitione naturæ stare pro causa efficiente: dicitur autem quoddã, quia ẽt intellectus practicus est de principiis efficientibus: non enim omnia quæ fiunt à natura fiunt: fiunt etiã nonnulla ab aliis causis, sicut ab intellectus & casus: dicitur autem, & causa, quia natura non solum dicitur de forma cuius est agere & mouere, verũetiam de materia, cuius est pati & moueri. 2. de generat. & corrup. tex. cõ. 53. & quia sicut dicit Cõm. in 2. Phy. cõ. 1. aliqua corpora nãlia respectu alicuius motus habẽt principium actiuum tantũ, vt elementa in motu locali: nõ. n. habent principium passiuum maxime dum mouentur de potentia accidentali, quia non habent resistentiam intrinsecam: non. n. diuiduntur in partem per se mouentẽ & in partem per se motam, sicut animalia cum sint solã composita ex prima materia & forma: & mã non potest esse subiectum motus. 5. Physi. tex. cõm. 8. & ista est sententia eius. 4. Phy. c. 71. vbi habet ꝙ elementa in vacuo non possunt moueri. & in 8. Phy. cõm. 30. & 3. cœli cõ. 28. & alibi frequẽter: ĩ motu autem alterationis habent principium passiuum, & non actiuum: & ideo principiũ in descriptione naturæ sumit equiuoce pro principio actiuo & passiuo. i. analogice, sicut dixit, quia in descriptionib. nõ potest aliquis facere plus isto, & iõ causa, cum distinguatur à principio secundũ rõnem stat pro materia. Aut aliter dici pót, ꝙ principium dr̃ proprie, & causa proprie,

& ſicut principium ſtat pro cauſa efficiente, & ſm Comment. etiam pro materia poſſumus ſumere cauſam pro cauſa finali: quia finis eſt cauſa cauſarum: & tunc poſſet ſubtiliter dici ꝙ cum motus poſitus ī diffinitione naturæ ſit motus large ſumptus, qui diffinitur ī 3. ph. vnde Ariſto. in principio 3. phyſico. oſtendens rationem ordinis dicit, ꝙ quia in diffinitione naturæ ponitur motus. ideo oportet diffinire motū quid ſit, & patet quòd motus ibi ſe extendit ad generationem ſubſtantialem: & tunc poteſt dici ꝙ natura eſt principium effectiuum aut materiale, vt vult Cōment. in aliis motibus proprie dictis: in motu vero gñationis qui rectius dicitur mutatio natura eſt cauſa, ſ. finalis, vnde Ariſtote. in 2. phy. tex. comm. 14. dicit generationem eſſe, aut dici naturam: quia eſt via in naturam: denominationes enim in naturalibus fiunt à termino ad quē, & à fine. iuxta illud Philoſophi in 2. de anima, tex. comm. 49. à fine vnumquodq; denominare iuſtum eſt. Aut aliter etiam dici poſſet, & eſt alia ratio, quia ſine dubio diffinitio iſta dicitur analogicè de ſuperioribus & inferioribus, & de principio paſſiuo & actiuo: ſiſr de diuerſis motibus non dr̄ ſecundum vnam rationem vniuocam: & ſimiliter neq; ſm vnam & eandem rationem poteſt eſſe reſpectu motus & quietis. vnde in habētibus motum & quietem eſt cauſa vtriuſq;, & in habentibus motum tantum nā dicitur eſſe proprium motus, & in habentib. quietē tm̄, dr̄ eſſe cā quietis, nam ſi quies ſumatur, vt eſt motus priuatio. ſicut dicit Com. in ſua media expoſitione ſuper 2. phy. & 9. met. com. 13. ita exponit Com. in 2. meta. com. vlt. ꝙ natura dicitur eſſe principiū quietis in rebus, quæ qñque tranſmutātur, qñq; non: ita etiam dicit Com. in 2. cęli & mundi. in com. 84. vbi dicit, ꝙ ſicut naturalis ponit naturam eſſe principium motus naturalis: ita ponit ꝙ ſit principium quietis in his quę nota ſunt moueri. & quieſcere proprie non dicitur habere cauſam, aut principium, aut virtutem agentem, ſicut ſcribit Com. in vlt. cap. de ſubſtā. orbis, ꝙ quies eſt priuatio, & non eſt potentia. vnde d. Ariſtot. quòd cum ſtellæ careant cauſis motus, quas habent corpora cœleſtia, de neceſſitate, habent quietem infinitam, quæ eſt priuatio motus: & ſimiliter dicit ꝙ terra debet habere quietem infinitam, quæ eſt priuatio motus: quia caret agente motū in ea infinitum. vnde dicit ꝙ quies non eſt per virtutem, ſed per priuationem virtutis. vnde 2. cæli commen. 102. medium non eſt cauſa quietis terræ ſed grauitas eius. & ſi medium eſt cauſa, non eſt in quantum eſt medium, ſed inquantum eſt medium corporis, quod circulariter mouetur, & ſi eſt cauſa, eſt remota: & melius eſt dicere ꝙ ſit cauſa ſeruans quietem, quàm cauſa agens: & ideo ly principiū poſitum in diffinitione naturę reſpicit motū, & cauſa reſpicit à proprieta te quietē. aut pp aliam rationem: nā corpora nālia, quæ nāliter mouent, & nāliter quieſcunt, mouent vt quieſcant. vnde quies in talibus eſt magis nālis quā motº, quia pp qđ vnūquodq; tale & illud magis.

vnde

Contra formam corporis in mate ria.

vnde elementa dum mouentur ad ſua loca de potentia accidentali, dicuntur moueri de potentia violenta, quia illa potentia accidētalis nō inuenitur in eis, niſi paſſa fuerint violentiam, vt dicit Cōm. 3. cœli. cōm. 28. & 8. Phyſi. cōm. 32. nam elementum in ſua naturali diſpoſitione debet eſſe in ſuo loco, & quādo eſt in ſuo loco, tunc quieſcit: & ideo ſi eſt extra ſuum locum naturale eſt ſibi moueri ad ſuum locū: & hoc eſt quia elemento vis illata fuit vt eſſet extra ſuum locum: & ideo Cōment. 4. cœli & mundi. in cō. 26. & 31. dicit q̄ diffinitiones grauis & leuis datæ per quietē, magis demonſtrant diſpoſitiones naturales & naturam eorum, quàm diffinitiones datæ per motum: tūc igitur principium reſpicit motū, & cauſa q̄ dicit finē, reſpicit quietem: impoſſibile enim eſt, vt dicit Porphirius. Auicē. & Aner. iſtam diffinitionem intelligere niſi diuiſim, omnia enim iſta contingunt, quia non eſt vera diffinitio, nec vniuoce dicta ſed deſcriptio, vt inqt Albertus, eſt maioris manifeſtationis, quam ſit nomē. Ex quo patet q̄ principium nō ponitur propter priuationem, vt dicit Albert' qui voluit formæ inchoationem eſſe in materia, & illa cum ſit priuatio eſt principium, ſed non eſt cauſa: nam talis aptitudo & forma ineſſe illo imperfecto non eſt ens in actu: oē autē quod agit, agit ſm q̄ eſt in actu: & per conſequens nō eſt principium alicuius motus talis priuatio: ſed ponit' principiū, vel pro cauſa efficiente tantum, vt voluit Alexan. & Them. qui dixerunt q̄ elemēta nullius motus habent in ſe principium, niſi motus localis: plantæ vero omnium motuum habent in ſe principium excepto locali. animalia vero oīum motuum abſolute, vel ſumitur ſm Cōm. pro principio actiuo & paſſiu, ed Cōm. non ponderauit: dein de qūo ſumat' cauſa, & oportet ſupplere, ſicut diximus, & ſi't teneo q̄ diffinitio naturæ competit cęlo, & inferioribus analogicè: ſm enim naturam prius competit cœlo, ſed ſm famoſitatem prius cōpetit iſtis quæ ſunt hic. diſtinctio habetur ex Auer. 2. Meta. cōm. vlt. & ideo, vt dicit Porphirius, Auic. & Cōm. debet ītelligi iſta deſcriptio diuiſim, vnde ly, et, debet ſumi pro aut: in cœlo enim natura eſt principium ciens ſempiternum motum, in terra ſempiternam quietem, in cæteris motum & quietem. iſta eſt etiā ſententia Cōm. in 9. Meta. cō. 13.

Contra formam corporis in materia.

Alij autem, vt Simplicius exponunt, etiam in cęlo eſſe quietem reſpectu centri polorum, & axis & ēt quia cœlum quieſcit ſm totū, quia non mutat locum ſm ſe totum, ſaltem ſm ſubiectum: & terra etiam mouet, quia ſi poneretur extra ſuū locum moueretur, aut quia mouetur motu alterationis, mouetur ēt ſm partes: poteſt etiam dici in cœlo eſſe quietem reſpectu partium: quia ſtellæ, quæ ſunt nobiliores partes orbis, nō mouentur per ſe, vt demonſtratum eſt in 2. cęli & mundi, prima tamen via magis placet. Similiter dico, quòd cum motus analogice dicatur de locali, & alijs motibus natura, principaliori modo dicitur eſſe principium motus localis, & ſecundario aliorum motuum. Motus enim loca-

lis, vt demonſtrat Philoſophus in 8. phyſico. text. commento 55. vſque ad 60. eſt prior aliis motibus natura, tempore, & perfectione. cuius argumento eſt, ꝙ Ariſto. in 1. cæli & mundi, volens probare omne corpus phyſicum ſm naturam eſſe mobile ſm locũ, probat illud ex diffinitione naturę, quæ ē principium motus, quod non procederet, niſi motus principaliter in diffinitione naturæ ſupponeret pro motu locali. & confirmatur: nam tenendo diffinitionem illam eſſe communem analogicè ſuperioribus, & inferioribus, oportet partes quaſlibet ī illa diffinitione eſſe cõmunes vtriſq;, aut ſaltem principaliores, ſicut eſt motus. ſed in nullo motu communicant cæleſtia cum inferioribus, niſi in motu locali. vt demonſtratum eſt in 1. cęli & mũdi. & in lib. de ſubſtant. orbis, quia motus localis apparet principaliter in naturæ diffinitione, & alij motus cõſecutiuè: impoſſibile. n. eſt intelligere aliter. dicitur autem cius in quo eſt primo, vt dicit luciſſimus Themi. quia principium motus in ſcãno eſt, ſed nõ primo, ſed primo eſt in ligno. dicitur autem per ſe, quia licèt nauta in naui ſit primo, nam in nullo priori poteſt nauta eſſe quàm in naui, non tñ eſt nauta per ſe de intellectu nauis, neq; nauis de intellectu nautę: talia enim ſunt prædicata, quę per ſe alterum de altero dicuntur, vel quando prædicata ſunt accepta in ratione ſubiectorũ, & ſunt cauſæ eorum. aut econtra, ſicut ſunt prædicata per ſe primi modi, & ſecundi modi, & ideo ponitur ly per ſe, per non ſm accns ponit ad dr̃iam medici, qui licèt primo, & per ſe habeat artem medicinæ, per quam eſt formaliter medicus, & curatiuus aliorum: tñ per accidens agit in ſeipſum inquantum medicus: hoc. n. declaratur ab Ariſt. in litera. Commen. autem aliter exponit, ſed mẽlius placet expoſitio iſta græcorũ.

Qui autem ad euitandam nugationem ordinant præpoſtero modo: vt ly nõ ſm accidens præponatur ad ly per ſe, & ly per ſe ad primum nihil eſt, quia 7. primę philoſophiæ text. cõ. 43. ſiue ſuperius præponatur, ſiue inferius, nõ propter hoc euitatur negatio. Et ideo oportet dicere iſtas tres particulas referri ad diuerſa, & ꝙ non habent iſtum ordinem, vt vnum ſit cõtrahens & aliud contractum, ſicut eſt in veris diffinitionibus, in quibus totum refertur ad vnam intentionem. hoc enim eſt in vniuocis, ſed ī analogis & ambiguis oportet ad diuerſa comparare, ſicut diximus: æquiuocatio. n. decepit iſtos.

Quod autem d. Boeti. nãm hic diffinitam, & Albertus cum eo, nõ conuenire ſuperiorib. ſed ſolũ corporibus, quæ ſunt hic: quia motus cæli non eſt à nã, ſed à voluntate & à principio ſeparato, tum etiam quia nã non mouet mõtum infinitum. nec nã mouet corpus in ſuo loco cuiuſmodi ſunt in cælo, quia infinitus eſt, & ſemper circa eundẽ locum mouetur. Dicimus cũ ſupportatione hoc falſum eſſe. nam Ariſt. ī 1. cęli, venatur9 cęli ſubam quid ſit, & qualis ſit naturæ, ſumit illam propoſitionem pro maximo fundamento, vt dicunt oẽs expoſitores, ꝙ omne corpus phyſicum eſt mobile ſm locum: vt patet in tex-

com.

com. 5. & ꝓbat illud ex naturę diffinitione. frustra aũt hoc feciſſet ſi naturæ diffinitio ſuperiorib. non competit. & quod dicitur, ꝙ natura non mouet infinitum motum, neq; in ſuo loco. Reſpondet Commen. in diſput. 13. in ſolu. 4 dub. ꝙ eſt verum de nã inferiorum. & ideo dicit, ꝙ motus cęli non eſt naturalis, ſicut motus elementorum: & ita etiam dicit in 2. cæli. com. 3. patet autem nõ obſtante, ꝙ motus cęli ſit voluntarius, poteſt etiam eſſe naturalis: & ex parte orbis, qui concurrit, vt materia, ſeu melius, vt ſubiectum, & ex parte formæ, q̃ eſt intelligentia ſeparata, ſicut declarauit Com. in 1. cęli. comm. 5. & 2. cęli. com. 3. ex parte quidem orbis, quia cum ſit corpus ſimplex & cuiuſlibet corporis ſimplicis ſit aliquis motus ſm nãm ſimplex, ſicut motus naturalis leuis eſt ſurſum, & motus grauis deorſum. ſic motus orbis cum ſit neutrum, neque graue, neq; leue habet potentiam naturalem, vt moueatur motu naturali circulari ab intelligentia cauſante in eo illum motum, & poteſt dici naturalis ex parte formæ, quia ex quo intelligentia ſicèt ſit principium ſeparatum, non dependens in eſſe ab arte, nec conſtitutũ in eſſe per ipſum: quia tamen eſt appropriatum principium in mouendo ipſum, ſicut forma eſt appropriata materię: ſic dicitur anima eius inquantum influit ſibi motum, vt dicit Comm. in 2. cęli. comm. 3. & dr̃ eſſe in eo, quia intelligentia ibi eſt vbi operatur, & illo modo dicitur eſſe continuata ſibi. & ſic cęlum vt eſt quodammodo animatum iſto modo, dr̃ eſſe naturale ex ſe. & iſta eſt ſnĩa Com. in 3. cap. de ſubſtan. orbis. vnde etiam dici põt motus cœli eſſe naturalis ex parte animæ, & ex parte corporis. vt habet ipſe in 8. phyſi. comm. 27. vbi dicit, ꝙ motus corporis cęleſtis eſt ſimpliciter naturalis tam ex parte animæ, quàm ex parte corporis, nõ ꝙ velit Comm. intelligentiam vere eſſe naturam, immo eſt ſupra animam, & anima ſupra naturam, ſed per viam ſimilitudinis & proportionis. quia ſicut forma materialis habet cauſare motum in ſubiecto proprio, ſic proportionabiliter intelligentia in orbe, & motus naturalis in cęlo, non eſt alius à voluntario, vt dicit Commen. 2. cęli. com 3. & fuit dictum Alexan. Quod autem dixit Albertus & Egidius Rom. Iv primum poſitum in diffinitione naturæ ſumi pro proximo, ad excludendũ vegetabilem & ſenſitiuam, quæ mouẽt per qualitates tanquã per inſtrumenta, & organa, hoc quidem ſtare non poteſt, quia tunc ſm iſtam rationem animalia, & plantę non dicerentur eſſe à natura. cuius oppoſitum dicit philoſophus in text. nec anima aliquo mõ poſſet participare iſtã rõnẽ naturæ, quod eſt contra expoſitores gręcos. Amplius ſequeretur elemẽta in motu locali non haberent conterere per formã tãquam ꝓ principium actiuum ꝙ eſt natura, quia motus localis ꝛ cauſetur principaliter à forma ſubſtantiali, cauſat tñ mediante grauitate, aut leuitate accidentali. d. n. Com. 1. cęli. com. 17. ꝙ grauitas & leuitas ſignificant habitus & formas, quæ ſunt principia mouentia principaliter, & ſignificant ẽr qualitates. vñ

ſicut agens naturale nõ agit per eſſentiam in motu alterationis tanquam per principium proximum agendi; ſic in motu locali. Ariſt. n. in lib. de ſenſu dixit, ꝙ ignis non agit inquantum ignis, ſed inquantum calidus: ſiſt cũ natura ſit principium etiam alterationis & augumenti, vt d. Com. in plantis & animalibus, & in talibus concurrunt qualitates, vt concauſæ, & vt inſtrumẽta. non eſſent igitur iſti motus naturales, cuius oppoſitum habet̃ ī tex. & à Them. & ab Auer in cõ. 1. Et ideo melius eſt exponere, vt græci, aut vt Cõmẽ. Et ꝙ quidam reprehendere voluerunt iſtam naturæ diffinitionem: quia natura videtur eſſe aliquid abſolutũ, & iſta datur per reſpectum nihil eſt, quia licèt natura ſm rem nõ ſit niſi materia, & forma, quæ ſunt ſubſtantiæ quędam, & entia quędam abſoluta: tamen vt nãli conſiderãtur in reſpectu conſiſtunt. vt patet. 2. phyſico. 26. & ideo conſiderantur vt ſunt principia motus, quorum vnum eſt actiuum, & aliud paſſiuum: ſub rõnibus aũt abſolutis, & tranſcendentibus à diuino conſiderantur. ſed ſuus intellectus perfectus in relatione, ſeu reſpectu conſiſtit, vt à naturali conſiderantur, & quia nomen naturæ d. reſpectũ principij, ideo in deſcriptione naturæ ponitur prineipium loco generis. nec obſtat ꝙ ſi principiũ ſumitur pro cauſa efficiente ꝙ cum efficiẽs, & finis ſint extrinſeca igitũr non differũt eſſe in eo in quo ſunt, quia licèt cauſa efficiẽs ſit extrinſeca à ſuo effectu: tamẽ poteſt eſſe extrinſeca in ratione qua ẽ forma, q̃ eſt pars eſſentialis nãti: forma enim eſt intrinſeca elemento, tamen eſt principium efficiẽs motum, qui eſt effectus diſtinctus à motore: motor enim eſt de cauſis extrinſecis motus. 5. phyſic. commento. 3.

Natura quælibet forſan materiam habet. 2. Meta. tex. comm. vlti. vbi animaduerte, ꝙ vt ſcribit Auer. in com. ideo dixit forſan, ſeu ferè propter intellectum: intellectus enim qui eſt poſtrema perfectio hominis eſt abſtractus à mã. conſimilẽ modum loquendi habet philoſophus in 6. primę philoſophię. tex. com. 1. vbi dicit, phyſica theorica quædam eſt, ſed theorica circa tale ens quod eſt poſſe moueri, & circa ſubam, quæ ſm rõnẽ, vt ſm magis non ſeparabilem ſolum. vbi etiam Auer. ponderãs ly ſm magis inqt '' & dixit in maiori parte pp intelle- '' ctum. conſimilem modũ loquẽdi '' habet philoſophus in prin. 1. de cęlo & mundo. vbi inquit, ſciẽtia de natura fere plurima videtur circa corpora & magnitudines, & horũ exiſtens paſſiones & motus.

Natura ſecũdum famoſitatem magis, ſeu prius dicitur de corporibꝰ generabilibus & corruptibilibus, quam de corporibus cœleſtibus. 2. Metaph. commen. vltimo." Pro quo animaduerte quòd natura, & naturæ diffinitio poſita in 2. phy. dicitur ſecundum antiquos peripateticos de vtriſq;, ſcilicet corporibus generabilibus, & etiam de ęternis. quicquid ſenſerit in hoc Boetius, & Albertus. & dicitur ſecundum prius, & poſterius, vt ſcribit Commen. 2. phyſico. comm. 3. tamen animaduerte ꝙ iſta comparatio poteſt fieri duobꝰ modis, vel ſimpli-

simpliciter, vel quo ad nos, seu ſm famoſitatem, & tunc ſi comparatio fiat ſimpliciter, & quo ad naturam dico, quòd natura per prius dicitur de cœleſtibus: eſt enim regula, ꝙ quando aliquod nomen dicit de duobus, quorum alterum eſt cā alterius ſimpliciter, & per prius dr̄ de cā, & p̄ poſterius ſm quid dr̄ de cauſato, ſicut eſt videre in 8. phyſi. ab Auer. in cō. 77. & in 7. Meta. & in 8. vtrobiq; in cō. 7. cum igitur corpora cœleſtia ſint cauſę generabilium & corruptibilium, vt d. philoſophus in prin. lib. Metheor. ſic natura per prius inuenitur, & eius ratio ibi, quàm in corruptibilibus: ſed ſm famoſitatem, & quo ad noſtram cognitionem ſecus eſt, quia iſta ſunt nobis ꝑpinquiora, & magis operationes eorum, & proprietates iſtorum innoteſcunt nobis, quàm illorum. & ideo Com. dixit ꝙ iſta ſecundū famoſitatem ſunt magis naturalia.

Natura eſt vl̄r principium tranſmutationis in rebus tranſmutabilib. per ſe, & eſt principiū priuationis tranſmutationis in reb⁹, quæ qñq; tranſmutantur, & qñq; nō: illa aūt quæ ſemper remanent eodē modo modorū trāſmūtationis. ſ. in motu locali æquoce dr̄ de eis nā & de alijs. Cōm. 2. Meta. com. vlt. Vbi clare potes inde colligere qualiter diffinitio naturę ſm Com. nō poteſt vniformiter intelligi nec copulatiuè, ſed diuiſiuè: & fuit etiā ſententia Porphirij, & Them. in paraphraſi ſuper principio 2. phyſ. vbi dicit, cæleſte & diuinum corpus excipio, in quo natura eſt principiū ciens ſempiternum motum, non etiam cauſa, aut principium quietis. eandem ſententiam vide ab Auer. in ſua media expoſitione, ſup libro 2. phyſi. & in 2. cęli. in com. 84. & in 9. Meta. cō. 13. de hoc tamen ſupra dixi contra Albertum, & Boetium diffuſe.

Quaſr diffinitio naturæ ſit intelligēda ſecūdum Auer.

Naturaliter inuentū in aliquo non inuenit in quodam eius, & in quodam non, niſi hoc ſit verbis tātū, non ratione. 4. Metaph. com. 27. idem 2. cœli. com. 59. & 1. poſter. tex. com. 8.

Naturalis nō diffinit ſine materia, neque ſecundum materiam ex 2. phyſico. tex. com. 21. vbi Ariſt. dicit in tex. ꝙ cum natura dupliciter dicat, ſicut de ſymo, quid ſit intendimus ſic conſiderandum eſt: quare neq; ſm mām huiuſmodi, neq; ſine materia. Quem locum ſanctus Thomas interpretans aſſerit duas fieri rationes. prima eſt, quia cum duplex ſit natura, materia, & forma, & ſcientia naturalis ſit de natura, igitur de vtraq; nā cōſiderat: ſcēa ſcientia nālis ita ſe hz circa nālem, ſicut eſt de ſymo, ſed volētes ſcire quid ſit ſymum, in diffinitione ſymi ponūt mām, quę eſt naſus, & concauitatem, quę eſt forma: ſic etiam nālis in cognitione nālium, vtrunq; cognoſcit, mām & formam, & ideo cognitio nālis nō eſt ſine mā, neq; ſm mām tm̄, quia oportet etiā cognoſcere formam. Themiſt. autem, Simplic. & Auer. volunt ſolum vnam ibi fieri rationem, ſicut prætendit ſeries, & contextus verborum, quod etiam euidentius apparet in græco idiomate, & Simplicius multum ſubtiliter introducit intentionem philoſophi ibi, quia enim in textu 20. immediate præcedente di-

Annotatio pulchra.

xerat ꝙ ex mathematicis quædam physicam lineam accipiũt, sed non considerant, neq; diffiniunt illam inquantũm est physica, sed inquantum mathematica, vt geometria: quædam autem assumunt mathematicam lineam, sed non diffiniũt eam inquantum mathematica, sed inquãtum physica: consequẽs fuit ostendere quo physicus diffinit ẽt physica, & asserit ꝙ est sicut q diffinit symum, in quo ponitur dum diffinitur, tam materia quàm forma, & hꝫ diffinitio nãlium non sit sine materia, tñ naturalis non per materiam diffinit, & cognoscit cõpositum ex materia & forma, sed p formã. vnde lucidissimus Themi. in eodem loco dicit, quare naturalis in diffinitionibus vtetur mã, sed diffiniet per formam. & Simplicius eandem expositionem seqtur in illo loco. non enim litera græca hꝫ notam exclusionis, vt litera arabica. propter quam Com. cogitur exponere ꝙ naturalis nõ ſm materiam tantum. i. sine forma cognoscit, & diffinit. quam expositionem etiam latini sunt secuti. vnde nãlia cognoscuntur non per mãm, sed per formam: nam mã ẽt substantia scibilis est per analogiã ad formam: forma aũt est origo cognitionis tã compositi quàm materiæ, & est expositio multum subtilis & vera, ni fallor. Ex quo patet de mente Them. & Simpli. & omnium expositorum antiquorũ formam esse quidditatem, sed mã nõ est pars quidditatis, licèt sit pars essentiæ. & mirum est de diuo Thoma, & Ioan. Scoto, quo in hoc defecerint à vera, & antiqua doctrina peripateticorum: asserunt. n. mãm & formam esse de quidditate, secuti in hoc Auicen. 5. Met. suæ, sed secus se hꝫ res. Nam in conceptis cũ mã differt essentia à quidditate, vt dicitur in 3. de anima. text. com. 9. & 7. primæ philosophię, tex. com. 41. forma enim est ratio, & quod quid erat esse rei, vt vbiq; locorum Arist. formam diffinit. sicut enim scribit Comm. 1. cæli. com. 92. forma autem est subiectum vniuersalitatis, & iste est intellectus cuiusli bet formæ. cum autem obiectum intellectus nostri sit vsie, forma sola erit quodqnid erat esse quod est intellectus obiectum. mã autem, vt dicit Com. 12. meta. com. 14. non hꝫ intentionem alicuius cõis, aut vñis prædicabilis de pluribus. & iõ Arisio. 7. meta. text. com. 35. dixit materiam ſm se esse ignotam modo nihil dat quod non hꝫ: & ideo materia inquantum ſm suam pũram naturam consideratur, non pt esse cognitionis principium, sed si aliquo modo facit ad cognitionẽ, hoc est vt est subiecta formæ: & iõ materia, vt dicunt præfati viri, & est cum hoc sententia Auerr. in 7. metaph. comm. 34. ponitur in diffinitionibus rerum naturalium tã quam vehiculum deferens quidditatem, sed non quia sit pars quidditatis. Sed tuꝛc contra istam viã sunt tres arduæ difficultates. & prima est contra Themist. quia dicit ꝙ naturalis vtetur in diffinitionibus materia, sed diffiniet per formam. sed hoc contradicit Aristot. in 1. de anima. text. commen. 16. vbi ponit differentiam inter physicum, & dialecticum. Dialecticus enim (vt asserit) diffinit p formam, sed physicus diffinit per materiam.

&

& Themistius dicit q̃ physicus nõ diffinit p̃ materiã, sed per formã. contradicit igitur magĩo, & tunc potest dria inter dialecticum & physicũ, vt patet intuenti. Secunda difficultas est, quia si forma ẽ tota rei quidditas, & diffinitio nõ explicat nisi quidditatem. igr̃ diffinitio dz̃ dari p̃ solã formam, & ita mã̃ non est necessaria ĩ diffinitionib⁹. Tertia difficultas est qa tũc diffiniões substarum naturalium vñr esse per additamentũ. Nam si mã̃ quæ ponit in diffinitione cõpositi nõ est pars quidditatis cõpositi, igr̃ cadit vt additũ: & ita diffinitiões talium substarum non erunt diffinitiones simplr̃, sed per additamentũ, sicut sunt diffinitiones accidentis. 7. contra Philosophũ 7. meta. tex. c. 17.

Ad primũ soluit q̃ ideo Themi. dicit naturalẽ & physicũ materiã non diffinire in diffinitionib⁹ nõ tñ diffinit p̃ eam, sed p̃ formã: pro quanto cognitum & diffinitũ cognoscitur per formam, & non per materiã, quia materia ẽm̃ se est ignota quæ quidem intelligitur, intelligitur ẽm̃ q̃ est in actu. 9. meta. tex. c. 20. vbi dicitur, inueniuntur aũt diagrammata actu, forma aũt actu est: materia aũt est potentia, & potentia est ratio occultationis & ignorantiæ, non cognitionis. sed Aristo. vult naturalem diffinire per materiam sensibilẽ, & ideo non est contradictio inter Arist. & Them. q̃ non sunt discordes in via & modo intentionis materiæ, sicut p̃z. Nec eodem modo vtitur scu accipit diffinire & ens. nã ens dicit habitudinẽ tantũ per id quod est principia cognitionis, aũt tantũ per id quod sit quidditas, aũt pars quidditatis, vtrum tñ mã̃ in diffinitione tanq̃ necessaria in ratione vehiculi. Q̃o aũt dialecticus dicat̃ per formam diffinire satis in theorematibus declaratum est. Ad secundam difficultatem rñdet Cõm. in 1. de anima. cõ. 16. in quit. n. q̃ qui in diffinitionibus rerum accipit materiam & dimittit formam diminute accipit. qui vero ponit formam, & dimittit materiã, vt dimittere a quid quod non est necessarium in diffinitione rerum tñ si nõ est ita, quia forma in diffinitione debet tumi cum compositionibus in quibus existit. Pro quo scire debes q̃ vt scribit Cõmen. in 2. phy. cõ. 28. formarum quędã sunt quę in dicentibus rem diffiniri p̃ sunt cum materia & sine materia? & istæ sunt illæ formæ in quib⁹ cõuenit mathematicus & naturalis, sicut est magnitudo & numerus: linea n. superficies, & corp⁹, & eorũ propria: similiter numerus, & accidentia propria numeri indifferenter diffiniri possunt & cum materia sensibili, & sine. & ideo talia ab vtroq; considerantur, verum, alia, & alia ratione, vt dicit. nam naturalis talia diffinit vt sunt in materia sensibili, vt sunt termini corporis naturalis. sed mathematicus diffinit illa abstracta a mã̃ sensibili. sunt etiam aliud genus formarum, quod impossibile est sine materia sensibili nec esse, nec diffiniri, & istud est anima quantũ ad omnem potentiam mãlẽ, sicut dicit in tex. est ratio & ex. 7. meta. tex. cõ. 37. impossibile est hominem diffinire sine carnibus & ossibus. & Cõmen. ibidẽ cõ. 39. impossibile est quidditates naturales

les intelligere ſine trāſmutatione & motu.i.ſine materia. q̄ eſt principium tranſmutationis:in diffinitionibus aūt entium mathematicorum, nō apparet hmōi materia, quę eſt principiū trāſmutationis. vt dicit Cōmen. 2. phy. cō. 56. licèt bene ī illis appareat materia intelligibilis:& ideo diffinitiones cōpoſitorum nālium indigent mā, nō ga mā ſit pars quidditatis: ſed ḡa cōpoſitum conſtituit̄ p formā talē quæ neceſſario habet eſſe in materia,& debet explicari ſicuti eſt. Ad vltimā difficultatem reſpōdetur ꝙ licèt mā nō ſit pars quidditatis,eſt tn̄ pars eſſentiæ cōpoſiti ex mā & forma:& ex materia & foā fit p ſe vnū,ſicut ex pōa & actu. 8. me,t.c. 15.ſed ex ſuḃto & accn̄te nō fit p ſe vnū,ſed ſit vnū p accn̄s: & iō diffinitiones accn̄tiū datæ per ſuḃm dicunt̄ eſſe diffinitiones p additamētū, non aūt diffinitiones ſuḃarū. Accedit ēt ad hoc ꝙ ſuḃm eſt in diuerſo gn̄e ab illo, in quo eſt accn̄s, ſed materia eſt in illo gn̄e ſaltē reductiue ī quo eſt ipſum cōpoſitū.

Solutio igr̄ oīum rōnum apparet viſa & intellecta dr̄ia inter eſſentiā & quidditatem in iſtis quæ cū mā concipiuntur: hæc.n.viſa dr̄ia ſoluit oēm ignorantiam.vñ Cōmen. 7.meta.cō.21. ſcribit forma hoīs eſt hō vno mō, & forma hoīs non eſt hō alio modo, & eſt congregatō ex materia & forma. vult dicere ꝙ ſi homo ſumatur pro hominis quidditate,'forma hominis ſolum homo eſt illo modo: ſi vero homo ſumatur ſm eſſentiam,quia eſſentia hominis eſt congregatū ex materia & forma,& pars illo mō non eſt totū,ſic forma hoīs non eſt hō.

Natura vniuerſalius vtitur Philoſophus, q̄ naturalis & etiam philoſophus diſputat contra negantes naturam,quod nō facit naturalis. Cō menta.contra Auic. 5. meta.cō. 5. idem 2.phy.com.3.

Natura dr̄ 1. de forma. 5. meta. tex. cō. 5.idem 2.phy.tex.cō. 12.& 1.cœli.com. 5.& 7. meta.39.

Natura dicit̄ de generatione 5. metaphy.tex.cō. 5.& 2.phy.te.cō.14.

Naturalis habet diffinire per materiam ſenſibilem. 6.meta.tex.cō.2. & 1.de anima tex. cō. 16.

Nacuralis habet conſiderare de aliqua forma,videlicet,de illa quę impoſſibilis eſt reperiri ſine materia. 5.meta.tex.cō.2.idem 3.cæli.tex. cō. 1.vbi dicttur oēes ſuḃę naturales aut corpora ſunt, aut cum corporib' gn̄antur & magnitudinib.

Naturalis ſcientia eſt ſpeculatiua & non operatiua. ibidem.

Naturalis ſcientia cōſiderat de reb' mobilibus:mathematica aūt de rebus abſtractis ſm diffinitionē, ſed non ſecundum eſſe.

Naturalia ſunt in quorum diffinitione apparet nā, & volūtaria ſūt in quorū diffōne apparet voluntas,diuina aūt ſunt, in quorū diffinitione apparet deus. 6.me.cō. 2.

Naturales formæ aut plures,aut omnes non ſunt ſine matetia. Commenta.7. meta. com.39.vide quare dixit, aut plures, in 6.meta.tex. cō. 1.vbi Philoſophus hz̄ confiſem modū loquendi:inquit.n. Phyſica thæorica q̄dā eſt, ſed theorica circa tale ens qđ eſt poſſe moueri, & circa ſuḃam q̄ ſm rōnem vt ſm magis nō ſeparabilē ſolū. vbi Cōmē. ibi ponderat ly ſm magis, ad præſeruandum ſe ab intellectu.

Contra diuum Tho.

Natu-

Naturalis nõ solũ de materia, verũ etiam & de forma considerat magis. 7. meta. tex. comm. 39. idem 2. physi. tex. com. 21. & 26.

Naturales quidditates non possunt intelligi sine sensu & motu, sed bene mathematicæ. 7. meta. tex. cõ. 37. & 39. vbi per intelligi intelligas diffiniri, vt notaui in contradictionibus nuper ẽditis.

Naturalis considerat de substantiis sensibilibus inquantum sensibiles sunt, sed primꝰ philosophus inq̃tum substantiæ. 7. meta. com. 39. 5. & 9. 12. meta. 1. 5. 6. & 29.

Naturalis scientia est philosophia secunda secundum naturam, nõ ꝺm ordinem doctrinæ. Cõmen. 7. meta. com. 39. idem 2. meta. com. 3.

Naturalibus entibus ꝓpria est materia. 7. meta. cõ. 39. & rõ est, quia naturalis est de his quæ sunt ī motu: oportet aũt intelligere materiã in remota, vt dr̃ 2. met. tex. cõ. 12.

Naturæ nomen multiplex est 5. meta. tex. cõ. 5. & vide etiã Themist. 2. phy. super tex. 7.

Natura quælibet congregata ex duabus naturis conuenientibus, necesse est vt sit de natura componentiũ 7. meta. com. 48.

Naturales substãtiæ sunt ab oĩbus cõfessæ. 8. meta. tex. cõ. 1. & tex. com. 2.

Contradiuum Tho. Ex hoc patet ꝙ corpꝰ mobile nõ põt demonstrari in scientia naturali, quia ad per se nota & cõfessa ab oĩbus non erigitur demonstratio. vt patet 2. phy. tex. cõ. 6. cuius oppositum tenuit diuus Thomas.

Naturales substãtiæ generabiles habent omnes causas. 8. meta. tex. cõ. 12. idem in 2. phy. tex. comm. 70.

Natura in diuino, cælestiq; corpore est sciens sempiternum motũ, nõ autem est causa aut principiũ quietis. Them. in 2. phy. in principio.

Natura est in gñe potentię. 9. meta. tex. cõ. 13. vbi Comm. in cõmẽto dicit probans hoc, quia natura est principiũ ratione principij est potentia, & potẽtia est genus eorum, quia continet naturalia & artificialia, potentia. n. vt d. Comm. ibi. dr̃ de naturalibus & artificialibus.

Natura & ars conueniunt in hoc ꝙ intẽdunt actum & non potentiã. 9. meta. tex. com. 16.

Naturalis, accidẽtia & principia speculatur entium inquantum mota, & non inquantũ entia. 11. primæ philosophię. capite 3. iuxta finem. idem 7. primæ philosophiæ. cõ. 9. & 1. physi. Comm. in suo prologo in principio, vbi intentionem declarat naturalis scientiæ. ex 6. primæ philosophiæ. tex. commen. 2.

Naturalis, scientia & à practica & à factiua altera est. 11. meta. cap. 6.

Naturalis scientia est de habentibus in seipsis principium motus. s̃.

Naturalis scientia scientiarũ prima esset, si quidem naturales substę primę entium forent. 11. meta. ca. 6. idem 6. meta. tex. com. 3. vide in ꝓprio theoremate de hoc.

Nasuralis habet dare causas mobiles, substãtiæ materiales & mouẽtes, formales aũt & finales non potest. 12. phimæ philosophię. com. 6. vide in concordantiis.

Natura licèt non intelligat aliquid, tñ rememorat ipsam de causis nobilioribus ea, quæ dñr intelligentiæ. 12. meta. com. 18. authoritate Them. & est in prima parte digressionis, vbi dicit ꝙ ꝺm Platonẽ hoc est aĩa mũdi q̃ fit ex diis secũdis: & ꝺm Arist. est a sole & orbe decliui,

& ibi-

& ibidem prope finē cōmenti cō firmat hoc idem ex propria sententia. vide pro hoc lucidissimū Themist. in paraphrasi sup 1. phyſicæ auſcultationis ī expōne tex. 81. de appetitu materię, vbi ītquit: etenim veriſſimum puto ꝙ dicitur prouidentiam fuiſſe quę & turpi deſiderium honeſtatis & egenti opulentiæ quantum ſit ſatis iniecerit.

Natura quandoq; vtitur organo pp melius: quandoq: vero propter neceſſitatē eius cuius gra factum eſt. Cale. in 4. de vtil. part. cap. 17. vbi de inteſtinis loqnitur, & in hoc caſu 2. inſtrumentū participat virtutem principalis agentis. vnde intestina hñt vim digerendi cibum virtute ventris, & venæ hñt vim tranſmutādi ſanguinem virtute epatis, licēt inteſtina non ſint organū digeſtionis neq; venę ſanguificationis, & hoc ibi Gale. aperte dicit. Et nota bene hoc, in quo caſu inſtrumentum poteſt attingere formam quæ eſt ab agente.

Natura quod poteſt facere vno inſtrumento nō facit duobus. 12. me ta. cō. 45. cōſimile 1. phyſi. cō. 59. vide exemplum ī 2. de anima. tex. cō. 88. vbi philoſophꝰ dicit ꝙ natura vtitur aere reſpirato in duo opera, ſicut lingua in guſtu & locutione, idem in ſimili plerunq; inuenies in libris de partibus aialiū, & à Galeno in libris de vtilitate particularum, & de iuuamētis mēbrorum.

Natura per multi iugam formarū ſucceſſionem tēdit ad vnum finē. Themiſt. 2. phy. ſuper 78. idē habetur ab Ariſt. expreſſe in 5. de natura animalium. ca. de inſectis. idē habetur in 2. de generatione animalium. cap. 3. Them. añt dat exēplum de herba. ſtipula, ſpica, & glema, quæ omnia ad vnum finē rendunt, quod eſt triticum ipſum.

Naturam omnē & omnem ſubam impaſſibilem ſm ſe optimum fortitam eſſe finem exiſtimādum eſt. 12. meta. tex. com. 48.

Natura eſſe, in plus eſt q̄ ſm nām eſſe: nam ſunt. n. quędam res natura quæ ſecundum naturā eſſe non poſſunt, qualia ſunt vitia obleſiones; ab ipſa natura contractæ. Themiſt. 2. phy. ſuper tex. 5.

Naturales res in infinitum non perſeuerant in ſua natura niſi per accidens. ex lib. deſtruct. diſp. prima in ſolutione 2. dubij.

Naturæ opus non eſt à ſcientia. ex lib. deſtructionum diſpu. 3. in ſolutione primi dubij.

Naturę actio neceſſario ē in ſua ſubſtantia, ſed non in volentis ſubſtātia. ibidem.

Natura igitur ſic ita ſibi vult, vt ſiderum conuerſionibus, & eorum numeris generationis & obitus numeret, ſed exquiſite id facere nequit pp materiæ indefinitionē & ꝙ multa principia incidūt, quę generationes deſtructas ſm naturā & corruptiones impediant. Ariſt. in fine 4. de gene. anim. idem 1. de genet. & corrup. cō. 17. Inde patet nō oia ex neceſſitate puenire.

Naturę opera ſi eſſent à ſapiētia ſeparata ſeu remota, remoueretur cā ab oībus naturę effectibꝰ. ex diſp. 9. in fol. 3. dubij. idē 12. me. cō. 18.

Naturæ opera procedunt ſicut opera artis: & ideo concluſerūt Philoſophi ꝙ à primo ītellectu virtutes naturales procedunt: & ille eſt qui omnibus entibus ordinem dat. ex diſpu.

ic

disp. 10. in solutione 2. dubij.

Natura ordo & processus hic est vt respectu inferiorum superioribus vice formarum vtatur, respectu superiorum inferioribus loco mãç. Themist. 3. de anima cap. 27.

Naturalis scientię octo sunt partes ſm Arist. ex dispu. 1. in lib. physicarum disputationum. contra Algazelem, vt idem tenet in principio libri metheorotum.

Naturalis philosophiæ nõ est ram⁹ medicina, neq; scientia de iudiciis stellarum, neq; physionomia. ibidem in phisicis dispu. vbi supra.

Naturalia scientię nõ sufficit via diuisiua per se, neque via sensus per se, sed via composita ex vtraque via, scilicet ex diuisione & ex testimonio sẽsus in enumerãdis speciebus sui subiecti in pleriſq; locis vt scientia de animalibus. Commentator in 1. de partibus animalium prope finem.

Natura quod aliũde dempserit, vbi h3, reddere ad aliã partem solet. ex 2. de partibus animalium cap. 14.

Natura plerunq; vtet vnico instrumẽto ad plures actiones 2. de aĩa. tex. cõ. 98. & in 2. de partibus animalium cap. 16.

Natura raro aggregat in eandẽ speciem animalium duo diuersa adiutoria eiusdem adiumenti pro conseruatione. Cõmen. in 3. de partibus animalium cap. de cornibus & eorum iuuamentis.

Natura rem nobiliorem in meliori bus locis cõstituere, solet, nisi quid maius impediat. ex 3. de partibus anim. cap. 4.

Natura interdum excrementis commode vtitur. ex 4. de partibus animalium. cap. 2.

Natura ab inanimatis continue ad animalia tranſit per ea quæ viuunt quidem, sed non sunt animalia ita vt parum admodum alterum ab altero differre videatur propter sui propinquitatem. ex 2. de partibus anim. cap. 5. idem Auer. ibidem in cap. de duro testato. vbi dicit q⁹ natura semper mouetur ad optimum anteq̃ transferatur ad vltimum ex tremum, aliter natura egisset quid inane. ſ. q̃ esset prius ad aliquo gñe & nõ perficeret ipsum. laudetur ergo deus sapiens cognoſcens.

Natura vbi duob⁹ ad duo opera vti potest nec aliud impeditur, nihil tale natura facere solet quale per inopiam ars excussoria obeliſco lichinium ex vera lucernaq; cõponit. attamen si id fieri non potest, tunc vno ad duo opera vtitur. 4. de partibus anim. cap. 6.

Natura ĩ profundo quod pręcipuũ est semper collocat, quod non: pręcipuum vero in superficie. Gale. 1. de vtili. parti, ca. 17. intelligitur in viuentibus quæ sunt hic: nã in magno mundo primus motor est in circumferentia magni orbis.

Natura rem minorẽ maiori potioriq; addere solet: non autem maiorẽ nobiliorem minori. ex 4. de parti. anim. cap. 9. idem 7. politicæ. vbi scribitur q̃ deterius semper est nobilioris gratia.

Natura ex his quæ fieri possunt, facere solet quod melius est. ex 4. de partibus animalium cap. 9. idem 2. cæli tex. com. 34.

Natura nihil superuacuum efficit. 4. de partibus anim. cap. 10. & 11.

Natura instrumenta ad officium, non officia ad instrumenta accommodat. ex 4. de partib. ani. ca. 11.

Natura

Natura quancunque rem facit, aut quia est necessaria, aut propter melius. Arist. in 1. de generatione animalium. cap. 4.

Natura ī formatione fętus quasi pictoris officio fungitur cum condit & creat: pictor enim vbi lineis primum descripserit animātem, mox vario illinit colore ac perficit, &c. Aristo. in 2. de gener. anim. cap. 4. prope finem.

Natura in formatione membrorū procedit sicut paterfamilias prudēs, qui nihil amittere solet ex quo facere aliquid cōmodi possit, dispēsatur aūt in cura rei familiaris, ita vt cibus optimus detur liberis deterior seruis &c. Arist. in 2. de gene. animalium. cap. 4. prope finem.

Natura in maiori parte facit hoc, ꝙ in vno membro sunt duo iuuamēta, aut tria, sicut nares propter odoratum & propter expurgandas superfluitates. 2. Colliget. cap. 19.

Natura attendere videtur vt sensum prouisum curāq; diligentem erga prolem parentes habeant, sed in genere deteriore hoc facit quousque pariant, in alijs quibusdam etiam quousq; perficiāt, prudentioribus vero plus curæ mandatur, vt etiam enutriant, postremo his quę prudētia iam maxime prædita sunt, consuetudo, amor, & caritas in prolem etiam adultam seruatur, vt homini, & quadrupedum nonnullis 3. de generatione anim. cap. 2. Inde scire potes quomodo natura de rebus nobilioribus maiorē gerit curam & solicitudinem.

Natura nulli fœminæ arma ad pugnam, viresq; exercendas tribuit. Aristo. in 3. de generatione animalium. cap. 10.

Natura & ars in rerum concoctione semp inutile ab vtili secernūt. Arist. 3. de genera. anima. cap. 11.

Naturæ effectus aut necessitate fiūt, aut iuuamento. 3. Colliget. ca. 30.

Natura & facultatē cuius dat & instrumentū: sic n. melius est. Arist. in 4. de generatione anima. cap. 1.

Natura vnicuique excremento receptaculum dat ibidem.

Natura quodammodo est id quod præter naturam est. Arist. in 4. de generatione animalium. cap. 4. & ideo lucidissimus The. in 2. Phy. in expositione tex. 5. dicit ꝙ à natura esse in plus est q̄ ℈m naturā. nam monstra & priuationes à natura esse dicuntur, licèt non sint secundum naturam; & ideo animaduerte ꝙ licèt textus dicat secundū naturam: hic tamen debet isto modo capi quo diximus.

Natura non potest vti in eadem hora excremento eodem pro duabus operationibus diuersis. Auer. 4. de generatione animalium. cap. de lacte: & elicitur ab Arist. ibidem. ca. vltimo. vbi inquit, natura nō tam large profundere potest vt anceps sit, sed si alterutram in partem secernitur in alterā desit necesse est, nisi quid acciderit violentum.

Naturam ita subiecimus ex his quę cernimus ratione ducta vt neque deficiat neq; frustra agat quicquā in singulis quoad eius fieri potest. Arist. in 5. de generatione animalium. cap vltimo.

Naturæ nullū opus est in quo non aliquid mirādum inditum sit, primo de partibus animalium. cap. vltimo. idē pulchre declarat Gale. 3. de vtilitate parti. c. 10. versus finē, vbi pulchre probat etiā in istis ca-

ducis,

ducis rebus fulgere sapientiã, ꝓpui dentiam, & potẽtiã inuictam Dei.

Natura adeo sensim paulatimq; de inanimatis ad animata trãsit vt cõtinuatione ipsa lateat eorum confinium & medium vtrius nam sit extremi. Arist. 8. de nã anima. cap. 1.

Et ex hoc collige contemplationem talium mediorum, quæ participant conditiones oppositorũ extremorum esse valde arduam, sicut egregie notauit Simpl. in 1. de anima, in expositione 9. tex.

Nã sępicule solet suos fines tanquã trãsgredi, proinde in aliquibus dubium sit, animalia sint an radices, radices an lapides. Them. 2. de anima cap. 5. vide in 8. de natura animalium cap. 1.

Natura magis proprie dr̃ de formis simplicioribus quàm de organicis, organicæ rectius dicuntur animæ. ex paraphrasi meta. tract. 1. cap. de natura.

Natura apud medicos dr̃ de virtute regitiua totius quæ est nutritiua, quia est simplicior inter oẽs virtutes: & ideo non pñt transferre nomen naturæ ad virtutẽ cordis. ibi.

Nani & pueri multum dormiũt, & habentes capita magna. ex libro de Somno & vigilia.

Necessarij entis dispositio est vt nõ sit per suã actionem, sed actio eius est propter ipsum. 2. phy. com. 82. vide 2. cęli. comm. 17. & 21. & 12. meta. com. 36.

Necessaria multa sequuntur per se multa possibilia. vndo possibile est in signis vt ꝓpositiones eorũ sint compositę ex propositionibus possibilibus, & necessariis, sed tñ necesse est vt maiores sint necessarię, qm̃ hoc modo cõtingit ꝙ conclusio sit necessaria. 7. phy. com. 2.

Necessaria multa habent causas. 8. phy. tex. com. 15.

Necessarium ſm Auic. duplex ex se & ex alio. Commẽ. in paraph. 1. de cęlo. vlt. cap. & 8. phyſi. com. 79. & 2. cęli. com. 71.

Necessariũ ens nullam hz possibilitatẽ. 2. cę. com. 33. & 34. & 12. meta. com. 39. & 9. met. tex. com. 17. vide in concordantiis.

Necessarium est duobus modis ſm Auic. videlicet, ex se & necessarium ex alio, possibile tñ ex se: & reputatur ꝙ ista sit opinio Alex. ī quibusdã suis tractatib. 3. cap. de substantia orbis, & ibi vide impugnationem istius dicti, & in 1. cap. etiam. & 8. physic. cõ. 79. & in 12. primæ philosophię. com. 41.

Necessarium non contingit aliter & aliter se habere. 4. meta. t. com. 25.

Necessarium pluribus modis dicit̃, 5. met. tex. com. 6. & 12. met. text. com. 38.

Necessarium pro violento. ibidem.

Necessarium est qd̃ impossibile est aliter se habere, ibidem.

Necessarium quoddam est in nãlib. & quoddam est in voluntariis. 5. meta. com. 6.

Necessarium simpliciter est duobus modis, quorum vnus est vt aliquid non possit alio modo esse per se: alter vero quod fit propter aliud, primus modus à modernis appellatur ineuitabile in esse, secundus vero à modernis appellatur debitum & necessarium per aliud. Cõmentator 5. metaphysic. commen. 6. vbi per modernos intellige Auicennam, & Algazelem, & sequaces istorum.

Necessitas dr̃ duobus modis. 12. metaphy.

raph. vlt. tex. commen. 38.

Necessariorum quoddam est necessarium per se, & quoddam per aliud: ista diffinitio nō est vera nisi ī motu cæli tantum non autem in substātijs. vide causā 12. meta. cō. 41.

Necessitas essendi non est additum quid supra esse extra aīam, īmo est quędam proprietas in ente necessario, nullamq; infert additionē supra ipsius substantiam, & nō aliud dicit nisi causę remotionem, videlicet, ꝙ illud principiū nō est causatum ex aliquo. ex lib. destr. disp. 3. in foł. 14. dubij. vide in contradictionibus nuper editis.

Necesse esse quomodo fuit à saracenis & ab Auicēna probatum, & ꝙ via Auicē. sit insufficiens, & quę sit via demonstratiua ad probandum necesse esse, require in disputa. 8. in lib. destr. in foł. 1. dubii.

Necessarium esse non est denominatio negatiua, īmo affirmatiua consequens naturam rei non habētis causam ex disputatione 8. in solutione vltimi dubij.

Necessitas in rebus naturaliter ē duplex, vel ex materia vel ex fine. ex 1. de partibus animaliū. cap. 1. fm translationem Theodori, & ex 2. phy. tex. com. 87.

Necessitas est duobus modis, vnus est vt essentia primi sit necessaria essentiæ vltimi, alter vt nō sit ex necessitate sed propter melius, vt melius est esse duo q̄ vnum. Cōment. in 2. Colł. ca 8. de iuuamentis mēbrorum consimilium.

Necessariū dicitur tripl̄r, primo pro illo quod impossibile est vt sit sine ratione materiæ, vt animal sanguineum impossibile est vt non respiret. 2. modo pro violēto. 3. modo pro eo quod impossibile est aliter se habere, & isto modo corpora cælestia dicuntur necessaria. ex paraph. meta. tract. 1. cap. de necessario. vide etiam Arist. 5. meta. ca. de necessario.

Negatio principium negat pluralitatem & morum: quia principiū est causa vtriusq;. 1. phy. cō. 8. ꝙ sic intelligitur, quia principium relatiue ad principiatum: relatiua autē posita se ponunt, & ideo si principium est principiatum est modo principium & principiatum sunt multa: non. n. capit inteilectus vt aliquid sit suimet principiū. 2. de anima. tex. cō. 47. & est etiam sententia diui Augustī. in 1 de trinitate. cap. 1. nulla omnino res est quæ seipsam gignat vt sit: quomodo autē prīcipium sit causa motus, patet ex descriptionibus principij positis ī 5. primæ philosophiæ. tex. cōmen. 1. in quib⁹ semper apparet motus aut vniuocus, aut equiuocus, sicut est cognitio, vt patet discurrenti.

Negationem vnam esse duorum impossibile est quod non est in priuatione. 10. meta. com. 19.

Negationes non inferunt pluralitatem in substantia negati, neq; relationes inferunt in substantia relati. ex libro destruct. disputatione 5. in dubio vltimo, auctoritate Algazelis & Auerrois, quia non sibi cōtradicit in illo dubio, nisi de intellectu tantum, quod non significat relationem in deo, sicut ipse Algazel peripateticis imposuit.

Negationes quæ currunt cursu nominum priuatorum. s. negationes quæ sumuntur in distinctione entium ab inuicem habēt sine dubio causas, quæ inferunt illis entibus illas

illas negationes. ex disputatione 7. in solutione 4. dubij.

Negatio & priuatio differunt, quia negatio est ablatio alicuius simpliciter: priuatio aũt est ablatio alicuius in aliqua nã terminata. 4. met. tex. com. 4.

Nenufar authoritate Auenzoar à proprietate hz colericos præseruare à febre. 6. Colli. cap. 11. vide ĕt 7. Colli. cap. 11. de cura febris colericæ. vbi ad corrigendam scamoneam iubet exiberi cum syrupo de neufare, & syrupo de pomis & masticæ: quia syrupus de nenufare frãgit qualitates primas scamoneæ. s. caliditatem & siccitatem, & cum hoc confortat sua aromaticitate membra principalia: & idem operatur syrupus de pomis, & mastix confortat & remouet nocumentũ membrorum principalium. Et nota bene hoc in actu practico in medicinarum solutiuarum exhibitione, contra rudes.

Neotericorum more loq est distinctus, & cum maiori indagine rem tractare: priscorũ vero more loqui est cũ paucitate ĩquisitionis. Auerroes in paraphr. 4. de cælo summa prima. cap. 3. & elicitur ex tex. cõ. 11. ibidem: loquens. n. de antiquis dicit, ꝙ modo magis nouo intellexerunt. vbi Com. com. 11. colligit ꝙ sermo posteriorum dz esse acutior & rectior, & causa est in promptu, quia posteriores viderunt dicta priorum, & non econtra. Dicit. n. Philosophus in 1. primæ philosophiæ, ꝙ philosophia balbutiẽdo incepit; ars. n. quælibet in sui exordio est cruda & immatura, sed maturatur postea, & deinde paulatim decoratur & perficitur, sicut testatur Auicẽ. in 7. suæ primæ philosophiæ. cap. 2.

Nerui habent introitũ in sensum & motum. 2. de ani. com. 116.

Nerui à nã triplici intentione sunt distributi: alij pp sensum, alij pp motum, alij ad percipiendum contristantia. Gale. 5. de vtilita. parti. cap. 9.

Nerui inter partes exangues cãm sentiendi p̃cipuã obtinẽt. Themi. 1. de ani. cap. 14. super tex. 32. cum hoc concordat Commentator 2. de anima. commen. 116. & medici omnes.

Neruus cũ nõ perueniat ad oẽs partes carnis in quib. fit sensatio, nõ põt dici ꝙ animal sentit p neruum tm̃: patet aũt de se carnem sentire per oẽs suas partes. ex 2. de partib. animalium. in cap. de carne. Com. vbi subdit, ꝙ non debet dici ꝙ fiat sensatio per neruum sine aliis mẽbris: nam simile huius dicit Galenus de visu, ꝙ fit per duos neruos obticos; quamuis etiam ipse dicat humiditatem glacialem esse membrum proprium visus, & subdit, ꝙ hoc erit si concedamus neruos inueniri in omnibus animalibus. sed si non inueniatur nihil faciunt ad sensum nisi melioris notæ gratiæ.

Neruorum iuuamentum ſm Galenum est ad deferendum sensum & motum voluntarium oĩbus membris. sed ſm Aristo. nerui non sunt facti nisi ad temperandum calorẽ intrinsecum ad hoc vt det virtutẽ sentiendi. 2. Colli. cap. 8. de iuuamentis membrorum cõsimilium, idem dicit ibidem vbi ponit iuuamenta carnis.

Neruus apparet ꝙ nascuntur ex cerebro

rebro eo ꝙ nõ ſunt ĩfixi in ipſo, ſicut dicit Galenus ibidem, vide in concordantijs nuper editis.

Neruus & cerebrum non ſunt principium ſenſus tactus, ſed in animalibus habentibus iſta contẽperant organũ tactus, quod eſt caro. in 2. de partibus animalium. in cap. de carne, Commentator.

Neruus ex humore mucori ſimili naſcitur & aliter Ariſto. 3. de natura animaliũ. cap. 5. cogita, quia facit pro opinione medicorum.

Neruus ignẽ non patitur cum vena patiatur, & inciſus ſolidari nõ poteſt. Ariſt. 3. de nã aĩalium cap. 5.

Neruorum natura nõ ab eodem initio continua procedit, ſicut natura venarum. ibidem.

Nihil debet eſſe ocioſum in natura. nec etiam in arte. 1. phyſi. com. 50. idem 1. cæli. tex. com. 32. & 3. de anima. tex. com. 45.

Nihil aliud ẽ cauſa generationis & corruptionis niſi materia propter non eſſe. i. priuationẽ, quæ eſt immixta in ſubſtantia eius. Commentator primo phy. cõmen. 79. & 1. & 3. capitulis de ſubſtantia orbis. & 1. cæli. com. 20.

Nihil per accidens prius eſt in his quæ ſunt per ſe. 2. phy. te. com. 65. primo cæli com. 14. 4. phyſi. 43. 4. metaphy. com. 14.

Nihil qđ ẽ de natura incorporea habet quantitatem. 4. phy. com. 10.

Nihil recipit ſe neq; per ſe neq; per accidẽs. 4. phy. tex. com. 26. & 27.

Nihil ad numerũ nullam habet rationem. 4. phy. tex. com. 71.

Nihil dicit trãſmutatũ niſi qđ ẽ in fine trãſmutationis. 6. phy. t. c. 57.

Nihil corrũpitur in nihil, & nihil ex nihilo generatur. 3. cæli. cõmẽ. 52. idem 1. phyſi. tex. com. 34.

Nihili, ſeu nõ entis nullę ſunt differentiæ. 4. phy. tex. com. 67.

Nihil ſimpliciter intelligitur duob? modis, aut qđ nõ eſt ſubſtantia & eſt aliquod aliorum p̃dicamentorum, aut ꝙ non eſt ſubſtantia nec aliquod aliorum prædicamentoꝝ, 1. de gñatione & corr. tex. com. 11.

Nihil corũ quæ à natura & ſ̃m naturam ſunt inordinatum eſt. natura enim eſt cauſa omnis ordinationis. ex 8. phy. tex. com. 15. Vbi aduerte ꝙ in plus ẽ aliquid eſſe à natura & eſſe ſ̃m naturam: nam non ſolum habitus & diſpoſitiones cõuenientes & formæ à natura ſunt, verũetiam priuationes & monſtra & corruptiones à natura sũt, ſicut notat pulchre Themi. in 2. phyſi. & Simplic. in expoſitione tex. cõ. 5. & ideo Philoſophus animaduertens ad hoc dixit, nihil eorum quæ ſunt natura & ſ̃m naturam. i. ſ̃m naturalem & conſuetum ordinẽ naturę eſt inordinatum, quia bene aliquid à natura genitum poteſt eſſe inordinatũ. nam quid generat nutrit, & auget monſtra niſi natura? ſed talia & ſi à natura ſint, non tñ ſunt ſ̃m naturã genita impedimento naturę adueniente pp materiam. & ideo Commẽtator ĩ cõmento dicit illã propoſitionem q̃ à natura ſunt eſſe ordinata habere veritatem vt in pluribus: ſed raro illa propoſitio fallit, ſed cũ limitatione Philoſophi ſemp vera eſt. Et ex illo loco patet, quid ſit dicendũ ad qõnes fieri ſolitã in fine 2. phy. à doctoribus quçrẽtibus vtrũ mõſtra ſint à natura vel à caſu: aliqui. n. vt Burleus diſtinguũt de mõſtro, qđ poteſt bifariã ſumi,

vel

vel pro aggregato ex ĩdiuiduo alicuius ſpeciei & monſtruoſitate, & ſic dicunt talia nõ eſſe effectus naturę, alio mõ ꝑ indiuiduo cui accidit illa mõſtruoſitas, & ſic ſunt à natura. Nõnulli aũt dixerunt eſſe à natura vlī, alij conuerſo modo, ꝙ ſunt à natura particulari. Nos aũt iuxta peripatheticorũ doctrinã dicimus, iſta à natura fieri, nutriri, & augeri, ſed non ſm naturã: etiam monſtra quæ non ſm naturã fieri dñr, poſſunt dici à caſu eẽ facta, ſed nõ à fortuna. ſicut docuit nos Philoſophus in 2. phy. tex. cõ. 65. vbi ponit differentiã inter aliquid eſſe à fortuna, & à caſu. vbi dicit, maxime aũt à fortuna eſſe eſt ſeparatũ in his quæ à natura fiant, cũ. n. aliquid extra naturã tunc nõ à fortuna, ſed magis à caſu factũ eſſe dicimus: ſed tñ eſt hoc alterũ: illius. n. cã exterius eſt, iſtius aũt interiũs. Vbi animaduerte, ꝙ monſtra & ſi à caſu, dici poſſunt facta fuiſſe & nullo mõ à fortuna, tñ proprie loquendo talia ẽt à caſu non ſunt, qa effectus caſualis proprie ſumpti cã eſt extra, ſed mõſtruoſi effectus cã eſt intra, quia mã eſt ex ſui ſuperabundantia, vel defectu, vel ex ſuis qualitatiuis & quantitatiuis diſpoſitionib. cã monſtrorum, & mã eſt ex cauſis intrinſecis. & ideo large dñr à caſu eſſe, ſed proprie ſunt à nã, ſed non ſm nãm facta: ita notant græci, & Com. in verbis obſcuris ibi dicẽs, ꝙ iſte eſt alius modus naturæ, &c.

Nihil patitur ſm quod eſt vnum. 9. meta. tex. com. 2. vbi Com. dicit, ꝙ Ariſt. per hoc intendebat declarare ꝙ in re ſimplici nõ eſt paſſio neq; potẽtia omnino: & ꝙ illud in quo eſt potentia eſt compoſitũ: & fuit antiqua ſnĩa diuini Hippocratis in libro de natura humana. vbi ſcribit, ꝙ ſi homo eſſet res vna nõ vtique doleret neq; pateretur neque corrumperetur, quia ſicut dicit nõ inueniretur aliquid qđ faceret eũ dolere, & pati, & conuerti. Hoc ẽt conſonat dictis Galeni in princip. libri de morbis & accidentibus inueſtigantis numerum morborũ. vbi hr, ꝙ quia corpus compoſitum eſt ex contrariis elementis habentibus poteſtatem cõmiſceri, & mutari, & ad ſeipſa conuerti, & paſſionibus ſubiici, eſt corpus corruptibile, & mutabile, & paſſibile, non ſolum ex nã compoſitionis, vt aſſerebat Democritus ex atomis indiuiſibilibus faciẽs ꝓpoſitionem, ſed ẽt ex nã componentiũ, & ideo d. ꝙ ſi corpus eſſet ſimplex nõ reciperet magis, nec min⁹, nec meli⁹, nec pi⁹, ſz ſi ex diuerſis ptib. fuerit ꝓpoſitũ & ad ſe inuicẽ paſſibilib. multa diuerſa ſibi erunt aliis alia meliora.

Nihil ex non ente fieri, & oẽ ex ente ferè, oĩum eorum, qui de nã eſt, cõe dogma. 11. primæ philo. ca. 5. iuxta princip. idem in 1. phy. text. com. 34.

Nihil eorũ q̃ nã fiũt fit ab arte, nec econtra. Com. authoritate Alexã. 12. primæ philoſ. com. 13. Ex quo videtur ꝙ ars alchimiæ nõ ſit poſſibilis.

Niſi in ſciẽtia nãli demonſtraretur modus entium ſeparabilium non eſſent niſi ſcientia doctrinalis & nãlis. 1. phy. cõ. vlti. Quod qũo ſit intelligendum vide in theoremat.

Niuis & pluuię locus eſt vnus & materia vna, ſed differunt per diuerſitatem agentis, quia frigiditas ge-

nerans niuem est intẽsior, & frigiditas generans pluuiam est remissior. 1. metheororum. cap. 4.

Nigrum est albi priuatio vt lucis tenebræ. 10. meta. tex. com. 7.

Nobile modicum nobilius est multo ignobili. 2. cęli com. 60. & fuit sententia Arist. in 1. de partib. animalium. cap. 5. vbi scribit. Res. n. illas superiores tametsi leuiter attingere possumus, tamen ob eius gñis excellentiam cognoscẽdi, magis oblectamur, q̃ cum hæc omnia iuncta nobis tenemus: quemadmodum quamlibet partem minimãq; corporis nostrarum puellæ delitiarũ vidisse gratius & iocundius est: q̃ cæterorum hominum membra tota perspexisse & contrectasse. cõsimile elicitur, ex 1. anima, text. com. 1.

Nobilitas essendi in intellectib. abstractis non acquirit̃ per actionẽ. 2. cęli. com. 62. & habet ibidẽ tex. com. 64.

Nobilitas abstractorũ consistit in seipsis, sed nobilitas aliorũ entium ꝓsistit ī actione eorũ. 2. cęli. c. 62.

Nobilius semp prius est viliori. 3. meta. tex. com. 11.

Nobilitas nõ accidit formis nisi ſm ꝙ sunt finis. 2. phy. com. 74. consimile hr̃ in 2. primæ philosophiæ: tex. com. 8. vbi dicitur, ꝙ facientes infinitum latentes auferunt boni naturam. vbi Comm. in com. notat ꝙ bonum in entibus nõ est nisi pp causas finales. Vbi animaduerte ſm Philosophum in eodem loco. v3. 2. phyſi. 74. ꝙ tunc forma hz rationem finis, qñ res ab ea habet dignitatem & nobilitatẽ non simpliciter sed ſm naturam vniuscuiusque rei: dignitas enim simpliciter & perfectio & nobilitas simpliciter, vt notant ibi expositores, & etiam Com. in 5. primæ philosophiæ, in c. de perfecto. nõ est nisi in primo principio quod Deus est. Et aduerte ꝙ licèt in nãlib. forma & finis veniant multotiens in vnum ſm subiectum, & duo ſm rationem: alicubi tñ ratio formæ, & ratio finis separantur, sicut est in mathematicis, vbi solum est ratio formæ & non finis, quia in īmobilibus non est ratio boni, neque finis. Sed dices, qño sciri potest per regulam necessariam qñ ista separantur & quando non? Ad hoc autem Alex. & Themistius, quos ẽt Commentator sub verbis obscuris sequitur, dixerunt, ꝙ hoc patet ex diffinitionib. rerum: nam cum diffinitio exprimat formam & rei quidditatem: quotiens proposita diffinitione statim apparet rem talı modo melius esse q̃ quouis alio modo, tunc forma illa non solum forma, verum etiam finis rationẽ obtinet: sed quoties proposita diffinitione rei non statim apparet rem illam melius hoc modo se habere q̃ alio, tunc res illa solum forma est, & nullo modo finis. Et hoc videre licet in diffinitionibus rerum naturalium, quia positis rerũ diffinitionibus apparet rei dignitas & nobilitas, ſm quã res totaliter se habent quàm aliter, vt ex hominis diffinitione, dicente hominem esse animal rationale mortale apparet ꝙ melius est hominem habere cõplexionẽ maxime temperatã & remotã ab excellentiis contrariorum sicut est de facto, q̃ alio modo: molles enim carne sũt aptı mente & ratiocinio. vt patet ex 2.

de

de anima, tex. com. 94. ſimiliter ex diffinitione auis, videlicet, ꝙ ē animal a prædominio aerū manifeſte apparet ꝙ melius eſt aues habere alas quā carere alis. Sed ex diffinitionibus rerum mathematicaꝝ non ſtatī apparet quare res melius ſit iſto q̄ alio ſe habere mō, vt poſita circuli diffinitione & quadrati non ſtatim apparet quare melius ſit circulū hoc q̄ alio ſe habere modo. Vnde Themiſtius ibi dicit, nō enim quēadmodum ex hominis, equi, plantarū diffinitione ſtatim oſtenditur quid ſit in illis ſpecieb. optimū præſtantiſſimumq;, ita in mathematicis euenit: quis. n. non derideatur ſi pergat probare meli⁹ circulo eſſe vt lineę à centro profectæ pares ſint aut quadratæ vt illæ quæ quadratum obambulant? Qđ etiam animaduertens Commēta. inquit ibi in com. 74. forma in rebus naturalib⁹ eſt vt ens ſit in ſua diſpoſitione nobiliori ꝫ quod eſt illud ens, nō nobilius ſimpliciter: nobilius. n. in eſſe non eſt nobili⁹ ſimpliciter: & dixit hoc vt notificet ꝙ forma non ſequitur naturā materiæ neceſſario, vt opinati ſunt antiqui naturalium, ſed natura inuenit eam ꝓp hoc ꝙ ens ſit in ſua natura nobilius: & ideo forma q̄ ſequitur naturā entis, nō eſt dicta nobilior, vt forma mathematica: non enim dicimus ꝙ ex hoc ꝙ lineæ exeuntes à centro ad circumferentiam ſunt æquales vt circulus ſit nobilior, ſed hoc contigit naturæ circuli, & ideo nobilitas non inuenitur in formis mathematicis. hæc enim. ſ. nobilitas non accidit formis niſi ſecundum quod ſunt finis, hæc Commentator.

Sed tunc eſt maxima difficultas, quia Ariſto. in 13. primæ philoſophię ī fine primi capituli. īquit, bonū autē & immobilibus dicentes nihil mathematicas ſcięntias dicere de bono aut optimo mentiūtur: dicunt enim & demonſtrant maxime, non enim ſi nō nominatum: opera autē & rationes oſtendunt &c. quod animaduertens Auer. in 3. primę philoſophię. com. 3. exponens dictū Philoſophi. ibidē aſſerēris in mathematicis non eē rationē finis neq; boni, īquit, ꝙ ipſe dixit ꝙ ordinatio numerorū & magnitudinū inuenit in eis, & indiget hoc perſcrutatione, vbi in eodē loco dicit Commē. ꝙ in immobilibus non inuenitur bonum per ſe. & ponderans hoc Commētator dicit & dixit per ſe, quia poteſt contingere vt in rebus mobilibus ſit bonum, ſed non per ſe. vnde ſm ꝙ mihi videtur, tunc in aliquo obiecto ſcibili īuenitur ratio boni per ſe, quando ex ratione & diffinitione dante rei quidditatem ſtatī apparet rei bonitas, & ꝙ melius eſt rem illo, quam alio modo ſe habere, ſicut apparet ex diffinitionibus rerum naturaliū, vt diximus: ſed qñ ex diffinitione talis rei non ſtatim hoc apparet, tunc ſi in tali obiecto ſit aliqua bonitas, hoc non eſt per ſe, ſed accidit: nam non eſt dubium ꝙ in figuris mathematicis ē ordo & nobilitas. nā in 2. cęli. tex. com. 12. demonſtratur circulū eſſe nobiliorē & perfectiorem omniū figurarū, quia tñ illa nobilitas non euidenter etiā immediate apparet ex circuli diffinitione, vt dicit Themi. & Com. ideo contingit naturæ eius: iſta ni

fallor, ẽ peripateticorũ ſnĩa in hac re, q̃ non niſi maximo labore, & ĩ non paruo tempore mihi ĩnotuit. Et aĩaduerte etiã vnum quod etiã alibi in cõtradictionibus memini me annotaſſe, qđ refert dicere ĩ ẽntib⁹ mathematicis nõ eſſe rõnem boni, & refert dicere ſcĩas mathematicas non habere rõnẽ boni, qa primũ verũ eſt, & ſcđm eſt falſum; nam entia mathematica & nãlia non ſunt diuerſa ſm ſubiectũ, ſed ſm rõnem: & ideo eadẽ forma, vt ĩ mathematica ſcĩa conſideratur, hz ꝑeiſe rõnem formæ & non habet rationem finis, & ſic abſtrahit à rõne boni, ſed vt ĩ naturali ſcĩa cõſideraẽ vtroq; modo conſideraẽ, & ideo vt ẽ finis intẽtus ab agẽte ſic habet rõnem boni, ſed ſcĩę mathematicæ cũ ſint ſm peripatheticos de numero ſcĩarum ſpeculatiuaꝝ, ſic ſunt de numero bonoꝝ, & ĩ eis ẽ ordo, & ex earũ cognitione ĩtellꝰ perficiẽ, & nõ ſolũ exerceẽ, vt voluę rũt Platonici, vt notauit Amoni⁹ ſuper porphirio. Amplius dant pluribus artib⁹ ſubalternatis multa principia & conferũt ad multa, vt alibi notauimus. Sed tunc eſt difficultas qũo poteſt eſſe nobilitas in habitu ſcientifico ſi nõ inuenitur ꝓ ſe nobilitas & ꝑfectio ĩ obiecto. Niſi eſſet ꝙ habitus ſciẽtificus non depẽdet ab obẽto tanq̃ à cã totali, & ideo põt aliqua participare ex alia rõne q̃ ex rõne obiecti: licèt n. habitus ſciẽtificus in certitudine & abſtractiõe depẽdeat ab obiecto, vt patet in 1. poſterio. in illo cap. certior aũt ſcĩa ẽ altera: alteratũ in nobilitate nõ ſemp ab obiecto depẽdet, licèt hoc plerunq; contingat, vt eliciẽ ex prĩcipio libri de aĩa, & ex. 2. primæ philoſophiæ. t. cõ. 2. ſed illud ẽ verũ vt frequẽtius: ſed nõ credo illud ſemp verũ eſſe, ſicut eſt in caſu. Et tu ꝙſidera diligentius, quia non eſt poſteris præcluſa via ad altiores ſpeculationes.

Nobilius nõ tendit deſiderio in vilius. 12. primæ philoſophiæ. tex. c. 30. & habetur in 2. politicę, vbi habetur ꝙ vilius ſemper eſt nobilioris gratia.

Nobilitas rerũ compoſitarũ ſe inuicem excedentiũ non attendiẽ niſi ꝑpenes paucitatẽ cõpoſitionis & ꝓpinquitatẽ ad primũ ſimplex ĩ illo gñe. 12. primę philoſophię. com. 51. vbi patet perfectiones rerum attendi penes proximationẽ ad ſummum contra Sophiſtas.

Nobile in omni gñe eſt ſimplex. & indiuiſibile, & ſingulare, & per ſe extra cõpoſitũ. ſ. ꝙ ſubſtãtia entis non eſt in cõpoſitione: ſicut calidũ ſimplr eſt ignis, cui non eſt admixtum aliud corpus, ꝓ quod fiat modici caloris. 12. prĩę philoſo. c. 51.

Nobile id ẽ qđ ex bono ꝓdiit gñe. generoſum vero qđ non à ſua natura degenerauit, primo de hiſtoriis animalium. cap. 1.

Noctes plenilunij ſunt tepidiores. ex 4. de parti. anima cap. 5.

Nomen libri phyſicorũ eſt auditus nãlis, vel ſermo nãlis, vt Commẽ. in prologo. ſed allegat extraneam cãm: melius græci vt Simplicius. Nã ſcriptorũ Ariſt. duæ ſunt ſpẽs, vna earũ q̃ exteriora nominabat, & de hoc meminit Ariſt. in 1. cęli & mũdi. tex. com. 100. quales erãt hyſtoricæ & rethoricæ meditationes, & demũ oĩa ea q̃ minus tum curę, tum diligentię indigebant. altera eorũ q̃ auſcultatoria nũcupabat

bat, in qbus philosophia remotior subtilior agitabat, ex quo nūero est iste liber. Aduerte ēt q ab Aristo. nuncupat' prim⁹ sermo nālis, vt patet in 1. cœli. tex. c. 20. dr ēt ī spāli lib. de principiis & de motu.

Nomina synonima non vsitanr in doctrina demonstratiua. Auerr. 1. phy. cō. 1. & 4. phy. com. 129. 1. cęli. com. 1. huius ratio (ni fallor) est, quia nihil debet esse superfluū in sciētia, in hoc enim ita est de arte, sicut de natura, prout scribit Commen. 1. physi. com. 50. & ideo dixit Linconiensis, q mos est sapiētum verba onerare sententiis. Nota tn q ad exponendū licet quandoq; vti noīb⁹ synonimis, vidē p hoc Auer. 4. physi. com. 45. notanter aūt apposuit ī doctrina demonstratiua, qa in arte poetica, aut oratoria hoc non solum licet, immo est necessariū. & Plato asserit non est habēda de noībus cura quibus magnarū rerū cura proponitur, vt recitat Gale. 2. de diffe. feb. cap. 7.

Nominū nō est magna solicitudo habenda. 1. phy. com. 1. idem Themistius 1. de anima. cap. 19. Platonis etiā snīa fuit si nomina neglexerimus magis diuites prudentia ad senectutē perueniemus. Galen⁹ refert in 4. de vtilit. parti. cap. 13. vide qūo sit intelligendum in contradictionibus nuper ēditis.

Nomen dictū de aliquibus simplr & ēm prius: de aliis vero dicr ēm quid aut p posterius: illud de quo dr per prius est semper causa posterioris. 8. phy. com. 77.

Nomina septimo die pueris imponuntur: plures enim ante septimū diem conuulsione intereunt. 7. de natura animalium. cap. vltimo.

Nomē cognitionis & scīę nō sunt noīa synonima, quia scīa demonstratiua non vtr noībus synonimis. consimile 1. phy. tex. com. 1.

Nomē priuatiuū tria signāt, aut. n. mōstrat priuationē intētiōis quā demonstrat nomē habit⁹, vt cū dr de cęco, q est nō hūs visum, aut diminutionē visus vt demōstrat hoc nomē debilis visus, aut malū visū, vt videat phātasmata. 3. cęli. c. 25. & ē simile distinctione medicorū de opatione lęsa, q dr trib⁹ modis, aut diminute, aut corr. aut ablate.

Nominū quædā dicunr equiuoce, & quædam ēm prius & posterius. 1. de generatione. tex. com. 44.

Nomē in rebus nālibus 1. dr de forma: & scdario de congregato, in artificialibus vero ecōtrario. quia primo dicr de materia, & scdario de congregato. 2. de anima. com. 8.

Nominū expositio in scīa diuina ē pars illi⁹ scīę, ecōtrario ei qđ est in aliis sciētiis: qa ī aliis sciētiis exponunr noīa apud vnamquāq; consideratione in vnaquaq; qstione, sed in scīa diuina exponūtur noīa in vno tractatu, vz, in 5. meta. non ad distinguendū nomē equiuocū, sed in numerando intētiones de q bus cōsiderat ista scīa. Auer. 3. metaphy. com. 1. & idē 5. meta. com. 1. contra Nicolaum peripateticū.

Nomina denominatiua significant vnum compositum. 3. metaphysi. com. 16. vide etiam 1. physi. com. 25. vide in concordantiis.

Nomina denominatiua significant substantiam & accidens. quarto metaphysi. com. 3. & 3. metaphy. commen. 16. vide tamen quid 1. significēt. Auer. quinto metaphy. commen. 14. contra Auicennam.

Nominibus non significantibus auferretur adinuicem disputare: secūdum veritatem autem & ad seipsum. 4. metaphy. tex. com. 10.

Nomen quod significat vnam intētionē, necesse est quòd imponens illud nomen ad significandum illam intentionē intelligat illam intentionē: qui enim non intelligit vnam intētionem, non potest ponere nomen oīno. 4. mera. t. c. 10.

Nomina denominatiua q̄ prędicantur de vno non significant vnā intentionem. 4. meta. commē. 11. & elicitur ex tex. & sensus est quòd nomē non dicitur significare vnā intentionē ex hoc q̄ prędicatur de vno, alioquin sequeretur q̄ albū, & musicum, & homo vnū & idem significarent, quod tñ est falsum: refert enim vnum significare, & dę vno, vt dicitur in textu.

Nomina multa quę significant aliqua quæ sunt vnā diffinitionē habentia, sunt nomina synonima, vt vestis, & tunica. 4. meta. tex. cō. 11.

Nomen quando significat aliquid in nominato, quod est rei necessarium, & est idem in numero cum eo significat substantiam, & si significauerit in nominato aliquod non necessarium ei nec est cum eo vnum, tunc illud est accidens. 4. meta. tex. com. 12.

Nominum expositio est pars scientiæ diuinæ, secus in scientia naturali & in aliis scientiis particularibus. 5. meta. cōm. 1. Vbi animaduerte vnum pulchrum dictū Alexandri. 5. meta. in expositione textus 5. in capitulo de natura ī fine, vbi dicit: illud aūt intelligere oportet singula q̄ vt plurifariā dicta partitur, nō accipi vt equiuoca, sed vt quæ ab vno & ad vnū referuntur.

Nomina aliqua de quibus Arist. distinguit significata corū in 5. meta. sunt ꝓpinqua synonimis, & cōmunibus appropriatis. 5. meta. cō. 4. quid per noīa synonima Cōm. intelligat clarum est. Nam sunt diuersa noīa eādem tñ intentionem significantia, sicut vestis, tunica, & indumentū, & de talibus Cōmen. locutus est in 1. phy. cōm. 1. & 1. cæli. com. 1. dicēs q̄ nomina synonima nō vsitant in doctrina demōstratiua. & 4. phy. com. 129. dicit. displicet expositoribus ipsum vti nominibus synonimis: vnde in simili dicit, q̄ ista noīa, elemētum, principiū, & causa, dū cōiter sumūtur sunt noīa synonima, sed dum sumuntur proprie distinguunt: & hoc voluit significare, cū dicit hic in prędicta authoritate, q̄ sunt propinqua noībus cōibus appropriatis: appellat enim nomē cōe quod de multis intentionibus dici pōt: sed qñ appropriate sumit, tunc sumitur ꝓ vna intētione tñ: nam licèt elemētū cōiter potest de omni causa dici, proprie tñ de causa materiali: & principium communiter licèt de omnibus etiam causis dici potest, appropriate tamen dicitur de causa mouēte, & agente, & causa appropriate dicit' de fine, licèt communiter dicatur de omni causa. sic igitur intelligis quę nomina sunt propinqua synonimis, & communibus appropriatis.

Noīa denominatiua primo significāt accns, secundario subm, contra Auicē. Cōmenta. 5. meta. com. 14.

Noīa q̄ dñr de affirmatione & negatione, dñr pure equiuoce, & vlr de oppositis 7. meta. com. 15.

No-

Nomen non imponitur rei, quam homo ignorat. 7. meta. tex. com. 54. idem 4. meta. tex. com. 10.

Nomen vtrum significat cõpositũ, an formam, quæritur ista quæstio à Philosopho in 8. metaph. ī tex. cõm. septimi. Et notat ibi Commentator, ꝙ ista qõ procedit in nominibus significantibus essentias. i. substantias rerum, & non in accidentali: quod ideo dixit, quia vt ipse tenet contra Auic. 5. meta. com. 14. noīa denominatiua primo significant formam, & secundo subiectum.

Nomen significãs essentiam primo significat formã, & secundario cõpositũ ex materia, & forma. 8. metaph. tex. com. 7.

Nomen nõ significat rem nisi ꝑm, ꝙ est in actu. 8. metaph cõ. 7. & est authoritas Philosophi ī 9. primæ philosophię in tex. com. 7. & in 2. phy. tex. com. 11.

Nominum propriorũ inopia cogit nos qñq; metaphoricis vti. The. primo de memoria. cap. 11. idem Alexãder in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia.

Nominũ oportet si disputatio futura est vnumquodq; esse notũ, non facto autem hoc cõicatio sermonis esse non poterit, oportet igitur no minũ vnumquodq; esse notum, & significare aliquid & nõ multa, solum aũt vnum, si autẽ plura significet manifestũ facere ad quod fert nomen eorum. 11. primæ philoso phiæ. cap. 3.

Necessariũ præceptũ in disputationib'.

Nominũ inopia facit nos declinare à principali ad cõitates. Auicen. 5. meta. cap. idem Com. 7. metaphy. com. 41. & 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Nomina analoga dicuntur mõ continẽtię rerum attributarũ ad vnũ, & taliũ proprietas est, ꝙ ascendant ad primũ illius generis, qđ est causa aliorũ prima appellatorum illo noīe, & ideo tal a nõ cõicant ī vna natura cõi, & probatio huius est, quia istorũ quoddã est causa cęterorum, & cã præcedit causatum, & impossibile est, vt natura causæ, & cãti sit vna, & eadem in genere, nisi in particularibus causis: & ideo hæc species cõicationis opposita est cõmunicationi gñali. ex lib. destruc. disput. 7. in solu. vltimi dubij.

Nomen fuit impositũ formis quiescentibus, & verbũ formis mobilibus. Comm. 5. phy. com. 9.

Nomen famosius videtur significare aggregatũ ex materia & forma, licèt quãdoq; dicatur de forma, & est id cui verius applicatur nomẽ: sed si fiat cõparatio inter has duas significationes, tũc significatio de composito est prior tempore, & posterior ꝑm esse: & eius significatio de forma est posterior tpe, & prior ꝑm esse, quia nõ est moris plebis distinguere inter individua substantiæ tali differentia. ex paraphrasi meta. tract. 2. vide idem in 8. met. com. 7. & in 2. de anima. comm. 8.

Non inuenitur corpus simplex qđ alteretur ex se, aut quod gñetur ex se: sicut inuenitur corpus simplex quod trãsfert in loco ex se. 2. phy. com. 1. 4. phy. com. 71. 8. phy. 20. & 60. & 2. de aīa. com. 50. & 115.

Nõ dubitamus, ꝙ corpora simplicia mouent ex se. 2. phy. cõ. 3. & 1. & 4. ph. 71. 3. cæl. 28. 4. 22. 24. & 25.

Non debet aliquis dicere, ꝙ diffinitio naturæ sit conclusio demõstrationis. 2. physi. com. 3. & com. 6.

Non

Non omnis homo est aptus, vt sit medicus. 2. phy. commen. 3.

Non quodlibet gñatur ex quolibet. 1. phy. tex. cõ. 43 & 2. phy. tex. cõ. 45. & 8. phy. 46. & 2. meta. cõ. 15.

Nõ omne quod est à natura est pp aliquid. 2. phy. cõ. 77. vide pro intellectione huius, The. in 2. phy. fi. in expositione tex. 5. vbi dixit, ꝙ à natura etiã esse dicuntur priuationes & peccata naturæ, licèt talia ẽz nãm non sint. & ita dicit Simpli. in eodem loco.

Non ens non transmutatur. 3. phy. tex. com. 12. & primo phy si. commen. 71. & tex. commẽ. 75. & 77.

Non omne de quo dicitur hoc nomen, vnũ, dicit de eo ẽm ꝙ quidditas sit eadẽ, vt vnũ dicitur de tunica, & esse. 3. phy. tex. com. 21. facit proportionibus cum identitate reali sine distinctionem formalẽ.

Non entis nulla est dria. 4. phy. 67.

Non omne ens ẽ in loco, sed mobile corpus. 4. phy. tex. commen. 47.

Non esse in actu quod est esse in potentia est proprium primę materiæ. 5. phy. com. 7. & 1. phy. 70. & 12. metaph. commen. 11.

Non ens dicit tribus modis. 5. phy. tex. commen. 8.

Nõ quodlibet agit in quodlibet, nec quodlibet patit à quolibet: sed determinatum à determinato, & sit non quodlibet fit ex quolibet, sed determinatũ à determinato. 1. phy sico. tex. c. 43. inqt Simplic. ꝙ istę sunt dignitates cões omnibus generationibus, & naturalibus, & artificialibus, & idẽ confirmat Comment. ibidem comment. 46. Auer. autem addit, ꝙ istę dignitates sunt verę vniuersaliter, in omni generatione, quarum actio, & passio est quasi genus; quod ideo credo additum fuisse, qnia intentio Arist. ibi est probare, ꝙ omnia quæcunque fiunt, fiunt ex primis cõtrarijs, qꝛ ista erat vna ex tribus conditionibus principiorum, quæ non erat p se nota de primis contrariis, vt dicit Comment. Et ideo Arist. altius exorditur ad declarandum illam ponens istas dignitates, ꝙ non qdlibet agit in quodlibet, sed contrarium in suũ cõtrarium, nec quodlibet patitur à quolibet, sed cõtrarium patitur à suo contrario. Et ideo scire debes, ꝙ est differẽtia inter motũ & actionem. quia in plus est mouere, quàm agere. primo de generatione, & corruptione. tex. cõ mẽ. 43. omne enim agens est mouens, sed non econtra. Nam actio & passio sunt merito contrarietatis, in talibus igitur generationib⁹ quarum actio & passio est quasi genus. i. quæ fiunt merito contrarietatis habẽt locum illæ dignitates. Nam in motu non est verum vniuersaliter propter motum cęli, qui non est de contrario in contrariũ, sed est ab eodem in idem, vt patet 1. cęli. tex. cõm. 30. & propter motum æquiuocum repertum in abstractis, & in intellectu, vt patet 8. phy si. com. 40. & sic cessat instantia Simplicij de anima, quæ videt pati, dum illustratur à Deo, cũ non sit in ea contrarietas, soluit enim ꝙ ipsa inquantum indigens videt aliquam habere contrarietatem respectu Dei, qui est perfectus, & plenus omni perfectione, & sic ex nõ diuina fit diuina, sed melius est dicere cum Auer. ꝙ hic non quærũtur nisi principia generationis, & corruptionis in quib⁹ est actio & passio,

passio, talia autem sunt in quibus est ꝓtrarietas, vnde alterationes & motus illi inuēti in abstractis sūt aquoce dicti cū istis, q̄ inueniūtur in his q̄ sunt corpora, aut virtutes in corporibus, sicut bene notauit Com. in 8 phy. com 4.

Non ens nō dicitur quiescere, neq; transmutari, neq; esse contrarium 8 phys. com. 62. idem 4 phy. tex. com. 7. & 8 & 1. phy. 51. & 8. ph. commen. 4.

Non iustū est increpare aliquē non inspecta causa. 2. cœli. tex. com. 34.

Non solū his dicere gratiā iustū ē, quorū opinionibus aliquis communicauerit, sed & his, qui adhuc superficialius enūciauerūt, etenim hi conferūt aliquid, nam habitum quidē nostrum præexercitati sunt 2. meta. te. com. 2.

Non similiter mentitus est, qui dixit quatuor esse quinque, & q̄ mille. 4. metaph. tex. com. 18.

Non entiū quædam potentia sunt. 9. metaph. tex. com. 7.

Non ens dicitur tripliciter. 12. meta. t. com. 11. & 5. ph. tex. com. 8.

Non videre quędam melius est, quā videre. 12. meta. tex. com. 51.

Nota singulis, & prima multotiens debiliter nota & parū, aut nihil entis habēt. 7. meta. tex. com. 10. vbi dicit Cōmē. ꝓ illa q̄ sunt cognita cuilibet sūt paucę, aut paruæ cognitionis in respectu eorum quæ sunt cognita apud naturam.

Nota per se, & euidentissima demōstrari non possunt. 2. phyfico. tex. com. 6. & ibidem com 3. & 4. meraphys. tex. cōmen. 9. Themistius etiam 2. de anima super tex. com. 152. inquit, ꝓ euidētissima, & quę ita sunt, vt videbitur attollunt rapiuntq; etiā repugnantem animū ad acceſſionem, siue ascensionem.

Notū est per se, ꝓ locus rei est aliud à re, & quod nihil sustētatur super se. 3. phys. com. 52.

Notum est per se, ꝓ in minori tempore pertransitur pars, q̄ totum. 6. phy. com. 21.

Nota naturaliter & ignota naturaliter inueniūtur in quolibet gñe.

Nos sumus quodammodo finis omnium. 2. physico. tex. com. 14. Aduerte tamen, ꝓ loquitur de manufactis, seu artificialibus.

Nos nō credimus scire aliquid nisi sciuerimus illud cū oībus suis causis primis, donec perueniamus ad suas causas propinquas. 2. phy. cō. 27. idem primo phy. com. 1.

Nouitas in rebus nō procedit à voluntate tantum, īmo etiam à natura, & ab euētu, vnde si innouatum solum à volūtate esset, sequeretur ꝓ volūtas assumeretur in diffōne eius, nūc aūt diffō innouati est illud quod fit post priuationem. Ex disput. 11. in fol. primi dubij.

Nouitates nō proueniūt nisi in corporibus, & ideo Philosophi cauēt sibi attribuere nouitates prīæ causæ. Ex disp. 12. in solu. 3. dubij.

Nulla scientia speculatiua cōsiderat de ente p accidēs. Cōm. 2. phys. cō. 53. pōdera, quia dixit speculttiua, vide in primo priorū. in com. 18. in calce commenti.

Nullius diuisibilis finiti vnius ē terminus. 4. phy. tex. com. 91.

Nulla obliuio maior est, q̄ cum qs perscrutatur de causa alicuius rei, & dat causam destruentem intentionem illius rei. 3. cœli. com. 56.

Nullus potest per se inuenire artes operatiuas, aut considerativas in

maiori

maiori parte, quia nō complentur nisi per iuuamētum prioris ad sequentem. 2. metaphy. com. 2 vide cōsimile in fine com. 36. 3. de aīa.

Nullus conabitur aliquid facere ad terminum nisi futurus venire. 2. meta. tex. com. 8.

Nulla species inuenitur per accidēs 6. meta. tex. com. 4. idem 8. physi. com. 46. & 7. meta. com. 22.

Nulla est substātia abstracta q̄ non moueat, quia tunc inueniretur in dispositione diminuta. 12. meta. commen. 48.

Numerus quilibet est numerabilis, & omne numeratum in potentia cum fuerit in actu possibile est, vt sit numeratum in actu. 3. physico. tex. com. 41.

Numerus causatur ex diuisione cōtinui. 3. phy. tex. com. 68. Et nota q̄ intelligitur de numero sensibili, quia continuum est diuisibile in infinitum, & per consequens talis numerus causatur ex vnitatibus q̄ sunt res diuisibiles.

Numerus crescit in infinitū, & est vnum de fundamentis, quæ ponit arithmeticus. 3. phy. com. 56.

Numerus augeť in infinitū propter materiā, & non diminuitur in infinitum, quia diminutio inducit ad formam vnitatis quæ est indiuisibilis. 3. phy. tex. com. 68.

Numerus est coaceruus vnitatū cōpositus ex indiuisibilibus. 3. phy. tex. com. 68.

Numerati respectus ad numerū est sicut contenti ad cōtinens. 4. phy. commen. 115.

In numero esse cōtingit dupliciter, vel sicut partes, & accidentia, vel sicut numeratum ibidem.

Numerus sm Platonem, neq; diminuitur in infinitum, neq; augetur in infinitum, quia vsq; ad decem Plato facit numerum. 3. phys. tex. comm. n. 61.

Numerus quilibet numerabilis est 3. phy. tex. cō. 41. vbi aduerte, q̄ vt inqt Them. illa ꝓpositio ē vera, tā de numero, q̄ de numero mathematico, rationes enim illę sunt cōmunes vt asserit.

Numerus est augumētabilis in infinitū non diuisibilis, ecōtrario aūt in magnitudinibus. 3. phy. tex. cō. 68. vide qūo intelligatur. 3. physi. com. 60. & 3. cæli. com. 6. idem 4. metaph. com. 27.

Numerus nō habet infinitatem in actu, sed permixtam potētię, sicut in motu, & tempore. 3. phy. tex. com. 68. vide etiā in simili. 9. metaph. com. 11.

Numerus non differt in specie per res numeratas tanq̄ per differentias substātiales. 4. phy. te. cō. 134.

Numerus non multiplicatur ad numerationem rerum numeratarū. 4. phy. com. 132.

Numerus duplex numeratus & numerabilis. 4. phy. tex. comm. 131. Vbi aduerte, q̄ litera translationis Arabicę est deprauata ibi, & nīa q̄ cōiter inueniebatur, sed si iacet litera græca, & ita exponit Themis. & Simplic. differt. n. numerus numeratus à numero numerabili, vt dicunt, quia vnus dicit actum, & alius aptitudinē, & numerus numeratus refertur ad numerantem, numerus vero numerabilis referť ad numeratiuum, vel ad id quod potest numerare.

Numerus ē notior naturaliter apud nos, & ignotum nāliter apud nos est numeratum. 4. phys. com. 112.

Nume-

Numerus numerat numeratum essentialiter, sed per accidens numeratū numerum tex.c.112.4.Phy.

Numerus diuiditur per vnitatē, sed non continuatur per vnitatem.4. Physi.105.

Numerus excedit omne quod est in eo ex duobus extremis.4.Phy.tex. commen.117.

Numeri esse in anima non est omnibus modis eē in anima, quia tūc esset ens fictum, vt chimera, & hyrcoceruus, sed esse eius extra aīam ē in potentia. s. propter subiectū ꝓprium, & esse eius in anima est in actu. Ex quo colligitur, quòd entia quibus aliquid non correspondet extra animam sunt figmenta. 4. Physi.commen.134.

Numer⁹ simpliciter nō multiplicatur, sicut multiplicat' numerus nō simpliciter dictus.4.Phy.cō.134.

Numerare, & mensurare, vt inquit Boet. nostra est functio, nostrū est opus, nulla.n.mēsura à natura cōstituitur, Themist.4.Phy sic.com. 132.in digressione. Et elicitur ex sententia Arist.ī tex.dicētis, si nō est anima numerus non erit.

Numero ternario tenemur magnificare creatorem in orationibus, & sacrificiis, ꝙa omnia ista non fiunt nisi ad magnificādum creatorem. primo cęli.c.4. & elicitur ex tex.

Numero tetnario appellationes assignamus. primo cęli.text.com.2.

Numerus ternarius est perfectus.1. cœli.tex.commen.2.& 3.

Numerorum principia vtrum sint eadem numero, aut specie dubium est.3.cęli.commen.35.

Numerus denarius perfectus est, & omnem vī comprehendere naturam numerorum.1.metaph.ca.2.

Numerorum natura ſm aliquos, & idearum est vna natu a, ſm alios aūt alia est natura numerorum & formarum, sed ē natura media inter formas, & sensibilia, & ista fuit opinio Platonis.1.metaph.cō.8.

Numerus numerat se, aut per vnitatem, aut per numerum.1.metaph. tex.commen.37.

Numeri mathematici sunt impassibiles.primo meta.tex com.38.

Numerorū tres sunt species, est.n. numerus mathematicus, qui non multiplicatur per multiplicationē rerum numeratarum, & est numerus formalis, qui diuersatur per diuersitatem entium, & est numerus cuius iste numerus est fora, & sunt sensibilia, primo metaph.com.38.

Nota tamē, ꝙ illa diuisio sequit' ſm mētem antiquorū, ꝓtra quos arguit Philosoph⁹, & Com.ibidē, pro illo vide Themistiū primo de aīa.ca.12.super 26.vbi recitat opinionē Thimei.inquit.n.cū ĩcorporeā nām à quantitate continua remotissimā putarent, vtpote quæ nullā molem, aut diffusionem haberet, sed sub discretā commode cadere viderent, numerū illi, & multitudinē ascisebant, non oēm, sed quam vere, & simplices vnitates attollerent. Dixi veras, ac simplices vnitates, quia nnmerus, qui ad incorporea pertinet non ꝑstat ex his vnitatibus, quæ corporali naturæ mortaliq; tribuuntur, nullum.n. eorpus perfecte vnum est, quia in infinitū secabile est, quāobrē numerū illū tanq̄ ex spēb⁹, & formis collectū foralē, seu specificū appellabant ꝓtraq; eius gñis numeros, vt rerū foras, & spēs ꝑdicabāt, atq; huic sententiæ versus ille congruit.

Quæq;

Quæq; ſuos retinent numeros numero omnia conſtant.

Numerus eſt ens exiſtens extra animam. 1. meta. com. 36. vide quo ſit intelligendum in 4. phyſi. cō. 131. Dicit. n. ibi Com. eſſe numeri in anima non eſt in oībus modis, ſed in anima eſt in actu, & extra aīam eſt in potentia per ſubiectum eius proprium, & eſſe eius in aīa eſt in actu. ſ. qñ anima fecerit illam actionem.

Numerus cognoſcitur & multitudo p priuationem continui. 2. de aīa. tex. com. 133. qđ qualiter ſit intelligēdum, vide in digreſſione infraſcripta.

Numerus cognoſcitur à ſenſib. negatione cōtinui, Ariſtotelis ſententia eſt in 2. de ani. in text. comm. 133. dicit Simplicius in iſto loco, ꝙ non eſt intelligendū numerum ſentiri per negationem cōtinui. i. tanꝙ per priuationem ſicut tenebra à viſu, & ſicut abſonum ab auditu. Nam numerus per ſe ſenſibilis eſt ſicut, & vnū, & eſt mouēs potentiam ſenſitiuam. Iam. n. Ariſt. in hoc tex. enumerans omnia ſenſibilia cōia, quorū alterum erat numerus, dixerat ꝙ oīa motu ſentimus, vñ nō eſt dictum Philoſophi intelligēdum, ꝙ tanꝙ priuatio ſentiatur, quę nō mouet ſenſum, vt tenebra, quæ non mouet vilum, ſed qñ opponitur vnum multitudini cū multitudo conſiſtat in congregatione vnius ſimul quod eſt continuum ſm vnūquodq; ex quibus multitudo conſtat, & quia in rebꝰ ſenſibilibus vnum, vt continuū eſt vnum, & cū in multitudine numerali non appareat tale vnum continuum, quamuis numerus vnus exiſtēs ſm diuinam collectionem: & vnus eſt, & cognoſcitur, ſed non vt continuus, & hoc manifeſtat negatio continui, vz, non vt ſolū vnum cognoſcit, hoc. n. continuū eſt in omnibus ſenſibilib. ſed tanquā in collectione multorum talium collectione recuſante continuationē & iſtū modum dicendi, vel conſimilem imitatur Paulus Venetus ī præſenti loco, inquit. n. ꝙ vnū & multa ſumūtur dupliciter, vel abſolute, vel īmutatiue, abſolute vnū eſt priuatio, & multitudo eſt habitus, ſed immutatiue vnum eſt habitus, & multitudo eſt priuatio, vñ dicit, ꝙ non ſumitur priuatio hic vt tenebra reſpectu lucis, ſz eo mō quo vnum ꝟriorum eſt priuatio perfectionis. Nam certius & euidētius iudicamꝰ de vno, q̄ de multis. Et ideo quantum ad imitandum ſenſum vnum eſt habitus, & numerus eſt priuatio. Sed Comm. Albertus, & diuus Tho. videntur dicere, ꝙ numerus eſt priuatio vnitatis continui, iſte locus in veritate eſt multū difficilis, quia ſi numerus eſt ens reale, & eſt forma abſoluta cum ſit in prędicamento abſoluta, neq; hz aliquam vnitatem & entitatem, & per conſequens pōt illo mō eſſe ſenſus obiectum, cū Ariſt. dicat oīa ſenſibilia motu ſentiri, vnde non eſt dubiū, ꝙ ſecluſa omni animæ operatione in manu eſt numerus quinarius digitorum, & in oculis binarius, & ideo difficile eſt videre qūo numerus ſit priuatio vnitatis, & ꝙ auget difficultatem, eſt, qa Them. tenet in 10. meta. ꝙ vnū & multitudo opponunt priuatiue, & vnum eſt priuatio, & multitudo habitus, & nūc dicit op

poſi-

positum, & p vitam meam quantū est locus iste obscurus post longam perscrutationem vr̄ mihi in hoc esse distinguendum. Pro quo nota, ꝙ formarū sunt diuersi gradus. quædam.n. sunt coniūcte ſm esse, & diffinitionem in mā sensibili, quædam vtroq; mō abstracte, quædam sunt medio mō, quia ſm esse coniunguntur, & ſm rationē abstrahunt, primus gradus est appropriat' nāli, ſcds diuino, tertius est cōis nāli, & mathematico, ſed duobus diuersis modis, quia ſi diffiniantur cum mā sensibili pertinent ad nālem, ſi absq; pertinent ad mathematicum. Et nota, ꝙ ista sunt ista quæ à Philosopho hic dicuntur sensibilia cōia, vt magnitudo, motus, figura, quies, vnum, numerus, & quæ ad ista reduci p̄nt, vt tēpus, locus, situs, & id genus. Vbi aduerte, ꝙ entia nāli & mathematica sunt eadē subiecto, sed distinguunt rōe formali, vt linea mathematica, & linea nālis, & id genus, nam vt sunt nāles res sic sunt in mā sensibili, & cum ea intelliguntur, vt vero sunt mathematica sic in abstractione consistunt. Et nota, ꝙ in ista diuersa cōsideratione de istis possunt diuersa & opposita verificari, sicut alias diffuse, pbatui rationib. & authoritatibus. Dico igitur, ꝙ est duplex numerus, nālis, & mathematicus, & est multiplex dria inter hæc, quia numerus nālis causatur ex diuisione cōtinui, & rectius dr̄ multitudo, q̄ numerus, & partes eius sunt vnitates corporales, & diuisibiles, qa continuum non diuiditur in res indiuisibiles, & iste numerus, seu multitudo est vnum ex sensibilib. communibus, sed numerus mathematicus componit' ex vnitatib. indiuisibilibus, nec talis est sensibile nec talis, vt sic habet esse sensibile, sed habet esse in abstractione consistens, vnde lucidissimus Thom. in 4. physi. in expositione tex. 101. expresse dicit numerum quendam esse quantitatem discretam, & aliū esse quātitatem continuam, vt est tripedaneum telum, & vnit numerum positum in diffinitione tpis esse cōtinuū non discretum, quicquid dixerit ibi Com. Itē alia est dria, quia partes numeri mathematici diuidunt numerum, sed nō cōtinuant, nec continuare possunt, sed partes numeri sensibilis diuidunt numerū sensibilē. & possunt ipsum ꝓtinuare: qa ex decē lineis pōt fieri vna linea continua, ſz ex decē vnitatibus indiuisibilib. non pt fieri vnus numerus ꝙ sit q̄tas vna continua. Iterum est alia dria, quia numerus mathematicus constat ex vnitatib. quæ vnitates sunt indiuisibiles, & per consequens talis vnitas d. formaliter indiuisionem in quantitate, & est priuatio, sed vnitas numeri sensibilis est vnitas diuisibilis, etenim pars continui continuum est, & continuū d. aliquam formam positiuam, qa continuum est cuius partes copulantur ad aliquem cōem terminū, dico tunc, ꝙ recte Comm. dicit in commento isto, ꝙ comprehensio numeri, & multitudinis, vbi credo ly. & teneri expositiue, quia multitudo rectius dicitur, q̄ numerus iste, qui est sensibile commune comprehenditur per priuationem continui quod est magnitudo, quia sensibile quod offertur sensui tam

per

per est aliquod continuum, & aliquod sensibile,& corpus. Et nota, ꝙ numerus, q̃ ex vnitatibus constat indiuisibilibus numerũ hz. i. binarium,sed numerus,qui ꝓponitur ex rebus, & non ex vnitatibus absolutę,vtpote ex lineis equis bobus. Nam dicimus tres lineas decẽ equos,talia.n. numerosdicere solemus,sed in talibus si de multitudine quæras, est inuenire minimũ, vt minima multitudo linearũ sũt duæ lineæ, si de magnitudine vera non est minimum,qa quælibet talis res continue in infinitum secari põt. Themist. 4. physi. 108. nullum.n.indiuisibile est per se obiectum sensus, & ideo vnitas illa indiuisibilis q̃ est principium numeri mathematici,& numerus ex illis resultans nõ est res extra aĩam in actu, & ꝑ consequens talis non ꝑt mouere sensum in actu,quia semꝑ existimabitur aliqua spẽs mouens. 3. phy. tex. comm. 17. Et ꝙ hoc sit verum oñditur authoritate Arist. in 4. phy. in tex. comm. 130. vbi dicit,ꝙ nihil aliud est aptũ numerare nisi aĩa,aut aĩę intells,vbi Com. dicit, ꝙ esse numeri est in anima ĩ actu, & extra aĩam in potentia ꝓp subiectum eius proprium,vbi recte diximus nos : ꝙ numerus mathematicus, & nãlis sunt vnum subiecto,& duo ℔m rõnem. Pro quo animaduerte, ꝙ facta diuisione continui in plures partes,quarum quęli bet est vna ĩ se,aĩa abstrahit à qualibet istarũ partium vnitatem indiuisibilem,& ex illis indiuisibilibus vnitatibus componit numerum,q̃ est q̃titas discreta, & ista vnitas indiuisibilis,& forma numeri mathematici in actu,nõ est in abstractione animæ. Et ideo dicit Auerro. in tract. 3. in paraphr. metaph. ꝙ nisi esset aĩa non esset vnitas, neq; numerus in actu,nec ex hoc sequitur, vt scientia mathematica nõ sit sciẽtia realis, quia ex hoc ꝙ est de entibus abstractis ꝑ intellectum nõ sequitur, vt sit de secũdis intellectis, non.n.omne,qđ intellectus intelligit per abstractionem est ex secundis intellectis, quia tunc oĩs scia illo mõ esset de secũdis intellectis, quia est de realibus,& talia non habent esse nisi in intellectu, vñ conceptus primo abstractus à re, est ex primis intellectis,& de illis est sciẽtia realis, sed conceptus causati ex animæ comparatione obiecti congrui sunt de secundis intellectis, & de talibus sunt sciẽtiæ rõnales, mõ conceptus entium mathematicorũ sunt ex primo ordine. Puncta etiã & momenta, ꝙ non dicant formã positiuam extra aĩam hr̃ ex tertio de aĩa. tex. com. 25, vbi Philosoph⁹ dicit,ꝙ cognoscuntur, vt priuationes. ſ. puncta per priuationem continui,& ita de momentis, quia nulla habet formã cui intellectus possit incumbere, vt notat Themi. 3. de anima. cap. 44. Et ideo vr̃ mihi, ꝙ numerus sensibilis ex diuisione cõtinui causatur extra aĩam. nihil aliud est nisi vnitates suæ, ex ꝗbus constat,vt numerus decem equorũ realiter nihil est in actu nisi decem equi, & sensus cognoscit istum numerum negatione continui, inquantum apprehendit istos decem equos in diuersis sitibus & locis existentes,& non in vno situ continuo,nec vt sunt vna superficie cõtinua terminati, vt in exemplo clariori de aqua existente in vno

vase,

vase, apprehēdit eam vt est vnū cōtinuum ī vno situ & loco, sed si diuidatur in decem vasa apprehēdet numerū istarū decē aquarū p negationem cōtinui, inquantum apprehendit illas diuersitate continuationis, quam prius habuerāt, quam etiam possunt recipere si iterum vnirentur, De instanti esse īdiuisibili ꝙ nō habet esse extra animam, nisi in potentia tātum, sed ī actu sit ī sola mēte, & cognitione, vide 4. physi. tex. cō. 121. & ibi vide clare The. & Auer. de hoc idē ēt habetur ibidem cō. 105. & 106. & vide etiam Them. in 6. phy. in expositione tex. 73. vbi dicit mobile sortiri ęqualem spatium sibi, dū mouetur momento & potestate, vt ℔m fictionem nostram, & non ℔m actum. Cōmē. etiam 2. de anima. 146. īstās per se ꝙ est indiuisibile, & illud quod comprehenditur per rationem intrinsecam non illud ī quo dr, quia tale est per accidēs eo ꝙ est diuisibile. Cōmen. etiā 2. cęli. cō. 14. d. ꝙ pūctus indiuisibilis & non existens in moto quod mutat locum ℔m materiam non mouet, neq; per se, neq; per accns, & ibidem d. ꝙ quies polorū est ℔m geometricam imaginationem, & est transumptiua & nō vera. idem 4. phys. cō. 118. Et sic comprehēsio numeri & multitudinis, vt dicit Cōmē. est p apprehensionem priuationis continuę quod est magnitudo, quia non apprehēdit plura, vt sunt vnum continuum inter se, sed vt sunt priuata tali cōtinuatione quam sūt apta recipere ī eo ꝙ magnitudines sunt, & p hoc patet ad obiecta ꝙ numerus prædicamentalis qui est quantitas discreta resultans ex vno quod est principiū eius, dicit vnam formā in actu, quia sex est semel sex non bis tria, neq; ter duo. 5. meta. tex. cō. 19. sed illa est in esse abstractiōis apud intellectum, sed numerus sēsibilis est subiectū numeri mathematici extra numerum existens, & causatur ex diuisione continui, & ex vnitatibus diuisibilibus, & in re non correspondet sibi extra animā in actu, nisi suæ vnitates, quia oē existens extra aīam est vnum in actu, & non potest vnū accidens numero realr existere in diuersis subiectis in maxima distantia existentibus, vt si vnus homo sit in oriente, & alter in occidēte, iste numerus binarius non dicit vnum accidens numero realiter extra animam in actu existens, ī istis duobus in tam magna distantia existentibus, sed extra animam, istæ binarius non habet esse nisi ī potentia, pro quanto anima à quolibet istorum duorum potest abstrahere vnitatem indiuisibilē ī actu, & ex illis elicere in actu, & cōponere binarium in actu. & hoc est dictum Auer. dum dicit, ꝙ esse numeri extra mentem est in potentia propter subtum eius, & isto modo frater mi, intelligas de motu ꝙ si consideretur motus vt causatur à mutato per sui fluxum, sic est imaginatio mathematica, sed si consideretur vt motus causatur à mobili per sui fluxū ab vno loco ad aliū, sic est ens sensibile. Vnde Cōmē. 3. phy. cō. 60. dicit, ꝙ istæ propositiones, punctus motus facit lineam & linea superficiem, & superficies corpus; sunt propositiones geometricæ opinabiles, & non habēt esse extra animam. Distingue igitur

considerationes istas, vt sunt sensibilia naturalia à seipsis, vt sunt in abstractione mathematica existentia, quia est magna diuersitas, quia motus vt causat̃ ab indiuisibili mutato nõ est sensibile, neq; propriũ, neq; cõmune, sicut numer⁹ vt causatur ab vnitate indiuisibili, neque proprium, neq; commune sẽsibile est, sed mathematicum, sed motus vt est in mobili corporeo & magnitudine. sic est sensibile cõe, & sic cõtinuum vt causatur à puncto non est sensibile, neq; proprium, neque cõe, sed vt est compositũ ex continuis partibus, & iunctum propriis sensibilibus, & sentitur motu & ꝑpriis. i. mediãtibus sensibilibus ꝑpriis sic est sensibile commune. Vñ Cõmen. 4. phy. cõ. 102. dicit, ꝙ motus habet duplices partes, quædam sunt simul, & sunt illę quas habet ex diuisione mobilis, & sic causat speciem repræsentatiuam sui, habet alias ex fluxu imaginario mutati ſm prius & posteri⁹, & sic motus non est congregatus, & mens facit ipsum, vt dicit Cõmen. 4. phys. cõ. 104. & vt sic quo ad istas partes mẽsurat à tempore, nam tẽpus fit ab aĩa, vt dicit Alex. vt recitat Cõmen. & Them. 3. de aĩa ĩ expõne tex. sed licèt ego non teneã hoc oĩbus modis, sed in actu, nam extra aĩam tps habet esse propter subiectum eius, vt dicit Cõmen. 4. phy. cõ. 131. Et ideo motus bene potest regenerare speciem sui quo ad primas partes ſm quas est per se sensibilis & à naturali consideratur, sed quo ad partes illas succesſiuas ex fluxu ipsius mutati causatum est ens imaginarium, & à mathematico consideratur, & sic est de tempore vt causatur ex fluxu instantis, vt dixi in tractatu de tempore, quia tẽpus quodãmõ est mathematicæ considerationis & quodãmõ nãlis. Vide igr̃ & considera quia ad hoc pauci admodum peruenire potuerunt, quo modo autem omnia sensibilia cõmunia motu sumũtur, satis dixi ĩ contradictionibus in præsenti c. 133. secundi de anima, & ibi vide.

Numerus non habet esse nisi in primo numerorum. s. in dualitate, deinde in aliis speciebus numerorũ, & dualitas est prĩa forma formarum numerorum. 3. metaph. cõ. 11. vide 12. metaph tex. com. 2.

Numerus est coaceruatio vnitatum 3. meta. tex. com. 16. ita dicit etiã Boetius ĩ principio suæ arithmeticæ. cap. 3. numerus est vnitatũ collectio vel quãtitatis aceru⁹ ex vnitatibus profusus.

Numeri inquantum numerus sunt propriæ passiones, vt imparitas & paritas, cõmẽsuratio, ęqualitas, excedentia, & defectus. 4. metaphy. tex. commen. 5.

Numerorum compositorum quidã assimilantur superficiei circulari, & quidam corporali. 5. metaphy. tex. commen. 19. vbi dicitur etiam quòd talia, aut sunt qualitates in quantitatibus, aut sunt quantitates multiplicatę per qualitates.

Numerus non habet actionẽ neq; passionem. 5. meta. tex. com. 20. vbi Commen. elicit hoc ex tex. nã Arist. ibi postq̃ declarauit primum modum relatiuorum quæ referuntur per modum vnius & numeri, transit ad secũdum qui est eorum quæ dicuntur secũdum actionem & passionẽ, & talia sunt quę dicũtur ſm potentiam actiuam & passiuam,

siuam,& Aristo.ibi in tex.dicit q̃ eorum quę sunt ſm numerū non sunt actiones, vide etiam pro hoc 4.phy.com.84.vbi dr̃, q̃ quātitas non est de principiis actiuis.i.alterātiuis. Ex quo patet error medicorum rudium facientium differentiam in administrādo pillulas in numero pari,vel ī numero impari,ac si numerus ēsset de principiis actiuis. Nota tamen q̃ hoc habet locum de actione corruptiua, quia sensibilia cōia agunt per se ī sensum imprimendo propriam speciem, vt tenet Themist.in 2. de ani.& Commē.commē.133.

Numerus est inmaterialior quātitate continua, & vide causam tra.3. in paraphrasi meta.ibi, & dicam⁹ vnum materiale, vbi expresse ponit causam esse, quia vnum quod est principium numeri,& numer⁹ ipse dependent ex operatione animæ,quia si anima non esset, non esset neq; entitas numeralis, neq; numerus, secus est de linea, & huius ꝓriū tenuit Auic.& nota hoc.

Numerus respectuum qui demonstrantur per hoc verbum, habere, est ſm numerum respectuum qui demonstrantur per hanc propositionem,in,sed differunt,quia hoc verbum,habere,dignius dicitur de respectu continentis ad contentū & possidentis ad possessum, ſz ista præpositio, in, dignius dicitur de respectu contenti ad continens. 5.meta. 28.com.

Numerus non dicitur totus sed omnis. 5.meta. tex.com.31.

Numerus non remanet idem parte sublata,5.meta. tex.commen.32.

Numerus quomodo potest esse species multitudinis, & fuit dubium Auicen. vide solutionem ab Auer. in tract.3.metaph.ibi, obuicit tamen Auicenna.

Numerum nonnulli arbitrati sunt esse substantiam.7.meta.tex.com. 5.vide etiam 1.meta.tex.com.3. vide etiam 1.met.tex.commē.35.

Numerus est compositio vnitatum vt dicitur à quibusdam 7.metap. tex.commen.49.

Numerus omnis vno cognoscitur. 10.metaph.tex.commen.2.

Numeri principium secundum q̃ numerus vnum est ibidem.

Numerus est pluralitas vnitatū.10. metaph.tex.commen.4.

Numerus mensuratur per vnitates secundum q̃ ē compositus ex vnitatib⁹ non ſm q̃ est numer⁹,quia numerus inquātum numerus,mē suratur per numerū.10.meta.tex. com.4.ratio ē quia mensura semper est vnigenea mensurato.

Numerus & vnum opponuntur aliqualiter,non vt ꝓria,sed vt ad aliquid, inquantum enim hoc metrū est, illud vero mensurabile sic opponunt̃,10.primę philosophię. tex.cō.21.vbi collige aliqua absoluta posse induere respectum aliquem ſm q̃ relatiue opponūtur, sicut in simili notaui tibi aliàs de materia & forma.

Numerabile est numerus aut numerū habens.11.primę philosophiæ cap.9.& in 3.physico.

Numeros inquiunt esse ideas asserētes,& de numeris quādoq; sicut de infinitis quandoque vsque ad denarium determinatis loquūtur.12. metaph.commen.42.

Numerus substantiæ mouētiū est ſm numerum motuum.12.primę philosophiæ.tex.cō.43.& cō.28.

Numerus ternarius perfectus est. 1. cæli. tex. com. 3.

Numerū mutuū Philosophi sum-munt pro constanti, sed astrologi sunt diuersi ī hoc, sed qūocūq; sit melius est scire opiniones hoīum in hoc quā nihil. 12. meta. cō. 45.

Numerus orbium deferētium & re uoluētium, aut sunt quinquagin-taquinque, aut quadragintaseptē. 12. metaphy. tex. com. 47.

Numerus motuū in quo cōueniūt moderni astrologi in orbibus re-quiratur. 12. meta. com. 48.

Numero quæcūq; multa sunt mul tam materiam habēt 12. metaph. tex. commen. 49.

Numerns manere potest absq; eo ꝙ numeret, vt sensile sine eo ꝙ sētit, vt Boetiꝰ putat, sed fallitur, qa ea quę referūtur ad aliquid simul habentur, & quę potestate sunt ad res eiusdem habitus referūt. The. mist. 4. phy. 130. Vide in concor-dantiis nuper æditis.

Numerus est principium omnium sensibiliū & itelligibiliū ſm Plat. 3 phy. 25. & Them. ibidē expresse.

Numerus non facit continuū, nec vt species, nec vt mouens. 12. me-taph. tex. commen. vltimi.

Numerus infinitus nō est par neq; impar, quia esse eius ē in potētia, & id cuius esse est ī potentia; de na tura priuati reputari potest. Ex li bro destruct. dispuat. 1. in solutio-ne 6. dubij.

Numerus alius discretus alius cōti-nuus. 4. ph. te. cō. vltimi, & The-mist. 4. physico. super tex. 102. ex presse.

Numerus qui est in prędicamento quantitatis non est illemet nume rus qui reperitur in vnoquoq; ge-nere. Auer. tracta. 3. in paraphraſi mera. in princip.

Numerus generatur per hunc mo-dum, nā qñ intellectus denudat ab istis particularibus istam rem indi uisibilem in duo particularia, vel plura, illud erit, illud vnum quod est principium numeri. Et qñ ite-rat ipsum cogitans ipse generatur numerus, ex 1. tract. metaphyſi. in paraphraſi cap. de vno, vbi vide dili genter rationes Auicennæ de vno opinantis. ꝙ vnum quod est prin-cipium numeri sit conuertibile cū ente. Et causa erroris fuit, vt dicit Commen. quia ipse admiscuit acci dentia insequentia rem ſm intel-lectum cum accidentibus insequē-tibus ipsam ſm esse, & putauit v-num dici vniuoce de omnibus de-cem prædicamentis, & non secun-dùm prius & posterius, & ꝙ est v-num numerale id. ſ. quod est syno nymum enti, vbi collige Auic. po-suisse entis & vnius vnionē quam secutus est Scotus.

Numerus duplex numerans & nu-meratus. 4. physi. tex. comm. 102. & 110.

Numerus motus est duplex, aliꝰ est partium motus ſm ꝙ sunt insi-mul, alius est partium motus ſm ꝙ in eis inuenitur prius & poste-rius. 4. phv. 102.

Numeros differentium vnum acci-dens numero impossibile est esse, impossibile. n. est vt vna res nume ro insit plurib. alioquin vnū debi sceret in plura. Them. 4. physi. in digressione super 132. ꝯ Heruetū, qui vult numerum esse formā ab-solutam vnam numero in diuer-sis rebus numeratis subiectiuè.

Numerus par ſm Pithagoricos est

prin

principium infinitudinis. 3. phy. tex. com. 26.

Nutritio primo attribuitur mẽbris conſimilibus vt eſt declaratum in naturali philoſophia, & fit ꝑ modum mixtionis & mediãte calore naturali qui non eſt primus motor, ſed eſt aĩa nutritiua, propterea quia operationes caloris non ſunt determinatæ nec ordinatæ ad vnũ finem manifeſtum. 5. Colliget. cap. 3.

Nutrimẽtum in animalib. q̃ ſunt apta dormire cum aduenit corpori aſcendet ex eo vapor ad cãput & cor & grauabuntur inſtr̃a motus & dormiet, & quando fuerit digeſtum alleuiabuntur inſtr̃a motus & expergeſiet. 8. phy. tex. com. 51. De cauſis etiam ſomni & vigiliæ inquire in libro de Somno & vigilia. Notabiliter autem dixit in animalibus habentibus aptitudinem ad dormiendum, quia dubium eſt de quodam genere piſcium, vt notauit Alexã. in com. ſuper libro de Senſu & Senſato, & vr̃ eſſe ſentẽtia Ariſt. in libris de hiſtoriis animalium.

Nutritiuæ virtuti mẽbra deſeruientia ſunt os, iſophagus, ſtomachus, epar, chriſtisfellis, ſplen, renes, & veſica. 3. Coll. cap. 16.

Nutrimentum ꝑ qđ fit augumentũ quodammodo eſt ſimile, & quodãmodo ɔ̃rium. 8. phy. tex. com. 55. & 1. de genera. & corrup. tex. com. 39. & 2. de anima. tex. com. 45. & 1. cæli. t. com. 21.

Nutrimentum dz̃ eſſe omogenum cum nutriẽdo & equale in ſpecie, videlicet, vltimum nutrimentum. 1. cæ. tex. com. 21. idem 2. de ani. tex. com. 45.

Nutriendum ſi non fuerit prẽparatũ corruptioni augetur per nutrimentum aduenies, ſi vero fuerit prẽparatum corruptioni diminuitur per ipſa elementa, donec reſoluatur in materiam, vel materias, ex quibus eſt compoſitum. Com. 1. cæli. com. 21. vult dicere, ꝙ illud quod nutritur ſi eſt in ſtatu profectus augetur, ſi in ſtatu declinationis & defectus, tunc diminuit, iuxta Ariſt. ſententiam in 2. de gene. & corrup. text. com. 57. ponentis ſtatum generationis & profectus eſſe equalem ſtatui corruptionis & defectus.

Nutrimentum augumẽtationi idẽ eſt quidem, eſſe vero alterum eſt. 1. de gener. t. c. 41. idem 2. de ani. tex. com. 47.

Nutriuntur oĩa ex eiſdem ex quib. ſunt. 2. de gene. tex. com. 50.

Nutritiuum poteſt eſſe ſine ſenſitiuo. 2. de ani. tex. comm. 15. & tex. com. 31.

Nutricib. nõ ꝙpetũt vina neq; pueris, differt. n. nihil forſan ipſos bibere vel nutrices. Ariſto. in lib. de Som. & vigilia. Ideo Auicẽ. dixit, ꝙ cura infantis eſt cura lactis, qđ nota in actu practico diligẽter, inde prouenit ꝙ degenerãt frequẽter filij, & præſertim nobilium.

Nutrimẽtũ eſt duplex indigeſtũ, & tale eſt ſimile, & digeſtum, & hoc eſt ſimile. 2. de ani. tex. comm. 45.

Nutritionis organa ſunt triplicia, Gal. 5. de vtil. particu. ca. 14.

Nutritio fit per digeſtionẽ & commotionem in animalibus & plantis medicinæ calore naturali, licèt exiſtimetur, ꝙ plantæ attrahunt nutrimentũ à terra, & ibi digerãtur. Commentator in 2. de parti-

bus animalium. cap. de carne.

Nutrimenti instrumentorũ nõ est de ratione vt sit instrumentũ motus, quia est magis conueniens vt sit instrumentum quietis. 2. Colliget. Cap. 18.

Nutrimẽti materia & materia essẽtię non differunt, nisi quia nutrimẽtum est essentia in parte, & generatio est essentia ĩ toto, & materia totius & partis cadẽ est. 2. Colliget cap. 10. idem 2. de anima. tecommen. 47.

Nutritiua virtus in aĩalibus nõ est data nisi propter sensum & virtutem sensibilem 2. Colł. cap. 11.

Nutritiua virtus, est de virtutibus actiuis. 2. de anima. c. 52.

Nutritiuę virtutis operatio fortior est dũ hõ dormit & partes extrinsecę, tunc sunt frigidæ, quia calor reuocatur ad cor, & partes intrinsecas 2. Colł. cap. 11.

Nutritiuę virtutis operatio & sensitiuæ non perficiũtur eodem calore, & hoc apparet in dormiẽte oculis apertis, ille. n. nutritur, sed nõ videt. 2. Colł. cap. 11.

Nutriri cõpositum ex simplici impossibile est, quia tũc animal posset constare vno elemento. 2. Colliget. cap. 19.

De litera. O.

OBiectio demonstratiua requirit duas contradictiones, vnam per quã opponim⁹ prẽmissio, aliã, per quã opponimus cõclusioni, Auer. in 1. de generatione animalium. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorun asserentium, semen ex omnibus partibus corporis prouenire.

Obiectum virtutis nutritiuæ, augmentatiuæ, & generatiuæ, idẽ est 2. de anima. 42. & 1. de generatione & corruptione. t. cõ. 39. & 41.

Obliquũ, neq; sui, neq; recti iudex est 1. de anima. tex. com. 85.

Obtesis est digestio à caliditate ficca, & aliena. 4. metheororum. tex. commen. 28.

Obstetricis diligentia & cura, requiratur in 7. de natura animaliũ. cap. 10.

Oculus est instrumentum virtutis visibilis, & in ea dominatur elementum aquæ. Ex libro de Sensu & Sensato.

Oculꝰ obscuratꝰ in locis vbi est multa nix, aut multa aqua, & iõ apparent ripæ maris turbidę paucæ lucis, & similiter loca nimis. ibidẽ.

Oculi animalium quadrupedũ & volatiliũ, & natatiliũ in principio maximi visuntur, postremi vero omnium perficiuntur. Ex 2. de generatione ani. cap. 4. versus finem, & ibi vide causam.

Oculorum sedes maxime seminalis est oĩum locorũ capitis, quod patet, cũ sola ipsa per coitũ venereũ manifeste ĩmutetur. Arist. in 2. de gener. anim. cap. 5. in fine.

Oculus significat forti significatione super complexione cerebri. 4. Colł. cap. 3.

Oculos nouellarum hyrundinũ si quis prępũgat, rursum ĩcolumes reddentur, cum. n. fiant non facti iam corrumpuntur, itaque denuo oriuntur ac pullulant. Arist. in 4. de generatione animalium. ca. 6. idem dicit conuenire oculis serpẽtum. in 2. de natura animalium. cap. vltimo.

Ocu-

Oculorum,alij cesij,alij flauidi,alij caprini,alij nigri;& vide cām istī⁹ discriminis in 5. de gener.animaliū.cap.1.

Oculorū ægritudines sunt glaucoma & luscitas.ibidem.

Oculi cęterorum animaliū in vnoquoq; vnicolores sunt, sed hominis diuersi colores & equi inter bestias. ibidem.

Oculorum cesietas & canities,sunt duæ affectiones consequentes cruditatem humoris, & paucam eius concoctionem.Arist.in 5.de generatione animaliū.cap.1. & Auer. ibidē.cap. de varietate coloris oculorum. Ex hoc patet error illorū, qui allerūt ab Homero Palladem glaucopim appellatam, ea ratione q̄ oculus glaucus sit visu pollens, cum glaucedo seu cesietas oculoꝝ insequatur cruditatem,& per consequens non confert ad præstātiā visus, īmo verius puto illā sic appellatam, quia haberet oculos noctuę, quæ apud græcos glaus appellatur. Noctua enim Palladi dicata est, tale enim animal noctu venatur & vigilat. Vnde monetæ athenien sium, noctuę signabant, quia mineruæ auis est,iuuat enim mineruā, nocturnis impallescere chartis.

Oculi humor ille,quo videmus,pupilla est.1.de natura anim.cap.9.

Oculi partes, ibidem require.

Oculi album,in ægritudinibus acūtis si rubeum fuerit,& ipsius venæ nigræ,aut obscuræ fuerint, signū mortis ē ꝑculdubio.4.Col.c.43.

Oculi partiū iuuamenta assignata à Galeno, ꝑ maiori parte sunt arbitratiua, & sine dubio quodlibet ipsorum habet iuuamentum ꝑpriū in se & pars dominās in eo, & suus finis nō est nisi vt colores imprimātur in ipsum. 2. Colligę. cap.15. de iuuamētis oculi & partium eius.

Oculos omnia animalia q̄ animal generant habent prēter talpā, quī modo quodam habere dixerim,cū tamē omnino habere negē, quippe cū omnino quidē non videat, nec perspicuos habeat oculos, ex 1.de natura anim. cap.9.

Oculi qui ꝑditi sunt,clarissime cernere in genere quoq; brutoꝝ animalium possunt,modicus autē situs nota est morum optimorū. 1.de natura.cap.10.

Oculi qui mediocriter conniuent, notam morum laudabilium habent. ibidem.

Oculorū rotunditas est signū maximum portēdens lepram.4.Colliget.cap 37.

Oculos habentia animalia, quædā humidos,quædam duros hūt,& q̄dam palpebris vtuntur, & quædā palpebris carent. Ex 2.de partibus anim.cap.3.

Oceanū & thetim antiquiores quidam,proprium gñationis fecerūt, ex erratis primi metaphysicę.

Odor ſm opinionem Arist. nō est corpus dissolutum ab odorabili in aere.2.d aīa.cō.76.& idē j.cō.97.

Odoꝝ differētiæ non sunt manifestæ, sicut differentiæ saporum.5. Colliget. cap.28. & 2. de anima. commen.92.

Odor & color habēt duplex esse, naturale, & extraneum.2. de anima commen.76.& 97.

Odores quia non sunt multū manifesti acceperunt nomina à saporibus. 2.de anima.tex.com.95.

Odores medij componuntur ex extremis, ſicut ſapores & colores medij componuntur ex ſapotibus & coloribꝫ extremis 2. de anima tex. com. 95. & 105.

Odoratus inuenitur fortior in multis animalibus q̃ in homine, vt in aquilis & apibus 3. Col̃. cap. 36.

Odor eſt ſicci ſicut ſapor humidi 2. de anima tex. com. 100.

Odor eſt analogus ſapori. Alexã. in paraphraſi de aĩa in cap. de olfatu.

Odorem habentia habent etiam ſaporem, & inſipida odore carent, vt lapides, idem Alex. ibidem.

Odoratus ſenſus fit per medium aerem, & reperitur ẽt in animalibus carentibus ſanguine, vt in apibus & formicis 3. Col̃. cap. 36.

Odoratus ſenſus attribuitur igni, viſus aquæ, auditus aeri, & vide cãm. 3. Col. cap. 36.

Odoratus fit in primo pari neruorũ qđ exit à cerebro in oppoſito duarum caruncularum ſimilium capitibus mãmillarũ. Auer. 1. Col̃. cap. de anathomia neruorum.

Odoratus inſtrumentum eſt naſus, & in animalibus olfacientibns fit per attractionem, & in non olfaciẽ tibus ſine attractione, vt in apibus. 2. Col̃. cap. 17. de iuuamento inſtrumẽti olfactus. olfatus ſenſus ſecundum Ariſt. fit in duobus meatibus q̃ ſunt in naſo, & ſm Galenũ fit in duabus caruncuſis ſimilibus capitibus mãmillarum. 2. Col̃. ca. 17. De iuuamentis inſtrumenti odoratus. Vide etiã pro hoc Auerroem in 3. Col̃. cap. 38. de ſenſu viſus & accidentibus ei, vbi narrat quomodo fiat viſio, & inquit. Et ſcias ꝙ ſenſus viſus recipit formã rerum in hunc modum, quia aer mediãte lumine recipit formas rẽ rum primo & poſtea mouet ad tunicam inferiorem, & illa dat aliis quouſque hic motus perueniat ad poſtremam, poſt quam ſtat ſenſus cõmunis q̃ apprehẽdit formas rerum, & vide quæ ſequuntur. Alexãder etiam in paraphraſi. cap. de impulſu dicit. ꝙ videre ad viſum, audire ad auditum, & reliqua id genus ad proprium ſenſum ſpectãt, ſentire tamẽ in cõmuni ad ſenſũ communem perinde quaſi ſenſus omnis ab eodem quidem fiat, ſed per aliud atq; aliud, intellige vltimate iſta verba Alexan. Veritas tamẽ eſt ꝙ ſenſus particulares ſunt diſtĩcti à ſenſu cõmuni, ſed habẽt colligantiam cum eo. Ariſto. n. in 2. de anima. tex. cõ. 144. habet ꝓpria organa, quorũ origo eſt cor à quo dependent, vult ꝙ vnuſquiſq; ſenſus eſt reſpectu ꝓprij ſubiecti ſenſibilis & ĩ ſenſorio ꝓprio, vnde iſti ſenſus quinq;. Vnde Ariſt. in libro de Senſu & Senſato, & in 2. de partibus animalium cap. 10. expreſſe dicit tactũ, & guſtũ à corde manifeſte dependere, & vult viſum & auditum eſſe in capite, & olfatum medium tenere, & reddit ibi cauſam, & nota vt inquit Cõmẽtator 2. de anima comm. 140: ſenſibilia mouent tantum ſenſus; mouent & mouentur, primũ ſentiens eſt motum tantum, ideſt ſenſus communis, & quia poſt motiõ nem quæ eſt receptio in ſenſu cõmuni ſequitur iudicium quod atteſtatur actui; receptio vero potentiæ: ſecundo de anima. cõmento 149. inde prouenit ꝙ vt ſenſus communis eſt iudex, ſic habet modum formæ, & principalis

agentis

ægentis, & sensus exteriores,& sic habent rationē instrumenti,& sic operatio denotat agēs,& nō ascribitur instrumento, & illo modo intelligūtur authoritates Themisti & Auer.& sic primus ordo spiritualitatis incipit in sensu cōmuni, quia in sensibus exterioribus est veluti in via, quæ ordinatur ad terminum,& vt sic via non differt à termino viæ, sicut imperfectū à perfecto, & quia vnumquodque a fine denominare fas est, ideo primus gradus spiritualitatis formæ est esse quod habet forma in sensu communi, tamen ex hoc non sequitur, quia ista forma in sensu proprio habeat esse spirituale, vnde Commenta. in 2. de anima, & Arist. dicūt ꝙ nec caro est vltimū sensorium tactus, nec vt ampliat Com. ibidem com. 146. pupilla ī visu, nec lingua in gustu, & sic de aliis,quia vltimum sensorium est, vbi est sensus cōmunis, & hoc est cor,tamē sensus isti proprij habēt propria instrumenta, & operationes actus colligatos tamen,modo prædicto,& hoc etiam dicit Arist. in lib. de somno & vigilia, ꝙ sensus visus quisq; habet aliquid proprium, vt visus videre, & auditus audire, & sic de aliis, omnes tamē habent virtutem communem, nā non est visus per quem cernimus nos videre,nec audit qui sentit audire, & ideo actio sensus communis est magis spiritualis, quā sensitiua exteriorum, & in plus,quia potest in plura.

Odorem habens habet etiam sapo rem. Cō. in lib. de sensu & sensa.

Odorabilium natura est fumosa,& testatur hoc,quia multa quæ non habent odorem, dum appropinquant igni habebunt odorē. ibid.

Odorabiliū indiuidua sunt notiora nobis quàm indiuidua saporū. 3. Coll. cap. 36.

Odoratus sensus in animalibus, q̄ odorant sine attractione,vt in apibus & formicis est clarior quā in illis quæ odorant per attractionē. ibidem. vide in contradictionibus nuper editis.

Oleum ex vitellis ouorū est supremum iuuamentum in mitigando dolorem supra pinguedinem anseris & gallinę.

Oleum dulce & nouum oliuę temperatum est,& est conueniens homini ſm totam suam substantiā, licèt declinet partim ad caliditatē. 5. Coll. cā. 36.

Oleum est ex rebus ī quibus dominatur humiditas & caliditas eo,ꝙ parte aereæ in eo sūt manifestæ multū. Et si aliquis quæreret quomodo potest esse, vt partes aereæ in eo dominentur cum videamus ꝙ ingrossatur & congelatur,& in spissatur à frigore,& dicitur quòd non congelatur à frigore, nisi res aquosę,debemus respondere ꝙ nō congelatur propter frigiditatem, nisi propter conuersionem multā suarum partium ad aquam. 5. Collig. capit. 24.

Oleū citissime iniectos odores suscipit, vt in vnguentis. Arist. in libro de insomniis. idem etiam patitur vinum.

Oleum natat super aquam,qnia à p̄ dominio est aereum. Com. in 4. Metheo. in summa prope finem, & etiam in tex. com. 40.

Oleum nō elixabitur ipsum ſm se ipsum 4. Metheo. tex. com. 27.

Oleum

Oleũ ab igne & tpe albescit, & ingrossatur, albescit quidem euaporante aqua siqua inerat, ingrossat autem, quia marcescente calido ex aere fit aqua. 4. metheororum. tex. com. 40.

Oleum est cõe aquę & aeris, lignũ terrę, & aeris, lac vero terrę & aquę quarto metheororum. text. commen. 48.

Oleum, cera, & pix, magis cũ aliis, quàm per se inflãmabilia sunt. 4. metheo. tex. com. 48.

Oleum non patitur epsesim, neque ingrossatur, quia exalabile est, sed non vaporabile, aqua aũt non est exalabilis, sed vaporabilis. 4. metheo. tex. com. 48.

Oleum oliuæ inspissatur & cõgelat à frigiditate, propterea quia partes aereæ quæ sunt in ipso couertunt ad aquam, & etiam oleum inspissatur à calore, quia resoluuntur partes aqueæ, & remanent aereæ, cum terrestribus in eo dominantibus, vnde vlr omnes res, quæ inspissantur à calore & frigore equaliter sunt aereæ, & aqueæ, & earum partes sunt conglutinatæ simul. 5. Coll. ca. 26.

Olfatus est odorabilis & non odorabilis. Non odorabile autem est triplex. 2. de ani. tex. commen. 96. aliud. n. est nullum habens odoré, aliud prauum, aliud vero paruum odorem.

Olfactibilia curant ab egritudinib. capitis, quia caput est frigidum & humidum, & olfactibile, in maiori parte est calidum & siccũ. Auer. in fin. lib. de sensu & sensa.

Oliua quia est amara in fructificando, ideo senescit. Auer. in 3. de generatione animalium. ca. 1. & habetur in text. q̃ arbores & plantę, q̃ nimis fętificant cito pereunt, sicut & animalia, & datur ibi exemplum de gallinis.

Olorum in more est in genere volucrum, vt alter alterum deuoret. 9. de nã ani. ca. 1.

Olores aquilam si pugnam cęperit repugnantes vincunt, ipsi autem nunquam nisi prouocati inferunt pugnam, canere etiam soliti sunt, & præcipue iam iam morituri. 9. de natura animalium. cap. 12. Ad hoc alludens Ouidius in epistolis. dixit.

Sic vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis.

Ad vada Menandri concinit albus olor.

Optimum semper, aut proportionale quod primum. 12. meta. tex. com. 37.

Omiomera sunt veluti quę metallantur, vt æs, aurum, argentũ, ferrum, stamnum, lapis, & alia huiusmodi. In animalib. autem & plantis velut neruus, caro, ossa, pellis, viscera, pili, crines, venæ, ex quibus cõstant anomiomera, puta facies, manus, pes, & talia. In plantis aũt lignum, cortex, radix, folium, & q̃cunq; talia. 4. metheororum. text. com. 48.

Omnia prædicamẽta sunt diuisibilia, aut p se, aut per accidens, p se vt quantitas, per accidens, vt reliqua, 1. phy. com. 18. Ex quo patet nullum indiuisibile, & immateriale esse in prædicamento in via Auerr. vide in concor.

Omne habens mãm est gñabile & corruptibile. 1. phy. com. 79. 1. cę. com. 20. 1. ca. & 3. de substan. orb. 1. phy. 63.

Omne

Omne ens diligit ꝓmanere. 1.phy. tex.com.81.& 2.de ani.34.

Omne quod loquitur Arist. in lib. phys. est propter principium mouens. 1.phy.comm.vlt. & 8.phy. com.1.

Omnis artifex dz considerare de accidentibus sui subiecti. 2.phy.tex. comm. 17. & 1.posteriorum multotiens.

Omne propter quod est aliquid cū illo est vnius scientię. 2.phy.tex. com.23.

Omne in habentib.finem,& motū continuum, finis est vltimū illius motus.2.phy.tex.com.23.

Omne qđ est ante finem est ꝓp finem.2.phy.tex.com.29.

Omnia quæ sunt ante finem sunt propter finem.2.phy.t.c.81.

Omnes antiqui conueniunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit. Com.in ꝓlogo 3.phys.& hr 1.phvsi.tex.cō. 34.omnes q̄ de natura locuti sunt in hoc conuenerunt, ꝙ ex nihilo nihil fit.

Omne quod est, aut est principiū, aut ex principio. 3.phy.t.cō.29. vbi Com.omne ens, aut est causa, aut causatum.

Omne existēs in subiecto est minꝰ existens per se, quàm suum subiectum. Com.3.phys.com.36.& est etiam in rex.

Omne sensibile aptū natum est alicubi esse.3.phy.tex.cō.48. Et vide Com. in com. qūo fit propositio ista. & consimiles ibi positę intelligendæ, vult.n.ꝙ sensibile sumat ibi pro tangibili.

Omne quod est ęquale alicui est finitum.3.phy.com.49.

Omne corpus simplex est finitum. ibidem.

Omnis res est vna p suam formam. 3.phy.cō.68.& 1.de ani.com.90.

Omne corpus est in loco per se, vel per accidens,ſm partes. 4.physic. com,43.

Omne quod mouetur naturaliter ad aliquid,est vnigeneum cum eo. 4.phy.com.48.

Omne excedens aliquid diuidit in excessum, & in id quod exceditur. 4.phy.tex.com.71.

Omne qđ mouet aliud per actionē necesse est, vt moueatur ad illum locum ad quem attrahit ipsum. 4. phy.cōm.79.vide 7.com.10. qūo intelligatur.

Omnis quies est in tēpore. 4.phy. tex.com-118.

Omne quod est in aliquo numero numerus excedit ipsum ex duobus extremis.4.phy.t c.17.

Omne quod consumitur à mensuratione finiti est finitum necessario.6,phy.com.20.

Omne prædicatum in quo inuenit transmutatio,inuenitur in eo diuisibilitas,vel per se, vel per accidēs. 6.phy. com.34. & 37.

Omne quod mutatur, in tempore mutatur. 6.phy.tex.com.50.

Omne moueri præcedit mutatum esse.6.phy.tex.com.52.

Omne mutatum præcedit mutari. 6.phy.tex.com.55.& ſ.

Omne quod factum est necesse est fieri prius, & quod fit factum esse prius necesse est.6.physi.tex.commen.59.

Omne de quo vere dicitur ipsum esse motum, aut quiescens,est illud, quod innatum est recipere motū, & quietem, & est in loco ī quo innatū est recipere motū, & quietē, & in dispositione, ſm quam innatum

tum est recipere motum & quietem. 6. phys. t c. 67. idem 4. physi. t. c. 118. & 5. phy. text. com. 20. & 6. phy. 30.

Omne qđ est postquam nō fuit, ne cesse est ipsum prius fuisse in potē tia q̄ in actu. 8. phy. text. cō. 4. idē 9. meta. text. com. 13. & 3. de ani. text. com. 20. 27. & 12. meta. text. com. 32.

Omnia quiescere & huius rationē quærere dimittentes sensum infirmitas quædam est intellectus. 8. phy. tex. com. 22.

Omnis opinio cui p̄dicit sensus est opinio bona. 8. phy. tex. commento 26.

Omne qđ mouetur à principio existente in ipso mouetur nāliter. 8. phy. com. 27.

Omne qđ est in potentia aliquid exibit aliqñ in actum, & si nō, tūc nā ageret otiose. Commen. 8. phy sico. commen. 64. idem 1. cęli. cōmen. 20.

Omnes leges conueniūt in hoc, q̄ Deus habitat in cęlo. 8. phy. com. 84. & hr̄ in propria forma, in 1. de cęlo & mundo, in text. com. 22. & 96. & 100. idem 2. cæli. text. com. 2. & 74.

Oīa entia, aut sunt substātię, aut accidentia, aut sunt via ad esse istorū, & vniuersaliter sunt transmutatio. 1. cęli. com. 1. Vide in Theorematibus.

Omne totum & perfectū non differunt ſm speciem, sed siquidem in mā, & in his de quibus dicuntur. 1. cęli. text. comm. 3. quam dr̄iam Auer. in com. ita declarat, nā si fuerit quantitas continua, tūc est totum, in discreta est oē, in forma vero & quantitate est perfectum, idē habet in paraphra. 1. cęli. in summa 2.

Omnia physica corpora sunt mobilia secundum locum. 1. cæli. text. com. 5.

Omne in quo est possibilis additio est diminutum. 1. cæli. tex. 12. idē ibidem. tex. com. 4. & 8. physi. tex. com. 75.

Oēs homines de diis habent existimationem, & oēs qui sursum est, locum deo attribuunt, & græci & barbari quicunq; putant deos. 1. cęli. tex. com. 22. & 96. & 100.

Omnia à vim inferente longius facta tardius feruntur. 1. cęli. text. com. 89.

Omne quod non existit in materia impossibile est ex eo inueniri plus quam vnum in ſua ſpecie. 1. cę. tex. com. 90. idem 12. primæ philoso. tex. com. 49.

Omnia quiescunt dum veniunt in proprium locum, eius vero q̄ circunfertur idem est locus, vnde incępit & in quem consumat. 1. cę. tex. com. 100.

Omne habens actionem in se, hz actionem in alio, & qđ hz actionē in se, est spirituale non corporeū. 2. cęli. com. 17.

Omnes nāles substantię, aut corpora sunt, aut eum corporib. generātur & magnitudinibus. 3. cæ. text. com. 1.

Omne quod non vere dr̄ de singulis, non vere dicitur de toto, quia vnaquæq; partium non est totū, & congregatio est totum. 3. cæli. com. 8. idem 1. cęli. 17. & 4. physi. com. 43.

Omne de quo dr̄ aliquid secūdum comparationem non est necessarium, vt habeat illud p se, nisi substantiali-

stătialiter diceretur in respectu alterius, si enim aliquid dicit de aliquo ſm comparationem, & istud existit in eo p se necessario, istud dictum non est in eo ſm q̃ est cõparatiuũ, sed ſm quod comparatio accidit ei. 3. cæli. com. 9.

Omne factum prima intentione ẽ essentialiter, secunda autem est accidentaliter. 3. cœl. com. 74.

Omnia appetunt esse diuinum, & immortale, & illius gratia agunt quæcunque agunt ſm naturã. 2. de ani. t.c. 34. idem 1. ph. 81. & 2. cœli. tex. com. 64.

Omnia duo quorum subiectum est vnum & alterum est perfectius altero, semper respect⁹ perfectioris ad imperfectius est respectus formæ ad materiam. 3. de anima cõmen. 36.

Omnes homines natura cognoscere desiderant, ex prohemio primæ philosophiæ, ita in veritate dz stare. Et mirum est de tot viris illustribus quomodo vsque ad ista tẽpora transtulerint, scire, cum litera græca iaceat, πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται. εἶδυαι autem apud græcos non scientiam, sed cognitionem significat quæ est tã quam genus respectu scietię, scientia enim est per demonstrationẽ, sed cognitio se extendit etiam ad immediatas propositiones, & etiã ad cognitionem sensitiuam, vnde Arist. consuetudo fuit in principijs librorũ ab vtilioribus exordiri iuxta doctrinam traditam in principio libri physicæ auscultationis, hoc ostẽdit principium libri ethicorum, & principium libri posteriorum analiticorũ, & principiũ libri physicorum, & in plerisq; locis, & confirmatur, nam probatio à signo ex dilectione sensitiua circa hoc tendit, nam homines omnes amant sensus naturaliter propter cognitionem, nedum propter vtilitatem, nã & si nihil agere deberemus adhuc illos diligimus, & p̃cipue visus sensum, quia hic maxime ad cognitionem proficit, manifestum est autem q̃ omnes homines non amant naturaliter sensus propter scientiã propric, quæ pet demõstrationem habetur, nã vt scribit Alex. in principio libri priorũ, q̃ hominis proprietas est cognitio ipsa, & contemplatio veritatis, sicut eñ quodlibet aĩal habet aliquid sibi peculiare sic & homo, vnde pueri etiam natura ferũtur ad cognitionem, & delectãtur ex auditu fabularum, nullam inde cõsequentes vtilitatem præter cognitionem ipsam. Vnde animaduerte q̃ & si cæterą animalia nobiscum communicẽt in cognitione sensitiua, tamen in hoc differimus ab ipsis, quia natura sensus animalibus largita est propter salutem, & vtilitatem eorũ, vt eis mediantibus prosequantur iuuantia, & euitent nocentia, sed non dedit eis sensus propter cognitionẽ tm̃ citra vtilitatem, vnde non appetũt sensus propter cognoscere, sed ꝓpter vtile, sed hoc homini propriũ est, nam vt testatur philosoph⁹ in præsenti loco, non enim solum vt agamus, sed etiã si nihil acturi essem⁹, videre præ cæteris sane experimur, vnde Auer. in 2. cæli. com. 77. scribit, q̃ brutorum cognitio non desiderat aliquam cognitionem intellectus, igitur Arist. sincerus talis est ab vtilibus exordium sumens

mens, inquit, ꝙ omnes homines natura cognescere appetit, & hoc ostenditur persuasione sumpta à signo, ex sensuum dilectione, quia homines naturaliter appetunt, nō solum propter actionem, vt leuia, verum propter ipsam cognitionē, quia cognitio ipsa naturaliter appetitur ab homine. si autē sensus esset, ꝙ homines natura appetant scire propriè dictum, quod est per demonstrationem, tunc probatio ex dilectione sensuū non esset ad propositū nisi sentire esset per demonstrationem intelligere quod Arist. doctrina abhorret, tum ex libro Posterio. analiticorum, tum etiam ex 2. de ani. cōtra antiquos qui non distinxerunt inter imaginationem, & intellectum. licèt. n. sensus sit adminiculum ad sciēdū. Aliud tamen est scire, & aliud sentire, nolo tñ propter hoc negare, quin etiam scientia & contemplatio veritatis sit homini propria, ſz dico intellectum Atist. non de scieētia, sed de cognitione, quæ est genus scientiæ fuisse, & ex hoc patet solutio ad quæstiones Latinorum in principio primę philosophiæ, quia omnes proceduut ex malo intellectu literę.

Omne compositum ex materia, & forma est diuisibile. 1. Metaphysi. commen. 7.

Omnes principia cōtraria faciunt 1. phy. tex. com. 41. & in 4. Meta. tex. comen. 6.

Omnia aut contraria sunt, aut cōposita ex contrarijs. 4. Metaphy. text. commen 6. Animaduerte tamen, ꝙ vt scribit Comment. ibi in commen. illa diuisio est secundum probabilitatem, & nō est ſm necessitatem, quia corpus quintū, neq; est contrarium, neq; est compositum ex contrarijs. consimile 1. cæli. com. 20. & in lib. de substā orb. ferè per totum, vbi ostēditur cœlum esse æternum, &c.

Omnes homines cōueniūt in hoc ꝙ indiuidua corporum existētiū per se sunt substantiæ, & ꝙ in eis est principium. Commen. 7. Metaph. com. 5.

Omne quod fit diuisibile sēper oportet esse, & esse hoc quidē hoc, hoc vero hoc. 7. Metaph. com. & tex. 28. idem 1. phys. tex. com. 64. Vbi animaduerte, ꝙ Commē. exponit hoc habere veritatem non actu, sed secūdum rōnem, vide superius in litera G. ibi, generatum omne diuisibile esse oportet, quia late declaraui ibi hoc.

Omne principium essendi est principium numeri, & omne principium numeri est principiū essendi. 10. Meta. tex. com. 7.

Omne ad omne, aut idē, aut aliud, 10. Meta. tex. com. 10.

Omne cuius elementum est substā tia est substātia. 12. Meta. tex. cō. 19. intelligitur de elemento propinquo, vt glosat Commen. 12. Meta. commen. 22.

Omne cuius causa est generabilis, & corruptibilis est generabile, & corruptibile. 12. Metaph. tex. cō. 29. ibi enim dicit philosoph⁹ ꝙ si omnes substantiæ essent corruptibiles omnia essent corruptibilia.

Omnis motor cuius substantię admiscetur potentia possibile est, vt in aliqua hora non moueat. 12. Meta. tex. com. 30. idē 8. physico. commen. 4. & 15.

Oē ęternū est actio pura, & ꝙ est

actio

actio pura non habet potentiam. 12. Meta. com. 30. & 35. & 44.

Omne compositū ex duobus, quorum alterum potest esse per se, possibile est alterum esse per se, nisi sit compositio substantiæ, & accidentis, v.g. idomel quia componitur ex aqua & melle, & aqua inuenitur per se, necesse est, vt mel inueniatur per se. 12. Meta. cō. 35. idem in 8. phy. com. 37.

Omne compositum ex duobus oppositis si inuenitur vnum eorum per se, & reliquum, 12. Metaph. commen. 35.

Omnino quoruncunq; substantia est in subiecta materia horum nihil contingit factum esse non existente quędam materia. 1. cęli tex. commen. 94.

Oppositum æquiuocatur in arabico. 1. phy. com. 60. quod ideo dixit, quia apud arabes, quandoq; oppositū sumit' pro termino à quo, & quandoq; pro termino ad quē,

Opposita quorum potētia est potētia contrariorum non diuidūt verū & falsum nisi in eo, quod innatum est recipere illa, 3. phy. cō. 24 idem in prædicamentis in sermone de oppositis, idem 10. Metaph. tex. com. 15.

Opposita duo non posse simul cōgregari in eodem, est propositio communis pluribus vna scientia. 8. phy. com. 70.

Oppositum intelligitur per suū oppositum 3. de ani. com. 21. idem 1. de ani. tex. cō. 85. 1. cœli. tex. cō. 101. & 2. cœli. com. 40.

Oppositio primo, & essentialiter inuenitur in eis, quæ opponūtur in loco, 8. Met. cō. 4. consimile in ꝑdicamentis, in ca. de quātitate, & in 10. primę philosophię. in com. 53. vide in concor.

Opposita sola non cōtingit simul existere. 10. Meta. te. com. 17.

Oppositionis quatuor modi sunt. 5. Meta. in ca. de eodē & diuerso, & in post prędicamentis in sermone de oppositis.

Opposita & extrema in artibus, & īnaturalibus circa idem susceptibile semper videntur fieri, ex lib. de somno & vigilia, in principio.

Opinio & phantasia motus quidā videntur esse. 8. phy. tex. cō. 26.

Opiniones easdem nō semel, neq; bis, sed infinities oportet putare peueniſſe ad nos. 1. cœli. text. cō. 22. idem 1. metheor.

Opiniones de mūdo sunt quatuor, aut ꝙ non sit generabilis & corruptibilis, & est opinio Arist. q fuit prim⁹ inter græcos, q tenuit hoc, & ante ipsum fuit opinio antiqua Caldeorum. Aut ꝙ sit gñabilis, sed non corruptibilis, & fuit opinio Platonis. Aut quòd sit gñabilis, & corruptibilis, & fuit opinio Empedoclis, & Heracliti, Aut ꝙ non sit generabilis, sed bene corruptibilis, vt sunt loquentes in lege maurorum. Commē. 1. cœl. com. 102. vide in concordan.

Opiniones antiquorum hodiernis temporibus imaginari non possumus, neque perficere eas, quia non sunt famosæ. 2. cœli. com. 72. idē 1. de ani. com. 26.

Opinio differt à phātasia. 2. de ani. tex. com. 154.

Opinio Hypolepsis est, quam susceptionem dicere possumus, & circa ea versat, quæ aliter se habere pōt. Alex. in paraph. ca. de phantasia.

Opinioni hæret fides, 2. de anima,

tex.

tex.com. 157. Dicit enim Alex. in paraphrasi de ani. cap. de phãtasia, ꝙ opinio nihil aliud est quam assensus cum ratione & iudicio.

Opinionem Plato dixit esse copulationẽ sensus,& imaginationis,cuius improbatio ponitur in 2.de anima tex.commen. 157.

Opinio vniuersalis non mouet,sed opinio particularis. 3.de ani. tex. commen. 58.

Opinio est contingẽtis aliter se habere, sed sciẽtia est necessariorum. 7. Meta. tex. cõ. 53. & in 6. ethico. cap. 4. & in calce 1. posteriorũ analiticorum.

Opiniones stultas admodũ seruatari fortasse stultum est,ex 3. de partib. animalium. cap. 3. idem 1. topicorum, cap. 9.

Opiniões corruptę de prĩcipiis substantiæ sensibilis destruuntur in sciẽtia naturali,& in scientia diuina,sed diuersimode sunt. ĩ sciẽtia enim naturali tractatur de substãtiis, vt sunt transmutabiles, & de principiis,vt sunt prĩcipia trãsmutationũ, & illo modo impugnantur ibi opiniones corruptæ,sed in scientia diuina speculatur de ipsis, vt sunt principia entium & substãtiæ,& hac ratione destruũtur opiniones corruptæ inquantum sũt principia substantię & entis ex tractatu 2. ĩ paraphrasi Met. Ex hoc patet contra fatuos solere volẽtes. Aris. fuisse verbosũ & superfluũ, cum de eisdem opinionibus agat in diuersis scientiis.

Opinio sub existimatione quã grẽci hypolepsim vocãt continetur, vt species sub genere. Them. 2. de anima super 7.

Oportet disquisitores nõ inimicos esse iudicaturos verum sufficienter. 1. cœli. tex. commen. 101.

Operationes consequuntur differẽtias, quæ sunt formæ. 3. cęli. commento vltimo.

Operatio est finis substantiæ compositæ,& forma est finis materiæ. 2. Colliget. cap. 7.

Operationum genera sunt notiora apud nos,virtutes vero sunt notiores quo ad naturam 2. Coll. ca. 7.

Operationes accipiuntur in diffinitionibus loco formarum,seu differentiarum, quãdo differentiæ rerum latuerint. 4. cęli. commen. 6. & 26. consimile. 8. phy. 32.

Operatio est complementum & pfectio operantis. 9. Metaphy. tex. commen. 16.

Operatio est finis potentię. The. 2. de ani. super tex. commen. 33.

Operationibus res distinguuntur non figura. Auer. in 1. de gene. animalium in illo cap. vbi ponit improbatio antiquorum, cõtra Gal. & dat instantiam de mammis mulierum,& marium, cum in figura conueniant,& tamen ĩ mulieribꝰ sunt propter lac,vt Gal. fatetur, & in maribus sunt ad tutamen cordis,ita collũ matricis in muliere, licèt sit simile peni in mare, tamẽ in muliere est ad extrahendam humiditatem, quæ causat delectationem in coitu,sed penis ĩ mare est propter semen,similiter Gal. retulit in oculo talpę esse omnes tunicas requisitas ad oculum,præter telam araneam in qua fit visio. Et iõ licèt oculus talpę similis sit oculis aliorum animalium in figura, nõ tñ hẽt oculi operationem. Similiter ouo subuentaneo nihil deficit, nec in multitudine,nec paucitate, nec

nec in figura cum ouo coitus,& tamen differunt essentiali differentia,quia ex ouo coitus potest generari pullus,sed ex subuentaneo nequaquam. hæc Auer.& hoc etiam facit contra Scotum in primo sen tẽtiarum,distinctione 2.de genitis ex putrefactione,qui ex figura, & magnitudine & colore probato esse eiusdem speciei.

✠ Pro Auer. facit authoritas philosophi in 2.de anima.tex.com.38. vbi habetur q̃ instrumenta eadẽ, aut diuersa iudicãtur operibus, & est ratio in promptu, quia organa sunt propter opera, sicut propter finem, & à fine vnũquodq; pœnditur. 2.de anima. 49.sicut in simili potẽtiæ per actus distinguunt, & innotescũt, quia ex his,quę primo gerimus,vt d. Them.& ex his quantę,& quales sint vires in nobis perpendimus.

Opera quæ vel non sunt naturę,cõmunia, vel singulorum generum propria, horum nullum alicuius gratia; aut est,aut fit,oculus enim alicuius gratia est, sed cęsius non alicuius gratia est,nisi hęc sit affectio generis propria,sed vt quę necessario fiant ad materiam & principium quod mouerit, causæ eorũ referendæ sunt. Arist.ĩ 5.de gen. animaliũ,in principio,inde scire poteris differentiam inter ea,quæ sunt ex necessitate materiæ,& illa quæ sunt propter finem,vide etiã in 2.phy.tex. com.85.

Opus antiquum fit ab agente antiquo,& opus nouum ab agente nouo.Ex lib.destru.dispu.1.in solutione dub.13.

Opium est in fine amaritudinis, & inducit propter frigiditatem suã paralisim,& hoc significat q̃ amaritudo sequitur,quandoq; frigiditatem nedum caliditatem. 5. Coll. contra Gal.& medicos cap.27. & ibi tollitur rãsio medicoꝝ ad hoc.

Ordo libri physicæ auscultationis ẽ primus inter omnes libros scientiæ naturalis. Auer.ĩ prologo ph. & in principio libri Methe. idem dicit,idem 1.physi.tex.com.4.

Ordinata doctrina debet procedere à primis causis ẽm ordinẽ ad vltimas causas 1.phy.c. 1.& 2.phy. tex.c.72.

Ordo in animalibus magis est quã in vegetabilibus. 2.phy.c.83.

Ordinis causa est dignior ordine. 8.phy. c.15.

Ordinationis causa,narura ẽ,nihil enim inordinatum est eorũ, quæ natura constat.8.physi.tex.c.15. vera est vt glosat Cõ.in cõm.vt in pluribus, quia raro causaliter res, quædam in natura sunt extra ordinem.

Ordo completus est agere alterum contrariorum continuè.8.physi. com.15.

Ordinem impossibile est recipere illud quod habet naturam carendi ordine.3.cęli c.22.

Ordo propria natura sensibilium est.3.cœli.tex.c.24.

Ordo omnium est 2.de gen.& corrup.tex.c.57.

Ordines formæ sensibilis sũt quinque,vide in commen.libri de sensu,vbi dicit,quòd sũt tres ordines formarũ, vnus est corporalis, secundus est spiritualis.& est in sensu communi, tertius est magis spiritualis,& est in virtute imaginatiua. Quorum primus est corporalis magni corticis,& est forma sẽ-

sibilis extra animam. Secũdus est esse istius formæ in sensu communi,& est primus ordinum spiritualium. Tertius est in virtute imaginatiua & ẽ magis spiritualis. Quartus est ī virtute distinctiua. Quintus est esse eius in virtute rememoratiua,& est magis spiritualis,recipit enim medullam eius, quòd distinguunt tres virtutes à cortice. Auer.in commen.libri de memoria & reminiscentia, ex quo patet sensationem, & iudicium sensuũ exteriorum, non constituere aliquem ordinem distinctum à iudicio sensus communis, quia tũc daretur sextus ordo, vnde visio propriè non fit in oculo,licèt fiat mediante oculo,nec auditio fit in aure,licèt fiat mediante aure. Et ista est sentẽtia etiam lucidissimi Themistij in 2.de anima,ī expositione te.commẽ.146.vbi scribit hæc verba formaliter:ex his quæ dicta iam sunt constare arbitror,neque visum in pupilla primum esse, neque auditum ī auribus, neque gustum ī lingua, sed sensus omnes ī prima illa sentiẽdi vi sedem habere, & quòd si quandoque diximus quinque nobis esse sensus omnes ex eo accipi volumus,quinque instrumenta haberi, & quinque canaliculos sensibilibus spiritibus, quos tanquàm à fonte vno per instrumenta illa riuatos quinq; sensibus natura distribuit,sensum vero propriè illum primum intelligimus, qui instrumentis his seu famulitio vtitur iam ea quæ extrinsecus deferuntur quinque sensibus tanquàm diuersoriis, & domiciliis recipi æquum fuit,at regis ac principis sedem vnam constitui oporter,quemadmodum enim quamuis multi magistratibus libelliones pragmatici exceptores assideãt,vnus tamẽ est qui ius habeat sentẽtiæ ferendæ,ita & hic tametsi multa instrumenta machinamentaq; sint,in quę rerum simulacra receptentur, vna tamen vis arbitra est,quæ de omnibus scit,pronũtiet,iudicet,hæc illa vis est qua nos visu videre, & auditu audire sentimus,eadem enim potẽtia percipi actiones sensuũ necesse est, quia differentias actionum cognoscimus. Alexan etiam in paraphrasi de anima.in cap.de tactu, istam etiam sententiam videt tenere, vbi clarissime patet Auer.in hoc à lucidissimo Themistio non dissentire, licèt commnnis latinorum sententia sit in oppositũ, sed si bene considerauerint, inuenięt istam fuisse magistri sententiam. Aris.enim ī libro de somno & vigilia dixit, somnum esse ligamentum primi sensitiui,vnde Auer.in com.d.ꝙ in somno reuocatur sẽsus cõis ab instrumẽtis sẽsuũ,& ꝙ quidditas somni est introitus sensus communis ī corpus,& ꝙ vigilia est motus istius virtutis ad sua ĩstrumẽta extra corpus, vnde hoc etiam significari potest, vt asserit eiam,quia vigilanti accidit, ꝙ dũ fortiter cognouerit de aliquo, ꝙ non percipit sensibilia transeũtia per ipsum, quia tunc contrahunt instrumenta animę sensibilis,& ĩducũt cõem sensum ad interi⁹ corporis, & ad adiuuandũ virtutem cogitatiuam,virtus enim cogitatiua viget apud quietem aliorũ sensuum. Et ideo homo cognoscit in somno futura, & non in vigilia.

Itrud

Istud igitur est potissimũ signum visionem non perfici in oculo, sed per sensum communem mediãte oculo, ad alia n. fortiter intenti delata sub oculis non videmus, qđ non contingeret si visus esset in oculo distinctus à sensu cõi ℔m rem. Amplius Comm. in eodem lib. de somno & vigilia dicit, ꝙ ceci & surdi non carent sensu cõmuni, sed instrumentis per q̃ sensus communis videt & comprehendit sensibilia, vnde mens Ari. & Themist. & Auer. est ista, ꝙ sensus cõmunis mediantibus oculis causat visionem. & dr̃ visus, & mediantibus auribus causat auditionem, & dr̃ auditus, & sic de aliis, nõ ꝙ sint virtutes istæ realiter distinctæ à sensu communi, vt sunt imaginati latini. Dicit enim Auerr. in 2. de anima. in comm. 149. ꝙ Arist. quasi opinatur, ꝙ virtus primi sentientis melius est, vt dicatur esse vna forma, & multa instrumentis copulatis cum ea, per quę transeũt motus sensibilium, quousq; copulentur cum ea, quam dicere ipsam esse vnam subiecto & plura secundum formam, quæ describuntur in ea, illud enim esse est dignius ei, vt est iudicans, istud verò ℔m ꝙ est recipiens.

Amplius Auerr. in comm. libri de somno & vigilia dicit, ꝙ sensus communis vno modo est vnus, & alio modo multi. Est. n. vnus quia comprehendit omnia quinq; sensibilia, & est multi, quia hz multa instrumenta. s. oculum, nares, & aures &c.

Ordo librorum & partium totius philosophiæ naturalis requiratur in 1. metheor. ab Auer. in principio primi cap.

Ordo non est nisi, aut respectu primi positi, aut intellecti. 5. meta. cõmen. 16. in c. de priori. & dr̃ ex tex. vbi patet, ꝙ prius & posterius sũt etiam ordinis dr̃iæ. 1. phy. cõ. 41. Vide etiam in prædicamento q̃titatis, vbi probat quantitates non habentes positionem habere ordinem, quia habent prius & posterius. Ex quo patet, ꝙ ratio formalis ordinis non potest consistere sine priori & posteriori peripathetice loquendo.

Ordinis carentiæ diffinitio: est exitus à via naturę, & rei ordinatę diffinitio est, vt inueniatur ℔m viam naturæ. Comm. elicit in paraphrasi super 3. cæli, in summa tertia, contradictione tertia. capit. 2. & hoc ex tex. philosophi, ibidem. tex. com. 24.

Ordo non est in suba. 7. primę philo. tex. com. 43.

Ordo est in omnibus entibus, sed non eodem modo. 12. meta. text. com. 52.

Ordo in corporibus cælestibus est absque eo, ꝙ admisceatur eis aliqd per accidens, sed ordo in his quæ sunt sub corporibus cælestibus, est cum priuatione ordinis quandoque per accidens. 12. metaphysic. com. 52. idem 2. physic. text. commen. 46. & est sententia Aristote. expressa in primo de partibus animalium. c. 1. vide etiam in 6. physico. in com. 15. & in 2. physi. text. com. 82.

Ordo vniuersi destrueretur si vnus ex cælestibus motib. cessaret, quia nullus istorum motuum est sine necesse esse, aut sine bene esse. Ex libro destruction. disputatione 1.

in ſolu. 11. dub.

Ordo entium ſequitur ordinem intelligentiarũ ſeparatarum, ſed ordo noſtri intellectus ſequitur ordinem entium. Ex lib. deſtr. diſp. 3. in ſolu. 18. dub.

Ordo entium ſenſibiliũ multos habet gradus, quorum vilior eſt in materia, & nobilior illo eſt in humano intellectu, & nobilior illo ẽ eſſe quod hñt in ſeparatis intelligẽtijs. Deinde in ſeparatis intelligentijs dictæ formæ gradus habẽt differentes adinuicẽ, ex eodẽ loco.

Ordines entium in nobilitate & pfectione ſunt quatuor, vide 2. cęli, tex. cõ. 64. & 66.

Ordo & forma quæ in primo principio reperiũtur eſt nobilior ordinum & formarum, & hic ordo eſt principium, & cauſa omnium ordinum & formarum, q̃ in hoc mundo inueniuntur. Ex lib. deſtr. diſp. 3. in ſol. 18. dub.

Orbis nõ eſt ĩ loco, quia omne qđ eſt in loco continetur à loco, ſed extra orbem non eſt locus. 1. cęli. commen. 100.

Orbis non eſt in tempore, quia nõ continetur à tempore. ibi. vide ẽt 4. phyſi. tex. cõ. 118.

Orbis totus eſt quaſi vnuꝫ animal, & eſt vnus orbis in veritate, cum motus illi⁹ ſit vnus numero ęqualis in veritate, & motus illæ eſt ſicut motus localis ĩ animalibus, & alij motus, qui exiſtunt in orbib⁹ ſunt ſicut motus particulares, qui exiſtunt in membris. 2. cęli. commento 42. idem 12. Metap. com. 44. Et in libro deſtru. diſpu. 3. in ſolutione 18. dub.

Orbis nonus ſine ſtellis inueniri apud me eſt remotum, nam orbis eſt ſtellarum gratia, quæ ſunt nobilior pars eius, & propterea quanto plus hꝫ de ſtellis, tanto eſt nobilior cęteris orbibus, vnde dari orbem ſine ſtellis apud me eſt impoſſibile. in paraphraſi Metaphy. tractatu 4.

Orbis octau⁹ eſt prim⁹ orbis authoritate omnium antiquorum. Ptolomeus autem poſuit nonum. 2. cęli comm. 67.

Orbis primus excellit ĩ nobilitate, & excellentia omnes alios orbes pp tria. 2. cœli. tex. com. 68.

Orbis primus, eſt ligatus cum alijs orbibus ſm motum & conſequentiam 2. cęli com. 70.

Orbis primus mouet alios orbes ſicut nobilius mouet totum 2. cęl. commen. 71.

Ordei ptiſana infrigidat, & humectat, & adiuuat ad expellendum ſuperfluitates per omnes vias. 7. Colliget. cap. 6.

Oris iuuamentum eſt maſticatio cibi, & in ore eſt aliqualis digeſtio, ſcđo Colliget. cap. 9. de iuuamento membrorum officialium. idem. Auicen. cap. de humoribus. in prima primi. Nutriens maſticatione. aliquam recipit digeſtionem.

Organizatio latet in plantis. 2. de ani. comm. 6. vide cauſam in 2. de parti. anim. cap. 10.

Organa trium ſenſuum capiti ſunt demandata, & vide cauſam in 2. de partib. ani. ca. 10.

Orizon eſt nobilior centro, ęa eſt terminans & centruꝫ eſt terminatum, & proportio terminantis ad terminatum eſt, ſicut proportio formæ ad materiam. ſecundo cęli. tex. commen. 74. Conſimile ſecũdo de generatione & corruptione

tex.

tex.commen.50.& 4 cœli,tex.cõmen.23.& 35.

Orizonti contrarium est medium, sicut contrarietas est duorum extremorum lineæ rectæ, quæ quidem maxime aduersantur. Auerr. in paraphr. 4. de cęlo,ī summa prima,ca.2.

Os est superius in animalibus,& radices in plantis. secundo d̄ anima. tex.comm.36.

Ossium magnorum coniunctio requiritur, vt quod suscipit habeat concauitatem, quod susciꝑ vero & ingreditur indiget gibbositate, quibus natura ligamēta apponit. Galenus,secundo de vtilita. particulari cap.11.

Ossa digitorum sunt sine medulla, & sunt dura & spissa. Gal. 1. de vtilitate partic.ca.15.

Ossa leonis exiguam & perobscurā medullam obtinent ex 2. de partibus anim.cap.6.idem 3.d̄ natura animal.cap.7.

Ossa instituta sunt à nā ad sustentandum carnem. 2. de partibus animalium.cap.8.

Ossium multitudo ī corpore est ꝓp multitudinem motuum. 2. Colliget.cap.8.

Ossa aliquibus membris data sunt ad custodiam,vt ossa pectoris .ibi.

Ossium & venarum natura similis est. vtraque enim ex vno orsa continua est. Ex secundo de partibus animalium cap.9.

Ossium principium est spina dorsi. ibidem.

Ossa leonis ex sui attritu sorti,ignē excutiunt. ibidem.

Ossium maius iuuamentum est ad fortificandum, & stabiliendum corpus, sunt eīn sicut fundamentum corporis & iuuamentum, secundum est ad tuēdum & abscondendum,vt os cranei respectu cerebri,& ossa pectoris respectu cordis 2. Colliget.capi.8.de iuuamentis membrorum cōsimilium. vbi ponitur etiam tertiuꝫ iuuamentū,& est, vt possit fieri resolutio superfluitatum vaporosarum,sicut sunt commissurę, quæ sunt in craneo.

Ossis & cartilaginis natura eadem est, quapropter neutrū præcisum recrescere potest. ibidem.

Ossa hominis sunt.348.absq; ossibus paruis,quæ replent spatia iuncturarum, & absque osse epiglottis & absq; osse cartilaginoso, qđ dicunt aliqui anathomici, quod est in corde. 1. Coll. in cap. de anathomia dentium & ossium.

Ossa capitis humani sunt absq; dētibus viginti tria. Aue. 1. Col. cap. de ossibus capitis.

Ossa manus sunt triginta. ibid.

Ossa pedis sunt 29. ibid.

Ossa spōdilium à capite vsq; ad os nominatum agit,sunt 24. sed aliqui sunt qui habent vnum plus,& aliqui habent vnum minus. ibid.

Ossium omnium vltimum in homine concrescit, quod cerebrum obtigit. primo de natura animalium cap.7.

Os capitis in mulieri habet vnam suturam ī orbē,os viri habet tres. ibid. licèt vt d. visum sit etiam os viri,sine sutura.

Ossa leonis nullam intra se ꝓtinere vñr medullam, quia valde exiguam,eamq; in paucis ꝓtinent. 3. de natur.ani.ca.7. vide tñ clarius. cap.10. vbi dicit,q̄ ossa leonis partim nullam, partim exiguam ad modum habent.

Oſſa non ſemp augentur, ſed pili & his cognata augent, q̃diu inſunt, & magis cũ corpora ęgrotant, aut ſeneſcunt, & vide cãm in 2. de gene. animalium. ca. 4.

Oſſa p̃ciſa non recreſcunt, nec cartilago rupta reparatur. 3. de nã ani. cap. 7.

Oſcitantes aut ſpiritũ reddẽtes acci pientesve minus audiunt. Ariſt. in 5. de gñone anim. ca. 2. & ibi redditui cauſa.

Oſcitatio quid ſit. vide 3. colliget. ca. 30.

Ouum ſubuẽtaneum & ouum coitus non differunt in figura, nec in multitudine & paucitate, ſed differunt eſſentiali dr̃ia, quæ eſt forma aĩata qua pullus eſt pullus, & ex ouo ſubuentaneo. Ariſt. ſummit argumentum, q̃ mas p̃ſtat fętui ipſam formam, & fęmina mãm, qa in ouo ſubuentaneo nihil defecit niſi receptio formæ animatæ, mã. n. ĩ ſe tota reperitur in eo Auer. 1. de gñone anima. ca. vbi ponitur improbatio antiquorum. vide Ariſto. ẽt ibid. cap. 195. in 1. de gñone animalium.

Oui gallinæ albugo eſt magis omni alia re mitigans in mordicationib. 5. colliget. 48.

Oui vitello ſine albumine medici noui quare in vulneribus vtuntur vide ibidem.

Oua ſubuentanea ferentes aues ex ſubuentaneis ſecunda redduntur. 1. de gñone anima. cap. 20. & 6 de nã animalium. ca. 2.

Oua piſcium ouiparorũ vbi à fęmina ędita fuerint mas ſuper ouis ſemen aſpergit. ibidem Ariſt.

Oua & vermis differunt. Alia. n. q̃dam pariunt ouum, q̃dam vermẽ, ſed ex ouo vna pars eſt mã aĩalis excogniti, reliqua vero nutrimentum, ſed vermis in animalibus gignentib. vermẽ vt in ſponte naſcẽtibus eſt mã gñonis animalis tm̃, non autem alimẽtum aliquo mõ. Ariſt. & Auerr. ſententia in principio ſecundi libri de gñone animalium. cap. 1.

Oua ſubuentanea nõ ſunt reliquiæ partus, quẽ coitus fecerit. 6. de nã anima. cap. 2.

Oua aquaticarum auiũ & terreſtriũ differunt, quia oua auium aquaticarum plus lutei continent p̃portione q̃ albi, & differunt etiam colore. ibid.

Oua oblonga & faſtigio cacuminata fęminas edunt, ſed oua rotũda, & parte ſui acutiore obtuſa edunt mares. ibid.

Oua gallina incubante ſi tonuit pereunt. ibid.

Oua oĩa auium ſunt bicolora, & ſimiliter omnium pedeſtrium ſeu quadrupedum .i. habent colorem album & citrinum, albũ vocat albumen, citrinum vero vocat vitellus. Ex 3. de gñone anim. cap. 1. in Auerr. & etiam in tex. vide etiã 6. de nã animalium. cap. 2.

Oua piſcium ſunt vnicolora. ibid. & vide cãm diuerſitatis, quia oua auium ſunt bicolora, & piſciũ vni colora.

Ouũ eſt excrementũ ſicut mẽſtruũ in fęmina. ibid.

Oua ſubuẽtanea ſunt minora & ĩſuauia pp inconcoctionem. 3. de gñone anim. ca. 1.

Oui albumem eſt initium generationis animalis, ex quo animal generatur, vitellus autẽ ad nutrimentum pertinet. Et inde ẽt colligitur album

albumē oui esse calidius. Contra medicos quā sit vitellus qui est terrestrior. Ex 3. de generatione animalium. ca. 1. & 2. Vide etiam ꝑ hoc Auer. ibidem c. 2. vbi adducit rationes euidentissimas ad hoc. Et animaduerte bene dicta Auer. conciliantis dicta Medicorum cum dictis Philosophorum. Nam medici concedunt inueniri aliquas res calidiores aliis, quum tamen sint frigidiores in respectu corporis humani, & ideo dicta eorum non contradicunt dictis Aristo. Et nota bene hoc, quia in multis deseruiet tibi.

Oui pars superior est magis dura inferiori, vide causam in 3. de generatione anima. ca. 2.

Ouorū partus atq; animalium ecōtrario modo prouenit, animal. n. conuersum in suum caput principiumq; exit, at ouum quasi cōuersum in pedes nascitur, & vide causam ibidem.

Ouum in vtero quomodo augetur. vide ibidem.

Oua temporib calidis deprauantur sicut vina fece subuersa remporib. calidis coacescunt. 3. de gñone animalium. cap. 2.

Ouum à nullo exangui animali generatur. ibidem.

Oui candidum & luteum ꝓriam naturam habent, luteum. n. gelu duratur & coit, calore vero humescit, at candidum gelu non cōcrescit, ʒ humescit potius, & cum ignit' sohidescit. 3. de generat. animalium. c. 2. idem 6. de natura animalium. cap. 2.

Oua plura si in patellam conquassentur bene, & postea decoquūtur vlq; ad pepensim, inuenies ex omnibus luteum in medio, & albumen circumabiens luteum. in 6. de nā animalium. c. 2. & vide causam ab Auer. in 3. de gene. animalium. ca. 2.

Oua auiū omnia perfecta eduntur, piscium vero oua imperfecta edun tur, quapropter femine maris aspersa fecunda redduntur. Ex 3. de genera. anim. ca. 5.

Oua gallinarum sunt meliora cæteris, & decocta cū oleo maxime nutritiua sunt. 5. colliget. ca. 36.

Oua piscium non sunt bicolora vt auium, sed vnicolora. 6. de nā animalium, cap. 10.

Oua in cubitu auium aperiri & fœtum excludi naturæ ratio est, non tamen ita solum oua aperiuntur, sed etiam sponte in terra, vt in Ægypto obruta fimo pulliciem procreant, & syracusis potator quidam ouis sub scoria in terra positis tandiu potabat, donec oua ederent fœtum: iam vero & quum in vasis quibusdam tepidis essent concocta sponte oua pullos prōpsere. 6. de natura animalium. cap. 2.

Oues potu maxime pingueſcunt, quamobrem ęstate salem die quo dari solitis sunt singulis centenis singulos modios: sic enim pecus incolume atque pinguis redditur. octauo de natura animaliū. cap. 10.

Oues præcipue ex superabundanti renū pinguedine intereunt, quod vbertate pabuli fit, vt in sicilia agro leontino fieri constat, quocirca sero diei agere oues ad pascua pastores loci illius solent. Aristot. tertio. de natura animalium. cap. 17.

Tabula Zimarę

De litera P.

Palatū nōnullis piſcibus vice linguæ datū eſt velut īter fluuiales cyprino. Ariſt. in 4. de nā animal. cap. 8.

Pallidum non differt ab albo ſecundum magis, & minus, ſed ſm qualitatem. 6. phy. com. 32.

Papilionum generatio ex ernijs fit. 5. de natura ani. cap. 19.

Partuum multitudo & vnitas vnde proueniat. vide cauſam in 4. de gene. anima. cap. 4.

Partus fęminæ tardior eſt, dolor ēt ex fęmina continuus obtuſiorque ē, ex mare acer. & lōge moleſtior. 7. de natura ani. ca. 4.

Patiendi tempus huiuſmodi prę cęteris animalibus multiplex eſt. nā & ſeptimo, & octauo, & nono mē ſe parere poteſt. ibid.

Partº difficilis eſt mulierib. in otio degentibus: & quibus non bona latera ſunt, neque facultas retinendi ſpiritus ſuppetit. 7. de nā animalium. ca. 9.

Panis furfuraceus & fermentatº facile digeritˉ. & vide cauſam. 5. Colliget. cap. 31.

Panis azimus ē groſſus & viſcoſus. ibidem.

Panis nimis fermentatus nō eſt bonus. vide cauſam. ibid.

Parum & multū de neceſſitate ſunt ſub eodem genere. 3. Coſ. ca. 31.

Paruum in magno continetur, magnuz in paruo haberi non poteſt ex 2. de partibus animalium. capitulo vltimo.

Partes animaliū aliæ ſimilares, alię diſſimilares. 1. de hiſtorijs animalium. cap. 1.

Partes animalium diſſimilares, aut ſunt eadem ſpecie, aut genere, aut proportione, aut ſm magis & minus indifferentes. ibid.

Partes ſimilares aliæ molles & humidæ, aliæ ſiccæ & ſolidæ. ibid.

Pars ad partem in ſe habet, vt totū ad totum. 1. de hiſtorijs animaliū capitu. primo.

Partes officiales humani corporis ſunt caput, colluz, thorax, brachiū duplex, crus duplex. 1. de hiſtorijs animal. cap. 7.

Partes interiores hominis ſunt incertæ & incognitæ: quāobrem ad cę terortū animalium partes, quaruz ſimiles ſunt humanæ referētes ens contemplari debemus. Ariſt. 1. de nā animal. cap. 16. Nota tū quòd de partibus exterioribus eſt oppoſitum, vt patet in eodem lib. capitul. 7.

Partes ſimilares, quę ſunt, vide in 3. de natura animalium. capit. 2. vbi animaduerte qꝺ ſanguinis partes ſimilares ponit & pituita & atrabilis q̄ bilis atra, & flaua ponunt in ter excrementa ſm Ariſto. & ſunt etiam ex numero ſimilarium.

Parte aliqua corporis, opportuna mutata, tota aīalis ꝓſtitutio multo mutat forma, quod in ſpadonibus eſt cernere. Ariſt. 4. de genera. anima. cap. 1.

Partes exangues non ſentiūt. ex. 2. de partib. ani. ca. 10.

Pars ſuperior animaliū eſt calidior inferiori, & dextra ſiniſtra, & anterior poſteriori, & mas fœmina. ex 2. de partib. anim. ca. 3.

Particulare licèt ſit ens in rei veritate: de eo tamen non fit demonſtratio. 12. meta. 28. com. idem. 7. meta. tex. com. 53.

Particu-

Particulare ſolū eſt ens in rei veritate. 12.meta.c. 27.& 28. & in 2.de generatione & corru.tex.c.59.

Partes compoſiti ſunt ī compoſito in potentia non in actu:& iō compoſitum non eſt in actu vnum in actu,& forma per partem dominātem & ſi non eſſet vnū in actu.10. metaphy.c.23. vbi patet non dari maximum ęquale ad pondus: ſed oportet in vero mixto dominari vnum elementum.quod hꝫ reſpectu alioruꝫ dñatorum vim formę, & illud eſt quod largitur mixto motum naturalem. vt d. Philoſophus, & Com.in 1.cę.t.c.7.& 8.

Pars multipliciter dr̄.7.meta.tex.c. 33.idem 5.tex.c.30.

Pars dicitur duobus modis ſm qualitatē,& ſm q̄titatem.7.meta.tex. c.33.& differunt,vt ibi dr̄: qa diffinitiones partiuꝫ qualitates ſunt poſteriores diffinitione totiꝰ& toto,ſed diffinitiones partium q̄titatis p̄cedunt diffinitione totius & totum. De iſta duplici diuiſioneꝰ partiū vide ēt in 1.phy.c 5 & 36.

Partes animalium qn̄ aīa ſeparatur dñr ęquiuocę.7.meta.tex.c.35.& 37.& 39.idem in 4.meth.in fine. idem in 1.d̄ partibus animalium. cap 1.habetur.vbi Philoſopus d. ergo ſi aīal vel aīa,vel pars animę, vel non aīa eſt q̄primum aīa à corpore diſceſſerit animal eſſe d̄ſinit, neq; membrum vllum niſi figuræ ſuæ rōne idem relinquit mō eorū q̄ fabulæ tradunt in lapidem tranſiſſe,& ibidem dicit,q̄ hō mortuꝰ; quanq̄ figuræ formam hꝫ, eadem tn̄ homo non eſt. Adhuc fieri nō poteſt vt manus ſit,quocunq; modo conſtans vt ænea, aut lignea niſi equiuocatione nominis.

Partes rei ſꝫ diffinitionem p̄cedunt rem in eſſe.1.phyſi.c.28. 2.phyſi. 28. 1.de aīa.com. 5.

Partes diffinitionis præcedunt diſſinitum.1.phy.com.29.

Partium aliæ ſm quantitatem,aliæ ſm qualitatem.1.phy.c.36. & 7. meta.c.33. Partes ſm qualitatem ſunt ptes eſſentiales vt mā & forma:quantitatiuæ vero partes ſunt partes integrales, vide Alex.in paraph.de aīa.cap.4.vbi probat animam eſſe inſeparabilem à corpore.de differentia iſta partium contra Stoicos pulchre.vbi ait nō oēs partes corporis eſſe corpora,ſed ſolū partes quæ pertinent ad quantitatem non ad qualitatem.

Pars ſubſtantiæ eſt ſubſtantia. 2.de anima.c.2.& 1.phy.c.70.

Pars eſt mā totius.3.phy.tex.c.66. & 2.phy.tex.c.31.

Pars quando ſeparatur à toto,& fit totum põt p ſe moueri. 4.phy.c. 32.& 5.phy.c.1.

Partes mundi mouentur tribus modis,quędam circulariter, quædam ſurſum, q̄dam vero deorſum. Cōmenta.4.phy.c.43. & tex.intelligitur de partibus primarijs, ſicut ſunt tria corpora ſimplicia.ſ.graue,& leue,& corpus quod neq; graue eſt neq; leue.

Partes conſimilium corporuꝫ dum non ſunt diuiſę ī actu a toto,ſunt in loco in potentia.4.phy.text.c. 44.& 45.

Pars niſi ſurſum ponat̄,non erit in loco,ſed in toto.4.phy.tex.c.65.

Pars menſurat totum, quia totum componit̄ ex partibus.4.phyſico. tex.com.89.

Pars poteſt per ſe moueri quando ſeparat̄ à toto & fit totum.5.phy.

com.1 &4.phy.com.32.& 8.phy sic.27 & 1.de anima 37.& 5.phy sico.17.

Partes magnitudinis ex quibus generatum generatur sunt diuersæ in speeie.6.phys.com.59. vide 4. cæli.com.41.

Partes non mouentur p se ad motũ totius, neq; mouent per accidens pure,sicut accidentia.6.phy.com. 86.& 5.phy.com.1. 4.ph.cõ.32. 1.de ani.com.37.

Partis nã & totius eadẽ est.8.phy. com.15.

Partes corporis simplicis nõ simul mouentur sicut mouentur partes corporis figurati, sicut apparet in circulis qui fiunt in aqua,qñ lapis cadit in ea.8.phy.com.82.

Partes q̃titatiuæ potentia dñr esse in toto,vel potentia pura,& est qñ sunt cõtinuæ, vel qñ sunt in actu in ipsa re, sed sunt illi alligatę,vel inuicem coniunctæ, & tnnc dicuntur esse in potentia ꝑm posterius. in paraph.meta.tex.1.ca.de potẽtia & actu.

Pars mouetur ad totum non ꝑm q̃ est totum: sed ꝑm q̃ est in suo esse nãli:locus.n.partis & totius vnus & idẽ est.1.cæ.com.58. idẽ Arist. in 4.cæ.tex.com.22.vbi scribit,q̃ si quis transponat terram vbi nũc est luna, non mouebitur pars terræ ad totam terram.

Partes animalium aliæ cões, aliæ propriæ.1.de hysto.ca.2.

Partes corporis nãliter sunt ex nã corporis cuius sunt partes. 2.cęli. tex.com.41.

Partium quædam sunt formales,& quædam mãles.7.meta. tex.com. 35.& 37.

Partes consimiles qũo describãtur. vide 5.meta.commen.4.& 1.cæli. com.19.

Pars vna non operatur in actu, sed in potentia, quoniam vnus vir de triginta non mouet nauim solus, & cũ motio eius coniungit cum præparatione & potentia proueniente à vigesimo, non mouebit nauim necessario. 7.physic. commen.37.

Parmenides mulieres calidiores viris opinabatur, argumento copia sanguinis,qua menstrua fiũt. Em pedocles vero econtrario. ex 2.de partibus ani.ca.3.

Parmenides existimabat, q̃ entia sunt duobus modis vera, & existimabilia,& vera sunt intelligibilia, & sunt vnum, existimabilia vero sunt sensibilia & sũt plura.1.phy. com.41.

Parmenides asseruit primũ deorũ, amorem dicens, cunctorum illæ deus primum produxit amorem, ex erratis.1.meta.ca.2.

Parmenides, vnum dixit esse principium quo ad rationem, Melissus vero quo ad materiam, quia hic quidem finitum,ille vero infinitũ id ait esse.ibid.

Parmenides non solũ vnam ponit esse cãm,sed & duas aliqualiter.ex erratis primi meta quod qũo sit intelligendum vide Alex. q̃ adducit verba Theophr.in 1.lib.de rebus nãlibus: inquit.n. Parmenid. heleata qui huic.1.xenophani succellit vtraq; via ingressus est: statuit .n. vniuersum esse sempiternum & generationem rerum tueri conat, nõ q̃ similẽ de vtroq; sniam habeat: sed re vera vniuersum vnũ esse ratus, idemq; ingenitum, & globosum ad tuẽdũ gnonẽ ex opi-

nione

nione vulgi rerũ apparentiũ duo principia facit ignem & terram, alterum & mãm alterum & cãm, & efficiens. cõſimilem ſnĩam ſcribit Com. in 1. phyſicæ auſculta.

Parmenides dixit, ꝙ ens ẽ ſimplex & ꝙ nulla eſt multitudo oĩno. 3. meta. tex. cõ. 16. vide de opinione eius 1. phy. tex. com. 25. & cõ. 41.

Parmenides dixit, ꝙ intellectus appropriatur hominibus ſm complexiones & compoſitiones eorum, quod etiam Empedoc. aſſeruit 4. meta. tex. com. 21.

Paſſiones & motus non ſunt ſine ſubſtãtiis. 12. primæ philo. t. c. 25.

Paſſiones nec rõne, nec tpe, ne: gño ne poſſibile eſt priores eſſe ſubſtãtia: erunt. n. ſeparabiles. 7. primæ philoſo. tex. com. 47. idem ibidem tex. com. 4. & 1. phy. 14.

Patiens patitur pp mãm. 9. primæ philoſo. tex. com. 2. vide limitationem ab Auerr. in 3. de anima. cõ. 28. & in com. 5. in principio digreſſionis.

Paſſio aut eſt ad peius: aut ad corruptionem. 9. meta. tex. com. 2.

Paſſio multis modis dr̃. 5. met. tex. com. 26.

Paſſio qñq; ſumit pro oĩ accidente. 1. phy. com. 39. qñq; pro qualitate eſſentiali. 1. cæli. com. 1. qñque pro trãſmutatione in ſuba, vt exponit ibi Them.

Patiens quodammodo eſt ꝟrium, & quodammodo eſt ſimile. 1. ph. com. 56. idem 1. de gño. & corru. tex. com. 50.

Paſſio ſemper rei poſterioris eſt. 8. phy. t. c. 69. & eſt ſenſus, ꝙ in permanentib. datur primum in quo aliquid eſt genitum, non datur aũ vltimũ in quo non, & vide cauſam etiam ibi.

Paſſio dr̃ dupliciter, cõiter, & propriè. 3. cæli. com. 1.

Paſſiones oẽs ſunt diuiſibiles, aut ſm ſpeciem, aut ſm accidens. 3. cę. tex. com. 7.

Patiens & faciens neceſſe eſt gñe idẽ eſſe, ſpecie vero diuerſa. 1. de gene. & corrup. t. c. 50.

Paſſio eſt merito ſimilitudinis, & actio eſt merito ꝟrietatis. 1. de gño. & corru. t. c. 48. & 49.

Paſſiua & actiua ſunt ꝟria, & hoc manifeſtum eſt rõne & inductione. 1. de gene com. 50.

Paſſio ſenſuum eſt diuerſa à paſſione inaĩatorum. 2. de aĩa. t. c. 121. & vide ibi dr̃as poſitas per lucidiſſimum Them. nam ſenſus non fit mã ſenſibilium, & eius paſſio nõ terminatur in mutationem, ſed in iudicium.

Paſſio q̃ eſt in aĩantib. & q̃ eſt ĩ ſenſib. nõ tã paſſio q̃ actus, & abſoiõ eſt. The. 2. de aĩa. ſuper t. c. 159. & in The. eſt 3. de ani. ca. 14.

Paſſio quælibet facta cum alteratione, & trãſmutatione eſt in corpore neceſſario. 1. de ani. cõ. 14. idem 2. de ani. 57. & 3. de ani. 28.

Paſſiuũ & actiuũ quodãmodo dñr oppoſita, ex 2. de ani. com. 33. idẽ 1. de gene. & corr. t. c. 50.

Pati quodammodo eſt à ſimili, & quodãmodo à diſſimili. 2. de ani. tex. com. 54. idem 1. de genera. & corr. tex. com. 48. & 49.

Pati conarium eſt ipſi actui. 1. ca. de ſubſtan. orb.

Paſſio duplex eſt, corruptiua & pfectiua. 2. de aĩa. t. c. 57. & 58. & 3. de aĩa t. c. 28. & 7. phy. tex. com. 12.

Paſſio æquiuoce dr̃ de ſenſib. & intellectu 3. de ani. com. 18.

Paſſiua

Paſſiua neceſsaria componuntur ex Paſſiuis. 1. meta. cõ. 38.

Paſſio eſt ī patiẽte. 3. phy. t. cõ. 19.

Paſſio eſt ſignũ mãę, & operatio eſt ſignũ formæ. ex diſp. 6. in ſoſone. 6. dubij. & ex diſpu. 10. in ſolutione. 2. dubij.

Patres caſtigare filios veriſimile eſt & iuſtum eſt. Ariſt. in 3. de generatione animalium. cap. 10. ita. n. probat reges apum eſſe parẽtes ſuorũ, quia caſtigant à regib⁹ fuei.

Pater & mr̃ ſunt tãq̃ cauſæ extrinſecæ remotæ: pr̃ tanq̃ agẽs, & mater tanq̃ materia. 5. meta. cõ. 1.

Pecuniarum exquiſitum ſtudiũ eſt de deſideriis hominis pter nãm. Auer. in prologo phyſi. maxime. n. res præter naturã eſt, vt d. philoſophus vſura, & Apoſtolus, eſt idolorum ſeruitus.

Pediculorum generatio requiratr. 5. de natura anim. cap. 31.

Pedicularis morbus hominibus generatr pr̃ nimietate humoris, quo morbo nonnullos perijſſe ꝓditũ eſt, vt Arrhmanem poetam, & Pherecidem ſirium. ibidem.

Perdices & quæ nõdum coierint, & quæ coierint, quarum vſus in aucupiis eſt, quum olfaciunt marẽ vocemq; eius audiunt, alteræ implẽtur ouis, alteræ ſtatim pariunt: eſt enim genus hoc auiũ libidinoſũ vt leui indigeat motu cũ turget citoq; ſeeernat. Ariſ. in 3. de generatione anima. cap. 1. & Auer. in cõ. ibidem. Ex quo ſcire potes quomodo motus realis poteſt ex ſpirituali prouenire. contra illos qui ſunt adeo rudes, qui non poſſunt imaginari intelligentiã poſſe mouere cœlum niſi realiter inhereat & informet ipſum cœlum.

Penem immodicũ poſſidentes infecundiores ſunt his quibus mediocris eſt. & vide cãm 1. de gener. animalium. cap. 6.

Per ſe ẽ magis vniuerſale q̃ primũ 2. Phy. cõ. 3. & ī 1. poſte. vbi aduerte q̃ hoc eſt verũ vt ly primũ ſumitur ibi in 1. poſte. ſed ſi ſumat primum vt eſt idẽ quod ſine medio, ſic aliquid primo ineſt alicui, quod tamen non ineſt ei p ſe nec 1. nec 2. modo. dicit. n. Themiſt. 2. phyſi. nauta eſt in naui primo, ſed non per ſe. ſuper tex. 3.

Per ſe dicitur multis modis. 5. met. tex. cõ. 23. & in paraphraſi tract. 1. cap. eſſentia.

Per ſyllogiſmos hypotheticos nullũ omnino ignotũ declaratur, ſz ſolũmodo ea quæ indigent modicula innuitione. Commẽ. 2. phy. cõ. 3. quod quomodo ſit intelligẽdũ vide ipſum in 1. priorũ in digreſſione de ſyllo hypothetico.

Perfectione ſeparatas dari à ſubiectis vt nauta reſpectu nauis, & artifex reſpectu ſui ītr̃i nõ eſt īpoſſe. ex 1. diſpu. in lib. deſtr. ī ſolo. vlt. dub. Et ille ẽ locus apertus ꝫ modernos auerroiſtas, qui de mente Auerr. tenent animã intellectiuã eſſe vere formã informantem & non aſſiſtentem, nam de hoc loq̃tur contra Algazelem, & non recipit gloſam locus iſte, ſicut vides.

Perfectio eſt in principiis magis q̃ ī principatis 12. meta. tex c. 40. vbi taxant antiqui oppoſitũ aſſerentes, vt Pythagoras, & Leucippus.

Perfectionũ propter quas mouetur perfectum, quædam ſunt qualitates quibus perficitur illud quod mouetur, vt illud quod mouetur ad ſanitatem: & quædam ſunt ſub

ſtan-

stantiæ extrinsecę à re quæ mouetur.ed eas vt assimiletur eis, vt iuuentur omnes actiones seruorũ, quoniã sunt erga genera intẽtionum domini sui.& ista est dispositio omnium entium cum primo principio. 12.meta.cõmẽ.37. Vbi scire poteris quomodo deus excelsus est perfectio & forma omniũ entium. Hinc patet error modernorum asserentiũ omnẽ formam formaliter perficere per inherentiam suum formabile & nullam esse formam extrinsecus perficientem, sicut nauta nauim.

Perfectum est maximum in vnoquoque genere. 10.metaphy.tex. cõmen.13.

Perfectum est cuius non est possibile & aliquid extra sumere, finem enim habet. 10.meta.tex.cõ.13.

Perfectum nõ eget aliquo. ibidem.

Perfectius est illud per quod acquiritur perfectio.9.meta.cõ.16.

Perfectum est habẽs finem 5.met. tex.cõmen.29.

Perfectum vnumquodq; & substantia omnis tunc perfecta est, quando secundum speciem proprię virtutis nulla defecerit pars eius,quę secũdum naturam magnitudinis. 5.meta.tex.cõ.21.& est in cap.de perfecto. Ex quo loco colligedari magnitudinem secũdũ virtutem, & non solum secundum molem. vide in simili 10.metaphysi.tex. cõmen.13.

Perfectio transumptiue dr̃ de malis vt perfectus latro,& perfectus calumniator. ibidem.

Perfectum aliud simpliciter, aliud in genere.ibidem.

Perfectũ aliud ſm q̃titatem, & est primus modus, aliud ſm qualitatem, & est secundus modus positus. ibidem.

Perfectio substantiæ ꝓuenit ex perfectione in magnitudine & qualitate. Cõmen.ibidem.

Perfectum est cuius finis est studiosus,& est tertius modus.ibidem.

Perfectum vnumquodq; tunc maxime est cum attingit proprie virtuti, & tunc maxime ſm naturã est. 7.phy.tex.cõ.18.

Perfectio non est diuisibilis. ibidẽ cõmen.18.

Perfecta sunt quorum nihil inuenitur in eis per quod dicuntur ĩperfecta in eis aut extrinseeus, & ista est dispositio primi prĩcipij.ſ.dei. 5.meta.cõ 21.Ex quo patet deũ esse simpliciter perfectum.idem.3. de anima. in solut.3.quæstionis, in cõ.5.& cõ.14.& 12.met.cõ.32.

Perfectio hoĩs est per sciẽtias speculatiuas. Comm.in prologo physi. idem Arist.in 10.ethico4.ca.10. vbi nota ꝙ ſm viam eius ponẽtis intellectũ adeptum, ꝙ hoc intelligitur tauꝫ in dispositione prꝙa necessaria & vltimate disponente ad felicitatem, sic ipse tenuit in 3. de anima.cõ.36.

Perfectum redditur quod imperfectum est in rebus, in quibus vnũ est imperfectius, aliud vero perfectius adiectione pfectionis. Alexãder in paraph.de aĩa.ca.vltimo.

Perfectio diuina maxima est cui oĩa entia appetũt assimilari ſm ꝙ possunt. 1.phy.tex.cõ.81.& 2.de aĩa. tex.comm.34.& 2.cœli, tex.64.

Perfectum autem nullum est finem non hñs.3.phy.tex.com.64.

Perfectio est indiuisibilis,quia est finis rei nãlis, & finis est idiuisibilis.7.ph.cõ.18.idẽ 6.phy.cõ.46.

Perfe-

Perfectiones ſunt ſimiles perfectioni circuli, quemadmodū. n. circulus non eſt circulus ante finē, ſimiliter eſt in aliis perfectionib. 7. ph. c. 18. & hr̄ in tex.

Perfectio quælibet neceſſe eſt in re; quę perficitur. 8. ph. com. 4.

Perfectū eſt nā prius, & tpe, & rōne imperfecto & incorruptibile corruptibili. 8. ph. tex. com. 75.

Perfecti diffinitio eſt cui additio fieri non pōt. 8. ph. cō. 75. idē 1. cæ. 4. & 12. & 5. met. c. de perfecto.

Perfectum dr̄ de formis & qualitatibus. 1. cęli. com. 3. idē in paraphr. in ſumma 2. vbi dicit, ꝙ dr̄ de formis & qualitatib. & vlr̄ de reliquis prædicamentis: totum aūt dr̄ magis accommndate de q̄titate continua, & omne de quantitate diſcreta. Nam talia, omne, totum, & perfectum ſunt idem ſm formam, ſed differunt ſm materiam & ſubiectum de quibus dicuntur, vt dicitur in tex.

Perfectum deficere impoſſibile eſt. 1. cęli. tex. com. 4.

Perfectum eſt qd̄ non recipit additionē, nec ferr̄ in aliud eſſe. Com. ibid. vide idem 8. phy. 75. & 7. ph. 18. & 2.

Perfectum eſt prius nā impfecto. 1. cæli. tex. com. 18.

Perfecti diffinitio eſt cui non poteſt additio fieri. 2. cæ. com. 23. idem 1. cæli. com. 4. & 12.

Perfectio duplex, alia eſt gñonis, alia rei generatæ. 4. cęl. com. 22. idē 2. phyſ. com. 24. & 70. & 8. meta. com. 12.

Perfectio de aīa rōnali & aliis virtutib. animæ dr̄ ferè pura equiuocatione. 2. de ani. com. 7. & 30. idem 3. de ani. ꝯ Alex. com. 5.

Perfectio eſt finis & ꝯplementū pfecti, & finis non ſeparatur à finito ex 2. de ani. com. 22.

Perfectū tale eſſe dicimus quod pōt efficere quale ipſum. 4. metheoro. tex. com. 19.

Perfectum q̄to aliquid magis in eſſe fuerit, tanto magis perfectū erit in eſſendo verum. 2. meta. t. cō. 4.

Perfectius eſt natura prius. 8. phyſ. com. 59. & tex. com. 75.

Perfectioris rei motꝰ perfectior eſt. 8. phy. tex. com. 58.

Perſpicuum eſt aer, & aqua, & q̄cūque ēt tametſi ſolida ac dura ſunt propriis coloribus carent. Alex. in paraphraſi de ani. cap. 12. vbi oſtēdit quæ ſint ſenſibilia p ſe, & quæ p accidens, inde ſecus nō eſſe mixtum coloratum eſſe, ſic neque omne mixtum ſaporem habet, vt aliàs notaui.

Perſpicui vberior aut exilior mixtio dr̄iam colorū efficit. ibid. Ale.

Perſpectiuꝰ de yride, & aliis apparētiis metheorologicis aſſignat cās remotas, & naturalis cauſas ꝓpinquas & enſui manifeſtas. Cō. in 5. metheo. com. 2. prope fin.

Pes dexter eſt motus eſſentialiter, pes aūt ſiniſter eſt motus motu accidentali, quia animal primo mouet pedem dextrum, deinde ſiniſtrum vt ſuper illum ſubſtentetur, 2. cæ. com. 8. in paraphraſi autem ſuper 2. cęli, ſumma 2. quæſito 1. dicit, ꝙ aīal prima intentione mouet pedem dextrum: ſiniſtrū verò ac ſi p eius motum repetere velit motum partis dextræ.

Philoſophia inuenta fuit & deſtructa infinities. 12. meta. t. c. 50. idē 1. cęli. t. c. 22. & 1. metheo. & in 3. de ani. com. 5.

Philo-

Philosophorū legales repiunt inimici, ex phemio libri destructionū, vnde legit in vita Arist. ꝙ fuit accusatus hereticę prauitatis apud sacerdotem summum Athenięsiū, qui vocatus noluit accedere: dixit enim non sinam Athenienses bis in philosophos peccare. paulo ante enim Socr. morte damnarunt.

Philosophi nō abhorrēt ꝓcedere īfinitum per accns, & ꝙ vna reuolutio seu mot⁹ ī īfinitū sit ante aliū per accidens. ex lib. destruc. dispu. prima in solutione quinti dubij.

Philosophus habet dare cās formales & finales subę sensibilis. i. diuinitus. 12. primæ philosophię. cō. 6. nā prima forma & primus finis à metaphysico considerat⁹ 4. primæ philosophiæ. com. 1. & 3. metaphysi. com. 3. & hoc etiam declarat Commentator in com. 6. 12. metaphysico.

Philosophus. i. diuinus ponit has duas causas, mouentē & materialē, principiū ꝑscrutationis de duab⁹ aliis causis, & primo cām materialē, & declarat illā ꝑ propōnes illas eadē, quibus vsus est ī sciętia naturali. Et ideo vī ꝙ hęc consideratio non est ppria huic sciętiæ, sed est pars scientiæ naturalis, sed qa vicinæ sunt hę duę ꝓsiderationes, & necesse est vti vna earū ī altera quasi prīcipio. ideo fecit rememorationē de hoc qđ declarandū est in scientia naturali, sed tn hoc magis gñaliʳ q̄ in scīa naturali. Cōm. 12. meta. com. 6. consile vide in 2. meta. cō. 6 contra illos qui dicūt, Aristotelē fuisse rudē ī prima philosophia, quia nō vī ꝓsideratio ei⁹ alia à ꝓsideratione naturali. Cō. n. rndet ad hoc dicēs, ꝙ istæ duę sciętię vicinæ sunt. s. scīa quę ꝓsiderat de principiis subę mobilis ī eo ꝙ est mobilis, & quę ꝓsiderat de eis ī eo ꝙ substantiæ, & ideo pole ē vti his propositionibus magis gñalibus q̄ in scientia naturali, nō ī eo ꝙ est substantia mobilis, sed in eo quod est substantia simpliciter.

Philosophi scīa est ens inquantum ens vlr & non ēm partem. 11. primæ philosophię. cap. 3. vbi manifeste ꝑ totum illud caput ostendit sciętiam diuinam esse de quidditatibus rerum, sub rationibus trāscēdentibus & vlibus, & ꝙ non cōsiderat quidditates rerum in particulari pręsertim illarum, quæ ēm esse non abstahunt à materia sensibili & motu.

Philosophia prima de his duobus considerat. s. de ente īquātū ens, & de principiis & causis entis inquātum ens. Commentator in commen. primo. super 12. metaphysi. authoritate Alexandri, quod non est intelligendum cum præcisione, vt notaui in expositione mea super illo libro.

Philosophiæ tres erunt theoricæ, mathematica, physica, & theologia. 6. metaph. tex. commen. 2.

Philosophiæ diuisionem secundū animi potestates, vide à Simplicio primo physi. in prologo. & à Ioāne Grammatico in principio de anima.

Philosophia est animę perfectio, & est corporis medicina. Simplic⁹ in prologo. primi physi. & colligitur ex sentētia Philosophi primo Ethicorum capit. 17. & ex quarto metaphysico. tex. commen. 18. vbi inquit, quòd ita homo dicitur curare de veritate, sicut infirmus

de

de ſanitate.

Philoſophia non conſiderat niſi de reb⁹ exñtib⁹ extra aĩam. 1. met. tex. com. 44. Nec ĩtelligit vt intellexit Ioannes de Ianduno, & Bononiẽ ſes ꝙ ſctentia conſiderat res & rẽ quidditates vt concernũt actualem exiſtentiam, vnde aſſerunt diffinitiones & demonſtrationes eſſe de actualiter exiſtentibus ſm ꝙ exiſtunt. Sed iſta opinio ſtare nõ põt, quia res exiſtentes ſm ꝙ exiſtẽtes, apud peripateticos ſunt ſingulares: non enim dantur vniuerſalia extra animam exiſtentia, ſicut poſuit Plato. 3. de aĩa, com. 18. & 1. de aĩa. cõ. 8. & 12. met. com. 4. Sed de ſingularib. quatenus ſingularia ſunt non eſt diffinitio, neq; demonſtratio, vt patet primo poſteriorũ, & 7. primæ philoſophię. vbi etiã hr̃ ꝙ ſingularibus æternis ſub rõe qua ſunt ſingularia, non eſt ḋiffinitio, vt patet ibi in tex. c. 55. & eſt vnus ex erroribus ꝓtingentibus circa vle. Amplius The. expreſſe dicit in 1. poſter. in illo capitulo eorũ aũt quę ſępe fiunt, ꝙ non demonſtrat eclypſis de hac luna quę cernitur, neq; hæc eclypſis quę in hoc tpe fit: ſingulariũ enim & exiſtẽtiũ eſt ſenſus & non intellectus, qa intellectus & ſcientia eſt vniuerſalium, vt patet 2. de anima. tex. c. 60. Amplius iſta opinio manifeſte eſt contra ſnĩam Auerro. in ſua paraphraſi ſuper 4. cęli & mundi, in ſumma 3. cap. 1. contra The. expreſſe. n. ibi ſcribit hæc verba. Nos aũt dicamus pfectius diffinitiones ꝓſtitui ex gñe & differentia quarum neutra à diffinito ſeiungi poteſt, qa pars eſt diffiniti, vt in poſterioribus oſtenditur. ꝙ autem proprie rei actiones conſtituant loco differentiæ ĩ rebus, vbi drię non apparẽt ſm ſe totũ, vti in palmę diffinitione dicimus ipſam eſſe arborẽ dactilum producentẽ, quod & ibidem oſtenſum eſt, quemadmodũ igitur huiuſmodi diffinitiones fieri ſolent vbi primum perfectũq; diffinitionum genus haberi non poteſt, & quando tunc loco differẽtiæ actio ſumitur, non eſt intẽtio, ꝙ hęc ipſa inuenta ſit in actu: ſiquidẽ inter dũ inuenta eſt actio, quandoq; minime. Differentiæ aũt & ꝙ illarũ fungitur officio ſeparari quidem nequeunt: alioquin non eſſet palma niſi dum dactilorum fructum producit, ſi intẽtio eius eſſet in ei⁹ diffinitione dactili ꝓductio actu, quod falſum ẽt ꝓſtat: ſed ponitur loco naturalis dr̃iæ de cuius more eſt vt talis actio ꝓueniat, ſiue hęc ipſa actio procedat ab ea ſemper, ſiue non ſemper. &c. Per ens igit⁹ extra animã non intellexit Commen. rem exiſtentẽ ſm ꝙ exiſtẽs, ſed rem habentem eſſentiam ſeu quidditatem ad differentiam non entium ſicut ſunt figmenta, & vniuerſaliter que ſunt impoſſibilia, & non habent cõceptum intelligibilem de eis. & ſic intelligitur dictũ Commen. 2. phy. commen. 71. dũ dixit, primam philoſophiã eſſe de rebus exiſtentibus inquantum exiſtunt, ideſt conſiderat entia inquãtum entia ſunt, vt dicit Philoſop⁹ in principio quarti, & etiã in principio ſexti primæ philoſophię: de hoc tamen alibi diffuſe ſcripſi in quæſtione quadam ordinaria de temporis quidditate, vbi late viam iſtam impugnaui.

Phi-

Philosophia prima considerat maxime de principiis quæ sunt prima in esse & in cognitione. 1. meta. c. 50. idem in prohemio meta.

Philosophia prima balbutiens visa est de oībus nouum existens circa principium & primū. 1. mteaph. tex. com. 51. consimilem sentētiā inuenies ī 7. primę philosophię. cap. 2. apud Auicen. vbi inquit, ars quælibet in sui exordio ē cruda & immatura, sed maturatur postea, & deinde paulatim decorat & pficitur: talis fuit antiquitus philosophia apud græcos, primum quidem persuasibilis. s. rethorica, deinde quia incidit deceptio ī ea fuit dialectica in vna ex partibus eius s. naturali, quæ apud plures corū fuit vsitata.

Philosophię natura est quærere maximam perscrutationē. 2. meta. com. 2. tex. 15.

Philosophia prima proprie considerat ď prima fōa & prīo fine. 3. metaph. com. 3. & com. 4. idem ī ꝓlogo suo super 1. physi. & 4. met. com. 1. & 7. metaph. com. 5. & 9. & 12. metaphy. com. 6.

Philosophus est ille q̄ scit prīcipia & cās substantię. 4. meta. cō. 2. vbi per Philosophū ītelligas diuinū: scīa. n. diuina per anthonomasiā dr philosophia prima, via naturæ & nobilitatis, licēt via doctrinæ sit postrema.

Philosophia vera differt à logica ꝑ modū scientiæ: philosophia enim cōsiderat de ente consideratione demōstratiua: logica aūt consideratiōe probabili, sophysta vero diuiditur ab eis ꝑ intentionē intētā in vita. sophysta enim ītēdit se videri philosophū, vt acquirat glīā, aut aliud gratiarū humanarum, philosophus vero tīn intendit scire veritatem. 4. meta. tex. c. 5.

Philosophus debet ꝓsiderare de priuatione, q̄a priuatio est vna diuisionum oppositoꝝ, & philosophꝰ debet considerare de oppositis. 4. metaph. tex. c. 6.

Phisicæ & scdæ philosophiæ modo quodā opus est circa substātias sēsibiles speculatio. 7. meta. tex. cō. 39. pōdera, q̄a dixit quodam modo, & ꝑ hoc vide in 7. primæ philosophiæ, com. 5. & 9. & 39. & 12. metaphysi. 1. 5. & 6. & 29. com. & alibi īfinities. Facit pro opinione tenentium substantiā sensibilem seu naturalem esse subiectū philosophiæ naturalis, quæ dr secunda philosophia ēm ordinem naturæ, nō ēm ordinem doctrinę, vt bñ notat Cō. ibi in com. 39. & etiā ī 2. primæ philosophiæ. in com. 3. & Auicen. in principio suæ meta. vnde in 7. metaph. com. 39. dicit, q̄ Philosophus naturalis ꝓsiderat de substantiis sensibilibus inquātum sensibiles sunt, sed primꝰ philosophus in quantum substantię sunt, & ita dicit ī oībus ꝑinductis authoritatibus: ad primū. n. philosophū spectat omnia cognoscere sub rōnibus trāscendentibꝰ, & vni uersalibus, q̄a sapientis est omnia cognoscere vt contingit, vt dicit in prohemio primę philosophię.

Phisici est de anima quadā speculari quęcūq; nō sine materia est. 6. meta. tex. cō. 2. vide ample in 1. de partibus aīaliū. ca. 1. vbi animaduerte q̄ tametsi Com. in 2. phy. com. 26. & ī 3. da anima, com. 17. teneat considerationē quidditatiuā nālis se extēdere vsq; ad intel-

lectiua quæ est immaterialis & abstracta apud Aristo. sm eius sententiam. Arist. tamen in illo loco tenet oppositum sicut videre potes ris in concordantiis nuper editis.

Phisica est sophia quædam, sed non prima. 4. meta. tex. c. 7.

Physici quidã putant de tota nã dicere & de ente. 4. met. tex. c. 7.

Physici est cõsiderare de oĩ anima, aut tali. primo de anima. t. c. 15.

Physicus diffinit per mãm, & dialecticus per formam. 1. de aĩa. te. c. 16. idem 2. ph. 18. 19. & 92. & 7. me. 34. 35. 39. 37. 55. & 8. ph. 52.

Physicus tenetur cõsiderare quęcunque mota mouẽt, q̃cunq; aũt nõ, non sunt amplius physicę considerationes. 2. physi. com. 71. vide 1. physi. commen. 11.

Phantasia est motus factus à sensu sm actũ 2. de aĩa, tex. c. 161.

Phantasma seu visio differt ab insomnio. ex li. de somno. vide Themistium in li. de insomniis. ca. 3.

Phantasia oĩs aut rationabilis aut sensibilis est. 3. de aĩa, tex. c. 56.

Phantasia cũ mouet nõ mouet sine appetitu. 3. de anima. t. c. 50.

hantasia deliberatiua ĩ solis rõnabilibus est 3. de anima. tex. c. 56.

Phãtasma socratis & notio socratis non sunt idem. Themistius 3. de aĩa. cap. 55. inde collige cõtra illos qui tenẽt sensationẽ realiter non distingui à specie sensibili.

Phãtasia nõ est idẽ cũ sensu. 4. me. t. c. 24. idẽ 2. de aĩa, t. c. 153.

Phantasia est distincta à sensu. 2. de anima tex. c. 156.

Phantasia non est in omnibus animalibus ibidem.

Phãtasia & opinio motus q̃dã esse videntur. 8. phy. tex. c. 26.

Phylomites aliqualiter philosophꝰ est: fabula enim ex miris constituitur, ex ꝓhemio prię philosophię. Philosophantiũ plurimi solas eas quæ in materię specie putauerunt esse principia ibidem.

Pica voces plurimas cõmutat: singulis. n. ferè diebus diuersam emittit vocẽ. 9. de nã animalium. cap. 13.

Pisces parui magis laudabiles sunt, quia in aĩalibus quę nascunt in aqua magnitudo corpis significat multã humiditatem: & propterea multæ squamę & spinę laudant ĩ eis, quia significant rẽ ꝓtrariã suæ complꝺoni. 5. Coll. cap. 30. & 33.

Pisces fluuiatiles & locustres optimi sũt post partum & seminis genitalis emissionem vt plm. 8. de natura animal. cap. vltimo.

Piscių gñio ex ouo differt à gñone auium, eo ꝙ altero caret vmbilico q̃ ad mẽbrana testę subditam tendat: alterũ. n. tm̃, qui auibus ad vitellum fertur, habet meatum. 6. de natura aĩalium. ca. 10. vide ꝓ ista dria ibidẽ. cap. 3. vbi ostendit qũo in prima auium gñatione duo venales meatus à corde exoriunt. Et ex illo loco experimento sensato scire potes cor esse venarũ principium contra Galenum.

Piscių gulosus oĩum maxime mugilis est atq; insatiabilis, quãobrẽ ventre distẽto graueścit, & nisi ieiunus sit heret inhers. 8. de natura animalium. cap. 2.

Piscibus cum hoĩbus annus bñ cedit, tũc & piscibus feliciter degere contingit. 8. de nã animal. cap. 19.

Piscibus commodiora sunt loca q̃ algarũ copia scatent supra.

Piscibus vniuersis morbus pestilẽs nullis ĩcidere vĩ vt hoĩbus, & quadru

drupedū gñi, equis, & bobus, & reliquis tum feris tum vrbanis. ibi. ſces habēt olfatum & auditum, & probatur experimentis multis in 4. de natura animal. cap. 8.

Piſces dormire multis experimētis oſtendit. 4. de nā animal. cap. 10.

Piſciū feminę ſunt viuaciores maribus, vt conſtat, eo ꝙ feminę vetuſtiores q̄ mares capiūtur. 4. de natura animalium. cap. 11.

Piſcibus anni ſicci morboſi, aubus vero anni pluuioſi ſunt. 8. de natura animalium. cap. 18.

Piſces q̄ nō brāchias ſed fiſtulā hñt vt delphini, balēę, & reliq̄ cetę, aīal gñant & ſpirāt, & aerē recipiūt, habēt. n. pulmonem: viſus eſt. n. delphinus dormire ac roſtro emerſo ſtertere. 6. de nā animal. cap. 12.

Piſces licēt nō habeāt pulmonē ꝑ quē reſpirent, nā tñ loco ei⁹ poſuit nares ī genis eoꝝ ī quib⁹ sūt parua foramina ꝑ q̄ ingredit vapor aquę, & nō aqua. Auer. in 3. de partibus animal. in cap. de pulmone.

Piſciū null⁹ teſtes nec intus nec extra hře cōpertū eſt, nec ſerpentes, nec ex his aliqd q̄ pedib⁹ carēt, ſed eius vice meatū excremento gñoniq́; accōmodatū eūdē hñt, ex 4. de partib. anim. c. 11. ꝑpe finem.

Piſcium quoddā genus, nō eſt neq; mas neq; femina, vt anguilla, & genus mugillū quoddā in fluuiis lutulentis. Ariſto. in 2. de gñone anim. c. 4. iuxta dimidium capli.

Piſces littorales præſtātiores ſunt pelagicis, quippe qui & copioſiore & meliore cibo nutriantur 8. de natura animal. cap. 13. & ibidē require qui littorales, & qui pelagicį ſunt, & qui ancipitis naturæ.

Piſces in thorace nō habēt niſi cor, & ideo carent voce cū pulmonem nō habeāt. 6. de vtilita. par. cap. 2.

Piſces odorant ſine anhelitu. 2. de anima. com. 76.

Piſces in acheloo fluuio vociferant per branchas, & illa vociferatio eſt equiuoca 2. de anima. tex. c. 87.

Piſces non habent veram vocē propter tres cauſas 2. de ani. t. c. 91.

Piſces ouipari vigent vere donec pariant: viuipari aūt autūno. 9. de natura animal. cap. 37.

Piſcis centipeda cū hamum deuorarit euomit foras ſua interiora donec hamū eiiciat, tū recipit intro & valet eadem qua ante ſalubritate. 9. de natura animal. cap. 37.

Pingue omne exangue eſt 3. de natura animalium cap. 19.

Pinguеſcunt omnia animalia quibus venter calidus eſt quiete & in motione 8. de nā animal. cap. 6.

Pinguedines ſunt mitigatiuæ dolorū, & pinguedo anſeris ſm Gal. in hoc eſt fortior pinguedine gallinę. 5. Colli. cap. 13.

Pingue oē calidum eſt 3. de partib⁹ animalium. ca. 9. vide etiā ꝑ hoc Gale. in 4. de vtil. parti. cap. 9. vbi adducit duas rōnes ad ꝑbandū, ꝙ pinguedo ſit calida. 1. ex ſenſu, ꝙa vtimur illa ꝑ oleo, tum ꝙa cito in flāmatur, nullum autem frigidum cito inflammat. vide etiam Ariſt. 2. de partibus animalium ca. 5. vbi dicit ꝙ pingue inter humida cōe ignis & aeris ē & tñ medici dicūt ꝙ generat cū frigido cogita.

Pinguia aīalia min⁹ ſeminis habēt q̄ m acilenta, & sūt magis infecūda 1. de gñone animal. ca. 18. & 19.

Pilorū ſignificatio ex colore ꝑ maiori parte nō verificatur, niſi in climatib⁹ temperatis. 4. Col. ca. 8. &

eſt ſnĩa Galeni in 2. paruæ artis.

Pili q̃diu inſunt augent' & alia his cognata vt vngues, & magis cum corpora ęgrotãt, aut ſeneſcũt: oſſa vero non ſemper augent', & vide cauſam in 2. de generatione animal. cap. 4. prope finem.

Pili defunctis augentur, ſed naſci nequeunt. ibidem prope finem.

Pilus eſt ſiccius oĩbus membris, & poſt ipſum os, & poſt illud cartila go', & poſt illam ligamentum, & poſt illud panniculꝰ, & poſt venæ pulſatiles, poſtea neruus. 2. Coll. cap. de complexionibus membrorum conſimilium.

Pili criſpi duriores ſunt q̃ recti. 5. de generatione animal. cap. 3.

Pili ſcitharũ & thracũ sũt ꝓlixi & ſimplices, æthiopũ vero criſpi. ibi.

Pilorum materia eſt excrementum aereum cutis, cuius iudiciũ eſt ꝙ ſi cutis ſcidat' non naſcũt' ibi pili. Auer. 5. de generatione aĩaliũ. ca. de varietate pilorum, & ibi dicit ꝙ ex cute duo excrementa dꝛeiduntur, ſicut ex reliqs membris, vnũ eſt humidum, ſed humidum diſſipatur, ſiccum vero pilorũ eſt mã.

Pilus ẽz Galenũ generat' ab vno vapore fumoſo aduſto. contra quem vide 2. Colli. cap. 8.

Pili materia eſt vapor, quem nã attrahit & conuertit in pilũ, vt corpus mundificetur à mala materia ex corpore ibidem Auer.

Pili pileo vel alio tegmine intecti celerius caneſcunt. 5. de generatione aĩa. cap. 5. & ibi vide cãm.

Pili ruffi celerius caneſcũt q̃ nigri: imbecilla. n. quæq; celerius caneſcunt, atqui ruffitas eſt quaſi imbecillitas pili. 5. de generatione animalium cap. 6.

Pilorum craſſitudinis ac tenuitatis cã ẽ cutis potiſſimũ, aliis. n. craſſa aliis tenuis ẽ, & aliis rara, aliis dẽſa eſt. Ariſt. 5. de gñatione aĩa. ca. 5. & inde collige ex cutis tenuitate & pilorũ & vnguiũ poſſumus iudicare de ingenij bonitate.

Piloꝝ longitudinis & breuitatis cã eſt multitudo, aut paucitas humoris. 5. de gñatione animal. cap. 3.

Piloꝝ diuerſus color ĩ cęteris aĩalibus cauſatur à cuti prętęrq̃ in homine. 5. de gñone anima. cap. 5.

Pili inueniunt' ob neceſſitatẽ excremẽti calidi eleuati ad cutim, verũtamen qñ nã poteſt hmõi excremẽto vti pro aliqua vtilitate id facit, ſin autẽ ponit ipſum in loco, vbi non noceat operationib. animaliũ, vt ſunt pili pectoris, & qui prope pudenda exuberant, & ꝓpea lex non prohibet abradere hmõi pilos. Auer. in 2. de partibus animalium, cap. de membris viſus.

Platonis maior rõ qua fuit motus ad ponendum ydeas fuit ex gñone animalium ſine ſemine & plãtaꝝ, in quibus videtur ꝙ generatio taliũ ſit à ſuo ſimili ſm formã Auer. ſententia in 7. primę philoſophiæ. cõ. 31. & 12. primæ philoſophiæ. com. 13. & 18. vide ꝓ hoc ẽt lucidiſſimum Them. in ſua paraphraſi ſuper 1. de anima. cap. 24.

Plato duo ꝓſtituit ĩfinita, magnũ, & paruũ, ſed Pytagoras ſolum numerũ parẽ dicit eſſe infinitum. 3. phy. 26. & 27. Et nota ꝙ Porphyrius dixit, ꝙ Ariſt. etiam ſequitur opinionẽ Platonis in hoc, vt dicit Com. diſpu. 3. in ſolutione vlt. ſz ipſe non approbat, ſed dicit ꝙ iſta opinio Platonis eſt magis propinqua veritati.

Plato

Plato posuit multitudinem in entibus prouenire à mediatoribus, Pithagoras vero à mã, alij vero ab ĩstrumentis. ex libro destru. dispu. 3. in solutione 12. dubij.

Plato per magnũ & paruũ mãm significabat, ꝑ vnũ vero cãm efficiẽtem & formã. 1. phy. tex. 34. vide Themi. 1. de aĩa, cap. 12. in fine.

Plato posuit numeros esse principia & numeros non esse infinitos nec ĩ diuisione neq; in augumẽto ℔ Plato. nõ in diuisione, quia terminat ad vnitatem: neq; in augumento. quia vsq; ad decem pluificat numerum. 3. phy. 61.

Platonis dictũ, ꝙ Deꝰ creauit angelos, manu deinde ꝓcepit eis creare alia mortalia & ipse remãsit ĩ ꝙete. nõ est intelligendũ ad literam. 12. metap. com. 44. require istud Platonis dictum in Thimeo.

Plato posuit in hoĩe intellm alium mortalẽ, alium immortalẽ, & nõ discordat Arist. in hoc ab eo, Themist. 3. de aĩa, cap. 37. & 38. vbi dicit. neq; cm̃ intells in corpore collocari ass & habitare posset, nisi affectibus mediis necteretur obligaret: alioquin vt diuinus Plato inquit (tex. com. 61.) impurum cum puro sociari & ꝓciliari nõ posset: dii, inquit, quũ animam immortali origine ꝓditã acceperũt, obduxere ei corpꝰ mortale quod vti fieri posset vtiq; immortalis forma in corpore mortali clauderetur, texuerũt genus animæ alterũ fragigile ac mortale.

Plato ab vniꝰ ydea ĩtellm, ab ydea dualitatis scĩam, ab ydea trinitatis opinionem, ab idea quaternitatis sensũ ꝓberi existimabat. vide 1. de aĩa, t. c. 27. & vide ibi Th. & Auer.

Plato in 10. lib. de ligib. diffiniuit aĩam esse rem ipsam seipsam mouentem, cuius impugnatio ponit 1. de anima. tex. c. 36. & infra.

Plato vltra hoc corpꝰ, aliud ẽt latentius aĩæ coaptauit. The. 1. de aĩa sup t. 13. idem asserit Procul sup Thimeũ, & Simplicius 1. de anima. volunt. n. Platonem triplex corpus seu vehiculũ aĩæ posuisse ætereum, elementale, & hoc quod sub sensu cadit.

Plato posuit motũ ꝛternũ añ mũdi gñonẽ, posuit. n. motum inordinatũ quem Deus deduxit ad ordinem. 12. met. cõ. 30. vide ꝺ hoc etiã 3. cęli & mũdi. in cõ. & t. 25.

Plato, Leucippus, & Democritꝰ posuerunt motum ante mũdi generationem. 12. meta. tex. com. 30.

Plato posuit substãtiã immobilem duplicis nãæ. s. formas & mathematica, q̃ posuit esse media inter formas abstractas & substantias sensibiles. 12. meta. com. 5. in fine commenti authoritate Alexãdri.

Plato duo infinita posuit, magnum & paruũ tanquã ꝑ enigma nobis significãs ĩfinitũ in adiectione, & ĩfinitũ ĩ diuisionem. 3. ph. t. c. 61.

Plato opinabat ꝙ vniuersalia sunt substãæ, & prĩcipia substãæ sẽsibilis. opinabat. n. ꝙ gña sunt nãæ abstractæ, & non sunt exĩtia ĩ particularibus ita ꝙ ꝓiũgant ĩ eis. 12. met. com. 4. idem 1. de anima, com. 4. & 3. de anima. com. 18.

Plato opinabat vĩa esse substantias & priora particularibus ꝑ ꝑ diffinitiones & sciẽtias, quæ sunt de vniuersalibus. 12. meta. com. 4.

Platoni sæpe accidit dicere extranea & remota à natura rei, ꝙa vniuersaliter inuenit sermo eius semp ĩ

disputatione 12. meta. com. 4. Ex quo loco sumunt quidam licere ī disputatione dicere falsum, sed iste non est intellectus Ari. neq; Cō. ibi, vt declarani in expositione 12. Amplius disputatio doctrinalis & scīfica nō admittit falsū 1. cæ. 111.

Plato opinabat' q̄ quidditates primarū subarum sunt alię à primis substantiis. 7. meta. com. 2.

Plato nō male sophysticā circa nō ens ordinauit: sunt. n. sophystarū rōnes circa accidens, vt est dicere maxime oīum. 6. meta. t. c. 4.

Plato asserebat species & mathematica duas substātias, tertiā vero sēsibiliū corporum. 7. met. t. c. 5.

Plato extra cęlū neq; corpus neq; ī corporeū vllum eē existimauit: nā neq; ydeas suas extra cęlum locauit. 3. phy. 25. Them. ibidem.

Plato vere & maxime ens. s. ydeam appellabat ens specialissimum. Them. 1. phy. 26. tex.

Plato nō distinxit inter materiā & priuationē. 1. phy. com. 66. & 80.

Plato solus fuit ꝑpīquus videre veritatē in natura materię; ſz nō bñ distraxit eam. 1. phy. com. 79.

Plato opinabat' q̄ aliquid moueat se. 2. phy. com. 3. & 7. phyſi. com. 2. & 8. phy. com. 40.

Plato opinatus ē q̄ vniuersalia sūt causę particularia 2. phy. t. c. 38.

Plato existimauit aliquod simplex nō compositū ex potentia & actu posse moueri. 3. phy. com. 8. idem 8. phy. com. 40. & 7. phy. com. 2. & 3. cæli. com. 28.

Plato infinitum esse principiū rerū sensibilium & intelligibilium opinatus est, quia numerū esse prīcipium sensibiliū & intelligibiliū posuit, excogitata ratione vt ydeæ numeris cōtinerentur. 3. phy. 25. & Themi. ibid.

Plato posuit infinitū principiū sensibilium, ꝙa posuit infinitum in cā materiali q̄ apud ipm est magnū & paruū, & magnum apud ipm crescit in infinitum, & paruum diminuit in infinitum. 3. ph. tex. c. 25.

Plato posuit formas i. ydeas nō esse intra mundum, nec extra mundū, ꝙa non sunt in loco. 3. ph. t. c. 35.

Plato fuit primus q̄ principia materialia rerum sensibilium elementa appellauit, vt author est Eudemus, & Simpl. in prologo phſi. sic potes intelligere illud 1. phy. text. cō. 48. vbi dr, omnes quidem elementa & ab ipsis vocata principia & vere & sine rōne ponentes, tñ ꝓria dicunt tā q̄ ab ipsa veritate coacti ponentes, & vr numerū indiuisibile qualitatem habet: qui. n. pūctus qualitatem habere potest cū natura affectio neque figura puncto potest inesse. 1. phy. Themist. in tex. 18. & inde elicitur.

Plato posuit duo pati & vnū agere, antiqui vero ꝙ duo principia agūt & vnum patitur. 1. phy. tex. com. 55. Nam Themist. & Commenta. per posteriores intelligit Platonē & sequaces.

Plato vsq; ad decem facit numerum 3. phy. tex. com. 61.

Plato posuit materiam esse locū. 4. phyſi. com. 14. 15. & 59.

Plato putauit infinitū esse prīcipiū sensibilium & intelligibilium, ꝙa principium rerum tam sensibiliū q̄ intelligibilium numerum putauit 3. phy. tex. com. 25.

Plato in Thimeo materiā locū esse dixit. in his vero quę sine titulo ꝓ numerū. i. per magnū & paruum eam

eam significauit. 4. phys. t. c. 15. & Themistius ibidem.

Plato dixit motum proiectoꝝ fieri ab aere ꝑm succession̄em. 4. physi. com. 68. idem 8. phy. com. 82.

Plato solus generat tempus. 8. ph. t. c. c. 10. & 4. phy. com. 88.

Plato dixit tēpus esse motum totiꝰ cæli. 4. phy. t. com. 93.

Plato assimilauit puerū dormienti, ebrio & infirmo, quia scientia in puero non est in actu, sed accidentia & humores impediunt ipsum. 7. phy. t. c. 20.

Plato posuit mundum generatum, sed non corruptibilem. 8. phy. cō. 2. & tex. com. 10.

Plato inqt, cognitio q̄ habet de materia notha & extranea est, actꝰ ātā in sensu q̄ in intellectu nothus est extraneus, qui nō de vultu & facie eius rei quam ꝓtemplamur elicitur, sed de forma illa qua priuat. Themist. 3. de anima. com. 44.

Platonem dubitari non pōt, ex his dialogis quos scriptos reliqt, animam esse corpus putasse, alioquin nec Arist. contra Platonem sed ꝓtra Thimeum inuehitur, & The. 1. de anima. cap. 20.

Plato simul posuit tps factū fuisse cum cælo, cælum autem factum elicit. 8. phy. tex. com. 10. ille est locꝰ apertus Arist. imponere Platoni mundum incepisse de nouo, qa factio non est nisi cum nouitate, vt patet in 1. de generat. & corrup. in capit. de facere & pati, & ita tenuit Alexander, quicquid senserit Simplicius, & aliqui dicunt Arist. in hoc solum in verbis fuisse discordem à Platone.

Contra Simp. & alios cō mordātes Pla. cum Arist.

Plato dicit, ꝙ nisi hominibus cōia essent multa, ſ proprium qd aut impromiscuū ꝓtineret in singulis, nō esset admodū facile ostendere & significare alteri voluntatem suā. Them. 3. de anima. cap. 32.

Plato ſ suam positionem credidit ꝙ omnis motor de necessitate mouetur. 8. phy. com. 39.

Platoni videbat ꝙ motum ex seꝓponitur ex moto & motore q mouet se. 8. phy. tex. com. 40.

Platonici dicunt corpora diuidi in indiuisibilia, quod est impossibile 8. phy. com. 4.

Plato opinatꝰ est ꝙ omne mouens se est æternum. 8. physi. com. 46. idem ibidem com. 40. ideo opinabatur animam ęternam esse.

Plato opinatus c̄ aīam eē principiū oīum motuum. 8. phys. t. c. 73.

Platonis opinio fuit aliqd corruptibile ex se posse ꝑpetuari ab alio, & Alex. in quibusdā suis tractatibus idē dicit de corpore cœlesti, qđ, inquit, sortitū fuisse ęternitatē à suo motore. Auer. 8. phy. com. 79.

Plato nominabat illud qd fuit ante tēpus seculum, quia tempus est factum apud ipsum, & intēdit p seculum esse terminās omnia entia q̄ fuit ante tempus. 1. cęli. cō. 100.

Plato posuit mundū fuisse generatū ſ ñ corruptibilē. 1. cę. t. c. 102.

Plato dum dixit mundum esse gñatū intellexit, ꝙ nō sit in tempore, generatus, sed semper fuit, vt dicūt defendentes ipsum, sed qa suæ partes natura p̄cedunt ipsum, tūc Aristo. non discrepat ab eo in hoc. tū male fecit inducendo mundum esse gñabilem sed non corruptilem. hoc. n. non intelligit ex generatione nec cum difficultate, & maxime cū dixit, ꝙ efficit ex ñ ordine ī ordinē. 1. cę. cō. 105. & 106.

Plato in Thimeo aïam pp duas rationes ex numeris armoniacis ꝓstare opinatus est. Themistius 1. de anima. cap. 20.

Plato opinat⁹ est ꝙ corruptio mũdi possibilis est ex parte materiæ. ſz impossibilis est ex parte agẽtis, aut quia agens aliquod non est in natũ corrũpere illũ, aut quia agẽs ſapiens nõ est innatum corrũpere ſuum factum, aut quia corrũpens est ꝺrium gñato, aut quia non corrumpetur omnino 1. celi. c. 124.

Plato opinatus est ꝙ corpora ꝓponuntur ex ſuperficiebus & diſſoluuntur in eas. 3. cæli. tex. com. 3.

Platonis opĩo ẽ magis remota à veritate q̃ posuit corpora cõpc ni ex ſuperficiebus, quàm opĩo Democriti ponẽtis corpora ĩdiuiſibilia. & ideo Ariſ. magis laudat ponentes partes indiuiſibiles, lz in veritate vterq; nihil dicat. 3. cęli. c. 17.

Plato nihil ſciuit de prima materia. 3. cęli. com. 27. & 25.

Plato posuit motum innaturalem esse priorẽ naturali, & in hoc ꝓuenit cũ Leucippo & Democrito, ſz differt ab eis, q̃a ꝉz Platonẽ mot⁹ innaturalis fuit in ptõ, ſed modo nõ est: ſed ꝉz iſtos est modo, ſicut fuit in præterito. 3. cæli. t. c. 20.

Plato tenuit in thimeo ante factũ mundũ ꝙ elementa mouebantur motu inordinato. 3. cæli. t. c. 21.

Plato exiſtimauit ꝙ primus motor mouet ſe eſſentialiter. 3. cœli. cõ. 28. idem 8. phyſico. com. 40. & 7. phyſi. com. 2.

Plato peccauit opinando principia rerum ſenſibilium esse ſuperficies & res mathematicas pp amorẽ magiſtri, & ꝓpter amorẽ geometriæ, nam geometria tempore ſuo magnificabatur. 3. cæli. com. 61.

Plato ſolũ diffiniuit graue & leue quod dicitur ꝉm ꝓparationem. 4. cæli. com. 2. & tex. com. 8.

Plato exiſtimauit ꝙ cauſa grauitatis & leuitatis est multitudo & paucitas triangulorum. 4. cæli. t. 8. & com. 11.

Plato opinabatur ꝙ quędam entiũ mouent ſe. 4. cęli. com. 22. idẽ 7. phyſi. com. 2. & 8. phy. com. 18.

Plato opinat⁹ ẽ corpora ſimplicia eſſe eiuſdem naturæ & ꝙ non diuerſantur niſi ꝉm magis & min⁹ Commentator in paraphraſi 4. de cælo, ſumma, 3. cap. 4.

Plato ſolus de generatione ſcrutat⁹ est & corruptione qũo exiſtit ĩ rebus, ſed generatione non omni, ſed de ea quæ elementorũ. 1. de generatione & corrup. tex. c. 5.

Plato posuit materiã priorẽ elemẽtis, ſed nõ dixit manifeſte an eſſet actu. aut nõ. 2. de generatione & corruptione. tex. com. 4.

Plato ĩ trib. diſſenſit à Leucippo, quorũ primũ est, ꝙ indiuiſibilia apud Platonẽ ſunt ſupficies, indiuiſibilia vero apud Leucippũ sũt corpora. 2. ẽ ꝙ figuræ apud Plat. ſunt finitæ, apud Leucippũ vero ĩ finitæ. 3. est ꝙ Plato non posuit vacuũ, Leucippus vero posuit. 1. de gener. & corrup. t. c. 63.

Plato posuit tria prĩcipia, magnũ, & paruum, & vnũ. 2. de generatione & corruptione. commen. & tex. 18. idem primo phyſi. textu com. 80.

Plato dicebat ꝙ virtus ĩtelligibilis est in cerebro, & cõcupiſcibilis in corde, & naturalis. ſ. nutritiua in epate, ſed Ariſt. opinabat eas vnũ ſubiecto & plures ꝉm virtutes. 1. de

de anima.com.7.idem in com.73 & 74.super primo canticę cantico rum Auice.de opinione etiã Ari. require in primo de anima.c.89. 90.& 92.& 93.

Platonis opinio, vt cõmuniter dr̃, fuit ꝙ aĩa est nã media inter formas abstractas indiuisibiles,& inter foras sensibiles diuisibiles ſm materiã, Them.vero dixit,ꝙ Plato itendebat ꝑ istã nãm mediam intellectum inter omnes partes animæ.1.de anima tex.c. 26.

Plato opinabatur ꝙ disciplina & rememoratio idẽ sunt. 2.de aĩa,cõ. 58.& 3.de aĩa,cõ.20.idem 7.ph. tex.c. 20. idem 1.meta.48.& 49. idem 7.meta.com.58.

Plato ex hoc ꝙ idem est scitũ ĩ magistro & discipulo credidit,ꝙ disciplina esset rememoratio.3.de aĩa: com.5.iuxta finem commenti.

Platonis opinio, & Them.& antiquorum expositorũ fuit,ꝙ intellecta exiſtentia in nobis sunt æterna,& ꝙ addiscere sit rememorari. 3.de anima,com.20.ista authoritas fecit multos credere etiam istã fuisse Aue opinionem & etiã Aristote.verum hoc non est de intentione eius.vt est videre in sua media expositione in primo posteriorum in commen.2.& 7.metaph. com.58.& primo meta.com.48. & 49.& 6.phy.commen.59.Amplius ipse discrepat à Themist. de intellectu in habitu,quia ſm Themistium est ęternus absolute cũ sit constans ex intellectu agẽte & materiali ſm Themist.sed Cõm. tenet,ꝙ etiam vltra hæc ꝙcurrunt intentiones imaginatæ,& ideo est corruptibilis ſecundum iudiciũ,lz ſm speciem sit æternus.

Platonis negocium post Italorum philosophiam succeſſit.1.metap. tex.c. 5.

Plato in maiori parte sequebat eos qui posuerunt mathematica esse principia rerum sensibilium,quia Plato dicebat naturã formarũ, & numerorum esse eandem naturã. 1.met.c.5.& 8.met.t.c. 10.

Plato cõsentiebat Cratilli,& Heracliti opinionibus,asserentibus sẽsibilibus omnibus semp defluẽtibus ipsorũ scĩam haberi non posse.primo meta.tex.c. 5.

Plato ydeas appellauit foras & exẽplaria,formas quidẽ,quia sunt formæ sensibilium rerum: exẽplaria autẽ quę aspicit,sicut artifex ĩspicit formas artificiati,& si nõ,tunc quodlibet fieret ex quolibet. primo met.com. 6. Vbi scire debes, ꝙ etiam Arist.naturã quæ est forma exemplar etiã alia ratione appellabat, q̃ fecerit Plato, vt notat lucidissimus The.in 2.phy.in expositione tex.28.vbi Arist. de cau-
,, sis loquẽs,inquit,alio vero modo
,, species & exemplar,ĩquit,voco au
,, tem exẽplar non eodẽ modo quo
,, hi,q̃ ydeas posuere,separatas quaſ
,, dam species atq; ipsas per se nullo
,, innexu materiæ subsistẽtes,sed ꝑ
,, pterea, q̃a definita præscriptaq; ẽ
,, eoꝝ oĩum forma, quæ à natura ꝑ
,, ueniũt hoĩs,equi,bouis,fici, olei,
,, platani etiam illud principiũ, vñ
,, hęc oriunt eatenus pergit mouẽ-
,, do & exercẽdo materiã donec forma illa & spẽs materiæ coaptet, & ꝯgruat plene atq; perfecte,huic etiam sententiæ aĩtipulatur Cõ. 12.primę philosophię.com.18.in calce comm. vbi inquit. Ergo calores gñati ex caloribus stellarum

gene-

gantes quãlibet ſpẽm ſpecierum aĩalium habẽt mẽſuras ꝓprias illius caloris ex quãtitatib⁹ motuũ ſtellaꝝ, & diſpõnibus earũ ad inuicẽ in ꝓpinquitate & remotiõe, & iſta mẽſura ꝓuenit ab arte diui
» » na ĩtellectuali q̃ eſt ſimilis vni for
» » mi vni⁹ artis principalis ſub qua
» » ſunt artes plures, ꝛ hoc igitur eſt
» » intelligẽdum ꝙ natura facit aliq̃d
» » perfecte & ordinate: quãuis nõ in-
» » telligat quaſi eſſet recta ex virtuti
» » bus agẽtibus nobilicribus ea quæ
» » dñr intelligentiæ: iſtæ autẽ ꝓpor-
» » tiones, & virtutes q̃ fiunt in elemẽ
» » tis ex motibus ſolis, & aliaꝝ ſtella
» » rũ ſunt hæ, quas reputat Plato eſſe
» » formas, & eas intendit, ſed lõge in
» » ſpiciebat eas, quapropter dicit for
» » mas eſſe, &c.

Plato poſuit vnitatẽ ex parte formæ, & multitudinem ex parte materiæ: ſicut. n. vnus mas ĩplet multas fẽminas, ſic ab vna ydea poſſũt induci variæ formæ in materiis. 1. meta. tex. com. 9.

Plato diffiniuit ꝙ principia ſunt ꝛ formam, & ꝛm agens. ibidem.

Plato ſpẽm aſſerebat eſſe rei formã tm̃, ſed non congregatũ ex mã, & forma. ibid. vide in ꝯcordantiis.

Plato opinabat opinionẽ eſſe copulationẽ ex ſnĩa, & imaginatione, & improbat in 2. de aĩa. t. c. 157.

Plato magnum & paruũ principiũ velut materiã aſſeruit, Italici infinitũ, Empedocles ignem, aerem, aquã, & terram, Anaxagoras partes ſimilares infinitas. 1. metaph. poſt tex. comm. 9. eſt. n. tex. non habens commentum.

Plato poſuit numeros quoſdam eſſe intelligibiles, quoſdã vero ſenſibiles. 1. metaph. tex. com. 24.

Plato opinabatur, ꝙ vnitas eſt principium puncti, & dualitas eſt forã lineæ, & trinitas eſt forma ſuperficiei, & quaternitas eſt forma corporis, & opinabatur cũ hoc, ꝙ corpus eſſet cõpoſitum ex ſuperficiebus, & ſupficies ex lineis, & lineæ ex punctis. 1. met. tex. com. 43.

Plato aſſerebat, ꝙ linea eſſet cõpoſita ex lineis indiuiſibilibus. ibid.

Plato opinatus eſt, ꝙ in primo moto ex ſe, idem eſt motor, & motũ omnino. Ariſ. ãt opinaꝝ qđ eſt ꝯpoſitum ex motore, nõ motor ex ipſo moto. 2. met. com. 6. idem 7. phy. com. 2. idem 2. ph. com. 3. & 8. phy. com. 40.

Plato & Pythagoras dixerũt ens, & vnum ſignificare ſubſtantiam rerum. 3. meta. com. 2.

Plato & Pythagorici opinati ſũt ꝙ ens, & vnũ non ſignificãt de entibus nãs compoſitas, ſed fingũt ꝙ vnumquodq; earũ ſignificat vnã intentionẽ ſimplicem, & naturales, ꝙ Empedocles ꝓueniũt in eis in hoc, ꝙ nõ ſignificãt ens, & vnũ naturas ꝓpoſitas, ſed ſimplices, ſed tñ differunt naturales ab eis, ꝙa dicunt ſermonem manifeſtiorem in hoc, q̃ Pythagorici, ꝙa ens, & vnũ ꝙ ſignificãt ſubſtantiam entium eſt ipſe numerus. Pato autem dicit, ꝙ ſũt ipſæ formę numerales: nãles aũt poſuerunt vnũ & ens eſſe eſſntũ rex ſenſibiliũ, vt ignẽ, aut aerem, aut aquã. 3. me. t. c. 16.

Plato poſuit ens, & vnũ ſicut gña vniuoce dicta de omnibus. 3. met. t. c. 15. & fuit notatũ per Alex. ibi & D. Tho. hoc idem eſt ex mente Auer. 12. meta. com. 2. & expoſui late in commentariis meis ſuper illo loco.

Plato posuit aïam mundi esse illud qđ rememorat nãm in eĩ' actionibus, dirigendo illã ad finem intentum q̃ sit Plato. sñia à diis secũdis ſz ſm Arist. & à sole, & ab orbe ḋcliui. Cõ. 12. met. cõ. 18. authoritate Them. in prima parte digressionis, vbi recitat opinionem Themistij. Nota tamen, ꝙ Comment. nõ vult, ꝙ in orbe decliui & à sole sit, vt anima inuenta in actu ex sententia Arist.

Plantarum nullũ aliud mun'esse vr̃, nisi ꝙ similem q̃q; sibi faciãt alterã, vcz, quæ semine orianť. ex 8. de nã animaliũ. ca. 1. idem 2. de aïa. tex. c. 34. Nota ergo ꝙ gño similis est proprietas viuentium ex semine genitorum, & nõ spõte nascentiũ. Facit ꝓ opinione Auer. q̃ (nifallor) est Arist. đ genitis ex mã patri, quicqd latini dixerunt in hoc.

Plantarum generatio aut semine, aut auulsione, aut sobole ꝑficitur Arist. 3. de gñatione animal. ca. 11.

Plantæ aliquæ, seu stirpes repiunť crescentes super aquam, vt lentigo aquæ & aliæ. Comm. 4. de partib. animal. in c. đ aïali testato & duro & colligiť ex tex. Arist. ibidem ca. 5. vbi dicit etiã, ꝙ aliquæ plantæ euulsæ diu possunt viuere, vt epipetrum, ꝙ diu suspensum viuit.

Plãtæ terra eiusq; calore veluti ventre vtunť, indeq; ꝑfectũ alimentũ attrahunt, quapp nullum excremẽtum ꝓtrahi in stirpibus solet. ex 2. de partib. animalium. ca. 3. & 10.

Plãtarum, seu stirpium nã, quia stabilis est, nõ ex multis ac dissimilaribus partibus ꝓstat. 2. de partibus animal. ca. 10. & 2. de anima. text. com. 6. & pondera in isto tex. seu ca. 10. secundi de partib', ex intentione Pbi fuisse scientiã đ animalib. ordine doctrinæ esse ꝓponendã scientiæ libri de plãtis, ꝓp multiformen partiũ dissimilarum speciem sortitã fuisse animaliũ gen', & in his alia alijs magis, & eo amplius quo nõ viuendi solum, ſz ẽt bene viuendi g̃tia rõnem nã eorũ obtinuit, quale hominum genus, vñ ꝓp istam cãm in scientia illa de animalib' principium đ homine differendum esse decernit. ỹ Arabes expositores, & latinos nr̃os op positum sentiẽtes, viđ q̃ scripsi in theorematib' in 14. theoremate. Nota cõtra Arabes expositores, & cõtra latinos de ordine scĩæ de aïalibus & plantis.

Plãtas ſm Arist. qui mediã rõnẽ secutus est nõ aïalia, ſz aïatas nuncupat, Plato ãt ista ꝓfundit, Stoici vero neq; aïata, neq; aïalia fateren'. Them. 2. de aïa cap. 8. sup tex. 18.

Plãtæ nõ sentiũt ꝓp non habere medietatem, neq; hmõi principiũ possibile recipere species sensibiliũ 2. de anima. tex. cõ. 124. vide Themistium in illo loco melius exponentem, q̃ exposuerit Auer. & vide rõnem Them. vbi arguit, ꝙ si nã dedisset sensum in plantis frustra dedisset: & nota ꝙ (vt refert) in plantis non est species vitalis perpenetrabilis, qui tamen omnibus sensibus communis est.

Plãtarũ nutrimẽtũ in põa est ĩ plurib' rebus, & iõ non indigent sensu quo distinguãt cibũ, sicut aïalia indigent in distinguẽdo ꝙueniẽs ab inconuenienti. 2. de aïa cõ. 28.

Plantæ q̃ pingues sunt, fronde ꝑpetua virent. 5. de gñone aïal. cap. 3.

Plãtæ non hñt nisi sursum, & deorsum, tñ habent dextrum, & sinistrum, sed sola animalia in quibus est sursum, & deorsum habent dextrum, & sinistrum. 2. cœli. com. 12.

plan-

Planeta quilibet habet plures motus,& eius motores neceſſario sũt cauſati à motore planetæ, & tãdẽ ipſi motores ſeptem planetarum ſunt cauſati à motore magni orbis in paraphraſi meta.tract.4.

Pluuia piſcium generi & his quæ ĩ terra naſcuntur maxime conſert. ita.n.nõ modo plus cibi naſcitur verum etiã pluuiæ humore iuuantur vt in his q̃ terra gignũtur:olera.n.quamuis rigentur, tamẽ nõ tantum proficiũt quantum hymbre,vt harundinibus etiã lacu prognatis euenit, nihil enim fere accreſcũt,niſi aquæ pluuiæ accedant 6.de natura anima.cap.19.

Pluuia ſi cõceſſum ſit,ꝙ non ſit ꝓpter meſſes eſt ꝓpter aliquid, ꝙa eſt propter ęqualitatem elemẽtorum.2.phy.com.77.

Pluuia non fit in intẽſo frigore,neque in intenſo calore,& ſiccitate. primo metheor.com.4.

Pluuię & niuis eſt locꝰ vnus,& vna materia eſt vtriuſq;, ſed nõ diuerſificãtur niſi propter diuerſitatem agentis,videlicet,frigiditatis,nam frigiditas quæ generat niuẽ eſt intenſior frigiditate generante pluuiam. ibidem.

Pluuia opponitur vento,& hoc apparet ex hoc,quia venti quieſcunt dum dominantur pluuiæ, & ſimiliter pluuię minorãtur quãdo vẽti dominantur. 2. metheor.ca.2.

Pluuia multiplicatur in fine menſiũ propter paucitatẽ luminis lunæ,& accidit aeri in illa hora intẽſior frigiditas, & ideo dicit, ꝙ luna eſt frigida, & humida. primo metheor. com.4.

Pluuię paucitas authoritate Hippocratis eſt ſalubrior corporibus: & huius cauſa eſt,quia calor naturalis ſuperfluis humiditatib. nõ bene dominat. 4. Coll.cap.14.& vide ibi quomodo ſit intelligendũ propter contradictionem inuẽtã in dictis cauſis.

Pluris & minoris ratio ad exceſſum defectum pertinet Ariſ. in primo de hiſtoriis animalium.cap.1.vbi patet,ꝙ differentia talis nõ eſt ſm ſpeciem, vt ibi colligitur.

Pluralitas ab vno ꝓuenire põt,nõ. n.ſequit ex extẽſione vnius virtutis in;pluribus reb. ꝙ ſit ĩ ipſa virtute pluralitas, ſicut opinati ſunt multi,v3, ꝙ ab vno primo principio influit vnum,& ab illo influit pluralitas. ex diſput.3. in fol.18. dubij in fine, vbi ſoluit argumentum Algazelis,& Auic.de ꝓceſſu intelligentiarum adinuicem. vide etiam 12.meta.com.44.

Pluralitatis cauſa in intelligẽtiis q̃ ſit ſecundum Auer. vide ibidem.

Pluralitatis cauſa in orbibus. ibid.

Pluralitas cauſa in elementis. ibid.

Pluralitatis & diuerſitatis motuũ generationis & corruptio. ibid.

Pluralitas ĩtelligit in ſubiectis ꝙnque modis,primus ex diuiſione actuali,ſeu ĩtellectuali, & ſic corpꝰ cum ſit diuiſibile in infinitũ non põt dici,ꝙ ſit vnum abſolute,ſeds eſt,vt res diuidãtur ad duas res in intetellu nõ realiter,licèt vna iſtarum naturarum non poſſit per ſe ſubſtentari ſine alia.tertius eſt pluralitas denominationum.quartus eſt intellectualis pluralitas ſequẽs compoſitionẽ gñis & differẽtiæ. quintus eſt ſequens ꝓpoſitionem quidditatis cum eſſe.ex libro, deſtruc.diſp.5.in dubio.3.& fol.19.

Pluralitas intellectualis ſequẽs cõpoſitio-

positionem gñis,& differẽtiæ, est quasi pluralitas à materia & forma procedens: diffinitiones nãq; accidũt cõpositis à parte formæ, & materiæ ibid. in fol. 3.

Pluralitas apud Philosophos est duob. modis. s. simpliciũ. i. intelligentiarum quæ sunt causæ ad ĩuicẽ donec ad vnã cãm sui gñis reducantur, & pluralitas orbium q̃ prouenit à multitudine illaꝝ causarum, & pluralitas rerũ inferiorum procedit à materia, & forma & corporibus cœlestibus. ex disp. 3. in fol. 12. dubij.

Pluralitas indiuiduoꝝ in eadẽ specie ex diminutione exoritᷣ. Auer. 1. cœli. com. 4. & 98. consimile 2. de anima. com. 34.

Plumbũ est grauius ferro, licèt sit rarius illo. 4. phy. tex. com. 85. vide ꝓsimile qũo istæ qualitates separentᷣ in 3. cæli. com. 10. & in 2. de gñone & corruptione. com. 15. dicit etiam Them. in ꝓsenti loco videlicet. 4. phys. 85. ꝙ densũ spectat vt graue, & durum sit, rarum vero vt leue & molle sit: non tñ hoc perpetuũ est, nec vt quicq̃ durius est, ita etiã grauius fuerit: dissonat. n. hęc rõ in ferro & plũbo.

Plũbũ est dissolutiuũ curui grossi torti dum subtiliter laminatũ superponitur, & hoc quod habet vir tutem dissoluere si igitur quod habet virtutem dissolutiuam respectu carnis hominis, lꝫ in eius ꝓplexione dominetur frigiditas.

Plumbum ex vna verberatione per malleum mouetur ꝑm tres dimensiones, recipit. n. augumẽtũ in lõgitudine & latitudine, & diminuitur ꝑz ꝓfunditatẽ. Com. in summa quarti metheor. vbi tractat de latificabili.

Plumbum est grauius terra. 3. cæli. com. 9.

Plumbuꝫ in laminas diuisum supnatat, ꝑm vero longitudinem sub mergitur, vide causam. 4. phy. t. c. 74. & 4. cæli. t. c. 42. vsque in finẽ.

Potabile est cõe gustui, & tactui. nã ꝑm humiditatẽ pertinet ad tactũ, ꝑm saporem vero ad gustum. 2. de anima. tex. com. 103.

Polipus fatuus quidẽ est cũ ad manũ demissam hoĩs accedit, sed prudẽs rei familiaris cũ oĩa colligat, & in suo recõdat domicilio, & sui mutatione coloris venatur pisces: trahit. n. sibi colorẽ simílem his q̃ bus appropinquauerit saxis. 9. de natura animal. cap. 37. hoc etiam Theognidis poeta vidit.

Polipum seipsum edere falsum est, sed aliqui brachia corrosa habent à congris. 8. de natura ani. cap. 2.

Polipus natat obliquus. 4. de natura animal. cap. 1.

Poliporũ multa sunt gña. ibidem.

Poli mũdi sunt signati naturaliter ita ꝙ impoſe est ꝙ sint alibi. ex libro destru. disput. prima, in solutione 11. dubij.

Poli animati sphericæ figuræ sunt similes membris nostrorum corporum, & nulla est alia differẽtia in hoc, nisi qa membra in animalibus nostris quæ nõ sunt, sphericæ figuræ, differũt in figura & potentia, sed in animalibꝰ sphericis differunt solum põa tñ. ibidem.

Polus dicitur quiescere geometricè, & non vere: nulla. n. substantia est actu in orbe, quæ non moueatᷣ. 2. cæli. c. 14. idem 4. phy. c. 118.

Poli dñt quiescere trãsumptiue. 4. phys. 118. idem 2. cæli. com. 14.

Polorum

Polorum quies qũo intelligatur. vide ibidem.

Ponẽtes formas. i. ydeas ponũt, ꝙ homo, qui est in illis subst̃atiis abstractis est idẽ ī nomine, & diffinitione cũ homine, qui est hic sine aliqua differentia, & idẽ ꝯcedit lex Maumethi. 3. met. com. 7. & tex.

Porphyrius, qui cõpilauit introductoriũ logicę, solꝰ dixit id qđ Algazel dixit noſe philoſophorũ. ſ. ꝙ pluralitas in entib. ꝯuenit à me diis, ſed nõ inueniẽ hoc ab aliquo excellẽtiori ãtiquo, ipſe ãt nõ valde fuit notꝰ ĩter philoſophię principes ex diſp. 3. in ſoł. vlt. dubij.

Poſſibile eſſe eſt nouũ. ex lib. deſtr. diſput. 3. in ſoł. 19.

Poſe ex ſe & neceſſariũ p aliud ponere ſequiẽ maxima redargutio: nã. n. poſſibilitatis differt à natura neceſſitatis, quam ſumpſit à neceſſario ente: poſſibilitatis. n. natura non poteſt conuerti in natura neceſſitatis, vnde in natura neceſſarioꝝ nulla eſt poſitas. ex lib. deſtr. diſp. 3. in ſoł. 24. dubij.

Poſſibilitas exigit rẽ in qua ſubſtẽtetur. ſ. ſubiectum recipiens.

Poſitas recipiẽtis differt à poſſibilitate agẽtis: & ideo nõ põt ꝓfecte retribui poſſibilitas agẽti niſi ꝯueniat cum recipiẽte. ex lib. deſtr. diſp. 1. in ſoł. 21. dubij.

Poſſibilitas ſine dubio reali materia ĩdiget: omnia. n. intelligibilia vera exigunt ſine dubio ens reale extra aiam: veritas nanq; eſt ꝙa re rem ad intellectum. ſ. ꝙ reperiatur in anima ſicut eſt extra animam. ex lib. deſtr. diſp. prima, in ſolutione 22. dubij.

Poſſibilitas agẽtis ſz philoſophos non eſt quid intellectuale, ĩmo eſt quid reale extra animam. ex libro deſtr. diſp. 1. in ſoł. vlt. dubii.

Poſſibile ex ſe fieri neceſſarium ab aliis impoſſibile eſt in ſubſtãtiis ſed ſolum in motu cæli veritatem hz, & vide cauſam huius. 12. prime philoſophię. com. 41.

Poſſibile in reb. ęternis eſt neceſſarium. 3. phy. tex. com. 32. & cęli. com. 33. & 34. & 12. meta. cõ. 30.

Poſſe ſanari, & poſſe ægrotare non ſunt idẽ, quaſi ſanitas & ęgritudo eſſet eadem. 3. phy. t. c. 11.

Poſſibilia à neceſſariis in hoc diſtinguuntur, quia in poſſibilibus eadẽ exiſtimatio erit quandoq; vera & quandoq; falſa: ſecus autem eſt in neceſſariis. 9. met. t. c. 21. & 22.

Poſe nõ intelligiẽ niſi ĩ reſpectu actus. 9. met. cõ. 11. & ibidẽ dicitur, ꝙ vnaquęq; põa non intelligitur niſi in reſpectu actus. idẽ ibidem com. 20. & 2. met. com. 37.

Poſe imperfectũ eſt. 3. phy. t. c. 15.

Poſſibilitates in rebus quæ augẽt in infinitũ, ſicut numerus, motꝰ, tẽpus ſunt diuerſarum diſpoſitionum, & nõ ſunt partes vniuſpoſſibilitatis, & ideo non ſequitur, ꝙ quantus eſt numerus in potentia, tantus poteſt eſſe in actu.

Poſſibilitates aũt in rebus quæ nõ creſcunt in infinitum, ſicut eſt in magnitudinibus, omnes ſunt partes vnius poſſibilitatis, & ideo quãta poteſt eſſe magnitudo in potentia, tanta poteſt eſſe in actu, & huius ratio, quia magnitudo eſt quãtitas continua, non autem numerus. Com. 3. phyſ. com. 69.

Poſſibile nõ exit in actum non niſi ab aliquo agente in actu. octauo phy. com. 6. & nono metaph. tex. com. 13.

Possibile est omne illud ex quo nō accidit impossibile. 8. phy. cō. 73.

Possibile possibile ex extrinseco est possibile ex se primo cœli. comm. 124. vbi dicit Commen. ꝙ etiam conuersa est vera secundum Arist. ꝙ omne possibile possibile ex se ē possibile ab extrinseco, sed ista cōuersio latet.

Possibile non est nisi respectu agentis & patiētis, & impossē est imaginari possibile aliquid ex parte patientis, quum illud etiam sit possibile ex parte agentis. 1. cęli. 124.

Posse in ęternis est necessariū. 2. cęli. com. 33. & 34.

Posse præcedit esse in vtroq; modo factionis, qđ. n. est impossē nō fit. primo cap. de substan. orbis. idem 9. primæ philosophiæ. t. c. 13.

Posse quo substātiatur materia differt à materia, quia posse dicit respectu formæ: materiæ autem est vnū entium per se. primo cap. de substan. orbis.

Possibile si positū fuerit in esse nullū impossibile accidet, falsum autem fortassis. 8. phy. com. 36.

Post, p̄positio, notat tps prēterituz. 3. phy. com. 56. & 8. phy. t. c. 10.

Post, dicitur multis modis. 7. meta. t. c. 36.

Post, prępositio, quādoq; dicit ordinem temporis, quādoq; ordinem ꝺm esse, seu naturæ. colligitur ex primo cap. de substā. orbis. vbi dicit Com. ꝙ quātitas aduenit orbi post suam formā, & inquit Com. & intelligo post, ꝺm esse, & nō ꝺz tempus, consimile hr̄ ab eodem dicty, prius, in 2. ca. de substan. orbis, vbi habetur ꝙ agentium quoddā est prius tempore acto, quoddā vero est prius natura.

Posteriora semper prędecedentia sequuntur. 5. met. tex. cō. 12. Inde colligitur ꝙ semper vnitas maior infert minorem & nō conuertit.

Posterius nō est posterius nisi prioris. 2. meta. tex. com. 10.

Potionib. vtētes in septimanis annorum, aut in eorū medietatibus melius faciūt, q̄ illi q̄ oī anno purgationes exercent, qa vt plurimū egritudines hominibus non accidunt nisi circuitibus terminis aut circa ipsos. 6. coll. cap. 14.

Potētia proprius & remotius idem à seipso esse põt, vt geometra dormiens remotius q̄ vigilās est, isq; remotius, q̄ qui iam contemplatur. 2. de generatione animalium. cap. 1. iuxta finem.

Potentia à potentia solo officio, & actione distinguitur, ꝫ pars à parte dispescitur. Themi. 1. de anima super tex. 7. & fundat opinio hæc super 2. de anima. tex. cō. 33. vbi Arist. dicit potentias distingui per actus, & actus per obiecta.

Potentia expoliatum & purū quodlibet apud peripatheticos intellis est. ex disp. 6. in fol. 6. dubij.

Potentia in quocunq; existit aut illud est corpus, aut est virtus in corpore, & ideo in quo nō est potētia illud neque corpus est, neq, virtus in corpore. 12. meta. com. 41. authoritate Themistij versus finem commenti.

Potētiæ mouentes existētes in corporib. sunt duobus modis, quędā sunt in corporibus generabilibus, & corruptibilibus, & istę nō possunt semper mouere, potentię alię sunt ī corporibus æternis, & istas possibile est dicere quoquomō, ꝙ non põt semp mouere, & alio mō

pos-

possibile est dicere, ꝙ semper mouent, 12. meta. com. 41.

Potentia esse de natura priuati existimari potest. ex lib. destrn. disp. 1. in sol. dub. 6. idem 9. primę philosophię. com. 3. vbi ꝫ dicere aliquid ī potentia est dicere aliquem modum priuationis: potentia. n. (vt inquit Them.) est annexa priuationi. ī digressione de priuatione & potentia materiæ in primo phy. auscultationis.

Potentiæ corporales sunt diuisibiles secūdum corporis diuisionem 12. meta. tex. c. 41. & 8. phy. tex. com. 78. & 79.

Potentia multipliciter dicit, est. n. potentia in alteratione in substātia & vbi. 12. meta. com. 41. idem primo phy. com. 63. & 8. metaph. 4. & 12. metaphysi. tex. commen. 10. & secūdo & vlt. cap. lib. de substantia orbis.

Potentias omnes ī corpore existentes esse finitas est verū, sed non ꝙ sequit omne corpus habere omnem potentiam, quia corpus cęleste non habet potentiam nisi in vbi tantum. 12. meta. com. 41.

Potentia quęlibet existens ī corpore mouetur accidentaliter, & non essentialiter. ibidem.

Potentia quę est ī corporib⁹ ad vbi tm̄ possibilis est ex se, sed est necessaria ab alio, sed potentia quæ est in corporib⁹ ad esse impossibile ē vt acquirat necessitatem ab alio. 12. meta. com. 41. & 8. phy. c. 79.

Potentiā existentē in corpore finitā esse, existimatū est hoc solū veritatē habere in corporibus gñabilibus & corruptibilibus, nō autem de poētia existente ī corpore ęterno: & in hoc errauerunt Zubij, & sapiētes eorū. vnde ꝫm peripatetticos oīs potētia existēs in corpe vel æterno, vel non æterno est finita necessario. 12. meta. com. 41.

Potentia & actus sūt principia omnium decē prædicamentorum, ꝙa quodlibet quandoque est in potētia, & quandoq; in actu. 12. meta. tex. c. 26. Inde scire poteris nullum æternum reponi in prædicamento, cum nullum sempiternū sit in potentia quandoque & quādoq; in actu, vt dicitur in 9. primę philosophiæ. tex. c. 17.

Potētia reducitur ad materiam. 12. meta. tex. c. 26. vbi Com. dicit, ꝙ potentia quæ est in materia est super indiuiduum compositum ex ea, & ex forma.

Potentia existimat esse ante actū, quia omne agens fuit in potentia, & non omne quod est in potentia aget: ideo vt potentia esse prior actu. 12. metaph. tex. c. 30. & ibi soluitur.

Potentia per aliud intelligit, actus autem per se. 12. meta. com. 37. vide in concordantiis nuper æditis.

Potentiam esse non indiget demōstratione, & ideo Aris. in 9. tract. in quo loquit de potentia & actu vbi ostēdit potentiam precedere actum, & dixit impossibilia cōtingentia ad negātes potentiam esse, & ponentes eam cū actu illud non faciūt nisi ad confirmandum. Cōm. 12. meta. com. 9. & elicitur, ꝙ licèt ad ꝙ se nota nō sit demonstratio, in scientia tamen ad hominem negantem possunt adduci rationes ad confirmandum. consimile de loco vide in 4. phy. com. 1.

Potētiarum numerus est ꝫm numerum specierum generabilium. 11. metaph.

meta com. 11. idem 4. phys. com. 120. & 8. phys. com. 46.

Potentia si non esset ens non esset agens omnino: & si agens, non etiam nihil esset hic omnino in actu 12 metaph. commen. 18. in calce commenti.

Potentia dicitur bona, vel mala ratione actus. ī paraphrasi metaph. tracta. 3.

Potentia est causa priuationis quæ est ipsum malum, & ideo in rebus in quibus non est potētia non est malum aliquod. ibidem.

Potentia res existentes sunt similes rebus. 10. meta. com. 2. vide nono meta. tex. com. 7.

Potentiæ quædā existunt per nām, quędam consuetudine, & quædam per disciplinam. 9. meta. tex. c. 10.

Potentiæ sine ratione quādo agens appropinquat passo, & non fuerit illic aliqđ extraneū impediens necesse est, vt agens agat, & patiat patiens, sed potentiæ rōnales secus se habēt. 9. primę philosophię. tex. c. 10. & ibi vide cām. nā quæ agunt sine rōne, agunt alterū contrariorum tantum, quę aūt sunt cum ratione agunt duo contraria: sciētia. n. est scientia contrariorum, & quia nō possunt agere vtrunq; contrariorum per se: quia tunc duo contraria simul fierent, quod est impossibile: ideo oportet esse aliqđ principiū prius potentiis mouentibus, ꝙ sit causa in hoc, ꝙ agat alterum contrariorum quandoque, & alterum quandoque. & hoc est verum principium, tale autem est appetitus, & voluntas quæ est ab intellectu.

Potentia propinqua nō aduenit subiecto quomodocunq; dispositio, sed eo mō quo possit exire ī actū, vt si dicamus genituram esse in potentia primo propinqua hominē quæ est proiecta in vulua tali modo quo non offendat eam aer extrinsecus, ita ꝙ alteretur, & ita est ī rebus artificialibus. in trac. 5. met.

Potentia ꝓpinqua differt à potentia remota, quia indiget vno solo mouente præsertim in nālibus rebus ad hoc vt exeat in actu, sed remota pluribus. Amplius aūt denominatio fit ī forma à subiecto ꝓpinquo, vt archa est lignea, sed nō à remota, quia non dr archa terrea. ex paraphrasi meta. tracta. 3. item aliquid ꝓprie dicitur esse in potētia à potentia ꝓpinqua, sed remota dicitur largo modo ibidem.

Potentia quæ dr esse in infinito nō intelligit de potentia q̄ dicitur respectu actus, ista. n. ē finita. sed intelligitur cum dr esse infinitum in potentia. i. ꝙ semper potentia associatur ei. 9. meta. com. 11.

Potentia quæ dicitur respectu actus est finita. ibidem.

Potentiæ quæ dicuntur in rei veritate possunt quandoq; exire in actū, ita, ꝙ in eis non remaneat potentia aliquo modo, & tunc erit verū eas dicere exire in actum simpliciter non in actum incompletum. 9. meta. tex. com. 11.

Potentia accepta in diffinitione motus est de genere potentiarum quę non exeunt in actum simpliciter, quia si talis potentia exiret in actū simpliciter, tunc destrueretur motus. nono meta. com. 11. Ex quo intelligis dictum Auer. in 3. phys. commen. 6. vbi dicit, ꝙ ex diffinitione motus apparet continuatio in motu: motus. n. quādo quiescit erit perfectio eius quod est ī actu.

Potentia quæ eſt in infinito, & potentia quæ eſt in materia ad infinitas formas, & potentia quę ponitur in diffinitione motus ſunt de eodē gñe, vz, ſunt de gñe potētiarū quę non exeunt in actum ſimpl'r, ſed ſunt potētiæ quæ nunq̄ ſeparātur ab illo quod pōt. 9. meta. com. 2. tex. 11. Ex quo patet potentiam eſſe duobus modis. vide & 3. phyſ. tex. commen. 57. vbi dicitur, ꝙ aliter infinitum dicitur eſſe in potentia, q̄ æs dicatur eſſe in potentia ſtatua. & vide Themiſt. ibi.

Potentia quæ ponitur in diffinitione motus, & inuenitur in tempore & in diuiſione quantitatum, non poteſt eſſe ſeparata niſi in cognitione, nono metaphyſi. tex. cō. 11. Inde collige intellectū aliqua poſſe ſeparare, quæ natura ſeparare nō poteſt, ſicut bene notauit Cōmen. 12. meta. com. 39.

Potentia quę nunq̄ ſeparatur à re q̄ dicitur in potētia non pōt ſeparari niſi in cognitione, & non in eſſe, quia illud quod eſt ſeparatū de ea, eſt illud quod intellectus actu intelligit de ea. 9. meta. tex. com. 11.

Potētia dicitur de naturalibus & artificialibus. 9. met. tex. com. 13.

Potentia eſt pp actū & nō eō: nō. n. alia vident, vt viſum habeant, ſed viſum habent vt videant.

Potētia non inuenitur in aliquo sēpiterno. nono metaphyſ. tex. com. 17. & Com. in cōmēto dicit, ꝙ potentia non eſt niſi in gñabilibus.

Potentia omnis ſimul contradictionis eſt. 9. meta. tex. com. 17.

Potētia fatigationis eſt maior, & potentia corruprionis eſt minor. nono meta. com. 17.

Potētia præcedit actū tempore ſm iudicium, nō autem ſimpliciter. 9. metaph. tex. com. 13. & 12. meta. tex. com. 32. vbi dicitur potentiam exiſtimare priorē actu eſt, quidem vt bene, eſt autem vt non bene.

Potentia & actus in plus ſunt horū quę dicuntur ſm motum ſolum. nono primæ philoſophiæ. tex. cōmen. primi.

Potentię quædam ſunt ſm ſimilitudinem, vt in mathematicis. 9. primæ philoſophię. text. com. 2. quædam ſm rei veritatem vt ſunt potētiæ in rebus tranſmutabilibus.

Potentia paſſiua eſt principium trāſmutationis ab alio inquātū aliud, potētia vero actiua eſt principium tranſmutationis in aliud inquantū aliud. 9. meta. tex comm. 2. Vbi Commentator notat, ꝙ ideo in diffinitione paſſiuæ potētiæ ponitur ab alio inquantum aliud, quia eſt manifeſtum, ꝙ nihil patitur à ſeipſo. & ideo in diffinitione actiuæ potentię ponitur in aliud inquantum aliud, quia eſt manifeſtum, ꝙ nihil agit in ſeipſum. vide in ſimili Auer. in lib. deſtruct. dicto in diſputatione prima, in fol. primi dubij, vbi ſcribit principium conceſſum ab omnibus eſt, ꝙ nulla res ſeipſam permutare poteſt. idem 3. de anima. com. 4. Ex quo poteris videre quantū deuiauerit à via peripatheticorum Scotus ille ſubtilis in 9. primæ philoſophię. q. 14. vbi quærit, an aliquid ꝓt moueri, à ſeipſo, & in 2. ſñiarum, diſt. 2. q. 10. & diſt. 25. q. vnica. verū illi accidit plerunq; dum de ſenſibilibus tractat, quod accidit Platoni aduerſus quē Ariſt. ita ſcribit in 1. de gñone & corruptione tex. cō. 7. Cauſa aūt quare non potuerunt ꝓfecta videre

in

inexperientia fuit. ideo quicunq; magis insudauerũt nãlibus, magis pñt supponere talia principia quibus multa possunt cõplicare, q; autem ex multis sermonibus indocti existentium entis intuentes, & ad plura respiciẽtes de facili enũciãt.

Potentiæ cuiuslibet passiuę diffinitio recipit diffinitionẽ potẽtiæ primæ materiæ. 9. meta. tex. com. 12.

Potentię cuiuslibet actiuę diffinitio recipit diffinitionẽ actiõis primæ formę quę est absoluta ab oĩ materia. ibidem. & hoc rõnabiliter, qa dicit Comm. 12. meta. com. 18. in calce cõmenti, ꝙ oẽs proportiones & formę sunt in póa ĩ prima mã, & in actu in primo motore. & ibidẽ cõ. 24. habet quod forma primi mouẽtis quodãmõ est oẽs formæ.

Potentiæ aliæ irrationales, aliæ rationem habentes. ibidem.

Potentiæ rationales agunt duo contraria simul, vt medicatiua sanitatis & ęgritudinis factiua põa est. 9. meta. tex. cõ. 3. & ibi redditur causa, quia scĩa contrariorum est eadem, ratio aũt eadem ostendit rẽ, & priuationem, non tñ similiter.

Potẽtię irrationales sunt alterius ꝓtrariorum tñ. ibidẽ & tex. cõ. 18.

Potẽtia existere significat aliquem modum priuationis, & dicere aliquid habere potentiam, ad hoc est secundum ꝙ caret illo ad quod potest. 9. meta. com. 3.

Potẽtia qua aliqua transmutanť ad inuicem dicť potentia passiua, & ista est mã passiui. 5. meta. cõ. 26.

Potẽtia & actus fiĩr sunt ĩ subst̃tia, & ĩ forma: dicimus. n. ꝙ in lapide est forma mercurij, & in potẽtia & in actu: potẽtia quia hẽt nãm recipiendi eã: actu vero, qa recipit illã. Com. 5. met. cõ. 14. Ex quo patet qũo res antequã fiat dicať esse potentia. ꝓtra ponentes põam obiectiuam distinctiuam à subiectiua.

Potẽtiæ nõnullæ aliquas magnitudinis ptes quasi trãscursu ptereũt, non diuidendo secandove, sed ꝑparãdo atq; ita afficiendo, vt secari & diuidi aliqñ possint, nõ. n. semp ad discretionẽ potẽtiarũ subiectæ magnitudines dissecanť, vt est in stillicidiis cauãtibꝫ lapidẽ, vbi nõ oportet, vt singulis stillicidiis sua ramẽta respondeant. Themi. septimo physic. 38.

Potentia opponitur actui relatiue. 9. met. tex. com. 11. & com. 5. & 1. de anima. com. 6.

Potentiam aliã esse ab actu manifestum est. 9. met. com. & tex. 6.

Potentiã negãtes destruunt motũ. tex. cõ. 6. & Com. reddit cãm, quia motus est pfectio entis in potẽtia ẽm ꝙ in potentia, & ideo cũ potẽtia non fuerit non erit motus.

Potentia multis modis dicť 5. meta. cap. de potestate. & est tex. com. 17. vide etiam 2. physi. comm. 15. & 10. meta. tex. com. 15.

Potentia secũdum metaphoram est in geometria ibidem vbi Cõmen. dicit, ꝙ in rebus mobilibus reperitur potentia verè, sed in geometricis transumptiuè.

Potentia non est de substantia materiæ primo phy. com. 70. vide in concordantiis.

Potentia non est corruptibilis ꝑ se, sed priuatio est per se corruptibilis. 1. physic. com. 82.

Potentiæ passiuæ sunt duplices, q̃dã sunt paratæ recipe duo ꝓtraria æqualiter, & q̃dã sũt paratæ digniꝰ recipe alterũ, in primis est ꝓtingẽs

ęqualiter non in ſecundis. 2. phy. com. 48. vide 4. cęli. com. 35. in fi. & 2. cęli. tex. com. 38.

Potētię rerū ꝓtrariarū ſunt ꝓtrarię. 3. phy. cō. 11. & 1. celi. 119. & 121.

Potentia qua aliquid eſt diuiſibile ī infinitū alia eſt potentia qua ęs eſt in potentia ſtatua, quia iſta reduci tur ad actum. 3. phy. tex. com. 57. & 58. Ex quo elicitur non oēm potentiā eſſe reducibilem ad actū, ſed vbi potentia pōt ſeparari ab actu, ſunt aūt res quarū differentię ſubſtantiales conſeruant ſuum eē in coniunctione potētiæ cum eis, vt in rebus, quarum eſſe eſt in motu, rerum. n. quędam ſunt in actu, vt homo, & quędam ſunt quarū eſſe ita ſe habet ꝙ potentia admiſcetur cum actu, & ſi potentia non fuerit non erit actus, vt dies.

Potētia naturalis & innaturalis ſm Alex. nō eſt qualitas, ſeptimo phy. com. 20.

Potētia naturalis & innaturalis ſm Auerroem non eſt qualitas alterabilis. ibidem.

Potentię cæleſtes ſȝ ꝙ mouent tem pore infinito non habent proportionem, ſed ſm ꝙ vnaquęque mouet corpus proprium propria velo citate ſecundum hoc habent proportionē ad motum, vel cum moto. 7. phy. com. 35.

Potētiarum cęleſtiū diuerſitas in ve locitate mouēdi prouenit forte ex diuerſitate nārum mouentium in nobilitate ſm magis, & minus, & diuerſitate naturarum corporum quæ mouentur ab eis.

Potentia non ſolum tempore prędecedit paſſionē exiſtentem in paſſo, verumetiam prędecedit ſm tempus virtutem agētem in agente, quod enim cōburit innatū erat ante cōburere. 8. phy. tex. com. 4.

Potētiam cē ante actū in motu nō cōpetit motui inquantum motus, ſed inquantū nouus. 8. phy. cō. 4.

Potentia ad motū eſt duplex, eſſentialis, ſeu naturalis, & potētia accidētalis ſiue violēta. 8. ph. tex. c. 32.

Potētia eſſentialis nō exit in actum niſi à motore eſſentialiter, potentia autē accidentalis exit in actum à motore accidentaliter. 8. phyſic. tex. com. 32.

Potētia eſſentialis eſt in ſubiecto, ex quo aliquid gñatur, ſed potētia accidētalis eſt in ipſamet re generata, 8. phyſi. com. 32.

Potētia eſt cauſa compoſitionis alicuius, ex duabus ſubſtantijs, ſi illa, vel aliqua, ſubſtātia ſit vna in actu & potentia illa erit ſimplex. 8. ph. 78. com. & idem habetur. 8. meta. tex. com. 15. Caueat ergo qui ponunt in via Ariſt. & Auer. intelligentiam dare eſſe formaliter orbi, & facere per ſe vnū, ſicut ex potentia & actu, quia tunc in cœlo eſſet alia potentia à potentia, quę eſt in vbi, ſed videant pauperes ꝙ illa cōpoſitio eſt generabilibus & corruptibilibus propria, ſicut patet ex ſine octaui primæ philoſophię. Contra Alexan. Achillinum, & Pe. Pōp.

Potentia actiua infinita non poteſt eſſe in materia, non aūt veritatem hȝ de potētia paſſiua. Auer. limitatio eſt. 8. phy. com. 79. Caueāt ergo ponentes inchoationē fōrę ab ęterno in mā, q̄ coagit ad gñonē. Contra ponentes inchoationem formæ

Potentia materialis actiua ſi minori tempore agit actionē maiorem, q̄ ſit actio minoris potētiæ, neceſſe eſt, ꝙ in ęquali tempore agit maiorem actionem, quàm minor. 8. phy. tex. com. 79.

Potentiæ

Potentię nomen conuenientius est & manifestius apud Philosophos, prę̃sertim est qn̄ dicit̄ id quod est aptum inueniri in actū post hoc, & talis est potentia quæ dicitur de materia ex tract. 1. in paraphrasi metap. cap. de potentia & actu.

Potentia existens ī corpore composito ex materia, & forma si posset habere motionem infinitam, tūc infinitum esset maius infinito. 8. phy. com. 79.

Potentiæ motiuę possunt dici infinitæ duobus modis ī duratione, videlicet, & in vigore. 8. physi. com. 79. idē primo cap. de subst̄ā. orbis. & 12. met. commen. 41. & secundo cœli com. 71.

Potentia motiua in vigori dari nō potest nisi motus posset fieri in in instanti. ibidem.

Potētię incorporeę non habent ꝓportionem, qa ꝓportio est solius quantitatis ad quantitatem, vel eorum quę insunt quantitatibus. 8. phy. com. 79.

Potentię mouentes cuiuslibet finitę, necesse est, & tempus finitum esse. 8. phy. tex. com. 80.

Potētię corporū sequunt̄ magnitudines eoꝝ. 1. cęli. 33. c. & 46. & 48.

Potētia est aliquo mō priuatio, sed est de speciebus priuationis quum id quod priuatur solet habere, in paraphrasi metaph. tract. 1. ca. de potentia & actu.

Potentię defectus diffinit̄ ꝑ minimū, licēt potentia ipsa ex fine sui actus terminetur. 1. cęli. 116. idē in paraphrasi primi de cęlo, summa. 10. parte 2.

Potentia actiua terminat̄ per vltimum finē eius quod agit, sed potētia passiua ꝑ minimū ei° à quo patitur. 1. cæli. tex. commen. 117.

Potētiæ oppositorum nō sil̄ congregantur in eadem mā, quēadmodū nec ipsa opposita. 1. cęli. com. 119. & 121. vbi aduerte, ꝙ cōmenta. in com. 121. limitat ipsam ad contraria immediata, & ī sua paraphrasi ita summa 10. parte 2. dicit, ꝙ potentiæ ad oppositā considerat̄ in subiectis ꝓpinquis sūt diuersę, & in diuersis temporibus.

Potētia ad aliquid esse non c̄ infinita cum fuerit accepta in materia ꝓpinqua, sed cum fuerit accepta ī prima materia, sed tunc non est illius individui nisi p accidens. Cōmenta. 1. cœli. com. 120. idem 4. phy. commen. 120. contra Ioannem Gandauensem, qui posuit infinitas potentias simul in materia ab ęterno.

Potentiam infinitam ad corruptionem impossibile est inuenire, neq; essentialiter, neq; accidētaliter, sed ad generationem infinitā esse potentiam accidentaliter, non autem essentialiter non inconuenit, 1. cęli. com. 120.

Potentiæ oppositæ quę sunt ad duo opposita immediata, impossē est, ꝙ ambæ simul separatę inueniantur à suis actibus. Cōm. in paraphrasi super. 1. cęli, summa decima, parte 3. & 1. cęli. com. 121.

Potētia dīr partes esse ī toto, & hoc dupliciter, vel de partibus ſm qualitatem, vel de partibus ſm quātitatem, ex tract. primo meta. in paraphrasi, ca de potentia, & actu.

Potētia nulla est media inter finitū & infinitum cū potētia infiniia est tm̄ vna potentia, 1. cęli. com. 134.

Potentia non ītelligitur nisi respectu futuri, & ideo, qui dicit ꝙ est

potentia reſpectu præteriti facit de prẽterito futurum,aut præſens,primo cœli.com.138.

Potentiæ illæ ℔ quas cœlum dr̃ habere dextrum & ſiniſtrum non ſunt materiales.2.cẽli.com.15.

Potentia quieſcentis addit ſupra potentiam mouentis niſi quieſcens moueatur à mouente, vt declaratum eſt in libris de animalibus.2. cœli.com.17.

Potentiæ motorum ſeparatorum à materia ſunt finitę vno modo, & ſunt infinitę alio modo: ſunt eñ in vigore,& ſunt infinitæ,qa mouent ęterno tempore.2.cęli.com. 38.& 39.& octauo phy.com.79. & in paraphraſi primi de cœlo in fine,& in 3.cap.libri de ſubſtantia orbis,& 12.meta.com.41. & 2.cœli.commen.71.

Potentia diuiditur ſecundũ corporis diuiſionem.2.cęli com.42.idẽ 8.phyſi.com.79.

Potentia motoris cœli non eſt infinita niſi in ęternitate motus,non in velocitate,neq; in multitudine motuum.2.cœli.com.63.& 71.& 8.phy.79.& alibi.

Potentia, & actus ſunt differentiæ valde oppoſitæ,& contingunt omnibus prædicamẽtis,primo de anima.commen.6.idem 12. metaph. tex.com.26.

Potentiis priores ſunt actus ſm rationem & obiecta actibus.2.de anima,text.com.33.ideſt quo ad noſtram cognitionem,ſm rõnem autem quo ad doctrinam, vel ſecundũ Alex.i.ſm perfectionem, quia potentia eſt prior tpe actu, actus vero prior perfectione.9.met.tex. com.15.priora genere ſunt imperfectiora,aut ſm rationeℨ.i.diffinitionem qa potentia diffinitur per actũ,& actus p obiectũ & non eℨ.

Potentia duplex,remota,& propinqua.2.de anima.t.c.61.

Potentiæ aĩę non locis, & habitacu lis,ſed ratione cogitationeq; inuicem abſoluuntur,quorum.n.euenta exitusq; diuerſos eſſe conſpicimus ipſa quoq; inter ſe diuerſa eẽ neceſſe eſt. Themiſt. 2.de anima. cap.9.& habetur ex mente Ariſto. tex.com.20. Vide etiam Alex.pulchre de hac materia in paraphraſi de anima,in cap.penult.& in paraphraſi,cap.vlt.

Potentia eſt quoddã ǫñs ipſius materiæ eiusq; vmbra, lℨ dicatur ſm prius & poſterius itidem.& actus eſt cõſequens ipſius formæ,& vmbra inſequens ipſam,lℨ dicatur ſm prius & poſterius.Aue.in 3.tract. paraphraſi meta.

Potẽtia receptio & perfectio ęquiuoco modo dr̃ de intellectu,& de rebus animalibus.3. de aĩa.com.14.

Potentia propinqua actui vocaf diſpoſitio media inter potentiam remotam & poſtremam pfectionem 3.de anima.com.14.

Potẽtiæ actiuæ diuerſæ differũt in qualitate actionis,& paſſiuæ ĩ qualitate paſſionis,aut ĩ vtroq;,ſi vtrũque fuerint.3.de aĩa.com.1.

Potentia ens eſt priuatio eius quod eſt in actu,ex principio cõm.ſuper libro de ſomno & vigilia.idem 9. primæ philoſophię.com.3.

Potentiæ nãles ſunt diuiduæ circa corpora,ſed qualitates primæ ſunt diuiduæ circa materiam, & non circa corpora. Themiſt.1.de anima,cap.12.ſuper tex.26.

Potentia totius in formis diuiſibilibus eſt maior potentia partis, primo

mo cap.de substantia orbis, & 8. phy.tex.com.78.& 79.

Potētiæ debent diffiniri p suos fines & non p illud quod est ante finem, & per eos distinguitur quelibet potentiarū rerū habentiū potentias diuersas.1.cæli.text.com.116. vbi dicit Simplicius,ꝙ sicut minor grauitas est in maiori, sic minor potētia continetur in maiori, & maius est maioris principium, & minus minoris. Diuus Thomas autē dicit, ꝙ diffinitio debet dari per vltimum quod dat speciē, & complementū, quia illud vnū est,& in indiuisibili consistit,& teste Porphyrio,ca.de differētia. Vide consimilē sententiā in 10.ethic.cap.9.

Potestate ens est indefinitum.4.metaph.tex.com.15.

Prādium differt à cæna ſm diuersita tem tpis tm̄.8.meta.tex.com.5.

Prædicamenta accidētium habēt ordinem inter se,vt sunt in subitātia, quia hoc manifestū est, quantitas .n.est in prima inter cætera cum nō reperiatur quātitas nisi in corpore, nec locus nisi in aliquo corpore inquantum est corpus,nec situs nisi in locatio, agere autē & pati non nisi mediante vbi & situ, & habere non inest nisi mediante situ & vbi,non tamen est impossibile, vt duo prædicamenta habeant in hoc eundem gradum,vt qualitas & vbi, quia nō videtur vnum istorum præcedere aliud, ſm suum esse in substantia. Ex paraphrasi meta. tract.2.in principio.

Prædicatio alia est naturalis, alia nō naturalis.7.meta. com.59.

Prædicata essentialia sunt illa q̄ adunantur cum subiecto, & adunātur adinuicē,ecōtrario aūt sunt p̄dicata accītalia.7. meta.tex. com.11. Contra Ioannem de Gand.ponentem formam generatam esse realr distinctam à forma specifica.

Prædicata essentialia primi modi sūt tria,genus,& differentia,& diffinitio.7.meta.com. 11.contra formalizantes, ponentes quartum membrum, & qñ idem prędicatur de seipso, cum tamen illa p̄dicatio non solum non est per se ſm Peripathe ticos in primo modo,īmo neq; est nat uralis p̄dicatio, seq̄ est nugatoria, vt dicit Com.4.meta.com.3.& nos prolixe probauimus hoc in nostris Theorematibus,in illo Theoremate, Substantia prima de nullo prædicatur.

Prędicabilia accītalia quædam p̄dicantur per se,& quædam per accīs. 7.meta.tex.com.11.

Prædicata accidentalia per se prædicata de substantiis non indicant rei quidditatem.ibid.

Prædicata per se dicuntur trib⁹ modis, primo tractatu.cap.de essentia in paraphrasi metaphysicæ. idem Themist.primo poster. cap.de per se,vide in contradictionibus nuper æditis.

Prædicamenta quæ habent compositionem cōmuniter existimant, ꝙ non essent,si anima non esset. Cōmen.in 6.metaph.com.8.vbi per talia prędicamenta intelligas illa quæ important aliquam comparationem & respectum, vnde de prædicamento relationis scribit Commen.12.metaph. commen. 19.qđ est minimæ entitatis,& ꝙ quidam existimauerunt illud esse de secundis intellectis.

Prædicabilia q̄ declarant q̄ dditatem indiuidui substātiæ, sunt digniora

hoc nomine ens, q̃ p̃dicabilia aliorum accidentium. 7. met. tex. c. 2.

Prędicatio hominis de hoīe perfecto per ſcīas ſpeculatiuas, & de nō perfecto, aut non habēte aptitudinem, vt perficiatur eſt æquiuoca. Auer. in prologo primi phyſi. vbi ponderat q̃ non quilibet habet aptitudinem, vt perfici poſſit, vide pro hoc in 2. primæ philoſophiæ. tex. com. 15. de habentibus naturæ impedimētum, vide etiam 2. phy. com. 6. & 2. cæli. com. 22.

Prædicatum quod dicitur conuertibiliter de duobus, oportet, q̃ illa duo inuicem conuertūtur, primo cæli com. 125. & habetur ex primo priorum analit.

Prædicamentorum diſtantia eſt diuerſa à diſtantia contrariorum, etenim non eſt merito contrarietatis, ſed ideo dicuntur diſtare adinuicem, quia non generantur mutuo inuicem, neq; aggregantur in eodem ſubiecto. in paraphraſi metaph. tract. 3. ibi, & dicamus, quòd vnū opponitur multitudini multis modis.

Prędicatum quod cōpetit alicui per ſe ſimul eidem per accidens competere non poteſt. 1. de anima. tex. com. 42. & habetur primo poſter. in cap. de per ſe.

Prædicata eſſentialia inueniūtur in genere eorum quæ dicuntur multipliciter, ſicut inueniuntur in genere eorum quæ dicuntur vniuoce, ſed non inueniūtur in eis quæ dicuntur æquiuoce, licèt in eis inueniatur quoddam verum, tñ non eſſe eſſentialiter, poſſibile. 11. eſt, vt aliquod prędicabile p̃dicetur vere de aliquo nomine æquiuoce. verbi gratia, omnis canis eſt pulcher, ſed non inuenitur in eis p̃dicabile eſſentiale omnino. 4. meta. cōmen. 2. vbi p prædicata eſſentialiter dicta, intelligas p̃dicata per ſe primi modi, & ſecundi modi dicendi per ſe, quia ſola illa ingrediūtur in ſimpliciter ſcibilibus ſm Ariſto. in 1. poſterior. nam quæcunq; neutraliter inſunt accidentia ſunt, in analogis igitur inueniūtur prędicata primi modi dicendi per ſe, quia talium ſunt diffinitiones, vt patet de diffinitione naturę, vt patet 2. phyſic. tex. cō. 3. ſicut eſt diffinitio motus. 3. phyſic. com. 4. & tex. com 6. ſicut eſt diffinitio de anima, vt patet 2. de anima. com. 7. & 30. & 3. de anima. com. 5. cōtra Alexan. in talibus etiam p̃dicata ſecundi modi per ſe, quia ex ſecundo poſter. ſi ſubiectum eſt analogum, & paſſio etiam eſt analog. & econtra, ſed in pure æquiuocis bene poteſt contingere, vt aliquod p̃dicatum verificatur de omnibus modis, ſen ſignificatis, ſed non eſſentialiter, ſed accidentaliter, vt iſta, oīs canis eſt pulcher, ſunt. n. tres propoſitiones & oēs ſunt verę, ſed pulchritudo non verificatur de eis, nec ī primo, nec in ſecundo modo dicendi per ſe, in plus enim eſt propoſitio vera, quā ſit propoſitio per ſe.

Prædicatio eiuſdem de ſeipſo eſt nugatoria, elicitur ex 4. meta. in commen. 3. & ex 10. metaph. com. 8. in calce commenti.

Prędicationes de generibus, & differentiis in lingua Arabum fiūt ab abſtracto. Dicunt enim q̃ homo eſt aīalitas, & rationalitas, & apud eos nō fit prædicatio denominatiua de p̃dicato ſubſtantiali, quia nō dicūt hoīem eſſe intellectiuum in

para-

paraphrasi metaphysico. tractatu tertio. sic intelligas dictum eius in 7. metaphysic. com. vbi dicit, ꝙ sortes est aïalitas & rationalitas.

Præparationes individuales sunt ī finitę & cognosci nō possunt à nobis per signa & reddunt artem medicinæ imperfectam 6. Col. ca. 1.

Prępparatio ẽ priuatio aliqua & nullam habet naturam nisi pp naturā subiecti, & illo mō fuit possibile vt præparationes diuersentur in vno quoque ente 3. de aïa. com. 14.

Præparatio quælibet in eo ꝙ ppparatio vere nihil dicit esse in actu, ex illis quæ recipit ibidem.

Præcordia traiecta in pręliis risum attulisse ꝓditum est, & vide cām ī 3. de partibus animalium cap. 10. vbi agitur de septo transuerso, græci phrenes appellant.

Præcordiū siue pericordium est mẽbrana ī qua cor inuoluitur ſm Alexā. in paraphrasi de anima, cap. vltimo, noratur ꝙ vt ait Gal. anti qui ꝑcordium os ſtomachi etiam appellare consueuerunt, sed hoc ẽ large. Vide in lra de diafragmate.

Præcessio entis non temporalis nō est respectu temporalis, neq; causalis vt vmbræ respectu ipsum corpus, neq; temporalibus, vt ẽ in natura entium mobilium, sed est præcessio esse impermutabilis & nō in tempore respectu esse permutabilis & in tempore. Ex libro destructionū dispu. prima in solutione dubij 14. Vide in contradictionibus nuper editis.

Præmissę dicuntur principia conclusionis, vel quia sunt sicut efficientes, vel quia sunt sicut materia, vnde est secundum viam similitudinis, ex paraphrasi meta. tract. 1. cap. de principio.

Priuatio quanquam nullibi subsistat, sed sola ratione necessaria, tñ est ceu altera quædam natura, q̄ alteri naturæ accidat. Themistius in digressione primi physic.

Priuatio efficit vt materia sit potestate non actu. Themist. 1. physi. ſuper tex. 78.

Priuatio ita se habet ꝙ in ea nulla est possibilitas, si enim ī priuatione esset possibilitas, possibile esset quod priuatio reduceretur ad esse.

Ex libro destruct. disputa. prima, in solutione 15. dnb. Vide in contradictionibus nuper editis.

Priuatione existente oportet etiā essentiam rerum corrumpi, si vero non fuerit orti i omnia atq; nasci necesse est, nihil enim omnino fieri potest nisi corrupto alicuius dissoloq; ꝓcederet, alioquin omnia fuissent sempiterna & imortalia: malum igitur & interit⁹ ex priuatione proficiscitur atq; contingit, Them. 1. physi. ſuper 80. tex.

Priuatio non intelligitur per se, sed in respectu sui habitus. 12. metaphysicæ. com. 37. & 3. de anima. tex. com 25.

Priuatio est contradictio quædam. 10. metaph. tex. com. 15. aut in potentia determinata, aut concepta cum susceptiuo. 10. metaphy. tex. com. 15.

Priuatiōis alicuius mediū est ibid.

Priuatio dicitur multis modis 10. metaphysi. tex. cōmmen 15. & 5. metaph. tex. c. 27.

Priuatio & habitus nō diuidunt verum & falsum, nisi quando subiectum eorum fuerit ens, aut terminatum, secus autem est de contradictione, 10. meta. tex. cōmē. 15.

idem

idem 5. metaphy. tex. com. 27. & in post prædicamentis, & 5. meta. comm. 27. & primo cęli. 129. & 3. phy. com. 24. & 4. phy. com. 109.

Priuatio forsan non omnis priuatietas. 10. meta. tex. com. 16.

Priuatio dicit multipliciter. 9. met. tex. com. 3.

Priuatio est posterior habitu 10. metaphysi. 16.

Priuatio vbi latuerit & fuerit innominabilis, vt in ære figuræ cuiuslibet, aut ī lateribus & lignis, dom⁹ ex his videtur fieri. 7. metaph. tex. com. 25. vbi collige causam, propter quid contingit ista diuersitas ī sermone ꝙ qñq; aliqd dr̄ fieri ex aliquo, vt ex materia, iterdū loquimur ī obliquo, vt ex ære fit statua, interdū in recto, vt homo fit musicus, & regula est ꝙ vbi priuatio fuerit ignota, & sine nomine, tunc denominatio fit à materia in obliquo, vt ex ære statuam fieri dicimus, & ex lignis nauim, sed qñ priuatio nota est, tunc fit sermo in recto, vt homo fit musicus, & non ex homine fit musicus, hoc etiā pulchre notauit lucidissimus Themi. in primo phy. in expositione tex. com. 61. sicut poteris clare videre.

Priuatio toties dicitur, quoties à priuatiua particula negationes dicūtur. ibidem, vbi Commentator in comm. dixit, ꝙ numerus modorū priuationis inuenitur ſm numerꝫ intentionum, quæ significantur p nomina priuatiua infinita.

Priuatio aliqua est secundum genus, vt talpæ cecitas, alia ſm se, 5. metaph. tex. com. 27. & est in cap. de priuatione.

Priuatio formæ aptę haberi naturaliter dicit tribus modis, aut enim est priuatio pura, vt in eo qui non habet pedes omnino, aut praue, vt qui habet pedem claudum, aut debiliter, sicut qui habet pedem debilem 5. metaph. tex. commento 27. & est diuisio consimilis apud medicos de actione læsa, consimile habet in 2. de anima. 103. & 120. & 3. physi. 34.

Priuatio & habitus non diuidūt verum & falsum in omnibus rebus, fallit enim in mediis, 5. metaph. tex. com. 27. idem in p̄dicamentis in sermone de oppositis.

Priuatio & habitus diuidūt verum & falsum in subiecto proprio. 5. metaph. 27. idem 10. metaph. 16. & 3. physic. 24. & 4. physico. 109. & primo cœli. 129.

Priuatio est habit⁹ aliquo modo. 5. metaph. tex. com. 17.

Priuatio efficit vt materia sit in potentia Them. 1. phy. super tex. 78.

Priuatio licet sit generandis rebus principium per accidens, non tñ illo modo quo album & musicum respectu eius qui sanatur, tales em̄ causæ per accidens nihil conferūt gñationi, sed priuatio confert, qa materia est in potentia per ipsam Themist. 1. phy. super 78.

Priuatio est principium generationis per accidens, quia accidit animę quæ est principium generationis per se, & sic ex priuatione omnia generantur p accidens Them. 1. phy. super 66.

Priuationem & formam esse contraria, pingui minerua dictum est, quum in seinuicem, agere nō possunt, neque pati. Themistius primo physico. 67.

Priuatio est non ens per se. 1. physi. com. 79. & 75.

Pri-

Priuatio non est substantia neq; accidens, ibidem.

Priuatio non est natura neque forma, sed formæ velut mera absentia, Themist. 1. phy. super 69.

Priuatio semper machinatur ad maleficium. 1. phy. tex. com. 80.

Priuatio accidit materiæ de necessitate, primo physico. comm. 81.

Contra. Egi. Roma. Caueat Ægidius Romanus in eo lo ponens primã materiam eiusdem rationis cum ista sine priuatione, materiam enim confestim sequitur contrarietas. Ex libro secundo de morte & vita, & per consequens priuatio.

Priuatio est causa q̃ desiderium naturale est in materia, primo physi. com. 81. Vide in concordantijs.

Priuatio non est potentia, vlt. cap. de substantia orbis.

Priuatio pluribꝰ modis sumitur in scientia diuina q̃ in logica, in qua tãtum tres modi sunt positi, in paraphrasi metaph. Cõmen. tract. 1. cap. de oppositis.

Priuatio existens in prima materia nõ est priuatio simpliciter, immo est sicut forma materię. 2. phy. cõ. 15. & habetur etiam in tex. quod quomodo sit intelligendum, vide in concordantijs contra ponentes inchoationẽ formarũ, qui sup hoc fundãt præcipue suã opinionem.

Priuatio quando non habet nomẽ, tũc locutio de subiecto fit in obliquo, quia in tali denotatur priuatio importari, & nõ fit in recto, vt dicimus ex ære fit statua, & nõ æs fit statua, sed vbi priuatio habet nomen, fit de subiecto in recto, vt homo fit musicꝰ, quia priuatio non mens. s. immediata, inflexio enim de recto videtur abiens quoddam & recedẽs significare, rectius verò casus subsistens & remanens.

Priuationes quodammodo habent diffinitiones. 3. phy. com. 13.

Priuatio non habet in se diuersitatem, quia est non ens, 4. physico. tex. com. 67.

Priuationes terminantur & mensurantur in respectu habituũ. 4. ph. com. 118. vide idem 3: de anima. tex. com. 25. & 1. de anima. tex. c. 85. & 4. physi. 120.

Priuatio duplex, q̃dam præcedit esse & cum ea coniungitur possibilitas essendi, & q̃dam sequitur post esse, & cum ea non est possibilitas rem essendi. 2. phy. com. 120.

Priuatio sortis quæ p̃cedit suum esse terminatur per tempus q̃n accipit in subiecto propinquo. v. g. in sanguine menstruo, sed cum accipit respectu possibilitatis quę est prima materia, inuenietur infinita in præterito. 4. physi. com. 120. & 1. cęli. com. 120. contra Ioan. de Gãda. qui tenuit infinitas esse potentias particulares ī prima materia.

Priuatio nõ proprie dicitur contraria formę, sed data quadã rudiuscula nominis rationẽ, nam si exactè loqui voluerimus priuatio, absentia quædam est formæ. Them. stius 5. physico. 9.

Priuatio qualitas quædam esse videtur. Themist. in digressione primi physi. Vide in concordantiis nuper ẽditis.

Priuatio non trãsmutatur, sed subiectum priuationis. 1. physi. 51. & 5. phy. com. 8. 8. physi. 4. & 62.

Priuationes in quibusdã suis nominibus ꝓferuntur, quibusdã vero nõ ipse priuationes, sed alioꝝ solę negationes habentꝰ, nã cõia oĩbus com-

compositis nomina facile est inuenire, vt conuenientia incõuenientia, sed particularibus compositis nomina in communi loquendi cõsuetudine non inueniuntur. Themist. 1. physi. super tex. 45.

Priuatio qñq; significatur per affirmationem, 5. physi. tex. com. 9.

Priuationes cognoscuntur per habitus. 3. de anima. tex. com. 25.

Priuationes aliquæ sunt pfectiores, seu nobiliores quibusdam entibus imperfectis, & ideo nõnũquã melius est nõ videre q̃ videre in paraphrasi metaphy. tractatu. 3. cõtra illos qui opinabant potius multitudinem esse priuationem vnitatis quam econtra, quia priuatio est ignobilior habitu, & multitudo est ignobiliot vnitate.

Priuationis nonnullæ sunt differentiæ, 4. phy. tex. com. 67.

Priuatio & negatio differunt, quia negatio est ablatio alicuius negati simpliciter, sed priuatio est ablatio alicuius in aliqua natura termi nata, 4. meta. tex. com. 4.

Priuatio ad eas res pertinet quæ paratam habent naturã vt possint id capere, quod nondum ceperunt atque id agere eoque modo quod & quo nõ agunt. Them. 5. phy. 22.

Priuationis inqnãtum priuatio est nulla est differentia, ex 1. de partibus animalium. cap. 3.

Priuationes non sunt generationes ſm primam intentionem, sed ſm errorem ex accidentibus positis, & hoc est cõmune naturæ & arti. 12. metaphy. com. 13.

Priuationum generationes tam in naturalibus quã in artificialib⁹ nõ est verum generationis appellari. ibidem.

Priuatio est contradictio quædam. 10. meta. tex. com. 15. aut in potentia determinata, aut cõcepta cũ susceptiuo. 10. met. tex. com. 15.

Priuatio est species quodammodo, 2. physi. tex. com. 15. idem. 5. metaphy. com. & tex. 17.

Priuatio est nõ ens, 4. metaphy. tex. com. 6. idem 1. physi. com. 79.

Princeps inquantum est princeps oportet q̃ habeat aliquam operationem propriam. Cõmen. in lib. de partibus aãlium, 3. cap. de corde.

Primum principium non est conueniens ſm modum quo est principium propriũ, sed debet esse conueniens aliquo modo vniuersali, 12. metaphy. com. 24.

Primus Philosoph⁹ habet loqui de modis priuationis, & est propriũ loqui de priuatione vbi fit sermo de potentia, 9. metaphy. com. 3. Ex quo patet q̃ semper potentiæ est annexa priuatio, idem lucidissim⁹ Themi. in 1. physi. in digressione de potentia & priuatione mãæ.

Primus Philosophus debet disputare cõtra negantes potentiam esse, 9. meta. com. 5.

Primus Philosophus considerat de diffinitione vt signãt naturas rer̃, sed logicus considerat vt est instrumentum ducẽs intellectum ad intelligendum quidditates rerum, 7. metaphy. com. 42.

Prima philosophia est circa separabilia & immobilia. 6. metaphysi. tex. com. 2.

Primus modus per se est quãdo prædicamentum est in subſtantia subiecti, & hoc siue sit genus, siue differentia, siue tota diffinitio, 5. metaphy. com. 23. idem habet Commentator. 7. metaphy. cõmen. 11.

vbi

vbi dicit, ꝙ primus modus p̄dicabilium essentialium continet tria .s. genus, & differentiam, & diffinitionem, quæ componitur ex eis. Ex quo patet error formalizantiū, ponentium quartum modum, & est quādo idem p̄dicatur de seipso, volunt enim habens prædicationē esse in 1. modo dicendi per se in 4. ordine, sed hoc quidem stare non potest, vt dixi in annotationibus contra ipsos, tum quia p̄dicatio primi modi, cum sit deseruiens simpliciter scibilibus est prædicatio q̄ est ſm naturam, sed ista est præter naturam, & in fine abhominationis, vt dicit Cōmen. in 1. priorum, in digressione de 4. figura, tum qa talis propositio nō pōt ingredi in demonstratione, quia solum ingreditur in syllo. Ex oppositis qui est obliquitas & p̄dicatum contra syllogismum, vt patet in 2. priorum, & patet ex diffinitione syllī, tū qa est nugatoria, vt dicit Commentator 4. metaphy. com. 3.

Cōtra formalizātes.

Primum principiū in genere, v3, cāç formalis non potuit sciri in scientia naturali. Cōmen. 1. physi. com. 69. & tex. com. vltimi, & in prologo super 1. phy. & 3. met. com. 3.

Primus Philosophus declarat perfectè substantiam materiæ quæ sit p comparationem eius ad oēs differentias entium inquantum sunt entia. 1. physi. cōm. vltimo. idem 7. meta. cōm. 5. & 9. & 12. meta. cōmen. 1. 5. & 6. Ex quo patet ꝙ 1. & absoluta notio materiæ pertinet ad diuinum, vt dixit etiam lucidissimus Themist. in digressione de potentia & priuatione materiæ in 1. physi.

Primus Philosophus non potest declarare naturam. 2. physi. com. 3.

Primus Philosophus pōt cōtradicere negantibus naturam esse ibidē.

Primus Philosophus cōtradicit opinionibus inductis de primis principijs ibidem.

Primi motoris duæ sunt proprietates, & ꝙ in mouendo non mouet, & ꝙ sit primum omnium rerum. 2. physi. com. & tex. 74. inde patet deum mouere vt efficiens, & non solum vt finis contra multos.

Primum principium materiale potuit declarari ante diffinitionē motus & accidentia motus, sed nō primus motor. 3. physi. com. 1. Vide in concordantijs.

Primum quandoq; sumit prout est synonymum ei quod est per se, & quandoq; sumitur magis proprie, v3, vt distinguitur contra per se, qa in plus est per se quam primum, vt dicit Com. in 2. phy. com. 3. distinctio habetur 5. phy. com. 3.

Primū in translatione est locus qui sequitur locum, ex quo mouet res mota 6. physi. com. 32.

Primū in gnatione & corruptione est minima pars quæ potest inueniri de generato. 6. phy. com. 32.

Prima magnitudo rei generatæ ex partibus diuersis bene dat, sed non datur prima magnitudo, ex generato, ex magnitudine in quā icepit generatio, nec datur prima magnitudo, quia non datur magnitudo, quæ sit prima à qua incepit generatio. 6. physi. com. 59.

Primum principium sophistarum est assimilare sensibilia vera sensibilibus falsis 8. physi. com. 24.

Primum principium non constituitur per subiectum quod mouetur ab ipso, sed econuerso subiectum

con-

constituitur p ipsum 8. phy. com. 52. idem 1. & 2. cap. de substantia orbis, & 1. physi. com. 63. 2. cœli. cõ. 3. nõ intelligitur corpus cęleste constitui per primum principium tanquam formam formaliter perficientẽ ipsum, vt intellexerũt quidam, quia vt scribit Commẽ. in 3. cap. lib. de substantia orbis, orbis non indiget in suo esse forma, sed dr̃ constitui in dispositionibus necessariis, sicut in corpore hominis, & in corpore facto propter finem: indiget enim anima mouente ipsum in loco semper & largiẽte sibi permanentiam æternam, sicut largitur sibi motum æternum, vnde bene dependent ab ipso sicut à fine & ab efficiente natura, non tẽpore præcedente ipsum, vnde in lib. destruct. dispu. 4. in sol. secundi dubij expresse dicit, ꝙ corpus cæleste non indiget in suo esse anima nec in sua conseruatione ꝑpetua, sicut indigent animalium corpora, sed indiget vt sit animatum, quia id ꝙ est nobilius, oportet ꝙ habeat nobiliorem gradum, sed animatum est nobili⁹ inanimatis, & fuit ista etiã ratio Alexã. & ante ipsos fuit rõ Arist. in Cęli, in tex. c. 61. inquit, sed vt nos de corporibus ipsis solum & vnitatũ ordinẽ quidẽ habẽtibus, inanimatis autẽ omnino perquirimus, oportet autẽ tanquã participantibus existimare actione & vita, vbi clare Arist. testat, corpora cę lestia animata esse, sed ibi nõ est alia anima q̃ illa quæ est principium prasis. i. actionis & vitæ: prasis. n. non est nisi in hãtibus intellectũ, intellꝰ aũt nullius corporis act⁹ est, vnde mirũ est, p vitã meã, qũo isti possunt imaginari intelligentiã informare & actuare corp⁹, cũ hoc repugnat ĩtellectui, quatenus intellꝰ est, sed cã erroris fuit, qa asserũt nullã esse formam quæ formaliꝛ nõ informet, vnde sic ẽt tenent de ĩtellectu hoĩs in via Auer. & Arist. dñt enim nõ inueniri formam separatam q̃ extrinsece perficiat solũ dando operationẽ & motum, sed hoc fundamẽtũ est falsũ apud Arist. & apud Auer. nã tunc frustra Arist. inquisiuit in 2. de anima, vtrũ aliqua aĩa, aut pars aĩę eẽt actus, sicut nauta nauis. Amplius Com. illam distinctionẽ manifeste ponit in 12. primę philosophiæ in cõ. 37. inquit. n. ꝙ perfectionum ꝑꝑ quas mouet perfectũ q̃dam sint qualitates q̃bus ꝑficitur illud qđ mouet, vt illud qđ mouetur ꝑꝑ sanitatẽ, & quędã sũt substæ extrinsecę à re, q̃ mouetur ad eas, vt assimilet eis vt sunt oẽs actiones seruoꝝ, qm̃ sunt erga gña intẽtionum dñi sui. Amplius Com. in 1. disputa. ꝓtra Algazelẽ in solone vltimi dubij, ĩquit, dicimus nos ꝙ ad hoc respondendũ est, vꝫ, ꝙ non ẽ impoꝉ reperiri ꝑfectiones separatas similes, dispõnibus quæ separantur à subto vt nauta à naui, & artifex cũ suo instrumento, & loquit ibi apte de intellectu hoĩs, & immorari, amplius in hoc, est sup fluum, q̃a late alibi scripsimus. Dicamus igitur ꝙ cum intelligentia prius natura vniatur orbi q̃ accidẽtia eius, omnia accidentia sunt terminata ibi, & sic intelligentia constituit suum subz in dispositionibus necessariis quãtum ad motũ, & indiget orbe, vt ex ipsa fiat vnũ animatum quantum ad appetitũ & motum, vt dicit Cõm. ĩ fine 1.

cap.

ca. de ſuba orbis, neutra autē operatio indiget formali inherētia & actuatione, quia intelligētia appetit per eſſentiā & mouet per ſuū intelligere & velle, & non mouet manu aut pede, nec indiget villis aut ligamētis vt ſuum mobile moueat ſicut eſt de anima corruptibilium, & hoc iſti non attigunt.

Primus Philoſoph⁹ debet deſtruere verba oīum ſophiſtarum, quorum ſapientia eſt negare prima principia & deſtruere ſapiētiam, primo cęli. com. 78. conſimile 1. phyſi. com. 8. & 3. cæli. com. 4.

Primæ contrarietates quæ ſuut ſm tactum ſolum elementum conſtituunt. 2. de generatione & corru. tex. com. 7.

Prima cognita à nobis naturaliter ī quodlibet gñe entiū ſunt, ſicut locus ianuæ in domo quem nullus ignorat. 2. metaphy. com. 1. & tex.

Aduerte tū ꝙ Alex. locum illum aliter interꝑtatur iuxta prouerbiū antiquitus celebratum, in foribus quis delinquet? & tu vide ſi placet, ſat mihi fueris te reddere cautū circa hoc Com. autem exponit hoc de principijs, & etiam ſatis ſuſtentari poteſt expoſitio eius, ſed Ale. de tota ſcientia.

Prīa philoſophia cōſiderat de dignitatibus & ꝓpoſitionibus cōmunibus omnium ſciētiarum. 4. meta. tex. com. 7. & com. 8.

Prima philoſophia ꝓſiderat de prīa ſuba. 4. meta. tex. cō. 7. vbi Com. per primā ſubſtātiā exponit principiū ſubſtantiarū, & eſt Deus, & ſcientia naturalis nō eſt iſta ſcientia quia nō cōſiderat de prīo ente, primum autem hic eſt, illud quod eſt prius nobilitate & cauſalitate qđ quomodo ſit intelligendū, vide Auer. in cō. vlt. ſuper 1. phyſ. & in cō. 26. & in 2. phy. & in comm. 3. octaui phy. hoc enim locum habet quo ad quid eſt, ſed quo ad ſi ē pertinet ad naturalem.

Prīa philoſophia habet poſſe in cognoſcendo principia cognitiōis & ordines eorū inquātū cognitio ē, & non inquantum ſunt principia alicuius cognitionis. 4. met. t. c. 8.

Prima principia elenchicè probari poſſunt, non demonſtratiuè. 4. metaph. tex. com. 9.

Primū principiū eſt ꝙ oppoſita nō poſſunt eē ſimul, & ſine hoc principio impoſſe eſt philoſophari, & ita ē de alijs prīcipijs cognitionis ſimilibns huic, vt ꝙ dictiones habent ſignificationes terminatas; & ꝙ diffinitiones ſunt neceſſariæ. 4. metaph. tex. com. 9. & ibidē Com. dicit, ꝙ iſta dignitas eſt prior oīb⁹ dignitatibus & cōis naturaliꝫ omnibus, & impoſſibile eſt vt ratiocinatio, aut diſpoſitio ſit ſine illa.

Prima philoſophia prīo & prīcipaliter cōſiderat de principijs entis ī quantum ens. 5. meta. com. 1.

Primo nō exiſtēte poſterius nō erit nec econtra. 1. meta. tex. cō. 10.

Prim⁹ motor impoſſe eſt vt declaretur niſi per ſignū naturale. 2. ph. com. 22. & 1. phy. com. vlt.

Prius naturaliter eſt quod poteſt eſſe ſine alijs, & alia non ſine eo. 5. metaphyſi. in cap. de priori, & 4. phyſi. com. 7.

Prius ſubſtantia neceſſe eſt ſubſtātiam eſſe. 12. meta. tex. com. 43.

Prius & poſterius nō poſſunt eſſe ſi tempus non ſit. 12. metaphyſico. tex. commen. 29. & 8. phyſico. tex. com. 10.

Prio-

Prioritas totius ad partes est prioritas formæ ad materiam, & prioritas partium respectu totiꝰ est prioritas materiæ ad formam, & ideo totum magis præcedit partes quã partes totum. 7. meta. commẽ. 35.

Collige ex hoc ꝙ licèt materia p̃cedat formam via generationis, & forma materiã via perfectionis. vt patet in 9. primæ philosophiæ, tex. cõ. 15. simpliciter tñ forma magis præcedit mãm q̃ mã formam.

Prioritas qualitatis est prioritas formæ, & prioritas partium quantitatis est prioritas materiæ, & totum est prius parte prioritate formæ. 7. meta. com. 35.

Prioritas potest esse in eodem genere. 12. metaphysi. contra Alexandrum. commen. 2.

Prioritas in dignitate in his q̃ sunt in eadem specie semper est cũ causalitate vnius ad alterum in paraphrasi metaph. tracta quarto, vbi ostendit quomodo primus motor qui mouet motu diurno p̃cedit in nobilitate alios motores.

Prioritas duplex, alia ſm p̃cietiam vt dimidium toto, & pars toto, & materia forma, alia ſm actum vt totum dimidio & totum partibus. & forma materia. 5. meta. in cap. de priori, & est in tex. com. 16.

Priora ſm naturã atq; ſubstantiam sunt quæcunq; sine alia esse cõtingit, & illa non sine illis. 5. metaph. in cap. de priori. vide in Theorematibus qũo sit intelligendum.

Prioritas ſm virtutẽ & potestatem, vt dominus est prior seruo. 5. metaphy. ibidem.

Prioritas ordinis est in his quęcũq; ad vnum aliquid determinatum distant ſm rationem. ibidem.

Priora sunt priorũ passiones. ibid.

Prius tp̃e aliter ẽ respectu p̃teriti & aliter respectu futuri. 5. meta. tex. com. 16. idẽ 4. phy. tex. com. 126.

Prius cognitum apud intellectũ est illud quod est magis vniuersale. 1. physic. com. 48. & 49. sicut prius cognitum apud sensum est particulare, idem 1. phy. tex. com. 4.

Prius & posterius prius sunt ī magnitudine, & ideo sunt ī motu, & quia sunt prius ī motu, iõ reperiũtur in tempore. 4. physic. com. 99.

Prius & posterius quæ sunt ī motu habent aliã quidditatẽ à quidditate motus, licèt sint vnum in subiecto 4. physi. com. 99. & 110.

Prius & posterius in motu si sumãtur vt sunt vnum subiecto cum motu sic sunt partes motus, si vero sumantur vt differunt ſm diffinitionem sic prius & posterius & erunt aliud à motu. 4. phy. cõ. 99.

Prius & posterius sunt accidentia tẽpori sicut par & impar ī numero. Them. 4. physico. 115. & habetur ibi tex. 115.

Prius & posterius in magnitudine seu loco differunt à priori & posteriori in motu, quia in magnitudine habent situm & permanent in motu nequaq̃. 4. physi. com. 99. & Themistius ibidẽ super tex. 102.

Prius & posterius sunt in magnitudine & spatio q̃ in motu & prius ī motu q̃ in tp̃e qũo inielligat, vide in 4 ph. digressionẽ Them. ī tex. 132. ꝙ intelligit in motu locali.

Prioris nãliter dispositio ẽ ꝙ cũ fuerit aliud ipm esse & nõ econtra. 8. phy. com. 33. & in 5. meta. in cap. de priore, & in prędicamentis.

Priores res ī esse sunt simul tẽpore, & sunt æternę. 1. cęli. cõ. 14. & 16.

idem

idem in 2.ca.de substantia orbis, & aduerte ꝙ Auer.in cō.isto 104. primi de cœlo asseruit nō dari tertium modum prioritatis. vide in concordantiis.

Prius ſm substantiā debet eē prius secundum accidentia quam substātiam, 2.cœli.com.22.

Prioritas ſm vnitatem & simplicitatem est alia à prioritate ſm diffinitionem & numerum, secūdo ęli.com.25.

Prioritas perfectionis est magis ꝓpria omni alia prioritate, 2.cœli. commen.25.

Prioritas ſm naturam eodē modo reperit' in reb' æternis, sicut & in gñabilibus prę̄terquam ꝙ in gñabilibus quæ sunt priora naturaliꝫ, vltra in eis reperitur prioritas temporis, 2.cæli.c.104. idē in 2.ca.de substantia orbis & 1.cœli.cō.105. & 106. contra negantes Deū esse cām in triplici gñe causę, vnde in eodem com.104.clarius subdit, ꝙ cāta eodem mō necessitatis sequūtur suas causas in rebus gñabilib', & in rebus æternis, prætęrquā ꝙ in æternis ista necessitas semp fuit, & semp erit, sed in gñabilibus illa necessitas est ligata cū tpe essentię causæ tm̄.s.cū cā fuerit vt sit causatū, & hoc ligamētum qđ est inter causas & cāta, est manifestius in gñabilibus apud nos, quā in rebus æternis. Et ideo forte vtitur in æternis ad inducendū certitudinē necessitatis, q̄ est inter causas, & causata.s.ponendo eas gñatas, cū hæc necessitas sit manifestior inter causas, & cāta in gñabilibus. Exeat nunc Ioā.ille de Bacco.& Grego. Ariminē.& dicant Arist.& Com. nō vidisse alium modū ꝓductionis in gñe causæ efficiētis nisi illū qui fit in tēpore. patet.n.quòd ista authoritas non recipit glosam, qa Commen.defendit Arist. ab argumento Themistij in hoc casu, sicut sciunt qui intelligunt, vnde in eodem com.clarius Com.ad confusionem istius opinionis, subdit, ꝙ gñatum & non gñatum non differūt in necessitate quę est inter causam & cātū, v.g.ꝙ si domus esset æterna necessario causę eius essēt æternæ, vꝫ, lapides et lateres essent æterna, manifestū est aūt ꝙ si causæ materiales domus essēt æternę multo magis causæ efficientes, qa nō potest intellectus imaginari domum esse ab æterno lateribus existentibus ab ęterno, si cā efficiens domus non fuerit ab æterno, quia vt dicit Arist.in 12.primæ philosophiæ. in tex.com.30.nō.n.materia ipsa seipsam mouebit, ſꝫ thectonicarum, & in 2.ph.tex.c.70. materia nō coincidit cū aliis causis. Et confirmat', quia 2.ph.tex.c. 72. & 1.de gñatione & corru.tex. com.14. causæ gñationis p̄cipuę sunt materia & motor, si igitur domus gñatio ab æterno prę̄supponeret materiam ęternam, igit' & agens ęternū, immo magis agēs, quia 3.de ani.tex.c.17.vbi est dare passum, ibi est dare agēs, ēt hoc patet, ex 9.meta.tex.c.2.vbi potētia actiua diffinit' p passiuā & ecōtra, vñ Com.contra Aui.& Alex. in 8.ph.79.& in 2 cœli.cō.71.& 12.meta.com.41.habet, ꝙ nihil est possibile ex parte passi, quin sit possibile ex parte agentis, & econtra, immo magis videtur dom' generatio dependere à cā efficiēte q̄ à cā materiali, quia 3.de anim.tex.

com.19.ſcribit Ariſ.q̃ ſemper honorabilius eſt agens patiente, & principium mã,vbi principiũ ſupponit pro cauſa efficiente in propria ſignificatione,vt gloſant Alexan.& Commen.1.ph.ſuper tex. primo,ſic igitur habes locum clarum pręcipue ĩ via Aue.q̃ ęterna ſine implicatione contradictionis poſſunt habere cãm efficiẽtem ab ęterno, cuius oppoſitũ iſti tenẽt, ꝓtereo multas eius alias authoritates in libris deſtrutionum contra Algazelem,quæ ad idẽ faciũt.

Prioritas ſm ſubiectum & materiaz eſt prioritas ſm naturam,2.de generatione & corrupti.com.7. Vbi aĩaduerte,q̃ prioritas ẽ duplex, vna ſm formam ſeu finẽ,alia ſm ſubiectum ſeu materiam,& vtraque eſt prioritas naturæ ĩ ſuo genere, licẽt ſimplr loquẽdo prioritas naturæ quæ eſt ſm formam & finez, ſit abſolute prior, vt patet 9.prĩæ philoſophiæ,tex.c.13.vbi probat quòd actus ſimpliciter eſt natura prior potentia, materia autem eſt radix potentiæ,& forma actualitatis, 12.metaph.com.26.potentia reducitur ad matetiam,& actus ad formam.

Prius natura eſt,qđ cũ aufertur,aufertur aliud & non ecõtra. primo metaph.com.4.& 5.metaph.cap. de priori.

Prius ſm diffinitionem nõ debet eſſe prius natura ſm eſſe,primo metaph.commen.4.

Principium tẽporale aliud eſt à prĩcipio magnitudinis.2.cęli.com. 13.idem primo phyſic.tex.commen.23.

Principium prioris prius eſt,2.cęli. tex.c.112.

Principia quãuis magnitudine pãrua ſint,tamẽ facultate sũt magna, hoc eſt.n.principiũ eſſe,vt ipſum quidem ſit cauſa multorum,ſed ipſius nulla ſit ſuperior cauſa. Ariſ. in 5.generatione animalium.ca. 7.vide Auer.in 3.de ani.com.4.

Principium ĩ rebus immobilibus, quidditas eſt, Ariſt.in 2.de generatione animaliũ.ca.4.vltra dimidium capituli idem habet Cõ.1. phyſi.commen.1.vbi dicit,q̃ ſciẽtię mathematicę demonſtrant ſolum per genus cauſæ formalis.

Principio exiguo immutato multa ex his quæ à prĩcipio ſunt, immutari ſolent,ex primo de gener.animalium cap.2.

Principium habens, habet & finẽ, & dicere aliquod principiatũ ſine fine falſum eſt.Ex lib.deſtru.diſputatione ſecunda,in ſolutione primi dubij.

Principiũ naturalr mouẽs duplex eſt,ſed alterum tm̃ naturale eſt,alterum quum non habeat intra ſe principium motus, neq; naturã, hoc autem eſt cauſa rerum inducens immobilis ipſa & prima rerũ omnium. Them.2.phy.72.& habetur in tex.

Principium quidem & primũ entium eſt immobile & ſm ſe & ſm accidens.12 primę philoſophiæ. tex.com.43.

Principia omnium entium nõ sũt contraria,quia principia corporũ cœleſtium contraria non ſunt 12. met.t.c.53.contra antiquos.

Principale & ſumptum.i.abſtractũ & concretum differunt,quia ſumptum ſignificat illud quod ſignificat principale & magis,vita enim ſignificat aliquid nõ in ſubiecto.

Vnum autem ſignificat aliquid in ſubiecto. ſ. formam in materia, & habitum in ſubiecto, 12. metaph. com. 39.

Principium generationis eorū q̄ non generantur à ſibi ſimili ē ſol & orbis decliuis, ſed principiū generationis eorum q̄ à ſimili gñantur eſt, non tm̄ principium ſimile ī ſpecieſ, ed cnm ſole & orbe decliui, & ideo Ariſt. dicit, ꝙ ſol & homo generāt hominem. 12. meta. com. 40. & 13. & 18. idem 7. met. com. 31.

Principium eſt perfectius prīcipiato. 12. meta. com. & tex. 40. Vide in Theorematibus, quia fallit in principio materiali, & ſecundum aliquos etiam fallit ī forma, fallit in agente vniuoco.

Principia omnium decem prædicamentorum ſunt eadem ſecundum proportionem. 12. meta. tex. commen. 22.

Principium & elementum differūt inter ſe, 12. primæ philoſophiæ, t. c. 23. vbi Commen. notat in cō. ꝙ principium dignius eſt vt dicatur de cauſis extrinſecis, elemētum autem de cauſis intrinſecis, idem primo. phyſi. com. 1. & 5. metaphy. com. 4.

Principiū eſt aliud ab eo cui⁹ eſt prīcipiū & mouēs eſt aliud ab eo, q̄d mouetur ab eo, 12. met. t. c. 23.

Principia ſubiecti ſcientiæ nō p̄nt ī ſcīa demōſtrari demīone ꝓꝓ q̄d, ſed bñ demīone ſigni, 12. me. c. 5, & in 2. ph. c. 22. cōtra Auicennā.

Principia propinqua decē prædicamentorū neceſſe eſt eſſe diuerſa, 12. primæ philoſophiæ. tex. c. 21.

Principia ꝓpinqua ī omnibus ſubſtantiis non ſunt eadem, ſed ſoīæ ſimplicium ſunt aliæ à formis cōpoſitorum, & materiæ eorum ꝓpinquæ ſunt aliæ à materiis iſtorum. 12. meta. com. 22.

Principiū quodlibet, eſſendi eſt prī cipium numeri, & principium numeri eſt principium eſſendi, decimo meta. com. 7.

Principium dicit᷑ de exiſtenti ī re, & de exiſtenti extra rē, cā vero dr maxime de cā agēte & fine, & q̄nque dicit᷑ d cauſis quatuor, elementa vero non dicuntur niſi d cauſis exiſtentibus in re, 8. met. cō. 2. Vide in concor. nuper æditis.

Principia ſubſtātiæ naturalis. i. mobilis aliter conſideranᷓ in ſcientia naturali, & aliter ī ſcīa diuina. Cō men. 7. me. c. 5. vide ibidem cō. 9. & 12. meta. com. 1. 5. & 6.

Prīcipium operationis eſt finis cognitionis & ecōtra, 7. primæ philoſophiæ, cō. 23. idem 2. ph. c. 89.

Principium omne terminus eſt, ſz non omnis terminus eſt prīcipiū 5. metaph. tex. com. 22. in cap. de termino.

Principiū cā & elemētū ſumūt᷑ cōi ter & proprie. 1. phy. com. 1.

Principiū ꝓprie ſumit᷑ ꝓ cā agēte & mouente. ibidē, rō eſt, q̄a de ratione principij eſt primū eſſe, q̄a to meta. & quia ꝓm eſſe reale p̄cedit agens formā & finem ſiſr agēs ꝛz nam & perfectionem eſt prius materia, 3. de ani. t. c. 19. ideo prīcipiū in ꝓpria ſignificatione ſup ponit ꝓ cā agente & mouente, q̄ āt ſit differentia īter agens & mouens, requiratur in primo de generatione, & corruptione. in tex. cōmen. 43. Nota tamen vnum ex ſententia Eudemi referente Sīplicio, ꝙ oēs antiq vſq; ad tempora

Platonis nomine principij ītelligebant materialia prīcipia, & hoc teſtatur ante ipſum Ariſt. in primo phyſi. in t.c. 48. omnes. n. elementa & ab ipſis vocata principia. Nā Pla. fuit prim⁹, q talia elemēta nuncupauerit.

Principium aliud temporis, aliud magnitudinis. 1. phy. tex. c. 23.

Principiorum tres ſunt conditiones, primo phy. tex. c. 43.

Principia oportet ſp manere. 1. ph. t.c. 50. & pondera ibi expoſitionem Auer. contra ponentes formā corporeitatis ſubſtātialē coeternā ī mā & īchoationē ſoārū.

Principium ſubſtantiæ eſt ſubſtantia, 1. phy. com. 52. idem 12. met. com. 22.

Principiū doctrinę in lib. phyſi. eſt à ſecundo tractatu primo phyſic. com. vltimo.

Principium motus in corporibus cęleſtibus & aliis dicitur ferè ęqui uoce, 2. phy. cō. 1. & 3. 1. cęli. cō. 5. & 2. cęli. com. 3.

Principium tranſmutationis ī ſimplicibus eſt aliud à principio ī cōpoſitis reſpectu alterationis & augumenti, 2. phy. cō. 1. quia in ſimplicib⁹ reſpectu alterationis & generationis ſecundum materiam in compoſitis ſecundum formā:

Principium in cogitatione eſt finis ī operatione, & finis in cogitatione eſt principium in operatione, 2. phy. com. 89. idem 7. meta. t.c. 23. Vbi nota, q ista diſtinctio de duplici principio habet locum in artib⁹ ſeu ſentētiis operatiuis, nō autem ī ſpeculatiuis, vt dicit Ari. 2. phyſi. in tex. com. 89. ibi enim actiones non ſunt.

Principium perſecutionis naturalis eſt præponere ſermones dialecticos ſermonibus demōſtratiuis, 4. phy. com. 51.

Principia ſcīarum particulatiū probant à duabus artibus vīlibus. ſ. à topica & à diuina, ſed topica remouet errores contingētes circa ipſa p dicta famoſa, quare nō erimus tuti quin accipiat in eis falſum, diuina vero per dicta vera, & ſi accidat etiam, q illa dicta ſint apparētia ſeu famoſa, ex paraphraſi meta. Auer. tract. 1. cap. 1.

Prīcipium pſcrutationis vtrum aliqđ ſimplex ſit, aut nō ſit, eſt quærere quid ſignificat nomen ei⁹, 4. phy. t.c. 57. idem ibidē cō. 50. & ī principio ſecundi poſteriorum.

Principia ſciētiæ naturalis sūt alia cognitionis, alia cognitionis, & eſſe, prīcipia cognitionis sūt vt plura entia eſſe, & mobilia. principia cognitionis, & eſſe, ſunt vt plura entia hīe in ſe cās motus, & quietis, diſtīctio iſta eſt Auer. ī 1. ph. com. 8. & 3. meta. c. 2. vnde iſta diuiſio datur p membra oppoſita, & debet intelligi cum pręciſione, vt ſit ſenſus, q principiorum q̄dam ſunt cognitionis tm̄, quędam aūt sūt cognitionis & eſſe ſimul. Vnde Io. de Gandauo, quem ſequunt moderni. q. 7. ſuper 1. phy. ḡuiter errauerūt volētes ex mēte Auer. in illo loco colligi tria principia, v3, cognoſcendi tm̄, & talia ſunt qualitates ſenſibiles, quæ ſunt prī cipia cognoſcendi ſubſtātias naturales principium eſſendi tm̄, vt eſt prima materia, vt prim⁹ motor q̄ licēt ſint principia eſſendi in ſuo gīe non tm̄ ſunt principia cognoſcendi, & tertio eſt principium cognitiōis & eſſe ſimul, vt ē forma.

Nam

Nam Auerr. & Aristo. vt patet ibi non loquũtur de principijs incõplexis, sed de cõplexis, quales sunt dignitates & diffõnes, & suppões quibus vtũtur scĩæ, vnde de talib. habẽt locum dictũ Arist. & Com.

Amplius aũt dicere materiã primam esse principium essendi rerũ naturalium, falsum est apud veros Peripateticos, licèt. n. materia prima sit pars essentialis cõpositi, ꝙa partes subãe sunt subãe, vt dr̃ 2. d aĩa. Nõ tñ dicimus ꝙ mã est prĩcipium essendi compositi, ĩmo forma, quia forma est ꝑ quã est hoc aliquid, vt dr̃ ibidẽ, vnde lucidissimus Th. in 2. de ani. iuxta principium, istum locũ diligenter p scrutat⁹, dixit, ꝙ tã etsi materia & forma sint substantiæ & partes ꝓpositi. Illud tñ discrimẽ debere intelligi asseruit inter mãm & formam, quia res à materia habuerũt vt fierent, à forma vt essent, & hoc satis rationabiliꝫ & Peripatheticè dixit, nã materia est ex quo fit aliquid vt in existente, 1. physi. tex. c. 81. Forma aũt est per quã est hoc aliquid, 2. de aĩa. t. c. 2. & infra ens, & vnum cũ multipliꝫ dicat᷑ quod vere est actus est tex. c. 7. & hoc etiã doctissimus Com. asseruit 7. primæ philosophiæ cõ. 35. inquit. n. materia est quę cum fuerit nõ erit res, forma aũt cum fuerit erit res, vnde sicut non valet in artificialibus ẽ materia lectuli, puta lignũ, igitur lectulus est, ſ bene valet econtrà est forma lectuli, igit᷑ est lectulus, ita est de materia rerũ naturalium & forma, hoc ẽt cõfirmat prĕcipuus latinoꝙ Seuerinus Boetius in lib. de vnitate & vno, vbi dicit, ꝙ oẽ esse est à forma, Nec valet glosa Scoti, & sequaciũ, ꝙ hoc sit verum solum de eẽ specifico, quia immediate subnectit, quod ẽt Peripathetici describentes dixerũt᷑, esse est existentia formę in cõposito, & ideo qui dicunt materiã hr̃e actum existẽtię alium ab illo per quem est in effectu. i. in actu ratione formæ multiplicant entia sine necessitate, quod est contra præcipuum ex fundamentis positis ab Arist. nam vbiq; reclamat, ꝙ vbi fieri, põt vnitas est præferẽda multitudini & finitas infinitudini, vt patet 1. ph. 41. Et in lib. de partib. & de gñatione aĩalium frequẽter. Aliud igit᷑ est materiã esse partẽ essentiæ seu subãe cõpositi, aliud ꝙ sit essẽdi principium. Si instet᷑, si materia ẽ pars eẽntiæ, igit᷑ materia est essentia, igit᷑ cum essẽtia sit qua aliquid est per beatũ Augũ. in lib. de trini. sicut sapiẽtiæ sapere, & iustitiæ est iustũ esse, sic essẽtiæ est ipsum eẽ. Dicerent vere Peripathetici, ꝙ illud est verũ de essẽtia ĩ actu, qualis est forma, fallit de essẽtia diminuta, & in potẽtia, sicut ẽ essentia materiæ, vnde Cõ. ĩ 2. ph. cõ. 12. scribit, ꝙ si materia esset secluſa omni forma, tũc qd̃ nõ est ĩ actu esset ĩ actu, vbi patet ꝙ illa ꝓsequentia nullo mõ deduci põt, si materia de se hr̃et ꝑpriũ actũ existẽdi, si igit᷑ de se nõ existit, nõ põt esse principiũ existendi alteri. Paulus ẽt Venetus hallucinat᷑ ibidẽ, dicit. n. ꝙ principia cognitiõis eẽ dignitates q̃ virtualr̃ ĩgrediunt᷑ demõstrationẽ, sed prĩcipia cognitionis, & esse sũt q̃ formalr̃ ingrediũtur, vt motũ esse ẽ prĩcipiũ cognitionis tñ, sed nec hoc verũ, ꝙa prĩcipia cognitionis pñt ĩgredi, saltẽ

Contra Sco.

Contra Paulum Venetũ.

demonſtrationem ſigni, ſicut hoc principium ꝙ q̄dā q̄ nā conſtant mouent, ē principiū cognitionis, & tñ ex hoc Philoſophus demonſtrat primū motorē eſſe abſtractū à magnitudine, vt patet in 8. phy. Dicamus igit nos, ꝙ principia cognitionis tñ, & p̄incipia cognitionis & eſſe, ambo ſunt cōplexa, & ſunt ꝓpoſitiones īmediatę & p ſe notę in ſciētia nāli, ſed in hoc eſt dīa, qa illę ꝓpoſitiones ſunt p̄incipia cognitionis tñ, q̄ ſunt ex effectibus rerū nālium, & ſunt euidentes p ſe quo ad noſtram primā cognitionem naturalem, vt motū eſſe, vt pluralitatē entiū eſſe, & mobilia eſſe. Sed principia cognitionis & eſſe ſūt ꝓpoſitiones p ſe notę ex cauſis formatæ, quæ ſunt euidentes quo ad naturā ſicut eſt iſta de qua Com. exēplū apponit, plura entia hr̄e in ſe cās motus & q̄etis. nam quid eſt hr̄e in ſe cauſam motus niſi naturā, q̄ eſt principiū mot' & quietis? natura aūt eſt p̄incipium eſſendi & cognoſcendi rerum naturalium vt clarū eſt: nam ſicut quidditas artificiati eſt ab arte & forma artis, ſic quidditas naturāli ē à materia, 2. ph. c. 13. ſimiliter natura eſt principiū à priori cognoſcēdi res naturales, vt patet. Sed plura entia eſſe aut motū eē. Iſte ſunt ꝓpoſitiones immediatę & p ſe notę de effectibus rer̄ naturalium, multitudo. n. & motus aūt effectus principiorū naturaliū vt clarum eſt, & iſtę ſunt notę ad ſenſum, & ideo Ariſto. illas inductione declarauit, vt patet in 1. ph. tex. cō. 11. inqt. n. ſubiciaē aūt nobis aut omnia, aut q̄dā moueri eorū, q̄ natura conſtant, manifeſtū autē ex inductione, quia aūt effectus ē principium cognoſcēdi & inferēdi ſuam cām tm̄, ideo ꝓpones per ſe notæ de effectib. quo ad nos dicuntur principia cognitionis tm̄, quia p illas demonſtratione ſigni poſſumus ſuas cauſas demonſtrare, ſi illę latuerint, & iſte eſt ver' ītellectus, quē null' vſq; ad mea tē pora vidit, ſit laus Deo. Si inſtet ꝙ tra illud ꝙ materia ſit principiū eſſendi p Philoſophū 7. meta. 22. & 53. qa materia eſt p quā res poteſt eſſe & non eſſe, dic ꝙ illa authoritas facit ꝓ nobis, quia aliud eſt materiā aliquid eſſe, aliud eſt p materiā aliquid poſſe eē, quia poſſe eē ꝑtinet ad fieri, & iō lucidiſſimus The. in aurea dig. eſſione de potentia & priuatione materię dicit, ꝙ nomē materiæ reſpicit futura, nomē ſubiecti reſpicit p̄ſētia, nam lignū ex quo ſtatua fieri pt, recte materia ſtatuæ dici pōt, ſz lignum iam figuratum & hūs formam ſtatuæ dr̄ ſubtum, materia igitur eſt ſubtum potens recipere eſſe à forma, & eadē eſt potens recipere non eſſe à priuatione, & ſic dicitur cauſa contingentiæ & contradictionis.

Principiorum non eſt altera cā, ſed perpetua ſunt, 8. ph. tex. com. 15.

Principia æterna ſi haberent actiones nouas digniora sūt, vt habeāt principia q̄ actiones principiorum non æternorum, 8. phy. c. 15.

Principiū ſi remanſerit vnū neceſſario remanebit illud cuius eſt principium, 8. phy. tex. com. 52.

Principium virtute maius quā magnitudine, quapp quod in principio modicū in fine fit multū magnum, 1. cęli, tex. com. 33. ideo au-

ctori-

ctoritate Platonis maxim⁹ sermo haberi debet ī principiis, vt refert Cōmē.in 3.de aīa. com.4.ex eodē tex.allegari solet sub alijs verbis,ꝙ paru⁹ error in prīcipio maximus fit in fine.

Principiorum sermo, est sermo de omnibus in potētia.s.1. cœli.cō. 33.& ideo principiorum maxima sollicitudo haberi debet.

Principium est ꝙ ab eodē agēte patitur minus patiēs ī minori tpe, nedū ꝙ altex sit finitum, altex in finitum, 1.cæli.com.66.

Principia,quæ sunt in orbibus sūt viua,& sunt principia vitę,quę est hic,2.cæli.68.c idē 8.phy.tex.cōmē.primi,& ī principio libri metheororum.

Prīcipia sensibiliū oportet forte sēsibilia esse,& corruptibiliū corruptibilia, sempiternorū aūt sempiterna,3.cęli.tex.com.61. Vli aduerte limitationem Commē.asserentis illam ꝓpōnem habere veritatem de principiis rerum sensibilium propinquis & non de remotis, quia remota principia rerum sensibilium nō sunt sensibilia,sicut est prima materia & prima forma,vbi per primaz formam nō intelligas formam corporeitatis de prædicamēto substantiæ,vt exposuerūt grossi pedales, quia illa nō est prima forma quæ est in prima materia, ex formis substantialib⁹, sed est forma elemēralis, ficut scribit Commentator 12.primæ philosophie.com.11.vbi habet ꝙ prima habilitas quæ est in prima materia est respectu formarū corporum simplicium,& idem tenet 3. cæli.commen.67.Vnde non animaduerterunt isti quòd Arist⁹.in tertio cæli. tex.com.54. arguens ꝓtra antiquos ponētes subiectum generationis cē corpus,deducit ad hoc,quòd tunc duo corpora penetrabunt se adinuicem,ita quòd occupant vnum & eūdem locum,ꝙa subiectum ex quo aliquid generatur,est pars rei genetatæ,& ex consequenti in eodem loco,& ibidem tex. comm.55. Addunt aliud inconueniens,quòd si subiectum generationis esset corpus, sequeret aliquod corpus prius esse elementis. Ecce quòd ꝓ impossibili reputat Philosophus dari aliquam formam substantialem priorem formis elementalib. Nunc autem si Arist⁹.& Commentator tenet illam,necesse est, vt easdem ponant angustias, quas ī antiquos deduxerunt. per primam igitur formam intelligas Deū glorioſum,ista.n. sunt principia remota sensibiliū, nā omnia sensibilia sunt in potētia in prima materia,& sunt ī actu in primo motore. Primus autem motor prima forma & primus finis sunt eadem subiecto, & distinguuntur ratione formali, vt patet 12.metaphy.commen.5.& com. 6.& iste est mos loquendi Arist.& Commen. vt per primam formā Deum glorioſum intelligāt,vnde primo phy.tex.cc mm.vltimi.De primo autem principio ꝫ ſpeciē, vtrum vnum aut plura, aut quot, aut q̄ sunt ꝓ certitudinem primæ Philosophiæ op⁹ est determinare vnde quia nihil melius est quàm exponere Auerroem ꝓ Auerroem Commentator in prologo primi phy. declarans quomodo scientia naturalis ꝓsiderat quatuor genera cārū.s.māz formā,agēs,& finem.

Deide dicit, ꝙ de primis cauſis ſolum conſiderat primam mām, & primū mouēs, forma aūt prima, & primus finis à mathematico cō ſiderantur, ita dicit in cō. 3. in 3. cęli, & in ſua media expoſitione ſuper primo phyſi. de hoc tamen alibi diffuſe dixi.

Principium primū eſt quod eſt potentia ſenſibile corpus, ſecūdū autem principium ſunt primæ contrarietates, tertium vero eſt aqua & ignis, & alia ſimilia. 2. de gen. & corrup. tex. com. 6.

Principia ſempiternorū ſunt eadē gñe & numero ęqualia & gñabilium corporum. 2. de generatio. & corruptione. tex. com. 51. Vide in concordantijs.

Principia rerū diuerſarum ſunt diuerſa, primo de anima. tex. com. quinto.

Principia non ſubſtantię ſunt non ſubſtātię, impoſſibile enim ē ſubſtantiam elementum eſſe aliorum prædicamentorum, 1. de ani. 78. vide in concordantijs.

Principia oportet ſp manere, 1. ph. auſcultationis. tex. com. 5. Ponderās aūt Alex. locū iſtū vt recitat Simplicius, dixit ꝙ hoc eſt neceſſarium, principia ſp manere. ſi. n. fierent principia corrūperent' vtiq;. demonſtratum eſt. n. in primo cæli, ꝙ omne quod fit corrūpit', quare corruptis principiis corrūpet' ēt ea quæ ex principijs cōſtāt, & ita deſineret generatio, ſi autē hoc eſt inconueniens, oportet igit' prīcipia ſp manere, vnde ēt ſuper hoc Platonis demōſtrationem adduxit de principijs, ſi. n. principia fierēt ex prīcipijs, vtiq;, neceſſe eſſet fieri, & ita non erāt principia quæ poſita fuere eſſe principia, vn de inquit duplicia ſunt principia, quædam enim ſunt veluti præexiſtētia & ſempiterna ſm numerum ſicut efficiens & materia, quædam autem ſm quę generatio corruptio fit, quemadmodum ſunt principia cōtraria, quæ non ſunt ingenerabilia, neq; ſempiterna ſm numerum. Amplius aūt inquit, ꝙ pluribus exiſtentib. principijs nō omnia principia ſempiterna sūt, ſed principaliſſima, nam principia proxima nō ſunt ſempiterna, quare non eſt, omne principium ſempiternum eſt. Amplius autem ſubdit, quòd cōtrariorum cū quędam vniuerſalia ſunt, quędam vero particularia, vniuerſalia autem ſunt illa ſub quibus ſunt cætera, quemadmodum ſunt generaliſſima contraria, vt ſunt habitus, & priuatio, talia autem non corrumpuntur, vniuerſalia enim incorrupibilia ſunt, & hanc opinionem etiam recitat Albertus ex intētione Auic. & dicit eſſe veriorem prima, quā recitauit vide ipſam. Verumtamen iſta opinio habet manifeſtam inſtantiam, quia in hoc primo phyſicorum non quęruntur principia extrinſeca ſicut eſt efficiens, ſed principia materialia, & ideo dicere, quòd dictum Philoſophi intelligatur de primo efficiente, & de prima materia locum nō habet, ſaltem quantū ad efficiens.

Amplius autem reſtat dubitatio aduerſus Ariſtote. & aduerſus Alexan. quomodo cum ſuperius dixerit, omnia conſtare ex primis contrarijs, quia omnis tranſitio eſt de contrario in contrarium, vel ex medio, vel in medium inter cō-

trarīa

traria, sequitur necessario talia cõ traria permutari, vnde videtur, ꝙ vnum contrarium destruatur per reliquum, & ideo hoc cõtinet ma ximam difficultatem dicere talia semper manere, vt dicit Simpli. & etiam dominus Albert. in prę sen ti loco idem dicit, vnde specialiter contra Alexandrum restat dubita tio, quia ipse tenet, ꝙ ɔtraria, quæ sunt particularia non sunt nume ro sempiterna, & tamen Arist. de talibus contrarijs, secundum quæ fit generatio & corruptio propo sunt esse oportere semper manere. Et quod auget difficultatem est, quia adhuc nõ ostensum est prin cipium tertium materiale, sed ser mo philosophi solum est de prin cipijs contrariis. Amplius autem sermo Alexand. non est sufficiẽs, quia dicit principia contraria esse sempiterna quæ sunt gñalissima, vt ẽ vniuersalis priuatio & forma vniuersalis, quia vniuersalia sunt ingenerabilia & ĩcorruptibilia, ȝ quare etiam eadem ratione albũ vniuersale & magnum vniuersale quod est albi priuatio non erunt etiam talia sempiterna cum & ta lia vniuersalia sint. Lincoñ. di cit quem etiam sequitur Albertus in præsenti loco, & fuit opinio an tiqua Auicẽnę, ꝙ duo prima prin cipia sunt prima forma corporis, & eius priuatio, ponit enim for mam corporeitatis vniuersalẽ in separabilem à prima materia, & il la semper manet, & priuatio eius etiã semper manet, & de istis in telligit Philosophus ꝙ semꝑ ma nent, sed tunc est instantia contra ipsum, quia nullũ corpus inueni tur vcauum à prima forma. ſ. cor poreitatis, & per ꝓsequens impos sibile est priuationem talis formæ esse in aliquo corpore, quia tũc si mul & semel, idem haberet formã & eius priuationem. Respõdet ad hoc ꝙ bene verum est, ꝙ nullum corpꝰ simpliciter potest habere ta lem priuationẽ. sed bene ȝ quid, vnde imaginatur ꝙ forma illa ge neralis dicit aliquam actualita tem & aliquam priuationẽ annexam habet. talis autẽ priuatio est sua impuritas, & defectus ab esse cõpleto, & perfectissimo, & incli natio illius ad suam originem. i. in nihil, quoniã ex se omnis res in nihil tendit, ꝙa igitur talis for ma generalis est, habet actus, & ali quid potentiæ, & sicut habitus ei⁹ est prima radix omnium aliorum actuum, seu habituum sequentiũ, sic sua priuatio est prima radix o mnium aliarũ priuationum spe cialium, & ita patet quomodo in eodem stare potest priuatio cum forma, videlicet in esse incomple to, & ȝ quid, vnde est in esse act⁹ permixti cũ potentia, sed ista via non est via Arist. nec Com. quia ipsi non ponunt aliquam formã substantialem, neq; vniuersalem, neq; particularẽ coęternã in pri ma materia, vt late demonstratum fuit à nobis in speciali quæstione de hoc prolixe. vnde in principio secundi de generatione & corru ptione reprehẽdit antiquos ponẽ tes subiectũ generationis substã tialis aliquod corpus non habens formam determinatam & specifi cam, & in 3. cæli & mundi in tex. comm. 54. & 55. cõtra antiquos arguit, ꝙ si elemẽta fierent ex ali quo corpore, tunc igitur esset ali-

quod

quod corpus prius elementis, vbi manifeſte colligitur ex intẽtione philoſophi, nullam formam, realiter diſtinctam à forma elemẽti p̃cedere ſecundum rem formas elementarias ī materia, & Auer. vbi ſupra clamat primas formas quæ recipiuntur in prima mã eſſe formas elementarias, cum hoc ꝙ ipſe ſubſtantialem digreſſionem fecit in 1. phy. com. 63. cõtra Auic. ponentem huiuſmodi formam. Ammonius vero aliter interpratus eſt iſtum locum, aſſerit enim nõ eſſe intentionem philoſophi, dum dixit, principia ſemper manere, itaq; velit ea eſſe ſempiterna, ſed intentio eius eſt, ꝙ in vnaquaq; generatione oportet īuenire priuationẽ, & formã, ꝛz quæ fit quælibet trãſmutatio. Nã vnũquodq; qđ trãſmutatur priuationem habet abſentiam formę illius ad quam dicitur tranſmutari: nam album corpus habet albedinem. primo formam, priuationem vero nigri, in quod ãptum natum eſt tranſmutari, & erit hoc principaliſſime cõtrarietatis dictę proprium, ideo philoſophus intulit hoc tãquam cauſam, alias ꝓtrarietates non eſſe principia, quoniam non per omnia incedunt, nõ enim inuenies aliquam ſpecialem cõtrarietatem per omnia phyſica corpora diffuſam, non enim omnia nigra, neq; alba, neq; dulcia omnia, neq; amara, ī omnibus autem eſt forma, & priuatio exceptis ſempiternis, ī generabilibus autem & corruptibilibus, vna eſt cõis contrarietas quæ eſt ꝛz priuationem & habitum non eiuſdẽ formę, ſed illius, in quã aptũ natũ eſt trãſmutari, ſic igitur principalis contrarietas permanere dꝫ ſemper. Aliæ aũt iſto modo permanere nõ dñr: dicit ẽt ꝙ hoc ſimile ẽ, ſicut ſi dicamus, primã mãm ſemp manere in omni gñone, materias vero particulares ſicut eſt lignum, aut æs, aut aurũ non eſſe in qualibet tranſitione, ita breuiter concludit ꝙ ly ſemper, non importat tpis vĩtatẽ, vt ſit ſenſus, prĩcipia eſſe ſempiterno tempore, ſed dicit vĩtatem rerum. i. in omnib. trãſmutabilibus requiri principia ꝓtraria in eorum tranſmutatione. Auer. autem in cõ. 50. dicit, principia ſemper manere in tranſmutabilia in qualibet tranſmutatione, vꝫ, ꝙ non fiunt, neq; tranſmutãtur ex alijs, nec ex alterutris, iſtę enim erant eõditiones principiorum, & ideo non omnia cõtraria ſunt principia, quia poſteriora cõtraria nõ manent, quia ex prioribus fiunt, & ſic Ariſt. habet intẽtuꝫ ſuũ, ꝙ principia non ſunt infinita, nã cum ſuperius fuerit demonſtratum contraria eſſe principia, & nunc ſit oſtenſum, non omnia cõtraria eſſe principia, multo minus igitur eſſe poterunt infinita. ꝓtraria enim poſteriorum non poſſunt eſſe principia, quia principia debent parmanere, ſed illa nõ permanent, igitur nõ ſunt principia, vbi permanentiam intellexit permanentiam in conditionibus primorum principiorum, & eſt opinio multũ ſubtilis, ſicut vides, & ideo vtraq; iſtarum magis eſt de intentione philoſophi, quam prę cedentes, ſicut diligens peripatheticus poterit diiudicare.

Principium ſubſtantiæ dꝫ eſſe ſubſtantia. 1. meta. com. 3. idem 2. de anima

anima.com.2.

Principiorum quęrendorum conditio est,vt sint cõuenientia oĩb⁹ apparentibus inexistentibus, quoniam tunc videntur esse vera.

Principia rerum quæ semper sunt, necesse est,vt sint semp,ista.n.entia,quia non sunt in vno tpe,sine alio, sed sunt in oĩbus tpibus, iõ causæ eorũ non sunt causæ in eis in vno tpe sine alio,& ista est dispositio principiorum corporũ cęlestiũ cum corporibus cœlestib⁹, 2.meta.com.4. Ex quo patet in via Auer. sempiterna habere causam efficientem sempiternã contra Greg. de Ari.& Io.de Bacco.

Principium non intelligit nisi in re quæ habet finẽ.2.meta.cõ.7.& quod habet finẽ necessario hz prĩcipium,& idem 1.cęl. versus finẽ.

Principium & causa aliud est à reb. quarum est principium,aut causa. 3.meta.tex.com.11.

Principiũ nõ dr de separatis intelligentijs vniuoce, neq; ęquiuocæ, sed ẽm prius & posterius, & vide causam in para.meta.tract.4.

Principium firmissimum omniũ est circa quod impossibile est mẽtiri,4.meta.tex.com.8.& 2.met. com.1.

Principij demonstrationis non est demonstratio. 4.meta.t.com.16, idem 1. poste.tex.com.6.

Principium multis modis dicitur 5.meta.tex.com.1.

Principium quandoq; non est rei, sed vnde quis facillime addiscet, ibidem.

Principiorum omnium commune est primum esse.ibid.

Principiorũ quędam sunt intra rẽ, quædam vero extra rem.ibid.

Principiũ doctrinæ in scientijs plerũq; est aliud ab eo quod est principiũ ĩ rei veritate,sicut Aris.fecit in multis libris. 5.met.com.1.

Principiũ agẽs nõ ẽ extrinsecũ ĩ rebus nãlibus sicut in artificialibus 5.meta.cõ.1.Vbi aduerte & põdera qũo illud sit intelligẽdũ, nã lĩa trãslationis arabicæ in tex. est falsa,& dz ĩtare negatiuè,ꝙ,v3, nõ ẽ in re,sed qui voluit defendere illã lĩam affirmatiuã, tũc cogit dicere illud pp aĩalia q̃ ex semine gñant, in seminib.n.talĩũ sunt virtutes informatiuę,quę operantur,& sic taliũ aĩaliũ gñatio hz cãm agentõ intra,secus est in artificialib.quorum principium est ab extra.

Principiorũ q̃dã sunt in arte, q̃dã sunt in esse,& accidit in quibusdã artibus,vt principiũ essẽdi sit idẽ cũ principio doctrinæ,& ĩ quibusdã nõ.5.met.cõ.1.vide 1.phy.cõ. 8.vide etiam 1.phy. com.2.

Principiorum aliorum cõparatio ad primum principium est modis diuersis,sicut est ens de entibus.4. metaph.com.1.

Principiorum quædam sunt in re, vt materia & forma, quædam extra rem vt agens, & finis. 5.meta. tex.com.1.

Principiũ est vniuersaliùs cã, quia principium dr de principiis trãsmutationis, & dr de quatuor causis.5.meta.cõ,4.inde sumitur vulgata ꝓpositio,ꝙ oĩs cã principiũ est,vt patet.5.meta.tex.com.1.sed nõ oẽ principium est causa, quia ibidem principiũ inter alias significationes sumitur pro principio transmutationis, & motus, vndẽ priuatio principium est, sz nõ est cã, alĩ essent quinq; cãrũ genera,

ita

ita etiam Blemideus Nicieforus exorditur ī ſua abbreuiatione naturalis abbreuiationis. Oīs cauſa, inquit, principium eſt, ſed non omne principiū eſt cauſa. Latini autē noſtri dant aliam rationē, quare principium ſit in pluſquā cauſa, quia 5. Metaph. tex. cō. primi, omnis principij cōmune eſſe videtur primum eſſe, & ideo ratio principij conſiſtit in ordine, ſz de ratione cauſæ, eſt, ꝙ ad eius eſſe ſequitur aliud, & quia priuatio aduniēs entib. priuat entia entitate. multotiens enim protendenti ipſius intellectum videtur machinari maleficiū, neq; eſſe penitus, vt dicitur in 1. phyſ. in tex. com. 80. & ibidem t. cō. 68. ſufficiens eſt, alterum contrariū ſui preſentia & abſentia facere mutationē, priuatio enim nihil aliud eſt niſi abſentia formæ in ſubiecto apto nato, ſed ſi illa ē ratio cauſę, vt dicūt, tunc materia nō erit cauſa, inquit enim Com. in 7. primæ philoſophiæ. in com. 37. Forma eſt pars quæ cum fuerit, erit res, materia vero cum fuerit non erit res, & eſt differentia quam Commenta. accepit à luciditſimo The. in paraphraſi ſuper 2. de anima. ca. 1. vbi dicit, hoc eſſe diſcrimen inter materiam & formā, quia res à materia habēt, vt fierent, à forma, vt eſſent, & ratio primi, vt mihi datur cernere, eſt, quia materia ē ex quo fit aliquid, vt in exiſtente, ratio vero ſecundi eſt; quia forma deſcribitur. 2. de anima. te. com. 2. forma eſt per quam eſt hoc aliquid: eſſe igitur appropriatur formæ, & fieri materiæ. Them. etiam in 2. phyſ. ſuper tex. 41. d. quamlibet rem id quod eſt habere ex forma, non ex ſubiecto.

Principiū doctrinæ in multis artibus nō eſt neceſſarium, vt ſit principium ſecundum naturam. Com mē. contra Gal. aſſerentē, ꝙ quia epar apud anathomiſtas ponitur principium doctrinę ramificationis venarum, concluſit propterea epar eſſe principium venaꝝ, idem in 5. Meta. tex. com. 1.

Principiorum vltimoꝝ ſcire quidditates difficile eſt 4. phy. com. 16. vbi luciditſimus Themiſ. cauſam reddit, quia conātur ſeparatim ea cognoſcere, q̄ ſeorſum cognoſci non poſſunt, & Com. in comm. idē dicit, ꝙ ſcire formam ſine materia, & materiam abſque forma, impoſſibile eſt.

Proloquium & enūciatio communis & maxima eſſe videtur, idem originem, & progreſſionem non poſſe nihilque eſſe ꝑ principio, & pro eo cuius eſt principiū. The miſt. 6. phy. 48.

Principia q̄ ponit naturalis, ſunt naturalia plura eſſe, & mobilia, & habentia principia. ſ. compoſita. 1. phyſ. com. 8.

Aliud principium, ex nihilo nihil fieri. 1. phy. t. com. 34. omnes qui de natura locuti ſunt in hoc conuenerūt, ꝙ ex nihilo nihil fit. idē com. in prologo 3. phy. & 2. Metaph. com. 15.

Proloquiū præclarum & indubitabile eſt, in quo dicitur nihil à nā, ſiue vſu aliquo fieri Themiſ. 1. de ani. 13. & habetur 1. cęli. 32.

Propter famoſitatem iſtius diuiſionis. ſ. quoniā omnes intentiones diuidūtur in habitus quieſcentes & mobiles, ꝙueniunt omnes gen-

tes

tes in hoc, ꝙ posuerunt principia nominationū nomen, & verbū, & posuerūt indeclinabile inter illa ad collationem, & posuerūt nomen cuilibet formæ quiescenti, & verbum cuilibet formæ mobili. 5. phys. comm. 9. inde patet dictum grammaticę speculatiuæ, ꝙ nomē significat per modum habitus, & per se stantis, & verbum per modum actus, & per modum fluxus, & fieri, &c.

Processus in infinitum est in potētia non in actu. sexto physicorum 58. com.

Proprietas quia sequitur ꝓportionem mensurarū entium, possibile fuit inueniri in vna re proprietates quasi infinitas, & res quę est propinqua infinito, nō potest sciri perfectę per arbitrium. 5. Coll. ca. 24. vbi loquitur de proprietatibus medicinarum.

Prouerbium, semper aliquid noui affert Aphrica, vnde emanauerit, vide in 8. de natura ani. ca. 28.

Prouerbium, qua cerui amittūt cornua, vnde emanauerit vide in 9. de natura ani. cap. 5.

Probabilia impossibile ē vt sint falsa ſm totū. 3. de ani. com. 5. in solut. 2. qōnis, iuxta finem. idem in com. lib. de sensu & sensa.

Probabilia sunt magis dilecta communiter quàm demonstrabilia. Ex libro destr. disp. 3. in solutione 13. dub.

Probabile est ꝙ qui ꝑsiderat de natura alicuius debet perscrutari de accidētibus illius, & cum hoc ꝙ ē probabile est verum. 2. physi. tex. commen. 17.

Prouidentia proculdubio videtur esse de particularibus ex parte somniorum veridicorum, & similium, ex pronosticis futurorum, quę quidem in veritate est prouidentia in specie, ex disp. 16. in solutione 3. consimile in com. super libro de diuinatione quæ est secundum quietem.

Propheta quilibet est sapiēs, sed nō quilibet sapiens est ꝓpheta, & est verissima propositionum, ex physicis disputationibus, dispu. 4.

Prophetia, vt tradunt antiqui fit ab ipso Deo glorioso mediāte aliquo ente spirituali, quod nō est corp⁹, & est tribuens intellectum humanū apud eos, & est id quod appellāt moderni intellectum agentē, & appellatur in lege, angelus. Ex disputationibus physicis, in disp. 1. in solu. 2. dub.

Prophetia venit in dispositiōe simili epilepsiæ. Com. in com. lib. de diuinatione secundum quietem, & ibi vide causam.

Propositiones cathegoricę substantiales quas format intellectus de rebus compositis, differunt ab illis quas format intellectus de reb. abstractis, quia dispositio & dispositum in rebus cōpositis, licèt sint vnum in actu, sunt tamen duo in potentia, quando intellectus diuisit vnum ab altero, sed in reb. abstractis reducuntur ad vnam intētionem omnib⁹ modis, & nullus modus erit quo prędicatū distinguatur à subiecto, & dispositō extra intellectū. s. in essentia rei, sed tamen intellectus in talibus nō intelligit nomina synonima, sed ea intelligit esse differentia secundū assimilationem. 12. primæ philosophię. com. 39. vbi ex mente Cōmē. distinctio attributorum in diuinis

finis non est ex natura rei, sed secundum modum intelligẽdi, quã viam etiã multi ex nostris Theologis sunt secuti.

Propositio ista dicens, cõueniẽs fieri à conueniente, tribus conditionibus verificatur. videlicet in causa agẽte, & nõ in instrumẽto, & in propinqua non remota, & in essẽtialiter, & non per accidens agentibus. 12. Meta. com. 24. authoritate Alexandri.

Propositio dicens, ꝙ omne qđ est in actu prius fuit in potentia, nõ est vera, nam si ita esset, potentia tia simpliciter præcederet actum, & si ita esset, res mouerentur ex se sine motore. 12. meta. com. 32. vide 9. meta. tex. com. 13. & 3. de ani. tex, com. 20. & 27.

Propositione minori ĩfinita existẽte in prima figura, hoc est, de prædicato infinito, erit concludẽs, nõ autem si fuerit negatiua. 1. physi. commen. 10. & 1. prior. tex. commen. 7.

Propositio cuius subiectũ est æquiuocum, nõ habet subiectum essentiale, ex paraphrasi meta. tracta. 2. in principio. idem 4. Metaphysi. com. 2.

Propositiones assimilant materiæ, quia sunt in potẽtia conclusio, & conclusio in eis est, quasi forma. 2. phy. com. 31. & 74.

Propositio vniuersalis mouet quie scẽdo, sed propositio particularis mouet imminendo, instandoque actioni. 3. de ani. tex. com. 58.

Propositio aliqua ẽ vera per se, quę tamen est falsa per accidens Com menta. 6. phyſico. commen. 15. de motu qui inquantum motus est velocitabilis in infinitum, sed prò quãto accidit motui ꝙ fuit in motis nãlib. sic est falsa ꝑ accidens, ꝑsimile de diuisione lineæ in 71. 4. phy. inuenies ab eodem.

Propositio dicens, ꝙ duo opposita non possunt esse simul in eodem est cõis pluribus sciẽtiis, & propositio dicens ꝙ illud ex quo aliquid transmutatur, & illud ad quod trã smutatur sunt opposita, est ꝓpositio cõis, & ẽm subiectum, & secũ dũ prædicatũ. 8. ph. com. 70. collige ibi communitatẽ ꝓpositionis, ex quot cãis colligi possit.

Proportiones aliquę sunt de quib. dixit Albumazar, quæ non inducunt ad primæ certitudinis ordinem, sed tamen nullus sensus cõtradicit eis, neque ratio, ex 1. cęli, com. 15. & 22.

Propositiones nãles sunt dubitabiles ꝓpter duas causas, aut rõne aliarum propositionum probabilium, quę sunt contrariæ illis, aut propter existimationem ꝙ principia scientiæ naturalis debent esse in fide, sicut principia geometrię. 1. cęli. com. 90. Vide in 2. meta. tex. com. 16.

Propositiones essẽtiales logicales, & disputabiles differunt. Com. in paraphrasi. 1. de cęlo & mundo, in summa 7. in fine. Vide & ponderа quia multum tibi deseruiet illa doctrina in quamplurimis locis.

Propositionibus ambiguis ĩ demõstrationibus vtimur, quãdoq;, præsertim vbi secus fieri non potẽst nulla præ manibus habentes principia, nisi id genus Com. in paraphrasi secundi de cęlo, summa 2. quęsito primo. Intelligit autem per ambiguas in quibus prædicata non dicuntur vniuoce, sed analogicè,

logicè, consimile in secũdo destruction. disput. prima, in solutione tertij dubij.

Propositiones quas habem' prę manibus de corporibus cælestib. pauc̃ sunt, & dicũtur ferè ęquiuoce, quia extractę sunt ab animatis, q̃ sunt hic, & de istis, & de illis animatum dicitur ferè ęquiuoce. 2. cęli. com. 60.

Propositiones famosæ alicui' artis sunt illę, in quib. nulla est disceptatio inter eius professores, ex paraphra. Meta. tract. 4.

Propositiones hypotheticę ꝓtinuatiue in quibus est cõsequens possibile esse cum antecedẽte, necesse ẽ semper, vt destruamus antecedens & concludamus oppositum consequentis. 1. de ani. com. 13. authoritate Them.

Propositiones primi modi dicendi per se habẽt prędicata, quæ sũt causæ subiectorum, sed ꝓpositionum secũdi modi dicendi per se, subiecta sunt causæ prædicatorum. 2. de ani. com. 67.

Propositiones in eo, ꝙ proportiones non sunt agentes, sed in eo ꝙ qualitates. 2. de ani. com. 143. & ratio est ꝙa sunt relationes, & relatio nõ est de principijs actiuis, & ratio ẽ, quia omne quod agit, agit �means ꝙ est in actu, relatio autez extra animam nõ est in actu, sed in potentia. Vnde quidam reputauerunt prędicatum relationis esse de secundis intellectis, quia est debilis entitatis. 12. Meta. com. 19. & sic ętiã numerus non est de principiis actiuis, quia esse eius in actu est in anima, & extra animã in potentia. 4. phy. com. 131.

Proportiones & virtutes quę fiunt in elemẽtis à motibus solis, & aliarum stellarum, sunt illę quas reputat Plato esse formas & eas intendit, sed longe inspiciebat eas, quapropter dixit formas esse. 12. Metaph. com. 18. prope finem.

Proportiones omnes & formę sũt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore. 12. primæ philosophię. commen. 18. in calce com. Vide in concordan. nuper æditis.

Proportio quę est in mobili ad motum est proportio materiæ ad formam. 9. Meta. com. 11.

Proportio diffinitionis ad diffinitionem est sicut proportio quidditatis ad quidditatem. 7. Metaph. tex. com. 14. & 15.

Proportio vitę hominis ad motum continuum est sicut puncti ad lineam, & sicut finiti ad infinitum. Com. in prologo. 1. phy.

Proportio totius ad totum est sicut proportio partis ad partẽ, vera est quãdo ambæ sunt finitæ, ſ3 si fuerint infinitæ ambę, aut altera, vera non est propositio, quia infinitas nõ est magis neq; min', nec æquale. Ex lib. destru. disp. 1. in solutione quinti dub.

Proportiones in eo, ꝙ proportiones non sunt agentes, sed in eo ꝙ qualitates. 2. de anima. com. 143. ex quo patet, ꝙ relatio non est de principiis actiuis.

Proportio quæstionum ad animã similis est proportioni ligamenti ad membra, & proportio scientiæ acquisitæ post illas quæstiones est similis proportioni motus quæsiti post dissolutionem ligamenti. 3. Meta. com. 1.

Proportio impediẽtis ad impediẽs

est

est sicut ꝓportio motus ad motū & hoc in motibus violentis, quando motor fuerit idem, siue impedimentum sit ex medio, siue ex ipso moto. 4. phy. com. 71.

Proportio eius quod congregatur ex duabus potētiis supra duo pondera, nō est sicut proportio solius potentiæ ad vnum pondus. 7. phsi. com 38.

Proportio quælibet composita ex duab⁹ proposītionibus finitis, est finita necessario. 8. phyſicor. commen. 68.

Proportio temporis ad tempus est sicut proportio motoris ad motorem. 8. phyſicor. 80. idem 7. phyſi. tex. com. 35. & 36.

Proportio corporum circulariū in velocitate & tarditate est, nō sicut est proportio spatij ad spatium, sicut est in rectis, sed est secundum proportionē magnitudinis, & paritatis ipsorum mobilium. 2. cęl. com. 46. & tex.

Proportio nulla est inter magnitudinem corporum cęlestium, & magnitudinem corporum facientiū tonitrua, neq; in magnitudine, neque in violentia motus, neq; in velocitate. 2. cæli. com. 53.

Proportio superficiei ad corpus, est sicut lineæ ad superficiem, & sicut puncti ad lineam. 3. cœli. com. 5. vide in concor.

Propinquitas est necessaria ī actione tam potentiarum irrationaliū quàm rationalium. 9. Metaphyſi. commen. 10.

Propinquitas ē causa deceptionis, colligitur ex 3. phyſi. com. 15. vbi Com. ex sententia philosophi allegat causam erroris antiquorū ꝓpter quam collocauerunt ipsū subpriuatione, & primam causam expressit philosophus ī tex. com. 14 nam cum omne ens sit aut ī actu aut potentia, & motus, neq; actus, neq; potentia tantum est, vnde vt inquit Com. ibi in com. latuit eos actus medios inter actum & potētiam, secundam vero causam explicat Com. in com. 15. qa motus est actus imperfectus, & actus imperfectus est propinquus priuationi, ideo iudicauerunt ex propinquitate ipsum priuationem esse, & est etiam sententia Augustini, qꝓ ꝓpinquitas & similitudo sūt causæ erroris, & deceptionis. Alia ēt est causa deceptionis inseparabilis consecutio vnius rei cum alia re, quam Com. expressit in 4. phy. in com 95. vbi dicit, multotiens existimatur, qꝓ illud quod sequit̄ rem sit ipsa res, propter hanc enim causam asserit philosophus ibi antiquos fuisse deceptos asserētes tempus formaliter esse motum, & propter eādem causam Stoici asseruerunt, vt scribit Alex. in paraphrasi de anima. quantitatem non esse distinctam à substantia in qua sentētia perseuerant nominales. Et propter eandem causam, Subtilis Doctor tenuit proprietates rerum non distingui realiter à subiecto, & de multis aliis consimilibus,

Propinquitas & distantia non sūt nisi per transłationem. 8. phy. tex. commen. 55.

Pruinæ & roris loc⁹ est vnus, & materia vna, & agens vnum, sed diuersificantur propter fortitudinem agentis & debilitatem 1. Metheo. commen. 4.

Pseusippus plures substātias ab vno inchoauit, & principia cuiuslibet

substantiæ

substantiæ esse dixit, aliud quidē numeratorū, & aliud magnitudinum esse. 7. metaphysico. tex. com mento. 5.

Ptolomeus posuit plures motus lunæ, & alijs stellis, quos nullus ex antiquioribus posuit. 12. primæ philosophiæ. com. 45. Vide etiam. 2. cœli. com. 62.

Ptolomeus non posuit soli aliā latitudinem nisi ī respectu æquinoctialis, sed antiqui opinabātur, q vltra istam latitudinem ab æquinoctiali habet aliam a zodiaco 12. Meta. com. 46.

Ptolomeus posuit, q in cœlo sunt sphæræ, quarum poli sunt perforati. 1. cœli. com. 10.

Ptolomeus posuit quinq; motus ī luna, cum antiquiores non posuerint nisi tres tantum. 2. cœli. cōmento 60.

Ptolomei sententia successio orbiū in nobilitate non est secundū ordinem ī motibus. 2. cœli. comm. 62. vide ī 12. primæ philosophiæ. commen. 44.

Ptolomeus tenuit q sub æq noctiali sit habitatio, & similitet Auic. licēt Arist. oppositum senserit. ex 2. metheo. ca. 2.

Pulmo in habentibus pulmonē bipartitus esse expedit. 1. de natura animalium. cap. 16. & ibi vide an spiritus per arteriam inspirat' ingrediatur cor, nec ne. vide etiā de pulmone in 3. de natura animal. capitulo 3.

Pulmo sanguinis plurimū ex mēbris omnibus cōtinet, errantq; qui ipsum inanem sanguinis arbitrantur. 1. de natura animalium. capitulo. 17.

Pulmo solus secūdum Gale. nutritur per cor, cuius tamen oppositū sentit Arist. ex 3. de partib. anim. Auer. in cap. de corde.

Pulmonis motus initium est a corde secundum Aristo. contra medicos 3. de partibus animaliū. cap. 6. & Auerro. ibidem ī capitulo de pulmone.

Pulmone ablato hæc duo simul auferuntur, & dexter vētriculus cordis, q̄ gratia pulmonis genitus est pulmo enim vocis & respirationis est organū. Gale. 6. de vtilita. particulari. cap. 9. & nota q contradicit Aristo. in hoc de numero ventri. cordis. ibi.

Pulmo est organum respirationis, & vocis. 3. de partibus animaliū. vide etiam Galenum. 7. de vtilita. particu. cap. 3.

Pulmonis motus est a corde. 3. de parti. ani. ca. 6. contra medicos.

Putredo vel putridum excrementū rei concoctæ est, quapropter nihil putrescens gignitur. Arist. 3. de generа. anim. ca. 11.

Putrefactio est contraria generationi. 4. metheo. te. com. 3.

Putrefacta in principio fiūt humida, in postremo vero fiunt sicca. 4. metheor. tex. com. 4.

Putrefactio est corruptio quædam in vnoquoq; humido ꝓpriē ēm naturam caliditatis, ab aliena caliditate. 4. metheor. tex. commē. 5.

Et pondera contra rudes aliquos medicorum, asserentium hāc diffinitionem putrefactionis datā ab Aristo. non conuenire putrefactioni contingēti in humoribus, vnde febris putrida causatur, cum tamen Gale. medicorum princeps in 2. de differentijs febrium ca. 9. vbi disputat an sit febris ex putri-

do ſanguine fundamentum hoc p̃mittens quomodo ſanguis poteſt putreſcere, hanc diffinitionem ab Ariſto. aſſumit.

Putrefactionis duplex eſt cauſa, vna primaria,& per ſe, alia ſecundaria, & quaſi per accidens. 4. metheo. in ſua ſumma. 5. Col. ca. 43.

Putrefactio eſt commuuis paſſio,& frigiditatis propriæ, & caliditatis alienæ 4. metheo. tex. com. 5.

Putrefactio minus contingit in frigoribus,q̃ in æſtu. 4. methe. t. c. 6.

Putrefactio duplex quædam eſt per viam congelationis, & iſta contingit in hyeme, quædã per viã combuſtionis & diſſolutionis,& iſta ꝑ tingit in æſtate 4. metheo. com. 9.

Putreſcit min⁹ qđ mouet & fluit q̃ non motum 4. metheo. t. c. 11.

Putreſcit minus multum pauco. ibi dem tex. com. 12.

Putrefactionis natura ſtat per calotem extraneum cum humiditate ſuperfluua,& ſunt ei medicinæ odoriferæ in vltimo contrarietatis. 6. Colli. ca. 12.

Putrefactionis cauſa efficiens eſt frigiditas ſm duos modos, vnus eſt ꝑ ſe,& eſt à calore extrinſeco, alius ꝑ accidẽs, & eſt à frigiditate 3. Col. capitulo 3. de cauſis ægritudinum materialium.

Putrefactio eſt via in corruptionẽ. com.& tex. 6. 4. meta. & per conſequens fit in tempore. hoc ẽt aſſerit Auic. in 4. can. cap. de febre ſanguinis contra Gale. vbi litera quæ cõiter legitur eſt corrupta, quia iacet negatiuè, ſed debet ſtare affirmatiuè. ſic putredo habet tps,& cõuerſio ſanguinis in colerã non fit niſi in tempore,& hoc non aduertit Tho. de Garbo, & alij ibi.

Putridum non eſt neceſſarium eſſe, quod ex putrido fit. ibid. Auic.

Pueri cum vigilãt non rident, cum dormiũt rident. interdũ etiam lachrimant, vide cãm in 5. de generat animal. cap. 1.

Pueri pluſquã cætera animalia ſomno dediti viuunt. ibid.

Pueri interdũ altero oculo cæſi nanſcuntur, vt plurimũ aũt ambobus vide cauſam 5. de gener. ani. cap. 2.

Pueri excitati à ſomno prę metu ſe intra inuolucrum occulunt, & ibi vide cãm in lib. de in ſomniis prope finem & The. ibi. ca. 19.

Puerum eſſe intelligentem in potẽtia poteſt intelligi duob. modis. 3. de anima com. 5. in ſolu. 2. qõnis.

Pueris accipit epilepſia. vide cauſam in lib. de ſom.& vig.

Pueris non competunt vina, neque nutricibus. ibid.

Pulſuum ſpẽs comprehẽdi non pñt niſi in ĩdiuiduo comparato ad pulſum ſani, qui in corpore temperatæ complexionis iuuenitur, aut ad aliquã octo complexionũ ſm Gale. aut ad quatuor ſm q̃ apparet à radicibus naturæ 4. Col. ca. de cauſis pulſuum. Nota aũt q̃ ideo ſic loquitur, quia ſm ipſum non darentur complexiones diſtemperatæ ſimplices compoſitæ tantum, & ideo ſunt quatuor.

Pulſus dormiẽtis eſt diuerſus à pulſu vigilãtis, & pulſus exercitati eſt diuerſus à pulſu quieſcentis. & vide cãm 3. de partũ. anima ab Auer. in cap. de corde.

Pulſus non ſolum fit ꝑ reſpirationem, verum ẽt ꝑ tranſmutationẽ caloris naturalis, qui eſt inſtrumẽtum aĩæ ad omnia membra. ibid.

Pulſus marium eſt maior & fortior

ſed

sed mulierum est minor, & debilior, sed est velocior, quæ velocitas in eis est loco fortitudinis. 4. Colliget. cap. 19.

Pulsus cordis temperari potest esse velox propter strictura arteriarum. 4. Col. cap. 2.

Pulsus magnificatur per motum, & minoratur per quietē. & vide causam. 2. Col. cap. 18. in fine.

Pulsio est motus ab extrinseco. 7. phy. tex. c. 10.

Putans diuisum diuidi & compositum componi verus est 9. metap. tex. c. 21. idem in prædicamentis. & in primo de interpretatione, vbi dicitur ex eo ꝙ res est vel non est, redditur opinio & oratio vera, aut falsa.

Purum diligēter monstrat quicquid exceperit, vnde vestes, quę mundissimæ sunt, citissime inquinantur. ex lib. de insomn. Arist.

Punctus motus facit lineā, & linea mota superficiē, & superficies corpus, & figuras habere positiones sunt ꝓpositiones geometricę opinabiles absq; eo ꝙ sunt extra animam. Commen. 3. phy. com. 60.

Puncta & momenta cognoscuntur per priuationem continui. 3. de anima. tex. c. 25. vide Themi. ibi.

Puncti ad lineam nulla est proportio. 4. phy. tex. c. 71. & ibi redditur causa.

Punctus & instās differūt, quia ista actio quę est diuidere & distinguere est puncti principaliter & est instantis necessario. item punctus īuenitur in actu in linea, sed instās inuenitur in potētia in tempore, quia non potest bis demonstrari. 4. phy. com. 105.

Punctus idem potest bis demonstrari, non autem instans. 4. phy. tex. c. 121. 105. & 106.

Punctus vnus p se est duo secūdum rationem. 3. phy. tex. c. 121.

Puncti diuisio ē relatiua non in eis substantia, qm̄ punctꝰ non diuiditur, sed solummodo diuiditur ſm ꝙ est principium in respectu, & finis in respectu. 4. ph. com. 121.

Punctus dicitur quiescere per figuram. 1. transumptiue. 6. ph. c. 72. vide consimile. 4. ph. com. 118.

Punctus dr̄ moueri per accidens ad motum corporis. 6. ph. t. c. 86.

Punctus nullꝰ actu est in continua magnitudine nisi motꝰ dirimatur 8. phy. tex. c. 65. & Them. & Cōmenta. ibidem.

Puncta q̄ sunt inter principiuꝫ magnitudinis & finem, sunt in potentia cum magnitudo diuidatur ſm illam, potentia non actu, punctus aūt q est finis magnitudinis est actu. 8. phys. tex. com. 67.

punctus qui est centrum spheræ est principium ꝓ quāto omnes lineæ exeunt ab eo ad circunferentiam, est aūt finis, vt omnes lineæ circūferentia ductæ terminantur ad ipsum, est aūt medium, vt ęqualiter distat ab omnibus partibus. 8. ph. ex intentione Them. cō. 76.

Puncta & partes licèt moueant̄ per accidens, differunt tñ, quia partes poterūt per se moueri si separētur à toto, qđ puncto minime cōpetit. item motus partium est difformis motu totius existente vniformi, & partes iuxta polos tardius, quàm quæ circa æquinoctialem mouentur, quod non competit punctis. Them. 6. ph. 84. & 85.

Punctꝰ q est indiuisibiles & non existens in moto, qđ mutat locū per

naturam, non dicitur motus, neq; essentialiter, neq; accidētaliter. 2. cœli. com. 14.

Puncta, lineę, & superficies nō sunt in loco, neq; p se, neq; p accidēs. 1. de genera. & corrup. com. 29. vide in concordan.

Punctus est vnitas positionem habens. 1. de anima. tex. com. 68. idē 5. metaph. 12.

Punctus, vnitas, & instans nō sunt diuisibilia nec actu, nec potentia, nec essentialiter, nec accidentaliter. 3. de ani. com. 25.

Punctus non diuiditur omnino, & habet situm. 5. meta. 1. c. 12.

Punctus & vnitas differūt. 5. meta. tex. com. 12. vide etiā 4. phy. tex. commen. 106.

Pulchritudo & fortitudo, & alię formæ corporales similes his sunt dispositiones laudabiles in animalibus, quę non intelliguntur nisi in respectu nobilissimę dispositionis s. in respectu animalis nobilissimæ dispositionis. 7. phy. tex. com. 17.

Ex quo patet contra sophystas, ꝙ intensio formarum attenditur penes appropinquationem ad summum. vide in Theorematibus diffuse de hoc.

Pulchritudo magis attribuitur compositioni, sicut virtus, & fortitudo magis attribuitur cōplexioni. 4. Collig. ca. 2.

Pulchritudo in aliquo animali est dispositio in forma creaturę, cōsiderata ꝺm dispositionem quā habet in creatione cōsiderata in forma creaturæ, respectu nobilissimi animaliū in illa specie, & vlr est ꝓportio inter extrema membra, & media. 7. phy. com. 17.

Pulchritudo dicitur respectu turpitudinis. ibid.

Pythagoras & Leucippus perfectionem non dixerunt esse in principijs, 12. meta. t. com. 40.

Pythagoras posuit solū mathematica esse abstractas substantias, & nō posuit formas, ideſt ydeas. Cōmen. 12. meta. com. 5. in calce cōmen. authoritate Alexan.

Prothagoras hominem esse mēsuram rerum omnium, nihil aliud dicēs quā ꝙ vr vnicuiq; hoc, & eē firmiter. 11. primæ philosophiæ. ca. 4. idem 10. met. tex. cō. 5.

Prothagoras asseruit hominē esse metrum omnium rerum. 10. meta. tex. com. 5.

Pythagorici pri⁹, & Plato posteri⁹ dixerunt vnū esse substam q̄dā per se existentem. 10. metaphysi. text. commen. 6.

Pythagorici existimant, ꝙ numeri sunt principia entium, sed nō opinātur omnes ꝙ sint principia ꝺm formas, sed ꝺm ꝙ sunt elemēta entium. 7. meta. com. 2. tex. 38.

Pythagorici diuidebant principia rerum in duas partes cōtrarias. 3. physi. com. 13.

Pythagorici posuerunt motum nō esse ens. & videntur accidēs quoddam motus, potius quàm rei natura significasse. Them. 3. ph. 13.

Pythagoras posuit infinitum exnatura paris, & finitū ex natura imparis, & ꝺm aliquos per parem intelligebat materiam, & per imparem formam. 3. physico. tex. commento 26.

Pythagorici affirmauerunt vacuū. 4. phy. tex. com. 56.

Pythagorici aiunt totum & omnia trib⁹ determinata esse. 1. cę. t. c. 2.

Pythagorici duo hęc sola principia dicebant

dicebant dextrum,& siniſtrum 2. cœli.tex. commen.11.

Pythagoras opinatus fuit in medio ignem eſſe, aſſeruit, & terra circa medium cercularitet moueri 2. cœli.tex.com.72.

Pythagorici vocati mathematica principia omnium eſſe aſſeruerũt 1.meta.ca.20.

Pythagorici poſuerunt duo principia finitum & infinitum, & talia ſunt ſm materiam & formam, nõ ſecundum materiam & agens, vt erant apud antiquos naturales 1. meta. tex. commen.3.

Pythagorici poſuerunt numerum eſſe ſubiectum omnium entium. ibid. vide etiã 3.phy.t.c.25.& 26.

Pythagorici poſuerunt cauſas rerũ naturalium res non conuenientes & non eſſentiales rebus naturalibus 1.meta. tex.com.19.

Prothagoras redarguit geometras aſſerentes circulum tangere regulam in punćto.

Pythagoras tranſmigrationem animarum fabulosè tradidit ad ciuilem aliquem vſum 1.de anim.tex. com.53. & Them. & Com.ibid.

Pytuita eſt primi alimenti excremẽtum,& ſi quid aliud huiuſmodi eſt 1.de generatione animalium cap. 18. vbi patet flegma & duas coleras ſecundum Ariſtot.non eſſe humores, ſed ſuperfluitates ſanguinis, quod eſt verus humor, & verum alimentum, contra medicos.

De litera Q.

Vi poteſt ſaluare apparẽtia ex principiis finitis,melius facit q̃ qui ex ĩfinitis. 1.ph. t.c.50,& 56. vbi aduerte ꝙ pipathetici paucitatẽ entiũ vbi fieri põt ſemp prætulerunt multitudini, & hoc eſt maximum fundamẽtũ in doctrina eorũ, vide cauſam ab Auer.in com.allegatis.

Quicquid recipit aliquid non recipit illud ſm ꝙ eſt ĩ actu,ſed ſm ꝙ eſt in potentia.1.ph.com.69.& 2. de ani.com.67.& 104.1.ca.de ſubſtan.orb.3.cœli.cõ.67.& 3.de anima com.4.

Qui dicit aliquid generari ex nõ ente dicit, ꝙ vel tranſmutatio eſt in priuatione, aut ꝙ eſt tranſmutatũ ſine trãſmutatione.1.phy.cõ.71. conſimile.8. phy.com.4.& 15.

Quod non attribuitur corruptioni niſi propter rem corruptibilẽ exiſtentem in eo, dicitur corruptibile per accidens 1.phy.t.com.82.

Quæ inueniuntur in rebus naturalibus ex neceſſitate, & nõ ſunt pp aliqd ſunt ex mã,vt mors:& q̃ inueniunt pp aliqd ſunt ex forma 2. phy.cõ.88. idem 3. de ani.cõ.60.

Quod ꝓdicat in quid & conuertit eſt diffõ.3.phy. cõ.1.& 6.topico.

Quod mouet circa aliqd quieſcens tm,& nõ mouet in cõtinẽte,vt cœlũ eſt illud, cuius motus non eſt p accidens extrinſecũ à natura Cõmen.4.phy. com.43.

Quibuſdam cœleſtibus corporibus quod continetur ab aliis, accidit ſibi. ibidem.

Quod eſt in aliquo exiſtente in diſpoſitionibus diuerſis eſt vnum ſecundum ſubiectum, & duo ſm rationem.4.phy. com.104.

Qui aufert diuiſibilitatem à tempore & à magnitudine,aufert velocitatem & tarditatem 5.phy.cõ.62.

Quicquid menſuratur à ſua parte finitum eſt 6.phy.61.

Tabula Zimaræ

Qui quærit rõnes vt deſtruat illud quod apparet ſenſui eſt debilis diſcretionis. 8. phy. tex. com. 22.

Qui negat ſubiectum alicuius artis artifex illius artis non habet viam neque ſermonẽ cũ eo cũ non habeat principia p quæ loquatur cũ eo, quia negat principia ex quib. fundantur contradictiones negationis ſubiecti. 8. phy. com. 22.

Quod eſt per accidens nõ eſt neceſſarium neq; ſemp, & tale põt non eſſe. 8. phy. tex. com. 36.

Quęcunq; præter naturam ſunt citiſſime corrũpuntur 1. cęli. text. com. 15.

Quod innatum eſt inueniri in tpe non põt eſſe ſine tpe, & quod nõ eſt innatũ inueniri in tpe nõ inuenitur in tpe, & nõ habet prius, & poſterius niſi in eſſe, ſicut eſt de lineis cũ figuris, & magis hoc eſt in rebus abſtractis. 1. cęli. cõ. 106. vbi patet in reb⁹ æternis eſſe prioritatem ꝛ naturam. vide in 2. ca. de ſubſtantia orbis.

Quod eſſe poteſt & non eſſe determinatum eſt eſſe plurimũ, & eius quod eſt eſſe & eius quod nõ. 1. cæli. tex. c. 118. & habet locũ in omnibus prędictis, vt ibi dicitur.

Quicquid eſſentialr cõpetit vni indiuiduo eiuſdẽ ſpẽi cõpetit oĩb. 2. cęli. t. c. 59. ibi. n. Ari. arguit ꝙ ſi luna eſt ſphericæ figuræ omnia aſtra ſunt ſpherica.

Quod impoſſibile eſt vt ſit impaſſibile eſt vt incipiat eſſe. 4. cæli. tex. com. 33. idem 6. phyſic. tex. commen. 92.

Quod dr̃ de aliquo diuiſim non ſequitur vt ſemper dicatur de eo ꝙiunctim. 1. de gene. & cor. t. c. 9.

Quæcunq; eandem materiã nõ habent faciunt impoſſibilia entia vt medicantia. 1. de gen. & corrupt. tex. com. 53. & 87.

Quæcunq; non in materia hñt formam hæc impaſſibilia ſunt actiuorum: ꝙcũq; aũt in mã, paſſiua. 1. de generat. & corruptio. tex. commen. 53.

Quorum incorruptibilis eſt ſubſtãtia mota eadẽ numero redire poſſunt, quorũ aũt corruptibilis ſolũ ſpecie nõ numero ex fine. 2. de gene. & corrup.

Quod inuenitur in aliquo accñtalr oportet vt inueniat in alio eẽntialr. 2. de ani. c. 133. idẽ 4. ph. cõ. 43. & 1. cęli. com. 14.

Quidditas non dr̃ vniuoce neq; equiuoce de abſtractis & de generabilibus. 3. de ani. com. 36.

Quæ verè poſſunt facere eorũ op⁹, verè ſunt vnumquodq, puta oculus ſi videt: qui autem non poteſt videre, æquiuocè, puta mortuus aut lapideus. 4. metheo. t. c. 54.

Qui dubitat & admiratr ignorare vr̃ ex prohe. meta.

Quod inuenitur accidẽtaliter raro inuenitur. 1. meta. com. 8. idem 2. phy. com. 48.

Quę præcognoſcimus impoſſibile eſt vt addiſcamus. 1. metaph. tex. com. 47.

Quod ante eſt cõmunius eſt eo qđ poſterius eſt. 2. metaph. tex. commen. 10.

Quidditas in ſubſtãtijs eſt ſimpliciter, ſed in accidentibus, eſt ꝛ ꝙd 7. meta. tex. com. 15.

Quidditates rerũ non ſunt exiſtentes niſi per eſſe rerum habentium quidditates. 7. met. t. c. 20. Sic ītel ligas dcm̃ Philoſophi ī ꝓdicamẽtis, vbi aſſerit ꝺſtructis ꝓiimis ſubſtan-

stantijs impossibile est aliqd aliorum remanere. Naz lz rei qdditas p̄cedat quo ad intellectum ipsum singulare quo ad existētiam tū sequit. hoc bñ notauit Com. 12. diuinoz c. 27. authoritate' Alex. sic n. melius dr̄ q̄ vt Boetio visuz est, q in p̄dicamentis istā ꝓpōnis difficultatē qūo indiuiduæ subæ primæ subę esse pñt, qñquidem illud est nā pri⁹ quo sublato reliqua auferuntur, posterioribus vero sublatis priora non auferūtur, soluit dicens, non oēm nām in vno saluari indiuiduo, sed ī oīb⁹ singulis. Sed hoc non obstat, qa tunc ista rōne non posset prima & secunda suba in rebus æternis reperiri in quib⁹ tota nā in vno saluatur suppositō. vt p3 1. cœli & mundi, in commen. 4. & 98. vbi scribit Com. ꝙ multitudo indiuiduorum ꝓtingit ꝓp diminutionem, & ideo nā non fuit contenta esse vnius tñ, & ita etiam scribit 2. de ani. tex. c. 34. & in 2. de gene. & corrupt. tex. com. 59. ꝙñs autem falsum est, & econtra Philosophum in 1. cœli. text. com. 92. vbi dr̄ ꝙ alterum est hoc cœlum & cœlum simplr. 2 autem Boetij solo magis vr̄ apparens, inquit enim ꝙ quia in prædicamentis agitur de significatione vocabulorum, & qa quæ sensibus proxima sunt, ea etiam proxime vocabulis nuncupanda iudicamus, qui enim primus hominez dixit non illum qui ex singulis hominibus conficitur ꝓcipit animo, sed quēdam singularem atque indiuiduū cui hominis nomen imponeret, & ideo sublatis singulis hominibus homo non remanet. Sed nec ista secunda eius solutio satisfacere videtur, tum quia trahit secum arduam quæstionem de primo cognito. Nullus enim imponit nomen rei quam ignorat, vt dr̄ septimo primæ philosophię. tex. com. 54. & in quarto etiam ī text. com. 10. si igitur primum cognituz ab intellectu esset singulare tūc sine dubio responsio illa vera esset, sed illud est dubium & forte falsum ī via Peripatheticorum apud quos fuit maxima altercatio an ab intellectu cognosci possit, & qs sit modus quo cognoscitur nedū vt esset primum cognitum, sicut declarat Commē. 3. de ani. com. 36. authoritate Auēpacis, vbi dicit ꝙ quidditas intellecti non est quidditas singularis, neq; spiritualis, neq; corporalis cū sit declaratū ꝙ indiuiduum non est intellectū. Amplⁱ⁹ si primus īpositor imposuit hoc nomen hō, alicui homini singulari inquantum singulare illud, & non sub rōne aliqua cōi, tunc inęuitabiliter sequitur ꝙ illud nomē non esset nomen appellatum sed nomē proprium. Et confirmatur authoritate Auerro. 2. de anima, commen. 65. vbi format in simili consimilem consequentiam, dicit enim quòd si sensus pateretur ab aliquo indiuiduo secundum, quòd est illud indiuiduum, tunc non pateretur ab alio indiuiduo, & bene' dixit. nam vt scribit Aristo. in calce secundi posterio. analiticorum, licèt id quod sentitur sit singulare sensus, tamen est vniuersalis. Concludamus igitur cum Alexandro & Auerroe, in loco prælegato, quòd licèt singularia inesse præcedant vniuersalia, tamen vniuersalia in intellectu præcedunt singu-

laria, vt habetur in com. 27. duodecimi primæ philoſophiæ. & idē Commē. 7. meta. com. 20. dicit ꝙ quidditates rerum non ſunt exiſtē tes niſi per eſſe rerum habentium quidditates. i. non exiſtunt niſi ad exiſtētiam ſingularium, & ſic vniuerſalia ſunt poſteriorum: actus enim & generationes, & motus omnes ſingulariū primo ſunt ex prohemio primæ philoſophiæ vide etiam pulchre Alexandrum in 1. lib. naturalium quæſtionum. q. 11. vbi quærit, qūo ſit intelligendum dictum philoſophi. 1. de aīa. tex. com. 8. animal vniuerſale, aut nihil eſt, aut poſterius eſt.

Quæcunq; à caſu quorum materia poteſt à ſeipſa moueri hoc motu quo ſperma mouet eadē fieri poſſunt, quoruncunq; vero nō ea impoſſibilia ſunt aliter fieri quam ex ſeipſis 7. meta. t. com. 31.

Quidditates naturalium non poſſunt intelligi ſine ſenſu & motu, ſicut quidditates mathematicorū. 7. meta. tex. com. 39. & 37. vbi intelligas ꝙ non poſſunt diffiniri ſicut gloſauit ex mēte Them. hic, & 6. primę philoſophiæ. tex. com. 2. & 1. de ani. tex. com. 16. in contra dictionibus nuper æditis.

Quidditates naturales differunt à quidditatibus mathematicorum. ibidem tex. com. 39. quia poſſunt intelligi ſine materia ſenſibili.

Quidditas rei deſcriptione logica, deſcribit̄ ſic, ꝙ eſt illa quā ſignificat diffinitio, & ēt alia deſcriptione logica, & eſt, q̄ dat̄ in rñſione ad quæſtionem factam per quid, aut quare. 7. meta. com. 59.

Quidditas & eſſentia ſunt idem in non habentibus materiam, neque intellectualem, neque ſenſibilem. 8. Meta. tex. cō. vlt. idem 3. de anima tex. com. 59.

Quod impoſſibile eſt factum eſſe, impoſſibile eſt aut eſſe, aut futurū eſſe 9. meta. tex. com. 6.

Quoruncunq; aliquid alterum eſt, quod fit præter vſum horū actus in facto eſt, vt ędificatio in ædificato, & vniuerſaliter motus in mobili, quoruncunq; vero non eſt aliquod aliud opus præter actionem, in ipſis exiſtit actio, vt viſio in vidente, & ſpeculatio in ſpeculante. 9. Meta. tex. com. 16. Inde elicitur actionem eſſe duplicem immanentem, vz, & tranſeuntem.

Quæcunq; ſunt præter primam materiam, & vltimam formam, ſunt materiæ compoſitæ & formæ compoſitæ. 1. phy. cō. 1. licèt variis modis interpretet̄ illa authoritas. Mihi tamen occurrit vnus modus exponendi multum ſubtilis, vt per materiam primam intelligamus primam in compoſitione, & per vltimam formam etiam vltimam in compōne & non vltimā in reſolūne, vt expoſuit Burle⁹, licèt expō illa bona ſit: & tunc dico ꝙ in cōpoſitis ex plurib⁹ cauſis ītrinſecis ꝓpinquis & remotis ſola prima mā ē mā ſimplex, quæ, vz, hz rōnē materiæ & non formæ, & ſola vltima forma q̄ eſt in cōpōne, & eſt cauſa propinqua compoſiti habet rationem formæ ſubſtantialis dantis eſſe, quia vnum compoſitum ſubſtātiale habere niſi vnam formā ſubſtantialem eſt impoſſibile. 1. ca. de ſubſtantia orbis, quia vnius rei eſt vnum eſſe, formæ autem mediæ dicunt̄ materię compoſitæ & formæ compoſitę, qa reſpectu p̄cedētium

tium comparãtur vt formæ, reſpectu poſtremæ vt materiæ. & ideo ly in mixto ſint formæ elementariævltra formam mixtionis, q̃ eſt forma ſupaddita ipſis, tñ illę gerũt vicem materiæ reſpectu eius, & ſic ſp vnius rei eſt vna forma ſubſtantialis, & vnũ eſſe. & hoc ē qđ dixit lucidiſſimus Them. ī 3. de anima ca. 27. ꝙ ſane ordo & ꝓceſſus hic eſt vt reſpectu inferiorum ſuperioribus vice formæ vtatur, reſpectu ſuperiorum inferioribus loco materiæ. non habēt igitur ſimplicem rõnem & reſpectũ materiæ, & formę niſi extrema. ſ. prima materia, quæ ꝫm ſe eſt denudata a b oī forma, & vltima forma quæ non habet vlteriorem reſpectu cuius materia effici queat, ſed illa quæ ſunt in medio habent compõnē extremorum vel ꝫm eſſe, vel ſaltem ꝫm denominationē, ſp. n. reſpectus ī perfectionis ad ꝑfectius, eſt reſpectus materiæ ad formã, aut inſtrumenti ad agẽs, vt dicitur 3. de anima ab Auerroe, com. 36.

Quidditates naturales non pñt ītelligi ſine motu, & ſenſu, ſicut quidditates entium mathematicorum. Com. 7. meta. cõ. 39. Sz tunc eſt difficultas ꝙ motus erit de qddatiuo ꝺceptu quidditatũ naturaliũ, quod vr̃ abſurdum, cũ motus ſit accidens, & poſterius ipſa quidditate ſoluit, intelligitur vt dixi in theorematibus, quia nõ poſſunt abſtrahi à principio motus quod eſt natura. vnde iſta eſt ratio formalis à priori omnium q̃ in ſcientia naturali conſiderantur. Ariſt. enim 2. phy. tex. c. 73. eiicit à conſideratione quidditatiua primum motorem, quia non habet in ſe principium motus & quietis & ī primo de partibus animaliũ. cap. 1. dicit, non oẽm animã quidditatiue ꝺſiderari à naturali, quia non omnis anima eſt natura. Sed tunc inſurgit maxima difficultas, quia cum quidditates rerũ naturalium ſint ſubſtantiæ, & per conſequẽs abſoluta entia, videntur à naturali non conſiderari quidditatiue in ꝓpria forma, quia ſi omnis talis quidditas includit naturã, & apparet natura vel formaliter vel ꝺſecutiue, ſequitur oẽm conſiderationē quã habet naturalis eſſe reſpectiua, & tandem tales quidditates in particulari cognoſcentur à diuino, qđ eſt ꝺtra Philoſophum. 11. primæ philoſophię. ca. 5. & in prohemio metaphyſicę, vbi hr̃, ꝙ ſapiẽtis eſt omnia cognoſcere vt ꝺtingit, ſoluitur loquendo de cognitione qddatiua & diſtincta in particulari cognoſcuntur a naturali. & concedo ꝙ in tali ꝺſideratione naturalis non habet vt naturalis cognitionē abſolutã, ſed reſpectiuã. ſed ſi quam habet abſolutam habet à diuino, ſed non inquantũ naturalis eſt. nã ꝙ homo ſit ſũa aut ens à diuino habet, ſed alia prędicata naturalia omnia includunt naturã q̃ eſt principium motus. & ſi ꝺſideras etiam accidentia iſto modo cũ reſpectu, ꝺſiderant̃ à naturali, quia aut ſunt interminata, aut terminata, & oĩa ꝺſiſtunt in reſpectu quodam ad formam & ad materiã ſenſibilem, vt patet intuenti. Sed dices, nonne prior eſt ignis quàm ſit principiũ motus? qa licèt ignis ſit ignis per formã ſuã, q̃ eſt nã, & talis natura ē motus principiũ. Tunc q̃ro, ꝺſiderare poſſum ꝑ intelle-

tellectum absolutum non considerando respectū igitur possum considerare ignem in illo priori ī quo est ignis, non considerādo illū respectū. Et tunc q̄to ista considetatio à quo artifice hī aut à nāli, si sic igit' naturalis abstrahit à natura aut à diuino, si sic igit' diuinus considerat q̄dditates rerū ī particulari. hoc argūm est satis laboriosum. & Scotus & discipul⁹ eius Antoni⁹ Andreas in q. 9. 1. met. non bñ sol uunt istud argumentū, quia licèt verū sit q̄ ignis cum illo q̄ appropriat illum ad naturalē tñ tale approprians non est nisi natura, q̄a sicut q̄dditas artificiati consistit in arte, sic q̄dditas naturati consistit ī natura. 2. ph. c. 13. & com. 3. & 6. met. com. 2. sed ratio naturæ est ratio entis includētis respectū, vt p3. Quare dicendū puto ad hoc argumentum cū aureo quodā dicto Alexādri afrodisei summi Peripathetici qui ī principio libri prior⁹ d. q̄ ī plerisq; nālis vtit' mathematica abstractione, sicut q̄n ꝺ3 rationem concipit & abstrahit forma à materia: dicit. n. Aris. 2. ph. t. c. 12. diffiniens nām q̄ est forma q̄d est ens ñ sepabile nisi ꝺ3 rationē p3 aūt q̄ hoc non est ꝺm rationē & modū definiendi nālis, quia vt dicit Com. formę nāles non pūt diffiniri ꝺ3 se fine materia. in primo d aīa, com. 16. & ē sn̄ia Philosophi in 2. ph. versus finem, vbi h3 q̄ in diffinitionibus nālium rerum d3 poni materia vel expresse, vel consecutiue. immo in 6. primæ philosophiæ. t. c. 2. Aris. ponens distinctionē inter scīas speculatiuas d. naturalē diffinire p materiam sensibilem. Et ideo sic dico in casu q̄ naturalis vtēs mathematica abstractione p̄t in illo priori abstrahere hunc ignē in q̄tum ignis est, non considerando ipsum vt sua igneitas est mot⁹ principiū, sed in ratione igneitatis, & l3 igneitas includat nālitatem, hoc tñ non est inquantum igneitas, sed est ꝑñs ipsam, quia prius natura ignis est ignis q̄ sit mot⁹ principiū. Et nota bene hoc, quia nullus ante nos in via latinor⁹ potuit pertingere ad istud. Mathematica igitur abstractione ꝑsiderari p̄t non naturali, vñ igneitas nāl'r q̄dditatiue includit nām. 1. dum quidditatiue diffinitur. vñ non oīs abstractio est in nāli philosophia nālis ꝺm Alex. & vitos Peripate. antiquos.

Quando maior ꝓpositio conuertit' vīr possumus arguere ex duabus affirmatiuis ī 2. figura. 2. ph. com. 23. 4. ph. 33. & 42. & 2. cœli. c. 23

Qñ aliquid agit aliquam actionem ita agit illam, sicut aptū natum est agere illam. 2. ph. tex. com. 78.

Quando sunt duæ partes, quar⁹ vna est in altera & fuerint partes vnius totius, & totū nominatur à nomine partis, pol'e est vt illud totū disponatur per illa3 dispositionem. 4. ph. com. 24. & 25.

Qñ maior ꝓpositio ꝑuertit', ꝑclusio p̄t esse vlis in figura tertia, q̄a tunc p̄t reduci ad figura3 prima3. Com. 4. phy. com. 42. ratio est, quia figura tertia descendit à prima p conuersionem minoris, vt patet in 1. priorum trac. 1. de generatione syllogismorum: vnde quemadmodum maiore existēte vniuersali affirmatiua in terminis conuertibilibus p̄t sequi ex duabus affirmatiuis conclusio in 2. figura, quia pōt

reduci

reduci ad figuram primam p̄ conuersionē maioris in terminis, qa figura secunda descendet à prima per maioris conuersionem, ita dic in hoc casu.

Quando quantitatibus proportionalibus additur eadem quantitas, illę quantitates non remanēt proportionales. 4. phy. com. 71.

Quādoq; significat id quod est raro, & quod est per accidens. 4. ph. cō. 112. Ratio aūt huius est, quia quę per se sunt, sunt de omni, & p consequēs sunt semp, & nō q̄nq; sic, & quandoq; non, vt dicitur in 1. posteriorum analiticorum.

Quando vna & eadem res fit à duabus oportet q̄ fiat per eandē cām cōem, est ꝓpositio equiuoca, quia potest duobus modis ītelligi. vno modo q̄ illa res ꝓueniat à duab⁹ in eodem genere causæ ſm speciē, vt scānum factū à Platone & à Socrate habēribus eandam artē. alio mō q̄ illa causa sit cōis ſm genus inquantum causa est, sed differūt ī specie, illæ causalitates, vt calceus factus ab artifice habente illam artem, & à coriario præstante materiam calcei, puta corium, sed vnus concurrit vt agēs, alter quia mām præstat. Auer. cōtra Gal. ī 1. de generatione ani. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorū d̄ semine.

Quanto magis augumentatur quātitas corporis tāto magis augumētatur potentia eius, & est propositio manifesta per se. 3. ph. cō. 42.

Quātitas non est de potentiis actiuis. 4. phy. com. 84.

Quantitas curua est contraria quātitati rectæ quinto physico. commen. 44. quod quomodo sit intelligendum. Vide primo physi. commen. 41.

Quātitates eiusdē speciei sunt sibi inuicē equales, videlicet, rectę tantum aut curuæ tm̄, cū istæ sibi superponantur. 7. phy. com. 29.

Quantitas subiecti si diuersa fuerit diuersabitur passio neeellario. 7. phy. com. 33.

Quātitas equiuoce dr̄ de superficie, linea, & numero. 1. met. cō. 46. Ex quo vr̄ q̄ quantitati discretæ & ꝙtinuę nō sit aliquid cōmune vniuocū. vide idē in commē. magno 1. poste. com. 73. & 83. vide in ꝙ traditionibus nuper editis.

Galenus in primo de differentijs morborum inquit, q̄ quāti aliud discretum quod proprie quātum appellatur, aliud vero continuū, qd Greci pelicon appellāt, & non dicit q̄ sunt species, vt cōiter trāslatores transtulerunt locū istum.

Quantū aliud per se, aliud per accidens. 5. meta. tex. com. 18. & est in cap. de quanto.

Quāta p se, alia sunt passiones, alia sunt ſm subſtantiam ibidem.

Quanta per accidens sunt duobus modis ibidem.

Quantitatis descriptio ponitur. 5. metaphy. tex. com. 18.

Quātitas discreta diuiditur in vnitates quæ sunt naturaliter indiuisibiles, sed quātitas ꝙta diuidit' in vnitates quæ recipiunt diuisionē 5. meta. com. 18.

Quātitatis species famosę solū sūt enumeratæ ab Aristotel. in prædicamentis. Commētator 5. meta. commen. 18.

Quantitas non est subſtantia, sed magis cui hæc insūt septimo metaphy. tex. commen. 8. Ex quo pater error noīalium, & (vt inquit Alexan- Cōtra nominales.

Alexandri) fuit commentum ſtoicorum.

Quantitas in eo ꝙ quantitas cognoſcitur vno aut numero. 10. metaph. tex. c. 2.

Quãtitatis habẽtis ſitum & carẽtis ſitu diuerſum eſt iudicium. ex quãtitate. n. carẽte ſitu, non eſt impoſſibile imaginari proceſſum in infinitum, ſicut in habẽte ſitũ. ex lib. deſtr. diſputa. prima, in ſolutione 16. dubij. vide in concordantiis nuper ẽditis.

Quãtitates corporum ſi ꝑmutarentur etiam permutarentur actiones corporum ex lib. deſtruct. diſpu. 2. in ſolutio. 5. dubij.

Quantitas dicitur de omni eo quod menſuratur ſua parte, vt notificaui in lib. prędicamentorũ. Auer. in paraphraſi metaph. tract. 1. cap. de accidente.

Quãtitatis alia eſt per ſe, alia per accidens. ibidem.

Quantitatis ꝑ ſe alia per ſe primo, alia ratione alterius, vt magnitudo menſura, & numerus ſunt quantitates per ſe primo, ſed tẽpus, & motus ſunt quantitates per ſe nõ primo, ſed ratione alterius, quia tempus eſt quantum ratione motus, & motꝰ ratione magnitudinis. ibidẽ vide ẽt pro hoc in 5. meta. cõ. 18. & tex. & ſic ſedabis cõtradictionẽ quando Ariſ. d. motum & tempus eſſe quanta per accidens, vt ly, per accidens, diſtinguitur contra per ſe primo, & non contra per accidens purum.

Qualitates propriæ quæ ſunt ī ſubſtantiis ſimplicibus non ſunt ſubſtantiæ, ſed aſſimilantur ſubſtantiis, quia in ſimplicibus ſunt ꝓpīquiores ſubſtantiis, & in aliis cõpoſitis ſũt remotiores. 5. ph. c. 10. pro quo vide ẽt octauo met. com. 5. quomodo aũt ī ſimplicibus ſũt proximiores ſubſtantiæ. vide quarto cęli. com. 40.

Qualitatum attributarũ alterationi, aliæ primæ, alię ſecundæ, & ſũt quæ fiunt ex primis. 8. phyſic. tex. commen. 11.

Qualitates ſũt primæ humiditas & ſiccitas & his cõiuges, circa corpora quidem diuiduę non vñr, ſed circa materiam. Themi. 1. de anima com. 12. ſuper te 26. vide quomodo ſit intelligendum, primo de generatione & corrup. tex. com. 6.

Qualitates in olfatibus manifeſtæ ſunt, ſed tamen contraria exiſtentia in eis latent. 7. phy. com. 14. & 2. de anima com. 92.

Qualitates plures trãſmutabiles videntur nõ recipere neq; magis, neque minus. 8. phy. com. 24. vide in concordantiis.

Qualitatũ prima gñia ſunt ſine alteratione, vt genus quod eſt animati inquãtum animatum, & genus quod dr̃ potẽtia naturalis, & genus quod eſt in quantitate in eo quòd quantitas. 1. cęli. com. 21. Vbi aduerte, ꝙ primum genus ſeu ſpecies qualitatis, vꝫ, habitus & diſpoſitio dr̃ eſſe animati inquãtum animatum, quia pro maiori parte qualitates primæ ſpeciei reperiuntur in animatis, vt ſunt virtutes, & vitia, & ſciẽtiæ: & ita ẽt dicit Cõ. in prędicamentis: quarta vero ſpẽs qualitatis dr̃ eſſe in quantitate in eo ꝙ quantitas, quia illæ qualitates ſũt fundatæ in quãtitate, vt d. Simplicius, ẽt & Boetius ſup ꝑdicamẽtis.

Nota quare ꝓpria ſpecies quãtitatis dicitur eſſe aiati inquãtum aiatum.

Qualitas eſt diuiſibilis per accidens 3. cęli. tex. com. 7. idem 5. ph. tex. com.

com.18.& 6.phy.com.35.

Qualis est habitudo materiæ ad materiam, talis est formæ ad formam & compositi ad compositum. Cõmentator in paraphrasi quarti de cœlo. summa 3. cap. 4.

Quale multis modis dicitur. 5. met. tex. com. 19.

Quale quãdo quod interrogatur p ipsum fuerit de spẽbus existimatur significare substantiam, & dum interrogatur de indiuiduis, significat prędicamẽtum quod dicitur quale quod monstratur in diuidentibus. 7. meta. tex. com. 14.

Qualitates fundatæ ī quãtitate, sũt differentiæ substãtiales quãtitatũ: sunt. n. de suis subst̃ãtijs, sicut formę substantiales de substantijs. 5. meta. com. 19.

Qualitates per quas differunt corpora in sui substantijs, & quãtitates non pertinent motui. Com. 5. meta. com. 19. vide in 7. ph. tex. com. 18. 19. & 20. ad quas qualitates est per se motus & in quibus non est, vide etiam quinto phy. tex. c. 10. & 4. phy. 84.

Qualitatum quædam pertinẽt motũi, & quędam non. 5. metaph. cõmen. 19.

Qualitatęs secundæ speciei ꝓsequũter qualitates substãtiales, & inquãtum sunt potẽtiæ enumerauit eas Arist. inter potentias, & inquantũ sunt præparationes. 5. meta. c. 19.

Qualitates passiuæ habent plus patiquàm agere, & qualitates actiuæ habẽt plus agere quàm pati. 3. colli. cap. 31.

Qualitas generatur duobus modis, quoniam quandoque generatur à sibi simili, & quandoque sequitur formam mixtionis primarum qualitatum. Com. 7. met. c. 32. vbi nota ꝙ sumpsit mixtionẽ pro cõplexione, quia mixtio ꝓprie non est qualitatũ, sed corporum, vt patet ī 1. de gene. & corrup. tex. com. 83. non. n. omne omni miscibile, sed oportet separabile existere vtrum mixtorũ passionum aũt nulla separabilis ꝓp hoc Peripatetici ꝓprie loquentes dicũt mixtionẽ esse corporum, cõplexionẽ vero qualitatũ: nam de ratione miscibilis est ꝙ separari possit, & hoc nulli competit accidenti. Mixtio īcorpo.

Qualitatis prioritas est prioritas formæ. 7. me. com. 35.

Qualitas qñq; ponit̃ ī diffõne ad circuloquendũ dr̃iam sub̃alem. 7. meta. cõ. 41. & 5. phy. cõ. 10. & 8. me. cõ. 5. ꝓtra Alex. & 8. phy. com. 32. & 4. cæli. 6. & 26. com.

Qualitates primæ nunquid sint formæ sub̃ales in elementis requirat̃, in 8. primæ philosophiæ, cõtra Ale. in com. 5. & in 5. phy. com. 10.

Qualitas in se in respectu alteri⁹ nõ est substantia. 8. me. c. 5. intelligit̃ ī his q̃ vniuoce dr̃, nam fallit in his q̃ dr̃ ęquiuoce: scĩa. n. ī nobis est qualitas, vt patet in 7. ph. te. c. 20. & in prędicamentis in cap. de qualitate, & tñ in Deo est sub̃a: nã sciẽtia ęquiuoce dicitur de sciẽtia Dei, & de sciẽtia nostra. 12. me. t. c. 51. quia scientia Dei est cã rer̃, & sciẽtia nostra causatur à rebus.

Qualitates q̃ pñt esse & non esse in corporibus cęlestibns, sunt alię ab illis qualitatibus quibus attribuit̃ alteratio, & illuminatio lunæ, & obscuritas, & similia. 9. met. com. 17. & 1. cæli. com. 21. & 2. capite de substantia orbis.

Qualitates primę sunt initia elemẽtorum

torũ, & ſunt cauſæ mortis, & vitæ iuuenrutis,& ſenectutis,ſomni,& vigiliæ, & omnis trãſmutationis paſſiue.ex.2.de partibus aĩaliũ.c. 2.idem in ſecundo de generatione & corru.tex.com.7.

Qualitates primę dicuntur abſolutę & in reſpectu.2.de partibus animalium cap.2.

Qualitates primæ abſolutę ſimplicibus attribuuntur.ibidem. Commen.in cap.de carne.

Qualitates primę in reſpectu dupl'r dicuntur.ibi.

Quamuis ſit magis famoſum ire ĩ nãlibus à poſterioribus ad priora, tamen aliqñ itut à præcedentibus ad poſteriora, primo de ani.com. 11.conſimile 6.phyſic.com.12.& 15.& 8.phy.com.53.vbi patet manifeſte dari regreſſum.

Quatuor primis qualitatibus attrĩbuitur omnis trãſmutatio ſubſtãtialis,& non quãtitati neq; qualitati, puta grauitati,aut leuitati,aut albedini, vel nigredini,vt declaratum eſt in lib.de generatio.& corrup. Commẽ.in com. libri de cauſa longitudinis & breuita. vitæ.vide in 2.de gene.& corrup.tex.cõ. 7.& infra.

Quartus metaphyſicæ diuiditur in duas partes,in prima determinant̃ res logicæ, quæ appropriantut illi ſcĩæ, vt determinare qd̃ eſt ſubm & quæ ſunt accidentia & cãę eius. In ſecunda diſputaiur ꝓtra Sophiſtas negantes principia prima, & ipſum ſcire deſtruentes, quia ad dominum iſtius artis pertinet deſtruere contra iſtos, vide pro primo mẽbro qũo logica eſt duplex. 2.metaph.com.15.& primo phy. com.35.& 2.phy.com.16. Quãtum autem ad ſm animaduerte ad mentẽ Ariſt.& Commenta.ꝙ ad diuinum ſpectat diſputare contra negantes ſcire eſſe.hoc elicitur ẽt ex 3.cœli.commen.4.contra latinos expoſitores volentes Ariſt.in principio lib.poſteriorum diſputare ꝓtra negantes ſcire eſſe,aut ſcire fieri de nouo.

Quæſtio facta ꝑ quare quatuor modis eſſe poteſt.2.phyſic.tex. commen.68.

Quæſtio de mundo vtrum ſit vnus vel plures eſt nobilior & difficilior quæſtione vtrum ſit finitus aut infinitus.1.cœli.c.76.

Quęrere de rebus arduis poteſt contingere ꝓpter quatuor cauſas, aut propter inuerecundiam,aut ꝑp errorem contingentem opinãdo ꝙ omnia ſint comprehẽſibilia & nota certe, aut ꝑp ignorantiam difficultatum,aut propter ſciendi deſiderium, & iſte modus eſt laudabilis.2.cæli.commen.34.vide in ꝓcordantiis.

Quæſtionum proportio ad animã eſt ſimilis proportioni ligamenti ad membra 3.metaphy.commen. primo.

Quęſtiones vniuſcuiuſq; ſcientiæ primo ſunt inſpiciẽdæ in vnaqua que ſcientia, tertio metaphy.tex. com.primi.

Quęſtio de principijs in nãli philoſophia differt à qõne d̃ prĩcipiis in ſciẽtia diuina,quia illa in ſcientia naturali perducit ad ſciendum primam materiam & primũ motorem & formas naturales, ſed q̃ſtio in ſcientia diuina inducit ad ſciendum primam formam oĩum entium & vltimnm finẽ.7.metap. c.5.idem ibidẽ c.9.& 3.metaph.

com.

com.3.& in ꝓlogo primi phy.

Quærere quare ipſum eſt ipſum, ni hil eſt quærere 7.metaph.tex.cō. 59.Inde colligitur ꝙ in qualibet quęſtione eſt aliquid cōceſſum, & aliquid dubium quod quęritur.

Quęſtio, quandoq; quærit cauſam in fieri, & quādoq; cauſam in eſſe 7.met.tex.com.59.

Quęſtio non fit in re ſimplici non compoſita.ibi.Com.& in t.c.60.

Quærere in re ſimplici vt quia hō eſt hō, eſt nugatio.7.meta. com. 59.idem 4.metaph.com.3.vbi hr ꝙ prædicatio eiuſdem de ſeipſo eſt nugatoria. vide in theorematibus in illo theoremate, ſubſtantia prima de nullo prædicatur.

Quęſtio non eſt in ſimplicibus, ſed in compoſitis 7.primæ philoſophiæ tex.c.60.vbi dicit Com. ꝙ in ſimplicibus non eſt qō neq; ꝑ qua re, neq; per quid, ſed in talibus eſt alter modus qōnis.

Quæſtione qualibet propoſita valde bonum eſt audire rationes vtriuſque partis, pręcipue ſi partes sūt prudentes & famoſæ.ex lib.deſtructio. diſpu.2.in ſoſone.2.dubij.

Quæſtio ſi eſt quærit de eſſe vero, ex lib.deſtruc diſputatone 8.in ſolutione primi dubij.

Quærere quare quædam appropriātur in eodem genere quibuſdam entibus eſt ſumma fatuitas. vnde non eſt petendum quare terra ſit terra, aut ignis ſit ignis. ex diſputatione 13.in ſolutione tertij dubij.

Qōnis translatio ad alias qōnes eſt opus Sophyſticum ex diſpu.14.in ſolutione vlti.dubij.

Quieſcens quieſcit ꝑ ſimilitudinē ꝓtinentis, & mouet ꝑ priuationē ſimilitudinis inter ipſum & ꝓtinens, & hoc eſt qñ mouet in ꝓtinente, vt ſunt corpora ſimplicia q̄ mouentur motu recto. Cō.4.phy. com.43.

Quies quælibet in tpe eſt.4.phyſi, tex.com.118.

Quieſcit non oē immobile, ſed qđ aptum natū moueri priuatur motu.ibidem ex 5.phy.tex.com.20. & 6.phy.tex.cō.30.& tex.cō.67.

Quies vere & trāſumptiue ſummi poteſt.4.ph.com.118.

Quies non ꝓtrariat verē motui, ſed priuatiue.5.ph.com.62.

Quies & motus nō cōiūgi in diuerſis partib⁹ eiuſdē moti, ſed duo motus ꝓtrarij nequaquā.5.ph.cō.62.

Quies coniuncta motui in diuerſis partibus eſt in potentia non actu. ibidem.

Quieſcēs nō dr niſi qñ ſm ſuā nām & locū, & tps fuerit innatū moueri & nō mouet.6.ph.c.& t.30.idē infta.67.72.& 75.cō.idē 4.ph.cō. 118.& 5.phy.tex.com.20.

Quietē tūc intelligit aīa qñ intellexerit idē corpus in eodē ſtatu ſaltē in duobus inſtātibus. Cō.6.phy. c.73.& 4.phyſi.100.& 106.ꝓſimile de tempore.

Quies aīalis perfectiſſima q̄ fit poſt motū eſt quies in ſomno & expergefactio ab eo eſt pfectiſſimus motus q̄ fit poſt quietem pfectam.8. phy.com.20.

Quies polorū eſt geometrice nō vere.2.cœli.com.14.& ibi vide qūo & qualiter, &c.

Quieſcens accidētal⁹r nō eſt niſi pp quieſcens eſſentialiter.2.cœli.cō. 14.& 1.cœli.com.14.

Quies aūt & grauitas dr̄ ꝑ priuationē, leuitatis & mot⁹.2.cœli.t.c.18.

Quie-

Quies alia naturalis, alia violenta. 2.cęli.tex.com.84.

Quies est finis motus & est necessarium vt causa eius quod est ante finem,& finis sit eadem.2. cęli contra Themistium in com. 92. Addirq; Commētator ꝙ hoc erit duobus modis diuersis, quia cum motus sit contrarius quieti,eidem agē ti duo contraria eodem modo attribui impossibile est. consimilem propositionem inuenies in 7.me. phy.com.31.contra Auicen.

Quies aut est naturalis aut violenta 3.cæli.tex.com.19.

Quies comprehenditur ex priuatione motus 2.de ani.tex.com.133.

Quies est priuatio & priuatio non est potentia.vlti.cap. de subā orb.

Quies est in cęlo non per virtutem sed per priuationem virtutis,vꝫ,in stellis,& similiter quies in terra est infinita ꝑ priuationē virtutis.ibi.

Quies attribuit vni,quia oē īdiuisibile est immobile, & omne mobile est corpus,& omne diuisibile habet multitudinem.4. met. com.6. idem 6.phy.tex.com.32.

Quietē negans,assertio,nimiū molesta est naturali disciplinæ quàm ea q̄ tollit motū.8.ph.t. com.22. & Themistius ibi clarè.

Quiescere dicitur aliquid qñ sil'r se habet nunc vt prius tanquàm non vno tunc quodā iudicātes. 6. phy. tex.com.73.

Quiescentia semper sicut terra non sunt in motu,quia tempus non excedit illa. 4.phy.118.

De litera R.

Adix omnis plantę calidior est suis folijs. 5. colliget. ca.42. de plātagine. Nota tñ ꝙ hoc est verum vt in pluribus,tñ qñq; fallit, vt patet de titimalo, vt Auer.ibi. dū de titimalo loquitur, vbi dicit ꝙ lacti timali est in fine caloris, & post illud semen, post quod folia, & postremo radix propositiones enim medicorum verificantur vt frequētius.

Radix nō est necessarium, vt sit qd grossius, neq; cōuertitur, vt qđ est grossius sit radix contra Galen.de principatu mēbroꝝ, Cō.i 3.đ partibus aīaliū, cap. de corde.vbi videre rationem sensatam de gtano ordei de qua gloriatur &c.

Rami palmę dactilorū pstant fęminæ calorē quo ꝑficit concoctio dactilorū, mas quoq; ficus est hmōi generis. Auer. sup.1.de gener.animalium propè fi.

Ramus debet esse de substātia radicis,qñ ramus & radix sunt eiusdem speciei. Commēta. in tertio libro de partibus animalium, in cap. de corde.

Rana ex piscibus foras sola ouum ꝑfectum parit.3. de genera. animalium,cap.3.& 4.

Ranæ generantur ex putrefactione aquæ. 12. meta. com. 18.in principio digressionis.

Raro euenientia parum admodū ꝓsideranda esse puto. Aristo.in 3.de natura aīalium. cap.15. consimile hr̄ in 2.physi. auscultationis. tex. com.56.

Raritas & densitas sunt causa in hoc quòd idem corpus quandoque minoratur, & quandoque fit maius, quarto physic. commento 79.

Raritas & densitas sunt contraria in quantitate, quarto physic. cōmen.84.

Rari-

Raritas,& densitas omniũ passionũ principiũ est,& graue,namq; & leue,& molle, & durũ,& calidum, & frigidum densitates vñr, & raritates esse quædam. 8.phy.tex.cõ.55. vide in concordantijs.

Raritas & dẽsitas quæ sunt in corporibus cœlestib⁹ equiuoce dicũtur cum illis, quæ inueniuntur in elementis 2.cœli.com.42.idem in 2.cap.de substan.orbis.

Rarum & densum sunt de situ, primo meta.com.15.

Rarũ & densum ℔m Aristo. sunt in p̃dicamento qualitatis, & nõ quantitatis,licèt antiqui oppositũ senserint. & ideo diffinitio illa, rarũ est cuius nõ sunt partes cõpactæ:densum vero cui⁹ partes sunt ꝓpactæ, sunt ex mente antiquorũ,tales descriptiones Auer.sententia in paraphrasi tertij de cœlo,sũma 3.parte 2.in contradictione 2.vide etiã 7. physi.com.15.vbi expresse dicit,ꝙ raritas & densitas sunt rerũ qualitates insequentes calidum & frigidũ, consimile.4.physic. commen. 84. & 85.

Raritatem,& densitatẽ ponere substantia impossibile est, & cum hoc ponere grauitatem, & leuitatẽ sub accidente.4.cęli.com.20.

Rarũ graue esse põt, vitrum.n.rarum est,& graue,sicut aliquod densum põt esse leue,vt nubes. 2.de generatione & corruptio.cõ.15.idẽ 3.cœli.com.10.vide etiam de hoc Themist.4.phy.super 85.

Raritas & densitas non sunt qualitates actiuæ consequẽtes calorem, & frigus.2.de generatione.com.15.

Raritas & dẽsitas sunt causa diaphaneitatis, & non diaphaneitatis, & dicuntur secundum prius & posterius in vtroque corpore.2. cap.de substantia orbis.

Rationes quę nõ ex propriis ducuntur principiis inanes sunt, & rerũ esse videntur cũ longe aberrent.ex 2.de generatione animalium,cap. 6.idem 1.de anima.tex.com.11.

Rationi fides adhibenda est si quæ demonstrant conueniunt cũ his q̃ sensu percipiuntur rebus. Arist.3. de generatione aĩal.ca.10.in fine. idem Com.8.phy.com.22.& 1.cęli.com.22. & 3 de anima.com.7.

Ratio aut est eorũ quę semper sunt, aut eorum quæ sunt frequenter.2. physi. tex.com.55.

Rationes probantes naturam agere propter aliquid nõ sunt naturales, quia naturam agere propter aliqd est manifestum per se.2.phy.com. 80. Ex quo patet nullum artificẽ specialem posse probare q̃ in scientia sunt per se nota.

Rationem quærere eorum quę dignius habemus, quàm si rõnis indigeremus, est hominis male iudicantis quid est melius, & peius, & credibile,& non credibile,& principium,& non principiũ.8.phy.tex. com.26.& consimile vide in 2.ph. tex.com.6.

Rationem quærere eorum quæ sensu patent, infirmitas quædã est intellectus.8.physi.tex. com.22. vbi Themistius inquit, perridiculum est,vbi sensus fidem facit rationem quęrere, quædam adeo imbecillitas retusioq; animi est,non statim perspicere quid desiderent, & quid non desiderent rationem: habent enim nonnulla quæ certiora illustrioraq; sunt, quàm rationem vllam expostulent.

Ratio falsa nullius est simpliciter ra

to 5.meta.tex.com.34.& est in cap.de falso.

Ratio quælibet est falsa alterius, q̃ cuius est vera,vt quæ circuli falsa trigoni.ibrdem.

Ratio cuiuslibet quæ est eius quod quid erat esse, est quidem, vt vna, est autem vt multæ.ibidem.

Rationis partes ita se habent ad partes rei,sicut ratio tota ad totam rẽ. 7.met.tex.com.33.

Rationale non diuiditur ab animatis.i.vegetabilib⁹,nisi per comprehensiones,& existimationes termi natas 4.met.com.17.

Rasis dixit se experientiæ multotiẽs vidisse pleureticos,qui fuerunt flobothomati ante pharmatiã mortuos fuisse. & vide causam.7.colliget. cap.1.

Receptio ẽ in corpore,& ideo omne quod est nudũ ab oĩ mã nihil recipit.ex disp.12.in sol.3.dubij.

Receptio est potentia ad rem,& potentia ad aliquam rem est de gñe illius rei.Com.5.phy.com.9.

Recipiens pura potentia est ſm virtutem apud Philosophos,& si forte esset actus,esset per accidens : & receptum est actus, & si esset potentia esset per accidens.ex disputatione 7.in sol.3.dubij.

Recipiẽs necessario ẽ corp⁹:receptio .n.inuenit᷑ in corpore vel in eo qd ẽ in corpore: accidẽtia.n.nõ denominantur à receptione,neq; superficies, neq; lineæ, neq; puncta.ibid.

Recipiens debet esse denudatum à natura recepti tã in receptione reali,q̃ in receptione spirituali.2.de anima cõ.67.& 3.de anima.cõ.4. vide in theorematibus. & ista propositio intelligitur à nã illius spẽi, nõ à natura sui gñis & maxime remoti,& maxime eius quod dictũ est ſm equocationẽ 3.de aĩa.cõ.4.

Recipere aliquid est aliud à iudicare illud.2.de aĩa.com.149. Inde patet error modernorum asserentiũ speciem in sensu nõ distingui realiter à sensatione.vide etiam cõtra istos lucidissimum Themist.3.de anima,ca.55.vbi dicit in simili, q᷒ Socratis phantasma non est idem, q᷒ notio Socratis. nam phantasma Socra. nihil aliud est nisi vestigiũ sensus, sed notio Socra. est animi actio & operatio in subito phantasmate, & sic à simili spẽs sensibilis est vestigiũ sensibilis in sensu, sed sensatio est operatio potentiæ sensitiuæ in subta specie sensibili,Nã de similibus idẽ est iudiciũ. idẽ tenet Them.in 1.lib.de memoria & reminiscentia.cap.11. vbi dicit q᷒ imaginatio nõ est ipsa spẽi impressio in viscere primario.i.in corde, ĩmo est actus & administratio eius virtutis cui imprimitur,& quæ habet vim concipiendi visa. idem tenet Alex.in paraphrasi de anima, in capitulo.de phantasia.

Recipiens formam & recipiens motũ in elementis sunt duo ſm ꝓparationẽ, sed sunt vnũ ſm subiectũ secus autem est in animalibus.4. cœli.com.25.

Rectum videtur summi in diffõne contrariorũ, qa recta linea est qua maxima distãtia mensurari solet. mẽsura aũt ẽ vnigenea mẽsurato, & iõ distãtia q̃ inter duo cõtraria ẽ maxima est recta necessario, & huius rõ est, quia talis linea recta est breuissima ĩter duo pũcta extrema ducta.1.cœli Cõmẽta.ĩ paraphrasi in summa 6.& habetur ab codẽ 1.cœli.commen.29.

Ro-

Recto & ipsum & obliquum cognoscimus, 1. de anima. tex. c. 85.
Reciproca sunt finita necessario. 2. met. tex. com. 7.
Redini quid sint & q̃bus noĩbus cõtingunt. vide 5. de nã aĩal. cap. 31.
Regressum dari in scĩa innuit Cõ. clare. 6. phy. com. 12. & 15. 8. ph. cõ. & text. 53. & 1. de aĩa. com. 11.
Relationis prędicamentum non hz actum innatum, sed absolutum, iõ momẽto acquirit, sed p̃dicamenta in q̃bus est motus vtrunq; actum retinent. Themist. 3. phy. 16.
Relatiuorum nã non est q̃ habeat mediũ inquantũ sunt relatiua, q̃a inquantũ relatiua sunt, nõ ẽ necesse, vt sint in vno gñe, quia stat vnũ eorũ esse in vno gñe, & aliud ĩ alio vt agens & passum, sed si in relone fuerit cõtrarietas, tũc medium põt inueniri nõ merito relonis, hz merito cõtrarietatis, vt mediũ q̃d est inter magnum & paruũ, & mediũ quod est inter surſum & deorsum. trac. 3. in paraphrasi Auer.
Relatio per se non acquirit per motum. 5. phy. tex. com. 10.
Relo sequit transmutationẽ. 5. ph. tex. com. 10. & 8. ph. text. c. 9.
Relatio accidit quantitati, & cęteris p̃dicamentis. 5. meta. com. 18.
Relatio est duobus modis, aut. n. est in suba vniuscuiusq; relatiui, aut ẽ in suba vnius tm & in altero propter illud. 5. metaph. cõm. 2.
Relatiua se inuicẽ diffiniunt, & nõ accidit inde malum. 9. met. cõ. 11. idẽ Porphyr. in cap. de specie.
Relatiuum est duobus modis, vcz. p se, & per aliud, quia, vcz, aliud refertur ad ipsum. 10. met. com. 21. & 5. meraph. tex. com. 20. vt de scibili & intellecto.
Relatiuis per se accidit cõtrarietas, sed non relatiuis per aliud 10. metaph. tex. com. 21.
Relatiua p se sunt in eodẽ gñe & habent mediũ, sed relatiua per aliud nõ sunt in eodẽ gñe, & ista est causa propter quam nõ hñt medium 10. meta. tex. com. 22.
Relatiuoz diffinitiones nõ sunt circulares, vt ex hoc sequatur idẽ assumi in suimet ratione. contra Auicennam in paraphrasi metaphysi. tract. 3.
Relo est cõis oĩbus prędicamentis. in paraphrasi met. tra. 1. cap. de relatione. idem 5. met. com. 18.
Relatio ẽ debilioris esse cęteris prędicamentis, ita q̃ quidam putauerunt, q̃ esset ex secũdis intellectis. 12. primę philosophiæ. cõ. 19.
Relationis prædicamẽtum quomodo distinguitur a reliquis, vt vbi, quando, agere, pati, situ, & habitu, vide differentiam pulchram ibid. tractatur eodem.
Relatio quandoq; est de primis intelligibilibus, & quandoque de secundis. ibid.
Relationis elementũ est relatio, sicut elementum substantię est substantia. 12. meta. tex. com. 19.
Relationes nõ inferũt pluralitatez in substantia relati. ex lib. destruc. disput. 5. authoritate Algazelis, & Cõm. sibi non contradicit in dubio vltimo, & solutione eius, & est authoritas Cõm. aperta de hoc in 3. cœli. cõ. 9. idem etiam est de negationibus, quia nõ inferũt pluralitatem in substantia negati, quia de vna re simplici plures negationes verificari possunt.
Relationis prædicamentũ cõsequitur res relatas per se, nõ per aliud

prædicamentum, vt pater, & filius, ibidem, & ideo ſubtiles appellauerũt iſtas relationes eẽ reſpectu intrinſecus aduenientes forteſſe'.

Relationis ꝑdicamẽtum eſt cãtum ab aĩa in ipſis entibus, & ſi nõ eẽt aĩa nõ eſſet relatio, ſi non eſſet aĩa nõ eſſet ꝓportio, ſiue cõparatio: & qñ in hmõi cõparatione concipiẽ neceſſe eſt vnum ſubiectorũ eius concipi per ꝓceptũ alterius ſubiecti cũ habeat exiſtentiã ꝑ illa duo ſubiecta: in paraphraſi me. trac. 3. vide ĩ ꝓtradictionib⁹ nuper editis.

Remota piſciculus quidã eſt ſaxis aſſutus, in cibos non admittendus, nomen à remorandis nauibus adeptus, vtilis ad iudicioꝫ cãs, & à mã venefica, vt aliqui volunt Ariſt. in 2. de natura aĩal. cap. de ſerpentibus, & eſt in cap. 14. Inde collige verũ eſſe dictũ Hermetis triſmegiſtri aſſerẽtis qꝫ ſi rerũ ꝓprietas nobis innoteſceret, facere poſſemus quicꝫd per magicas ꝓficitur artes, vt allegat etiam Alber. cognomento magnus in 2. mineraliũ, cap. 2. & Conciliator in dria qua quærit, vtrum piſcis inueniri poſſit: mirabile enim ĩ natura hoc eſt piſciculum nauim poſſe remorari.

Remiſſio non ſemper fit per admixtionem cõtrarij, vt Alexander aſſeruit in multis locis. 2. cęli. cõ. 15.

Remiſſius & intenſius candidũ temperatione cõtrariorũ permixtioneq; coaleſcit: in quo. n. pl⁹ eſt cã doris ĩ eo nigritię minus hẽ, & qđ parcius cãdidum ẽ amplius nigroris eſt particeps. Themiſt. 5. phyſi. ſup text. 19. & eſt ſnĩa Ariſt. ibid. Cõm. quicquid dixerit Burleus.

Remotum videtur moueri, cauſa ẽ, quia locus formæ rei non figitur apud diuerſitatem motus oculi, & ideo homo cum videt aliquid conſtringendo oculum ſubtus videbit illud in loco alio ĩ quo prius videbat illud, & ſimiliter etiã propter remotionem ſpatij. 2. cæli. cõm. 48. & habetur in textu.

Remotio in ſole nõ eſt cauſa diuerſificationis in ſole, quantum ad viſum, ſed cauſa eius eſt debilitas viſus, aut propter fortitudinẽ luminis ſolis. ex 2. cæli. com. 48.

Remotio duarum naturarum ab inuicẽ in ſubſtantia eſt ſicut remotio earũ in loco, vt in elemẽtis vilius eorum eſt terra, & nobilius eſt ignis, & nõ ſolum eſſnta ſuccedunt ſibi in hoc, verũ etiã, & corpora cæleſtia. vnde Ariſt. d. in lib. de aĩalibus, qꝫ luna eſt de natura terræ. 1. cæli. tex. com. 16.

Rememoratio fit in nobis p tres virtutes. ſ. imaginatiuam, cogitatiuã, & rememoratiuã: quarũ eſſe declarãdũ eſt ĩ lib. de ſen. & ſen. & iſtæ tres virtutes ĩ hoſe sũt ad repreſẽtãdi formã rei imaginatæ qñ ſenſus fuerit abſens. 3. de aĩa. cõ. 20.

Rememoratio eſt reuerſio in pñti intẽtionis cõprehenſæ in ꝓterito, inueſtigatio aũt iſtius intentionis per rememorationem eſt inquiſitio iſtius intẽtionis ꝑ voluntatẽ, & facere eã præſentari poſt abſentiã. & ideo viſum eſt, qꝫ inueſtigatio ꝑ rememorationẽ eſt ꝓpria hoſ: memoratio aũt eſt in omnibus aĩalibus imaginantibus, ex commento ſuper lib. de memoria & reminiſ.

Rememoratio differt à cõſeruatione, quia ꝓſeruatio eſt eius qđ ſemp fuit in aĩa poſtq̃ fuit cõprehẽſum: ſed rememoratio eſt ei⁹ quod fuit oblitum. & ideo rememoratio eſt conſer-

conseruatio abscissa, & conseruatio est memoratio ꝓtinua. Ista igitur virtus est vna ī subiecto & duæ secundum modum. si. n. comprehẽsio eius fuerit cõtinua dr̃ cõseruãs, si diuisa dr̃ rememoratiua. ex cõmẽto libri de memoria, in princ.

Rememoratio est cognitio eius q̃ fuit cognitum, postquam cognitio eius fuit abscissa. ibidem.

Rememoratiua virtus est de virtutibus animæ comprehendentibus intentiones indiuiduas particulares: vniuersalis enim natura quãtitatis, quam ītellectus comprehẽdit non comprehenditur à virtute rememoratiua ibidem.

Rememoratiuam virtutem in sua actione prȩcedunt duę virtutes sẽsus, v3, & imaginatio. ibid.

Rememoratiua virtus & imaginatiua sunt virtutes diuersæ, quia habent actiones diuersas. ibid.

Renes pinguedo magis ambit, q̃ reliqua viscera. & vide cãm in 3. de partibus animalium. cap. 9.

Ren dexter est minus pinguis sinistro. 3. de natura aĩal. cap. 17. & vide causam. 3. de part anim. cap. 9.

Renes in nullo aĩali squãmato, aut pennato, aut corticato inueniũtur excepta testudine. 3. de part. aĩal. cap. 9. vbi aduerte illud locũ habere de testitudine marina, & terrestri, vt dixit Arist. ibid. cap. 8. Sed fallit in testudine lutaria nuncupata: talis enim ob multitudinem tegminis & vesica, & renibus caret, sed marina & terrestris, & vesicam, & renes habent.

Renes hominis dum ęgritudinib⁹ infestantur difficilius curant q̃ in ęteris animalibus. & vide causam in 3. de partib. animal. cap. 9.

Renes aĩalia quęlibet hñtia habent renem dextrum supiorem rene sinistro: qa motus ĩcipit à parte dextra. & ideo oĩa membra q̃ sunt motus gratia, necessario vergunt ad sũ periorẽ partem: pars. n. dextra validior est sinistra: quapropter supercilium dextrũ magis attollitur, q̃ sinistrũ, & arcuatum magis q̃ sinistrũ habet. ex 3. de part. aĩal. cap. 9. Vide etiã Galen. in 5. de vtilitate partic. cap. 6. vbi assignat alias cãs, & ibi ẽt reddit causam quare renes nõ sunt in ęquali situ, & quare nõ est vnus sicut splen, & chistis fellis, & quare nõ fuit vnus magnus supplens vicem duorum.

Repletio quædã est quo ad vasa, & quędã quo ad virtutẽ. 4. coll. ca. 9. vbi dicitur, ꝙ quando sanguis peccat, sola quantitate dicitur repletio quo ad vasa, quando vero peccat qualitate dicit̃ repletio quo ad virtutem. & ibi vide causam.

Repetitio eiusdẽ in scientia fieri debet, vt difficultates appareant & euodentur. Themist. 3. phys. 15. & Arist. in prædicamentis, in cap. de ad aliquid.

Repetitio ī rebus arduis fieri debet: talia. n. (vt docet Arist. in prædicamentis, in cap. de ad aliquid iuxta finem.) nõ possunt perfecte declarari, nisi sępius ꝑtractata fuerint. ita ẽt scribit lucidissimus Themist. in 3. phy. in expõne tex. com. 15. vbi Arist. repetit motus diffinitionẽ sub aliis verbis, inqt. n. sed denuo illa eadẽ repetamus, non modo iterum, sed ter & quater, & si libuerit etiã sępius, vt difficultates illas saltẽ frequẽti tractatu facile assequamur. Nota tñ ꝙ repetitio in scientiis quandoq; fit ad rememo-

randū, vt melius imprimant, quæ docētur in artibus, ſicut dicūt expoſitores in lib. priorū. vbi Ariſt. cōſueuit multotiēs facere epilogū, & hoc etiam cōtingit in ſcientijs demonſtratiuis. dicit enim Cōm. 5. phy. com. 5. Mos eſt in ſermonib⁹ demonſtratiuis innuere ſummam etiam. Quādoq; repetitio fit ī diuerſis ſciētijs ſm diuerſos modos, patet quādo in metaphyſica repetuntur demōſtrationes adductę in ſciētia nāli, ſed altiori mō, nā hoc obſeruat Ariſt. Cōm. 2. met. cō. 6.

Res & ens differunt, quia qñq; dicit̄ res de oī eo de quo dr̄ ens, & quandoq; dr̄ de cōiori. ſ. de omni re cōcepta in anima, ſiue extra aīam ſit, ſiue non, vt hircoceruus, chimera, ita ꝙ nomen rei transfert̄ ad falſas propōnes qđ non facit nomen entis. ex paraphraſi Auer. cap. de re.

Res poſteriores ex quib. non ſequitur de neceſſitate eē aliquod prius, non poſsūt ſummi, vt ratio ſiue ſignum ad probandum eſt prioris. Auerr. in primo de gñatione animalium, ca. primo, vbi ponitur in probatio antiquorum de ſemine. Ex quo patet demonſtrationē ſigni eſſe ex conuertibilibus &c.

Res multę ſunt in ꝙplexionibus ſui calidiores quas in ꝙparatione humani corporis inuenimus frigidiores, & multæ ſunt in ſuis ꝙplexionibus frigidiores, q̄ dū comparant̄ corpori noſtro ſunt calidiores, vt vinū vetus, & muſtū. 5. coll. c. 24.

Rerū quędam ſunt in actu, & quædā habent potētiam admixtā cum actu. 3. ph. tex. c. 3. & tex. c. 57.

Rerum quarū ſubſtantię ſunt ſimiles contrarijs hñt ſubſtantias contrarias aliquo mō. 4. phy. com. 5.

Res nāles non ſunt extra ordinem niſi raro ſint extra ordinēcāliter. 8. phyſi. com. 15. & 2. phy. tex. c. 82.

Res nobiliſſima ꝓpriam ſuam pfectionē poſſidere ſolet abſq; actione vlla & opere, quod vriq; peculiare vī eſſe attributum primę cauſę. Auer. in paraphraſi ſecundi de cœlo ſumma 3. q̄ſito 5. Ex quo videt̄ ꝙ Deus glorioſus non mouet aliquē orbem ſm Auerr. vide in concordantijs.

Res diuerſę ſm formā, aūt sūt ꝓpoſitæ ex vna mā, vt corpa ſimplicia, aut ex diuerſis materijs vt corpora cōpoſita ex eſſntis. 5. cæli. com. 41.

Res ſunt tribus modis, quædam sēper ſunt, quędam vero nunquam ſunt, quædam vero quādoq; ſunt, & quandoq; non. 2. de generatione. tex. com. 51.

Res quæ non intelligūtur niſi p ſimilitudinem ad alterum notificari poſſunt per genera rethorica. 3. de anima, com. 6. & 14. & primo phy. com. 81. & 4. phy. com. 81. & 2. de anima, com. 149.

Res naturales ſunt manifeſtiores, q̄ natura. 2. phy. com. 1. & 3.

Res quarum differētiæ ſunt eadem, ipſæ ſunt eædem in illo modo, ſm quem habent eaſdem differentias 3. de anima. com. 38.

Rex factæ quædā ſunt indiuidua ſubſtantiarū, & quædam ſunt indiuidua accidentium. ex com. libri de diuinatione ſecūdum quietem.

Res sēſibilis habet duas formas ſpiritualem & corporalem, & eſt forma rei ſenſibilis, ſed ſpiritualis eſt forma ſimilis ex commen. libri de diuinatione.

Res quæ ſunt ꝓ apparentiā, ſunt determinatæ ſicut res nāles. 1. metheoro-

theororũ.cap.2.de cometis Cõm.

Res quæ generantur ex quatuor elementis differunt ab elntis, & differunt etiã maxime inter se ĩ quiddtate & diffinitione. ver.g.caro ab osse. 1.meta. com.12.idẽ 1.de anima.77.cõ.& 1. de generatione, & corruptione tex c.84.& 2. de gñatione & corrupttone. tex.cõ.48.

Resistentia necessario est inter motorem,& rem motam, siue motio sit naturalis, siue ĩnaturalis.& ista resistentia communis est secundũ ꝙ alterum est agens, & alterũ est patiens.7.phys.com.35.

Resistentia in motu, aut est ex medio,aut ex mobili, aut ex vtroque. 4.phy.com.71.

Respectuum numerus,qui demonstrant̃ per habere, sunt ẽm numerũ respectuũ, qui demonstrantur per hanc ꝓpositionem,in, sed hæc ꝓpositio, in, dignius dicit̃ de respectu contenti ad ꝙtinens, & recepti ad recipiẽs, sed hoc verbũ, hĩe, dignius dicit̃ de respectu continentis ad contentũ. Cõmen.5.met.c.28.

Respectus verus ẽ particulariter,qa vniuersalia non habent esse extra aĩam 12. primæ philosophiæ.co. 27. idem ibidem. com.4.& 21.& 14. primo de anima.com.8.

Responsio quę datur interrogationibus quæ dñr ꝙuinoce debet dari cũ distinctione.7.met.com.36. & est tex. Philosophi in primo cęli & mundi in tex.com.110.vbi dicit̃ multipliciter.n.dictis,& si nulla differentia sit ad sermonem,necesse est intellectum cõfusum habere si qs diuiso multiplr tãquam indiuiso vtat̃, manifestum.n. ẽm quã nãm ipsi accidit quod dictum est.idem primo elench.idẽ 4.phy. com.24.qui.n.qõnem multiplicẽ, vt vnam interrogat, aut male interrogat, aut captiose ĩterrogat,vt testatur Seuerinus Boetius ĩ libro de interpretatione.

Rethoricæ rõnes & fides ex illis generata non sunt ꝓpter res ĩ se,sed pp aĩam humanam.2.cœli.cõ.34.

Rethoricus sermo est necessarius in istis reb⁹,q̃ sunt difficiles 3.de aĩa. com.14. idem.1.physi.com.81.& 4.physic.com.84.

Reubarbarum (vt dicit Gal.& medici) stringit ventrẽ. Sed nos videm⁹ ꝙ purgat,& ẽ mirabilior aliis medicinis purgatiuis,quia frenũ eius est cum eo, quoniam nulla medicina purgatiuaru est sine veneno in aliqua parte sui ista excepta: & ideo quia ꝓtortat oĩa membra corporis dando ipsum pro purgatiuo, possumus refrenare ꝑ ipsum medicinas. Auer.5.coll.cap.42.vbi loqtur de Raued.i.de Reubarbaro, & est cautela in actu practico,ne medicinæ solutiuæ effrenitent, vt administrentur vna cum reubarbaro, quod diligentes & sapiẽtes me dici obseruant.

Reuolutiones motus ꝑteriti tps priuatę à Philosophis reputantur. Ex lib.destr disp. in sol.6.dubij.

Ros est pluuia subtilis descendẽs in nocte.1.metheor.cap.4.

Ros in cacumine montium altiorũ non descendit. ibidem.

Rotundo nihil est contrarium.primo phy.com.41.consimile 1.cœli.tex. com.24.& 32.

Rotunda quęlibet sunt conuenientia in specie 1.cęli.com.32.

Rotunditas vera non reperit̃ in materia generabili, sed in mã corporũ cęlestium tm̃.2.cęli.tex.cõ.22.

Rubedo declinans ad nigredinē significat ſanguinis dominium, rubedo aũt quę declinat ad igneitatem ſignificat ſup coleram. 4. Colli. cap. 22.

Rutę herbæ odor ſerpentibus maxime moleſtus eſt. 9. d̄ nā aīal. ca. 6.

De litera S.

Saliua à nā inſtituta eſt in ore hominis & branchi ad congregandū humiditatē,, vt ea mediāte guſtent ſicca. 2. de aīa. com. 102. idē 2. Coll. cap. de iuuamento linguæ, vbi dicit, q̄ iuuamentum huius ſaliuæ eſt, vt faciat manifeſtare guſtum rerum ſaporem habentiū.

Sanitatis forā eſt in ꝓportione quatuor qualitatū primarum. 2. d̄ aīa cō. 143. & habetur in 7. phyſi. tex. c. 17. nō intelligitur q̄ ſanitas eſſentialr̄ ſit tēperamētū, qa tūc formaliter eēt reſo, & cū reſo non ſit ex principiis actiuis, tūc igit̄ ſanitas nō eēt principium ꝓductiuum opationes ſanę, ſ̄ intelligitur prę executiue & reſultatiue: ſanitas. n. in cōplexione eſt bona diſpō reſultās ex qualitatib⁹ primis ꝓportionatis, & ſi variat̄, aut deſtruit̄ illa ꝓportio, variat̄ vl̄ deſtruit̄ ſanitas.

Sanitatis forma q̄ eſt in anima medici non eſt in materia, ſicut ē forma ſanitatis in corpore, quia ſi ita eſſet, tunc faceret ſanitatis actiones, & ita medicus eſſet ſanus, 12. primæ philoſophiæ. com. 23.

anitas dicitur duobus modis. dicit̄ Senim de forma quæ eſt in anima, & de habitu, qui eſt in corpore, & ambo ſunt idem, ſed ſanitas ſecundo modo inuenitur ab ea quæ eſt ſm primum modum. 7. me. com. 23. vide in concordantijs.

Sanitates exiſtimatū ē tot numero eē, quot ſunt ægritudines. 3. cęli. com. 18. idem 5. phyſi. cō. 57. & 3. colliget. cap. 1.

Sanitatis tempus maius eſt tempore ægritudinis. 3. cœli. com. 24. & eli cit̄ ex tex. ibid. & idem inuenies 2. cœli. t. c. 38.

Sanitas eſt diſpoſitio proueniēs ex compoſitione membrorum & humorum. 5. metaph. cō. 25. idem 7. phyſicorum. 17.

Sanitas vna forte habet plures ſanitates ſub ſe oppoſitas ęgritudinib⁹ pluribus quę non hñt nomina. 5. ph. cō. 57. & 3. colliget. ca. 1. & 3. cęli. com. 18.

Sanitas eſt diſpoſitio bona in membro cum qua ipſum operatur operationem quā hz agere per ſui naturam, aut patitur paſſionem quā habet pati. 2. colliget. cap. 1. Nota de mente Auer. 15. ibidē, in ca. de complexionibus membrorum cō ſimilium, q̄ tot ſunt ſpecies ſanitatis, quot ſunt complexiones conſimilium, & quia complexiones ſecundum medicos ſunt nouem, ſcilicet vna temperata, & octo diſtemperatæ, ita etiam ſpecies ſanitatis ſunt nouem. & hoc de ſanitate conſimilium intelligendum eſt in via eius &c.

Sanitas eſt ad aliqd cū ſit calidoruz & frigidoz ad inuicem commēſuratio quædam. 7. ph. text. com. 17.

Sanguis carēs fibris, aut fibris detractis inſpiſſari non pōt, & ideo ſanguis cerui, & aliorum quorundam fibris caret. in tertio de natura animalium. cap. 6.

Sanguis in habentibus ſanguinem eſt vltimum nutrimentum, in carentib⁹ vero ſanguine id quod eſt

pro-

proportionale sanguini, ex libro de somno & vigilia.

Sanguis & genitura communia terræ, aquæ, & aeris. 4. Metheororũ tex. com. 52.

Sanguis in iecinore nã sanguinis tingit, à iecinore influit & subdit ad cor, in corde viuit & conficitur pleniſſime inibiq; in sanguinẽ pfecte conuertitur. Them. in com. super libro de somno & vigi. capi. 13. & habetur in text. vbi dr. sanguinis enim oĩs principium sicut diximus hic & in alijs est cor.

Sanguis est materia caloris naturalis 5. Coll'. cap. 3.

Sanguis quando supercalescit in naturam coleræ declinat. 4. Collige. capitulo 31.

Sanguine non nutriũtur membra niſi postquam est dealbatus & eis assimilatus,& ideo hypostasis alba est laudabilis. 4. Coll'. cap. 24.

Sãguis crassior & calidior ad robur corporis confert, sanguis vero tenuis & frigidior ꝓfert ingenio. ex 2. de partibus aĩalium ca. 3. & 18.

Sanguis non est calidus vt aqua fer uens. ex 2. de partibus animalium cap. 2. & 3. vbi dr ꝙ quodammodo est ꝑ se calidus,& quodammõ nõ. vbi Auer. in cõmento in capitulo de carne dicit, ꝙ loquendo de caliditate extranea vt est calor febrilis, sic non est calidus per se,quia talis calor non assumitur in rõne eius, sed calor naturalis.

Sanguis in animalibus sanguineis est vltimũ alimentũ. ex 2. de partibus aĩalium. cap. 3.

Sanguinis calidioris agitatio ſensum infringit,& officiũ eiꝰ interci pit. in 2. de partibus animalium. cap. 10.

Sanguis qui est in venis nõ pulsantibus est sicut materia sanguinis q̃ est in arterijs, 2. Coll'. cap. 8. de iuamentis membrorum consimilium. & ibi vide fm Aristot. ꝙ nutrimentum corporis est ex duobꝰ sanguinibus. idem etiam hꝫ in 3. de partibus animalium in cap. de corde.

Sanguis malus(vt dicit Aris.)discurrit à naso ab ano. 3. Colliget. cap. 20. idem 4. Coll'. cap. 10.

Sãguis ex ætate mutatur, & multas habet differentias. 3. de nã animalium, cap. 19.

Sanguis asini & tauri crassissimus & nigerrimus. ibid.

Sanguis minimum hꝫ tactum, seu sensum, sicut cerebrũ, & medulla. 3. de nã aĩalium. cap. 19.

Sanguis qui optimo constat habitu nec nimis crasꝰ, nec nimis tenuis est. ibidem.

Sanguineũ sudorẽ aliqui emiserunt ibidem.

Sanguis ceruarum & damarum caret fibris & spiflari non põt. ex 2. de partibus aĩalium. cap. 4. & 3. de natura animaliũ. ca. 19.

Sanguinis in aliquibus animalibꝰ non frigiditas, sed munditia & tenuitas efficit, vt prudentiora sint. ibidem cap. 4.

Sanguis taurorum citissime omniũ coit, atq; durescit, quia fibris refertior est, ꝙ si fibras detraxeris, sanguis non cogetur. ibidem. & 3. de nã aĩalium. cap. 19.

Sanguinis natura est causa maximę diuersitatis in moribus & in his q̃ per sensum aĩalibus eueniunt. ex 2. de partibus aĩalium. cap. 4.

Sanguis in habentibus sanguinem est vltimum nutrimentum, in caren-

rentibus autem ſanguine qđ proportionale. ex 2. de partibus. cap. 3. & 4. 2. de generatione animaliũ. cap. 4.

Sanguis in nullo membro extra venam reperitur, niſi ĩ ſolo corde. 3. de partibus animalium. cap. 3. & Auerroes ibidem in cap. de corde. & 3. de nã animalium. cap. 19.

Sanguis nulla pars animalium eſt. ex libro de partibus animalium. 2. capitulo 10.

Sanguis qui capiti demandatur eſt tenuiſſimus & puriſſimus, q̃ vero partibus inferioribꝰ eſt craſſius. ex lib. de ſomno & vigilia. in fine.

Sanguis à iecinore incoctus & indigeſtus tranſmittitur ad cor. ſupra.

Sanguinis puri à turbido diſcriminatione facta in corde, expergiſcitur animal. ibidem.

Sanies eſt ſanguis incoctus 3. de nã animalium, cap. 19. conſidera propter medicos.

Sapientẽ oportet oĩa ſcire vt cõtingit. ex ꝓhemio metaphyſicæ.

Sapientẽ dicimus difficilia cognoſcere potentem, nec leuia huiuſmodi. ibid.

Sapientem ordinare & non ordinari oportet ab altero. ibid.

Sapientes non potuerunt loq̃ de aliquo entium tam in naturalibus q̃ in diuinis, niſi aſſummẽdo authoritates à nã quorundã entium cõparabilium ad ipſum propoſitum quo ad eius fieri potuit. ex 1. diſputatione. lib. deſtruct. in ſolutione primi dubij.

Sapor dulcis ſignificat cõplexionẽ calidam, ſed calor ipſius eſt temperatus æqualiter ſm Galenum comparatione corporis humani. 5. colleg. cap. 27. & ibi vide diffuſè de omnibus ſpeciebus corporum.

Sapores extremi ſunt dulcis, & amarus ꝑ Gal. 2. de anima. com. 105.

Sapor amarus poteſt eſſe à frigiditate, nedum à caliditate. ibid.

Sapor magis ſequitur humiditatẽ & ſiccitatem, q̃ caliditatem aut frigiditatem. 2. de aĩa. com. 105.

Sapor acutus prouenit ex forti ſiccitate, & ex modico calore. 5. Colliget. ca. 42. qñ loquitur de achal. i. de aceto.

Sapores (vt inquit Plato) in corporibus non animatis hũt actiones diuerſas ſuperadditas calefactioni & infrigidationi. v. g. exaſperare qđ eſt pontici, & lentificare quod eſt vnctuoſi. 2. de anima. cõ. 126.

Sapor declinat ad caliditatem & humiditatem. 3. Coll. 34. & ibi ponitur cauſa.

Sapor & odor non ſunt in elemento. ibidem.

Saporum elementa ſunt ſapor dulcis & amarus, ibidem.

Sapores medij fiunt ex dulci & amaro, ſicut colores medij fiũt ex albo & nigro. Cõ. 1. li. đ ſenſu & ſenſa.

Sapores multi in eodem mixto eſſe poſſunt, paret de Agarico, qui habet ſaporem dulcem, amarum, & acutum authoritate Auerr. in 15. Coll. cap. 42. quia componitur ex diuerſis partibus.

Sapores alij ita ex dulci & amaro fiunt quemadmodum colores ab albi & nigri commixtione ſunt ex lib. de ſenſu & ſen.

Saporum & colorum ſpecies ferè ęquales ſunt, ſeptem enim amborũ ſpecies. ibidem.

Sapor eſt vnum tangibilium & eſt vt delectamentũ horum. 2. de anima. tex. com. 28.

Scien-

Scientia nulla potest demonstrare sua principia demonstratione propter qd, sed tñ bene demonstratione signi, loqnēdo de principijs subiecti. 12. metaph. com. 5. & 2. ph. com. 22. & 26.

Scientiarum duarū communicatio in consideratione principiorū substantiæ. s. scientiæ diuinæ & naturalis, qñō est intelligenda. vide 12. metaphy. com. 5. versus dimidium com. ibi & dicemus nos ꝙ Philosophus inquirit principia substātię.

Scientia operantis aliquid ex luto magis debet admirari q̄ sciētia operantis idem ex auro. 12. meta. com. 18. authoritate Themistij, & est in prima parte digressionis. & ratio est vt mihi datur cernere, quia ibi magis relucet splendor & vigor artis. vnde Galenus in 3. de vtilitate parti. in simili, capit. 10. prope finem inquit, ꝙ idiotam sapere facit pulchritudo māæ, artificem vero pulchritudo artis.

Scientia nulla de ente per accidens negotiatur. 11. primę philosophiæ ca. 10. iuxta principium. & 6. metaph. tex. com. 4.

Scīa aut est semper entis, aut ī plus, 11. metaph. cap. 7. & 1. posteriorū, & 6. meta. tex. com. 4.

Scire rem mutabilem non est scire, sed existimare. 9. metaph. tex. com. 21. & 1. posteriorum. & in 6. ethicorum cap. 4.

Sciētia nobilior est generis nobilioris. 9. meta. com. 22. & bene Com. elicit hoc ex te. sicut poteris videř.

Scire ea quæ sunt in actu est nobiliꝰ q̄ scire ea, quæ sunt in potentia. 9. meta. tex. com. vlt.

Scientiam mensuram rerū dicimus & sensum. 10. meta. tex. com. 5.

Scīa de aīalibus duplici via tradita ē ab Arist. p modū historiæ in lib. de historia aīaliū, & per rōnes & cās, vt ī libris đ partibꝰ & đ gñone aīamalium, & in lib. de motibus animaliū, & sōno, & silib. Et eodē pacto de stirpib. atq; plantis duplici via rōne disseruit simplicius ī ꝓlogo phy. & ē snīa ēt Io. Grāmatici ī principio libri de gñone aīalium, & est sententia etiā Auerrois in principio libri metheororum.

Scīa ē necessariorꝝ, ſz opīo est ꝓtingētis aľr se habere. 7. met. t. c. 53.

Scire qdditates substaꝝ est magis difficile q̄ scire accītium cās, & causa in hoc ē simplas substātiꝝ & cōpositio q̄ ē in accītibus. 7. met. cō. 59. Inde colligiť ꝙ q̄stiōes sīplices sūt magis difficiles q̄ qōes ꝓpositę.

Scīa rerū non hī nisi p suas qdditates, & iō si qdditates rerū eēnt alię à rebus hūtibus quidditates, tunc nō possent sciri. 7. meta. tex. c. 20.

Scīæ oēs lz sint nobiles, scīa tñ de Deo ē nobilior oībꝰ, quia subiectū eius est nobilius omnibus subiectis. 6. meta. tex. com. 2.

Scientia secatur quemadmodum & res. 3. de anima, tex. c. 38. intelligitur quo ad diuisionem quæ fit ex potentiam & actum, sicut habeť ibi. sicut est de sensu cū sensili, qa sensus in actu refertur ad sensile in actu, & sensus in potētia refertur ad sensile in potētia, sic etiā de scīa: dicitur enim in 2. phy. tex. com. 38. causæ in potētia sunt effectū in potentia, & cā operantes sunt effectū in actu. Et ex hoc patet (vt dixi in contractionibus) ꝙ dictum Aristote. in prædicamentis, vbi dicit ꝙ scientia non referť ad scibile, intelligitur ad scibile

in

in actu, non ad scibile in potẽtia, & q̃ illa opinio est contra viã antiquorum, & est ad hominẽ, vide ibi diffuse, non ĩrelligitur etiã prę sens ꝓpositio q̃ scientiæ diuersæ debent esse de diuersis obiectis materialiter sumptis, quia 2. phy. tex. cõ. 18. eædem sunt lineæ naturales & mathematicę. Nec intelligit q̃ scientiæ debent diuidi ſm diuersitatem naturarum in gradu essendi vario ſm perfectum & imperfectum, quia, vt habetur 2. phy. t.c. 71. scĩa de corpibus corruptibilib⁹ & æternis est eadẽ, vꝫ, scientia naturalis. sensus igitur propositionis ille est quem diximus, tñ conueniẽter glosari põt q̃ scĩæ distinguũt ex obiectis formalr distinctis: nã obiecta quæ non cadunt sub vna cõi formali ratione vel vniuoce, vel saltem analogice dicta, talia pertinent ad scientias diuersas, sic corruptibilia corpora & æterna pertinent ad naturalem scientiam, qa natura est ratio analogice dicta de vtrisq;, vt patet 2. phy. com. 3. & 5. meta. com. 5. & 1. cæli. com. 5.

Scientia diuina ſm ordinẽ addiscendi est post scientias naturales. 6. met. com. 3. idem 7. met. com. 39.

Scientia nulla est de ente per accĩs 6. meta. tex. com. 4. & tex. com. 6.

Sciẽtia diuina diuidit ĩ tres partes, prima est de diuisione entis in substantiam & accidens. 2. est de diuisione entis per potentiam & actũ. 3. est de diuisione entis in vnum & multa. Auer. sententia in prologo super 7. primæ philosophiæ.

Scire tũc maxime putamus vnumquodq; quando quid est cognoscimus, magis q̃ cum quale aut quãtum. 7. meta. tex. com. 4. idem 3. meta. tex. com. 1. vbi dicitur: multis quidem modis idem scientibus magis quidem scire dicimus eum qui nouit in ipso esse quid sit res q̃ in non esse, & horum eorundem alium alio magis, sed maxime qd est, & non quantum, aut quale, aut quid facere, aut pati aptũ natũ est.

Scientiarũ factiuarum est in faciente principium, aut intellectus, aut ars, aut potentia quædam: actiuoꝝ autem in agente proherefim. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia quælibet aut actiua, aut factiua, aut theorica est. 6. metaph. tex. com. 1.

Scientia cogitatiua apud Arabes sumitur pro speculatiua. vide 6. met. com. 1. & 9. com. vltimo. & 3. de anima. com. 1.

Scientiarum quædam considerant de causis respectu alicuius, & quædam de causis simpliciter. 6. meta. com. 1.

Scientiæ diuersantur in certitudine ſm diuersitatem naturæ subiectæ, 1. de anima, tex. com. 1. & 6. me. cõ. 1. & 2. me. 16. 3. de anima. 35. & 1. posteriorũ. in illo ca. Certior autem scientia altera, altera &c.

Scientia naturalis est circa substantiam quæ ſm rationem vt ſm magis non separabilem solum. 6. metaphy. tex. com. 1. vbi Cõmentator ponderat ly, ſm magis, ꝓpter intellectum: vbi non possum illorũ nõ demirari p:udentiam, qui ita audacter proferũt omnem formam & omnem animam, aut animæ partem esse, à materia inseparabilem ex mente Aristo. quum tñ vbique locorum Arist. perscueret se ab intellectu, sicut patet in p̃senti loco & 12. primæ philosophiæ tex. cõ.

16. vbi ponit dr̃iam inter cauſas formales, & mouẽtes, ex hoc, ꝙ cauſę agentes & mouentes ſunt priores : cauſæ autem formales ſunt ſimul, in tex. 17. ſubdit. ſi autem aliquid manet poſterius perſcrutandum eſt: in quibuſdam enim nihil prohibet, vt ſi anima eſt tale non omnis ſed intellectus, omne nãq; impoſſibile forſan. & in 2. de anima. tex. cõ. 21. de intellectu, inqt, & ꝓſpectiua potẽtia, alia ratio eſt, hoc enim ſolum videtur contingere ſeparari ſicut perpetuum à corruptibili.

Scientiã honorabiliſſimam oportet circa honorabiliſſimum genus eſſe. 6. metaphy. tex. com. 2. idem 1. de anima, tex. com. 1.

Sciẽtia non eſt genus medicinæ ſm rei veritatem, niſi ſcientia diceret ad ſcientem, & medicina ad medicum: tunc enim ſciẽtia eſſet genus medicinæ & ſciens genus medici. Commen. 5. meta. com. 20.

Scientię omnes circa vnum quid & genus determinatũ circũſcriptę de hoc tractant, ſed non de ente ſimpliciter, neque inquantum ens. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia phyſica circa talem ſubſtãtiam eſt in qua eſt principium motus & ſtatus i ea. 6. meta. t. com. 1.

Ex quo patet corpus mobile aut naturale eſſe ſubiectũ ſcientiæ naturalis. vnde ibidem parum infra dicit phyſicam ſcientiam theoricam eſſe circa tale ens, quod eſt poſſibile moueri.

Scire deſtruentes ſunt impugnandi à diuino. 4. meta. com. 1. & 3. cęli. commen. 4.

Scientię mathematicæ ſunt de magnitudinibus & numeris & de accidentibus eſſentialibus eorum, & ſcientia naturalis eſt de ente mobili & de accidentibus eſſentialibus eidem ſecundum quod eſt mobile. 4. metaphy. com. 1.

Scientia diuina eſt de ente inquantum ens, & de accidentibus eſſentialibus entis inquantum ens. 4. meraphy. tex. com. 1. contra negãtes entis inquantum ens eſſe veras paſſiones demonſtrabiles. vide philoſophũ ibidẽ tex. cõ. 4. expreſſe.

Sciẽtia ꝑprie vbiq; primi eſt, & ex quo alia pendent, & propter quod dicuntur. 4. meta. tex. com. 2.

Sciẽtia quęlibet vna & ſenſus vnus vnius eſt generis. 4. meta. tex. cõ. 2. & 1. poſteriorum.

Scientiam vnam habentia non ſolum ſunt illa quorum ſubiectum eſt vnum genere aut ſpecie vniuoce dictum, verum etiam quorum eſſe attribuitur vni fini, aut vni agenti, aut vni ſubiecto. 4. metaph. tex. commen. 2.

Scientia diuina ꝓſiderat diſpoſitionem entium, quæ attribuũtur vni fini, & vni complemẽto: hoc enim eſt quęſitum in illa ſciẽtia. 4. met. com. 2. eandem ſententiam habet Commẽ. ibidem com. 1. vbi dicit, ꝙ prima philoſophia cõſiderat de nobiliſſima cauſarum. ſ. de primo fine & de prima forma. idẽ 3. meta. com. 3. & 12. met. com. 6.

Scientiam diuinam opinantes non eſſe neceſſariam cõſequitur vt nullũ ens ſciant in rei veritate. 4 metaphy. com. 5. qnod intellige ſimpliciter. nam aliquis in ſciẽtiis particularibus poteſt eſſe ſciens in genere, ſed ſimpliciter ſciens nullus eſſe poteſt ſine ſciẽtia diuina: principia enim ſcientiarum aliarum

ſunt

sunt per se nota ex ꝓfusa terminorum notitia,& ex metaphysi. sunt scita.

Scientia sophistica videtur esse sciẽtia, sed non est sic. 4. metaphysi. tex. commen. 5.

Scientiæ disputatiuæ cõmunicant in vniuersalitate considerationis: subiectũ. n. vtriusq; sciẽtię est ens simpliciter. 5. meta.& dialectice. 3. meta. com. primo. idem ibidẽ cõ, 2.& 4. meta. tex. com. 5.

Scire magis dicimus illum q̃ nouit quid res est, quàm quid non est, 3. meta. tex. com. 3.

Scientia contrariorum est eadẽ, ista ꝓpositio est probabilis,& non sequitur ex hoc dicere ꝙ scientia cõtrariorum est eadem ꝙ scientia eorum, quæ non sunt contraria non sit eadem nisi superficietenus,& secundũ ꝙ apparet exterius. Auer. 3. meta. com. 3.

Scientia naturalis tñ considerat genus entiũ in quo sunt omnia quatuor genera causarum. Cõmen. 3. meta. com. 3. idem 1. phy. com. 1. & 2. physi. tex. com. 7.

Scientiæ nãlis diuisio ponitur ab Auer. In 1. metheoro. comm. 1.& ordo,& etiam à Simplicio in prologo physico.

Scientia quæ dr philosophia simpliciter est illa quæ considerat de causa finali vltima omnium entium, omnes enim causę sunt propter istam causam 3. metaphy. com. 3.

Scientia naturalis considerat de duabus primis causis materia & motore, scientia autẽ diuina de duabus vltimis, s. forma & fine,& quia hę duæ causæ sunt meliores illis, ideo scientia ista est melior naturali. 3. meta. com. 3. idem in prologo 1. physi.& 4. meta. com. 1.& 7. met. com. 5.& 9.& 12. meta. com. 6.

Scientia stellarum est de mathematicis scientiis. 3. met. tex. cõ. 7. idẽ 12. metaphy. tex. com. 44. ex quo patet scientias medias esse magis mathematicas quàm naturales.

Scientis omnino signum est posse docere, ex prohemio meta.

Scientia maxime principalis est dignior subseruiente, ex prohemio primæ philosophiæ, & ex primo posteriorum.

Scientiarum certissime sunt q̃ maxime priorum sunt,& quę sunt ex paucioribus his quæ sunt ex additione, ex prohemio primę philosophiæ, & ex primo posteriorum.

Scire vnumquodque tunc maxime putamus, dum cognoscimus primam causam. ibidem.

Sciẽtiam naturalem & diuinã multi homines reputauerunt esse vnã & eandem scientiam. 1. meta. com. 18. Pro quo animaduerte ꝙ fuerũt illi q̃ dicebãt ꝙ ens & ens sensibile cõuertuntur, negauerunt. n. genus entium abstractorum, vnde isti non concesserũt nisi genus entium corporeorũ,& asserebant omne ens in loco esse, vt dicitur in 4. physi. tex. commẽ. primo. De hoc vide etiam Arist. hoc expresse asserentem in 4. primæ philosophiæ, in tex. com. 7. vbi habet, vnde nullus particulariter intendentium nititur dicere aliquid de eis, si vera aut nõ, nec geometer, nec arithmeticus nisi physicorum quidam merito facientes hoc, soli nãq; putant de tota natura intẽdere,& de ente. de istis etiam loquitur Arist. in 4. metaphy. tex. com. 22. vbi scribit, huius autem opinionis causa fuit,

quia

Digressio ꝙ scia d uina nõ cõsidera qddita tes rerũ in parti- culari.

quia de entibus quidem veritatem intendebāt, entia autem putauerūt sensibilium solum.

Scientia operatiua q̄uis vtaf ratiocinatione, & speculetur de causis, tñ non est digna vocari scientia speculatiua, quia non perscrutatur de causis rerum, & de diffinitionibus earum nisi vt scientes eam agant, & non vt sciāt, sicut est ī sciētiis speculatiuis, ex com. 3. secundi meta. Scire impossibile est antequam ad indiuidua perueniatur, & 2. metaphy. tex. com. 11.

Scire tunc putamus cum causas ipsas nouerimus, 2. met. tex. com. 13. & 1. posteriorum, & 1. phy. t. c. 1.

Digressio q̄ scīa diuina nō cōsiderat q̄ddita-tes rerū in particulari.

Scientia naturalis declaratur p duas perscrutationes, quarum vna est p scrutatio de natura quid sit, & secūda est perscrutatio de natura cuiuslibet entis quid sit, & hoc est manifestum per se 2. metaphy. com. vltimo, & ex illo loco scire poteris q̄ quidditates rerū in particulari nō cognoscuntur à diuino, pro hoc habes etiam aurhoritatem Auerr. 1. physi. com. 11. vbi scribit, intentio eius prima non est cōtradicere opinionibus falsis in hac scientia, sed declarare substantias & quidditates rerum naturalium, faciat ad hoc authoritas Philosophi in 4. primæ philosophiæ. in tex. com. 1. vbi post quā dixit, q̄ scientia diuina considerat & speculatur ens inquantum ens, & quæ huic insunt ſm se, subdit aliarum nulla intendit vlīter de ente inquantum ens, verum partē eius abscindentes aliquā, circa hāc speculant ipsum accidens, & hoc etiā expresse dicit Com. in com. de mathematicis, quæ assumunt magnitudines & numeros distinctos ab ente, & speculant de eis & suis accītibus essentialibus, & sīl scientiæ naturales considerant de ente mobili. & de accītibus essentialib⁹ eidem ſm quod est mobile, eandem aperte sententiam scribit Philosophus ī prohemio metaphysicę, vbi enumerans conditiones sapientis, inquit, q̄ sapientis est cognoscere oīa vt contingit in vniuersali, & in 11. metaphy. cap. 3. dicit, philosophia autem de his quæ sunt in parte inquantum vnicuiq; eorum aliquid accidit non intendit, circa ens autem inquantum ens talium vnumquodque eodem mō, & circa naturalem scientiam, naturalis. n. accidentia & principia speculatur entium inquātum mota & non in quantum entia, hoc etiam conuertitur aperte, quia naturalis diffinit quidditates naturales vt est videre in libris naturalis philosophiæ, & ita etiam est de mathematicis. Vn de mirū est qūo aliqui ad tantum errorē peruenerint, vt asserant scīētiam diuinam nō solum in vniuersali, verū etiam in particulari quidditates rerum considerare, si hoc. n. esset, tunc aliæ scīētiæ supfluerent, quelibet. n. scīa circa duo principaliter versatur, circa q̄dditatē subiecti & partium, & circa passiones demonstrabiles de ipsis, quorum alterum habetur per diffinitionē, alterum vero per demonstrationem, vt habetur in posterioribus analiticis. qui autē considerat p se subiectum, debet etiam considerare accidentia per se subiectum insequentia, ista. n. ꝓpositio cum hoc q̄ est famosa etiam est vera & necessaria, vt scribit Com. 2. physi. tex. cō. 17. & ita scientia diuina oīa considerat

raret nō ſolū p diffinitionē,verum etiam oīa per ſe accidentia per demonſtrationem de entib⁹ ſub quacunq; ratione,& ita aliæ ſciētiæ ſu perfluerent, nec valet fingere ſcīas particulares demōſtrare accītia per accīs & cōmunia, de talibus enim non eſt demonſtratio.

Scientiæ naturalis intētio eſt cognoſcere cauſas ſpecierum ſenſibiliū, & cauſas viſibiles in eis ſpeciebus accidentiū in eis, Auer.in prologo 1.phyſi.& eſt etiam ſentētia Ariſt. in 2.phy.tex.com.17.vbi pōderat ꝙ per cauſas viſibiles intelligimus cās naturales, in hoc.n.dānat Philoſophus antiquos plerunque qui rerum ſenſibilium tradiderunt cās intelligibiles, ſicut dicit Ariſtot.& Com.in pleriſque locis, pīertim 3. cœli.tex.com.60.& in 1.de generatione & corruptione.text.com.7. Nota etiam ꝙ & ſi cauſæ naturales ſint ſenſibiles appropriate, tñ viſibiles dicunt propter corpora cœleſtia quę nō poſſunt ſentiri niſi ſenſu viſus, iſte.n.ſenſus deſeruit nobis in cognitione ſubſtantiarū ſenſibilium tam æternarum q̄ corruptibilium,ideo.n.ſenſum hunc maxime diligimus, quia plures differentias rerum nobis oſtēdit, ex ꝓhemio metaphyſicæ.

Scientiarum ſpeculatiuarum cognitionem ſequitur acquiſitio virtutum moralium . Auer.authoritate Alexand.in prologo primi phyſi. idem ibidem Simplicius.

Sciētię ſpeculatiuæ ſunt duobus modis, vnus numerat propter exercitium vt mathematica,alius propter perfectionem ꝓp quā ipſum exercitium eſt, ſicut ſcientia naturalis & diuina, vide in contradictionibus prologi primi phyſi.quomodo ſit intelligendum , quia multi hallucinantur in hoc loco.

Scientiarum quædā ſi conſiderant vnum genus cauſæ, ſicut mathematicæ genus cauſæ formalis tantum q̄dā tria genera cauſarum,vt motorem formam & finem, vt ſcientia diuina, quædā omnia genera cauſarum, vt naturalis, primo phyſi. com.1.& fuit expoſitio Alex.qūo autem mathematicus genus cauſæ formalis tantum conſideret, vide ī Theorematibus meis. qūo autem ſcientia diuina conſideret tria genera & naturalis quatuor,vide quę ſcripſi in contradictionibus primi phyſi.com.1.vnum tñ placet anno care hic,ꝙ Scotus in q.1.primi metaphy. & ſequaces eius dicunt, ſciētiam diuinam conſiderare omnia quatuor cauſarum gña inquantum quælibet dat eſſe in ſuo genere, cir cumſcribendo rationem motus & mutationis,pertinet ad metaphyſicum, materia & forma inquantum ſunt partes eſſentiæ,efficiens inquātum dat eſſe circūſcribendo motū . licēt enim non ageret niſi mouendo, tñ ratio dantis eſſe,prior eſt ratione mouentis,finis autem inquātum res ſm ſuam entitatem ad illud ordinatur, licet.n.illud nō poſſunt attingere niſi per motum & operationem, prior tñ eſt ratio ordinis ſm eſſe quā ſm operationē .

In hoc autem duo ſunt à quibus ni fallor à Peripatheticis ipſe diſſentit,primo quantum ad materiā licēt enim materia cauſa ſit & diſtincta cauſa atq; natura à forma, ex ſecundo phyſi.tex. cō.4.& tex. commē.70. non tñ dat eſſe in ſuo genere,vnde lucidiſſimus Themi.

in

in principio secūdi de anima, istud discrimen inter materiam & formam cōstituit, ꝙ à materia res habuerunt vt fierēt, à forma vt eēnt. Et hoc confirmauit Auer. in 7. primæ philosophiæ cōm. 35. inquit enim ꝙ forma est pars quę cū fuerit, erit res, & materia est pars quæ cū fuerit, non erit res, & hoc cōsonat, immo resultat talis differētia ex rationibus suis: nā ratio materię, vt habetur 1. physic. tex. cōmē. 82. & 2. physi. texto commento 28. materia est ex quo fit aliquid. vt inexistente, forma autem vt dr̄ in 2. de anima. tex. com. 2. est per quam est hoc aliquid, vbi bene patet ꝙ materia describitur per fieri & forma p esse. Amplius nihil dat quod non habet, sic enim Aristo. ꝓbat in 2. de partibus animaliū, cerebrum non esse principiū sensationis. cap. 7. quia substantia cerebri sensu caret, pariformiter materia ꝛm se non habet esse. igit̄ materia non dat esse ꝙ materia ꝛm se non habeat esse, patet 2. de anima text. comen. 2. & ostendit pulchre Cōm. in 2. phy. cō. 12. quia aliter qđ nō esset in actu eēt ī actu, & doctissimus Boetius in libro de vnitate & vno, expresse dicit, ꝙ omne eē est à forma in rebus creatis, qđ Philosophi describentes dixerunt ꝙ esse est existentia formæ in materia, & ibi expresse dicit ꝙ materia nō habet esse nisi per vnionem cū forma, & ꝓ ꝓsequēs in suo genere materia circūscripta forma, nō dat eē, sed est in potentia ad recipiendum esse ex cōiunctione formæ. Aliud autem est quātum ad finem, quia ratio finis non videtur formaliter cōsistere in hoc ꝙ res ꝛm suā entitatem ad illud ordinantur, licet. n. Deus gloriosus sit finis omnium entium inquantum entia sunt, nō tn̄ est finis entium pręcise, sub ratione qua ens, sed sub ratione qua est optimum & amabile & desiderabile naturali desiderio ab omnibus, sic enim Arist. ostendit ipsum habere rationem finis inquantum monet in ratione amati & desiderati, quia sic habet rationem optimi & nobilissimi, vnde 2. phy. tex. com. 74. id quod est dignius non ē simpliciter, ſ3 ad vniuscuiusq; substantiam, vbi Cōm. expresse dicit, ꝙ nobilius non insequitur naturam entis, immo nobilitas accidit formæ ꝛm ꝙ est finis, & confirmatur de formis, mathematicis. ibidē. Est etiā authoritate Ari. in 2. ph. tex. com. 31. vbi dicit, quod autem est cuius causa potissimum & finis aliorum voluit esse, & ibidem tex. com. 23. deriforie apposuit hoc, finem dicere, cuius causa factus est, vult. n. nō oē vltimum finē eē, sed optimum, & ideo dictum eius in hoc loco debet suppleri, vt dicat finem cōsiderari sub ratione optimi amabilis & desiderabilis inquātū entia ꝛm suam entitatem ordinantur ad illud. De hoc autem quæsito Cōm. & antiqui Peripatetici dicunt diuinū ēt considerare oēs causas in eo ꝙ sunt causæ, & sub rationibus vniuersalibus & transceendētibus, vñ 2. primæ phylosophiæ. cō. 6. scribit & cōsideratio vīs in oībus causis ī eo ꝙ sunt causæ est huius scientiæ, quia ratio causæ & ratio entis & substantię sunt rationes vīes transcendentes, & ista est via eoꝝ sicut vides. Sed aduersus ea q̄ dicta sunt īsurgit maxima dif-

ficultas, p̃cipue quãtum ad primũ dictũ ꝙ materia ī ſuo genere circũſcripta forma nullum dat eſſe, hoc enim videt falſũ ꝓpter duo, tũ quia 2.phy.tex.c.32.cãę & sũt ſibi inuicem cauſæ,& 5.meta.tex. cõ.2.igitur materia eſt cauſa formæ quãtum ad eſſe, & forma etiã eſt cauſa materiæ. Et confirmatur authoritate Auer.in 1.phy.com. 70.2.phyſi.com.32. Amplius diuus Tho.in expoſitione 5.meta. expreſſe teſtatur materiam quantum ad eſſe, eſſe cãm formę & formam materiæ diuerſimode, tum etiam ꝙa cauſa eſt ad cuius eſſe ſequitur aliud, vnde oẽs cauſę ſunt principia,vt dicit in 5.primę philoſophiæ tex.com.1.nõ tũ omne principiũ eſt cã,priuatio enim eſt principiũ generationis rerum naturalium, non autẽ eſt cã, vt dr in 1.phy.tex.c.80. mã ſubiecta cum forma cauſa eſt oĩum eorum quæ fiunt ſicut mater. Altera vero pars cõtrarietatis multotiens imaginabitur ad maleficium ipſius ꝓpẽdẽti intellectũ, cũ igitur mã ſit cauſa,igit ad eius eſſe ſequitur aliud, & ex ꝙ ſequenti in ſuo genere habet eſſe, & dat eſſe ꝓ ſequẽs. Amplius Cõ.ibi dicit in cõ.80. ꝙ materia eſt in gñato,& forma nõ põt eſſe ſine ea,igit ſi forma in eſſe nõ poteſt eſſe ſine mã, ſequit ꝙ materia dat eſſe in ſuo genere formę, & eſt locus oſcur⁹ ſicut vides. Ad hæc igit, ſaluo⁹ ſemper melior iudicio,dicẽdũ puto, ꝙ ꝓpoſitio illa Ari.nõ eſt vniuerſaliter ꝓlata, vnde in 1.phy. tex.com.30.ſic iacet, ſicut autem q̃dam & ad inuicẽ cauſę,vt laborare cauſa ẽ boni habitus,& hic laborãdi, ſed non eodem modo,ſed hic quidem ſicut finis,ille ſicut principiũ motus, vñ ſolum dat exẽplum in cauſis efficientibus & finalibus,& ita etiam in 5.meta.vnde oẽs græci expoſitores.vt Them.& Simplicius etiã ſic exponunt,& ꝙ hoc non poſſit habere veritatem in cauſis materialibus & formalibus oſtẽditur, quia oppoſitũ inuenitur determinatum ab Ariſt.in 2.phy.in tex. c.91. vbi ſcribitur, & veræq; phy. dicendę ſunt cauſæ, magis autẽ q̃ cuius cauſa, cauſa enim hæc materiæ eſt,ſed non hæc finis. Ampli⁹ Com. in 2.phy.com.87.habet,ꝙ antiqui ponentes cauſam materialem tantum, ex illa nituntur rendere cauſas formarum & actionis earũ,opinabantur.n.ꝙ formæ ſequuntur de neceſſitate naturã materię,& ꝙ diuerſitas earũ eſt ex diuerſificatione mãe, ipſe vero vult deſtruere hoc, quia opinat eꝓtrario.ſ.ꝙ mã ſequitur formã,& idẽ tenet in 2.de ani. cõ.60. & 1.de anima.com.52. ꝙ melius eſt exiſtimare ꝙ diuerſitas materierũ ſit ꝓp diuerſitatẽ formarũ q̃ ecõtra. Ampli⁹ Aui.ī primo philoſophię trac.2.ca.4.mã nõ ẽ cã eſsẽdi formã, vñ mã bene põt dici materia formæ,nõ autem cauſa ſtricte, & proprie loquẽdo. Et Albertus cognomẽto magnus in 2.phy.trac. 2.capit.6.ſuper expoſitione illius loci tex.30. expreſſe dicit, ꝙ talis computatio non eſt inter materiam & formam, quoniam materia non eſt cauſa formæ ſecũdum aliquem modum,ſed prius eſt cauſa compoſiti, ſed forma eſt cauſa materiæ ꝙ ſit in actu. Ad authoritatem Auer.dico,ꝙ largius locutus

tus est. Pro quo debes scire, ꝙ esse q̃dã est esse simpliciter, & tale est esse existẽtiæ, & est effectus formę & non materiæ, aliud est esse receptionis. Vnde ꝙ recipiat habet ex sui ratione, sed quòd signate recipiat, & cum extensione, & tale esse est esse secũdum quid, hoc esse habet materia apud ipsum merito dimensionum interminatarum, & ideo omnes formæ eductę de potẽtia materiæ apud ipsum dicuntur constitutę in esse per subiectũ, loquit' de tali esse receptionis signatę, vnde Com. 3. de anima. cõ. 5. & com. 28. materia non est causa receptionis simplr, sed receptionis signatæ & trãsmutabilis. Et hoc idẽ ꝓfirmat Auicen. in 9. primę philosophię, ca. 4. esse materię est esse receptibile tantum, nec est causa essendi aliquid nisi ꝼz viam receptionis. Et hoc voluit dicere Com. 1. physi. com. 70. vbi declarans qũo materia est causa formę, inquit, quoniam subiectũ sustentat formam secundum ꝙ forma nõ potest esse sine subiecto, & sic glosa dictũ Diui Thomæ, ꝙ materia non est causa formæ nisi inquãtum recipit formam: recipere autem formam non est dare aliquod esse formę, vt patet intelligẽti. Ad aliud dico ꝙ illa propositio locũ non habet in causa materiali, præcipue in prima materia, ꝙa vt allegatum est per Them. & per Auer. materia cum fuerit non sequitur rem esse. 7. meta. com. 35. Ad aliud, non sequitur absq; materia non potest esse forma, igitur materia est causa essendi formæ, quia sine aere nõ potest esse & viuere hõ, & sine vnione materiæ cum forma non potest esse cõpositum, non tamen dicimus aerem dare esse homini, nec vnionẽ dare esse composito, quia vnio est relatio & accidẽs quoddam. Ex hoc igitur nil aliud sequit' nisi ꝙ forma materialis dependet à materia tanquam à subiecto & receptiuo, & quantum ad esse extensum, qđ sibi competit merito dimensionũ indeterminatarum, cum impossibile sit materiam à magnitudine separari. 1. de gñatione & corrupte. com. 32. licèt igitur materia sit causa compositi & sit pars essentialis eius, totum tñ esse compositũ quod vnum est à forma habet.

Sciẽtiæ certe dispositio inuenit' in rebus habẽtibus quasdam causas, sicut inuenitur in habentibus oẽs causas. 1. physi. com. 1. vide in contradictionibus in eodem cõ. quomodo sit intelligendum hoc.

Scientia concedit suum subiectum esse, aut quia est notum per se, aut ꝙa sumitur ex alia scientia. 1 phy. com. vlt. & 2. phy. 22. & 26. & 12. meta. com. 5. & 2. de anima. 27. & 29. vbi etiam loquitur de partib. subiectiuis. 6. me. cõ. 1. 3. cç. cõ. 4.

Scientia, siue vlis, siue particularis fuerit, nõ potest aliquo gñe demõstrationis demonstrare suum subiectum esse 2. phy. com. 26. & 1. phy. com. vlt.

Scientia naturalis ꝑsiderat de esse formarum quousq; perueniat ad vltimam formarum materialiũ, & primã abstractorum, aut ad formas formaꝝ quæ sunt mediæ ĩter illas, vt est forma hominis vltima 2. phy. com. 26. vbi patet animam intellectiuã esse naturalis considerationis, idem 3. de anima. cõ. 17.

Scientię naturalis intereſt de oĩbus quæ rebus naturalibus inſunt, vel de his quæ videntur in eſſe quãuis nõ inſint differere. Simplicius in prologo phyſi. quod ideo dicitur propter vacuum & infinitum.

Scientia diuina quare metaphyſica dicatur, vide Auer. in paraphraſi meta. tractatu 1. cap. 1. & Simplicium in prologo primi phyſi.

Scientia naturalis res à materia abiunctas conſiderat, & ideo naturalis nuncupatur, quia circa tales res natura cõſiſtere videt. Simplicius in prologo primi phyſi.

Scientia diuina nõ ſolum cõſiderat de rebus abſtractis tm̃, verum etiã de rebus exiſtentibus ſm q̃ exiſtunt. 2. phy. com. 71. Vide in concordantiis.

Scientiarum modi ſunt tres. ibid. commen. 71.

Scientia naturalis cõſiderat de quãtitatibus ſm q̃ sũt fines corporis naturalis. 3. phy. com. 24. & 2. ph. 18. & 1. cæli. c. 1. & 3. cęli. c. 5.

Scientia erit perfectior quando creſcunt cauſæ cum ſcientia. 4. phy. commen. 119.

Sciens maxime ad aliquid dicitur. 7. phyſi. tex. com. 20.

Sciẽtia & cognitio dignius videt eſſe de cap. ad aliquid quam de qualitate. 7. phy. com. 20.

Scientia quę acquirit in principio non dicimus q̃ ſit generata in ſe, ſed gñatio eius in ſciẽte eſt ſm relationem, ſicut lux generat in ſpẽculo ferri terſi. 7. phyſi. com. 20.

Scientia contrariorum videtur eſſe vna. 8. phyſic. tex. com. 8.

Scientiæ voluntariæ & artes mathematicæ omnes vtuntur motu, & cum motus deſtruitur, deſtruunt omnia iſta. 8. phy. tex. com. 22.

Sciens quãdo non vtitur ſua ſcientia, alio modo eſt in potentia ab illo qui nõ hz ſcĩam. 8. phy. t. c. 32. idem 2. de anima. tex. c. 10. & 5.

Scire aliquid cum ſua cauſa eſt perfectius q̃ ſcire ſm ſenſum tãtum. 8 phy. com. 65 ſenſus eſt q̃d licèt aliquid ante demonſtrationem cognoſcatur per ſenſum quo ad qa eſt, ſi per demonſtrationem fuerit cognitũ quo ad propter quid, tũc illa ſciẽtia & cognitio erit certius illa priore quę erat per ſenſum, & illa appellatur ab Arabibus demõſtratio cauſę tantum, & eſt exemplum ſatis accõmodatum ibi, vt poteris videre.

Scĩa naturalis vt plurimum circa corpora & magnitudines & paſſiones eorum verſatur. 1. cęli & mundi. tex. c. 1.

Scĩa libri de cælo eſt primus liber philoſophiæ naturalis in quo loquitur de rebus ſenſibilib⁹ in particulari, quia in libro phy. egit de vniuerſaliorib. Cõm. in com. magno, com. 1. & idem aſſeuerat in paraphraſi. cap. 1. in ſumma 1.

Scientia modorum corporum naturalium & conſequentium eorũ non cõpletur niſi p cognitionem ſuarũ cãrum. 1. cęli. cõ. 1. idem 1. phyſi. tex. c. 1. & ex primo poſter. ex diffinitione ſcire.

Scientia de rebus cęleſtibus eſt valde difficilis propter cauſarum paucitatem, & cauſa huius eſt remotio earum à nobis, & diuerſitas illarum rerum in nobilitate à cęteris rebus. 2. cęli. tex. c. 60.

Scĩa nõ eſt ſuꝫ m logicę, & diuinus debet ꝺicere eis qui negãt ſcĩam. eſſe. 3. cęli. cõm. 4. Ex illo loco p3

quantũ hallucinent pleriq; ex latinis expositoribus, volentibus Ari. in prohemio 1. posteriorũ analitiorum probare scire esse, & disputare cõtra antiquos negãtes sciam esse, aut scientiam fieri de nouo.

Scientia diminuta. i. subalternans respectu omnium cõsideratorũ in scia subalternata, quam Ari. nominat ex additione in illis quorũ dicit, pp qd sic se habet, ꝙ quo ad talia q̃cunq; inconuenientia contingant in scia superiora seu subalternante, eadem contingunt scientiæ subalternatæ, si vero ī scia superiori considerantur aliqua quæ non sunt causæ quorundam in scia subalternata quo ad talia, nõ oportet ꝙ quæcunq; impossibilia contingunt scientię subalternanti eadem contingant sciẽtia subalternatæ, limitatio est Auer. 3. cœli. com. 6. super illa ꝓpositione textus ꝙ quæcunq; inco͡uenientia contingunt mathematicis cõtingunt naturalibus, quia mathematica dñr ex ablatione & nãlia ex appositione.

Scientia libri de cęlo in duobus primis libris de quinto corpe tractat, sed in duobus vltimis de alijs corporibus simplicibus grauitatem & leuitatem habẽtibus. 3. cęli Cõm. in paraphrasi, in summa prima.

Scientiæ factiuæ finis opus est, naturalis autem quod videt ſm sensum principaliter. 3. cœli, tex. cõm. 61.

Scia de anima superat oẽs alias sciẽtias ꝓter scientiam diuinam in his duobus, v3, in certitudine demonstrationis, & ī nobilitate subiecti, 1. de anima com. 1. vbi Themist. declarans qũo constantia demonstrandi cæteras scientias ꝓcedit. inquit ea ratione, qa aliæ scię ab hac scientia suam constantiam & certitudinẽ reponunt, licet Alexand. aliter locum istum interpretetur, vt dixi ibi.

Scientia de anima iuuat alias scientias triplici iuuamento, primo de anima. com. 2.

Scientia moralis sumit vltimum finem hoīs in eo ꝙ ẽ homo & subã sui quæ sit, ex scia de aīa. ibidem.

Scientia de anima & scia mathematica cõsiderant res, quodãmodo in materia existẽtes, & quodãmõ abstractas. Simplicius in lib. physi. ī principio, & Philoponus authoritate Ammonij in principio libri de anima, sed ſm viam Auer. hoc verificari potest spiritualiter ī scia de anima quo ad illam partem, q̃ agit de intellectu materiali, qui ex sentẽtia Arist. quodãmodo est coniunctus materiæ, & quodammodo est separatus: nã ſm essentiam est abstractus, sed ſm operationẽ est coniũctus, quia nihil intelligit sine imaginatione, sicut notat ipse in primo de anima. cõ. 12. & 13. expresse &c.

Scientia diuina sumit à scientia de anima subſtantiam sui subiecti. ibidem. & idem habetur 3. de aīa. cõm. 5. in solutione quæstionis 3. & 12. meta. cõ. 36. & 2. cęli. cõ. 61.

Scientiæ in hoc differunt, quia in quibusdã ea quæ sunt magis nota apud nos sunt causæ, vt in mathematicis, in quibusdam vero est ecõtrario, vt in his quæ cõtinentur in scientia naturali in quibusdam, 1. de anima. cõ. 10. & 7. meta. tex. cõ. 10. & 1. physi. tex. com. 2.

Scientia de anima est necessaria in sciendo primã philosophiã. 3. de anima. cõ. 5. in solutione qõnis 3.

Sciẽtia exiſtẽs in nobis per intellectum adeptum, ęquiuoce dr̃ cum ſcientia exiſtente in nobis p̃ naturam & diſciplinam. 3. de aĩa. com. 20. idẽ 9. primę philoſophię. c. vl.

Scientia ſomnialis eſt modus dationis large nobilis & attril uiẽ principio nobiliori. ſ. principio voluntatis, immo eſt à re diuina, & ex p̃fecta ſolicitudine circa hominem Ex lib. de ſomno & Vigil. Com.

Scię dei quę ſemper eſt in actu & in abſtractis ſubſtãtijs non opponiť ignorantia, & ideo nõ accidit ſibi triſtitia ꝓpter defectum comphenſionis 12. meta. com. 39. authorita te Alexan. collige igitur ignorantiam opponi ſcientiæ noſtræ q̃ eſt in potẽtia, quia intellectus noſter quandoque potentia intelligit & quandoque in actu.

Sciẽtia dei excelſi cõparatur primæ philoſophiæ, & ſcię aliaę intelligẽtiarũ ſunt ſimiles ſcientijs particularibus quæ ſunt ſub prima philoſophia, vt dixit Nicolaus peripatheticus. 12. meta. com 44.

Scientiæ, nõ ſolum ſunt ſubſtantiarum, ſed etiam aliorum. 1. meta. tex. com. 29.

Scientia ęquiuoce dr̃ de ſciẽtia Dei & de ſcientia noſtra, quia ſcientia Dei eſt cauſa entis, & ens eſt cauſa nr̃æ ſcię 12. meta. commen. 51. & in libro deſtructio. in diſp. 10. in ſolutione tertij dubij.

Scientia dei non eſt vlis neq; particuilaris 12. meta. com. 51. & in libro deſtru. diſp. 12. in ſolutione ſe cũdi dubij, & diſputatione 6. in ſolutione ſecundi & tertij dubij.

Scire in vniuerſali eſt in potẽtia, cũ vniuerſale non eſt niſi ſcia rerũ particularium, 12. meta. com. 51. & 3. de aĩa. com. 19.

Scientia & ſcibile ſm̃ Philoſophos differunt, quia ſcibile eſt in materia & ſcientia in anima, vt declaratum eſt in 3. de aĩa. Ex lib. deſtru. diſpu. 3. in ſolutione 13. dubij.

Sciẽtia diuina non habet ꝓpoſitiones de quibus intellectus cõis poſſit cõtentari, & ideo q̃ vulgo huiuſmodi ꝓpoſitiones ꝓponunt, exiſtimãt errores & ſomnia, nam ſi in mathematicis q̃ intellectui vulgarium ꝓponuntur apparent ſomnia, vt ẽ ſolis magnitudo, quãto magis eſt de rebus diuinis, ex libro deſtructionum diſputatione 3. in ſolutione 18. dubij.

Scientia diuina Philoſophorum ſ3 Algazelem eſt phantaſia, in tm̃ eĩ hoĩes decipit ꝙ multi opinati ſunt ꝙ philoſophia eſt ſcíarũ debilior. Ex lib. deſtruct. diſpu. 3. in ſolu. 18. dubij, idẽ ibidẽ ī ſolutiõe 24. dicit, vñ dicim⁹ ꝙ merito Algazel dixit in plurib. ſuis libris, ꝙ diuina ſcientia Philoſophoꝝ quaſi poteſt phãtaſia reputari, & hoc dicit propter opĩniones Auicẽ. & Alpharabij & ſequacium.

Sciẽtia dei nõ habet numerationẽ ex parte ſcibilium eo mõ quo ſciẽtia humana, in qua duplex inuenitur numeratio, & ex parte phãtaſmatũ, & ex parte, vlis intẽctionis, in qua intelligibilia continent vt ſpecies ī vno genere, ſed innumeratio intelligibilium in ſciẽtia diuina comprehenſorum eſt quale videtur intellectus impoſſibile eſt comprehẽdere, ex diſputa. 6. in ſolutione 3. dubij.

Scientia humana non poteſt comprehẽdere infinitum in actu, quia ꝓprehenſibilia apud nos ſeparanť

abiu-

abinuicem, sed si qua est sciẽtia in qua oĩa scibilia vniri possunt fini tũ & infinitum in ea, sunt eiusdẽ intẽtionis. Ex libro destru. disp. 6. in solutione 3. dubij.

Sciẽtia dei & si neq; vniuersalis sit, neq; particularis, quia tñ scientia in nobis quę particularis ẽ ĩ actu, ideo scientia dei magis est propin qua scientię particulari quam vniuersali. ibidem.

Scientia qua scit aliquis rem, vtrũ sciatur per denominationem addi tam supra primam, & sic in infinitum, puta qñ nos scimus rẽ, & postea scimus nos scire illam rem, require in libro destruc. in disp. 6. ¶ solutione quarti dubij, vbi ex solutione colligitur, ꝙ sciens aliquã rem scit se scire illã, nam si sciendo rẽ ignoraret se illam scire, si ꝓcessus esset in infinitũ, vnde nõ est alius actus fm rem, & ista est mẽs ipsius, quicquid alij dixerint super hoc.

Scia multiplicat̃ ex multiplicatiõe specierum, & ideo Philosophi dñt ꝙ scientia dei nõ est vniuersalis, neq; particularis. Ex disputatione 12. in solutione secundi dubij.

Scientia nra depẽdet ab ente inquã tum res adequatur ad intellectũ, sed scientiæ dei habitudo ad ens, est nobilior ista. Ex disp. 12. in solutione secundi dubij.

Sciẽtia de iudicijs stellarũ circa futura & physionomia sunt species diuinationis, sed vna est circa futura, alia circa præsentia. Ex disputationibus physicis in prima disp. in solutione primi dubij.

Sciẽtia interpretationis somniorꝝ est species diuinationis, & hoc genus sciẽtiarꝝ non est speculatiuũ, neq; factiuum, licẽt existimetur ꝙ ex eo ꝓueniat vtilitas ĩ ope, ibid.

Sciẽtia de imaginibus est falsa, qm̃ & si concesserimus ꝙ situs stellarũ faciat impressiones in rebus q̃ fiũt hic, impossibile est vt illa impressio, sit nisi in re facta, non aũt possibile est vt impssio illi⁹ rei trã seat ad aliã rem extra eam. ibidẽ.

Scię prestigiationis sunt scientię q̃ ingrediũtur in capitulum minabilium, & non habent introitum in artibus speculatiuis. ibidem.

Scientia naturalis plus fere apparet in materia viliori q̃ in aliqua alia viliori, difficilius enim introducitur generatio in materia imperfecta, & hoc etiã in artificialibus apparet, cũ nobilitas artificis eiusq; perspicacitas pl⁹ polleat ĩ materia impassibiliori, q̃ in ea quę facilius & amplius recipit. Cõm. in fine primi de partib. aĩalium, & nota ꝙ ista fuit sniã Them. ex sentẽtia Comm. 12. meta. com. 18. vbi loquit̃ de genitis ex materia putri. colligitur tamen ex sententia magistri in 1. de partibus, ca. vltimo vbi dicit. Quamobrem viliorum animalium disputationem perfectionemq; fastidio puerili quodam sprecuisse, tulisseque mole dignum nequaquam est, cum nulla res sit naturæ, in qua nõ mirãdũ aliquid iudicium habeatur.

Scientia diuina nõ largitur de causis nisi formã & finem, & aliquo modo agens, videlicet non eo modo quo dicitur agens in rebus trã smutabilibus, qua conditio agentis in hoc loco, non est quòd præcedat passum præcessione temporali, sicut fit in rebus naturalibus. Auerrois in paraphrasi

metaphyſi. tractatu primo. cap. 1. vbi patet ꝙ genus agentis negauit Auerr. in rebus ęternis, idem habetur in 2. cap. de ſubſtãtia orbis.

Sciẽtia naturalis ſicut in ea reducũ tur oẽs cauſę cuiuſcũq; rei rõne naturæ & rerum naturaliũ, ſic in ſcĩa diuina reducũtur entium cauſæ inquantum entia ratione diuinitatis & rerum diuinarꝝ quæ sũt entia non exiſtentia in materia. Auerr. in epithomate metaphyſi. tract. 1. cap. 1. idem 6. primę philoſophiæ. com. 2. inde collige quę ſit ratio formalis ſubiecti naturalis philoſophiæ, & q̃ ſcię diuinæ.

Scientia naturalis conſiderat duas cãs vltimas tm̃. ſ. materiã & mouens, ſed ſcĩa diuina cauſam formalem & finalem & agentẽ, quia differentia eſt inter agens & mouens, quia mouens dat mobili motum tantum, ſed agens dat formã propter quam fit motus. Auerr. in epithomate meta. tract. 1. cap. 1. hinc intelligere poteris qũo intelligit dictum eius in 1. phyſico. com. 1. vbi habet ꝙ diuina ſcientia conſiderat tria genera cauſarũ. Vbi aduerte ꝙ intelligentia vt dat motũ cęlo, & dicitur anima eius, conſideratꝫ à naturali, vt patet 2. cęli. cõ. 3. ſed vt dat ſibi formã. i. eſſentiam, quia eſſentia orbis quam formam, Cõmen. appellat in hoc epithomate, eſt cauſata ab æterno in genere cauſę efficientis nõ tempore, ſed natura ſolum orbem pręcedens, & ſic dicitur cauſa agens ipſius, & iſto modo conſideratur à diuino, & iſta eſt ſentẽtia eius hic, & etiam infra in tracta. 4. vbi oſtẽdit qũo intelligẽtia habet triplex genus cauſalitatis. Dicit enim Cõ. in 2. cap. de ſubſtantia orbis, ꝙ licèt orbis in ſe cõtrarium non habeat per quod corrumpi poteſt, habet tm̃ finitatem à ſuperficie cõtinente ipſum, & omne tale indiget virtute largiẽte in ſua ſubſtantia permanẽtiam ſempiternam, ſicut indiget virtute largiente ſibi motum ſempiternum vt cęlum, igit̃ cauſatur ab intelligentia quo ad motum dependet ab ipſa vt à mouente, ſed vt eſt cauſatum quo ad ſui ſubſtantiam depẽdet vt ab agẽte, primo modo à naturali, ſecũdo modo a diuino, & iſta eſt via eius ſine dubio.

Sciẽtia & ſenſus menſurant̃ magis q̃ menſurent. 10. meta. tex. cõ. 5.

Scientia eſt in qualitate & ſcitũ in ſubſtantia. 10. meta. cõmẽ. 22. vbi Com. in com. dicit, ꝙ ſtat ꝙ vnũ relatiuum ſit in vno genere & ſuũ correlatiuum erit in alio. Et nota vt ibi dr̃, hoc habet veritatẽ de relatiuis quę ſunt ꝑ aliud, faliit autem in relatiuis quæ ſunt per ſe relatiua.

Scire quidditates entium quę multipliciter dicũtur eſt multum difficile, quia propinquant ei quod non habet vnã naturã, & huiuſmodi diffinitiones difficile inueſtigantur per regulas dantes diffinitiones quæ ſunt diuiſio, & compoſitio, & demõſtratio. 4. phy. cõ. 2.

Sciẽtiæ omnes duobus modis principium ſumunt, aut à rebus per ſe motis, aut ab alia ſciẽtia. 7. Colliget. vltimo cap.

Sciſſibilia ſunt illa quæ diuiduntur ſm longitudinem, 4. metheoroꝝ, & cauſa in hoc eſt vt ibidem dicitur cauſa poſitionis filorum, ſeu villorum, & eſt in tex. com. 47.

Scro-

Scropha cū peperit primā māmaz porco, qui primus in lucem ꝓdiit præbet. 8. de nā anima. cap. 18.

Scrophis ꝓpriū est primas māmas primis porcis genit⁹ tribuere. Ari. 4. de partib. anim. cap. 9. & Auer. ibidem. in cap. de pectore.

Scrotū appellat testium conceptaculum. 3. de natura aīalium. cap. 1.

Secundū differt ab eo, ꝙ est per accidens, quia ſm est terminatū quo quo modo, sed illud quod est per accidens est infinitum. primo physic. com. 44.

Secundū quod & causa pariter existunt. 5. meta. te. com. 23. vbi colligitur, ꝙ nota reduplicationis potest reduplicare quodlibet genus causæ contra vulgares asserētes, ꝙ nō reduplicat nisi genus causę formalis tantum.

Seculum cæli est terminās esse vniuscuiusq; rei quā continet cęlum, sicut seculum vniuscuiusq; rei est sūū esse terminans oēs partes ei⁹, seculū vero primæ causę est suum esse terminans esse oīum entium, quāuis non sit in tempore, primo cœli. com. 100. Ex quo patet dari triplex seculum, idem etiam notauit Simplicius eodem loco.

Semen in vegetabilibus, sperma aūt in vniuersalibus est. 1. phy. cō. 62.

Sēper est aliquid qđ subijcit ex quo fit quod fit, primo phy. tex. cō. 62. & in primo cap. de substan. orbis.

Semp existimabit aliqua spēs mouens. 3. phy. tex. com. 17.

Sempiterna sunt priora ſm substātiā corruptibilib. 9. met, tex. c. 17.

Sēpiternum nullū est in pōa. ibid.

Sēpiterna carent labore, ꝙa cā laboris est materia q̄ est substantia in pōa, & nō in actu. 9. met. tex. c. 17.

Ex quo patet, ꝙ nulla sōra à materia est fatigabilis, & per oppositū quælibet forma existens in materia fatigatur.

Sempiterna nō habent malum, neque peccatum, neq; est in eis corruptio, etenim corruptio maloꝝ est. 9. metaph. tex. com. 19.

Sempiterna carent violentia, & dispositione præter naturali. 5. metaph. tex. com. 6.

Sensus accidit dormiētibus animalibus non modo quæ somnia vocantur, sed etiā p̄ter somnia vt his qui dormientes resurgunt, & quidem pleraque agunt sine somnio, sunt. n. qui dormientes resurgunt & ambulent, ex 5. de generatione animalium. cap. 1.

Sensibile recedente à sensibus nr̄is statim certitudo sui omnis muratur in existimationē absq; eo, ꝙ ī nobis accidit error. 9. metaph. cō. 22. idem 7. metaph. tex. com. 53.

Sensibilib⁹ recedētibus à sensu nō est de eis certitudo, sed opinio. 7. meta. tex. com. 53. vbi Com. dicit, ꝙ dum recedunt à sensu possunt corrumpi, & tunc non remanebit cognitio eorū apud sentiētes, sed tantum remanebit existimatio, & ideo singularia non habent diffinitionem, neq; demōstrationem, quia postq̄ recedunt à sensu non habent nisi existimationem.

Sēsibiliū principia si acciderint, vt in metaphysica quęrātur, hoc erit inquantum entia, nō inquantum sensibilia. 4. metaph, com. primo. idem 6. metaph. tex. com. primi, & in 12. metaph. com. 1. 5. & 6. & 7. metaph. com. 5. & 9.

Sensus non est suimet, sed est alterę præter sensum quod natura prius

est

est sensu, mouens enim est natura prius moto. 1. meta. tex. c. 25.

Sensibile est relatiuum, quia nullã habet naturam nisi relatiuam. Nota tamen, q̃ hoc est ad hominẽ, loquitur enim ex intẽtione antiquorum. ibi vt patet.

Sensus est in capitulo relationis, & ideo si essent sensus æterni essent animalia ẽterna. 3. metaph. com. 7. vide 5. meta. com. 20.

Sensibilia dicta ad sensum iudicamus. 4. metheor. tex. c. 3.

Sensus prẽter vtilitatem propter seipsos diliguntur, ex prohemio metaphysicæ.

Sensus visus prę omnibus maxime, vt ita dicam, diligitur, quia multas rerum differentias demonstrat, & maxime hic sensuum non cognoscere facit. ibidem.

Sensibilia quæ non transmutabilia essentialiter, sed permanẽtia. s. forma, & quędam semper sunt transmutabilia. s. materia, primo meta. com. 6. vide cõsimile primo de generatione & corruptione. tex. cõ. 35. & 36. & com. 38.

Sensoriorum oĩum meatus tẽdit ad cor. Arist. in 5. de generatione animalium. cap. 2. in lib. de sensu, & sensato.

Sensibilia habẽt duos modos comprehensionis, modum, qui non est sciẽtia eorũ, sed imaginatio, & modum, qui est scientia eorũ, & sunt intellecta vniuersalia. primo metaph. cõ 27. iuxta illud Boetij, singulare est dum sentitur, & vniuersale est dum intelligitur.

Sensibilia sunt in triplici dria, q̃dã. n. sunt quę pcise iudicant esse vera, & q̃daz sunt, quę pcise iudicant esse falsa, licèt sentiant, vt apparẽt in deceptionibus visus, & quędam sunt ignota, donec surgat demonstratio, sicut apparet de patuitate solis 8. phy. com. 26.

Sẽsu quotiens agit in sensile. i. quotiens sensus ĩ actu est & immanebit in sensile, totiens quoq; ĩ idẽ sensile imaginationem moueri, neq; enim digrediẽtibus aut sublatis rebus imaginationẽ tueri, & custodire vestigia earũ posset, nisi cognosceret, & pciperet ea quòrũ sibi custodia esset pcredita. The. in 3. de aĩa, ſm eius decisionẽ & diuisionẽ grẽcorũ, cap. 15. & ſm Latinos est in 2. de aĩa. in expõne t. 159. Ibi duo collige, vnũ q̃ si sensus aduertat, & cognoscit obiectũ; & sensus interior nõ pcipit actũ illius sẽsus, vt q̃ tenet oculos apertos videt, sed nõ pcipit se videre, qa est distractus. Dicendũ est, q̃ si videt etiã sensus percipit illũ videre, qa si nullo mõ perciperet, nec sensus exterior percepit vllo mõ. secundum est contra Arabes, qui volunt aliam esse virtutem reseruatinam, & alia cognitiuam.

Sensibile quandoq; sumit pro tangibili, vt primo cœli. tex. com. 68. ſm expositionem Auer. & 2. de generatione & corruptione. tex. cõ. 7. quandoq; pro naturali, seu mobili, vt in prologo primi phy. Cõ. inqt, q̃ res sensibiles sũt subiecta istius artis, quandoq; pro obiecto sensus, sicut intelligibile pro obiecto intellectus, vt 3. de aĩa. plerũq;

Sensibile nullum est non ens in loco, primo cęli. tex. com. 69.

Sensus fortes sunt illi, qui cõprehẽdunt minimũ eorũ, quæ sunt possibilia, vt cõprehendant ex spatiis ex q̃bus sperat visio. 1. cęli. c. 117.

de tali

de tali sensuum fortitudine, vide Arist. in 5. de gñone aīal. cap. 2.

Sensu existēte erit phantasia & appetitus, quia vbi est sensus erit lętitia & tristitia. vbi autem hæc ex necessitate desideriū erit. 2. de aīa. tex. c. 20. & tex. c. 27.

Sensus est de virtutibus passiuis. 2. de ani. tex. c. 51. & 52. 59. & 60. idem 3. de anima. com. 18. authoritate Alex. & 7. phy. com. 12. Vide in concordantiis.

Sensus cōis cuius esse demonstratū est in libro de anima, est primo & principaliter in corde ſm Arist. & Galenus dixit, quòd est in cerebro 2. Colliget. cap. 11.

ensus est duobus modis, in potentia, vȝ, & in actu. 2. de anima tex. com. 53. & 138. & 139.

Sensus prima perfectio fit ab intelligentia agēte, vt declarat in libro de aīalibus. 2. de anima. com. 59. idem 7. meta. com. 31. & 12. meta. com. 18. vbi per intelligentiam agentem intelligit virtutem informatiuam, quę vt rememoratur ab intelligētia non errante producit aīatum. vide in 2. de generatione animalium. cap. 3.

Sēsibile dicitur tripliciter. 2. de anima. tex. com. 63.

Sensibile proprium est quod nō cō tingit, altero sensu sentiri, & circa quod non cōtingit errare. 2. de aīa tex. com. 63. vbi Cōmentator glosat hoc habere veritatē in maiori parte. Them. aūt apponit tres cōditiones quas ēt vī innuere. Cō. in 4. met. in c. 26. ī calce cōmēti.

Sensus nō sētiūt sēnes organa sua, & vide causam. 2. de aīa. tex. com. 52. & Alexā. in paraphrasi de aīa. cap. de intellectu ī actu dicit, ꝙ sēsus in actu non sentit seipsum.

Sensoria quędā simplicib⁹ elementis constat, vt visus, auditus, & olfatus, quędā vero ex oībus, vt tactus & gustus. 2. de anima. tex. c. 130. vide Themist. ibi, & Simplicium quomodo sit intelligendum hoc.

Sensus non decipit circa sensibile proprium 4. meta. tex. c. 24.

Sēsus singuli cognoscunt suorū sēsilium priuationes, vt oculus tenebras. Them. 2. de aīa. & habetur ī tex. ibidem 71. sed præsentium sēsibilis p se, absentiam vero, & priuationem per accidens percipiūt, vt testatur idem Themistius. 2. de anima cap. 23.

Sensus non comprehendunt essentias rerum, sicut quidam existimauerunt, sed hoc est alterius potentiæ quæ dicitur intellectus. 2. de anima. com. 63.

Sensus hominis comprehendūt intentiones indiuiduales decem prędicamentorum. ibidē. & 3. de anima. 6. 20. & 33. commentis.

Sensibilia cōia sunt motus, quies numerus, figura, magnitudo. 2. de anima. tex. com. 64.

Sensus nō decipitur circa sensibile propriū tribus conditionibus cōcurrētibus, ꝙ organū nō sit læsū, quòd nō sit perturbatū membrū, & ꝙ sit debita distantia. Them. in 2. de aīa. cap. 21. & est in expōne tex. 63. vide tū Alex. in sua abbreuiatione de aīa. cap. 12. vbi arguit, q̄ sint sensibilia per se, & quæ p accidēs, vbi sic scribit, ī propriis aūt sensibilibus sensus potissime veri sunt, vbi sensibus ea seruātur illesa, quibus cum sensibilia sensu innata sunt, vbi ponit quinque conditiones & tu vide.

Sensus

Sēſus quilibet ſuſceptiu⁹ eſt ſpecierū ſine mā, vt cera anuli ſine ferro, & auro recipit figurā 2. de anima. tex. c. 121. & tex. c. 138.

Sēſus recipit ſpecies ſine materia, ſicut cera nō aurū ab anulo recipit, ſz imaginē, lz differētia ſit, qa ſenſus quum ſpecies recipit nō fit materia earū, neq; corporea adactione ſignat, vt cera, neq; ſculpitur ſuperficietenus, ſed effigies illas foris illapſa intra ſe totum admittit alte condēdas. Them. 2. de anima. cap. 20. in fine, vide etiam Alexan. in paraphraſi de aīa cap. de ſenſu cōi, vbi probatur liquido patere ſenſum recipere ſine materia, quia viſus nō albeſcit, neq; nigreſcit. Vide clarius de hoc The. in lib. 1. de memoria & reminiſcētia. ca. 11. & Alex. in 2. de anima. in cap. de phantaſia, à quo verbotenus aſſumpſit, vide etiā Themi. 2. de anima. cap. 22. in tex. 68. vbi dicit, quemadmodum in cœlatura anuli, & ſigillum in ceram: nā cera non in profundo, ſed in ſuperficie fingitur, aer vero, & oculus intra ſe totum recipit.

Senſitiuę virtutes ordinatę fuerunt ab Ariſt. ſm nobilitatē, & non ſm nām, & ideo prius pertractauit de viſu. deinde de auditu, deinde de odoratu. 2. de aīa. cō. 77. Auicen. autem in 6. naturalium ordinauit iſtas virtutes ſm naturam, vnde prius egit de tactu, deinde de gu-ſtu, deinde de olfatu, deinde de auditu, & poſtremo de viſu, vbi colligę, q⁹ ordo doctrinæ quandoque ſequitur ordinē naturę, & qnq; ordinē nobilitatis & perfectionis.

Sēſibile poſitū ſ̄ ſenſoriū non cāt ſenſationē. 2. de aīa. t. c. 98. & 75.

Senſuum oīa inſtrumēta vt eſt declaratum in naturali philoſophia ſunt vacua à ſenſibilitate ſuarum apprehenſionū, quia in rebus naturalibus recipiens non recipit ſuum ſimile. 3. colliget. cap. 35.

Sēſus quilibet vnius contrarietatis eſſę vr, vt viſus albi & nigri, audit⁹ grauis & acuti, guſtus amari & dulcis, 2. de anima. tex. c. 107.

Senſus idem habet inſtrm. 2. de anima. com. 112. & 107. & 3. de anima com. 50.

Sentire eſt quoddam pati. 2. de anima. tex. com. 118.

Sēſus aliter patitur, quàm inanimata, vide ī 2. de anima Themiſtius pulchre. cap. 42. & 44.

Senſibilium ſpecies remanet in abſentia ſenſibilis in ſenſu p aliquā morā. Them. 2. de aīa, cap. 44. idē habet prafatus expoſitor ibidem. ſuper tex. c. 138. & eſt in 3. de anima. in Themiſtio, cap. 4. vide etiā Them. in com. libri de inſomniis cap. 8. & 9.

Sēſibilia in aīa ſunt intētiones & comprehēſiones, ſed extra animā nō ſūt cōprehēſiones neq; intentiones, ſed res materiales nō comprehenſę omnino, ſecundo de anima. com. 121. idem 12. metaphy. com. 14. 23. & 36. conſimile de intellectu. 3. de anima. com. 38.

Senſibilium excellētiæ corrumpūt ſenſitiua. 2. de anima. tex. c. 123.

Senſuum ſm opinionem Ariſ. quidam ſunt in capit. relationis, quidam vero in capitulo actionis, & paſſionis per ſe, & accidit illis relatio. 2. de anima cō. 125. & 126. & 140. & 143.

Si ſenſus aliquis nobis deficere oporteret aliquod organum nobis

de

de esse. 2. de anima. tex. c. 28.

Sensus alius præter quinq; non est 2. de aïa. tex. c. 128. vsq; ad 136.

Et aduerte q̄ Aristo. adducit rres demr̄ones, quarū prima est à mediis, secunda est ab instrumētis & causa data in istis demonstrationibus est quasi materialis: tertia vero est à sensibilibus, & ista demonstratio est magis firma illis duab⁹, cum cī accepta in ea sit finalis, vt notat Cō. t̄ 2. de aïa. cō. 129. vbi collige demr̄ones datas p causas finales esse certiores demonstrationibus datis per materiam, vide etiam in 3. meta. com. 3.

Sensibile per accidens non mouet sensum, neq; formam suam imprimit. 2. de anima. tex. com. 134.

Sensibile per accidens est duobus modis. ibidem.

Sensibilia & appetibilia non sunt loci, aut conceptacula factionum, sed potius irritamenta, & incitamēta sensuum. Themist. primo de aïa. c. 18. & est super tex. 43. & habetur in lib. de sensu & sen. vbi dr̄, q̄ sensibile sensum agere facit.

Sensus omnes habentur à non imperfectis, & non orbatis. 2. de anima. tex. com. 131.

Sensibilis actus & sensus idem est & vnus. 2. de anima. tex. cō. 138. & tex. com. 141.

Sensibilibus abeūtibus insunt sensus & phantasiæ quibus sentiunt. 2. de anima. tex. com. 138.

Sensuum operatio non fit cū qualibet mensura caloris, nam fortis calor prohibet eos apprehendere sensata extrinseca, & implet eos, vt videmus in ægritudinib⁹ acutis aliquos, qui credunt videre, & audire res q̄ non sunt. 2. coll. cap. 11.

Sensibilis actus, & sensificus in sensitiuo est, sicut actio & passio in patiente, & non in agente est. 2. de anima, tex. com. 140.

Sensus est ratio quædam, & ideo excellens sensibile corrumpit sensum. 2. de anima. tex. com. 143.

Sensus numerant⁹ in relatione vno modo, & in qualitate alio modo. 2. de anima 143.

Sensus est proportio agens ibid.

Sensus quilibet est subiecti sensibilis, qui est in sensitiuo inquantum sensitiuum, & discernit subiecti sensibilis differentias. 2. de anima. tex. com. 144.

Sensus oēs quos quinque esse nouimus sunt in homine, & in omnibus animalibus terrestribus, q̄ animal generant, necnon & in omnibus aïalibus habentibus sanguinem q̄ aïal pariunt, nisi quid obleſum ꝓtigerit, vt in talpa. Aristo. in 4. de natura aïalium. cap. 8.

Sentiētis primi virtus. i. virtus sensus communis melius est, vt dicatur esse vna forma, & multa instrumentis copulatis cum ea. 2. de anima. com. 149.

Sensibilia communia consimilitudinem suam imprimūt in sensu, vt magnitudo, figura & motu. Themist. in 2. de aïa, in t. c. 134. & ſm diuisionem grecorum est in 3. de anima. cap. 2. in Them.

Sensus cōis in iudicio trib⁹ ex causis errare pōt, prima si quod iudicauit semel fungens officio duorū sensuum, alias vno tantum iudicaret; secunda, si vno tm̄ iudicet colore electionis filiū; tertio circa communia hallucinat⁹ si vni sensui institerit quæ sunt pluribus ꝓcredita, vt dū de figura q̄ visui, & tactui com-

cõmunis ẽ ſolo viſu iudicet Themiſt. in 2. de anim. tex. com. 134.

ſenſilium ſuſceptio, non p ſchemata, aut figuras fit, quale. n. ſchema alibi erit, aut in vniuerſum coloris, aut odoris. Alexander in particulari, cap. de phantaſia.

Senſus propriorum ſemper eſt verus, 2. de anima. tex. com. 152.

Senſus exiſtit ī omnibus aīalibus, intellectus vero in paucis ibidem.

Sẽtire nõ eſt pati, ſed iudicare, neq; diſcernere. Alex. in paraphraſi de anima. in cap. de intellectu practico & ſpeculatiuo.

Senſus ſemper dicit verum in propriis, & falſum ī vniuerſalibus. Intellectus vero econtrario, verum ī vniuerſalibus, & falſum in ꝓpriis 2. de anima. cõ. 1. 2. vide pro hoc 2. de anima. cõ. 63. & 134. & 161.

Sẽtire & intelligere, nec motus sũt, nec animæ motus, primo de anima. tex. com. 42. & 43. & vide ibi Themiſtium.

Senſibile facit ſentiens ī actu poſtquam erat in potentia. 3. de anima, text. c. 28. idem 2. de anima. tex. c. 60.

Senſus eſt ſpecies ſenſibilium, & ītellectus eſt ſpecies ſpecierum. 3. de anima. tex. com. 38.

Senſus communis non patitur cõtrarias qualitates, ſed ante ſe poſitas, & ad pedes genuaq; aduolutas iacentesq; contemplatur. Themiſtius. 2. de anima. tex. commenti. 147. vide in contradictionibus nuper ẽditis.

Ṣenſu communi ſentimus, ꝙ videmus, & audimus non viſu, aut auditu. Ariſt. in libro de ſomno & vigilia, & Themiſt. in 2. de anima ſuper expoſitione tex. 148. contra Thomam de Garbo, & Pet. Pomponatiũ, idẽ expreſſe notat Aler. in paraphraſi de anima, cap. de sẽſu cõmuni. inquit enim, hoc autem cõmuni ſenſu, & vidẽtes nos & audiẽtes, & ſingulis ſenſibus sẽtiẽtes ſentimus, qui enim videt audiente audire ſe, & videre iam sẽtit. nanq; non alia poteſtate, q̃ sẽſu nos ipſos sẽtire percipimus, neque tamẽ nos videre videmus, neque nos audire audimus, quũ nec videre ipſum, ſiue viſio viſilis ſit, neque audire, ſiue auditio audibiliũ ſit, ſed hoc, primi & ꝓprij sẽſus qui communis dicitur opus, & functio eſt.

Senſibilia ſeparata in ſpeciebus sẽſibilibus intelligibilia ſunt. 3. de anima tex. com. 39.

Senſus in maiori parte non eſt cauſa longitudinis vitę & durationis & ideo ſenſibilia ſunt minoris vitæ, quàm multæ plantæ. 3. de anima. com. 61.

Senſibilis quælibet ſuperfluitas corrumpit ſenſum. 3. de anima. tex. com. vltimi.

Senſus certiſſimi eſt diſcernere minima quæq; circa vnumquodque genus. ibidem.

Senſus exquiſitiores per partes quę ſinceriorem ſanguinem habent abſolui neceſſe eſt, ex 2. de partib⁹ animalium. cap. 10.

Sentiendi principium ſemper ī medio quærendum eſt in ipſis animalibus, ex quarto de partib⁹ animalium. cap. 5.

Senſus communis cuius eſſe demõſtratum eſt in libro de anima eſt primo & principaliter in corde ſecundum Ariſ. & Gal. dixit, ꝙ eſt ī cerebro. 2. colliget. cap. 11.

Senſatorum

Sensatorum motus quamuis sit declaratum q̄ veniat ad sensum ab extra, non est impossibile, vt fiat etiam simile per contrariū. 3. Colliget. cap. 38.

Sensibilia nō mouēt sensus neque impellent nisi remotiuscula sint, proindeq; extrinsecus habeātur. Adiunctis innexisq; nulli ictus eueniunt, quia aliquando iam se ferirēt sensus. Themistius 2. de anima. ca. 19. in expositione tex. 52.

Inde patet error Thomę de Garbo, & Petri Pomponatij asserētiū sensum cognoscere suum actum, hoc enim est cōtra Philosophum, & contra experimētum, nam forma existēs in subiecto non alterat subiectum, medici enim fatentur calorem in ethico febriente intensiorem esse calore febris effimerę, & putride, & tamē non sentitur, quia est fixus in membris.

Sēsus ſm Arist. minus patibilis est, q̄ sensorium, si enim senex oculo probo valenteq; vteretur, videret ęque, ac iuuenis, non tn prorsus impatibilis est, quia passionem sē sorij obcesionemque ad quendā modum agnoscit, sed intellectus potentię separatus & omnino expers huius dispendij est. Vñ impatibilitatē sensus diuersam esse ab impassibilitate intellectus sensoria & internūtia declarant, qa sensus à forti sensibili translatus ad imbecillia nō potest sentire, sicut intellectus ab excellenti intelligibili ad inferiora, & humiliora potest ea exquisite intelligere. Themist. 3. de anima. cap. 34. vbi concludit sensus esse min⁹ possibiles, quàm instrumentū, intellectum vero prorsus impassibilem esse.

Sensus extremis mūdi partibus est denegatus, extremas aūt mūdi partes cœlum, & plantas accipimus quanq̄ alia ratione cælo, alia plantis est denegatus; plantis, quia præ ignobilitate naturę, & crassamento partem hanc, nec ꝓmereri, nec capere potuerunt Cælo, quia eminētiore ordine dignationeq; habebatur, q̄ vt ad hunc vsum descēderet. Themist. 3. de anima. cap. 71. & est ex mēte Arist. ī 3. de anima. tex. cō. 71. & 72. Collige aliquid negari in aliquibus propter perfectionē, in aliquibus aūt ꝓpter imꝑfectionem, sicut aliq̄d attribui ꝓt alicui ꝓp imperfectionem, aliquibus vero ꝓp summā ꝑfectionem & ꝓsequi finem suū sine actione oī ꝓpetit primo principio, & ꝓpetit terræ, ſq̄ prīo princ. ꝓp summā ꝑfectionē, terræ vero pp oppositā cām, sicut hr̄ in 2. cæli. ī com. 66.

In sensu tria sūt, sensibile, vis sensibilis, & act⁹, qui ex initu admisturaq; illorū tanq̄ fętus excluditur, ita etiam in intellectu tria spectātur, intelligibile, vis intelligendi, & actus, q̄ de ambobus paritē. Themist. in primo libro de memoria. cap. 11. ita etiam diuus August. ī primo de trinitate, ex potentia, & obiecto paritur notitia.

Sensus, imaginatio, assensus impulsio, actio ī aīalibus ordine quoddā dispositā sunt, non. n. vbiq; sēsum repereris imaginationē subsequi necesse est, quando quidem nō oīa aīantia vim imaginādi hr̄e cōcedimus, neq; itē oēz imaginatio nē assensus ꝓsequitur, nō. n. globū solis pedali mensura ꝓstare assentimur, tametsi id in nobis imaginatio percipit, post hæc non ois

assensio

assensio impulsum trahit, nã qui cuipiam quod albũ si assentit nõ continuo in id impulsu deferẽ, assensus. n. quo rebus adijcimur nõ est impulsus ille quo in res quę coram adsunt velut iam selectas agimur, id autẽ appetitus est. Accidit etiam, vt impulsione atq; appetitu plerunq; peciti nihil agamus, quoties appetitui, neq; cõsilium, neq; deliberatio suffragatur. Alex. sñia in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia, quod nota propter qõnem illam difficilem de praxi quã nostri Theologi discutiunt in ꝓlogo sententiarum primi.

Sensus q̃nque sunt q̃cũq; sunt tãquã nuntij, & exploratores sunt. Themist. 2. de aĩa. tex. com. 147.

Sensus dati sunt aĩalibus ad salutẽ. 12. meta. com. 36. & 3. de anima. tex. com. 60. & 61.

Sentiẽdi vis in habẽtibus sanguinẽ nulli parti exangui data est, nulla .n. pars exanguis sentire põt, licèt sãguis nullo sensu ꝑditus sit, quippe q̃ nulla pars aĩalis sanguis est, ex 2. de partib. aĩal. ca. 10. Vide in contradictionibus nuper editis.

Senssorij sinceritas causa est, vt dr̃iæ sensibilium bene iudicent. Aris. in 5. de generat. aĩalium cap. 2. idem dicit de oculo ĩ fine primi capitis, vbi inquit, ꝙ quẽadmodum in veste mũdissima, vel minima macula ꝑspicua est, sic in puro sinceroq; oculo, vel parua motio patet sensumq; efficit. At quod ꝓcul cernat̃ motusq; à longinquis visilibus deueniat, causa est situs oculorum. Vbi colligitur, ꝙ iudicium sensibi liũ venatur perfecte ex organi tẽperie, sed distãtia sentiendi ex situ organi.

Semẽ in vegetabilibus, sperma ãt ĩ animalibus est. 1. physi. com. 62.

Semen est albũ ꝓpter spumã, & iõ errãt, qui asserunt semen ethiopũ nigrũ esse. Auer. ĩ 2. de gñone ani maliũ. cap. 1. in fi. & vide ibi Aris. cap. 2. vbi dicit, Herodotum non vera scribere cũ nigram geniturã ethiopũ dicat, quasi necesse sit omnia nigra esse eorum quibus nigra est cutis, & qui dẽtes eorum albos esse cernere potuit.

Seminis natura spumosa est, hocq; antiquos non latuit, quippe q̃ deã quæ rei venereæ præest, ab ea ipsa facultate nominauerunt. Arist. in 2. de generatione animal. cap. 2.

Semen ſm Aris. non est pars fętus, seu conceptus, & Gal. contradixit ei in hoc, & Auic. etiã dicit, ꝙ est pars fętus virtutũ est pars formæ & non materiæ. Auer. in 2. de generatione animalium, cap. vtrum semen sit animatum.

Seminis corpulentia dissoluitur, & versum in spiritum euanescit, cũ naturam humidam, & aquosam habeat 2. de gener. anima. cap. 3.

Semen dicitur agere in virtute ipsi⁹ seminantis, quod quidem iam est separatũ, desinitq; eẽ, & hoc est simile rebus admirabilibus ĩ quib. datur mouẽs quod mouet aliq̃d, & mox quiescit, & remanet ſm ꝙ de se mouetur, & mouet hmõi motu quem acquisiuit à primo motore sic, & in nã qñ id à quo semen efficiẽ ꝑstauerit virtutẽ nãlẽ semẽq; mouet mãm ad ꝑfectionem, & ꝓcreationẽ quo q̃escẽte remanet semẽ mouẽs ea virtute ob q̃ rẽ non ẽ necesse, vt primũ mouẽs tãgat id qđ mouet̃ ab ipso vsq; ad finẽ gñatiõis, sed tm̃ ĩ principio rei. Auer.

sententia

sententia in 2.de gene.anim.ca.1. & est sñia formaliter accepta ab Arist.ibidē.1.capite versus finem ibi.hæc igr̄ soluere conandum est.

Ex hoc soluit Achilles Scoti in 2.sententiarum,dist.18.qui nō potuit imaginari qūo semen agere possit in virtute patris.

Semen vt instrumentum habet tres proprietates ſm Arist.duæ sunt ꝯmunes rebus naturalibus,& artificialibus, sed tertia est propria rebus naturalibus tantum. Prima est,ꝙ instr̄m non est pars rei factæ Secunda, ꝙ instr̄m separatur post constituti perfectionem. Tertia q̄ est propria rebus naturalib⁹ est, ꝙ tangit omnes partes rei ꝑfectę intus & extra eodem mō,arte aūt tm̄ exteriora tanguntur.Auer.in 2.de gener.anim.ca.1.vtrum semen sit animarum.

Semen est instrumentū virtutis informatiuæ ꝑ partem aereā ipsius. Auer.in 2.de genera.anim.cap.2. vbi quærit,vtrum semen sit animatum, & vide ibi pulchram digressionem contra Gale.& Auic.

Seminis profusio nō intus fit vt quidam volunt,os.n.vteri angustum, sed ante quo femina vaporem mittit & aut ibidē manet semen emissum,aut intus ab vtero trahitur si calidus est & modice temperatus, cuius rei indicium est ꝙ locus qui mō madebat resiccatus mox sentitur, Arist.in 2.de gene.anim.ca.4.

Semen à mulieribus emitti asserentib⁹ accidit dicere,ꝙ vbi foras emiserint retrahant intus, siquidē qđ emissum est misceri debet cū maris genitura,quod ita fieri superuacaneum est, at natura nullam rem superuacaneam facit,Arist.in 2.de gener.anim.cap.4.

Semen tardius ex auibus emittitur q̄ ex piscibus, vide causam in 1.de gener.anim.ca.4.

Semen genitale piscium lac appellari ꝙsueuit, 8.de nā anim.cap.15.

Seminis natura humida est,iō meatus seminis idem cōis cū excremēto humidi alimenti habetur in aliquibus animalibus, 1.de gen.ani. cap.13.

Semē vtrū ex vnaquaq; parte corporis proueniat, vide opinionem antiquorum,1.de generatione animalium & quatuor eorum rationes super hoc cap.17.& vide improbationem istius opinionis in capitulo sequenti,videlicet 18.

Semen in emissione sui causat vehementem voluptatem, propter pruriginem multam quæ accidit, qua propter siquis frequenter ea re vtit minus afficitur voluptate, 1.de gener.anim.ca.18.

Semen vtrum concurrat vt forma, & agens,an vt mā, vide 1.de generatione anim.ca.18.& 20.

Semen & genitura differūt.ibidem.

Semen & fructus differunt.ibid.

Semen nec in pueris,aut senibus,neque in ęgris est,vide causam ibidē, vide etiam Auicen.in 3.canone, tract.1.in 21.Fen,in capitulo de Sterilitate & Difficultate imprægnationis.

Semen est excrementum alimenti vtilis atque vltimi.ibi.in fine capi.

Semen si proueniret ex membris organicis proueniret ex simplicibus, quibus sunt simplicia mēbra. Aristotel.ratio contra antiquos, 1.de generatione animalium cap. 18. vbi patet elementa esse formaliter in mixto.

Semen sanguinis excremẽtũ esse signum efficax est, ꝙ qui re venerea immodice vtũtur, sanguinẽ emittunt. Auer. 1. de generatione animalium, in 1. cap. vbi ponitur improbatio antiquorum de semine, & habetur ab Arist. ibid. cap. 19.

Semen in vita prẽditis in quibus sexus maris & fœminæ distinct⁹ nõ est, conceptus est, conceptum autẽ appello primam ex mare & fœmina mixturam. Arist. in 1. de gene. anim. cap. 20.

Semen confert ad generationẽ sui qualitate ℈ Aris. & non quantitate vt opinatus est Galenus 1. de generatione anim. Comm. in fine.

Semen apud Arist. est sicut instrumentum, & mas est sicut faber, & sanguis menstruus est veluti materia. Auerr. sententia in fine primi de generatione animalium, & habetur ab Arist. ibid. cap. vlt.

Semẽ siue genitura, se habet ad mẽstruum, sicut coagulũ ad lac, 2. de generatione animalium. Et nota ꝙ Auic. deceptus fuit ex hoc exẽplo, vt refert Auer. in 2. de generatione anima. in 1. ca. vbi quærit. vtrum semen sit animatum, deuenit. n. Auic. ad hoc, vt asserat semẽ esse partem conceptus, non tamẽ ꝙ sit pars materiæ, sed est pars formæ, imaginatur. n. ipsum esse proprium calorem naturalem, aut ꝙ transmutatur ad calorem naturalẽ modica transmutatione.

Semen viri esse fecundũ experimẽto in aqua, probatur certa ratione, quod enim tenue & frigidum est cito diffusum per summa innatat, quod fecundũ est in imum descendit. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 5. in fine, idem in 3. de natura animalium. cap. vlt.

Vbi aduerte, ꝙ eadem ī ratione, dicunt aliqui dum periculum facere volũt, an mulier grauida marẽ conceperit q̃ lacte extracto à mamilla & ī aqua proiecto, si in imũ descenderit marem concepisse, si supernatauerit fœminam.

Semina fecunda sunt quæ grauedinis speciem referunt eademq; potius marem fetificant, tenuia autẽ nec globulenta feminam gignũt, 7. de natura anim. cap. 1.

Semen in potẽtia continet omnes similitudines, & patris & aui & ꝓ aui, & ataui, vsque ad speciem, ex 4. de gene. anim. cap. 3.

Seminũ virtutes assimilantur arti & intellectui, & differunt à virtutibus naturalibus, 7. meta. cõ. 31. vide etiam 12. meta. cõ. 13. & 18.

Senes acutæ videre nõ possunt, nã cutis quæ pupillæ vocate obtẽdit vt cæteratum partium cutes obrugat & crassior redditur. Aristo. in 5. de gener. ani. cap. 1.

Senect⁹ est naturalis morbus, morbus aũt est aduẽtitia senectus. Arstote. in 5. de gener. anima. cap. 4e ideo recte dixerũt medici, senes debere regi regimine qualescentiũ.

Septimus metaphysicæ est tractat primus eorum in quibus agit de substantia. Comm. in prologo septimi meta. Et aduerte ꝙ dicitur primus respectu octaui meta. qa isti duo libri appellantur tractatus de substãtia. Et nota ꝙ ī istis duobus libris agit de substantijs inseparabilibus à materia, inquãtum substantiæ sunt & inquantum entia, sed de substantiis separabilib. agit in 11. primę philosophię, vt notat in eodem loco. Comm. qui

est

est duodecimus secundum diuisionem Latinorum.

Septim⁹ physicorũ habet quatuor quæstiones, quarũ prima est, vtrũ omne motũ habeat motorem. 2. ꝙ omnia mota in loco reducũtur ad vnum motum ex se primũ qđ monetur à motore in ipso. tertia est, ꝙ omnis motor ī loco est ī simul cum eo quod mouetur ab eo in loco. quarta est, vtrum omnis motus habet proportionem cum omni motu, 7. phy. commen. 21.

Septenarius maximam vim habet ī generatione insectorum & ouiparorum, vt in morbis dies decretorius, 5. de gener. anim. cap. 20.

Separabilia sermone. i. diffinitione existimantur separari ꝛm esse, sed illud quod nõ separatur sermone, quanto magis non separaꝛ in esse, 7. primæ philosophiæ. tex. cõ. 39. cõtra Plato. vide etiam Auerr. in 2. physi. auscultationis, in cõ. 19. ꝙ quicquid separatur ī esse, separatur ratione, sed non ꝙuertitur, & 12. primæ philosophiæ. comm. 39. dicit, quòd intellectus innatus est diuidere aduata in esse, sicut diuidit materiam à forma, & formam à ꝙgregato ex materia & forma, vñ intellect⁹ multa poreſt diuidere, quæ natura nõ potest, & multa similiter componit intellectus, q̃ natura non põt.

Separatio & congregatio sunt motus locales, 8. phy. tex. com. 77.

Separatis iudicare separata nõ possibile est, neq; in separato tempore, 2. de anima. tex com. 146.

Serpentes longum sibilum edunt. 4. de natura anim. cap. 9.

Serpẽtes qui sunt multæ humiditatis & caloris, sũt longioris vitę q̃ serpentes qui sunt in locis calidis & siccis, aut frigidis & siccis, aut frigidis & humidis, ex commen. super lib. de longitudine & breuitate vitæ.

Serpẽtis senect⁹ vna fere die & nocte exuitur, 8. de natura ani. c. 17.

Serpentes vino incõtinentes sunt, proinde viperas aliqui vino cũ fictilibus ad sepes dispositio venantur, ebriæ. n. capiuntur, 8. de natura animalium. cap. 4.

Serpentes & phalangia viuere possunt sine cibo, qđ ex his quę pharma corpore, id est pigmẽtarij alũt perpendi potest. ibidem.

Serpentibus propriũ est inter animalia eiusdem generis, vt reliquo quiescente corpore caput vertere in auersum possit, & vide causam in 4. de parti. anim. cap. 10.

Serpẽtes, stelliones, lacerti, crocodili fluuiales mensibus quatuor frigidissimis latẽt hæc, nec per id tẽpus quicquam comedũt, lib. 8. de natura animalium cap. 5.

Serpentes carent pene & testib. & vide causam 1. de generatione animalium. cap. 6.

Sepia est oĩum molliũ astutissima, sola. n. hęc suo vtiꝛ atramẽto non modo cũ metuit, verum ẽt abscondendi cã, 9. de natura aĩa. cap. 37.

Sepia plus seu copiosius atramẽtũ habet q̃ polipus & loligo, vide causam in 4. de partibus anim ca. 5.

Sermo istæ potest existimari magis ꝙ formæ quarum actiones apparent, ī materijs sunt separatę q̃ sermo Plat. de ideis, 7. meta. com. 51.

Sermones compositi ex accidẽtibus compositione ligata, quidã sunt coniuncti per accidens, & quidam sunt per se. s. p ꝓ modum prædi-

cabilium essentialium quæ enumerata sunt in posteriorib⁹ in quib⁹ subiectum accipitur in suba prædicati,7.meta.com.11.

Sermo qui est genus veri & falsi est ex compositione, & cum compositio non fuerit nō erit,neq; verum, neq; falsum 5.meta.co.34.

Sermo vanus est qui est ex falsis propositionibus & mala forma,1.ph. com.10.& 22.

Sermones sophistici facilius contradicunt q̄ disputatiui,1.ph.cō.22.

Sermo per se dr̄ concludere in omni materia.1.phy.com.25.

Sermō demonstratiuus innatus est soluere oēs qōnes accītes in re,1. phy.cō.71.consile 4.phy.com.31.

Sermo irrationabilis est vt sit causa naturaliter ignota,2.phy.cō.47. consimile 1.de gener.& corru.cō. 19.& 3.de anima.com.4.

Sermones disputatiui sunt falsi ſm partem, & non ſm totum 3.phy. com.56.idem 1.phy.com.52.

Sermones dialectici apud Aris.sunt sermones veri, qui componuntur ex accidentibus vniuersalibus non propriis,8.physi.cō.& tex.70.idē 1.cœli & mundi.cōmen.70, & 4. physi.87.

Sermo de principiis est sermo de oī bus in potentia,1.cęli.com.33.

Sermo posteriorū debet esse rectior q̄ sermo priorum, 4.cæli.com.11.

Sermo quidditatiuus debet soluere quæstiones circa res sensibiliter ꝙtingentes,1.de anima.comm.21. idem 4.phy.com.31.& 8.phy.cō. 23.idem 1.cęli.cō.22.1.de anima com.11.& textu.

Sermo de nutrimento & augumento non perficitur nisi in pluribus ꝟb.2.de aīa.cō.50.vñ in li.de aīa non est declaratus nisi primus motor & instrumentum talium motuum, vt dicit Com.in com.

Sermo maximus authoritate Platonis debet esse in principio, quia paruus error in principio est causa maximi erroris in fine, sicut dixit Arist.3.de anima com.4.

Sermo dicens ꝙ omnia sunt necessaria, nullus est,& in meta.contradicitur,2.phy.com.48.

Sermo de motu in lib.phy.non est ſm ꝙ est motus alicuius corporis, 5.phy.com.45.

Sermo de anima est multum profundus,sed deus appropriauit eum sapientibus profundis scientia, & ideo dixit Iob, Simplex homo sū ego,& ignoro animam meam. Ex physicis disputationibus, dispu.in sosone 7.dubii.

Sesea differunt à contiguis, qm̄ sese & contiguum,& sequens.5.ph.26

Sesea possunt esse corpora & nō corpora, sed contigua necessario sunt magnitudines.5.phy.22.

Seuum est excrementum terrestrioris sanguinis, q̄ fit adeps, ex 2.de partibus animalium.ca.5.

Seuum immoderatum non confert sanitati, & inducit senium & mortem.ibid.

Sed differentię positionis sunt manifestæ in homine p se,sed in mūdo indigent demōstratione. Com. 8.phy.com.64.

Sextus physicorum appellat de motu,aut quia finis eius est perscrutari de motu,aut quia plura quæ cōtinent in eo sunt de motu,aut qa finis eius sunt ista duo,1.cęl.cō.37.

Si senes accipiat oculum iuuenis vi debit vtiq; sicut iuuenis,primo de anima.tex.com.65.

Si

Si est, & quod quid est eiusdem rationis est manifestum facere, 6. metaphy. tex. c. 1. intelligitur quando si est inuestigatur à priori, vt dicitur etiam in 2. posteriorum.

Si non esset aliqua substantia præter naturā cōsistētes, physica vtiq; esset prima scia, sz si ē aliqua subā īmobilis hęc prior, & philosophia prīa 6. me. t. c. 3. vide que scripsi in proprio Theoremate de hoc, & cō sidera q̄ scīæ de subā considerātes sūt naturalis & scia diuina, nā nulla mathematicarum de substātia considerat excepta astrologia, quæ quodāmodo etiam naturali subalternat, & ideo si non essent subæ aliæ nisi naturales, sequit primā philosophiam esse naturalem, qa prima philosophia est primi entis simpliciter, tale autem est substantia non accidēs, & ita ex parte obiēti simpliciter naturalis philosophia esset prima philosophia.

Si simile à simili pateretur, tunc idē à seipso pati posset; 1. de genera. & corru. tex. c. 48.

Si aliquod esset separatum calidū, hoc nihil pateret, primo de generatione & corru. tex. c. 55.

Siccitas difficilior est ad humectandum q̄ humiditas ad exiccandum, sicut frigiditas dificilius est ad calefaciendum quam caliditas ad ī frigidandum, 7. Col'. cap. 25. & est sētētiā Gal. ī 9. de īgenio sanitatis.

Siccitatis proprietas est quod difficulter retinetur ab alio, & retinet ex se, 3. metheororum. text. c. 1. & 2. de generatione & corruptione. tex. c. 9.

Siccitas etiam fit à frigiditate q̄ est in materia sicca, nā frigiditas quæ est in materia humida, vt est frigiditas aquea operatur humiditatē, 4. metheororum. commen. 1.

Siccitas producitur à colore, 1. & p se ibidem.

Siccitas innata ē retinere formā lō go tpe, lz sit difficilis receptionis. Ex lib. de Memo. & Remini.

Siccitas longe à vita remota est, humor vero viuificus est Ex. 2. de generatione animal. cap. 1.

Siccum est bene terminabile termino proprio, difficile vero terminābile alieno, 2. de gener. & corrup. tex. c. 9.

Sicco opponitur humidum & vdū, 2. degene. tex. c. 14.

Siccum & humidum dicuntur multifariam. ibidem.

Signa demonstratiua sunt illa quæ conuertuntur cum suis causis. s. cū ponatur causa sequitur signum & econuerso, 6. phy si. commen, 15.

Signa; cōfici possunt ex propositionibus possibilib⁹, & necessariis, sz necesse est vt maiores sint necessariæ, si conclusio debet esse necessaria 7. phy. com. 2.

Signa membrorum intrinsecorum vniuersaliter dare difficile est, & ideo medici istam partem dimiserunt, 4. Colliget. cap. 2.

Signa vera sunt posteriora, & cum fuerint posita consequuntur præcedentia, & cum præcedentia fuerint posita consequūtur posteriora. 3. cœli. com. 69.

Simitas ī naso est de accītib⁹ essētialibus, sed albedo in homine est de accītibus non essentialibus, 7. meta. cō. 17. sed obuiabā, quia cū propositio p se sit de omni, si ista est per se nasus est symus, sequitur omnem nasum esse symum, quod est falsum, vide solutionem huius

à Themist. 1. posterio. cap. 10.
Simia quia est forma ambigua inter bipedia & quadrupedia animalia, vt bipes cauda caret, & quadrupes caret natibus, ex 4. de partibus anim. cap. 9.
Simia inter quadrupedes sola cilia habet in inferiori palpebra Arist. in 2. de natura animalium. cap. 8.
Simul & seorsum diffiniuntur. 11. primæ philosophiæ. cap. 11. & in 5. ph. tex. cõ. 22. generali⁹ aũt diffinitur simul in prædicamentis.
Simul sunt ꝛ locum, q̃cũq; in vno loco sunt primo. 5. phys. t. c. 22.
Simul esse opponitur ad esse solũ, & tangere opponitur ad esse separatum, 5. phy. com. 30.
Simul in sua diffinitione recipit locum. ibidem.
Simul quãdoq; importat priuationẽ prioritatis & posterioritatis, & in tempore, & quandoq; priuationem prioritatis & posterioritatis in causa, 2. de anima. com. 115.
Nota etiam ꝙ quandoq; impottat priuationem diuersitatis ex parte locorum, vt 5. phys. tex. cõ. 21. simul quidem igitur dicũtur esse secundum locum, quęcunque vno loco sunt primo.
Simbolum habẽtia facile transmutantur, 2. de gener. & corruptio. tex. com. 25.
Similia dicuntur multifariam, vide 10. meta. tex. com. 10.
Similitudo parẽtum post plura genera redditur. Arist. in 1. de gene. anim. cap. 18. vbi dat exemplũ de elide, quæ cum ęthiope concubuerat, & non filiam forma æthiopis peperit, sed erat ex filia æthiopis.
Similia sunt quorum qualitas vna est, 5. meta. in cap. de eodem & diuerso, & in tex. com. 20.
Simile fieri à simili, ista propositio verificatur tribus ꝺditionib. vt sit in agente & nõ instrumẽto, vt sit in propinquo & nõ remoto, & vt sit essentialiter & non accidẽtal⁹ 12. meta. cõ. 24. authoritate Alex.
Similiter calidũ & frigidũ, aut dur̃ & molle nõ sentimus, sed excellẽti⁹ tanꝙ sẽsu velut medietate existente eius, quę in sensibilibus cõtrarietatis, 2. de aĩa tex. cõ. 118.
Similitudo adeo incrementum procedit, vt solum cõe relinquatur, 4. de gener. anim. cap. 3.
Similes fiunt filij parẽtibus nõ solum in mẽbris naturalibus, verũ ẽt in nõ naturalibus, tãdẽ ĩ maiori parte rer̃ accĩtaliũ, vt narrauit Arist. de cicatrice, quã habuit quidam pr̃ in vno mẽbro, quã filius reportauit in eodem mẽbro. Ego quoq; vidi in filio meo maiori q̃ habebat vestigium in mãmis suis quod signum habuit auus suus ex matre in mãma, verum in eo erat paruum, sed nescio vtrũ efficietur maius vel ne. Auer. ĩ primo de generatione anim. cap. de improbatione antiquorum.
Simplicia ita se habẽt ꝙ veritas & falsitas in eis non est, sicut in compositis, quia verũ in talibus est attingere, non attingere autem est ignorare, tale aũt nõ ẽ falli. 9. metaph. tex. cõ. 22. & inde sumitur ꝙ simpliciter simplicia, aut simpl̃ sciuntur, aut simpl̃ ignorãtur, & intelligitur de simplicib. quę sũt abstracta à materia, sicut est Deus & intelligentiæ.
Simplicium sub̃arũ ignorãtia non ẽ, sicut cęcitas. cęcitas. n. ẽ vt vtiq; si intellectum oĩno nõ habeat aliquis,

quis. 9. meta. tex. com. vlt. Inde elicitur ex mente Aristote. intellectum nostrum posse intelligere intuitate substantias abstractas pro statu isto, & Beatus Thomas in prę senti loco ab ipsa tandem veritate coactus, hoc idem fatetur, inquit enim ex hoc patere ꝙ ſm sententiā Arist. humanus intellectus potest pertingere ad intelligendum substātias simplices, quod videtur sub dubio reliquisse in 3. de anima, & tamen in principio secundi ipse & Scotus quiter insurrexerunt contra mentem Commen. hoc asserentes, dum dicebat, illud exemplū de vespertilione, non obstēdere impossibilitatem, sed difficultatem, & ita tu videre poteris ꝙ illa Cōment. expositio est sumpta, ex præsēti loco, quia Philosophus dicit expresse ignorātiā talium in nobis non esse, qualis est cæcitas in oculo.

Simplicia carent potētia omnino, & illud in quo est potētia est compositum, 9. meta. com. 2.

Simplicium non est quæstio nec doctrina, sed alter modus quęstionis talium, 7. meta. tex. cō. 60. vbi dicit Commen. ꝙ est manifestū ꝙ in rebus simplicibus non cōpositis nō quæritᵉ, neq; p quare, neq; p quid, ista q̄stio in istis est alio mō.

Simpliciter quādoq; dicit cōmunitatem & vniuersalitatem, 2. physi. commen. 61.

Simpliciter potest sumi pro communi ad id quod est essentialiter & accidētaliter, & illo modo dicit Arist. in 8. phy. tex. commē. 46. ꝙ primus motor non mouetur simpliciter, quia neq; per se, neq; per accidens. Potest etiam sumi simpliciter vt distinguitur contra ſm quid, & isto mō dr̄ id quod substātialiter trāsmutatur ꝙ trāsmutat simplr̄, quia transmutatio in substantia est vera transmutatio, trās mutatio vero in accidentibus est transmutatio ſm quid, vt patet 1. physi. tex. c. 62. & 1. de generatione & corruptione tex. c. 17. Distīctio ista colligitur ex commē. 46. octaui physi. placuit etiam nobis hic adducere alias significationes. Quandoque sumitur simpliciter, idest ruditer & inconsiderate, vt tertio de generatione animalium. cap. 6. vbi dicit, hęc enim & Anaxagoras & alij quidā naturales simpliciter valde & incōsiderate, qui in auiū ratiocinatione ita falluntur. Vnde simpliciter etiam apud Philosophos distinguit' contra multipl'r, & sic sumpsit Philosophus secundo de anima. text. commē. 61. vt exponit ibi Commenta. & Porphyrius dum dixit, videtur autem neque genus, neq; species simpliciter dici. i. vno modo, sed multipliciter, vt patet. Quandoque sumitur simpliciter, idest quo ad naturam, vt primo physic. non eadem sunt nobis nota, & simpliciter. Quandoque sumitur simpliciter pro vniuersaliter, & in hoc sensu plerunque sumitur apud Aristotel. Commen. secundo physic. commen. 61. simpliciter quandoque dicit communitatem & vniuersalitatem. Quādoque sumitur pro proprie, vt dicimus hominis generationem esse simpliciter. i. proprie. Quandoque sumitur vt distinguitur contra per accidens, & ita summitur primo physic. text. commen. 75. vbi dicit Philosophus, nos au-

tem & ipſi dicimus nihil fieri ſimpliciter ex eo q̃ non eſt, ſed ſ̃m accidens, & in 2. phy. tex. cõ. 54. vbi dicitur, eſt autem ſicut accidẽs fortuna cauſa, ſimplr autem nullius. Quandoque ſumitur pro manifeſte vt 1. de aĩa. t. c. 23. vbi d. q̃ Democri. ſimplr dicit aĩam & intellectũ idẽ eſſe. i. manifeſte, q̃a ponit ibi dr̃iam inter opinionẽ eius, & Anaxa. de quo j. t. c. 24. d. Anaxaaũt minꝰ certificat de ipſis, vbi lr̃a Arabica dcit, latentius aũt Anaxa. loquebaꝫ de illis. Sũmiꝫ q̃nq; ſimpliciter ꝙ principaliter, & ſic sũpſit Philoſophus in 2. de aĩa. t. c. 40. & 41. contra antiquos qui aſſerebant nutritionem & augumẽtationẽ ſimplr eſſe ab igne. 1. principaliter. Ariſto. autem vult q̃ ignis concurrit vt concauſa ſeu inſtrm. ſ̃ aĩa, ſicut cauſa principalis. Quãdoq; sũmitur ſimplr. i. neceſſario; & ſic Ariſt. ſumpſit in 2. phy. tex. com. 57. vbi ponit cõuenientiam inter caſum, & fortunam dicens, q̃ nõ ſunt in his quæ ſimplr, neq; frequẽter fiunt, vbi expoſitores & Comm. per ly ſimplr, exponũt ea quæ fiunt neceſſaria, quandoque ſumitur ſimpliciter. i. ſine diſtinctione, & ſic ſummitur 2. de anima. tex. cõ. 55. vbi dicitur, druiden dũ autem eſt de potentia & actu, nunc enim vtimur ipſis ſimpliciter. i. vſi ſumꝰ hactenus iſtis ſine diſtinctione & determinatione.

Simplex quodlibet caret potentia, & quod caret potẽtia eſt ſimplex, 8. phyſico. comm. 78. Vide in cõcordantijs.

Simplex & vnum non idem ſunt. 12. metaph. tex. cõ. 37. vbi Com. dicit, q̃ vnumquodq; dicitur duobus modis, vel abſolute, vel in cõparationẽ. Abſolutũ, vtriuſq; eſt illud quod caret materia, & omnino nõ eſt indiuiſibile, ſimplicitas famoſior ſignificatio eſt ſimplex abſolutum, per ſimplex aũt abſolutum intelligas id, quod caret materia, & eſt omnino indiniſibile, in hoc enim etiam eſt differentia inter ſimplex & vnum, quia famoſior ſignificatio vnius eſt illud qđ dicitur de continuo, & tale differt à ſimplici, quia ſimplex non eſt diuiſibile potentia nec actu, ſed vnũ dictum de continuo eſt diuiſibile potentia nec actu, in potentia, licèt ſit vnum in actu.

Simplex non permutatur, neq; ad aliam ſubſtãtiam conuertitur. Ex libro deſtru. diſpu. 2. in ſolutione vlti. dubij. vbi adducitur authoritas Hippocratis. in libro de natura humana, ſatis pulchra & ad propoſitum.

Simplex pluribus modis dicitur, vel quia non componitur ex pluribus partibus, & tamen componitur ex materia & forma, & ſic appellãtur corpora ſimplicia, Vel quia nõ ꝙponiꝫ ex materia & forma, vt corpora cœleſtia, Vel tertio, quia diffinitio totius & partis eſt vna, ſ̃ talia ſint compoſita, ex quatuor elementis. Ex libr. deſtr. diſp. 3. in ſolutione 23. dubij.

Simplices res nõ habent cauſam actuum procedentium ab eiſdẽ niſi naturas & formas earum. verbi g. terra non habet cauſam deſcenſus niſi ſuam ſimplicem naturam terreſtreitatem, & ſic de alijs ſimplicibus, ſed compoſitæ res habent agẽtes cauſas præter ſuas formas, & illæ ſunt cauſæ illarum ſecundum

compoſi-

compositiones & cõpaginationes illarum & earum partium adinuicem. Ex disp. 14. in solone vlt. du.

Simplicia corpora sunt quæcũque motũs principium hñt ꝺz naturã 1. cæli. tex. com. 7. Et intelligit de motu ſm locum, vt exponit Cõ. in com. & in paraphra. in summa quarta, idem dicit, vnde illa est diffinitio simplicis corporis, ex qua vt asserit Comm. intelligitur diffinitio corporis compositi, & est illud quod in se habet principia plura vno.

Simplicis cognitio dabit tibi cognitionem compositi, quinto colli. cap. 58.

Simplicium corpoꝝ simplices sunt motus, & mixti sunt compositorum, 1. cœli. tex. com. 7.

Simplicia cum compositis & composita adinuicem non sunt eiusdẽ naturę 3. cęli. c. 8. vbi colli. ꝙ grauitas & leuitas in elemẽtis nõ sũt eiusdem rõnis inter se, nec cũ cõpositis cõparata, quia grauitas terrę nõ est eiusdem nãæ cum grauitate aquæ, ꝙa pars parua terræ est ꝙuior aliqua parte maiori aquæ, nec grauitas simplicium est eiusdem naturæ cum grauitate cõpositoꝝ, quia pars parua plumbi est grauior parte maiori terræ. Consimilem ſniam tenet Alex. in 1. libro naturalium qõnũ. De alijs ẽt qualitatibus elementorum qõ est, vbi tenet ꝙ siccitas terrę & ignis, nõ sunt eiusdem speciei, nec humiditas aquę & aeris, & istam opinionem & sequitur Smplicius in secundo cœli.

Singularibus recedẽtibus à sensib⁹ nescimus vtrum sint aut nõ sint, 7. meta. t. c. 35. vbi Com. in com. dicit, ꝙ non habemus certitudinẽ, sed existimationem.

Singularium non est diffinitio, 7. meta. tex. com. 35. & primo poste riorum analiticorum.

Singularia, aut intelligentia, aut sẽ su cognoscuntur. ibidem.

Singularia sunt notiora apud nos, quam magis vlia. 7. meta. cõ. 10. & tex. & primo posteriorũ. Vide in concordantijs super primo phys. nuper æditis.

Singulum non videtur aliud esse à suimet substantia, 7. meta. t. c. 26.

Singularium ſm actum sensus est, scientia vero est vlium, 2. de ani. tex. com. 60.

Singularia præcedũt vlia in esse, ſz vniuersalia præcedunt singularia in intellectu, 12. primæ philosophię c. 27 authoritate Alexandri.

Singularium hominũ dria à materia proficiscitur, formæ. n. ꝑ quas sunt homines nullã inter se driã hre cernuntur. Alex. in paraphra. de ani. ĩ ca. de ĩtellectu in habitu, idem sentit The. in 1. de ani. c. 24. vbi habet, ꝙ omnia quæ eadẽ specie sunt participatione materiæ distinguuntur, idem tenet Cõ. in libro destruc. in disputa.

Singularium substantiarum sensibiliũ, nec diffõ, nec demratio est, quia habent materiam, cuius natura talis est, vt ꝓtingat & esse, & non esse, 7. meta. tex. com. 53.

Situs qui est prędicamentum dicit ordinem partium in loco, sed sit⁹ qui est dria quanti, dicit ordinem partium adinuicem, 5. metaphys. com. 24.

Situs est ad aliquid, & ideo in prędicamento situs impossibile est motum esse, 6. phy. com. 85.

Sitis

Sitis est appetitus frigidi,& humidi: fames vero calidi & sicci,2.de anima tex.c.28.

Socratis iunioris parabola de aīali non bene se habet,abducit enim à veritate & facit suspicari quasi ꝓtingens sit hoīem esse sine partibus,sicut sine ære circulū,7.me.t. com.39.vbi p iuniorē Socratē exponit Com. Platonem qui fuit Socratis discipulus,quia Socrates fuit primus qui de ideis disputare cepit, vt recitat Euseb. ī lib.10. de euangelica præparatione, & qa illā opin. Plato excoluit, ꝫ multū sit Platonis opinio diuersa ab opinione Socratis,vt testatur Ari. in 13.primæ philosophiæ: nā Socr. non posuit vniuersalia separata sicut Plato,vnde Aris.in primo de partibus aīalium.cap.1.dicit,ꝙ Socrates temporibus visus quidē diffiniendi increuit, sed indagatio rerum nālium desiit: nam oē philosophandi studium ad vtilem virtutem ciuilemq; vsum cōuersum est, idē primo primæ philosphiæ tex.com.5. Socrates circa moralia philosophāte,& de tota natura nihil. Plato aūt vbiq; locorū dū de ideis differit introducit Socratem disputantem,quod notauit Philosophus ēt in secundo de generat. & corruptione, ī tex.com.52.vbi scribit,sed hi sufficientē exīstimauerunt ad generationem causam specierum naturam quemadmodum in phedone Socrates.

Socrates circa moralia negociatus est & de tota natura nihil, primo meta.tex.c.5. idem Commen.in prolego 1.phy.

Socratis temporibus homines peceperunt causam finalem, & ideo īceperunt regere ciuitates.1.meta. com.50.

Socrates apud Athenienses dubitās ne à perfectione humana expoliaretur, elegit mortem præ vita: nā propter virtutez mortuus fuit, Auer.in prologo phy.de hoc Diuus Plato fecit elegantem apologiam.

Socrati non fuerunt declaratę viæ disciplinæ cōes, & propriè, p vias intellige scientias speculatiuas, vt declarat Cōmentator primo physi.commen.primo,idem Philosophus in primo meta. tex.com.5.

Socrate circa moralia philosophāte, & de tota natura nihil, idem asserit de Socrate Galenus in libro de historia Philosophorum.

Socrates concionans apud Athenieē ses dixit, ò homines, ego nō dico ꝙ vestra scietia somnialis diuina sit falsa, sed dico ꝙ ego sum scieś sciam humanam.ibidem Auerr.

Sol aut spiritus primordium generationis pstat vermibus & omnibus animalibus quę ex vermibus proueniunt.

Sol & aliæ stellæ sunt principium cuiuslibet viui in natura.12.met. commen.18.

Solis calor & stellarum diffusus in aqua & terra gīat aīalia ex putrefactione generata,& vniuersaliter omnia quæ non fiunt ex semini-bꝰ.12.primæ philosophię.cō.18.

Sol & astra semper agūt,& non est timendum ne quandoque stēt.9. meta.tex.c.17.

Sol & orbis decliuus sunt prīcipiū generationis eorum q̄ fiūt à non simili,sed eorum quæ à simili nō tm̄ est in prīcipiū. simile ī specie, sed vnà cum sole & orbe decliui. 12.meta.com.40.& 13.& 18.

Sol,

Sol,& Luna,& aliæ stellæ (vt dixit Themistius) aut sunt formæ nō ī materia.i.corpora spiritualia, aut habent materiam æquiuocè cum istis,vlt.cap.de substantia orb. idē 8.primæ philosophiæ.com.12.

Sol & stellæ calefaciunt duobus modis,vnus est motus,alius est reflexio luminis. Commen.primo metheo.com.1.& 2.cæli.com.42. idē 2.capite de substan.orbis.

Sol cum calefacit terram ascendunt duo genera exhalationum, vnum est exhalatio calida,& sicca fumosa,aliud vero est frigida & humida aut calida & humida vaporosa.1. metheo.com.1.

Sol & aliæ stellæ cum ascendunt in aere grosso videtur rubeę & ignis in fumo. primo metheor.com.1.

Sol maxīa distātia & tarditas partium motus cœli vltima faciūt esse frigoris, econtrario de velocitate & propinquitate. 2.metheorō cap.2. idem 2.cęli.com.94.

Sol per totum annum æstatē & hiemem facit, at vero luna per mensem id agit non accessu discessuq; lunæ,sed alterum in crescēte luce, alterum in decrescente. Aristo.in 4.de genera.anima.cap.2.

Sol est maximus stellarū & densior & magis luminosus.2.cęli.cō.42.

Sol magis calefacit in æstate quam in hieme, vide cām 2.cæli.cō.42.

Sol vnus quū sit non tñ lumē,suū æqualiter omnibus exhibet, aliter aerem, aliter aquam, aliter lapidē, aliter lignum,aliter argentum col lustrat: item aliter,color purpure⁹ aliter viridis participant lumen. Themistius primo de ani.cap.24.

Sol ℓm Aristo.est sub mercurio, & venere,sed Ptolome⁹ & oēs Astrologi in hoc aduersantur.Aristo.2. cæli.com.58.

Solis motus non incōuenit vt fit velocior motu mercurij & veneris, quāuis sit supra propter abundantiam suæ potētiæ supra potentias earum 2.cęli.com.58.

Solem nullus mathematicorum asseruit esse pauciorum motuum, q̄ reliqua sydera, sicut nullus recusat inferiorem esse alijs syderibus lunam 2.cæli. in paraphrasi summa tertia, quęsito 5.

Solem lunamque admittendo paucioribus motibus moueri & inferiora esse alijs syderibus pp duorū alterum euenit,aut quia nequeunt attingere eam dignitatum multitudinem quam corpora media inter hæc & supremum orbem possidere valent, qualis est dispositio reliquorum animantium cū homine,aut quia nequeūt possidere nisi dignitates inferiores dignitatib. quas possidēt corpora intermedia, qualis est dispositio planetarū cū animalibus. Comm.in paraphrasi secundi de cœlo, summa tertia, quæsito 5. Et nota hoc,quia in cōmento magno hoc non asseruit, & est dictum subtile valde, propterea quia distātiæ entium sunt valde diuersæ.

Sol propinquus & remotus facit cō traria 12.met.tex.com.33.& 34. & in 2. de ge.& cor.t.com.56.

Sol ab antiquis vocabaf dominus vitæ.12.meta.com.34. & ibi vide cām,& ēt in cō.53. Vbi aduerte q̄ hoc est ī cā cur Homerus solē magnum Iouem appellat. Iliados secundo ἐννέα δὲ Ζεὺς μεγάλα ἐκέκαστο : ζεὺς enim apud græcos dī ἀπὸ τοῦ ζῆν, quia est dator vitæ.

Solem

Solem & ſtellas dicere eſſe finitas & hȓe potentias infinitas non eſt re ctũ.12.me.c.41.authoritate The.
Solis & ſtellarum potentia infinita in eis,nõ eſt naturalis in eis neq; ſm ꝙ ſunt corpora, ſed aut pendet ex prima cauſa aut ex alia exiſtente in eis ab illa potentia,q̃ non eſt corpus.12.metaph.cõ.41.authoritate Themiſtij.
Soli antiqui dãt vitam & Saturno res fixas.12.me.com.44.
Sol ꝓp magnitudinẽ eius & actionis eius in entib. & ꝓp hoc ꝙ apparet ꝙ motus aliarum erraticarꝝ ordinantur ſm motum ſolis, & ꝙſequuntur ipſum videtur hȓe motorẽ priorem oĩbus erraticis ibid.
Sol & Luna (vt apparet) nõ hñt retrogaditionem & ꝓgreſſionem, ſed velocitatem & tarditatem. 12. meta.com.47.
Sola hęc ponenda ſunt rõnabiliter quæcunque in multis aut in oĩbus ſunt exiſtentia primo cęli, contra Platonem tex.c.102.vbi Auerr.in commen.ſcribit,nõ debemus credere aliquam diſpõnẽ eſſe in aliqua re,donec inueniamus illam diſpoſitionẽ in omnibus, aut in maiori parte illius rei.
Sollicitudo diuina cum non potuit facere iſta eſſe æterna ſm indiuiduum miſerta eſt, & dedit virtutẽ per quam poſſint perpetuari ſm ſpeciem.2.de ani.c.34.& tex.c.35. idem primo cœli. com.92.& 2.de gener.& corrup.com.59.
Somniauit quidam ſe in balneo sã guineo balneari,cui Galenus præcepit vt flobothomaret,& alij medici ſequentes viam Eraſiſtratis ꝓhibuerunt minutionem,& iniunxerunt abſtinentiam & exercitiũ, & abſtinendo facta fuit diſſolutio humorum, & inde duplicatus fuit calor & extinctus fuit,,ſicut extinguit lampas ex multitudine olei, qñ ſuperabundat. ex 7.coll.cap.1. vnde ꝓcipitur in repletione quo ad vaſa fieri flobothomiam, aut pharmaciam propinari,quia abſtinẽtia & exercitium in hoc caſu nõ ſufficiunt.
Somni tempore, humiditates abundantes in cerebro mouentur,vt declarat Auer.authoritate Auẽzoar. 4.coll.c.45. de illo cui⁹ flux⁹ multiplicabatur in ſomno,cui adhibita cura ad ſolũ cerebrũ ſanat⁹ fuit.
Somnus & quies in animalib. ſunt ꝓp laborẽ, labor aũt in eis nõ ẽ,niſi quia in eis eſt principiũ contrariũ motui animæ.2.cœli.com.3.
Somnolenti ſunt habentes venas ꝓditas & exiles.ex libr.de ſomno & vigi.& vide Them. cap.17.
Somnolenti ſunt nani & pueri.ibi.
Somnus accidit contẽplantibus,vide cauſam in lib. de ſomno & vig. & The.ibi.cap.19.
Somno exiſtente ſupiora & extrema corpora frigent, inferiora vero & intrinſeca membra calent.vide cauſam in libro de ſomno & vigilia. The. ibi cap.20.& 21.
Somni operationes in corporibus ſunt digeſtio & humectatio.6.colliget.cap.4.
Somnus ſuperfluus extinguit calorem naturalem, & corpus inducit ad humidam diſpoſitionem. ibid.
Somnus eſt ꝓfundatio ſenſus cõis à cerebro ad cor. vigilia aũt eſt aſcenſus iſtius ſenſus à corde ad cerebrũ. 3.coll.cap.41. de accidentibus ſomni & vigilię.
Somnus non eſt omnis interceptio aut

aut in potentia sentiendi, sed solũ ea quã euaporatio alimenti committit. ex lib. de somno & vigil. vide etiam The. ibid. cap. 14.

Somnus est priuatio vigiliæ. ex lib. de somno & vig. in principio.

Somnus est ligamentum virtutum & confirmatio earũ: & vigilia est dissolutio virtutum & debilitas earum ibidem.

Somnus perfectus & gaudium nõ inueniuntur nisi in habẽtibus cõmunem sensum perfectum. ibid.

Somni descriptio, ẽ priuatio motꝰ & vigiliæ descriptio est continuatio istius motus, & põt dici ꝙ hic motus huius sensus est formalis cã somni & vigiliæ & sensus cõis est subiectum somni & vigiliæ, & cor est radix, & cerebrũ est ipsius primum instrumentum cum quo operatur. 3. colliget. cap. 41. de accidentibus somni & vigiliæ.

Somnia significant super dominiũ humorum. 4. coll'. cap. 13.

Somnia apud medicos significant dñium humorũ in corpore. v. g. videre ignem significat dñium coleræ, & somniare aquam significat dñium flegmatis, in commen. lib. de diuinatione in fine.

Somnus talis sua natura esse videt' vt viuendi & non viuendi interliminium sit, & neq; omnino sit ꝙ dormit neque non sit. Arist. in 5. de gene. ani. cap. 1.

Somnium multis animalibus inesse præter hominem ostenditur. 4. de natura ani. cap. 10.

Somnus quid sit, & iuuamẽta eius, & cui virtuti animæ attribuatur, & quæ sunt causæ eius, requirat' in 2. coll'. cap. 21. & in lib. de somno & vigilia ab Aristo.

Sonus, vox, locutio differunt vide quarto de natura anim. cap. 9.

Soni excellentes destruunt etiã inanimatorum corporum moles. 2. cæli. tex. com. 53.

Soni corporum cælestium authoritate The. nihil operantur istis inferioribus pp eorum remotionẽ, sed hoc nihil est, quia nulla ꝓportio est inter magnitudinem illoꝝ corporum & remotionem illoꝝ. 2. cæli. com. 53.

Soni ꝓueniunt ex spatijs lõge maioribus, quam sint corpora facientia illos. 2. cæli. com. 53.

Sonum ex corpore cęlesti, si ibi sonus esset, impossibile esset non ꝓuenire ad nos, & calorẽ qui ex motu eorum causatur ꝓuenire. ibid.

Sonus causari non potest ex corpore ligato cum alio, vt partes nauis in naui. 2. cœli. tex. com. 54. & 56.

Sonus quodãmodo assimilatur materiæ, quia est propinquius materiæ literarum, & quodãmodo assimilatur formę, quæ ꝓdicatur de literis in quid. 7. me. c. 43. vbi Aristo. dicit ꝙ genus nõ est præter generis species: & siquidem est vt materia, est vt vox genus & materia literarum est.

Sonus duplex potentia & actu. 2. de ani. tex. com. 77.

Sonus multiplicatur ꝛ3 sphericã figuram in aere, & ita est de colore, & odore 2. de anim. c. 78. & 97.

Sonus est motus factus a percutiente & percusso in aere. 2. de ani. t. com. 78. & com. 87.

Sonus quasi est in cap. de ad aliquid non in qualitate, sed tangibilia, & sapores magis sunt in cap. de agere & pati, quam in relatione. 2. de ani. com. 126.

Sophi-

Sophistica sola circa accidens versatur, propter quod Plato non male dixit, dicēs, circa nō ens versari sophisticū. 11. meta. cap. 7. & 6. primæ philosophiæ. tex. com. 4.

Sortes nihil aliud est quàm animalitas & rationalitas quę sunt quidditates eius. 7. metaph. com. 20.

Sortes nō in multis dicitur, qa nō dicitur omnis sortes musicꝰ, sicut dicitur omnis homo. 5. met. tex. com. vacantis, in cap. de eodem & diuerso immediate post tex. c. 15. vide in concordan.

Speculatiuarum scīarum optimum genus. 11. primę philosophię. c. 6.

Speculatiuarum scīarum theologia est optima, circa honorabilissimū enim est entium, melior aūt & deterior vnaqueq; dr̄ sm proprium scibile. 11. primę philosophię. cō. 6. idem in 6. primę philosophiæ. tex. com. 2. Ex quo patet iniuste aliquos taxare Auer. in primo de anima. com. 1. asserentem artes nō differre adinuicem nisi altero modo, vel aut certitudine demonstrationis, aut nobilitate subiecti. Dicunt enim non esse dr̄iam scientiarū penes nobilitatem subiecti: ò pauperes in quāto errore perseuerant, non animaduertentes ex studio contradicendi ꝙ dum Auerroem auertere conātur, Arist. ipsum euertunt, nam quid aliud Auer. est nisi Arist. transpositus?

Speculatio de proprijs posterior ea quæ de cōibus est 3. physi. com. & tex. primo. idem primo phy. textu com. 4. & 57.

Species sensibilis distinguitur realiter à sensatione, quod vide in litera R. vbi notaui ꝙ recipere est aliud à iudicio.

Species vna & eadē differens in æternitate & non ęternitate inueniri impossibile est, nulla. n. nā magis distat à nā gn̄abili & corruptibili quàm natura æterna, æterni. n. à nouo distantia maior est q̄ distantia specierum adinuicē ex dispu. 10. in solutione primi dubij.

Species prędicatur de plurib. differentibus numero in quid 1. met. com. 28. idem Porphyrius in ca. de specie.

Specie differunt quorū idem est genus. 10. meta. tex. com. 12.

Species neque mouet neq; mouet. 5. phy. tex. com. 3.

Species & passiones sunt immobiles. 5. phy. tex. com. 5.

Species eadem non pōt inueniri à nā & à casu, quia illud quod fit casu, est oppositum ei qđ fit a natura. 8. phy. com. 45.

Species nulla à casu est. 12. meta. c. 13. & 18. & 7. meta. com. 31.

Species nulla inuenitur à casu. 7. meta. cō. 22. idē 6. meta. cō. 4. & 6. idem 8. phy. com. 46.

Species est perfectio generis. 3. metaphy. tex. com. 11.

Species eadem non pōt gn̄ari ex ꝓpagatione & ex patredine. 1. de generatione anim. Auer. cap. 1. & hr̄ in textu ab Arist. quicquid latini senserint ī hoc, vide ēt 8. ph. c. 46.

Sperma non est principium nec pfectū, sed hō. 12. meta. t. c. 40.

Sperma asini est frigidū, & sperma equi est calidū, vt dixit Arist. in libro de aīalibus, & tēperātur apud mixtionem, & fit illi nā media inter equū & asinū. 7. me. cō. 28. vid Arist. in 2. lib. de generatione animaliū. ca. 6. contra Democritū, & Empedoclē de sterilitate mulor.

Sperma

Sperma facit sicut quæ ab arte, hꝫ enim ptãtem spẽm & à quo spma est aliqualiter vniuocum. 7. met. tex. c. 31. vbi in 4. de gener. anim. cap. 3. ẽm trãslationem Theo.

Sperma viri attrahit à vulua mulieris p quãdam virtutẽ, quã habet a forma specifica, vel à tota specie. 2. coll. authoritate Auencladis in libro de spermate. cap. 10.

Sperma mulieris nõ habet effectũ in gñatione, & hoc probat p sensum, quia multę impregnant sine spmatizatione, & ẽt p argumẽtũ, quia tũc vir esset supfluus in gñatione. 2. Coll. ca. 10. de iuuamẽtis mẽbrorũ ministrantiũ gñatiuæ.

Spma ī maiori parte aĩalĩũ emittitur p eãdẽ partẽ p quã emittit humidũ excrementũ. 4. de partibus animal. cap. 9. & Auer. ibidem in cap. de pectore, & ibi vide causam.

Sperma mulieris est simile supfluitati aquosæ, & nõ solũ hoc, sed ẽt pro certo est supfluitas, & impossibile ẽ vt ex eo possint nutriri mẽbra, est igit supfluitas discurrẽs p̃pter declarationẽ, sicut discurrit saliua alicuiꝰ famelici, cũ viderit aliquem comedere. 2. coll. cap. 10.

Sperma non est ex rebus, quæ sunt pars membri, aut simplex, aut aliquod aliud. 2. coll. cap. 1.

Sperma est prius naturaliter animali. 2. phy. com. 81.

Shera ænea fit, sed non sphera nec æs. 7. meta. t. cõ. 32. Inde colligit compositum per se gñari non formam neq; mãm, & hoc hꝫ veritatem tam in substãtijs q̃ in aliis categoriis, vt dicitur in textu, non fit enim lignũ neq; quale, sed quale lignum, neq; quantum, sed quãtum lignum.

Sphera sensibilis non tangit supficiem sensibilem nisi in superficie, licèt geometer dicat q̃ tangit eam in puncto. 3. me. tex. com. 7. & 1. de ani. tex. com. 13.

Sphera ẽm qđ est sphera non est in loco simplr, nisi accidat ei hoc ẽm q̃ accidit spheris cęlestibus, quas ꝓtinet alia sphera. 4. ph. com. 43.

Sphera in eo q̃ sphera nõ est nata moueri in sphera, & vniuersaliter in continente, sicut mobilia motu recto. 4. phy. com. 45.

Sphera non mutat locũ ẽm subm, sed ẽm formam. 4. physi. com. 45. & 6. phy. tex. com. 85.

Spheræ partes quæ sunt iuxta centrum tardius mouentur partibus quæ sunt iuxta circumferentiam. 6. phy. tex. com. 86.

Sphera quodammodo est quiescẽs & quodammodo est mota. 8. ph. tex. com. 76.

Sphera ẽm totum mutat locum ex̃ formam tm̃, & non ex̃ subiectum sed ẽm partes mutat locum & ẽm formã, & ex̃ subiectum. 6. phy. cõ. 85. idem 8. phy. com. 76.

Sphera non mouetur ẽm partes, & quiescit ẽm totum. 8. phy. cõ. 76. idem 4. physi. contra The. cõ. 43. idem 6. phy. com. 85.

Sphera naturaliter diuidit in duas partes, in centrum, & circumferentiam. 8. phy. com. 76.

Sphera quę mouetur super vno cẽtro, non est contraria spheræ quæ mouetur super alio centro. primo cęli. com. 32.

Spheræ quæ mouentur super idem centrum, & super polos diuersos non sunt contrariæ, quid non p̃hibent se. ibidem.

Sphera & supficies ẽm geometricã consi-

consideratione possunt tangere se in puncto, sed in corpore naturali non potest esse contactus nisi in parte diuisibili Com. 1. cœli. com. 32. idem Arist. 1. de ani. tex. c. 13. & 5. phy. 30.

Spherica figura est substantia & natura prima 2. cęli. tex. c. 22.

Sphera sic se habet in solidis, sicut circulus in planis 2. cęli. tex. c. 23.

Sphera sola vna superficie ꝓtinet ibi.

Spheræ locus naturaliter est connexum centri circa quod reuoluitur. 2. cęli. com. 27.

Sphærici corpis circũferẽtia minor est circunferentia corporis rectarũ dimensionum ęqualis ei ī magnitudine, vt est ostensum in geometria. 2. cœli. cõ. 29. idem in paraphrasi ibidẽ sũma 2. quæsito. 3.

Spherico contiguum aut circa sphericum motum sphericum esse necesse est, 2. cęli. tex. c. 30.

Spherici corporis duo motus sunt, voluratio, & circungiratio. 2. cęli. tex. c. 48.

Sphera habet naturam talem, vt nõ moueatur secundum totum, sed secundum partes 2. cæli. cõm. 51.

Sphericum corpus in rei veritate non est in loco 2. cęli. com. 51. vide 4. phy. com. 43.

Sphericum corpus ferri posituꝫ in centro spheræ adamanteæ, necessario staret in centro ꝓpter æqualitatem attractionis. 2. cęli. c. 90.

Spherarum numerus aut sũt quinquagintaquinque, aut quadraginta septem 12. meta. tex. com. 47.

Sphericũ corpus est finituꝫ ex sua natura ab vna superficie terminante ipsum, secus est de corporibꝰ rectarum dimensionum, quæ non sunt finita per se ex lib. destruc. disputa. prima in solutione 11. dub. idem 3. cæli. tex. com. 67. & 1. cęl. tex. com. 12.

Spherarum cælestiũ quælibet vna est & vide causam ex libro destru. dispu. 1. in solutione 11. dub.

Sphera inquantum in sphera oportet, ꝙ habeat terminatos polos, & centrum terminatum ex disp. 3. ī solutione 23. dub. vbi dicit ꝙ sphera cœlestis est simplex pro quãto non componitur ex materia potẽtiali & forma, & quodammodo est etherogenea prout partes polorũ non sunt ab euentu, immo naturaliter sunt terminatæ.

Sphere artificiales possunt indifferenter habere quælibet duo puncta pro polis, secus de naturalibus cœlestibus ibidem.

Spheræ situs inuenitur duobus modis. ſ. ꝑm ꝙ ꝓtinetur ab alia si fuerit huiusmodi, & secundum spheram q̃ ipsa continet 2. cœl. cõ. 57.

Spheræ duæ dum se secant, sectio earum est arcualis. 2. cęli. com. 59.

Spherica figura non contingit nisi in puncto. 3. cęli. 69.

Spinalis medulla non est in cæteris membris seu ossibus inuenta medulla. ex 2. de partibus aĩa. cap. 6.

Spiritus & exhalatio differunt. require 4. metheo. tex. c. 48.

Spiritus in aĩalibus nõ mouetur sursum, quia pars grauis magis dominatur in eo quàm leuis, & pars leuis simpliciter quæ est in eo nõ fit grauis nisi propter mixtionem aeris. & iden cum istæ duæ partes segregabuntur, tunc moritur animal. 4. cæli. com. 39.

Spiritus nomen æquiuocè dr̃ de spiritu existente in semine, & de spiritu existentę in corde. Auerr. 2. de

genera-

generatione animalium capi. 2. in digressione contra Gal. & Auicen.

Spiritu retento vires augentur ex 2. de gene. anim. cap. 4.

Spirituale magis læditur per læsionē minus spūalis, & non econtra. ex libro de memoria & remini. vbi Cō men. dicit ꝙ ex læsione sensus cōis, læditur imaginatiua & nō econtra.

Spiritus est principiū animę īstrm intellectus, quod multi antiquorū opinati sunt ipsū esse animā. Cō. 2. de partibus aīa. in ca. de cerebro, & est dcm Philosophi ibidem c. 7.

Spiritus natura alia est, alia animæ, non. n. spiritus animę genus eē potest, quum habeat p se subsistētiā, nullum aūt genus est tale vt possit per se subsistere. Alex. in paraphrasi de anima, c. 4. vbi probat animā esse inseparabilem à corpore.

Spiritus est vapor perceptus in corde & cerebro. Auerr. primo colliget. capitulo de anathomia mēbr.

Spiritus duo sunt. s. apparēs in corde, & apparens in cerebro, in epate autem non apparet per viam sensus. 1. collig. cap. de spiritibus.

Spiritus visibilis postquàm oculus recepit colores comprehendit eos 2. colliget. cap. 15. quod est de iuamentis oculorum & partiū eorum. Ex quo videtur ſm Auer. spiritum esse animatum. Auicenna etiam in tractatu de viribus cordis videtur idem tenere.

Spiritus est calidior res in corpore post quam est sanguis postea caro. 2. colliget. capitulo de complexionibus membro. consimilium.

Spiritus est mundior sanguine, quia attribuitur aeri, & aer est mundior aqua, & est declaratum in naturali philosophia ibidem. Et nota ꝙ etiā inter alias rationes ista est vna, propter quam Auerroes tenet cordis complexionem declinare ad humiditatem ratione spiritus existētis in eo. contra medicos qui ponunt declinare pet siccitatem. Contra medicos.

Spiritus sunt instrumenta propinqua regimini corporis. 2. colliget. cap. 8. in fine.

Splenis caro rarior & leuior est epate, & tñ cū nutrit sanguine grosso melancolico deberet esse oppositum. & vide causam in quarto de vtili. particu. cap. 15. & ibi vide si splen est necessarium. contra Erasistratum, & multa ibi de hoc. &c.

Splē quare habet multas & magnas arterias vide tres causas à Galeno in 4 de vtili. partic. cap. 15.

Splen in febribus melancholicis ardet sicut ignis, & epar in febribus cholericis, & stomachus in flegmaticis, ideo in istis tribus generibus febrium conueniens est dicta mēbra confortare. 7. collig. cap. 16.

Spongia an sensum habeat ambigit 5. de natura ani. cap. 16.

Spongiarum triplex genus est. ibid.

Spongia marina similis omnino plantis existit. ex 4. de partibus animalium. cap. 5.

Spongia omninó plātis similis est 8. de natura animalium. cap. 1.

Spongiam sensum aliquem hre creditur argumento ꝙ multo difficilius abstrahuntur, nisi clanculum agatur vt referunt auulsores. Aris. in lib. 1. de hystorijs anima. cap. 1.

Stellæ ſm astronomos quædā sunt fortunatæ, & quædam nō sunt fortunatæ, & hoc non est verum: sed tm possibile est intelligere de eis, ꝙ quædam sunt meliores quibusdam. hoc enim inuenitur in absolutis

lutis à motu nedum in rebus mobilibus com. 9. meta. com. 19. & elicitur ex intentione Aristo. in textu, vbi habet quòd in sempiternis non est malum, neq; peccatum, neque corruptio.

Stellę discurrentes fiunt duobus modis, primo metheororum. commento primo.

Stella ex habentibus caudam tempore hyemis ascendit in terra romanorum, vt dicit Aristo. & fuit terre motus magnus & tempestas maris propter fortitudinem venti. primo metheororum com. 1.

Stellæ in eo ꝙ stellę de consuetudine sua naturali est accendere illud quod est sub eis ex exhalatione fumosa, & attrahere hoc ad ipsas, & cum stellæ fuerint plures vel maiores, operatio earum erit maior, & est propositio vera per vitam meã. Commentator primo metheororum capit. 3. in digressione de via lactea.

Stellæ cadentes non sunt cœli, primo cœli, com. 19. & 1. methæo.

Stellæ à considerantibns antiquo tẽpore inuentæ sunt nõ esse diminutę in quãtitate. 1. cęli. tex. com. 22.

Stellarum & cœli substantia eadem est, & in hoc conueniũt omnes antiqui, vt dicit Aristot. in lib. cęli & mundi. 2. cap. de substantia orbis, idem 2. cœli, tex. com. 41.

Stellæ quæ dicuntur assub, significãt abundãtiam siccitatis. 2. cœli. commen. 42.

Stellę si per se mouerentur, motu recto mouerentur. 2. cœli, commen. 43. quam consequentiam hac ratione valere autumo, nam cũ stella sit pars rotundi non potest perfecto motu circulari moueri, & cũ ibi non sit nisi motus simplex, qꝫ corporis simplicis motꝰ est simplex cũ motꝰ simplicis alius sit circularis, alter vero rectus, sequit ergo ꝙ motu recto mouerentur cum circulariter moueri non possint: & eadem ratione sequitur de epiciclo.

Stellæ apparent visui in circulatione moueri seu scintillare sicut nauscam patientibus res quiescentes videntur omnia circum giro ferri. 2. cœli in paraphrasi summa tertia quæsito. 2.

Stellarũ motus videtur per sensum, sed motus totius cęli videtur per existimationem. 2. cœli, com. 43. consimile com. 41.

Stellę fixę videtur scintillata, & planetę non, & ratio est propinquitas & distantia. vide. 2. cęli. tex. cõ. 48.

Stellę omnes sunt eiusdem speciei in corporibus cęlestibus. 2. cęli. com. 48.

Stellę omnes sunt eiusdem speciei. 2. cęli. tex. com. 59. vide quomodo sit intelligendum in 2. cęli. commen. 49.

Stellę si non essent ligatę cum orbe causarent sonum, quia ista conuertuntur, vꝫ, esse ligatum & non causare sonum, & non esse ligatum & causare sonum. 2. cęl. com. 56.

Stellarum erraticarum motores seruantes ad motum stellæ erraticæ omnes reducuntur ad primum motorem illius stellæ, & intendunt motum illius primi motoris, sicut diximus de motoribus omniũ orbium cum primo motore totius 12. meta. com. 44.

Stellarum erraticarum motus, positi ab astrologis sunt tribus modis. 12. meta. com. 44.

Stellæ inter diu ex foueis puteisque conspi-

cõspiciũtur q̃ndoq;. Aris. 5. de gñatione animaliũ. c. 1. & ibi vide cãm.

Stellarum natura sempiterna est. 12. meta. tex. com. 43.

Sterilitas mulierum dignoscitur & probatur suffitu vt odores subeũtes vterum efferantur ad locum spirandi & efficiant alitum, atq; etiã illitu, vt colores oculis impositi saliuam inficiant oris. Aristo. 2. de generatione animaliũ, c. 5. in fine.

Steriles maxime perseueranț, cũ primo naturę ortu tales constituerũt, gignuntur enim & mulieres uiragines, & viri feminares, alteris mẽstrua desunt, alijs vero semẽ tenue & frigidũ est. Arist. in 2. de generatione animalium, cap. 5.

Sterilitatem faciunt, aut femineum partum aquæ crudæ & frigidæ. Aristo. 4. de generatione anim. cap. 2.

Sterilitatis multæ sunt causę tam in maribus quàm in mulieribus, vide in 2. de generatione animaliũ. c. 5.

Stillare quid sit, vide 6. de natura animalium, cap. 18.

Stomachi tunica quæ procedit secũdum latitudinem habet duas operationes contrarias, nam completa digestione expellit inferius vel superius per vomitum. 2. colliget. c. 9. de iuuamento membrorum officialium.

Stomachus nutritur ex chilo ex modica re, quæ potius attinet qualitati quàm quantitati, & non est impossibile vt sit aliqua pars subtilis ex chilo quæ nutriat propter aliq̃ humiditatem, quia tu vides multa animalia nutriri, licèt non habeãt sanguinem. ibidem.

Stomachi attractio p̃ modũ sensus & appetitus seu motus est cõtrarius motui attractionis eius p̃ modum nutrimẽti solum. 3. colliġ. cap. 33.

Stomachus solus sentit euacuationẽ nutrimẽti & dissolutionem. & nõ alia mẽbra nisi p̃ ipm, & vide causas pulchras ab Auerroe ibidẽ, vbi inter alias causas dicit, q̃ hoc membrũ est tanq̃ spes omniũ membrorũ, q̃ debẽt sentire hanc resolutionem, sicut nos videmus q̃ membra sentiũt per neruum etiam in locis quæ non sunt neruosa: & sicut discernit lingua cibos conuenientes ab inconuenientibus toti corpori.

Stomachus habet operationem toti corpori cõicantem, & ideo appellatur princeps cõicãs. 7. collig. c. 26. vbi reddit cãm quare in passionib⁹ calidis stomachi nõ debet frigidissimis vti remedijs, & dicit experimẽtatores multũ errare ĩ tali cura.

Stomachus solus habet sensum ex ĩ digẽtia nutrimẽti, non aũt alia mẽbra, vide cãm in 4. de vtilit. partic. cap. 7. à Galeno.

Sternutamẽtũ est signũ augurale, vnũ ex oĩum spirituũ gñibus sãctũ & sacrũ. Arist. 1. de nã aĩaliũ. c. 11.

Stercus significat sup̃er bonitatẽ virtutis nutritiuæ. 4. colliget. cap. 42.

Strucio partim auẽ partim quadrupedẽ refert, ex fine quarti libri de partibus animalium.

Substãtia nõ ãcedit alia p̃dicamenta nisi altero istorũ modorum, aut sicut ea q̃ sunt in eodẽ gñe antecedunt se adinuicem, sicut apud reputantes, q̃ hoc nomen ens dr̃ de decem p̃dicamentis, sicut numerus de duobus & trib⁹, aut sicut res antecedit res, q̃ attribuũtur ei; & nõ sunt in eod. gñe, vt sanitas antecedit sanabilia. 12. meta. com. 2.

Substãtia dr̃ ens simpl'r, & alia dñr entia sm̃ cõpationẽ. 12. me. t. cõ. 3.

Subſtantia ſola eſt ſeparabilis & abſtracta, alia autem ſunt in ſubſtantia 12. meta. tex. com. 3. & 1. phyſi. tex. comm. 14.

Subſtantiæ tres ſunt, ſenſibilis, corruptibilis, ſenſibilis æterna, & tertia immobilis, 12. metaphyſi. tex. commen. 5.

Subſtãtia immobilis ſm aliquos diuiditur, quidã. n. poſuerunt ſpecies & mathematica in vna natura, quidam vero mathematica itñ. ibidẽ.

Subſtantia immobilis eſt principiũ & cauſa rerum naturalium, 12. metaph. comm. 5.

Subſtantia æterna declarata eſt in fine 8. phyſico. ſicut declarata ſunt principia ſubſtantiæ generabilis & corruptibilis in primo iſtius libri. Comm. 12. meta. com. 5. eandem ſententiam Commentator repetit in eodem commẽto aſſertiue iuxta dimidiam ibi. Et nos dicemus quidem ꝙ Philoſophus inquirit quæ ſunt principia ſubſtãtiæ ſm ꝙ ſubſtãtiæ, &c. vbi aperte dicit in primo phy. inueſtigata eſſe principia corporis compoſiti ex materia & forma. ſed in octauo fuit declaratum quòd mouens æternam ſubſtantiam eſt abſtractum a materia. Ex quo patet grauiter errare illos qui autumant in primo phyſico. inueſtigari principia omnium naturalium generabiliũ & æternorũ, cum hoc aperte non ſolum ſit ꝫ Auerroem hic, & in fine primi libri ſuæ paraphraſis ſuper primo cœli, verũ etiam eſt contra intentionem Philoſophi ibidem. nam primo phyſi. tex. com. 57. præmittit ſuam intentionem loqui de principiis cuiuslibet generationis in vniuerſali, & oſtendit illa eſſe contraria & ſunt forma & priuatio, & quod etiã eſt vltra illa eſt materia. in cœlo autẽ non eſt contrarium neque ſubiectum. 1. cœli, te. com. 20. & eſt etiã contra lucidiſſimum Themiſtium expreſſe in expoſitione text. 50. & contra Simplicium in 1. ppyſico. in expoſitione textus eiuſdem, vbi expreſſe notat vniuerſaliter in omnibus natura conſtantibus inueniri iſtam oppoſitionem ſecundum priuationem & habitum exceptis rebus ſempiternis. idem notauit Commentator in primo phyſico. tex. commen. 43. vbi dicit illas dignitates quas poſui ibi Ariſtot. habere locum in omni generatione & tranſmutatione, quarum actio & paſſio eſt quaſi genus, quia actio & paſſio ſunt merito contrarietatis, & proprie non ſunt niſi in generatione rerum, & tranſmutatione corruptibilium.

Subſtãtia immobilis eſt propria primæ philoſophiæ. Commenta. 12. metaphy. commen. 6. authoritate Alexandri.

Subſtantia quælibet ſenſibilis tranſmutabilis eſt. 12. meta. tex. comm. 6. & ibi declaratur ab Auerro. in commento.

Subſtãtia cõpoſita eſt dignior ſuba & magis ſuba. Cõ. authoritate Alexandri. 12. meta. com. 15. iſtam ẽt ſententiam ſequitur Simplicius in primo phy. in expoſitione tex. 70. & in 2. phy. licẽt Auer. teneat formam eſſe magis dignam, vt notaui in eõtradictionibus nup æditis.

Subſtantiæ generabilis & corruptibilis principia non inquiruntꝫ principali intẽtione in prima philoſophia, ſed intẽtio eius principaliter verſatur circa principia ſubſtantiæ æternæ.

æternæ. Commentator. 12. primæ philosophiæ, com. 1. & est sentētia Aristo. in 7. primæ philosophiæ tex. com. 39. iuxta finem.

Substantiæ generabilis & corruptibilis principia pertractantur in tractatu secundo & tertio primæ philosophiæ. i. in 7. & 8. & etiam in naturalibus. Com. 1. met. com. 1.

Substantiæ gñabilis & corruptibilis alio modo inquiruntur in scientia naturali, & alio modo in scientia diuina. Com. 12. metaph. comm. primo. 5. & 29. & in 7. primæ philosophiæ comment. 9. & 5. Dicit subtilis doctor in primo suę metaphy. qōne prima, & Antonius Andreas ꝙ quatuor causæ inquantū, quælibet dat esse, circunscribendo rationem motus & mutationis ptinet ad metaphysicum, materia & forma inquātum sunt partes eēntiæ efficiens inquantum dant esse circunscribendo motum, licèt. n. non ageret nisi mouendo, tamen ratio dantis esse, prior est ratione mouentis. finis autem inquantum res ſm sui entitatem ad illum ordinantur, licèt illum non possint attingere nisi per motū & operationem: prior tamen est ratio ordinis ſm esse q̄ ſm operationē. Dicimus nos cum peripatheticis ꝙ illd de materia veritatem non habet, quia materia non dat esse, licèt. n. peripathetici concedant materiam esse partē essentiæ, non tamē concedunt ipsam esse partem quidditatis, differunt n. in conceptis cū materia essentia, & quidditas, quia illud quod talem diuersitatem causauit in compositis inter essentiā & quidditatem fuit materia quæ ē primo diuersa à quidditate. sola. n. forma est rei quidditas, & Auicen. in quinto suæ primæ philosophiæ hoc non vidit, quē secuti sunt Thomas & Scotus, & dicunt Peripathetici ꝙ esse est effectus formalis ipsius formæ, sicut testatur diuinus Boetius in libro de vnitate & vno, licèt igitur materia sit pars essentialis compositi, non tamen dat esse, sed esse est à forma. vnde materia recipit esse à forma in composito in quo existit, dicit. n. Com. 3. ph. cō. 65. ꝙ materia inuenit ī alio sicut accidentia & formæ, sed differt ab illis, quia accidentia & formæ sunt in subiecto, aut dicūtur de subiecto, sed materia est ipsum subiectum, & non inuenitur per se, sz ī aliquo. s. in composito, & cum aliquo. s. cum forma, sed materia inuenitur per formam ſm ꝙ est perfectio eius, & forma inuenitur per materiam ſm ꝙ est subiectum ei⁹, vbi patet ꝙ materia nullam aliam causalitatem habet, nisi quia est subiectum, ex quo fit aliquid. & hoc dixit lucidissimus Themistius in principio secundi de anima ꝙ hoc est discrimen inter materiā & formam, quia res à materia habuerūt vt fierēt, sed à forma vt essent, quā ſniam imitatus est Commen. in septimo primæ philosophiæ. cō. 35. dicens ꝙ cum materia fuerit non erit res, sed cum forma fuerit statim est res. Et sic intelligas frater mi ꝙ vulgata propositio non est vniuersaliter vera, ꝙ omnis causa dat esse, immo quædam est ꝯā recipiēs ipsum esse, sicut materia. ideo vt deducit Com. 2. ph. cō. 12. materia nō potest existere sine forma, alioquin quod non est in actu eēt in actu quō aūt de quatuor causis

Contra Scotū & cequaes.

agat diuin⁹, & qũo cõsideratio ſua differat à conſideratione naturalis philoſophi: alibi à nobis oñſum ẽ.

Subſtãtiæ naturales ſi primæ entiũ ſunt, & vtiq; ſciẽtia naturalis prima ſciẽtiarũ erit. 11. primę philoſophiæ. cap. 6. Inde colligitur ſcientiam primam eſſe primi generis.

Subſtantiæ generabiles hñt oĩa quatuor genera cauſarũ, & per oĩa cognoſcuntur, vt ſi velim⁹ ſcire homiñẽ vere, oportet ſcire p oẽs cauſas eius. 8. metaphy. tex. com. 12. aliter cognitio eius eſſet diminuta.

Subſtantiæ ẽternę quia non hñt potentiã ad corruptionẽ, carent materia, ſed materia earũ eſt aliquod demõſtratũ in actu. ſ. corpus. ideo dignius habent hoc nomen ſubiectũ q̃ hoc nomen materia. 8. meta. cõ. 12. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Subſtantia & ſubiectum apud Ariſ. qñq; appẽllatione accidentis dñr. Themiſt. 2. ð aĩa, ī expõne te. 65.

Subſtantia eſt primum ens ad quod oĩa alia p̃dicamẽta referunt: nã ſm ſubſtantię rõnẽ dñr alia entia quãtitas, & qualitas & alia ſic dicta oĩa, nãq; habebunt rõnem ſubſtantiæ. 9. primæ philoſophiæ, te. cõ. 9. vbi Cõ exponit, q̃ multa dñr entia ſm q̃ hñt diffinitionẽ ſubſtantiæ, pro quanto in diffinitione apparet ſubſtantia. vbi patet qualiter intelligẽda ſit allegata philoſophi propoſitio & latis vulgata in 7. primæ philoſophiæ, tex. cõ. 2. vbi habet. Alia vero dñr entia eo q̃ tal⁹ entis, hæc quidem quãtitates, illa vero qualitates, alia veto paſſiones, quia Ari. dicit vt diximus in primis ſermonibus, vbi Com. exponit ſm antiquã diuiſionẽ. i. in. 6. & 7. i. 7. 8. libro ſm diuiſionẽ noſtram. Male igit̃ quidam intellexerũt loq̃ illũ aſſerentes ens eſſentiali prædicatione non prædicari formaliter de accidentibus, ſed de ſola ſubſtantia, immo de vtriſq; prędicatur ſed ſm prius & poſterius, ꝓ tãto. n. alia dicuntur entia pro quãto in diffinitione eorũ apparet ſubſtantia: iſta enim eſt magiſtri ĩterpretatio. Patet aũt q̃ ſubſtantia nõ cadit in diffinitione accidẽtiũ niſi pro quãto, quia ſubiectũ & cauſa eorũ ī generatione cauſę materialis ſunt. ſcribit Cõ. in 4. meta. cõ. 2. cadit. n. tãquã additũ. 7. meta. tex. cõ. 17. & infra. & ideo ſi accidentia dicũtur entia propter ſubſtantiam, hoc eſt quia ī diffinitione eorum ſumitur ſubſtãtia, quæ eſt ſubiectũ eorum, & materia, ſicut dicimus q̃ homo eſt homo propter deum, tanquam propter cauſam efficiẽtẽ & finalẽ, tñ homo ſm ſe homo eſt, vt dicit in. 5. primę philoſophiæ. tex. c. 21. hominis multæ ſunt cauſæ: attamẽ homo ſm ſe homo eſt, vnde non quia deus eſt deus, ideo homo eſt homo, licet à deo ſit homo, vt bene notauerũt ſubtiles, vide in theorematib⁹ in illo theoremate, Accidẽtia ſunt entia eo quia taliter entis.

Subſtantia dicitur quatuor modis. 7. meta. tex. cõ. 44. & 8. meta. cõ. 2. vbi pondera q̃ Commentator dicit ſubſtantiam famoſe diuidi in quatuor modos.

Subſtãtiæ ſenſibiles non diuerſant̃ in ſuis ſubſtantijs quãdo diffiniuntur & quando non diffiniuntur. ſ. q̃m ſunt ſubſtantię. licèt non diffiniantur etiam minus q̃ quando diffiniuntur, ſicut eſt diſpoſitio in viſibilibus, q̃m ipſa non ſunt minus viſibilia, quando non videntur, q̃

q̃n

qñ videntur. 7. metap. com. 46. & est expressa authoritas Ari. & Cō. etiā ibidē in tex. c. 58. vbi dicit Philosophos quāuis vtiq; si nō videremus astra, nō min⁹ existimatio foret sūbstātię sempiternę post eas, quas nos videmus. vbi Commen. scribit, ꝙ sensibilia sunt entia, ꝫ non intelliguntur, sicut sunt entia ꝫ non sentiuntur. Ex quibus locis manifeste colligitur, ꝙ esse cognitum est aduentitium essentiæ rerum & ꝙ non est de ratione intrinseca rei cognitæ.

Esse cognitū est aduentitiū quiditati.

Substantię separatæ sunt de genere rerū per se existētiū. 7. met. cō. 48. & 57. ꝫ modernos asserentes substātias separatas esse formas inhērētes orbibus per informationem.

Substantia vna actu impossibile est vt sit ex duabus substātijs in actu. 7. metaph. t. com. 49.

Substantiæ solum est diffinitio aut maxime. 7. meta. t. c. 50.

Substātia vna numero impossibile est vt de pluribus prædicetur. 7. meta. t. c. 52.

Substantia quā significat diffinitio non habet generationem, neq; corruptionem. 7. meta. t. c. 53.

Substantiæ omnis perscrutatio in scientia diuina de suis speciebus, non est nisi per substātiā, quæ dicitur forma. 7. meta. com. 1.

Substantiarū quædam sunt cōcessæ ab omnibus, quædam vero à quibusdam. 8. metaphysi. textu commen. 1.

Substantię naturales sunt concessæ ab omnibus. ibidem.

Substantiæ sensibiles oēs materiam hñt. 8. met. tex. c. 3. vbi dicit Cō. in cō. ꝙ hoc est declaratū in scīa nāli. vide 1. cœli. tex. cō. 92. vbi dicit ꝙ omne sensibile in materia existit.

Substantiarum ſm rationez hę quidem separabiles, illę vero nō ibidē.

Substantia composita est cuius soli⁹ est generatio & corruptio. 8. met. t. c. 3. & 7. meta. 26. & 27.

Substantia composita est separabilis simpl'r. 8 meta. tex. c. 3. vbi Com. exponens hoc dicit, quia est separabilis & ſm diffinitionē & ſm esse, ad differentiam formæ materialis, quæ solum ſm diffinitionem est separabilis à materia & non ſm esse, & etiam ad differentiam materiæ quæ etiā ſm diffinitionem est separabilis à forma. 12. meta. cō. 39. intellectus innatus est diuidere adunata in esse, sicut diuidit materiam à forma, & formā à congregato ex materia & forma, sed non est separabilis ſm esse materia à forma, quia tunc quod nō est in actu, esse in actu. 2. physic. com 12. Beatus Thomas aūt in pñti loco in 8. meta. super expositione tex. 3. dicit ꝙ materia non est separabilis per intellectum ab ipsa forma, quia non intelligitur nisi vt est in potentia ad formā, sed forma pōt p intell'm separari à materia sensibili indiuiduante. Sed ista opinio non est peripatetica si absolute & oībus modis hoc asserat diuus Thomas. nā ꝫ in secunda sui notione materia nō possit intelligi nisi vt est in potētia ad formā, tn in prima sui notione bene pōt sine tali potētia intelligi, sicut pulchre declarauit lucidissimus Them. in 1. phy. in digressione de potentia & priuatione materię & Comm. 1. physi. cō. 71. & in 1. cap. de substantia orbis.

Cōtra diuū Thomam.

Substantiæ proprium est pexistere aliquam substantiam in actu quæ

facit vt animal, si animal nascitur, quale vero aut quantum non necessarium nisi potestate solum. 7. meta. tex. comm. 32. vide pro hoc com. 42. in 2. cęli, & mundi.

Substătia simpliciter dicitur de materia substantiæ compositæ, & de forma, & de composito ex materia & forma. 7. meta. tex. c. 7. & 34. idem 2. de ani. tex. com. 2. & 8. metaph. tex. com. 7.

Substantia maxime & primũ & solum vt est dicere in sciętia diuina est considerāda. 7. met. tex. com. 5. consimile hȝ quarto primæ philosophiæ, tex. comm. 2. vbi scribitur vbiq; vero primi proprie est scientia & ex quo alia pendet & pp qđ dicuntur, ergo si hoc est substantia substantiarum, oportet principia & causas habere. Philosophum 9. simile habeť in principio 12. meraph. tex. com. 1. vbi dicitur de substantia theoria est, quia substătiarum principia & causæ quærũtur. Ex quibus locis clarissimę colligiť ꝙ tametsi ens inquantũ ens ē subiectum adęquatum primæ philosophiæ, substantia tamen est subiectũ principale in quo saluať principaliter natura entis.

Substantia prima est quæ non prædicatur de aliquo & alia prædicantur de ipsa. 7. meta. te. com. 7. & in prædicamentis idem habetur. vide in theorematibus meis in proprio theoremate de hoc.

Substantia composita est posterior duabus substantiis. ex quibus componitur & ipsam esse substantiam est manifestum per se. 7. me. com. 9. & habetur ex textu.

Substătia alia est separabilis, alia ĩseparabilis. ibid. & 1. ph. com. vlt.

Substătiarum diffones significant vnam intentionem, accidentium vero plures. 5. metaph. com. 34. vide 7. meta. tex. com. 17. & infra.

Substantiam cuiuslibet quod semel vt sex semel sex, non autem est bis tria, aut ter duo. 5. meta. tex. c. 19. & est in cap. de quali.

Substantiam q̃ maxime significare vñr sunt aqua, ignis, aer, & terra, ex quib⁹ composita componunť: horum aũt calores & frigiditates, & sises passiones non sunt substantię. 3. meta. t. c. 17. Et ex illo loco pȝ caliditatem & frigiditatez non esse formas substantiales in elemētis contra Alex. sed ꝓ Alex. sũt rationes, quia Ari. inuestigans principia corporis sensibilis. i. tăgibilis in 2. de gene. & corru. tex commē. 7. & infra dicit, ꝙ est prima materia & primæ contrarietates, ex his enim constant vocata elemēta, igiť qualitates primę cum prima materia ꝓstituunt elemēta. Amplius Ari. 2. de gene. & corru. dicit ignē esse ǒriorum aquæ, quod non esset nisi forma ignis esset caliditas, & forma aquę esset frigiditas. nam licèt Aris. in p̄dicamētis dixerit substantiam non esse ǒriam substantiæ illud hȝ locũ de substătia composita, & non de sua simplici, sicut est forma. Amplius diffinitio substătiæ non dať p accidentia. 7. met. tex. c. 17. sȝ in diffone ignis ponič caliditas & siccitas, vt pȝ 2. de gen. tex. c. 16. & in principio 4. metheo. igiť sunt substantię. Amplius illud ꝓ cuius ablationem aufertur substantia est substătia rei, quia sicut qđ eo posito ponič rei substătia, ē sua. ita ēt qđ ita se hȝ, ꝙ eo ablato auferť sua est sua,

Digressio an qualitates primæ sint substătiæ elemētis.

eadem

eadem enim sunt principia in qua aliquid resoluitur, & ex quibus cõponitur: sed ad ablationem caliditatis aufertur substantia ignis. In quit. n. Com. in com. 67. super 3. cœli, ignis non inuenitur in actu nisi in fine caliditatis & siccitatis. Ex aduerso aũt contra Alexan. arguitur. nam in his quę vniuoce dicuntur impoſſe est vnum & idem respectu vnius esse substantiam, & respectu alterius esse accidens. dixi notabiliter de vniuoce dictis, quia in his quæ dicuntur ęquiuoce, aut ℔ prius & posterius secus est, sicut scientia in deo est substãtia: in nobis aũt est qualitas: ęquiuoce. n. dicitur scientia de scientia Dei, & de scientia nostra, vt dicit Com. 12. metaphy. cõ. 51. ex libro destruct. disp. 6. in solone 5. & 6. dubij. sed caliditas in elementis & mixtis est eiusdem rationis vniuoce: conueniunt enim in nomine ℘ ratione, similiter rectus iudex de sensibilibus sensus est & tactus nullã differentiam ponit inter caliditatem elementi & mixti. Igitur cum ℔m Philosophum quod vere est nulli accidit. 1. physi. tex. cõ. 27. & caliditas in elemẽto est substantia, in mixto non erit accidens. Dicimus igitur ℘ substantia non componitur ex nõ substantijs. 2. de anima. tex. cõ. 2. & ideo elementa sunt cõ posita ex materia & forma substãtiali: caliditas aũt & id genus sunt qualitates per quas elementa sunt actiua, & passiua, quia actio est merito contrarietatis. 1. de generatione & corru. Et quia ignis vt ignis est suba, & suba nõ h3 contrariuz, ideo Aristo. dicit ℘ ignis non agit vt ignis, sed vt calidus. & quia de ratione elementi videtur esse, ℘ sit actiuum & passiuũ, vt videtur colligi de mente Philosophi in 2. de gener. & corrup. & in principio 4. metheoroy. sic Arist. ibi naturaliter considerans elemẽta dicit ea cõ stitui ex materia prima & ex primis contrarietatibus: quia ad naturalem non spectat inquãtum naturalis est cõsiderare ipsa vt sunt substantiæ, quia suba & accidens sunt de primis differentijs entis inquãtum ens, sicut dicit Comm. 2. phy. cõ. 4. vnde etiam Com. 4. methe. cõ. 1. expresse dicit, ℘ virtutes per quas elementa sunt elementa. sunt hæ virtutes quatuor, videlicet, caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas. elemẽtum enim dicitur relatiue ad elementatum, & quia elita non sunt partes mixti nisi alterẽtur. alteratio autẽ est merito qualitatum: mixtio. n. est miscibilium alteratorum vnio. & forte hoc voluit Alex. nam si caliditas esset substantia, transmutatio in caliditate esset gñatio substantialis & non alteratio: nã vniuoce dr in simplicibus & mixtis, per hoc patet ad primum. Ad secundum. Arist. 2. de generatione & corrup. tex. com. 49. dicit ignem esse contrarium aquę, & aerem terræ, vt contingit substãtiam substantiæ contrarium esse, quod ideo dixit, quia contrarietas in substantijs non est ℔m esse substantiæ, sed ℔m qualitates & passiones inuẽtas in eis. Ad aliud dico ℘ qñ dr̃iæ substantiales rerum latẽt, tunc possumus circũloqui per passiones & proprietates inseparabiliter consequẽtes tales formas, vt dicit Com. 7. meta. com. 41. & 8. meta. cõ. 5. Ad vltimum respondeꝛ ℘ illud

illud ad cuius ablationem primo, & per se aufertur substantia rei, est substantia: sed nego minorem: quia licet ad ablationem caliditatis auferatur substantia ignis, hoc nō est primo & per se, sed est mediāte forma ignis, qa ablata forma primo aufertur ignis, sicut ad ablationem trianguli primo aufertur hre tres, sed ab ablatione aufertur, sed non primo, sed mediante triangulo, similiter hoc est per accns, pro q̄to forma non potest conseruari in materia sine qualitatibus.

Substantias esse contrarias ſm formas nihil prohibet. primo physi. com. 52. idem dicit in primo capi. de substantia orbis. vide in concordantijs.

Substantia & accidens sunt dr̄ię entis ſm ꝙ ens. 2. phy. com. 4. pōdera reduplicationem illam. Nam vt dicit Auicena in principio suæ logicę, & in principio suę primę philosophię, ens absolute diuiditur in substantiam & accidens, sed ens vt cadit sub opere aīæ diuiditur in res quæ sunt nostra opera & ī res quę non sunt nostra opera, & talem diuisionem appellat Com. ꝛ diuisionem demonstratiuam. 2. phys. cō. 71. Aut dic ꝙ dixit illud ꝓpter diuisionem limitatam, quia ens sensibile diuiditur in substātiam sensibilem, & accidens sensibile, vt innuit Com. 3. de anima, com. 5. in solutione quæstionis tertiæ.

Substantiæ simplices sunt cōtrariæ ſm suas qualitates, & qualitates earum sunt accidentia in eis. 7. phy. com. 10. idem 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Substantias, quarū propria sunt cōtraria, dicere contrarias esse aut diuersas, considerandū est, sed nō in sciētia naturali. Com. 5. phy. com. 10. vide causam dicti eius in 4. primæ philosophiæ. t. c. 6.

Si substātiæ essent contrariæ ꝛ formas & ſm subiectū, in eis nō solū non esset motus, verūetiam neque mutatio, Com. 5. phy. com. 10. vide causam huius consequentiæ in primo de gene. & corru. tex. com. 43. & in 8. primæ philosophiæ. t. com. 14.

Substātia dr̄ de tribus. ſ. de materia, forma, & composito. 2. de ani. tex. com. 2. Nota ꝙ ista diuisio primitus fuit Architæ tarentini, vt dicit Simplicius in prędicamentis, & in 1. phys. in expositione te. 70. & ab Archita Arist. sumpsit istā, ꝓpria aūt Arist. diuisio fuit illa, quaꝫ posuit in prædicamentis in primam & secundam.

Substantia est illud ad cuius ablationem aufertur substantia. 2. de ani. com. 2. & 8. quod qūo sit intelligēdum vide in 8. primę philosophiæ com. 5. contra Alexādrum, qui super hoc fundauit intentionem suā ad probādum qualitates primas eē formas substantiales elementorū.

Substantiarum quædā sunt sine accidentibus, quædam vero sine accidentibus esse non possunt. 12. me. com. 25. Inde collige in abstractis substātijs nullum esse accidens, nisi forte intellectu materiali.

Substantiarum quædam sunt naturales, & quædam animatæ. 12. metaph. t. com. 25.

Substantiarum causę vt causæ omnium, quia destructa destruuntur. 12. meta. tex. com. 27.

Substantiam æternam immobilem esse Aristoteles declarauit propoſi

tioni-

tionibus communib. vtrique sciẽtiæ. 12. meta. com. 29. vide in cõtra dictionibus.

Substantia necesse est illud quod est prius substantia. 12. metaphy. t. com. 43.

Substantiæ primę qñq; dicuntur diuinę substantiæ, vt 12. metaph. te. com. 50.

Substantia dicitur multis modis, sed famosior significatio eius est illa, q̃ dr̃ de indiuiduo substantiæ. & vide cãm in paraphrasi meta. Auer. tracta. 1. c. de substantia.

Substãtia manifeste ponitur in diffinitionibus trium prædicamentorum vz, vbi situs, & habitus, ꝙ patet ex eorũ diffinitionibus. ex paraphrasi met. tracta. 1. in principio.

Substãtia in diffinitionib. quatuor prædicamentorum. s. quantitatis, qualitatis, relationis, & qñ, nõ apparet, & præsertim qñ sumũtur vt abstracta per intellectum, & significantur per nomina in abstracto, vt albedo dum diffinitur quod est color disgregatiꝰ visus; & magis adhuc de magnitudine & figura. Nihilominus iam fuit ostẽsum ipsam pro esse suo indigere substantia ex eodem loco.

Substantia reciptur in diffinitione omnium accidentium, vel potentia propinqua vt est in illis prædicamentis accidentium, in quorum diffinitione nõ apparet relatio ad substãtiam, vt sunt quantitas, qualitas relatione & quando. Aut recipitur actu vt in cęteris. ibidem.

Substãtia respectu nullius potest esse accidens, Præpositio est quę ex Philosopho sumitur 1. phy. quod vere est nulli accidit, ꝛm Alexand. & Ioã. Grã. & sequaces, ꝓpõ locuꝫ hꝫ de substantia perfecta quę est ꝙposita ex materia & forma. vnde ipsi tenent ꝙ sit perfectior forma, quod ẽt latini nostri sequuntur in hoc aduersantes Cõ. ꝙ asserit formam esse perfectiorem substantiã quàm cõpositum. vñ fallit ꝫ istos græcos expositores ꝓpõ ī substantia simplici, sicut est forma, ꝓp formas elementarias, q̃ sunt substãtię in elementis, sed in mixtis substantijs pfectis sunt accña: sic ẽt glosãt Arist. dcm̃ in prędicamentis, vbi asserit substantię nihil esse cõtrariũ, verum est in cõpositis, sed fallit in simplicibus, qa formę substales elementarię sunt cõtrarię. Auerroes aũt & latini vlr dicunt propositionem istam veram esse tam in simplicibus quã in compositis: in his tñ quæ vniuoce dñr. fallit aũt in ęquiuocè dictis, aut ꝛm prius & posteriꝰ: quia scientia in deo est substantia, & in homine est qualitas. glosa Com. in 8. meta. com. 5.

Substãtia sola est separabilis. 7. primę philosophię: t. c. 4. idẽ 12. met. t. c. 3. & 1. phy. tex. com. 14. & 39.

Substantia est prior omni accidẽte tribus modis, diffõne, cognitione, & tempore. 7. metaph. tex. com. 4.

Substantia vniuscuiusq; rei est vna essentialiter. 4. meta. com. 3. Cõtra illos, qui dicunt vnum non prædicari in primo modo dicendi per se de omnibus sicut ens.

Substantia dicitur multis modis. 5. metaph. t. c. 15.

Substantiæ animatæ vlr esse principia substãtiarum naturalium. 12. metaph. t. com. 25.

Subæ tres sũt, duæ physicę, & tertia immobilis. 12. meta. t. cõ. 5. & 29. Nam substãtia alia mobilis, & hæc

duplex,

duplex, quædã generabilis,& quædam ſempiterna,de vtraq; conſiderat naturalis, tertia aũt eſt immobilis,& de iſta conſiderat diuinus.

Subiecto exiſtente vno, & potentia vna,& agente vno,nulla prorſus erit multitudo. 12.me. com.11.

Subiici oportet ſemp aliquid in omnibus oppoſitis mutationibus.8. primę philoſophię.t.c.4.vide etiã primo phyſi.t.c.60.& 63.& in 1. cap.de ſubſtantia orbis.

Subiectum qđ eſt in tranſmutatione ſubſtantiali eſt ens in potentia, & ſuum eſſe eſt quaſi mediũ inter eſſe in actu & non eſſe; ſed ſubiectum in alijs tranſmutationibus eſt in actu.8.me.com.4. & 1.phy. com.63.& in 1.cap.lib. de ſubſtãtia orbis.1.de gené.& corrup.tex. com.23.& 24.2.de ani. com.4.

Subiectum tranſmutationis ſubſtãtialis quando recipit formam aſſimilatur enti in actu,& quando dimittit formaz,aſſimilatur non enti.8.meta.com.4.

Subiectum & vniuerſale differunt. 9.meta.tex.com.12.

Subiectum dupliciter ſubijcitur, aut vt hoc aliquid vt animal paſſionibꝰ, aut vt materia actui.7.metap. tex. com.44.

Subiectum formę non habet eſſe niſi per formam,& ideo actio agentis dependet à ſubiecto ſm ꝙ ſubiectum dependet à forma,cum actio agentis non depẽdet à forma neq; à ſubiecto ſine forma.7.metaphy. com.31.

Si ſubiectum formæ generaretur ab aliquo agente & forma ab alio,tũc ſubiectum & ſua forma eſſent duo in actu, & vnum actum ſm ꝙ eſt vnum actum eſſet a duobus agentibus, quod eſt impoſſibile. Commen.7.meta.com.31.in digreſſione contra Auicennam, Themiſ.& Platonem, aſſerẽtes aliud eſſe agẽs diſponens materiam, & aliud eſſe generans, quod inducit formaz in materia.

Subiectum primum maxime videtur eſſe ſubſtantia,tale vero modo quodam materia dicitur.7.meta. tex.com.7.

Subiectum aliarum rerum conceditur magis eſſe ſubſtantia quàm aliud.7.metaphy.com.7.& 8.idem 2.phyſi.8.9.

Subiecta quæ ponũtur in diffinitionibus accidẽtium eſſentialiũ non ſunt ſicut genera dĩarũ,quia ſunt diuerſa ſm genus & ſm nãm quod non contingit in gñe & dria, neq; illiud quod congregatur ex accidentibus & ſubiecto eſt vnum in actu, ſicut illud quod congregatur ex genere & dĩa. 7.metap.com.17. vbi paret genus & driam quæ ponuntur in diffinitionibus ſpecierũ eſſe eiuſdem generis, & ſignificare eandem naturam ſz rem. Contra Ioãnem de Gandauo ponentem tot formas reales quot ſunt prædicata quidditatiua.

Subiectum eſt prius propria paſſione. Commen.5.meta.com.16.vbi dicit,ꝙ paſſiua pasſionibus ꝓpriis ſunt ante pasſiones & accidentia, lz textus aliter iaceat in litera vera, quæ habet ꝙ alio modo priora dicuntur pasſiones priorum, ſicut rectitudo quæ eſt pasſio lineæ eſt prior lenitate quæ eſt pasſio ſuperficiei, quia linea eſt prior ſupficie.

Subiectum eſt terminus multiplex, & obmiſſis ſignificationib. quib. conſueuit ſumi in logica, vz, pro

ſubie-

ſubiecto de quo aliquid dr̃, & ꝓ ſubiecto ſcīæ de quo præcognoſcitur quid, & quia eſt, apd̃ Philoſophos aũt habet ēt multiplex ſignificatũ: nam ſubiectum qñq; diſtinguitur contra materiam, quia nomen materiæ refertur ad futura nomē ſubiecti ad pñtia. mã. n. ſenſibilib⁹ qua liratibus informata ex materia trãſit in ſubiectũ. vnde æs ex quo fieri poteſt mercurius ante ſuſceptionem formæ, materia mercurij dici põt, introducta aũt forma dr̃ ſubiectum; ita notat Alexan. in principio libri metheororũ. vbi Philoſophus dicit ꝙ accidentium circa ipſum ignem & terram, & ſuigenea his vt in materiæ ſpecie eorũ quæ fiũt oportet putare. vult enim quatuor elementa reſpectu mixtorum eſſe vt in materiæ ſpecie. ideo aũt dicit, vt in materiæ ſpecie, quia rectius dicuntur ſubiectum quã materia reſpectu mixti. & hanc. etiam drīã notauit lucidiſſimus Themiſtius in lib. 1. phy. authoritate Boeti, in digreſſione de potētia & priuatione materiæ. Sumitur iterum ſubiectum apud Philoſophos ꝓ ſubiecto formæ. & ſic æquiuocē forma ſubſtantialis dr̃ eſſe in ſubiecto & forma accidentalis, tum quia ſubiectum formę ſubſtātialis ſm ꝙ ẽ ſubiectũ eſt ens in potētia, vt dicit Com. 2. de ani. com 4. ſubiectũ vero accidentis eſt ens in actu præcipue accidentium terminatorũ: tũ quia ſubiectum formæ ſubſtantialis ſuſtentatur in eſſe per formã, ſed accña ſuſtentantur in eſſe per ſuum ſubiectũ. 2. phy. com. 4. & 4. meta. com. 2. tũ ēt quia ex ſubiecto & forma ſubſtantiali fit vnum per ſe, ex ſubiecto vero & accidente quodcunq; accidens fuerit, non fit vnum per ſe, ſed vnum per accidẽs, 7. meta. tex. com. 17.

Subiectum ēt in philoſophia qñque ſumitur pro quocũq; termino poſitiuo, & forma motus ſiue ſit terminus à quo, ſiue ſit terminus ad quẽ. & ſic ſumitur 5. ph. tex. c̃. 7. vbi dr̃ ꝙ omnis motus eſt de ſubiecto in ſubiectum. dico aũt ſubiectum ex affirmatione monſtratũ. Sumit iterũ ſubiectum præciſe pro termino ad quem intendit motus, & iſto modo ſumitur in 4. phy. te. com. 129. vbi dr̃. Dico aũt velocius mutari prius tranſmutans in ſubiectum ſm idem ſpacium & regularem motum. vbi The. exponẽs inquit, voco ſubiectum id quo tẽdit motus locum formã & qualitatẽ.

Digreſſio de ſubiecto medicinæ.

Ex hoc poteris ſcire quantum errauerunt illi qui tenuerunt ſanitatem eſſe ſubiectũ in medicina, ſumẽtes ſubiectũ eo mõ, quo ſumũt logici ꝓ ſubiecto ſcīæ, de quo demonſtrãt ꝓprietates & paſſiones, & ad qđ omnia in ſcīētia habẽt attributionem ꝓp authoritatem Galeni, male intellectã. in principio lib. de ſectis. vbi hz ꝙ medicinę artis intētio ſanitas eſt, finis vero ei⁹ adeptio, dicunt intentionem ſumi ꝓ ſubiecto, ſz non animaduerterũt ꝙ ſubiectum ꝓ intentione eſt terminus in quem tẽdit intētio artis, ſicut Philoſophi terminũ ad quem tendit motus dicunt ſubiectũ, illd enim quod primo obijcitur, intentioni artis medicinæ eſt ſanitas, ꝙa eſt finis principal⁹ intētus ab arte, quia aũt ars iſta eſt factiua, & non conſiderat ſanitatem tanq̃ rẽ ſpeculabilem, ſicut facit naturalis, ſed vt eſt inducibilis p artẽ, ſic finis vltimatus

timatus illius artis ē ſanitatis adeptio: hoc.n.eſt quādo quisartem ad actum ducere voluerit, vbi op⁹ eſt duplici incidere inſtrumēto, ratione,& experimēto,vt dicit Galenus in cō.1.primę particulæ ſeparatorum ſermonum: artis igit in ſe intētio eſt ſanitas.i.finis prīcipaliter intentus,ſz ſanitatis adeptio eſt finis artis vt habet deduci ad actum per rationem & experimentum. vnde ipſe Gal.dicit corpus humanum eſſe ſubm medicinæ.ſic.n.in diffinitione medicinę dicit medicinam eſſe ſanorū,ęgrorum,& neutrorum,& ſanitas eſt finis medicinę,vt dicit Ariſ.in principio libri ethicorum. vnde Auic. in prima Fen primi diffiniuit medicinam complete per ſubm & finem, dū dixit medicinā eſſe ſcīam qua humani corporis diſpōnes naſcūtur ex parte qua ſanatur.& ita dicit Amonius ſuper Porphirio,& Commen.Alexan.in illo lib.vnde ęquiuocatio decepit eos,quia quādoq; finis & ſubm pro eodem accipiuntur,& intētio vt patuit, ſz nō ſummit ſubm ꝓ ſubiecto de quo demonſtrantur paſſiones,ad quod oīa conſiderata in ſcientia habent attributionem. Subiectū ēt apud philoſophos qñq; ſumitur ꝓ obiecto,vt patet 2.de gene.& cor.tex. cō.7.vbi dicitur, ꝙ viſus eſt prior tactu, quapropter & ſubiectū prī eodem modo ſumitur in 2.de aīa. t.com.144.& 136.& in 3.de aīa.c. 5.ī ſolutione primę qſtionis. vbi dicit ꝙ comprehendere per ſensū fit per duo ſubiecta, quorum vnus eſt per quod ſenſus eſt verus & eſt ſenſatum extra animam: aliud autem eſt ſubiectum per quod sēſus eſt forma exiſtens,& eſt prima perfectio ſentientis,vbi in primo mēbro ſumitur ſubiectum pro obiecto.ī 2.vero pro ſubiecto quod ſubiicitur ſenſationi & eſt recipiēs. Subiecta quidem natura ſcibilis eſt ſm analogiam. 1.ph.t.comm.69. fuit dictum Thimei Pythagorici, vt inquit Simplicius.vnde ſcire debes ꝙ cū prima mā nō habet quid ditatem in actu,ideo non eſt intelligibilis ſm ſe ab intellectu,vt notabiliter ſcribit Cōmen.in cōmento:non.n.habet intentionem ītellectum ab ea.12.meta.cō.14.etenim cum obiectum intellectus ſit vniuerſale,& forma ſit ſubiectum vniuerſalitis.1.cœli.cōm.92.cum prima materia ſit primo diuerſa à forma, quia neq; eſt forma neque formatū.ideo ſm ſe eſt ignota.7. primæ philoſophiæ.t.cō.35. Cognoſcitur aūt dūplici cognitione. prima eſt quā dat nobis prima cognitio naturalis dum ꝓcedimus à notioribus nobis ad notā naturæ: & cognoſcimus eam ex tranſmutatione ſubſtantiali. Nā vt ſcribit Cōmen.1.phy.cō.63.cū videmus idem corpus permanens in eodem loco trāsferri de carnetate ī terreſtreitatem, & de terreſtreitate ī vegetabilitatem, videmus ꝙ amittit nomem & diffinitionem, & ſic cognoſcemus illud ſubiectum nō hīe formā & diſpoſitionem dātem ſibi nomen & diffinitionē,& tūc aſſimilamus talem nām ſubiectā ad aliquod ens ī actu quod eſt informe. Dicim⁹.n.mām ita ſe habere ad oēm formā ſicut ſe habet æs ad ſtatuā,& ſicut lignū ad lectulū, & ſicut aurū ad anulū.& iſta ꝓſideratio pertinet ad naturalem & ē prima

ma quo ad nos: transmutatio. n. fecit cognoscere nām & motus localis locū. 4. physico. 38. cō. secunda cognitio de materia quo ad nos ē illa quam habemus ī prima philosophia quæ est vltima via doctrinę quo ad nos, vt dicit Com. 7. meta. com. 39. & tūc primus philosophꝰ habito & accepto esse primę māæ quod fuit demōstratū ꝑ signū naturale, via. s. trāsmutatiōis subalis considerat ipsam vt est subā quæ pars substātiæ est subā, & ipsā negatione cognoscit. Dicit. n. Philosophus 10. primæ philosophiæ. t. c. 24. materia negatione ondit. vñ considerat ipsam in sua prima notione vt est quædā subā q̄ non est forma neq; formatū. & ista cognitio (vt dicit Cōmen.) cū fit ꝑ priationē oīum formaꝝ seu negationū ꝓm hoc mā nō hz cē extra animam, sed in aīa tm̄. natura. n. non pōt expoliare materiā ab oī foā, sicut facit ītellectꝰ. 12. primæ philosophiæ. cō. 39. & ista ꝑsideratio (vt inquit Com.) nō est de scīa naturali, sed ptinet ad diuinū. & iō dixit Cō. 7. primæ philosophię. c. vlt. loquēdo de prīa materia quid sit ista natura est illa cuius quidditas & forma est recipere formā, ac si dicat, lz materia nō sit neq; qd, neq; q̄tum, neq; vlter aliqd eorū quibꝰ ens est determinatū: tm̄ ē natura q̄dā q̄ est in pōa ad oīa hæc: & hoc (vt dicit The. in digressione) cōpetit māæ in secunda sui natione qm̄ comparatur ad alia, sed ī prima sui notione ꝓm naturam non includit potentiam sed negationē cognoscitur: & hoc est quod Plato dicit, ꝙ intellectus primā materiā ratiocinio quodam illegitimo seu ambiguo quodāmō cognoscit, vt transtulit Marsilius. sed rectius iacet ad verbū spuria seu illegitima cogitatione, quia ꝑ negationē cognoscit & potius ē ignorātia ille modus q̄ cognitio. Hoc bñ expressit Auer. Aug. 12. lib. ꝓfessionū. dicit. n. cognitio humana nititꝰ eam noscere ignorādo vel ignorare noscēdo. nō. n. hēt (vt scribit Com.) intentione intellecta ab ea, & nota bñ & distingue de hoc mō duplici, aliàs nihil prorsus intelliges.

Subiectū nō facit transmutare seipsum ex erratis. 1. metaphysicæ.

Subiectum istius artis. i. scīētiæ nālis sunt res sensibiles inquātū trāsmutātur. i. inquātū hñt principiū transmutationis & quietis in prologo primi phy. Com. ex hoc loco pondera rōnem formalem subiecti scīæ nālis esse natură. idē 6. meta. cō. 1. cogita, quia alibi dicit corpus mobile esse subiectum. vide in concordantiis meis.

Subiectum principium est, & prius vī esse prędicato. 1. phy. tex. c. 52.

Subiectum in rei veritate est materia cuius esse est in potentia prima phy. commen. 54. & 1. capitulo de substantia orbis.

Subiectum est vtrunq; extremum potentia pura 1. phy. com. 56. vide in concordantiis.

Subiectum generationis substātialis, scīlicet, prima materia est vnum, quia non habet formam dātem sibi nomen & diffinitionem. primo phy. commē. 63. & 12. metaphy. commen. 14.

Subiectum quandoque sumitur ꝑ termino motus, vt quarto physic. text. commen. 29. vt ibi Themistius, quandoq; pro obiecto potentiæ,

tiæ,vt 2.de generatio^{n}e. tex.com. 7.& 2.de anima tex cō.144. vnuſquiſq; ſenſus ſubiecti sēſibilis eſt, qñque pro recipiente vt ſæpe ī philoſophia,qñque pro termino poſitiuo,vt 5.phy.tex.com.7. dico aũt ſubiectū affirmatione monſtratū.

Subiectū generationis eſt vnum numero,non hñs formā aliq̃ ſubſtantialē ſibi propriā,ſed eſt in potētia oēs diſpoſitiones ſubſtātiales & accidētales 1.phy.com.63. & 7.met. tex.com.8.& 1.c.ā ſubſtātia orbis.

Subiectū ſubſtentat formam ſm ꝙ forma non poteſt inueniri ſine ſubiecto,forma autem ſubſtentat ſubiectum ſm ꝙ eſt complementum eius,primo phy.com.70.& 2.phy. commen.30.& 3.phyſ.65.& 2.de anima.com.4.

Subiectū primum & ſubiectū ſecundum conueniunt,quia quod inuenitur generatū ex eis per ſe,ſed differūt quia ſubiectū ſm eſt in actu, ſed primum eſt modo medio inter potentiam & actū. 1.phy.com.82. idē 2.phy.com.10.& 3.cœli.com. 67.& 2.de anima,com.4.

Subiectū corporis artificialis eſt corpus naturale 2.phyſic. com.2.& 2. de anima commen.3. & 8.

Subiectum huius libri.i.phyſicorū eſt natura & principia naturalia cū ſint communia omnibus rebus naturalibus 2.phȳ. com.3.

Subiectum vltimum commune omnibus rebus naturalibus eſt illud quod dicimus eſſe non formatum per ſe 2.phyſi.com.8.

Subiectum non formatum in reſpectu vniuſcuiuſq; ſunt materiæ ꝓpriæ vtraq; propoſitio eſt 2.phyſi. com.8.vide ꝓſimile 3.cœli. co.67. & 8.met.11.12.& 14. idē 12.met. com.11.idem 1.phy.com.1.& 82.

Subiectū caſus & voluntatis eſt, idē 2.phy.com.52.vbi aduerte ꝙ ꝓ caſum ſm Arabes intelligitur fortuna, nā illud quod nos appellamus caſum,illi appellant ex ſe, & ſubiectū intelligas obiectum 2.phy.48.

Subiectum generationis ſubſtantialis eſt in potentia,ſed ſubiectū trāſmutationis accidentalis eſt in actu 5.phy.tex.com.8.& 2.de aīa com. 4.& primo capitulo de ſubſtantia orbis,& 1.phyſi.com.63.

Subiectum motus ſummitur dupliciter,vno modo pro mobili in quo eſt motus,alio modo pro termino motus. 5.phyſi. com.15.

Subiectum accidentis non erit à ſua ſubſtantia exiſtente accidente ſicut eſt reſpectu formæ, & iſta eſt differentia inter formam & accidens 7. phy.com.15.idem 1.phy.com.63. & 1.capitulo de ſubſtantia orbis.

Subiectum alterationis eſt quātum neceſſario 7.phy. com.32.

Subiectum alicuius artis ſi negatum fuerit,artifex nullum habet ſermonem cum eo,cū non habeat principia per q̃ loquatur cum eo.8.phyſ. com.22.

Subiectū in alteratione nō eſt aliud à ſubiecto in ſubſtantia, alioquin qūo cōtingeret vt ſubiecto in ſubſtantia ablato auferatur ſubiectum in alteratione? ſubiectum.n. alterationis non eſt ei ſubiectum niſi ēt inquantum eſt ſubiectum in ſubſtātia. 1.de generatione & corrup. com.1.quod qualiter ſit intelligendum,vide ibidem com.24.

Subiectū alterationis eſt in actu,generationis vero in potentia. 1.de generatione & corruptione, commen.10.& tex.commen.23.& 24.

&

& 5. physi. tex. com. 8. & 1. physi. com. 63. & 1. cap. de ſuba orbis.

Subiici oportet ſemper aliquod qđ fit & hoc & ſi numero vnū eſt, ſpecie tñ non vnum eſt. dico aũt ſpecie & ratione. idem primo phyſicę auſcultationis. tex. com. 60. Ex quo colliguntur duo, primum ꝙ ī omni trāſmutatione oportet ponere aliquod quod ſubiiciaſ, quod dr̄ fieri & tranſmutari: & ita gñio ſubſtantialis etiam, vt inquit Cō. in commento, inquantum eſt motus īdiget aliquo ſubiecto qđ vere generaſ, quia motus eſt ī moto, & denominat motum. vnde elicitur ꝙ cum ſubiectum gñonis ſubſtantialis ſm ꝙ eſt ſubiectum vere generatur, & tale cum ſit ens in potẽtia, & eſt ipſa prima materia, tunc iſta eſt concedẽda ꝙ mã prima vere generaſ, quia generatio eſt actꝰ gñabilis inquãtum generabile, & debet denominare ſuũ ſubiectũ, cum autem hoc ſit prima materia & non compoſitum ex materia & forma, materia igit eſt illa q̃ vere gñatur, ſed qa entitas eiꝰ eſt ignota pp ipſam non eſſe aliquam ſubſtantiam demonſtratam in actu, ſi cut eſt ſubiectum motus. 5. enim phyſi. tex. com. 8. quod generatur non eſt, ſed quod mouet eſt. Ideo iſta videt nobis extranea, materia prima vere gñatur, & illam paſſim concedimus ꝙ ſubiectum motus ẽ id quod mouet, & tñ ſm rei veritatem ꝓpter eandem rationem vtraq; vera eſt. licẽt enim Ariſt. In fine primi phy. oſtẽderit materiã nõ eẽ terminũ gñonis neq; corruptionis, & ī illo sẽſu negauit mãm eſſe gñabilẽ, aut corruptibilẽ, non tñ negauit mãm gñari, ſicut ſubiectũ motus dr̄ moueri, quia quilibet motus & quælibet tranſitio in diget ſubiecto cuius eſt actꝰ. Aliud autem quod elicitur, eſt, ꝙ in pñti authoritate per id quod oportet ſubiici in oī tranſmutatione Ariſ. non intellexit ſolam materiã, circũſcripta priuatione, ſed materiã vna cum priuatione, quia aliter id quod ſequitur in tex. non eſſet ad ꝓpoſitum. Sequit enim & hoc, vz, ꝙ oportet ſubiici & ſi nũero vnũ ſit. i. vnũ ſubiecto. vt exponit Cõmen. in com. ſpecie tñ non vnũ. vbi Ariſt. ponit dr̄iam inter materiam & priuationem annexam illi ſm ſpeciem. & hoc bñ fuit notatũ ꝓ Simplicium in illo loco. & Cõ. in commento ẽt bene ponderauit illud. Dicit. n. iſtud quod eſt generatũ in actu, licẽt ſit vnum nume ro. i. ſubiecto, tñ non eſt vnum ſm rationem. i. ſm diffinitionem. Apparent. n. in eo duo, quorum vnũ eſt oppoſitum rei quod eſt principium generationis. i. priuatio quę opponitur formę; & aliud eſt recipiens illam rem. i. materia. Sed tunc inſurgit maxima difficulras, qũo hoc verum eſſe poteſt, ꝙ materia & priuatio ſunt vnũ numero, & tñ ſint duo ſm ſpẽ, ꝓ ſe notũ ẽ enim & ab omnibus conceſſum, ꝙ ſemper maior vnitas infert minorem: maxima autem vnitatum eſt vnitas materialis & veriſſima vnitas. vnde ex 2. de gñone & corruptione. tex. com. 59. ens eſt meliꝰ q̃ non ens, & ens verum q̃ non verum, & verum ſm individuum q̃ ſm ſpeciem & 12. primæ philoſophiæ. com. 27. verus reſpectus eſt reſpectus entis particularis, cũ vniuerſalia non habent eſſe extra ani

mam. Confirmatur ex ſententia Philoſophi 5. primæ philoſophię. tex.com. 12. vbi enumerans multiplicem vnitatem materialē, ſpecificam, gñicā,& vnitatē ſm ꝓportionē ponit regulā gñalem ꝙ ſemper poſteriora p̄cedentia ſequunt, vt q̄cūq; ſunt vnum numero ſunt vnū ſpecie,ſed nō econtra,& ita dicit ꝓſequenter de vnitate ſpecifica ꝙ infert genericā,& non econtra:& ita de vnitate generica quod infert eā quæ eſt ſm ꝓportionē,& non ecōtra. Implicat igitur in fundamētis eius dicere mām eſſe vnum numero cum priuatione & non eſſe vnū ſpecie. Amplius autem qūo cum materia inferius ſit ſm ſui naturā & careto omni ſpecie: priuatio etiā ſpecies aut forma non ſit ſed ſit ſola ſpeciei ſeu formæ abſentia: qūo igitur materia à priuatione ſpecie differre dicitur. nam ſpecie proprie differre dicuntur, quæ in ſe rōnem ſpeciei poſſidēt,& ſunt aliquid formæ aut actus pticipantia qđ de neutro iſtoꝝ dicit poteſt. Materia n. prima,vt dicit Cō. in lib. de ſubſtātia orbis,ſubſtentatur ꝓ poſſe,ita ꝙ potentia eſt differentia ſubſtantialis eius. Actus etiam eſt primo diuerſus à priuatione: quia (vt inqt Commen. 1. phyſi. com. 79.) priuatio non eſt accidens nedum vt ſit ſubſtātia. Niſi eſſet ꝙ vt dicit Simplicius in expoſitione iſtius dicti. 1. phyſi. tex. com. 60. Quod Ariſt. animaduerrens hoc proprie dictū nō eſſe materiam ſpecie diſtingui à priuatione, ideo Ariſt. ſtatim addidit, dico autem ſpecie, & ratione idem ac ſi ſpecies ſumat pro rōne & non in ꝓpria ſignificatione, & ſic ſēſus erit ꝙ mā & priuatio sūt vnū numero, & differūt rōne. i. diffinitione. ſicut Commen. exponit in cōmen. Sed tunc inſurgit Plotinus aduerſus Peripatheticos in 4. lib. cap. 14. vbi de materia pertractat, Nam ſi peripatheticus aſſerit materiā & priuationem eſſe vnum ſubiecto & duo ratiōe, debuit prius vtriuſq; rationē adducere & videre ꝓ ſufficientem diuiſionē vtrū neutrum ponatur in ratione & diffinitione alterius vel vtrunq; ponat in ratione vtriuſq; vel vnū in ratione alterius & non econtra, quodcunq; duorū fuerit, non. n. poteſt (etiam ſi fingendi daretur licentia alius modus) quòd ſi neutrum aſſumitur in ratione alterius. ſequit ergo ꝙ non erunt vnum ſed duo erunt ambo,atq; materia erit aliud rum q̄ priuatio, licèt priuatio accidat materiæ. ſi autē ita ſe habeant vt vnū viciſſim ponat in diffinitione alterius, ſicut eſt naſus ſimus cū ſimo, ſic etiā duo erunt & nō vnū, ſicut etiam eſt de relatiuis, licèt ipſe non dicat: relatiua. n. viciſſim ſe diffiniunt, & tñ non vnum ſunt ſed duo: ſi vero ita ſe habeant vt vnum ſumatur in diffinitione alterius,& non econtra, ſicut ſe habet ignis & calor: calor. n. ponitur in diffinitione ignis, vt patet 2. de gñone & corruption. & in 4. metheororum. non autem ignis ponit in diffinitione caloris. Eodem modo ſi priuatio ponitur in ratione materiæ, & materia non ponitur in ratione priuationis, tunc igit priuatio erit qualitas materiæ, & ita adhuc ſeqt ꝙ erunt duo & non vnū. Amplius quę diffinitione vacant diffinitione differre nequeunt, ſed materia prima cum ſit ſimplex diffinitione

vacat

vacat: diffinitiones. n. sunt compositorũ. 8. primę philosophiæ. text. com. 16. & 7. meta. com. vltimo. in simplicibus non quærat neque per quare, neq; per quid. & sic valde arduum videtur Arist. posse defendi in hoc. Pro solutione igit' istarum rationum oportet ꝑnotare aliqua. nã vbi est multiplicitas ibi est confusio intellectus. 1. cœli, tex. c. 110. Dico ꝙ vnum numero apud peripatheticos est termin⁹ multiplex. nam 5. cap. primi topicorum Arist. dicit ꝙ vnum numero dicitur tribus modis, ꝓprijssime quidẽ quod est idem numero noẽ aut diffinitione 2. quod est idem numero ꝓprio, 3. vnum numero accidente. Secunda distinctio ꝙ vnum numero potest intelligi dupl'r, positiue, & priuatiue, illud dr̃ vnum numero positiue quod est vnũ per vnam formam dantem sibi vnitatem numeralem: illud vero dicitur vnum numero priuatiue, quod de se non habet aliquam talem formam ꝑ q̃ fit hoc & vnũ numero, sed est bene ī põa ad oẽm talem formã: ſtãtibus istis dico primã materiã esse vnum numero nõ ſm essentiã & diffõnẽ cũ priuatione, qa q̃cunq; sunt vnũ nũero illo mõ sũt ẽt vnũ ſpe & vnũ gñe. sic. n. ītelligit' dictũ Arist. 5. prim ę pħię. cõ. 12. ꝙ vnitas numeralis infert vnitatẽ ſpecificã. ſm dictũ ẽ ꝙ materia & priuatio sunt vnũ numero accidẽte, qa priuatio accidit mãæ. & isto mõ dicimus ꝙ homo & īmusicũ sunt vnũ numero: & talem vnitatẽ peripathetici appellãt vnũ ſubꝺto. & sic Com. exponunt in com. & lucidissimus Them. & Ale. & Simplicius. nam ꝓ quãto priuatio seorsum à mã cõsistere nequit, ꝓ tanto mã & priuatio sunt vnũ numero vel vnũ ſnbto. vnde vl'iter qlibet accidens cum suo ſubto dr̃ vnum numero, illo mõ pro quãto à suo ſubto cõsistere aut separari nõ põt, īmo addo etiam ꝙ duo accñtia fundata in eodem ſubiecto põt dici vnũ ſubto, accñs. n. accidenti non accidit nisi ꝓ quãto eidẽ accidunt. vt dr̃ 4. primæ philosophię. tex. cõ. 14. accñs accñti non accidit, nisi ꝓ quãto eidem accidunt, vt album & dulce sunt eadẽ ſubiecto, sunt vnũ numero ex ſubto illo modo: etenim vt dr̃ in posterioribꝰ analiticis in cap. illo, in quo q̃rit̃, ſtatus in ꝑdicatis, ꝑdicatio ꝙ accñs ẽ tribꝰ modis, vel qñ ꝑdicat' accñs de ſubto, vel qñ ſubm de accñte, vel qñ accidens ꝑdicat' de accidente, lꝛnullus modus sit ſm cursum nãlem nisi primus vbi ꝑdicat' accñs de ſubto. vt notauit bñ Com. in com. 14. 4. me. & iõ talia q̃ sunt vnũ numero ex ſubto, vel vno mõ, vel altero possunt distĩgui ſpẽ & etiã diffõne. vñ Com. 5. phyſic. com. 47. dicit, ꝙ illa q̃ sunt vnum ſubiecto & differunt ſm diffinitionem non sunt contraria.

Per hæc igitur patet ſolutio ad instãtias, qa ex æquiuocatione ꝓcedunt. Dico etiã ꝙ mã est vna numero priuatiue non positiue, quia si esset vna numero positiue tunc esset aliquod indiuiduum demonſtratum in actu ꝓpositum ex materia & forma, & non esset ſubstãtia simplex. Ad aliam difficultatem. Rñdetur ꝙ mã & priuatio dñr vnũ ſubto & ſpẽ. i. rõne distĩcta, qa priuatio non ꝑt separari à mã, & iõ semp est in mã vt in ſubto: tñ ro separat eã quæ nã non potest ſeparare, vt dicit Commentator 12.

primæ philoſophiæ.com.39.& ſic exponit lucidiſſimus Themi. nam intellectus apprehendit rationem materiæ ſeorſum à ratione priuationis,quia ratio materiæ eſt ratio entis permanentis in trāſmutatione, recipiens tranſmutationem & terminum,ſed ratio priuationis neque trāſmutationem recipit, neq; terminum traſmutationis. Amplius materia eſt pars gñati priuatio non eſt pars.amplius mā ẽ ſubſtantia,quia pars ſubſtantię eſt ſubſtantia,priuatio autem non eſt accidens nedum vt ſit ſubſtantia 1. phyſi.com.79.Ad rationem Plotini. vnde nota ꝙ qñ duo comparāt adinuicem, & aliud habet quid rei aliud quid nominis,ſicut eſt materia & priuatio:materia.n.habet qd rei 1.phy.8.eſt enim ex quo fit aliquid vt inexiſtente,priuatio habet quid nominis, ẽ.n.abſentia forma in ſubiecto apto nato, talia ſunt duo in ratione & non ſunt duo in eẽ.vnde 4.primæ philoſophię.tex. com.2.ens tranſcendētiſſime ſumptum dr̄ de priuationib⁹ & vniuerſaliter tam de primis q̄ de ſecundis intellectis,& de affirmationibus & negationibus, licèt pure equiuoce dicatur.7.meta.com.15.

Subiectum tranſmutationis ſubſtātialis non eſt ens in actu.1.cap.de ſubſtantia orbis.1.phy.com.63.2. de anima,com.4.

Subiectum vnum habere niſi vnam formam ſubſtantialem eſt impoſſibile.ibidem.

Subiecti recipientis formas ſubſtantiales nā.i.primæ māæ eſt natura potentiæ.ſ.ꝙ potentia eſt dr̄ia ſubſtantialis eius.ibidem.

Si ſuũm aliqd fuerit,qd̄ non recipit niſi vnam formā ſemp eſt vnũ numero ſimplr̄,ita ꝙ ī eo nõ eſt multitudo aliqua oīno,nec in actu,nec in potentia, & ꝙ ſubiectum illud non diuiditur ꝑm formā, neq; forma per eius diuiſionem.1.cap.de ſubſtantia orbis.

Subiecti ſignũ Philoſophi ſumpſerunt ex paſſionib⁹, & ſignũ formæ ſumpſerunt ex operationibus. impoſſe.n.eſt ꝙ actio & paſſio ab vna & eadem natura procedat.ex lib.deſtru.diſpu.6. in ſolone 6.dubij.

Subtile eſt repletiuum & ẽ humidi, groſſum vero ſicci.2.de gñone & corrup.tex.com.9.

Sudore cruẽto nonnulli exſudarunt 3.de natura animalium.cap.19.

Sufficientia quando non fuerit ſubſtentata p aliquid eſt de modis propinquis veritati certæ,ſed qñ fuerit ſubſtentata per demonſtrationem tunc erit complementum illarum rationum.2.cæli.com.22.

Sufficientia appellatur ratio q̄ compoſita eſt ex ſenſus teſtimonio, & talis inquantum eſt compoſita ex ſenſus teſtimonio eſt ſufficientior ſermonibus ꝓbabilibus, & inquātum ipſam intrat teſtimonium deſcendit à ſermonibus demõſtratiuis.Com.1.cœli.com.22.vide in contradictionibus.

Summa in ſermonibus demõſtratiuis eſt ſicut ꝯcluſio in oīonib⁹ ſupple rehtoricis.8.phy.com.77.

Sumptum & principale differūt, qa ſumptum ſignificat illud quod ſignificat prīcipale & magis, vita.n. ſignificat aliquid non in ſubiecto, vnum autem ſignificat aliquid in ſubiecto.ſ.formam in mā & habitum in ſubto.12.ptīæ pr̄hiæ.cõ.39.

Supficies & figura ſunt termini dimen-

mẽsionis ĩterminatæ. 4. ph. cõ. 15.

Vltima, vt superficies, linea, & pũctus non trãsferuntur in vbi, nisi per accidens. 4. phy. com. 9.

Superficies est colorata, est ista ꝓpo sitio per se. 5. meta. tex. com. 23. & est in cap. de per se. vbi dr̃ ꝙ quando aliquid attribuitur alicui sine medio, attribuitur illi per se. Et nota ꝙ istum modum Arist. non posuit in prædicationib⁹ p se essẽtialibus, quæ deseruiunt demonstrationi simpliciter dictæ, vt notauit ibi lucidissimus Themist.

Superficies non circularis quæ ꝓtinet æquale ei quod cõtinet circularis necessario maior est circulari. 2. cęli. com. vlt.

Supficies est visibilis per se nõ 1. nec 2. modo. Themist. 2. de aĩa, in expositione tex. 66. vbi nota dari tertium motum nõ positum ab Ari. in posterio. analiticis.

Superius nõ est idẽ in oĩbus rebus & in mundo. 2. de aĩa. tex. cõ. 38.

Supius in plãtis sunt radices. ibidẽ.

Superius est principiũ motus augumenti in plantis & animalibus. 1. cęli. tex. com. 8.

Superius simplr & nãliter est ꝙ nũquam ẽm eius sitũ variatur respectu nostri, secus est de superiori ẽz comparationem. 4. cæli. tex. cõ. 4.

Superius ad id quod ẽ sub ipso, sem per se habet sicut species ad materiam. tex. com. 23.

Sursum & deorsum ꝓtraria sunt in longitũdine, dextrum & siniſtrum in latitudine, ante & retro in altitudine. 5. phy. tex. com. 50.

Sursum est principiũ longitudinis. 1. cęli. tex. com. 8.

Sursum & deorsum non in omni corpore sunt. 2. cęli. tex. com. 9.

Supcilia p senectutẽ nõnullis adeo hirsuta reddunt vt tondendum sit, qđ ꝓpterea euenit ꝙ cohesioni apposita sunt ossium, q̃ senescẽte ęta te laxãtur, & tñ plus humoris trãsmitti patiuntur. 3. de natura animalium, cap. 11.

Supercilium dextrũ magis attolit q̃ siniſtrũ, & magis arcuatũ ẽ, vide cãm. in 3. de partibus anima. c. 9.

Surdia natiuitate etiam muti sunt, hiq; vocem emittere possunt, sed locutionem nullam. Arist. in 4. de natura animalium. cap. 9.

Sus sola inter multipara pfectos generat fœtus, alia vera inarticulatos vt leena, canis, lupa, lupus ceruari⁹, ex 4. de gñatione anima. cap. 6.

Sus maxime radicum appetens est, & qũo Sues pingueſcant, vide 8. de natura anima. cap. 6.

Sues oĩbus quæ nouimus animalibus grandiores cõcipit. 8. de natura animalium, cap. 21. & ibi regro morbos & remedia eorum.

Syllogiſmus nõ fit ex ſubſtantia in diuiduali, sed vniuersali. 1. meta. t. c. 27. vide 1. phyſi. com. 5.

Syllogiſmi hypothetici vſitantur ad declarandũ ea quæ indigent modicula innuitione. 2. phy. com. 5. 4. phyſi. com. 39. & 1. priorũ in digreſſione de ſyllo hypothetico.

Syllogiſmi ducentes ad incõueniẽs ꝓpoſitiones, aliæ sũ cathegoricæ, aliæ hypotheticæ. 7. phy. com. 2. vide in 1. priorum in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.

De litera T.

Talpa videtur ſub pelle oculos hẽre. 2. de anima. tex. c. 131. idem 1. de natura animaliũ. cap. 9.

Talpa, vt narrauit Galenus, in oculis ſuis habet oēs tunicas p̄ter telā araneam in qua fit viſio. Auerr. 1. de gn̄one animaliū, cap. 1. in quo ponitur improbatio antiquorum, Talpam quodāmodo oculos habere dixerim, cum tñ oīno habere negem. quippe cum oīno quidē non videat nec perſpicuos habeat oculos, verum ſi quis p̄tentā membranam detrahit locus oculorum apparet, & pars nigra eorundē ſitus deniq; & deſcriptio eadē quam legitimam conſpicui oculi obtinēt, vt pote cum obducta cute oculi p̄ſi, confuſi, obleſiq; eſſent dum crearentur, Ari. in 1. de natura animalium, cap. 9. vide etiam ibidem in 4. libro, cap. 8. Ex hac authoritate patet cōtra Simplicium in 2. de anima. in expoſitione tex. c. 131. vbi videt tenere talpam habere viſum debilem & ſubobſcurum.

DIGRESSIO DE TALPA an aliquo modo habeat viſum.

Ariſtoteles in 2. de aīa, in tex. cō. 130. vbi adducit rationem ſedam ad p̄bandum, q̄ non detur ſextus ſenſus ex parte organi, dicit q̄ oēs ſenſus habentur à nō imperfectis & non orbatis. videtur. n. talpa habere oculos ſub pelle, vbi Simplici⁹ in illo loco notat, q̄ non eſt credē-dum talpam oīno priuatam eſſe viſione ſed manifeſta & clara. fruſtra enim natura oculos dediſſet pelle ſeu tunica tectos ſi ſub tunica operari non poſſent. videt igit talpa p̄ tunicam ſicut in nobis cōtingit p̄ lumen palpebraꝝ vel p̄ ocularia & habet viſum debilē, ſicut animalia quę noctu vagant & paſcūtur. Vnde p̄ hac opinione poſſūt addūci rationes, & prima eſt quam īnuit, qa Deus & natura nihil fruſtra faciunt, ſi igitur natura dedit ſibi oculos, igit dedit ſibi virtutem viſiuam, quia fruſtra eſt calciamētum cuius nō eſt calciatio, vt dicit Cōmen. 1. cęli. com. 32. & confirmatur, quia Ariſ. in 2. cęli & mū. di. tex. cō. 50. vbi loquit de aſtris, īquit q̄ſi natura dediſſet aſtris virtutem motiuam per quā poſſent eſſentialiter transferre de loco ad locum vtiq; dediſſet ſibi organa, quia natura nihil fruſtra & temere facit, igitur à pari natura animali cui dedit organum illi etiā dedit & virtutem: alioquin fruſtrā organū fuit datum, & p̄terea natura non deficit ī neceſſarijs, ſed talpa cum ſit aīal quod nutrit rebus habentibus ſaporem, eſt. n. mobilis de loco ad locum, & licet ſub terra maneat tñ non terra nutrit, ſed vt refert Albertus ī 22. lib. de aīalibus. cap. de talpa, dicit q̄ ipſe expert⁹ eſt talpā nutriri libenter ex bufonibus & ranis, & ſe īueniſſe talpam p̄ pedem tenere fortiter magnū bufonem, & bufo fugiens iam de terra tenebat totum corpus extra terrā, & clamabat fortiter p̄ morſum talpæ, & comedit etiam vermes q̄ lūbrici terræ nuncupantur, & ſi fameſcit comedit radices plantarum & p̄cipue frugum & verum eſt, vnde in patria noſtra comedit crocū, mō viſus huic aīali ad venādū huiuſmodi aīalia ſub terra videt eſſe ſibi neceſſarius. Ad oppoſitū aūt eſt ſn̄a Ari. 1. de nā animaliū. cap. 9. & in lib. 4. ibidē. cap. 8. vbi expreſſe habet q̄ talpa oīno non videt. Albertus in p̄nti loco videt dicere,

vt

vt notat nr̃ Gaetanus, ꝙ talpa, lz̃ non videat sensibilia cõiter occurrentia, & quia vt plurimũ morat' sub terra nõ indiget oculis, & raro est supra terram, & pp consuetam operationem terræ & tenebram sustinere lumen non posset nisi oculos tectos pelle haberet, ob quod ī loco oculorũ exterius pilos nõ habet pellis ei⁹ vt magis sit spissa. Vñ ex his verbis colligit' ex intẽtione Alber. ꝙ qñ talpa est supra terram ꝓcipit se eẽ supet terram, p lumen reflexum à pelle eius. Sed mihi videtur ꝙ ista non sit Albe. opĩo, qa Albert. in 22. lib. de aĩalibus. cap. de talpa dicit, ꝙ est aĩal parũ de gñie muris, quod & mus terren⁹ & cęcus dr̃, & est breuium crurium & acuti vnguis, quinq; añ & quatuor posteriores hñs digitos coloris nigri pili mollis & breuis lz̃ spissi loco oculorum hñs non oculos, vnde pellem in loco oculorũ non habet pilosam. Vnde Ex hoc elicit clare Alber. tenuisse talpam esse cæcã & non videre, cũ dicat solũ loca oculoꝝ habere & non oculos. Nec verba illa Alber. asserunt exp̃sse illam sn̄iam quem sibi ĩponit Gaetan⁹, quia Alber. dicit ꝙ pellis eius non ẽ pilosa vt sit magis spissa. & si vteretur ea, deberet eẽ oppositũ vt eẽt ratior & pspicua, & iõ ne alteret' à lumine non alteratione spirituali sed reali natura dedit sibi spissam pellem, qa lumen p sui reflexionẽ calefacit. Sed est in Alberto contradictio & Arist. quia in Arist. 4. lib. de natura aĩalium. cap. 8. expresse dicit de talpa, ꝙ omnia aĩalia, pfecta habent omnes sensus nisi qd læsum laceſſitumq; sit, quale genus talparum cui visus deest. non enim oculos in aperto id habet cute, tñ detracta quæ crassiusscula obtenta sedem luminum opacat, oculi intus laceſſiti impeditiq; videnť, sed ita vt partes eaſdem habeãt oĩs quibus oculi integri constant: hñt enim nigricantem illum oculi orbiculum & ꝙ intra eum continet' quam vocant pupillam atq, etiam portionis albidæ ambitionem, se non tã liquido q̃ oculi ꝓspecti & eminentes nec ī partem exteriorẽ apparere hęc pñt pp cutis obductę corpuleotiam, vtpote cum natura inter gñandum lędat'atq; ita' opus inchoatum relinquat, & Auerr. in paraphrasi super 1. de gñone animalium. cap. 1. authoritate Galeni dicit talpã habere omnes tunicas oculoꝝ excepta tela aranea in qua fit visio, & expertum est hoc. Et dico ꝙ Alber. ī hoc non est sustinendus, sed magis Arist. & Galeno est adherendum asserentibus talpam habere oculos sub pelle, licèt læsos & laceſſitos, vt diximus. vnde Gaetanus nr̃ solebat dicere ī lingua latina duos viros illustres fuisse mendaces in rebus particularibus: quorũ alter fuit nobilis, alter rusticus, nobilem asserebat Plinium quia ī multis mentitur, sed solet tunc dicere vt aiunt: alter vero rusticus est Alber. qui dicit se expertum, & in multis talibus non verũ dicit. Dico igitur Talpam nullo modo videre contra Simplicium & Gaetanum. q hoc male imponit Alberto propter authoritates Aristo. Et tũc ad rationes in oppositũ respõdet'. Ad primum rñdetur ex sententia Philosophi 2. phy. te. com. 81. ꝙ lz̃ ea q̃ à natura ordinata sunt, & sint ꝓpter finẽ, tamẽ rato casua-

faliter exeant ordinem,& est glosa etiam Com. in 8.phy.in com.15. ppter imperum quod prouenit à materia. Et ad hoc animaduertens Cõmen. dixit in pñti loco. s.com. 131. ꝙ talpa non habet visum, qa non indiget cum maneat sub terra, & etiam cum hoc materia eius non potuit hoc recipere, quia mã illa cum sit multum terrestris nõ est perspicua, sicut requirit instrumentum visionis, & sic respondeť etiam de organo, quia est verũ nisi aliquid impediat, vnde natura volens sibi dare instrumentum visus cum sit aĩal perfectũ, ex hoc ꝙ mouetur de loco ad locum fuit in gña tione lęsa, ex impedimento materiæ, vt dicit Arist. in palleg. locis, pśertim 4. de natura aĩalium cap. 8. Et qñ dicitur, igitur sunt frustra. Respondeť ꝙ sunt ad aliquã vtilitatem, & est ad replendum vacuũ. & ideo non sunt omnino frustra. Diuus Thomas asserit naturã dedisse oculos talpę ad hoc vt assimileť suo generi, ſz quia nõ indiguit visu, ideo non dedit, quia non abũdat in supsluis, nam est de genere aĩalium perfectorum, & ideo Aris. dicit in tex. isto, ꝙ hęc. s. organũ, visus, & auditus, hñt aĩalia q̃dam. s. pfecta, ad diferẽtiam impfectorũ, & sunt illa quæ sunt immobilia, & addidit & in non orbatis ꝓpter talpã, quę licèt sit ĩter pfecta cum localiter per se moueatur, tñ est læsa, quia non habet materiam idoneam quæ posset recipere vltra hoc ꝙ non indiget. Ad illud quod indiget cibo concedo, sed cibum q̃rit per auditum, vt inqt Albert. & etiam potest dici p olfatũ, & sic nã non fuit sibi auara in necessarijs.

Talum vtrum oĩa aĩalia habeãt in pedibus, & de hoc vide differentiã inter talos, veneres, canes, & antennas, sunt enim ossa in pedibus. sic dicta in 2. de natura aĩalium capite primo vltra dimidium cap.

Tangens quodlibet finitum est, & non omne finitum est tangens. 3. phy. tex. com. 74.

Tangentia sunt quorum vltima sunt simul. 5. phy. tex. com. 22.

Tangens est posterius naturaliter consequẽter se hñte, & ẽ prius nãliter respectu continui. 5. phy. t. c. 27.

Tangentium alia solo nomine nũcupantur, vt ꝑteritum & attiguum futuro, alia re ipsa tangunt vt corpora. Themi. 5. phy. com. 28.

Tactus est in habentibus sitũ & positionem, consecutio etiam in situ carentibus. 5. phy. 292. vide Themistium. ibidem.

Tactus & locus est in mathematicis corporib. 1. de generatione & corruptione. tex. com. 44.

Tactus in mathematicis dicitur ſm posterius à vero tactu qui est in naturalibus. ibidem.

Tactus vere est in habentibus positionem. ibidem.

Tactus dicitur in rebus nãlibus cõiter & proprie. 1. de generatione & corruptione. tex. com. 45.

Tactus potest separari à reliquis sẽsibus, sicut nutritiuum potest separari à reliquis virtutib⁹ animæ. 2. de anima. tex. com. 17.

Tactus ſz opinionẽ Arist. est plus q̃ vnus sensus, & caro est quasi medium. 2. de anima. com. 108. vide etiam pro hoc lucidissimum hemistium. ibidem cap. 39.

Tangibile agit in sensum simul cũ medio. 2. de anima. cõ. 115. secus ẽ

de

de visibilibus & sanatiuis, vbi per simultatem nō intelligas simultatem temporis, sed vt notat Com. illud refertur ad causam, ita ꝙ importat priuationem prioritatis, & posterioritatis in causa non in tpe.

Tactus impossibile est carere simpliciter calido & frigido, & sicco & humido, sicut visus calore, & auditus sono, & ideo isti sensus comprehēdunt sua sensibilia ſm totum, sed tactus non comprehendit nisi extrema. 2. de anima. com. 118. & habetur in tex. & etiam infra in tex. com. 119. & 3. de anima. tex. commen. 66.

Tactus est de virtutibus passiuis. 3. coll. com. 31.

Tactus dolor & delectatio. ſ. contraria dolori vnde causentur contra Gal. & Auicen. vide ibidem.

Tactus est tāgibilis & imaginabilis, 2. de anima. tex. com. 120.

Tangibilis cuiuslibet passiones tactu nobis sensibiles sunt. 2. de anima. tex. com. 128. & similiter est, vt dicit Com. de aliis qualitatibus visibilibus, & audibilibus, & olfactiuis, ꝙ omnes sunt comprehensæ à nobis.

Tactus non indiget medio extrinseco, vt alij sensus, & vide causam in paraphrasi de anima ab Alexandro cap. de tactu, vbi tres cās assignat.

Tactus differenter dicitur medietas & alij sensus. 2. de aīa. tex. cō. 119.

Tactus organum ſm Aris. est in corde. Them. 2. de anima. cap. 42. vide pro hoc Aristo. in lib. de sensu, & sensato, & in 2. de partib. animalium. cap. 10.

Tact⁹ organum est caro. 2. colliget. cap. 3.

Tactus oīum tangibilium sicut medietas est. 2. de aīa. tex. cō. 118. vbi vide Themistium, ꝙ non est medietas sicut virtus inter vitia. 3. de anima. tex. com. 66.

Tactus solus ex sensibus p seipsum, alij vero per medium sentiunt. 3. de anima. tex. com. 66.

Tangibilium excellētia corrumpit animal. 3. de anima. tex. com. 67.

Tactus quidam est ꝑmunis omnibus membris, & est ille, qui est perceptiuus caliditatis, frigiditatis, humiditatis, & siccitatis, & quidā est proprius vni membro, vt est os stomachi, quod sentit resolutionē factam in eo, & iste sensus appellatur fames & sitis, sed fames est sensus resolutionis substantiæ calidæ & siccæ, & sitis est sensus resolutionis substātię frigidę, & humidæ, & sic sensus iste proprius est duplex, & etiam est sensus tactus in capite virgæ propter titillationem cōtingentem in hora coitus. 2. collig. cap. 13. de instrō sensus tactus.

Tactui & gustui appropriatur ꝙ nō indigent medio. Com. in libro de sensu & sen. vide in concordātiis.

Tactus & consolidatio differunt 5. metaph. tex. com. 5.

Tangere diffinitur in 11. primę philosophiæ. cap. vlt. & 5. physic. tex. com. 22.

Tactus primum sensorium non caro non pars aliqua eiusmodi. est, sed aliquod intimū. Ex 2. de partibus animalium. cap. 10. idem. 2. de anima. com. 108.

Tactus sensorium vtrum geminū sit, aut vnum latet. ibidem.

Tactus in parte corporis similari ꝓsistit, vt in carne, aut aliqua pars eiusdem. Aris. in 1. de historiis animalium. cap. 4. Et notat ibi differen-

rentiam pulchram quę elicitur ibi inter potentias actiuas & passiuas, quia actiuæ attribuuntur dissimilaribus, passiuę vero similaribus.

Tempus eē infinitū latet, quia substantia tēporis latet. 3. phy. cō. 56

Tempus nullus antiquorum generat. ibidem, quod quomodo sit intelligendum, vide 8. physi. com. & tex. 10. idem 3. phy. com. 31.

Tempus quodlibet habet ꝓportionem ad aliud tēpus, dūmō sint finita. 4. ph. tex. com. 73.

Tempus esse est manifestum per se. 4. phy. com. 87.

Temporis nihil est in actu nisi instans. 4. phy. 89.

Tēporis pars in rei veritate est tempus & non instans. 4. physi. commen. 90. & 89.

Tempus impossibile est vt imaginetur sine motu. 4. phy. com. 95.

Tempus nō diffinitur per tempus. 4. phy. tex. com. 96.

Tempus est quantum & nō quale. 4. phy. com. 96.

Tempus non percipitur à nobis cū nihil ipsi mutamur ꝛ intelligentiam. 4. phy. tex. c. 97. vbi Themi. dicit, nos ex motus cogitatione deuenimus in cognitionē temporis, & ibi vide quomodo īpugnat Galenum male interpretātem verba Arist. vt sæpe facere consueuit.

Tempus non potest imaginari extra motum, sed bene econtra. 4. physi. com. 97.

Tempus dormientibus & opus delectabile agentibus fit breue. 4. ph. 97. tex. 29. & ibi Commen. reddit rationem.

Tempus non est motus, sed est accidens per se cōsequens motum. 4. phy. cō. 97. consimile 8. ph. com. 10. & 12. meta. com. 29. 5. physic. commentis. 3. & 35.

Temporis quātitas sequitur quātitatem motus. 4. phy. com. 99

Tēpus non percipitur a[illegible] cipit vnū instans. 4. [illegible] 110. Nota tamen, ꝙ Themist. 4. phy. super tex. 101. tenet ex perceptione vnius instantis posse tēpus percipi, verū nō absolute, sed quotiens illud pro initio, & fine sumitur, vide tamen in oppositū Auer. 4. physi. com. 106. & pondera bene in hoc.

Tēpus est numerus motus ꝛ prius & posterius. 4. ph. tex. c. 101.

Tēpori essentiale ē numerare & mē surare motū, sed est ei accītali numerari, & mēsurari. 4. ph. t. c. 102.

Tempus esse numerum motus qūo sit intelligendum, vide ibidem.

Tempus continuatur per instans, & diuiditur per instans, sed numerus diuiditur per vnitatem, sed nō continuatur per vnitatem. 4. physico. commen. 105.

Tempus habet aliqua propria continui & aliqua propria numeri. 4. physi. tex. com. 108.

Tempus habet tria propria non est velox, neq; tardum. secundū, quia potest dici multum & paucum. tertium, quoniam est longum & breue. 4. phy. tex. com. 109.

Tempus & motus non fit nisi quādo mens diuidit prius & posterius. 4. phys. com. 109. & 104. & 88.

Temporis suba sicut forma est numerus & sicut materia est motus continuus. 4. phy. com. 109.

Tēpus est ꝓpositum ex duabus mēsuris, continua. s. & discreta, & ista compositio accidit mensuris qñ diuiduntur. 4. physi. com. 109. Ista aūt

aũt compositio temporis, ex duabus quantitatibus non est sicut cõpositio mediorum colorum ex extremis, sed est ſm participationem proprietatum, & est ſm similitudinem, sicut est de elementis medijs quæ dicuntur esse composita ex extremis, vide modum in 4. cęli & mundi, in com. 26.

Tẽpus est numerus numeratur nõ numerus quo numeratus. 4. phy. tex. com. 110.

Tempus sequitur motum circularem non motum rectum. 4. physi. commen. 111.

Tempus etiam motu mensurari potest 4. ph. tex. com. 112.

Tempus per se mensurat motũ, sed per accidens mensuratur à motu. 4. physi. com. 112.

Tempus mensurat motum quo ad quantitatẽ & esse 4. phvsi. cõ. 114.

In tempore aliquid esse cõtingit dupliciter, vel esse quãdo tempus est, vel à tempore mensurari. 4. physi. tex. com. 115. & 116.

Tempus ꝛ non sit numerus numerãs, hꝫ tñ proprietates numeri numerantis, vbique enim tempus est vnum. Them. 4. physi. 107.

Tempore continentur quæcunque in tpe esse dicuntur. 4. physi. text. com. 117. vide ibi Themist. quõ sit intelligendum, dicit em̃ generationis causa efficiens nota est, vt generatio domus est ab opifice & in tempore est, sed lapsus domus, & in tempore est, & iniuria temporis accidere dicitur, ita ꝙ vtrunque tempori ascribitur.

Tempus est causa corruptionis senij & obliuionis, quarto phy. tex. comm. 3 est.

Tempus causa per accidens generationis & corruptionis, sed respectu generationis est causa per accidens accidentis. 4. ph. com. 117. & tex. com. 128. & vide Themist. ibi bene declarantem.

Tempus est mensura quietis per accidens. 4. phy. 118.

Tempus mensurat motum primo, quietem vero secundo, & per accidens. 4. ph. cõ. 118. & 130. & 119.

In tpe esse est tempore mensurari. 4. ph. t. c. 119. & text. com. 114.

Tempora priuationum rex terminant ꝑ tpa subiectoꝝ suorum propinquorum. 4. physi. cõm. 120.

Tẽpus est mẽsura motus & quietis, sed motus per se, quietis p accidẽs. 4. phy. 118. vide Themistium ibi, vbi dicit, ꝙ nõ si aliquid est in accidẽte, erit propterea in eo cuius est accidens, vnde quies est in tempore, & ex hoc non sequitur vt sit in motu, quia tempus motus nõ est, sed numerus & accidens motus.

Tẽpus nõ põt auferri nisi ponatur tempus. 4. phy. tex. com. 124. idem 8. phy. tex. com. 10. & 11.

Tempus semper in principio est 4. phy. tex. com. 125.

Tempus p accidens mensurat quietẽ, quia eo tpe quo res quiescit alibi peragitur motus quẽ tempus p se mẽsurat. Themi. 4. physic. 118. Et vide etiam Themist. 4. phy. in tex. 130. vbi declarat quomõ tempus est in mari cęlo & terra, vbi dicit, ꝙ sicut quæq; se habent ad motum ita se habent ad tempus, vnde res potentia mobiles potentia intelligũtur esse in tpe cuius sunt res quæ quiescũt, quæ vero iã actu mouentur actu sunt in tempore.

Tẽpus motꝰ & quietis mẽsura dici põt, sed nõ est tẽpus numerus nisi

motus

motus tantũ, prius. n. & posterius, quorum numerus tẽpus est in motu spectantur nõ in quiete, vtpote cuius essentia nõ consistat in prioris alicuius ad aliqd posterius transitu. Themist. 4. phy. 118. & ẽ sententia Alex. licèt Simpl. oppositum teneat, & Paulus Venetus ibi.

Tẽpus non est animo dẽpto, immo neque motus ipse quoque pstabit cum circularis motus finis, & origo sit omnis motus, sed motus circularis ab intelligentia causatur. Themist. 4. phy. tex. com. 130.

Tempus & motus simul sunt, & ꝛ potentiam & actum. 4. physi. text. com. 130.

Tempus nõ eodem ordine inuenit in quibus est, sed quoniam primo inuenit in cẽlo, & inuenit in aliis motis, secundo propter hoc, ꝙ inuenitur in cẽlo, & inuenit in quiescente, qa inuenit in moto. 4. ph. com. 130. & 132. & cõsimile. 128.

Tẽporis latentia est, quia est ens diminutũ. 4. phy. com. 131. consimile de motu. 3. physi. com. 15.

Tẽpus licèt sit numerus cuiuslibet motus, tñ nõ eodem modo, sed ꝛ prius & posterius. 4. ph. com. 131.

Temporis dispositio cũ primo motu est sicut dispositio cõsequentis cum subiecto, & cum alijs motib⁹ est sicut dispositio cũ rebus numeratis respectu nũeri. 4. ph. cõ. 132.

Tempus sequitur motũ diurnũ, & iste motus ponitur in diffinitione eius. 4. phy. com. 132.

Tempus est continuũ continuitate motus. ibidem.

Tẽpus Arist. vocat affectionẽ & accidẽs motus. Themist. 4. phy. ī digressionẽ tex. 132. vbi vide Ari. 4. physi. tex. c. 130. vbi vocat tempus passionẽ & habitum motum, passionem quidem, quia est accidens motus, habitum vero, qa habetur à motu, vt notat ibi Simplicius.

Tempus præsens in rei veritate est cõpositum, ex duob⁹ tpibus, vz, pręterito & futuro. 6. ph. com. 14.

Tempus minimum dat in quo aliquid transmutat. 6. phy. tex. c. 50.

Tps primũ est, in cuius oĩbus partibus est motus. 6. ph. com. 51.

Tẽpus & ic ga eius aptissima & efficacissima est ad veritatis indaginẽ ratio. Themist. in 2. phy. sup 43.

Tempus est extrinsecũ à re, & nõ sequitur ex qualitate eius æqualitas motuum, si æqualitas nõ fuerit in subꝫ motuum. 7. physic. com. 31.

Tempus facit prius & posterius in rebus quæ non mouentur, in reb⁹ autem quę mouẽtur prius & posterius existit per se. 8. phy. com. 10.

Tempus aut est motus, aut sequitur motum, & hoc est manifestum per se. 8. phy. com. 10. idem 4. ph. cõ. 98. & 12. meta. com. 29.

Tempus est in pdicamento quantitatis per se non primo, sed ratione motus, & motus ratione magnitudinis, Auer. in paraphrasi metaph. tract. 1. cap. de accidenti.

Temporis nihil est accipere pręter nunc, 8. phy tex. com. 11.

Tẽpus primo & essentialiter nõ sequitur nisi motũ diurnum. 8. ph. cõ. 11. idẽ. 4. phy. tex. c. 132.

In tpe esse conuenit dupliciter, vel qñ tempus est, vel sicut in numero 4. phy. tex. c. 115.

In tpe prius & posterius, & nunc ita se habent, sicut vnitas, & impar, & superfluus in numero. ibidem.

Tẽpus veraciter formę nõ attribuitur, sed materię. 4. collig. 38.

quomodo sit intelligendum declaraui tibi in litera F.

Tēpus motus violēti impossibile ē maius esse tempore motus nāturalis. 8. phy. cō. 15. idē. 1. cœli. tex. c. 15.

Tēpus & locum nullus generare potest. 8. phy. com. 15.

Tēpus apud Platonē sequit̄ motū cœli, sicut apud Arist. primo cœli. com. 104. Vide in concordantiis.

Tēpus infinitū est terminatū quo quomodo, primo cœli. cōm. 133. & tex. vbi Commen. dicit, quòd hoc est accidentaliter. idem cōm. 134. ibidem.

Tēpus infinitum dr̄ equale aliquo modo tēpori infinito cum vnum infinito non sit maius alio infinito 2. cœli. com. 38. vbi ponderatur aliquo modo.

Tēpus dispositionis naturalis equale esse tēpori dispositionis pter naturam impossibile est. & est contrarium sensui. 2. cęli. comm. & tex. 38.

Tēpus dispositionis nāturalis est maius tēpore dispositionis pręter nām, sicut tēpus sanitatis est maius tpe ęgritudinis. 3. cęli. tex. cō. 24. idē secundo cœli. tex. cō. 38. facit pro opinione plusquā Cōmentatoris.

Tēpus infinitū inueniri extra aliud tempus infinitum, ex parte qua est infinitum, impossibile est, tertio cœli. tex. com. 52.

Tēpus ab homine per se percipitur, ab aliis autem est accidenti. Themistius 3. de anima cap. 64.

Tempus & vita vniuscuiusq; habet periodum 2. de generatione & corruptione tex. com. 57.

Tempus inuētutis est æquale tēpori senectutis. 2. de gñatione & corruptione com. 57. & habetur ex tex. com. 58. vbi habetur tempus gñationis æquale esse tempori corruptionis.

Tēpus aut motus est, aut est motus quędam passio. 12. metaph. com. & tex. 29. notanter autē dixit quędam passio. quia plura sunt motus accidentia & passiones, sicut notat Com. in 4. phy sicę auscultationis, in tract. de tēpore, in tex. com. 98, in numero quorum est ipsum tempus, vide etiā infra in tex. cō. 101. & in 8. phy. tex. com. 10.

Tēpus & motus circularis non possunt denominari à pari, vel ipari, nisi vt sunt in anima, extra animam enim esse eorum est infinitum, & in potentia, & non terminantur, nisi per animam. Ex lib. destruct. disp. 1. in sol. dubij 6.

Tempus pteritum non pōt concipi ab anima nisi finitū, & iō opinant̄ homines, ꝙ quodlibet pteritum tēpus extra animam sit huiusmodi, quia quando quędam res fuerit in aīa cum quadam denoīatione, credunt ipsi ꝙ eodem mō extra aīam inueniri possit. ibidem. Et consimile d. Com. de Platone in positione idearū in 2. phy. com. 19. quia vidit vīa per opus aīę posse separatim intelligi, siue singularibus credidit, quod ita eēt in re ipsa extra aīam, sed Com. dicit 12. mēta. cō. 39. ꝙ intellectus pōt multa contāgere, quę natura nō potest, & multa separat intellectus q̄ natura nō potest. Alia causa erroris fuit apud hoīes, ꝙ eadem quę sunt coniuncta in esse credunt, ꝙ sint eadem ām essentiā, & rōnem formalem, vt dicit Cō. in 4. phy. in com. 95. multotiēs illud quod sequitur res existimatur, ꝙ sit res, ideo Stoici erra-

runt

ſunt credentes quantitatē non eſſe rem realiter diſtinctā à ſubſtantia & nominales cum eis.

Tēpus ſi imaginetur ad inſtar lineę rectæ intellectus errare poſſet circa eius æternitatem, nam cum linea habeat poſitionē, & ſit in actu neceſſe eſt ipſam eſſe finitā. Auer. in paraphraſi meta. tract. 4.

Tempus & motus ſe conſequuntur & tēpus eſt quid actum ab anima cum motu, non tamen motus, neque tempus ceſſant. Ex lib. deſtr. diſput. prima, in foł. 15.

Tempus non ſequit̄ motus, ſicut finis ſequit̄ magnitudinem, finis. n. ſequitur magnitudinem inquantū in ea ſemper actualiter inuenit̄ ſicut acciſ in ſubiecto, ſed tps cum motu non ſic ſe habet, qa ſequitur ipsū, ſicut numerus ſequit̄ numeratū, ſicut. n. numerus non permutatur permutatione ſubiectoꝝ numerabiliū neq; multiplicatur eorū multiplicatione, ita nec tēpus. Ex lib. deſtr. diſp. 1. in foł. 16. dub. vide in ꝓtradictionib⁹ nup editis.

Tēpus non eſt aliud niſi id qđ comprehenditur ab intellectu de prędicta prolongatione, vel durationē motū menſurante. Ex libro deſtr. diſput. prima, in foł. 8.

Tēpus ꝯiunctionis luminariū diuerſum eſt à tpe oppoſitionis eoꝝ, quia coniunctionis tēpus frigidū exiſtit ſimilaturq; tēpori hiemis. oppoſitionis vero tps eſt calidum ſimile eſtati. Auer. in 2. de gñone animal. cap. 1. vtrum ſemen ſit animatū, & eſt mens Ariſ. ibid. ca. 4.

Tꝑora oīum & grauiditatū & gñonum & vitatū dimenſionē circuitibus obtinēt optima rōne. Ariſ. ī 4. de gñone aīal. cap. vl. idem in 2. de gñone & corruptione. tex. com. 57. vbi ſcribit tēpus & vitā vniuſcuiuſq; cōſtare periodo, ſtat. n. ſua cuiq; dies, vt poeta teſtatur.

Temporū & regionum complexio, & an clima quartū ſit temperatius quinto, & vtrum ſub ęquinoctiali ſit temperatum requiratur in 2. colliget. cap. vltimo.

Tempora quatuor ſunt cū quatuor humoribus, cum quatuor elementis, quia ſi tēpora reſiſtunt, vt vnū elementū aliud non vincat, vel ſuperet, ſic reſiſtunt, vt vnus humor alium non vincat. 4. coll. cap. 14.

Tempus ſm Alexand. Ariſt. interpretem ab homine creatur, quaſi nihil aliud tēpus ſit quā hominis nuda cogitatio & mera expunctio ſupputatioq;, & cui nulla in re cōfirmatio, & ſoliditas aut euidentia reſponderet, quæ tamen neq; vera ſunt, neq; ꝙ ſentanea iis quę Ariſt. volumine 4. auſcultatoriæ inſtitutionis ꝑdidit. Them. 3. de anima. cap. 64. concordat cum Themiſt. Comm. in 4. phy. in com. 97. vbi notat ex textu ſignificari tempus ſm Ariſt. habere eſſe extra animā, & vide ibidem in tex. com. 130.

Tpis longitudo eſt neceſſaria ī comprehenſione veritatis 2. met. cō. 1.

Tpamētū eſt magis dignū vt ſit ꝑportio, q̄ extrema 2. de aīa. t. c. 143

Termini ſolū illius ſunt cuius ſunt termini. 4. phyſi. tex. com. 107. ibidem etiam com. 42. & com. 120. & tex. com. 129.

Termini duo oppoſiti diuidētes verum & falſum comparati ad duos alios oppoſitos diuidentes verū & falſum ſi vnus vnius ordinis conuertatur cum reliquo alterius ordinis etiam reliquus conuertitur

cum

cum reliquo,& est locus generalis, primo cęli.com.126.& habetur in 2.priorũ.cap.22.idem 1.cęli.tex. com.129.& 131.vnde istius regulæ duæ sunt conditiones, vt dicit Commentator primo cœli. com. 129.vt poteris videre.

Terminantis proportio ad termina tum est sicut proportio formæ ad materiam.2.cęli.tex.com.74.idē. 2.de generatione, & corruptione. tex.c.50.& 4.cęli.t.cō.23.& 35.

Terminus non est nisi ei⁹ quod est in actu.4.meta.tex.com.15.vbi dicitur,ꝙ ens in potentia est indefinituni,& fine termino, idem primo cap.de substantia orbis,& primo cęli.com.72.

Terminus refertur ad terminum 1. phy.18.& Themist.ibi clare.

Terminus est quod est cuiusq; vltimum,& cuius extra nihil est.5.metaph.tex.com.22.

Terminus tot modis dr quot principium, & adhuc amplius, quia oē principium terminus est, sed non omnis terminus est principium 5.metaph. tex.com.22.

Terminum vniuscuiusque rei non oportet quęrere, sed proportionale conspicere.9.meta.tex.com.10.

Terminus eius quod ab ītellectu fit actu ex potentia ente quando volitum fit nullo exteriorũ prohibente,vt in eo quod sanatur,ex 9.metahp. tex.com.12.vbi dicit Commentator, ꝙ licèt ista diffinitio sit inducta de sanitate, est tamen vniuersalis omnibus actis ab arte, ꝙa quilibet artifex cũ voluerit & non fuerint impeditus aget suũ actũ.

Ternarius numerus prectus est,primo cęli.tex.com tertij.& com.6.

Terra quiescit in medio,quia natura eius exigit hoc.3.phy.com.51. & 8.physic.32.

Terra non mouet ad ꝓcauum aquę nisi ſm ꝙ illud est medium totius. 4.phy. com.42. vide clare causam in 4. cęli.in tex.com.22.& infra.

Terra est ī vltimo aquę,aqua ī vltimo aeris,aer ī vltimo ignis, ignis in vltimo orbis tanquam in loco. 4.ph.tex.com.46.

Terra ſm se totũ est qęscēs, & ſm partes est mobilis.1.cęli. com.57.

Terræ si infinitæ numero inueniri possent pole esset ꝙ ex oībus fieret vna terra ꝑ ꝓtractũ.1. cęli. cō.57.

Terræ partes non ferunt ad totã terram vbicunq; fuerit,nã si ita foret tunc motus eius esset sicut motus ferri ad magnetem,& tunc possibile esset ꝙ terra moueretur naturaliter superius,primo cęli.com.81. vide pro hoc 4.cęli.com.22.

Tota terra fert quo vnus bolus, & totus ignis quo vna eius scintilla, primo cęli.tex. com.73.

Terram & alia elementa non moueri,neq; attractione, neque expulsione scire hoc est propinquũ principiis naturalibus.1.cęli. com.81. vide pro hoc in 2.phy.comm.3.de diffinitione naturæ.

Terra quanto magis appropinquat medio tãto citius descēdit,& ignis quanto magis appropinquat loco, qui est sursum velocius ascendit, primo cœli.tex.com.88.

Terræ superficies est tanq̃ naturalis locus aquæ in quo quiescit & mouetur inde violēter.Com.in paraphrasi secundi de cęlo, summa 2. quæstio 3. vide inconcordantiis.

Terra comprehendit sine operatione.i.ꝑ quietem suã nobilitatē ꝓpter sui vtilitatē.2.cęli.tex.c.66.

Terra

Terra mouetur ad medium ex sua potentia naturali, & medium non est causa motus eius ad medium. 2.cęli. tex.c.92.

Terra mouetur ad medium inquãtum est mediũ totius, non inquãtum est medium terræ. 2.cęli. tex. commen. 99.

Terræ medium, siue centrum idem est cum cẽtro totius, & hoc accidit sibi esse. 2.cęli.tex.com. 100.

Terra est spherica, vt declaratum est à geometricis, qm̃ lapides cadentes ex diuersis partibus cadunt super angulos rectos, & hoc significat, ꝙ omnes intẽdunt idem pũctum terræ. s. cẽtrũ, & ꝙ terra est spherica. 2.cęli.t.c. 100. & 30. & 1.cęli.44.

Terra quiescit in medio à sua forma, & non ab extrinseco. 2.cœli. tex.com. 102.

Terra quiescit in medio, sed cã quietis eius nõ est mediũ, nisi accidentaliter. grauitas. n. est causa ꝙ terra quiescat in medio, & medium nõ cã essendi graue scdm ꝙ est medium, sed ſm ꝙ est medium corporis quod circulariter mouetur, & si concesserimus ꝙ medium sit cãusa, erit causa remota. Et melius est dicere, ꝙ sit causa conseruans quietem, q̃ agens. 2.cœli.com. 102. cõtra Them. pro quo vide quantum ad vltimũ dictũ, commentum primum quarti de cęlo & mũdo, colligitur. n. hic, ꝙ æterna potius dãr hre causam cõseruãtem, q̃ causam agẽtem, quod sic intelligẽdum est, vt agẽs est ĩ rebus generabilibus, ĩ quibus agẽs tẽpore præcedit actũ, sed natura est causa conseruans, & vt contra distinguitur cõtra tale agens, inuenitur ĩ rebus æternis, & non cã agens, sed sumendo agens, quod natura præcedit actum, tunc idẽ ĩ æternis est causa agẽs, & causa conseruans, limitatio est Auer. ex 2.cap. de substan. orbis.

Terra est grauissimum elemẽtorũ, quia locus eius est remotissim⁹ ab orbe, & ignis est leuissimus, ꝙa est locus eius ꝓpinquissimus orbi. 2. cęli 102. & 94. & primo cæli. 97.

Terra vno modo dici potest habere grauitatem in actu, dum fuerit extra medium, & in potẽtia dum fuerit in medio, alio modo põt dici, ꝙ habet grauitatem in actu tam in medio, quam extra medium, vide quomodo. 2. cæli. com. 104.

Terra inquantũ corpus non est impossibile ꝙ gñet ſm totũ quemadmodũ & ſm partes, sed est impossibile, vt est vnum quatuor elemẽtorum constituentium mundum, 2.cæli.com. 104.

Terra respectu cęli est tanquam pũctum in sphera. 2.cęli. com. 110.

Terrę quietis æqualitas distãtiæ medij non est causa neq; propinqua, neque remota, & est causa mathematica formalis non efficiens, sed causa efficiens quietis terræ naturalis est grauitas eius. Commentator in paraphrasi secundi de cælo, summa 4.cap. 5.

Terra non facile figuratur, quia nõ facile patitur nisi sit pulueroſa, vꝫ, cuius partes non retinentur. 3.cæli.com. 67.

Terra est magis sicci, q̃ frigidi. 2. de gñatione & corrupt. tex. com. 23.

Terra quidẽ aeri, igni vero cõtraria est aqua, vt contingit subam substantiæ cõtrariam cẽ, ex 2. de gñatione & corruptione. tex. com. 43.

Terra est in cõcauitate aquæ, aqua in concauitate aeris, aer in cõcauitate

tate ignis, & ignis in ꝓcuitate cœli, vt declaratū est in libr. de cœlo. Cōm. in princ. libri metheororū.

Terra ægypti, vt dicit Arist. nūc ꝓcedit ad corruptionem, ipsa. n. fuit mare, vt narrauit Homerus, & alij, & postea arida, seu terra, & ipsa nunc procedit ad siccitatem donec corrumpatur, & ideo non descendunt in ea pluuię. ex 2. metheor. ca. 1, Commentator.

Terræ ex quatuor quartis eius non videt esse habitabilis nisi hęc pars. vt sit locus rerum generabilium & corruptibilium, de quorum natura est, vt sit sup terrā iste locus, & causa siccitatis istius partis nō est tantū sol, verum etiā multitudo stellarum in hac parte, nam maior pars stellarum videtur esse in hac parte quam videmus. Cōment. in 2. metheororum. cap. 2.

Terremotus & ventorū eadem est materia, & huius signum est, ꝙ terremotus nō contingit nisi in temporibus, in quibus inueniūtur venti, vt ī autumno, & vere. 2. metheororum. cap. 2. de terremotu.

Terremotus in Corduba forte tpe Auer. durauerunt ꝑ annū, & non cessauerunt nisi post tres annos. 2. metheororum. cap. 2. propefinem, vbi agit de terremotu.

Terra & ignis semper agūt, quia ī ipsis habent motum. 9. meta. tex. commen. 18.

Terræ ꝓpria omnia sicca sunt, ex 2. de partib. animal. ca. 3.

Terræ nascentia quædā sunt dimi nuta, & quędam perfecta. 5. collig. cap. 30.

Terræ nascētia quędā quæ sunt calidæ ꝓplexionis nascuntur in terris frigidis, vt pineę q̄ nascunt in Sclauonia, quędā vero frigidæ complexionis nascūtur in regionibus calidis, vt tamarindi q̄ nascunt in Arabia, & vide huius ꝓblematis duas causas. 5. collig. cap. 30.

Terræ nascētia ꝑfecta sunt illa, quæ nascuntur in montibus, quia apparet ab eminentia montium, vt debeat generare plura terrę nascētia, q̄ alia loca, dummodo montes sint tēperati cū bona euaporatione, & cū bona mixtione caloris cū humiditate, & dz esse hoc in eis, ꝙa habt ascensum ī aere, & sunt ꝓpinquiores influentię corporū supiorū, & illa terræ nascētia hūt ꝓplexionem florū, foliorū, & fructuum. ibidem.

Testes ī muliere non hūt effectum in gñone, neq; semen mulieris, sicut māmillæ in viris. 2. coll. ca. 10.

Testes ꝑz Arist. non sunt necessarij propter sperma inquātum sperma est, & vide rationes eius ī primo de genera. aīal. ca. 4. & ab Auer. ibid. cap. 1. vbi adducit etiā Gal. sententiam oppositam Aristoteli.

Testes in piscib⁹ & serpentib⁹ non sunt, nec ī aīalibus quæ pedes non hūt, nisi in his quæ animal intra se formare possunt. 3. de natura animalium. cap. 1.

Testibus exectis immutatur vox, & & quare, vide 5. de generat. animalium. cap. 17.

Testium situs & penis vnus est ī habentib⁹ vtrunque, primo de generatione animalium. ca. 5.

Testiū nā ita meatibus seminalib⁹ dependet, quēadmodū textrices faciunt, q̄ cum stamina distenderint annectūt, quas lenas vocāt. 5. de gener. aīal. ca. 7. vbi ꝑ lenas, vt ex Io. Grā. vel lapides, vel finistras man⁹ mulierū intelligas, nā vnius literæ

mutatio hēt in lingua ꝓpria ꝗ̄ vtrū que ſenſum recipit lagas & lecas.

Teſtes omnia animalia quę animal generant habentia: vel intus vl̄ extra excepto herinaceo, qui ſolus habet teſtes lumbis adherentes, & vide cauſam 1. de generatione animalium. ca. 6.

Teſtes & penis non ſunt in ſerpēti bus. vide cauſam. ibi.

Teſtata omnia ſponte naturæ in limo diuerſa pro differentia limi oriuntur, nā in cenoſo oſtrea, in arenoſo ꝓchæ &c. 5. de nā aīal. ca. 15.

Teſtudines marinæ habēt os oīum robuſtiſſimum, quod quid. n. in os cæperint, ſiue lapidē, ſiue quoduis aliud perfringunt ac deuorant. 8. de natura animalium. cap. 2.

Teſtudo inter cortice intecta enumerāda eſt, & mus fluuiatilis. 8. de natura animal. ca. 17.

Teſtudo cum viperā ederit mox cunilā edit, quod cū quidam ſæpius factum animaduertiſſet, vt guſtata cunila viperam teſtudo repeteret herbam euulſit, quo facto teſtudo interijt. 9. de natura aīal. ca. 6.

Thales Mileſius opinatus eſt oīa eſſe plena diis, primo de aīa. tex. cō. 86. vbi Themiſt. cui illud de proximo cōgruebat Iouis omnia plena compita & omne forum, fortaſſe vero hoc ſit quod & Zenoni videt, qui Deum meare per omnem ſubſtntiam cenſuit, atque in intellectuali Deum eſſe intellm, in aīali aīam, in nāli naturā, in affecta affectionē & habitum. De hac Thalētis opinone, licēt Ariſt. eum impugnat, hic tū quodammodo veritate participat, nā Ariſt. in 3. de gener. animal. ca. 11. affirmat quodāmodo omnia eſſe plena animæ.

Thales philoſophiæ princeps aquā aſſeruit omnium eſſe principium, ex erratis primi metaphyſicæ.

Thales Mileſius, & Anaximander fuerunt primi, ꝗ poſt diluuiū philoſophiæ ſtudiū in grēcia excitarūt Simplicius in prologo phyſi. & eſt ſententia etiam Galeni in libro de hiſtoria Philoſophorum.

Tauri & apri ſunt animoſi, & tauro rū ſanguis citiſſime coagulatur, & vide cām in 2. de part. aīal. cap. 4.

Taurus quidā cum ſtatim à caſtratione iniſſet impleuit. Ariſt. in 1. de generat. aīal. ca. 4. idem 3. de natura animal. cap. 1. vbi aduerte, ꝙ eſt mirabile hoc de illo tauro, qūo ſtatim poſt caſtrationem habuerit appetitū coeundi, & videtur tamen minus eſſe remotum ab illo. Auer. figmento de puella impregnata in bālneo, in quo mali homines ſperma proiecerunt. Taceo mirandam Petri Pomponatij ſpeculationē credentem Plinio gallinaceū fuiſſe loquutum, & Valerio Maximo aſſerentē bouem loquutū fuiſſe latinē, Roma caue tibi, vbi nāles cās inuehtigat, in re chimerica naturaliter loquēdo, vbi tamē fuit indagator ſolertiſſimus naturæ, vt ita temere mortalem animā eſſe pronunciet.

Themiſtius dixit cœlum nō eſſe in loco ſm totum, ſed ſecundū partes 4. phyſi. com. 43. vide etiā 6. phy. com. 85. & 8. phy. com. 67.

Themiſtius exiſtimauit ꝙ ignis nō tranſmutatur in aqua niſi per medium, & eſt contra Ariſtot. in 2. de generatione & corruptione. 5. ph. comm. 10.

Themiſtius pecauit in hoc ꝙ credidit demonſtrationem factam in principio ſeptimi eſſe ſuperfluam

7. phy.

7. phys. com. 9. pro quo vide 4. cęli. com. 25.

Themistij defensio pro Platone de causa quietis terræ ab argumentis Aris. & eiusdem confutatio requiratur. 2. cœli. com. 91.

Themistius ī 6. suę abbreuiationis de aīa dixit, ꝙ anima nō est illud ī quo sunt oēs formæ tantum. s. sensibile & ītelligibile, sed est illud qđ ponit omnes formas in materia & credit eas. 7. metap. commē. 31. & Com. vere dicit, nam hæc sunt verba Themistij in 3. de anima, ī ca. 52. eodem modo animā dicere formam formarum par est, quia reliquæ formæ per animam cognoscunt, non solum autem recte dicit nām esse omnia, ꝓpterea quia formas omnium cognitione ꝓplectitur, sed ēt ꝓpterea ꝙ materię formas exhibet, & vultus imponit, ipsa. n. anima est quæ materiam rudem significatione & impressione formarum insignit, nam viuacitas uīs & vigor, qui plurimus in materia cernit, ab aīa videtur ortum habere, atq; hoc, in aīalibus quidem vī ꝓspicuum, incontrouersumq; est, sed ī plātis & elementis obscurius. & nota, ꝙ vt dicit Com. Auicenna eriam fuit istius opinionis.

Themistius dixit ꝙ sol, & luna, & stellæ, aut sūt forę sine materiis, aut hnt materias ꝓ æquiuocationem, sicut est dispositio in materia intellectus. 8. metaph. com. 12.

Themistij expositio super tex. 2. in 12. primæ philpsophiæ impugnatur per Auer. ibi, com. 2.

Themistius nō abbreuiauit nisi expositionem Alex. Com. 12. meta. com. 2.

Themistius nō vī intellexisse qūo fiat gnatio, & qūo generatum dicitur fieri à conueniēti in nōe, & ī diffinitione. 12. primæ philosophiæ. cō. 18. in prima parte dictionis vbi impugnat opinionem Alex.

Theoricæ finis est veritas, practicæ vero opus. 2. meta. text. com. 3.

Thoracē appello partem eā q̄ à collo ad pudenda vsq; trunca pertendit. 1. de natura animalium. ca. 7.

Thoracem medici appellant, quod à costis determinatur ín alterutris partibus, ante quidem versus pectꝰ & præcordia peruenientibus: retró vero versus dorsum flexis. Galen. 6. de vtil. part. cap. 2.

Timens asseruit ánimam rationalem cōpositā esse ex duobꝰ elemētis, v3, ex eodem, & diuerso: quod quomodo sit inteligendum, vide Themistium 1. de anima text. c. 26. in cap. 12.

Torpēdo pisces quos appetit afficit ea ipsa, quam continēt in suo corpore facultate torpēdi, atq; ita retardos præ stupore cepit, & vescit. abdit se in arena, & limo, tum pisces, qui adnatantes obtorpuerint corripit, quā rem pleriq; cōspectā à se retulerūt: Pastinaca etiā seipsam declarat, sed non simili mō. argumentū hoc, pisces sic viuere adduci pt, ꝙ sæpe habentes in ventre mugilem capiūt, velocissimum piscē, cū tardissimi ipsi sint. 9. de natura aīal. ca. 37. Ex quo elicitur ꝙ Arist. testimonio, l3 oīs alteratio passiua ẽm quam rei subst̄ātia transmutat, fiat ꝓ quatuor primas qualitates, sunt tamen etiam aliæ qualitates mirabiles effectus inducentes, sicut est ī hoc casu, & sicut est de magnete q̄ attrahit ferrū nō per caliditatē, neq; p frigiditatem,

neq; per humiditatem, aut ſiccitatẽ, ſicut etiam eſt de piſciculo quodam, qui ſua ꝓprietate retinet nauigia, vnde remora dictus eſt à remorandis nauibus, vt ſcribit Ariſt. in 2. de natura animal. ca. 14.

Totũ nihil aliud eſt quã congregatio partium. 1. phy. com. 17. idem 4. phy. com. 43. & 3. cęli. com. 8. ꝙ quomodo ſit intelligendum, vide in concordantiis.

Totum eſt vnũ in actu & plura in potentia, quãadmodũ eſt poſſibile, vt plura in actu ſint vnum in potentia. 1. phyſi. com. 21.

Totum poteſt moueri ſm ſuas partes ipſo remanente in eodem loco, vt aer. primo phy. com. 24. Vide in contradictionibus.

Totum conſequitur partes quo ad magnitudinem, & quo ad paruitatem. 1. phyſi. tex. com. 36.

Totum eſt cui nihil abeſt. 3. phyſi. tex. com. 63.

Totum & ꝓfectum, aut idem penitus ſunt, aut ſm naturam proxima ſunt. 3. phy. tex. com. 64. & primo cęli. tex. com. tertij.

Totũ & perfectum duo hæc vocabula ſane, aut eandem oĩno, aut cognatiſſimã ſignificationem habere videntur, nam totũ vocamus facta ad partes relone, quarũ nulla deſit abſit vc, perfectum vero facta relatione ad finẽ & terminum, de eodem quoq; prædicantur totum, & ꝓfectum. 3. phy. Them. in tex. 64.

Totum ſignificat ꝙ extra ipſum nihil eſt. 4. phy. 45. idem. 5. metaph. tex. com. 31.

Totum omne & ꝓfectum idẽ ſignificant ſed differunt ſm materiam, nã in quantitate continua eſt totũ, in diſcreta ẽ omne, in forma & qualitate eſt perfectum. 1. cęli, cõ. 3. & elicitur ex tex. idẽ habet Com. in paraphraſi. 1. cæli, ſumma 2.

Totum omnibus modis eſt perfectum. i. vniuerſum, nam & inquantũ corpus ꝓfectũ eſt, & pro quanto non continetur ab alio corpore, & pro quanto eſt vnum numero, ſed partes totius ſunt perfectæ ex parte qua ſunt corpora, ſed pro quanto continẽtur, & ſunt plures ſic ſunt diminutæ, primo cæli. com. 4. & elicitur ex textu talis differentia.

Totum & pars idẽ feruntur ſm naturam, primo cæli. tex. com. 19.

Totum eſt forma, & partes ſunt materia. 5. metaphy. text. com. 3. & 2. phy. tex. com. 31. idẽ. 7. metaphy. tex. com. 35. & 4. phyſic. com. 49.

Totum & vniuerſale ſunt ſimilia, quia ſicut totum continet partes, ita etiam vniuerſale continet particularia. 5. metaph. text. com. 31. & eſt in capitulo de toto, idem primo phy. tex. com. 4.

Totum dicitur multis modis. ibid.

Totum verius in cõtinuis, & omne verius in diſcretis dicitur, ibidem.

Totum magis prȩcedit partes, ꝙ partes totum, quia, prioritas totius ad partes eſt prioritas formæ ad materiã, & prioritas partiũ reſpectu totius eſt prioritas materiæ ad formam. 7. meta. tex. com. 35. & 39. & 4. phy. com. 49.

Totum in compoſito & forma differunt ratione, licèt ſint eadem ſubiecto, vide Themiſt. 2. phyſi. 31. & ibi etiam inuenies differentiam inter totum & vniuerſum.

Tranſitio de non eſſe ad eſſe ꝓ mediũ fieri ſolet. Ariſt. in 5. de generatione animalium, ca. primo. vide in cõtradictionibus nuper editis.

Tra-

Thracea arteria est causa spiritus. 2.de partibus aialium. cap.3. septimo de vtil.par. c.3. vbi etiam dicit Gal. ꝙ in animalibus naturaliter dispositis est sine sanguine: & ibi nota ꝙ habent anulos completos in parte superiori, sed in partibus inferioribus semicomplete contra Mundinum.

Tractatus precedentes septimum primę philosophię sunt quasi preparatorij. Cōm. in ꝓlogo 7. meta.

Transmutatio substantialis facit amittere nomen & diffinitionem, primo cap.de substantia orbis. 1. physi.com.63. & 7.physi. cō.15. & 2.de anima. com.8.

Transmutatio duplex in substātia & in accidentibus. 1.physi.cō.63. & primo cap.de substantia orbis.

Transmutatio substantialis & accidentalis habent aliqua communia in quibus conueniūt, & sunt quatuor, & habēt aliqua propria quibus differūt, ex primo cap.de substantia orbis.

Transmutatio in artificialibus magis est de genere eius ex quo est, q̄ de genere eius ad quod est, aut saltem est magis famosum quam sit de eo,ex secundo phy. tex.c.14.

Transmutatio in substantia facit cognoscere materiam. 4.phy.tex.c. 38.& primo physi.com.63.& cō. vltimo.& 2.phy.com.22.& 8.metaph.4.& 12.commentis.& 12.metaphysic.com.10.

Trāsmutatio ī loco facit credere locū eē. 4.phy.tex.c.28.& 32.& 61.

Transmutatio quęlibet aufert substantiam transmutati in quacūq; specie fuerit transmutatio, præter trāsitionez q̄ est ī loco. 4.phy.tex. cō. 128.& idē in 8.phy.tex.cō. 59.

Transmutatio non est causa esse & generationis nisi per accidens, esse enim essentialiter non est ī aliquo ente nisi à generante & agente, q̄d est, aut natura, aut aīa, aut intellectum. 4.phy.com.128. Ex isto potest fieri argumentū satis efficax, ꝙ Deus glorioſus toti⁹ entis causati non solum sit vera causa per modum finis (vt voluit Eudemus & Alexander, & Henricus de Gandauo, Greg. Arimin. & Io. de Baccone) verūetiam per modum causæ efficientis & producentis, nam si vere efficere perfectionis ē, & talia attribuuntur naturæ animæ, & intellectui, multo magis etiam ipsi Deo, qui ītellectus purissimus est, aut ꝓprie loquendo etiā est supra intellectū, sic.n. consueuit Arist. ī pluribus locis argumētari de corporibus cęlestibus, asserēs illa esse aīata, & sub ꝓuidentia, & ꝙ ibi sit magis ratus, & cert⁹ ordo q̄ ī istis inferioribus, qa sunt nobiliora corporibus animatis, quæ sunt hic, sicut patet in 2.phy.in tex.com.45. vbi dicit, ꝙ est magna admiratione dignum, ꝙ antiqui posuerunt aīalia, & plantas quæ sunt hic, non esse à fortuna & casu, sed bene corpora cęlestia, & cōsil'em sniam de vita & aīatione cælorum, asserit in 2.cęli, & mundi in tex.cō.60. vbi dicit, nos autem vt de corporibus solum & vnitatū ordinem habentibus inanimatis oīno ꝓquirimus, oportet autem tāq̄ participātibus existimare à nomine & vita. Et idē solertissimus naturæ rimator, animaduertens ad id quod modo dixi in primo de partibus aīalium, inquit, quāobrem, veriſſius dixerim cælū & factū esse ab eiusmodi

causa si factū est,& esse ob eā cām, q̄ animalia caduca atq; mortalia, & reddit causam subdens, ordo.n. & situs, certusq; status longe magis in rebus patet cœlestibus, q̄ in nobis,incerta aūt & incōstans fortuitaq; conditio in genere mortali potius est, at illi genus aīalium quodq; natura constare extitisseq; censent. Cęlū autē sorte sponteq; tale esse volunt,in quo nihil fortunæ,nihil temeritatis deprehēdi potest,vbi patet q̄ loquutus super illo fundamento nostro contra antiquos, ꝓ tra quos ēt loquit 2. phy. loco pallegato. valeant igit qui asserūt. Arist.nō esse cām totiꝰ entis efficientē, sed finaliter tm̄, nam in phemio metaph. expresse testatur Deū esse oībꝰ principiū & cām, & in primo de cœlo & mūdo.in tex. com.32. Dicit Deum & naturam nihil frustra agere, & fuit authoritas quam pōderauit Simplicius, & ante ipsum dux eius Ammoniꝰ dicere etiam Deū esse finē, & non efficiens nihil est dicere,nā vt scribit Com.in 2.cap.de substan.orb. finis significat agens significatione necessaria, & immorari in hoc amplius est superfluum.

Transmutatio dr̄ ęquiuoce de transmutatione p se, quæ est in tēpore, & de transmutatione,quę est finis trāsmutationis 4.phy.com.129. & 6.phy.com.32.

Transmutatū est tribus modis, aut p se,aut secundum partem,aut per accidens.5.phy.tex.com.primi.

Transmutatū secundum partē reducitur ad transmutatū per accidens, & est quasi mediū inter trāsmutatū per se,& trāsmutatū qd est vere per accns, sic intellige 5.ph.cō.1.

Transmutatio est ante trāsmutationem non essentialiter, sed per accidens 5.physic.com.13. & 1.cœli. 22.& 8.physic.47.

Transmutatio simpliciter est inter contraria simpliciter, & transitio quodammodo est inter contraria quodammodo 5.phy.tex.cō.19.

Transmutationes q̄ non sunt motꝰ reperiunt in substantia, & in aliis p̄dicamētis,ꝓter tria.4.phy.cō.21.

Trāsmutatū esse diuisibile,aut indiuisibile in eodē ordine est cū transmutatione,an sit diuisibilis,vel indiuisibilis, sed dignius est, vt sit latentius transmutatū esse diuisibile per trāspositionem indiuisibilem, quia existimatur q̄ transmutatio indiuisibilis sit,aut esse debet in diuisibili. Com.6.physi.com.32.

Transmutationes sunt duobus modis,v3, existens per se, & non exns per se,sed consequens aliam transmutationem. 6.phy. com.32.

Transmutabile quodlibet non in tēpore est transmutabile in tempore 6.physi.com.32.

Transmutationis finis non est trāsmutatio.6.phy.com.32.

Transmutatio ęquiuoce dicitur de illa quæ fit in tempore, & non in tempore. 6.phy. com.32.& 5.ph. com.21. & 4.phy.com.129.

Transmutatio quę est in vbi,numeratur in quantitate. 6.phy.cō.39. vide in concordantiis.

Transmutatio in subā dr̄ principaliter trāsmutatio.6.phy.com.41.

Transmutatio q̄ est in substantia fit in non tempore,scilicet,prouētus formæ substantialis.

Trāsmutari ad nihilum aliquid est impossibile, quia tunc motus esset ociosus.6.phy.com.93.

Trans-

Transmutatū quodlibet transmutatur in tempore non in extremo temporis. 8. phy. com. 23.

Transmutationū quædā disponuntur simpliciter, & quædam ſm ad aliquid 8. phy. cō. 24. quod ꝑ tanto dixit, quia ſubiectū alicuius trā ſitionis ſimpliciter denoīaī à termino, vt quod transmutatur ad nigredinē denominatur nigrū, quādoque vero non, quia in motu locali quod transmutatur in vbi, nō dicitur vbi, ſed in vbi.

Transmutatio ſimpliciter eſt trāſmutatio in ſubſtantia, quia illa eſt vera trāſmutatio, ſed in accītibus eſt ſm quid. 8. phy. com. 46.

Transmutatū in tpe transmutationis non dī eſſe illud, ad quod trāſmutatur. 8. phy. tex. c. 69. idem 5. phy. 13. & 16. idem 6. phy. 39.

Nota quō trāſmutatio inſtātanea ītrat capitulum relationis.

Transmutatio quędā fit in tpe, & ē quæ fit ꝑ alterationē, quædā ſine tempore, & iſta intrat capitulū relationis vt illuminatio primo cæli cō. 21. quod ideo credo dictū fuiſſe tales inſtātaneas mutationes in trare capitulū relationis, quia acquruntur modo quo acquiritur relatio in qua nō eſt ꝑ ſe motus, vt habetur in 5. phyſic. tex. com. 10. vnde tales ſemper ſunt conſequentes motus præuios, & ſunt fines aliorū motuum, vt ſcribit in digreſſione pulchra ab Auer. com. 32.

Transmutatio non accidit niſi propter corporeitatem, & ideo entib⁹ ſpiritualibus non accidit transmutatio. 1. cęli. com. 100.

Trāſmutatio quæ fit in ſenſibus in diget tribus, ſicut transmutatio in loco, vꝫ, motore nō moto, motore moto, & poſtremo moto, differūt tamen quia medium in transmutatione ſenſuum quieſcit in eodē loco, ſecus in motu locali. 3. de anima. tex. com. 65.

Transmutans quādo trāſmutat habet aliquam veram rationem non exiſtimari eſſe. 4. meta. tex. cō. 22. inde elicitur auhtoritate Philoſophi, quòd de rebus in transmutatione & varietate exiſtētibus, poſſunt formari ꝓpoſitiones ꝑ ſe, & neceſſariæ, ex quibus ſcientia haberi poteſt de talibus rebus contra antiquos.

Transmutatio eſt media inter eſſe, & non eſſe. 4. meta. com. 28.

Trāſmutatio in ſubā fecit nos ſcire mām primā eſſe, ſed transmutatio ī loco fecit nos ſcire ꝙ corpora cęleſtia ſunt habētia potētias ī vbi. 8. meta. tex. com. 12. idem in principio libri de ſubſtātia orbis, & 4. phy. com. 38.

Transmutatio eſt in re diuiſibili neceſſario, vt eſt oſtenſum in ſermonibus vniuerſalibus de natura. 2. tracta. metaph. & habetur 6. phy. tex. com. 32.

Trāſmutabiliū ī ſubſtantia, quædā habent cōem materiam, & iſtorū proprium eſt, vt vnumquodq; ſit ī potentia ſnum contrarium, q̄dam vero habent materias diuerſas, & talia ſecus ſe habent, nam viuum, licèt ſit in potentia mortuum, tn mortuum non eſt in potentia viuum. ibid. in paraphraſi, tract. 2.

Transmutabilia adinuicem habent materiam communem. 10. meta. tex. com. 12.

Trāſmutationes ſunt quatuor. 12. meta. tex. cō. 7. & 3. phy. tex. cō. 4.

Transmutatio quælibet eſt ex ente in potentia in ens in actu. 12. primæ philoſophiæ. tex. com. 8.

Trãslatio ĩ corpore molli ẽ facilis. vt in aere, in duro autem est difficilis, aut impossis. 4. physi. tex. c. 86.

Trãslatio alia à nã, alia ex aĩa, & alia recta, alia circularis. 6. phy. c. 92.

Trãslatio animalium no est de contrario in contrarium. ibidem.

Translationis differentia debet esse de natura generis in quo est trãslatio. s. de nã vbi. 7. phy. com. 30.

Translatio, alia prior, alia posterior 8. phy. tex. c. 55.

Translatio est primus motuũ, & de illis circularis. 12. met. tex. c. 38.

Trãslaticia verba in scia demõstratiua vsitari nõ dñt. Ari. documento in 2. poster. analit. asserẽtis non esse diffiniẽdũ p metaphorica verba, iõ Auer. 1. cęli. cõ. 105. d. Arist. accusare plerunq; Platonẽ, aut ꝙa male opinabat, aut quia male docuit, consueuit. n. Plato loqui metaphorice, ideo videmus Aris. ẽt in 4. de generatione anima. ca. 8. vbi de lacte disserit reprehendere Empedoclẽ, ꝙ translatitio verbo vsus est, appellans lac pus albũ, & id genus maxime vitandũ est in rebus arduis. scribit. n. lucidiss. Themi. in 1. de anima ca. 20. vbi Arist. in uehit contra Timeũ, seu Platonẽ, inquit. n. nõ est ęquũ in altissimis philosophię qõnibus aliud sentire, aliud dicere, cũ. n. semper res digna hoĩe est ne à mẽte vera dissentiant, tũ id maxime in rebus obscuris & creperis obseruandũ, quo ea, quæ suopte ingenio remota & cõdita videant, verbis illustribus, & q̃ maxime põt declarãtibus vendicentur à tenebris.

Tremor qui accidit in hora mortis assimilat motui, qui non hz principiũ, neq; finem, neq; cũ. 3. colliget. ca. 30. & ibi vide driã iter trẽ morẽ, & rigorẽ, & horripilationẽ.

Triorcha genus accipitrũ Butheo est, sic dictũ à numero testium. 9. de natura aĩal. capit. 36. inde patet animal duri habens tres testes.

Trinitas principiũ quã posuit Plato, est alia ab illa quã posuit Arist. vez vnum, magnum, & paruuz. primo phy. com. 80.

Trinitatis forma in est reb⁹ p nãm, iõ institutum fuit, nobis magnificare Deum glorioſum numero trino, quam ꝙdem statuimus legem, opa sequendo nãę. Auer. 1. cæli, in summa 2. suæ paraphra. idem hz, in comm 2. primo cœli. & est sñia Philosophi in tex. authoritate Pythagorę. Concordant Theologi nri in 1. sententiarum ponentes vestigium trinitatis in creaturis.

Trigonum semper hz duob⁹ rectis angulos æquales, sed tñ est aliqua ꝑpetuitas huius altera causa. ꝓtra Democritum. 8. phy. t. c. 15. Hinc patet error illorum qui asserũt necessaria non habere causam.

Turturem nemo per hiemẽ vidisse dicitur, latet em & præpinguis latere incipit, & quamquam pennas in latebra dimittat, tamen pingue dinem retinet, 8. de natura anim. cap. 16.

Thus liquescit & inflammatur. 4. metheor. tex. com. 48.

Typus proprie est id, quod ex eminentia & depressione redditur, aut schema figurave quę à re figurante in rem figuratam inducitur, sicut ex sigillis expressa simulachra se habere conspicimus. Alexander in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia.

De

De litera V.

Acuum eſt locus corpore priuatus. 4. phyſico. tex. com. 6.

Vacuum eſt neceſſariũ apud eos qui generant mundum ſecundum totum. ibidem.

In vacuo non eſt ſuperius, neq; inferius naturaliter. 4. phyſ. com. 30. 36. & 42. 64. & 65. & 66.

Vacuum ponentes ſunt bipartiti, quidam enim ponunt vacuum ſe paratum à corporibus, quidam nõ, 4. phy. com. 43.

In vacuo nõ eſt natura eadem neq; diuerſa. 4. phy. com. 48.

Vacuum eſt ſimilis naturę. 4. ph. cõ. 64. Vide in concordantijs.

Vacuũ aut eſt priuatio omniũ decẽ prædicamentorum, aut eſt dimenſio ſeparata. 4. phy. com. 65.

Vacuo dato, mobile quod poneret in eo vbicunq; poſitum quieſceret 4. phy. tex. com. 66.

Vacuum eſt infinitum, & ideo non habet ſuperius, neque inferius. 4. phy. tex. com. 67.

In vacuo non eſt diuerſitas, quia vacuum eſt non ens, & non eſt priuatio, & in priuatione non eſt diuerſitas. 4. phy. tex. com 67.

Vacuo dato mobile, aut ſemp quieſceret, aut ſemper moueretur. 4. phy. tex. com. 69.

Vacuo dato, comparatio ĩter ipſum & rem motã eſſet vna & ſimplex, quia vacuum eſt vnum & ſimplex. 4. phyſi. com. 69.

Vacuum oportet ponere illos, q̃ aſſerunt corpus generari ex nõ corpore ſimpliciter. 3. cęli. cõ. 29. idẽ 4. phyſi. tex. com. 6.

Vacuum dato q̃ eſſet, non eſſet cauſa naturalis, cauſę enim naturales ſunt quatuor famoſæ. 4. cæ. cõ. 20.

Vanum eſt cum nõ fiat illud, cuius cauſa factum eſt. 2. phy. t. c. 62.

Vapor quid ſit, require 4. metheororum, tex. com. 48.

Vaporatio eſt duplex. 5. Colliget. cap. 26.

Vaporabiles res ſunt aereę, & ſunt calidæ & humidæ. ibidem.

Vas plenum cinere tãtum recipit de aqua quantum recipit qñ eſt vacuum. 4. phyſi. com. 56. & vide ibi cãm iſtius ꝓblematis ab Auerroe.

Vas cupreum nõ deſcẽdit in aqua, licèt cuprum deſcendat, & cauſa ẽ figura vaſis, quia aer penetrat ĩ ipſo 2. cæli. com. 79.

Vbicatio aut ponit in diffinitione grauis & leuis, aut eſt actio intẽtionis, quæ collocatur in diffinitione eorũ, leue enim & graue deſcribũtur p̃ hanc actionẽ. 8. phy. cõ. 32.

Vbi fuerit aliquod magis verum q̃ aliud, neceſſe eſt ibi eſſe aliqd̃ verum ſimpliciter. 4. meta. com. 18.

Vbi eſt principiũ alicuius virtutis, ibi etiam eſt principiũ organi ſeu inſtrumenti illius virtutis, ex 3. de partibus aãlium. in cap. 4. & etiã Com. ibidem. in cap. de corde, & Gal. conceſſit illam propoſitionẽ, vt dicit ibi Auerr. & dixit q̃ conuertitur, q̃ vbi eſt principiũ inſtrumenti, ibi etiã eſt principium virtutis. Et nota q̃ Auerr. ibi limitat illã propoſitionem de primo organo, nam organum per quod virtus operatur, aliud eſt principium & primum, aliud remotum & ſecundum.

Vegetabilium potẽtiam neceſſe eſt ineſſe in omnibus viuentibus generabilius & corruptibilibus. 3. de anima. tex. com. 59.

Vclo-

Velocitas & tarditas, non ſunt motꝰ additi, aut diminuti ab eo vt putauit Auempace. Commẽ. 4. phyſ. com. 71.

Velox et tardũ tempore determinatur. 4. phyſi. tex. com. 96.

Velocitas & tarditas, neque ſpecies motus, neq; differẽtię ſunt. 5. ph. tex. com. 44.

Velocius in ęquali tpe ptranſit maius ſpatium. 6. phy. tex. com. 11.

Velocitatis diuerſitas inuenit trib. modis. 6. phy. 61.

Velocitas in ſphera eius qđ vicinat cẽtro, & eius qđ eſt extra nõ eſt eadem velocitas. 6. phy. tex. cõ. 86.

Velocitas æquiuocatur de motu recto & circulari, & multo magis de motu locali, & alterationis. 7. phyſic. com. 24.

Velocitas proprie vniuſcuiuſq; motus ſequit exceſſum potentiæ motoris ſupra rem motam. 7. phyſi. tex. com. 35.

Velocitas & tarditas motus nõ sũt niſi pp diuerſitatem proportionis motoris ad rem motã. 2. cæli. cõ. 36. & habetur in tex.

Venter ieiunus & inanis calidꝰ eſt, ſaturatꝰ vero frigidus, Ex libro de ſomno & vigilia, vide cauſam ibi in Themiſtio. cap. 21.

Venenum duplex quoddam à qualitate prima, quoddã à tota ſubſtãtia. 5. Col. cap. 18.

Venena ſunt res relatiuæ, qa aliqua ſunt venena alicui animali, alicui vero ſunt cibi, Ex 6. diſp. ī ſolone 6. & in 3. phyſ. in prologo ſuo.

Venenũ operat in corpore quatuor opationibus virtutũ, qualitatibus primis vt oppiũ, qđ ſua frigiditate interficit à tota ſubſtãtia, vt aurũ qđ eſt cõuerſum in calcẽ, qđã fortudine attractionis interimunt, vt ellus niger, & qđam remouẽdo calorẽ naturalẽ, & hęc ſunt q̃ purgant ſanguinem. 5. Col. cap. 22.

Venarum origo requiratur. 3. de natura animalium. cap. 23. & 4. vbi ponũt opiniones Sinęſis cypꝛii, & Diogenis approbiematæ, & Polibi ſententię, & improbantur, & ponitur vera Ariſt. opinio.

Venæ nã ſimilis ẽ naturæ oſſium, neq; vena vna ſeorſum inueniri poteſt, ſed oẽs pars ſunt vnius. ex 2. de partibus animalium. cap. 9.

Venarũ non pulſatiliũ principiũ & ſanguinis ſm Gal. eſt iecur, ſm Ariſt. autem eſt cor, ꝓpter duas rationes quas vide in 3. de partibus anima. in cap. de corde.

Venarũ pulſatiliũ & ſpiritꝰ principium ſecundũ Gal. eſt cor. ibidem.

Venæ meſeraicæ oẽs ad portã ī epate terminant q̃ ſunt in inteſtinis, ſed venæ q̃ ſunt in inteſtino quod meſenterium dicit, non terminãtur ibi, & vide cauſam 4. de vtilitate particulaꝝ. cap. 19. quia illa defert ſanguinem ꝓ nutritione inteſtinorum omnium, ſed meſeraicæ deferunt nutrimẽtum ad epar, vbi digeratur.

Vena perueniens ad pulmonẽ eſt arterialis, & arteria eſt venalis, vide cãm 6. de vtili. particu. cap. 10.

Venę ſunt eiuſdẽ ſubꝫę, cuiꝰ ẽ cor, & venæ ꝫ Ariſt. non trãſeunt p ſubſtantiã cordis, & Gal. vr idẽ fateri (vt imaginor) ꝓter q̃ de arteria venali, q̃ inter cor & epar exiſtit 3. de partibus anima. in cap. de corde.

Venæ cõditæ & exiles arguũt ſomnolentiã, venę latæ & ꝓſpicuæ arguũt oppoſitũ, ex lib. de ſomno & vigilia, vide Them. ibi ca. 17. & 18.

Venæ

Venæ q̃dam cor adeunt, q̃dam vero à corde proueniunt, quę cor adeũt sunt ministrę vt q̃ à iecinore sanguinem incoctũ, & impfectum cõ uehant, sed quę à corde ꝓueniunt sanguinẽ iam ꝓfectum in corde generatũ distribuant q̃ totum corp⁹. Them. in commen. super libro de somno & vigilia. capi. 13. ex hoc multa medicorum argumenta solues. Istã distõnem Them. dicit esse in lib. de nutrimẽto, licèt apud nos liber ille nõ extet. consimilẽ distinctionem scribit Alex. cuius Them. fuit abbreuiator, in paraphrasi de anima. in vlti. cap. vbi agit in qua ꝓte q̃ corporis ꝓsistat aĩæ principat⁹, & ibi reddit causam, quia venę circa cor inueniuntur latiores, & quã to magis diffunduntur, tanto magis ramificantur, & redduntur angustiores.

Venarum principium est vnum, & est cor, quod etiã est principiũ caloris naturalis & sanguinis, & demonstratio datur ꝑm causam, & esse de hoc ab Arist. vide 3. de parti. aĩalium. Auer. in cap. de corde, & Arist. ibidem. in cap. de corde.

Venæ duæ oriuntur à corde, quia natura sanguinis est duplex venalis & arterialis, ex 3. de partibus aĩalium Com. in cap. de corde.

Vena magna quæ exit à dextro ventriculo cordis est ꝓstãtior vena aborta quę exit à sinistro, & ideo vena magna ꝓcedit ad anteriora, vena autem aborta ad posteriora, q̃a anteriora sunt præstantiora posterioribus, ex 3. de partibus animalium. ibidem.

Venæ sunt multæ propter mẽbrorum nutrimentum. ibidem.

Vena chilis ab Hippocrate vocatur vehiculum nutrimenti. Galenus ĩ 4. de vtil. par. cap. 5.

Venæ non pulsatiles ꝓponuntur ex vna tunica, ꝓter vnã, & inuẽtę sunt ꝓ sensum tactus ꝙ ramificãtur ab epate, vide in concordantijs nuper editis 1. Coll. cap. de anathomia venarum non pulsantium.

Venæ atię pulsatiles, aliæ nõ pulsatiles, & venæ pulsatiles oẽs ꝓponũtur ex duabus tunicis, excepta vna. primo Colli. cap. de anathomia venarum pulsatilium.

Venæ, nerui, ossa, vngues, & mẽbranæ, & id genus ingrossantur & fortificantur à calido, & congelantur à frigido.

Vento septẽtrionali Hippo. adaptat siccitatem, & meridionali humiditatem, eo ꝙ natura istorum ventorum est has duas facere dispositiones. 4. Colli. cap. 14.

Ventus septentrionalis aerem refrigerat, licèt sit siccus, & similiter pluuia. ibidem.

Ventus est de numero eorũ quæ mouentur nãliter, cum non moueatur nisi à gñante. 8. phy. com. 35.

Ventositas gñatur à calore debili, calor. n. fortis dissoluit mãm dissolutione nõ manifesta, nec ẽt fortis frigiditas generat vẽtositatem, q̃a non est eo ꝙ nõ habet à sua natura vt generet ventositatem. 3. Colli. cap. 16. de accẽtibus superuenientibus virtuti nutritiuæ in gñali.

Vẽti & fluuij cõstituunt ꝓ motum. 1. de aĩa. cõ. 36. idẽ habet Themi. 1. de aĩa. cap. 19. & est sup. tex. 44.

Venti fumosi sunt quatuor, orientalis, occidentalis, septentrionalis, & australis, seu meridionalis, ex 2. meteoro cap. 2.

Ventus est exhalatio fumosa mota, cir-

circulariter,vel ſm circuitum circa terram,ibidem.

Venti vt plurimum non fiunt in tẽ pore caliditatis intẽſę,nec in tempore frigiditatis intenſæ. ibidem.

Ventus auſtralis & ſeptentrionalis magis inueniunt quã oriẽtalis & occidentalis,ibidẽ.& ibi vide cãm.

Ventus auſtralis eſt calid⁹ & humidus,ventus autem ſeptentrionalis eſt frigidus & ſiccus, oriẽtalis aũt & occidentalis ſunt medij inter iſtos ibidem.

Venti orientales putantur de eis ꝙ ſunt calidiores q̃ occidẽtales.ibid.

Venti aſſimilant fluminibus ī hoc, ꝙ quanto magis diſtant à ſui origine & principio, tanto maiores fiunt.ibidem.

Venti meridionales ꝓprietas eſt ꝙgregare nubes,& commouere eas, ſeptẽtrionalis vero proprietas eſt deſtruere nubes,& ſeparare partes earũm.2.metheororum.cap.2.

Ventorum diuerſitas eſt per diuerſi tatem locorum.8.meta. tex.cõ.5.

Vẽtus eſt de numero illorũ entiũ, quorum ſubſtantialis diffinitio ꝙſiſtit in motu.Ex lib.deſtru.diſpu. 3. in ſolutione octaui dubij.

Ver eſt tẽpus ī quo operationes nutritiuæ ſunt pfectiores 2. Coll.ca. vlt.de complexionibus temporũ.

Veris temperamentum attenditur penes corpus humanum ſecundũ medicos.ibidem.

Veræ concluſiones non declarantur niſi à ꝓpoſitionibus,& ꝓpoſitiones à ſenſu.8.phy tex.com.22.

Verum duplex, neceſſarium,& poſſibile, verum neceſſarium opponit falſo impoſſibili, & verum impoſſibile opponit falſo poſſibili. Cõ. in paraphraſi primi de cęlo sũma 10.parte 3.& colligitur ex tex.cõ. 119 primi de cælo & mundo.

Veritas ſicut dicit Ariſt. conuenit, & teſtatur ſibi oī modo.3.de anima.com.5.iuxta dimidium, & eſt authoritas Ariſt.primo ethicorũ. cap. 10. verum vero conſonat ex omni parte, falſum autem ſtatim diſſonat vero.

Verum & falſum ſunt in eodem genere cum bono & malo 3. de anima.tex.com.34.

Veritas & falſitas q̃ ſunt in intellectu ſpeculatiuo ſunt alię ab his q̃ ſunt in intellectu operatiuo.3.de anima. tex. com.34.

Veritas quæ ẽ ī intellu ſpeculatiuo eſt bonũ ſimplr, & falſitas eiuſdẽ eſt malum ſimpliciter, ſed veritas quæ eſt in intellectu operatiuo eſt bonũ in reſpectu, & falſitas in eodem eſt malum in reſpectu. 3. de anima.tex. com.34.

Veritatis ꝓhenſio nõ eſt impoſſibilis in multis rebus, & hoc eſt manifeſtum apud oẽs.2. metaph. com.1.& textu.

Veritatis comprehẽſio quodammodo eſt facilis, & quodammodo difficilis.ibidem.

Veritatis comprehenſio indiget lõgitudine temporis.ibidem.

Veriſſimum eſt quod poſterioribus cauſa eſt,vt ſint vera.2.metaphyſi. tex. com.4.

Vero primo quod affinius eſt illud eſt magis verum. 4. metaphy.tex. com.18. conſimile 2. meta. t.c.4.

Verũ aut nihil eſt, vt Democritus ait, aut non eſt nobis manifeſtũ. 4.meta. tex.com.21.

Veritatem expectare à dicentibus ſermones falſos eſt volantia perſequi.4.meta.tex. com.21.

Veri

Veri & falsi diffinitio requiratur 4. meta. tex. com. 27.

Verum affirmationem habet in cōposito, negationem vero in disiuncto. 6. meta. tex. com. 8.

Verum & falsum sunt in mente, & bonū & malum in rebus, 6. meta. tex. commen. 8.

Vera affirmatiua significat compositionem, & vera negatiua significat diuisionem.

Veritas est adęquatio rei ad intellectū, colligitur ex 9. primę philoso.

Veritas vt declaratum est in sua declaratione est adęquatio rei ad intellectum. s. ꝙ ita sit ī aīa. sicut est extra animam. Ex libro destruct. disputatione prima, in solutione 22. dubij. in tex. com. 21. vbi dr putans diuisum diuidi, & composi tum componi verus est, mentitur autem contrario se habens, atque res ipsę se habent, & parum infra, dicitur nō propter nos existimare te album esse tu albus es, sed propter te esse album nos hoc dicētes, verum dicimus.

Verus respectus est particulariter, quia vniuersalia non habent esse extra animam 12. meta. cō. 27. idē ibidē. cōmentis 4. & 14. & alibi.

Veritas est cunctis rebus magis naturaliter desiderata à virtute intellectuali. Ex lib. destruct. disputa. prima in prohemio.

Veritas quæ est in intellectu potentiæ est oppositа falsitati, sed veritas quæ est in intellectu agente & separatis intelligentiis, est veritas simplex, cui minimum opponit mendacium. Them. 3. de aīa cap. 45. & habet ex tex. ibidē. tex. com. 25. Vbi collige non omni veritati opponi falsitatē, sicut & de bonita te diximus in proprio loco.

Veritas nequit vt plurimū ostendi, nisi illis qui per suam viam recte ambulauerint, & ideo multa quæ sapientibus patefiunt demonstratiue, apparent vulgo somnia, & dat exemplum de sole qui est maior tota terra centum sexaginta sex vicibus. Ex libro destruct. disputa. 3. in solutione 18. dubij.

Vesica pręcisa coire non potest nisi ad ipsum exordium suæ ceruicis, quanq̄ non ignoro ita aliquando contigisse vt vulnerata vesica solidesceret, sed quod ad modum raro contingit parum id admodū considerādum censeo. Arist. in 3. de natura animalium. cap. 15. facit pro opinione Auerr. asserentis in 3. Col. in egritudinibus monstra cōtingere quandoque.

Vesica non est data nisi animalib⁹ habentibus pulmonē, & vide causam 3. de partibus aīalium. cap. 8.

Vesica inter aīalia corticata omnia carēt, excepta testudine marina, q̄ pulmonē habent carnosum & sanguineum, & terrestres, quæ proportione maiorem habent pulmonē, ibidem, fallit tn̄ in testudine lutaria nūcupata, quia talis & renes & vesicam habet vt dicitur ibi cap. 9.

Vesica carent aīalia pēnata & corticata, exceptis testudinibus. ibidem.

Vesica quare animalibus data sit, vide Gale. 4. de vtilitate particu. cap. 18. autoritate Platonis.

Vespertilio videt ancipitis naturę ī ter volucres & terrestria aīalia, ex 4. de ptib⁹ aīaliū. ca. 11. ꝓpe finē.

Vespę videnť generari ex corporib⁹ equorum mortuorum, & apes ex corporibus vaccarum mortuarū, & ranę ex putrefactione aquæ, & muſci-

muſciliones et vino corrupto. 12. meta. cō. 18. in principio digreſſionis, vbi ponitur opinio The. vide de veſpartū gñatione Ariſt. in 5. de natura animalium. ca. 20. Vide in contradictionibus nuper editis.

Veſtes quæ mundiſſimæ ſunt citiſſime inquinātur, nam purum diligēter mōſtrat quicquid exceperit, ex libro de inſomniis Ariſ. & dicit, ꝙ ita ēt euenit in animo. Vñ poeta, Omne animi vitium tāto conſpectius in ſe.

Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.

Via doctrinæ eſt triplex genus demonſtrationis. ſ. demonſtratio ſigni, & demonſtratio cauſæ, & demonſtratio ſimpliciter. Auerr. in prologo 1. phy. Vbi aduerte, ꝙ demonſtratio ſigni eſt ab effectu ad cauſam, & dr demonſtratio, qa eſt vel à ſigno ſuper effectum, vel etiā per cauſam remotā vt colligit ex proceſſu Ariſ. in 1. poſteriorum. Demonſtratio cauſę tantum, ſeu pp qd eſt, qñ eſſe effectus ſeu inherētia paſſionis in ſubiecto eſt per ſe nota ante demōſtrationē, ſed ignorat ꝓpter qd illius. huius exēplū accōmodatū exhibetur in 8. phy. tex. cō. 65. vbi demōſtratur ꝓpter quid eſt, ꝙ ſi duo mobilia æqualis velocitatis per idem ſpatiū in eodem tēpore moueantur, ſi vnū moueatur directe motu continuo per tranſeundo totum ſpatium, alterū vero reflectat replicando medietatem bis, cuius ptrāſit primum totum ſpatium q̄ ſm medietatē replicatam, & eſt qa inter duos motus ptrarios cadit quies media, patet. n. ꝙ p talem demonſtrationē nō aggñatur de nouo ipſius, qa eſt aliqua cognitio, ſed pp qd tm̄, & ideo dr demonſtratio pp quid ſeu cauſæ tm̄: Demonſtratio vero ſim pliciter ſeu demōſtratio dans cām, & eſſe, ſeu demonſtratio potiſſima eſt qī, vt d. The. in 2. poſteriorū. ca. 2 vt communi examine vtranque abſoluat cognitionem, & vt ſit, & quāobrē ſit, & ideo ab Auer. dr plerunq; demōſtratio dans cauſam & eſſe, quia ſimul & ſemel facit cognoſcere inherentiam paſſionis, & cauſam inherētiæ, & ita eſt notabilis via Com. clare in 2. cęli. & mundi in com. 35. Et Latini expoſitores in lib. poſteriorū non videnť intellexiſſe huiuſmodi differentiā. Conſidera ēt, vt ſcribit Cō. in 1. cęli. com. 95. ꝙ demōſtrationes dicentes ad impoſſibile sūt de numero ſignorum, quia cū oēs ferè demonſtrationes, quę fiunt in ſcientiis mathematicis ſint ducentes ad impoſſibile, tunc ibi erunt demonſtrationes ſigni, quod communiter non eſt conceſſum.

Via in rebus ꝝ generabilibus per naturā eſt de ſpecie eius ad quem terminatur, ſed differūt ſm magis & minus 2. ph. com. 14. idem 5. ph. com. 9. & 3. phy. com. 4.

Via ad rem eſt aliud ab ipſa re. 3. phy. com. 4.

Via q̄ eſt inter põam & actū eſt de illo genere de quo eſt actus & eſt idem cū actu, ſed nō differunt niſi ſm magis & minus. 5. phy. cō. 9.

Via legis differt à via Philoſophorū, quia via legis ſimplex & narrata ponitur, ex diſputatione 6. in ſolutione 6.

Vinū aromaticū eſt melius qd reperiri poteſt in ſincopi, & hoc eſt qđ ſua caliditate penetrare põt p totū

cor-

corpus, quod est sine amaritudine & stipticitate, & ē illud vinū ꝙ est vinosum, qđ est pūgitiuū in principio, & post est delectabile sine amaritudine & ponticitate, & sarracenis in hoc casu licet vinum bibere, quamuis eis prohibitum sit. 7. Coll. cap. 16. de cura syncopis.

Vinum digestioni citi⁹ præparatur. omnibus alijs cibis & medicinis, ita ꝙ dicitur ꝙ in stomacho non moratur ad digerēdum, sed in epate solum. ibidem.

Vinum dulce exhalat, pingue enim est & non ꝯagulatur à frigore & vritur. ibidem.

Vinum quodcunq; paruam habet exhalationem, idem emittit flammam. ibidem.

Vinum nouū habet plus terrę quā antiquum, 4. metheororum. tex. com. 48.

Vinum vnum dicit & aqua vna inquātum indiuisibile ſm speciem. 5. meta. tex. com. 9.

Vinum natationem cibi in stomacho vetat, ventositatem resoluit, vrinam prouocat & sudorem, animā letificat, & adiuuat nām ad expellendū supfluitates. 7. Col. ca. 6.

Vina tēporib⁹ calidis fece subuersa deprauātur. 3. de generatione animalium. cap. 2.

Vinum & ceruisia ducibus resistūt choleris & eas à corpore expellūt, melancoliæ vero à tota specie resistunt. 6. Col. cap. 6.

Vinum nouum absolute est calidius antiquo, sed in cōparatione corporis humani vinum antiquū est calidius nouo. Auer. in 2. de generatione aīalium cap. 2. vbi in simili cōciliat dicta medicorū cū dictis Aristo. asserentium albumen oui esse frigidi⁹ virello, cui⁹ tñ oꝑ positum sentit Arist. inquit. n ꝙ multæ res absolute sunt calidiores alijs q̄ in cōparatione corporis humani sūt frigidiores. Et nota ꝙ p hoc fundamentum multæ apparētes ꝓtradictiones īter Philosophos & Medicos cōciliari possunt in similibus, nā medici simplicium & cōpositorum cōplexiones graduāt ī respectu corporis humani, medicina. n. est sciētia qua humani corporis dispositiones noscūtur, vt inquit princeps, ex parte qua sanatur aut ab ea remouet, vt habita sanitas conseruetur, & amissa recupere tur. vide ēt in 2. de aīa, com. 105.

Vini & olei natura maxime alienos odores suscipit. Aristo. in libro de insomnijs.

Violētia non intelligitur nisi in respectu naturę. 1. cęli. cōm. 62. & 14. & elicitur ex textu.

Vis sensibilis est in corde. Arist. 3. đ partibus animalium. cap. de corde, & vide etiam pulchre Alexandrum ī paraphrasi de anima. cap. vlt. vbi arguit in in quo loco, aut in qua corporis parte sit animæ principatus.

Violentū & id quod est ꝑter naturā nō est in rebus sempiternis. 5. me. tex. com. 6. idem 2. tex. com. 18.

Violentū nō est manſuū. 12. met. com. 54. & 2. cæli. tex. com. 18.

Vires retēto spiritu augēt, ex scđo de gñatione anima. cap 4.

Violentum præter naturā est Arist. in 5. de generatione animalium. cap. vlt.

Violētiæ intentio nō est nisi vt res moueat contrario modo suę naturæ. 3. cęli. com. 18. & elicit ex text.

Violēte motū mouet ex alio 3. cę. 20.

Vio-

Violentia in rei veritate est, vt aliqd corpus moueat alterum corpus ab extrinseco, ita ꝙ in natura illi⁹ corporis motoris non sit vt moueat illud quod ex eo mouetur semper, sed in aliqua hora. Comm. 3. celi. com. 20. Ex quo patet, ꝙ propositio Pomponatij non est vniuersaliter vera, ꝙ omne quod mouet ab extrinseco, moueatur violenter, etiam in motoribus corporeis.

Vipera sola animal edit, postquam intra se oua edidit, cum cætera serpentum omnia genera oua edant in lucē, quo fit vt viperę vni vulua similis vt chartilagineis sit, 3. de natura animalium. cap. 1.

Vipera sola ex serpentibus animal gignit. primo de historia animalium. cap. 6. & 5. lib. cap. vltimo.

Viperę vino venantur. 8. de natura animalium. cap. 4.

Viriditas est principiū nigredinis, & ideo causæ quæ faciunt nigredinem sunt eędem cum causis facientibus viredinē, excepto ꝙ in viriditate sunt debiliores. 4. Col. ca. 22. Et aduerte ibi ꝙ nigredo à calido & frigido causari potest.

Viri & mulieres pingues sunt min⁹ fecundi, vide causam 1. de generatione animalium. cap. 18.

Virtus q̄ simplices terminationes apprehendit pluris est atq; pstantior virtute quæ componit & diuidit, nam in complexione modo veritas, modo falsitas continetur, intelligentia vero semper vera est. Amplius intelligentia attingimus rem & amplectimur, sed per cognitionem quæ in cōplexione ꝓsistit circuimus rē atq; lustramus, & circunspicimus non accedendo. The. 1. de aīa. cap. 26. vbi ponit dr̄iam inter intelligere & cognoscere.

Virtus sensibilis princeps cōis, & q̄uis sit in corde, tn̄ non completur cum operatio manifesta nisi in cerebro nucha & nerui. 3. Col. c. 31.

Virtus augumētatiua nō habet alia mēbra à mēbris virtutis nutritiuę, sed eadē mēbra sūt vtriusq; 2. Col. ca. 10. de iuuamentis mēbroꝝ officialiū ministrātiū virtuti gn̄atiuę.

Virtutes istæ qnatuor vel q̄nq; s. at tractiua, retentiua, digestiua, & expulsiua, & discretiua, sūt ī vnoquoque mēbro deseruiētes virtuti nutritiuę principali exn̄ti ī illo membro, & nō sūt sepatę, sed sunt sicut multi oparij sup vnū opus 2. Col. ca. 9. de iuuamēto mēbroꝝ officialiū. Nota tn̄ ꝙ istud est verū vt in pl̄ib⁹, sunt. n. aliqua mēbra in qb⁹ nō apparēt esse oēs illę q̄nq; virtutes, sicut dicit idē Auer. de īteſtinis in qbus nō ē manifesta virt⁹ attractiua, & ideo nō hn̄t tunicā lōgitudinalem, neq; villos longitudinales quibus fit attractio, quia cibus digestus in stomacho per virtutem expulsiuam stomachi per portanarium transmittitur ad inteſtina.

Virtutes digestiuę opatio nō cōpleꝛ nisi per qetē, & virtutis expulsiuę opatio pficiꝛ p motū 6. Col. ca. 2. ideo Hyppo. dixit, si vis ellebroꝝ ducere, moue corpus. motus. n. corpora turbat, declarat autē nauigatio.

Virtus & malitia ad aliquid sunt 7. phys. tex. com. 17.

Virtus est indiuisibilis 7. phys. tex. commen. 18.

Virt⁹ cognitiua quemadmodū alia primatum obtinet. alia vero famulat, ita ē in gte practicę, siue actiua comperies, vis enim qua ī pellimur & appetim⁹ q̄ ī puls⁹, atq; appetit⁹

dicitur

dicitur, principatu fungit, vis aīt, quæ neruis insita est, qua corp' rationibus q̄ ab impulsu & appetitu proueniunt mouetur, famulat, suo ac ministerio obsequit. Alex. in paraphrasi de anima. cap. de impulsu & virtute impulsiua.

Virtutis & vitij nullum est mediū, 7. phy. tex. c. 18.

Virtus & vitiū sunt duo habitus q̄ acquiruntur consuetudine passionum laudabilium, aut illaudabilium, 7. phy. tex. c. 19.

Virtus & vitium sequuntur passionem. ibidem.

Virtus vegetalis est propter sensilē, sensilis propter appetitum, appetitus propter intellectum est. Alex. in paraphrasi de ani. ca. de impulsu & vi impulsoria, nam semper vilius est nobilioris gratia.

Virtus moralis maxime operatur ī hoc, videlicet, ad scientiā, & maxime castitas, 7. phy. com. 20.

Virtus rationalis est magis spiritualis q̄ imaginatiua, quia apprehendit vniuersalia, 2. Colī. cap. 7.

Virtutes quæ apprehendūt particularia habitudinib' imaginatis sūt tres. s. extimatiua & imaginatiua, & reminiscibilis, 2. Col. cap. 7.

Virtus motiua voluntarie non est alia à virtute motiua in loco, vt dicunt medici, 2. Col. cap. 7.

Virtutes nāles agunt vnum contrariorum per se, & aliud per accīs, ſz virtutes rationales agunt vtrunq; contrariorū p̄ se. 8. phy. tex. c. 8. & 9. primæ philosophiæ. t. c. 2.

Virtutes rationales non quiescunt quandoque, & mouentur quādoq; nisi pp aliq̄ inuocationem factam ī anima aut in corpore, aut in extrinsecis, 8. phy. com. 8. & 15.

Virtutes quinque sunt nutritiuæ aīæ. s. attractiua, retentiua, digestiua, expulsiua, & discretiua, 2. Colliget, cap. 7.

Virtus aūt excellentia est. 1. cel. t. c. 116. vbi accipitur ꝓ definitio potentiarū est per sumum in quod pūt. Et aduerte ꝓ vt dicit dñs Albertus ꝓpō locum habet ī omnibus potentiis & virtutib' quę hūt rōnem totius potestatiui, tā in naturalibus q̄ in moralibus, hz etiā locum in virtutibus animę ſm Diuum Thomā, vide in 2. de ani. 49.

Virt' crescitiua est quasi finis nutritiuæ, & generatiua est quasi finis crescitiuæ. 2. Col. cap. 7.

Virtutes quæ sūt in homine vt dicūt physici & medici sūt tres, vcz, naturalis, vitalis, & ani. 2. Col. c. 7.

Virtutes actiuæ & passiuæ corporeæ diuiduntur ad diuisionem corporis, & ideo omnes sūt finitæ. Cō. in paraphrasi primi de cæ. ad finē.

Virtus pullatilis est virt' cibatiua, sicut aliæ quinque virtutes ei attributæ, videlicet, attractiua, retentiua, digestiua, expulsiua, & discretiua, 2. Col. cap. 7.

Virtutes actiuæ & passiuæ differūt, qa virtutes actiuæ nō indigēt motore extrinseco vt exeāt ad actum, sed virtutib' passiuis motor extrinsecus est necessarius, 4. cæli. cō. 2.

Virtus qua iudicam' istū esse Socratem aut filiū Socra. est supior ad virtutem sensus, 2. de ani. c. 134.

Virtus quæliber existens in corpore cōposito, aut attribuit primis qualitatibus. s. formæ cōplexionis, aut erit virtus existens in forma complexionali, 3. de anima. com. 6.

Virtus imaginatiua est in anteriori cerebri, & cogitatiua in medio, &

rememoratiua ĩ posteriori, & hoc non tantum dictum est à medicis, sed dictũ est in sensu & sẽsato, vbi per illud intellige librũ de memoria & reminiscentia, vbi vide ipsũ, sententia Com. est 3. de ani. cõ. 6.

Virtus cogitatiua apud Arist. est virtus distinctiua indiuidualis, quę distinguit intentionem rei sensibilis à suo idolo imaginato 3. de anima. cõ. 6. & com. 20. & 33. & 2. de anima commen. 63.

Virtus cogitatiua est de genere virtutum existentium in corpore. cõ. 6. 3 de anima. & commen. 7.

Virtutes indiuiduales ſm Arist. sũt distributę in quatuor ordinib⁹, in primo est sensus cõmunis, deinde est virtus imaginatiua, deinde cogitatiua, postremo est rememoratiua, 3. de anima, com. 6.

Virtus rememoratiua est magis spiritualis, deinde cogitatiua, deinde imaginatiua, postremo sensus cõmunis, ibidem.

Virtus imaginatiua & cogitatiua & rememoratiua nõ sunt nisi in loco virtutis sensibilis, & ideo nõ indigetur eis nisi in absentia sensibilis. 3. de anima. commen. 7.

Virtutes animę mixtæ non indicãt nisi finitas intentiones & ſm conuersionem oppositi, illud quod nõ indicat intẽtiones finitas, necesse est vt non sit virtus animę mixta, 3. de anima. com. 19.

Virtus apprehẽdens simplicia & ꝓponens ea est vna & eadem virtus, contra Auempacem, qui tenuit virtutẽ compositiuam esse aliam ab imaginatiua, 3. de anima. cõ. 22.

Virtus cogitatiua qñ iuuatur ꝑ virtutem informatiuam & rememoratiuam innata est præsentare ex imaginibus rerum aliq̃, quam nũquam sensit, 3. de anima com. 33. idem com. 20. & com. 5.

Virtutis cogitatiuæ intẽtio nulla ẽ nisi vt ponat rem absentez à sensu quasi rem sensatã, & ideo comprehensibilia humana diuiduntur in hæc duo, videlicet, in comprehensibile cuius principium est sensus, & in cõprehensibile, cuius principium est cogitatio. 3. de ani. c. 33.

Virtus cogitatiua non ẽ intellect⁹ materialis neque est intellectus in actu, sed virtus particularis materialis, 3. de anima. com. 33.

Virtus cogitatiua non componit ĩtelligibilia simplicia, sꝫ intellectus materialis. ibidem.

Virtus cogitatiua hoīs hꝫ instrm terminatum, & est medius ventriculus cerebri, 3. de anima. com. 33.

Virtutes sensibiles quędam sunt necessariæ aĩalibus, quædam vero sũt ꝓp melius, & oēs diuersant ſm fortitudinem & remissionem ex prĩcipio commẽ. lib. de Sensu & Sensato, vide in concordantiis.

Virtus conseruatiua & rememoratiua sunt vnum in subiecto, & duo ſm modum, ex cõ. li. de Memoria & Reminiscentia.

Virtus imaginatiua est in orizonte anteriori cerebri, & virtus distinguẽs est in medio, in posteriori vero cerebri est virtus memoratiua & conseruatiua, ibidem. & in 2. Colliget. cap. 20. de iuuamentis cerebri & partium eius.

Virtutes nõ mouentur nisi ſm sũm subiectũ, ex cõ. lib. de Som. & vigi.

Virtus rememoratiua & cogitatiua nõ agũt in somno, sed virtus imaginatiua est quæ semper est in motu & actione cõtinua, & ideo actio somniandi

somniandi ipsi attribuitur, ex lib. de Som. & vig. Com.

Virtutes interiores sunt perfectiones apud quietem virtutum exteriorum. Com. in com. lib. de diuinatione secundum quietem.

Virtutes sẽsibiles in profunde cogitantibus contrahuntur interius, adeo ꝙ accidit somnꝰ magnus. ibi.

Virtutes interiores in his qui nati sunt sine auditu & visu sunt perfectiores. ibidem.

Virtutes interiores qñ mouebũtur forti motu, ꝫhentur virtutes exteriores, adeo ꝙ forte accidet ex hoc epilia aut syncopis, & iõ accidit in dispositione siñ epilepsię. ibidem.

Virtus quęlibet in materia existens ẽ finitæ motionis, 3. capite de substantia orbis, & 8. ph. tex. c. 79. 12. primæ philosophiæ. tex. com. 41.

Virtutes actiuæ sunt caliditas & frigiditas, passiuę autem sunt humiditas & siccitas, 4. metheo. t. cõ. 1. & 2. de gener. & corru. tex. com. 8.

Virtutum rõnalium alia opinatrix, alia scientifica. 6. ethico. cap. 2. vide pulchre Alex. in paraph. de anima capite de virtute rationali.

Virtus altrix est in corde, vide Arist. in 3. de partibus anim. ca. 4. de corde, & Alex. pulchre in paraphr. de anima cap. vlt. vbi agit in qua parte cordis sit principatus animæ.

Virtus regitiua corporum est virtus nutritiua, & dicitur natura à medicis, & vide causam in paraph. met. tract. 1. cap. vlt.

Virtus informatiua nõ format alia membra nisi mediante calore cordis, sicut virtus nutritiua non facit suas operationes nisi mẽdiante cõplexione sua, 4. Col. cap. 2.

Virtutes informatiuæ in seminib. existentes sunt, ex habente semen & sole, illa autem quę est ex putrefactione est a sole tantum. 12. metaph. com 13.

Virtutes naturales generatiuę similes sunt virtutibus artificialibus, 7. met. com. 23. vide 2. phy. com. 79. & 7. meta. com. 31.

Virtutes informatiuæ existentes in seminibus sunt virtutes diuinæ & ſm Arist. in lib. de animalibus assimilantur intellectui; in hoc, ꝙ nõ agunt per instrm corporale, & in hoc differũt à virtutibus naturalibus quæ sunt in corporib. animalium, istę. n. non agũt actione intellectus operatiui, sed agunt p im primẽtia terminata & mẽbra propria. 7. meta. cõ. 31. vide Arist. authoritatem in 2. de gen. ani. cap. 3.

Virtus informatiua non agit p mẽbrum proprium, & ideo dubitauit Galenus, & dixit. nescio vtrum virtus sit creator aut nõ, 7. met. cõ. 31.

Virtus informatiua agit per calorẽ qui est in semine, non ita ꝙ sit in seminibus, sicut anima in calore naturali, sed ita ꝙ sit inclusa in eis sicut anima in corporibus cęlestibus, & ideo Arist. magnificat hanc virtutem, & attribuit illam principijs diuinis nõ naturalibus. 7. meta. cõ. 31. Inde collige intelligẽtiã non esse in corporibus cęlestibus sicut anima est in calido naturali, contra rudes.

Virtꝰ sensualis ab altrice differt, qa separantur in esse vt in stirpibus, item altrix est in omnibus partib. corporis situs sẽsualis, qa capillis, vnguibus, ossibusq; nullus est sensus. amplius sensualis vtitur cogitatione & iudicio, altrix vero actione sola amplius non semp vtimur

sensuali,& vacatio eius est somn⁹, semper vero vtimur altrice,& vacatio eius mors est, vnde altrix etiã in somno operatur & viget magis, sensualis vero tũc feriatur & quiescit. Alex. in paraphr. de anima in cap. de impulsu & vi impulsoria.

Virtutes quædam animæ,vt cibabilis,sensitiua,& imaginatiua,& desideratiua non habent esse nisi cũ materia. 12. meta. com. 17. authoritate Alexandri.

Virtutes quæ sunt in seminib. quæ faciunt aiata, nõ est necesse ꝙ sint animatæ ī actu, sed in potẽtia sũt, domus q̃ est in anima domificatoris est domus in potentia & nõ est domus in actu. 12. met. cõ. 18.

Virtutes existentes in seminib. assimilantur virtutibus artificialibus, & ſm Aristo. in lib. de animalibus sunt virtutes diuinæ quæ habent potentiam dandi vitam & similes virtutib. quæ dicuntur intelligentiæ, quia perducunt ad finem. 12. primæ philosophiæ. com. 18. idem 7. meta. com. 31.

Virtus quæ dat animã à Galeno vocatur formatiua,qđ quidã sapientum dicunt ꝙ ista virtus est separatum principiu3. quidam vero istorum dicunt ꝙ est intellectus, & quidam ꝙ est anima,& quidam ꝙ est corpus cœleste, quidam dicunt ꝙ nõ est aliud nisi Deus, & ideo Galenus dubitauit vtrum agens istaꝫ actionem sit ipsemet Deus, aut aliud. ex lib. disp. 3. in fol. 18. dubij. idem in 7. metaph.

Virtus quælibet corporea finita est, prout diuiditur diuisione sui subiecti. ex lib. destr. dis. 5. in solutione 18. dubij.

Virtus voluntaria motiua duplex, cõmunis, & est in corde. i. in musculo mouente cor, & particularis, & est in musculo proprio vniuscuiusq; membri. 2. Coll. cap. 18. de iuuamentis membrorum motus voluntarij, ꝓtra Petrum Pompon.

Virtutis animalis principiũ ibi est vbi est principium animæ iuſm quod est spiritus, tale aīt est cor. contra Gal. in 2. de partibus ani. cap. de cerebro Auer.

Virtus vitalis est in corde ſm Gale. & est diuersa à virtute animali sensitiua & motiua q̃ est in cerebro, & à virtute nutritiua q̃ est in epate; & dicit ibi tam fuisse quæstionez Platonis & Hippocra. Com. 3. de partibus animal. in cap. de corde, in digres. de principatu mẽbroꝝ.

Virtus tertia dari non potest, alia videlicet, à nutritiua & ab animali, vt posuit Gale. quia tunc daretur tertia actio distincta à nutritione, sensatione, & motu. 3. de partibus in cap. de corde.

Virtus augumentatiua animalium est maioris ramificationis q̃ virt⁹ augumentatiua plantaꝝ. Auer. in 3. de part. anim. in cap. de corde.

Virtus informatiua existẽs in semine nõ est anima nutritiua, vt imaginatus est Auic. Auer. in 2. de generatione anima. cap. quo quærit vtrum semen sit animatum.

Virtus informatiua non est subꝫa separata, vt imaginatus est Abubac. ſm sententiam Arist. ibidem.

Virt⁹ informatiua est similis arti & intellectui. ibidem. & in 7. primæ philosophiæ. com. 31.

Virtutes quædam partiales aīæ nutritiuæ insunt corporib. plures existentes, quarum quædam est attractiua cibi, quædam expulsiua excrementi

crementi cibi, alia retentiua ipsius alimenti donec fiat concoctio, alia est discretiua excrementi ab ipso alimento. Auer. in 2.de generatione animalium. cap.2.

Virtus quælibet actiua aut passiua requirit in operatione sua quantitatem terminatam & qualitatem terminatam ex 2.de genera.aialium, Auer.in cap.3.vbi declarat quomodo fœtus in vtero aialium augeat.

Virtutis bonitas & malitia sequuntur bonitatem & malitiam complexionis, & propterea à medicis ponuntur in eodem genere. 7. Coll. cap.9.de cura putridarum febrium in generali.

Virtutum actiuarum gradus super vnam eandem complexionem sunt ſm comparationem graduum virtutum passiuarum. Auer. ī 2. Col. cap. de complexionibus membrorum consimilium.

Virtus discretiua & separatiua differunt in esse & rpe. 3. Col.ca. 16.

Virtutum diuersitas est causa diuersitatis instrumentorum,& nō econtra. Auer. in 4.de gener.animaliū. cap.1.& elicitur ex textu.

Virtutes apprehendentes mãles. s. sensitiuæ non apprehendunt seipsas neq; finem suæ dispositionis.ex libro de continuatione intellectus abstracti cum homine.

Virtus extimatiua est quæ apprehendit essentiam particularium existētium sub vlibus,& virtus reminiscibilis est recordatiua illorum particularium quę sunt comprehēsa ab illa virtute propria & virtus imaginatiua est illa à qua extimatiua apprehēdit suam impressionē. Auer. 2. Colliget. cap.7. Ex illo loco intelligis dictum eius in 3.de anima. com.6.vbi Commenta. posuit virtutem memoratiuam magis spiritualem aliis virtutibus interioribus.nam sententia eius est q̄ imaginatiua apprehendit cōfuse ipsum particulare, sed extimatiua seu cogitatiua est,quæ distincte elicit speciem particularis & cognoscit essentiam particularis, sed virtus reminiscibilis verſatur circa facere reminiscibilis illius particularis comprehensi cognitionem:ita q̄ obiectum reminiscibilis est in altiori gradu spiritualitatis, quia obiectum extimatiuæ est essentia rei particularis, sed obiectum reminiscibilis est illius particularis cognitio reuocata auxilio eius.

Virtus attractiua non est in granis quando seminantur & nascuntur, nisi quando seminantur integra,& si seminarentur fracta non nascerentur: quia hæc virtus attractiua est in eis quasi forma specifica in totalitate totius grani fixa, hoc est, quando partes sunt continuę coniunctæ simul,& hoc est simile calori smeraldi vel alterius lapidis prætiosi,quia quando partes sunt coniunctæ in eis, & quando separatæ sunt priuantur ab eis, & Auenzoar reprehendit medicos facientes aq̄ ordei ex ordeo prius fracto, deinde infuso in aqua. 5. Coll. cap.31.

Vis sensualis differt ab appetitu, qa illa vtit iudicio,hęc vero actu.appetitus.n.ad actiuam partem spectat, qñquidem animalium motionum causam habet:appetitus etiā à sensuali differt ordine functionum & ipse: priores enim animæ appetitū omnino sensus est: non autē semper sensum appetitus est: & ideo non vbi est sensus,ibi appetitus est.

Ampli⁹ vis ſenſualis ī paſſione quadam ſine affectione eſt: appetitus vero agendi & operandi facultatem habere videtur. Alexander in paraphraſi de anima. cap. de impulſu & vi impulſotia.

Viſus comprehendit album per ſe & nigrum per accidens, vt eſt priuatio albi, & hoc eſt vniuerſaliter in comprehenſione habituum & priuationum 4. phy. com. 118.

Viſibilia mouēt media quoſq; motus eorum perueniat ad virtutē corporalem. 2. cœli. com. 12. & 7. phyſico. com. 12. & 2. de anima cō. 115.

Viſio aliquibus contingit à remotis melius aliquibus à ꝓpinquis. & vide cauſam. 3. Colſ. cap. 38. Vbi reprobatur quæſtiō illorum qui aſſerunt cauſam illorum, qui melius vident à remotis eſſe propter ſpiritus groſſitiem.

Viſus vniuerſaliter nō dicitur ꝙ ſit fortis niſi quando videt res remotas, ſicut dicit' ꝙ turtur habet oculos ſimiles colori rubini, & videt multum lōge, & dicit ꝙ habet fortem viſum, & hoc accidit ei ꝓp claritatem inſtrumenti & bonitatem ſenſus. 3. Colſ. cap. 38.

Viſus proprietas eſt ꝙ nō recipit colores denudatos à materia. 3. Colſ. ca. 38. de ſenſu viſus & de accidētibus. & vide in cōcor. nuper ęditis.

Viſus media ſunt duo elementa, videlicet, aer, & aqua: hæc. n. media ſunt inter mālia & forālia, quāuis ignis ſit veracius mediū inter materiam & formam. 3. Colſ. cap. 38.

Viſus accidentia habent cauſas naturales veras, in naturali philoſophia declaratas, ſed cauſæ datæ à medicis ſunt fundatæ ſuper falſa fundamenta. ibidem.

Viſus eſt prior tactu, quapropter & ſubiectū eſt natura prius. 2. de generatione & corr. tex. cō. 7. vbi aduerte ꝙ ſubiectū ſumitur pro obiecto, ſic etiam ſumitur 2. de anima, cōmen. 144. 136. & 3. de anima, in commento 5. in ſolutione primæ quæſtionis.

Viſibile quoddā in lumine, & quoddam in tenebris. 2. de anima tex. commen. 72.

Viſibilia in obſcuro non videntur ſm colorem propriū. 2. de anima. commē. 73. & 72. vbi nota ꝙ talia colores nō ſunt, q̄ in tenebris videntur & non in luce. & non comprehenduntur in diffinitione coloris: ſiquidem color eſt qui actu perſpicui mouendi facultatē habet vt notat Alexan. in paraph. cap. 12. vbi agit quæ ſint ſēſibilia per ſe & quæ per accidens.

Viſio nō poteſt fieri per vacuum cōtra Democritum. 2. de anima. tex. commen. 74.

Viſu non ſentimus nos videre nec auditu quoniam audimur. ex lib. de ſomno & vigilia. Contra Thomā de garbo & Petrum Pomponatium, qui ponunt ſenſus apprehendere ſuas actiōes ꝓprias. vide Themiſt. ibidem cap. 6. & in 2. de anima, in expoſitione tex. com. 148. & ſm diuiſionem græcorū & Themiſtij eſt in 3. de aīa, cap. 8. vide Alex. in parapha. de anima, capite de ſenſu communi.

Viſus eſt dignior tactu. Ariſtote. in libro de inſomnijs. vbi Themi. ibi, cap. 12. dicit quòd viſus eſt acrior & certior tactu. vide in concordantijs nuper editis.

Viſibile magis in ſe non ſequitur vt ſit magis viſibile apud nos: ſol. n.

eſt

est magis visibilis q̃ color, sed non est magis visibilis à visu nostro ꝓpter mixtionem visus nostri cum materia. 3. de anima, com. 36.

Visus, olfatus, & auditus indigẽt medio extrinseco, proprium tamen visus est quod indiget cum medio luce, non. n. videt in obscuro. ex lib. de sensu & sensato.

Visum qui argumentantur à lineis radiosis exeuntibus ab oculo ad rẽ visam. Dico quòd inuentio talium linearum non habet intentionem secundum sensum, sed ꝺm intellectũ, vt intelligatur quasi vt exeant ab oculo. 3. Colliget. c. 38. vbi vide quomodo visio fiat. & ibi pulchra inuenies.

Visio fit per lineas & piramidem & hoc est verum, sed huiusmodi mẽsuræ nullum habẽt subiectum nisi medium diaphanum. Comment. in lib. de sensu & sensato.

Visus ꝑ pupillam ita paruam comprehendit maxima corpora, ita ꝙ comprehendit medietatem sphæræ mundi, & hoc ostendit ꝙ colores non recipiuntur in eo ꝺm extensionem corporalem, sed spiritualem. Commentator in lib. de sensu & sensato, & pondera bene hoc.

Visus non igni, sed aquæ in omnib⁹ tribuendum est. Arist. contra Empedoclem in 5. de generatione animalium cap. 1.

Videre acute dicitur duobus modis aut ꝙ procul potest cernere, aut ꝙ differentias rerum q̃ cernuntur q̃ maxime cernat. 5. de gener. anim. cap. 1. & 2. & vide differentiam.

Visibilia non sunt minus visibilia quando videntur q̃ quando non videntur 7. metaphy. cõ. 46. & est authoritas expressa Aristo. ibidem in tex. commen. 58.

Visibilis virtus videt se ī speculo sine alteratione, & si hoc possibile ẽ de visu, quanto magis illud erit de intellectu. 12. meta. com. 39. authoritate Alexandri.

Videre quamuis nobilius sit quàm non videre tamen hoc non est simpliciter, sed in nobilioribus præstat non videre vilia quàm videre. 12. metap. tex. commen. 51.

Visus sedes seu organum est in cerebro, & quare. vide in 2. de partibus animalium cap. 10.

Visus aquæ naturam obtinet. ibidem & in 2. de anima. tex. cõ. 130.

Visus optimus inter multum & parum humoris moderatus constat. Arist. in 5. de gen. anim. cap. 1.

Visum videre seipsum est sermo in vltimo sophisticationis & inuolutionis. ex disputationib⁹ phvsicis, in secunda disputatione, in solutione 6 dubij.

Viscera multiplicantur & vẽtres in aĩalibus ꝑ quatuor causas aut oẽs aut alteram ipsarũ. 3. de partibus animaliũ in ca. de ventre. ab Auer. & habet ab Arist. ibidem, in ca. 14.

Vitulus marinus & delphin⁹ & cetarium genus, medium videtur esse inter aquatilia aĩalia & terrestria. 4. de part. anim. ca. 11. prope finẽ.

Vitulus marinus animal generat, & habet lac, parit singulos aut geminos, & vt plurimum tres. mammis quas geminas habet, educat fœtum ritu quadrupedũ. 6. de natura animalium, cap. 12. Ex qno patet non veram esse Galeni sententiam in libro de interioribus, quòd natura tot mammas animalibus tribuit quot proles vt plurimum concipere potest.

Vitulus marinus ſolus inter animalia quadrupedia viui para aurib⁹ caret. & vide cauſam in 5. de generatione anima. cap. 2.

Vites quæ nimio alimento luxuriãt parum ſunt fœcundę, & tunc hirci re dicuntur. & vide cauſam in 1. de gener. anim. cap. 18. idem in 5. de hiſtoria animalium. cap. 14.

Vitis quædam eſt quam aliqui compunum vocant, quæ cum vuam albam ſoleat ferre, ſi nigrã tulit monſtrum id eſſe non putant, cũ ſæpiſſime id facere ſoleat, cauſa eſt, ꝙ ſua natura inter albam & nigram eſt. Ariſt. in 4. de gener. anim. cap. 4.

Vitrum rarum eſt & eſt durum, & virum leue eſt, ſed non humidum: & ſimiliter vitrum graue eſt & rarũ. contra Alex. 2. de gener. com. 15.

Viuum omne organicum eſt inſtrumentumq; eſt, de mortalibus & genitis loquor, quibus ad vitam præſidio cibi ſit opus. Themi. 2. de anima. cap. 5. in expoſitione diffinitionis animæ. Vbi ſcire poteris quantum deuient a via peripatheticorũ illi, qui aſſerunt diffinitionem animæ competere intelligentiæ: cum (vt inquit Themi.) anima non ſit actus cuiuſcũq; corporis, ſed naturalis, neq; cuiuslibet, ſꝫ viui. Viuũ aũt oẽ organicum eſt ex corruptibilibus: vnde in cœlo quod eſt viuum & animatum non eſt organizatio quia illa nõ indiget, licet. n. ſtella ſit nobilior pars orbis, tamẽ ea non eſt organum ex ſimplicib⁹ compoſitum, ſed eſt eiuſdem ſimplicitatis ſicut & orbis. idem habetur à Them. 1. de anima. cap. 24.

Viuentia & inanimata in rei veritate indigent motore exrinſeco, ſed eſt latentius in rebus habentibus aĩas. 8 phyſi. cõ. 17. & tex. cõ. 20.

Vita & tempus vniuſcuiuſq; mẽſuratur periodo. 2. de gen. & corrup. tex. cõm. 57. iuxta illud poętę, Stat ſua cuiq; dies. & ſcriptura dicit. Numerus dierum ſnorum apud te eſt. hic tamen conſidera de quæſtione medicorum, an vita naturalis beneficio artis medicinę poſſit prolatari naturaliter.

Vitæ actionis sũt quatuor gña, quorum vnũ eſt intelligere, ẽm ſentire, tertium moueri, & quieſcere in loco, quartum nutriri, augeri, & diminui. 2. de anima. tex. com. 13.

Viuere in lingua græca di de oĩ habente virtutem nutrimenti. 2. de anima. cõ. 17. & hĩ ex tex. ibidem.

Viuentia q̃libet ſiccis, humidis, calidis, & frig. alunt. 2. de aĩa. t. c. 28.

Viuere viuentibus eſt etſc. 2. de anima. tex. com. 37.

Vitæ naturalis menſura eſt ẽm mẽſurã humiditatis radicalis in quolibet individuo proportionato ꝓportione duplici, vt eſt declaratum in lib. de cauſa breuitatis & longitudinis vitæ. 3. Coll. cap. 11.

Vita diffinit' nutritione, & auctione 2 de aĩa. tex. cõ. 3. idem Alex. in paraphraſi. cap. 8. & in fine vbi etiam agit de ordine potentiarũ animæ.

Vita equiuoce dicitur de ſuperioribus & de iſtis. 3. de anima. cõ. 60. & 2 cœli. 60. & 71.

Vitæ hominũ ſequuntur cordis ꝓportionẽ cõplexionalem. ex cõ. lib. de longitudine & breuita. vitæ.

Vita eſt in anima & ſimiliter fęlicitas, quia qualis quædam vita felicitas eſt. 9. meta. tex. com. 16.

Vita æquiuoce dicit de rebus æternis & corruptibilibus. ex diſpu. 11. in ſolutione 1. dubij.

Vita procedere non potest ab eo qd vitam non habet, si enim hoc esset possibile, sequeretur ꝙ entitas procederet ab eo quod non est ens. ex disp. 11 in solutione primi dubij.

Vltimum exigit id cuius est vltimū 2. phys. com. 18.

Vltimum vult nō omne esse finem, sed optimum. 2. phys. cōm. & tex. 23. & 31. & 2. metaphy. te. com. 8. & 5. metaphy. tex. com. 3.

Vltimum nobile conuertitur cum fine. 2. phys. com. 23.

Vltimum intentum in rebus volūtarijs videtur bonum, sed non est in rei veritate: sed vltimum intentum in rebus naturalibus est semper bonum. 2. phy. cō men. 31. vide causam 12 primæ philosophiæ. commen. 18.

Vltimum duplex, nobile. & vltimū prouenies ex necessitate materię. ptimum est finis motus. secūdum est sicut mors. 2. phy. com. 23. vide etiam 2. phy. tex. cō. 87. vide differentiam inter ista ibi commen. 23. in calce commenti.

Vltima sunt in loco per accidens. Commen. 5. phy. com. 22.

Vltimum & cuius est vltimum alterum est. 6. phy. com. 1.

Vltima sunt in habentibus vltima. 6. phy. com. 26.

Vltimum in intentione est principium in actione. 3. de anima. tex. com. 49. idem 2. phys. tex. cō. 89.

Vltimo non est vlterius. 10. metaphys. tex. com. 14.

Vltima vnius distantia, plura quàm duo esse non possunt. ibidem.

Vltimum non est nisi vnum, quemadmodum & primum. 10. meta. commen. 14.

Vltimū cōcaui lunæ est locus ignis, & istud vocat ab Aris. vltimū, vltimū concaui ignis est locus aeris, & aeris aquæ, & aquæ terrę, & hoc vltimū concaui aquæ Aristo. vocauit medium. 4. cœli. commē. 23. idem 4. phy. commen. 46.

Vltima vt superficies, linea, & punctus non transferuntur in vbi, nisi per accidens. 4. phy. com. 9.

Vmbilicum habētia omnia, per vmbilicum augentur. 7. de natura animalium cap. 8.

Vmbra ſm Philosophos non proprie, sed largo modo dicitur causari a corpore, & vide causam libro destru. disp. 3. in solutio. 2. dubij.

Vngues sunt propter duo iuuamenta, vnum quod est commune & est propter conseruationem extremitatum digitorū, sicut ponitur ferrum in extremitate hastæ. 2. est ꝓpter sustentamentum extremæ carnis digiti, quando capit aliquid, & istud est magis proprium vnguibus manus quàm vnguibus existentibus in pede. 2. Colliger. cap. 8. ex quo patet solutio admotiua Galeni contra Aristotelem.

Vnum numero quandoq; in scīa diuina dicitur de substantijs separatis, quibus plus cōuenit dici ꝙ sint vnū numero q̄ alijs, quia sunt in diuisibiles ſm qualitatem, quia nō componuntur ex materia & forma, & etiā ſm quantitatem: & iste modꝰ videtur ꝙ similatur partim vni idiuiduali, & partim vno specifico indiuiduali, quia non prædicatur de multis, neque dicitur vllo pacto de subiecto: assimilatur aūt vni specifico inquantū est vna res per se intelligibilis. Auer. in tractatu 1. in paraphrasi metaphysicæ. Ex quo scire poteris vtrum vnitas

numeralis

numeralis & numerus in intelligẽ tiis ſeparatis ſit accidens,& in prædicamento quãtitatis,de quo multi Thcologi noſtri dubitauerunt. Et nota ꝙ iſtius rationis eſt vnitas numeralis, quæ demonſtrarur de mundo in 1.cœli ab Ariſtotele.

Vnum opponitur multitudini pluribus modis,videlicet.primo ſm diuiſibile & indiuiſibile, quæ eſt oppoſitio ſm priuationem & habitũ: & alio modo inquantum proprietates vnius opponuntur proprietatibus multitudinis. vnum.n.habet quaſdam proprietates, vt eſſe idem in ſubſtãtia, & æquale ī quantitate, & ſimile in qualitate, multitudinis vero proprietates ſunt oppoſitæ illis.ex paraphraſi metaphyſicæ,tracta.3.ibi. & dicamus quòd vnum opponitur multitudini multis modis.

Vnum quod eſt principium numeri impoſſibile eſt ꝙ opponat multitudini per morum cõtrarij, quia eſt ibi contrarium paucum,tractatu tertio,paraphraſi ibidem. & dicamus ꝙ impoſſibile eſt ꝙ vnum opponatur multo per modum contrarij.& vide ibi etiam alias rationes ad hoc.

Vnũ opponitur multitudini & priuatiue & relatiue, ſed duobus modis variis.ibidem.

Vnum menſurat multitudinem,ſed illa menſuratio non eſt de eſſentia vnius, ſed accidit ei, ſicut ignis eſt cauſa rerum ꝙ ignearum, & tñ eſt ignis abſque hoc ꝙ ſit cauſa. ex eo igitur ꝙ ignis,eſt in prædicamento ſubſtantia,ſed ex eo,ꝙ eſt cauſa eſt in prædicamẽto relationis ibidem.

Vnum eſt vnũ dicatur eſſe ꝑrium qũo æquale opponit paruo & magno? ſoluitur hoc dubium,quia opponit eis per inæquale. ibidem.

Vnum non ordinatur niſi ab vno, habet veritatem de agente inquãtũ eſt agens, non inquãtum eſt forma & finis,quia forma & finis dñr agẽtia quodam modo ſimilitudinis. tract.4.in paraphraſi meta.

Vnum reperitur in omnibus prædicamẽtis,& ſilr numerus, verũtamẽ vnũ,quod eſt principiũ quantitatis diſcretę non eſt illud vnũ quod dr ſm prius & poſterius de oĩbus generibus,neq; etiã ille numerus qui eſt in quantitate eſt ille numerus, qui reperitur in vnoquoque gñe. Auer.in paraphraſi 3.meta. tract. 3 vide etiam pro hoc contra Auicẽ. 4.meta.com.3.

Vnum numero dicitur multis modis.Auer.in para. met. tract 3.

Vnũ qã eſt ſynonimũ enti,differt à noĩe entis in modo tñ,nã qñ capit quidditas eius ex eo ꝙ eſt indiuiſibilis eſt vnum,ſed ſi ſumitur vt eſt quidditas tñ, tunc nuncupatur eſſentia & ens.ibidem.tract.3.

Vnum numero in quãtitate & multa conſiderantur à mathematico,& etiam à diuino. Sed duobus modis diuerſis ibidem.

Vnũ numero cũ cõcipiatur per priuationẽ multitudinis, & ipſum ſumitur in diffinitione multitudinis,quæ eſt numerus,videtur ꝙ ſit diffinitio circularis. Et fuit dubiũ Auicen. Ad quod Com.reſpondet, ꝙ hoc eſt ſicut de diffinitione relatiuorum,quia talia licèt ſeipſa diffiniant,tamen vnum eſt cauſa alterius,& ideo non eſt circulus. Sed tunc cogita, replica contra Auerroem,quia nõ videtur ſimile, quia vnum videtur eſſe cauſa numeri,

cogita.

cogita. & forte diceret Commentator ꝙ causa est anima ipsa, quia numerus est opus animæ ex iteratione vnitatis causatum.

Vnum quod est synonimum enti non est accidens, neq; est illud qđ est principium numeri. contra Auicennam. & vide fundamenta Auicennæ & impugnationem eius. ibidem.

Vnum absolutum, & multitudo absoluta differunt ab vno numerali, & multitudine numerali. ibidem.

Vnum numerale & ipsa vnitas numeralis, & quid fabricatum ab anima in ipsis indiuiduis à motu. & si non esset ipsa anima, neque etiam vnitas numeralis inueniretur, neq; numerus pẽnitus. ibidẽ. Vbi aduerte inter alias dñias, quæ sunt inter Auicen. & Auerroem de vno & numero est ista, quia opinatur Auer. talia esse ab opere animæ, & ideo vult ꝙ quantitas continua est materialior quàm numerus, qa quantitas continua, vt linea, & superficies, & corpus hñt aliquam nãm extra animam. non aũt est sic de vno quod est indiuisibile quãtitate, qualitate, & situ, quia tale non est, nisi intellectu abstrahente, & similiter numerus resultans ex reiteratione talis indiuisibilitatis est ab intellectu. & ideo Aristo. dicit ꝙ nihil potest numerare nisi anima, aut animæ intellectus. 4. phy. tex. cõ. 132. & si non esset anima, neque numerus esset. Sed Auicenna voluit (cuius opinionem multi latinorũ sequuntur) quòd ista significat naturam aliquam extra animam, sicut linea suo modo. Et nota bene hoc vltra alias differentias notas, quia Auicen. non distinxit inter vnum absolute, & tale quod est in prædicamento quantitatis, quod dicit respectum indiuisionis.

Vnumquodque entium nãlium habet in se principium motus, quod non est in artificialibus. 2. physic. tex. commen. 1. & 3. & commẽ. 23. & 5. physic. 2. & 3. de anima commen. 18.

Vnũ est indiuisibile, & causa in hoc est, quia omne quod est vnum, est per suam formam, & forma est per se indiuisibilis. 3. physi. com. 68.

Vnum est indiuisibile si vere vnum est 3. physi. tex. com. 68. & 4. metaphy. tex. com. 3.

Vnigeneæ res cum fuerint cõtinuæ ad inuicem non agunt, sed cũ fuerint contiguę. 4. physi. commẽ. 48. vide in primo de generatione, & corruptione. tex. com. 78.

Vnum essentia & quidditas idem significant. 5. physi. comm. 34. idem 4. metaphysic. commen. 3. contra Auicennam.

Vnumquodque diuiditur in ea ex quibus est, 6. physi. tex. com. 3.

Vniuoca sunt quorum diffinitiones sunt eædem voce & ratione. 7. physic. tex. comm. 26. idem in prædicamentis.

Vniuocorũ alia comparabilia sunt, alia vero non. 7. phy. tex. com. 27.

Vnus homo de triginta non mouet nauem solus, sed extrahit in actu illud de præparatione & potentia, quod largiuntur viginti nouem. 7. physi. tex. com. 37.

Vnum vni contrarium est. primo cœli. tex. commen. 10. & habetur in 10. primæ philosophiæ. t. com. 14. & 17. quod quomodo sit intelligendum, vide duas limitationes positas ab Auer. in 8. phy. cõ. 62.

Vnum-

Vnumquodq; quorum est opus, est gratia operis. 2. cœli, tex. cō. 17. Et aduerte q̄ (vt inquit Simplicius in commento ibidem.) ista propositio est tanquam dignitas. Nota tamen q̄ secus est in entibus necessarijs & sempiternis, secus in corruptibilibus. nam dispositio entis necessarij non est vt sit propter suam actionem, sz vt actio sit propter ipsum. 2. phy. com. 74. & est etiā notatum per Auer. in. 2. cœli. cō. 17. & 21. & in 12. primæ philosophiæ. com. 36. secus autem est in corruptibilibus, intelligitur etiā vt glosat Cōmentator ibi, dum finis fuerit passio non actio.

Vnum in quolibet genere est prius multitudine, & simplex composito. 2. cœli. tex. com. 22.

Vnū habet tres modos prioritatis, scilicet, quia est vnum simplex, & quia est prius diffinitione, & quia est prius numero. i. in ordine numeri. 2. cœli. com. 25.

Vnumquodque aptum est ferri in suū ꝓpriū regionem. ex 2. de generatione, & corruptione. tex. cō. 50.

Vnum, & esse cum multipliciter dicuntur, quod vere est actus est. 2. de anima. tex. com. 7.

Vnū subiectū habeꝝ nisi vnā formā substantialem est impossibile. 1. c. de substantia orbis. vbi cōsidera q̄ ꝑm viam peripatheticorum, locum habet propositio de formis iūctis, seu perfectibilibus, propter animā intellectiuā, quę ꝑm Auer. & Themistium. non est forma dans esse, sed extrinsecus perficiens, hoc etiā est verum in via Themistij. 1. de anima. cap. 24. ponentis animam mundi. vbi inquit: vt enim nihil vetat duas habere perfectiones perspicui corporis, quarum perfectior vna sit sol, altera imperfectior lumen, ita dici de anima: potest nihil obstare duas esse animalium formas, qua vna perfectior sit, vt anima ea quæ foris est, altera imperfectior, vt ea quæ intus ad singulas pertinet. Simplicius etiam in libro cœli, & in libro de anima plerunque idem affirmat, apud peripatheticos esse duplex genus formarum scilicet intrinsece, & extrinsece perficiens.

Vnum numero non prædicatur de pluribus. 1. metaphysi. tex. cō. 28. idem in prędicamentis in capitulo de substantia; & Porphirius in capitulo de genere.

Vnum in numero nō inuenitur in pluribus. 1. metaphy. tex. cō. 31. cō tra Platonem ponentem ydeam. cogita, quia videtur procedere etiā contra vnitatem intellectus.

Vnum quod est immateriale nō iteratur secundum indiuiduū. 1. meta. com. 40. idem 1. cœli. com. 4.

Vnumquodq; maxime aliorum dicitur secundū quod alijs ineſt vniuocatio, 2. meta. tex. cō. 4. idem 1. posteriorum. propter quod vnumquodque tale & illud magis.

Vnumquodque sicut se habet vt sit, ita & ad veritatem ibidem.

Vnū ꝑm formam sunt illa, quę sunt vnum ꝑm diffinitionem, vnum ꝑm numerum sunt illa, quæ sunt numerata ꝑm locū. 3. metaphy. cō. 2.

Vnum numero synonimum est cū particulari 3 meta. com. 14.

Vnum est causa vnitatis essentialiter & primo. 3. meta. com. 16.

Vnum & ens sunt magis vniuersalia alijs 3. meta. tex. com. 16.

Vnum apud antiquos non significat

cat nisi vnam intentionem dictā vniuoce,& ideo tot quæstiones eis contigerunt.3.meta.cō.16.& istæ quæstiones soluūtur per hoc,quia hæc nomina ens & vnum dicūtur multipliciter ſm ꝙ Arist. contradixit Parmenidi ī 1.phy. vide 1.ph. tex.com.14. & infra. Contra ponentes vniuocationem entis apud Aristotelem.

Vni⁹ quot sunt species,tot & entis. 4.meta.tex.com.3.

Vnitas de perfectis rebus iustius q̄ de imperfectis habetur. Themist. 5.phyſi.42.

Vnum significat negationem & est priuatio diuisibilitatis.4.meta.cō. 3.& decimo metaph. com.8.

Vnum & ens ſm Auicen.significāt dispositiones additas essentiæ.ibi.

Vnius est opposita speculari.4.meta.tex.com.4.

Vnum aut significat negationem multitudinis, aut priuationem absolutam. 4.metaph.com.4.

Vnum opponitur multo,& idem diuerso,& simile dissimili, & æquale inæquall. 4.meta.te.com.4.

Vnius inquātum vnum,& entis in quātum ens eædem sunt ſꝫ ſe passiones. 4 meta.tex.com.5.

Principia contrariorum sunt vnuꝫ & pluralitas. 4.met.tex.com.6.& ideo ibidem dicitur ꝙ omnia alia contraria videntur reduci ad vnū, & pluralitatem.

Vniuoca habent multitudinem ratione materiæ, ex paraphrasi metaphy. tracta.4. vbi colligitur ex mente Auer. expresse in abstractis à materia, nihil ā multis posse vniuoce dici.sic enim ibi probat principium de saparatis intelligentijs non dici vniuoce,& sic genus vniuocum appellat ipsum,quod est genus predicamentale non comprehendit nisi materialia, vt patet 2. cæli.com.49. & super Porphyrio in cap. de specie.

Vnum non significat vnam intentionem vniuoce in omnibus rebꝰ neque est intentio diuersa in omnibus rebus, isti enim duo modi sunt impossibiles, sed dicitur ſm prius & posterius.4.meta.t.c.6.

Vnum non intelligentem nihil ꝙtingit intelligere.4.met.t.c.10.

Vnum significare nō idem significat, ꝙ de vno, alioquin musicum, & album,& homo idem significarent. 4.meta.tex.com.11.

Vnum dicuntur quorū genus vnū est,& prope hunc modum quoruꝫ materia vna est. 5. meta.t.c.10.

Vnum vniuersaliter esse dicuntur quæcūque non habēt diuisionem inquantum non habent.5.meta. tex.com.11.Ex illo loco patet vnū supra ens non addere nisi indiuisionem,vt tenet Cōmentator 4. metaph.com.3.contra Auicennā.

Vnam materiam habent quę inuicē transmutantur. 5.met.te.c.11. idem primo de generatione. tex. com.43.

Vnum ſm continuitatem,& vnum ſm perfectionem,seu formam differunt.5. meta.tex.com.11.

Vnum aut quantitate,aut specie indiuisibile. 5.meta. tex.com.12.

Vnitas & punctus.nullatenūs diuisibilia sunt.ibidem.

Vnum sunt alia numero, alia specie,alia gñe,alia analogia,supra.

Vnum numero sunt quorum materia vna.ibidem.

Vnum specie quorum eadem ratio.ibidem.

Vnum

Vnum ſpecie quorum eadem ratio. ibidem.
Vnum genere quorum eadem eſt figura prædicationis. ibidem.
Vnum proportione quęcũq; ſe habent vt aliud ad aliud ibidem.
Vnitas maior ſemper infert minorem. ibidem.
Vnum quod eſt metrum in omni genere non eſt vnum. ibidem.
Vnum quod eſt principium numeri, & vnũ numero differunt. ibidẽ.
Vnum ſm formam, aliud eſt ſz formam generalem, aliud ſm formaz ſpecialem. 5. metaph. com. 12.
Vnum opponitur multitudini, & quot modis dicitur vnum, tot modis dicitur multitudo. 5. metaphy. tex. com. 12.
Vnũ aliud per ſe, aliud per accidens. 5. meta. com. 13.
Vnum numero non habet diffinitionem, ſed cognoſcitur ſenſu. 7. metaphy. tex. com. 39. vide in concordantijs.
Vnitas hominis ſi eadem eſſet cum vnitate equi, forma hominis & forma equi eſſet eadẽ. 7. met. t. c. 38.
Vnitas in rebus nõ eſt quia omnia ſint in vno; ſi enim omnia eſſent vnum, quia continẽtur in vno, totus mundus eſſet vnum eſſentialiter, quia omnia ſunt in cęlo, quod eſt vnum. 7. meta. com. 42. & elicitur ex textu, vbi dicitur, ꝙ partes diffinitionis, quę ſunt plures, non ſignificãt vnum, quia ſunt in vno.
Vnum ſm diffinitionem infert vnitatẽ materialem, quia omnia, quæ ſunt vnum ſm diffinitionez, ſunt vnum numero, quia diffinitio eſt ſermo vnus qui ſignificat vnam nãm, ſeu ſubſtãtiã. 7. met. te. c. 42.
Vna ſm diffinitionem ſunt vnum ſpecie. 7. meta. com. 45. vide in cõcordantijs.
Vnum quod eſt principium numeri ſignificat rẽ, quæ eſt extra eſſentiam & vniuerſaliter accidens qđ conſequitur rem in imaginatione. vide diligenter in paraphraſi. tractatu primo. cap. de vno, in metaphyſica contra Auic. vide etiam tract. 2 ibidem.
Vnum numero non prædicatur de pluribus. 7. meta. tex. com. 55.
Vnum & ens non contingit ſubſtãtias rerũ eſſe, ſicut neq; elemento, aut principio eſſe. 7. meta. t. c. 57.
Vnum apud multa ſimul non erit, quod autẽ commune ſimul apud multa exiſtit. 7. meta. com. & tex. 57. Vnde elicitur ratio ardua contra vnitatem intellectus perfidi Auerrois. Ariſto. enim arguit contra ydeas Platonis, & eſt valde difficile euadere ab huiuſmodi ratione, & qui tenent in via eius animã intellectiuam, & formam dantem eſſe formaliter homini, nullo pacto habent aliquam apparentẽ reſponſionem ad hoc, ſicut patet intelligenti.
Vnum numero in quantitate eſt illud, quod ſm intellectum eſt indiuiſibile quantitate, & qualitate, & poſitione. trac. 3. metaph.
Vnum dicitur ſicut ens. 7. meta. tex. com. 57.
Vnitas in compoſitis ex materia & forma eſt per ſuas formas, ſed res carentes materia non habent aliã cauſam à ſeipſis, in hoc ꝙ ſunt ens vnum. 8. meta. tex. com. vlt.
Vnum licèt multis modis dicatur, capitales tamen modi ſunt quatuor. 16. meta. tex. com. 1.
Vni eſſe indiuiſibili eſt eſſe. 10. me. tex.

tex.cō.1.& 3.phy.tex.cō.68.vnū est indiuisibile vere,cū vere vnum sit,vt vnus homo.
Vno aut numero cognoscitur quātitas in eo quod quātitas.10.met. tex.com.2.
Vnum primum est metrum & mēsura in vnoquoq; genere.ibidem.
Vnum non est numerus,sed principium numeri.10.met.tex.com.2.
Vnum est indiuisibile, aut simpliciter,aut inquantum vnū. 10.metaphy.tex.com.5.
Vnitatis essentia simpliciter & prīcipaliter est ī vno quod est in quātitate,deinde in qualitate. 10.metaphy.tex.com.5.
Vnitatis neglecta distīctio fuit causa erroris illorum,qui opinati sūt ꝙ vnum,quod est in quantitate discreta,est substātia,& qđ est principium entiū, & quod propter hoc numeri sunt substātię: & ista etiā fuit causa erroris Auicennę,opinātis ꝙ vnū,quod est principiū numerorum est genus decē prædicamentorum,ita ꝙ est accidens commune eis.10.metaph.com.5.& 8. 4.metaph.com.3.
Vnum ſm Pythagoricos & Plato. est substantia quędā. 10.met.tex. com.6.vt Commenta.dicit ꝙ posuerunt vnum esse substantiā aliā separatā à sensibili parte existētē.
Vnꝰ homo nō ꝑdicat alteꝝ ab hoīe aliquid.10.meta.tex.c.8.
Vni esse quod vnicuiq; esse. ibidē.
Vnū & ens sunt synonima Cō.10. meta.cō.8.nā ꝑdicamēta equaliter diuidunt ſm ea, & habet in tex.
Vnum & ens significant accidens ī rebus ſm Auic.cuius impugnationē vide 10.met.c.8. & 4.met.c.3.
Vnum opponit pluri, magis q̄ ſm vnum modū oppositoꝝ quatuor, 10.primæ philosophię.t.c.9.
Vnū & multa sunt oppositā ſm priuationem & habitum.10.meta. tex.com 9.
Vnius sunt idē & simile & equale, multitudinis vero diuersum dissimile & inequale.10.meta.tex.cō. 10.vbi Com.dicit ꝙ sunt ꝓpria.
Vnum per artificiū est multa: quia vnum per artem est vnum per accidens,& vnū per accidens est multa,10.meta.com.11.
Vni non contingit plura esse cōtraria 10.meta.tex.commen.14.
Vnum & multa sunt prīcipia & genera contrariorum, alia nāque ad hæc reducūtur,10.met.te.c.17.
Vnum numero dupliciter, priuatiue,& positiue.12.primæ philosophię.cō.14.vbi declarat qūo materia est vna numero per primationē cuiuslibet formæ indiuidualis dātis vnitatem numeralem. idem 1. phy.com.63.
Vnum & simplex non idem sunt. 12.meta.tex.com.37.
Vnum quod dicitur de continuo differt à simplici,quia continuum est vnum in actu & plura in potentia: omne enim continuum est diuisibile ī plura,sed simplr ē diuisibile actu & potētia.12.met.c.37.
Vnū & simplex aut dr simplr, aut in comparatione.ibid.c.37.vbi dicit Com.ꝙ absolutū vtriusq; est illud, cui non admiscetur materia, neq; est omnino diuisibile.
Vniꝰ famosior significatio est,dū dr de continuo.ibidem com.37.
Vnum ſm Arist. quodammodo est causa vnitatis:& alio modo ē causa multitudinis ex disput.3.in solutione 12.dubij.

Vnitas

Vnitas entis nullam aliam significationem habet nisi priuatiuã. s. priuationem diuisionis. ex lib. de tr. dispu. 3. in solutio. 14. dubij.

Vnum ens est à quo vna simplex ĩfluitur virtus, à qua oĩa entia esse habẽt, & quia multa sunt entia, ꝓcedentia ab illo vno in q̃tum, vnũ, sequitur multitudo necessario. Ex dispu. 3. in solutio. 12. prope finẽ. & adde dictum eius in hoc ex solutione 18. dubij, in eadem disputatione prope finem. Vbi dicit ꝙ nõ sequitur ꝙ ex extensione vnius virtutis in pluribus reb⁹, ꝙ sit in ipsa virtute pluralitas, sicut quidã opinati sunt, ꝙ ab vno principio influitur vnum, & ab illo influitur pluralitas: iã. n. ab vno potest ꝓuenire pluralitas, vbi animaduerte mẽtẽ Auer. fuisse sine dubio deum gloriosum esse illum, qui dat entitatem & vnitatem cuilibet enti, secundum capacitatem naturę cuiuslibet. & ad istarum vnitatũ producti onẽ in latitudine tali resultat multitudo, colligata ꝑ vnitatẽ virtutis diffusę in omnibus per q̃ consistit vniuersum & ordo eius. & isto modo intelligas quomodo esse sit effectus dei creatoris.

Vnum agẽs solum vnum effectum est propositio qua vtitur Auicen. Alpharabius, & Algazel, & est falsissima. nam sequeretur ꝙ omne generabile deberet procedere à decem agentibus, quod est absurdum cogitare, quilibet enim effectus in rebus nobis præsentibus ab vno efficiente fit, licẽt participent cũ eo decem predicamenta. ex lib. de tr. dispu. 3. in solutio 23. dubij.

Vnum esse quàm plura vbicumq; fieri potest melius est. 3. de partib⁹ animalium cap. 4. & est capitulum de corde. vide etiam in paraphrasi meta. ex Auer. tract. 4.

Vnumquodq; est vnum ꝑ suam & vnicam formam, alioquin aliquid esset vnum per aliquid posterius ad suum esse ex 3. de partibus animalium. cap. de corde.

Vnum ex his fieri non potest, quorum alterum agens, alterum vero patiens est, vt agens in eo ꝙ in fit aut motor in eo quod mouetur. Arist. 1. de gener. animal. cap. 20.

Vniuersalia quodammodo sunt in ipsa anima. 2. de anima. tex. c. 60. Auer. perscrutans locum ipsum asseruit ponderando ipsum modum loquendi cũ illa clausula. & dixit ꝙ ideo hoc fuit dictũ, quia postea declarabitur in 3. de anima in t. c. 30. ꝙ phantasmata ita se habẽt ad virtutem intellectiuã, sicut sensibilia ad sensum: etenim vt mouetur sensus à sensibilibus, ita intellect⁹ à phantasmatibus, & quia phãtasmata sunt intellecta in potentia non actu, & sunt in phantasia nõ ĩ intellectu. ideo dixit ꝙ vniuersalia ista. s. in potentia sunt quodam modo in anima, qa intentio imaginata, quæ mouet intellectum est alia ab intentione vniuersali, quę mouet immediate. Simplicius autem aliter interpretatur locum istum. nam vniuersalia non sunt secundum prædicationem in anima; sed in singularibus, sed in anima solum sunt ſm ꝓsiderationem. Et ita etiã Ammonius interpretat locum istũ ꝙ vniuersalia ſm subsistentiam sunt in singularibus, ꝫ ſm cogitationem merito suæ communitatis solũ in anima sũt. Dat etiam Simplicius aliam expositionem,

nem,qũo vlia quodammodo sunt in anima: vult.n. vlia, hic sumi eo modo quo in 6.primę philosophiæ sumpsit Arist.ipsum vle, vbi asserit ꝙ si fuerit aliqua substantia immobilis hæc prior & philosophia prima, & vlis,sic nam,quæ sunt separata à materia & impatibilia:talia enim sunt causæ sensibilũ & diuisibilium, vnde tales species seipsis, & vndiq; indiuisibiles sunt substantiæ,quę aũt ī aīa substentantur solum ꝫ rõnalem redditionem, & non sunt indiuisibiliter vnita, & nõ sunt principaliter causæ,sed secũdario, propterea vlr ea q̃ sunt oĩum primæ causæ sunt intelligibilia in quæ, per intellm scientia colligitur: intellũ enim terminos cognoscim⁹.termini autem sunt species,seu ydeæ ipsæ:hę aũt non primo sunt in anima, sed secundario: & sunt quodammodo cõnite intelligibilibus:& ideo dicuntur quodãmodo eẽ in aīa, qm̃ ꝫm colligantiã, vel coniunctionẽ ad intellm:tenuit.n. Simplici⁹ ꝫm Arist.species ydeales esse primitus in mente diuina,& scdario in anima rõnali. Aliter exposuit Amoni⁹ ꝙ vlia sũt in aīa quodãmõ sicut in loco,quia Arist. laudat antiquos.3.de aīa,dicentes aīam quodãmodo esse locũ spẽrum,non totam,sed itellectiuã. Aut dic ꝙ sunt in anima,quodãmodo qui sunt sicut cognitum in cognoscente, & non sunt sicut forma in materia, & ideo non denominatur lapideus intellectus,licèt,lapis in esse abstractionis sit ī eo:lapis enim non est in anima, sed species lapidis.3. de anima.38.

Vniuersalia ordine doctrinæ sunt præponenda particularibus.i.minus vlibus existentibus sub eis pp tres causas, tũ quia sunt notiora, tum vt tractatus, & demonstratio sit vlis & ꝫm ꝙ ipsuꝫ,tum ẽt vt nõ fiat vt petitio in scĩa,Auer. snĩa in prologo 1.phys. & in prologo super com.magno super 1. posterio. & 1.phy.com.57.

Vniuersum quodãmodo ĩ loco non esse dr̃,& quodãmodõ dr̃ esse. Eudemij snĩa in 3.vol. nãlium rerũ. nã pro quanto non habet ambiẽs extra se corpus sic in loco esse non dr̃, pro quanto vero in extimo.s. cœlo astra & reliqua hñr,locabuntur proculdubio in illi⁹ extremis, ea parte qua continet ipsam, sed q̃ ita,& in aliquo sunt in loco esse dicuntur. The.4.phy.43.

Vniuersum & totum differunt, nã vniuersum est aggregatum ex oĩbus suis partibus,sed totum est ipsa rei absolutio atq; perfectio,quæ partibus superueniens spectat in oĩbus, quæ cõparatio mãæ forma dicitur. Them.2.phy.31.

Vniuersum.i. totum aliud est spẽs, quę componitur ex suis causis,aliud quod est vle quod componit ex suis spẽbus: aliud vero est vniuersum in rei veritate, quod est in diuiduum demonstratum, quod componitur ex suis partibus ꝫm qualitatem.i.ex partibus essentialibus.i.ex mã & forma.1.phy.cõ. 5. Vbi aduerte ꝙ iõ indiuiduũ dr̃ totum,seu vniuersum in rei veritate,quia vera & maxima vnitas est vnitas nãlis.vnde Cõmen.in 2.de gñone & corru.t.cõ.59. & est melius,quàm non ens, & ens verum, quàm non verum,& verum ꝫm in diuiduum, quàm secundum spe-

dem. idem 12. meta. comm. 27. verus respectus est particularis, cum vniuersalia non habent esse extra animam.

Vniuersale notum est secundum rationem, singulare autē secundum sensum. 1. phys. tex. com. 49. & 1. phy. tex. com. 4.

Vniuersalium causę sunt vniuersales. 2. phy. tex. comm. 38. idem 5. meta. tex. com. 3.

Vniuersaliter omnia duo, quę non communicant in eadem nā non habent comparationem, neq; proportionem; diuersa enim secundū magis & minus necessario cōmunicant in eadem natura. 4. physi. commen. 71.

Vniuersaliter manifestum est ꝙ cā diuersitatis & æqualitatis motuū, est diuersitas & æqualitas proportionis motoris ad rē motā. ibid.

Vniuersaliter omne quod impossibile est trāsmutati, impossibile est ipsum incipere in trāsmutatione. 6. phy. com. 92. idem 1. cœli. t. cō. 58. & 3. cęli. tex. com. 19. & 4. cęli. tex com. 33.

Vniuersalis cognitio fit in nobis p consideratione particularium. 7. physi. tex. com. 20. idem in fine 2. poster. & 12 meta. com. 4.

Vniuersale est ab intellectu. 1. de anima. com. 8. & 12. meta. com. 4. & 3. de anima. com. 18.

Vniuersale est magis notum apud nos quàm proprium. 2. de anima. com. 34. idem. 1. phy. t. commen. 4. & 57.

Vniuersalitas & indiuiduitas comprehenduntur ab intellectu. f. diffinitio vniuersalis & diffinitio indiuidui. 2. de ani. cō. 65.

Vniuersalia ꝛ3 Platonem non sunt generabilia neq; corruptibilia, & sunt existentia extra mentem. 3. de anima, in solutione quæstionis secundæ iuxta finem. & 3. de anima. com. 18.

Vniuersalia non habent esse extra animam quod intendit Plato. nā si ita esset, non opus esset ponere intellectum agentem. 3. de anima commen. 18. idem 12. meta. com. 4. & 14. 27. 28. 1. de ani. com. 8. 2. de anima. comment. & text. 60. 7. metaphys. 57.

Vniuersalia ferè sunt hominiꝫ difficillissima ad cognoscendum, nam à sensibus sunt remotissima, ex phemio primæ philosophiæ, vide ī concordantijs.

Vniuersale sic describitur, quod est prædicatum de pluribus. 1. meta. commento 27. idem primo perihermenias.

Vniuersale non habet esse, nisi secūdum quod est scientia. i. secundum quod est in anima, & similiter affirmatiuum & negatiuum. 1. metaphys. com. 27.

Vniuersalia non sunt generabilia, & corruptibilia nisi per accidens. 1. meta. com. 27.

Vniuersale intellectum est prius secundūm causam & secundum tempus, illo quod est sub eo. 1. meta. commen. 28.

Vniuersalis intensionis substantialis mixtio cum particularibus, est fortior mixtione accidentium cū suis subiectis. 1. metaph. tex. com. 31. Ex hoc sequitur ꝙ inhærentia accidētis ad subiectum, sine aptitudinalis, siue actualis, non est de intrinseca ratione accidentis cōtra Ioan. de Gandauo, & cōtra modernos, vide quę scripsi in theorematis.

matibus, & vltra rõnes quas ibi adduxi addo hic. Sicut non esse in subiecto non 'constituit substantiã, sed est substantiæ proprietas quædam, quod ostendit' ratione,& authoritate. ratione quidem,quia effectus positiuus debet habere causam positiuam, nõ existere autem in subiecto non est aliquid positiuum formaliter loquendo. authoritate autem hoc patet ex prædicamentis, vbi Arist. inuestigans proprietates substantiæ inter alias assignat istam. inquit. n. cõe est autem omni substantiæ in subiecto non esse, igitur pariformiter esse in subiecto erit proprietas accidentis,diuersorũ enim entiũ diuersæ sunt proprietates & fuit etiam sentẽtia Auic. ī 2. suę primæ philosophię. Amplius Alex. (de quo Com. ī 3. de ani. c. 14. asseruit ꝙ nullus olim Peripateticus reputabatur q̃ non esset Alexandreus) in principio libri priorum, vbi declarat quomodo modus abstrahendi, mathematicus inquam, pluribus locis deseruit naturali Philosopho. d. sicut est de forma q̃ est separabilis à materia ſm rõnem,vt patet in 2. phy. tex. com. 12. & sicut est de accidentibus, quæ licèt sint ī subiecto ſm esse, sunt tamen separabilia à subiecto ſm rõnem, quod non esset verum si inherentia esset de quiddita te accidentis, quia abstrahentium non est mendacium, ex 2. physic. tex. commen. 18. Amplius Commen. in 5. metaphy. in comm. 14. dicit,ꝙ hoc nomẽ,ens,quod significat essentiã rei, est aliud ab ente, quod significat verum, & ideo expositores diuersantur in 2. topicorum, in quæsito simplici. s. dicere aliquid esse verum, collocetur in quæstionibus generis,aut collocetur in quęstionibus accidentis. qui intelligit de ente id quod est commune decẽ generibus,dicit,ꝙ collocatur ī quęstionibus generis. & qui intelligit de ente id,quod dicitur de vero, dicit ꝙ collocatur in quæstionibus accidẽtis,& idem habet Commen. in lib. destru. destr. in dispu. 8. in solu. 1. dub. vbi determinat quid quærit quæstio, si est, quæ est quæstio simplex. inquit. n. id nanque quod præcedit in nobis quidditatem rei, est id quod significat esse, verum, & ideo quando quęrimus si res est ens,vel si habet esse, & illa res habet causam inferẽtem suum esse,tantum valet quantum dicere vtrum habet causam, vel non, vt patefecit Arist. in principio secundi posteriorum. sed si illa res non habet causam,tantũ valet quantuĩn dicere, vtrum res habet consequens suum esse, sed q̃n intelligit' de ente id quod intelligitur de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogice dicti, ecce quomodo ex mente propria vult,ꝙ ens vt significat substãtiam, vel essentiam rei est genus analogicè dictum de decem prædicamentis, & dicitur in primo modo dicendi per se, vnde accidentia sunt entia formaliter in primo modo. Et confirmatur,quia Commen. 1. ph. com. 27. dicit, ꝙ dicere aliquid esse, ideſt quòd sit ens non est prædicatio per accidens, sicut prædicatio albedinis. Amplius primo physico. comm. 25. vbi Arist. declarat rationem Parmenidis esse malam de materia dicit, quòd q̃n Parmenides assumit illã pro-

positionē, quicquid est præter ens est non ens dicit, ꝙ ista est falsa, qa vtitur eo quod est multipliciter dictum, ac si esset simpliciter dictū, si enim ens significat substantiam tantum, aut quantitatem tātum, non sequitur quòd quicqnid est p̄ter ens ꝙ est substantia, aut quantitas sit non ens. vbi colligitur ꝙ ens formaliter dicitur de omnib' p̄dicamentis. & non solū de substantia vt isti asserunt.

Vniuersalia Platonica si darentur, daretur quarta ars, seu scientia speculatiua. 1. meta. tex. com. 47.

Vniuersalia nō sunt innata iterari, intellectum enim animalis non inuenitur magis vno. 1. metaphy. com. 40.

Vniuersalia Platonica si darētur ad que intellectus aspicit, sicut sensus aspicit ad sensibilia, & comprehēsio sensibilium est naturalis in nobis, cum non acquiritur ex præexistenti cognitione, necesse esset, vt intellecta essent naturalia ī nobis & non vt quędā sint naturalia, & quædam accepta per doctrinam. 1. meta. com. 49. Ex quo patet quantum deuiant à veritate illi, q̄ tenent ex mente Aristote. & Commen. Auer. nostrum scire esse reminisci, sicut posuit Plato. Vide ꝓtra opinionē istorū, etiam Auer. in paraphrasi super 1. posteriorū in commen. 2. in 7. metaphysi. cōmē. 58. & 6. physi. com. 59. & est contra Arist. etiam in fine secundi posteriorum, in illo capitulo, de principijs autem, vbi habet pro inconuenięti ꝙ habitus primorum principiorum, qui est adeo nobilis, & certior scientia, sit nobiscum congenitus, & lateat nos, & idem habetur hic in tex. com. 49. super 1. metaph.

Vniuersalia Platonica si darētur ad quæ intellectus aspicit, sicut sensus ad sensibilia, sequeretur quòd cæcus à natiuitate haberet scientiam de coloribus, & surdus à natiuitate posset habere scientiam de sonis. 1. Metaph. commen. 49. Ex quo patet contra illos qui dicunt oppositum ꝙ cæcus à natiuitate potest habere scientiam naturaliter de coloribus, vide etiam Philosophum 1. posteriorum. in illo capitu. Manifestum est quòd distincte sensu, & in 2. phy. tex. com. 6.

Vniuersale cōprēhendit res infinitas in potentia non in actu. 2. Metaphysico. commen. 13. idem 3. de anima. com. 19. & 12. meta. com. 14. & 51.

Vniuersale & indiuiduum sunt duę naturæ, hoc enim est intellectum, illud vero sensibile. 3. metaphysic. com. 10. idem Boetius. vniuersale est dum intelligitur, & singulare est quod sentitur.

Vniuersale esse non est dubium, sed dubium est quid sit natura eius. 3. meta. tex. com. 12.

Vniuersalia separata in rebus artificialibus, & accidentibus nullus potest ponere. 3. metaphy. tex. commen. 12.

Vniuersalia sunt communia, quia sunt in pluribus 3. metaphysicæ. com. vlt.

Vniuersalia sunt priora secundum rationem, singularia autem secūdum sensum. quinto Metaphysic. in tex. commen. 16. in capitulo de priori. vniuersale est simile toti, quia continet particularia, sicut totum cōtinet partes. 5. Metaph.

tex.

tex.commen.31. & 1.physic. tex. commen. 4.

Vniuersale commune est quod aptum natum est in pluribus inesse 7.Meta.45.

Vniuersalium diffinitiones habent aliquam dispositionem substantiarum existentium extra animam, & qualitatem accidentem eis.7. Metaphy.commen.46.inde colligitur vniuersale sumi dupliciter, pro prima & ꝑ secunda intẽtione,

Vniuersaliter existentium nihil vtique substantia est. 7. Metaphysic. tex. commen.48. vbi expresse colligitur,quòd vniuersalia apud Aristote.non sunt substantiæ rerum, sed sunt notiones, seu cõceptus declarantes substantias rerum, sicut notauit Commentator etiam primo Metaphysico. commẽ.45. vnde Aristote. istam quæstionem late examinat contra Platonem in 7.Metaphy. à tex.com.44. vsq; ad tex.com.50.

Vniuersale est in capitu.ad aliquid, & substantiæ Socraticæ sunt de genere rerum per se existentium, & ideo vniuersale non est substantia separata. com.48. Vide etiam ibidem.com.57.

Vniuersale quod prædicat in quid de re non significat eam, vt est in diuidua, sed vt est in ea natura similis naturæ, quæ est in quolibet individuorum.7. Metaphysicorũ. commen. 48. Vide etiam 12. metaph.com.4.

Vniuersaliter omnis natura congregata ex duabus naturis conuenientibus,necesse est,vt sit de natura cõponentium. 7. metaphysic. commen.48.

Vniuersale nullum est separatum à singularibus.7. Metaph.tex.commen.57.

Vniuersalia impossibile est, vt sint substantiæ rerum, quia vniuersalia rerum sunt communia, & nullum commune est substantia. 7. Metaphysico. tex. commen.57.& tex. commen.58. & hoc est quod notauit pulchre Commentator in 1.Meta. com.45.idem 9.meta.te. com.6.

Vniuersale & particulare sũt ad aliquid.7.Meta. com.57.

Vniuersale & subiectum seu materia differunt, quia vniuersale prædicatur essentialiter de re, materia autem seu subiectum,non prædicatur nisi denominatiue.9.metaph. tex.com.12.

Vniuersale nullum substantiam esse possibile est.9. metaphysic. tex. commen.6.& habetur in sermonibus de substantia & ente, id est in septimo Metaphy. tex. commen. 44.& infra.

Vniuersalia apud Platonẽ sunt substantiæ abstractæ,& sunt principia substantiæ sensibilis.12. Metaph. commen.4.

Vniuersalia apud Aristotelem sunt collecta ex particularibus in intellectu, qui accipit inter ea consimilitudinem,& facit ea intentionem vnam. Plato autem ponebat vniuersalia extra animam existentia per se.12.Metaph. commen. 4.& 3.de anima. commen. 18. & 1.de anima.com.8.

Vniuersalia sunt priora in intellectu particularibus, quæ cum auferuntur, auferuntur particularia. 22.primę philosophiæ authoritate Alexandri, commento 27. vide in contradictionibus nuper ẽditus.

Vniuersum differens de omnibus dicat necesse est. Aristote. in quinto de generatione animalium. capitulo vlt.

Vniuersalia cum sint abstrahibilia à singularibus, & sint accidentia, quomodo poterũt notificare substantias rerum singularium, vide in solutionibus, in paraphrasi metaphy. tracta. 2. ibi, sed hoc dubium facilè soluitur.

Voluntas est appetitus rationi & deliberationi coniunctus. Alexander in paraphrasi de anima. capitulo vltimo.

Voluntas non est extra cognitionẽ consimile. in 12. primæ philosophię. com. 39.

Voluntas non postponit facere, qđ intendit, nisi propter essentiam alicuius in re intenta, quę ante non erat. 8. phy. commen. 15. & nullus hoc fundamentum negare potest per rationem suam intrinsecam, sed extrinsecam. ibi.

Voluntatis nouę, mouere quod sequitur à volente est nouum necessario, sed mouere quod sequitur voluntatem antiquam, est ęternum necessario. octauo phyficor. commento 15.

Voluntas appetitus est, 3. de anima. tex. com. 50.

Voluntaria operatio non fit nisi cogitatione & voluntate. secundo colliget. cap. 19. de iuuamen. mẽbrorum anhelitus.

Voluntas est propter intellectum. 12. primæ philosophię. commento 36.

Voluntas est quoddam desiderium de duobus oppositis ęqualiter dependens, & desiderium illud cessat quando desideratum, deductum est ad actum. Ex libro destructionum, disputatione. 1. in solutione. 2. dub.

Voluntas infinita de natura necessarium reputari potest. ibi.

Voluntas si esset in antiquo, nouũ ab antiquo prouenire posset. Ex libro destru. disputatio. 1. in solutione 10. dub.

Voluntas quum fuerit ad inuenien dum aliquid in aliqua hora, necesse est, vt in ea fiat in illa hora in agente concupiscentia, quæ ante nõ erat, octauo phyficorum commento. 8.

Voluntarius motus non est impossibile, vt sit sine musculo, contra Gal. 2. colli. ca. 18.

Voluntas æquiuoce reperitur in corruptibili, & in Deo, & abstractis. Ex disputation. 3. in solutione primi dub.

Volũtas est passio & mutatio in corruptibili. ibi.

Voluptates non sunt de dispositionibus necessarijs in esse hominũ, neque de perfectionibns eorum, sed sunt consequentia ex necessitate materiæ. Auerroes in prologo physic. quod ideo dixit, quia ex secundo phyficorum, quædam sunt ex fine, & quædam ex materia, vt mors & corruptio, similiter homo non est propter voluntatem tanquam finem. sequitur igitur, vt sint ex materiæ necessitate, vnde Commentator, secundo phyficorum. commento 88. Illa enim inueniuntur in rebus naturalibus de necessitate, non propter aliquid, vt mors animalis, sunt propter materiam, & illa quæ inueniuntur in eis propter aliquid sunt propter formam, & diffinitionẽ, cum igitur

igitur voluptates corporis nō sint hominis finis, neque perfectio, vt demonstratum est in scientia morali, non sunt igitur propter formam, relinquitur igitur, vt sint propter materiam & illum locum pauci intellexerunt, vt poteris videre.

Voluptas alia est respectu preteriti, alia respectu præsentis, alia respectu futuri. septimo physicor. commen. 19.

Voluptas præteriti est per rememorationem futuri, per speciem præsentis, per sensum in actu. ibid.

Voluptatis causa est comprehensio. 12. metaph. tex. commen. 39. vbi ponitur probatio à signo, quia sensus & vigilia, & intellect⁹ sunt nobis delectabiles & voluptatem afferentes.

Voluptas intellectus nostri qui quā doque est in potētia, & quandoq; in actu, differt à voluptate aliarū intelligentiarum, quæ semper actu intelligunt, quia nostra est ad tempus, & illarum est sempiterna. 12. meta. tex. com. 39.

Voluptati quę est ī deo nulla opponitur tristitia. Commentator authoritate Alexandri, quia non consequitur passionem, cum comprehensioni eius nō opponatur ignorantia. 12. metaphysicorum. commen. 39.

Volentem si poneremus aliquem vnum oppositorum ab æterno retinentem, remoueremus voluntatis dispositionem. ibid.

Volenti si duo similia æqualia proponātur, non magis vnum, quàm aliud eligeret, nisi aliquo mō dissimilia sint, & fuerit aliqua denominatio in vno, & non in alio, si enim omnimode similia forent, & non esset ibi causa inclinans, tunc voluntas respiceret ambo æqualiter, ex libro destructionum. disputatione prima. in solutione decimi dubij.

Volucrum alia penitus volant, vt aquila, alia membrana sicca, vt apes & scarabei, alia cute, vt vespertilio. 1. de histo. cap. 5.

Vox & locutio differunt, quælibet enim locutio data est ijs etiam & vox, sed non quibus vox, illis etiā locutio inest. Arist. in 4. de natura animalium. cap. 9. locutio etiam nō perinde à natura est, sicut vox, vt ibidem habetur.

Vox est sonus animalis. 2. de ani. tex. com. 88.

Vox & sonus si indirectum semper progrederetur nemo seipsum loquentem audiret, nec etiam qui esset à tergo loquentis. Themi. 2. de anima capitu. 27. & est super text. com. 80.

Vox elementorum, genus est & materia. 7. metaph. tex. com. 43.

Vox tum marium, tum fœminarū immutatur, cum semen ferre incipiunt. 7. de natura animalium capitu. primo. Vide causam in quarto de generatione anima. cap. 8. vbi de lacte differit.

Vox est exercitiū pulmonis. 6. colliget. cap. 2.

Vox non est necessaria in esse nostro, sed est ad bene esse. 2. Colliget. cap. 19.

Vox est materia orationis. Aristoteles in quinto de generatione animalium. cap. 7.

Vox alia acuta, alia grauis. ibid.

Vox fœminarum, tenuis, ægrotorum, est acutior vt plurimum vo-

ce marium, iuuenum, & ſanorum. ibidem. & vide ibi cauſam, vide etiam de voce fœminarum, quòd ſit acutior, vt plurimum. quinto de natura animalium cap. quarto.

Vox ex fectibus teſtibus immutatur in animalibus. vide cauſam. quinto de generatione animaliũ. cap.7.

Voces propriæ ſingulis animalibus ad initum, & venereum coitum accommodatę. Ariſt. in 4.de natura animalium. cap.9.

Vocalis arteria eſt organum reſpirationis ex ſecundo de anima tex. com.89.

Vocis eſſentia nõ eſt aliud niſi percuſſio aeris anhelati ad membrũ quod canna dicitur ab expulſione animæ imaginatiuæ voluntariæ, quę eſt in iſtis membris, ſecundo de anima.commen.90. & elicitur ex tex.

Voci figuram ineſſe putari poteſt propter aerem qui in voce elidenda percutitur. Themiſti. 2.de anima in expoſitione.text. com.108. & in cap.37.

Vocis inſtrumentum appropriatũ eſſe epiglotum oſtenditur ſigno, quia cum inſufflamus epiglotum formatur vox ſimilis illius animalis. 2.collig.cap.19.

Vocis grauitas videtur eſſe naturæ generoſioris. Ariſt. in 5.de generatione animalium, capitulo ſẽptimo. Et nota quòd hoc eſt ex opinione antiquorum, contra quos inuehit, vt notat ibi Ioannes Grãmaticus.

Vrinę & ſeceſſiones & catarri, oma, ſeu cruda dicuntur, eo quòd non ſunt obtenta à caliditate 4.methe. tex.com.22.

Vrinę diſpoſitio ſignificat principaliter ſuper æpate & venis, ſecundario vero ſuper renibus & veſica. capitulo 21.

Vrſus animal omorum eſt, & cum tauro congreditur, & vide modũ. octauo de natura animalium, capitulo 5.

Vrſus hieme conditur, ſed vtrum propter frigus, an alia de cauſa, ambigitur. 8. de natura animalium, cap.17.

Vrſa fętu grauida, vel à nemine, vel à pauciſſimis capta eſt, & tempore ſui latibuli hoc animal nihil edere certum eſt. octauo de natura. capitulo 17.

Vrſum latebra egreſſum aiunt Arum herbam dictam deguſtare, vt inteſtinum laxetur, & hiet. ibidẽ.

Vrticarũ duo ſunt genera. 4.de natura anima.ca.6.

Vrtica nulla excrementum habet: in hocq; eſt ſimilis ſtirpibus. ibid.

Vſus quo vtitur rethorica & dialectica enthymemate & exemplo, alius eſt ab vſu, quo vtitur illis ars demonſtratiua. Auerr. in prologo phyſic. vide quomodo hoc ſit intelligendum in ſecundo priorum. cap.23. & in 8.phyſico.com.33. & in 2.phyſico.com.80. Et animaduerte q̃ conſimilis differentia contingit de locis topicis, quia aliter vſitantur apud rhetores, & aliter apud dialecticos, ſicut bene notauit Seuerinus Boetius ī fine quarti libri de differentijs topicis.

Vſtibilia & inuſtibilia quę ſint, require.quarto metheororum.text. com.48.

Vſtibilium quædã ſunt inflammabilia, quædam vero non. ibid.

Vtentes hoc nomine ens ꝙ principio, non perceperunt, nisi principium materiale tantum,& nō formale. primo phy.com.7.& secundo physic.commen.9. Vide etiam 4.phys.com.primo,& tex.com.7. in quarto meta. & septimo meta. com.8.& secundo de anima.

Vtrū in corporibus simplicib⁹ motor & res mota sint idem,hoc indiget declaratione, non autem vtrū ab intelligentia moueant.2. phy. commen.3.& septimo phys.com. 2.& quarto phys.com.71. & octauo phys.32.& tertio cęli.28.& 4. cęli.22.24.& 25.& primo cęli.81. & 89.& 17. & quinto phy.18.

Vter inflatus plus trahit vacuo.4.cęli.tex.com.30.

Vtrum, particula,quando est interrogationis nota nō quæritur, nisi de oppositis quæ simul esse nō possunt decimo metaph.tex.com.17. Dixi quando est interrogationis nota, quia aliquando est nota solutionis apud Arist. præsertim,& ista est sententia Arist.in 10.metaph. tex.commen.18.vbi dicit. semper in oppositis est interrogatio ipsius vtrum &c.

Vteri, seu vuluæ mulieris situs ē inter intestina & vesicā.1. de natura animalium. cap.vltimo.

Vuam albam cum soleat ferre vitis quam capnium vocant, si nigram tulit monstrum id esse non putāt, quoniā sæpissime id facere soleat, causa est ꝙ sua natura inter albā, & nigram est. Arist.in 4.de generatione animalium. cap.4.

Vulpes quū partū ediderit, lingua lambendo refouet, & concoquit. 6. de natura animalium. cap.34.

Vuluę pars ĩterior loci,& veteras appellatur,vnde fratres vterinos dicimus, ostium vero & ceruix matrix dr̄.3.de natura animalium. cap.1.

Vuluas aut vteros omnia aīalia int⁹habent, testes vero quædam intus, quædam vero extra. vide causam in 1.de gener.anim. cap.12.

Vulua attrahit semē, vel pp virtutē attractiuam existētem in villo, vel propter caliditatem, vel propter vtranq; istarum simul. Auer.in 2. de generati.anim.cap.2.

Vulua an habeat virtutem immutatiuam,hoc indiget speculatione,tamen virtus informatiua non pōt dici ꝙ sit in vulua, quia non est ipsa, quæ creat membra embrionis, sed verius forma quæ est in semine,in vulua aūt non est virtus immutatiua, nisi loco conseruātis cū attingit aer sperma, corrūpit eius complexionem.2.Col. cap.10.

Vultures nidificant in altissimis rupibus ꝓpterea, & ex ignoto orbe, aduenire Herodot⁹ Brysonis rhetoris pater opinatus est,& ꝙ multi exercitum sequentes repente apparent.6.de natura anim.capit.5. idem in 9.de natura animalium.

Vultures habent fortem visum, ita ꝙ dr̄ de eis ꝙ ipsis existentibus in damasco, videbant morticina babyloniæ.3. Col.cap.38.

Vulgus non intelligit de non esse, nisi illud quod non comprehenditur visu, octauo physicorum commento.4.

Vulgo non sunt propalāda diuina, vnde laudanda est sententia illius qui dixit, ꝙ communicāns vulgo secreta scientiæ,est sicut tradens venenum quibusdam corporibus.ex disputatione sexta, in solutione sexta:

De

De litera X.

Iloproros est vermiculus à corrodendis lignis dictus, quem (vt Theodorus Gaza) ligniperdi appellęs. vide de eius generatione .5.de natura anim. cap.32.

De litera Y.

Deæ Platonis nusquam sunt 3.ph.tex.cō.25. Ydeæ non prosunt nec ad scientiam, nec ad gñonē.7.met.t.c.20. vsq; ad tex.cō.22.probatur ꝙ non prosunt ad scientiam, sed à tex.cō. 22.vsq; ad tex.com.33.ostenditur ꝙ nō prosunt ad gñationē. vide ꝙ hoc Cō.in c.20.22.& ī c.33.allcg. Ydeas asserentes numeros illas esse inquiunt.12.meta.tex.c.42.

Ydeam non contingit diffinire, singularium enim est idea,vt dicunt, & separabilis est.7.meta.com.53.

Ydeas esse rationes separatas in intellectu creatoris opinatus est Plato,vt testatur Ammonius in 1.de anima. in expositione text. 8. & Simplicius 1.cæli, & pro hoc vide primo cæli ipsum text.comm.19. & est opinio Io.Grāmatici,& multi viri illustres, vt Bessario Cardinalis, & Boetius ex latinis, in secunda editione libri de interpretatione ait, non esse differentiam in hoc, nec in aliis inter Arist.& Platonem nisi in verbis solum, vnde quod Aristo. viderit etiam tales rationes ideales esse in mēte diuina. isto modo astruunt, quia Aristo. 12.metaph. tex.com.52.quòd duplex est ordo,vnus qui est in duce, alter qui est in exercitu, & ille qui est in exercitu est causatus ab illo qui est in duce. sic duplex est bonū vniuersi,vnum inuentum in ipso, & ordo duplex, aliud est in cōditore. vbi aūt est ordo ibi est iudiciū. Amplius 7.primæ philosophiæ,t. comment.23.dicit Arist.ꝙ forma domus in materia fit à forma domus,sine materia,& sanitas in corpore infirmi fit à sanitate, quę est in anima medici. Amplius Aristo. 3.de anima.tex.cō.6. laudat antiquos qui posuerūt intellectum esse locum specierum, multo magis intellectus diuinus. Et confirmatur,quia Arist.3.metaph.habet ꝙ inconuenienti contra Empedoclē Deum non cognoscere omnia,sed hoc non esset nisi haberet in se rationes ydeales omnium, & confirmatur authoritate Cōmen.in 12. metaph.com.37. vbi dicit,ꝙ opinio dicētium Deum omnia intelligere, quodammodo est vera, & quodammodo non,nam sub rationibus singularibus quę infinitæ sunt non est vera, sed bene sub rationibus specialibus,ita ergo cōcluditur, ꝙ quælibet species habet propriam ydeam in diuino intellectu. Et confirmatur authoritate Commentatoris. 12. metaphysic. cōmen.36.vbi habet,ꝙ forma habet duplex esse,materiale & abstractum. & hoc est ꝙ volūt dicere ponentes ydeas. Amplius Aristo.in 2.phy.describens genus causæ formalis, asserit ipsam esse rationem & exemplar, sed causa exemplaris non est,nisi causa ydealis. Propter has & consimiles rationes voluerunt supradicti viri nō esse discordiam

diam inter magistrum, scilicet Platonem & discipulū Aristotelem, nisi in verbis tantum, quia Aristoteles voluit vt ydea hominis hō diceret, quia homines ex nominibus facile cū eorum phantasia concurrunt ad id, quod per nomē importatur, & consuetudo est vt homo significet hominem qui est in materia sensibili, vnde Aug. ī lib. 83. quęstionum, q. 46. inquit, non est verisimile, aut nullos sapientes ante Platonē extitisse, aut formas, quas Plato ideas nominauit non intellexisse, siquidem tanta vis in eis sita est, vt eis non intellectis sapiens quis esse non possit.

Dicimus nos esse hoc maxima admiratione dignum, si Aris. non discrepat nisi in verbis tantum, in positione ydearum, sed in solis vocibus, cur igitur in ipsa logica eas insectat. dicit enim in lib. primo posteriorum valeant ydeæ Platonis. Mōstra enim sunt cur in philosophia naturali, vt in 2. physico. tex. commē. 26. & primo cęli text. cōmen. 92. cur in scientia morali primo ethicorum. cap. 7. facit illam protestationem in illa quęstione de per se bono, quum dicit esse per difficilem ob amicos qui ydeas introduxerunt, & dicit ꝙ duobus amicis existentibus magis piū est veritatem in honore præferre, cur in primo & in 7. primæ Philosophiæ ostendit ydeas, neque propter scientiam, neque propter generationem esse necessarias? nunquid illa est dispositio de vocibus & non de rebus? ò per vitā meam quomodo præclara ingenia allucinant in re clarissima, est enim processus illæ de vocibus, an de rebus discurrant quæso. & parumper considerēt si dispositio illa de vocibus vel de rebus, lucidissimus Themistius in primo de anima. cap. 20. scribit in altissimis præsertim philosophiæ quæstionibus, non ęquum est aliud dicere, aliud sentire. Manifestū autem est inter altissimas philosophiæ quæstiones esse illam de ydeis. altissimum enim inquit Porphyri⁹ est huiusmodi negocium, & maioris indigens inquisitionis. Quapropter teneo Aristo. nedum vocibus, verumetiā intellectu dissentire, alioquin oportuisset ipsum soluere rationes, quæ de rebus ipsis procedunt. Et ideo pro solutione omnium authoritatum quas ipsi adducunt, scias formam habere duplex esse, materiale & abstractum, vt forma coloris in corpore materiali habet esse materiale, sed in sēsu spirituale, quia in sensu est cōprehensio, & in hoc est latitudo, quia nobilius esse habet in virtute imaginatiua q̄ in sensu communi, & ī cogitatiua q̄ in imaginatiua, & in memoratiua q̄ in cogitatiua, tertio de anima commen. 6. & in intellectu nostro adhuc est in altiori gradu, & ī intelligentia lunæ adhuc alti⁹, & ita gradatim ascendunt formarum perfectiones vsque ad formam formarum quæ est prima, & ē diuina essētia ī qua omnia vnitiue continētur & eminenter. 12. metaphysi. com. 37. Cap. 1.

Est enim in supremo gradu vnitatis simplicitatis, & nobilitatis, vnde Deus est omnia entia nobiliori & diuiniori mō qui esse potest, & isto modo Philosophi dixerunt ī diuina essentia vnii & contine-

ri modo q̃ sint in propria forma, vnde ens per participationem continetur eminenter. i. nobiliori modo simpliciter quã sit in seipso, & quia licuit semper Philosophis in rebus arduis exemplis vti, vt testatur Cõmentator ī fine primi physico. commen. 82. & in 3. de anima. in cõmento 14. propterea imaginari ꝙ sicut habens aureum dicitur habere marcellum & soldũ, & ereum bolum, & nobiliori modo præcium & valor talium possidetur in forma aurei q̃ si possiderẽ tur in forma propria. sic diuinus intellectus solam diuinã essentiã: intuitiue intelligendo, dicitur omnia entia intelligere diuiniori modo, q̃ si eadem in formalibus & propriis earum rationibus attingeret, & est modus qui non potest attingi ab aliquo alio intellectu, vt bene dicit Comm. in libro destructionum, & ista est Aristotel. sententia, & hoc est quod dicit Commẽtator quòd omnes formæ sunt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore, quia sunt in virtute actiua eius in qua continetur in supremo gradu vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis, & istæ sunt ideæ quas comminiscebatur Plato & 12. metaph. commento 36. Forma habet duplex esse materiale & abstractum, & hoc est ꝙ volunt dicere ponentes ydeas, sed non perueniunt ad hoc. Vide igitur magnam esse differentiam inter Aristot. & Platonem, dato ꝙ Plato posuisset istas ydeas ī intellectu diuino, quia Plato posuit ydeas sub formalibus & distinctis rationib. in diuino intellectu, & Theologi nostri hoc asseuerant, vnde Diuus Augustinus dicit alia ratione conditus est equus, & alia ratione conditus est homo, in libro 83. quæstionum, quæstione 46. Sed hoc non vidit Aristot. nec eius sequaces, sed voluerunt nullum aliud esse intellectum à diuino intellectu, nisi suã essentiam modo prædicto, quia ibi non est aliqua multitudo, nec secũdum rem, nec secũdum rationem, & ꝙ ista fuerit opinio Aristot. ex intentione Auerro. ostenditur manifeste ex verbis eius in paraphrasi metaphysicę tractat. 2. vbi dicit, ꝙ licèt in artificialibus est mãgis manifestum, omne quod generatur, generatur à sibi simili, quia forma sanitatis in corpore fit à forma sanitatis in anima medici, & domus forma in materia fit à forma domus sine materia, quæ est ī anima ædificatoris, vt dicitur in 7. primę philosophię. subdit ꝙ in naturalibus etiam rebus res, ita se videtur habere, ꝙ earum principia vltima fit conceptio per intellectum. Aliter enim vnde euenit eis ꝙ sũt ex sui natura aptæ vt intelligantur à nobis: nam hoc est sibi quid essentiale & inherens naturæ earum, id autem ꝙ est essentiale alicui, peruenit quidem ipsi enti à causa efficiente de necessitate, nihil autem datur quo sensibile euadat intelligibile in potentia & quod de sui natura est vt intelligatur nisi eius generatio fiat ex intellectuali apprehensione, licèt suum esse sensibile sit cõceptum à suis principiis sensibilibus, quemadmodum in artificialibus contingit, nam accidit rebus per artem confectis ꝙ intelligantur ab illo, qui non operatur

eas

eas, propterea quia sunt ordinatę ab intellectu qui est ipsa forma existens in anima artificis. aliter. n. essent intellectæ per accidens, & similiter res se habet in natura & ī rebus naturalibus. Hinc apparēt generatim ꝙ dantur formæ separatæ, quæ sunt causa ob quam ipsa substantia sensibilis est intelligilis, præstant autem ipsi sensibili formam substantialem qua sit intelligibile potentia per ipsam naturam, & per corpora cœlestia, & tales formæ sunt formæ corporū cœlestium, & hoc est ꝙ quærebāt ponentes ydeas, sed non peruenerunt ad illud & consimilem sentētiam, vt dixi, habetur 12. metaphysicæ. commen. 18. prope finem.

Amplius Commentator in eodem secundo tracta. in paraphrasi ibi Themistius reddit rationem pro Platone, vbi recitat quòd ideę sunt necessariæ propter generationem animalium & plantaꝝ, spontē nascentium, quibusdam interpositis, scribit, in quibusdam tamen entibus existimari potest, ꝙ necessitas cogit ponere formas separatas in generatione indiuidui, vt in animali non gignitiuo, in quibusdā tamen non videtur hoc necessarium, neque videtur ꝙ indigeant ipso inquantum sunt generabilia. veruntamen si considerentur formæ generatæ inquantū accidit eis ꝙ sint intelligibiles, & tandem habentes ordinem, apparebit necessariū ponere vel intromittere hanc formam cunctis rebus, vt prius diximus: sed huiusmodi principium alio modo se habet quam ponit à ponentibus ydeas, dicebant enim quod intelligibile ipsius equi, & eius quidditas, vt est in materia, est idem extra materiam, & sic sequitur necessario, vt sit & detur equs hinnibilis sine materia & ignis comburens, & si sic intelligunt, errāt omnino: & si ipsi velint de esse rerum separatarum id quod Aristote. intendit vt existimauit eorum fautor, scilicet Themistius, errauerunt, tandem quia transtulerunt dicta scientifica in dicta poetica, quæ non sunt vera, & sunt ad docendum populum. vbi clare patet secundum mētem Auerr. Aristot. res generabiles ratione qua sūt generabiles & sensibiles non indigere, vt sic agente separato, quia generans apud Aristote. necessario est corpus aut virtus in corpore, vt dicit hic Cōmentator & in 7. metaphysi. commen. 31. & idem est agens ꝙ transmutat materiam, & quod inducit formam, Sed si considerentur res generabiles & sensibiles, pro quāto sunt intelligibiles in potentia, quia ex sui natura habent aptitudinem vt intelligantur, & tandem vt habent ordinem, quia ordo iste in sensibilibus generabilibus esse non potest à principio, ex quo sortiuntur sensibilitatem, & est materia, quia illa est causa inordinationis, oportet ex hoc. ꝙ iste ordo dependeat tanquàm à primordiali principio ab agēte separato, & est primum principium à quo cœlū & toto natura dependet. 12. metaphysicæ. text. commen. 38. & 52. vbi ostenditur quòd ordo vniuersi est sicut ordo in exercita, ꝙ causatur, & dependet ab ordine in duce, & bonum eius est à bonitate duois, & sub ista ratione bene generabilia

bilia omnia, & cum semine & sine semine, immo omnia quæ sunt indigent isto agente separato, quod sui virtute continet & influit esse intelligibilitatem & ordinem omnibus. Sed platonici, quia ipsi videntur, aut hoc intellexisse quod intellexit Aristo. vt dicit Themi. & omnes fere posteriores expositores, vt Antonius, Philoponus, Simplicius, & id genus, & tũc Plato peccat, quia in scientia demonstratiua & speculatiua non debemus vti metaphoris, vnde ex hoc quòd equus est in virtute actiua dei, modo prædicto, non propterea illa virtus debet equꝰ appellari, aut asinus: si autem ipsi intelligũt ꝙ quidditas equi in materia est eadẽ cũ quidditate equi intelligibili separata, tunc est error clarus, quia daretur equus sine materia, & ideo qũocunque intelligant Platonici & defensores Platonis, nõ possunt euadere ab inconuenientibus, sed vt dixi, videtur mihi quòd Arist. impugnet ipsos in re, & non in sermone tantum.

Ad illud autem secundi physic. tex. commẽ. 28. respondetur ꝙ vt notat lucidissimus Themistius ibi forma appellatur exemplar apud Aristote. non eo modo quo hi qui ydeas posuere separatas quasdam species atque ipsas per se nullo innexu materiæ subsistentes, sed ꝓpterea quia definita præscriptaque est eorum omnium forma, quæ, à natura proueniunt hominis, equi, bouis, fici, oleæ, platani, etiam illud principium, vnde hæc oriuntur catenus pergit mouẽdo, & exercendo materiam, donec forma ipsa & species coaptetur & congruat plene atque perfecte, vbi patet clare authoritate Themistij Aristotelem non posuisse formam exemplarem, sicut posuit Plato, & mirum est de Simplicio quomodo audet dicere Aristot. in hoc non dissentire à Platone, quum ipse in ꝓlogo primi physicæ auscultationis expresse dicat, causas apud Aristo. esse efficientes & fines, cõcausas vero materiã & formã, verumtñ Plato causis addidit exemplarem, & concausis instrumenta, siue officialem, & ex illo loco patet ipsum non secũdum Aristotelicos loqui, dum confitetur etiam causam exẽplarem more Platonicorum.

Amplius Aristo. in secundo physico. tex. commen. 19. arguit contra Platonem, & ponentes ydeas quod ad eorum positionem sequitur, vt quæ non sunt separabilia secundum rationem à materia, sint separata secundum rationem, & tamen latet eos hoc contingens, ꝙa cum formæ naturales sint separatę secundum esse à materia secundũ ponentes ydeas. igitur sunt etiam separabiles secundum rationem & diffinitionem, ꝙa vt inquit Commentator in commen. quicquid separatur secundum esse, separatur ratione, sed non conuertitur modo si per istam opinionem Arist. concordat cum Platone in positione ydearum, ipse eadem in hoc pateretur angustias, & ideo hoc argumentum debuit solui ab ipso, quia ęque procedit contra opinionem eius, sicut procedit contra Platonem. vnde isti qui non possunt capere Aristo. vere cõtradicere Platoni, audiant Themistium primo de anima. cap. 20. vbi scribit certe

supi-

supinas illas opiniones q̃ animam aut ignem, aut aquam faciunt, aut sanguinem, aut athomos rotũdas, & leues ĩcessere, aut impellere nulla laus est, quia in id qui vis ingenio vtcunque pingui atque tardo, nedum Aristo. vir tantus diligentia & doctrina suffecerit, proinde si Arist. qui sententiam vetustissimam, & proxime accedentẽ ad verum reprehensurus taxaturusque erat illustrem in philosophia personaz citauit, cui & Plato dialogos suos ascripserit, nemo ei tamq̃ male animato in Timeum, aut in platonem iure succensuerit, ferè eñ eius tota oratio nõ in hominum, sed in confutatione opinionũ versatur, & si ex his quæ scripserint suspicari licebat in se quod scriberẽt & sentire &c. In eadem sententia Themist. in simili taxat porphyrium & Andromium asserentes Aristotel. in primo de anima non taxare mentem Xenocratis, sed verba, dum dixit, animam esse numerum seipsum mouentem, vt est videre in cap. 27. in Themistio, & in primo de anima, super text. commenti 97.

Finis Tabulæ dilucidationum M. Antonij Zimaræ in dictis Arist. & Auer.

TABVLA OMNIVM diuisionum totius Philosophiæ Aristotelis ab eodem authore collecta.

PPETITVS alius nãlis alius animalis, primo phy. com 81.

Alteratio q̃nque sumitur large, & tũc supponitur tam pro transmutatione in subã, q̃ pro trãsmutatione in qualitate, q̃nq; vero sumitur proprie, & tunc est transmutatio in qualitate, & in tertia specie qualitatis, & sic distinguitur contra alias transmutationes, colligitur ex 2. physic. cõ. 1. & ex 2. phy. com. 32.

Artes sunt duobus modis, quædam sunt in quibus principium est extrinsecum à subiecto, in quod agit ars necessario, vt ars ædificandi, quædam vero sunt in quibus per accidens potest contingere q̃ principium efficiens sit in subiecto, in quod agit vt medicina, quia aliquis potest seipsum sanare per artẽ medicinæ. 2. ph. com. 3.

Artes sunt duobus modis, quædam sunt a q̃bus proueniunt actiones tantum, quædam à quibus proueniunt acta. 2. phy. cõ. 3.

Artium quædam faciunt formam, quædam præparant materiam. 2. phy. t. c. 24. & 25.

Artes sunt trib⁹ modis. 2. ph. cõ. 25

Agens æternuz producit effectũ necessario, in generabilibus vero agẽs producit in maiori parte. 2. physi. commen. 74.

Artium quędam vtunt cognitione, quædã vero nequaq̃. 2. phy. cõ. 86.

Alia

Alia est potentia qua ęs est in potẽtia statua, alia qua magnitudo est diuisibilis in infinitum. 3. phyſic. 57. & 58.

Aliqua competunt primo, aliqua vero ſecundo 4. phy. tex. c. 14.

Alia ſunt in loco ſecundum actum, & aliqua ſm potẽtiã. 4. ph. t. c. 44.

Accidentis ſunt duo modi. 4. phy. com. 45.

Augumentatio cõtingir, aut ingrediente aliquo, aut exaltatione, vt ſi ex aqua fiat aer 4. phy. tex. c. 63. & tex. c. 84.

Alteratio ſumitur dupliciter, pro tranſmutatione ĩ qualitate, & pro tranſmutatione in ſubſtantia. 5. phy. commen. 15.

Alteratio alia ſpiritualis, alia corporalis. 7. phyſico. tex. c. 11. & 2. de anima text. c. 57. & 58. & 3. de anima tex. c. 28.

Actionem concurrere ad aliquod nouum contingit dupliciter, vel p ſe, vel per accidens, per ſe ſunt finitæ, per accidens vero actiones poſſunt eſſe infinitæ. 8. phy. com. 15.

Agens & mouens eſt duobus modis, naturale & voluntarium. 8. ph. commen. 15.

Accidentale quandoque opponitur naturali, quandoque ſumitur, vt opponitur eſſentiali. primo cœli. commen. 14.

Alteratio duplex, paſſiua, & eſt quã ſequitur generatio & corruptio, & talis requirit ſubiectum, & veram contrarietatem, & fit in tempore, quædam vero nõ requirit contrarietatem, neque fit in tempore vt illuminatio. 1. cœli. com. 20.

Augmentatio large & impropriè. 1. cœ. commen. 22.

Augmentatio ſumitur tribus modis. ibidem.

Agens bipartitum eſt ſicut mouẽs, videlicet, agens impaſſibile, & agens quod patitur. 1. de generatione tex. c. 53.

Animę paſſiones, alię ſunt proprię, & aliæ communes. primo de anima. commen. 3.

Auditus & ſonus ſunt duobus modis. 2. de anima. 139.

Aliquid eſſe non corpus dicitur quatuor modis, vel virtus in corpore. 3. de anima comm. 5. contra Alexandrum.

Actio intellectus duplex, formatio, fides. 3. de anima. 21.

Antiqui ſunt bipartiti, quia quidam dixerunt nihil generari, quidam vero omnia generari, & iſti sũt bipartiti etiam. vide 3. cœli com. 3.

Accidentia de quibus artifex conſiderat, quædam primo inſunt ſuo ſubiecto, & quædam per viam ſimilitudinis. 3. cœ. com. 7.

Agens prius tempore & agẽs prius natura 2. cap. in libro de ſubſtantia orbis. & primo cœli. commen. 105. & 106.

Aquę duæ ſpecies, vna ſub terra, alia ſupra terram, & quęlibet iſtarum ſpecierum, vel fluit, vel ſtat. 1. metheororum. cap. 5.

Accidentium conſequentium ens ĩquantum ens, quędam ſunt opinabilia, & quædam entia. 4. metaph. commen. 6.

Ad aliquid alia ſunt per ſe, alia per accidens. 5. meta. 20.

Accidentia ſunt in ſubiectis duobus modis. 7. meta. com. 18.

Artes opperatiuæ, quædam ratione, quædam conſuetudine, quædam vtroque modo acquiruntur. 9. metaphy. com. 10.

Appe-

Appetitus alius ab intellectu, alius ab imaginatione. ibid. m. com. 10.
Actio alia immanens, alia transiẽs. 9. meta. t. c. 16.
Agentia sunt duobus modis, vz, agẽtia semper vnum tantum, & talia sunt nãlia, & agẽtia vnum, & quãdoq; eius cõtrarium, & talia agũt cum electione & meditatione. ex 3. disput. 1. in lib. destruct. in fol. primi dub.
Animalium alia gignunt animal perfectum, alia ouum, alia vermẽ. primo de hist. animal. cap. 5.
Causa alia per se, alia per accidens. 2. phy. t. com. 33.
Causa alia in potentia, alia in actu. 2. phy. 34.
Causa alia simplex, alia composita. 2. phy. t. com. 36.
Contingentia dicitur de causa agẽte & recipiente. 2. phy. com. 48.
Causa agẽs aut est naturalis, aut voluntaria, & nõ datur tertia. 2. phy. com. & t. 65.
Continuatio alia naturalis, alia artificialis, alia mathematica. 5. physi. com. 26.
Comprehensio quædam est ex disciplina, & quædam sine disciplina. 5. phy. com. 31.
Continuum quodlibet dupliciter, dicitur finitum aut infinitum, vel ſm diuisionem, vel secundum vltima. 6. phy. tex. com. 19.
Contradictio aliqua in scientijs est secũdum sermonem, & aliqua est ſm rem. 6. phy. com. 19.
Contrarium generari ex contrario dupliciter, vel ex subiecto, vel ex termino. 8. phy. com. 4.
Causa propter quã quæ mouentur ab extrinseco, qñq; mouentur, & qñq; quiescunt triplex est, vel absentia motoris, vel distantia eius, vel pñtia ipedimenti. 8. ph. cõ. 19.
Contrariorum alia continent, alia vero ptinentur. 1. phy. t. com. 49.
Cẽtrum aliud est mathematicum, & est punctus, aliud naturale, & est corpus circa quod reuoluitur corpus spherice. 8. physi. com. & t. 76.
Causæ quædam sunt simplicium, & quædam sunt causæ compositoruz primo cœli. com. 1.
Corporum quædam non continentur in alijs, vt totus mũdus, & quædam continentur, vt partes mũdi. 1. cæli. t. com. 4.
Cælum aliqui opinati sunt esse primam causam, alij vero quod est causatum à prima causa. primo cæli. com. 20.
Corpꝰ quodlibet aut ẽ simplex, aut compositum. 1. cœli. 34.
Corpus infinitum non intelligitur nisi quia aut vnum, aut plura simplicia, ex quibus componitur sunt infinita, vel quia sunt infinita numero, licèt sint finita magnitudine. primo cæli. 34.
Cælum sumitur tripliciter. 1. cæli. com. 55. & t. com. 96.
Corpus omne aut finitũ, aut infinitum, aut anomiomerum totũ, aut omiomerum. 1. cæli. t. c. 56.
Corpus compositum ex graui & leui, aut est compositum per mixtionem, aut per partium vicinitatem, seu iuxta positionem, primo cæli. commen. 57.
Corpus omne aut est actiuum, aut passiuum, aut vtroque partiẽs pans primo cæli. commento 63. & text. commen. 68.
Corpus aliud sensibile, aliud intellectuale. 1. cæli. t. c. 69. & Com. 3. in taph. com. 17.

Corruptio alicuius est duobus modis, vel ex se ,ppter defectum naturæ, aut à suo cõtrario, vt corruptio ignis. 3. cæli. 52.

Compositorum differẽtium in grauitate & leuitate, quædam magis grauitant, q̃ quædam in eodem loco, & quædam in locis diuersis. 4. cęli. com. 28.

Comprehẽsibilia humana diuiduntur in duo 3. de anima. com. 33.

Corruptibile tripliciter 1. cæli. tex. com. 113.

Corporis potentia dupliciter potest dici, finita, aut in duratione, aut in velocitate motus. Comm. in paraphrasi. in fine primi de cælo.

Corpora quædam sunt rotunda ex sui natura, quędam ex continente 2. cœli. com. & t. 26.

Comprehensiones contingentes in somno, quędam dicuntur somnia, quædam diuinationes, & quædam prophetię. in libro de somno & vigilia.

Cognitio præcedens cognitionem creditam & intellectaz est duplex, agens & præparans, ex libro de diuinatione.

Corruptio dupli aut natura, aut accidente. ex libro de longitudine & breuitate vitæ.

Corporum quoddam est compositum, quoddam vero minime. 3. ca. de substantia orbis.

Calor duplex, naturalis & extrane⁹. 4. metheor. com. 1.

Causa difficultatis est duplex. 2. metaph. t. com. primi.

Contrarietas dupliciter, potentia & actu. 4. meta. t. com. 20.

Compisitio existens in eadem re, quædam est prima, & quædam nó prima. 5. meta. com. 4.

Contraria sunt tribus modis. 10. meta. t. com. vltimi.

Causę aut conueniunt specie & differunt numero, aut conueniunt in genere vero, & differunt specie, aut conueniunt in genere secundum proportionem & differũt in vero genere. 12. meta. com. 27.

Causę sunt tres, duę physicæ, & alia immobilis. 12. meta. t. com. 5. & t. com. 29.

Compositio triplex ex 2. de partib. animalium cap. 1.

Calidum, frigidũ, humidum & siccum quatrupliciter. cap. 3. in 2. de partibus animalum.

Diuisibilitas mobilis duplex, secundum vltima, & secundum accidentia contraria. 6. phy. com. 32.

Duplex est motus inseparabilis ab animalibus intrinsecis, qui fit ab anima nutritiua per calorem naturalem & extrinsecus, qui fit à continente. 8. physt. tex. com. 20.

Diuisio motus alia est in potentia, & est infinita, quia non est accipere primum, alia est in actu, & finita, & in ea est accipere primum. de prima Arist. egit in texto physicorum, de secunda in octano. te. com. 23.

Dialectica vtitatur in alijs scientijs dupliciter. Auer. com. 70. & 1. phy si. com. 35.

Dissolutio fit dupliciter. 3. cæli. tex. com. 52.

Differentię sex positionis inueniũtur veræ & non veræ. & non verę, aut ex similitudine, aut ex respectu tantum. Commen. 2. cæli. tex. com. 10.

Diffinitionũ scĩa potest haberi dupliciter, per dissolutionem, & per compositionęm. 2. meta. 11.

Dispo-

Dispositionum secundum Auicen. quædam sunt intentiones, quædam naturales seu essentiales. 4. metaph. com. 3.
Demonstratio alia simplex, alia cõposita. 5. meta. com. 4.
Diuisio alia secundum quantitatẽ, alia ſm qualitatem. 5. meta. 30.
Diffinitiones sunt duobus modis aut sicut symi, aut sicut concaui. 6. metaph. tex. com. 2.
Diffinitiones sunt duobus modis, quorum vnus est primo & simpliciter, & iste est substantiarum, alter est nõ primo, & simpliciter, sed modo contingenti naturæ, cuius est diffinitio. 7. meta. cõ. 15. & tex.
Diffinitio potest sumi dupliciter. 7. meta. com. 19.
Diuersitas duplex, quædam est per contrarietatem, & tales res diuersæ non possunt esse in eodem subiecto, & quædam sine, & tales res esse possunt in eodem, decimo metaph. com. 24.
Dicentes generationem esse & agẽs aliquod sunt bipartiti & valde cõtrarij, & habent medios. 12. meta. com. 18.
Diffinitio duplex ex genere vniuoco, & ex genere analogo, ex dispu. 7. in sol. primi.
Elementum autem pro principiis existentibus in re, vt sunt materia & forma, causa autem pro fine. Commen. primo physic. com. primo. Vide causam in contradictionibus meis.
Entium quædam fiunt ex natura & quædam ex aliis causis, puta ab intellectu & casu. 2. physi. commen. primo. & tex.
Entia naturalia inueniuntur in potentia, & actu altero trium modorum. 3. physi. com. 8. & 9.
Ens dicitur tribus modis, potẽtia & actu, & secũdum compositionem ex potentia & actu. tertio physico. com. 58.
Equalitas dupliciter, secundum continentiam, & ſm cõmunem mẽsuram, qua equalia mensurantur. 4. physi. com. 43.
Equalitas duplex, ſm dimensiones, & secũdum continentiam. 4. phy. com. 77.
Ens & nõ ens sunt duobus modis, semper & non semper. 4. physico. tex. com. 120.
Esse quod est in re essentiale est ab agente, & generante quod est, aut natura, aut anima, aut intellectus. 4. physi. com. 128.
Equiuocorũ alia sunt quorum diffinitiones sunt diuersę veræ & ratione, alia vero quorum diffinitiones sunt æquiuocè sicut nomina. 7. phy. com. 26.
Equiuocationes, alię sunt multum distantes, alię vero habẽtes quandam similitudinem, alię vero proximæ, aut genere, aut similitudine. 7. phy. tex. com. 31.
Entium quędam semper mouẽtur, vt cælum, quędã semper quiescũt, vt terra, quędam qñq; mouentur, & qñq; quiescũt, & sunt quæ sunt ĩfra cęlũ & supra terrã. 8. ph. c. 19.
Entia naturalia ſm motum & quietem diuidi possunt quinq; aut septem diuisionibus. 8. ph. 21.
Expellẽtis duo sunt modi, aut. n. separatur ab expulso, & expulsio remanet in motu, aut non separatur ab ea. 8. physico. tex. com. 85. idem 7. phy. tex. com. 10.
Elementa alia sunt respectu simplicium & compositorum, alia vero

respectu compositorum tantum. 3.cæli.com.31.
Exhalationum duo genera, fumosa & vaporosa. commen.primo. primi metheororum.
Eorum quæ sunt quedam sunt actu tantum, quædam vero potentia & actu.3.phys.tex.com.3.
Ens dicitur dupliciter, potentia & actu.4.meta.tex.com.20.
Ens aliud ſm se, aliud secundum accidens.5.meta tex. com.13.
Existēs in aliquo, aut existit vt substantia, aut vt accidēs, & vltimum istorum, aut cum medio, aut sine medio.5.metaph. tex.com.23.
Ex vna materia fieri plures contingit dupliciter, vel in eodē ordine ſm magis & minus, vel in diuersis.8.meta.tex.com.11.
Entium quædam sunt separabilia, quædam inseparabilia.12. metap. tex.com.25.
Eternorum quoddam semper facit vnam annotationem, quoddā annotationes diuersas.12. metaphy. text.com.33.& 2. de generatione & corruptione. tex.com.56.
Extremum aliud humidum, aliud siccum. primo de histor. animalium.com.2.
Fieri aliud simpliciter, aliud ſm qd fieri simpliciter est substātiarum, secundum quid vero accidentium. primo physic.tex.com.61. & primo de generatione & corruptione tex.com.18.
Formarū alię sunt in materijs,aliæ non in materijs. primo physico. commen.vltimo.& 12 metaphys. com.25.
Finis alius est cuius gratia, vt forma est finis materiæ,aliter vero est cui, vt homo est finis rerum creatarum propter ipsum,vt dicitur in secundo physic.text.commen.24. vide idem secundo de anima. text. com.37.
Forma quandoque sumitur large, quandoque propriè, quandoque magis propriè. quinto physicor. com.5.
Falsum duplex, possibile & impossibile.
Finis duplex, prima intentio, & secunda.2.cæli.17. & 21.& 12. metaphysicę.com.36.
Finis seu cuius causa, duplex est 2. de anima.35.
Fieri aliquid ex aliquo dicitur dupliciter.2.metaphysico.text. commen.7.idem primo physicor.tex. com.58.
Finis generationis & finis rei generatæ.2.phy.70.& 24.
Formarum sunt multi ordines, abstractæ à materia,& non abstractę. 2.physi.com.16.& primo physic. com.vlt.
Falsum duplex, semper, & falsum quandoque.5. meta.tex. com.34.
Falsum duplex, essentialiter, & per accidens. Commen.commen.34. quinto metaph.
Fieri hoc ex hoc, est duobus modis. 8.meta.tex.com.11.
Formarum quædam substantiales, quædam non, & substantialium, quædam materiales, quædā non. 12.meta.com.37.
Generabile & corruptibile dupliciter, per se, & per accidens. primo physi.com.82.& tex.
Generatio est tribus modis,aut simpliciū,aut organicorum, aut complexionis & mixtionis.texto phy com.59.
Generatio,alia simplex,& est quando

do vnum fit ex vno, alia composita,& est quando vnum fit ex pluribus. primo physi.com.& elicitur ex textu. 45.
Granitas & leuitas sumuntur,quandoque pro forma & habitu, qui est principium motus, & quandoque pro accidente, vt vulgariter sumitur. primo cœli.com. 17.
Generatio triplex,& similiter corruptio,simplicis ex simplici composito, ex simplicibus compositi, ex composito 1.cœli.com. 20.
Graue aliud simpliciter, aliud in relatione. primo cœli. in paraphrasi. summa quinta & inde ex 4. cœli. tex.com.26.
Generabile tripliciter. 1.cœli.112.
Generatio vera & sophistica.3.cœli. commen. 56.
Graue & leue,aliud simpliciter, aliud ad alterum. quarto cœli. tex. commen.3.
Genera in diffinitionibus, aut vniuoca, aut analogica. 2. de anima. commen. 30.
Gẽtes diuersantur dupliciter, secundum naturam, & secundum opiniones legum quas sequuntur, ex commen.lib.de diuinatione.
Genera rerum sitarum, aut sunt speculatiuæ,aut artes opatiuæ,aut virtutes cogitatæ particulares.
Genus aliud propinquum, aliud remotum. 5.meta.tex.com. 10.
Gnatio quælibet, aut à natura, aut ab arte, aut à casu. 7. metaphysic. commen. 22. & tex.
Generabilia ab arte sunt in duplici differentia, quia quædam ab arte, & à natura generari possunt.quædam vero ab arte tm̃.7.meta.29.
Generatio alia simpliciter, alia secundum quid,primo de genera. & corruptione. tex.com.18.& 1.ph. tex.com.62.
Generationes quædam necessariæ, quædam contingentes.2. de generatione.tex. com.66.
Habitus diuidũtur in habitus quiescentes, & in habitus mobiles. 5. physi.commen.9.
Homines multi non possunt recipere primas propositiones propter tres causas.1.cœli.com.22.
Instans quandoque sumitur transumptiuæ,quandoq; vere 4.physicommen.& tex.122. & sexto phy. commen.24.
Indiuisibile duplex, vz illud cuius genus innatum est diuidi, vt corpus cęleste,& illud cuius genus nõ est innatum diuidi, vt vox. sexto physic.92.
Illud quod est per accidens est duobus modis,principaliter, & secundario in motis & mouentibus per accidens, & tale secundario est illud quod mouetur, aut mouetur per suam partem.8.phy.com.27.
Illud quod est per accidens est duobus modis,semper,vz,& rarum. 4. physic.com.20.
Ingenitum tripliciter dicitur.1. cœli.tex.com.711.
Impossibile dupliciter. ibidem.
Inordinatum & informe dupliciter 3.cœli.tex.com.25.
Instrumentũ in modo vsitatur propter duo.3.cœli.tex.com.28.
Infinitum duplex,ſm circulum & recte. 2.de genera.tex.com.67.
Iuuamentum scientiæ de anima est tribus modis.
Id quod alit est duplex.2.de aĩa. 50.
Instãs duplex.vz in quo aliquid dicitur,& instans in quo aliquid cõprehenditur.2. de anima. cõ. 146.

Intellectus dicitur quadrupliciter. de intellectu materiali, agẽte, in habitu, & virtute imaginatiua. 3. de anima. com. 20.

Indiuisibile dupliciter, actu & potẽtia. 3. de anima. 23.

Intellectus, qui est in nobis habet duas actiones, vna ẽ de genere passionis, alia de genere actionis. 3. de anima. 36.

Intelligentiæ in nobis sunt duobus modis, naturaliter & voluntariè. 3. de anima. 36.

Indiuidua substãtiæ, quædam sunt substantiarum simpliciũ, quędã compositarum, & indiuidua substantiarum compositarum, quędã sunt animata, quędã sunt carentia anima. ex com. libri de diuinatione secundum quietem.

Indiuidua accidentium, quædã à cã nãli, quędã à volũtaria & nãli. ibi.

Infinitum dicitur dupliciter. 3. cap. de substantia orbis.

In aere sunt duo loca, superior in quo generantur cometę & flammæ, & inferior in quo generatur pluuia, nix, & grando. 1. metheoro. cap. 4.

Ingrossatio fit à frigido duobus modis, per se, & per accidẽs. 4. metheorum. com. 1.

Insolubilium quędam sunt liquabilia velut æs, & inliabilia sunt q̃dam, & non liquabilia, vt lignum, quædam vero vtrunq; sicut thus. 4. metheor. t. c. 48.

In tempore esse dupliciter dicit, vno modo vt aliquid sit dum tempus est, alio modo vt sit tanq̃ in numero. 4. phy. tex. com. 115.

In numero esse dupliciter dicit. ibidem.

In causis mouentibus inuenitur. primum, medium, & postremum. 2. metaph. te. com. 6.

Indiuisibile, aut ſm quantitatẽ, aut ſm ſpeciem. 3. metap. t. c. 11.

Logica vsitat duobus modis in sciẽtiis, aut ſm ꝙ est instrumentũ distinguens verum à falso, & hic est modus proprius, aut secundum ꝙ ea quæ declarata sunt in ea, accipiuntur pro maximis in destruendo & construendo aliquid. Et ista consideratio cum vsitatur in artibus particularibus est nõ propria. in arte aũt vniuersali est propria. 1. phy. cõ. 35. & 8. phy. com. 70. & 2. meta. cõ. 15. Aduerte ꝙ vt tradit Alex. in 1. topicorum. & Ioan. Gram. in princ. primi poster. logica est organũ tam scientię theoricæ q̃ practicæ, in theoricis distinguere docet verum à falso, in practicis malum à bono, quando autem logica sumitur in vsu aliarum scientiarum sumendo maximas declaratas in logica & ꝓpositiones, talis vsus si fuerit in scientia vniuersali est proprius. Et rõ est propter conuenientiam in vniuersalitate consideratorum. quia 4. met. tex. cõ. 3. circa idẽ versantur dialecticus, metaphysicus, & sophista, l3 diuersis modis & intentionibus.

Locus alius communis, alius proprius 4. phy. tex. com 14.

Locus alius maior, alius æqualis. 4. phy sicor. 32.

Locus cæli duplex, ſm imaginationem, & ſm naturam, colligitur ex com. 91. primi de cælo.

Latentia propositionis est duplex. 4. cœli. com. 22.

Longitudo & breuitas vitæ dicũtur multifariam, aut ſm genus, aut ſm ſpeciem, aut ſm indicium, aut ſm aliquem modum. ex libro de longitudine & breuitate vitæ.

Logi-

Logica dupliciter. 2. metaphysicæ. commen. 15.

Mouentia naturaliter, quędam sūt physica, quædam vero nequaquā. 2. phy. 73.

Motus pro persecutione & motus pro via. 3. physi. com. 4.

Motus in vnoquoque prędicamento est duobus modis, vz, secūdum esse & nobilius & vilius. 3. physi. tex. c. 5.

Mot⁹ habet duas diffinitiones, vnā ſm formam, aliam secundum materiam. 3. physic. commen. 16.

Mutatio aut de subiecto in subiectum, aut de non subiecto in subiectum, aut de subiecto in non subiectum. 5. phy. tex. c. 7.

Motus habet duplicem ꝓsiderationem secundū materiam & formā. 5. phy. com. 9.

Medium quoddam est secundū magis & minus, & quoddam secundū formam. 6. physi. com. 32.

Motus est diuisibilis dupliciter, vz, ad diuisionem mobilis, & ad diuisionem temporis. sexto physicor. commen. 32.

Mobilia alia mutant locum secundum formam, alia secundum formam & subiectum simul. 6. physi. commen. 85. & quarto physicor. commen. 43.

Motū esse prius tempore motu intelligitur dupliciter, vno modo ꝙ mobile in quo est potentia ad motum sit alterius speciei à specie moti. in qua est ipse motus, alter vero vt sit idem numero motū in potētia, cum moto in actu. 8. phy. c. 4.

Mouentiū vł agentium, quædam agunt vnum duorum motuū contrariorum tantum, vt sunt mouētia quę mouent per virtutes naturales, quædam vero habent potentiam ad vtrunque contrarium, & sunt virtutes comprehensiuę, 8. phy. t. c. 8.

Motor & motum, aliud per se, aliud per accidens. 8. phy. t. c. 27.

Mota ex se, quædam mouētur ex se. i. per principiū intrinsecū existens in eis, & quędam mouentur ab alio. 8. phy. t. c. 27.

Mota ex se & ab alio, dupliciter moueri possunt naturaliter, & præter naturam. 8. phy. t. c. 27.

Motor dicitur esse distinctus à moto, aut ſm diffinitionem & esse simul vt inanimata, quę mouentur à motore extrinseco, aut distīguūtur solum ſm diffinitionē, & non ſm esse, sicut ēst in habentib⁹ animas. anima. n. quę est motor ī eis distinguitur à corpore ſm diffinitionem, & non secundum esse, qa impose est animam esse sine corpore nisi ęquiuoce. 8. phy. c. 30.

Motores primi ſm Arist. sunt duo, materialis & immaterialis. 8. phy. commen. 44.

Motor quilibet aut mouet, & non mouetur, aut mouet, & mouetur ex se, aut mouet & mouetur ab alio. 8. phy. commen. 50.

Motor per accidens est duplex, quidam, qui mouetur motu sui subiecti. quidam vero, quia subiectum eius mouetur ab alio motore vltra motum quo mouetur à motore proprio. 8. phy. com. 52.

Motus potest sequi motū, vel quia secundus est perfectio prioris, vel per accidens, sicut illuminatio domus, sequitur motū candelę. 8. physi. commen. 71.

Medium tripliciter capitur pro terra, pro medio quod est centrum

ſpheræ,& pro medio, quod eſt inter duo extrema contraria. 1.cœli. commen. 45.

Motus & quies,aut eſt ſecundum naturam,aut violentia. 1.cęli.tex.cō. 62.& 76.& 2.cęli.tex.cō.83.& 84.

Motuum æternorum,quidā conſeruant entia,& quidam generant entia 2.cœli. commen. 2.

Mobilium quędam habent formam in materia,quædam ſeparatā. Commentator in paraphraſi in fine primi de cœlo.

Mobilia quædam intendunt momentum in finem propter debilitatem, & quædam propter calefactionem, vel expanſionem motus 2.cœli commen.35.

Motus irregularitas,aut eſt ex motore,aut ex moto,aut ex vtroq; 2.cœli.tex.commen.36.

Motus ſpherici corporis, aut eſt circūgiratio,aut volutatio.2.cęli.tex. commen. 48.

Mediū duplex, magnitudinis & naturæ.2.cœli,tex.com.74.

Motus violētus eſt dupliciter.ſ.ſimplex,vt quando lapis ſurſum proijcitur,& compoſitus, vt quādo proijcitur deorſum,tertio cœli, tex.cō men. 28.

Motuum, alij ſimplices, alij mixti. tertio cœli.tex.commen.35. & primo cœli.tex.com.7.

Medium aliud ſecundum qualitatē, aliud ſecundum quantitatē 3.cœli. commen.42.idem 3.metheororū. in cap. de iride.

Mouetur aliquid dupliciter 1.de anima. tex. com.27.

Motum quod dicitur motui quia eſt in alio,eſt dupliciter.ibidem.

Motus attributi animæ, quidam habent principium ab anima vt remoratio, & quidam terminantur ad animam,vt ſenſus,primo de anima.tex.com 64.

Motus duplex, vnus quòd eſt actus imperfecti,alter vero actio perfecta 3.de anima.28.

Motor duplex,immobilis, & motor motus 3.de anima tex.com.54.

Menſura duplex equinoca,ſeu ſecundum prius & poſterius, & vniuoca 4 phyſi.com. 133.

Medium poteſt eſſe compoſitū tripliciter 1.meta.com.39.

Materia duplex,omnino prima, aut ad ipſum prima. 5.metaphyſi.tex. commen.5.

Materia alia propinqua, alia remota 5.meta.tex. com.29.

Menſurarum quædam eſt indiuiſibilis ſimpliciter,& quædam ſecundum inſtitutionem. 10.metaphy. tex.commen.4.

Motum mouetur tripliciter 5.phy. tex.commen,primi.& in 11.meta. cap.10.

Motor tripliciter.ibid. 5.phyſi.tex. com.2.& in 11.meta. cap.10.

Non ens dicitur trib⁹ modis.5.phy. tex.comm.8.

Numerus & tempus differunt, quia numerus diuiditur per vnitatem, ſed non cōtinuatur per vnitatem, ſed tempus diuiditur per inſtans,& continuatur per inſtans 4.phyſic. commen.105.

Naturalium quædam ſunt corpus & magnitudo, vt corpora ſimplicia, quædam habent corpus, & magnitudinem,vt mixta,vt præcipue animata,quædam ſunt principia habētium corpos & magnitudinem, & ipſorum corporum, vt materia & forma 1.cœli, com.1.

Non generabile vere, & non vere 1. cœli.

cœli.commen.111.

Non generabile non vere dupliciter.ibidem.

Non generabile quinque modis, licèt philosophus posuerit tres. primo cœli. 111.

Naturalia sunt tribus modis. 1.cœli commen. 138.

Nihil simpliciter intelligitur duob⁹ modis 1.de generatione & corruptione. commen. 11.

Non odorabile tripliciter 2.de anima.tex. com 96.

Non visibile multiplex 2.de anima 103.

Necessarium secundum Auicen. duplex,ex se & ex alio. 3.cap.de substãtia orbis.

Numerorum tres sunt species 1.metaphy.com.38.nota quod sequitur secundum viam antiquorum.

Necessarium quædam est in naturalibus,& quædam in voluntariis 5. metaphy commen.6.

Non ens tripliciter 12.tex. com.11. & 5.metaphy.tex.com.8.

Nutrimentum duplex 2.de anima. tex.comm.45.

Omne ens aut est causa, aut causatũ 3.physi.com,30.& tex.

Omne corpus aut est intelligibile, aut sensibile. 3.phy.tex. com. 40.

Omne corpus, aut simplex,aut compositum 3.physi.tex.com.42.& 1. cœli.tex. comm.6.

Principium,causa,& elementum,dupliciter sumi possunt, cõiter & propriè,communiter sunt nomina synonyma,sed proprie distinguũtur. nam principiũ proprie sumitur prima causa agente & mouente 1. physic. commen.1.

Partium aliæ secundum quantitatẽ, aliæ secundum qualitatem. primo physi.36.commen.& 7.metaphy. tex.comm.33.

Per accidens, aliud necessariũ, aliud rarissimum 1.physi.com.66.

Potentia possiui duplex, alia est respectu cõtrariorum equaliter, alia vero ẽ magis respectu vnius. 2.phy. commen. 48.

Principium in operatiuis, aliud cognitionis,aliud operationis 2.phy. tex.commen.89.

Possibilitates quædam sunt partes vnius totalis possibilitatis, quædã vero nequaquam 3.physi com.69.

Ponentes vacuũ sunt bipartiti, quidam ponunt ipsum separari à corporibus,quidam vero non.4.physi. comm. 43.

Punctus & instans differunt, quia ista actio quæ est distinguere & diuidere est puncti principaliter, & est instantis secundario: item punctum reperitur actu in linea, quia potest bis in ea demõstrari. 4.phy. tex.com.105.

Potentia alia est naturalis, alia violentia.8.physi.commen.4.

Phantasia omnis,aut rationalis,aut sensibilis. 3.anima.tex.com. 56.

Perfectum duplex.in genere & simpliciter. 5.meta. 21.

Potentia ad motũ est duplex. essentialis & accidentalis. 8.physi. tex. commen 32.

Propositio aliqua potest esse communis,vel quia plures scientię ꝙ vna vruntur ea,vel ratione extremorũ, videlicet,subiecti & prædicati colligitur ex Auer.8 phy.co.70.

Potentię motiuę, infinitę dici infinitę dupliciter. 8.physi.com.79.

Principium aliud partis, aliud magnitudinis. 2.cœli.tex.com.13.

Passio dicitur cõmuniter & proprie

5.cœli.

3.cœli.commen.1.
Passiones omnes sunt diuisibiles dupliciter,aut ſm ſpecrem, aut ſm ſubiectum.3.cœli com.7.
Prioritas duplex ſm materiam, & ſm formam & finem.2.de generatione,com.7.
Passio duplex 2.de anima.57.& 58.
Potentia duplex.remota & propinqua.2.de anima.tex.com.61.
Puerum esse in potentia intelligentem dupliciter.3.de anima com.5. in ſolutione 2.q.
Potentia remota & propinqua.3.de anima.com.14.
Putrefactionis cauſa duplex per ſe. ſeu primaria:& ſecundaria, ſeu per accidens.4.metheo.com.1.
Putrefactionis eſt duplex cauſa, vna per ſe,alia per accidens. Commē.iu ſumma quarti metheororum.
Putrefactio duplex per viam congelationis & per viam combuſtionis.4.metheororum.com.9.
Principiorum quædam ſunt in eſſe, quædam ſunt in arte.5.meraphy. com.1.1.phyſi.comm.8.
Principiorum quædam intrinſeca, quædam extrinſeca.5.metaphyſi. tex.com.1.
Prioritas alia ſm potentiam,alia ſecundum actum.5.meta. tex.com. 16.in cap.de priori.
Perfectum duplex, in genere & ſimpliciter.5.metaphyſi.21.
Priuatio alia ſm ſe,alia ſm genus.5. metaphyſi.27.
Priuatio formæ aptæ naturaliter haberi eſt tripliciter.5.meta.27.
Pars quantitatiua,alia menſu.at totum alia non.5 meta. tex.com.30.
Pradicatio alia naturalis,alia nō naturalis.7.meta,com.59.
Potentia dupliciter, vere & traſumptiue.9.met.tex.com.2.
Passio aut eſt ad,peius, aut ad corruptionem.9.met.tex.com.2.
Potentiarum aliæ rationales,aliæ irrationales.9.meta. tex. com.3.
Potentiæ aliæ natura, aliæ conſuetudine,aliæ diſciplina.9.metaphyſic. tex.comm.9.
Potentia duplex, quædam quæ dicit reſpectu actus, & iſta eſt finita, & quædam quæ nunquam ſeparatur ab eo quod poteſt, & iſta non dicit reſpectu actus, & de hoc genere eſt potentia qua infinitum dicitur eſſe in potentia, & materia dicitur eſſe in potentia ad infinitas formas,& de hoc genere etiam eſt potentia, q̄ ponitur in diffinitione motus.9. meta.tex.com.11.
Permutatio quælibet altero quatuor modorum eſt.5.phyſi.tex. com.7. & in 11.meta.cap.10.aut ex ſubiecto in ſubiectum eſt.
Pluralitas eſt duobus modis,ſimplicium & corporum ſuperiorum. & pluralitas inferiorum, ex diſputatione 3.in ſolutione 12.
Partes animalium,alię ſimilares,alię diſſimilares.primo de hiſto.animalium.cap.1.
Partes ſimilares,alię molles & humidæ,aliæ ſolidæ & ſiccæ. ibidem.
Partes diſſimilares, aut ſunt eædem ſpecie,aut genere,aut proportione. ibidem.
Partes animalium,aliæ communes, aliæ propriæ ſunt. primo de hiſto. cap.2.
Quæ per accidens mouentur, quædam per ſe moueri poſſunt, quædam vero nequaquam.4.phyſico. tex.commen.32. idem 5.phyſico. commen.1.
Quies, alia vera, alia traſumptiue

uè dicta, quarto physicorum commento. 118.

Quacitatum attributarum alteratio ni, quædam sunt primæ. quædam secundæ, & sunt illæ quæ fiunt ex primis. septimo physi. text. commento 11.

Quærere de rebus difficilibus est, aut propter inuerecūdiam, aut propter philosophiæ studium. 2. cę. com. & text. 34. aut propter errorem aut quia ignorat difficultates.

Quies, aut est naturalis, aut violenta 5. cœli. tex. com. 19.

Quantum, aliud secundum se, aliud secundum accidens. 5. metaphysi. in cap. de quanto. tex. com. 18.

Quanta per se, alia secundum substantiam sunt, vt linea, alia sunt passiones & habitus. ibidem.

Qualitates quædam pertinent motui, & quædam non. 5. metaphysi. commento 19.

Qualitas generari potest dupliciter, vel à sibi simili, vel p viā sequelæ. inquantum sequitur mixtionem quatuor qualitatum primarum. 7. meta. commen. 32.

Raro cōtingentia sunt duobus modis, quædam proueninnt ex aliquo quod agit propter finem, quędam vero nequaquam. 2. physico. text. commen. 42.

Rerum quædam sunt in actu, & quędam habent potentiam admixtam cum actu. 3. physi. com. 57.

Resistentia motus, aut est ex moto, aut ex medio, aut ex vtroq; 4. phy. commen. 71.

Res motę sunt tribus modis, modus eorum quæ mouentur violenter, & modus eorum quæ mouentur naturaliter. & talia aut sunt animata, aut mouentur per declinationem. s. per grauitatem, & leuitatē. 8. physi. commen. 28.

Res sunt tribus modis, semper, nunquam, & quandoq;. secundo de generatione. tex, com. 51.

Res sensibilis habet duas formas, spiritualem & corporalē. ex lib. de diuisione.

Resolutio est duobus modis. s. aut in substantia vtriusq; relatiui, aut in substantia vnius. 5. metaphysi. co m. 20.

Relatiuum est duobus modis. s. per se & relatiuum per aliud, quia videlicet, aliud refertur ad ipsum. 10. metaphy. com. 21. & 5. meta. text. commen. 20.

Scientiæ speculatiuæ sunt duorum modorum, quædam sunt propter perfectionem, quemadmodum est scientia diuina & naturalis, quædā propter exercitium, vt mathematica. Commentator in prologo phy sico.

Scientia alia perfecta, & est per causam & alia imperfecta, & est sine causa primo physi. c. 1.

Subiectū aliud commune, & est illud quod dicimus esse non formatum per se, aliud vero est non formatū in respectu, & istud sunt materiæ propriæ. 2. phy. commen. 8.

Superius & inferius, alia sunt in respectu ad nos, alia sunt ex natura rei. 4 physi. tex. com. 5.

Subiectum motus dupliciter, vno modo pro moto, alio modo pro termino motus, quinto physi. com mento. 15.

Sensibilia sunt in triplici differentia, quædam præcise iudicantur esse vera, quædam præcise falsa, & quædam sunt ignota, donec surgat demonstratio. 8. physicorum com-

commento 26.
Simpliciter potest sumi pro communi ad id quod est essentialiter & accidentaliter, & potest sumi, vt distinguitur contra accidentaliter tantum. octauo physicorum commento 46.
Septuplum sumitur triplex. primo cœli. commen. 100.
Siccum & humidum dicuntur multifariam. 2. de generatione & corruptione. com. 14.
Scientia præcedit scientiam, aut certitudine demonstrationis, aut nobilitate subiecti, aut vtroque. 1. de anima. commen. 1.
Sensus dupliciter, in potentia & actu. 2. de anima. 53.
Sensibile tripliciter, secundo de anima. 63.
Sonus duplex, actu & potentia. 2. de anima. 77.
Scientia omnis aut actiua, aut factiua, aut theorica est. 6. metaphysi. tex. commen. 1.
Scientiarum quædam considerant de causis respectu alicuius, & quædam de causis simpliciter. 6. meta. tex. com. primo.
Sermones compositi ex accidētibus compositione ligata, aliqui sunt per se, aliqui per accidens. 7. metaphy. commen. 11.
Sanitas dicitur duobus modis, de sanitate quæ est in anima, & de sanitate quæ est habitus in corpore. 7. metaphy. commen. 23.
Substantiarum quædam sunt confessæ ab omnibus, quædam vero à quibusdam. 8. metaphy. commen. primo. & tex.
Substantiæ tres sunt. 12. metaphy. tex. commento 5.
Substantiarum quædam sunt sine accidentibus. quædā nequaquā 12. metaphy. commen. 25.
Substantiarum quædam animatæ. 12, metaph. tex. com. 25.
Species entium sunt duæ cum motu & sine, ex libro destructionum disputationum prima, in solutio. 14. & 15. dubij.
Simplex tripliciter sumitur. ex libro destructione disputatione 3. in solutione 23.
Situs in sphera inuenitur duobus modis. 2. cœli. commen. 57.
Transmutatio duplex, in. substantia, & in accidentibus. primo physico. commen. 63. & primo cap. de substantia orbis, & haberur à Philosopho primo physicorū. 62. primo de generatione & corruptione tex. commen. 11.
Trāsmutatum est tribus modis, per se, per accidens, & secundum accidens primum quandoq; sumitur, vt est synonymum ei quod est per se, & quandoq; sumitur magis proprie, quinto physicor. commento. 3.
Transmutatio simpliciter & quodammodo simpliciter, est inter extrema contraria, quodammodo est inter contraria quodammodo. 5. physi. commen. 19.
Trāslatio alia à naturali, alia ab anima, & alia recta, alia.
Translatio alia prior, alia posterior. 8. physico. tex. commen. 55. circularis. 6. physi. commen. 92.
Transmutationes sunt duobus modis, per se, videlicet, & non per se, sed sapiēs præcedentem transmutationem. 6. physi. 32.
Transmutationes principales sunt duobus modis, aut quando finis est eiusdem generis, aut quando

est

est de alio genere, sexto physicor. commen. 32.

Transmutatio alia in compositis & organicis, alia in corporibus simplicibus. 6. physi 59.

Transmutationum quędam dispo-nuntur simpliciter, & quædam secundum aliquid. 8. physicor. commen. 24.

Trāsmutatio alia simpliciter, & est in substantia, alia per accidens, & est in accidentibus 8. physicorum. commen. 46.

Tria sunt, motor primꝰ, motor medius, & postremum motum. octauo physico. 33.

Tres sunt compositiones, compositio speciei ex suis causis, cōpositio generis ex suis spēbꝰ, & compositio indiuidui ex suis partibus, quæ sunt secūdum sui qualitatem. Nota tamen ꝙ prima diuisio, & secūda idem sunt, sed aduerte ꝙ compositio speciei ex suis causis est duplex per Auer. ibidem in commē. 5. primo physicor. quia quædam est ex causis secundum imaginationem, & quædam sunt causæ secundum fidem, causæ secundum imaginationem speciei sunt genus & differentia, ex quibus species diffinitur, & ideo dicun tur causæ secundum imaginationem, quia genera & species sunt vniuersalia, qnæ apud Arist. non habent esse extra animam, vt posuit Plato 3. de anima. commē. 18. & 12. metaphysic. commento 4. vnde 1. metaphysi. commento 45. Aristo. opinabatur ꝙ intellecta vniuersalia notificant substantias rerum, & non sunt substantiæ earum, causæ autem secundū fidem sunt materia & forma, quæ habent esse extra animam; per partes indiuidui secūdum qualitatem intelligas in vi. eius partes essentiales, ex quibus constituitur indiuiduum, videlicet materiam & formam.

Vniersū triplex, videlicet, vniuersale quod continet species, & vniuersum quod continet causas ex quibus constituitur, species, & vniuersum in rei veritate, quod est in diuiduum demonstratum. primo phy. commen. 5. vbi per vniuersū intellige totum, iuxta modum Arabum.

Vniuocorū alia comparabilia sūt, alia vero non. 7. physicorum. tex. commen. 26.

Voluptas alia respectu prę sētis, alia respectu futuri, alia respectu præteriti. 7. physi. t. c. 19.

Vltimū duplex, nobile, & tale est finis motus, aliud est contingēs ex necessitate naturę, & tale non est finis, nec habet rationem boni, vel nobilis, vt mors, colligitur ex 2. phy. t. c. 23. vide etiam 2. physico. tex. commen. 87.

Vnum numero, specie, genere, analogia. 5. metaphysicæ. tex. commē. to 12.

Vnum secundum formam duplex, videlicet, secundum formam generalem, & specialem.

Volucrum alia penna volant, alia membrana sicca, aliæ cute. primo de histo. cap. 5.

FINIS.

Explicit Tabula dilucidationum in dictis Aristotelis, & Auerrois, Marciantonij Zimaræ Philosophi consummatissimi.

Registrum,

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,
AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM
NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ,
AAA BBB CCC DDD EEE FFF.
Omnes sunt Quaterniones.

VENETIIS APVD IVNTAS.
M. D. LXXVI.

